

צדיקים יבואו בו

זה תשער לה'

והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו (ישעי' ד' ג')

בעקשה"ת

ספר

הדור האחרון

ב' חלקים

בו נקבעו ובאו יחדיו רוב דברי נבואות ורוח הקודש מתורה
נביאים וכתובים ודברי חז"ל בש"ס ומדרשים, ודברי
הצדיקים הקודמים מה שנבאו על הדור האחרון הזה
עיקבתא דמשיחא והודיעו לנו מקדם גודל גוראות שפלות
הדור האחרון, למען נדע להודר ולהשמר ולהתחזק
באמונתו ית"ש עדי יבקע כשחר אורו בב"א.

נלקט נסדר ונערך בס"ד ע"י
חק' אלטר משה מנחם גאלדבערגער

יצא לאור בראשונה בשנת תנש"א לפ"ק
וכעת יו"ל שנית עם כמה תיקונים והוספות,
ועם תוספות "מפתח כללי ותוכן הענינים"
ערך ומסודר מחדש באותיות מאירות עינים
סיון שנת תש"ס לפ"ק • מאנסי ניו יארק יע"א

כל הזכויות שמורות להמחבר
Copyright © '00

להשיג הספר

בארצה"ב:

אצל המחבר

A. Goldberger

P.O.B. 1223

Monsey N.Y. 10952

1-845-352-6229

(מלפנים 914)

או אצל:

הרב דניאל ביטון
בכולל "יורו משפטיך ליעקב"
רחוב חזו"א 37, בית שמש
02-999-4273

בא"י:
בישיבה תורה ויראה - בארץ ישראל ניתן להשיג
רחוב בעל התניא 9
מאה שערים - ירושלים
02-581-5885

מודעה ובקשה

היות שבדעתינו להמשיך במלאכת הקודש ולחור"ל עוד כמה חלקים אי"ה מכל ענינים אלו המובאים בספר, לכן בקשתנו שטוחה מכל מי שיודע איזה מאמר או מראה מקום מענינים אלו, שימחול להודיענו בכתב או בע"פ זכות הרבים יהי' תלוי בו.

גם מי האיש שמצא איזה טעות בהספר או יש לו הערה באופן וסידור הספר, נא להודיענו ולהעמידנו על דבר אמת, אולי הוא מעוות אשר נוכל לתקון במהדורות הבאות אי"ה, ותודה למפרע.

Printed and Bound by:

דפוס המעתיק

Hamatik Printing

170 Ross Street, Brooklyn, N. Y. 11211

Tel: 718-782-1391 - Fax: 718-486-5618

דברים אחרים להוצאה שני'

י'תחוקו היליכות וינילו ה'נפשות א'ל ד'ברי ז'ביאי י' והכמיו וצדיקו שבכל דור ודור אשר ציירו לנו ציור נפלא ונורא מכל הדור הזה והודיעו לנו מקדם את אשר יארע עמנו כסוף גלותא כתרא הדין עקבתא דמשיחא, ונתקיימו דבריהם הקדושים במלוא מוכן המלח לא נערר דבר מכל אשר אמרו.

והפעם את ד' אודה, בתוך ישרים ועדה, אשר ברוב רחמיו ותסדיו המרכיבים לאין שיעור הנן את עבדו ללקט דבריהם הקדושים המפורזים בהרבה מקומות ולקבצם למקום אחד ולהר'ל ספר נקוב בשם "הדור האחרון", ותל'ית נתקבל באהבה ובחיבה לפני כל יראי ד' וחושבי שמו, ואין לשער החיוק העצום שיצא מזה לעם עני ודל השבורים ורצוצים מהחבלי המשיח הנוראים, בראותם שכבר ידעו מזה הצדיקים הקדושים והודיעו לנו כל זאת מקדם כדי שנוכל להתחזק מעמד ולעבור על כל הנסיגות העצומים של עקבתא דמשיחא.

משל למה הדבר דומה למי שרוצה לבנות בית צריך לעשות מתחילה ציור: על גייר מכל הכנין בכל פרטיה ודקדוקיה והוא הנקרא (בלא פרינט), כן הדבר הזה, נביאנו והכמול' וצדיקי דור ודור קמאי ובתראי עשו לנו ציור מפורט (בלא פרינט) מכל הדור הזה, רק מחמת שדבריהם המה מפורזים ומפורדים בהרבה מקומות, דין גרמא שאין משימין על הלב, אבל ע"י שנקבצו ובאו יחדיו גורם התעוררות גדול אין לשער.

וזה הוא התגלות היחידי שרואין בדור השפל והאפל הזה אשר החושך כיסה שמו ארץ ונסתמו כל מעיינות החכמה, אשר אם עשרה קבין של הסתרת פנים ירדה לעולם, תשעה ועוד נשלו הדור הזה, ודייקא בתוך ההסתר הגדול והנורא הזה נתגלה לנו אור גדול ומופלא, בני אדם יושבי חשך וצלמות ראו אור גדול, הלא המה דברי הנביאים והחכמים והצדיקים למאות, אשר גילו לנו בדיוק עצום וציירו לנו כל מה שעובר עלינו עכשיו, ורואין אנו שנתקיימו כל דבריהם בדיוק עצום ומופלא, וזה התגלות היחידי כדור הזה, וזהו הנותן לנו כח ועצמה להתחזק באמונתנו ית"ש בראותינו שכבר ידעו זאת מקדם.

והנה זה כמה שנים אשר הספר כבר אול' מן השוק ורבים אומרים מי יראני טוב וישקני מכאר מים חיים, אי לזאת אורתי היל' ברוב רחמיו והסריו ית"ש והוצאתיו לאור שנית בכמה תיקונים והוספות חשובות ויקרות, עוד זאת מעלה כקודש עשיתי בהוצאה זו מסדרתי מחדש "המפתח כללי ותוכן הענינים" שבסוף הספר בהרבה הוספות ותיקונים ובאותיות מאירות עינים, עד שהוא כספר בפני עצמו, למען יוכל הקורא לרוץ בו ולעבור על כל דבריהם הקדושים בזמן קצר ובשעה מועטת (והוין מזה הדפסתי "המפתח כללי" בקונטרס בפני עצמו אשתקד).

והנני מן המודיעין ולפנים כי יש ויש תחת ידי עוד אוצר גדול של אלפי ענינים ומראי מקומות מכל עניני עקבתא דמשיחא והדור האחרון והמסתעף שמידי עסקי בזה בחיפוש מחיפוש בספרים הקדושים מתקפי קמאי ובתראי מצאתי עוד הרבה ענינים מזה, ואני עוסק עכשיו בסידור חלק הג', השיית' יעמוד על ימיני לסמכני ולמהר לגמרו ולהוציאו לאורה בעגלא ובזמן קריב, וזאת אהי אנכי אבקש לעמוד לימיני לעורני מי שיוזע איהו מראה מקומות מכל הענינים האלו המובאים בב' חלקים הראשונים יואל' נא במובו להודיעני למען אוכל להכנינו בחלק הג' וזכות הרבים יהי תלוי בו.

ואסיים בדברי מורי ורבי קדוש ד' מכובד אביהן ורבן של ישראל בדור האחרון הזה מרנא ורבנא מסאטמאר ז"ע (העתקתי דבריו בפנים בפרק א' אות ל"ו) וז"ל:

והנה הרי רואין בהפסקים של הנביאי אמת ירמי' ויחזקאל ועוד בכמה מקומות שהנביאים הקדושים והכו"ץ מתנבאין בפירוש על זה הדור ואין שום פירוש אחר בדבריהם, וכמ"ש המפרשים ורואין בקראי שציירו בדיוק איך שנראין בעוה"ד מכף רגל ועד ראש, וא"צ לפרט בפרוטרוט (אויף קליין געלד) דכשמיטין בהפסקים רואין איך שהוא המצב, וזאת נחמתינו שיש גם הבטחה שנעשה תשובה וכמ"ש הרמב"ם ז"ל שהבטחה על התשובה, וכתב הרמב"ן (פ"ט האוינו) דממה שרואין שכל העונשים נתקיימו מזה יכולין לידע דבודדאי גם כל הנחמות יתקיימו, וכמו שרואין בהנבואה שהתנבאו ע"ז הדור בהפסקים ובדברי חו"ץ על כל הדור בכלל ובפרט שהכל מבואר בפסוקי הנבואה ורואין בעוה"ד שהכל נתקיים, כמו"כ בלי ספק שגם ההבטחה של ושבתי עד ה"א כמ"ש הרמב"ם שהבטחה בני"י על התשובה גם זה בודדאי יתקיים, ונזכה לדוות מאותן שיזכו לזה, שהרי גם אז ידעו בירור מי שיזכה לתשובה שלימה, וצריכין להתפלל להקב"ה ולעשות ע"ז הכנה בתשובה ונמצות וכמעט שנח"י בין אותן שנכללו בהבטחה של התשובה שלימה. עכ"ל ח"ק.

וכיוצא בזה כתב עוד בדור שלפנינו מרן הגה"ק ממזנקאטש זי"ע בדברי תורה (ע"י בפנים פרק ב' אות כ"ו העתקתי דבריו במילואן) וז"ל:

עכ"פ כל אלו הסימנים שאמרו חו"ץ מה שיהיו בעקבתא דמשיחא נתקיימו בדור הזה עוד שנמורו לא נהייתה עוד לכל מבין זמנין בכל פרט ופרט מסימנים האלו המבוארים בפ' חלק בהרבה מקומות ובסוף פומה (מ"ט ע"ב) ומקצת מהם שם בפ' חלק (צ"ו ע"א) והסימנים האלו המה רבים גם סימנים מובהקים אשר לא שמענום שדיו גם בדור שלפנינו וכמ"ש בדורות הקודמי' ואם יכולים להתיר עגונה בשלישה סימני' גם קמנים (מכ"ש אמציעים) לדעת כמה פוסקים אחרונים מכ"ש להתיר עגונת בת ישראל העלובה והשוממה וההריבה אשר נתונה למכים ובסכ"נ ממש בכל עת ובכל רגע שה א' בין כמה זאבים מורסים ר"ל, וזה בדרך מליצה, אמנם באמת נראה כן מכל הסימנים האלו כי הגיע עת לחננה וקרוב יום ה' ואם נזכה לשוב בתשובה שלימה ולתקן בהדור כל מה דאפשר לעמוד בנדר נגד הפרץ, אז נזכה בקרוב להתגלות מלכות בית פרץ. עכ"ל ח"ק.

והשו"ת יוכנו לשוב בתשובה שלימה לפנינו ולקדש שמו ברבים ולפרסם האמונה במסירת נפש, וזכות האמונה הקדושה ירחם ד' על עמו ועל ארצו ויחיש לנו נאולתינו ופדות נפשינו. וז"ל בפ' בס"ד הפ' (ירמי' ה') עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, דהנה ידוע דיש ב' זמנים לנאולה, זכו 'אחישה' לא זכו 'בעתה', והנה באם הוא אחישה אז הוא בזמן קצר, אבל אם הוא בעתה אז הוא בזמן חקץ וסוף, וזה שמקונן הנביא שמנבא על סוף גלותא בתרא הדין, עבר 'קציר' שכבר עבר הזמן הקצר של אחישה, וגם כבר כלה 'קיץ' שגם זאת כבר הגיע זמן 'הקיץ' וסוף ימי גלותא כי כבר קרוב מאוד לאלף השישי וכבר כלו כל הקיצין ועדיין אנחנו לא נושענו, ובפרט עכשיו בשנה הזאת הוא שנת תש"ס אשר מבואר עוד בספרים הקדמונים שהוא שנת פקודה, ובעוה"ד כבר עבר רוב השנה בחשך ואפלה וצרות יגון ואנחה אשר עברו על ראשי עם קודש בזמן האחרון, שזה ג"כ א' מסימני הנאולה כמו שאמרו בפ' חלק (מובא בפנים עמוד מ"ט) אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעמים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזרות קשות מתחדשת עד שהראשונה פקודה שני' ממחרת לבוא ע"ש, ואין לנו על מה להשען אלא על אבינו שבשמים, נשא לבכינו אל כפים, בככי נבוא וכתחנונים, לפני שוכן מעונים, שתהא השנה הזאת סוף וקץ לכל צרותינו, תחלה וראש לפדיון נפשינו, ותגלה ותראה מלכותו עלינו, פתאום יבא אל היכלו, האדון אשר אנו מבקשים כל היום כולו, והי' ד' למלך על כל הארץ, בביאת בן פרץ, בב"א.

הכו"ח יום כ"ב סיון הדי' ה'תש"ס לפ"ג פה מאנסי יצ"ו

הק' אלמר משה מנחם גאלדבערגער

הקדמת הספר

יודעי העמידות ומגידי הנקמרות, נביאנו וחכמנו"ל ונדיקי הדורות, הן המה הודיעו לנו מקדם ברוח קדשם אשר חזו באפקסלריות המאירות, את אשר יקרה אותנו באחרית הימים, טרם ביאת משיחנו הולך תמים, שימגבר המינות והכפירה, ויהי' בעולם חשכות גדול ונורא, הסתרה בגו הסתרה, וירדו ישראל לדיוטא התחחונה, ויהי' נסיונות גדולים ועלומים בעיני האמונה, דבר זה בתורה כתובה, ושנוי נביאים בפסוקים הרבה, ומשולש בכתובים טובא, כאשר העתקנו הדברים בפרק ראשון הנא, גם חכמינו ז"ל הקדושים, המנאים והמאוראים אילי מרשישים, הפליגו מאוד בגודל שפלות הדור שבן דוד בא בו, טרם יקרב ישועתנו לבוא, וגילו לנו הרבה סימנים דאורייתא, שהי' בדרא בתרייתא, כאשר נעחקו דבריהם כנים, בפרק שני ושלישי בפנים, ואחריהם בא עוד נדיקי דור ודור והודיעו לנו ברוח קדשם הרבה דברים נוראים, אשר על הדור האחרון יהיו באים, וגם דבריהם הקדושים בפנים מובאים, במקומות שונים, כל אחד על מקומו על דגלו חונים.

והנה כבר נדורות שעברו אמרו הנדיקים האמיתיים שכל הסימנים האלה כבר נתקיימו באופן נורא שכמוהו לא נהייתה כמבואר בפנים בכמה מקומות, ובפרט בדור האחרון הלאה שמענו בזה הרבה מאוד מאת אבינו רועינו אביהן ורבן של ישראל מרן קוה"ק מסאטמאר זי"ע השריד האחרון מנדיקים הקודמים אשר בחמלת ד' על עמו השאר אותם לפליטה גדולה לחיותנו כיום הזה, ותמיד בכה והתאונן ופלגי מים ירדו עיניו על גודל נוראות שפלות דורינו, ובגודל כח חוררתו הראה נפלאות לבאר הרבה ענינים תמיהים בתוה"ק ובעדו"ל שאין להם שום פי' אחר רק עפ"י מצב דורינו מתמת שהם דברי נבואה על העתיד.

והנה מאז ועד עתה אין לך יום שאין קללמו מרובה מחזירו ובכל יום אנו הולכים ודלים וידל ישראל מאוד, ואין לנו במה להתחזק ולהתנחם בדור השפל והאפל הזה רק בזה שאנו רואים שנביאנו ורבותינו הקדושים כבר ראו כל זאת מקדם והודיעו לנו את אשר יקרה אותנו באחרית הימים, וכמה מהם אמרו בפירוש שלבך הם מודיעים לנו כל זאת כדי שעי"ז נוכל להתחזק יותר באמונתו ית"ש כמובא בפנים (פ"ד אות ב-ד) מהרה"ק והגורא מהר"ן מברסלב זי"ע, ושם (אות טו) מהרה"ק והגורא מרוזין זי"ע, וכע"ז אמרו שאר נדיקים ע"י בפנים במקומות שונים.

וכל זה נותן בנו כח ועזמוה שלא נתייאש ונחרפה ח"ו מהאמונה הטובה, בראותינו גודל החשכות וההסתרה, שכיסה שמי ארץ, ואין גודר גדר ועומד בפרך, רק לנפות וליחל על כל היעודים הטובים המקווים לנו במהרה, אם נעמוד בנסיון עד גמירא.

אמנם דא עקא אשר כל אלו המאמרים, באו מפוזרים, במקומות שונים בתנ"ך ובעדו"ל ובספרי קודש לאלפים ודין גרמא שנעלמו הדברים מעיני הקהל ולא ידעו מהנה, כי קשה מאוד לפנות אנה ואנה, ואין לשער ההפסד הגדול, הנמח מזה לעם עני ודל.

אי לואת קמנו ונחעודד ואמרנו בלבינו אולי מזה- להיות ממוכי הרבים ולקבץ הכל אל מקום אחד, ונגשנו אל המלאכה זה איזה זמן ולקטנו ליקוטי בתר ליקוטי קמא קמא דמטי לידינו מכל ספרי קודש עד אשר נתקבץ לאורג גדול, וראה ראינו שבאם באנו ללקט הכל ולעשות דבר השלם יתארך הזמן כי הדברים רבים למאוד, ע"כ חשבנו דרכינו ולקחנו לע"ע מה שבידינו וסדרנו אותו לפרקים והדפסנום לע"ע בדרך אחד וידענו נאמנה, כי הוא רחוק עוד מהשלימות והמלאכה מרובה עוד לקבץ הנשארים כהנה וכהנה, וקוה

נקוה, שיעשה ד' עמנו אות לטובה, להו"ל יתר החלקים להבא, כאשר עלתה לפנינו חתלה במחשבה, אבל גם בזה יש בו כבר די והואר טובא, רוב דברי הנבואות ורויה"ק שנאמרו על הדור שכן דוד בא.

וקראנו שמו בישראל "הדור האחרון" כשמו כן הוא כי הוא יור הדור האחרון מהנביאים וחמו"ל וחכמי דור ודור והוא יור אמיתי נפלא ונורא, איך קלעו אל השערה, ואת המטרה לא החטיאו, נבאו וידעו מה נבאו, אי לנו שהסיינו והגיענו לזמן הזה, לראות נבאמות דברי קדשם אשר ראו במחזה, איך כל דבריהם נתקיימו במילואתן, לא נעדר דבר מכל אשר אמרו בנבואתן.

זה מוכן הספר ומעשיהו, חלקנו אותו לז' חלקים ולא סגי בחד מינייהו, כי בחלק הראשון הגנו כל דיבורי הנבואות ורויה"ק ומפרשיהם וביאוריהם הנאמרים על הדור האחרון הלוה וסדרנו אותו לפרקים כל ענין וענין צפ"ע כדי להקל על המעיין, והיות שחלק גדול מדברי הנבואות שבחלק ראשון סובבים הולכים על המנהיגים שבדור האחרון, א"כ צורך גדול לידע הסימנים מה בין מנהיגי אמת למנהיגי שקר כדי להבחין בין חללת לקלל אילן, וכי"ז מבוחר בחלק הב' בכל הפרקים כולן, וכל מבקש דבר ד' ימצא שם מבקשו, ויזיל משחת נפשו.

וזאת לדעת, כי העתקנו הדברים כהוייתן ככתבן וכלשונן בלי תוספת ומגרעת, ועפ"י רוב העתקנו מאמרים שלמים, גם במקום שהי' אפשר ללמנו המאמרים ממקורן בדמותן כללמן כדי שיהי' (אריגינעל) והכל הוא אחד טעמא, כדי להגיש המאמר תמימה ושלימה, לקיים והייתם נקיים, ולמנוע לזות שפתיים, שלא יאמרו עלינו, ששיינו הלשון או החסרנו איזה חיבות כאוות נפשינו, כאשר מצוי מאוד דבת רבים בדורינו, ועמה את נפשינו הללו, כי לא הוספנו כלום משלנו, רק מה שעשינו תמימת קצר בריש כל מאמר ודיבור, כדי להקל על המעיין שידע מראש מוכן הדבר.

וכאשר עלה בדעמינו לנפק הסכמות הראינו החיבור לכמה רבנים גאוניו שליט"א וכולם פה אחד ענו ואמרו כי חלילה ליקח הסכמה ממי שהוא על ספר כזה שהוא רק ליקוט מתנ"ך ודחכמו"ל ומקיפי קדמאי ובתראי כי אין לך בזיון גדול מזה, אמנם על עגם הרעיון לעשות ליקוט כזה בדמותו כללמו, יחד כולם הודו ושבתו הדבר למאוד וסומו ועודדו אותנו להוציאו לאורה, עד מהרה, כי יהי' לחיזוק עמוס לאמונה הטהורה.

שוב מלאנו בזה דברי חלקים חיים מרביה"ק זי"ע מש"כ אל הרה"צ מהרי"א מרגליות ז"ל (ד"י מכתבים ח"א מ' קנ"א) חז"ק מה שביקש הסכמה על כתבי רבינו קוה"ק בעל עטרת צבי זלה"ה, תמהי בזה ופי' כתי" רבינו מרן העט"צ זלה"ה נר"ך להסכמות, ובפרט אחרי שכבר יש שם הסכמת גדולי הדורות שלפנינו, ואין זה אלא זלוול לנדיקי הדורות שלפנינו, ולדעתי לא יקח שום מכתב מגדולי דורינו, ומה לנו להכרעת חכמי זמנינו במקום שיש מכתבים מגדולי הדורות שלפנינו, עכלה"ק, ואם כתב כן על ספר של נדיק אי' ק"ו ב"ב של ק"ו בנד"ד שהמדובר הוא מהנביאים וחכמו"ל ומאות נדיקי דור ודור בודאי ובודאי שאין שייך בזה שום הסכמה, ודי בזה לחכימא.

ובנאמינו נשא לנבינו אל כפיים, אל אבינו שבשמים, אנא הבט נא בשפלות עמיך, התרצה והתפייס לדור עמי כי אין עוזר, מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאוד, אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד, יכירו וידעו כל באי עולם, למקטנם ועד גדולם, כי לדי' המלוכה, צביחת מלכה משיחא, צב"א.

חק' אלמר משה מנחם גאלדבערגער

מפתח הפרקים

חלק א

הנדולים, לבלי לשתף פעלים, עם לוקחי שלמות וחירות כסרם מועד נאילים, ואניפ שיחמסה עזי נחכה לו בכל יום שיבוא לנאילנו נאולת עולמים, הוא ולא אחר עיי משהו תולך תמים, כביא ...

פרק יב — לא מרובכם — בו יבואר שבקבתא דמשיחא ישארו רק כשרים מועפים נגד כל העולם בדרך האמת ובאמונה שליסה ויצטרכו להתבדל מהרוב, ואין להתפעל מהשקר אף שהם רבים, וכן הי ברוב הדורות שהאמת הי מיעוט נגד השקר. ....

פרק יג — מצב הפרנסה בדור האחרון — ילקוט מאמרים מגדל העניות והדחקות שיהי באחרית הימים ועיי יפקון מן גלותא. ....

פרק יד — ביאת המשיח — ידבר ממלחמת בני ישמעאל בסוף יומיא, ומחבלי משיח והמתקתן עיי הצדיקים, ועוד כמה ענינים שונים מביאת המשיח שיהי במהרה בימינו אמן. ....

חלק ב

פרק טו — מיהו הראוי להיות רבי ומנהיג — בו יבואר מיהו הראוי לכנותו בשם רבי ואופני קבלת רבי ואם שייך בזה ירושה, וכמה ענינים כהתדבקות לצדיקים. ....

פרק טז — מעלת היתום והסרוגו — בו יבואר שיחום אבות כלי יחום עצמו אינו כלום ואדרבה מתחבר לרעהו. ....

פרק יז — העושים כתנועת הצדיקים — בו יבואר אי שפיר יאות לעשות תעניתים הצדיקים כלי כוונה וכלי לב. ....

פרק יח — מנהיגי שקר — מאמרים רבים מעניני מנהיגי שקר, וסימנים איד להכירם, וגדל החיוב להתרחק מהם ותצורך להתפלל להנצל מהם ושאר ענינים המסתעפים. ....

פרק יט — הליילה לשמוע צמנהיג נגד התורה — בו יבואר שאסור לשמוע לשום רב או מנהיג לעבור אפי על איסור קל מדרבנן אפי יעשה אונות וזופתים. ....

פרק כ — תפייה על מנהיגי שקר — בו יבואר שמצוה לפרסם החטאים הנפנים כדי להרחיק מביא מאליהם ולא שייך כזה איסור להיר. ....

פרק כא — אין מעמידין פרנס על הציבור וא"כ נמלכין עם הציבור — בו יבואר שבכל המינים שבישראל צריכין להיות נמלכין עם הציבור, וגדל חומר העון של המשתרר על הציבור בחוקק. ....

פרק כב — דיינים שאינם הגונים — ומיניו שלא כהלכה — הוא המשך לפרק הקודם ויבואר בו חומר הענין של התמנות נגד ההלכה וגדל עונשם של רבנים ודיינים שאינם הגונים וכל המסתעף. ....

פרק כג — פרנס המטיל אימה על הציבור שלא לשיש — ידבר מגדל גנות המנהיגים המטילים אימה על הציבור שלא לשיש וגדל עונשם וכל המסתעף. ....

פרק א — נבואות התנ"ך על עיקבתא דמשיחא — ילקוט פסוקים ומקראות מתורה נביאים וכתובים המנבאים על גודל שפלות ישראל באחרית הימים עיקבתא דמשיחא, ואחר כל נבואה יבואר ביאורי המפרשים זיל ראשונים ואחרונים השייכים לאותה נבואה. ....

פרק ב — נבואות חז"ל על עיקבתא דמשיחא — כולל מאמרי חז"ל בשם ומדרשים המנבאים על שפלות המצב של עיקבתא דמשיחא, ואחר כל מאמר יבואר ביאורי המפרשים זיל ראשונים ואחרונים השייכים לאותו מאמר. ....

פרק ג — נבואות הוזה"ק על עיקבתא דמשיחא — ילקוט מאמרים מספר הוזהר ווזהר חדש אודות שפלות המצב של עיקבתא דמשיחא ברוחניות ונשיות. ....

פרק ד — שפלות הדור האחרון — ילקוטי דיבורים עניני רהוק מצדיקים הקודמים מה שחזו מראש והודיעו לנו מקדם גודל שפלות הדור האחרון ונסיגות הגדולים והנוראים בעניני אמונה כדי שנוכל להתחזק ולעמוד בסטון ענכנכביא. ....

פרק ה — מנהיגי הדור האחרון — מאמרים מלקוטים דיבורי נאהה ורהוק מצדיקים הקודמים מה שנבאו על מנהיגי הדור האחרון הלזה עיקבתא דמשיחא. ....

פרק ו — מנהיגי הערב רב והמטי"א — בו יבואר מהתוהו"ק ומתרחיקו והכעששתיק ותלמידיו הקדושים שבאחרית הימים יהיו רוב המנהיגים והראשים המעור, וסימנים איד להכירם, וגדל החיוב להתרחק מהם ומהמונם, והצורך להתפלל להנצל מהם, וביאורים רבים בענינים אלו. ....

פרק ז — בדור האחרון אין מנהיגים רק הקב"ה הוא המנהיג — בו יבואר מכמה פסוקים ומאמרי חז"ל שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים אמיתיים לישראל ורק הקב"ה בעצמו יהי המנהיג וישניה על בנייש. ....

פרק ח — איתמשתותי דמשה בכל דרא ודרא — בו יבואר כמה בחינות כזה דאיתא בתוקיין (תולקן ט"ט) איתמשתותי דמשה בכל דרא ודרא, דאף בדורינו השפל שאין עוד מנהיגים וצדיקים נגלים כמבואר בפרק הקודם, מימי ישנם צדיקים נסתרים, ונס ניצוין משריעה נמצא בכל יתורו המבקש האמת, ועוד כמה בחינות בזה קעה. ....

פרק ט — שכחת התורה — בו יבואר שמשורש בתורה ובנביאים וכדח"ל בכמה מקומות שעתידה תורה שתשתכח מישראל ותקייסה כסילווא בדורינו השפל הלזה וכמה ביאורים בעניני זה. ....

פרק י — שכחת דרך הכעששתיק — בו יבואר שבדורינו נשתכחה למרי דרך הכעששים, גם מה שאסרו הצדיקים עוד דורות שלפנינו בענין זה. ....

פרק י"א — ענין הציונות והמדינה — יכיל בקרכו ליקוטי אמרות מהורות, כנהלי אש בקורות, לפקוח עינים עורות, בדברים כדרכנות, נגד כפירה הציונות, ומלכות המינות, ושאר כיתות שונות, אשר אליהם פנות, ולהחזיר את בנייש הקמנים עם

לזכר עולם יהי' צדיק וצדקתו לדור דורים

הספר הזה מוקטר מוגש למוצת ולעילוי נשמתו המהור של רבינו הקדוש והמהור
עמוד העולם אשר כל בית ישראל נשען עליו ברוחניות ובגשמיות, רעיא מהימנא
קדישא, דמי לבר אלהין קדישין, טב להון לישראל מרכבין ופרשין

מוהר"ר יואל בן הגה"ק מרן מוהר"ר חנני' יו"ט מייטלבוים וצוקללה"ה

אברק"ק מאטמאר יצ"ו

ומצורתו פרוסה על עיר הקודש ירושלים תוכב"א

אשר עלה בסערה השמימה ונתבקש לישיבה של מעלה ביום מר כוא"ב תשל"ט לפ"ק
יתומים היינו ואין האב, הביטו וראו היש כמבאו בינו מכאר"ב

אילו פינו מלא שירה וגו' אין אנחנו מספיקים להודות ולהלל לשמו הגדול על
החסד הגדול שעשה עמנו וריחם על הדור האחרון עקבתא דמשיחא, ושלא לנו
עיר וקדיש מן שמיא נחית, לנהלינו על מי מנוחות, בני אדם יושבי חושך ראו
אור גדול דנהיר ומנהיר לכל פנה ועברים, והציל אותנו משיני האריות מינות
וכפירה הציונות אשר כיסה פני ארץ.

זכרו לא ימוש מאתנו לנצח, וחכותו הגדול יעמוד לנו שזוכה גם עתה להתחזק
בדרכיו הקדושים ובאמונה הפשוטה, תורתו מגן לנו, והוא ימליץ טוב בעדינו וישפיע
לנו ישועות ונחמות עדי יקיצו וירגנו שוכני עפר, ויעמדו לתחי', ויקיים בנו והיו
עיניך רואות את מוריך בב"א.

ויחקק בספר למוצה ולברכה

הרבנית הצדיקת

מרת אלטא פיגא בת הרב אביגדור

ע"ה ז"ללהה

אשת חיל עמרת בעלה

אשר עמדה לימין בעלה רביה"ק במסירת נפש נאמנה

מרן רבשמיא יהא בסערה, וישלח לה מהרה רפואה שלימה וגמורה מן השמים

עד ביאת משיח צדקינו בב"א.

פרק א
נבואות התנ"ך על עיקבתא דמשיחא

ילקוט פסוקים ומקראות מתורה נביאים וכתובים המנבאים על גודל שפלות ישראל באחרית הימים עיקבתא דמשיחא, ואחר כל נבואה יבואו ביאורי המפרשים ז"ל ראשונים ואחרונים השייכים לאותה נבואה

(א)

נבואה בתה"ק שהגאולה תהי' בזמן שיגיעו ישראל לתכלית השפלות ברוחניות וגשמיות ולא יהי' בהם שום מנהיג ומושל

(ב)

דרשת חז"ל מסמק זה — ירבו המסורות — יתמעטו התלמידים — תכלה פרוטה מן הכיס — יתיאשו מן הגאולה

דברים לב האינו

לו פרידון ידוה
עמו ועל עבדיו יתנתם פי יראה
פי יראה יד ואפס עצור ועזוב :
פי דסיעבדיו יקום ונקם ישעיהו
לעצרו וקפר אדמתו עמו :

רש"י

(לו) כי ירין ה' עמו . כשישטו אחס ביארין כ הלא האמרות עליהם כמו ואיכ לו כי בס ידיו עתים . כי זה אינו משהו כלום דהא לתת עטם לזכרים של מעלה אלא לשון חתלת זכור כמו ויפקח כהן כי תבואו אל הארץ כשיבואו עליהם רשעים הלא ויתחם הקב"ה על עבדיו ל לבו ולרשם עליהם : יתנחם . לשון הפך מחספה להשיב או להרע : כי יראה כי אולת יד . כשראה כי ידם האויב הולכת והוקף חלד עליהם ואלים בהם עזר ועזוב : עצור . משע על ידי עזר ונמשל שעזר בהם : עזוב . על ידי עזרה . עזר הוא הושב העזר כשם שלא ילכו משורים כללם לנצח על האויב כלן לנו מייבשנו דר (האנההכספר) . עזר . הוא הטעם כשעזר המושל .

סנהדרין צ"ו ע"א : ח"ר . כי ידיו ה' עמו וגו' . אין בן דוד בא עד שירבו המסורות . ד"א . עד שיתמעטו התלמידים . ד"א . עד שתכלה פרוטה מן הכיס . ד"א . עד שיתאשו מן הגאולה . ואפס עצור ועזוב . כביכול . אין סומך ועזר לישראל . כי הא דרי וירא . כי הוא משכה רבנן דמעסקי ביה . אמר להו . במטותא בעינא מנייכו . לא חרחקתו . דתנינא . שלשה באים בהסמ הדעת : משיח . מציאה ועקרב .

רש"י

כי ידיו ה' עמו . להביא להם גאולה : כי יראה כי אולת יד . שחק וזמק וכן של מסוח ומלליחן צמחוטתן ויתמעטו התלמידים . שמתקין יד ישראל להשיב לעזוב : שחבלה סדוקה מן הכיס . והיטו אולת יד שיטו בידם חקנות : כביכול . לאטו יסילין לעזר דבר זה כלט מעלה : אין שרז וזין סומך לישראל . שיטו שצלים למלך [אומר] וזין סור וסחק [שיטו ממלשין מן האללה] : דמעסקי ביה . ליעד ממי יאל ועקרב . טעם האדם סחלים :

ועי' עוד מזה באריכות לקמן פרק ב' מאות י"ד ולהלן כי שם מקומו .

(ג)

לא יהיו בהם צדיקים מבקשי רחמים

ספרי' פ' ל"ו: כי יראה כי אולת יד, כשוראה בה ידם מתהלכת שתכלה בגולה, שנאמר: וככלות נפוץ ידי עם קדש תכלנה כל אלה (דניאל י"ב). ד"א: כשנתיאשו מן הגאולה כשיכלה פרוטה מן הכיס, ד"א, כי יראה כי אולת יד, כשהוא רואה שאין בהם שמבקש עליהם רחמים כמשה... כאחרן... כפנחס... וכו', עיי"ש

ואספ עצור ועזוב, שאין עוצר לישראל, כמי"ש, כי ראה ה' את עני וגו' ואומר: ורא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע וגו' (ישעיה' נ"ט), גדולה שירה כיש בה עקשה ויש בה לשעבר, ויש בה לתמיד לבא, ויש בה לעולם הבא וכו'.

(ב)

למעני למעני אעשה

רמב"ן (פסוק כי שם באי"ד): יורה זה כי בגלותנו עתה חמה זכות אבות ואין לנו הצלה מיד העמים רק בעבור שמו ית', כענין שאמר ביהו"קאל: וקצאתי אתכם מן הארצות אשר נפרצותם שם וקדשתי בכסם לעיני הגוים וידעתם כי אני ה' בעשותי אתכם למען שמי לא כדרכיכם הרעים, וגו'...

וזה טעם: כי ידיו ה' עמו ועל עבדיו יתנחם, שיוכר ה' ברחמים כי הם עמו מאז ויוכר כי הם עבדיו שעמדו לו בגלותם כעבדים לסבול הצרות והשעבוד, וכענין שנאמר: ויאמר אך עמי חמה, בנים לא יסקרו בו... .

(ד)

תגדל העניות ויהי מזה הילול השם

רש"י (פסוק ל"ז בא"ת):... אבל עתה כשתגדל העניות והצרה כשונאי ישראל כ"כ שאולה ידם, ויאמרו העובדי גלולים, ידנו רמה, ואמר, אי אלהימו, לכך אנקם מהם להתקדש שמי שהם מחללים... .

(עוד שם פסוק ל"ט), ראו עתה כי אני אני הוא: ה'קב"ה אומר לעובדי גלולים, אתם אומרים אי אלהימו, הלא עתה יכולים אתם לראות בהנקמו בכס לעיניכם.

(ז)

לא יהי בהם תורה

בעל הטורים: (פסוק ל"ו): כי אולת, בגי' אין בס תורה.

(ח)

לא יהי בהם לא מלך ולא מושל עומד במרץ — יתדלדלו בעניות נמרצה

אברבנאל: כי יראה כי אולת יד, רוצה לומר, שאולת יד ישראל וכחם, ואספ עצור ועזוב, ר"ל, כי אין בתוכם לא מלך, ולא שר, ולא שוטר ומשלה עומד במרץ, כי זהו בכלל

אספ עצור, ועצור מלשון: זה יעצור בעמי (שמואל א' ט), ועזוב הוא מלשון עזב, כמו שמירשנו (פ' משפטים) בעזוב תעזוב עמו; וגם ירמוז באספ עצור ועזוב, שיתדלדלו ישראל בעניות נמרצה, כאשר אנתנו היום הזה בענותותינו, שאין דבר עצור באצרותיהם,

והעצור והעזוב כל ואספ, וכמאמרם (סנהדרין צ"ז): אין בן דוד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, שהוא כששונטו בלי ספק, ועליו נאמר, כי יראה כי אולת יד ואספ עצור ועזוב, וכו'.

(ה)

לא ישארו בהם אנשים גדולים ויהיו עזובים — זכות המסננים והאמונה יגאלו

אור החיים (פסוק ל"ו): אחר שבמר ענין מטעמי א"ל עד סופם, חזר להבטיח לכללות ישראל שלא לעולם יריב אתם, כי ידיו ה' עמו, פ', יצמיד במשפט כסות התרעלה אשר עברום ויראה צרות שעברו על הצדיקים, מהם הרגו, מהם שרפו, מהם השפישום, ובשביל הצדיקים אשר נצטערו יתנחם, והוא אומר: ועל עבדיו יתנחם, פ', בשבילם יתנחם, לומר, די צרות תגלות, ועוד, כשיראה ה' שאין כח בישראל להציל עצמם מהגלות, וכח אין בצדיקים ליסר בשבט מוסר למרגיזי א"ל, גם לא ישארו בישראל אנשים גדולים

וגביאים תזינם בעלי רוח"ק, ואין אשכול בענבים וגו', והוא אומר: כי אולת יד, זכות אספ עצור ועזוב, פ', עדי יעצור בעמי, פ', שאין כח למדריכים ברחבי ה' לחזריכם, ועזוב, פ', ומצד זה נשאר העם עזוב, ואמר ישראל: אי אלהימו, הגם שאין מעשיהם מהוננים יבאו בשענה לפני האלקים, הרמת התיבת צור, והוא חסוי בו, כי יראה הגם שירשיעו ויעברו על חלק ממצות ה' אף על פי שן כל מישראל בה, ועליו טובלים דלות ושפלות, ונתרגים על קדושת שמו ועומדים ומצפים לצור גבאלם, והוא אומר: חסוי בו וכו'...

(ט)

לא יהי בהם שום בעל שררה

אלשיך (ל"ו), כ', ידיו את עמו, ש"ת הלא כאשר ידיו את האמות גם ידיו את ישראל לעתיד, כי הדין ההוא כולל יתיה אז לעתיד, הנה דעו, כי הן אמת כי ידיו ה' עמו, אך על עבדיו שבהם יתנחם וירחם, כי יראה בצרתם, כי יראה כי אולת יד, כי בלתי פרוטה מן הכיס, כנודע, כי אין ב"ח בא עד שתכלה וכו', וגם אספ עצור, כי מלך אין להם, וגם אספ עזוב, בעל שררה, מלשון: ויעזבו בו, ועל דלותם ושפלותם יתוס עלימו, מה שאין הן האמות, כי לא חסרה שררה ומיד.

(י)

גודל השפלות הוא סימן כי קרובה ישועתינו לבא — המעם שאין שולחים עכשיו צדיקים כמו בכל דו"ד, כי כבר מחכים על מלך המשיח

יואל

שבת שובה

דברי

חצר

והנה חזקן כי בכל הכוזב עם עתה היו לדיקים וקדושים בכל דור ודור שהשפיע על בני דורם תורה ויראת שמים וקדושה, וכאמנם זיל (יזמא ליה) ראה הקב"ה לדיקים מועטים עמד ושהגן בכל דור ודור, וגם בזרות האחרונים שלפניו היו עוד לדיקים, וז"ל מה בשמינו צימונו אל שאל בשלחו לנו כלל לדיקי חמת שובנו להשפיע בשלם יראת שמים וקדושה, אל עבדך זיל דעמחא חפני שעבדי צדור הוא כבר מחכים להגלות משיח לדיקוני, וכבר קרב וכל הזמן המנוחל בשירת האזינו כי יראה הקב"ה כי חזקה יד וגר, והרשעה תהא מחמת גדול השפלות, על כן בשארנו גם בני לדיקים חמתיים דעיי שבהי בבתי שמה לפשר נפשי עייב יחי קומה עזרה לנו. (ועיין עוד בדברינו פי פינתם עמוד קס"ח).

ובאמת ענין זה מוזכר להראו בשירת האזינו, שכולה חוכמות ובסוף השירה כתיב כי דין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי חזקה יד ואפס עליו ועזבו, ופירשי זיל כלמר יראה הקב"ה שד האזינו הולכת ומתגברת מחד עליהם ואין מי שיעטר בהם ויחזק אותם, אז דין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם לרחם עליהם ולהושיעם, הרי להדיא כי כשתגבר יד הבע"ז ואין מי שיעטר וישיע את ישראל לרוממם מן השפלות והחוסר בעבודת הש"ת, אז קרובה ישועתינו לבא, והקב"ה צדור רחמי יראה עשיתי ונשפלות מניבו שאני ציוועא החתומה יבא ויגאלנו, חזקה מחמתי כי בראיתו גדול השפלות צדור זה משם ראי כי קרבו מחד הימים שזכה בהם לעולה שלמה ביהא גוואל לוק צמורה כמיט, אל שאל וקדוים לרחמי שמים אל לרחמי חיי צדיים את הישועה עיי בגלי הזמן.

(ועיי עוד מזה לקמן פרק זה את סיח ופרק י' את ה' ופרק ח' את ד')

(יא)

מחמת גודל השפלות שאין לנו מנהיגים אמיתיים, אדרבה המנהיגים מקלקלים האמונה, מחמת זה ירחם ד' עלינו

יואל

שבת שובה

דברי

רצ

גדולי יכריסם בהם כי הולמים דרך טובה וסבי ממנה, ד"א אמן לישן אמונה כתרנונו כנים דלת צדוק הימנו, שאלמו כסיוי נשעה ונשעה ונשעה קלה בעל הבטחתם וחי עכ"ל, והרמזין זיל פי כי אין להם אמן ומגדל עכ"ל, ובעובדי צדורנו נתקיימו כל הפירושים גם יחד, וכולנו אחיכיוו בהו, ולכן להם אמן ומגדל, כי המניעים הן הם המסורים את ישראל מדקדק, ואין להם מי שדריך ויגדל אותם ויורה להם את הדרך הישרה, חיה גרם שיהיו כנים לא אמן בהם שהאמונה רשיויה ונקולקלת, ולעת כזאת כשיוחל הבועיב שאין לנו מנהיג ומורה שינביא את ישראל בדרך האמיתי והישר, אז ועל עבדיו יתנחם, ומגדל הקב"ה מחד רחמתינו על ישראל ומבקש עליהם להשיע את כלל ישראל.

לחנם הבועיב צדור רחמי ומסוי כשהוא רואה את גדול השפלות ומגדל הדור והזמן שבו נמצאים חיי מנדיה רחמתינו יתבדק על ישראל, ובמה שהידיב צפרשתן כי דין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי חזקה יד ואפס עליו ועזבו, ופירשי זיל כשיראה הקב"ה כי ד האזינו הולכת ומחזקת מחד עליהם וחי, ואפס בהם עליו, נשע עיי עליו ומגדל שיעור בהם, ועזבו, נשע עיי עוזב וחי, ובזמן כזה שאין להם עיזר ועזוב אז יתנחם הקב"ה על עבדיו לשבו ולרחם עליהם, ובעובדי אלה ידעו ואין מי יעזר בני ויחזק אותנו, והכתוב זוח ואומר כנים לא אמן כס, ופירשי זיל פי פירושיו, אמן משכן ויחי אמן את הדסה, וי"ש לא אמן כס, אין

(יב)

נבואה בתוה"ק שיפתיר הקב"ה
פניו מאתנו הסתר בתוך הסתר

דברים לא יודך

"והרהר אפי בו
ביום ההוא ועובתים והסתרתי
פני מהם והיה לאכל ומצארו
רעות רבות וערות ואמר ביום
ההוא הלא על פייאון אלהי בקרבי
מצאוני הרעות האלה : " ואנכי
הסתר אסתיר פני ביום הוהיא על
כלי הרעה אשר עשה פי פנה אל
אלהים אחרים:

(יא)

נבואת ישעיי על זה

ישעיה ח

יִחְזְקֵי לִי לַיְהוָה הַמַּסְתִּיר פָּנָיו מִכּוֹת
יַעֲקֹב וְקִוִּיתִי לוֹ:

רש"י

(יו) וחזקתי ל' המסתיר פניו
וגו' אלן ל' נבואה קשה כלוחה
ששה שחמך חסד (דברים לא)
ואנכי הסתר אסתיר פני ביום
ההוא ואף כי ביום הכתובים
ועתה הטייה הולת לפניו
לע כי לא נשכח מפי ורעו

(יד)

אין לך שעה קשה בזה

סדר לך לך

בראשית רבה

פרשה סב

ר' יעקב

בר אבא בשם ר' אחא. אמר ישעיה (סג) וחזקתי לה' המסתיר פניו מכות
יעקב. אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתוב בה (דברים לא) ואנכי הסתר
אסתיר פני ביום ההוא. ומאותה שעה קייתי לו שאמר כי לא תשכח
מפי ורעו.

עין יוסף

והזכירתי לה' המסתיר
כו'. ישעיה הניח כל טוב לגוים את בניו שלל המקיים משכנת רעו זה להפחית לחן החורג
משכנל. ויזאל וחזקתי ל' המסתיר פניו כפי שחין לך מעה לישראל שהקב"ה עומד כעסם וזעם
כאותה ששה שכתוב בה ולאני הסתר אסתיר פני מהם ולאעפ"כ נלווה עם נכבדו כי לא תשכח
החורה מפי ורעו. ומה ראה בדורה שלעולם לחן החורה משכנתה משכנל לסי' כעשה העם
ועז' אמר ומאותה שעה קייתי לו שהכי הם כעשה הוה"ל קשה הכפיה ה' כי לא תשכח מפי
ורעו. כלש בשאר זמנים (יפ"ח ומ"ק):

(טז)

הבעשה"ק פחד מאוד מההסתר
בתוך הסתר

(טז)

עוד מהנ"ל — עכשיו העת להשתמש באמונה
פשוטה

שומר מאמר האמונה אמונים צב

ועכשיו הזמן והעת וירקא להשתמש באמונה הפשוטה בלי שום חכמות
כלל כי זה האמת היא לנו הפוך בתוקף עת אשר נהחילנו
אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב וכל שבעה הרועים והצדיקים שכלל
דור ודור לה. ובפרט בעידן הסתר בתוך הסתר ששולטים גלי חים ועוברים
עד צואר ח"ו, כמו שכתוב (דברים לא) ואנכי הסתר אסתיר שהוא הסתר בתוך
הסתר, ואמר הכעש"ש הקדוש וי"ע שירא מהחפז שכתבן הסתר, כמובא
בספר שפתי צדיקים (פר' מקץ על אבות הרעב כל ארץ מצרים) שמשו לחן.

שפתי מקץ צדיקים

ומה זכרי אלהי הבעשה"ש ז' ולאני הסתר
לסחור שהסמרה גופיה אלנו נכבדו וליזו חבין חיולו
סוב גנח כה כי אם היה חבין שפוט גנח כה היה מתק
הדן (ואז סוד אהרם ז' חייב אלם לבקר על הכעס
וגו') ומכנל כפופיה מאוד ל' מתחמד ונרמח מזה
בהסמרה הנקדלה הסתר לסחור מהסמרה גופיה עכ"ל
הקדוש (ועד"ל חפ"ל לודך ד' כי אהפח כי וכשמכין על
הכסמרה ממילא מתק הדן חסו יבוב לסך והחמח)

(יז)

אין הדרור רואה כלל מה שלפניו

והאיק אפשר ללמוד משם על דורינו השפל אשר בעויה נתקיים כמלוא מובן המלה ואנכי הסתר אסתיר פני, הפתרה נוראה עד מאוד, עולם השך בעדינו, אין מי יגדור גדר ומת'עמוד בפרץ, ואין הדרור רואה כלל מה שלפניו ממש כמו שאה"כ והיית ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפילה.

(יזואל משה עמוד שס"ט)

(יח)

גם ההסתר עצמו הוא מוסתר

והקב"ה פונה תמיד לכל איש יהודי רק שהוא בהסתר גדול מאד הסתר בחוך הסתר, כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני מהם, והכוונה שבחינת הפתרה בעצמה הוא מוסתר, היינו שאין מרגישין בזה שהוא רק הסתר פנים וחושבין חליה שהאמת הוא כן שאין השנאה מהש"ת, וזה הוא כפל לשון ואנכי הסתר אסתיר פני, שגם ההסתרה גופא אסתיר מהם שלא ירגישו שהוא רק הסתרה.

(חרי"ת תשט"ו כ"ה"ב עמוד ע"ג)

(יט)

העונש של הסתרת פנים באה בשביל שאמרו אין אלוה בקרבי — אצל הקב"ה לא שייך שום השתנות

הרשענא למענך בוראינו. הנה איחא במדרש שהקב"ה אמר מי שינה כפי הקב"ה שינה בישראל או ישראל בהקב"ה כשהוא אומר אני ה' לא שניתי הוי אומר שישראל שינה בהקב"ה ובפרט היום כשפלות הגדול הזה שסורבים שהיום נשתנה מכמר שהי' למנים בזמנים הקודמים אבל האמת הוא שהקב"ה אין בו השתנות וכמו שכתב החת"ם בצוואתו יש לנו אב זקן הוא לא נשתנה ולא ישתנה ואין שייך בו השתנות ונזכה שילך כדרך הצדיקים הקודמים — והיום אנו כעו"הר כדרך של עיקבתא דמשיחא כגודל הסתרת פנים שהוא עשה ירחו מהכל כמר איחא אין לך עשה עשה יוחר ממה שנאמר ואנכי הסתר אסתיר פני — ובוה יל"פ מה דכתב ר' — אמר כיום ההוא על כי אין אלוה כקרבי מנאונני הרענה האלה ואנכי הסתר אסתיר פני דלכאורה כיון שכבר התודו ואמרו על כי אין אלוה כקרבי וכו' למה מניע להם רק אח"ז עוד הסתרה פנים — אלא שאין רשאינן לומר כי אין אלוה כקרבי שבאמר הש"ת הוא בקרב ישראל רק מנדדל הסתרה אין דואים ע"כ זה בעצמו הוא חסא שאמרו כך על כי אין אלוה כקרבי משום זה ואנכי הסתר אסתיר פני — רניכה שלך בעקבה הראשונים ונדע שא"א להיות שום שינוי בכריאה של הקב"ה כמו שאיחא ביספס משה שע"כ הוצרך הקב"ה לומר למשה ואחא הרם אח מסך ולא הי' די כאמירה לחור בפני שפסה רכינו הי' שינה מדרח מן גרוננו ואס הי' אומר ליס שיקרע גא הי' יכול לחזור לאיתנו לעולם — פניו שדיבורו של הקב"ה אינו מקבל שום שינוי ע"כ הוצרך לעשות כמסה בלא דיבור אבל הכריאה א"א שיהי' בו שום שינוי רק ההסתרה הוא גודל מאד — נודל החשכות כמו שניבאו גם חכמז"ל על אלו הדרודת ע"כ צריכין לידע שאקב"ה הוא שברא אותנו וא"א להיות שום שינוי אצל הבורא עולם רק נזכה שיאר ה' פניו אלינו שהש"ת יאיר אח עינינו שנוכל לראות האמת ועד אז צריך ש- יהי' לנו אמונה בו יחכרך וז"פ למענך "בוראינו" —

(חרי"ת תשט"ו, עמוד ט"ז)

שומר מאמר האמונה אמונים ג

והקביה אמר בתורתו הקדושה (דברים לא) והסתרתני פני מסם והיה לאכול ומצאוהו רעוה רבות וצרות. ואחר כך כתיב ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעוה ואלה. וכתיב אחר כך ואנכי הסתר אסתיר פני ביום הזוהא על כל הרעה אשר עשית. מקודם כתיב הסתרה אחת. ובשכיל שאמרו אין אלוהי בקרבי. על ידי זה נעשה הסתרה בכפלים. אחד הסתרת פנים, ושנית הסתרת אמונה, לכן כתיב ואנכי אסתיר אסתיר, פני ביום ההוא דייקא, שזוהא הסתרת אמונה הרוטו במלת אנכי. כי הקביה כביכול הסתיר פניו הקדושים מאחנה בחסתר תוך חסתר כביכול.

וזה הוא אשר הגיד המלאך לדניאל דכתיב (דניאל יב) והיתת עת צרה אשר לא נחיתה מהיות נוי עד העת וזננא. וזה הוא החסתר בתוך הסתר שכתוב (דברים לא) ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא דייקא. והרגום יונתן כעיינא הזוהא, שזוהא העת המוגבל שיחא בזמן האחרון קודם ביאת משיח צדיקנו במתרה בימינו, וכתיב שם (דניאל יב) ובעת ההוא ימלש עמך כל הנמצא כתוב בספר, ואחר כך כתיב (שם) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים ותרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכילים יבינו, וכתיב אחר כך (שם) אשרי חסוכה ויגיע וגו', הלא מפורש כתב שמהיות ישראל לנוי לא הויה עוד צרה כזה כמו שיחא קודם ביאת המשיח, ויהא בהכרח כעוה"ד צירוף אחר צירוף, כי עכשיו המה הנשמות של סוף כל הכרורים סכל חושנים סעת בריאת העולם.

וכתיב (שם) ותרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים, שהקביה סתתרה וזוהא עמנו בתוך החסתר והמשכילים יבינו.

ובל החסתר רק בשכיל שאמרו אין אלוהי בקרבי זיו, מוז שאין כן אם מסתין שבתוך הסתרה יש אלוהי בקרבו ככל כל החסרת, כדברי הכעש-ה קדוש המבא בחולדות כמה פעמים כשטמטין שהקביה בתוך הסתרה תיקף יתפרדו כל פועלי און ואין עוד שום חסרתה (ט).

שומר מאמר האמונה אמונים פ

לכן בניי אחיי רציי אהוביי הגם בעונותינו הרבים הגיע הזמן שירד העולם לתכלית הסתרה בגו הסתרה שלא הייתה כזאת מיום הכריאה עד, כי מיום בריאת העולם אפילו בדור המבול וגם בדור הפלגה היה שם ועבר ואכרהם ותלמידיהם. שהיה להם מרריגת רוח הקודש וגילוי אלקות בפירוטום העולם, וגם במצרים היה שם לוי וקתה עמרם ומשה ואהרן, וגודל הנפלאות שראו לפניהם אז בענין הבנים שזוקקו לים ונבלצו בקרקע כמבואר בגמרא ובמדרשים (ילקוט שמות רמז קס"ה).

דהנה עכשיו ירד הדור לתכלית החסתר ועומכ הסתרי מכלי התגליה אור קדושה שמו יתברך בגלוי, כמו בקדוהא דשחית קודם התנוצציר המה ככה קודם זריחת אורו של משיח צדיקנו צריך לעבור עלינו זה החשך מצרים כסור ומכוסל, כאשר הארכתי הרבה בזה בספר שומר אמונים (מאמר הגאווה פרק ז'). והמשיב זה החסרתה ומתגעגע לשכינת עזו כבוד תפארתו יתברך. משתבח ביה קודשא בריך הוא כבולתו עלמין עלאין ותתאין, ונמשך עליו חיים ממקור החיים.

(ב)

עוד מענין הג"ל —
מבואר בנבואת דניאל
שיהי' בזמן האחרון
עת צרה שלא היתה
כמוהו וזהו ההסתרה
בתוך הסתר — עכשיו
הוא הבירור האחרון

(כא)

קודם זריחת אורו של
משיח צדיק להיות
הושך כפול ומכוסף

(כב)

במדבר כד בלק

כג וישא

מִשְׁלוֹ וַיֹּאמֶר אוֹי מִי יִחִיהַ מִשְׁמוֹ
אֵל:

הספורנו: הכתוב מתאונן, אוֹי לֵאלוֹ שִׁיחֵי בְדוּר
האחרון שֶׁ עֲקֵבְתָא דְמִשְׁיחָא — לֵא יִהְיֶה לָהֶם שׁוֹם
זכות לְהַגְאֵל רק לְמַעַן כְּבוֹד שְׁמוֹ יִת'

יואל

בלק

דברי

קב

כְּשִׁיחַ שְׁחֵן שְׁמוֹ שֶׁלֹּם וְכִסְאוֹ שֶׁלֹּם עַד שִׁמְחָה אִשׁוֹ
שֶׁל עַמְלֵק, דְּכַחֵב כִּי יָד עַל כֶּסֶף יִהְיֶה, וְנִחְסַר אִי בְּכֶסֶף
וְאֻחִיּוֹת ר' ב' מִשֶּׁס בּוֹי יח', וְפִי צֹבַח לְמַעַן שִׁמְךָ ב' י'
וְסִלְחָה לְעוֹת, שֶׁכְּשִׁיחַ מִחַל עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל
בְּשִׁבְלֵי כְבוֹד שְׁמוֹ יח' כִּי רַב הוּא, כְּדֵי שִׁיטְלֵנוּ אוֹחִיּוֹת
הוּא, וְיִכְּחֵי שְׁמוֹ יח' שֶׁלֹּם וְכִסְאוֹ שֶׁלֹּם, וְעִיד שְׁאִמְרֵי־
כְּנֵי מִחָה פֶּשַׁעֲךָ לְמַעַן עֲכַחֵד ז"ל, וְכִשְׁבִּיחַ מִשְׁחָה
לְדַקְיֵנוּ יִחְזֹר אַחַת כֹּל יִשְׂרָאֵל לְחִשְׁבֹּה, כְּמִשֶּׁס כְּרַמְבֵּי־
ז"ל בְּה' מַלְכֵי עוֹיִשׁ, וְיִכְּחֵי הַחֲשׁוֹרוֹת חֲשׁוּבֵה בְּנֵה
כֹּל יִשְׂרָאֵל הַחֲפִלִּים בִּירְחֵחוֹ יח', וְיִבְחָר בּוֹה דְבָרֵי
הַמְדַרְשׁ הַיֵּל, אוֹ מִי יִחִי מִשְׁמוֹ אֵל, וְעִיד שְׁכַחַב
הַסְּפוּרָנוּ שְׂהוּב כְּעֵינָן שְׁאִמְרוּ יִחִי וְלֹא אֲחִמְיָהּ
שְׁלָחוּ שְׁפִלוֹת הַמַּנְבֵּה שֶׁל הַדּוֹר הַאֲחֵרוֹן, וְהֵיכָּן בְּחִיזָה
זְכוֹת יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל גְּבֻלִים, וְעִיד מִתְּרֵן הַיֵּד וְסִלְחָה
לְעוֹת כִּי רַב הוּא, שְׁכַל אֵלֹהִים הַרְוִיִּים וְחֲפִלִּים בְּחִשְׁבֹּה
יִמְחֵלוּ עֲוֹנוֹתֵיכֶם, כִּי רַב הוּא בְּשִׁבְלֵי כְבוֹד שְׁמוֹ יח',
כְּדֵי שִׁיכִיחֵ שְׁמוֹ יח' שֶׁלֹּם וְכִסְאוֹ שֶׁלֹּם, וְכְּמִשֶּׁס בְּסַפֵּר
נִיעַמְיָה ז"ל הַיֵּל.

וְנִחְזוֹר לַפֶּרֶשׁ הַדְּקוּקוּס הַיֵּל וְיִגַּר מִוֹאֵב מִשְׁנֵי הַעַס
כִּי רַב הוּא וְנִבְחָר דְבָרֵי הַמְדַרְשׁ הַיֵּל אוֹ מִי
יִחִי מִשְׁמוֹ אֵל-הַיֵּד וְסִלְחָה לְעוֹת כִּי-רַב הוּא,
נִבְקַדֵּם מִשֶּׁס הַסְּפוּרָנוּ אוֹ מִי יִחִי מִשְׁמוֹ אֵל, כְּעֵינָן
שְׁאִמְרוּ ז"ל סִבְהֵרִין (ל"ה ע"ב) שְׁאִמְרוּ הַלְמוֹרְאִים
כִּי יִיחֵי וְלֹא אֲחִמְיָהּ, וְכִּבְר פִּירְשֵׁתִי שֶׁלֹּם הִי
הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֹהִים יִרְחִים מִיִּסּוּרֵי הַגּוֹף, אֵלֹהִים שְׁרָאוּ
בְּרוּחַ קִדְשָׁם בְּנִבְלוֹת הַמוֹחֹת, וְהַסְּמִיּוֹת פִּיטִים שִׁיכֵי
בְּעַקְבָּתָהּ דְּמִשְׁיחָה, וְלִרְבוֹב קְדוּשָׁתָם יִדְעוּ שֶׁלֹּם יִיחֵי
בְּכֶסֶף כֹּה לְסִבְלוֹ אַחַת זָחָה, וְזִשֶּׁס הַכְּתוּב אוֹ מִי יִחִי
מִשְׁמוֹ אֵל, וְזִי וְלִרְכֵה לְאֵלֹהִים שִׁיחֵי בְדוּר הוּא, אֲמַנֵּס
אֵיכָּן בְּחִיזָה זְכוֹת יִיחֵי יִשְׂרָאֵל גְּבֻלִים, אִם יִיחֵי
הַחֲשִׁבֹת הַדּוֹר גְּדוֹל כִּי, וְקִדְשֵׁם מִה שְׁפִיר רִשִׁי ז"ל
בְּחִלְטִים (כ"ה י"א) וְסִלְחָה לְעוֹת כִּי רַב הוּא, כִּי
נִחָה לְרַב לְסִלְחוֹ עֲוֹן רַב, וְהַמְאֹדָה פִּי, כִּי רַב הוּא
אֶף שְׁעוֹי גְדוֹל וְרַב, וְרִלְחִיתִי בְּסַפֵּר אֲמִרוֹת עֲבוֹרוֹת
מִנְּכַהמֵתִים נִוְעַס מְגִידִים זְלֵלִי, שְׁפִי לְמַעַן שִׁמְךָ ב' י'
וְסִלְחָה לְעוֹת כִּי רַב הוּא, עֲפִיטִים שְׁאִמְרוּ ל' נִשְׁנַע

(כג)

הַחֲטָא הַעֲתִיד בְּמִנְהִיגֵי יִשְׂרָאֵל

בראשית לב וישלח

כִּי וַיֵּרָא בִּי לֹא יִכְלֵ לוֹ וַיִּנְעַ בְּכַף
וַיִּרְכֹּב וַתִּקְבַּע בְּפִי יֵרֵךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבִקוֹ
עַכְשָׁו:

ספורנו

(כו) לא יוכל לו . לרוב דבקוה תמיד באל ית' במחשבת וברבור : ויגע . והרעיוה תחמא העתיד בסדרכי עמו ובדאגתו בזה פסק דברבור ותקע קף ורכבו בהאבקי :

(כד)

הפסוקים האלה הם נבואה על מלכות המינות שקמה בדורינו, שהם "גוי נבל" של מינים ואסיקור-סים — בהכרזתו לא רצו להזכיר שמו של הקב"ה רק "צור ישראל" וכוונתם למינות — "עת" ותבטל ויאמר הקב"ה אי אלהימו "צור" חסיו בו — גם חז"ל נתנבאו שיבוא זמן שתתהפך כל המלכות למינות — מה ששמחין עמה ונהנין ממנה והו מכה אשר לא כתובה בתורה, כי התורה אמרה רק "אכעיסם" שצריכין להיות מרוגזין ממנה

יִאמְרוּ אֲסִתְרֵיהּ פְּנֵי מוֹתָם
אֲרָאָה מָה אֲחֵרֵיתָם כִּי דָוָר
תִּתְפַּלֵּת הַמָּה בְּנֵים לֵאמֹרְךָ בָּם:
יִי הֵם קְרָאֵנוּ בְּלֵאמֹר לֵאלֹהֵי כַּעֲסֵנוּ
בְּהַבְרִיתָם וְאֵין אֲקִיָּאִים בְּלֵאמֹר
בְּעֵי נְבֵל אֲכַעֲיָם:

יִשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וְהַעֲמֵם שְׂמֵנָה
עֲקִיבַת קְשִׁית וְיִשְׁשׁ לֵיתָ עֲשָׂרוֹ
וְנִבְלָל צִוֵּר יִשְׁעָתוֹ:
יִאמְרוּ אֵי אֲחֵרֵינוּ צִוֵּר חֲסִיו בּוֹ:

דבר י שבת שובה יואל רעו

ונבא לישב הדקדוקים במהרה ויאמר אי אלהינו אור חסיו זו, ולפי מה שפירשי דל שזאמר להם הקב"ה לישאל אי עיז שענדו, קשה דהא מיירי אחר עבד יבוא לרחם עליהם כדכתיב לשל מיעה כי דין הי עמו ועל עבדו יתחם, וא"כ למה זה יחזור להזכיר קיומיהם ושאלו איה עיז שענדו בה (עין לשל ע"ד ר"א), גם כפל האון ל"כ אי אלהינו אור חסיו ט דהא ויה אחת הן.

אמנם יתבאר עפ"י מה שזכרנו דל גמרא (סנהדרין דף ד ע"ג) כי כתיב לא תעשו אתי אלהי כסף ואלהי זהב (שמות כ) הלא דען שני (במחיה) א"כ א"כ אלהי הזה כסף כגבול כסף ואלהי הזה כגבול זהב (פירשי דין השמחיהו ע"י שנתן מחון למך), הרי דזכר הזה ע"י סינת כסף חבב כיה אלוהי הכי בשם ע"ז ונקרא א"כ כסף ואלהי אבן, והבאר אחר תחוב כסף חבב עלול להכיל כע"ז כסופו, ועדו פירשתי מה"ריב כ"כ ע"כ (עין דברתי שם עשר קפ"ה) ותחלו א"כ שקליהם ואלו גללים כי כסף חבב אשר עמיהם, עפ"י שפירש בספריק דברותי הלאשטים שיהיה אלה דע"ז חקיהם כיוסיהם הויה התנבית החלוה על ע"ז כחולן כדנדל, ואחר שתבטלו אלה דע"ז תבטלו אלהי התחוב ושאר במקומה תחוב המון, והנה תחוב זו כויה דז ועודת לרדכי ע"ז הרדכי חיות, דע"ז כסף מעורר נלעב כסף מחך אחרי גם נע"ז ולמיש כשר לעבד ידל, והחזיק דברה בלשן למח והאירו לרוח חסותים להשדד דע"ז הבלה ע"ז מחת כסף חבב השעשע לרדכי ע"ז ומיטת ישרש דברתי שהארט כזה.

ששפאל דקביל אריותא ויפריס בגוליס, ומיטת גרזת הרבס יחזר מע"ז כח"ש הסופים, ודחב הכי שיהי מלכות ישראל על מיטת ואסיקוסים כשבידי.

ומעתה לשל שרזו על הכי במקרה זה כגבול הענין מלכות שוטת, על מלכות המינות הלו שיהי אלהי כסף ואלהי זהב כדכתיב דמי כססהדקין, אשר מחמת כע"ז כסף עגרים הם אחר, וזהו כמיה לא הויה לישאל מהו הויה ע"י, ול"מ אי אלהינו כפירשי דל סהקב"ה יאמר על ישאל אי ע"ז שענדו, היש שיהי אלוהים חזקים כע"ז כיוסיהם משומיהם אחרי כע"ז הכסף ושנתת הלא על מלכות המינות, וחזר ואמר אור חסיו, ע"ז רזו על מלכות המינות המתחלים כחוקים כמותם ועלום דים, וכאשר האריכתי כזה כספרי ויחול משה (אחזר) שלם שנותים סי ק' און צבבבחה על יסוד מלכות המינות שלם לא ולו להזכיר שמו של הקב"ה כמנהג כל האמות, ותחת זאת הסכימו לכבוד אור ישאל כמותם וזוהבנה חמלה למינות וכפיהם להכניז כזה כי מלכותם ואכלם השמחה הם מקור ויפריס ככל, והוא הלאו אשר חסיו כי המינים, ואמרו דלכא עידי ולא רמיח כצוריהת והייעו דכתיב ונגבול ע"ז ושעתו, דהייעו השם אור שבו תקרא השם יתעלה כעבור שהוא המקור וההתחלה לכל כח"ש הרגישם דל (במחיה) הסגפיים ח"ה ע"ז), הספכו אלוהו נלעב ונגבול על מקור ויפריס המינים שלם, ח"ש אור חסיו זו, ואחרי"כ לעפ"ז אחרי שד"ן הי עמו ועל עבדו יתחם, יאמר הקב"ה אי אלהינו אור חסיו זו, רזו כזה כי יתעבר ויבלה מלכות המינות מן השלם ולא ישאל מיטת ציור, וא"כ דאחרי שחזרי"כ כי דין הי עמו ועל עבדו יתחם הוכיז עור כי יאמר הקב"ה אי אלהינו אור חסיו זו, כלימדו א"כ הוא מלכות המינות, כי שחזר הוא להכעב ולא יכרעו עד תקומו, ומעתה א"כ דגם זה הוא כפי נחתם, ושפיר היו הפסוקים כסודן ע"ז לרדכי ושל.

ולרדכ"כו יתבאר קיבור דמי הכי כי זה הוה השפעת הויה כניס לא לחון כס, עפ"י שחזרתי גמרא (סנהדרין ל"ז ע"ה) א"ן כן דור זה ע"ז שחזרתי כל המלכות למינות אלא כזה חזר קראש טע הן נאן עטור הוא, ע"כ, וכבר פירשתי דלם

רעח

דברי

שבת שובה

יואל

כוחם ז"ל על מלכות האומות ח"כ הולך כל רבים
 שיהפכו כל המלכות למוטת, ומלחמתו שמהפך כל
 המלכות ל' יחד רמוז גוה שיעז און שהיה מלכות
 של ישראל שאל כרח ומהפך למוטת, וכלשך הניענו
 בנינו בשב"ר, ומשה ים לנו לפנות לנגלו של משיח.
 אמנם אחרי ראוי להבין מה שדרש לה רגל מוכתיב
 כול הפך לכן טבור הוא, מוכיבן שחמש מהך קרא
 דקאי על מיטת, ואם משיח דלגן סימן עומלה הוא
 מרמז אחרי לא מוכח דקאי על מיטת וייקא, דהא כל
 העבודות ממחילין ואיך יבאנו מהך קרא דקאי על
 מיטת ויקא, אמנם יתבאר עמיד הפסוקי הר"ל בני
 נגל אכטיסם אל המפורים בבקביה וכו', והנה לכן
 הבישך אמוון הוא נגל ונגל הוא מיטת, על כן פסוק
 דרש מקרא דטול הפך לכן שמהפך המלכות כולה
 למוטת, והכי שירושו טול הפך לכן כאשר חיבת לכן
 כולה אחי הפוכה ונעשה הימנה נגל דהיינו מיטת או
 הקוחיטו כי בקרום יתקיים טבור הוא שכי' ביאל כן
 דה, ונשו"ר כבר נתקיים מקרא זה בנמשלו שבהפכה
 המלכות כולה למוטת ועליו לפנות ביאלת משיח נדקטי
 בקדוה, ח"פ הכי כי דוך הפסוקות מהם, הייע שמושו
 ודר של אחיות הימים הוא הדוך של הישך אחיות,
 שיהפכו בו אחיות לכן לנגל, ולא הוא נגס לא אמוון

נס, שאננה האומות נכרתה משיחם, ועיד שפי
 רשד"ל בפי הכי אמוון מלשון אמונה עירש, ובאיתו דור
 שטול הפך לכן יש לקווח שנקבר יהי טבור הוא.

המינים שיה הכתוב לטוש ואמר בני נגל אכטיסם,
 לטרווח כזה כי משהו נלח ו כן המינים מן הגלות
 בין הפמים, כי בנימינתו נגלח בין אורכי עליו
 לכנול על הגלות והלחוש, אצל נגלח בין המינים
 ארכנה בראחשו מעשיסם של המינים או אפשר לחסוך
 וקבל בלחנה אלל לרוך שיכלב לבנו על אשר עמולו
 אה האלך, וזה רמוז הכי בראחשו בני נגל „אכטיסם”
 שהציוו להיות כועסים על מעשי המינים ולא לשמוק
 להם, ועיד שאמרי"כ הלא משעלך הי אשחא ונתקוממך
 אלקוטע חגלה שמה שאלוים לשינוי כו' י, כי
 החיוב מוטל בכל עת חמיד לקבוע בלנו שמה עליהם,
 ומי שנוי אלו חוצב וכוכל על מעשיהם זה מורה שאיט
 מלעשר נלע"ר השבירה הקדושה, ושאליו אס וביסם עוד
 מהם ומשמים במעשיהם ובהללחחם וכו' פסוק דע מהך
 כי שרש שורה כלש ונעשה של מיטת עמוון כעיקר
 נפשו ובפעמיחא לבו, ועי' בדבריו בדרשות א"י פ'
 פתחם חשביה באלך.

ובעתה אפיל סכני בנתגבולו על מלכות המיטת
 האו, לא רזה לומר בפירוט קללה מרד כזו
 שכי' מי נגל דהיינו מלכות המיטת ומלחמו עוד שמני
 חודל ישראל אשר יכיר עוד ייח נפסם מהו ויכיר
 נהיטם עוד ממנה ויכיר שמחים על אד, לכן אמרי"כ
 רק בני נגל אכטיסם, הייע שעי"ס זאת אחי' להם
 שכי' אכטיסם, שיהיו אלוהי הוור מרנוים וכמוסיס
 בעבורה, ולא יכרתו עמה ברות שלם ולא יכט ממנה,
 ומה שארע גם אחי שיהינן עוד מזה וכו' כבר מכה

אשר לא כתובה בספר החורב, כי החורביק לא לרחה
 נמר מרירות כזה שכי' מלכות המיטת בישראל ויכיר
 שמחים עוד עמה, על כן אמרה מורה רק זאת שכי'
 אכטיסם, ופס"ו ליק עוד מה שדוקקנו לעיל (עיין
 קפואו ח') במחסי"ב הם קחלוני וכעסונו וני ואני
 אקניאם וני בני נגל אכטיסם, דאין זה מורה כמד
 מרה, ואלל יחכרן לא ישייח שהיה הקנאה
 וההכעסם בדרך עונש מחסי"ב אמרו אקניאם ואכטיסם
 הוא עונש לישראל, ולדעונו גם אחרו אקניאם ללא
 עס בני נגל אכטיסם אין זה מרמז העונש אלל
 הכעסם גרידל, שאמר הכי שיהיו בקנאה וכעסם על
 מעשי המינים, ופס"ו זהו זה מורה כמד מרה,
 ועי"ס גם קלח בתיבת נחמס ים כי בהתנגח הכי
 שכי' עי"ס אכטיסם כר"ל.

ובעתה יתבאר מחסי"ב הם קחלוני גלל כל כעסונו
 וני בני נגל אכטיסם, דהכי הרי רמוז על
 מלכות המיטת שקמה בישראל ודחיהא בספרי הר"ל
 בני נגל אל המינים, והנה מנינו בנדברי הכתוב
 שמתוין ישראל להיות כעוסיס בטולה בין עי"ס עובדי
 ע"ו, שהיא לרה רעה וקשה עד מחר, כדכתיב
 ונבדחם על אלוים אחריים ופשי"מ משאחם שוכים
 לעובדיהם כאלו אחס עובדים להם, אמנם נגלח בין
 העטרים כתיב רק וסכחם ונבדחם אלוים אחריים וכו'
 ולא נאמר סס אכטיסם, דחף שצירכה קשה היא מחר
 מרמז עליו לחסך עלמנו בשב"ר ולכנול על הגלות
 וקבלו בלחנה בדרך עשאו ישראל בכל הדורות, ואין
 לנו אלא ליכר ולפנות שיחםם וינחלונו במחנה
 מלכות המר, אמנם כשרמו הכתוב על גלות ישראל בין

במדבר כד בלק

**יְעֹשֶׂהָ הַגִּבּוֹר
וְהַיָּדָוּד לְעַמּוֹת אֲשֶׁר
יַעֲשֶׂהָ הָעַם הַזֶּה לְעִמּוֹת בְּאֶרֶץ
הַיָּמִים:**

דברי

בלק

יואל

ק"ט

(כד)

**בלעם ניבא שבאחרית
הימים יעשו ישראל עצה
נכערה זו להפקיר
בנותיהם לזימה כאשר
נתיים בימינו בעוה"ד
— הראשונים לא פירושו
כן כדי להעלים הנבואה
שלא להכריח הנבואה**

ועתה נבוא נבוא קיסור הפסוק אשנך אשר ישעה
העם הזה למען בלחית הימים, לפייד רש"י
ז"ל וגם לפי דברי הנביא סהרדין הר"ל, מ"ש רד"ל
כאדם הקולט קלנוהו בלחית (ש"ן קוש"א ה').
ויתבאר דהנה ישראל לרוב קרופתו, ונולדו קרופת
אזותיכם, סבן שורש האבות מרע אברהם יצחק
וישקד, ומכרין את אזותיכם, ולא היו בנן לא
תמורה ולא חילוף ורע פסול ח"ו, והיו כולם גדורים
כעריות כל השנים הללו, כמבואר בדברי חז"ל בב"מ.
וידע בלעם כב"י, שלא יעלה צדוק ציוק להחשיב
בנות, ואפי' ע"י כוחות הכפשים וכוחות הסט"א
וע"כ הולך עוד להשיא את מואב שיהיו תפקירי
בנותיהם, ובז"ל לא ה"י יכול להם לישראל להשיאם
לנטי, וקליפת מואב שייסב לו להסיק זממו הרע.

השפלות הזה נמלא בישראל בלחית הימים, וכ"ו
עשה לרע שמה שיש עשיתו שפלות ובזיון למואב,
ואולי לא יקבלו דבריו, ע"כ חלה השפלות בישראל
ולא בדם.

ובזה יובן לפי דברי הנביא דמהרדון קיסור הפסוק,
מ"ש אשנך למ"ש בלחית הימים, והכל קלי
על עלת הציבה שנתן להם, ויובן מ"ש ז"ל בלעם
החולה קלנוהו בלחית, שנתן להם עצה נכערה כזו,
והתבוא שישעו ישראל בן בלחית הימים, ובה חלה
קלנוהו בלחית, ומקשר אל עם שאמר בלחית
הימים, דאשר יעשה העם הזה למען יתקיים
בלחית הימים, שלא ה"י כחלה מיעות עונם,
והתבוא שיה"י בן בלחית הימים, וע"י דיבורו הרע
מה שהזכיר רעמו העשירי, גרס חולש'ה והבנת
כוחות הטומאה, כמו שמלנו בחדרם חז"ל שבלעם
יעקב לגרן את אפרים ומנשה, לא השנן והכניסו
לרע העגלים שחידו מנשה לשנתי, והזכיר יהוא
ובניו מחפרים, וע"י נסחלקו ממנו השטינה (וש"ן)
בדבריו ע"י ויתו.

והנה הבאת לעול מה שדחקו רש"י והמהרש"א ז"ל
בדברי הנביא הר"ל, כאדם החולה קלנוהו
בלחית, ובדלו השינו כראשונים ג"כ רמז הנבואה
שנספיק, על שפלות המגז שיה"י בלחית הימים,
אמנם עדיין לא ה"י הכרח שיה"י בן, ותלית בלחית
ב"ל, והנבואה כ"ו שלא נה' נתינת דיבור, אינו
מכריח בלחית, שהוא רק בלחית חזון ומחשבה
כידוע, ובש"ד ע"י חורן בלתי, בלתי ליד שפלות
מגז כזה, אמנם דיבורו של הקב"ה מרחת, וכל
החורב כולו דיבורו של הקב"ה, ולפי פירוש בלעם
חזרה ונשנית מפי הנבזים, כחלמ"ס ז"ל הקב"ה
חומר ומשה כוחו וחומר, ומשה חלו לא ה"י פי
אחר כנסוק זכ דמה שישעב העם וג"י בלחית
הימים, ה"י הדיבור מרחת וה"ו בעדד הבלחית,
ע"כ נדחקו ז"ל לפרש הפסוק בלחית חזרים,
ומכ"ן הפסוק סובל גם פי' אחר, ושארית הנבואה
בכתי' מחשבה ובידיעה אינו מרחת, ואפשר שלא
לרע הראשונים לפרש כן, משום אל הסתחף פה בשנן,
דעדיין ה"י משיב ומקיים, שלא יתחזק בלתי עד
כדי כן, ולא יבואו ישראל ליד דרנא ומגז שכל כזה.
אשר ארעו לו בדבריו, שח"ו פי' שידור דבר ימי
ועמוד בשנן, וע"כ שרמו לפרש החבור בלחית חזרים,
כדי להעלים הנבואה הזו, ושלא להביאו לבחי' דגור
שכריח הבלחית כ"ל.

אמנם בלעם ראה עד סוף כל הדורות, וביא על
ימות הבשית והלחית נגז ומגז, כמ"ש
אחלו ולא עשה וגו' ורך כוכב מישקד וגו' ואחז"ל
בחדרם ולא קם נבוא עוד בישראל, חלל בלחית
קם זמנו בלעם, ורבה בנבואה שיה"י בנזר שלמי
ביאח המשיח לה ישראל ר"ל, שיהיו בלחית
ופרטים בעריות יותר וכן הגרועים שבאומות,
ובש"ד"ר אל הבה הליזנים מרבים זימה בעולם,
והקנו גיוס נשים ועוד נבואה ופריצות, מה שלא נמלא
אפי' בלחית שבאומות, וכמ"ש ז"ל כחזקתים
שכרם לא עשיתם, אלא כמקולקלן שכרם עשיתם,
וגם בשאר פריצות ותועבות מפרים על המדה יותר
משאר אומות, ח"ו"ש בלעם אשנך (כפ"ש) שנתן לו
על להפקיר את בנותיו לנטי (אשר יעשה העם
הזה למען בלחית הימים, שבלחית הימים
והפקירת דמשיחא ישעב העם הזה למען כן, שיהיו
ותפקירי ר"ל בנות ופריצות יותר מן האומות, והם
ידעו את עמך לנטי, ובש"ד"ר נתייבם נבואתו.

ובזה יתבאר דברי הנביא כאדם החולה קלנוהו
בלחית, ולנחור להם הולך להגיד להם
מה שיהיה בלחית הימים, ומלי נפק מיה להם,
אלא לפי שהיחם עלה נבוא ושפלה, להפקיר את
בנותיהם לנטי, ומנ"ש רש"י שהוא פקן גזר של
עולם, שמדור המבול ואלק היו באומות גדורים
בעריות, וזהו נחן להם עלה להפקיר עתון לנטי,
וחז ה"י יולתה ורע מנוה אפי' לאומי"ע ביומים
ההם לעשות מנשה נבלה כזו, ע"כ חלה קלנוהו
בלחית, וכפ"ן סתב והמהרש"א ז"ל הר"ל, שחלה
השפלות והקלנוהו בישראל, ולדרכו התבוא שיה

(כז)

הבטחה בתורה"ק שיעשו ישראל תשובה באחרית הימים

דברים ד ואהתנן

וַיִּקְרָא יְיָ אֶתְכֶם
בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מִתּוֹ מִסְפָּר
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִהְיֶה יְיָ אֶתְכֶם
שְׂמָה: ^ס וְעִבְדוּם יְיָ אֱלֹהִים
מִעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עַיִן וְאָזֵן אֲשֶׁר
לֹא יִרְאוּ וְלֹא יִשְׁמְעוּ וְלֹא יִחַדְּלוּ
וְלֹא יִדְרִיחוּ: ^ס וּבְקִשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת
יְיָ אֱלֹהֵי: ^ס וּמִצִּיתָ כִּי תִדְרֹשְׁנוּ
בְּכָל־לִבְכֶּה וּבְכָל־נַפְשֶׁה: ^ס יִבְצֵר
לָךְ וּמִצִּיתָ לְךָ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשִׁבְתָּ עִיר: ^ס
אֲתִירָה וְשִׁמְעֵתָ בְּקִלָּה:

דברים ז נצבים

ז וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ עֲלֵיךְ כָּל־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הַקְּרִיבָה וְהִתְקַלְּלָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּת אֵלֶי־
לְבָבְךָ בְּכָל־יְמֵיךָ אֲשֶׁר תִּדְרֹשׁ
יְיָ אֱלֹהֶיךָ שְׂמָה: ^ז וְשִׁבְתָּ עִיר:
יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעֵתָ בְּקִלָּה כְּכֹל
אֲשֶׁר־אָנֹכִי מְצַוֶּה הַיּוֹם אֶתְּךָ
וּבְיָדֶיךָ בְּכָל־לִבְכֶּה וּבְכָל־נַפְשֶׁה:
ז וְשָׁב יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֶת־שִׁבְתֶּךָ
וְרָחֵם וְשָׁב וּקְבָצֵה מִכָּל־הָעַמִּים
אֲשֶׁר הִפְצִיתָ יְיָ אֱלֹהֶיךָ שְׂמָה:

(כח)

אין ישראל נגאלין אלא בתשובה

רמב"ם הלכות תשובה פ"ז ה"א: כל הנביאים כולם צוו על התשובה ואין
ישראל נגאלים אלא בתשובה וכבר הבטיחה התורה שסוף ישראל

לעשות תשובה בסוף גלותם ומיד הם נגאלים שנאמר: והיה כי יבוא עליך
כל הדברים וגוי ושבת עד ה' אלקיך ושב ה' אלקיך וגוי.

(כח)

סימן לגאולה האמיתית שיוקדם לה התשובה — מי שחושב
שיש מציאות לגאולה בלי תשובה הוא כופר בתורה

והודיע לנו הרמב"ם ז"ל דבר גדול אף שבאמת לדינא אין נפקא מינה לנו
לידע מה יהיה אחר ביאת המשיח כמ"ש הרמב"ם בהלכות מלכים שלא
להתעסק בזה לידע איך יהיו העניינים אחר ביאת המשיח, וממה נפשך כיון
שסובר שזה הבטחה מהתורה הק' בוודאי יהיה כן אף אם אנחנו לא נדע עכשיו
מה יהי אח"כ, אפנים דבר זה הוא הברה גדול לידע עכשיו שלא יהי מקום לטעות
בגאולה של שקר, כי נחזי אנן, דמנ"פ אם כל ישראל יעשו תשובה ויקיימו את
התורה"ק בכל חוקותי ומשפטי בוודאי יהי חיכה הגאולה, כמ"ש כלו כל הקיצין
ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, וכמו שאמר משיח לריב"ל היום אם בקולו
תשמעו, ואם עדיין לא עשו תשובה השריש לנו הרמב"ם ז"ל בהלכותיו שא"א שיהי
גאולה, וכתב שזה מבוואר בקרא והבטחה מהתורה"ק שהתשובה מוקדמת לגאולה.
וא"כ מי שחושב בהיפך, שיש מציאות לגאולה בלי תשובה, הרי הוא חושב נגד
המבוואר בקרא והוא כופר בתורה ר"ל.

(וי"מ עמוד נ"ו)

א"ה: הנה בענין הבטחת התשובה שיהי בסוף יומיא ישנן כמה סתירות וחילוקים, ומרן הק' בספרו ויואל משה (מאמר א' מסי' מ' והלאה) האריך מאוד לבאר סוגיא זו בכל פרטיה ודקדוקיה ועוד בהרבה מקומות בספריו הק' והעתקתי כמה קטעים מדבריו הק' באותיות הבאים

(כט)

ב' זמנים לתשובה: קודם ביאת אל"י ומשיח יעשו תשובה תתאה, ואח"כ יעשו תשובה עילאה

וק"ו הישמח משה זלה"ה ביאר שקודם ביאת אל"י ומשיח יעשו תשובה תתאה ואח"כ תשובה עילאה ומתקיים בזה שניהם מה שאמר הקב"ה שובו אלי וגו' וישראל אומרים השיבנו ה' וגו' דהתשובה שעושין קודם ביאת אל"י ומשיח הוי בבחינת שובו אלי, ומה שעושין אחר ביאת אל"י ומשיח הוי בבחינת השיבנו ה'. וכעין זה כתב העקידה פרשת נצבים בשער המאה שתהיה שני סעמים תשובה, אחת קודם ביאת המשיח ואח"כ תשובה יותר גדולה, ופי' שם הכתוב יעזוב רשע ורכו וגו' וישוב אל ה' וגו', ולכאורה כיון שעוב דרכו הרע הרי עשה תשובה ומה אמר אח"כ וישוב אל ה' אלא שעזיבת דרך הרע כלבד אינו תשובה שלימה אלא שצריך אח"כ עוד תשובה יותר גדולה. ויש עוד כמה מאמרים בזה שפכואר ששני זמנים לתשובה, הא' קודם ביאת אל"י ומשיח שזה בחינת שובו אלי פרם התנלות המשיח ואח"כ ואשובה אליכם, ועוד יש זמן לתשובה ע"י ביאת אל"י ומשיח שכחם רב ועצום להחזיר את כל ישראל בתשובה וזהו בחינת השיבנו ה'.

(וי"א"מ עמוד נ"ד)

(ל)

עכשיו כמעט א"א לעשות תשובה שלימה — אבל גם זה המעט חשוב מאוד

ולעתיד לפני ביאת המשיח יבוא אל"י ויחזיר את כל ישראל בתשובה שלימה, אבל עכשיו כנודל השפלות כמעט מן הנסנע להגיע לידו תשובה שלימה ואמיתית, אולם גם זאת חשוב ומקובל מאוד לפני הקב"ה ולפום צערא אגרא עייז יוכה לתשובה אמיתית בעת ביאת אל"י ומשיח כשיעבור רוח הטומאה מן הארץ.

(חד"ת נארא' עמוד ס')

(לא)

שום תנועה של תשובה אינה נאכרת

וכפ' תנועה של תשובה אין להשיג ולשער נודל התועלת שלה הגם שלא פעל על אחר ולא תיקנו עדיין, אבל אין יודעין עד כמה שמביא תועלת "אמא"ל קימט דאס אלעס צוניץ" אף שלא הגיע להכליתם.

(חד"ת השי"ו עמוד הקי"ד)

(כב)

כ"ז מה שעושיין בזמן הגלות חשובה מאוד

הגם שתשובה באמת אי אפשר לעשות כעת כי בעוה"ז הדעת והסוף בנו גלותא, מ"ס כמה וכמה חשוב הוא אצל המלך כל דבר קטן כגדול המוכח אל המלך לדורון כעת שאינו בכיתו ובהיכלו, וכ"ש כשהוא בגלות מקבל בספר פנים יפות כל מי שפונה אליו ומחויק בידו, אף אם הדבר מצד עצמו אינו חשוב מ"ס כעת מוזת הכלל נחשב. והנה כביכול הוא ית' עמנו בצרה, ככתוב בכל צרתם לו צר, וכצפור נודדת מקנה וגו' אי"כ ימולים לתאר ולהבין עד כמה תחשב כל תנועה קלה של אמת מאיש הישראלי, כמה גדולה זכותו של איש הלזה שיש לו חלק וגורם לקרב נאות ישראל ולאוקמא שכינתא מעפרא ולאיתבא לאתראה. וההיפך מוכן מאליה כל מי שיש לו חלק כל דתו לגרום אריכות הגלות וכו', אוי לו ואוי לנפשו. ואנחנו נקבל עלינו עול מלכותו ית"ש באמת ובאמונה שאפי' יעבור עלינו מה ח"ו עם כל זאת לא נוזז זיו כל שהוא מן ה' אלקינו, עלינו להתכונן לקראת הכל ח"ו, יעבור עלינו מה לא נפול מאמנותינו.

(חד"ת דברשות מא"י, עמוד רלי"ח)

(כג)

א"א להשיג עכשיו איך יעשו תשובה לעתיד

והשי"ת ירחם ויקרב לכבות בני"א אל הקדושה ויאיר את עיני בני ישראל, וישלח לנו הגאולה שלימה אע"פ שאין לנו זכותים כ"כ שנוכה בשבילים אל הגאולה, אבל ע"י רחמי שמים הגדולים יש מציאות לדבר, דהיי אחר ביאת אליהו הנביא יעשה כל הכלל ישראל תשובה שלימה שהוא ג"כ דבר שאינו מוכן בהשגת אנשי איך ובאיות אופן יהי שהוא דבר שלא גילו לנו כמו שלא גילו ענין הגאולה איך יהי, וכמשי"כ הרמב"ם ז"ל שזה הוא דבר שאין ידוע עכשיו, כ"כ לא נתגלה כל ענין זה איך שיתקרב הכלל ישראל לעשות תשובה שלימה. עכ"פ זה וודאי שיעשו ישראל אז תשובה שלימה, והגם שעכשיו אין אנו ראויים, אבל הבוכה"ע י' אוצר גדול של מתנת חנם למי שאינו ראוי מצד מעשיו, ע"כ נבקש מהשי"ת שיוכה אותנו מאוצר הגדול הזה של מתנת חנם וככתב זה ירחם עלינו.

(חד"ת תשי"ו עמוד שנו"ז)

(כד)

כ"ח מי שיוכה לתשובה לעתיד יהי גדול מאוד

דזה ברור שישראל יעשו תשובה קודם הגאולה וכ"כ אחד מישראל שיוכה לעשות תשובה יהי גדול מאוד וכמאמר הכתוב והי' כל הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו, וקשה לצויר מוזת עכשיו בגלות הסר בגדול השפלות איך אפשר שיוכו ישראל לעשות תשובה שלימה אבל בוודאי כן יהי שיבוא השפעה מלעילא ע"י אלה ומשי"ה והם יחזירו את ישראל כתשובה לכל אותן שהתייגעו א"ע בגולה ועכ"פ הי' להם רצון להטיב מעשיהם.

(חד"ת נשא, עמוד ס"ג)

(לד)

בדור הנה מתקבל אפי' תשובה קלה שלא הי' מתקבל בדורות הקודמים

עכ"פ התשובה מה שאנו יכולין לעשות הוא כאמת דלה ועני' מאד ורק הקביה קבל ואת אפי' התשובה הקלה כי הוא לפי הדור כנ"ל, אבל בדורות שלפנינו לא הי' מתקבל תשובה כזו רק עכשיו בעוה"ד שאנו בשפ" המצב כ"כ. (חז"ת תשי"ב עמוד נ"ו)

(לו)

הרבה נביאות נתנבאו על הדור הזה וכולן נתקיימו, וזאת נחמתינו שגם ההבטחה על תשובה בודאי יתקיים

והנה הרי רואין בהפסוקים של הנביאי אמת ירמי' ויחזקאל ועוד בכמה מקומות שהנביאים הקדושים וחכמ"ל מתנבאין בפירוש ע"י הדור ואין שום פירוש אחר בדבריהם, וכמ"ש המפרשים ורואין בקראי שצוירו בדיוק איך שנראין בעוה"ד סתם רגל ועד ראש, ואיך לפרט בפירוט (אויף קליין געלד) דכשמביטין בהפסוקים רואין איך שהוא המצב, וזאת נחמתינו שיש גם הבטחה שנעשה תשובה וכמ"ש הרמב"ם ד"ל שהובטחו על התשובה, וכתב הרמב"ן (פ"ט האויג) דמסה שרואין שכל העונשים נתקיימו מזה יכולין לידע שבוודאי גם כל הנחמות יתקיימו, וכמו שרואין בהנבואה שהתנבאו ע"י הדור בהפסוקים ובדברי חז"ל על כל הדור בכלל ובפרט שהכל מבווא כפסוקי הנבואה ורואין בעוה"ד שהכל נתקיים, כמוב"ב בלי ספק שגם ההבטחה של ושבתי עד היא כמ"ש הרמב"ם שהובטחו בני' על התשובה גם זה בוודאי יתקיים, ונוכה להיות מאותן שיזכו לזה שהרי גם אז יהי' בירור מי שיזכה לתשובה שלימה, וצריכין להחפיל להקב"ה ולעשות ע"י הכנה כתשובה וכמצות וכמע"ט שנהי' בין אותן שנכללו בהבטחה של תשובה שלימה. (חז"ת תשי"ז עמוד תרנ"ח)

(לז)

לעתיד לבוא ילכו ישראל במדבר עוה"ם, ויהי' שם בירור גדול אלה לחיי עולם ואלה — יהי'ר שנהי' מאותן שיזכו לחיים הנצחיים מלא

ואיתא בפ"י הראב"ד דמס' עדיות ומבואר ג"כ במדרש, שגם לעתיד יהי' מכת חושך כמו שהי' במצרים ע"י שיהי' אנשים שאין דאויים לראות בגודל הטובה, וגם יוליכו את ישראל במדבר הזה ויהי' שם הבירור, והלילה מי שאינו ראי' ידחה חלילה, וכל איש יחשוב בנפשו באיזה מצב הוא עומד שכאמת כל אחד הוא מלא עוונות ופשעים, ואין איש יודע איזה תנועה חשוב יותר לפני הש"ת וכל אחד צריך לירא מי יודע אם יזכה בעת הבירור ואם יחי' בין ההולכין שיעוור הש"ת ויהי' הנאולה שלימה וילכו לקבל פני משיח צדקינו ויהיו כל הנחמות המפורשים בתורה"ק ובדברי חכמים שהכל יתקיימו בוודאי, רק מי יודע מי יזכה לזה וכל איש יחשוב בנפשו אם הוא יחי' בין הזוכים, והש"ת ירחם עלינו שנוכה להיות מאותן שיזכו לקבל פני משיח צדקינו ונוכה לתקן הכל ולעשות תשובה שלימה עוד קודם הגאולה. (חז"ת תשי"ז עמוד ק"ג)

(לח)

שמואל ב א

שופטים יז

"וַיִּכְנַן דָּוִד אֶת־דִּבְקִיָּה הַזֹּאת עָלָיו
 וַיֹּאמֶר וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ: "וַיֹּאמֶר לְמַד
 בְּנֵי־יְהוּדָה קִשְׁת הַגֵּה כְּתוּבָה עָלַי
 סֵפֶר הַיָּשָׁר:
 כִּי־אֵיךְ־נִפְלְאוּ־גִבּוֹרִים־וַיֹּאבְדוּ־כְלֵי־מִלְחָמָה:

'בְּיָמֵים־הָהֵם־אִין
 מִלְּךָ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו
 יַעֲשֶׂה:

הדרבה והוראה איך להתנהג בדור האחרון הלוח

המסוקים האלה הם נבואה על אחרית הימים שלא יהיו מנהיגי אמת, או "יעשה כל איש הישר בעיני עצמו", כי כל יהודי המבקש האמת יש לו דעת תורה והשפעה מן השמים להבחין בין טוב לרע, ולא יקבל הדרבה ממנהיגי שקר — בדורות האחרונים שנפלו גיבורים ונאבדו המנהיגי אמת צריכין בני"ש בעצמם ללמוד דרכי המלחמה ולעשות כישר בעיניהם

ד ב ר י א ח ר י ו א ל מה

ממנה להם פרנסים שאינם מוכנים (וישין מה שכתבו בזה לפני פי ויקרא פי קיג בלודק). ולעת כוונה שהמכוינים המה כפומים לא יודעו לראות, מהמנה שהם מנשואים ומכשפת כדור, אז אין לוחם כפרנסים מנהיגים את כדור, הלל הדרבה כדור מנהיג מוחם ומכוונים נכח בדרך אשר יורו להם, ולם מקנינים כדרכם בעבודת ד' ממכוינים בלע, ברוב כוח עד מלך.

אמנם באמת יש לכל יהודי המבקש באמת דעת תורה להשגיח לחיובי דרך ישרה אשר יגור לו ללכת בה, ובהבחין מה הוא כעוב ובישר לפני הלקים. חן זה עקב שאם אין לדיק אמת אשר יקבל כהשעב ממנו, עלול הוא לנעות אחרי דעת כדור, ובהשעב אחרי איזה נגישה ופיטו בהמסמלות עינים ומשפוט את הדעת, ללגלו ראות נכונה, כי אם ללכת אחרות עקנקות, ורבים אשר לא שערם לחיובי, ולם חיו יפסיה לנעות אחרי טעם כדור, ממחם השוער בהשעב לבו, אז אין הוא עושה כפי כישר בעיניו, שהרי חילו היה עושה כפי דעת עצמו, היה מבין ללכת בדרך טובים ואחרות לדיקים לשמור, כי באמיתות דעהו היה

והנה יש להבין בדברי ר' שמואל כי דסגר דסגר כישר כוח ספר שופטים משום שזלמר בו ציונה בהם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה, ולגלוריה מתי מעליותה איזה צבאו, שכל אחד עושה כישר בעיניו, עד שבעבור זה חילורכו לספר שופטים בשם ספר כישר. ונראה פפיו מה שפירשתי (פי) בדבריו להלן פרשה שופטים) פסוק זה, ולגלוריה וליד צלשגל דרך קרא, שהרי בשפוטו כוונתו לבודיע כי בנאות הימים לא היה ער ומשל בישראל, ומחמת כן עשה כל אחד כישר בעיניו, ואין מלכים דבר, ולפי"ז היה רצון שזלמר איש כל כישר בעיניו עושה, לשון כוח, ומדוע קאמר יעשה לשון עמיד. ונראה לפרש כוונת הכתוב דכזה כן מלפנים זאת בישראל אשר הכבד כדור הימה על פי גזוליהם, הלל המה הנבילים קדושים וכסמדרון ויפטי לשמה כבנות, וכמה בחממם וכמה קדושהם האריו לח עיניהם של ישראל, ודריכו לחם ללכם בדברי ישרים, ולשפוט כעוב וכישר בעיניו, ה' אמנם יש אשר ישראל הם במצב שאין להם מנהיגים הראויים לברוח להם את הדרך יגור צב, והוא עידי הא דחיתא בנמרל (ביין יב) עירל) כד רגח רישל על עמל עמיד לנגול סמוחל, ופירש"י וכו' כך ששמוקס ופירש משגולו ישראל

משכיל להבחיין בין טוב לרע בין אמת לשקר, אלא שלבו טובו אחר צדו, על כן אינו עושה כפי השגת דעתו, כי אם כפי הישר בעיני משחיתו, ויחזי לתמו וימינו פשוט ולמרו. כי השודר מעור שניים, עד אשר האדם חושב מדרך השכל, ועמו עיניו מנראות נטויה, כי כן ארחות כל עוטלי צלם. ולאח רמז הכתוב באמרו צימים ההם אין מלך בישראל, כי צימים מקדם שנת שולמים, היו גדולי ישראל הביאיים והסגדרי גדולה מקבלים השפעה מן השמים, והמה הכיבוז את הדור, והכור להם כדח מה לעשות. אמנם צימים ההם שאין מלך בישראל, כלומר שאין להם מנהיגים אשר ינהיגו אותם, אלא להיפך הדור מנדיך את מנהיגיו, אזו מיישגלו הכתוב כי בדרך הישרה הוא, אשר איש הישר בעיניו וישיבה, כלומר שישש כפי אמתיות דעתו, כאשר הוא משיג בשלבו צדעה עלמו מבלו השפעה ארת מן החזק, ולא יש לו לקנות כי טובת ישרים דרכו, משא"כ אם ילך אחרי השפעה מן החזק, אין הוא עושה את הישר בעיניו, שרי צדק צדו הוא מציג מוב הוא הטוב והישר, אלא שדעתו משתבשה מחמת לחן אחרים והשפעתם. ולאח אמת הכתוב שלא ינשב אשתי השפעה ארת, כי אם כפי אשר יורוכו עיני שכת כן יעשה.

וזה יהיה גם ביאור הכתוב ויקון דוד את הקינה כזכרה עג שחוב ועל יבונתן בני וישגד נגמד בני יבוכה קשת וגו', ופירשי ז"ל ויחמר דוד משהו שפטו בגורי ישראל לריכין בני יבוכה לנגדם מנהמה ונגשך קשת. וזכרה שחוב המנך ויבונתן בני הם היו בגורי החיל, אשר צדקתם וקדושתם הבינו עג ישראל והכיבוז אותם לנכת דרכי ישרים, אגג משהו שפטו בגורי ישראל, ואין להם מנהל ומחזיק בידם אשר יוליחם ואשר ידוכם, ובעגתו ינמם, נריכים בני יבוכה עלמם ללמוד דרכי מלחמה ולדרוך קשת, למען ידע וישיטעו כדל להמנהל לכל ישרו ממחירי כ"י ואף שגם אחרי מנה קדושים שאלו ויבונתן בני עדיין היה להם דוד מלך ישראל, הרוכה את ישראל צדום לצבו ותבונותם כפיו ינחם, מימי מחבין הכיכר הוא כבעדר צדיקים אלו מישראל, כי נחלם כח הקדושה, ומה גם כי דוד המלך עייב בגדול עוונותיו ושפלות רותו לא החזיק את עלמו רחוי להנכיבו את ישראל, על כן שגח עיבה את הקינה כזכרה כי משחית לריכים בני יבוכה עלמם ללמוד חכסיהו מלחמה.

ובקינה ז' אשר קוץ דוד על שאלו ויבונתן בני, רעוה גם נבואה על הדורות האחרונים, שיבואו ימים אשר יפלו בגורים ויחזדו כלו מלחמה, והחמת אבדן הממכסיום וישרכו בני ישראל ללמוד דרכי מלחמה, למען ידעו כדח מה לעשות. וזכרו שרמז באמרו כלל הוא כדוכה על ספר הישר, הוא ספר שופטים למד מ"ד, כי צימים ההם כאשר אין מלך בישראל, אשר ידריכם דרכי החורה, משום שדעתו משיחית מנגישות ומהשפעות אחרים, אז לזכר הכתוב איש הישר בעיניו וישיבה, כי על כל אחד ללמוד דרכי המלחמה ולכבין צדעתו מה הוא דרך האמת, ולא יטה אחרי הכצע לעשות היפך הישר בעיניו. ויש לרמח דרכי הכתוב ללמד את בני יבוכה קשת, מ"ד מה שהרמס חונקלוס בפרשה ויחי שרי"ם אשר לקחתי מדי האמרי צדתי ונבתי, בללחי ובעכוהי. וכח"כ אי צדמל (שנח דף ס"ג פ"א) אהא דכחיב חגור חריב על ירך וגו' הווא דבדרי חורר הווא דכחיב, הרי כי הכתוב מכנה חורב וחסלה ועבודת כ"י עייב כלו זיק. וז"ש הכתוב לנגד בני יבוכה קשת, שריכים לנגדם שדעו וישגו בעממם לחיבו דרך האמתית בחורם ועבודת וירלת שמים. ור"ל כי כלל הוא כתובכ על ספר הישר הוא ספר שופטים, ומה כחיב ציב צימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו וישיבה, ובאשר נחבאר כי אם הכיבוז דוד לנגד בני שחין לו מנהיגי אמת, ור"ל למנך עיבה, אזו נריכים בני ישראל ללמוד לעשות הישר בעיניהם, ולא יעשו אחרי מוב.

ודישתא אחי שפור מה שכתוב מכנה ספר שופטים בשם ספר הישר ע"ש מקרא זה, איש הישר בעיניו וישיבה, כי מקרא זה הוא הורלת דרך לדורות אחרונים, הנכונים דעתם ממתמה חסרין מנהיגי אמת. ומתן גם מה ששייך כך קרא צימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו וישיבה לקיבו אשר קוץ דוד לנגד את בני יבוכה קשת, כי מתקרא זה למדנו כי כך הוא כמדור, והכי כשר למעמד, שאם אבדו המנהיגים הכשרים, יש דרך ישר לפני איש, להחובכ צדעה עלמו בדרך החורה האמתית, וזכמו שכתבנו, כי בלחמת יש לכל יבוכי אמתו אשר ידיו ולבו לא-ל אמונה, דעת חורה אמתית, ולפי דעתו הישרה והאמתית וישיבה עבוד והישר בעיניו כ"י.

(ל"ט)

דברי הימים ב מז

וַיָּמִים רַבִּים
 לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶלְהֵי אֱמֶת וְלֹא כֹהֵן
 כֹּוֹרֵה וְלֹא תוֹרֵה: יוֹשֵׁב בְּצַרְיֵלוֹ
 עַל־יְהוּדָה אֶלְהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּבְקֹשׁוּהוּ
 וַיִּמְצָא לָהֶם: ה' וּבְעֵתֵים הָהֵם אֵין
 שְׁלוֹם לְיוֹצְאֵי וְלֹבָא כִּי מְהוּמֵת רַבּוֹת
 עַל כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: וְכִתְרוֹ נֹר
 בְּנֵי וַיַּעֲזֹר בְּעֵזֶר כִּי־אֵלֵהֶם הִמָּמֵם בְּכָל־
 צָרָת: וְאַתֶּם חֲזָקוּ וְאַל־יִרְפוּ יָדֵיכֶם
 כִּי יֵשׁ שָׂבֵר לַפְּעֻלַּתְכֶם:

נבואה על הדור הזה: ימים רבים לישראל ללא אלקי אמת
 וללא כהן מורה וללא תורה

והנה מ"ש השני פסוקים ביחד נראה דהנה רש"י פי' שם וימים רבים
 לישראל ללא אלקי אמת, עד שבאת אתה ע"כ. שוה הנבואה נאמרה לאסא, ועד
 אז היו עובדים ע"ז, ואסא ויהושפט ביערו אותם, ולכאורה אם זה קאי על מה
 שהי' כבר אין שייך לומר כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיהן, דלמה רפו
 ידיהם על מה שכבר הי' אם עכשיו יכולים לחקן, אלא ע"כ שוה היה נבואה גם
 על לעתיד, והמדרש היה לו כן בקבלה שוה הנבואה קאי על הדורות שבטיקבא
 דמשיחא איך שיהי' אז, וכמו שרואין אנחנו בעינינו שאין כהן מורה ולא תורה, וגם
 מ"ש ללא אלקי אמת נראה שוה קאי על מינות ששולטת בעוה"ר בדורינו זה
 בעיקבא דמשיחא וכו'.

והנה הרמב"ם ז"ל מבאר שההגשמה הוא הרבה יותר גרוע מכפירה שהכופר
 כופר הכל אבל המגשם מגשם להשיות ח"ו שהוא יותר גרוע, וכ"כ בעוה"ה
 הרבה שומרי תו"מ תולים במינות ח"ו שהוא השפעה אלקית מה שהוא שקר
 גמור והוא היפוך התורה והיפוך האמת אשר שגא ה' בתכלית בלי שום ספק
 מה שתולים השקר בהשיות, ור"ש ללא אלקי אמת שתולים השקר בהשיות ולא
 את האמת, דאז היו דבוקים בהשיות וחלו הכל בהשגחה וברחו לגמרי מנטי'
 של שקר והיו דבוקים בה' שחוחתמו של הקב"ה אמת, אבל בעוה"ר ימים רבים
 לישראל ללא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה, וכיון ששמעו אותו הדור שכן
 יארע לישראל בעיקבא דמשיחא רפו ידיהן מנדר' הפחד ממצב מר כזה, ויצתה ב"ק
 ואמרה חזקו ידים רפות, שיהיו דבוקים בה' ב"ה בדרך האמת ואז הקב"ה יחוקם רק
 שצריכים לחק א"ע שלא ליפול בדרך השקר.

(טג)

המפוקים האלה הם נבואה על העתיד באחרית הימים בעקבתא דמשיחא

אברבנאל

ישעיה נט

(טו) ותהי האמת נעדרת וכו' עד סוף הנבואה
 הכתובים האלה עם היות תחילת
 בלשון עבר ותהי האמת נעדרת וירא ה' וירע בעיניו
 וירא כי אין איש ותושע לו וזרועו וצדקתו היא סמכתו
 וילבש צדקה כשרין וילבש בגדי נקם אין פסק שהם
 כלם לעתיד אבל היה הנביא רואה הברכים כאלו הם
 כבר נמצאים ולכן זכרם פעמים בלשון זכר והראיה
 המעידה על זה אמרו מיד אחי-ו כעל גמולות כעל
 ישלם לאיים גמול ישלם וייראו ממערב את שם ה'
 כי יבא כנחר צר ובה לציון גואל שהם כלם בלשון
 עתיד להוכיח שהדברים כלם המקושרים זה בזה לעתיד
 לבא הם כלם כי ראה הנביא לספר כאן מה יהיה
 אחרית אלה האם ישוּבו ישראל בחשבה כדי שיוֹבו
 לגאולה או שיהיה תמיד הישועה רחוקה מהם ועל
 זה אמר ותהי האמת נעדרת וכו' מרע משתולל רוצה
 לומר שיבא עת וזמן שיראה הקדוש ברוך הוא שחתיה
 לאמת נעדרת בכל העולם באמנת אלהתו וגם התורה

שזאת האמת המוחלטת התמעט ותשתכח מישראל כאלו
 היא בטלה והאנשים הצדיקים שהם טרים מרע משתוללי
 רוצה לומר משוללים כאלו שללו רבונו אותם והקב"ה
 יראה זה וירע בעיניו כי אין משפט בעולם לא באמנות
 ולא במעשים (טז) ויראה גם כן כי אין איש רוצה
 לומר שאין בישראל איש עומד במרץ לפניו והמאמר
 הזה אמרו ארונונו משה על עת הגאולה כי יראה כי אזלי
 יד ואספ צעור ועיוב וישתומם כי אין מפגיע כלומר
 כי אין בישראל מפגיע ומתפלל על צרתם והשתומם
 עליו שעה היות שצרות רבות ורעות סבבוה גם סבבוהו
 והעם לא שב עד המכה ואין מפגיע על רעתו ואבנם
 אמרו ותושע לו וזרועו וצדקתו היא סמכתו פירשו
 בו המפרשים שכתו ויכלתו של הש"י יושיע לעצמו
 והטעם לפי שעל הארון מוטל להושיע את עבדיו מיד
 המחוקקים בו ובתשועת העבד יושע הארון לפי שיגדל
 שמו ושאר זרועו כנגד הגוים לקחת נקמה מהם וצדיק
 כנגד האבות שוכר בירתו לזרעו ועושה עמהם צדקה
 להושיעם מהגלות

(מד)

לא יהי משפט בארץ להציל עשוקים מיד עשקים, כי יהיו יראים
 מהתקופים להעיד עדות אמת — סר מרע יפשיטוהו ערום ע"י
 שקריהם — אין איש לתקן המשפט למטה — ע"י חבלי משיח יעשו

תשובה

מראות

ישעיה נט

ושמח חמור היחכן שאין צדור מי
ששפוט לרק לזיח כי כשלה ברחוב אמת
שאפי ברחוב מקום מפורסם לבני אדם
כשלה אמת שאם יכיר שנים יודעים עדות
אמת יפגעו בנאשים שייראו מהם
ויעלימוה שנתאלו אשר ייראו מהם
כמכשול לפני האמת ועל כן משפט של
יושר ונכות לא יוכל לבח ועוד משפט והכי
האמת נעדרת שאפי ינאלו מעידי אמת
ועדוכי מעטליה ומעידוכי בלופן שפי כן
מי שהוא סר מרע בין מעטלי שקר והכי
צניכס משתולל שיפסעוהו ערום ע"י
שקריכס ועליותהם ע"י כן לא בלבד בעיני
מדה הדין ירע כי אם גם וירא ה' מדה
רחמים וירע בעיניו כי אין משפט חנוכה
בארץ להציל עשוקים מיד עשקים ולהסיר
בולעם מתיכס בלופן שאחזו נסוגים

הצובאות (מהאלישין הק')

מאחרי ה' על מה שנראה לנו שהוא אינו
 עושה המשפט לעשוקים וכוחו ית' כועס
 עלינו על מה שאין לנו עושים המשפט
 לעשוקים על כן חמר הכניא ראו עשה אח
 מעשה ה' אשר יעשה בחצרונוה וכוח
 ודאי כאלו כבר היה הדבר וכוח כי וירא
 כי אין איש לקח ולחכן המשפט וקלקולי
 הדור למעט וישתומם כי אין מפגיע על
 הדור כמעריכ שהיכס מחסל על העם
 וכמירכזי בזמנו אז והושע לו וזרועו הוא
 מדה הדין לנטותו על עונכי רלונו והכי
 היכס מכלה שונאי ישראל אלה שזדקתו
 הוא סמכתו אח הכרוע על יעשה על
 העם וככלי יולד תנפסם וכוח ע"י לרת
 חבלי משיח שהיכס לרה ולא כליון חרון
 רק מלור ומלוק עד יעשו חשוכה מחון
 הבלה:

(מה)

השנית יראה בעני עמו שפלות הדור הוא מחמת שאין להם
מנהיגי אמת שידריבוים ועי"ז יביא הגאולה — מחמת זה ראונו שגם
מעט המעש"ם שעושים עוד, והשב כמעש"ם של צדיקים הקודמים

משכיל אל דר צד

ישנים ק"י כ"ט פסוק ט"ו ט"ז - וחזי האמת נעדרת וסר מרע
משתולל וירא ה' וירע בעיניו כי אין משפט, וירא כי אין איש
וישתימם כי אין מפגיע ותושע לו זרעו וצדקתו היא סמכתו.
לר"ך קסנר וכי משא פנים ים צדנר והלא סלוינו הקנים והקן הוא יוותרו עינו
ונוחר דסדור הוא כל כך עני ודל עד שגר מרע משחולל מה עעם ותושע לו
זרעו — ואפשר ליישב דהנה אז כשאלה ה' סלמה נעדרת והחורה וסילת
מתעטט עמד על הומקר מה הוא קנה הדבר אם הם הנה צלמה רעים
ותשלים לה' ידע" ריבוס ומכוני למרד צו, אז סהמה רק עניי דעת וחסדי
רלות, ואין להם ונסיני אמת שיעורו אוחם ויפקחו עיניהם לר"ך צדנר די
והרנו, ומעשה כל זרועתם רק שנגות המה. זה הוא אפשר כוננת הפסוק
סלחמיו, "ירח ראה צעין שכלו ימי" אין "איש שקנת דבר זה הוא רק נשום
שין להם נורה אמת שילמד וישפיע להם ויהי" צמחיות אים, וישמחה כשהם
עומד צמחיות ומתנוק צדנר ראה שהעעם הוא נשום "כי אין" מפניש עם
אוחן קדיים שמוכחים ומדריכים כדבעי למיעבד לא עבדו שיהי' הסנסני
מוכח צוקל כמלוים עליו קרא צדנר אל חשך [וחי" קטנה שקולה גדול קרא
הפניש עיין קנת דף ע"ז ע"ג] חבל אל הים להם ננר"ך ונוכח כראוי אז יורע
ה' ועד כי היו שועשים לו ולמחכתו, ובק דבר המה סגולה לעיני ה' סלננס
חלמן הוא לקיום תורתו ואלו הים להם רועה כאחון היו מהם לכן קרשי" בכל
עניי קיום התורה והאמת, זה נופא עושה רופס לעולם לקיים מה שחזרו ונחה
ידל כל כח ה' כשישראל עושין רלונו ונוספין כח צמחיות של וועלה. חמה הוא
'תקוע, ילו' ירעו ונאחר סגלי יודע לפניו שזוידם לא יבצר, הוי דבר זה בכלל
אזריאיו של נחשנה טובה וזורק כוועשה — ו' י'ן ס כן סך דיו של הקנים
ועניי חקר כאלה ונוקעים וזווח" מוארחות חקריו ודרכי טובו שהוא דן
לפעמים מה האדם וגם קונע לו שגר לא לפי נעשיו קטנה צמחיל לעיני, אלא
לפי מעשים כאלה שלפניו גלוי שהים עושה אם לא היה לו מאשר"ך ומחבים,
וכביא"ך חזי שזא והפל. ומעשה לא לבד שיש לנבוע ולשאלו מהי ולהחיק לו
מדוע לא צא בן ישי, אלא גם הרינו נבא קולך ואל חתנו דיונו על ידי ויטק
ועד יקום חזי ירוקלים חהלה צד"ך. הלא גלוי יודע לפיכך שגם אפילו במקומו
הואלי"בי צרעת מוקס הושפט, סלמה וכוה ומתנון אשר לגם לא רחוק מהי
ושמון ומוקס קודש ילאו, ואם הים שועשים דבר מה ומדברי תורה ותוכחה
סלחמיו" צלחת וצחוני כוה הים לגם מוקס ומנוק להכניע פרשם לחרות ה'
ולעול וזרחים, סגם שלע"ע ומתחפר"לי" הנה, מה ישנה הן שלא ימחל אם רבות
בשני" או כל ימי חיייהם לא לבד שלא שמונו מוקס ה' ותוכחתו אלא גם כערוס
קל אדם כקילות הווייה סחיות קיבוצים אורס לפחותם וליהרסם וביין שכן סלח
מעט מוש"ם עוזים שערס ומחוק"י בהם צד"ך נלות אש"ם ומלומד הלא לחי
דכנן הוא שילדל ויהרעה פרס ומשיגות כוועשי" טובי" של לר"קי הדור האחרון
צדירות שלפנינו, והמה אלקים אמת ודברך אמת וממוקד אמת. אמר כל הים
בנשיו עולה

(ח"ג כלל י' פרט א')

(מ)

עוד נבואה בעין הנביא שלא יהי' בישראל זכות ומעשים לעזור להגאולה, ורק למענו יעש ויסיר חרון אף וכעס

ישעיה סג

יְפֹרְתוּ דְרָבְתַי
כִּבְדֵי וּמַעֲשִׂים אֲיֹרָאִישׁ אֵלֵי וְאֲדַרְכֵם
בְּאִפֵּי וְאֲרִמְסֵם בְּרַגְלֵי וְזֶן נַצְחָם עַל־
בְּגְדֵי וְכִרְמֵלֵבָשׁ אֲנֵאֲלֵתִי: ד' בִּי יוֹם
נִקְּם בְּלִבֵּי וְשֵׁנַת נֹאדְרֵי בֵּאוּרֵי יוֹאֲבֵיט
וְאִין עֲזֹר וְאִשְׁתַּחֲוִיטִים וְאִין סוּמְךָ וְתוֹשַׁע
לִי זְרַעֵי וְרַחֲמֵי הִיא סַמְכַתְנִי:

דר"ק

(ג) פורה. והגת האל כעונת לשואלין ואמר פורה דרבתאי לברי
הגת נקראת פורה לפי שמפריים וברוצים בחוכה העבדים
כשדורכים אותם והמשיל הרשעים כאלו הם עבדים בנת והאל
דורכם ונת שאמר לבדי ואין איש אתי רל שאין זכות לישראל
והוא היה בעבור לאל אם היה להם זכות וכבר פירשנו זה
בפסוק וירא כי אין איש. גם טעמים אין איש. לעורתי להנקם
באויב ישראל כי כולם היו אויביום ובהמה אעשת נקמת
לשכך אורכם באפי. שיש לי עליהם על שחרתו לישראל
שנהליתים בעיהם ואני צפתיים גם הם עזר לי לרעה:
נצחם. דם יזת על בגדי לפיכך הם אדומים ונקרא הרשע נצח
לפי שהוא חיי האדם וחוקו: אנאלתי. כמו הנאלתי ואף"
חבורה ח"א המשל וכן אתהבר והששם כמו אתהבר ואנאלתי
עין סוף ולכך וכן להם קנאה:

רש"י

(ה) ואבים, אין עזר, לשרל: ואשתוכם. לטן שתיקה
וכבר פירשתי למעלה ויחזקתם כי אין מפיני: והמתי
היא סמכתי. מחיי שיש לי על עבד'ם אשר אני קפתי
ועזרתי להם לזכות ויטוריה את לבי לשיעור מהם שאין ישרל ראויין

מטע על עמי והמה עזרו לרעה היא סמכתי חזקה ידי וטוריה את לבי לשיעור מהם שאין ישרל ראויין
הגוונים לגאולה:

מצורת דוד

(ד) כי יום נקם לבני. וכן כח הים לבני יום
נקם לנקום נבט'ים: ושנת נולדי באת. כל זמן למולדת פני
ולשנת נקמתי: (ה) ואבים. היינו מסמלם של מלמה טור סלג אין
טור ר' ל' בספנתו פה יש זכות ושרלם פריט פור וסלג מל
מלמה נת עזרתי כסם זכות: ואשתוכם. עשיתי כפסוק
וסמכותי לם למלג כסם זכות לטום סמוך לם מלמה וליון סמוך
כסם זכות: והפתי. סממם שיש לי על הפסוק'ם הוא סמך ותי

וכפל הככל כפ"ו: וחושע לי ורועי. הוהוט שלי טושע לי וסלג אין
לגאול לם ישרלם ולשנות כסם נקם:

(מז)

אין א' מהם עושה סמוכות להגאולה

ישעיה סג

אברבנאל

ואמר שאמרו על ישראל שלא היה בהם זכות ולא
מעשים טובים עוזרים לתשועתי (ה) ובלשון בני אדם
אמר ואשתוכם כי אין סומך שאין אחד מהם עושה
סמכותי וכן לרב' הגאול' ואמנ' אמרו והושע לי ורועי
ודקתי היא סמכתי אין פירושו כי אם שתשועתי
לא עשתה אותה זכות ישראל כי אם ורועי' היכולתו
המוחלט וכן התימה שהיתה לו על האומות היא
סמכתהו להנ' מה' כי פניו שאמ' ואביט ואין עזרו אמר
כנגדו והושע לי ורועי שרועי' עשתה התשועה
לא ורועי ישראל וכנגד מה שאמר ואשתוכם כי אין
סומך אמר וחמתי היא סמכתי והענין שלא בנדקתם
ובישר לבכם של ישראל יושעו כי אם ברשעת
הגוים

(ג) והקדוש ברוך הוא משיבו פורה דרבתאי לברי
רוצה לומר כן דברת שהייתי כדורך בגת כי פורה
הגת דרבתאי אני לבדי ומעמים אין איש אתי
שאין זכות ומעשים טובים לישראל לעזור להביא הגאולה
ויהיה עמים נאמר על ישראל כמו עמים הר יקראו
שם יובחזו ובחי צדק ולכן אני בעצמי אדרכם באפי
וארימסם בחמתי ומפני זה הוה דמם על בגדי וכל
מלבושי אנאלתי ונצחם הוא הכת והדם נושא הכת
ואנאלתי כמו הנאלתי בה"א (ד) ולפי שאמ' כל זה בדרך
המשליי בוא' מור הדב' הנמש' אם באוד' הלבוי ודריכת
הגת באומר כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה רוצה
לומר שהדם הוא דם הנקמה שעושה באומות והוא לעת
המוט רגלם כמיש אדונג משה בסוף שירת האדוני
וכן ביאר מהו רשעה באומר ומעמים אין איש אתי

א"ה: בטרם אבוא להעתיק הנבואה ביחזקאל ל"ד, ראיתי לנכון להעתיק כמה קטעים מדברי רבתיק מסאטמאר ז"ע שה"י מרגלא בפומי שהנבואה הזאת קאי על מנהיגי דורינו השפל, וזה ישמש כעין פתיחה להנבואה הנ"ל

(מח)

הנבואה "הוי רועי ישראל" קאי על דורנו

וע"כ סקננת הנבואה ביחזקאל ל"ד על הרועים שבישראל ופתח לומר הוי רועי ישראל והאריך בזה בכמה פסוקים כפי הקאפיטל עד שפיים לבסוף שהקב"ה יציל צאנו מהם ועבדי דוד הוא ירעה אותם, ופירשו המפרשים שזה קאי על מלך המשיח שהוא מורע דוד או דוד בעצמו. ונמצא לפר"ו שכל אותו הפרק המתנבא על רועי ישראל קאי על הדור האחרון של עיקבתא דמשיחא טרם ביאת המשיח והוא הדור שאנחנו חיים בו, ותפטר שערות אנוש בהכינו אל הנבואות הנאמרים שם על רועי ישראל שבדור ההוא, הרחמן הוא ית"ש ירחם עלינו ככ"א.

(וי"א"ם עמוד קנ"ו)

(מט)

מצוה גדולה ללמוד תדיר ביחזקאל מה שניבא על רועי ישראל
— כל רב אחראי בעד עדתו — אשרי למי שאינו רב

לדעתי מצוה גדולה וחוב גדול ללמוד יום יום ביחזקאל את ענין רועי ישראל שיחזקאל ניבא עליהם, הרועים המאכזרים בידיהם את צאן קדשים. וכל רב הוא רועה בעדתו והוא אחראי בעד אלו המושפעים ממנו, הנני מקנא אותם היהודים בעלי המלאכה התמימים העסוקים כל היום בעבודתם הקשה, ואין עליהם אחריות אחרים. אבל הנקראים רועים בודאי שאחראים הם ומחויבים לסלק מעליהם כל תשכונות פרטיים.

(נ)

הוי רועי ישראל! מה תענו ליום מקודה

איך שר"י כסדר מען זאל גוט לערנען אין יחזקאל קפיטל ל"ד וואס עס וועט זיין מיט די מנהיגי ישראל, ער זאגט דארט "הוי רועי ישראל" ביסער איז ענק רועי ישראל.

(תד"ת פורים תש"כ)

(נא)

יחזקאל הנביא האריך בקאפיטל שלם בגנות רועי ישראל שבדורינו, גם חו"ל ציירו לנו מהותם, מזה נראה שה"י הכרה להודיע זאת כדי לידע שלא להגרר אחריהם

אשר לא סתירה, ווי קען מען זאגן שנואה, זאגט דע גמרא א תירוץ, עפ"ם די פסוקים היטן זיך צו זאגן בגנות, און ווי אזוי איז דא דא א נאנך קאפיטל ער רעכנט אויס דאס גנות מן אלע רועי ישראל, ער שטעלט אלע אוועק, און דע הייליגע הכמים שטענען דאס אהער, מארזאס האט מען דאס געטוען, אלא מאי מוז זיין אז מ'האט דאס געדארפט מדיע צו זיין, מ'ברויך דאס צו ווייסען, מ'ברויך צו ווייסן אז אין לטו על מי לחשען אלא על אבינו שבשמים, אז מ'זאל זיך נויטט לאזן מארפירען, מ'דארף צו ווייסען און בעטן דעם באשעפער, ווי איך זאג דאס אלע מ'זאל וואס רש"י זאגט, אס לא תדעי לך היפה בשמים, שסמך תרעה מלחונך, צאי לך בעקבי הצאן, דע עקבים זענען נכרים עס דערשענען זיך נאך די שריט, ברויך מען קוקען די שריט מן די מ'רעדנע דורות.

(שמות תשכ"א, נתקח מהטעם)

דע הייליגע הכמים מאחלען אויס ווי אזוי ס'וועט אויסזען עיקבתא דמשיחא, וויא אזוי דעס מני הדור וועט זיין, ויקר יעות, ויקר ומכובד שבחם יהיה עונת ורמאי, די פסוקים זאגן, די פסוקים יחזקאל - איך האב עס נאכגעוואנט שוין אסאך מאל - א נאנך קאפיטל וואס ער איז מתאונן אויף די רועי ישראל, דער בוכייע האט געוואנט ועבדי דוד מלך עליהם, דאס וועט זאן זיין נאך ביאת המשיח נישט פריער, זענט און דער בוכייע האט געזאגט איך וועל מעיל זיין זאגן מיד הרועים, און איך וועל זיין זייער מנהיג איך וועל זיי מירען, זעט אויס בער"ד אז מ'וועט מארפירט ווערן מן די מנהיגים ס'איז מבורא אין די פסוקים.

דער כלל איז, ווי די גמרא זאגט (בב"ב פ"ט) ויבא ה' כי שניאה לאה, ווי מען דאס וויל, דער פסוק זאגט נישט בגנות בהמה סטאה אפילו, וויל מען נויטט זאגן, מ'זאגט

(נד)

נבואה על הדרר האחרון שהרשעים יצליחו, והרבה מישראל יהללו אותם ויאשרו מעשיהם, ויראי ד' ידברו איש אל רעהו שאינו כן, ויכתבו בספר זכרון לפניו

מלאכי ג

י הוֹדִיעֵנִי אֱלֹהֵי דְבָרֶיךָם
אֲמַר יְהוָה וְאִמְרָתִים מִהֲדַבְרֵנּוּ
עֲבִירִי: י אִמְרָתִים שׁוּא עֲבֹד אֱלֹהִים
וּמִהֲבָצֵעַ בְּיַד שְׂמֵרָנֹה מִשְׁמֵרְתֹהוּ וְכִי
הִלְכְנוּ תַרְדֵּמֹת מִסָּבִי יְהוָה צְבָאוֹת:
י וְעַתָּה אֲנִינֹה מֵאֲשֵׁרִים זֵדִים נֹסִי
נִכְנְנֵנִי עֲשֵׂי רִשְׁעָה גַם בְּהֵנִי אֱלֹהִים
וְיִמְלֹאמֵנִי: י אֲנִי דְבָרֵי יְרֵאֵי יְהוָה אִישׁ
אֶל־דְּבָרֵהוּ וְקִשְׁבֵי יְהוָה וְיִשְׁמַע
יִפְתָּח סֶפֶר זִכְרֹנִי לְפָנָיו לִירֵאֵי יְהוָה
וְהִשְׁבִּי שִׁמּוֹ: י וְהִנֵּה לִי אֲמַר יְהוָה
צְבָאוֹת יְהוָה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה מִלְּפָנֶיךָ
וְהִסְתַּמְתִּי עֵינַיִם בְּאֲשֶׁר יִתְקַל אִישׁ
עֲלֵיבְנֵי עֲבָדָי: י וְיִשְׁתַּחֲוּ
וְיֵאָדָּם בְּיַד צִוִּיךָ דִּלְעַשׂוֹת בְּיַד
אֱלֹהִים כֹּאֲשֶׁר לֵאמֹר: י יִרְדְּמֹת

חַיִּים כִּי אֶפֶר פִּתְגָמֵהוּ וְהִנֵּה כִרְוִיִּים
וְכִלְעֵשֶׁה רִשְׁעֵהוּ קֶשֶׁת וְלִדְמֵי אֲחֵם
הַיּוֹם הַזֶּה אֲמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא־עֲזָבֵהוּ קֶהֱשֵׁה וְעֵנָה: י וְיִרְחַה
לְכֹס יְרֵאֵי שְׁמֵי שְׁמֵשׁ צְדִיקָה וְיִתְרַפֵּא
בְּכַנְפֵיהָ וְיִצְאָתִם וְיִשְׁתַּחֲוּ בְּעֵנֵי
מִרְבָּבֵי: י וְעִמְּוֹתַם רִשְׁעִים בְּיִרְיָהוּ
אֲשֶׁר תַּחַת כְּפֹת רִנְיִיכֶם בְּיָמֵם
כִּי וְכֹה תִזְכַּר מִשְׁה עֲבָדֵי אֲשֶׁר
צִוִּיתִי אֵילָה בְּתַרְבַּ עַל־בְּרִי־יִשְׂרָאֵל
הַיּוֹם וּמִשְׁפָּטֵיכֶם: י הַנֶּה אֲנִיכִי שְׁלַח
לְכֹס אֶת אֵלֶיהָ תִּקְבֵּא רִפְנֵי בּוֹא
וּסְתַמְתִּי עֵינַיִם עַל־הַגְּדֹל וְהַגְּדֹל: י וְהַשִּׁיב
כִּי־צְבָאוֹת עַל־בְּנֵי וְיִבֵּן בְּנֵים עַל־
אֲבוֹתֵם: י אֲבֹא וְהִבִּיתִי אֶת־
הָאָרֶץ חֵרֵם:

(נה)

רשי

מלכס מה בין דרוק לרשע :
מבולג , לורח לוחשו"ו בלש"ו :
(ע) כי כהה סיוס כל , וס וס
לשון שמש הו"ה עבד אחרו חכמ"ו
אין נכנסו לעבוד כלל אלל
סבקי"ס מוסיף חמה ממקרקס
ורשעים דרוים כס ונדוקים
מקראס"ו כה וכו סלח"ו ורסס
לכס ירלו וגו' : שרע ועק .
ברל ובר נחל : (כ) וסססס .
לשון שמון כמו (ירמיה כ') כי
מסוס סבולג דסס : מורק .
בכנסת תרבע לטסס קס"ל"ו
בלג"ו : (כל) וססססס וסססס
לשון חוקק דרוס לו וס סס
דדי כסוליס (סססל כ') :
(כד) וסס"כ כל סנוק לסקל"ה
סל כ"ס , ס"ו כ"ס יסחר
לכ"ס ד"ך אסכס ור"ן לו
ודברו אל אסוכסס לסחו
דבר"ס ססססס וכן ולכ כ"ס על
לסוסס כ"ך סססס ססחו סל"ר
מססס ור"ל כס"ס ססווס לסס
על"ס כסלס :

(ה) שול סכוד
אלססס על ח"ס וסכוד כ"ו
לל סקל סכר : קדור"ס , סססל
רוח : (ט) וססס ססחו סלסר'
וגו' : אסחו סכודסו וסר"ס
סססר"ס וססס רלוס אלל
ס"סס"ו סללוסס סד"כ סלסר'
ללו חוקס על סססס רססס :
כס סססו אלסס , לור סלסל
סס וכו ללססס לו וסססו סן
סרסס ולל כסל"ו : (ע) לו
דברו וגו' : מ"ו ססס על
דברסס לו סססו סרססס
רססס וססססס כלכו קדור"ס
סססו ססכודו רלו ס' סלל
לורכ ססססס סרססס וס"ו
לל סכסו דבר"ס סלססו וס"ס
סססו סססר לכסס סחלו כ"ו
סססססו וססססו וסססו סססו
לכס סססו וססו לו דבר"ס
ססססס : (ז) לוס סס"ו ססו
סס"ו ססל"ס סל"ס וססססו
לססס כו ססלו סס סלסל

במה שמאשרים זדים ומספרים מהם נסים, כאילו אומרים בפירוש שוא עבוד אלקים

ובדרך זה יבוארו הפסוקים הנ"ל, דלא מיירי כאן באלו שאומרים בפירוש שוא עבוד אלקים וכי' דא"כ לא הוי מקום לשאול עוד מה דברנו וכדרייקינן לעיל, אבל הכונה שהנביא מתבנא על אותן בניא ישראל שייחו שומרי תורה ומקיים מצוותיו י"ש אך היו מאשרים זדים ומהללים עושי רשעה, כאומרם נבנו עושי רשעה כחנו אלקים וימלטו, ומשבחים הצלחת הרשעים במה שניסו אלקים ועלתה כידם ונמלטו, ובדברי סיהם כמה שמאשרים זדים בקצה תבל סיהם לאמר שוא עבוד אלקים ואף שלא הוציאו דיבור זה בשפתיהם.

וזו פי' הפסוקים חזקו עלי דבריהם אמר ה' שהחמתם דברים כלפי מעלה ובני ישראל ישאלו בתמיהה מה דברנו, כי לא ידעו ולא יבינו שבמה שמאשרים זדים הרי אמירתם גזו' לאמר שוא עבוד אלקים, אבל הם טועים ובחשכה יתהלכון בחשבנם שבמה שמשבחים הצלחת עושי הרשעה ומספרים שוה עשה להם נסים בזה הם עושים מצוה. ובאמת כ"ז הוא מדרכי הסתת היצר והסתת כה הרשעה לתמוס בדרך זה ברשתם את בני ישראל התמימים, להגדיל בעיניהם נסי הצלחתם וגבורתם וכבה ליכנו מדחי א"י דחי להאמין בעצם גבורתם לאשר מעשיהם ולסבוף לעשות כמעשיהם. וזה שיישב להם הקב"ה אמרתם שוא עבוד אלקים, כלומר בזה שאתם מהללים ומספרים נסי הצלחתם של עושי הרשעה בזה אתם אומרים בשפה ברורה דשוא עבוד אלקים ואין בו תועלת ח"ו. (ע"ה עמוד כ"ח)

(10)

בימינו אלה נתקיימה הנבואה הזאת במילואה — לא יאומן כי יסופר שאף שומרי תו"מ מאשרים זדים — לפי דבריהם נמצא דכל הצדיקים שלחמו במס"נ נגד הציונים טעו ח"ו, ורק הראש הכופרים כיוון אל האמת

והנה בימינו אלה בעוה"ר נתקיימה הנבואה הזאת במלוא מובן הפלה. לא יאומן כי יסופר שימצאו בישראל שומרי תורה ומצוות המדקדקים בקלה כבחמורה, מאשרים זדים ומעשי הרשעים ומאמינים בנסי הצלחתם, ושהשיי עשה להם נסים שלא כדרך הפנע להצליחם במלחמתם שהיא נגד התורה כאשר יכוזר להלך. ולא רק מלחמתם זו וכל פעולותיהם הם נגד התורה אלא שמיום הוסדם ועד עתה הדיחו רובא ורובא מישראל למינות וכפירה ר"ל כאשר ידוע לכל ותפסו כרשת הכפירה והשמד הרבה מישראל עוד בראשית מפעלם וכימים הקודמים, ודברנא עוד שהצדיקים והקדושים בדור שלפנינו צעקו מרה והרעישו עולם המלואה נגד הכת הרשעה הזאת, כי המה חזו ברוח קדשם מה יהא כסופס ואחריתם שהם שורש פורה ראש ולענה, וצחה בעוה"ר מעת הקמת מדינתם גברו מדחי אל רחי והגבירו רשת השמד רח"ל לכלות כל בית ישראל ולהעבירם ולנתקם משורש האמונה. ואיכנה יאמר יהודי מאמין שהקב"ה בכיכול רוצה באפיקורסים שהמה יהיו מנהיגי האומה הישראלית ועשה להם נסים שיצליחו יותר ברשעתם לעקור כל זיק אמונה מלבות בני ישראל ולהדחום למינות וכפירה ר"ל, ונמצא לפי דבריהם דחיו שוא עבוד אלקים, ושכל הצדיקים והקדושים שבכל הדורות שעבדו את השרית במסירת נפש ולחמו במס"נ נגד הציונים המת כולם טעו, הם מלהזכיר, ורק אותו הרשע מייסד הכת הרשעה שאמר לא יזכר שם ישראל עוד ע"ש, הוא כיוון אל האמת ועלתה בידו וביד כחי כחו שסן השמים הפסימו עמהם לעשות להם נסים כדי לבצע את מעשיהם ולהוציא לפועל מדינתם הרעה, אשר זה שכתם וקומתם כל היום להפיץ מינות כעולם ולעקור את הדת ר"ל. (שם, עמוד כ"ט)

(11)

תמה אנכי, איך הבינו השטם בפסוק זה כל הימים!

אולם בעוה"ר מצינו בקראי נצחון אחר ח"ו לאידך גיסא, והוא מה שהתנבא הכתוב על גלות האחרון לפני ביאת המשיח שחלק ישראל שעבדו מקודם להשי"ת, יאמרו שוא עבוד אלקים ומה בצע כי שמרנו משמרתו וכי הלכנו קדונית מפני ה', הרי העיד הכתוב שהלכו קדונית מפני ה', והרי היו עובדי ה', ואף הם יאמרו שוא עבוד אלקים, והטעם לפי שמאשרים זדים ואומרים בחנו אלקים וימלטו אוי ואבוי! שהודים המנאצים את ה' הם נוצחין בחנו אלקים וימלטו, כן אומר הכי שנומיות כאלו יבואו שעובדי ה' יאשרו זדים, ואנו מקובלים כמה הם נשפך מלכב הצדיקים ויהודים הכשרים מלפנים שכאם להם ניאוך ה' שנע בהאמונה, כמה באבו אלו הכופרים לצדיקי אמת, כמה הצטער ע"ז העובדי ה', כמה צער סבלו מזה, ואם היו עתה בעולם ורואין בעיניהם זה הנצחון המר לא היו יכולין לסבול אוי ואבוי!, ולא היו יכולין לציר זאת מקודם שאפשר שהיה כזאת מה שאמתיכ מאשרים זדים, ואיני יודע איך הבינו פשט בזה הפסוק כל השנים שיהודים שהלכו קדונית מפני ה' יהיו מאשרים זדים, כמה צער הוא זאת להשכנה הקדושה שכנתא בגלותא אוי ואבוי! לאמר נישט שווינען! לאמר יך אויבנען א שועה שהמלך המשיח יתגלה במהרה ירדן והוא יעביר ממשלת זדון סן הארץ.

(הר"ח תשי"ז עמוד מ')

(גח)

בתקופה שא"א לדבר דברי אמת בפני ההמון, יתחזקו יראי ה' איש אל רעהו

אמנם התנבא הנביא מלאכי על גודל הסתרת פנים ובלכול המוחות והדיעות שיהי' בימים ההם בעיקבתא דמשיחא, כי הרשעים ופגעים שפן יצליחו, והסמיות עינים והנסיגות יהיו גדולים ועצומים, ולא יהי' אפשרות ואופן לדבר דברים אמיתיים ודברי התחזקות באמונה בפני רוב ההמון, כאשר הוא בדורינו לגודל האלמות ותוצפת המינים והאפיקורסים והשפעתם גדלה מקצה העולם ועד קצהו, ע"כ אמר הנביא אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, שיתחזקו יראי ה' בכל תוקף ועוז שלא יתעו אחרי התועים ואחר השפעת רוב העולם, ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמרו חזק. והשירה שהוא בוחן כליות ולב יבחין דבריהם.

(עה"ג עמוד ק"ב)

(גה)

אף שא"א לפעול על השומעים בדיבורים, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה

והנה דרשו חז"ל במס' שבת (דף ס"ג ע"א) מהאי קרא דמלאכי מאי ולחושבי שמו א"ר אמי אפילו חישב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ולכאורה צ"ב קישור דרשא זו לנבואת מלאכי. ואולי גם ע"ז רמז הנביא מלאכי, שלגודל השערורי' שיהי' בימים ההם לפעמים אפשר שלא יעלה ביד יראי ה' לפעול בדיבורים על לב השומעים אבל מ"מ יתחזקו בכל תוקף ועוז וא"ל יפול לבם מזה כלל כי בכל אופן חשוב הוא בשמים מאוד ומעלה עליו הכתוב כאילו עשאה.

(עה"ג עמוד קכ"א)

(גו)

אף אם לא ישארו רק שנים שעוסקים בתורה אל יפול לבם

ובמה שסיים ע"ז הכתוב אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, למדו מזה חז"ל (ברכות ו' ע"א) שאפ"י שנים שיושבין ועוסקין בתורה ושכינה עמהם שנאמר אז נדברו וגו' איש אל רעהו, וצריך להבין מה קישור יש לדרשה זו אחר הכתוב של מאשרים ודים, אלא שלא יקשה למה רק שנים יושבין ועוסקים בתורה ולא יתור הלא אינו דומה מועטין העושין למרובין העושין, וגדול ת"ת דרבים, גם דרשו רז"ל (ברכות ס"ג ע"ב) חרב על הבדים כנודע, ולמה לא נתוספו יתור, אלא יען שהדרור הוא מאשרים ודים ר"ל, ואסור להתחבר עמהם ואמר הכתוב שא"ל יפול לב האדם, שאז באותו הדרור אף אם לא ישארו א"א שנים שעוסקים בתורה יתחזקו ויתאמצו, ושכינה עמהם.

(ד"י מכתבים ח"א עמוד ק')

(סא)

המהר"ם מפראג: הפסוק הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא, הוא סימן ברור להגאולה — זהו טעם פתיחת הדלת בשםך המתך

סב ו י א ל מאמר שלש שבועות מ ש ה

הדלת לכניו של אליה הנביא וגם לחנונו לכניו כום מיוחד כום ישועה של הגאולה בכל כדו לפרסם צפני בני ביתו ולהודיעם בהגאולה תלוי בביתת אליה הנביא מקודם לבשר הגאולה ישייש שהארץ צוה וסייס שהוא טעם נכון ונרוד מתוק מדגש צמבגה פתיחת הדלת, ומבואר צוה דעה ז"ל שהסימן הנרוד לודע אם היא גאולה כוה מה שאר"ב הכה הנכי שולה לבס חת אליה, ואך צוה יתודע אם היא גאולה אם נראה ענה אליה מקודם לבשר הגאולה.

והנה המהר"ל מפראג ז"ל צהגוד שלו כחב צעטם פתיחת הדלת קודם שפוך חמתך ודעה כל העעמזם שפירשו צוה, חלל הארץ צעטמח דרך מהגוד דכיון שכל לעורר אז רחמים ולדון לגאולה שתימה, לפיכך חנו חייבים להודיע לבנינו ולפרסם מה שחנה נבידעו מן הנביאים שערס ציבוב הגוול יקדים חליה הנביא לבשר הגאולה כמו שהוא צעטקיים, ועיי"כ זה האות שהוא הגוול והכי זה יסוד אמת ועיקר גדול להשנה ביתת המשיח שאנו מצינים עליו למען לא נפול ברשע אחיה משיח שחקר ולפיכך ויהינן כחן לפתוח

(סב)

בחיינה ניראה

אותן שנהרגו בהחורבן שהיי' בזמנינו, חזרו ובאו בגלגול בבניהם, כדי שיראו בעיניהם ביאת המשיח

ד ב ר י משפטים ו י א ל קנא

יאלו עדיין השמות החדשות מתעבבה הגאולה. והנה חפ"ל כי עכשו צורנו דור עיקבא דמשיחא, ציניו הם נגלול אבותיו הקדושים שנהרגו רח"ל צחרנן הורא שהיה צמנינו, ולא זכו צעייבהם לראות את הגאולה, ועל כן חזרו נגלול, כדי שצייבהם יראו צביאת המשיח, וזה חפ"ל צכונה הכחוד הנה הנכי שולה לבס את אליהו הנביא וגוי' והשיב לב אבות על נביס, ר"ל שהאבות יחזרו נגלול שנית צצניבהם, כדי שחזו לחזות את הגאולה.

ובבחיינה זו חפ"ל הפסוק (מלאכי ג) הכה הנכי שולה לבס את אליהו הנביא וגוי' והשיב לב אבות על נביס ולב צניס על אבותם, דהנה ידוע מה דחזיק צכחני האר"י ז"ל זכל בשמות צדווח חלי הם נגלולים מדורות הקודמים, שידו לחקן את אשר צמני, וצוה פירש חנני' (מהדרין ל"ו) ובעובד"י יאלו מוהם מה שאלו ועדיין כן דוד לא צה, כי חין כן דוד כה עד שיכלו שמוה צכנוק ועצור שאלו עוד העעמזם שמוה שאלו ככר נגלולים קודמים ולא

(סג)

בסוף יומיא יולדו בחרמות ואז יבוא אליה

וכבר כתב חגי"ה זאנעטענדל זלוק"ל נחצ"ד ירוש"ח צנחמיר הנביא האחרון מנביאי די' (צמלאכי ג') הנני שולה לבס את אליהו הנביא והשיב לב וגוי' מן אבות והכחי את הארץ חרס, ולא רחוקה היא שרווח כי לבסוף שאלו צחרמות ולמען לא יבוי כולם יאלח לנו את אליהו הנביא להורותם הדרך הישרה להשיב לב אבות על נביס עכ"ל. (פרשת הכסף צמוד קני"ח)

(פד)

שיר השירים א
מ אֵת
לֹא תרדעי לך היפה בנשים צאילך בעקבי הצאן ורעי
אתננדיתוך על משכנות הרעים :

הנבואה הזאת נתקיימה בדורינו — זה ברור שיהי רועה רק שיחדל מלהנהיג

ו י א ל מאמר שלש שבועות מ ש ה קנו

באזהב המלכות אשר היא בנאיסוסים המורים ונולדס יוחר מכל עבדות שכלל החורב כולל, כאשר בחבתי בעקבי דברים נכונים בסגיד.
וכאשר נחזיק בשמן רשי זיל כולל בשיר השירים שטי"ב אם לא חדעי לך היפה בנשים שכתב שחלל הכוונה מלמדינו אחר ולא אמר שלל ובי לך רועה, דמשפט זה בבור שיהי רועה בישאל אל שחלל מלמדינו, ולינו מוען וזמנה נשאל, אם לא נוכל להשיב שלל יחי רועה ליה נחשב שחלל מלמדינו. ונראה שכיון להבט הוא שרועה נמשך אחר בורר ל"ב חלל להיות מנכיב כי אדרכל בדי מלמדינו אחרו רועה ומשיבין את רועי וישאל לעתם הנבואה ועל אחרו הותן אמר לך בעקבי הצאן כמישי זיל להחזיק בדיכי אבוחיך הראשונים.

ועל מלך מה כתב רשיי זיל בשיר השירים ח' אם לא חדעי לך היפה בנשים לוי לך בעקבי הצאן, חליק : זו היא חזונה הכוונה אם לא חדעי לך לתיכן חללי לרעות אחר את היפה בנשים, שחלל על היפה מלמדינו אחר, לוי לך בעקבי הצאן, הסתכלי בפסיעות דרך שהלכו הצאן והעקבים ניכרים וכי החזוני נדרכי אבוחיך הראשונים וכי, ונבואה זו היא בדיווחתי שהוא בנצור ובחילוק צמילנות הדור הטרל חלל חן בכת כל הדור ההוא לטריע מלמדינו אלל נהסתכל בעקבי הצאן דרכי אבוחי ורביחתי הראשונים, ולא יחשקן כזה כל מי שיש על מוח תקוקנו כפי דעתם בדורה להרחק מלמדינו מהם ומהחיים ומכל פעולותיהם אשר מרעשים יאל רשע, והלילה ליק נבל כלל אשר מהם לא מניי ולא מקלחו, וכפוע

(פה)

העצה היחידי בדור החשוך והאסוף הזה, להביט בעקבי הצאן

אמנם כתב רשיו"ל עה"כ אם לא חדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן, אם לא חדעי לך להיכן ולכי וגו' שחלל הרועה מלהנהיג צאי לך בעקבי הצאן הסתכלי בפסיעות דרך שהלכו הצאן והעקבים ניכרים וכי החבונני כדרכי אבוחיך הראשונים ולכי כדרכיהם וכי ועדיו תבוא על האמת, ואם מיוזין מפסיעותיהן של הראשונים נופלין חלילה, ורק זה אבד התקנה במלך דורות האחרונים שירדה חשכות לעולם אם רוצין להנצל להביט בעקבי הצאן מה אטרו דורות הקודמין כשלא הי עדיין חשכות כרוים וליך בדרך הקדום.
 (חרי"ת תשי"ז עמוד חע"ג)

(פז)

אף שטמלפים גם דברי הראשונים — אבל למבקשי האמת ניכרים עקבותיהם — וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח מפי ורעו

שחז"ל גילו לנו מדברי הנביאים מה שאנו רואים עכשיו בעוה"ר בחוש, ואוי לדור שכן עלתה בימיו, ואין לנו אלא להסתכל בעקבות הראשונים ומינה לא נזוע. הגם שהמושפעים מהדור הוא אשר בו שכחת התורה ר"ל המה מהפכים גם דברי הראשונים ותלויין בוקי פרוקי גם בהם, מה שלא הי ולא נברא, כמו שאומרים גם פירושים זרים בפסוקים ובמאמרי חז"ל ובשאר ספרן של צדיקים, אבל למבקשי האמת אשר אינם מתחשבים כלל עם השפעת כל הדור ההוא ורוצים לידע דעת הראשונים, להם פסיעותיהם ועקבותיהם עדיין ניכרים, כמי שרשיי זיל וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח מפי ורעו כמבואר לעיל.

(ריא"מ עמוד קס"ד)

(כו)

בדור הזה שאין בו בירור הלכה וכל הדור אינו יודע איך להתנהג, אין עצה רק לילך בעקבות אבותינו ורבותינו

ולבארנה לפי"ז חיל ורעדה אחתנו ומשתומם הרעיון איך מצאנו ידיו ורגליו בביהמ"ד ולא נדע איזה דרך ישכון אור ובאיזה דרך נלך כיון שאין בירור הלכה בדור, אמנם כבר הורו לנו עצה טובה איך להתנהג בדור כזה והוא מה שפירש"י ד"ל עה"פ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן, אם לא תדעי לך כנסייתי ועדתי היפה בנשים בשאר אומות איך תרעי ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך התבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתו ושמרו משמרתו ומצותי ולכי בדרכיהם וכו', אלא ודאי הפדובר היא מענין שכל הדור אינו יודע האיך להתנהג או יכולין לבוא בדרך האמת בפה שמסתכלין בדורות הראשונים ומפסיא שאינו נקרא שכחת התורה לגמרי כיון שעפ"פ יכולין לבוא אל האמת על ידי שהולכין בדרכי אבותינו ורבותינו הקודמים.

(חדו"ת דברים, עמוד ל"ו)

(כז)

מקרא זה מוסב על דורות האחרונים שאין מנהיגים לישראל — המעם שאין הקב"ה מעמיד מנהיגים מפני שממתנינם כבר על ביאת המשיח

באר

פנחס

היטב

חכג

ובזה מצויר גם המשך דברי הילקוט שד"ס עכ"פ ולא חסיה עדה צניי כללן אשר אין להם רופא וכו' הנדב"ה לי שיהבה נפשו איכה תרעה איכה תרנין צלכרים, ומקרא זה האמור צה"ש מוסב על זמן הגלות בדורות האחרונים, שהנרות והתלחות נוצרים ואין לישראל מנהיגים וכו"ק שאלת את ישראל איכה תרעה וגו' אין תוכלו להחזיק מעמד גדול בגסויות, צוא וראה מה הקב"ה משיבו אם לא תדעי לך היפה בנשים, וכענין שפירש"י שם שחל הרועה להנביא אותך, והיינו צדור עקבתא דמשיחא שאין לנו מנהל ולא מחזיק צדיק, ואין צורך לבאר זאת, שהרי בדורות הראשונים היו נביאים בישראל ואמריהם אמי כנסת הגדולה והתנאים והאמוראים, ובדורות האחרונים האריי הקדוש והצפ"ט הק' ותלמידיו הקדושים, שהאירו טייהם וגם של ישראל, וצפ"ט צדור הזה חשכו בהולות

בארצות, אין מי יגדור גדר ומי יעמוד צפון ומשאלנו ערומים ויחפסו. והעפס שאין הקב"ה מעמיד מנהיגים בדורות האחרונים אלנו, מפני שממחויים על ציאת המשיח, וככל יום מחכין נציאחו, שהוא יהיה מנהיג את ישראל, איש אשר רוח צד.

וזהו שהשינו הקב"ה למשה אם לא תדעי לך היפה בנשים, דכיינו שלא הודעתוך כדאי איך יהיו פני הבור האחרון דלף דלפסר שהשיג משרע"ה גם מלב הדורות הללו, כדאי צמודש ילקוט הג"ל שהרחיב הקב"ה כל הדורות עד תחתי"מ, מ"מ לא היחה השגה זו בדמיו "ידיעה" שגשגה בכל עמור ונעלם סתום ומכוסה אלנו, וז"ש לו אם לא תדעי וגו' לוי לך צפקבי הלאן, צפקב שאני מושה עמכם, ירמז על שם קץ צפת ציאת המשיח, אז יודע ותגלה גדול השפלות של דורנו למעלה מהשגה אלושית.

(עני' עוד מזה לעיל את י' ולקמן פ"ז את ה' ופ"ח את ד')

(כט)

בדורינו זה כבר נתהווה תמורה גדולה, אבל אם יתארך עוד הגלות מי יודע אם לא ישכחו לגמרי הדורות הקודמים — ולזה צריך להיות מקודם

הגאולה טרם שיהי' תמורה לגמרי

אסנא כחב רשינ"ל עה"כ אם לא הדעו לך היפה בנשית צאר לך בעקבי הצאן, אם לא הדעו לך להיכן תלכו וגו' שחלל הרועה מלחמיגן צאי לך בעקבי הצאן הסחכלו כפסיעות דרך שהלכו הצאן והעקבים ניכרים וכו' החכונני כדרכי אבותיך הראשונים ולכי כדרכיהם וכו' ועד"ז הוא על האמת ואם מזיוין מפסיעותיהן של הראשונים נוספלין חלילה ורק זה לכר החקנה באלו דורות האחרונים שירדה חשכות לעולם אם רוצין להנצל להביס בעקבי הצאן מה אסרו דורות הקודמים כשלא הי' עדיין חשכות כהיום וליילך בדרך הקדום, והיום א"צ לחשוב הרבה ורק פעם אם מתכוננין שאף הדורות שאנו זוכרין עוד היו מאוד רחוקין מהיום, ואנו הרי כבר לא ראינו הדורות היחור קודמין אבל אף אלו הדורות שאנו ראינו עוד ג"כ היו עוד טובים ימאיריס כלפי הדור של היום (וכמו שפרשתי בפ' ספוח כסחירח הדמנים שחתחיל העשבור תמדיד ומעטט הדורות והי' גרוע יותר ממה שהי' מקודם) ומאות בשנים כבר צועקין שהוא דור יחוס, דור עני כעונו ומטס ומפגיע אין בעדינר, ורק אז אסרו כן מפני שזכרו הדורות שקדמו להן אבל כענה"ר אזוי אמת"דיג אמת כהיום לא הי' עוד מעולם אוי לנו שהגענו אז זה האמת, שאין גורר גדר ואין קודם כפרך, היכן יכולין להתחמסן ענת היכן יכולין לבקש ענת רוחניות ואפי' ישועה בגשיות, היכן יכולין לפנות והיכן יכולין לשעות אוי נא לנו שנפלטו לשפלות גדול ומר כזה, ולזה צריכין שיהי' על הגאולה ועל התמורה דאם נפצאים עוד איזה יתוריס שזוכרין עוד מתורות הקודמין אבל חלילה שפעסער ירחלף לגמרי וכבר לא הי' חלילה מאומה ולא יזכרו כלל מה שהי' מלפנים, ולזה צריך להיות על הגאולה מלפנים ומקדם מהעל התמורה טרם שהי' חלילה תמורה לגמרי וישחכת הכל ח"ו, וענה צריך להיות למנים בישראל דאף שפני הנראה עומדין כבר אבל הקץ האחרון אבל הרי אפ"כ א"א לידע מאומה כמה יתארך עוד אלו הדמנים הקצרים וכל יום חלילה לעלפס אריין טיפער אין וריסער, וכבר עתה מחלף הכל די וחור אבל אפ"כ נמצא עוד קצת מישראל שאפשר שאין עדיין התמורה ילגמרי מקצה אל הקצה, ולזה צריכין שיהי' לפנים בישראל הגאולה לפני התמורה שמחאוונ עלי' הכ', וזהו על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר דשורש צמיחת מלכות בית דוד הוא באלו תרונותיה דכשיהי' חלילה זה התמורה יזכרו וזאת לפנים בישראל שכדור הקודם הי' על הגאולה זה קלי ואנוהו, ויכיסו מה שאמרו מלפנים בישראל ועי"ז יהי' לקיים כל דבר. (חד"ת תשי"ז בשלח ע' חע"ד)

שיר השירים

ונתי

פתגו הפלע כסתר תפודתה הראיני אתי-מראך
השמיעני אתי-קולך כי-קולך ערב ומראך נאות: אחוה
לנו שעלי' שעלי' קמנים קמחלים קרמים וקרמינו
קמרי: הורי לי ואני לו הרעת בשושנים:

(ע)

נבואה על שכחת התורה
ועל שפלות המנהיגים בזמן
הגלות

ספורנו

(יד) יונתי בחגי הסלע, משיב

האל ית' תנה כשעבוד מצרים היו צדיקי הדורות מלמד' דעת את העם ומתמללים כאשרו ונצנען אל ה' וישלח מלאך לא כן עתה: תראיני את טראך. היש ששכיל מראת-מורת דרך עץ החיים: השמיעני את קולך. היש מפגיע ומתפלל באמת על הגאולה: כי קולך ערב ומראך נאות. כי אסנא אז ששעבוד מצרים הי' קולך ערב אצלי במשלח ומראך המורה לצדקת חיה נאות והגון הוא אהרן ומשה ורומית'. אבל עכשיו (ס) אחוה לנו שועלים. מתיחרים בבלוש שלח"ח חוכל רוח אין בקרנם: שועלים קמנים, שלא הניע להוראת: מחבלים כרמים, להורו' שלא בחלכת: וכרמינו סמדר. שלא תמצא הלכת ברורה ומשנת ברורה: (סז) דרוי לי ואני לו, משיבה ערת הי'. אעפ"כ לא שכחנו שם אלהינו: הרועה בשושנים. הרועה בצדיקי הדורו':

(עד)

בזמן האחרון ישתתק מיכאל שיש ישראל, כדי שהקב"ה בעצמו יאמיר זכות על ישראל, ועיזו יפתמו פיות מקטרינגו

קכב דברי ראש השנה יואל

וכרי' לנא' אל ביאור דברי הפיע נקדים תקרא קודם בנבואת דניאל (ספר דניאל) ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך והיה על נא' לרה אשר לא הוסיפה מתייהר על ידי העת ההיא ובעת ההיא ימלא עמך כל המלא' כדכ' בספר. והנה המטרשים עם נילאו יעמוד מיכאל וגי מענין עמיהם לנקש רחמים ולהלך יוצר על ישראל ויבי' בנא' רחמים על שם ובעת ההיא יעמוד מיכאל וגי לנקש רחמים על ישראל. הוועד, הרגיל לעמוד חמוד לנא' סטעוריא על ישראל, אמנם רשי' זיל מטרש ובעת ההיא יעמוד מיכאל, ישחק כאלם שיראה הקב"ה דן בעלמו ואומר היאך אזי מחדש אותה גדולה כזו בעצמ' ישראל, ומקורו דבריו חז"ל בנדרשים כלהלן.

באמת נשחק מיכאל ולא מלא לנא' סטעוריא על בני אל מקום כשעה שהשטן ושרי אויביו מקטרינגו עליהם, והרי זה דרכו בכל עם להלך טוב על ישראל, ואך יעמוד מעד והחרש יתריש לעת כואת, עד שימלגלו רחמיו של המקום צ"ה לגבר נזקק.

אכן מראה כי שתיקתו של מיכאל בעת ההיא עמא רבה יש צה וכל כוונתו לענות על ישראל, והנה נבואה זו של דניאל מירי ממנו אחרית היתים בעקבתא דמשיחא, כמבואר שם שנאמר לו בנבואה ואחרי דניאל סחום הדברים וגו' עד עת קץ וגו' עיי"ש. והנה בשנים בתקופים כאשר החייצו המקטרינגים לנא' חויבה על ישראל, עומד מיכאל השר הגדול כגדום לנא' קטרינגים וולמד זכות על ישראל, משום שהוא יודע כי לשונת הוועדה עדיין ישנם חבילות זכות לכלל ישראל, ובעת אותם הזמנים הוא עומד להשתיק פי הקטרינגים וילא דינם לזכות, אמנם לא בן בעת הפך בעקבתא דמשיחא כדור שכל כזה בעיביד, אשר הדוטים רבו לתעלה ראש והמקטרינגים עומדים על ישראל להסעין עליהם, ומיכאל השר הגדול אין צדו דו זכוחים לבא עמהם לפני המלך להשתיק בהם את פי המקטרינגים, על בן כבוונה תחלה הוא משחק, מכיון שהוא יודע שבאשר יראה הקב"ה כי אולת דו ואפס עלור ועובד ואין מי שימלך טוב כגדום אזי יעמוד הברוכים בעלמו ליתום ויתלם טוב כגדום, ובי' בשטן יפער לאמר קום רד מדבר מזה, ולעת כואת בודוד אך טוב ישראל הוא שיעמוד מיכאל השר הגדול וישחק, כי בעת ההיא שתיקתו יפה מדיבורו דעיי' שתיקתו יערום שהקב"ה בעלמו ילמד סטעוריא על בניו, כדליתא בנדרש שם שאמר הקב"ה נשחקת חייך שאני מדבר בנזקק ובר, ובעת אשר מדבר טוב ומלא זכות על עמו מי הוא אשר יעם כערו לקטרינג וולמד חוצפה, ומי הוא זה אשר יוכל להחוכך עם הברוכים ומיר ויכר פי כל המקטרינגים וילאו ישראל ואזים צדיקים. (ועיי' להלן בדבריהם לשבח טובה אלה ה')

והנה לנא' ים לחמה על פירוש זה למה באמת ישחק מיכאל, והלא הוא סטעורין של ישראל בכל עת, ואך יעמוד מעד ויתריש בעת לרה שלא נהייה כמורה, ובאמת קוביא זו הקשה בנדרש צדיק פתיחה דרות רבנא (פ"א ח') דרריש עבי"ש שמה עמי ואדכרה ח"ל יוחנן שמה עמי לעבד ואדכרה לעמוד לבא וגי שיבה לי שפתח פה בפני שרי אויבי' שעתידין לקטרינג לפני ולמר רבון העולמים אל עובדין ע"ז ואל עובדין ע"ז וכו' ואחרי שעה סטעורין של ישראל משחק היידי ובעת ההיא יעמוד מיכאל וכו' מהי יעמוד משחק בנדרש והולחתי כי לא ידברו כי עמוד לא עט עוד, ח"ל הקב"ה נשחקת ואין אלה מלא סטעוריא על בני חייך שאני מדבר בנזקק ומנשע את בני, בנאו דנזקק ר"ל וישי' חד אמר בנזקק ששיחם את עלמו שקבלתם את חורתי, שאילו לא קבלתם את חורתי הייתי ממור לחות לחוכו וצוה וכו' וחי' בנזקק ששיחם את עלמיהם על שקבלתם את חורתי שאלוה בן הייתי מכלה אתכם מן העמים וכו' עכ"ל, ואי' מכוור דבריו המדרש שהקב"ה בעלמו יענה ואמר למיכאל נשחקת ואין אלה מלא סטעוריא על בני וכו', והוא פליאה עלמה ועמא בעי מדוע

פרק ב
נבואות חז"ל על עיקבתא דמשיחא

כולל מאמרי חז"ל בשיי ומדרשים המנבאים על שפלות המצב של עיקבתא דמשיחא, ואחר כל מאמר יבואו ביאורי המפרשים ז"ל ראשונים ואחרונים השייכים לאותו מאמר

נבואת חז"ל בסוף סוטה

(א)

עגלה ערופה פרק תשיעי סוטה דף סא

בעקבות

משיחא תצפא יסגא ויוקר יאמר הנפן תתן
פריה והיין ביוקר ותלכות תתפר למיעת
ואין תוכחת בית ועד יתיה לונת והגליל
ירדב והגבל יישם ואנש הגבול יסבכו
מעיר לעיר ולא יתנוו והבמות סופרים
חסרה יראי רמא יאמסו והאמת תהא
נעדרת נערים פני זקנים ילבינו וקנים יעמרו
מפני קמנים בן מגול אב בת קמה באמה
כלה בתמותה איכו איש אנש ביתו פני
הדוד בפני הכלב תבן אינו מתבייש מאיכו
ועל מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים:

(ב)

אין תוכחה שכולם הוטאים
— כלו ההכמים ואין לומד
תורה

רש"י

בעקבות האשיות • בסוף הגלת לפי
ביתא משיח: והיין ביוקר • שכל
עופרין במשהלות: ואין תוכחת • אין
לך ארס שובל לתיבה שכלם נכשלים
בזוטא וכשמיכתיז אמר לו אמה כמני:
ובית האיני • של חכמים יהיה לבית זוט
שכלו החכמים ואין לומד תורה ויהא
הרב מאין איש ובעלי זימה מהגורדים
סס מופני שחון לעיר היו בני מדרשות
זלזלם:

(ג)

מנהיגי הדור יהיו עזי פנים כמו הכלבים, ויהיו מערב רב
שערים

(ד)

היוקר יהי עיי מסקיעי
שערים

מדרש

בעקבות משיחא תצפא יסגא •
כל זה עד אמר רב איש ג"כ מל' האשיות
ובס' חלק איהא בנימ' בקלת בלשון אחר
ע"ש • ושאריו היוקר יאנשי בס' חלק
גרשון היוקר יעוה ים לפרס שאמר שלח
יהיה היוקר מפני שלח יהיו השמים
תכופות שלח שיהיה היוקר ע"י התעוהים
ויהיו מסקיעי שערים וכן ים לפרס הכל
היוקר יאמיר מלשון אומרו סיעלים ואומר
בע"רס' האומנין לומר הרבים במאמר
הוא יבואו בתחיתם ספק חלק ע"ש:

עיון יעקב

תוצפא יסגי ויוקר יהא • וכדאמרינן ס"ק
יבתיח דף ו' אין כשמים נעלין אלא ככילו עיי פנים וככילו כסול תורס לס"ק
ג"כ שמו תמיחאל למיכו כספריא וכי' ותצפא יסגי לכן ויוקר יהא וכי' הנפן תתן ס"ק
וס"ק ביוקר כי' תנורא לחכמים ודמא טור לוי זכותו ותטלו ומתחיל כולי האי ש"מ
תתיר הוא ועמד אליהו לטור: ואין תוכחה • כיון שתצפא יסגי וכאינו אל תוכח לך
וכן בית הועד יהיה לונת פס"ס כי' כל מי שיש בו פנות פנים ככלל בעטירה כדכתיב
והנה אלה זכר פנים לך כדליתא בפרק קמא דפסחים דף ו' ע"ש: פניי סודו כפני הכלב •
כלומר פס"ס עיי פנים כדכתיב ותכניס פי נפש פס"ס כי' פס"ס לפי סודו שתצפא
יסגא ותצפא איהא סמכתיי הדוד יהא מתרב רב כי' היתעיה יסגא וצפא י:

(ה)

יהיו הרבה מחוצפים שיבזו את הרב שנכנס בו אפיקורסת

בספר זכרון יעקב יוסף (מע' צ') כותב: שמעתי מאחד מידידי שראה בסה"ק רב ייבי מאיש אלקים קדוש רי"י מאוסטרהא וצלח"ה שפירש המשנה סוטה בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, כי קודם ביאת המשיח תתפשט אפיקורסת אפילו אצל רבנים, ופשטי עם לא יזיק להם כל כך, כמו שדרך תולעת העש שאוכל בגדים מחפשת דווקא כבגדים החשובים כמו של צמר ומשי אבל לא של שק, כמו"כ קודם ביאת המשיח יתפשט אצל הרבנים שאינם נשמרים מן האפיקורסים כו', ואיש הפשוט יבין שהרב הוא אפיקורס ויבזה אותו, והרב יאמר לו "חצוף! והפשוט ישיב: אמת שזה חרפה ממני לבזות את הרב ואני חצוף, אבל אתה באמת אפיקורס, וזה פי' המשנה בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, וזיינו שיהיו הרבה מחוצפים שיבזו את הרב שנכנס בו אפיקורסת.

(ו)

רק ע"י עזות דקדושה יכולים לעמוד נגד הדור

ובזה אפ"ל מה שאמרו ז"ל בסוף סוטה בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי, הדנה ידוע שבכל דברי חכמז"ל שדיברו כגנות הדור מרומנו בה גם דבר טוב סוף כל סוף אע"פ שרוב הדור יהי כמו שציירו אותה שם מ"פ ישארו עוד יחידי סגולה דבוקים בהש"ת ובתורתו הק', אבל איך יוכלו לעמוד נגד רוב העולם בע"כ יהיו צריכין למדת עזות וחוצפה להיות עז כנמר בסני הפלעינין, זה כוונת דבריהם ז"ל חוצפא יסגי דרק ע"י מדת עזות וחוצפה יוכלו לעמוד נגד זרם הדור. (רבח"ק מסאטמאר, חדי"ת שלח, ע' קע"ו)

(ז)

ע"י חוצפא דקדושה יתעלה

(א) אמרו חז"ל בעיקבא דמשיחא חוצפא יסגי. פי' אפי' איש ישראל אשר יהיה ריק מתורה ומעשים טובים ויהיה בדיוטא התחתונה בדעת וביראה ר"ל. ואע"פ יעזו פניו להתחזק עצמו ולצעוק זמירות הודו וכו', ולמעלה גדולה נחשב דבר זה כי עיקר עבודה של איש ישראל

(ח)

מי שיהי' לו יותר חוצפא יהי' יותר "גדול"

(ד) בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי ז. א. התרבה החוצפה. עוד מובן אחד למלה יסגי, והיינו גדולה. מגדולי הדור דרשו לפנים שיהיו מחוננים בתורה, ביראה ובחכמה. בקבתא דמשיחא יכתר "לגדולי", כל מי שיש לו מדת חוצפה למדי, ולא עוד. אלא כל מי שחוצפתו גדולה ביותר, יתא גם כר"סמכא גדול ביותר, רואים אנו כי תנאי מוקדם להיות מנמיג במפלגה, היא החוצפה והעזות.

(קנ"ג) עקבתא דמשיחא להגה"צ ר' אלחנן וואסערמאן ז"ל)

(אמרי קדוש השלם, מהר"ק מסטרעליסק ז"ע)

כמה ביאורים על המאמר אין לנו על מי להשען אלא על אב"ש (מרב"ק מסאטמאר זי"ע)

(ב)

בדור האחרון לא יהיו צדיקים שיסייעו להבא לפהר, ולא יהיה רק מסייע אחד הבוכה"ע

ואפשר עוד לרמז בזה זידוע המעשה של אא"ו ז"ל היסמה מהה כמנפס מסם עיקבתא דמשיחא מני הדור וכו' ופסיים אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים והקשו הפסריים וכי בדור אחר יש להשען על זולת הבוכה"ה - לא המיד הוא העיקר רק להשען על הכורא עולם ולא על זולתו הלא כוהם של הצדיקים היו ג"כ רק זה שבשמו בכורו של הש"ת ומה גרועתא יש בזה -

רק אפשר לומר זידוע המעשה של אא"ו ז"ל היסמה מהה כמנפס מסם ראשונה ללובלין ורצת שמה"ק מלובלין יתחז' לו הקושיא למה חסידיים הם המיד בסמחה ואינם מתאבלין על החורבן וחשב שהה"ק מלובלין צריך שיחזק לו כמו שאיחא הבא לסהר לשהר מסייעין אוחו מהו לשון רבים מסייעין הלא הקב"ה הוא המסייע והוא יחיד ומיוחד וה"ל לו לומר מסייע אוחו בלשון יחיד אלא ודאי שגם צדיקים צריכים לסייע את מי שבא לסהר ע"כ נאמר בלשון רבים וזידוע שבשכבא אצלו ומיד תירז לו הקושיא מה שהם כסמחה כידוע ואמר לו שהגם שלא ה"ל לו לגלות דבר זה וכתיב הנהג לבח עם ה' אלקיך אבל כבר אמרו חכמ"ל הבא לסהר מסייעין אוחו לא אמר מסייע אלא מסייעין וצריכין גם אנחנו לסייע - עכ"פ נראין שבדורות הקודמים היו גם הצדיקים מסייעין למי שבא לסהר שעל כן אומר בלשון רבים מסייעין והיו הרבה מסייעין לרומם לבכות בני"י אבל היום בעוה"ר אין לנו צדיקי אמם שיסייעו כמ"ש שרר כי אגוד חסידות ומפניע אין בעדינו ויש הרבה מישראל שרוצין לעשות חסובה שלימה ואין מי שיסייע להם שאנו בחשכות נורא כזה ואין לנו רק מסייע אחד הנראה כל העולמים לבדו -

(חד"ת תש"ז, הו"ד ע' י"ג)

(ג)

עכשיו לא ניכר התגלות אלקותו ית' בארץ, כי ע"י שאין הבריות מרגילים שמו ית' על הארץ, גם הקב"ה מסתיר עצמו

ועד"ז יל"פ מאמרם ז"ל סוף מס' סוטה, שתיארו חז"ל המצב הנורא בעיקבתא דמשיחא, שלא יהי מודה ומנהיג, והסתרת פנים יהי גדולה מאוד, וסימו דבריהם על מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים, ולכאורה אין מידה זו מיוחדת לדור האחרון בלבד, ונוהגת ומחוייבת בכל הדורות מבריאת העולם ועד סוף כל הדורות, שאין לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים, ומ"ט חשבוהו רז"ל במצב הדרווח של עיקבתא דמשיחא בלבד, אמנם בדורות הקודמים הי ניכר התגלות אלקותו ית' גם בארץ, ע"י צדיקי הדורות שדריעלו שפו ית' בפי הבריות, ולעומת זה הי גם דרכי ההשגחה ומה אלקותו ית' גלוי בארץ, כאמרם ז"ל במדרש ד' צלך, כשם שהצל עושה מה שהאדם עושה, כך כביכול הקב"ה כמדה שהאדם נוהג הוא מתנהג עמו, ועכשיו בעוה"ר ע"י שאין הבריות מרגילים שמו ית' בארץ, גם הבריות מתנהג עם עולמו כמדה זו בבחי' אלקי השמים בלבד, אבל על הארץ לא נגלות התגלות אלקותו ית' ודרכי ההשגחה מסותרים. ונוחנים מן השמים כח חזק לסט"א ולע"ז לעשות נסים, ואין בנו כח לעמוד ולהתגבר נגדם, אמנם בכל זאת צריך להתחזק ולדעת, כי אצלו ית' לא יצוויר השתנות ח"ו, וההשתנות הוא רק מפאת המקבלים, שאין מעשינו ראויים וכואים להוריד התגלות אלקותו ית' בארץ, ואין לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים, שהבריות משגיח עלינו מן השמים ומשתוקק להטיב לנו ולסייע בידנו להתגבר על בוחות הסומא ונפיונות העצומים, ומה שניתן מן השמים כח חזק לסט"א ולע"ז לעשות נסים, הוא רק לנסות אותנו, אבל אם נאסוף כל כוחותינו ונעשה כל שביכולתנו נוכח להתגלות אלקותו ית' גם בארץ.

(חד"ת ברכה, עמוד רס"א)

(יא)

אין לנו שום זכותים לבקש בעדם הגאולה שלימה, רק בזכות אבינו שבשמים

וכבר פירשתי מה שאמר ז"ל סוף מס' סוטה בעיקבא דמשיחא אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, ולכאורה אינו מובן וכי בדורות הקודמים היינו נשענים ח"ו על זולתו הלא גם כח הצדיקים הוא רק הבטחון בהקב"ה ומה גריעותא יש בזה. ופירשתי דבזמן שהיו עור צדיקי הדור והרבה מצות ומעשי"ט וזכותים לישראל היו יכולים לבקש מהשי"ת שיעשה עמהם אות לטובה בזכות הצדיק או בזכות המעשי"ט וכדומה, אבל בעיקבא דמשיחא אין לנו עוד זכותים להשען עליהם ולבקש בעדם שיעשה למענם רק זכות זה נשאר לנו לבקש שיעשה הקב"ה בזכות עצמו כביכול למענו ולמען כבודו יתברך ועל זכות זה לא יתכן שום קטרוג, וז"ש אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים אין לנו לבקש רק בזכות אבינו שבשמים אבל לנו אין עוד זכותים אחרים לבקש למענם.

(חד"ת ר"ה, עמוד י')

(יב)

אין לנו על מי להשען להגאל בעדה, אלא בזכות הכבוד שמים

ובדורות הראשונים שהיתה כ"כ תורה ומצות קדושה וטהרה בין ישראל, ואף גם בימינו בשנים הקודמים, והיו צדיקים אמיתיים שקדשו ש"ש, לא היו יכולים לעורר רחמים כ"כ שתהי' הגאולה בשביל כבוד שמים כיון שהיתה כבוד שמים מהתורה ומצות וקדושה וטהרה, וכמו שפי' החת"ס על אמרס ז"ל מה לו לאב שגלו בניו וכי' כלומר מה חסר לו לאבינו שבשמים שגלו בניו הלא מלאים ת"מ גם בקום גלותם, אלא אוי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם. אבל בדורות הללו בעיקבתא דמשיחא שניטל מאתנו כ"כ אלה ונאכזר מאתנו מסלחה ומשמנה ונשארו ערום ויחף, ובאמת יכולים עכשיו לומר ומפניע אין בעדנו, שפי' יש להתעורר ולבקש למען כבוד שמים, וזהו הביאור אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים שאין לנו על מה להשען ולבקש להגאל אלא בזכות הכבוד שמים.

(חד"ת תשי"ו, עמוד ה')

(יג)

כ"א יאמר אין ביכולתי לתקן שום דבר

בשם צדיק אחד, על המשנה סוטה, בעקבתא דמשיחא, הגפן תתן פרי' וכי' ואין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, ואמר, שזה ג"כ מן הקללות, שהמינות תתגבר ח"ו, רח"ל, כ"כ שכאז"א יאמר שאין לי ביכולת לתקן שום דבר, להוכיח את העם במידי דהפקירות אלא מוכרת אני להשען על אבינו שבשמים:

(שיח שרפי קודש הנדמ"ח ערך גלות וגאולה אות ח', וכ"ה בקוני' עיקבתא דמשיחא בשם הגאון כעל נפש החיים ז"ל)

(יד)

חלק פרק אחד עשר סנהדרין צז

מסכת
הוריות

אח שמח חד טעמא. מלמס דוד שפלה לסי קיי מביח בר נפלי :
עד שהראשונה פקדה. עד עלא כלה ליה ראשונה שמי ממוחא
כל לא קרעה חמי ולא נפקי (במדבר א'): טעם. שמישה : והתורתי
מל פני אחת. שיחא חמט מער ויהא רעב כמקום זה וכוונת כמקום
זה : חילי רעב. רעב מעט עלא יחא ותרע אור

הדוען אחר חיינו ומתחברין ומוחיקין חיינו ארבע מיוני בנשים :
כל ספק לבן סודר הוא. כמפסגה העט בכל העור כך כמפסגה כל
המלכות למעט חכא לחלוטבי יתין ין עימו. לביחא ליה לחלוטבי ידעא
כי חלוטבי די. שחקי ורזוחין על פל סמכות ומלכותי כמפסגתן ומפסג
המלכותים. שמתחברין ויברח להחזיק
למעט שפלה פלומה. הייע חלמא די
שיחא פדום ריקנות : כביטול. כלל
יסתין למוד דבר זה כלפי מעלה : חון
טורד וחון סמך לישאל. שיהיו שפלים
למלך ולומר חון טורד וספק שיהיו
מתייתבין מן המלכה : להעסיק
דיה. ליהת מתי יחא : ותיקרי. טקן
האדם פלומה :

שוכב כבוד מוקים : משקלחת
מלמדיה. מתוך עלון ליה סמא לא ללמל :
בשמיס קוטה. יתלו קוטה עקל דוד
כא לא קוטה מקינעט שוכר ענאמר
יתקע בשופרי גדול (שמיס ב) :
מלמט. בן עובדי סוכים למשל :
דחיה סי. טעא אחת רעב קטא אחת
שבע ותשמיס לא כא בן דוד; בשמיס
קוטה מי היה. כלום יתלו קוטה
עקל דוד כא : ועוד סמךרן מי היה.
למלך אלף הלוחם דקתי הכא סמךרן
כל אחרשו כבטע אחד חלל כי
האחרשו אחי משיח : אכר חרפו לויכר
ה' אכר חרש עקבת משיח. לא
האחרשו היה קרע למלך אחיכא הכא

אמר ליה רב נחמן לרב יצחקי מי
שמיע לך אימת אחי בר נפלי
אל מאן בר נפלי אל משיח ומשיח בר נפלי
קריח ליה אל אין דכרוב (שמיס ב) ביום הרוא
אקים (יה יז) את מכת דוד הנפולת

התלמודים. שמתחברין ויברח להחזיק
למעט שפלה פלומה. הייע חלמא די
שיחא פדום ריקנות : כביטול. כלל
יסתין למוד דבר זה כלפי מעלה : חון
טורד וחון סמך לישאל. שיהיו שפלים
למלך ולומר חון טורד וספק שיהיו
מתייתבין מן המלכה : להעסיק
דיה. ליהת מתי יחא : ותיקרי. טקן
האדם פלומה :

א"ל הכי אמר רבי
וירגן דוד שכן דוד בא בו הלמרי אמר רבי
סמספסיס והשאר עיניהם כמות בינו ואנחה
וצרות רבות וגורות קשות מתחדשות עד
שדראשונה פקדה שניה מלמדת לבא חיר
שבע שכן דוד בא בו שנה ראשונה מתקיים
מקרא זה והמבשרו על עיר ארת ועל עיר
ארות לא אמריר שניה חרצי רעב משתלחם
שלישית רעב גדול ומתים אנשים ונשים וטף
חסידים ואנשי מעשה ותרעה משתכרת
מלמדיה ברכיעות שובע ואינו שובע
ברמישה שובע גדול ואוכלי ושותין ושמתין
ותורה חזרת ללומדיה *בששית קולות
בשביעית מלחמות כנמצא בשביעית בן דוד
בא אמר רב יוסף דא כמה שביעיות דדוד כן
ולא אתא אמר אביי בששית קולות בשביעית

א"ל הכי אמר רבי
וירגן דוד שכן דוד בא בו הלמרי אמר רבי
סמספסיס והשאר עיניהם כמות בינו ואנחה
וצרות רבות וגורות קשות מתחדשות עד
שדראשונה פקדה שניה מלמדת לבא חיר
שבע שכן דוד בא בו שנה ראשונה מתקיים
מקרא זה והמבשרו על עיר ארת ועל עיר
ארות לא אמריר שניה חרצי רעב משתלחם
שלישית רעב גדול ומתים אנשים ונשים וטף
חסידים ואנשי מעשה ותרעה משתכרת
מלמדיה ברכיעות שובע ואינו שובע
ברמישה שובע גדול ואוכלי ושותין ושמתין
ותורה חזרת ללומדיה *בששית קולות
בשביעית מלחמות כנמצא בשביעית בן דוד
בא אמר רב יוסף דא כמה שביעיות דדוד כן
ולא אתא אמר אביי בששית קולות בשביעית

הוא לא קא דרש כפי מדי וגדלה
למדי עקל נטחא כספריס חלמא
כעט כשעט כפי' אחרון דרשט (דף
סג) בעקבות המשיח חלמא יטא
וכמו פירש זה על בעקבות שאף
למן סוף כעט אכר חרש עקבת
משיח : כעט חוש. מקום שתלמדי
ממס מחוברים עט נעמד פרה :

הוא לא קא דרש כפי מדי וגדלה
למדי עקל נטחא כספריס חלמא
כעט כשעט כפי' אחרון דרשט (דף
סג) בעקבות המשיח חלמא יטא
וכמו פירש זה על בעקבות שאף
למן סוף כעט אכר חרש עקבת
משיח : כעט חוש. מקום שתלמדי
ממס מחוברים עט נעמד פרה :

הוא לא קא דרש כפי מדי וגדלה
למדי עקל נטחא כספריס חלמא
כעט כשעט כפי' אחרון דרשט (דף
סג) בעקבות המשיח חלמא יטא
וכמו פירש זה על בעקבות שאף
למן סוף כעט אכר חרש עקבת
משיח : כעט חוש. מקום שתלמדי
ממס מחוברים עט נעמד פרה :

[פסוק יח]

הוא נעבלין. מוקס ששט קי יתקומע
ולמדי גטול. חמט גטול חרץ יתאל
ליי אכר גיח מבורחין : כפי כלב
דמדין חמט גלבכ מרץ ליי כפי

הוא נעבלין. מוקס ששט קי יתקומע
ולמדי גטול. חמט גטול חרץ יתאל
ליי אכר גיח מבורחין : כפי כלב
דמדין חמט גלבכ מרץ ליי כפי

הוא נעבלין. מוקס ששט קי יתקומע
ולמדי גטול. חמט גטול חרץ יתאל
ליי אכר גיח מבורחין : כפי כלב
דמדין חמט גלבכ מרץ ליי כפי

הכלב עלה ותיקיעו זה עמם : משחולל
על כהריות. כל בעולם ואמרין עליו
ששעה ברא סיטי משחולל לטן שטות
כעט מליך יעלים עולל (אוי יג) :
היא נעלים

הוא נעבלין. מוקס ששט קי יתקומע
ולמדי גטול. חמט גטול חרץ יתאל
ליי אכר גיח מבורחין : כפי כלב
דמדין חמט גלבכ מרץ ליי כפי

הוא נעבלין. מוקס ששט קי יתקומע
ולמדי גטול. חמט גטול חרץ יתאל
ליי אכר גיח מבורחין : כפי כלב
דמדין חמט גלבכ מרץ ליי כפי

ולבינו פני וקנים. למלך ימכרו
וימכרו אחס : וקנים יעמדו כפי
הקניס (לכנס והיט דלמדין
נמוסס ד' סג) בעקבות המשיח
חלמא יטא : בת הנה בחלמא
למסע ומביש : חוקר יעוט. עלא
יבדו זה את זה ויקי כבוד ליי
החוקר יעוט משכר עבתי יחא עותין
רמחו. מרץ : והקניס יתן פרוי.
והקניס יכר חון כיוק עלא יחיה
כרעה כפי עמח ליי שיהו טקן

ולבינו פני וקנים יעמדו כפי
הקניס (לכנס והיט דלמדין
נמוסס ד' סג) בעקבות המשיח
חלמא יטא : בת הנה בחלמא
למסע ומביש : חוקר יעוט. עלא
יבדו זה את זה ויקי כבוד ליי
החוקר יעוט משכר עבתי יחא עותין
רמחו. מרץ : והקניס יתן פרוי.
והקניס יכר חון כיוק עלא יחיה
כרעה כפי עמח ליי שיהו טקן

ולבינו פני וקנים יעמדו כפי
הקניס (לכנס והיט דלמדין
נמוסס ד' סג) בעקבות המשיח
חלמא יטא : בת הנה בחלמא
למסע ומביש : חוקר יעוט. עלא
יבדו זה את זה ויקי כבוד ליי
החוקר יעוט משכר עבתי יחא עותין
רמחו. מרץ : והקניס יתן פרוי.
והקניס יכר חון כיוק עלא יחיה
כרעה כפי עמח ליי שיהו טקן

מאבי הגיא ר נחטיה אמר דוד שכן דוד בא בו הענות חרבה והיזק יעור והגפן יתן פרוי והדין ביוקר והגפנת
כל המלכות למיעות ואין תוכחה משיע ליה לרי יצחק דאיר יצחק אין בן דוד בא עד שתתפרר כל המלכות
למנונת אמר רבא מאי קרא כבולו הפך לבן טורד הוא חיר' כי ידיו ין עמי [ונג] כיריאתא כי אולתי די ואספ עצור
ועובד אין בן דוד בא עד שירבו המסורות ריא עד שיתמעטו התלמידים ריא עד שתחלה פרוטה מן הכיס ד"א
יער שתיאייאש מן הגאולה שנאמר ויאמר ועצור ועווב כביכול אין סמך ועודו ישראל כי הא דרי יזרא כי הוא
משבח רבנן דמלמסי כיה אכר להו כמנשותא *כעניא מבייח לא הרהקוהו התניא ג' כאין כבייחם הרעת אלו חן
משיח מציאה ותיקרי

ביאור המהר"ל מפראג על מאמר הג"ל (בספרו נצח ישראל פי ל"ה ובחינושי אגדות סנהדרין)

(יב)

המעם שיגיעו ישראל עד עפר תרם
ביאת המשיח כיון שיהיה הוי'
חדשה צריך שיהא הפסד גמור
מקודם

ואמר לו הכי אריי דור שכן דוד בא וכו', וביאר
ענין זה שקודם שיבא המשיח ראוי שיהי'
נמצא הפסד גמור. כיון שיהיה הוי' חדשה ויהיה
כמו עולם חדש. שקודם זה הגיעו ישראל עד עפר
ועתה ירום קרנם עד שמי שמים. וכי אין דבר זה
הויה חדשה. ולכך כאשר תחול הנה חדשה או
יהיה בטילה הויה הראשונה ותתבטל צורת העולם
הראשון, ולכך יהיו ת"ח מתמעטין פי' אותם שיש
בהם השכל יתמעטו. וכאשר השכל מתמעט או
יבא מורעניות על השאר. כי כאשר ת"ח בעולם
אין סורענות כא לעולם. ואמר והשאר שאינם ת"ח
עיניהם כלים ביגון ואנחה וצרות רבות מתחדשות
וגירות קשות מתחדשות בעולם.

(יג)

לא יהי' סדר בעולם כלל ולכך נערים
ילבינו מני זקנים וכו'

וקאמר עוד תניא ר' נחוראי וכו' ובא לומר כי
עוד יהיה בדור שכן דוד בא שלא יהיה
סדר בעולם. ודבר זה ענין בפני עצמו כי ראוי
לפי הסדר שהקטנים מכבדים לגדולים כאשר ראוי
ודבר זה הוא סדר הדור, ואלו בדור של משיח לא
יהיה סדר הדור כלל. ולכך קאמר נערים ילבינו
מני זקנים וקנינים יעמדו לפני נערים וכן שאר
הדברים כלם יהיה בהם שנוי הסדר, ודבר זה הפסד
גמור כאשר יוצא מן הסדר.

(יד)

האמת יהי' במצ' לגמרי לא רק אצל
המחותים רק גם אצל הטובים וכל
האדם כוזב

והוי האמת נעדרת. משמע שיהיה האמת בטל
בלבד. לכן דרש והוי האמת נעדרת שנעשים
עדרים עדרים והולכת לה. ש"ל האמר כי
המחותים יהיו משקרים בשביל פחיתת שלהם,
ולא נקרא זה שהאמת הלכה לה רק שהם אינם
חפצים באמת. כי זה אינו כי לא ימצא כלל אף
אצל אשר נקראו טובים. ועל זה נאמר שהאמת
הלכה לה ולא ימצא האמת. ודב' זה יותר פחיתות.
שאם בני אדם מצד שהם אינם טובים משקרים.
אין כאן בטול האמת מן העולם רק שהבריות הם
אינם טובים וכאיים לידי שקר. ולפעמים ימצא
אדם כשר ואין הכל משקרים. אבל לעתיד יטולק
האמת מצד עצמו ולא נמצא אצל אחד האמת. רק
כל אדם כוזב. וזה פחיתות גדול שאין האמת
מצד עצמו נמצא :

(יח)

מיעוט העזות אינו קללה כ"כ, אבל
כאשר העזות ירבה אין דבר רע כמו
זה

ודוקא נקט העזות ירבה כי מעוט העזות אינו
קללה. כי כאשר יש עזי פנים מעטים באין ספק
אין כ"כ עזותם כ"כ גדול. וכאשר אין העזות כ"כ
גדול אין זה כ"כ רע שהרי אמרו (ביצ' כ"ה ב') ישראל
הם עזים באמות ואמרו (אבות פ"ה) הוי עז כנמר
לעשות רצון אביך שבשמים וכמה דברים שהעזות
טוב שהרי ולא הביישן למד. אבל כאשר העזות
ירבה או העזות הוא גדול. ואין דבר רע כמו זה
כאשר ירבה עזי פנים שנקרא זה קלקול ברבוי. ואם
בשנוי כאשר מעולל היקר שהוא אדם חשוב ויש
בידו ובכחו הישר והוא מעול. וכן הגפן תחן פריה
ההיון ביוקר ככה אמרנו כי היון דוקא מוכן לקללה
ביותר מכל וכן המינות אין דבר שאין מציאות לו
כמו המין כאשר ידוע ובכל אלו דברים הדור מקולקל.

מאמר הנ"ל נמצא גם בחד"א זוטא ס' ט"ז (והערתתי פ"י הזיקוקין כולו)

(יב)

מנהיגי הדור יהיו שפלים כמו מנהיגי הכלבים — העשירים יהיו קמצנים ואכזרים — אנשי האמת ילכו לדור בכפרים ובמדבריות מפני אנשי השקר — הכבוד יהי נאהב מאוד לדור אחריו — לא יוכלו להתוכח עמהם להוציא המינות מלבם

תנא דבי אליהו פרק טו סדר אליהו זוטא

זיקוקין דגורא ובערוין דאשא

(קט) ומ"ט ופ"י הדור כמי הלבב פרש"י ז"ל דדומין
מחש' ללבב מ"ד. לנאן חמר כפני הלבב שלח ומיניו ז' מוח ע"ל אבל קפוא לפרש"י ז"ל למח חמר פני
הדור והל"ל פני אשבי הדור לכן ל"ל כי מנהיגי הדור נקראו פני הדור והם מנהיגי הדור יהיו שפלים כמו
מנהיגי הכלבים ועוד ל"ל לפרש כי פני הדור אלו הם העשירים שנודו כמו פרש"י ז"ל בפרשה מקן על המסוק
ואכזר הים על מל מלח האלן פרש"י ז"ל כי הם פני האלן אלו העשירים עב"ל ר"ל לאוה שפצצורים שנודו
ישו כליט ומקמיהם בנחומים והקצרים מלין כלום לעמים כמו הלבב שאוב כליי והאבר מלין לחבירו כלום כמו
עשירי האמריים כשחול"ל כ"ד מל המסוק ומס' אלוים נכל וגו' והאיש קשה ורע מעליים והוא כלני ופירשו
סמפרשיו פשיה קפון ופלי והאבר מלין כלום מסעודה הגדולה לענדי דוד ובל"ל הוא נקרא קתניר באנש
עכ"ל וזוה ספרות האחרון ל"ל עוקר כי בן אלו רואין פין כפין בעיניו שהעשירים הם כליים והקצרים על
שמיים כמות הוא פשיה עקבתו בן דוד שיכל בהנהיגו כימינו חמן בן יהי רעון וק"ל (ק) ומ"ט עמ"ל והיא
האלהה נמדרת וגו'. פ"י ובהיב בהנהיג וירא כי אין איש וישתוחם כי אין מפגיע ומוסע לו ודעו וגו' וילבש
דקס כשירין וטובע וישועה בראשו וילבש בגדי נקס תלווהו וישע כמעיל קראש בעל נחלוהו בעל יגלם החם
לנרוי נמול לאיביו וגו' ובל' לעיון נגול וגו' ש"מ דה"ל על ימות בן דוד וק"ל (קא) ומ"ט ומ"י ומהי האלה
נמדרת פ"י דלא וכל דקס דמשה המפרשים פשטא דקראש קראש לישעל דהמרון. לומר שמסורו אשבי האמת
ש"ל ל"ל למחר בהי"א והיא האמת הנכחה: (קיב) ומ"ט מחד טעמיה עדיים והולכות לה לי לפי
שפארש"י מלן יאח בלחור דוד ק"ח מעט מופיע אשבי אלה שהטול עומד עליהם וחזון מעט אשבי אלה יאשבו
יחד עדיים עדיים כענין התקומה וילכו מן התקומה והם ודבריו כשדות ובכפרים ומתדבריה נבדל: ולא החזירו
אל אשבי השקר במתקומיהם קראש עשין אשבי האמת נמשכות לעולם בעיני אשבי התקומה הם רק החזון
השפירי המכר ויכלי חמל יאשבו בעיניהם כח"ש הסחור לו מיד מקודם והואו אמר חששך ודקס מרחוק
חמווד כי כשהי ברמת אמת וזכיה לו קולג לבוא ל"ל חשבי אמת הו"רבי לעמוד מרחוק מן התקומה
אלא נמדרות ובכפרים ובשדות ולא ויכלו לבוא אל התקומה אשבי נכחה ולמת משום מעשלו אשבי האמת
בעיני אשבי הדורבן שמקום וכל"ל דעה"ה כההלים ל"ט מי יאן לי חכר כיונה ואשמה היה לחרקו דוד
אלן נמדרת כלה האשמה חמלו לי מרחו כוונה מסור בעל חדתי פלג לבואם כי רחוקו חמם ורבי כשיר ומה
וליה וסוכנה על מווסתיה ולן ועמל בקרבה ולא יפוש מרמזהו הוד ומרבה וכן חמר ידמיו הנביא ע"ס
ליראה פ"י מי יתמי נמדרת מלן ורחוים ואענה זה כמו ואלכה הה"ה כי כולם מתאפלים ערזה בנדעים וירכז
פל לבואם קס"י פ"י ואל לחמה נבדו בחרן וגו' כי כל אה פקוב יעקב וכל רע יכיל יהודן וחם ברביע
יהאן ולמת לא ירבו למדו לבואם דבר שרן וגו' (קיג) ומ"ט כל מי שער מרע מהחול על הנהיג פרש"י
ז"ל כל הנהיג ירבו וירבו על שום מהחול לן שום חמולך ויעים ש"ל (קד) ומ"ט עד שהחול פרש"י
פקודה עשה מהרבה לבוא פרש"י ז"ל עד שלא לבח להם הרמזות מיה עמדהם לנה פקודה כמו לה פקוד:
(קד) ומ"ט העברים וליכנו פני וקאים פרש"י ז"ל כלומר ירבו ויבישו רוחם: (קמ) ומ"ט וקאים יעמוד
לפי שנים פרש"י ז"ל לכבוד וכו' דלמריין בעקבתו בן דוד מואלף יבג"ל (קמא) ומ"ט בן קאה כלמת
פרש"י ז"ל למהרה ולימים: (קמב) והיאך יבנה פרש"י ז"ל המוכרד כשהם יהא עוזתן ורמיהו מ"ד ל"ל הודק
ימות כל יבגדו זה ל"ל ובסוף מסכה כוונה גרם והיאך יאמרו ומפרש בעל הכוונה י"ט ז"ל שפכוד יהיב
חברת מחד לרדוף לחמו מלון ח"ה האלמה היום שפרש"י ז"ל מלון אלהה עוד ממש ש"ס כשה היה"ה וכן
שולקסר עוקרן יבדל עד למלטה כלדס האומר שיקרוש שאין למעלה הימות פ"י בלרייה: (קמג) ומ"ט עתה
ימן כריו והיו ביוקר פרש"י ז"ל אפ"ם שפגמן ומן כריו אפ"ם יחיה כיון ביוקר משום מלן יהיה כפרי עמלו
ברכס ל"ל עיביו ויבין פרש"י ז"ל אפ"ם שפגמן ומן כריו אפ"ם יחיה כיון ביוקר משום מלן יהיה כפרי עמלו
הע"ס יחסקן לחמו כיון דודמן חמר היון ומתהדים ומתייקר היון אפ"ם שרוב יין כעולם: (קמד) ומ"ט וכל
לואלף לחימם מלבם: (קמ) ומ"ט שח"ל כונו הך לכן סהור הוא פרש"י ז"ל כמשום הגע כל היה"ה בן
נחלסכס כל הע"ס"ה לחימם טהור הגלוה: (קמז) ומ"ט און בן דוד נא אלה נבדו כעמלו אהי לו בדרו אהי
יידי. פ"י אם הדור כולו ואשבי יבוא בן דוד בהנהיג קודם זמן המוגבל לו לבוא אלה חמר כולו חייב אלה
בא אלה כותן המוגבל ו"ל אפ"ם שפדו' כולו חייב הוא בא בזמן המוגבל לו ואין מעכב לומר שהיה הדור
הוא ושין חלק השלישי מחזרי על הסדר הוא כשער בן דוד וסס הרה"ה דברים המוקים מדתו יפכה
נוטים על המלך הזה כס"ד:

צ"ל ש"א"א

(ב)

הכמת התורה יהי טפל נגד חכמתם — המנחיגים יהיו רודפי בצע ורועים את עצמן כמו הכלבים וע"ז ימולק הקטרוג מעל ישראל — ע"י עדרים עדרים ימולק המחלוקת כי ביא ילך לו עדרתי — יתרבה העזות ומלבושי פריצות וישתנה בכל פעם לפי רוח הזמן עד שיהיה בת קמה באמה

אליהו פרק לו זמא תוספת בני יודא

וחכמת שמיים חסד פסדו כמו פחד העוף על האילת אחר כי נברו כפלי לכן עם דברי רוח אין מוכיחן מחורה כ"א כמו טפל וחכמתם חמת גויים ולשוקם הוא העיקר אלס, ועוד כי אין הויה הסבה לעולם כ"י ברית תלם שולס הוא י' מה חלל אין סריתן שולס בו כ"י אך חכמתם של אומות סופרים שסס מחדשים הסדר וכן הם משמשים וטורה. למה היה סס חיים אך אלס הוא כמו סס החיים (יזחא מ"ג) שאינן ניכר לניסין בן ואם נס הם עושים ספרים ודוקים אך הם ארסי' ופסחון בו כבשר יבשרת שאין ניכר בו הכל כהמסנה ורק אשר לו מוס דית מרגיש סרמתי וכן בזה כ"י והייתו ביא"ל אשר לו חוש הריח הוא מנין כמו (גרה י"ג) ואז מרגיש להבדיל בין סקור לפסחא והרמון חכמתם וביצן שחמרו ח"ה שאין בו דעת נבלה טובה חמט ומבטיאד לגיל ולבסוף אלו המפשים עם אשכלס ולא ביד יקמו ומפרי קדושים מתמשים ומתקשים ומתקשים בקרב ישראל לזרותם ועני הדור כפני הברל כמו הכלב צומר חמוני שמתן לו לחמון כל כל חמשיהם לגלעס לכבוד פתחו הוא רודפי יעבד על כשת נבלת כבדלי טעם ובסד רובים אה עמלון כ"י (וחקול ל"ד) וכן כאלו רייסי מקנלי שומר ורודפי כנע חמשים וע"ז כסתתק התפרגון מפל ישראל אה להם חמשיניס כאלו מה יבאו אלו הפלן וב"ל ואשימם כדלשיס י' והתון עם סס קנייס ורבי ללחלם מ"כ ירדום הללו ללכר עליהם אה עד איל לא כמו בימים הראשונים אה המרגינים לא היו נלדסיס מ"כ היה בדיס י"ח לפשוט ח"ל כמו שרסי' (יחור) אה"י ח"ל שאין לרביץ כלום לא בן עמה כאשר פני סודר כפני כלב וליס עניא כלכלת עיניס ולרביס הם והחמת המסכן כויה מ"כ וספי חלמת נערסס י' כיון סללרד לבדיות פרוו מתסנה וס' (גרטוס ח') סלסיי שניעיש ערריס ערריס כפיות טס שאין פרטיסיס דומין וס לנה בן דעות ב"ל אין דומין וס לנה וזו טיה גבס החלוקות והחילופי מ"י ערריס ערריס כל בן אהס כדומה לו כל י' לרף פתחו לכאלו טס מ"כ רדסי סה ח"ל טובה ואחר תחום י' לפשוטס ערריס שרי פקרות שרי חמיסיס ובי' וכל אחר הך לפדו אה כתר לו ואס לא חל לו סס מרדסיס טוביס כיקס מן עד החמיסיס לפחלושי ערדו חלתיס עד מלל לו חברתו כדעט ל"ד עסס ברקסס חלחן קיעריס חילוינו. אה הקוים י' רוב הדלגה גורס ללנן הפקרות והקוים כדלחטס כיתור כשציל המעריס עסס כסכסס כדלחטס והחיות מנודת הלכסיס ומנודת למודיס עס על מלחסיס ור"ל אין להס כה לערסיס והלדריסי כמו אה לבניס ולכסיס ובי' כמו יקדוסיס (כ"ט) גורסי סתלגון לחסס כעבורסיס יוקיסיס יעשרו לפני הנעריס עמוד אה ח"ל אין להס כה ל"ך לפקיהס והלדריסי ולכלס כמתיסס ולכסיס סתון לפקיהן כדלח"י כי עול המרסנה גנוריס מרסניס עליסס אה חרדן כיתור ובה קסח במאה אהס מקום לחסר היו משיאין סתון לפקיהן כדור"ל (במות ס"ד) כ"י ופקדן טוול ולא חמסיס י' עקס ככר סם כנודות ויודר כן כנודת ור"ל כנוליס נדולה כנודתס יודר מן אהס ולא חמלן לה מעט לפסיח' ער שסח כה ליוונס מערדות סתון וזכרותס מזכורסיס וי"י קסח כחלס כמורדת כיון שככר היה רלוי לחסר אה ח"ל סה חקקרה ורסססה לרתיס כה כסס מעלגין כעסס ה"י ודלה כחוסתה סתון (כלחסיס ס"י י"ז סתף ר"ל ככלל כסיס כחוקק סולח'ס לו וזו סיה חמסיה ובי' אך ענין קסח הוא לשון מרד והענין י' כנודות ראשונים אחריו רחלה כה רחלה אול כעבודת רחל'ס טונדל כדרכה (כמוכיס מ"ג) כמו סלוי חמסותיהן בן כגור וור אהר דוד ושלן לסיסו עורכס עה עה מפק ויודיס כמו (כמחוטס מ"ג) כ"י ולא חמסו עורכס אחר י' לא בן כנודות הללו קשו לחסד דם כקלות רחלס ועד אנוסס עשו מלל כמלוסס ושכנודיהן וכדכ"י ערש'ס הלכו חמסותיס ער כי נעשו משה לילחמס ל"ך אח"י ערירוס לבן ל"ך מן עס דרבי ענות ופדילתו וע"ז כעול ואומר ועני הדור כפני הברל אשר ככר אהר ליל כלפי פני הדור המרגינים אהס רופי' כ"ג כלכל סתן אחרי עותן לחמון בן א"ה לנלוו ככל פניס אהר סונה ולנסס ובאן כעול ואומר נס על ענות הדור כ"י והכלביס עני נסס! א' רדפו שניס' ב' (יש"י ל"ו) ובמו רופס ויחסי יאכר הון בן כלבוסיס ערש'ס אהר מחמיסיס ככל עשו לפי רוחס רוח סתון אהר יבאס מכליס מתון עד לא ירשו כעלס לרוב ונויהס ולגיסס רחמסס ערש'ס וכמו שחפסיס והכ"י ח"ן כהן מחמיסיס מחזיר כש"כ גיסס דשמן קלות כאשר מתפרדן כה קסח כחלס כלה כחמסס ונלסס כחמסס קחמטיס כל

(מההק"ק בעל לב העברי וצ"ל)

ביאור האומר עב שתכלה פרוטה מה הכיס

(בא)

מפי אליהו הנביא ו"ל: שלא יתפללו על צרכי עצמון רק על כבוד שמים — הי' זמן שהי'

הפי' בן

קבב דברי צו יואל

אז יאמר לפני דברי המודש פליאה הייל כהקדס מ"ש קיו ולכיה טיטס לב (פי ויחי) חזיל שמשחו ממחולסיס שמשעו ממורו ככר כקדוס מלובין שאמר לויק אחר מפי ח"י זיל (פסד) (סוכדוין ל"ז ע"כ) א"ן בן דוד על שחלס ערוסע מן כסיס, כיינו שלח וספלא כלויס על הפרע מה שערך לו לבדו כ"א על הכלל כגלו ולא לבקש רחמים, כיינו עבור גלות

ביאור המאמר פני הדור בפני הכלב

(כב)

מראים עצמם כאוהבים ולבם בל עמם

מהרש"א

וחכמת הקטורים תמתי וירא

תמא כ' . כלל נזה תפלות השליות ומפלות תפלות פנולם ויתו תמאס דבור האו : ופני הדור לפני הכלב כ' . פיין פירטי וטוד נראה לפעם כי תקרא כלב כי סולו לב ואלחן ללהויו ואמר עפני ואתו הדור יתס לפני כלב עמראה לפנים כאלו הוא לויב אלל לב כל פמו כי לפי האחת הארנה עיף נראה לפניו היא נעדרת כלל ומל זה אמרו בפ"ב דקוסה ואין הדור נושא אלל לפנים :

(כג)

המנהיגים יתפייסו מהמחרפים אותם בעד מחצית השקל

שער ילד ליה בת רבים

מהבעה"צ סבורים הכותרים בעם וספרנים
במרוץ אלו יפסוד פליו ברו וקטנו בני שפוד
ובאשר יעבור יום לו יומים ישכן מתמו . ובעד
טס יין או מהלית השקל יפסיים . ידיו
חמוס ח"ב .

ח"ש ח"ל (סוטה ת"ע) : בעקבות מתיחה כפי דבור כפני הכלב . כי הכלב בעת פניו זימסו יכרות כנף מעיל איש בתרון אפו . אך אם סאס ישלך לו פרוסס למס או עלס אחד או מיד ירלוו פנים שזמקיות כי טני פנים לו . כן סרגש סודר לסעמים מתקף לופס אחד

(כד)

המנהיגים ירוצו לפני העם ככלב לפני

האדון

(כה)

כמו כלב מתנפל על האבן ולא על הזורקו,
כן יסרבו להכיר שהקב"ה הוא המכה
ויילחמו עם המקל

החפץ חיים ויל

(בשם הגר"צ בן בעל נפש חיים ז"ל) פרש את המימרא «פני הדור כפני הכלב» בדרך אחרת. מטבעו של הכלב, כי אם יסקלו אותו באבן, מיד הוא מתנפל על האבן לנשכה, בשעת שהמך קם על ישראל יש לדעת, כי המן זה אינו אלא מקל השלות מן השמים להבטנו בו. «הוי אשרו שבט אפי" (ישעיה), אין שום טעם להלחם עם המקל, כי כלום חסריום מקלות בשמים. הרבה שלוחים למקום, יש לנקוט באמצעים שימנעו את העמים מלהקים «מקלות» עלינו, בימי עקבתא דמשיחא תהיה הדעה נעדרת, ובכלב שוטח ינשכו את המקל, מנהיגינו המתחדשים הכריזו מלחמה על ממלכות איריות, מה כוחנו מה גבורתנו? מאמרים בעתונים הם החדורים שאנו יורים בהם אל האויב, והתוצאה מה היא? מבצירים רק את חרונם וזעמם של הנחשים עלינו. המנהיגים רואים רק את המקל ומסרבים להכיר את המכה במקל. והעם לא שב עד המכה" (ישעיה).

(שם)

(ג) «בדור שבן דוד בא פני הדור כפני הכלב» (סוטה ופ' חלק). מנהגו של כלב להתקדם ולרוץ לפני בעל הבית; לכאורה נדמה, כאילו הכלב מתהלך לו כבאות נפשו והאדון נגרר אחריו ומכבד את רצון כלבו. כל זאת לכאורה, והנה באמת יודעים אנו, כי נהפוך הוא; בעל הבית ילך אל אשר ירצה והכלב רץ לפניו ונשמע לפקודתו, אם רק יבחר בעל הבית ככוון אחר, מיד הכלב מסתובב אף הוא ומתקדם לפני אדונו ככוון החדש. בשנים כתקנון, עת היהודים נשמעו להוראות התורה, הורו פני הדור את הדרך, הם קבעו לאן ללכת והדור צעד בעקבותיהם. בעקבתא דמשיחא ינוגד שלטון התורה, הדור יבחר את הדרך כראות עיניו ושני הדור ירוצו בדרך זו לפני ההמון ככלב לפני אדון (בשם הגאון ר' ישראל סלנטר ז"ל).

(קני' עקבתא דמשיחא להגאון ר' אלחנן וואסערמאן ז"ל)

ביאור המאמר והאמת נעדרת שנעשית עדרים עדרים

(כז)

אנשי אמת יהיו נחבאים במדבר מפני הדר הרע הוא — הצדיק יהי כשומה בעיני הבריות

מדרש"א

מאי ומאי האמת נעדרת . לפי פשוט שהוא משלון חסד ופידור דתתתם דנמדד האמת לגמרי לא יתכן כדלמינין נצרך כל כחני דאפילו נשכח כשלונו על ירושלים לא פסקו מתתה אנשי אמנה נדבדי מורס ואמת נוטל על דני מורס ופ"כ דכשוו משלון מדר' ענפית פדרים והולכת ט' . וילקוט אמר ענפית פדרים פדרים נמדבר ואף עיבוס נאלם דר"ל כי אנשי אמת יהיו הולכים ומתחילים במדברות מפני הדור הרע ההוא וכן פי' הר"ק שם בת"ם הכתוב כי כאלה נדבדו אמת כי נכבד היו כסא אנשי אמת וכן אמר יתום נקשו נדמועותיהם אל ים איש חנקה אמונה גו' פ"ל פ"ס וכן מה שאמר מתי' וקר מרס משחולל דלפי פשוטו כמו עפית הר"ק שהוא משלון על כלו הוא עללו ונזו אמתו מן הסולם פ"ל לא יתכן דודאי יסיו גם דליקס כשמו דור אלא עיבוס הדרים מומחן כשוסה ומשחולל עפני הבריות :

(כח)

בערך השקר הנורא יהי נחשב גם קצת האמת לאמת, ואף אלו יהיו נרדפים מאנשי הדור וככל מקום שיהיו יהיו בגלות כמו במדבר

ד ב ר י ש מ ח י ו א פ ק י

פירשו הדרים זיל משחולל אינו נמלא כאלו שלט ובזו אוחו מן השולם, וביה מנזיחה שלט שלט ויהי במליחות סר מרס כלל, וחזיל דרסו עיבוס משחולל על הבריות, אבל ויהי מליחותו נעולם ולפי' הדרס סחר ומכחש משמעות הכתוב, ולא יתכן כי בשום מקום, ודללא איה לן זלין מקרא יואל טודי פשוט.

ואמ"כ הדרס והפשוט עיבוס נאים כחמד ואין שום סחירה נזיכוס, על דרך מה עפני נפספיק אגרא דכלה עיבוס חיליל לן להמת זדיק עם רשע, דלפעמים כשנערך אה הארס לעצמו אינו נבדר זדיק, אבל אם נערך אוחו למול הרשע ויהי נחשב לנדיק בערך רשעו של הרשע, והתפלל ארשיה למד זכות' אל סודם, שאף אם יתאל כחוכה זדיקוס כאלו יהיו זילינים, וכמרי' אחרים כשנזיכוס אלשיש ביה חלי להזכיר טויו, עמד שלט ביה חלי כה הקציה רוחק משני ומשני הדור, ולמול ערכם הייתי נחשבנ לנדיק, אבל משנבחה חלי אם יעריבו משני למול משערן איה נחשבנ כחופס, ועדי' חלי פסל נפסוק והיה האמת נעדרת ובר מרס משחולל, שרשוכו חזיל על הדור על עייבתה. דהיינו, ולפי פשוט ויהי כמעט נעדר ומכאן מליחות האמת, וגם סר מרס ויהי רחוק במליחות, אלא שבערך הדור יהיו נחשבים יסר מרס, וגם נחם קטנה כז' על סר מרס ויהי משחולל על הבריות, וכמרי' האמת איה נעדרת לפשוט, אלא שבערך הפקר הוראל אשר ויהי שריר בין הבריות, ויהי יולר כחי נקודת קטנה של אמת, ואף זו ויהי שלט ונרדף עפני הבריות עד שיהיו כעלי האמת בגלות ונמשלו למדבר, ואין שום סחירה והדרס והפשוט עיבוס נתקיימו נעשי'.

ואמ"כ נהקדס מרס זיל כחסי סטודין (דף ל"ו ע"ב) והיה האמת נעדרת ובר מרס משחולל (ישעי' כ"ט) מתי וחבי האמת נעדרת, אמרי דני רב מלמד ענפית פדרים פדרים והולכת לה, מתי ובר מרס משחולל, אמרי דני ר' שילט כל מי שאר מרס משחולל על הבריות עביד הגמרס שם, ויהי הכוונה נחיש פדרים פדרים והולכת לה, דאינו מוזאר לביין הולכת ומתי החופשה הליכוס, וילקוט ישעי' הברסא ויהי האמת נעדרת הולכת וישננת פדרים נמדבר, ולפי פשוטו אינו מוכן והלא גם פלוס כי מה שהלכו בניו נמדבר ולא נזוק, כמש"כ המוליך נמדבר הגדול והנורא, ואיך אפשר שיהיו הולכים פדרים פדרים למדבר ויהי, ונפספת חלי על דרך עפני רשי' זיל על הפסוק (הושע ג') כיה חכני ומתחיה והולכוס המדבר וגר, נגולה שהוא לב נמדבר לוב עכ"ל, ויהי שהמשל הכתוב אה הגלות, למדבר שהוא שטילה וגלמוד ואין ושב, ועדי' יתבאר דני חזיל נמדבר, והיה האמת נעדרת הולכת וישננת נמדבר, כינו עיבוס נעלי האמת בגלות ושנאים עפני הבריות, ולא שילט חמש נמדבר, אלא ככל מקום שיהי כהם שטיל וגלמוד ונרדפו ונבדלים מאנשי דורם, ע"כ ויהי האמת שלט עפני הבריות, כמו שרואה פשוטו נעשי'.

והנה הדרים פיר וחבי האמת נעדרת שלט נמלחת עיבוס כלל כאלו לא היחס משולם, וכן הוא כמש' הלשון, כי נזיחה נעדר הוא משלון אחרון, כמו איש לא נעדר, אמנם חזיל דרשוכו ענפית פדרים פדרים והולכת למדבר, ולפי דרשום זיל ויהי מליחות האמת כשולם, וכמו כן ובר מרס משחולל

(כט)

**אנשי אמת אין להם שייכות עם הדור — אף בתוך הישוב
המה כמו במדבר**

ולע"ע לעת זמנא אנהו בדורו של עיקבא דמשיחא אשר נאמר עליו ותהי האמת נעדרת, ואמרו חז"ל בסנהדרין דף צ"ו מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה, ונראה דר"ל שהוא פוחת והולך, והמהרש"א ז"ל שם הביא לזה דברי הילקוט שאמר שנעשה עדרים עדרים במדבר, ופי' שאנשי אמת יהיו הולכים ונחבאים במדבריות מפני הדור ההוא, ולפי פשוטו אינו מוכן הלא א"א להיות במדבר והוא סכנה, אלא נראה שאף בתוך הישוב המה במדבר שאין להם שייכות עם אנשי הישוב, שמוכרין ומפושין זמ"ו.
(ויורא משה עמוד קס"ח)

(ל)

**האמת יהי פוחת והולך ויצטרכו תמיד לעשות עדר מחדש להתבדל מהשקר — אין להתבטל
אפי' אם נשארים יחידים גם בין אחיכם**

ק"מ

מרת עקב

וגל"ם כפי מה שראונו שבחרות מתחשבו והולכן והבטם שמתחלה מתקנים כולם לזה"ל לטון את האמת ועשה עדר נוזל לכל
לפיכך מתחשבים ונפרדים מתם
ועפ"י יחסר גם חמורם ז"ל שגשו עדרים עדרים שמתחלה הוא אובד ובשאינו נחמם נעשה רע, ופס אלף את לבחברו רק לרין לבפרד
וחס וממילא נעשה בפרד קטן, וגם אלו הולכים ונורדים שמתחלה הדור מתחשב ביותר ותמיד לריבין להכלל חסם ולגשות עדר מחודש וזהו כך גם באר הכבוד לריבין לשמש פיורו והכלל ונעשה עוד השפסם עדר מחודש וכפטי"ו מתחשבים והולסם, וכל זה אינו חמס כי אין לבחברו יסוד עם לויים ונגידים ורק לחבין להכלל חסם, וממילא נעשו הרבה עדרים, וזיס עדרים עדרים שחמדי נעשה עדר מחודש, ופי' והולכת הכוונה פי' שמתור פוחת והולך שחששם זה נעשו עדרים כ"כ הרבה עד שאמר עדרים עדרים בכלל כפליים ומפני שהוא פוחת והולך והאמת מתחשבת ותמיד לריבין לגבות עדר מחודש, וזה לריבין לידע שחששם אם חצי נשאלין רק יחידים ושעשים בין בתוך אחיכם וכו"ל השפ"ב אין להתבטל רק בעינו אל חגריכם לחינם עגם הוא היה רק יחיד שביך עזרן האמת כי אלו קראוהו ובעיני יחיד כי הוא כי לזון וכו"ל ונראה וזה לא נשמח ושמן עשיתם כל ידעאל ושמתן והתבטלת כמו שחם עליו כינו י"ו אמן.

וכבר הלכו לו חז"ל כסודרין (י"ז ע"ב) מלך חזקתו אף שיהיה נעקבה וחסהו ואחריו שם שיהיה האמת נעדרת, והמשמשים פירוט לפי פשוטו שמתחלה עקב לגמרי ובר מרע מתחולל שהוא משגל לגמרי, וכמו שפירש הרמב"ם שיהיה משגל שלו וכו' וזהו חזון סוף העולם, ואח"כ תכיל לדעו כה מתי וחתי האמת נעדרת אמרי דעו כי מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה חתי ובר מרע מתחולל אמרי דעו כי שאל כל מי שער מרע מתחולל על הכניות ע"כ, היות מנדכרים ז"ל כי האמת לא יעדר לגמרי רק שנעשית עדרים עדרים, וגם שיהיה כל מרע אלו שיהיה שאל מחולל על הכניות, ואח"כ מה שיש לנקוד כדברים ז"ל מה שאלו עדרים עדרים, ונראה לה אמרי כי שפנים ומשפחות הוא שגשבו עדרים הרבה וכלם אם לא נבחרו מתחלה רק נעשו יחיד עמים אלו התעב עתה וזהו ז"ל מלמד שנעשו עדר ומתחלה עדרים נבטן רבים וגם כפל אחרו עידי"ם עדרים עדרים פי' לבטן ומתה נפקת אם יש הרבה אמת כי יש הרבה עדרים היו זה הוא דבר טוב, אבל היו אמר אלו יהיה רק נעשו אמת, וא"כ מה זה כל כך עדרים עדרים, גם מ"ש והולכת לה ל"ב, לריבין הולכת, והמהרש"ל מנוח מרע יתקע שיהיו הולכים ונחמלים במדברות מפני הדור הרע שהוא ע"כ אין הולך נבמרה לא חמור כן רק והולכת חסם וכו"ל.

(לא)

יצטרכו לעשות האמת בפתר

וכ' הקרבן העדה ירושלמי סוף סוטה, וז"ל: כלומר, אף שיהיו אנשים אמיתיים מי"מ יהיו מוכרחים לעשות האמת בהעדר שלא יודע להמוח העם, שפירשו ממנו.

(לב)

פשוטו כמשמעו! אין עוד אמת בעולם

ובבעייה נתקיים בנו במלוא מוכן המלה מה שאחז"ל (סנהדרין צ"ו ע"א) והאמת נעדרת פשוטו כמשמעו שנעדר לגמרי האמת.
(ד"ר מכתבים ח"א עמוד צ"ט)

(ג)

דהע"ה הודיע לנו, שיש מציאות כזה שלא יהי כלל אמת בעולם — עכשיו הוא כן בעוה"ר, ע"י שהמנהיגים מתחברים עם הערב רב

ולכאורה יעלה על דעת האדם לחשוב איך אפשר כזאת שיתגבר כח השקר בעולם כיכ שיהי כל האדם כוזב ולא יהי כלל אמת בעולם וא"כ על מה העולם עומד שהרי אמרו ז"ל (אבות פ"א מ"ח) על ג' דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום, אלא ודאי מוכרח להיות תמיד כח האמת בעולם ולא אלמן עוד ישראל. לזה משמיענו הפסוק שדוד המלך חשב כן שכל האדם כוזב אע"פ שאז לא הי' כן ג"ס נשמע מזה שיש מציאות כזאת בעולם דמ"ה לא הי' עולה על דעת דוד המלך ע"ה שהי' נביא אמת לומר כן אלא ודאי שיש לדבר מציאות כעוה"ר והוא בעיקבתא דמשיחא וכראיתא בגמרא (סנהדרין צ"ו ע"א) דוד שבן דוד בא בו העות תרבה והיוקר יעות וכו', מירש"י מכובד שבהן יהא עוותן ורמ"א, זה הוא ע"י שהמנהיגים מתחברים עם הערב רב ונעשה מהם אפספה ע"יז נעשה כל האדם כוזב, ולזה איש דאע"פ שאז לא הי' כן שהרי אח"כ נעשה דוד מלך עכ"ז הוצרך הפסוק להודיענו זאת שדוד חשב כן כדי שידעו שיש לדבר מציאות כמו שהוא עכשיו בעיקבתא דמשיחא כעוה"ר.

(חד"ת בהעלתך, עמוד קל"ו)

(ד)

יראי חטא נמאסו בתכלית השנאה

ובמלוא מוכן המלה נתקיים מה שאמרו חז"ל יראי חטא ימאסו בתכלית השנאה ובאופן הוק שלא הי' מציאות לצירוף, ואין רואים בעיניהם אלא מדינת העם ולשון לא זולת, ושמירת התה"ק כעו"ה מושפלת עד שאל תחת".

(וי"א"ם עמוד שס"ב)

(ה)

נתקיים במילואו נבואת חז"ל יראי חטא ימאסו — זה נסיון גדול אף לכשרים

וברורנו זה עיקבא דמשיחא אשר נתקיים במלוא מוכן המלה מה שאמרו חז"ל יראי חטא ימאסו ופר' מרע משתולל על הבריות, מ"כד שזו בעצמו הוא נסיון להיות נמאס ומשתולל על הבריות ומשחד עינים להשנות עצמו עם המציאות חרץ לזה המה ממציאים נגיעות שונות לכל אחד ואחד לפום דרגא דילי' בפרט המנהיגים הצורכים לעור העם, אף הכשרים שכוננתם לדבר מצוה להרביץ תורה ויראה בישראל.

(וי"א"ם עמוד קנ"ו)

(ו)

הפוסחים על שתי הסעיפים מקובלים על העולם

וכבר אמרתי לפרש מ"ד וסר מרע משתולל (ישע"י נ"ט) ואמרינן ע"ז בגמרא סנהדרין (דף צ"ז) דבי רב שילא אמרי כל מי שסר מרע משתולל על הבריות, ולכאורה יש לרקוק למה לא אמר כל מי שעושה טוב משתולל על הבריות, אכן כעוה"ר ישנם רבים שאף אם עושים טוב מ"מ הם רוצים להיות בקורבה ובהתחברות גם עם עושי רע ומתערבים עמהם, ולכן דייקו חז"ל בלשון קדשם כל מי שסר מרע רק זה הוא משתולל, כי דוקא אנשים כאלו אינם מובילים ומגנים את השומרים על משמרת הקודש בלי שום ערובוב.

(חד"ת ויגש, ע' רס"ו)

ביאור המאמר זקנים יעמדו לפני נערים

(ל"ז)

הזקנים ישתתקו מלמחות מפהד הנערים

תורה	סקן	חידושי	ריד
<p>והכונה במה שאמר זקנים יעמדו וכו' אפשר לומר עפ"י הכתוב בעת ההוא יעמד מיכאל וגו' ופירושו בו רש"י וזכור"ל שישתתק מלמד זכות עיי"ש, הרי שחיבת יעמוד הכונה שתיקה, וזה נכונה עמידה שאין לו מענה להשיב, וכמו"כ הוא הכונה זקנים יעמדו מפני נערים שישתתקו מלמחות גנדם, וכאשר רואים זאת כעוה"ד היום שיש הרבה מוקני הדר וממנהיגי הדר תלמידי חכמים ערליכע יודען, והם יראים מן הדר, ומלאים פחד ואימה מן המנערים מן המצות, ואין להם עוז בנפשם לדבר דבר כעוה"ד ואין מגלים את האמת, כן הוא מצב הדר, ועל זאת מחאונת הגמרא על מצב הדר מרדע יהי' כן שזקנים יעמדו מפני נערים, מרדע יעמדו מפניהם, הלא עליהם וזכור"ל חשבו זאת גיכ לשפלות הדר של עיקבא דמשיחא.</p>		<p>ואמרת לפרש והנה איתא בגמרא (סוף סוטה וכע"ז בסנהדרין דף צ"ז ע"א) בעקבות משיחא חוצפא יסגא נערים פני זקנים ילבינו זקנים יעמדו לפני נערים, וראיתי זה כבר בהקדמת א' מספרי ר' ישראל סאלאנטער וצ"ל שהקשה בשלמא נערים פני זקנים ילבינו שהם מחוצפים ועוי פנים היינו אורחיהו בהכי, אבל מרדע יהי' זקנים יעמדו לפני נערים, מרדע יעמדו מפניהם, הלא עליהם להכין שאינם צריכים לעמוד, ישבו להם על מקומם ולא יעמדו.</p>	
		<p>וחשבתי שעפ"י"ם שחושב הגמרא אין שיהיה שפלות מצב הדר גי' שייך אל החוצפא יסגא שבעיקבא דמשיחא, ואה"נ שהקשיא צודקת מאוד שעל הזקנים לידע שאינם צריכים לעמוד מפני נערים, אבל הא גופא שייכא למצב שבעיקבא דמשיחא.</p>	

(חד"ת לדינערים מרבה"ק סאטמאר זי"ע)

(ל"ח)

הזקנים יעמדו איתן ולא ינחו עצמם מן הנערים — הרה"ק רבי ר' ברוך; אף אם כל העולם ישתמדו לא נירא — אף אם כל העולם יחליפו עצמם לא נירא

תורה	סקן	חידושי	רטו
<p>מלשון ואם המר ימיר, מלשון חילוקי, שכל העולם החליפו עצמם תעשה עולם אחר לגמרי, כי מי שראה הדרות שלפנינו ואת השיטות שלהם ואת כל המצב והמעמד רואה שהכל נחלף היום תעשה עולם אחר לגמרי, לזה אמר דוד המלך ע"ה על כן לא נירא בהמיר ארץ, שאף אם כל העולם חליפו עצמם מ"מ אני לא אחליף עצמי ממה שהי' מקדם, זה אפ"ל הכונה זקנים "יעמדו" מפני נערים, ארובה להיפך שיהיוקו עצמם עוד יותר היטב, דלפי שעומרים נגדם כי"כ נערים או זה לעומת זה צריך שיא' להניח עצמנו ולהתגבר ביותר.</p>		<p>אך כמ"ש זקנים יעמדו מפני נערים אפ"ל שמתה בו גם קצת ברכה, דככל התוכחה הרי אמרו שמתה בתוכן גם ברכות אלא שצריך לזכות אליהן, ואפ"ל הכונה גם לטובה, ע"ז הכי' והנה קמה אלומתי וגם ניצבה, ויעמדו יל"פ שעומד איתן על מעמדו ואינו מניח להתעות עצמו, ומרגלא בפומי על מה שאמר רבי ר' ברוכל (מעמשיברש) ולה"ה בכוכינא דנהורא עה"כ על כן לא נירא בהמיר ארץ, שהכונה שאפילו אם כל העולם ישתמדו חלילה אני לא אירא ועל משמתי אעמדה עכר"ק, ואני אמרתי שאין צריכין לומר עד כדי כך עד כרי שמד חז"ל, אלא בהמיר יל"פ גיכ</p>	

(שם)

ביאור המאמר ער שתתהפך כל המלכות למינות

(ל"ט)

כימינו נתגלה הסי' במאמר זה שקמה מלכות המינות בישראל וכל הנטפלים אליה נהפכו למינות — גם בשירת האזינו בס' בניו "נב"א אכעיס מרומו שיהי'

פעם מלכות המינות

י ו א ל

מצד

ד ב ר י

תו

ונראה עשיי דברי ק"ו אליהי נישמה משה פרעה חצויה עה"ש כולו הפך לכן עבוד הוה, לפי מה שנחשב לניקויו תורה מהאריי ז"ל ר"ש בלק שנלמס גלגול לכן זועיניס מה שפירש עה"ש תמות נפשי מות ישרוס שם לכן גלגול נבל ושם נבל הוא ניבל בילמס ל"כן וכו'. ועיין לניקויו ישעיה עה"ש שאי סביב עיניך ורלי כנס ניקולג בלא לך ר"ח נבל ח"ל' אמנס אחר שתקן נבלל מנס התחיל לחקן, עיי"ש. והנס עשייז יבואר כי לכן התחלה התייב קודם הלמיז והחייב הנייח, וזנעס בנייח קודם והחייב הלמיז להיפך, ובגלגול הוב עדיין לא נשבר, אלל נגלל הקיוב כולל מהופכה, ולא נשבר והתחיל החיקון, וז"ס כולו הפך לכן, כולו דייקא, אז עבוד הוה, עביד ק"ו אליהי.

ו בדרכו אלך לפרש מאמרם ז"ל שהתהפך כל המלכות למינות, ויליף לה מקרא דטולו הפך לכן עבוד הוה. והנס רשיי ז"ל פירש מתחייב בעינת האריי (דברים ל"ב) בניו נבל אכעיס, אלו הכופים נהקביה וכן הוה אומר (החילס י"ד) אומר נבל בלגו אין אלקים, עיי"כ. וכן איתא בספרי (פי' האזינו) בניו נבל אכעיס אלו המינים וכו'. ובהכ שירת האזנע טוללל כל השחיות שיעברו על ישראל עד ביאת המשיח (כמי'ס הרמב"ן ז"ל עס) ולאית רמז הכתוב

באזמרו בניו נבל אכעיסם שחמנד בעיקבתא דמשיחא ומלכות המעוט הכופים נהקביה. והנס נחלה היה לכן החרסי מקוב השאך, אך הוה לא היה מין אלל עובד עייז, שברי לשנס אז נבנה רחל את הכרפוס ממנו כדי להפרישו עמיז, כדאיתא במדרי' (פסד' ד') ואינו היה מין ויפיר לא ביחב מוסיבל כלום בגניבה הכרפוס. לכן כדור הכחון סוב דור עיקבתא דמשיחא מהפך כח השאך של לכן למינות כגרוש מן ככל כמי'ס הרמב"ם ז"ל עמינות גרוע הרבס עמיז' (עי' הרמב"ם פי"ג מכלי' תאו'). והנס מינות מתוכה כנס נבל כמי'ס, ומהפך כח השאך ורעיון של לכן נגלל, ועיי' רמז חז"ל ששחידה המלכות להפכה למינות במחייב כולו הפך לכן עבוד הוה, לטורמ צעה ענין ותפסן לעברי ועטש ממנו נבל סכוא מינות, כדכתיב בניו נבל אכעיס, אז עבוד הוה, כלומר שמתחילים לנא ימי העברה, שכיז אחר ביאת המשיח, כדכתיב וחקתי עליכם מים עבורים ושברתם.

הנהגה איתא בגמרא (סוכרוין ל"ז ע"א) דור ענין דור נא דו וכו' והכפס כל המלכות למינות ואין תוכחה מסייע ליה לרי' ויחא דרריי אין נן דוד נא עד שהתהפך כל המלכות למינות אחר רצח מאי קרא (ויקרא י"ג) כולו הפך לכן עבוד הוה, עיי"כ. וליכ להבין על אחת מלכות כוונתו, אס על מלכות האומות, חייב מאי קאמר ואין תוכחה כולל אין שייך נבו כלל עיין תוכחה, כדכתיב (משלי טו) אל תוכח קך. וזקוקין דטורא על ההנדבי'א (חייב עמיז) פירש אומנס ואין תוכחה שאין בר ישראל וכל להתחוב עמכס להשיב להם השגיבה וילתח בהונן להוילא במינות מלבס, עיי"ל, וכאשר רואים צבועי' שאין צבועו להוילא את המינות מלב האפקורוסים. אמנס גם לפי זה אחתי חיי' לומר דקאי על אומות העולם, שחיי יביב סימנא דכאשר הפך המלכות למינות וכו' ינא נן דוד, ואי צבועי'ס קא מיירי מאי איכפת להו צבילת המשיח, כולל אין כס מנפסי' אלו ואין הוה נא אליהם, ואף שאמחייב אלו גוים ידרשו (ושעיי י"ח), היינו אחרי שינא מלך המשיח, ויביב היקון העולם, אלל קודם לביאתו לא שייך נבייכו כלל, ואיך תחלה ביאתו כמה שהתהפך מלכות העברים למינות וכו'. ותו דאס כוונת המאמר על כל האומות, הוילל מלכותן לשון רבים, ואס נחכוון לאומה אחת לא נחפרש על אחת אומה קאי. ועיי' נראה לומר דבהכ כדיל ברזח קדשם רמזו דנרשוחיבס דברים רבים על בעינת המשיח גלות של מלכות המינות של ישראל, ידשו ולא אבינו פירוש דבריהם של צורין, עד שזא אורזו האזן שעלו רמזו וטודס לתפרע עומק כוונתם. וכו' עני' מ"ל שחכיל ההנבול במאמר זה על חוקף בגנות בעיקבתא דמשיחא, אשר צבועי' חמנדו פרס ביאת המשיח גלות של מלכות המינות של ישראל, ושחידה כל אחת מלכות להפכה למינות, כאשר אמנו רואים בעינינו שכל הכופים אליהם נהפכו למינות, ואין תוכחה שאין בנו כח להוילא את המינות מנכס, והשחית כל המאמר מנרנ בישראל.

אמנם עדיין י"ב להבין כילד רמזו זה דברי הכתוב כולו הפך לכן עבוד הוה, ורשיי ז"ל פירש כולו הפך לכן עבוד הוה כשפסע הננע ככל העור קך כשכפסכ כל המלכות למינות הנה גזולה. אמנס לחתי י"ב כילד רמז נמקרא זה שהתהפך למינות,

(מ)

מה שעושיין ציורים ופלענער באיזה אופן תהי' הגאולה, זה מרחק הגאולה

עמי"ם שהתחלתי לומר מקודם על מה שאמרו חכמ"ל שמשיח אינו בא רק בהסח הדעת, דלכאורה אינו מובן בפשטות איך מותר להסיח דעת מרבר זה הלא צריכין תמיד להתפלל על הגאולה והוא אחר מהי"ג עיקרים להאמין ולחכות לו בכל יום שיבוא ומתפללין ע"ז בכל יום הפלה מיוחדת ואיך אפשר שיהי' הסח הדעת ברבר זה — וכ"כ מצינו בגמרא בר' יורא כששמע מתלמידיו שמדברין מענין הגאולה אמר להם במטותא מיניכו לא תרחקוהו והוא פלא — אכל אמת הרבר הוא דרוואין שעל כל דבר שיש לאדם השתוקקות בדוד עושה לעצמו תמיד ציורים (פלאן) איך ומה יהי' אותו הדבר שמשתוקק עליו, וביאת המשיח הוא חסדת הכלל ישראל שמצפין עליו כ"כ, לא ימ"ם שלא יעשו בענין זה ציורים ופלענער באיזה אופן שיהי', ודבר זה הוא אמר בענין הגאולה, וכמו שהי' בקריעת ים סוף שהיו שם פתות הרבה שעשו לעצמן פלאן מה לעשות כמבואר במדרשי חכמ"ל, ומשה רבינו לא ידע מה לעשות שאמר להשית מה עליו לעשות, עד שאמר לו הקב"ה שיקרע הים, מה שלא עלה על דעת שום אדם רק בא בהסח הדעת מכל אחד, כן מפש הוא נביאת המשיח שהוא למעלה מהדעת ובכל מין ציור שמצייר האדם לעצמו מרחק הגאולה עי"ו, והוה הפי' שאין משיח בא רק בהסח הדעת רק באמונה פשוטה להשית, וכמבואר בספרים הקדושים שאמונה הוא למעלה מן הדעת, שלא נסמוך על דעתנו רק על דעת אלקים שהוא למעלה מהשגה אנושית ואנו צריכים רק להאמין באמונה פשוטה — זה שאמר ר' יורא לתלמידיו ששמע שמדברין בענין הגאולה ועושין פלענער באיזה אופן יהי', אמר צלהם במטותא מיניכו לא תרחקוהו שדבר זה הוא למעלה מן הדעת, וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל תכלית הידיעה הוא שלא נדע היינו שנודע שאין אנו משיגים כלום.

(מא)

כל הפלענער בענין הגאולה הוא הבל וריק — אפי' רגע קודם לא ידעו מכלום

השית' יעזור שפתאום יבוא אל היכלו הארון אשר אתם מבקשים, הגם שאנו בשפלות המצב כ"כ וגם גודל אריכות הזמן ותוקף הצרות והשפלות בגשמיות ועוד יותר ברוחניות וא"א לידע דבכל רגע אפשר להיות הגאולה וכמ"ש פתאום יבוא וגו' ואפי' רגע קודם לא ידעו כלום וכל הפלענער שמחשבין בענין זה הכל הוא הבל וריק.

(חרי"ת נשא השט"ו, עטור ק"ח)

(מב)

משיח יבוא בדור שאין בו דעת

קודם התורה אמר בישיח בתוך הדברים על חייב אדם לבסומי בפורי'א עד דלא ידע וכו', מכלל דעד השתא ידע, ובאמת אנו בכלל בבחינה זו דלא ידע, כי בזמנינו אלה ליכא אף הבחינה הזה של דעת, וזהו הפירוש אין ב"ד בא אלא בהיסח הדעת, היינו שבחינת הדעת יהי' בהיסח מאתנו (אוועק געריקט), כי עתה בזמנינו אלה כל הבחי' הזה של דעת ליכא.

(חרי"ת תשי"ז, פורים ע' תקל"ט)

ביאור המאמר עד שתכלה מלכות חז"ל מישראל

(מד)

**כל זמן שקיימת מלכות המינוח א"א לביאת בן דוד — יה"ר
שתכלה ע"י כח מלמעלה לא על ידי האומות**

גם הכאתי דברי הש"ס סנהדרין דף צ"ח ע"א אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות חז"ל מישראל, ופי' רש"י ז"ל שלא תהא להם שום שלטנות לישראל, אפילו שלטנות קלה ודלה. הרי מבואר שקודם ביאת המשיח תכלה אותה מלכות חז"ל, שאי אפשר ביאתו באופן אחר, והיא המעכבת את הגאולה. וכעין זה מפורש יוצא בדברי הרמב"ם באגרת תימן, אלא שצריכין לרחמי שמים שתכלה אותה המלכות אך ורק על ידי כח מלמעלה מאת השי"ת, לא על ידי האומות, כי אם ח"ו יהי ע"י האומות היא סכנה גדולה לישראל כמובן.

(וי"מ עמוד ח')

(מה)

לא נמצא ע"ז שום חולק בש"ס

והי' איך שיהי' הפי', הנה מבואר בגמ' שלא יבוא בן דוד עד שתכלה כל ממשלה אף קלה ודלה שבישראל ולא נמצא שום חולק ע"ז בש"ס, ע"כ ברור שכל מי שיש לו חבל בקיום אותו המלכות נוטל חבל להיות מן המעכבים ביאת המשיח אשר אין ענין רע ומר מזה ר"ל.

(ר"י מכתבים ח"א עמוד פ"ט)

ביאור המאמר עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל

(מו)

**אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל —
השי"ת ירחם שיכלו ע"י אליהו הנביא ולא ח"ו ע"י האומות —
מי שחושב אחרת אפי' רגע אחת נתפס באותו רגע למינוח**

אבל כאן בסנהדרין מדברים רק מדור האחרון הזה, ע"כ אמרו אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל, ובאופן אחר א"א ביאת בן דוד, וכל זמן שנמצא עוד בעולם אחד מפי' זה הוא מעכב ביאת בן דוד, שזה הוא מפורש ברור בגמרא הזאת, וא"א ללמוד בו פירושים אחרים, ואפילו אם יהיו מייגעין לפרשו באופן אחר א"א שזה הוא ברור כנ"ל, והשי"ת ירחם שיח"ו כל"ן ע"י אליהו הנביא בחסד וברחמים ולא ח"ו ע"י האומות שהוא ח"ו סכנה גדולה להכלל ישראל — עכ"פ מבואר בזה הגמ' שבאופן אחר א"א שיהי' הגאולה עד שיכלו השופטים והשוטרים מישראל, ומי שיש לו מחשבה אחרת בזה, הוא ברור שכופר בכל התורה כולה, והוא כופר בזה הגמרא וגם בשאר מאמרי חכמ"ל שאין עכשיו הזמן לפרטם, ומי שיש לו מחשבה אחרת אפי' על רגע אחת, צריך לידע שבאותה הרגע נתפס ר"ל למינוח וכפירה ח' ישמרנו.

(ח"ת חשי"ז עמוד ע"ה)

ביאור המאמר בדור שכולו זמאי או כולו חיבי

(מז)

הנאויה תהי בעת יושלים לגמרי הברור טוב מהרע, ומי שהוא טוב יהי כולו טוב ומי שהוא רע יהי כולו רע

שער טובא השער התפלה

ואפי קרא לנררא באחרית הימים ואפינן בר נית כ' דא טוב ולא רע היו נית כ' ודאי דליח חסן חולקא לט"א דהא איתקביר בר נית כ' מנו אילנא, ועינן אס יוארר ר' וזויו קיבל הכדורים הללו ואמר אי אנת גזירת להאי מלה נקשרא דהא דלא יתעדי מינך, אנת אצורז לה בתחמין או בארבעין קשרין נכישאי דלא יתעדי מינאי לעלמין ברי דחורר וכל בחיי הגאולה תהיה נכשטינה ענקראת אחרית הימים כשמהיה מחרת טרע ואתדנאקוחא נה יהיה משוב ולא רע כי אלהילים כללי יחלף וזהו כדברי העיח הנוכר שכתב עשיר תולין סקן לאו נמה ענקבנר כל הטוב מהרע ומחנך ונפסל טרע מהטוב ואז פסילי אלהילים קשרין בלא אלוה רחמו נ"ב חז"ל (במנהגין דף ז"ח) אחר ר' וחסן און פון דוד נא מלא כדור שטלו זכאי או טלו חייב ט"י כדור כזה שיחכר הטוב מהרע וכל איש ואיש שנו ויהיה או כולו זכאי או כולו חייב ומי שהוא נדרגות טוב יהיה כולו טוב בלי שום חשדנות רע בו ומי ששאר בדרך הרע יהיה כולו רע בלי שום לחלוטין טוב בו ולא יאחזו כי בכפף אחרך וינער דשעים תן אחרך בדרך פסילי אלהילים שכתב עי"א כדור ונדרגותיו ואלו כחומר רז"ל (אס דף ז"ב) הקי"ה משה להם כנפים :

(מט)

בעין הנ"ל — קודם ביאת המשיח יהי ברור גדול, והרשעים בסתר יתגלה רשעים

(מח)

מביא ג"כ פי הנ"ל — גם ביאור המאמר עד שירבו המסורת

ישמח וישב משה ביה קר'שת הורש אהרן

ואיחך הארץ נברטת ישראל. ובתוך הברטת הארץ מענין משח ואמר שתראו שוריש יוכה ליה כי תה זיחל טור עד יתקון תעשית. ואמר מלאמר הברז יחברו ויתבטו ויתשריכו וירששו רשעים. ויש לנדקדק מאו ענין והרשעו רשעים כבלמא יחברו ויקלבעו וטי' שהרדיקים ידקו ויחרי. זו הברטת טובה אבל והרשעו רשעים תה הבטחה היא זו. אלא עיקר הענין הוא אך שיהיה קודם בילת משח ברור גדול עלה יהיו מעורבים טוב רע. והוה והרשעו רשעים. שאינם שיהיה רשעים באנעו ירששו ויחרי ויתגלה רשעים כדי שימכר הדבר וזה יהיו מעורבים כמו שיהי' עד הגה. ושוד ויביר תיה ואמר יבא כשרטות דהא כל אהר שיהי' אלא ברור שלא יהיה בכל טובה מעורבות טוב ברע במחשבות וזות ומניח והרשעים. והוה עיקר העבדות שיהיו כל המעבדות או העורבים והאלהי וכל הענינים וך ויבור בלי מעורבות משלתי כל אהר לפי שניט ועשר. והוה הכיורו התקן כפסוק הברז ליעל יתברו ונמר :

(ועי' לקמן פרק כ' אות ה' כעיי' מהנהג"ק בעל חור"ד זי"ע)

(2)

ב' פירושים בכולו חייב — רובו ככולו — לענין זה ש' הגאולה יהי' כולו חייב — כשהוא אחישנה אז הוא כולו זכאי, וכשהוא בעתה הוא כולו חייב

נב ויואל מאמר שלש שבועות מ ש ה

הנהם שטנדי לון הפי כולו חייב שמי' לא יהי' נישאל על שומרי תורה ומצות שזכ' אי אפשר שהוא כולו הכעטבה דלא חשכה שמי' זרע, שלשלת הכי' נישאל איכה שומרי תורה ומצות.

ול"כ נודאי לון הפי בטלו חייב כמו שטעוים השולם, אלג הפי הוא כגני פנים, רלשית יודע ודבעלם אחר רובו נידון, ולס חיי' רובו חייב הוא דין כולו חייב דרובו ככולו, ומנוולר בטעמי' ב' דלש' כמנה כפי' חקטי"ב סיג' ב' דלגן לומרים מלך על כל בעולם טול שהוא כפל לשון, דמלגן טול כלנר י"ל שהוא רובו דרובו ככולו, דמלגו הרבה פעמים כן, וכמו כן י"ל בטולו חייב דהיינו רוב הדור שנידון עמי' רובו, גם במשעו שומרי תורה ומצות שיש עבדור לון בכס' שלמותה כ"כ שיהבו להכריע לה כל הדור בנחס' עמי' הכולו הכחוב ויולג בו לון איש ויחסומו ב' לון מפניש שאון כדור מן שיהלג להכריע את כל בעולם טול נחשבה ומעשים שונים על לבבו כבאולה ולהשתיק את המקורגים עד הבאולה, ולפי לש' יש ענין לזיקום כדור שארין זכאים בשאר ענינים מכל מקום בנידון זה שנידן על הבאולה על כל ישראל שהוא ענין טרל ושבג, לון מי שחכה כזה והוי כדון זה טול חייב ממש, ודין המקורלות ומכיל לדבר גלשון זה, וכמו שאמרנו המ"ל בסירושא דקרא' ודין זדוק אל המדור כי לא אלוך רשע, דהיינו שאף שהוא רשע וממויב מיהא מ"מ כיון שבדן זה יולג זכאי נקרא זדוק בזה דין, אף שלמי האמת איתו זדוק, וכבר האריך בזה המחזיק, והנחיא ברום ספרו ליקוטי אמרים האריך בעכא בזה שאמרנו המ"ל בניונים מהלך זכות ומחלה עשירות, אף שלמי האמת לון אל בניונים אלג שלמותו הענין שדברו שם המ"ל הוי בניונים, לכן קראום באותו הלשון שדרכם ז"ל לדבר בלשונות מופלאים, וכמו כן המיורה דבולו חייב נקרא על דמייני שם בדין ענין על הבאולה אף שאינו כן למרי בשאר ענינים.

ויש טעוים שאומרים שמה שהוא כולו חייב זה סיבה לציול ציאת המשיח, וזה ודאי שטעו נגמר ונחלת, שאדרכא כל מה שמוסיפין צמלות ותשובה ומעשים טובים ומתרחקין מן החטא זה מפישי להקורצות הבאולה, אלג מה שאמרנו שיכא צ"ד כדור בטולו חייב בזה ביאורו דברי הבניאים שמתנדלו מה שיחי' לעמוד, ויש חסידים דבדחונים, וכמו שחילו גם כ"ח"ס נעמה לחיטובת הוי שחיהו ויצאלו ונעמה קאי על לא זכר, ולחיטובת קאי על זכר, וכמו כן חילול בסחיבה דכתוב אחר לומר ולרו מס עניי שמיא וככתוב אחר לומר עני' ורובך על החמור, וכן הוא כמנה ענינים כש"ס, כמו כן הוא כמ"ל דכתוב אחר לומר ושמך כולם זדוקים לעולם ירשו ארץ וימקום אחר הוא לומר לון איש ולין סומך אלג למשיח אשכח, ומכחו במחנכו באלו המקורלות שאם יהי' ציאת המשיח כדתי' זכר לחיטובת זהו שפמך כולם זדוקים והוי דור שכולו זכאי, אלג אם לא חבו לציאת המשיח כדתי' זו ויתחממה עד הזמן של נעמה שהוא בקן האחרון שז"ל אפשר להאחרו עוד בזה לראות הגבוה שארין בגלות יבוא לידו כן שיחי' דור שכולו חייב, וכמו שיש כמה ברייתות בדמ"ל שמנידים ברוח קדשם על השמירות שיחי' כדור על עיקרב דמישחא שני הדור לפני כמ"ל ובלתו מערות ויראי חטא יתאספו ועוד הרבה ענינים נראים שאנו נראים כדוריו כעובדי' שטולם מתקיימו, ולא כשכילי המעשים האלו שהוא דור שכולו חייב יבוא המשיח, אלג ציאת המשיח הוא כדברת כי בזמן בקן האחרון יש העבחה מהקב"ה כשנעשה שכל לוסן ואוסן חחי' הבאולה, וכמו שאמר ר"י כחמלוקיתו על ר"א שהביא מקרא' כי למועד מועדים, ופרש"י ז"ל אלמתי יש קן כדבר, — אחר כוחי זאת בראוני שמי' זה שכתבתי בטולו חייב כבר כתבו בספרי' קוקין נודע על התנא דכ"א כמחלמיש ש"כ בסוף פ' זכאי רגל, והואני שמונתי לנעת הגדול, והוא ז"ל אמיתי לפי שטעון של דברים.

(2)

כשהוא כולו חייב המ"א מורפת הכל' עד שמקואה הכל'

בס' נחל קדושים מרח"א ז"ל בס' ראה על הפסוק "ורקאה ואת הרחם ואת השלך" ח"ל: אפשר לרמו מה ששמעתי מסם המקובלים בטעם מ"ש ח"ל אין כן דור בא אלא כדור שכולו זכאי או כדור שכולו חייב. ויש לחקור כדור שכולו חייב איך יחבן, והחשובה, שאם ח"ו כל הדור חייב המ"א מורפת כל המדות והלימוד וכל כך מתמלא המ"א עד שמקואה רביל, רוכה לארם שאכל אכילה גסה שהיא מקא' כל מה שאכל כמה ימים, וה יקרה למס"א, וא יצאו כל בניצוי הקדושה ותהי' נטולה זהו חורף הדרים בקצוה, וכשיעז למרריה זו "אורים" בקע כסוד ותשלך, והה רבו הרקאה, שאם כל כך חמלא המ"א מאר עד שחקא או ורחמיה, ויגברו מאור הרחמים ויעלו ניצוצים הקדושים למקומה, אח השלך, שחקים סוד ותשלך ובה לציון נטאל.

נבואת חז"ל סנהדרין ל"ח

סנהדרין (גב) לח יהודה

וחוקיה בני רבי דזיא דזו יחבי בסעודתא
 קמי רבי ולא דזו קא אמרי ולא טידי אמר
 לזו אנברו חמרא אירדקי כי הובי
 דליטרו מילתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו
אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות
מישראל ואזו הן ראש גולה שבבבל
 ונשיא שבאין ישראל שנאמר ויהיה
 למקדש ולאבן נגף ולעזר מבשול לשני
 בתי ישראל אמר להם בני *קוצים אהם
 מבוילין לי בעיניי איל רבי דזיא רבי אל
 ירע בעיניך *יין נתון בשבעים אחריות
 וסוד נתון בשבעים אחריות נבנס יין יצא
 סוד

(גג)

אחר שתכלה ממשלת ישראל לגמרי יצמח קרן דוד

מדרשא

דא דף לח ע"א אין בן דוד נא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל ס' נבנס יין יצא סוד
 הוא מטורל נקוד מינור הודש ומ"ס מ"ס נפ"ל דל"ס בני חייל חזיים
 נסיהר דהוה קאים נפלא דל"ס שן קלח פתח נה אחר ס' זיל איכסי ז"ל בני ל"ל חייל זיל לסינ
 סכ וקדשיה ומלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקיים וכבוה נכוד הסבר עדותה לו מלכות בית
 דוד מ"ס נמדשות שכוו שהלנה אחר מ"ו יום שנחמלה תחיל להקר כן סיס מלכות בית דוד
 אחר שתי חורבו מ"ו מלכים נחקר התולות בניו דקדוסי ולא נשאר לו רק ממעלה קלח ל"ג נבנל
 ונשיא בל"ו ובנו שהלנה סולכת ומתקדשה מ"ו יום פד שחמחקר לגמרי ואחר כך מתחדשת כלומר כן
 אחר שחלטה ממשלת מלוכות בית דוד לגמרי דחף ר"ג נבנל ונשיא בל"ו יתחדש תלכותה וזוהי טוון
 שטיקו הלכנה הוא סימן לכי שהיה נשיא שטיקו כשילוחו נה ד"ס הוא נותר כן זיל איכסי רק סל
 ידי כבי חייל נס לא נלה הוא לקדשה ביום ל' כאלו הוא מוסקף אז שזו סימן נש' נשיא דאדרננס
 סבל סוד שאזו מתקפה הוא סימן סוג סל הנשיאית שייקן וסל כן אחר לכי חייל דקדשיה אז מ"ס
 זימוו הסיקוי שז"ל זיל איכסי וזה אחר ליה כבי ענה לי סימנא דוד מלך ישראל ס' רל דחף שטיקוי
 על הלכנה הוא סימן נש' נשיאית שטיקו סיס מלך אחר הוא סימנא סבל דוד מלך ישראל חי וקיים
 ואחר שטיקו כשילוחו יתחדש תלכותה וזוהי קרן דוד ופי"ל אחר זיל נפין סכ וקדשוים מ"ס סימן סכ
 ונ"ס סכא ח"ן בן דוד נא עד פד שיכלו ל' בתי אבות ל"ג ונשיא דאחר שטיקו שטיקו לגמרי כמו הלכנה
 אחר מ"ו יום שחמחקר לגמרי אז יתחדש תלכותה כמו שחמחקר הלכנה וזוהי דבי חייל ס"ל שטיקו נשיאית
 וז"ל כבי חייל אל ירע בעיניך שפ"י נבנס יין יצא מסס דבר סוד סטיטר שחמחקר טוון מלכות בית
 דוד ונדלח ממלכות הנשיאים ככ"י :

(גד)

טרם מלכות משיח צריך שיהיה במלך שררה של

ישראל ולא יהיה להם שום שררה בעולם

חידושי אגדות סנהדרין מהר"ל

אלו הן ראשי גולה (ל"ח ע"ג). יהודה וחוקיה
 שבבבל וכו'. פי' כי בני רבי חייל וכו' פתחו
 מלכות משיח מלכות חדש ואמרו אין בן דוד בא עד
 הוא. וצריך שיהיה בטל שיכלו שתי בתי אבות
 קודם כל השררה של מישראל אלו הן ראש גולה
 ישראל ולא יהיה להם שבבבל ונשיא שבא"י.
 שום שררה בעולם. ואו

תחודש הממשלה לישראל מחדש, ואין תחומר מקבל
 צורה אחרת עד שיפשוט צורה הראשונה ולכן אין
 בן דוד בא שהוא צורה (אחת) [אחרת] לגמרי עד
 שיפשוטו כל צורה שיש להם שהוא הממשלה שנחשב
 צורה *.

נבואת חז"ל בסנהדרין פ' חלק

(גה)

חלק פרק אחד עשר סנהדרין גח

שאל

הלמדיו את רבי יוסי בן קיסמא אימתי בן חד בא אמר מתיירא אני שבא חבקוש ממני את אמרו לו אין אני מבקשין ממך את אלו לכשפיל השעי היה רובנה ופול ויבנה ופול ואין מבקשין לכונו עד שכן חד בא אמת לו רבינו חן לנו אתה אמר להם ולא כך אמרום לי שאין איהם מבקשין ממני את אמרו לו ואף על פי כן לא אמר להם אם כך ידפבו מי סערת פסדים להם ונתפבו להם כשעת פטירתו אמר להן העמיטו לי ארנו

רשי

שאן כל דקל ודקל שבככל שאין סוס של פסדים נקשר בו ואין לך כל ארון וארון שבארץ ישראל שאין סוס מרי אוכל בו הבן *אמר רב אין בן דוד בא עד שיתפשט המלכות *על ישראל חשעה דרשמי שנאמר *לכן נתנם עד עת ולדה ילדה ויהא ארון *ישבין על בני ישראל אפר עלא ויהי ולא *אחשעיתובן אמר *רבה ייתו ולא אחשעית *רב יוסף אמר יהי חזוכי דאחיב כבליא דכופיחא דחמריה אמר ליה אבי *לרבה *לרבה) מאי טעמא אילימא משום חבלי של משיח והנחיא שאלי חלמדיו את רבי אלעזר מה יעשה אדם וינצל מחבלי של משיח יעמק בחורה ובגטילות חסדים ובר הא תורה ורא נבילות חסדים אמר *ליח) שמה יגרום הרבא כדו יעקב בר אדרי *ודי *עקב *בר אדרי רשי כתיב *הנה אנכי עמך ושמרך *כל אשר הלך וכתיב *וירא עקב כבוד *ויהי לו שרות מתיירא שמה *יגרום הרבא כדנחיא *עדי יעבור עמך ה' זו ביאת ראשונה *עדי יעבור עם זו קריה זו ביאת שניה אמר *מעתה ראויים היו ישראל לעשות להם נס בביאה שניה כביאה ראשונה אלא שגרום הרבא *בן אמר *ר' יוחנן ייתו ולא אחשעית

השערי הא. פל חמי טכומי יום בלואה שנה : ואין מסתקין לכונו. פסס טלסיה : מי פמיים. טירקן טוכב מנתו מלמיא בבסרות (דף ל"ה) ידח וילא ממערת פמיים ומסרם להם ספיר : העמיקין לרועי. עשו לי קבר נקרקע עמוק : שאין סוס מרי לויב ט חנן. סטולין סלחוסת חון לקרקע וישתוואן *לבוסיס במלמחט נוג *שענישאין כל דקל וכו' *לעמוד עמיתו *פסס ומדי לבא פל ככל ולעמה והמלח *כל דרז ככל חילות פסדים *וסוספס *וחסס כליס *למי ולכינו לויס : עד *שמשס מלסית חוסס פל ישראל פי *השי *סלמח לכן יחסס. לישראל עד פה וליס *להו וסיינו חססס *חסיס כדמחברנוסן ככויחסרון סעיקודילה *למיל וסכוי *מסיס ח) ועמד ורעס בעז ח' ויסס *וע' ומחברנוסן וחיכוסן מביני *לטהוון : על כמי ישראל. היינו כל היגול ססרלס *מחוסיס כווייתי. מסח ולא לחצוניה : ככל רהיכ *בשולס *דסיסלס *חמרי. ככל רהיכ *פל חמורו כלומר *לפיל ככר *לזי *רולס *וכבר *סלרלס. סוסיסל. ריש כמו ורמל *סססל *וסבר ירמל כביכ (דף ט"ז) : *מיס. למני לא לחמוניה : וחבלו של *מסיס. נרלע *ולקו ולקנו בני מיז חיל *לל חבלו סחסיס *וחלסיס *סיסיו כיימו *מחיל סחסיס : לעשות להם *ג"כ) נס. *לעלח כרוסו פל כרסס של מלכי פסיס : כביאה טיסיס. כימי סורל כביילס *לסוניה כימי ויסעס מחיקסן סככוס :

(גו)

אנחנו חיים בדור שהי' ר' יוחנן מתיירא להיות בו — ב"ה שאנחנו מאמינים בהש"ת

מצינו כגמרא (סנהדרין צ"ח ע"ב) שאמר ר' יוחנן יהי (משיח) ולא אחמני, ובודאי שלא הי' ירא ר' יוחנן מצרות הגוף שהיה בוסן ביאת המשיח רק הי' ירא משפלות הדור כרוחניות, ואנו חיים בזה הדור שהי' ר' יוחנן מתיירא להיות בו ולראותו, אבל ברוך השם שאנו יהודים מאמינים בהש"ת, ובודאי יושיע הקב"ה את ישראל.

(תד"ת תשי"ז עמוד קל"ה)

(נז)

לא מצרות הגשמיות הי' ר"י מתיירא רק מצרות הרוחניות

והאמת שצריכין לדעת ולהכיר באיזה מצב אנו נמצאים, כדי שנוכל להתחזק מעמד ולא נמוט בכבוד הנסיונות. והייכים לדעת כי אנו עומדים בעיקבא דמשיחא בנסיונות הכבדים והקשים ביותר, והם הם חבלי משיח שבעבורם אמר ר' יוחנן ייתי ולא אחמיניה, כי לא היה ר' יוחנן מתיירא מן החבלים הקשים בנשמות דזה לא הוה איכפת ליה, אלא שצפה את השפלות הזאת, ואת הנסיונות המרים, ועל זה היה מסחד עד פאד, ובעוה"ר כדור השפל הזה הגענו לאותו מצב שעליו היה ר' יוחנן מתחנן שלא יראנו, השי"ת ירחם שנוכל לעמוד כנגדם ולהתחזק בדרך האמת.

(חד"ת ודרשות מא"י, עמוד קכ"א)

(נח)

השי"ת יתן לנו כח ואומין לסבול את המצב

לבי עלי דוי וכשל כח הסבל לראות מה הגיע אלינו במצב הנורא של הדור האחרון עיקבא דמשיחא אשר מזה פחדו חכ"ל והי' מהם שאמרו ייתי ולא אחמיני. השי"ת ירחם עלינו ויתן לנו כח ואומין לסבול ולעמוד על המשמר עד אשר ישמחנו כימות עניתנו כביאת משיח צדקינו בב"א.

(ע"ה"ג עמוד י')

(נט)

הקב"ה עומד ומצפה שיעמדו בנסיון

ולכן יפלא איפוא למה מנסים עכשיו דווקא את הדור השפל הזה הדור הכי חלוש כי אבד חסיד מן הארץ, המה הלכו למטותות ואותנו עזבו לאנחות, הצדיקים יסודי עולם הם בעולם העליון, ואנו נמצאים בעולם השפל הזה והנסיונות רבו למעלה ראש וחבלי משיח קשים מאוד שלא היו עדיין כמותם ועל דא אמר ר' יוחנן ייתי ולא אחמיני, כי הם ראו את כל הנסיונות המרים והקשים בעקבתא דמשיחא, ולכן הנסיונות הללו הם ענין גדול, כי הקב"ה עומד ומשקיף ממעון קדשו שבני ישראל יעמדו בנסיון.

(חד"ת ראה, עמוד קמ"ו)

(ס)

אנחנו נפלאנו לזה הדור שר' יוחנן לא רצה אפי' להביט עלינו

וידוע השי"ת מה שיעבור עוד מהחבלי משיח הקשים שאנו נפלנו לזה הדור שר' יוחנן לא רצה להיות בתוכו ואמר ייתי ולא אחמיני, שר' יוחנן לא רצה לראותו ולא רצה אפי' להביט על הדור, אין דאס זענען מיר טאקע דאס דור שר' יוחנן לא רצה אפי' להביט עלינו ואמר ייתי ולא אחמיני, שבוודאי לא נתיירא בשביל נשמות, ורק שלא הי' יכול לסבול המצב השפל ברוחניות, און דאס האב מער זין דערלעבט, ויכולין אנו רק לבקש רחמים מהשי"ת.

(ס"ג בשלח תשי"ח)

(מא)

ספרות
הדפוס

הלק פרק אחד עשר סנהדרין קיא

עין משפט
די משה

לד א ד מר זבתי
דמי מלכי יי פת
מזרי משה יי פי
דמי מר זבתי

חז"ל אמן: וקיימא על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

הרדובה שאל נפשה ופיערה פיה לבלי חוק
אמר ר"ל למו שמשיר אפי' דוק אחד יאד
יורגן ילא נוחא למרידו דאברת לוד הבי
אלא אפי' לא למד אלא דוק אחד (א) (אנאמר)

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

אחד מעיר ושנים במשפחה אחד ר"ל
דברים ככהן א"ל ר' יודגן לא נוחא ליה
למרידו דאברת לוד דבי אלא אחד מעיר
מזכה כל העיר כולה ושנים במשפחה מוכין
כל המשפחה מות יזיב רב כהנא קמיה
רבי ויהיה וקאבר דברים ככהן א"ל רב
לא נוחא ליה למרידו דאברת לוד דבי אלא

אחד מעיר מוכה כל העיר ושנים במשפחה
מוכין כל המשפחה חייה דהיה קא חייה
דמרידו וסליק ויהיב קמיה רב רב א"ל ואלא
חמצא בארין הדמים אל מילם קא לויפת
לי אל קרא קאמינא לא חמצא תודה במו
שמחה עצמו עליה תניא רבי סימא אמר
נאבר יולקרתו אחכס לי לעם נאבר

והבארי אחכס מרש יציאתו למצרים
לביאתן לארין מה ביאתן לארין שנים מס'
דיבוא אפי' יציאתן למצרים שנים מס' דיבוא
נאבר רבא וכן ליפת המשיח שצא יונענה
שמה כימי נעוריה וזימן עלותה מארץ
מצרים

חז"ל אמן: וקיימא על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

הרדובה שאל נפשה ופיערה פיה לבלי חוק
אמר ר"ל למו שמשיר אפי' דוק אחד יאד
יורגן ילא נוחא למרידו דאברת לוד הבי
אלא אפי' לא למד אלא דוק אחד (א) (אנאמר)

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

אחד מעיר ושנים במשפחה אחד ר"ל
דברים ככהן א"ל ר' יודגן לא נוחא ליה
למרידו דאברת לוד דבי אלא אחד מעיר
מזכה כל העיר כולה ושנים במשפחה מוכין
כל המשפחה מות יזיב רב כהנא קמיה
רבי ויהיה וקאבר דברים ככהן א"ל רב
לא נוחא ליה למרידו דאברת לוד דבי אלא

אחד מעיר מוכה כל העיר ושנים במשפחה
מוכין כל המשפחה חייה דהיה קא חייה
דמרידו וסליק ויהיב קמיה רב רב א"ל ואלא
חמצא בארין הדמים אל מילם קא לויפת
לי אל קרא קאמינא לא חמצא תודה במו
שמחה עצמו עליה תניא רבי סימא אמר
נאבר יולקרתו אחכס לי לעם נאבר

והבארי אחכס מרש יציאתו למצרים
לביאתן לארין מה ביאתן לארין שנים מס'
דיבוא אפי' יציאתן למצרים שנים מס' דיבוא
נאבר רבא וכן ליפת המשיח שצא יונענה
שמה כימי נעוריה וזימן עלותה מארץ
מצרים

חז"ל אמן: וקיימא על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

הרדובה שאל נפשה ופיערה פיה לבלי חוק
אמר ר"ל למו שמשיר אפי' דוק אחד יאד
יורגן ילא נוחא למרידו דאברת לוד הבי
אלא אפי' לא למד אלא דוק אחד (א) (אנאמר)

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

אחד מעיר ושנים במשפחה אחד ר"ל
דברים ככהן א"ל ר' יודגן לא נוחא ליה
למרידו דאברת לוד דבי אלא אחד מעיר
מזכה כל העיר כולה ושנים במשפחה מוכין
כל המשפחה מות יזיב רב כהנא קמיה
רבי ויהיה וקאבר דברים ככהן א"ל רב
לא נוחא ליה למרידו דאברת לוד דבי אלא

אחד מעיר מוכה כל העיר ושנים במשפחה
מוכין כל המשפחה חייה דהיה קא חייה
דמרידו וסליק ויהיב קמיה רב רב א"ל ואלא
חמצא בארין הדמים אל מילם קא לויפת
לי אל קרא קאמינא לא חמצא תודה במו
שמחה עצמו עליה תניא רבי סימא אמר
נאבר יולקרתו אחכס לי לעם נאבר

והבארי אחכס מרש יציאתו למצרים
לביאתן לארין מה ביאתן לארין שנים מס'
דיבוא אפי' יציאתן למצרים שנים מס' דיבוא
נאבר רבא וכן ליפת המשיח שצא יונענה
שמה כימי נעוריה וזימן עלותה מארץ
מצרים

א"י"ח מאמר זה הוא תמוה מאוד וכולו מקשה ובספיק"ק דברי
יואל (פי' בא עמוד רס"ד ורס"ו) והרי"ז האריך בזה טובא
בדרוש ארוך בכמה ביאורים ומפני האריכות שבו לא
העתיקתי כולו רק ב' קטעים קטנים ועייש בפנים ותמצא נחת

חז"ל אמן: וקיימא על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

יודר זה: לא מלין על כל בריהו דמשיחא דתתיהו
דלית עמיס: לא מלין נאמן: ממשקין טעו הקב"ה: למי
שמכיר אשתי חק אחד: ממשקין מיון בריהו: לא מלין
לתיבוי: און הקב"ה דלית עמיס: און לא מלין על ק' לנקי טעוה:
פי עמיס דה בריהו: ודעו והקב"ה חזרה אור

נבואת חז"ל בבתובות קר"ב

(פז)

כתובות קיב

אמר רבי יורא אמר רבי ירמיה
בר אבא דור שבן דוד בא קמגוריא בתלמידו חבטים כי אמריהוה קמיה
דשמאל אמר צירוף אחר צירוף שנאמר 'ועוד בה עשירה ושבה והיתה
לבער תני רב יוסף בווזי ובזוי דבוזי

רש"י

קמגוריא - הרבה
מסטיגים ומלמדים חונה יעמדו
עניהם ; צירוף אחר צירוף - גזירות
פל גזירות: ועוד בה עשירה .
כקשטתה הנלקים יהיו למדוני ולא
טמרי כי אם העשירות אף הוא חשוב
והיה לבער: בוזי ובזוי דבוזי .
שוללס אחר שוללס :

(פח)

ע"י הצירוף בגלות לא ישארו רק המעשר

מדרש"א

קמגוריא בח"מ
כ"י כפשוטו וכו' למדין כפרת חלק ליואל ולגל אין שלום וכו' אמר רב אף לח"מ שנאמר בנס
שלום רב לאוהבו וכו' אין שלום מן הסל וק"ל: 'צירוף אחר צירוף שנאמר ועוד בה עשירה וכו' .
לפי ששמאל אם יבא נחמני ככסף נקו וחס ללא כלי הם כסופים בח"מ ואצרוף כסו סניד וכו'
והתפורה נאדך נתקמה וכו' וכמ"ל לדעתו כמזון כסף ולפניו כסף וכו' אמר פ"ח
יעלה נחמלס עמלו לטעום לרדף צירוף ועוד בה עשירה דכתיב ש"ה הצירוף בגלות לא ישארו
רק המעשר חמס שטוח ערעב ככ"ז וכמ"ל כל שטוח מיופלים קודם יאמר לו שכן נלחמם עמל כח"מ
ועתה והיהם לבער עד שיהיו ככסף נקי שנתקף עמית וכו' יוסף כל הפרש להלכה ע"י כזוי וכזוי
דכזוי דכ"ז נלחם אחר בגלות :

(פח)

מהלוקת בין הת"ח גופא

עין יוסף

קמגוריא - בח"מ הרבה מסטיגים ומלמדים חונה יעמדו מליהם (רש"י) - עוד
יש לומר ציניכם גופא שלא יאבדו ח"ה חמיו ולא ידעו ח"ה את חמיו חמיו חמיו
כי אם לחובה ולכפרנו וע"י זה ירבה מהלוקת ציניכם וזוהי חסונה חורה וחמסם
מהלוקת וע"י ירבה צירוף אחר צירוף למיין יקפו מהלוקת המדות :

נבואת חז"ל במדרשים

(ע)

כשיגיעו ישראל עד לעפר אז יבא

סדר בשלח שמות רבה פרשה כה

(ט) ר"א

ונני מסמיר לכם לחם מן השמים . וה"ד (סג) הוא מרומים ישכון .
הה"ד (סג) מקום מעפר דל . אלו ישראל שהיו משוקעין במים ובלבנים
במצרים והוציאן הקב"ה בקומה וקופה שנא' (ויקרא ס) ואולך אתכם קוממות
דווי מקום מעפר דל , סיקוסים נתן הקב"ה ליעקב וא"ל (בראשית כח) וזהו
ורעד כעפר הארץ כשיגיעו בניך עד עפר הארץ אותה שעת ופרצת ימח
וקדמת תני מקום מעפר דל . ורימסן הקב"ה על הכל שנא' (דברים כח) ונתגן
ה' אלהיך עליון וכו' . ראה מה כתיב (סג) ובסדר אשר ראית אשר
נשאך ה' אלהיך . א"ל הרי רוממתי אתכם על כל העולם אם יהיו עושים
דצוני אני משרה אתכם במה שבראתי ער שלא נברא העולם זה בח"מ
שנא' (ירמיה ח) כסא כבוד כרום מראשון מקום מקדשו . שם אני מרומם
אתכם שנא' (שם) וכלא כבוד יבוללם . אותה שעה אני מסמיק לכם
סערתי נ"ע שנא' (מלכים א) מהרב טובך אשר צפת ליראך . לכך אמר הוא
מרומים ישכון :

(עא)

כשירדו ישראל לירידה התחתונה אז יגאלו

שמועני	תהלים מה	ילקוט
--------	----------	-------

תשמח דבר אחר זה שאמר הכתוב האיה כמל ישראל יפח כשושנה, פסוק זה על הנתיב נאמר, כשם שמל זה אין ספק לכל בריה כך צדיקים לעתיד לבא נזנזין מיד השכינה ואין נזקק שנתמר ששוע שמחות את סוף, אמרו ישראל לפני הקב"ה אימתי יבא הנגאל, לכשירדו לירידה התחתונה אותה שעה אני נוהל אתכם שנאמר יוקבצו בני יהודה ובני ישראל יחדו וגו', אמרו בני קרה בירידה התחתונה אתו כמו שנאמר "כי שחה לעפר נפשנו כה כתיב בתריה קומה עורתה לנו, אמר להם הקב"ה הכל כשם כשהכוננו לככם למע"ה כשושנה הוואת באותה שעה אני נוהל אתכם שנאמר האיה כמל ישראל אימתי כשפרח כשושנה ;

(עב)

בדורות האחרונים הפחותים יתחצפו לפני הגדולים

אלהו	פרק ו	רנא
------	-------	-----

אבל מה הוא אומר בימי מלכי ישראל ובימי מלכי יהודה הגדולים הולכים ויושבים לפני המלכות ונותן הפחות את עיניו במי שהוא גדול ממנו ואומר לו אעפ"י שאהיה אומר כהלכה ואני איני אומר כהלכה יעברו דבריך ויתקיימו דברי אפי' כל העולם כולו יחרב. וכן בדורות האחרונים עליהן הוא אומר (מסע ט) בהרב ימותו כל השאי עמי האומרים לא הניש והקדים בידעני הרעני ואחריו מה כתיב ביום ההוא אקים את סכת דוד הגופלת וגדרתי את פריציהן והרימתי אקים ובניתיא כימי [ט] עולם.

(עג)

קודם ביאת הגואל יהיו גדולים שכל מחשבתם להרבות כבוד עצמם וביתם — ויהוריש ממלכתו לבניו עד עולם — כבוד שמים אצלם מכל דמפל — עושים שידוכים מכל השאי עמי — סומכים עצמם על יחוסם — מי יאמר להם מה תעשה — לבסוף יבמלו והיו כלא היו — זהו הברור בימות המשיח

חסיפת בן יחאל

בימי מלכי ישראל כלומר ראה לפי הפסוק בין מרעיה כאשר ייהי נישורחן גו' שלא ראה על כבודו וכבוד ביום ועל בניו אח בניו לא ידע גו' לא חף ורק על טובת ישראל על זה נמן נספו לא כן אלו מלכים ומלחן מלכי רבנן אשר כל מחשבתם להרבות כבוד עצמן וכבוד ביתם ונותן הפחות עיניו במי שנרד ממנו עם קנאה ותאווה וכבודו שלו להשיג ויחר ויחר ולבטוח עצמן דורשים ולא לשובת ישראל כי כבודם עיקר וכבוד שמים כבוד עצמם וממלכתם נדרוש הוא טפל חללם ופסול דפסול וגם תורמם כי הוא חללם לתכלית נדושים ולנחמתם לגדל עצמן על חטאו בנחמתו ע"כ נלמד זכרו תורת משה כאשר והלוי משם היה עמו מלמד מכל אדם וכאשר הוא היה הרושם לחמן ישראל וכן בנינו להלכה אם אין כוננת להשיג האדם לחמנו לא לקנאו ולנחמתו ולא להיות מודע על האמת וכן ראה ברוי"ק במשמד בריות האחרונים קודם ביאת הגואל גדולים כאלו וכאשר הם בתקופת מי יחמר להם מה תעשו ואומר לו אעפ"י שאהיה אומר כהלכה כר"ם וכוונן כ"ל ללכה כהם ולא כהמת האומות יעברו דבריך ויתקיימו דברי כי לריבין ליקך לפי רוח סומן אשילו כל עולם כולו יחרב ע"י רכך הניוס הוס מה איכפת ליה לחמי כי הוא רב ושכט המושלים בידו כי הוא נמתוח קרם ונדעמו להיריש ממלכתו גם לבניו כן עד פולס כן מחשב חף עליהם הוא אומר בהרב ימותו כל השאי עמי וזה נחמד אם כמחשבתו כשולקחים בנייהם לחמשי מלחמה או משהדיים או חרב מלשון מרוב כי נמתוח בנשמות או בנחמתים ונהפכו לזרים וכאחרים גוים גו' האומרים לא תגון גו' וחקרים בערינו ריעה וסומכים עצמן על יחוסם ומה מורמם וללך גם חילונות מהם לזעפיהם והם נוסמים בעצמן בזה עד כי פגרו ופקלו והיו כלא היו וכן עם צדיקים ואחרים כאלו מכל השאי עמי

עד כי יתמו חסידים מן הארץ ורשעים שוד אינם גו' הללויה ולאחריו מה כתיב ביום ההוא אקים את סכת דוד גו' להודיע כי כן הוא יבירך משמר הדרן מן ימות המשיח

(מהגה"ק בעל לב העברי זצ"ל)

פרק ג
נבואות הזוה"ק על עיקבתא דמשיחא

ילקוט מאמרים מספר תזוהר וזוהר חדש אודות שפלות המצב של עקבתא דמשיחא ברוחניות וגשמיות, ועי' עוד כמה מאמרים מזוה"ק לקמן פרק ו' מענין מנהיגי ערב רב, ובפי' י"ג מענין עניות, ובפי' י"ד מענין חבלי משיח ע"ש

(א)

בדור שבן דוד בא בו יהי' דוחק גדול לעומדי תורה
ולאנשי אמת — עי"ז יולדו תרין משיחין

זוה"ק בפרשת אחרי ברעיא מהימנא וז"ל אמר רעיא מהימנא בההוא זמנא אלין מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי קבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקת לון. ותאי איהו דאמר כאל תערג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעייתא דיהון אלין אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואילן אינון חבלי צירין דיולדה דאיהו שכינתא דאתמר בה ותגל יולדתך ובאינון חבלים תהא בצערא דלהון ובאינון חבלים צוחת בהון אתערא שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד ה' ומיד קול ה' יחולל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחרי' רעותיה כלהון יהון לון חיל כולדה ממש בדחקין דדחקא לון שעתא בכמה נשיכין דיצר הרע דהויא דנשיך לה בכמה דחקין בההוא זמנא אתפתחת לאולרא משיחא בנן חבלים ודוחקין דצדיקין ומארי מרות ומארי רזין דאורייתא מארי כושת וענוה מארי יראה ואהבה מארי חסד אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שונאי כצע דדחקא לון שעתא והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובכו מעיר לעיר ולא יחוננו ויראי חטא ימאסו וחכמת סופרים תסרה ותהא האמת נעדרת והגפן תתן פריה והיין תיבוקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין דיענך ה' ביום צרה אתפתחת רחמה דאיהו ב' כלילא מתרין ביתין לאולרא ב' משיחין ואיעלת רישא בין ברכהא דאיהו רישא דילה עמודא דאמצעייתא תרין שוקהא נצח והוד תרין נביאים מתמן אולידת תרין משיחין בההוא זמנא ויהשוף יערות יתעבר נחש מעלמא עכ"ל.

(ב)

הערב רב יהיו הראשים על ישראל בכל אתר ואתר וכל יראי ד' יהיו בדוחקא תחתיהון — הטה יהיו דיינין ויקבלו שוחד ותמלא הארץ חמס מפניהם

ו'ל תרעיא מהימנא פרשת בשא (דף קכ"ו ע"א): א"ל רעיא מהימנא באומאא עלך בשמא דיקו"ק לא תאחר בכל יכולתך דהא אנא בצערא סגי, ויפן כה וכה וירא כי אין איש עוזר לי לאפקא לי מתאי צערא בהאי קבורה דאתמר עלי (ישעי' נג, ט) ויתן את רשעים קברו ולא אשתמודען בי ואני חשיב בעינייהו בין רב רשיעיא ככלב מת דסרה בינייהו דחכמת סופרים תסרה בינייהו בכל קרתא וקרמא ובכל אתר דישראל מפוריון בין מלכוון ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקב"ה דאתמר בהו (יחזקאל לד, לא) ואתן צאני צאן מרעיית אדם אתם זלית לון יכולת למעבד טיבו עם ת"ח, ואנשי חיל וירא חטא מסובכים מעיר לעיר ולא יחוננו ומחרימין ערב רב בינייהו ולא יחבינו לון בתריין סגינאין אלא דבר קצוב דלא יהא תקומה לנפילו דלהון ואפילו חיי שעח וכל חכמים ואנשי חיל ויראי חטא בצערא בדוחקא ביגונא חשיבין ככלבים בנים המסולאים בפי איכה נחשבו לנבלי חרש בראש כל חוצות (איכה ד, ב) דלא אשכחו אכסניא בינייהו, ואינון ערב רב אינון עתירין בשלוה בחדווא בלא צערא בלא יגונא כלל, גולנין מרי שוחד דאינון דיינין רישי עמא כי מלאה הארץ חמס מפניהם (בראשית ז, ג) עליהם אתמר (איכה א, ה) היו צריה לראש, באומאא עלך זמנא תנינא ע"כ.

(ג)

בסוף הגלות ישלטון על ישראל רמאים ודייני שקר מהערב רב דעקרין מלין דרבנן

רעיא כי תצא מהימנא רעמא

גמלא

רביעאה חמוס רבס חלל דלגוזא וכו' איכו (בראשית ח) ותך על פני חמוס ותהקרי בור דנפל שמש שור דא דכתיב ביוסף (ג' נג) כבוד שורו הדר לו דאתמר ציה (בראשית לו) ויטלטו אוהו כבודי • טקנא בישא והטור רב דטירא (י"ח דבורא) רב בלא חוריה אבל נחשים ועקרבים יש בו • ודלא גלומא רביעאה דוד דרשעים מלא נחשים ועקרבים רמאים כנחשים ועקרבים דעקרין מלי דרבנן ודייען לשקרא עליהו אתמר (איכה ח) היו צריה לראש • (שמות ג) וישן כה וכה וירא כי חין אוש דישראל באלין רשיעא פרש רב ודא כסף גלמא ובנין * דה קן דפירקנא נוקב עד התהום רבס •

(ד)

דברים נוראים מגודל שפלות הדור האחרון — התורה תשתכח — לא יהיו מנהיגים
כלל — הדור יתקיים רק בזכות תינוקת של בית רבן — וויי זההוא דרא

זהר חדש מדרש הנעלם בראשית יג

לדרא הסוּח כד ייתי הסוּח דרא. אייל לית
דרא הסוּח מתקיים אלא צהבל פיהם של
מינוקות של בית רבן כד אינון רכיכין בלבר
וכד אינון קשישין אורייתא משכחתא מנחין.
כי סא דאיר יסודס מאי דכתיב [גי'א א']
אל הנער הזה שהפלתו הוא לית למימר
אל הנן הוּם שהפלתו אלא אמרס חנה
יסי רנון שבשעס שיגדל יסחדל צעבורס
המקוס כמו שבסיו ססוּח נער. וכל ארס
סזוכס לסיּוּם צוקנותו כמו צנעוּתו יזכס
למעלס סמוּאל סכזי'א דכתיב [סס ב']
ומעיל קטן העשס לו אמו וסעלסס לו
קיימס ימימס. וכי סעלס על דעתך כך אלא
לדקסו חכותו סיס גדל עמו תמיד כחפלת
אמו.

אייל רי אליעזר
עקיבא סא וחסיו לך נביעא דמי'א דקא
סחסי מי'א ולליין וכולין כהא דכתיב צאר
מיס מיס וכוליס מן לבנון [סיר ד] ועל
סדא סקוקא גילה לו סיחא מלאכי סשרת
סיחא כוכבים ומזלות וידיעת חלוכי חוּם
צעוּתו חמי'ו סיחא דקליס ועפוט סיחא
הנוחות ידיעת סחוקפוט והעיצורים צלוּתס
סעס צכס רי עקיבא אייל על מ'ס קא
צכיס אמר לו ווי לדור סיסוי [לנא'יס]
[י'ומ'יס] מנך. אמר לו אל סאמר כך
אלא ווי לדור סיסוי י'ונו'יס צלי אצ צלי
חכס מורס ולא תלמיד הובס. וימיס יצולו
סכל סדור יסי'ו חלופיס ועמי פמיס וססחכס
סורס ואין דורס ואין מנכס. והמעורר
לצו צתורס יסיס כצות וחדל איסיס ווי

(ה)

אוי לו לדור שלא יהיו בו מנהיגים והצאן לא ידעו אנא לפנות

י ויקרא

אמר ליה
ודאי הכי הוּא והא הוּא קשי'א לי ההוּא מלה יסיר מכלא וחסין לגבי דר' שמעון
בחבובן דאנפין. אמר לי מחיוו דאנפך אשמודע מה בדלבך. אמיתא ליה ודאי
דאפי ולבי סוין. אמר לי אימא לי מנך. אמיתא ליה כתיב נפלה לא חוסוף קוס
צוּלס ישראל מאן דאית ליה רוגז'א צדציח'ו ונפק'א מניה לא סחדר לעלמין. אי
הכי ווי לבנין דאחריכו עמה. אמר לי ולא סגי לך מ'ס דאמר'ו כלהו חברי'א.
אמינא הא שמענא מלייהו דהוּא מרחמי ולא מחושבן בלבאי. אמר כל מה דאמר'ו
חברי'א כלא ספיר ויאות אכל ווי לדרא כד רעיין לא מסהכחין וענא סאטן ואלוין
ולא ידעין לאן אחר אזלי לא לימינא ולא לשמאלא ודאי האי קרא צעיא למנדע וכלהו
גליין לאיען דמחין בצרחא דאורייתא בצרח קסוע.

(ו)

יגיע זמן שלא יהי' מי שיגין על הדור

ויהי רכה

חמין עלמא דלא ישמח מאן דיגין עליהו וכל אנפין מליפין ישמחון בין לעילא בין לתתא . לעילא בחיביהו דלמחא ומליפוסא דלחון .
חמין בני עלמא דלוחין ולים מאן דיגמח עליהו יהדרון קישא לכל סטרי עלמא
ולא ימוטון באסווקא אבל חד אסווקא לשמחנה ליה בעלמא ולא ימירי בהסווא חתר
דישמחון ליטון דלעלן באורייתא ושמחב בניביי (ויקרא ע"א) ספר תורה דלא משמחך
 כיה כד מפסי חלי בניניה מתערי עללי ותחלי . וכל שקן חי חכויב ב"י שמח קדישא כדקא חי

(ז)

אוי לו למו שיהי' בזמן הגאולה — ואשרי למו שיהי' אז
 וימצא שלם באמונתו

בוזה"ק (פסוק דף ד' ע"ב) וזה"ק רבי שמעון זקף ידיו וזכה ואמר
ווי מאן דיודמן בההוא זמנא, וזכאה חולקית מאן דיודמן וישתבח בההוא
זמנא, ווי מאן דיודמן בההוא זמנא, בנין דכד ייתי קודשא בריך דהא לפקרא
לאיילתא, ויסתכל מאן איגון דקייסין בהדה, ככל איגון דמשתכחי עבה, ככל
עובדיו דכל חד וחד, ולא ישתבח זכאי, דכתיב (שפיט פ) ואביס ואין עוזר,
וכמה עקתינ על עקתינ לישראל, וזכאה מאן דיודמן וישתבח בההוא זמנא,
בנין דההוא דיתקיים בההוא זמנא כמהימנותא יוכה לההוא נהירי דההוא
דמלכא, ועל ההוא זמנא כתיב (זכריה יג) וצרפתים כצרוף את הכסף וכחנתיים
 ככחון את הזהב וגו'.

(ח)

טרם בוקר הגאולה יהי' חושך מאוד מלחמות רבות וצרות
 גדולות

בוהר חדש בראשית (כסדרש הנגלס בתוך דיה בראשית רבי אלעזר פתח)
 וז"ל עד דהוי אולי המו דקדרא שהרא והדר נהורא, אבר רבי חזקיה
 לר' יוכי תא ואהוי לך דכך הוא גאולתן של ישראל, בעידנא דיתהר להון
שמסא דגאולתא יתי להון עקא בתר עקא וקדרותא בתר קדרותא, עד דאיגון
בה גיהר עליהון נהורא דכ"ה שנאמר כשהר נכון מוצאו, וכתיב וזרהה לכם
יראי שבי שש צדקה ומרפא בכנפיה, וכזמנא ההוא מלחמות יתעוררו
בעולם גוי בניו ועיר בעיר וצרות רבות יתחדשו על שונאיהם של ישראל עד
שיקדו פניהם כשולי קדירה, ואחר כך יתגלה עליהן גאולתן בתוך שאנת
לחצם היוחקם, והווי שאמר דוד המלך ע"ה למנצח על אילת השחר, אילת
השחר אילת הבוקר הוה ליה למיטר, אלא על אילת ותווק דשההיתא דישראל,
 כמה דאת אבר כנכר אין איל, כההיא שענתא ויעקין בני ישראל הברון אלי
 אלי לכה עובתני מנו עקתהון, לכתר מה כתיב פתחת שקי והאזרתי שמחה
 עכ"ל, הרי קודם התגלות האור הקדוש והגורא הוה יהא חושך כפל וכסופל.

פרק ד'
שפלות הדור האחרון

ליקוטי דיבורים עניני רוח"ק מצדיקים הקודמים מה שחזו מראש והודיעו לנו מקדם גודל שפלות הדור האחרון ונסיגות הגדולים והנוראים בעיני אמונה כדי שנוכל להתחזק ולעמוד בנסיגת עבגבב"א

(א)

— חזות קשה מהבעש"ט והחזות הק' מלובלין זי"ע —
קודם ביאת המשיח ירדו לעולם נשמות של דור המבול
ודור הפלגה — ראה איך שבונים להם סיר גדול ורחב

שמעתי מהריא"ו מרגליות שליט"א [וצ"ל] ששמע מכ"ק מור"ר הרב
מבארנוב זצוק"ל ששמע מכ"ק זקנו אדמו"ר הרב הרה"ק אליעזר
מדזיקוב זצוק"ל, שהי' פ"א עם אביו הקדוש הרב מראפשיץ זצוק"ל
אצל החזוה מלובלין, ובש"ק באמצע השולחן סגר הרבי מלובלין את
עיניו זמן רב והתאנח מאד מאד. ואמר לו אביו הרב מראפשיץ: "אליעזר
אל תסיר דעתך עכשיו ושים לבך אל הרבי מלובלין מה שיאמר עכשיו".
והרבי מלובלין פתח עיני קדשו ובאנחות גדולות אמר:

"הנה הבעש"ט הקדוש זי"ע — פעם הי' לו עליית נשמה,
וכשחזר אמר להחברייא: דעו כי ראה בשמים שעומדים מלאכים ובונים
סיר גדול ורחב מאד, ושאל ממלאך אחד מה זה בנין הסיר הגדול והרחב
הזה? המלאך הגביהו עד למעלה מן הסיר ואמר לו ראה מה שיש כפנים
— ודע שהסיר מלא ידיים ורגלים והמלאך אמר לו:

"דע כי קרוב לימות המשיח ירדו לעולם התחתון נשמות של דור
הפלגה (מינות וכפירה), ודור המבול (פריצות של נשים שהיהים והרגלים
ערומות) — ועבורם בונה עתה זה הסיר לירד אותם לגיהנום מיוחד עבור
— לכש"ל בהסיר הזה אלו הידים והרגלים שלהם."

וסיים הרבי החזוה מלובלין: "הנה הבעש"ט הק' ראה זה החזוין
בהעלם — ואנן רואים זאת בגילוי בחוש הראות — איך שעתה
מתחילים לירד נשמות האלו לזה העולם", וסיים ואמר:

"ה' ירחם עלינו ועל כל ישראל — שיוכלו לעמוד בנסיגות הגדולות
ונוראות האלו בעולם", עכ"ל וכי"ר, אמן.

(אוצר הסיפורים למר"ה צבי מאסקאוויטש חלק ד' אות י"ב)

(ב)

— רוח"ק מהרה"ק רבינו נחמן מברסלב ז"ע —
 אפיקורסת גדול יבוא בעולם בשביל נסיון — או איך יוכלו
 אנשים מועטים לעמוד נגד כל העולם — זה יהי' הנידור
 האחרון — הודיע זאת מקודם להיות למשיב נפש
 להכשרים

שיחות הר"נ

ר.כ. מעם אחת אמר לאחד אגלה לך סוד שיהיה אפיקורסית
 גדול בעולם. כי מלמעלה יבא אפיקורסית בעולם בשביל נסיון
 ואני יודע שאנשים שלי גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת
 וישארו קיימים באמונתם אך אני מגלה לך זאת כדי שיתחזקו
 יותר כשיראו שדיברו מזה מקודם וכדברים האלה נשמע מפיו
 הקדוש כמה פעמים והיה מתאנח מאד על זה ואמר איך איך
 יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם. והנה סמוך מאד
 אחר הסתלקותו ז"ל ראינו בעינינו זאת שתיכף התחיל להתפשט
 אפיקורסית גדול בעולם מה שלא היה כזאת מימי קדם. כי
 אע"פ שכבר התחיל לצמוח נגע המספחת הזאת במדינות רחוקות
 האפיקורסים המפורסמים דשם כמפורסם וחיברו חיבורים רעים
 בפרט ספרי המאסף וכו'. אבל עדיין לא נתפשטה הנגע במדינתנו
 עד אשר בימינו אחר הסתלקותו ז"ל והסתלקות עוד גדולי
 הצדיקים הקדושים ז"ל. פשתה נגע המספחת הרעה הזאת גם
 במדינתנו. וכבר צווחו ככרוכיאי הצדיקים והכשרים שבדורותינו
 אלה ואין שומע להם כי ידם תקופה בעו"ה. אי לנו מה שהגיע
 לנו בדורותינו אלה. ועיי' נצמחה הגזירה הרעה בימינו שנמשכה
 על ידם אי מה היה לנו ונתקיים בעו"ה כאשר הודיע אדומ"ר
 ז"ל הנרא מקודם ברוח קדשו ועדיין הולכים ומתפשטים בכל
 עת. אי מי יודע מה יהיה בימים הבאים. וכבר כתבנו מה
 שאמר הוא ז"ל שעל זה התנבאו כל נביאנו בפרט דניאל שאמר
 יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים וכו'. שכל כוונתם היה שכאחרית
 הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה שיעמדו ויקומו
 רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה שהם האפיקורסים
 והמחקרים שבימינו. ומאחר שכבר הודיע זאת מקודם שזה יהיה
 הנסיון היה ראוי לעמוד בנסיון בודאי אעפ"כ יהיה נסיון גדול
 עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד. אך אעפ"כ אנו כותבים כל
 זאת. למען ידעו החפצים באמת ובאמונה הקדושה שכבר הודיע
 הוא ז"ל לנו את כל זאת מקודם למען יהיה להם למשיב נפש
 לחוק לבם בה' ובתורתו הקדושה כאשר קבלנו מרבותינו ז"ל בגמרא
 ופוסקים:

(2)

הולך ונמשך אפיקורסת גדול בעולם — ע"י שהודיע
זאת מקודם יהי' התחזקות גדול' להכשרים

ל"ה. ואמר שהולך אפיקורסות גדול על העולם. וכן סיפר
כמה פעמים שהולך ונמשך אפיקורסות גדול בעוה"ר בעולם.
אשרי מי שיחזיק עצמו באמונה באלו העתים. ואמר אע"פ שאינו
מועיל כלל מה שהוא מספר זאת. שיהי' אפיקורסות בעולם
ושצריכין להתחזק עצמו באמונה. כי אע"פ שהוא אומר זאת אע"פ
מתגברת האפיקורסות והבלבולים. כי הלא גם דניאל וכיוצא
הודיעו מקודם. שקודם שיבא משיח. יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים.
והרשיעו רשעים והמשכילים יבינו וכו'. וא"כ מאחר שהודיע מקודם
שזה יהיה הנסיון קודם ביאת משיח שיתבררו ויתלבנו ויצרפו
רבים באמונה. ומי שיוכה לעמוד בנסיון וישאר קיים באמונה
אשרי לו ויוכה לכל טוב המעותד לבא לנו במהרה בימינו אשר
נבא עליהם כל נביאינו וחכמינו מקודם. וא"כ הי' ראוי שכ"א
ישכיל ויחוס על עצמו לישאר קיים חזק באמונתו. ולא יהיה לו
עוד שום נסיון וצירוף כלל מאחר שכבר הודיעו זאת מקודם.
ובאמת אע"פ אע"פ שהודיעו זאת מקודם אע"פ יהי' נסיון גדול.
ורבים ירשיעו כמ"ש והרשיעו רשעים אך אע"פ אני מודיע זאת
מקודם בשביל אותן מעט הכשרים שיחזקו עצמן באמונתן. ובודאי
יהי' להם מלחמות גדולות בדעתן למען יהי' להם למשיב נפש
והתחזקות והתאמצות יותר כשראו שכבר דיברו מזה מקודם:

(שס)

(ד)

הצדיקים שיהיו אז יצעקו על אמונה ולא יועיל — יהיו
כמה מנהיגי שקר — הכשרים שבדור יהיו מפוזרים — לא
ימצא קיבוץ כהיום — כתוב זאת זכרון בספר

ק"ב. ליל מו"ש של שבת תשובה שנת תק"ע לפ"ק דברו
ממשיח. כי הי' מפורסם שאמרו שבשנה זו יבא. ודעתו
לא היתה נוטה לזה. ואמר אז שקודם שיבא משיח לא אחד יהיה
שיצעק על אמונה כי כמה צדיקים שיהיו או יהיו צועקים
בקול גדול על אמונה כמוני היום עד שיהיה נחר גרום (שקורין
בל"א אין ראסין דיא קיילי) ולא יועיל. ומה שכתוב כל הנשאר
בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. וארז"ל שיאמרו לפני
הצדיקים קדוש הוא כפשוטו. כי בודאי הצדיקים שישארו אז
ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה יהיו ראויים לומר לפניהם
אפי' יותר מזה. מאחר שישארו קיימים באמונה ולא ינחו
עצמם ליפול ולטעות ח"ו אחר העולם. ויהיה כמה מפורסמים
ומנהיגים של שקר. ואין ספק שלא ימצא אז קיבוץ כמונו היום
שנמצאים כמה בני אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמוע
דבר ה' ואע"פ שיהי' אז איוה כשרים בדור אך יהיו מפוזרים.
ענה ואמר כתוב זאת זכרון בספר למען ידעו בימים הבאים
שכבר היה מי שידע זאת מקודם וידעו להתחזק באמונה בו יתברך
ובצדיקו האמתים:

(שס)

(ה)

עוד מהרה"ק הנ"ל
משל נפלא על עקבתא
דמשיחא — מבול של
אפיקורסת יפיץ העולם
— כל שרי המלוכה
יתפזרו — המלוכה לא
יתקיים רק עיי תהלים
אידן — המה יתנו
הכתר בראשו של משיח

מעשיות מרבינו ז"ל ומשלים כג

(ד) מעשה ממטר מענין שהיית יכבוש המלחמה רק עם
הפשוטים אומרי תהלים בפשיטות וכו' ולא עם ההולכים
בהכמות. סיפר רז"ל משל ממלך שהלך לצוד חיות (נאוולאוי)
ונסע לבוש כאיש פשוט. כדי שיהי נקל להצחוק. ובאמצע
פתאום ירד מטר גדול ממש מבול מים, וכל השרי מלוכה
נתפזרו א' לא וכו'. והמלך הי' בסכנה ג', וחפש עד שמצא
בית כפרי א' והי' שם איש כפרי, ולקח את המלך והלבישו
ונתן לו אכילה שלו גריץ וכו', והסיק את התנור, והניחו לישן
על הפיקליק וכו'. וכ"כ הי' ערב ומתוק להמלך שמעולם לא
טעם טעם ערב כזה. כי הי' עיף ויגע וכו'. והשרי מלוכה
חפשו את המלך עד שבאו לשם, וראו שהוא ישן, ורצו שיחזור
המלך לביתו עמהם. ואמר להם כיון שאחם לא הצלהם אותי
וכ"א נתפור להציל א"ע וזה הציל אותי. ומה טעמתי טעם
מתוק כזה, ע"כ הוא יביא אותי בעגלה שלו ובאלו המלבושים
והוא ישב אותי על כסא המלוכה. וסיים ע"ז רבינו ז"ל כאשר
מובא שבקבות משיחא יהי' מבול (מען) וועט שיסען מיט
אפיקורסת) לא של מים רק של מ"ז ויכוסו כל ההרים הגבוהים
ואפי' בא"י שלא הי' מבול, רק מחמת שהלך בכח נתנו שם
המים. דאס הייסט עס וועט אריין שפריצען אפי' אין די כשרה
הערצער ועם חכמות לא יוכלו ליתן עצה, וכל שרי המלוכה
נתפזרו וכל המלוכה לא יתחזק על עמדה. וועט זיך ניש דער
האלטין גאר עם פשוטי ישראל שאומרים תהלים בפשיטות
וכו', ע"כ כשיבא משיח הם יתנו הכתר מלוכה בראשו.

(נספח לס' כוכבי אור)

(ו)

— הרה"ק ר'צבי הירש מאליק זי"ע —

קודם ביאת המשיח ירד אפיקורסות בעולם ואז יהי' הביורר

והרה"צ מאליק זצ"ל אמר: שפעם אחת התאספו הנשמות לפני בית דין של מעלה, וטענו מה יהי'
הטוף, כי בכל פעם מתגלגלים לזה העולם ואין להם תיקון, והגיעה הטענה לפני מלך מלכי
המלכים הקב"ה, ויצא הפסק דין, שקודם ביאת המשיח ירד אפיקורסות בעולם, ואז יהי' הביורר,
מי שלא יתפש למינות לא יתגלגל שוב בעולם. וסיים: שמהיום התחילה האפיקורסות בעולם.

(ברכת אהרן ע' קצ"ג, ומובא ג"כ בטה"ק שומר אמונים ח"א דף נ"ב ע"ב)

(1)

במצרים לא יכלו לברר שער הנ' שבמומאה מפני שלא הי' להם עוד התוה"ק — משא"כ בדרות האחרונים באמצעות התוה"ק יבררו גם שער הנ'

שמות נ

אור החיים

ח. וארד לילי ובלעמו וכו'.

שומרה לגר חונו לא השינו בחמת הקודש שנגזר, והוכפזו
 ט לשמר לגא פשוט כמו אל ענין חרות חיים שנשבר האמצעים
 וכשנתנו הוא באלמטה הנוחה וצפרע גלות האחרון לנו משנים
 בדבר (עג) ועטם שנתנו ישראל נמלטים בניכוד שער הי' (עג),
 לך שלא היו בני חרה מאח"כ וזאת לתעוה באלמטה תורחם
 ושינו יכנסם לשער הי' והלויאל בולעו משיו, ולא ספו חמו בחינת
 השומרה. ומעלה כל שהיה הי' מילא ישראל קודם זמן כל שאם
 היו משמשים בניכוד והיו מתמעטים בתוסב וזה הוליסם נקודם
 האחרונה על מיט' וקודם שיגכסו לשער הי', והוא לומרם זיל
 ונאלם מרל (גי' הומוסיס פסחים פ"י):

ול"מ ומה נכך אם היה הי' גולא ח"ס
 קודם זמן זה. עוד למה הי' הוליסם בניכולא בתיחולא בזמן שאם
 היו מהעבדים קלה היו נלכדים עד שהולך למהי ולא יכלו
 להתחבבה ויהיה לו הוליסם בזמן חרות. כהם למה שקדם לנו
 כי שיקר בנפלה הוא לגבר התיחולא שמתעו בני שער עומלה וכמו
 עלייתו ונר אה כמה פעמים בזה ועוד דעה בני השאלות כי אם
 היה הוליסם קודם זה היו מפסידים בניכוד החלק הכול, והדע שגם
 הי' בשעו נבמחה כללום כללום כהמסע שתיחום כהם שער השפת
 מיטע שער יניה, ועטם שלא השיג שער התחסיס הוא לך שאין
 כהמשג אלא בבשתולה המשג ולזה ששיראל לא נכנסו בני שער

(11)

עוד מהנ"ל — שער הנ' הוא מינות ואפיקורסת — תיקון
 הדרור הוא ע"י אמונה פשוטה — דברים נוראים בשם כמה
 צדיקים מנסיונות האמונה בדור האחרון

שומר מאמר האמונה אמונים עא

והנה דע אחי אהובי כי עכשיו קודם ביאת משיח צדקינו התיקון דייקא
 לעמוד נגד הבינוה ואפיקורסות וזה תיקון הדרור, וכזה מוציאין ניצוץ
 קדישין משער הנ"ל. כאשר הכאתי (לשמן בסוף המאמר) בשם אור החיים
 הקדוש שצריכים ישראל הקדושים לירד קודם ביאת משיח צדקינו לשער
 הנ"ל ולהוציא משם כלעם מפיחם, וזה השער הוא מינות ואפיקורסות. וסי'
 שיפה אמונתו ביותר באמונה פשוטה דייקא. גורם תיקון הדרור, ולהמעיט
 הרבה צרות מישראל הקדושים, כי על ידי אמונה פשוטה של כך ישראל הגם
 כאיש אחד, מציל באמונתו הרבה נפשות מישראל הגם שלא נודע לו.
 ועכשיו שתגבר ספיקות האמונה ח"ו בלכות ישראל, כי כל כחו של קליפת
 עמלק ללכוד עכשיו זרע קודש ליתן ספיקות בלכות ישראל הקדושים
 והתקררוה האמונה. כאשר אכר רבינו הקדוש בעל אור המאיר קודם פמירחו,
 זכן כמה צדיקים שאמרו זאת, שקודם ביאת המשיח יתרכה המינות עד
 שמשפוא דשפוא יודק מפיחם דברי מינות דח"ל, והראה על תלמידיו
 באצבעו ואמר שופרא דשפוא כמורכב יתפוצץ מפיחם מינות ואפיקורסות
 דח"ל אם לא יתירו לנפשם, וכן אמר רבינו הקדוש מריון שהאמונה תחיה
 כל כך קשה כמו לעלות על כותל גבוה ישר בלי סולם ומדריות, ושמעתי
 מזקן אחר ששמע מאחד מכינוי הקדושים כי באם ירצה איהו ב"י ישראל
 לקיים איהו מצוה ירדקו אחריו היצר עם עגלה כדי סוסיס למשכו לאחור,
 ייש בזה סוד.

(ט)

דברים הנ"ל ביותר ביאור מהרה"ק מקאמרנא: שער הנ' הוא מינות ואפיקורסת — בגלות בתראה ע"י התורה"ק יכולים לצאת גם משער הנ'

עשירות תורת כהנים האימה

(1) קבלנו טיפוסים נון סיכלי
 טברה נמטה: מיכאל ויש נון סיכלי
 מומאה בעולמו שג"מ ע ומי שזוכה
 לנכנס בטהרות נפשו עד טהרות
 סיכל המעשים לא יתנה עוד וסוף
 בן מורין וכל זמן שגא טעם טעם
 המיר"ו וכל לבין' תהיה על הראשון'
 וכן להיפך מי שברשותו שלו נכונות
 לסיכל המעשים של ס"ט יע"ש שג'
 אין לו חקנה אבל כל זמן שלא נכונות
 להיכל הנון של הוועמאה אף שזכונות
 להיכל ס"ט ע"י י"ו לא כח לשבר
 דלתי נחש ולגדע בריזוי ברזל וללאת
 מהיכלות הטומאה בסיכלות הטהרה
 כי יש ק"י עומנו כשפה אמת וקבלנו
 ששער הנ"ל של הוועמ"א הוא של מינות
 ואפיקורסת של כל באים לא יסובנו ונ"ל
 ישנו אורחת חיים וזהו כביון גנינות
 בתראה עד ירקס טעם ענינו אבל
 במלרים ה' אמונה קוקה בכל ישראל

אף הרשעים היה להם אמונה ולא
 פקרו מחמת שלא היה להם תורה לא
 הוה כחם לנכנס לשער הכ' וללאת
 טעם ולא נכנסו אלף בשער הס"ט
 וקבלנו שאף סיותר טעם עשירי
 כל עוד שאין בו מינות ואפיקורסות
 אף שירבה לרשע"ע ח"א נכנס בסיכל
 הכ' של הוועמאה עד שיפיע וירשיע
 ארבע מלוח יום רלופים זה אפרז זה
 וישראל במלרים כבר נתלכנו כ"כ
 עד שבערב טעם כבר כנו' ח' יע"ש
 ונכנסו בסיכל מט שאסונו מהעכבי'
 עוד רגע סוף נכנסים להיכל הנו"ן
 קצוב לא היה להם חקנה עולמות
 ולכן נכתב ל"פ יליאות מלרים ואנן
 בגלותה בתראה ע"י המור"ם יש לנו
 כת ללאת ולהוליך בלעם עמיסם אף
 לעש"ר הכ' בלבד באמונה גנוה
 אמונת הטם ומכאים ולדיקי'
 (פ' בחקתי פ' ג' את ר')

(1)

— הרה"ק ר' מענדעלי מרימנוב זי"ע —

בסוף יומיא התגבר הכפירה כמו קרה גדול ויהיו צריכין התחזקות גדול שלא ימעדו קרסוליו

דרכי מנהגי הענית ציבור חיים ושלום

** רבינו אחו צדיק דרכו תמיד של מהרמ"ם הנ"ל כי הוא ה' צופה למרחוק
 בענין גלות ישראל ורצה עי"ז לקרב הגאולה כנ"ל בסו' הנ"ל ורבינו ה'י
 גדול על לשונו לעורר אזהרת הקדוש מהרמ"ם מרומנוב שאמר עוד בימיו
 והזתיר לאהב"י האחו והתפשרו כ"א בהחגורה כי יש סרה (גל"ס"ש) גדול
 ומסוכן ומפתתיו יש מים ונהר גדול וכל אחד יאחו עצמו שלא ימוט עצמו
 ח"ו שבסוף יוסיא קודם ביאת המשיח תתגבר הכפירה בעולם ר"ל וצריכין
 התחזקות מאוד שלא ימעדו קרסוליו" עתה"ה וסוים רבינו שהקדוש מהרמ"ם
 אמר זאת בימיו והביט למרחוק שבאחרית הימים יתגבר האפיקורסית בישראל
 מכל כת המפלגות שהם ציונים מזרחים ואגודיים וכיו"ב כי בפשטות לכפור ח"ו
 באלפי עולם ולעבוד ע"ז אין שכיח בימינו וכבר בטלוח ליצרא דע"ו אלא ודאי
 הקונח כנ"ל שתחתות ומפלגות פונמים באמונת ביאת המשיח בדרך נס שהוא
 א' מאמונת י"ג עקרים כנ"י אח"ר ע"כ נקרא כפירה ר"ל וע"ז ידו כל הדוים
 לישמר וליזהר.

(יא)

— רוח"ק מהרה"ק מרוזין זי"ע —

בעקבתא דמשיחא יפתח שער הנ' שבטומאה — שרי מעלה מן השמים ישליכו מינות עלי ארץ — יהי צריך התאמצות גדולה להתחזק באמונה

הרה"ק מרוזין בהסכמתו לספר באר הגולה למהר"ל מפראג זי"ע, כותב זיל: ובגלות האחרון בעקבתא דמשיחא יהיה נפתח שער הנז"ן שבטומאה שהיא מינות ואפיקורסות רח"ל, ושרי מעלה מן השמים ישליכו מינות ואפיקורסות עלי ארץ ויתפשט לארבה ולרחב וכל מדרך כף רגל יהיה מלא מינות ואפיקורסות ופריקת עול תורה ומלכות שמים, עד שיצטרך לנפש ישראל התאמצות גדולה ויתירה להתחזק באמונה שלא יפול ברשתם עכ"ל. (חבל על כי בספר באר הגולה שבמינו השמיטו הסכמתו של הרה"ק מרוזין).

(יב)

מאמר הנ"ל יותר באריכות — מי שניצול היום ממחשבת מינות הוא נס גדול כמו יצ"מ — אין לנו עכשיו לא נביאים ולא צדיקים רק האמונה הזאת

וכן הוא בדרות הללו האחרונים שכדי להנצל מדעות כוזבות צריך להיות ממש איתת ימיפתים וכמו שכתב הרה"ק מרוזין זי"ע בהסכמתו לספר באר הגולה בזו"ל: ובגלות האחרון בעקבתא דמשיחא יהי נפתח שער הנז"ן שבטומאה שהיא מינות ואפיקורסות רח"ל וכי ע"כ הבטיחנו הבורא ית"ש ע"י נביאו שכל מי שירצה להחזיק באמונה המורשה לאבותינו יתחזק ומן השמים יסייעוהו אחר התאמצותו שיתאמץ בכל כוחו להציל עצמו מפח יקשם ויראה לנו נפלאות להצילנו מידם כמו הנפלאות שעשה לנו במצרים וכי, עכ"ל. ובדורות הקודמים לא היו יכולים לצייר לעצמם כי את המצב הזה. אבל היום רואין אותו בחוש בעוה"ר שאם אדם ניצול ממחשבת מינות הוא ממש גס גדול כמו יצאת מצרים. וכמו שרואין גם עכשיו הרבה אנשים שבינם הקדום היו אנשים אחרים לגמרי ופתאים ביום אחד נתהפכו ונשמטו אחר פגעי הזמן, הבורא כל העולמים יעזור שכמי צאתך מצרים יראנו נפלאות שהשפלות גדול הוא מאוד שאין רואין כלום ואין שומעין כלום. דבמצרים הי' להם לישראל משה ואהרן והיו הרבה נביאי אמת ולא פסקה נבואה מישראל בכל הזמן. אבל היום אין לנו נביאים ולא צדיקים ואין לנו דבר אחר נאר דאס פיצעלע אמונה און מיט דעס דראפענט מען זיך אויך אייף די גראדע ווענט. הבורא עולם יעזור שנוכל להתגבר ולהכניע כל כוחות היצר וכוחות הטומאה הגדולים, וננכה להיות דבוק בדרך האמת ובח הקדושה.

(חר"ת וארא תשי"ז מרבה"ק מסאטמאר זי"ע)

(יג)

— נבואה נוראה מהרה"ק מרוזין ז"ע —

ציור הדרור האחרון — לא יהי' בושח כלל לעשות עבירות —
 אבל לומר דיבור אמיתי יהי' צריך להביט סביבותיו אם אין
 מתלוצצים ממנו — מי שיחזק עצמו באמונה יהי' חשוב ומקובל
 אף שבשאר דברים יהי' בקטנות מאוד — הנידור האמיתי יהי'
 בענין האמונה

בית ישראל

האמונה כביא דעם פינפילו אמונה יחשב
זאת לבחירה האמתיות והבידור האמיתי
וזהו יהי' נקרא מי לה' אלי. וזו כאשר
איש יהודי יקים כבודו. ונעבד יאמר
מודה אני לפניך. ונבתיך כך שם מן את
ידו הק' על לבו הטהור ואמר בוחל! איך
שהקטנית המוח שלו יבין את ההפרש ואת
ההבדל מן אני עד לפניך. וחזר מן פעם
ב' ואמר בקול רם איך שהקטנות המוח
שלו וועט נעבדך פאר שמיין ההפרש
והבדל מן מודה עד לפניך אין וועט
נעבדך אן מעסטין דעם מליה ותפילין
חאטשי וויא או דיעה הפלה וועט נעבדך
ויון רק זאת ידע נעבדך אשר קרקהתא
דלא מנח תפילין איו לעצט נידריג אז
יהי' היהודי הזה חשוב ומקובל לפני בוע
והסה ראשו לאחור' על איזה מניטין
ושב לדרכו ואמר וועט דער יוד ויון חשוב
ומקובל לפני בורא עולם. מפני מה כי
אז יהי' האמינה אמתיות והבידור האמיתי
והבחנה האמתיות מי לה' אלי ויהי' זה
הדרור ראוי למשיח אשר ע"כ אמר חבקות
הנביא ע"ה אשר צדיק באמונתו יהי' :

נ בשנת תר"ב בעת המיול שהי' ביער
 והובא שמה כסא, ושלחן קטן
 עגול ואז עמד אצלו איש ששמו ר' ליב
 הירשלא מעיר בראששאנקא, ענה ואמר
 סרן אדמו"ר ולל"ה לר' ליב הנזל וזכר
 אתה סאמר חז"ל (מכות ב"ד) בא חבקות
 והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יהי'.
 לכאורה היא תמי' אשר חבקות הי' סוף
 הנביאים ואמר נביאתו על הדרור שקודם
 ביאות המשיח. והעמיד את העולם על
 אופן כזה וקרא את הדרור שקודם ביאות
 משיח. צדיק באמונתו וכו' ופליאה הרבר
כי איזה צדיקים יהי' אז, אך האמת היא
שלא יהי' זאת לכם לפלא, כי הדרור שקודם
ביאות משיח יהי' בכחי' כל איש הישר
בענינו יעשה, היינו כי לא יבוש בעל
העבירה עם העבירה גדולה או קטנה פאר
דעם הערליכין יודין כלל וכלל לא, רק
אם ירצה איש יהודי א' קניישט טאהן זיך
לפני הבורא עולם, מכש"כ א' קרעכץ טאהן
לפני בוע"ע ומכש"כ שירצה לומר איזה
סאמר מהצדיק, יהי' צריך להביט סביבותיו
אם אין מתלוצצים ממנו בחוכא וטלילא.
אכן אז אם איש יהודי יחזק א"ע בנקודת

בסי תפארת ישראל עמוד י"ג וכן בסי נר ישראל הביאו את המאמר הנ"ל יותר באריכות ויען שיש בו כמה חוספות ושינויים העתקתי גם את זה

(י"ד)

היהודי שיהזק עצמו
בנקודת האמונה יהי'
חשוב ומקובל לפני
הבוכה"ע כמו אני
לפני העולם

(אמונה בעקבתא דמשיחא)

מאמר נורא ואיום נשמע פעם מפי קדשו של מרן מרז"ן ז"ע ממנב אחימי בני צעניי רחניות בדורו שלפני ביאת המשיח, וכה סיפר החסיד המפורסם רבי גלגל משה מפרושיטט שנהיות מרן ז"ע גר כבר בשא"ג בשנת תר"ע נסע פעם לטייל לתוך היער לשאוף אור לא זליוו של כמה מקורבים רבי לייב הירשליס, רבי אליעזר אבא מנארהשוקא ורבי הירשל זינקאוויי עליהם השלום, ולקחו אהם עטר מרן כסא ושלחן קטן עגול, והנה מתוך היער נשבת רבינו על כסא קדשו פנה אל החסיד רבי לייב היש"ש ואמר לו, בודאי אתה וזכר את הגמ' (מצוק מכות כד.) דריש רבי שמלאך, שש מאות ועשרה מלות נאמרו לגמרי למשה מסיני, רמ"ח מ"ע ופס"ה ל"ח וכו' בא דוד והעמידן על אהת עשרה וכו' בא ישעיהו והעמידן על שש וכו' בא מיכה והעמידן על שלש וכו' בא חזקוני והעמידן על אחת, שנאמר (חזקוני ב. ד) ולדיק באמונתו ימיה. (ורש"י ז"ל מפרש מהו הכוונה והעמידן על י"א או שש וכו' דר"ל שכתולה היו לדיקים והיו יכולים לקבל על מלות הרבה, אבל דורות האחרונים שלא היו לדיקים כל כך, ואם באו לשמור כולן אין להם אדם שזוכה, ובה דר והעמידן על י"א — שמהם נספרו תהלים פרק טו. די מי גור באהליך וגו' הולך תמים ופועל צדק וגו' — כדי שיהיו אהם יקיימו י"א מלות הללו, וכן כל שעה, דורות של מטה, הולכין וממעיין אמת) הנה ונמתין על איזה דור כיוון הנביא חזקוני לומר עליו שהלואי יזכו אז להיאחז במלות האמונה נר, ומי שזוכה לזה יקרא בשם לדיק? והמש"ך מרן, אני אומר שהוא נמכוין להדור שלפני ביאת משיח שלפנין עזומה ימשך להישאר יהודי נאמן, ולכן העמיד את הדור הזה

ישראל

קץ הימין

נר

על נקודת האמונה, ואילו שיאסו זה יקראו בשם לדיק, ומעניין מאד לרעת מה יהיה מדריגתו ומדתו ואיזה פנים יהיה להלדיק הלזה במאורו ובמעשהו? אלא האמת אגיד לכם, אל תתפללו לשמוע שעוד יהיה דור לפני ביאת משיח שאיש כל הישר בעיניו יעשה, אבל כביט טוב כונת המאמר, דהיינו לא רק זה שהבעל עבירה לא יתבייש ולא ימנע א"ע מלעשות עבירות הכי תמורים לפני אנשים כשרים, אלא הקושי שהמנב יהיה צה דכשיהודי ירנה לעבוד את ד' ולו רק אפי' להתכופף לפני הצורל עולם, לא מיבעיא להוציא אמתה עמוקה מקרב לב לפניו ימי' או לומר איזה מאמר לפניו, יהיה מוכרח להסתכל סביבו אם לא עובדים ממנו חובל ועולל, ולכן אז כשיהודי יתחזק בכל זאת בנקודת האמונה יהיה נמנה עם הכת של "מי לדי' אלי". בזמן ההוא כשיהודי יקום בצוקר ויאמר "מודה אני לפניך" (כאן הניח מרן ידו הק' על לבו הטבור, ואמר) ולפי גדול מיעוט השגמו לא יצין ההבדל וההפרש בין האני ללפניך, ואח"כ יתעקף בעליות וימדוד עליו המפליגין כי זאת הוא יודע שקרקפתא דלא מנת תפליגין, כבר לא טוב, ואח"כ יתפלל לא משנה איזה פנים יהיה כבר לתפלה שלו, יהיה היהודי הזה חשוב ומקובל לפני הצורל עולם... (כאן הפסיק מרן באמצע השיחה והטו ראשו הק' לאחוריו לכמה רגעים כאדם המתעורר אי שם בכדי לברר איזה דבר, וחזר לדבריו אמר שחפס בשתי ידיו את קלות מלבוש העליון שכנגד לבו) יהיה היהודי הזה חשוב ומקובל לפני הצורל ימי' כדוגמת אני כלפי העולם, וכל זה למה? מפני שאז יהיה הבמירה והבכורו האמיתי, זה יהיה הסוג של הלדיקים שעליהם אומר חזקוני ולדיק באמונתו ימיה.

(טז)

— עוד דוח"ק מהרה"ק מרוזין זי"ע —
 יגיעו ימים אשר לאיש ההמוני יהי טוב בגשמיות
 וברוחניות, ולאיש הרוחני לא יהי טוב לא
 בגשמיות ולא ברוחניות — כך צריך להיות

כנסת לקוטי הרי"י מרוזין ז"ל ישראל

שמעתי מאיש כאמן ששמע מפי
 החסיד ר' הירצל מלאצק
 ז"ל שהיה אצל מרוזין באיזה שנת
 בעת שישב על שלחנו הטובור ואנשים
 מחי מספר בערך י"א אנשי חסידים
מסביב פתח הרב ואמר הגה יגיע
ימים אשר לאיש ההמוני (אשרא"ט)
מעט יהיה לו טוב בגשמיות
 וברוחניות ולהאיש הרוחני (דעס)
איידלן מעט לא יהיה טוב לא
 בגשמיות ולא ברוחניות היינו שלא יהי'
 ביכולתו אפילו לומר קפיטיל תהילים
זכיים למה אני אומר לכם זאת כדי
שלא ירך לבבכם עם דארף אזוי זיין
עם מי אזוי זיין :

(טז)

דברים הנ"ל בשינוי קצת

הרוזינער זי"ע אמר כי בעקבתא דמשיחא אלה שלא יהפשו את האמת וועט זיי גוט
גיין ברוחניות ובגשמיות. בגשמיות היינו פרנסה ברוחניות היינו בלימוד
ותפילה וכו'. ואלו שיחפשו את האמת וועט זיי נישט גוט גיין בגשמיות
 וברוחניות כנ"ל אבל אשרי מי שיהי' בין אלו שיחפשו את האמת. (ר' פנחס שערמן
 שטע זאט מחסיד שנשע לרוזין?).

(צדקה אליהו עמוד כ"ט)

(יז)

— כעין דברים הנ"ל מהרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב ז"ע —
 לאיש פשוט וועט זיך פֿערנען און דאווענען, ולאיש כשר יהי
 החיפוך — הקב"ה בעצמו יבחון הלבבות

בראש ספר עטרה לראש צדיק לרי"ד מפאריסוב: וכמו ששמענו מפי מגיד
 אמת שאמר פעם כיושבנו לפני נרות חנוכה שהולך ומתקרב זמן שמי שירצה להיות
 יהודי ולעבוד את ה' לא די שלא ילך לו במילי דעלמא אלא שלא ילך לו גם במילי
 דשמיא דהיינו "עם וועט זיך נישט לערנען עם וועט זיך נישט דאווענען" וכפל את
 דברו ומי שלא ירצה להיות יהודי ולעבוד את ה' לא די שילך לו במילי דעלמא
 אלא שילך לו גם במילי דשמיא דהיינו עם וועט זיך איהם לערנען און דאווענען
 אבל אז נצטרך שהקב"ה בעצמו יבחון בין עובדו ללא עובדו" וסיים בפסוק ושבתם
 וראיתם בין צדיק וכו' וגם אמר פעם שמתקרב זמן שנצטרך להחזיק בצבת ברזל
 להיות יתיר.

(יח)

— כעין הנ"ל מרבה"ק מסאטמאר ז"ע —
 עכשיו קודם הגאולה ההסתדרות גדול כ"ב ע"ד שנראה ח"ו כאילו כל עושי
 רע טוב בעיני ד', ועובדי ד' כאילו משמיא קרדפי ל' חלילה

איבערדעס דאס איז דער חוכן דערפון, אויף דעם ווארט מען דאס וועט דאך אזוי זיין.
 בקרב ס'וועט זיך ארויסשטעלן דער בוכ"ע וועט העלפן, איצערט איז די גרויסע
 ביטערע הסתרה, ווילאנג מ'איז נישט זוכה זעהט מען גארנישט, אדרבה פארקערט זעהט
 מען דאס שטיקעלע יודישקייט איז גע'י'ודפיט, ס'איז גאר פונקט פארקערט, דער פסוק זאגט
 ווען ס'יעט זיין די גאולה, ולא יאמרו עוד כל עושי רע טוב בעיני ה', זעהט אויס אז
 פאר די גאולה וועט מען אזוינס אפילו זאגן, ס'יעט אזוי אויסזעהן אז דער בוכ"ע האט
 ליב חלילה דע וואס זיי טיען שלעכטץ, פארוואס, ווייל מ'זעהט דאס רדיפות די גרויסע
 הסתרה, אז דעם ביטל עבדות השם איז אזוי אינטערדיקט, אז ס'זעהט גאר אויס חלילה
 אז אפילו משמיא קרדפי ליה, אז מ'ווייל דינען דעם באשעפער בדרך ה' איז גאר חלילה
 משמיא קרדפי ליה, מ'איז אונטערדיקט, אזוי זעהט אויס דער כח הסתרה, דער בורא
 עולם וועט העלפן, יודען וועלן געהאלפן ווערן, וועט זיך ארויסשטעלען מ'עט וויסן
 וואס דער כבוד שמים איז.

(ס"ג בא השי"ד)

(יב)

— הרה"ק ר' וואלף מטשערנאסטרע זי"ע —

גם עובדי השם יצטרכו רחמים גדולים להנצל מן מחשבת מינות — העצה לדבר מצדיקים

רסח

אבות

מכתבי קדוש

תורת

מעולם, ואמר לו, דע כי הצטיי לראות בדורות האחרונים וכו' וראיתי כי גם אנשים עובדי השם כמון יצטרכו רחמים גדולים להנצל מן מחשבות וכו' ובכה התלמיד ביותר מה היא מאתנו, ואמר לו אייער עצה איני רעדין פון אונג, וע"י התקשרות צדיקים תמלטו וצדיק באמונתו יחי, וכן סיפר הקדוש מרוזין זי"ע כי אברך כשר מאנשי האמטער זי"ע התנצל מאוד לפני רבו מן מחשבות וכו' ר"ל, והשיבו דו זאלסט רעדין פון צדיקים אפילו פון אונג, אפילו פון אונג, בלשון זה סיפר הרוזינער והוסיף ב' פעמים אפילו פון אונג אפילו פון אונג והבן בדבר.

(כ)

דברים הנ"ל בשינוי קצת

ר' וואלוועלע ששינוססער הי' רגיל לישון בעינים פתוחות פעט יסן ועצם את עיניו יסב על ירו אחד מגדולי וטסידיו וראה זאת נכהל ונפחד שסא ו"ו וכו' פקו את עיניו ואמר הראו לי את הדרו שלפני ביאת הגואל וראיתי שאפילו אנשים כמותך יהי' נתפסים למינות ר"ל. והתחיל החסיד לבכות אמר לו הרה"צ זצ"ל אבל עצה נהי' שיספרו מעשיות מצדיקים מכל הצדיקים ואפילו מפני. והרה"צ מרוזין סיפר זאת וסיים יספרו מעשיות מצדיקים אפילו מפני וכפל הלשון אפילו מפני שתי פעמים.

(צדקת אליהו את צ"ו)

(כב)

— הרה"ק מרוזין זי"ע —

קודם ביאת משיח תעמוד הדת על חוט השערה

בספר 'דורש טוב' להצדיק רבי נחום מרדכי מטשארטקאו זצ"ל, וז"ל: פעם בא לפני כ"ק אר"ו זצ"ל הרה"ק מרוזשין אחד מחשובי חסידיו וביקש ממנו שיאמר לו איזה דבר טוב שחיהי לו חועלל להמיד. ואמר לו וקני זצ"ל: הנה קודם ביאת המשיח תעמוד הדת על חוט השערה. העצה להתגבר על זה היא להתאסף בכל שבת קודש ולרבו מגדולי ישראל הצדיקים, ותהא בואת חועלל לחיוק הדת והאמונה.

(כג)

— הרה"ק מאפטא זי"ע —

אפילו אנשים חשובים יתפסו למינות — העצה סיפורי צדיקים

נח ליקוטים ליקוט אהוב ישראל הרה"ק האהוב ישראל מאפטא זצ"ל, אמר: קודם ביאת המשיח ירד אפיקורקות לעולם, והלאה באלנבו על אחד שיש לפניו: — אפילו אנשים כערכו יתפסו למינות, וסיים: כי העצה להנצל מזה הוא להתאסף יחד ולספר סיפורי מעשיות מלדיקים.

נכח אסון — קלין, קנ.

(כג)

- הרה"ק מרוזין זי"ע -

עכשיו משוקעים
בשער הנז שהוא
אפיקורסת - העצה
לספר מצדיקים אפי'
מתנו

הסופר שכתב את ה...באר מים חיים" היה פעם אצל הרוזינער זי"ע - כתיבת ה...באר מים חיים" היתה עבורה קשה, כי הבאמ"ח היה אומר והוא היה כותב ולפעמים היה מעיר משנתו ומצוהו לכתוב - והמנהג ברוזין היה שר' שלום יוסף בנו של הרוזינער היה סובב בין הבאים להסתכל בפני כל אחד ואחד. וכשראה את הסופר הנ"ל הוטב בעיניו. וסיפר להרוזינער. וא"ל שיכנס אליו, והיה שם כל השבת. אחר השבת א"ל הסופר שיתן לו איוה איינדענג [מוכרת]. ונענה הרוזינער: די ארין אין מצרים זענען גיווען אין מ"ט שערי טומאה, ווען זיי גייען ארין אין שער הנוזין וואלטן זיי נט גיקענט ארויס. דער שער הנז' איז אפיקורסות. היינט האלטן מיר דער ביי. די עצה איו מי זאל רעדן פון צדיקים, אפילו פון אונז, אפילו פון אונז, אפילו פון אונז.

(סיפורי מרן הרמ"ח, מהה"ק ר' מאטל מסלונים אות כ"ח)

(כד)

בא זמן שיצר
לישראל ובפרט לחסידים
דיום - חזקו ואמצו

סיפור לו ר' יצחק מצפת, שזוהי נוסע להרוזינער. והיה פעם שלא נתנו להדיכנס לאף אחד והרוזינער ישב סגור בחדרו, אבל הוא בכל זאת רצה לראותו וחייש איוה חריץ או שפערינע [חרץ-סרקן] להציץ לתוך חדרו. לפתע יצא הרוזינער וניצב על סף הדלת, והבין הנבאי שעכשיו הוא רצה שבואו אנשים, ותכף התאספו וזהיה רוחק מרוב אנשים. ונענה הרוזינער: גייט'ס בעהט פארמיר, גייט'ס בעהט פארמיר. ג' פעמים. והמשיר: "וזהיה עקב תשמעו" - וזהיה ר"ת ישמחו השמים ותגל הארץ, וואס ועט זיין די שמחה - עקב - או ס'ועט שוין האלטן גאר בארן ברעג, גאר בארן סוף - תשמעו - וועט איהר דעהערין [צו העירין], ס'ועט קומען א צייט וואס ס'וועט זיין שלעכט אדון - בפרט חסידים. בפרט מיינע חסידים. זאל מען זיך האלטן. מעשה זה היה זמן מועט לפני הסתלקותו של הרוזינער. בזמן ימים נוראים.

(שם)

(כה)

יהי קשה להחזיק ביהדות כמו שקשה לטפס על כותל הלק

בינת	פרשת ואחזקן	ישראל	בד
בגמרא (מסדרין ל"ח) יימי ולא חמיו'	יהי לחמיו' ביהדות כמו שקשה לטפס על כותל הלק לפיכך חמיו יימי ולא חמיו'	שלא להביא עלנו לידי נסיון,	(מהרה"ק ר' ישראל מגראדניסק ז"ל)
מאוס שקודם ביאה גואל זקנו			
היו בעולם נסיונות גדולים כמו שאלר			
אל"ז מרוזין זי"ע שבעקבתא למשיחא קאס			

(כו)

ג' שעות אחרונות קודם הגאולה

בספר כנכ"י כתב נכס הרמ"ק מדר"י מרוזין זל"ה חקר ג' שעות אחרונות קודם זמן הגאולה ית"י קשה נוהד לחמיו' עלנו ציודיסקייט' כמו שנוהד קור ברזל חלקה ולריכין לטפס ולעלות צלי לפרקים וזו נ"ס בהושענות הושענת שלק שעות (לפי חשבון יונוו של הקני"ה).

(כז)

— הרה"ק מאפסא זי"ע —

כ"ה הנשאר בציון ובירושלים קדוש יאמר לו

הרה"ק מאפסא אמר רבונו של עולם אז אירד זאגט היינט שמע ישראל
דארף ער בא דיר זיין חשוב וויא דער גרעסטער צדיק.

(ליקוטים יקרים מהה"ק ר' מאטל מסלוניס אות צ"ד)

(כז)

אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע

הרה"ק מאפסא אמר רבונו של עולם פאר משיח'ן אז צוויי יודין
וועלין זיך אויס ריידן די הארץ אייניר פארין אנדערין זאל דאס
זיין גלייך וויא זיי וואלטין זיך אויס רעדן פארין גרעסטין
צדיק.

(שם אות צ"ה)

(כח)

— הרה"ק מסלוניס זי"ע —

יבוא זמן מ'וועט זיך דראפן אויף גלאטע ווענט

מ ע ש י	הס"ק מסלוניס	א ב ו ת
	קעב	

סיפר מרן הרמ"ח ז"ל, שאבוי הרה"צ ר' יהודה לייב ז"ל נקרא פענס בחצות-ליל אל ביתו של מרן ז"ל, ובבואו אל הקודש פנימה פתח הס"ק ואמר: מאז תקופת הס"ק מלכובר'ן זי"ע ועד לתקופת בנו מר"ן זי"ע היתה ירידה בעולם, ומימיו עד לימי מרן מקוברין זי"ע היתה שוב ירידה בעולם, ומאז ועד עתה טחת העולם ויורד, מה שארד לפנים ומן רב יורד עתה ביום אחד, יבוא זמן ויקיים מאה"כ „מסיר שפה לגאמנים וטעם זקנים יקח“, מ'וועט אסטאווען צו ריידן און ס'וועט צוגענומען ווער'ן דער טעם, מ'וועט זיך דראפען אויף די גלאטע ווענט, אבער ווער ס'וועט זיך האלטן וועט זיך דערהאלטן.

(כט)

עוד מהנ"ל

הלעכיוויסער אמר כי בעקבא דמשיחא יהיו צרות גדולות ואשרי למי שיתחזק באמונה - רמ"ח. בל"ז ווער עס וועט זיך האלטן וועט זיך דער האלטען.

(צדקת אליהו אות מ"א)

(5)

— המגיד הק' מהד"ב והיהודי הק' זי"ע —
לפני ביאת משיח התעורר חשק גדול לדי'

יד

בשם הרבי ר' בער זצ"ל שמישיח יבא מתוך העבודה בחשק ובתשוקה. וכשם היהודי מפרשיסחא זצ"ל שעוד קודם ביאת המשיח יהיו מתגלגלים בחוצות ויבקשו ויאמרו אלכה ואשיבה אל אישי הראשון והי' מסיים החי' הרי"מ זצ"ל שכלי ספק כן יהי':

(שיח שרפי קודש הנדמ"ח ערך גלות וגאולה,
ועיין עוד מזה לקמן פ' י"ד אות כ"ט)

(6)

— הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע —
קודם ביאת משיח יהי' איש כל' הישר בעיניו יעשה

אמרי קדוש השלם

קיה) אמר' כמו שקודם מלך מלך לבני ישראל בימי שפוט השופטים היה כל איש הישר בעיניו יעשה ואחי"כ נגלה מלכות ישראל כמו כן יהיה קודם ביאת משיח צדקנו בבחינת איש כל הישר בעיניו יעשה ואחי"כ יתגלה מלכותו של מלך המשיח:

(א5)

— הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע —
קודם ביאת הגואל' יהי' עולם הפוך

י

פעם הי' קיץ א' עצירת גשמים. ונכנסו לפניו שיתפלל על הגשמים אמר בזה"ל עס וועט זיין אזמן קודם ביאת הגואל. עס וועט זיין לומדים אָן תורה, חסידים אָן חסידות נגידים אָן געלד. זיממער אָן היץ, ווינטער אָן קעלט. עס וועט וואקסען אָן רעגין:

(זריד בונים מפרשיסחא)
(שם)

(ג2)

— הרה"ק הרי"מ מגור זי"ע —
נסיונות לאִלפים ולרבבות — מי שלא יכין עצמו יאבד

לפני בואו של משיח יהי' נסיונות קשים, לאִלפים ולרבבות עד שלא יהי' זה אפשרי לסבול ולעמוד בהן, מי שלא יכין עצמו יאבד חלילה, וכל נסיון אינו אלא מבחן, לברר ולדעת מה נמצא בפנימיות הלב, וכל מחשבות לבו שהי' לו עד עכשיו. (י)

(חירושי הרי"מ, תולדות, ע' שס"ח)

(ד3)

— עוד מהנ"ל —

משמעות מ'חמת גר"מ

ציקר מלחמת גוג ומגוג תהי' שקשה יהי'

לאיש לצמצם מחשבתו לקרות שמע

ישראל, (טו)

(שם)

(14)

— הרה"ק ר' יצחק מווארק' זי"ע —

אחד או שנים בעיר ימלמו והשאר יהיו אפיקורסים בפתר

בספר אוהל יצחק

(סיפורים ומאמרים מהר"י מווארק' אות קל"ד) שמעתי מפי גאון וצדיק אחד כי תנה"צ הר"י מווארק' זי"ע אמר דקודם ביאת המשיח יחרכה מומאת האפיקורסות בעולם עד כי יהיה אחד או שנים בעיר שהיו יראי השם באמת והנשואים יהיו אפיקורסים בפתר, ומי שיבוא על קברי לבקש רחמים כודאי אעזור לו שיהיה ירא שמים, אלו הדברים אמר קודם הסתלקותו עכ"ל.

(15)

— הרה"ק ר' שלוי מבעלזא זי"ע —

החינוך יהי קשה כמו עקידת יצחק

בספר פרשת הכסף ד' קנ"ט הביא מהרה"ק רב שר שלום מבעלזא זצ"ל

שאמר שקודם ביאת המשיח יהי קשה מאוד וגדול הנסיון לחנך הדורות ע"ד ישראל סבא כמו עקידת יצחק ממש עכ"ק

(16)

— הרה"ק ר' שלוי אליעזר מראצפערט זי"ע —

צ"ה אחווים תורה ויהדות יהי ביד הס"מ

שמעתי מספרים בשם הרה"ק ר' שלום אליעזר זצ"ל מראצפערט שפעם אחת אמר שטרם ביאת המשיח לא יהי די להס"מ מה שנותרים לו דברים קטנים כמו מיס אחרונים וכיוצא בו אלא תשעים וחמשה אחוז מתורה ויהדות יהי ביד הס"מ ואח"כ יבא משיח.

(ח)

— הרה"ק מאפטא זי"ע —
ברישא השוכא והדר נהורא

שעב

רברי חנה השלם — תולדות

פעם היו השמים מעוננים, ולא היה יכולת לחדש את הלכנה. יצא הגה"ק מאפטא לרחוב, ואמר: כשם שעכשיו מכסים עננים את השמים ואין מבוא לקדש הלכנה ואפילו הכי תאיר הלכנה ונחדש אותה, כמו כן לפני ביאת המשיח תהי' השכות גדולה ולא יראו בני ישראל מבוא לישועה, ופתאום יבקע אורו של משיח. כגמרו את דבריו אמר: נו, גילדענע יודעלעך זאגט ברוך, ואז יצתה הלכנה בטרתה, וחידשוה הגה"ק ועדתו.

(ט)

— הרה"ק מזידיטשוב זי"ע —

משיח צדקינו בא יבוא לדור שפל מאוד מאוד — הרה"ק מנאסוד:
משיח יבוא בדור שלא יהי' בו דעת

הדרת קודש

יו

(ג) גם אני שמעתי מפי קדשו כל הענין הזה ההתועדות השני צדיקים ז"ל יחדיו אבל כפי שאני זוכר ישבו בשלחן אחד בסעודת שב"ק לפני הקידוש אח"כ באמצע השלחן אמר הקדוש מקישאנעו

ז"ל בשם רבינו הקדוש מוידטשוב ז"ל שמשיח צדקינו בא יבוא בדור שפל מאוד שפל מאוד, מאוד שפל ומשיח צדקינו עכ"ז בא יבוא להם ולא אלינו. בהאי לישנא אמר בלשון המדובר משיח וועט קומען צו אנדיריג דור גאר אנדיריג דור גאר אנדיריג דור אין משיח וועט קומען צו ווי גישט צו אינו, וסיים הקדוש מקישאנעו ז"ל ע"ן יאמר נא היסטער רב איז רען נאך דא אנדיריג דור וויא דעס דור א"כ הגיע העת עתה שבא יבוא ולא יאחר, ואמר ק"ו ז"ל שבעת יצא דברים הג"ל מפיו של איתו צדיק מקישאנעו ז"ל נדמה לו באמת ממש שאין עוד דור גרוע כדור ההוא וא"א להיות דור גרוע מזה הדור ונכנס בלבו רחמנות על הדור והי' מחמה על עצמו אח"כ להתפעלות של עצמו כ"כ שידמה לו בעת שהי' רואים הגותו תרי צדיקים ארי' דבי עלאי ורה"ק מקישאנעו ז"ל והרה"ק המהר"ם שיק ז"ל יושבים לפניו ובדור צדיקים כמותם השפיע עליו הדברים היוצא מלב קדוש מקישאנעו ז"ל להרגיש ולראות שאין דור שפל כמיתו, ואני שמעתי מכ"ק זקניי שאמר על מיטרא דהגמרא סנהדרין צ"ז ע"א דמשיח יבא בהסח הדעת אני מפרש לי שיבא בדור שפל שלא יהי' להם דעת.

(מ)

— הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע —
איש כשר כמו הבעש"ט

שיחות הר"נ

לן. ואמר עוד יהי' זמן שמי שיהי' איש כשר פשוט, יהי'
חידוש גדול כמו הבעש"ט ז"ל:

(מא)

— עוד מהרה"ק הנ"ל —
דברים הנ"ל בקצת הוספה

שיחות וסיפורים

עו

וכאשר יצא אז מפי רבינו
ז"ל בזה"ל, עוד יהיה זמן שמי שיהיה איש כשר פשוט (אז)
ער וועט זיך וואשען צום עסין) יהיה חידוש גדול כמו
הבעש"ט עכ"ל. ולא בלשון גוזמא והפלגה אמר זאת, כי
באמת הוא כן ורק בזכות אלה הנקודות טובות יצמח בן דוד.
לגלות האמת לעיני כל. (נספח לסי' כוכבי אור)

(מב)

— הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע —
כעין הנ"ל — קדוש עליון באחרית הימים — מי שיקיים תו"ם מתוך
קישוי באחרית הימים יקרא קדוש

סט

שמחה

תורת

סט) עוד מהנ"ל בשמו על המאמר הנמצא בקול שמחה [הנדפס] עה"פ והי'
הנשאר בציון ששמע איש מפי איש עוד קודם שנדפס הקול שמחה
שאמר אז הרב ר' בונם, עוד יהי' עת אשר באם יהודי ירחץ ידיו לכבר הנקרא
בייגיל ירצו אחריו המונים ויאמרו שהוא קדוש עליון וז"פ הנשאר "בציון יהודי"
קדוש יאמר לו, וסיים ע"ז שבאמת יהי' בכבודות ובעבודה גדולה, ואגב אעתיק
לכאן הלשון מהנדפס וזה, בפסוק [ישעי' ד'] והיה הנשאר בציון והגותר בירושלים
קדוש יאמר לו ידוע דכל אדם שרואים שמתנהג בפרישות עד מאד ובגדרים
גדולים ראוי לומר עליו שהוא קדוש דממעשיו ניכר שנפשו קדוש, והנה יש
עוד דרך הגם שאינו מתנהג בפרישות ובגדרים רק שמקיים את מצות התורה
מתוך קישוי גדול במקום שיש מונעים גדולים והוא כמעט מוסר נפשו ומשליך
את חייו מנגד בשביל קיום התורה זה כודאי הוא ג"כ קדוש ופ"ה דבאחרית
הימים יהי' קשה כל כך קיום המצות ויראת שמים עד שכל איש אשר יחזיק
במעוזה להיות עכ"פ מכונה בשם ישראל בקיום התורה והמצות והיינו הנשאר
בציון וירושלים כוונה לעול מלכות שמים, קדוש יאמר לו עכ"ל:

(מג)

— הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן ז"ע —

הראו לי בשמים דורו של משיח — מי שאביו חי איש כשר והוא נתחמץ נחשב ככולו חיוב, ומי שגם אביו חי כמורו נחשב ככולו זכאי

מראה אש

עג) בשנת תרנ"א הייתי בניגואו וביום ערב שבת הייתי סועד עמו בסעודה צהרים וכידוע היה מספר הה"ק מענינים שונים ושם ישב איש אחד מסאמבאר בא בימים, ושאל אותו הה"ק, מה נשמע עם משפחת גאטליעב אשר בעירכם? כפי שמעתי רמו הה"ק רבי מאיר מפרימישלאן על המשפחה הזאת, ויען האיש היה לאמר, היו הייתי או בפרימישלאן ושפעתי מה שאמר הרבי ר' מאיר מפרימישלאן, כי בסאמבאר גר שם איש גביר, ר' אייויק גאטליעב היה שמו, והיה נוסע כמה פעמים בשנה לפרימישלאן, ומדי פעם בפעם כשנסע לקח עמו אנשים צעירים שילווחו, פעם אחת קרא גם אותי והיה כבואי לקבל שלום מן הרבי אמר הרבי לר' אייויק, „אייויק! איך וועל דיר דערציילען אַ מעשה, מאיר'ל האָט ליב צו גיין שפּאַצירן, מאיר'ל האָט דאָך נישט קיין לוסטגארטן גייט לאיר'ל שפּאַצירן אין הימפל. האָט מאיר'ל געטראַפּן אַ מלאך, האָט דער מלאך געפרעגט, מאיר'ל וואָס האָסטו געברענגט נייעס, וואָס מאיר'ל געזאָגט, מאיר איז דאָך געקומען הערין נייעס. פרעגט דער מלאך וואָס האָט איך דיר ווייזען, זאָגט מאיר'ל, ווייז מיר די דורות, דער מלאך האָט געוויזן די דורות פון בריאת העולם ביז מאיר'לען. נו — זאָגט מאיר'ל — ווייז מיר ווייטער, זאָגט דער מלאך יעצט קומט דורו של משיח און דאָס דאָרף איך נישט צו ווייזען. זאָגט מאיר'ל, מאיר'ל שווערט, און מאיר'ל האָט טאקע געשוואוירן און ער זאָל מאיר'לען ווייזען די דורו של משיח. זאָגט דער מלאך, איך וועל מיך גיין איינטרענין, און איז אַוועק געגאַנגען. אין אַפּאָר מינט איז דער מלאך צוריק געקומען און האָט געזאָגט, מחמת דאָס מאיר'ל האָט נאָך קיינמאָהל געשוואוירן האָט מען געהייסען דאָס איך זאָל מאיר'ל ווייזען. דער מלאך האָט מאיר'ל געפירט אויף אַ טונקעלן באַרג און האָט געזאָגט, מאיר'ל יעצט קוק דיר אַרום. און מאיר'ל האָט געקוקט און האָט געזעהן איין כחה מיט דייטשען און נאָך איין כחה מיט דייטשען (בימים ההם כשרצו לכנות שושע ישראל קראוהו בשם „דייטש“) וויא מאיר'ל האָט געזעהן די כיתות דייטשען איז אים פּינסטער געווארען דאָס זאָל זיין דער דורו של משיח, מאיר'ל האָט אָבער ליב מלמד זכות זיין אויף אידען איז מאיר'ל גענטער צוגעגאַנגען און האָט געזען אַז עס שיינט אַרויס גוטס פון די דייטשען, מאיר'ל איז צוגעגאַנגען צו איין דייטש און פרעגט אים וויא אַזוי ועהסטו ארס? אַזוי ברויך אַ איד ארס צוזעהן? זאָגט דער דייטש איך ווייס נישט ווי אַזוי עס ברויך אריסצוזהן אַ יוד מיין טאטע האָט אויך אַזוי אריסגעזען ווי איך. זאָגט מאיר'ל לפי זה איז ער דאָך גאַרנישט שולדיג. מאיר'ל האָט אָבער יאָ געטראַפּן איין דייטש וואָס האָט געהאַט איין ערליכן טאטען, זאָגט מאיר'ל בשלמא יענער דייטש האָט געהאַט אַ טאטען אַ דייטש קען איך אויף אים זאָגען כולו זכאי, דו האָסט אָבער יאָ געהאַט איין עהרליכען טאטען ביסטו כולו חייב. דו אייויק זאָלסט וויסען אַ דייטש וואָס האָט געהאַט אַ דייטש אַ טאטען איז כולו זכאי אָבער דער וואָס האָט איין ערליכען טאטען דער איז כולו חייב, און דאָס איז דורו של משיח, און פאַר געזינטערהייט אַהיים, ונסע בשלום לסאמבאר.

(מד)

— הרה"ק ר' שמעלקא מסעליש ז"ע —
 נשמות הבריונים יבואו עוה"פ לעולם — הוהיר לתלמידו
 להזהר מהם

הרה"ק מו"ה ר' שמעלקע סעלישער זצ"ל, בעל צרור החיים, נסע פ"א עם תלמידו הרה"ג ר' משה יונגרייז זצ"ל אבד"ק קאשוי, ובאמצע הדרך עברו יער [ע"ן בצרור החיים בתחילת הספר דפוס תשל"ה תולדות המחבר, שיער סעליש ה" בתחית ערי הקארפאטיס] ודרכו בקדש ה" שלא הניח להכות הסוסים משום צער בעלי חיים [ע"ן שם בצרור החיים. כן מספרים שבשעת נסיעותיו בין ההרים ה" רגיל לרדת מן העגלה לפני מעלות ומורדות, כדי להקל המשא לטוסים]. ואו באותו נסיעה באותו יער צוה לבעל העגלה להכות הסוסים כדי שיעברו אח היער ההוא במהירות היותר אפשרי, ואח"כ כשעברו אח היער התחיל הרה"ק לנשום נשימות גדולות בכבדות, וישאלו מלווה, הגידו נא לי אדמו"ר, מה הם הנשימות הגדולות שכ"ק עושה, בשלמא הסוסים נושמים בחזקה מפני שהם רצו במהירות, אבל לא אדמו"ר שישבתם בעגלה, ויען הרה"ק ר' שמעלקא ז"ל ויאמר: האיך יודע מה ה" במקום הזה שעברנו, ויען מלווה ויאמר, לא, לא ראינו שום דבר רק הרים וגבעות ותו לא.

ויאמר לו הרה"ק ר' שמעלקא ז"ל: דע, שבאותו יער שעברנו ה" מלא נשמות מהבריונים מחורבן בית שני שלא רצו לשמוע לקול התנאים שציוו להכנע, ונלחמו עד הסוף, וע"ז גרמו חורבן הבית וגלות ישראל, ועד היום הזה אין להם תיקון, — ולכן צויתי להבעל עגלה שישע מהרה מפני שהמקום הזה הוא מקום טומאה ר"ל, ולא יכולתי לסבול האויר הזה.

ושמעתי כרוז, שהנשמות הללו מתחננים מהקב"ה שהם רוצים לבוא עוד הפעם בגלגול בעולם הזה, והם רוצים לתקן מעשיהם, וחשובה באה להם מן השמים, אעפ"י שאני יודע שאחם לא תחזרו בחשובה, ככל זאת מכיון שיש בחירה לכל או"א לכן נותנים לכם הבחירה...

ואמר לתלמידו הרה"ג ר' משה יונגרייז ז"ל, הנ"ל: תדע, שאחר ארבעים שנה מהיום יבואו עוד הפעם לעולם, ואתה תהיה רב, און זאלסט האבן שכל.

ואח"כ נעשה הרה"ג ר' משה ז"ל לאבד"ק קאשוי, והתנה שבכל אסיפה של הקהל צריכים להודיעו, — פעם באו אנשים לעיר קאשוי לעורר הציבור שיתנו כסף לקנות א"י מידי הטערקין, ולהחליף הקופסאות של רמבעה"ג על הקופסאות של קק"ל, כי קם מנהיג בראשם המארגן באנק עולמי, עבור קניית ארץ ישראל מידי הטערקען. אמרו ראשי הקהילה שכלי לשאלו הרב המרא דאתרא אין בידם לעשות שום דבר וכו', הלכו ראשי הקהילה אל הרב להודיעו ולשאלו ע"ז, או נזכר מאותו מעשה שה" עם רבו ומה שאמר לו, מיד הלך וחפש בחיבתו, מה שרשם לעצמו או, וראה שהיום כלו ארבעים שנה שאמר לו רבו הנ"ל, וענה להם ואמר: לא ולא! חם מלהתחבר להם! רק לישאר עם הקופסאות של רמבעה"ג ולשלוח הכסף לממוני ואמרכלי הכולל; וגרשם מהעיר.

(משכנות הרועים ח"א ע' קצ"ג)

כמה ליקוטים מענין הנשמות הנמוכים שבעקבתא דמשיחא, וחיזוק עצום מגודל חשיבות העבודה בעתים הללו

(מח)

— האריה"ק זי"ע —

מעשה קטן בדור הזה שקול ככמה מצות בדורות הראשונים — עאכו"כ בדור הזה

שומר מבוא השער אמונים

כמו שמוכח (בשכח רבי חיים ויטאל וז"ע יטבא גם כן בספר שער הגלגלים דף ט"ב ע"ב) וזה לשונו שם, פעם אחת שאלתי למורי ז"ל איך היה אומר לי שנפשי יש לה מעלה כל כך, והרי קטן שבדורות הראשונים היה, צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקוביו, ויאמר אלי דע כי גדולת הנפש אינה תלויה כפי מעשה האדם הנראה לעינים, כי בוחן למות ועליות ה' יתברך, וכפי חוסן והדרו והוא מעשה קטן מאד בדור הזה שקול ככמה מצות בדורות הראשונים, כי בדורות האלו הקליפה הרע נבחרה מאד מאד עד אין קץ, מה שאין כן בדורות הראשונים, ואלו הייתי אני היום באותן הדורות היו מעשי יחכמתי נפלאות ועולות מכמה צדיקים הראשונים הנאים ואמוראים, אשר על כן לא אצטער על זה כלל, כי בלי ספק יש לנפשי נפש בניהו וזכריה ורבי עקיבא מעלה יתירה על כל הצדיקים ראשונים מוסר הנאים ואמוראים עכ"ל. ואם כן מה נענה בדור הזה אשר עם כמה אלפים ורבעות מדריגות נחמטן ידור מאו ועד עכשיו, כוודאי הוא חשוב מקצת העבודה גבי קודשא בריך הוא בזמן הזה מאד מאד בלי שיעור.

(מט)

— חסד לאברהם —

עבודה מועמט בזמן הזה יותר חשוב מכל אי"ל נביות שבזמן המקדש

וזה לשון (הספר הק' חסד לאברהם בעין כל יתר כ"ד) ואם תאמר כיון שנכתב השפע ככלל, אם כן מה יתן זכה ויחסף העוסק בתורה ובמעשים טובים או אם יפגום ח"ו, ויש לומר כי העושה מצוה בעת הזאת, הוא עושה ספק אל השכינה ומשך לה שפע קצת כמו ויעה בלבו, ועל זה יש לו שכר טוב בעמלו ועל זה תאמר (ישעיה טו) שישו אתה משיש וגו', כי הוא עושה לה ספק, ואדרכה שכרו יותר גדול, והעד על זה, בת מלך בהיותה יושבת כחיל אביה המלך ואחד מעבדיה יעשה לה איזה עבודה ודאי תשלם לו שכר, אבל לא שכר כל כך כמו שאם תהיה חוץ להיכל המלך כדוחק ובגלות, ואם העבד יתן לה או אפילו דבר קל כמו עשב לה להבריא נפשה, הוא חשוב מעיניה מכל אי"ל נביות אשר היה בשעת הממשלה עכ"ל.

ועוד כתב שם וז"ל, כי העבודה זו המועמט בזמן הזה יותר חשוב מכל אי"ל נביות שהיו בזמן שהיה בית המקדש קיים, וכן על דרך זה הוא הפנים ח"ו, מי שפוגם עכשיו בשעת גלות המד הזה, שגורם שנים מיימים השפע נחסר, ואז כביכול כמעט דיון, והקלה מן הסיבות ח"ו על ידי זה תתחפר לדין חזק ותתקף, וזה טעם צרות התכופות לו וזו בגלות המד הזה מה שלא היה כן בכל שאר הגלות עכ"ל.

(פו)

— הרה"ק מזידיטשוב זי"ע —

הנשמות הנמוכים של עקבתא דמשיחא הם בחי' עקביים ועליהם עומד כל הגוף — בשביל שמובלים גלות ומרירות ועומדים באמונתם יתעלו על כל הדורות — כש"כ בדרג עני ואביון כמוני

שימר מאמר הגאולה אמונים שמג

ומחמת חכמת דברי קדשו איתוק מסה"ק עשרת צבי (פר' שמו), זי"ע שם וסחוייבים אנתנו להאמין ולכטוח בשם ה' אלקינו, ולהיות בתמימות כאמונתו ב"ה ולא לבקש עתידות, ואם יתמחה נחכה לו בדרך הוא, ולא יעזוב אותנו ה' אלקינו, ויזכור בריתו את אבותינו ואתנו ברית הר הורב וערבות מואב, יעידו כל הנביאים, ואנו מיהלים ומקוים כל שעה ורגע אשר יקיים ב"ה זב"ש הכתרתו, וישלח לנו משיחו צדקנו במהרה בקרוב, והגם אם כלו כל הקצים וכו'.

ואמרתי לפני מו"ר הרב הצדיק מהר"ר אברהם יושע העשיל האב"ק אפסא נשמתו כגנוי פרוסים, אשר עקבות משיחא כתב רבינו כי הוא סוד עקבי אדם קדמון לכל הקדושים, וסוים כל הכרוזים הנשמות הצריכים להודרך ולהתברר, והנה כמו שעל העקב עומד כל הגוף וכל הקופה שלימה, כן אנתנו נשמות עקבי אדם קדמון הוא תהלה לאל ב"ה, כשהגנוי ואביונתנו בדגן וקשור באמנת יהוד אלקינו בכל לב ונפש, ומקבלים באהבה רבה ובשפחה רבה את כל העובר עלינו מן הגלות המרים המים האחרים, וזה אנתנו תהלה לאל בני אל חי יותר שמחים, שעלינו עומד כל הקומת הקדושה, כל הנשמות הצדיקים, כל אהבת הקדושים נשמות הקדושים שעברו מנהתם בעדן, ושנתבררו ונתלכנו עד עתה, הכל תהלה לאל חי הבורר בעמו ישראל באהבה, קיומם ועמידתם עלינו נשמות הנמוכים והעקבים, וזנו תהלה לאל נתקדש שמו של הקב"ה זב"ש יותר, המאורני חיל ונותן בנו כח המכל לסבול הגלות והצרות והנזרות, ומקבלים באהבה ובסוהים בישיבת השם הגדול והנורא אשר יציהו לנו בקרוב, תהלה לאל נתקבלו דברי בעיני.

ואין לא ח"ו, אנתנו כשם אלקינו נזכיר, ובאולי יעלה על הדעת שיכלו ח"ו כל הקצין ועריון בן דוד לא בא, הלילה לנו לעזוב אלקינו אשר הראה כח נפלאותיו כבריא, וזה נפלאותו ביציאת מצרים, ואלף אלפי אלפים ורבוא רבואות פעמים הנוכות נסים ונפלאות, וגם אמנם שתלילה זאת לעלות על הדעת, כבר נשבע השם כנפשו שלא יעזוב אותנו, ואנתנו לא נעזוב אותו ב"ה זב"ש, וזה להאריך דברים אשר מוכסחים אנתנו מנביאים ורבותינו הקדושים, סבוארים בכתובים וכש"ס וכפדרשים אין די באר, ואנתנו נדך במח בתום ולא נירא, כי ה' אלקינו אתנו עכ"ל.

ראם הוא הקדוש כתב זה כיסיו שהיה השקט ומנוחה בעולם, וזית דור מלא צדיקים וחסידים שהיה בשנת תק"ץ, וכתב שבשביל סבילת הגלות והמרירות יתעלה הדרג על כל הדורות הקדושים, וכל שכן אנתנו בדרג עני ואביון, בדרג שפל אשר לא היה כוח בימות מתן תורתנו הקדושה עד עכשיו, ואנתנו עוסדים באמונתנו הקדושה, ובכל מיני צרות ומסיונות לא עזבנו את ה' ח"ו, לכן מי יכול לשער לעתיד מעלת עם הקדוש, וכמה יוגדל ערכם ממש יותר מכל הדורות הקדושים.

(מה)

— הרה"ק מרז'ין ז"ע —

הנשמות של דור האחרון הם בחי' עקביים ומעמידין את כל הגוף — העיקר עכשיו הוא האמונה — אפי' דיבור קטן של יהודי עושה רושם למעלה

בסדר"ק עירין קדישין (והרסי"ק ונהרי' ונרוזין ז"ע) כהנז' ח"ל עכשיו גדורות האמרונים העיקר הוא שיתחזקו בני ישראל בציונה ביותר כי ציונה נשונה בני ישראל ונחמילין להיות נושכין ונאיק ונשנות הונו קיונו סליונו וכנו סקונונו יס ראש לגוף ורגלים כן הנשנות של סדור האחרון הנו עקבותיו דנושחא הנשנות הם ונחמי עקביים, והנה סדרה יס צהינה חוקית סכליות וצחוק יס בחי' רחיים סכליות כליחא סלב ונבין, ודבר הנראה לעין חין צוה עיני אנונית כי הלל רוחא צעיוהי אך צהרגלים טחין צהם קום בחי' רחיים סייך ספיר אנונית, ונוחנות זה צנשנות אלו קהם בחי' רגלים אשר אליהם (חי' צוה"ק) דנועי' דגלין דרגלין, עיקר חיוק סלחם חיו צונונית חיינו להחויין סנולה כל הארץ כצדור ונוכחו צכל ונשלה וכל ונה דעציד דחוונא לטע צעדי, וס יחויין ואל יפול לב אדם הגה הנשנות סצדורות אלו הם ונוקוס נווך ונוומת וצרות נווכין לנות סרכלין דיבורים סלי, רק יחויין סאפי' דיבר קטן של יהודי עושה רושם לנועלה כי צונונו כנו ססרגלים לריבים להרשע כן הרשע לייך להרגלים, כי הם ונועניין כל הגוף שכל הגוף נשען עליהם, עכדיק.

(מט)

נחמה גדולה על עקבתא דמשיחא: לפי גודל השפלות אפי' עושין רק דבר מועט הוא יקר וחשוב מאוד וגורם שמחה גדולה להשי"ת

הפארת שלמה עקב על התורה

ואח"כ ונקתא טמס אח"כ אלקיך, אם טמס מתוך הגלות תתקא אח"כ אלקיך וישן נקטא כולו סהעדרת ורזון על הדבר חף סאשו כטמס נמוך, ח"ס חף אם תתקא רק נקטא קטנס ככל אח"כ אלקיך ככ"ל אח"כ ומילתא כי דהרשע ככל לבקר וכל נשח' הנוס מילתא הוא דבר חוש אשר לא תתקב עליו, ח"ס חקתא טוענת סק' אח"כ תתקא יושר ויושר כי דהרשע ככל לבקר וכל נשח' כמ"ס חכ"ל סחורו לי סחא כחורו על מחכו ואחי ספחא וכס ספתחו על אולם, ח"ס צנך ק' ומלחך אח"כ כל דיבורים הלוה נצחיים חיינס כספל סמדיניה כיום הוא אשכ"ב ונבנה עד ה' אלקיך, סס נצחיים חיינס כספל סמדיניה ספד עד ה' אלו חוכס ומשחט כח"ל ה', ר"ל לטעות כח"ל דברו כשו כחוקן סורה כמו סנאל אח"כ קמוע טס קול אליהם וכל סעיני על מתן תורה, וכמ"ס אכן מחסו הומוס סיהיה לרשע פיה על ח"ל' תבוס למשלח דלא ויחסיק עד רישא, הנוס וכו' סמרו חכ"ל וכו' (ל' סמחה ס' וכו') עיקר הצמחון יסין סמחה ככ"ל כי למשך כמסכה נצחיים חיינס יהיו יסדלול דלס פיה לרשיו' ו"ס לפי ר"ל כבוד סערה סחלרת לטעויה כפון, ויה הרמון חמלת וכו' סיהו רומנו על סהציד נצחיהו וסמחה, ח"ס וכו' עיקר נצחיות דמשיחא אח' הצמחון הוא הנשפטים האלה יהי' סמחה גדולה לפי ר"ל צ"ה נס בחי' משיח' היקנים עגנס וסמח' ה' אלקיך ק' אח' צבוריה ואלא סמחה, ר"ל סמור ק' אח' הישפטים וסמחה נלחלו יק' לספ"א ויסי' ק' לבקר וחין לרינס אח"כ עד נחלת סגולת ככ"ל:

אפי' יהי' עיקר הצמחון אח' הנשפטים הלוה וכו', וסמח' ה' אלקיך ק' אח' הצבורים ואלא סמחה וכו', ר"ל כוזה כי הנוס ס' עיקר הוא לשון סוף, וזה רמז על עקבתא דמשיחא נצחיים חיינס כמח"ל כי כן כתיב וספ"ה ה' אח"כ כעמיס וכו' ואח"כ ונקתא טמס אח"כ אלקיך ומילתא כי דהרשע ככל לבקר וכל נשח' נדך ק' ומלחך כל דיבורים הלוה נצחיים חיינס ונבנה עד ה' אלקיך ככ"ל, כי חמס כן כסון לכל אדם לבקר ודעוסי כי כמסות כעלות האחרון כיום הוא יהי' יק' מולד לפי ספ"ה ומח"ל לפי כל בחי' סמדיניה ונעדות לרשע ולתפלה אפי' סליונו כרחי' וכמונה סגולתו כמו צדורות האלוטוס ככ"ל כמטע סעעצרות הוא תשוב לפי ספ"ה כשו סרבה כיונים סלפיוני יסן כי כעוסי' צנדיס סהמחא ועל הגלות וכל כח סכלל מרוב הלרות ועררות סחון וסמ"א ורדק כל סיוס כחון מיהו סיהו לבק' מטע סהערה לקדוסיס פועל יושר ויושר כי סחון גורם, וכמו כעמ' כוזה גס סמחורוס רינס וסמך ונוכח יושר ק' כשה רעה סמורה טווס, כי סה נשעה עתה כעמ' סמח' הוה סחון כח כח לטון לבנינו כונון, לבן טס כמטע סמחורוס קדוסיס ויהוה הרנס סמח"א כי מטע סמחורוס חריב כן ויה סח"ד סמח"ר אפי' רשע לכל אדם לקוב סל על להסמח' וירלת ס' כעמ' סחלה אשר כביטול סח"ק סומד וסמ"ס סמח' סעמד לרשיק כצחיהו להקניס סחכסס, ויהוה ע"ל סמח"ר וספ"ה ה' אח"כ כעמיס כחורק הגלות ככ"ל.

(ג)

— הרמ"ע מפאנו ז"ע —

הדור האחרון הוא תכלית

הבריאה — הגם שהדור

עכשיו בתכלית השפלות,

אבל מרבוי הגלים

והנסיגות ישארו הנש—

ארים מזוקק שבעתים —

עיקר העבודה עכשיו

לעמוד בתוקף האמונה

ואם באדם פרטי אמרו רז"ל (תולין דף ד' ע"ב) אין אדם נוקף אצבעו מלמטה
אלא אם כן מכריווין עליו מלמעלה. אם כן כל שכן דבר הנוגע לאנשים

הרבה, וכל שכן לנשמות הרבה מישראל, יצערן של ישראל, וכי הוה אמינא
שיבועם שח"ו יתיסר איזה נברא אפילו יסורים כל דהו בלי נזירות חכ"ה
שנגזר מפי ה' בבית דין של מעלה, ומראשית כזאת הודעת, כי לא די
שנהרף הגזירה עכשיו, רק בשעת הבריאה עלה לפני בעל חסד ומעל
הדמיון זה הדור האחרון בראש כל הדורות, כי אין בראש אלא מה שבסוף,
כדכתיב (במדבר כא) את זהב בסופה, כי הסוף תכלית הראש (א), כמו שזה
העולם השפל סופא דכל דרגין והוא תכלית ראשית הבריאה, ככה סוף כל
הדורות תכלית כל הדורות הקודמים, כי אין בראש אלא מה שבסוף (ב).

כמובא בעשרה מאמרות (מאמר חיקוק דין חלק שני פרק ז') וז"ל אם יחסמתה
חכה לו כי בא יבא ולא יאחר מספר הכל, "בראשית" עם כללות

הפסוק, שזה תכלית הבריאה עכ"ל, דהיינו הדור האחרון שיוכז לנאולה

במהרה בימינו הוא תכלית הבריאה, הגם שכללות הדור עכשיו הוא בתכלית

השפלות, אבל מרבוי הגלים ונסיגות שנצטרפו צירוף אחר צירוף ישארו

הנשארים מזוקק שבעתים מזהירים כאור החמה ולבנה, (ישעיה ד') וזה

הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים

לכן זה עבודתנו עכשיו לעמוד בתוקף האמונה כל נמוט וכל נרסה ח"ו.

כמו שכתוב (בזו"ט שמת דף ד' ע"ב) זכאה מאן דיומנן כהאי זמנא

במהימנותא עכ"ל, כמובא בסוף דניאל והמשכילים יבינו, דהיינו שיכירנו

וידעו מטקרי הזמן ומסארועותיו שקרבה העת והעונה לפקוד כנסת ישראל

ולרום קרנה והגם כי אנתנו רואים נודל חילול ה' שנעשה בעולם שישראל

הקדושים מוכים ומעונים בזוים ושפלים, ומעונים מדבר חרב ורעב וביזה

זשנו וכל מיני חלאים וצרות רח"ל, לא נהרום במחשבותינו ח"ו להרהר אחרי

אלקינו כי כביכול ח"ו ספרונו על מדותיו, כי כל מדותיו יתברך הגם כי נראים

לעיני בשר ודב שהטם דינין תקיפין ח"ו, אבל כתובם ננו ומלא רחמים

וחסדים ומתן צרה המציאם פדות ורוחה

(גא)

כבר גילו לנו רבותינו

הקדושים שקודם ביאת

המשיח יתחזק נסיון

האמונה למאוד — לא

נירא ולא נפחד משום נסיון

שומר מאמר האמונה אמונים עח

זכר גילו רבותינו הקדושים שקודם ביאת משיח יתחזק נסיון האמונה

למאד, ולא ידענו כמה נתנמה עוד, ועד כמה נתנמה ויניענו

נסיגות ישראל הקדושים עוד י"ט, וזה העצת היעוצה לעמוד כעמודא

הקייא בענין האמונה והאהבה לה, ועליהם אשר מתחזקים כאמונה אמר

הכתוב (ישעיה ד') וזה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו

כל הכתוב לחיים בירושלים.

לכן נתחזק בכל כחנו ולא נירא ולא נפחד משום נסיון, כי כדאי אלקינו

שנמסור נפשינו לפניו בכל מיני מסירת נפש כאשר עשו רבותינו

ואבותינו הקדומים שפסרו המיד גוסם ונפשם ומאדם לכבוד ה' ושמו

הגדול והקדוש שנקרא עלינו, אשר אש ומים לא יכבה נחלת אהבה שיש

ינו לה, כדכתיב (שיר השירים ה) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה

ונהרות לא ישפטה וגו'.

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור עה

(גב)

הטעם שגילו לנו נביאנו ורבותינו הקדושים גודל הצרות והחשכות שיהיו קודם ביאת המשיח, כדי שנוכל לחזק עצמינו באמונה ובטחון

וכיון שכבר ידענו מדברי תורתנו הק' והי' באריות הטיים ומצאתו רעות רבות וצרות, וכן מדברי נביאים וכתובים, ודברי תנאים ראשונים ואחרונים, כולם נתבאו על הצרות והחשכות אשר יתגברו סמוך לביאת משיח ולמה כתבו לנו ויילו לנו כיו, הלא די' לצרת בשעתה, רק למען נדע שנתחוק עצמנו כי אין דומה למי שבא עליו צער או פחד פתאום חיו או בקושי יכול לבו לסבול זאת, משאיכ' אם יודע מקודם ומכין עצמו לזה אז לא נתרגש הלב ריב ויש בבת לסבול, ולכן צריכים אנתו להכין כל מיני כלי קרב בעיני האמונה והבטחון, ובפרט כי מקובל מפי הצדיקים כי נסיון האמונה יוגדל עד מאד, ולכן צריך ואדם למסור נפשו על זה ממש, ולרבר כל מעס עם חברים ויראי השם, בעיני אמונה ובטחון, ולהשריש ולנמנע בלב בני האמונה, ולהרחיק מרוע משחיתים ומרעים העובים תורת אמת, ומתדבקים בחכמת החיצונים הכל וריק מלא שקר ואין בהם מועיל כלום, כי בתורתנו הק' נגויים כל מיני חכמות שבעולם, כמבא בהקדמת הרמב"ם לסדר ודעים, ומכשי"כ המדות העצומים נגויים בתורתנו, כמובא בספספי"כ, והגם כי תמדתנו היקרה הלז היא כעת בתכלית השפלות, והרשעים והאפיקורסים משתמשים בה למצוא שקריות רח"ל, תורה תורה חגרי שק והתמלשי באפר, אבל במורה תצא תורתנו הק' משקה, יאייר אור הגנוז שבתוכה, ואז יוציא תומה מנרתיקה, ולהטו וישרפו כל הרשעים והכפירים מאורה, והתמימים והצדיקים יתעדנו בהגלות לעיניהם אור המתוק הזה, אור תענים אשר אין כערה כי עין לא ראתה וכו'.

שומר מאמר האמונה אמונים עט

(גג)

ע"ו גודל הצער והחשכות של דורות האחרונים, אם אעפ"כ מקבלים הכל באהבה ועובדין אותו ית"ש, מתקנים בזה תיקונים שלא נתקנו כמעט מימות הבריאה — לפ"ז יכול לזכות אף אדם ששומ בתכלית השפלות

ואמר הנביא (ישעיה מט) ואמר בלבבך מי יד לי את אלה ואני שכולה וגלמדה גולה וסורה ואלה מי גידל הן אני נשארתי לבדי אלה איפה הם, וכתב אחר כך כה אמר ה' אלהים הנה אשא אד גוים ידי ואל עמים ארים נסי והביאו בניך בחצו ובגוהן על כתף נשאתה, והיו מלכים אומנין ושרוהים מיניקותיך אפים ארץ ישחתו לך ועפר גלגלך ילחמו וידעת כי אני ה' אשר לא יבושו סיי

הנה לפרש אלו הכתובים בודאי (וינאל ב) לא איתי די יתינה קדם מלכא לתן אלין די מדרותן עם בשרא לא איתוהי, כי כאן מרומו סוד קיבוץ הנדחין וסוד הגאולה, אבל מהדברים הכולטים מהכתובים הוא, כי ישראל הקדושים שקודם כראת הגואל בדורות האחרונים שהם בצער ובצרה שכולה וגלמדה מכלי תרוח וצבדה ישעים טובים יצר וצרה מכל צד, המה למיאישים בעיני עצמם ח"י, ונחשבים בעיני עצמם כדבר המהור, ואינם יודעים כי בכל צער שצובר על בד ישראל ומקדם מרותיו יתברך בלי תרעומת, וכל שכן כשהוא בקצת שמתח איתו, נגזר מכל זה בנינים גדולים ועצומים בלי חקר, וכל שכן אם גם בצער ובקטנות השכל ובהסתרת פנים עובד ה' ואינו משיגה על כל זה, בזה ותעלה יקרא דקדושה בריך הוא לעילא לעילא, ותעלה על ידי זה נשמות נדחות בלי שיעור, ונתקנים מתישות כאלו ונשמות כאלו שלא נתקנו כמעט מימות הבריאה, וכשיתגלה משיח צדיקנו במורה בימינו יראה ויתגלה לפניו כל אורוה ונשמות נדחות הניצוצין שהפעלה והבה מוח עלמין קדישין ומלאכין קדישין בלי שיעור, והו הגוף והנשמה תהיה כמו אב לכל אלו הנשמות והמלאכים לאלפים ורבבות, ולכל זה יכול לזכות גם אדם ששם בתכלית הנשיות ובתכלית השפלות, כשמתנוגן על הפליה מהוה בזה תזילם יתעמל לעשות נחת רוח ליוצרו, או כונן בשמים עליותיו לפעמים יותר מצדיק גדול, כי (וזהו תצוה דף קס"ד ע"א) לית נהורא אלא ההוא דנפיק מגו חשיכא הקביה (תהלים ס"ג) משפילי לראוח בשמים ובארץ, משפילי דייקא, זה אשר יותר בשפלות בעיני עצמו ומתחוק אליו יתברך שמו וזכרו לעד.

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר ז"ע

(נד)

בדורות הקודמים היו רובא דרובא מישראל שומרי תו"מ — בדור הזה אולי לא נשאר אף אחוז א' שומרי תו"מ — ואף בין אלה זעירין אינון המאמינים ב"ג עיקרים כראוי

ומה נאמר ומה נדבר בדור השפל הזה שבדורות הקודמים היו רובא דרובא מישראל שומרי תורה ומצות כמ"ש בישיבת משה פ' חבא, ודעת הפני יהושע שהחזקת כשרות שבפוסקים הוא רק חזקה מחמת רוב, יען שרוב ישראל כשרים, אלא שהי' הרבה שלא הי' כוונתם לשמים כראוי אף שהי' כמה גדולים וקדושים אין מספר, אמנם בדור הזה בעוה"ד שמיעוטא דמיעוטא בתכלית המיעוט, אולי לא נשאר אף אחוז אחד ממספר בני ישראל שיהיו שומרי תורה ומצות, ואף בין אלה המעטים השומרים תורה ומצות כדריג"ם, אף בהם זעירין אינון שמאמינים בכל ה"ג עיקרים כראוי, וכתות הע"ד מתרבים והולכים.

(וי"מ עמוד ק"ג)

(נה)

מיעוטא דמיעוטא שומרי תו"מ, וגם מזה רובא דרובא מתחברים עם מינים וכופרים

והנה החובת הלככות כתב דבריו ברורו כאשר רוב ישראל היו כשרים שומרי תורה ומצות ואפילו הכי נראה שרוב הדור גם הת"ח העוסקים בחורה לא השיגו האמת בשלימות, ואנן מה נענה אבתרי' בדור השפל הזה שנשאר בישראל רק מיעוטא דמיעוטא קומץ קמץ של שומרי תורה ומצות המאמינים בהש"ת ובתורתו הקדושה, וגם בזה רובא דרובא בעוה"ד נתספין בדרך של שקר להתחבר עם מינים וכופרים עוקרי התורה בטענת היצר שהיום אומר לו עשה כך וגו' עד שאומר לו לך עבוד ע"ז הש"ת ירחם.

(חד"ת שמות, עמוד ס"ט)

(נו)

נסי נסים שישנם עוד מעט מאמינים

רק בחסדי הש"ת ובנסי ניסים ישנם עוד מעט יהודים שאומרים עוד שיש בורא לעולם זה ג"כ הוא נס גדול מן השמים בדור הזה כגודל החסרתו וגודל ההתנגדות שיש להיהדות מבית ומבחוץ

(חד"ת תש"ז עמוד קס"ה)

(נד)

אין דבר גדול מאמונה — בזאת אנחם

וזאת אוכל לומר שזה הוא לי לנחמה מה שאני מכניס אמונה בלבבות בני שאמונה הוא עולה על הכל שאין דבר גדולה ממנה, ובזאת אתנחם, ובזכות האמונה אצפה שישיע הש"ת את הכלל ישראל.

(חד"ת תש"ז עמוד תקל"ה)

(נח)

אם מאמינים בהקב"ה בזמן שאין צדיקים בעולם הוא חידוש נפלא, וגם הקב"ה יתמה ע"ו

ולכאורה קשה מה שיאמר הקב"ה לישראל אני תמה מכם האיך המתנתם לי כל אותן השנים מה זה תימא לכארי מה שמאמינים בהש"ת וממתינים על ישועתו הלא האמונה מקושר בלב כל ישראל בהקב"ה ובתורתו הקדושה, אמנם בשלמא בדורות הקודמים שהיו בעולם צדיקים אמתיים שחיזקו את האמונה בלבות ישראל והדביקו את נפשות ישראל להכו"ע או לא ה"י שום חידוש מה שהאמינו בהקב"ה והמתינו על ישועתו ית"ש דרך צריך להיות אצל יהודי אמיתי ואין זה שום חידוש, אבל בזמן שאין צדיקים בעולם ואין מי שיאיר את עינינו בגודל החששות והאפילה, אין מי יגדור גדר ואין מי יעמוד בספק וצדיקים אמתיים הלכו למנוחות ואתנו עזבו לאנחות אז הוא פלא גדולה מה שאעפ"כ מאמינים עוד בהש"ת ובתורתו הק' וממתינים על ישועת הקב"ה לבדו, ולזה יאמר הקב"ה תמה אני איך המתנתם לי כל אותם השנים.

(שם, עמוד שע"ג)

(נט)

עיקר האמונה הוא בזמן ההסתר

וכפרט ברורינו אלה בגודל ההסתרה המרה אשר העיד הכתוב ואנכי הסתר אסתיר פני, שכל ההנהגה הוא כעת בדרך הסתרה שלא לראות מאומה, ואלו הם הנסיונות להאמין באמונה פשוטה וחזקה שהוה האמונה האמיתית כשאין רואין מאומה, דדבר שרואין אינה כ"כ אמונה אחר שרואה בעינים שהוא כן, וכמ"ש בגמ' אם לא ראית לא האמת מלגלג על דברי חכמים אתה ועיקר האמונה הוא כשהסתר הוא כ"כ שאין רואין מאומה ומאמינים באמונה פשוטה בהקב"ה.

(שם, עמוד תרע"ח)

(ס)

אין לנו שיוור רק האמונה הזאת

אבל היום אין לנו נביאים ולא צדיקים ואין לנו דבר אחר נאר דאם פיצע"ע אמונה און מיט דעם דראפעט מען זיך אויך אויף די גראדע וועגט.

(שם, עמוד תל"ג)

(סא)

עצה היעוצה

ואין לנו עצה אחרת רק בין תנור לכירים לבבות להש"ת שיורח קצת אמונה בלבות בניי והכו"ע הוא כל יכול וכידו הישועה שהוא גדול העצה ורב העלילה.

(שם, עמוד רמ"ב)

(סב)

מה שנמצאים עוד יהודים מאמינים ומקיימי מצות בפשטות
הוא לימוד זכות גדול

וזה עצמו הוא לימוד זכות על בני, שהכוכ"ע העמיד את בני בניסיונות
מרים כאלו, ממיא גם זה הוא חשיבות שמומירין עוד שם הכו"ת וישנם עוד
יהודים ע"ס פשטות שקורין ק"ש ומתפללים ומניחין תפילין זה בעצמו הוא לימוד
זכות לפני הכוכ"ע.

(חד"ת השי"ז עמוד תק"ב)

(סג)

ירדה סמיות עינים נוראה לעולם

ובעו"ה ככה הגיע אלינו בדור השפל הזה שירדה סמיות עינים לעולם אין
רואה ואין מציל, ואף הודיעה כמבואות ושביילין לכווין קצת איזה דרך ישכון אור
גם ידיעה זו נעדרת ממש ככל החזיון הנכתב בקרא, ואין לנו שיעור רק התורה
הזאת ולהשען על אבינו שבשמים. והוא ברחמי ית"ש יצילינו ויוציאנו
מהחושך העמוק.

(ויא"מ עמוד ש"ע)

(סד)

הכל בחזקת סומים בדור הזה

ובחשבת העתים בזהו בעו"ה הכל בחזקת סומים ואין רואין כלל מה שלפניהם
אלא שלפעמים ברוב סייעתא דשמיא מאיר השי"ת את העינים לראות מה
שאפשר לראות בעיניו ולא כל אדם זוכה לזה.

(ויא"מ עמוד, עמוד שכ"ט)

(סה)

הקב"ה עומד ומצפה שיעמדו בנסיון

ולכן יפלא איפוא למה מנסים עכשיו דווקא את הדור השפל הזה הדור הכי
חלוש כי אבד חסיד מן הארץ, המה ה"כו למונחות ואותנו עוכו לאנחות, הצדיקים
יפודי עולם הם בעולם העליון, ואנו נמצאים בעולם השפל הזה והנסיונות רבו
למעלה ראש וחבלי משיח קשים מאוד שלא היו עדיין כמותם ועל דא אמר ר'
יוחנן ייתר ולא אתמינ', כי הם ראו את כל הנסיונות המרים והקשים בעקבתא
דמשיחא, ולכן הנסיונות הללו הם ענין גדול כי הקב"ה עומד ומשקף ממעון קדשו
שבני ישראל יעמדו בנסיון.

(חד"ת ראה, עמוד קמ"ו)

(סו)

הדור הקדום ה' דור קדוש נגד דורינו — מי יודע למה שנוכל עוד להגיע

ונראה לי לפרש עוד המשך הפסוק מהר יקדמונו רחמין, להנהגה או רואים איך שהדורות מתמעטים מאד, ובדור שלפנינו היו סוברים כי א"א שיהי עוד גרוע מאו, אבל באמת טעות ה' בידנו כי נגד הדור הזה ה' או דור גדול וקדוש מאד, וזהו בקשתנו מה' ב"ה, מהר יקדמונו רחמין שהקב"ה ימהר ויגאל אותנו מהרה, דאם ימתין עוד מעט מי יודע מה יצמח עוד כי דלוננו מאד שאנו דלים מאד מאד ועוד ער מתו! ועד מתו! ולמה נוכל עוד להגיע, וע"כ מהר יקדמונו רחמין חוש מהר שלא ימתין עוד כי דלוננו מאד, דכאשר נחבונן נראה איך שהתמעטו הדורות מקדמת דנא מדורות שלפנינו ואיך שאנחנו עכשיו ברור הזה כעוה"ר.

(חד"ת חש"כ, עמוד נ"ו)

(סז)

ההבדל בין דורינו לדורות הקודמים הוא מאות ואלפים דרגות — אף מי שלא ראה דורות הקודמים יכול להבחין זאת

ומשום זה נסתמה הפרשה גבי יחי יעקב, כי אותן שלא ראו את הדור שהי בימי יע"א היו שמחים עוד כשהיו עמהם יוסף הצדיק עם השבטים הק', אבל קול הככי של אותם אשר ראו והכירו את הדור הראשון ה' נשמע יותר שהם ראו והבינו כמה ירדו ממדריגתם. ובעוה"ר עכשיו אף מי שלא ראה הדורות הקודמים ג"כ יכול לראות עד כמה ירדנו מאלפים לא רק עשר מעלות אחרונות כי אם מאות ואלפים מעלות ואנו שרויים בשפל המצב ובדיכאון התחתונה.

(חד"ת יחי, עמוד רצ"ב)

(סח)

א"א אפילו להסביר גדול השפלות

ובעוה"ר היום גדול מאוד השפלות חשכו הראות בארובות וא"א אפילו להסביר כי"כ גדול השפלות שנשארונו ערום ויחף ואין לנו עוד כלום.

(חד"ת חש"ו יתרו, עמוד קס"ה)

(סט)

מהדור הזה אין מבקשין הרבה — הגאולה כבר עומדת אחורי תרעא

והיום כבר עומדין שם כי כבר קרובה ישועתו לבוא והימים קצרים וקרובין אל הישועה, ולא כימים הראשונים שהיו צריכין עבודה קשה והיום תפני אף במעט, אם רק יתקנו קצת ולא יתחברו עם התועים ומתעים, והגאולה כבר עומדת אחורי תרעא, וכמ"ש חכמו"ל כבר בימיהם דכלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה, ומכ"ש היום שכבר הוא הזמן כידוע.

(חד"ת חש"ו עמוד תע"ב)

(ע)

יעאע"ה כבר התנבא על זה הדור

ויע"א כבר התנבא ע"ז הדור ואמר האספו, ואפשר שאם לא יישם כל נשמות ישראל עד סוף כל הדורות ויכול להיות שגם אנו עמדנו שם רק שאין אתנו יודע מאומה. ובהכרח שכירך את כל שבטי ישראל כתיב, איש אשר כברכתו ברך אותם, שכירך כל אדם לפי בחינתו באיזה ברכת שצריך וכל דור מה שצריך לפי המצב, ואנו צריכין בדור השפל הזה כנ"ל שהקב"ה יקבל מאתנו קרבן עוני בלי דעת ובלי תבונה מבלי יד"ש ומבלי פנימיות רק קצת אם משימין אל הלב להוריד המעות להבחיית ולקבל עומ"ש.

(חד"ת חשי"כ, עמוד נ"ח)

(עא)

יע"א התפלל עלינו, והי' המחנה הנשאר לפליטה

התפלל יעקב אבינו והי' המחנה הנשאר לשארית נחלתו, היינו המחנה הנו שהם נשברים לשברי שברים והלכבות נשברים ומשימין עצמן כשיריים, וכמו שאיתא בגמרא (ר"ה י"ז) לשארית נחלתו אר"א ב"ר חנינא וכו' למי שמשים עצמו כשיריים, שרואין עצמן נשאר בדור הזה מדורות הקודמים שהיו פלאים תורה ופלאים יראת שמים ופלא אהבת ה' והיו דבוקים בהש"ת ובתורתו הקדושה ע"כ התפלל והי' המחנה הנשאר לפליטה אלו אחינו שבגולה.

(חד"ת חשי"ו עמוד רמ"ג)

(עב)

גודל ההסתר פנים הוא לימוד זכות גדול

והנה יש לימוד זכות גדול ברור הזה, עפי"מ רכתיב כי כל האנשים הרואים את כבודי ואת אותותי אשר עשיתי כמצרים וגו' אם יראו את הארץ, דמשמע שהעונש הי' גדול כ"כ ספני שראו את כבוד ה' שעמדו כמעמד הנבחר וראו כל הנסים של קיים ומלחמת עמלק וכדומה ע"כ החמירו כ"כ בעונשם, אבל עכשיו בדורות האחרונים שגודל מאד ההסתר פנים ואין רואין ואין שומעין כלום הגם שמקובלין מאבותינו וגם מה שכל הנפשות ישראל עמדו כמעמד הנבחר האפי"כ ההסתר גדול מאד, וזה הוא לימוד זכות על ישראל שהשי"ת יציל אותנו מעונשים קשים ופריים, שבעה"ר חשכו הרואות בארובות שגדול ההסתר פנים, וזה הוא לימוד זכות גדול עלינו שעי"ז נופלין כ"כ וצריך כח גדול להתחזק ולילך בדרכי אבותינו הק'.

(חד"ת חש"ו שלח עמוד ק"ח)

(עג)

רק יחידי סגולה נשארו באמונה שלימה, וגם אלה הם בשפלות גדול

וכן הוא ממש בדור הזה עיקבתא דמשיחא שנשארו רק יחידי סגולה שהולכין עוד בדרך התורה והאמונה וגם זה אינו דומה לדורו של אברהם שאו תו היחידי סגולה כמו אברהם אבינו וכדומה ועכשיו גם היחידי סגולה הם בשפלות וגם גדול שפלות הדור, עכ"פ בזה הבחינה דומה לדורו של אברהם שנשארו רק יחידי סגולה, וז"ס בך חותמין שהחתימה היינו הסוף בעיקבתא דמשיחא יהי כך, היינו כמו שאתה יחיד בדורך, כ"כ בהחתימה יהי רק יחידי סגולה שישארו באמונה שלימה בהשי"ת ובחורתו הקדושה.

(חד"ת השט"ז סוכות עמוד י"ט)

(עד)

כמה קדושה וטהרה הי' בדור הקדום !

ע"כ צריך לידע בימים האלו ימי השוככים שאנו נכנסין לה עכשיו ביום ראשון אחר שבת צריכין להתבונן נמעשים אחר כל הגליות הגדולים גולה אחר גולה שגלינו ופעם מישראל נזרקנו לארץ הטמאה הזו ונמלצו מאתנו כל הדורות הקדומים צדיקים ועובדי ה', כמה תורה וקדושה הי' בישראל בדר הקדום, כמה קדושה וטהרה הי' והכל נמלצו ממנו ונשארו ערום ויחף בדור שפל עם נסיונות גדולים ומרים וצריכין הכל לתקן שע"כ הוצרכנו לבוא לארצות הטמאות מקורות הטמאה וגדול הסט"א מאד בכל עבר נפנה וגדולים הנסיונות והצרות.

(חד"ת השט"ז ויחי עמוד קל"ג)

(עה)

אין עוד אצל מי לחמם את עצמו — לא נשאר לנו רק הבוכה"ע

ויקויים בנו הפסוק כי אני ה' רפאך לגדול שפלות הדור, דבדורות הקדומים לנו הי' עוד גדל כח הקדושה עד אין שיעור, ובפרט בדורות הנביאים, רק אפי' אח"כ היו צדיקים וקדושים והי' מקום שיכלו לחמם את עצמם, אבל מה נעשה עכשיו בשפלות הגדול הזה, אין לנו עצה אחרת רק כי אני ה' רפאך, שלא נשאר לנו כלום רק הבורא עולם נשאר נצחיות, וחזין מזה הכל נכמל כבר מטול השפלות ורק כי אני ה' רפאך.

(שם, עמוד ח"ס)

(עו)

עכשיו זוכרים עוד קצת הדורות הקודמים — אבל מי יודע אם לא ישכחו לגמרי מה שהי' מלפנים ויהי' תמורה לגמרי

איבערדעס קאן מען זאגן היינט, מי'ברויר נישט צו קלערן לאנג, אביסלע ווען מ'בארעכנט זיך נאר, אינצ' אליין אינז געדענקט מיר נאך דורות, וואס זענען געווען ווייט געריקט פון היינט, אונז האבן מיר דאך אויך שוין נישט געזעהן די גאנץ פריערדיגע דורות, נאר דע דורות וואס אונז האבן נאך געזעהן, זענען אויך נאך געווען וואויל און לעכטיג א קעגען היינטיגען דור, אזוי ווי כ'האב דאס פאריגען מאל טאקע געזאגט, אז דע אלע זמנים וואס ס'איז התחיל השעבוד, אז וואס אמאל איז געווען ערגער, וואס אמאל זיך גערעכט פריער, מ'שרייט שוין לאנג מ'איז אין א דור יתום א דור שפל, מ'שרייט שוין לאנג דור עני בעונו נחפס, וחטגיע אין בעדינו שרייט מען שוין הונדערטער יארן, נאר דעמאלטש האט מען דאס געזאגט ווייל מ'האט געדענקט די פריערדיגע דורות, בעוה"י, אזוי אמח ווי היינט איז עס נאך נישט געווען "אוי נאך לנו אז אינז זעמער צו דעם אמח געקומען" אזוי אמתי'דיג אמח, אין גורר גרד נאין עומד בפרץ, וי קען מען זיך ערגעץ אנווארימען, ווי קען מען זיכען עפעס רוחניות, אפילו א ישועה בגשמיות, אוי ווי קאן מען זיך קערן ווי קאן מען זיך ווענדערן, אוי נא לנו אונז דעמער אזוי אראפגעפאלן, אין אזא גרויסען ביטערען שפלות, איבערדעס דארף מען האבן דע גאולה, על התמורה, אז ס'טרעפט זיך נאך אביסל יודען וואס געדענקען נאך פון דע פריערדיגע דורות, חלילה שפעטער עהט עס אינגאנצען פארטוישט ווערן, אוי מ'וועט שוין גארנישט חלילה האבן מ'וועט חלילה גאר נישט געדענקען וואס ס'איז אמאל געווען, איבערדעס זאגט ער אז ס'מיז זיין על הגאולה פריער, על התמורה ביז ס'וועט נישט זיין א גאנצע תמורה חלילה, אז ס'וועט נישט חלילה געטוישט ווערן.

איבערדעס וזאט "לפנים" בישראל על הגאולה זה קלי ואנוהו, אז דע גאולה מיז זיין "לפנים" בישראל, ס'זעהט אויס אז מ'האלט שוין ביים לעצטען קץ, אבער מ'ווייסט דער דאך נישט דע זמנים קצרים, אבער עס קען נאך חלילה געדויערן, יעדער טאג חלילה שלעסט אריין טיפער און ווייטער, ס'איז שוין גענוג געווען א תמורה, ס'איז שוין גענוג פארטוישט געווארן אלעס, אבער טרעפט זיך נאך עפעס, אפשר איז נאך נישט אינגאנצען מן הקצה אל הקצה געווען קיין תמורה, איבערדעס ברויך מען האבן ס'יאל זיין "לפנים" בישראל, די גאולה "פאר" דער התמורה.

(ס"ג בשלח חשי"ט)

(עז)

מה טוב הי' לנו אם היינו זוכים לראות הקדושה של צדיקים הקודמים

"אז מען הייבט זיך אן צו בארעכענען ווי ליכטיג איז געווען, ווי וואויל איז געווען אביסלע אין די פריערדיגע דורות, עס איז געווען אזא כח הקדושה, און זיי האבען זיך אויך מתמרמר געווען אויפ'ן דור, אז מען בארעכענט זיך ווי וואויל וואלט אונז געווען, אויב מיר וואלטען געווען דעמאלט, אויב מען וואלט די זכיה געהאט צו זען אזא קדושה פון די פריערדיגע צדיקים, אבותינו ספרו לנו אז מען האט זיך געהאט מיט וואס צו טרייסטען, מיט וואס זיך מנחם צו זיין, איין האבן געהאט זיך מיט וואס מנחם צו זיין, היינט האט מען אונז געלאזט אין דעם גרויסען חשכות, אין די גרויסע הסתרה וכו'".

(ס"ג שמות חשי"ד)

(עח)

לפניו לא ה' כן

בעוה"ר הדור סרוץ מאוד אשר כמותו לא נתייחה מעת שקבצו ישראל את התהוה, וכבר התנבאו עלינו כן בתנ"כ ובדברי חז"ל, אוי לדור שכך עלתה בימינו.

נד"י מכתבים ח"א עמוד צ"ט

(עט)

ידוע ליהוי: כל מה שרואין משפלות הדור הוא עוד אף פעמים ככה!

מ'האט אונז געלאזט אין דעם גרויסן חשכות, אין די גרויסע הסתרה. — מ'זעהט יעדער די הסתרה, נאר וויסן זאל מען אז וויסל' מ'זעהט איז נאך מ'זענט מאל ארגער...! ווי גרויס אין ווי ביטער די הסתרה איז — מ'זויסט גארנישט וואס מ'זעהט פאר זיך! — מ'זויסט גארנישט ווי מ'איז — מ'זויסט גארנישט וויאזוי מ'האלט דער מצב — מ'זויסט גאר אליין נישט — מ'קען נאר זאגן צום בוכה"ע "כי ידעתי את מכאוביו" דער בורא עולם ווייסט די מכאובו פון אידן, פון אידישע קינדער, מ'איז נישטא נאך מ'ינער וואס זאל וויסן, נאר איין באשעפער וואס ער ווייסט, וואס מ'קען מיר זיך פארלאן אויף אים, אז ירחם על עמו ועל ארצו.

(שמות חשי"ד)

(פ)

כל מי שחי בדור הזה הוא רחמנות גדול!

ובעוה"ר אוי נא לנו שהחינו והגיענו לזמן הזה לראות בחורבן עמינו, שרשעים גמורים שכל ימיהם רחצו בדמן של ישראל נעשו מושלי ישראל, ונמצאים עוד יהודים שומרי תורה ומצות שהולכים עמם שלובי יד ונותנין להם כח וחיווק.

אוי נא לנו אז מ'האט דאס דערלעכט, און מ'זעהט צו אזא שפל המצב! מ'איז א גרויס רחמנות אויף יעדן איד וואס לעבט אין דעם דור אז מ'זעהט אזוי אויס מ'קען זיך נישט דערהאלטן, אין חומל ואין מרחם... מ'האב מיר זיך נישט ווי צו קערן און ווי צו ווענדן נאר צו השי"ת אליין, השי"ת זאל זיין אונזער מרדך! מ'האב מיר דאך נישט ווער עס זאל אונז מרדך זיין השי"ת זאל זיך מרחם זיין מ'זאל נאך געהאלפן ווערן, מ'זאל נאך וויסן פון פרייד, מ'זאל נאך זוכה זיין צו זעהן גוטים מ'זאל נאך זוכה זיין במהרה צו דינען דעם באשעפער אינאיינעם מיטן מלך המשיח.

(שמות חשי"ח)

(פא)

הקב"ה יקיים מצות צדקה עם דור עני ואביון כמוזנו היום

זהנה הקב"ה שומר משמרתו של תורה וגם הוא מקיים מצות צדקה, ולמי שהוא עני ביותר, יותר שייך אצלו המצות צדקה, אי"כ הכי תי' עד עכשיו דור עני ואביון כמוזנו, שעכשיו אנחנו כ"כ עניים ודלים ערום ויחף עניים מדעת ומתורה, ואין לנו כמה לבוא לפניו יתברך בהגיע הימים הנוראים, שאנחנו עניים ואביונים וכמו שאומרים בתפילות כדלים וכרשים דפקנו דלתיך, והבוכ"ע נ"כ מחוייב לקיים מצות צדקה, והיכן ימצא עוד דור עני ואביון כמו עכשיו דור הזה וע"כ עכשיו הוא הזמן היותר גדול לקיים בו מצות צדקה עטנו, (חד"ת תכוא, עמוד רכ"ח)

(פב)

מה שאמר הוי"ט בדורו, ואנן מה נענין אבתרי'

והה"צ מלאפאש זלה"ה שמע מק"ו הייטב לב זכותו יגן עלינו שאמר פע"א שאם יעבור עוד עשרים שנה עד ביאת המשיח, אם נחשוב איך שיוכל הדור להיות אז, הוא כמו לחשוב מה למעלה מה למטה מה למנים מה לאחור, שא"א אף לצירי איך יהיה נראה — כן אמר אז — ובעוה"ר מעת הסתלקותו יש כבר ע"ו שנים, ובדואי כבר לא ידענא מה שאפשר לחשוב בזה עכשיו שהוא כבר עמוק יותר מלחשוב מה למעלה מה למטה וכו' ורק שכוחם וזכותם נשאר, יהיה באמת זכותם יגן עלינו, כוחו וכח כל הצדיקים וקדושים שהי' עמם בחברי"א חדא כידוע.

(חד"ת תשי"ז עמוד תר"ע)

(פג)

קושיא גדולה וחזקה, על כל אלו שעברו גלי הצרות והתלאות בימי השואה

אמנם קושיא זו שהקשה האוה"ח הקי' על פרעה כוחה יפה בדורינו זה על כל אחד מישראל, ובפרט על אותם היהודים הטאמינים בהש"ת ובהשנתתו וכבר עברו עליהם גלי הצרות והיסורים וכבר ראו בעוה"ר מכות רעות וגדולות שלקו בהם ישראל בדורות האחרונים יותר ממה שנלקו המצריים בימים ההם ושום אומה ולשון בעולם לא סבלה עוד כ"כ כמו שסבלו בני"י ע"י גודל הקטרוג שגרם עון הדור ויודעים ומאמינים שהכל הוא בהשגחה מאת הבור"ת בסיבת העוונות, וכרוז שכל אלו שסבלו אז את הצרות והעונשים לא עלה אז על דעתם כלל שאם יעזור להם הש"ת ויחלצו מסצוקתם למקום מנוחה ומפלט שיוכלו לעבור את הש"ת, בודאי יפנו דעתם מכל ענין וימסרו עצמם לעבודת הש"ת בלי שיסיתו דעתם ממנו אמילו על רגע אחת. אולם עינינו הרואות שלא כן הוא, אלא שוב נתנבר כח היצר ונשכה הכל מה שחשבו בלבם בימי הצרות והיסורים, כי הבוכ"ע נתן כח לשטן למסות עיני האדם שלא יראה כלל אמילו דברים שהם נגד השכל.

(חד"ת כא, עמוד ק"ל)

(פד)

אנו עכשיו בתכלית השפלות — אין לנו ידיעת האמת של דורות הקודמים — אין עצה רק לילך בעקבי הצאן

ובעוה"ר אך שטחין העינים מראות האמת, ועד מתי יהיו עוורים כ"כ, וצריכים לרחמי שמים גדולים שיעזור השי"ת שיעברו הנסינות האלו וזמנים אלו, כמו שאנו מצפים להשי"ת שירחם על מעט מישראל הזה כי לכל העם בשגגה שהשליכו אותו בחשכות הגדול הזה, והבעל דבר מתגבר על ישראל בסיבות שונות, ואנו צריכים להשים על הלב ולידע שצריך להיות מאמין בהקב"ה ואנו עכשיו בתכלית השפלות שאין לנו השגת התורה ופארה, ואין לנו ידיעת האמת מה שהי' לישראל בדורות הקודמים שהיו דבוקים ישראל להשי"ת, אבל אעפ"כ קצת האמונה שיש בנו עוד וקצת כח התורה שיש הכפחה על זה כי לא תשכח מפי זרעו, ובכח שדבוקים בדרכי אבותינו הקודמים מה שמקבל לנו כמו שפירשי' ז"ל בשיר השירים עה"פ אם לא תדעו לך היפה בנשים שאם אין יודעין הדרך שילכו בה אמר צאי לך בעקבי הצאן שילכו בדרך האבות ויסתכלו בכל פסיעה שלהם שהלכו הם, ואם יוצאין אפילו פסיעה אחת ממה שהלכו הם צריך לידע שיכולין לייפול צמרי ואין יכולין להניע לדרך האמיתי.

(ח"ת תשט"ו יתרו עמוד קס"ט)

(פה)

מי שזוכר עוד את הצדיקים הקודמים, לא יוכל ליתן מרגוע לרוחו

ומי שעדיין זוכר קצת את הדעת תורה שהי' להמנהיגים שבדורות שלפנינו לא יוכל ליתן מרגוע לרוחו ושקט לנפשו על המצב הנורא השורר בעת כעוה"ה. אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.

(עה"ג עמוד י"ג)

(פז)

יש מי שרוצה ואין לו מסייע

ובמה מישראל יש שעמלים מאד ולבם כואב עליהם שרוצים להיות יהודים אמתיים ואין יכולים לצמצם את לבם להשי"ת — ונזכה להתגבר על כוחות היצר שלא נפגום עוד, ונזכה להיות דבוק בתוה"ק ובעבודת ה' ב"ה ובאמונה אמיתית שהוא לרצון להקב"ה שזה הוא תכלית האדם, ויש יהודים שמשתוקקים ע"ז שיבואו לדרך האמיתי לישא חן בעיני הבורה"ע ולהמשיך מן השמים ישועה ברוחניות ובנשמות, שרק זה הוא ההשתוקקות של כל יהודי שרוצה להיות יהודי באמת, ובעוה"ר תוקף הגלות ושעבוד הגדול מעכב כ"ז.

(ח"ת תשט"ו שנות, עמוד קל"ח)

(פג)

רק יחידים נשארו שנשבר לבם מצרת העולם — אין עצה רק להשען על אבינו שבשמים

היוצא לנו מזה דאף אליכא דר' יוחנן דאמר לא ניחא ליה למרייהו וכי
אבל זה גם הוא מודה איך שיהיה המצב בעיקבא דמשיחא, שרק יחידים יהי
שנשבר לבם בקרבם מצרת רבים וצרות העולם, וע"ז סובב והולך כוונת הכתוב
מי בכס ירא ה' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים, היינו בתשכות התורה
שהיא עיקר החשכות אם אין רואין ואין יודעין את אור התורה ואין נוגה לו שיוכה
לילך בדרך האמת ומה עצה יש לו במצב שפ"ל מזה, יבטח בשם ה' וישען בא"קו
וכמ"ש חז"ל בסוף מסכת סוטה שבעיקבא דמשיחא אין עצה אחרת ואין על מי
להשען אלא על אבינו שבשמים, שהמצב שפ"ל מאד ואין מנהל ומחוקק בידינו ונעשין
כ"כ ממושמש בפסוקים עינים ואין יודעין את דרך האמת ובאיזה דרך ישכון אור
וכמו שתיאר שם בגמרא מצב דורינו בעוה"ד.

(חד"ת עקב, עמוד קל"ז)

(פח)

אנו עכשיו בשפ"ל המצב ואין עוד דעת

והנה לדור דעה אמרו ולא נתן ה' לבם לב לדעת, כ"ש בדור השפ"ל הזה שהוא
הפטר בתוך הסתר, בוודאי אנו בזה הבחינה של ולא נתן ה' לבם לב לדעת, רק אנו
מצפים ומשתוקקים להבורא כל העולמים, ואלו הימים הם שאנו מצפים לשנת
חשועה לשנה גאולה וישועה בשפלות הגדול הזה, כמו שרואים שאין עוד דעת
ואין עושין הכנות להימים הקדושים ואנו בשפ"ל המצב ומסתנינים להישועה
להתעוררות רצון העליון שנושע בכל מיני ישועות, ונזכה שנחי' ונראה בישועת
השי"ת ובהתגלות כבוד שמים ונזכה להקדש ולהטהר ולהרהורי תשובה כאמת
במצפוני הלב ולהשפעת קדושה ולתקן את הכל ולשנת ישועה כללית ברחמינות
ובגשמיות ונזכה להתרוממות קרן התורה וישראל ולהתגלות כבוד שמים עלינו
בכ"א.

(חד"ת תבא, עמוד ט"ז)

(פח)

עיקרי הדת צריכים רחמים גדולים

הושענא למען דתך, זה אין צריך פי', דברורות הקודמים הי' צריכין
לפרשו, אבל היום א"צ פי' שמוכן עפ"י פשוט שעיקרי הדת צריכים רחמים
גדולים וגדול מאד השפלות ושמיירת הדת הוא כמכנה עצומה, דכמה שוטרי הדת
יש היום בכל העולם, וזה נ"כ הוא נסים ונפלאות שיש עוד מעט מישראל שזוכרין
עוד שיש דת תורתנו הקדושה ומשוקעין מאד בכל עבר ופנה, והשי"ת ישמור
אתנו שלא נחטא ונוכל לילך ברת האמתית.

(שם, הו"ד עמוד ט"ז)

(צ)

גם במצרים היו בשפלות גדול ואעפ"כ נתעלו למדרגה גבוה מאוד, וכן יהי גם אתנו עוד ביתר שאת

ואעפ"כ שאנו בשפלות ובחשכות נוראה כ"כ, עד שקשה להצטייר איך נזכה לגדולה זו, מ"כ יש לדעת שגם במצרים היו כגוי בתוקף השעבוד, ואעפ"כ עשה עמהם הקב"ה גם ופלא והוציא אותם מעבדות לחרות וקרע להם את הים ונתעלו למדרגה גבוה מאד, עד שאחז"ל ראתה שפחה על היום מה שלא ראה יחזקאל בנבואה — בן אנו מחכים בדור האחרון הזה שנאולתינו תהי בכחינה גבוה יותר מנאות מצרים, כי על כן גם הנסיונות הם גדולים יותר.

(הר"ת חשט"ו וארא, עמוד קמ"ח)

(צא)

השפלות של דורינו אינו אפילו בדמיון למצרים — אחר הגאולה יתודע לנו למפרע גדול שפלות הדור

ועיקר הכל הוא סייעתא דשמיא שירחם השי"ת על עמו ישראל, כמו שירחם על ישראל שהיו במצרים בשפלות גדול בימים האלו, ובעוה"ד בדור הזה השפלות הוא יותר גדול מכמו שהי במצרים שאינו אפילו בדמיון אליו, כמו שידוע ממה שאמרתי כבר הרבה פעמים ולא אאריך עתה בפרט זה, והשי"ת יעזור כשיהי הגאולה שלימה או יראו וידעו המצב של היום, ואז יספרו לנו כמו שספרו לישראל אחר יצ"מ באיזו מצב היו במצרים בשפלות כמו שמספר התורה"ק וגם אנחנו בעצמינו אין יודעים גדול השפלות של עכשיו ורק כשיהי הגאולה שלימה או נדע למפרע שפלות של דור הזה, השי"ת ירחם על עמו והבורא כל העולמים יעזור שנוכה לראותו.

(הר"ת חשט"ו עמוד קל"ט)

(צב)

השפלות של מצרים לא הי עוד התחלה נגד שפלות דורינו ואין יכולין להשיג ולשער גדול השפלות שיש בדור הזה וגדול החשכות שכל מה שמוצאין כתוב בשפלות של מצרים לא הי עוד התחלה נגד שפלות של דור הזה.

(הר"ת חשט"ו עמוד קמ"ג)

(צג)

ואתה ד' עד מתי...

אחי ורעי הארצידיקע ברודער, לאסיר נישט אוועק אהן א ישועה, לאסיר איינרייסען פארן כורא כל עולמים! לאסיר זיך בעטן ביים באשעפער, ווי לאנג נאך ווי לאנג נאך ווי לאנג נאך וועט מען אונז אריינלייגען אין אוועלעכע ביטערע נסיונות מיטען שוין מער נישט אויסהאלטן שבאמת איז לסבול רק ברחמי שמים.

(שם, עמוד מ"א)

(צד)

לכבות בניי שבורים ורצוצים

ההכי אפשר לפרוט לכבות בניי הנשכרות "מאיז ציבראקען ציקריזשעט
מיהאמיר זיך נישט ווי צו קערן און ווי צו ווענדן".
(שם, עמוד מ"ד)

(צה)

**אין לנו שום כח ושום חיוזק — הבוכה"ע יקבל מעט
השתוקקות שיש עוד בינינו**

דממש אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, דבעוה"ר אין לנו
כמה לאחוז ובמה להתחזק ואין לנו שום כח ושום חיוזק, והכתוב צווח רק חזק,
אולם אין יכולין לחזק מעצמינו וצריכין לסייעתא דשמיא, והבוכה"ע ירחם על עמו
ויקבל המעט השתוקקות שיש עוד בינינו שרוצין לילך בדרך האמת.

(שם, עמוד תנ"ו)

(צו)

גם מדור השפלה הזה יצמח כבוד שמים

דהנה בשעת בריאת העולם כבר ראה הקב"ה הכל עד סוף כל הדורות וגם
דורינו השפלה ראה, ובוה אנו מוצאים נוחם קצת לנפשינו שראה הקב"ה גם אותנו
בשעת הבריאה ואעפ"י כרא את עולמו ומסתמא כך צריך להיות ויצמח טובה
לכבוד שמים גם מדור השפלה הזה.

(תד"ת סוכות עמוד צ"ט)

(צז)

**אוי לנו שהגענו אל זה האמת ! — היכן יכולין לבקש קצת
רוחניות או אפי' ישועה בנשמיות !**

ומאות בשנים כבר צועקין שהוא דור יתום, דור עני בעוט נתפס, ומפניע אין
בעדינו, ורק אז אטרו בן מפני שזכרו הדורות שקדמו להן, אבל בעוה"ר אוי
אמתדיג אמת כהיום "א הי עוד מעולם, אוי לנו שהגענו אל זה האמת שאין
גודר גדר ואין עומד בפרץ, היכן יכולין להתחמם קצת, היכן יכולין לבקש קצת
רוחניות ואפי' ישועה בנשמיות, היכן יכולין לפנות היכן יכולין לשעות, אוי נא לנו
שנפלו לשפלות גדול ומר כזה.

(תד"ת תשי"ו עמוד תע"ד)

(צה)

אין לנו אצל מי לבקש דבר אמת או תנועה אמיתית

וכמו שהי' בעוה"ר כדורנו שנהרגו יונקי שדים וגם זקני הדור זקנים האמתיים
ונדולי הדור כולם נהרגו בעוה"ר ונאבדו מאתנו ונשארו ערום ויחף ולא נשאר לנו
אל מי לפנות לבקש דבר אמת או תנועה אמיתית.

(תד"ת תשי"ו עמוד תנ"ו)

(צמ)

כל תנועה אמיתית שעושים עכשיו אין להשיג גדול מעלתה —
אשרי למי שמקרב להמלך כשהוא בשבי, ואוי לו למי שמסיע
לשבאי המלך

והרי נזכה לראות הישועה, ומי שיזכה לזה הרי כודאי יעשה תשובה
שלימה שיבואו אליה ומשיח עם כל הכלל ישראל ומי שיהי ראוי יעשה
תשובה שלימה, מסייל יהי לתועלת כל מה שעשו עתה, כל תנועה של תשובה
שעשו באלו הזמנים הקשים בימי הנסיון אין להשיג עד כמה שיהי לתועלת
וחשיבות גדול, וכמה גדולה תהי החרפה על שעזבו זה הזמן, אפילו לכמה מועט
שהוא, מימ לגדולי הנסיונות והזמן הקשה הכל חשוב הוא אצל ה"בוכ"ע וכמה
גדול האבדון אם אובדני זה הזמן, שזה הוא הזמן שהיא עת לעשות לה' כשהוא
הפרו תורתך, כדפי' בירושלמי דכשהוא דור של הפרו תורתך אזי הוא עת
לעשות לה', ועתה הוא הזמן שעושים להבוכ"ע וגדול הוא מאוד, דהכי הי' עוד דור
כזה שיהי בו הפרו תורתך כ"כ בכל ענין, ועתה בזה הזמן מבקש הבוכ"ע תנועה
אמיתית אצל כל יהודי, וכדאיאת המשל דהמלך כשהוא בשבי מי שמכניסו אז
ומקרב, זה זוכרין לעולם, כשהמלך חוזר למלכותו, ואוי מחפשיין אחריו ואומרים
זהו האיש שקירב להמלך בעת שהי' בשבי, דכשהמלך יושב על כסא מלכותו
בבית המלכות אין חשיבות כ"כ שיראין מהמלך ומקרבין אותו, וכן הוא גם
היום דבשבו"ע עור בניהמ"ק ובני' היו שרויין על אדמתם וכבוד השכינה הי'
מלא על כל העולם כולו לא הי' חשיבות כ"כ מי שקירב עצמו להשכינה הקדושה,
אבל היום דשכינתא בגלותא ובשבי' שהעולם ריחוק עצמן כל כך מדרך השם ופנין
לכל הדברים אשר שנא ה', מסייל הוא חשיבות גדול לכל נניח הזמן שהמלך הוא
בשבי ומבקש התקרבות, ומי שמתקרב עצמו להמלך ומכניסו ומיחד מחשבתו
להבוכ"ע כמה טוב יהי לאלו היהודים שיוכלו לומר עליהם שאילו קרבו להמלך בימי
השבי, אבל אזי הלייה לאילו שיוכלו לומר עליהם, דכשהי' בשבי לא השניחו עליו
והלכו ביחד עם כל השבאים וסייעו לכל אלו שמסיתין ומדיחין והלכו נגד רצון
הבוכ"ה אזי לאותה בושח ואזי לאותה כלימה.

(חד"ת תשי"ז עמוד תקי"ד)

(ק)

היגיעה שבזמן החשכות חשוב מאוד לפני הקב"ה

ובאמת היגיעה מה שאנו מייגיעים עתה בתוך תוקף הגלות והחשכות הגדול
הוא גדול מאוד וחשוב הוא לפני הקב"ה, וכמו שאיתא במדרש ורוח אלקים מרחפת
ע"פ המים זה רוחו של משיח, שמיד אז נברא כן שיהי מוכרח להיות גם יגיעת
הצדיקים, והקב"ה יעזור שנוכל לעמוד בתוך תוקף הגלות.
(שם, חזרתי עמוד מיה)

(קא)

כל פסיעה ופסיעה מלאה נסיונות — בכל דיבור שמדברים עם אדם צריכים שמירה יתירה — אנו עכשיו באפילה גדולה מאוד — יה"ר שלא נהי' ח"ו מהנדחין

וגדל הנסיונות שיש לאדם אם עובר פעם אחת בשוק במקומות הטמאים האלו שצריכין ישראל להיות בגלות, ובכל דיבור שמדברים עם כל אדם צריכין להשמר ולהתגבר בכה גדול שלא יכניס בתוכו מכה הטומאה, וצריכין לזה סיעתא דשמיא גדולה שהשי"ת יעזור שנזכה להתגבר על כוחות הטומאה, והשי"ת ירחם על עמו ישראל ויראה בלכבות הנשברים של בני' וגדל השפלות של כל ישראל בזמנים קשים אלו, והבורא כל העולמים ירחם עלינו בימים האלו שהי' התעוררות גדול שישאל ניצלו מתוקף הגלות ונתרוממו כמעלה גדולה ונתדבקו בהשי"ת, והיום אנו באפילה גדולה מאד, וצריכין סיעתא דשמיא שנזכה לחיות ולראות בישועה השלימה ולא נהי' ח"ו מאותן שיהיו נדחים, השי"ת יודע האמת מי הראוי לזה, אותם שרצו להתדבק בדרך האמת בימי החשכות.

(חד"ת תשס"ו רח"י, עמוד קל"ב)

(קב)

כל תנועה קלה של אמת בזמנים אלו חשובה מאוד, ולהיפך כל עבירה קלה הפסדה גדול מאוד

תוכן הדברים בואו ונחשבו של עולם, היינו להביא עולם חדש היינו ביאת המשיח שנקרא עולם אחר, הוא רק ע"י מצות ומע"ט שלא ינאח לעבור אלו הזמנים בלא כלום, שחשובים מאד לפני הבורא אלו הזמנים, וכל דבר קטן שעושין בשביל כבוד שמים ולהרצת תורה וקדושה ומע"ט הכל חשוב מאד בזמנים אלו לפני הבורא, והוא משל למלך שהוא בשב"י ומי שהוא מקרבו בימי גלותו וזוכרין יותר כשהמלך חוזר על כסא מלכותו, דבומן שהוא גדול ועומד בביתו ועומדין לפניו באימה אין רבותא כ"כ שמכבדין אותו, רק כשהמלך הוא בגלות אז חשוב מאד אם מכבדין אותו, כמ"ש מלך אסיר כרהיטם שכנתא בגלותא בזמן השפל הזה שהכבוד שמים הוא בתכלית השפלות, ע"כ כל ישראל שעושה איזה מצוה ותנועה קלה של אמת בזמנים אלו חשוב מאד לפני השי"ת ומסיע לקרב ביאת המשיח — וחלילה להיפוך אם עושין איזה עבירה קלה ובפרט דעות נפסדות ח"ו ה' ישמרנו הוא מרה כלענה וגורם התרחקות הגאולה ח"ו, ע"כ בואו ונתשוב חשבונו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה ולהתרחק מכל עבירה קלה ולהתקרב לכל מיני מצות ומע"ט ומדות טובות.

(שם. חקת עמוד ק"ל)

(ק)

כל מי שרוצה להיות יהודי נאמן רואה עצמו כנאבד ויחיד בעולם ואין מי שישגיח עליו

ובדור הזה חושבין בעוה"ר שעוב ה' ח"ו את הארץ וכל מי שרוצה להיות יהודי נאמן לה' ולתורתו רואה עצמו כנאבד וחושב שהוא יחיד בכל העולם ואין מי שישגיח עליו מחמת גודל ההסתרה וחושבים עצמם לאבודים ואין יכולים לשלום על המחשבות בכל תנועה ותנועה ואפילו אם רוצין לתקן נעשין בעוה"ר תמיד יותר גרוע מגודל ההסתרה ששולטת בעולם ואין רואין כלום. אבל האמת הוא שאין זה רק דמיון מחמת תוקף הגלות וגודל הנסיונות, אבל צריך לדעת שהש"ת משגיח בפרטיות על כל אחד מישראל בפנימיות הלב, והעיקר הוא רק לבקש את האמת וירצו להיות דבוק בכורא כל העולמים ונהי' כעינים צופיות כאמת להש"ת ונבקש מאתו ית"ש שירחם על עמו ונוכל לצאת מחשכות הגדול הזה ונראה כעינינו השגחה פרטית בכל פרט ופרט וזוכה להיות דבוק בטהרה ובקדושה ובדרך האמת.

(חד"ת חש"ו עמוד ת"ט)

(קד)

עכשו אין מבינין תכלית הבריאה רק לעתיד יתגלה לנו — מי שמייגע עצמו בזמנים הקשים בשביל כבוד שמים יהי' השיבות גדולה לעתיד

ולכאורה בזמנים אלו בגודל שפלות הדור והמצב אין רואין ואין מבינים מה הי' התכלית של בריאת העולם, ורק לעתיד כשתמלא הארץ דעה את ה' וכל העולם יעבדו את הבורא ורוח הטומאה יעביר מן הארץ או יתגלה לעין כל תכלית הבריאה. אך לעומת זה צריך לדעת שהעבודה שישראל מייגעין עצמם בזמנים הקשים הללו בגודל השפלות והו' חשוב יותר לפני הש"ת וזה יהי' השיבות גדולה לעתיד מי שמייגע עצמו עבור כבוד שמו יתברך בזמנים הקשים, דאו בזמן הגאולה לא יהי' עוד רבותא לעבוד את הש"ת שהרי לא יהי' עוד מציאות בלא"ה, ורק העבודה הזאת שמייגעין עצמם בגודל השפלות היא חשובה ומקובלת מאוד לפני הקב"ה ועי"ז יזכו או לעבודה יותר מעולה ונשגבה. אבל עכ"פ תכלית הבריאה יתגלה רק לעתיד מה שאין רואין ואין מבינים עכשו. ועל מנת זה ברא הקב"ה את העולם, כי הוא ית"ש ראה הכל מה שיהי' לעתיד.

(חד"ת שבת שובה, עמוד כ"ג)

פרק ה
מנהיגי הדור האחרון

מאמרים מלוקטים דיבורי נבואה ורוח"ק מצדיקים הקודמים מה שנבאו על מנהיגי הדור האחרון הלזה עיקבתא דמשיחא

(א)

— חזון הבעשטש"ק זי"ע אשר חזה על מנהיגי הדור האחרון —
 כעיקבתא דמשיחא יהיו רבי"ם כארבה לרוב — הם הם יעכבו את הגאולה —
 יגרמו פירוד לבבות ושנאת חנם ומדות רעות — מאוד צריך לדקדק אם הרבי
 הוא משורש רחמנים או משורש פורה ראש ולענה

כתב בספה"ק אוצר החיים (בחומש היכל הברכה) להגה"ק מקאמארנע
 וצלה"ה פ' תצא סוף מצות שליח הקן ו"ל:

ומעתה חדעו אחיי, שעיקר השמירה בפה עליון ותחתון, ולא כמו שנחפשט
 מנהג הרע שבכל פנה ובכל עיר ועיר יש רבי, ומי שהוא מכת של כבי זה מדבר
 סרה ופוער פיו לבלי חק על רבי שבעיר אחרת.

שמעתי ממורי וחמי שהיה תלמיד מובהק מרבינו הקדוש הצדיק מוה"ר
 יחיאל מיכל מזולאטשוב שפעם אחת נסע מרן אלקי קודש קדשים אור שבעת
 הימים רבינו ישראל בעש"ט על הדרך והלך אל היער להתפלל מנחה, וראו
 התלמידים שמכה ראשו מאד באילן וצועק ובוכה צעקות משונות ובכיה רבה
 והמה ראו כן תמהו ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה, והשיב שצפה ברוח
קדשו על הדורות שיהיו סמוכים למשיח וראה שיהיו רביים כארבה לרוב והם
הם יעכבו את הגאולה מלשלה האם מעל הבנים בכללות, ופשוט כי גורם
פירוד לבבות ושנאת חנם ואינו מלמד להסרים למשמעתו מדות טובות וישרות
ודרכי עבודה, ובפרט חלילה לדבר סרה נגד איזה צדיק או גדול הדור או אפילו
על שום בר ישראל המוחזק כמצוות, והם מלמדים בהיפך לעשות חוכא וטלולא
מכל מי שאינו נוסע לרבי שלו וזה גורם פירוד לבבות ושנאת חנם ואריכות
הגלות, ומאוד צריך לדקדק בדור הרע הזה מענין התדבקות הצדיקים אע"פ
שהזהרתי כמה פעמים לדבק עצמו בצדיק הדור כי זה כל האדם ובלבד שיהי
באמת ובלב תמים כדי לקבל מלכות שמים, וצדיק הדור מעלה נפשו להאיר
בהארה נפלאה בתורה ומצוות כמו שראינו בעינינו פעולת נסיעות אל הצדיקים,
אבל בדור הרע הזה מאד צריך לשמור נפשו, כי הרבה נוסעים כי בהפקירא
ניחא לו לפרוק ממנו עול תורה ומצוות וכיון שמקבל שם חסיד ועוות פנים אז
פורק עול תורה ומצוות לגמרי, ולכן תדקדק מאד מענין נסיעה אם הרבי
משורש בני ישראל רחמנים או משורש פורה ראש ולענה וחשמור פ"ך מלדבר
סרה אם לא על מפורסם ברשעו, ואל תאשים אותי שדברתי ע"י כה מה שאין
 דרכי כי כך נצטויתי בחלום הלילה, עכלה"ק.

(ב)

— הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע —

נבואת הבעש"ט הנ"ל קצת בנוסה אחר: יהיו הרבה רבי"ם רמאים כמו עלי
האילות — הסימן להכיר צדיק אמת אם נזהר משקר עד קצה האחרון — צריך
תפלה הרבה להנצל ממנהיגי שקר

אורך ענינים נוראים הגבר יג

שומר נפשות חסדיו מיד רשעים יליס. פ' קדוש א' דהנה מי שנוטע לאיזה לדיק הוא לריך לתהות על קנקמו בשבע הקירות ובעצב בדיקות אם הוא לדיק אמת ונפירט בעקבתה דמשיחא אשר כבר יבא הבעש"ט הק' זי"ע בעת שהלך עם חלמדיו בדרך ויהי עס הרבה הילנות אשר היו ממואלים בעלין הרבה אשר לא יוכל לספר והכה הבעש"ט הק' זי"ע את ראשו בחילנות ושאלו לו הלמיריו למה הוא עושה כן והשיב הק' שמרעו שעקבתה דמשיחא יה' אנשים שמכנים ח"ע בשם רבי ויהיה מרמאים ומטעים את הנברות הרבה כמו חלו בעלין (וחקי הרבי ירחמיאל הק' זי"ע ב"כ אמר ע"ז האופן) והסימן בזה הוא חס אמר הבדיקה יודע לך שהוא נזכר

משקר עד קצה אחרון אזי הרע שהוא לדיק ובלא ששמע ממנו איזה דיבור של שקר אזי למעשה"ם הרחק ח"ע מעל גבולו כי הוא חמד הסטי"א ולא עמא חאמר לו ואל ששמע אליו כלל כי אין לו חלק באלקי ישראל ואף אם יראה לך אורות ומופתים אל תאכה לו (וע' בחילנת דהיי פ' מזרע ובמעמיו יתק סס) וכנה האדם לריך להפיל חפלה ומחנה לפני השי"ת שלא יבלה ימיו לריך ח"ז אלל לדיק שאיננו מסמרא דקדושה ואזי השי"ת מלינו מכד"ר וזשה"כ שומר נפשות חסדיו מיד רשעים אופן הרבנים שהם רשעים כי כל מי שאינו נפרש משקר לנמרי הוא רשע ב"ל והשי"ת ישמר את חסדיו שלא יבואו למחאי כזה רק שיזכו אל לדיק האמת:

(ג)

עוד מהנ"ל

הבעש"ט עבר פעם ליד אילן עמוס עלים ונענה: פאר משיחין וועלן זיין פאלשע רבי"ם אזוי פיל וויפל בלעטלאך ס'איזו רו אופן בוים.

(סיפורי מן הרמ"ח עמוד כ"ה, מהרה"ק ר' מאטל מסלונים זצ"ל)

(ד)

נבואת הבעש"ט הנ"ל בשנינו קצת — יהיו רעבים
כמו יאק מאק — רוב צרות ישראל בא עלי יודים

הכל	פקודי	הבינה	שיח	
		חל עתה		
		נעקנתה דמשיחא מולפא יבני והיורק יאמרי אזי אמלךך ותרן הקדוש קודש קדשים רוח אשינו משים ה' הכי"ש טוב בעת חפלה ונחה בדרך פעם אחת הנה נראשו ונרע עערו ואמר לחי"ב שראם צרות קדשו שקרוב ליני העשית ימים (רביעם יאק מחל) וע"י זה נאצדה אנוכה וסקן ותמלךך וכמעט רוב לרות ורעות של ישראל בא מן זם השתחרות ויעול תורה וחפלה ודרכים עקומים עוקבות להיות לו דרך מעוקם ונעקם דרכי להפלה שחיות חרענו עשוה אחר חלות ונחה עקמה עתה בליה ואשוי חודבק עלמו ללדיק אמת אשר ראשו בעניי השמים עליונים בחלוחת אור ח"ק		צ"ל רעבים

(א"ה: ע' ד"ב להרה"ק ממוקאטש מהר"א א' ט"ו שהביא זאת בזה"ל: שהבעש"ט ראה ברוה"ק מה שהיה בדורות האחרונים רביים בזה"ל: יאק מאק (כמו שומשמן) הרבה מאוד והמה יהיי מעכבים הגאולה עכ"ה).

(ה)

— בשם הבעשטה"ק ז"ע —

קודם ביאת המשיח יהיו רבי"ם רשעים גמורים — דהע"ה התפלל שהש"ת ישמור נפשות חסידיו מהם

וואומרים בשם [הנעש"ע וז"ע] שאמר שקודם ביאת המשיח יהיה רבנים ואדמו"רים שיהיו רשעים גמורים, ועל התמימים שלא יכרכו אחריהם ח"ו, התפלל דהמע"ה שוטר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם ור"ל]. וגם יתרכו בעולם שופים ושקרנים שישייעו לחם הרבה מאוד.

(אשרי האיש ד' מ"ט למהרא"ז מרגליות)

(1)

בס' ארץ החיים מביא דברים הנ"ל
מהרה"ק ר' אורי מסטרעליסק ז"ע

(2)

דברים הנ"ל מהרה"ק הנ"ל בשינוי קצת

והרה"ק מסטרעטין ז"ל אמר משמו עה"פ
שומר נפשות חסידיו מיד רשעים
יליגם, שאמר: לפני ביאת המשיח יהיו
רבי"ם רשעים גמורים ר"ל, אבל הן החסידים
הם צחיימותם סוצרים שרבים הוא עובד
ה' ולכן נוסעים אליו, לזאת התפיל דהמע"ה
שומר נפשות חסידיו כי הש"ת ישמור את
החסידים ומיד רשעים יליגם שלא יבשלו
ח"ו צרנים כאלו:

(אור עולם אות יא)

פ"א ההפלה נשנת קידש לפני העמוד
וכשהגיע לפסוק שומר נפשות
חסידיו ומיד רשעים יליגם. אמר כוזה פעמים
בבכיה גדולה. אחר התפלה שאלו אוחו
התלמודים מה ה' כונחו בבכיה ובכפלו כמה
פעמים הפסוק רבות רעות וכו'. וענה בפיו
קדשו אשר ראה בעיניו פקוחא שקודם ביאת
הגואל יהי מפורסמו הדור ימלא ציניהם
ופורסמים שיהיו רשעים גמורים. וע"ז בכה
שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יליגם:

(ארץ החיים א' פ"ב, נדפס בספר

תלמודי הבעשטה"ק חלק כ"ד)

(ח)

- היהודי הקדוש זי"ע -

משיח צדקונו ישלח מעל פניו הרבה חסידים עם מלכיהם בראשיהם שילכו לקראתו - לא יועיל טענת החסידים שטענו בו, כי צריך להתפלל ע"ז כל ימיו - יותר עבודה הוא להיות מחובר לטהור מלכויות טהור בעצמו

תפארת

ודת וסיפורים

היהודי

(ו) ע"י הא דאמרו חז"ל כל הממוכר לטהור טהור. הקשה לו פ"א הרה"ק חכם הרו"ם מו"ה שיב"ל מרפשי"מא איך לקחה מדה"ד היחזק וזאת שיהיה ללדיק אחימי אשר ה' פרוס ומובדל מהכלי טובים ועבד כל ימיו להביות"ם בתמי"ג. והוא אך התחבר לו יהי נעשה טהור כמותו. והשיב לו כי להיות מחובר לטהור הוא טעודה יותר גדולה מלהיות טהור בעלפנו. והובא דבריו אלה בכמה ספרים מש"נו. [ומחאיתים דברים הללו לאשר שמתהי חסי ידי המנוח החסיד המוסלג מו"ה יצחק בער הכהן ששעבערשין. ששמע בעלנו ממי הרב הגאון הקדוש מו"ה ליבו"ז ז"ל אבדיק צוטייר תלמידו של היהודי הקדוש ביוס א' דר"ם סיפר בשם רבו היהודי הקדוש וי"ע כשיבוא משיח לדיקנו אז ילכו לקראתו כל הלידיים. ומנהיגי

ישראל. עם אנשים החסידים אשר שאבו מ'מיהם ויהי' בניהם מנהיגים כאלה אשר משיח לדיקנו יאמר להם גש הלאה עם החסידים שלך. [פעי"א אחד משיח לדיקנו וועט זי"א זאגין פארט דיר מיט דיינע חסידים]. וזו יקרבו החסידים ויבכו מאד ויאמרו משיח לדיקנו מה חטאתו ואשמנו הנח ה' לנו אמונה כי הוא לדיק אחת וזוהי מלכותך עלינו וזוהי לדיקנו ושיב נהם, כל ימיו של אי"ם מהלוקד לבקש מהביות"ם כי יזכה להתקשר בלדיק אונת. והביות"ם לא ימנע טוב מההולכים בתמים. ואם ה' לנענש באמת להתקשר בלדיק אחת ה' מאיר לכם האמת. ובדאי לא ה' לנענש האמת להאמת

(ט)

- הרה"ק הנ"ל -

נח מאוד שראה ברוח קדשו שגם הענין של רבי"ם יתקלקל ומה יעשו ישראל

נפלאות

חידושי תורה

היהודי

46

(עו"ש) **שבועתי** מטעה מהרה"ק היהודי ז"ל פעם אחת ה' היהודי ז"ל בליה עם הרה"ק ר' שמחה בוגס ז"ל שה' תלמידו. והיודי לא ה' ישן רק חושב וגנח מאד. ושאל לו הר"ר שמחה בוגס ז"ל מה מע"כ בוגס. ואמר היהודי ז"ל אני השבתי שלאחר משה ה' שופטים ולאחר שופטים נביאים ואח"כ אכנה"ג ואח"כ ה' מנאים ואמוראים ופוסקים ואח"כ ה' מוכיחים לשם שמים ואח"כ נתקלקלו שנתרבו מוכיחים שלא לשם שמים ואח"כ החמילו רבי"ם ע"י אני בוגס שאני רואה שגם זה יתקלקל מה יעשו ישראל ע"כ:

(א)

— נבואת הרה"ק מרוזין זי"ע —

בעקבתא דמשיחא ירד אש מן השמים לנביאי הבעל, ויהיו נסיונות גדולים ועצומים — אני מודיע זאת למען תדעו להזהר

וכבר הזהירו ע"ז רבותינו הצדיקים והקדושים מדורות שלפנינו שראו ברוב קדשם מה שיארע לנו מהנסיונות בעיקבתא דמשיחא. ושמעתי מפי ת"ח מפורסם ואיש מהימן ששמע כמ"פ מאביו ששמע מחותנו אשר הי' רגיל אצל הרב הקדוש מרוזשין זי"ע יותר מעשרים שנה, ושמע מפה קדשו דיבורים אלו, תדעו דכמו שירד האש מן השמים לא"י בהר הכרמל ולא ירד לנביאי הבעל, בעיקבתא דמשיחא יהי' ההיפך שירד אש מן השמים לנביאי הבעל ויהיו הנסיונות גדולים ועצומים קשים ומרים, ואני עומד ומוהר לכם על זה למען תדעו להיות זהירים בדבר, וכע"ז מקובל מהרה"ק מראפשיץ זי"ע ועוד צדיקים וקדושים שהגידו מראש גודל הנסיונות שיעמדו לנגדינו והזהירו ע"ז.
(ע"הג עמוד קל"ו)

(א"א)

— השלמה על דברים הנ"ל —

(ב"ב)

הרה"ק מרוזין כימיו: גם הצדיקים תמהין מה פעל אל' — כימינו יאמר, המנהיגים הם הגורמים החשכות הגדול

המקרב רחוקים ומרחק קרובים בידוע שהוא מנהיג שקר

ד ב ר י

נשא

י ו א

וק"ו זלבים ציטט פנים (חגנו זכרון ליה"ב) מביא נסח רבניו בקדוש אור ישראל מרוזין זלבי"ה שפי' מואבי"ב (נמונר כ"ג) כמה יאמר ליעקב ולישראל מה פסל אל-ל, כי צימים בקדמונים ביה"ב הכבדו חי' נעלמת משיני כהונים אלל גילה סודו אל עניויו הכניאים להזיקים, אלל פתח צבוע"ל צרות חטופת זה לא נזרות על שכמו אשר גם צמיני ישראל' הם צמי הפלים יפלה מה זה ועל מה זה עשה פי' ככה, ח"ש כמה הולח יאמר ליעקב ולישראל הם כי מדרגות כהונים ונוי פלים, בלשון תמיכה מה פסל אל-ל, ע"כ. ומסיים אל"ו זלבי"ה שם, והגדונו בשמו לפני מחולק"ה וכוסע צמיני, ע"כ, ולפי מל"ב זורט אלשפר לפרש הפסוק כמה יאמר ליעקב, ולישראל' שבו כמו צבילי ישראל צבינה ישראל ובעצור"ס (ומלוי כמיס סבל"מד השנשא חמקוס בעצור וצביל"ה והכי טווח הכתוב כמה יאמר ליעקב, ולישראל' כלומר צבילי משי ישראל הם מוכיני הדור יאמרו מה פסל אל-ל כי משיני כהנהיגים גורמים לחטופת ולכפסות פנים כנוור"ה עד החמקין וצילין מה פסל אל-ל וכנוכ"כ"י יתור שנוכה לרלווח מוכר"ה בישיפת כל ישראל' וכשמתחן כהנגלות כנוד שמים עליו צב"ל.

הנה ידוע שהאיש המהימן שממנו שמע רבניו הדברים הנ"ל הוא הרה"ג הישיש מוה"ר יעקב טייטלבוים ע"ה, ושמעתי בשם הרה"ח מוה"ר שמואל בנימין שישא ע"ה ששמע מרי' יעקב הנ"ל עוד דברים נוספים שהיו מקובל אצלו ממהרה"ק מרוזין זי"ע שנראין כמו השלמה לדברים הנ"ל שאמר: תדעו שקודם ביאת המשיח כמו שיהיו גדולים וצדיקים שיבררו דרך האמת מהתורה"ק, כן יהיו מנהיגי שקר שיבררו ג"כ מתורה נביאים כתובים ש"ס בבלי וירושלמי וכי' היסוד מדרך האמת בדרך הרשעים ותדעו להשמר מאוד מהם. ושאלו אותו אי"כ איך נוכל להכיר אותם, והשיב שהמבחן הזה יהי' בידכם שבאם על אנשים יראים וכשרים ימצא תמיד חובה וירחק אותם ועל רשעים ימצא תמיד זכות ויקרב אותם הרי זה סימן שהוא ג"כ מהם והרחק תרחיקו מאתו, עכד"ה"ק.

(ע' קס"ח)

(י)

— הרה"ק ר' שמואל מסלונים זי"ע —

מדרש: לפני הגאולה תרד אש מן השמים לצדם של הפורקי עול — זה יהי הירור האחרון שלא יתבטלו בני הכשרים אפי' בפני מופת זה

ש מ ו א ל

נ

ד ב ר י

צדדים, הכשרים באמת יחפצו באותו כהן גדול שהם יבחרו בו כמתאים לעשרה זו ואלו הפורקים עול יאמרו שהם היהודים האמיתיים והם הם שצריכים לבחור את הכה"ג כפי הבנתם, ויכריעו או ביניהם כדרך הבו"ז שהיתה בימי אליהו וזל, דהיינו שיעשו ביניהם סימן שכל מי שיענו לו באש מן השמים האמת אתו, והנסיון הגדול יהיה או באופן זה שהאש מן השמים תרד לצדם של אלו שהתרחקו מן התורה והם יצליחו במלחמתם, אך זה יהיה הירור האחרון כי הכשרים באמת לא יתבטלו אפילו בפני המופת הזה, והעצה להחזיק מעמד במצב נורא זה לכל יהודי היא שיהיה מקושר לצדיקים וליהרדים כשרים המקושרים לתורה, כי התורה היא נצחית, וזכת זה אפשר להחזיק מעמד בכל העתים והמצבים.

בא אתה וכל ביתך אל התיבה. התורה הקי' היא נצחית וכל דיבור מתוכה נוגע לכל איש מישראל בכל עת. כשם שיש פרשה בתורה כי תצא למלחמה על אויבך (דברים, כ—כא) ופי' בספה"ק שהכוונה על מלחמת היצר שבכל זמן, כמ"כ י"ל שענין התיבה הוא א' יידיש ווארט. בכח התיבה שיהודי מוציא מפיו לפני הקב"ה בבחי' אמת, יכול הוא להונצל ממי המבול והידונים ולטהר את עצמו מכל מיני רתיחות דם טמא. ובמיוחד בזמן הסתר כמו של ימינו, שהחשכות גדולה, צריך לעשות בחי' תיבה נח שהתאחרו בתוכה כל מין טהור, דהיינו שכל היהודים הכשרים יתאחדו ויתקשרו באהבת חברים אמיתית. והנה איתא במדרש, כי בימים שלפני הגאולה האמיתית כאשר יצטרכו כבר לחקים את בית המקדש תפלטו בני' לשני

(יב)

— הרה"ק מלובלין זי"ע —

בעון המנהיגים שב' אחד אומר אני אמרוך נידחת הגאולה

טו. ושמעתי מכ"ק אדומ"ר סגב קדוש רבינו יחזקאל משכילאויט זי"ע בשם רבינו קדוש סחוס מלובלין זי"ע כי ט"א סגור בשמחם שרואם ברוח קדשו סגולס קרובס מאוד וכבר סחלו סכני משס לסכסורר לילך לסלחם בעדנו כי נן סול סעה לזן מן סשמים. וזמן קרר לחי' בנס (סרבי מלובלין) מאוד ואמר כי רואס ברוח קדשו ט"א כרוז מן סשמים טיחורו מסניכסם ועריכסם למלחמס בעדנו מסני כי סגולס נדחית לזמן בעון סמסניסם כדורינו סכל א' אומר "לנו אמרוך" סכדיס ולזן מס נעני אכרתי עכרכ כדור סספל סחשך סוס סי ורמנו כ"ב.

(דברי תורה מהרה"ק ממנוקאש, מהדו"ת א' ט"ו)

(טו)

— הרה"ק מראפשיטץ זי"ע —

קודם הגאולה יהיו ראשים שהם"מ ירכב עליהם — לא
יהיו ניכרים — בהכרח להכניע א"ע

(וזה חי' פ' ויחי דף תכ"ו) ע"ז אמר מורי הקדוש רבינו נפתלי
[מראפשיטץ] אל הצדיק ר' מרדכי ליפא בעיר ראווע, דע ידידי
שקודם ביאת משיח יהיה ראשים שהכלב הס"מ יהיה רוכב עליהם,
ולא יהיה ניכרים, ובהכרח להכניע א"ע, כי מי יודע מה בלבו, ולא
יכול להנצל מהם אלא הלומד תורה לשמה ויש לו אמונה, ומה נ"מ
מזה שאמרתי לך, כי חלילה שיעלה על מחשבה כזאת כי ה' יראה
ללבב ולא האדם, אלא שתבקש רחמים בבכיה לפני השי"ת ינחנו
בדרך אמת, ע"כ אמרי קודש.

(טז)

— עוד מהרה"ק הנ"ל —

רב העיר עם אשה נכרי' (מינות) ויאמרו אחריו אין קדוש כמותו

כמ"ש מפ"ק אדמו"ר ההצה"ק ר' אברהם שנתח זצ"ל
חרב מכאריב ומנ"כ סעיה"ק ירושלים ת"ו שאמר בשם זקנו הרב מראפשיץ זצ"ל,
שאמר דעו כי קודם ביאת המשיח יתרבה כיכ השקר בעולם עד שרב העיר יסע יחרו
עם אשה נכריה [כוננו על מינות] בעגלה אחת, ורבים מכני העיר ואמרו אחריו אין
קדוש כמותו כו' ע"כ מה ששמעתי מפיו הק' הנ"ל.
(אשרי האיש דף מ"ט)

(יז)

— עוד מהרה"ק הנ"ל —

כל האדמור"ים יסעו ביחד עם הבע"ל דבר ע"ל קרון — ביקש
מבניו שלא יעזרו להחוף הקרון

שמעתי מפיו עד

שמיעה, אשר מרן ז"ל סיפר מהרה"ק מראפשיץ שאמר, "אשר לפני ביאת
משיח יסע הבעל דבר על קרון, וכל האדמור"ים יסעו עמו על הקרון, ואמר
הרה"ק לבניו הק' הלא גם אתם תהיו רכיס, בעט איך אייך איר זאלט
חאטש נישט העלמן שטופן דעים וואגן" ע"כ, ועל זה סיים מרן הקה"ט
זי"ע (מסאטמאר) "אלע העלמן זיי שטופן", ע"כ.

(מכתב התעוררות ע' ע"ג)

(יח)

— הרה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע —

בדור האחרון יהיו רבי"ם שיסעו בשב"ק — בהכרח ילכו לקבל פניו מפני פיקוח נפש — ביקש מבנו שלא יעזור להם עכ"פ

הרה"צ מוואידיסלאב ז"ל סיפר כמה פעמים מה שמקובל אצלו מבית אבותיו, שזקינו הרה"ק והנורא ר' דוד מלעלוב זי"ע אמר פעם אחד לבנו הרה"ק ר' משה מלעלוב זי"ע בזה"ל: **משה לעב — זאלסט וויסן, פאר משיח וועט קומען וועלן זיין רעבי"ס וואס וועלן קומען צו פאָרן אום שבת און אוועקפארן אום שבת, און דער גאנצער עולם וועט ארויסגיין באגלייטן, און דו וועסט אויך מוזן ארויסגיין, ווייל אויב נישט וועסטו זיין איינגעשטעלט מיטן לעבן, און דער וואָגן וועט אריינפאלן אין בלאָטע, און דער גאנצער עולם וועט העלפן ארויסשטומן זאג איך דיר, געדענק אַז עס איז שב"ק זאלסט כאטש נישט העלפן מיטשטומן דעם וואָגן עכלה"ק.**

(יט)

— הרה"ק בעל אור המאיר זי"ע —

אפי' צדיקים יהיו להם נסיונות באמונה —
העצה לפירם שאני אמרתי זה מראש

בסוף ספר תפארת ישראל הביא שם מבעל אור המאיר מזוטאמיר בעשרה מינוט לפני פטירתו ביום ערב חג השבועות הגיע אליו תלמידו הגדול ר' שניאור מאסאטוב ז"ל ואדמו"ר ז"ל שכב ופניו אל הקיר אז הסיב את פניו ואמר זה אתה הוא שניאור, עוד יהיה זמן לפני ביאת המשיח שאפילו איש כמוך וכמוך יהיה להם צורך להתבודד בפניה לעשות חשבון אם אמונתו שלימה שיש בירא בעולם, העצה לזה שתפרסם שאני אמרתי את זה מראש.

(ב)

— הרה"ק מהר"י מאוסטרהא זי"ע —

בעקבתא דמשיחא יתפשט האפיקורסת אצל רבנים יותר ממשוטי
 עם — הפשוט יבזה את הרב שנכנס בו אפיקורסת

בספר זכרון יעקב יוסף (מע' צ') כותב: שמעתי מאחד מידידי שראה בטה"ק רב יחי
 מאיש אלקים קדוש רי"י מאוסטרהא וזלה"ה שפירש המשנה סטה בעיקבתא דמשיחא
 חוצפא יסגי, כי קודם ביאת המשיח תתפשט אפיקורסות אפילו אצל רבנים, ופשוטי עם לא
 יזיק להם כל כך, כמו שדרך תולעת העש שאוכל בגדים מתפשט דווקא בגדים החשובים
 כמו של צמר ומשי אבל לא של שק, כמירכ קדם ביאת המשיח יתפשט אצל הרבנים
 שאינם נשמרים מן האפיקורסים כי, ואיש הפשוט יבין שהרב הוא אפיקורס יבזה אותו,
 והרב יאמר לו "חצוף! והפשוט ישיב: אמת שזה חוצפה ממני לבזות את הרב ואני חצוף,
 אבל אתה באמת אפיקורס, וזה פי המשנה בעיקבתא דמשיחא חוצפה יסגו, היינו שיהיו
 הרבה מחוצפים שיבזו את הרב שנכנס בו אפיקורסת.

(גא)

— הרה"ק מקאצק והרה"ק מלעכוויטש זי"ע —

אפי' רבנים יהיו צריכים רחמים שלא יפלו למינות — זהו חבלי
 משיח שיצמח אצל כ"א צד מינות

בספר אמת ואמונה דף ו' ע"ב שנדפס בשנת תרס"ח בפיעטרקוב בהסכמת
 הגאון ר' חיים מבריסק זי"ע, כתוב שם בזה"ל: ואם רצונך לדעת מנא
 אמינא לה שבעקבתא דמשיחא שדא תיכלא בכולא בענין האמונה ר"ל, הנה
 מלבד מה שהגידו רבותינו ז"ל חדשים גם ישנים בספריהם הקדושים, שעיקר
 הביורד בכלל יהא באמונה יש לי בקבלה מה ששמעתי באוני מרשכבה"ג
 אדמו"ר מסאכטשאב שליט"א (וצ"ל) בשם חותנו מקאצק וצוקלה"ה זי"ע
 שבעקבתא דמשיחא וועלן דארטין אפילו ווייפע זשיפעצום רחמים נישט
 צוועק צופאלין אין מינות גם שמעתי מהרב הצדיק וכו' ר' משה מקארין
 וצוק"ל שאמר בשם הרה"ק מלעכוויטש ז"ל, כי זה ענין חבלי משיח, סי וועט זיך
 וידמען אין יעדערין א צד מינות ר"ל.

(כב)

- הרח"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע -

אפי' הצדיקים יהיו נבוכים באמונת המשיח מרוב ההסתד

(א) **כתב** לי ממו' הגאון הסידר אבד"ק סערלאק שי' שסיפר לו הרה"ק ר' שמעי' שלמה ז"ל כשם אביו הק' ר' יעקב ארי' מרלדזמין (תלמוד הרה"ק מהר"י מווארקי) ששמע מדורבי ר' בונם שקודם ביאת המשיח יהי' הסמר גדול כי' עד שלא יביתו גם הצדיקים שהולכים בנגדי לבן, היכן ולימתי. ויהי' נבוכים ג"כ באמונת המשיח:

(שמחת ישראל, מאמרי שמחה)

(כג)

דברים הנ"ל בשינוי קצת

(ח) **כתב** נספר גאולת הארץ (דף ו'), שמעתי מהה"ל מרלדזמין זי"ע ששמע מפי רבי הרה"ק מו"ה ר' שמחה בונם מפרשיסחא ז"ל, שקודם ביאת המשיח אף הצדיקים המפורסמים יהי' נבוכים ח"ו באמונת ביאת המשיח, מרוב ההסתד שי"ה אז בעניי הטבע וחין זה מהנמנע אחרי כ' אלפים שנה לערך מתורבן הבית וכו' ע"ש: ועיין לעיל אות סי' א:

(שם)

(כד)

- הרח"ק הרי"מ מגור זי"ע -

אם יהיו מנהיגים לפני הגאולה שינטו מדרך השי"ת לפי ששונט, לא ישמעו להם

ד) כסוף ספר חידושי הרי"ם על מס' גיטין והלכות קדושין אשר נדפס בווארשא בשנת תרל"ו כתב שם בהשמטות לפי שלח וזל"ק: כתיב בפרשת ציצית לתקן חטא מרגלים ולא חתורו פי' רש"י לבא ועינא ב' מרגלים, והי' חטא שהגם שהעשרה נשיאים עיני העדה אמרו כן, הי' ראוי לבני ישראל שלא לתור אחריהם, והוא ללמד לכללות ישראל שהגם שהיו נביאי שקר או מנהיגים כירבעם ושאר גדולים, ויראו שנוטים מדרך השי"ת לפי ששונט, לא ישמעו להם כלל, ואפשר יהי' עוד נסיונות כאלו קודם הגאולה, עכ"ל ק.

(וכ"כ בס' הזכות פי' שלח להג"ל)

(כה)

אפי' צבוישי בנדי לבנים יקשה עליהם האמונה

חידושי גלות וגאולה הרי"ם

קודם ביאת משיחנו יהי' אז רח"ל ישראל וכמ"ש שישאר כ"א אחד בעיר ושנים בצרות גדולות ונוראות ומפני זה או במשפחה (ואח"ז הכה באצבע צרדה שלו ואמר: לא כן הוא אלא אחד בעיר יציל על כל העיר ושנים במשפחה יציל כל המשפחה. אפי' אנשי צורה בכגדי לבנים (בל"א וייסע זאפיצעס הוא מלבוש הצדיקים אז) יקשה עליהם מלאחו (בל"א אונציהאלטיך) בשמע

(כו)

— רוח"ק מהגר"א מווילנא זי"ע —

עון הדור של עקבתא דמשיחא יהי שיעמידו דינים ופרנסים שאינם הגונים
 — יתגבר החוצפא אף בוקנים וגדולי הדור — יתחייבו כלי' בעון החנופה —
 אך הקב"ה יראה עליהם כי לא עשו רק מחמת יראה מבעלי אגרופין

מגלת אסתר א

פירוש ע"ד הרמז הגר"א

בחצר גנת בתן המלך. שאלו תלמידיו

את רבי שמעון בן יוחאי כו' עד והיינו דכתיב וכו'. עיינו כי הכליה דמגילה זו מרמז על גמר
 הכליה שבנקבות משיחא כמו שכתוב ונעת היא יעמוד ויכאל השד הגדול כמו שכתוב בחלק ל"ח
 עיין ספ. ושאלו מפני מה נתחייבו כו' שנאותו הדור כו' אמר להם אמרו אחס, שקשה לכם
 דווקא שנאותו הדור הא' נלא"ה לא קשיא לכם על חיוב הכליה א"כ אמרו אחס. א"ל מפני שנהגו
 מסעותיו של אותו רשע, מתאותיו של ינה"ר וממשתיו. אבל זה קשה לנו הלא רבים שמו מזה מכמה
 שנים מימות עולם ומה הטאו אותו הדור יותר. וא"ל כי זה נלא"ה א"א לומר דא"כ אותם שהלכו
 אחר המשתה יהרגו חמו אמרו א"כ ששאוין יהרגו וכו'. א"ל אמור אתה א"ל מפני שהסתחו ללנס.
 והענין כי בעקבות משיחא חושפא יסגי (סוף סוטה) ונערים ילבינו פני זקנים חוקים יעמדו מפני
 נערים. חמו כוונתם שאמרו (תנינה יד) י"ח תללות של ישעיה ולא נתקררה דעתו כו', חס קשה
 להולמו וכי ס"ד ישעיה שוא לישראל היה. אלא דכל דוחקין דענדין לישראל בגלותא מוקרב פורקנא
 כמ"ג אגרא דכלה דוחקא, ולכך כל הקללות הן לטובתן לקרב הגאולה ואעפ"כ לא נתקררה דעתו
 עד אמר ירהבו נעדר זקן, אזו וודאי אתי משיחא דבעקבות משיחא חושפא יסגי. והענין של החושפא
 היא כי מעמידין דיין ופרנס שאינו הגון, ואמרו (סנהדרין ז') כל המעמיד דיין שאינו הגון כאילו
 טוע אשירה כו', וצירושלמי קראם אלהי כסף ואלהי זהב (ע"ש במהרש"א) ולכך נערים פני זקנים
 ילבינו. אבל זקנים יעמדו מפני נערים מי הכריחן לכך, אלא שגזרה החושפא והוא אף בזקנים וכולם
 שנאותו הדור כליה, ולפיכך נתחייבו ישראל שנאותו הדור דווקא. א"ל וכי משא פנים יש בנדר, בשלמא
 על סעודתו לא מצינו נצירוש שנתייבו כליה אבל ע"ז קשה. א"ל הם לא עשו אלא לפנים מחמת יראה
 שהם נעלי אגרופין עפ"י פקודת השרים מעובדי כוכבים כמ"ש צירושלמי. אף הקב"ה לא עשה
 אלא לפנים:

(כו)

— החתם סופר זי"ע —

בעקבתא דמשיחא יעמדו מנהיגים לישראל בעלי זרוע מהערב רב
ויש סכנה שלא יזכר שם ישראל עוד — אך קיום היהדות יהי ע"י
שלא יגורו מפניהם אם יאמרו נגד התורה וקבלת האבות

מובא בספר לב העברי חלק א' דף ל"ג ע"ב ז"ל: בעשרה מאמרות דורש מאמר
מתניתין דסוף סוטה, בעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי לשבת, כלומר בעת
עקבתא דמשיחא או רק היראים אשר יהיה להם אומץ דקדושה לא ישאו פני גדול,
ולא יגורו מפני איש אלא יעמדו בתוקף עוז על אמונתם עד ביאת הגואל, וכעין זה
שמעתי מעשה הנעשה אצל רבינו זצ"ל, (מובא דבריו בספר חוס המשולש דף
מ"ב קצת בשינוי לשון):

פעם אחת ה' רבינו (החת"ס) זצ"ל בקיץ מקום סמוך לקהילתנו פרשבורג
לשאוב אויר צח, ותמיד דר במדור בית נכרי, פעם אירע שה' משנה
דירתו והלך לגור אצל בן ברית איש נכבד וירא אלקים אבל ה' עם הארץ גדול,
ולא עברו ימים, עד ששמע רבינו שהבעל אכנסא מדבר עליו מאו, ושלח
תיכף, לקראתו אם אמת הוא, וענה כי אמת הדבר ושאלו מה ראית ממני, והשיב
שראיתי מאחורי הדלת את רבינו שישב לסעוד בצהרים בשבת קודש בלי
קידוש, ואיוה יהודי אוכל בלא קידוש, והוא לא ידע כי כבר קידש אחר
תפילת שחרית, ובליילה הירחר רבינו ז"ל על מה עשה לו ה' האי סיבה
שלעת זקנתו יאמרו עליו בפומבי שהוא עבריון, ועלה בדעתו מפני שעבר על
דברי חז"ל עם הארץ חסיד אסור לדור בשכנותו, ועדיין לא נתישב דעתו, כי
אמר הלא הייתי יודע מהגמרא הזאת, ולמה לא נתן ה' בדעתי האי גמרא, ולא
הייתי משנה דירתי, שוב אמר נתת שמחה בלבי ה' על זה הייתי מצטער כל ימי
הלא יעמדו על ישראל טרם ביאת הגואל ב"ב רועים רעים בני ערב רב בעלי
זרוע, כמבואר במתניתין ובווה"ק, והרהרתי שאם כן שהם יהיו המנהיגים ח"ו
ואו לא יזכר שם ישראל עוד בזמן ההוא, וזה הראה לי כמה גדול מה שאמרו
חז"ל ביצה כ"ה, למה נתנה תורה לישראל, מפני שהם עוין, חזי אני זקן ורב
גדול וכמה תלמידי חכמים באים לקבל פני, אפילו הכי אמר האי בעל אכנסא
ע"ה כי אני עבריון ח"ו, למה? מפני שהוא ראה מאבותיו שעושי קידוש שבת
קודש בצהרים, ואני לא עשיתי כן, אם כן לא אתי'אש, ומובטח אני כי הנאמנים
לה' לא ישאו פני איש, המעשה הזאת סיפר רבנו ז"ל כמה פעמים לתלמידיו
אשר הם בחיים אתנו היום, עכ"ת דברי הלב העברי.

(ע"י לקמן פרק י"ט אות ט"ז מאמר זה קצת בא"א)

(כז)

א' מזמני הגאולה היותר בטוחים כשישראל' הם בתכלית השפלות שאין למטה
ממנו, וזה ע"י שפלות המנהיגים, וע"ז יביט פני משיחנו

610

התים

רד"ש לר' תמוז תפ"ס לשי"ק

סופר

לדור שכן עתה בימנו, שיהי' קבל גדול ומשוב תפס ה'
תנאים כספק סכנה ויהי' פנימם השואות לפי ואינו.
אמה ה' הכינס ורזה פמדתינו דלים ודיקם כלל אמה
ידעת לאזהר שיעור מהשפלות הנישו כנ"ך חס אלי ישאו
פנימם וירצשו נבכס, והנה ידוע כי משיח לדקיטו סובל
מדין בישין נעוונותיו יוס יוס, והקניס כמשיח פניו
ממנו עד עת קן אז ירח ה' וירע פניו הכסה לעוכס
וכמיש רמזין גיב כפסוק וירע אלוקים את בני ישראל
רדע אלוקים עש [שמוח ב' ליה], והנה אחד מזמני
הגאולה כיוזר בטוחים הוא כסיות ישראל בתכלית השפלות
שאין למסס תמוז אז סיכ יביט פני משיחו למשחו שמו
משחת קודש, וכמה יודע אימס שפלת בני ישראל הוא
בראות אלוקים את מנינס אשר יעמחו בו אז ירח ה'
כמה מהשפור שפלות הנישו שאין למסס ממנו, חס שאמר
קרא מניינו רזה אלוקים אותו המנין שאנו חסיס גלילו
וע"ז והכט פני משיח הכטה לניסוק ולשנת גאולה.

כתי' מניינו רזה אלוקים והכט פני משיח כי טוב
יוס כה"ירך מאלף כרתתי הסמוסף כבית אלקי
מזור כההלי רשע כי שמש ומנ ה' אלוקים חן וכבוד יתן
כי לא ימנע טוב לסולכים כתמים, [תהלים ס"ד]. הנה
ססוק הרלשון מניינו רזה אלוקים וגו ירזה דנוע
עיקר להא רידן, כי השומע ישמע ויאמר כלנו זה נחא
דודש וזאה מקיים כי שמש כן כספתי וכרמתי מהסכיר
להגן עליהם מנחון, כמו טסס סוכרים כפרה שאזי להס
למנו, אבל לכבי לא כן ידמה כי כרמתי לנפשי הלא
כתי מי האיש הירא ורך הלכב ואחיל [סוטה מ"ד].
מעכירות שפירו ואפי' שח כן חסלה להסלה חזר עלי'
מעורכי המלחמה, אחי ורעמי מי ישמע ולא יחוש הלא
כפירות כאלה הכטה וכטה פנרו רדשי' ורמשא ככר
ככדו ממני ואך' אשא ואסכול כל אלה — ועד כה
דכרט בגאולי טולס לדיקוס המנינים על דורס כחומס
אשר ה' נקיים וחק משפטיס, אבל לאוזו הקיר כמזי
תיחלו אחי, ואס עלי תשלו פניכס, אזי לחוסס כוסס אזי

(כח)

— רבה"ק מטאטמאר ז"ע —

אם החת"ם אמר בן בימיו אכן מה נענין אבתרתי' — ע"י
התמורה הגדולה אין עצה אחרת רק לזכות אל' הגאולה

קפו

קונטרס על הגאולה ועל התמורה

וכמו שכתב החת"ם זל"ה לפרש הכתוב מניינו רזה אלוקים והכט
פני משיחו, שהקניס וירזה מי המס המנינים על ישראל ויתרזה שאין
לנו ענה אחרת אלא כצעת פני משיח לדקיט, ואמר זה החת"ם זל"ה
בדורו, ולאן מה נענין אבתרתי' ציריכה כגורלה שאין לה דמיון וערך לדור
שלאפניו, ובפרט כהתמורה הגורלה שקרה בזמנינו שהגענו צש"כ' לדור
שכלו חייב כהאכר התנצלו זכ חז"ל, חס על הגאולה ועל התמורה שגדור
של התמורה חכה לגאולה כי אין לנו ענה אחרת, והוא רחוס וכפר שון
ולא ישחית וישלח לנו את אל' זל"ט להשפיע זעה על ישראל להשיב
לז אצות על צניס ולב צניס על אצותס ונכסה לגאולה שלימה ואמיתית
ולראות כנחמת לון וירשלים וכישועה כל ישראל ושמתחן ע"י דוד משיח
דקיט צבי"א.

(7)

משרע"ה צפה תכלית השפלות של דורות האחרונים עם מלכיהם בראשיהם
ונתיירא מאוד — הקב"ה נחמו שאדריבה עי"ז יצמה ישועה גדולה

קדושת

ברכה

זם טוב

כנשר נעוהים ויזכו לחיב לעולם החדש חיי נחמיה
(ועיין בקשר ישומח מסס בפתיחה לקי בראשית עשיש
לפי המי נעלה ולא מוסקף קוס בחולת ישראל) והיו
היי כוונת משה דנינו עיה זענין שניח הלווחת
לעני כל ישראל ריל ביון שאנשו דורות האחרונים
בנאותם בניהם ח"ך שהגיעו לתכלית השפלות עם
מנהיגיהם ומונהלם גם כן לפי דורם ואם כן יאלו
לכפסס ויחשנו בלגס שחיי נחמינו שובלי ישראל
כלי עייב הראה להם משה דנינו עיה שניח הלווחת
לעניהם דייקא שלא יפחדו כי אדרבה עיי השניח
הכלים יאחז ישועה גדולה וקידוש שמו ימני עליו
שחחדש עולם חדש ותיקון כל פגם זמיי נלמית.

והנה מקום יש נזאט לומר שכענאה משה דנינו
עיה דורות האחרונים ח"ך שהגיעו לתכלית
השפלות בנישול חורה והפלה וסרנס עליהם גם כן
לפי הדור ואין כניח ומוכיס על פסעם ומחלחם
ולחלחיו את לנס לחניהם שבשמים ועי"ז מוגשמים
המה בתכלית השמיות עייב נרחה משה דנינו עיה
לאחריו והיי מלמעט מחד על המראה הזו אונחם לחיב
נחישב לבו והיי למנחם ולמסיב נעשו שאדרבה משה
היי קידוש השם יחנך שינגלה שמו יחנך עליו
וילחם ישועה גדולה לישראל כי עיי שאוהה הישראלית
הס בתכלית השפלות ונענלה המחמונה כעסה דוגמה
שעניות הכלים הידועים ככל ואם כן לחיב יחחדש

(8)

הרבה מנהיגים אשר בדור הקדום היו נחשבים עוד לעובדי ע"ז,
בדור הזה נעשו מנהיגים ורבי'ם

סה"ר

הגדה של פסח

ט"ב

קסז

מתהלה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשו
קרננו במקום לעבודתו וכו' וילי"ד דהוליל
מתחלה היו אבותינו עובדי ע"ז, ולא יחייחם
שם זה ע"ש הפסולה, וכי בשביל שהיו עושי
היו אבותינו ולי"ב הכונה, ונראה דמליו
בפסוקים שמהיג ומורה דרך מכוהה בשם זה
כמי"ש אלשע אלילי' אזי רכב ישראל, וכי
במי"ש, ואפשר דאין הכוונה על אבותינו ממש,
אלא ר"ל דקודם שזא אברהם היו ראשי העם
כולם עובדי ע"ז, וח"ש מתחלה עובדי ע"ז
היו אבותינו והם היו מדריכו העם, ואחר
שקרננו במקום לעבודתו נחחקו כל אלו
עובדי ע"ז וזכינו למנהיגי אמת, ובדרך לחות
אפ"ל דבהה צבורי"ר בימיו אלה כל מי שלוש

חילענא דרבנן ובגדי לנן מכחיר את עולמו
בשם רבי ומנהיגי ישראל, ועדת ישראל עליו
יסמוכו בדברים העומדים ברומו של עולם,
בשקרוי הדת ובשקרוי האמונה, וכ"א מכרז
ואומר שאך דעמו הוא דעת החורה, ועי"ז
נעשית החורה כשחי תורות נבואי"ר, ומתחלה
בדורות הקדומים, שלא היו התגברות השקר
גדולה כ"כ, והיו עוד לדיקי אמת בעולם,
וניכרו דברי אמת גם בין ההמון, אז היו הרבה
מאלו נחשבו לעובדי ע"ז, לפי השקפתם
והישותיהם בשקרוי האמונה והגאולה, וח"ש
מתחלה עובדי ע"ז, שאלו שהיו נחשבים מתחלה
לעושי"ר היו אבותינו, נעשו עכשו למנהיגי
ומדריכו ישראל שנקראים בשם אבותינו כ"ל

(12)

הדור של עקבתא דמשיחא יהי עני דול ממנהיגי אמת — המנהיגים
הרעים גורמים שכחת התורה — עבור להגדיל ביתם ולחזק כסא
ממשלתם מתעים את העם

מסביב אר דל חג כלל י פרט א

אחו"ר אין צד דוד צל עד סיכלו שופטי רעים מישראל כי המנסיג הוא
דור והדור הוא 'מנסיג' וכל פרלה סלינה מן הגדולים אינה פרלה ולאורו הדור
על עקבות ומשיחא יהי עני דול ומנסיגי אמת כי מעט מעט יהי כמו שאמרו
מזיל על פסוק כי ידיו ח' עונו ועל עבדיו ימננס כי יראה כי אולת יד כהמעט
שהלמידים ופירש' תלמיד' כאלה המוחזקי' די ישראל להחזיר למוטע. ועמשה
ח' די' הם המנהיגים עניי הללן האלו אם רועם אמת אין להם ונס יעשו דור
יחס הם אם לביהם האומי' שהוא הוא המנסיג הזה עכל חכמיו ומנמוהו הוא
לערות להרבות עבדי ה' ולקרוב לצ צנים לאזיזהם קצטמי'. חולץ ויהי ומוקוס
סאפעט שונה הרשע רועם ח'יל וצ' חרבי' — וזיחא (צמדט) על פסוק על כן
קרא שמו לוי ומשום שעהיד ללווח בני' למקי'. וצוק אפטר לפרס כוונת השפילה
על (י"ב קטן). ל'הם ה' 'הקדו' קיומיות 'הטיני' 'למי' 'לפטר' 'נוקוס' 'מוקסי',
וחזר ומפרש על ידי מה והוא כמחנה ח'ק אפטר לשלול מה' דבר זה וח'ק יוכל
לקוות שיעשה ה' כן הלא אמרו חז"ל האומר הקני' וזמין ויהיו מעיו והלא
יאולס יראה ונעמדם. וולכס על כיו על מוקוס צענין קיומה על חורה הוא
צנחיותו ודל ישראל מאוד קיט מקומוהם שחורה כעשית קרעיס קרעיס וכמה
פרטה פרטו צה רע מקומוהם. שפרן כעשוד, רע שטוקיסו וסריש לעשות עד
שפרן מרובה על השוער. רע שכוועט בטבח מהם לבומי שהמה עם ה'. רע
שפירחיס ועובדי ה' צאמת רק על דרך אצותיכו הרשוקים כרדפי' וכדרכי' כרגל
מהכת הפועמי' והצנועי'. והורה ליה לנו עשה מורשה, חני חומר לכ עתה
מחשבותי מחשבותיכם, וצאמת יאודה עוד רד עם אל. ופיצה הדברי' על טבח
ומיאוס ועמיצת התורה צנחיותו ונקיונות טובי' לא ונבני ישראל הנה, ורק
ראשיה אשר צנחוד יעפעו וכהי' צנחיר יורו אשר עבור להגדיל כבוד ביחם ולחזק
ולכשא כקא מושלתם טוכי' צנחיהם ומהעי' את עניו ומוקסי' כיו על מוקוס
להיניה ואנרן כלמי וקראו שנוס, ועשיגי' גבול עולם אשר גבול הרשוקי',
וכי יבוא חזון שרם עבדיו יקוס נקס ישיב ללריו. — וכן אמה הגדושים
ומוקסי' כן, ומהם ואני חשילת אל ה' סיכצב. 'ירעב' 'מוקסי' 'אח' צני'
יחי, הן אמה הרועי' והמנהיגי' שעליהם חוטתה החלה לעורר לאן קדשים עם
ה' ולכבס ולטטר לצנס כבורים ולנוטקן אוחס צדדי חורה וישיק כאלה המושכי'
לב חרם כוני', אוחס ישיאר וירקף ויצער ויכלה, לא לבד הקוליס אלא גם
סוקמי' על שחי הסעיפיים ולבושים עלצוס ככרי וזו 'וה' 'לה' 'עניי' 'מנחה'
שכללה הוא חרם קיט צו יראה שני' דגריו כשומעי' ודגריס היולחי' מן הלצ ככסי'
אל הלצ צודאי דגריהם וסוכחחס יעשו פרי קודש אלל הנוון עם ה' ועשה את
אשר חסלתי וזו מנסיגי' האלה הן הנה צאמת כהניס לה' שהרי מוקל ואלא הוא
שמוע מנחה טוב להקסי' ומחלב חיליס —

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר ז"ע

(ג)

המנהיגים הרעים גורמים מכשולות היותר גדולים

עוד יל"פ הדנה מנהיגי ישראל בשעה שמנהיגים את העם על דרך הישרה אין לך מעלה גדולה יותר מזה, אמנם לעומת זה כשיש בישראל ח"ו מנהיגים לא טובים הם גורמים מכשולים היותר גדולים וכמבואר בגמרא (ב"ק נ"ב ע"א) כד רגיו רעיא על ענא עבר לנגדא סמותא, פירש"י כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להן פרנסין שאינן מהוגנין. וכמו שרואין זאת בחוש בעוה"ר בדור האחרון הזה עיקבא דמשיחא שניבאו לנו חכמז"ל כאומרם (סוטה מ"ט ע"ב) פני הדור כפני וכו' וסיימו אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים. וכן מצינו בפסוקי (יחזקאל ל"ד) שהנבואה מקוננת על רועי ישראל ופתח לומר הוי רועי ישראל עד שמים לבסוף שהקב"ה יציל צאנו מהם (עיין ויואל משה מאמר א' סי קנ"ג).

(חד"ת ק"ח, עמוד ר"ג)

(ד)

פני הדור של קודם ביאת המשיח

יהיה איך שיהיה פסוק זה קאי על דור שקודם ביאת בן דוד כן נראה מבואר מדברי 'חכמז"ל רואין מזה איך הוא פני הדור של קודם ביאת המשיח ואיך יהיה כח ההנהגה של השופטים ושוטרים עד שהעידו חכמז"ל שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל אוי לנו שכך עלתה בימינו..

(חד"ת דברים שם, עמוד ל"ח)

(ה)

אף המנהיגים הכשרים יראים מהשפעת העולם

ומעתה בעו"ה הנה הגיע אלינו כל הענין הרע והמר הזה, אשר בעוה"כ כל המנהיגים נתפסו ברשת זו, ואיני מדבר מרובם מהם אשר בעצם בפנימיות לבבם כבר נתפסו לציונות, אלא אף המועטים שאינם כן בעצם הענין אבל יראים מהשפעת העולם.

(עה"ג עמוד קע"ו)

(ו)

אין כבוד ד' וטובת הדור לנגד עיניהם

הנה בדורות שלפני ביאת המשיח, ישנם מנהיגים כאלה, ששמים עצמם לעיני העדה אף שנאמת טוה עיניהם מראות את האמת, שאין כבוד ד' וטובת הדור לנגד עיניהם, והמון העם שאינם יכולים להבחין בעין שכלם להכדיל בין האור והחושך, נמשכים אחריהם, וחושכים שהם המנהיגים, וזה דבר קשה ופר' לדור, והוא הפתר בתוך הפתר.

(חד"ת ודרשות מא"י, עמוד כ"ו)

(לז)

המנהיגים גורמים כל המכשולות

והנה בסדר ראו כמה פעמים שנכשל הכלל ישראל ע"י המנהיגים כמו בחטא המרגלים שהיו נשיאי ישראל וגרמו מכשול גדול לישראל כמבואר בפסוקים. גם במתאוננים כתיב ותבער כם אש ה' ותאכל בקצה המחנה ודרשו ז"ל הביאו רש"י ז"ל בקצינים שבהם ובגדולים ושוב במחלוקתו של קרה היו ג"כ נשיאי עדה קרואי מועד אנשי שם שה"י להם שם בכל העולם ועל ידם המשיך לשיטתו את כל העדה א"כ ראו כבר והנמיון העיד שהמנהיגים שבישראל הם גורמים כל המכשולות וכמו שהיו ג"כ בדורות האחרונים הללו.

(חד"ת קרה, עמוד ר"ג)

(לח)

הנדולים מושכין את הדור לשיטת הערב רב

וכמו שרואין זאת בדורותינו אלה בעוה"ר בעיקבא דמשיחא שגדולי הדור נצטרפו ונתחברו עם הערב רב והולכין כשיטתם ועי"ז נכשל ונפול כל הדור בשיטת הערב רב. ומכשול היותר גדול הוא מה שדורשין הכל בשם ה' ובשם התוח"ק זה גורם את גדל בלבול המוחות ומושכין אחריהם אל רוב הדור.

(חד"ת בהעלתך, עמוד קל"ג)

(לט)

אנשים ריקים נעשו מנהיגי הדור

עינינו רואות וכלות, איך שקמו אנשים ריקים ולבשו איצט"א דרבנן והם משתלטים בכח השקר והפירסום על העם ונעשו מנהיגי הדור. או לו לאותו הדור שאלה הם מנהיגיו.

(קוני דברות קדש)

(מ)

עכשוו בעוה"ר חדל הרועה מלהנהיג, כי הדור מנהיגין אותו לדעתם — בזמן כזה צריך להתבונן בדרכי האבות

וכאשר נתבונן בלשון רש"י ז"ל הנ"ל בשיר השירים עה"כ אם לא תדעי לך היפה בנשים שכתב שחדל הרועה מלהנהיג אותך ולא אמר שלא יהי לך רועה, דמשמע שזה ברור שיהיה רועה בישראל, אלא שחדל מלהנהיג, ואינו מוכן דממה נפשך, אם לא נוכל לחשוב שלא יהי רועה למה נחשוב שחדל מלהנהיג. וגראת שכיון להמצב הזה שהרועה נמשך אחר הדור א"כ חדל להיות מנהיג כי אדרבא הדור מנהיגין אותו והמה ממשכין את רועי ישראל לדעתם הנכזבה ועל אותו הזמן אמר צאי לך בעקבי הצאן כפרשיי ז"ל התבונני בדרכי אבותיך הראשונים.

(ביא"מ שם, עמוד קנ"ו)

(מא)

לולא הגדולים היו מציאות להציל רבים מישראל

אבל בעוה"ר מימינו אלה קמו מנהיגים פתעים המעבירים את העם מדרך התורה ואסור להתבטל נגדם ולהכנע לפניהם, ואמרו חז"ל כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה, ואנו רואים עכשיו שאנשי שהדור שפל כיכ, מיט היו מציאות להציל הרבה מהמון העם לילך בדרך התורה דרך האמת אלא שבעוה"ר המנהיגים הלא טובים הם בעוברינו.

(חד"ת בשלח, עמוד קע"ט)

(מב)

כל מה שהגדולים עושים הדור עושה

ובעוה"ר דא עקא עכשיו בדורינו עיקבאת דמשיחא שהמנהיגים משוחדים מיראת הדור ומיראת התמנות וכדומה נגיעות עצומות המסמות עינים, ונמשכו אחר זה אף שארית הפליטה יראי ה' מכה המנהיגים כמבואר במדר"ר פ' ואחחנן עה"כ כי תוליד בנים זה שאמר הכתוב כרוכם כן חטאו לי וגו', מאי כרוכם אמר רבן שמעון בן גמליאל שכל מה שהגדולים עושים הדור עושה כיצד הנשיא מתיר והאב"ד אומר וכו' הנשיא מתיר ואני אומר והדיינים אומרים אב"ד מתיר ואנו אומרים ושאר כל הדור אומרים הדיינים מתירין ואנו וכו', מי גרם לכל הדור לחטוא הנשיא שחטא תחילה וכו'.

(ד"י מכתבים היא עמוד קל"ה)

(מג)

הבע"ד לעת זקנתו נתחכם ומפתה רק להמנהיג להכשיל על ידו יתר העם

וכ"כ היא תמיד אף כשאך אדם מי שהוא עלול שהעולם יכשלו על ידו מתגבר עליו הבע"ד יותר לפי שהעולם עלולים להכשיל על ידו והבע"ד יכול להרויח על ידו הרבה בפעם אחת, וכמו שהביא החת"ס זלה"ה בתשובה כשם רבו, שהמלך זקן וכפיל לעת זקנתו נמר בדעתו שסגי לו בכסא של שלש רגלים שמפתה רק לשלשה בנים, את השוחט להאכיל נ"ט, ואת החזן שלא יערב תפלתו, ואת הסופר להכשיל בתפילין ומזוזות, שאם אין תפלין ואין כשרות ואין תפלה א"צ יותר לילך אצל כאו"א בפרטיות, כן מכיא החת"ס שסגי לי בכסא של שלש רגלים, והיום א"צ אף לזה שכבר הזקן יותר ורב לו מאוד לילך אצל שלשה זמני צ"י באחד שמספיק על ידו מינות בעולם שזה כולל יותר וזוהו מי צ"י.

(חד"ת תשי"ז עמוד ל"ד)

(מד)

כל המנהיגים עיניהם אל הדור, ועיניו נשפעים מדעות כוזבות

וק"ק ב"ב של ק"ו בדורינו השפל אשר מלבד שבעו"ה נתקיים הכתוב ואברה חכמת חכמיו וכינת נבונים וכתתור במלא מובן המלה כמו שאחז"ל, חוץ לזה הגה כל המנהיגים עיניהם אל הדור והשפעתו כי צריכים לאותו דבר החזק טובה והשפעה מהם ומחסונם באופנים שונים, ואין ספק שמשפיעים עליהם בדעות כוזבות.

(עה"ג עמוד קע"ז)

(מג)

ע"י עון הדור נענשין בסמיות עינים אף המנהיגים הכשרים

ומבואר בזה בהפלאה שסמיות עינים של המנהיגים שלא להכיר האמת היא בא שאשפת העם שנענשים בכך לסמות עיני המנהיגים, וברשי"ו ז"ל שם בכבא קמא דף ג"ב ע"א על אומרם עבד לנגדא סמותא פי' וז"ל: לעז המושכת מנקר עיניה ונכשלת ונופלת בכורות והעדר אחרי', כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינן מהונגין, עכ"ל. ובעוה"ר תרווייהו איתנהו, שע"י עון הדור נתמנים הרבה פרנסים שאינם מהונגים אבל גם הכשרים והמהונגים באים לידי סמיות עינים. והלשון עבד לנגדא סמותא משמע ג"כ כדברי הפלאה שנענשין בסמיות עינים אף שאינו מתכוין להרע.

(וי"מ קנב)

(מו)

תפלת יעא"ה על דורינו: אע"פ שהגדולים יפלו בשכחת התורה, ישארו עכ"פ יהודים פשוטים לפליטה

ובזה יוכן שיע"א עשה הפועל רמיוני והתפלל לפני השי"ת אם יבא עשו אל המחנה האחת היינו במיוחדים שבדור, והכהו, במכה של שכחת התורה ופסיית עינים כנ"ל, עכ"פ והי' המחנה "הנשאר" שהם סתם יהודים יראים שאינם מן הגדולים הם יהיו עכ"פ לפליטה ולא יפלו תחת השפעתם של אלו.

(חד"ת תש"כ ע' ל"ב)

(מז)

בדור האחרון לא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, רק מדורות הראשונים

ובאמת כי אלו השתי בחינות מכוארין בהדיא כדברי רש"י ז"ל הנ"ל בשו"ש עה"כ אם לא תדעי לך וגו', שיהי' דור שלא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, אבל זה ודאי שהעקבים ניכרים מדרכי הראשונים להתבונן בהם, ויוכל לידע משם המתבונן ופכש האמת.

(וי"מ עמוד קס"א)

(מח)

נבואת ישע"י על דורינו

וכמו שהנביא ישע"י מקונן ע"ז (ישע"י א') שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שוחר, וכל זה הפסוק הוא נבואה על דורנו זה בעוה"ר שכולם הם אוהבי שוחר, וכמו שישנם הרבה פסוקים שמתנבאים על העתיד.

(חד"ת תש"כ עמוד ל"ב)

(מט)

הוי רועי ישראל

ואוי לעינים שכך רואות ותפטר שערות אנוש בעוה"ר איך שהם הרועים בדור הזה וצריכין לסייעתא דשמיא שלא ליפול בהשפעתם.

(חד"ת תש"כ, עמוד ל"ב)

פרק ו
מנהיגי הערב רב והסט"א

בו יבואר מחזו"ת"ק ומחארי"ק ומתבט"ק ותלמידיו חק' שבאחרית הימים יהיו רוב המנהיגים והראשים מהע"ר, וסימנים איך להכירם, וגודל החיוב להתרחק מהם ומתמונם, והצורך להתפלל להנצל מהם, וביאורים רבים בענינים אלו

כה זור בראשת

וחמס מנין אטן בערב רב וטן (פ' ע"ג ר"ע) צ"עלים
 צ"עורים ע"מקיס ר"פלים ע"מלקיס ובגוייהו נפלה ה' ועירא מחאריה - בלעס
 ובלק מסערא דעמלק הו' - סול ע"ס מן בלעס ל"ק מן בלק דאשחרזי - בבל
 (בראשית י"א) כי שם בבל ה' ספח כל הארץ וחלץ אטן דאשחרזי מאלין דאתמר
 בהון (ס' ז) וימח את כל היקום ותחלץ דאשחרזי מנהון בגלותא רביעאה אטן
 רשין בקיומא סג' וטן קיימן על ישראל כלי חמס - ועלייהו אתמר (ס' ו) כי
 מלואה אלרז חמס מפנימ אלין אטן עוולקיס -

בטורים (ב) מינא תלמאה עלייהו אתמר התא הבטורים גוי' אנשי השס וטן
 ומסערא דאלין דאתמר בהון (בראשית י"א) הכה נבנה לנו עיר ונעשה לנו עס ובנין
 בהו כנסיות ומדרשות ושנין בהון ס"ח ועקרה על רשיו ולא נשמה ד"ח אלא לחטבי
 טן עס ה"ל ונעשה לנו עס וטערא אתמר מחגבנין על ישראל דלטון כעסערא דארשא
 וגולץ טן ואתכרת [ח] עבדיתא ועלייהו אתמר (ס' ז) והמים גברו מאד מאד על
 הארץ -

(א)

חמשה מיני ערב רב יש וסימנם
 נג"ע ר"ע - ה"עמלקים" המה
 הראשים בגלותא וחומסין את
 ישראל - ה"גבורים" המה
 הבונים בתי כנסיות ובתי
 מדרשות לא לש"ש רק להגדיל
 שמם וגולצין את ישראל

(ב)

- ביאור על הזוה"ק -

המתמנה על הציבור ומנהיגם ברחמים בידוע שנשמתו מכנסת ישראל
 - אבל המתמנה בכ"י חמס נשמתו משורש נחש - הבונים מוסדות
 התורה לקנות להם שם ולהתגבר בזה על העם למשוך עליהם ביד חזקה
 המה ה"גבורים" מהע"ר

איאת בכתם פו הגאון המקובל האלהי עיר וקדוש כסוהר"ר שמעון לביא וצוק"ל בעל מחבר
 זמר בר יוחאי ור"ל בדרף פה; איח ערכוביא מסטרא דנחש ואיח ערכוביא מסטרא דע' ממנן על אומין דרמו
 לחיון ובעירן. ואיח ערכוביא דרשין ורוחין וליולין וכלהו מעורבכין בישראל וכו', הם הם הנקראים ערכ רב הם
 אשר החריבו מקדשינו ועוד היום רכים מה בישראל הם המראים תומה ותחתיה תעמוד הכהרת כאשר יתבאר
 בהריא בחמשת מלכי הקליפה אשר יוכור. ומאלין דאשחרזי מנהון בגלותא רביעאה אינון רישין בקיומא סניא
 ואינון קיימן על ישראל כלי חמס. אמר כי אלה הרודים בעם ישראל בספרך לא מבני ישראל המה וזה להם
 האות כי כל המתמנה על הציבור ומנהיגם ברחמים ונותן נפשו עליהם בידוע שנשמתו
 "מכנסת ישראל" כי מרחמם ינהגם. אמנם המתמנים על ישראל ככל"י חמס נפשותיהם באה
 מעולם אנשי השם הם דור הפלגה שכאו ממנרוד הוא היה גבור ציד כמו שביארו להמריד העולם לפי הב"ה
 כדור הפלגה אנשי "השם" אשר אמרו הכה נבנה לנו וכו' ונעשה לנו "שם" להפרידה מאלוף וכו'. ואמר מהמם
 הם אותם הבונים בתי כנסיות ובתי מדרשות השמים בהם ס"ח ועטרת על ראשו ואין כוונתם רק לקנות להם שם
 ולא לשם שמים כי כן עשו בוני המגדל וכו'. כי לא יבנו הם בתי כנסיות ובתי מדרשות רק להיות
 חרב בידם לעשות חפצם ורצונם להתגבר על העם המה הגבורים המתגברים על ישראל העניים
 המרודים ועליהו אתמר והמים גבר מאד מאד על הארץ הם מיוחסים אל המים הודונים מי המכול לא אל מי
 התורה הנקרא מים חיים עכ"ל.

(ג)

בזמן שהע"ר הם ראשים על ישראל כאילו שולטין על הקב"ה

הדר פנחס רעיא מהימנא

יזכה כתיב קחו מחלכם תרומה לוי' ולא מערב רב ולא אהרניא קראו וחזרו עד לאתערב מנהון ערב רב כביכול בנחמא דמתערבין בנייהו כליל לא הו גוי אחר - וכג"ד קחו מחלכם תרומה ולא משתפו אהר"א ולא בנייהו לשפא אהרני בני ובנייהו - ולא עוד אלא כד ערב רב אינו מערבין בישראל מה כתיב (איכה א) הו גוים לראש - וישראל בתר המתעבדי מנייהו אינו מה כתיב שאי את ראש כל עדס בני ישראל - ולא עוד

(ד)

יותר מעבדין את ישראל בגלותא הע"ר מהאודה"ע

464 רעיא מהימנא פנחס

ובגין דערב רב אינו סאר שבעיה ואינו דעלמא דמיין למין יתיר מעבדין בגלותא ערב רב בישראל מאומן עב"ס כמה דלוקמיה רבנן מי מעבד סאר שבעיה מעבד - ואינו דבנין בישראל כסאר בעיה - אלא אומן עב"ס לא אינו אלא (ת"ס: א) כתיב אסר חדש רח -

(ה)

כל טוב שעושין הע"ר עושין רק לתועלת עצמן

תקוני תקונא שתיאתא [דף כ"ב ע"א וע"ב] הוזר

ויפן כה וכה וירא כי אין איש. אלא איש לדרבו פנה בעסקין דילתון בני באורחין דילתון איש לבצע מקצתו, בבצעה דהאי עלמא, לירתא האי עלמא. והוא אינו מסתיר דאלין דאתמר בהון (ספ"א) אגשי חיל יראי אליקים אנשי אמת שונאי בצע. אלא כלתו צוחין בצלותין ביומא דמורי ככלבים, הב הב לגא מזונא וסליחה וכפרה וחי. כתבנו לחיים. ואינו עיי נפש ככלבים דאינו אומין דעלמא (ה) דצוחי לגביה ולית לון בשת אנפין. ולא אית מאן דקרא ליה בתיובתא דיתור שבינתיה לקוביה. דאיהי מרוקא מיניה למחדר לגביה. ואדמיין לכלבים דאתמר בהון (ת"ס: ע) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, ואינו ערב רב. דכל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין.

(ו)

אוי להם לישראל כאשר הע"ר הם הראשים

תקוני תקונא חד ועשרין [דף כ"ב ע"ב] הוזר

ד"ל ישראל כד אתבלעו ערב רב. דעלייהו אתמר (ת"ס: ס) ולא נדע כי באו אל קרבנא (ק"ב) ומראיתן רע כאשר בתהלה.

בזמנא דגלותא כל ממנן דאמיין דעלמא וערב רב אתמר בהון (ת"ס: א) הו צריה (ק"ב) לראש איביה שלו צריה, ודאי (ק"ב) אינו ערב רב. עלייהו אתמר (ת"ס: א) שריד סוררים וחברי גנבים כלו אהב שחד וגו. איביה שלו, איין עשו וישמעאל ושבעין ממנן. דאינו כלתו כשלה בעתרא. וישראל בדוחקא בעניותא.

ובגין דא וי עלמא כד אתבלעו בערבוניא בישא. ומאן גרם דאתבלעו בעמיהו (ק"ב) ולא נודע כי באו אל קרבנא. בגין דעבדיהון בישין בידהון, הדיד (ת"ס: ע) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם.

(1)
- הגר"א מווילנא ז"ע -

הע"ר דבוקין מאוד
בישראל ולא יהי
הגאולה עד שיתבררו
מישראל ע"י קושי
הנלות - ביאור ה'
מיני ע"ר - המה
ראשי ישראל בנלות
וגורמים כל הצרות

אבן פרק יא שלמה

ז **כמו** שכתבואה יש נ' מיני פסולת מין ותכן ומוכין . כן
בישראל שנמשלו לתבואה כמ"ש (רמיה ח') ראשית
תבואתי . נמצאו נ' מיני פסולת שהם ישמעאל ועשו וערב רב .
ונגד אברהם ויצחק שמהם יצאו ישמעאל ועשו . יבואי ב' משיחים
שהם משיח בן יוסף ומשיח בן דוד (ח"ו חסד ל"ו ח') והם נגד מ"ט
ול"ה) והם יבררו את ישראל ממין ותכן כו' . ויהיו כמסין לפני רוח .
ובית עשו לקש . אבל עריון לא יהיה ברור נמור עד שיבררו מן
הע"ר שהם נגד הוכיני שהם דבקים בחמת מאד . והם הפסולת
שכנגד יעקב (וחם נגד ביטול תורה ופריקת עול מלכות שמים) .
(ח"ו כ"ג ח') וחם דבוקים מאוד בישראל וישאל לומדים ממעשיהם
(ח"ו כהערה ב' ס"ב) . והם העשירים עליו נאותך (ועליהם אמרו
סנהדרין ל"ח) אין בן דוד בא עד שיכלו גבי הרוח מישראל כו')
וכמו שא"י אפשר להפירד הוכיני שהקשה עד שהתחון התבואה
היטב . בן אי אפשר להפירד הע"ר רק ע"י קשי מלכות (ה) :

(ה) (ו"ש (ע"שם ט') והגיעו חל ציח ישראל כאשר
יוע נכבדה כו' שברז ימותו כל תלמי עמי כו' ציוס ההוא חקיס חל
סוכה דוד כו') וע"ו נלמז (הושע ב') הנה חלני מפתיה והולכתה המדבר
לחם ויש יבררו כל רשעי ישראל ב' ימי חשילה . (ושם יסבלו לחם
גדולות שאלו מלומים ושאר לרות . חו"ח כ"ו ג' . וע"י מ"ס בזה בחריכות
ב'ס' לתוסה והשגחה ד' יט"ו כ' כ"א) וחם נרמס כל ציטול תורה וחריכת
הגלות . ונקראים נגי"ע ר"ע (ר"ח נפלים . ניבורים . עמלקים . רפאים .
ענקים) . נפלים הם הרושם חלר החלוח כמ"ס הנפלים היו בלרן
כו' חל בטה האדם כו' . ניבורים הם חלשי השם שבונים צחי נכסות
ומהגרבין שהסיין לסי"ח לעשות להם עש . עמלקים הם חלשי ישראל
צגלות כלי ממם ונזלים לפני ישראל ועליהם חלמר היו לרה לרש
(חו"ח ל"ח ב') . רפאים הם שמתרשים לעשות ג"ח ולדקק עש בעלי תורה .
ענקים הם המגלגין ח"ח (ח"ו ל"ו ב' ג' וע"ל בהערה ד"ה כמו עיטו"י)
וכל עין פנים ורשעים שבדור הם מנגלול נשמתן של ע"ר וצני קין .
וכל הגלות והלחוח ומורבין ביחמ"ק הכל ע"י מה שקיבל משה לע"ר שהוא
שבדו שהם גיני לרק מלך העוב שעליהם חלמו (ספחים פ"ו) לא הגלה
הקב"ה חל ישראל כו' חלל שחוסמו עליהם גרים . חלל הע"ר הם מלך
הרע שהוא הר"ח של ע"ר . וז"ס חו"י לו כי פנה היום כי יעשו ללי
ער"ב . הם הע"ר שעשו העגל בזמן הערב כמ"ס כי צדק משה בזה
עש (שבת פ"ט) ויש ג"כ ערב זעירא חו"ש בין הערבים ב' טרבים שהם
ערב רב וזעיר . וכנגד זה חקיקו מנחה גדולה וקטנה להחיס כח הרע
של ב' הערבים (חו"ח ל"ד ח') . ונקראים ע"ר מפני שהם חלשי העם
צגלות ולכן נקראים רב . רב החובל (ח"ו ס"א ח') וממ"ס (זכריה י"א)
לא קראתי טעם ולא קראתי מובלים . וזה מרוננו במ"ס ויש חל
השמות וחל ליהין ראוניה . הם הע"ר שהם חלשי העם . וחל ליה
וליהין חלמונים . הם הע"ה העובים שהם כשפים חלח הע"ר . וחל רחל
וחל יוסף חלמונים הם הח"ח שהם שפלים מטעם והם נקראים ע"ס רחל
שהיא עקרת הבית . וכן נקראים ישראל ע"ס יוסף (חו"ח כ"ו ג')

— ליקוטים מהגר"א מווילנא זי"ע —

(ח)

יראי חטא ימאסו בעיני הע"ר דהן ראשין בגלותא

ד. "חכמת המסכן בויה" (קחלת ט') ובפרט בגלותא, והיא אצל העניים ואכזונים, והיא כויה בגלותא כמשי"כ (סוטה ס"ט:), "וחכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו", והנא בעיני הערב רב דהן ראשים בגלותא, וכן יהיו הערב רב לפני התלמידי חכמים לעתיד לבוא, וע"ז נאמר (שמואל א' ב') "כי סכבדי אכבד וכווי יקלו".

(תיקרו קריא דיא, דיה חכמת המסכן)

ועי' חנה משפטים קריד דיא, דיה נחיות דילך)

(ט)

הע"ר קופצים להורות אע"פ שלא הגיעו להוראה לעשות להם

שם גדול

יב. אדה"ר חטא בשביל הנשמות שהיו כלולים בו מערב רב אינון גרמו לו להטוא, וכן משה רבינו ע"ה היה כל אותו הדור ששים רבוא, ורוחו מתפשט עליהם גם על הערב רב, ועל ידי כן בא לכלל טעות, והן ע"ר שרוצים להיות להם שם רב וגדול ותם קופצים להורות, אעפ"י שלא הגיעו להוראה, וכעס עליהם משה ובא לכלל כעס בא לכלל טעות, והכח המלע וגרם שלא ימצאו הלכה פסוקה במקום אחד, ויצאו המים טיפין טיפין בקשויות ופירוקין. (הל אור בראשית כ"ח ע"ב, דיה ומשה בנינינו)

(י)

כל עוי פנים ורשעים שבדור הן מהע"ר

ג. כל הגלות והורבן בית המקדש וכל הצרות הכל על ידי קיבול משה רבינו ע"ה לערב רב, וכל עוי פנים ורשעים שבדור הן מנהון ר"ל מנשמתין דילהון שהן גלגול דילחון וז"ש כנסרא (ביצה ל"ב): "הני מערב רב קאתרי". (תק"ו צ"ו דיא, דיה ועליהו)

(יא)

רוב מתתקע"ד דורות הם עכשיו בעקבתא דמשיחא

ד. רוב מאותן תתקע"ד דורות שבהן היה בונה עולמות וסחריבן הוא עכשיו בסוף הימים בעקבתא דמשיחא הוצפא יסני, ואמרו (מגיגה י"ד.) שהנו עוי פנים שבדור והם הערב רב.

(תק"ו חוש כ"ז דיא, דיה ודא ממלל, ועי' ספד"צ ב' דיא)

— הגר"א מווילנא ז"ע —

(יב)

ביאור ה' מיני ערב רב — לא יהי הגאולה עד
שיעברו מן העולם

א. המשנה מיני, ערב רב: א' בעלי מחלוקת ובעלי לשון הרע, ב' הרודפים אחר התאווה כמו זנות וכדומה, ג' הרפאים שמראים עצמם כצדיקים ואין להם שלם, ד' הרודפים אחר הכבוד וכוונת הרבות לעשות להם שם, ה' הרודפים אחר הממון, והמחלוקת תחילה כי המחלוקת כנגד כולם, והם נקראים „עמלקים“ ואין כן דוד בא עד שיעברו מן העולם ועליהם נא' (דברים כ"ה, י"ט) „תחמה את זכר עמלק“ כמבואר בוזהר. (אורח אליהו, פ"י דברים)

— עוד מהנ"ל —

(יג)

עוד ביאור מהמשה מיני ע"ר

ה. עמלקים רישין דבני ישראל בגלותא, ונזולים לעניי ישראל והן כספ' דדור המבול ונשמתין דלהון, ונצטרפו במצרים ונפרד הרע בערב רב, וכד קביל לון משה ע"ה נתערבו בשמתין בישראל, והוא הגלות הזה גלות הרביעי, והם מסטרא דדור ההפלה והנפילים, „נבורים“ (כראשית ו', ד') הן „אנשי השם“ דכל עובדיהון בשביל לעשות שם „רפאים“ (שם) הם שאינם רוצים לעשות נמ"ח וצדקה עם בעלי תורה, ענקים“ (שם) המזוללים בתלמידיו חכמים. (תק"ו צ"ו ע"ב, ד"ה עמלקים)

(יד)

אותן העומדים כפי חמם על ישראל המה משרש עמלק — זה גמר הברור
שהפריד הטוב מן הרע

בני מאמי חודש אדר מאמר נ מלחמה ליי ויששכר

כדעיה דס"א עיב רב בנימי דמיה וכמס אסר אמרו דבור המדבר כי זה מש"ס סליס (דעה דקדושי) לא ידעניו וכו' וכנס יודן בקונא כלשר מרמס גדוהו כללו (עקבותא דמשיחא) אשר בעו"ס נחדס כליסיקורו וגם אומן דקיימינלי חמס על ישראל לפשט ח"ח עורס מפליסס בעלות רעות בחוקים לא עובים ודיל כנס חלפס לנגלי משחא דקנס זס נמר סבידור להפריד סקויב מן סריע אשר בעוקיל ע"י ען סדעיה סוב ורע נחכווס מס אשחכווס ובלשר יונמר סבידור כ"כ סנה נא ילא מש"ס נקדוטי ולא ילמר

ומעתה חסכוני ניי מיש בוטר בעל דף ס"ז ע"א אזי יסודל בעל דרל ורנא בעל דרין דלטיין לעלמא ליה לך דר דליה סבו מסכוס זרמא עיטל וקובים אונח סבו קרבא עכ"ל כי כל סיוע"ס עולת רעות על ישראל בעל דור ודור וכלל אומס במלכותס סנס ספסל נח מסרע"ח וסול מסדע"ח דסמין א' אשר סול סורס עמלק וכן גזרו אומר בוטר צרלסית אשר נס כל סעומדים כלי חמס על ישראל דרין נחלתין נחוח סע"צ ריב אשר בקרעיו סס וסע"ס מייס מוסרים לשיקוריסס סן סמס משרש עמלק

(וע"ע מדברי הרה"ק בזה הענין לקמן פכ"ג אות י"ד)

(כו)

מחמת שהיו ישראל מופרשין מן העיר באכילה שלא אכלו מאכל א', ובתפילה שהתפללו בפני עצמן לכך עשו את העגל — התקון לזה לדורות להתפרד מאתם ויעשו להם ביהמ"ד בפ"ע, גם לא לאכול עמם ביחד — העיר מתאווים למנהיגי שהיו עמם תמיד במאכל ובתפילה — ומתמנים בשביל כסף שנותנים — גם אוספים כסף וזהב ע"י הרבנות למלאות חסרונם — הם"מ התחכם שאינו מפתה את כ"א רק מעמיד שוחטים ושליח ציבור מכת דילי ועיז נכשלים כל העם בטריפות ובתפילה

נס

תולדות

נשא

יעקב יוסף

וגיל דמבואר בוותר (כי תשא קצא ע"א וע"ב) דישאל עם קודש לא עשו העגל רק ערב רב שהם ב' אנשים וינס וימכרוס דעבדי חרשין משש ולמעלה שהוא מנחה גדולה שנקרא ערב רב וכו' וה"ח כל עניני יקר במדבר חפ"ין רק לישראל לחוד שנאמר וה' הולך לפנייהם יומם וערב רב וכל בעירין הו לבר וכו' ותו ישראל אכלו המן ולא ערב רב וקרא אכריו ובני ישראל אכלו את המן ב"י ולא אחרא וכו' זהשחא קמו ואמרו או נהא כלנא עמא חדא ונהוי בכללא עמבון או יתא לון מאן דיהך וכו' ודיש אשר ילכו לפנינו א' אהרן היו דאלו ישתתפון בעמא קדישא וכו' ואהרן לטב אהרן אלא סגיאן מישראל אשתתפו בלבא עמם ובג"כ אתא משה איצטריך לבררא וכו' יעו"ש

העולה מזה לפי שהיו ישראל נבדלין ומופרשין מן ערב רב בתרי גווי באכילה שלא היו אוכלין מאכל א' וגם שלא היו מעורבין עמם רק שהיו מתבודדים בתוך עניני ישראל ולא ערב רב מזה יצא העגל הזה בעצמו או נהוי בכללא עמבון ר"ל למה תעשו התבודדת הוץ ממנו להתפלל וללמד בפני עצמין וגם שלא לאכול מאכל שלנו וכאשר ענינו ראו ולא זר מלחמה זו תמיד במי שרוצה להתקדש ולהיות פרוש להתפלל במנין בפ"ע מאחר שאי אפשר להתפלל בציבור שעושיין מצות אנשים מלומדה וכמה טעמים כיוצא בזה. ובנינו אכילה לא אכשיר דרי שהכל שוחטים אפילו שאינו בקי בהלכות שהיטה ואינו ירא שמים והוא נגד רבותינו הקדושים שהיהו המוסקים ראשונים ואחרונים שהיה שוחט ירא את ה' מרבים ובמרט בענין חוש

מישש והרגשת בריות הסכין שהוא לפי כוונתו יראת הלב וכמ"ש רבינו יונה (הובא בשו"ע יו"ד הלכות שחיטה) יעו"ש. ובוודאי הפרש ממאכלי העולם קדוש יאמר לו כי הרבה אינו בקיאין בהלכות מליחה ושטיפה שהרבה דינין מסתעפים ממנו ובומנינו היו כמה מוכיחים דורשים הלכות מליחה לנשים בפרטות ולא כן עתה ובוודאי מי שרוצה להתקדש לא יסב במסיבתן וכאשר מוהרש"ל הוהיר לתלמידו בעל שלי"ה במאכל יותר מכל (בשלי"ה שער האותיות אות קדושה) יעו"ש. וכן שמעתי מחכם א' כי עתה התחכם היצח"ד שלא יצטרך לילך לפחות וללכוד בשרתו כל יחיד ויחיד רק כל עצמו ללכוד את היחיד אשר רבים נכשלים בו והוא שמעמיד שוחט בעיר א' מסטרא דיליה המאכיל טרפות לרבים וכולם נלכדים בשרתו עבור זה וכן השי"ץ שהוא סטרוט בין ישראל לאבינו שבשמים לתוציא רבים ידי חובתן ורבותינו הוהירו (תענית נו.) בפוסקים ראשונים ואחרונים שיהי' השי"ץ המוכרח שבעם ולא כן עתה שבוחרין הגרוע שבעם כנודע ואין להאריך בזה ובוודאי צריך לעשות כמיש הרמב"ם (הלכות דעות פ"י הל"א) עד מי יתנני מלון מרבר וכו' יעו"ש. ואהרן שראה רוע חונתם להתערב עם ישראל כדי למשוך את ישראל למדריגתן לכך אמר אם ישתתפון עם עמא קדישא וכו' ומה יצא העגל שעשו הערב רב אלוקי זהב וכמיש בסנהדרין בפ"ק (זו) מלא תעשו אתי אלוקי זהב הא דעץ שרי בתמיה אלא א"ר אשי אלוקי הכא כשבילי זהב ופירש מוהר"ש א' ב' אפנים וז"ל כי שהים רעות עשו שהם מתמנין

בשביל זהב שנתנו לשררה וגם שרוצין לאסוף זהב ובסף ע"י הרבנות למלאות חסרונו וכו' וכבר באו רבותינו וכו' עד ובירושלימי (בכורים פ"ג ה"ג) אמר ר' מנא מיקל לאילין דמתניתין בכספא ר' אמי קרא עליהון אלוקי זהב אין קורין אותו רבי ואין עומדין במניו והטליה שעליו כמרדעת של חמור וכו' יעו"ש:

ובזה יובן פרשה הג"ל שהיא ה' במדבר והיא נוהגת בכל זמן עד ביאת משיחנו ב"ב וז"ש וירא העם כי בושש משה שהוא רמו מוסר בזמן ההוא ולדורות בענין הנהגת המוני עם רבניהם שיש כשירי ראשי הדור הנוסק בתורת ועזרת ה' עד שש שעות ביום שאו הוא זמן סעודת ת"ח המאוחר לכולם כמי"ש במ"ק דשבת (יו"ד) וכמו שהיה משה ראש לכל דורו שהיה דור ידעה כך בכל דור ודור הראש שבחם הנשירים הם מניצוצי משה רבינו ע"ה וכמי"ש בתקונים (תיקון טז, ועין זוהר ס' עקב ברע"מ רע"ג ע"א) ובמד' וז"ש מה שהיה הוא שהיה זכו' (קהלת א) וכ"כ בל"ת שש מאות אלף רגלי וגו' וגם בל"ה מי שיש לו דעה נקרא משה וכאשר היה בדורו של משה כך היא בכל דור כי גם הוא הערב רב שיש בכל דור ודור כמי"ש בכתבים וז"ש וירא וזעם כי בושש משה שהרב כשר שבוערים שהוא לבוא לפתח בעסק הקהל גם כי בא שש שעדיין עוסק בתבורדת שהיה הזמן צריך אז לזה מיד קמו בתערומת ואמרו עשה לנו אלוקים שילכו לפנינו כי אנתנו כבירה בלא מנהיג שהוא עוסק תמיד במלאכתו מלאכת ה' ואנתנו בני העיר כצאן בלא רועה וכאשר בומנינו היה מסירה לפני השררה וצריכין אנו למנהיג וביארו דבריהם ואמרו כי זה משה ואיש לא ידענו מה היה לו ור"ל כי זה משה שהיה איש גבר בגבורין להיות מנהיג עתה לא ידענו מה היה לו שלקח דרך אחרת לבחור בבירה ומעתה אינו ראוי להיות רב ומנהיג לנו גם כי יבוא אח"כ כי צריכין אנו לראש כזה שנהיה עמו בכללות א' במאכל

ובתפלה שלא יפרוש ממנו בכל עת וז"ש אשר ילכו לפנינו משאי"כ משה ישראל שהם נפרדין ממנו ע"י ענני יקר ובאכילת מן וכו' והרמו לדורות ע"י שעושה עם אנשי יחידי מנין בסני עצמו וגם אינו אוכל עמיהם במסכה כלל שזה היה סיבה לערב רב לעשות עגל זהב וכמי"ש בבוהר הג"ל וכן לדורות מצד זה יצא עגל זהב שהיא אלוקי זהב שנתמנה ע"י השררה בשביל זהב וכשאין סיפק בידו עושה שידוכין בעיר וכמו ששמעתי מירוש הש"ס (במורות ה) משה רבכם גבב או קבויטוטוס שגובב נפשות כדי להתחתן עם ס' רבוא ישראל וכו' ומשי"ה עתה רבים הם הרבנים בעיר וז"ש אשר ילכו לפנינו שאינו לאלקות הרבה (מנהרד"ן סג) שהוא הרב והמחזיקים עד שמצד זה נעשה קטנות ומריבות בעיר וז"ש וישמע יהושע וגו' ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה וגו' שהיא קול מלחמת קטנות ומריבות ומצד זה נשתכרו הלוחות שנמשלתה תורה מהעיר עד שברחמי הש"י חזר ושלח את משה וטחן העגל לעפר כדי להראותו שאין בו ממש אף שילכו לפניו וחזרו וקבלו אותו לרב ובדק כסוטות (ע"ז מד) ומירוש כסוטות עיין אח"י במצות סוטה ותבין היטיב ונתברר הטוב מן הרע שמהם מתו בחרב מהם כנגופה מהם בהדרוקן (יומא סו) ובסוף שכשעמד משה בתפלה ונמחל לישראל וצוה לעשות משכן כמספך של ישראל לבד ולא מערב רב וכמי"ש בבוהר (ויקהל קצ"ב) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ותו מאתכם תרומה וגו' והרמו לדורות שיעשו בית המדרש ליחידי ישראל שיהיו נפרדים מהמוני עם כי אי אפשר שיהיו בכללות א' והיא תיקון מה שקלקלו תחלה להתרעם בזה וכאשר היה במקדש עזרת כהנים ועזרת ישראל לבד:

(ואני המוחב בדין
הוי עובדא הג"ל מרישא לסיפא ומרומו למה
דוקא זה האיש צוה לעשות בה"מ בשאר
גרא):

בשביל זהב שנתנו לשררה וגם שרוצין לאסוף זהב ובסף ע"י הרבנות למלאות חסרונו וכו' וכבר באו רבותינו וכו' עד ובירושלימי (בכורים פ"ג ה"ג) אמר ר' מנא מיקל לאילין דמתניתין בכספא ר' אמי קרא עליהון אלוקי זהב אין קורין אותו רבי ואין עומדין במניו והטליה שעליו כמרדעת של חמור וכו' יעו"ש:

ובזה יובן פרשה הג"ל שהיא ה' במדבר והיא נוהגת בכל זמן עד ביאת משיחנו ב"ב וז"ש וירא העם כי בושש משה שהוא רמו מוסר בזמן ההוא ולדורות בענין הנהגת המוני עם רבניהם שיש כשירי ראשי הדור הנוסק בתורת ועזרת ה' עד שש שעות ביום שאו הוא זמן סעודת ת"ח המאוחר לכולם כמי"ש במ"ק דשבת (יו"ד) וכמו שהיה משה ראש לכל דורו שהיה דור ידעה כך בכל דור ודור הראש שבחם הנשירים הם מניצוצי משה רבינו ע"ה וכמי"ש בתקונים (תיקון טז, ועין זוהר ס' עקב ברע"מ רע"ג ע"א) ובמד' וז"ש מה שהיה הוא שהיה זכו' (קהלת א) וכ"כ בל"ת שש מאות אלף רגלי וגו' וגם בל"ה מי שיש לו דעה נקרא משה וכאשר היה בדורו של משה כך היא בכל דור כי גם הוא הערב רב שיש בכל דור ודור כמי"ש בכתבים וז"ש וירא וזעם כי בושש משה שהרב כשר שבוערים שהוא לבוא לפתח בעסק הקהל גם כי בא שש שעדיין עוסק בתבורדת שהיה הזמן צריך אז לזה מיד קמו בתערומת ואמרו עשה לנו אלוקים שילכו לפנינו כי אנתנו כבירה בלא מנהיג שהוא עוסק תמיד במלאכתו מלאכת ה' ואנתנו בני העיר כצאן בלא רועה וכאשר בומנינו היה מסירה לפני השררה וצריכין אנו למנהיג וביארו דבריהם ואמרו כי זה משה ואיש לא ידענו מה היה לו ור"ל כי זה משה שהיה איש גבר בגבורין להיות מנהיג עתה לא ידענו מה היה לו שלקח דרך אחרת לבחור בבירה ומעתה אינו ראוי להיות רב ומנהיג לנו גם כי יבוא אח"כ כי צריכין אנו לראש כזה שנהיה עמו בכללות א' במאכל

— הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע —

(טז)

יש רועים של הסמ"א וכופין אנשים לתחות שיעבודייהו — עיקר מלכותם הוא ע"י עזות, והעצה להנצל מהם הוא ג"כ ע"י עזות לעמוד נגד עזותם

ליקוטי

חזתם בתוך חזתם כב

מוהר"ן

(מנהרין ק"ה ע"א), והם ככלבים בעזותם, כבחי' (ישעיה ג"ו) והכלבים עזי נפש המה רועים, והן פני הדור כפני הכלב (סוטה מ"ט ע"ב). וע"כ כדי להנצל מהם מתחת ממשלתם א"א רק ע"י עזות, לעמוד נגד עזותם, ואז נהלת בערך אל גוה קרשך, שנכנס לתוך הקדושה:

ד וא"א לבא לאלו הרועים, שהם כללות של הקדושה, אלא ע"י עזות. כמארו"ל (אבות פ"ה) הוי עו כנסר, כמ"ש (שמות מ"ו) נהלת בערך אל גוה קרשך, היינו ע"י עזות נכנסין לתוך הקדושה. כי יש רועים של הס"א, והם ג"כ מפורסמי הדור, וכופין אנשים לתחות שיעבודייהו. ועיקר מלכותם הוא ע"י עזות, כי עזות מלכותא כלא תנא

(יז)

יש רב דקליפה — הוא גדול ותקיף לפי שעה, אך אין לו קיום כלל ולבסוף כלה ונאבד

ליקוטי

ראיתי מנורת זהב ח

מוהר"ן

דהיינו בחי' אריכת הרוח. וזהו אל פניו, כי פניו הוא בחי' הרוח, כמ"ש (ישעיה ג') הכרת פניהם ענתה כם זה החושם (יבמות ק"ב). שהוא בחי' הרוח, כמ"ש ויפח כאפיו נשמת חיים, כל אשר נשמת רוח חיים באפיו. אך הוא להאכידו, כי אף שהוא גדול לפי שעה, לסוף נאבד כג"ל: וזהו בחי' (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) ארך אפים לרשעים*. כי הרוח הנשימה, הוא כבחי' ארך אפים. והיינו מאריך אפי' ונבי דיליה (ד), כי אף שלפי שעה הרוח גדול ותקיף, בחי' מאריך אפיה, אך לסוף נבי דיליה כג"ל. וע"כ נקראים ישראל (ישעיה ג"ד) עני' סערה, כי הם עכשיו תחת ממשלת עשו איש שעור, בחי' רוח סערה הנזל, אך הדבוק בצדיקים, מקבל הרוח חיים, שלימת החסרון, מהצדיק והרב דקדושה:

ג אך רשעים הדוכרים על צדיק עתק בגאווה ובוז, מאין מקבלין הם הרוח להשלים החסרון, אך דע שיש רב דקליפה, והוא בחי' עשו, כמ"ש בעשו (בראשית ל"ג) יש לי רב, והוא בחי' (ל"ז) אלופי עשו. וכמו שתרנום אונקלוס רכרבי עשו, בחי' הרב דקליפה. ומהם מקבלין הרשעים הרוח, והוא בחי' רוח הפומאה, בחי' רוח סערה, כמ"ש (שם כ"ז) הן עשו אחי איש שעיר (ב). וע"כ הרוח שלהם גדול ותקיף לפי שעה, כמו רוח סערה שהוא גדול בשעתו. וע"כ (תהלים יו"ד) כל צורריו יפח בהם, יפח דייקא, שמתגבר עליהם ע"י בחי' רוח פיו שהוא גדול בשעתו. אך שאין לו קיום כלל, ולסוף כלה ונאבד, ומסער גופי' ונשמתו' (ג). וכמ"ש (דברים ז') ומשלם לשונאיו אל פניו להאכידו, ומשלם לשון שלימות החסרון שנמשך לו,

(יח)

האור החמה: אף הנוצרים מורע ישראל יתרמי ששורשם מעמלק —
כן מבואר גם מהרמב"ם, והוא ע"פ סוד הגלגול

י ו א ל

וישלה

ד ב ר י

קב

הרמב"ן ז"ל נפ' לנביס ערים פן ית כבס שורש
פורה ראש ועליוס ומשורש מחוק לא ולא זה,
ועל אשר לנבו שלם עם הכס הכבד לא יוליד מורה
זה, ולא חקקה עליו צדק מן הכבוד והוליד כן פירן,
כי אחת הדבר וסוד גדול לא חזל לפרש בו עשיל,
והקצו והשפך עשיית יול' סודו שהוא סוד הגלגול,
ליל סגלגולס הקדמוס שורש ושמוסיס ואסוסיס
משורב רב, ומשם נמשך בחי' נפש רשע אליו להיות
מורה נביז' חיי' ועד"ז יתבאר נביז' דבחי הרמב"ם
ז"ל במש' של מו שגטה מדרך הוח הגוהה במעמד
הר סויו שליו מנעו אלשום הכס, אף שפני הלווח
הוא מורש אלשום כסיום ונווססיס, אלל שורש
שמוסיס משורב רב ואלו הם אסויוס בגלגול הקדום,
וכן כחה בעיר המסורוס בשלל שהציוו צוסיס
הייל ומצורל צוסיס בכימ' והגלות הוחרר קסה
הוא גללל ישראל ערב רב,

עשמיז צוסיס פי
בראשית (קף כיה עיל) גללל מיון ליון ערב רב
וכו' ומליון דלשחורו גלללל רביעלה וכי ליון
קיומיו על ישראל גלו חמס וכי ליון מולקיס,
ועוד אמרו צוסיס חמה לא זכר עמלק ליון
ערב רב ומסורוס בישרלל וביולר צלור חמה דלף
בללו כולללל מנעו ישראל יתרמי שורש ושמוסיס
משורלל דעמלק, וכבר צורליו מיש' הרמב"ם ז"ל
בגדה חיון וכבר הגעוהו כסויים שכל ווי עמנו
על הר סויו, שסס מלמיוס גנווללל משרעיה ככל
מה שכל על ידו, הם וצוסיס וכני צוסיס עד עולם
וכו', לשיק ים לדמח שכל ווי שגטה מדרך הוח
המסורוס במעמד הוח, שליו מנעו אלשום הכס,
וכן אמרילל על כל המסחפס בגוולל, לא עמדו אסויוס
על הר סויו עכיל, ולכלוהו הכי יתרמי לעמיוס
שסויוו וסוסיס לכויוו ודיוקיס ונווססיס, וזכר
לילל שלל עמדו על הר סויו, אכן יתבאר עשמיז

(יט)

רוב הרבנים והחסידים והבע"ב שבדור הזה מהע"ר —
כל מעשיהם בשביל כבוד וממון אשר על הציבור

השפמות ש' ויקהל חיים

דברי

הסרננים והחסידים והבע"ב שבדור הזה צעוקי
רובן מעיז ודוליס לערור על סליבור וכל מעשיסם
רק לגרמי' לקבל כבוד וממון ולכן אין להחמיר רק
עם עובדים בלמה שמוסיס נטשם לר' לא לקבל שום
תועלת לעמלם.

חס יל'
שכונת הססוק שאמר אלל סרבריס וכי סייטו שרי'
לוס שלל יתכדור עם הסיר כסוס סעס ועיז' וסי'
לרויסי לבנות משכן כי ישראל בעלמס קדוסיס אף
סעיר כל חסדי' דעבדי לגרמי' עבדו כלרלל בעליל

(כ)

כבר כתב כן גם האר"י ע"ל דורו שרוב הדור הוא מהע"ר — אמן
מה נענין אבתרי' בדור הזה — מי יודע אם נשאר אחוז א' שומרי
תו"מ ומאמינים כראוי

כ ז ש ה

מאמר שלש שבועות

י ו א ל

קב

הפני יהושע שהחוק כסרוס געמוסיקס הוח רק חוקה
מחמה רוב, יסן שרוב ישראל כסרוס, חלל שפני הרבס
שלל הי' טווחס לטוים כרליו אף שבי' כחה גדוליס
וקדוסיס אין חספ', חלמס צורב הוב כעוסיב'
שמיעוטה ומיעוטה כחלללל המיעוט, חליל לא כללר
אף חלוח חלד ממספס בני ישראל שחייו שומי מורה
ומנוח, ואלו פין חללל המעשיס השומיסיס מורה ומנוח
כרנעלס, אף ככס צעיון ליון שמלמיעס ככל הייז'
שקרוס כרליו, וכחות בעיר' מחרבס והולכס,
ומנוולר צוסיס ברלשית שיש כי חתוח ערב רב כל
חלד נרוח מחציו, ויש ככס גם מולקיס, ובשפי'
צבוריוו אף לו מיון לעייר שגרווחס הקדומס, כי
כחה כחלילל בריועוסיס מייודה המסחפס הבלל שרש
כילח המשיח, ומנב דור כוח המשיע גם על המכניסיס
כסריס, וליכין, רחמי' שמוס להלל.

וכתב דבחי חיוס על המעוסיס כסוף הספר
כמסחפס למשח ויקהל עבדו עם הרבס
להכור שלל להכחעו עם עבדו רב, וכחה בלמנע חיל':
כרללל בעליל סרנניס והחסידים והבע"ב צבור
הכח בעוסיב' רובס משורב רב, ועי"ש שהלירין, והרבס
ליו חמסיס על הדיועוסיס כללו שיללו מוס קדוש
דיוו שבי' נלח מורה ויולל והרבס גדוליס וקדוסיס,
ורליוו חלמי' כעשר המסוקיס להלריו ז"ל מרשח
ולחמתו עבדו עם הרבס מועבדו רב שיקלס מוס וכי'
שילור צלור החמה, ונה גללל ומס נרוב כיוו מוס,
וכני שכתב כן גם על הרס' כלל' והרמי' זלסיס,
אף שגלור חלל ישראל, אלל הכעווח סס משייר כמו
שילור צלור החמה, ונה גללל ומס נרוב כיוו כשכל
כיה שגרווחס הקדומס היו רובל דיועל משרלל
שמרי מורה ומנוח כמי"ש כשמה מוס פי חלל, ודעה

(כא)

— הרה"ק מציעשינוב זי"ע —

ביאור בדברי הורע קודש עפי" ד"ה הנ"ל: אף שרואים בהע"ר דברים טובים כמו תורה וד"א ושל"ו, אעפ"כ מוכרחים למאוס בהם, כי הוא זמן הבירור — זהו הבחירה והנסיון בימים האלו

שמחה

מכתב יג

דברי

אמרת המסכה אני מוכנזר את אשר רחמי נספרה דני רגן של ישראל זרע קודש. ונפרע כי חניי ד' להנץ מעט נדנריו הקדושים לפי דברי קודש מרן אל"ז הגה"ק בעל דברי חיים נהשמעות נפי ויקהל (נדפוס מונקאטש דף ע' ח"ט) הידועים לכל, והנה כך הם דברי הורע קודש נפי תשא דף ס"ט נד"ה ט"ה וי"ל עוד כי תשא וכו' ומנאך שם עיקר התפרושות נחים ומה שעושים לנו הערב רב כמ"ש בזה"ק דמעיקון לישראל יותר מזה"ע. והעיקר לתקן עצמו בלחונה מחד כי ישראל מוזכרים בנאולו רק נזכות לחונה והן נאולה העתידה ונריך חיזוק בלחונה מחמת שרואים דרך רשעים ונלחת לכן לרד לקבוע לחונה בלבו שדול"י ית' נזהרה יגלה כבוד מלכותו עלינו וכל הרשעה כולה כעשן תכלה וכו' רק שית' רוצה לנרר אותנו ע"ד מיי שיש בו חולה מתערבות הדמים נפסולת אזי עושים לו רפואות להכחיש את הנוף ולמעט כל הדמים שלו כדי להפליט מוננו הדמים הרעים ולא ישאר זולתי דם התמלית הנקי מחד שא"ל נזאם חופן להתקלקל וכו' ונעשה נר"ח כאלוה כך עדי"ז אלו לריכים למאוס בתחלות הרעים יעו"ש נצטוו הקדוש ויש להנץ מה שייכות המושל לממשל אך עפי" דברי הי"ל מנואר כי נס אלו רואים נהם (היינו הע"ר) דברים טובים כמו תורה ומנהג. ר"א ונפרט כי ודח שלום הוא יסוד לכל והוא מזה טובה וחדד אעפ"כ כמו שהקולה מוכרח להפליט מוננו דמים והדם הוא הכסף אשר יש נהם אף קאת תערובות כמו כן נעיקנתחל בנשיחא מוכרחים למאוס בכל תהלוכות הי"ל גם אם יש צוה דברים מועילים כי הוא זמן הבירור זה הוא הנחירה והנסיון בימים האלו והש"ת יסכון בלננו ירחקו ויהנתנו וזכה נזהרה לנאולתינו ולפדות נפשינו.

יידו דו"ש"ת ונפס לנ"ט

הק' שמחה ישכר בער הלבשרמאם.

(כב)

רוב הדור וראשים שלהם הם ע"ר — משה בא בעיבור אחת ל"ג שנה שלא יטעו ראשי הע"ר את ישראל

בספה"ק זוהר חי בראשית על זוהר ד' כ"ה ע"א (בדפי הספר ד' צ"ו) מהגה"ק מקמארנא זי"ע וז"ל: שהערב רב הי' חלק הרע של משה ומשה רצה לתקנם וכו' ומשה עצמו יקום בכל דור ודור ויתגלגל גם בימים אלו דרא בתראה בין ערב רב וכו' ועתה רוב הדור וראשים שלהם הם ערב רב ומשה בא בעיבור ובגילגול אחת לחמישים שנה שלא יטעו ראשי ערב רב את ישראל לדרכים שונים מקולקלים וכו' עכלה"ק.

(עיי' לעיל פ"ג אות ב' דמבואר כן בזה"ק פ' נשא דהראשים בכל אתר ואחר יהיו מהע"ר ותמלא הארץ חמס מפניהם, ושם אות ג' מהזוה"ק פ' תצא דבסוף הגלות ישלטון על ישראל רמאים ודייני שקר מהע"ר ע"ש)

(כג)

— עוד מהנ"ל —

רוב הדור עם הראשים שלהם מהערב רב ושלא ימעו את ישראל ברכים סקולקלים
 דור כמו הארזי"ל והבעשטה"ק

ועתה

רוב הדור עם הראשים שלהם מהערב רב ושלא ימעו את ישראל ברכים סקולקלים
 הוזהר מן היועצך לפי דרכו שתלך בדרך החדש לבנות את כל התפלה והמצות
 בסכליות של כסיל בחשך הולך כמו שעשה הטמא והארור שהטעה את כל
 העולם ברכים מרורים כלענה. וכן בכל דור. ולזה הוצרך להחגלגל משה רבנו
 בכל דור ודור כמו טרן הארזי והריב"ש טוב וכן בכל דור צדיקאי שלא ימעו
 ערב רב עם ראשים שלהם את ישראל. וכ"ן מכואר [כלקטי תורה להארזי"ל ס'
 ואלחמקן] למעיין בעינים מאירים עכ"ל.

(וזה חי בראשית ד' קי"ג)

(כד)

כן מקובל גם מהבעשטה"ק שקודם ביאת המשיח יהיו רוב מנהיגים
 וראשי העדה מהע"ר — כ"א צריך ל'יפחד שלא יהי' בכ"ל הע"ר —
 עכשיו הוא גמר הבירור של כל הגלגולים

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור

עד

ועכשיו קודם ביאת המשיח צדקנו אשר העידו רז"ל (פוף מוטה)
 כי האמת תהא נעדרת. ושקרא ישלוט בעלמא ומקובל מפי הבעש"ט הק'
 ותלמידיו, כי קודם ביאת המשיח יהיו רוב מנהיגים וראשי העדה מהערב רב,
 וז"ל הסי' הק' וזהר חי פרשת בראשית (דף
 קי"ג), ועתה רוב הדור עם הראשים שלהם הם מערב רב, לכן צריך כל בר
 ישראל לירא ול'יפחד שלא יהיה בכלל הערב רב, ואין לנו עצה רק להרבות
 בתורה ותפלה לה', ולהתבודד עמו בתשובה ותחנונים, שיצילנו ממים הודונים
 ומרשעים הללו, כי אין לנו עוד פנאי להמתין על תיקון נפשתינו, כמו שאמרו
 רז"ל (אבות א, יד) אם לא עכשיו אימתה, כי עכשיו הגמר והבירור של כל
 הגלגולים, כי גיעו ימים אשר אין בהם חפץ אלו ימות המשיח, אשר אי אפשר
 עוד לתקן את נפשו, והבירור יהא סמוך לביאת המשיח מכואר ברע"מ פרי'
 נשא. שיתנסו ישראל מהערב רב קודם ביאת המשיח, וגם אחר התגלות משיח
 צדקנו בתשעה חרשים קודם ביאתה, וגם אח"כ עד עולם התחי', והנשאר
 בציון קדוש יאמר לו, ויזכו להאור הגדול והנורא ועיקר תלוי במעשינו של
 עכשיו, ולא כמו הכסילים שחשבו כי בכיאת המשיח יפטרו מכל וכל, כי מי
 שלא טרח בעש"ק מה יאכל בשבת. לכן צריך כל בר ישראל עכשיו להרבות
 בתשובה ותחנונים, שיתקן הקב"ה את נפשתינו ברוב רחמי חסדיו, כי אין
 לנו להישען רק על אבינו שבשמים.

(כח)

- הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא ז"ע -

אם זכה מאירין עיניו
מן השמים להכיר את
הצדיק האמת - מי
שנשתנה לגריעותא
אחר שעשה פגועה
סימן שהוא מהסמ"א
ורחק תרחקנו

זכרון

אויך

צדיקים

הסליק ר' ירחמיאל כס"ס ר' יעקב יצחק הנקרא סיסודי מפרשיסחא
ואני כרסיק ר' יצחק משס וסרסיק ר' נתן דוד משידלוואס זליס הי מקליס
כי כסי תפארת בניס בשמו שאס בלמית נוסע ללדיק הדור ללמוד דרך כי
או מן השמים מסייעין לו לילך לדרך האמת אחי שאינו לדיק הדור ונותין
לו כל משאלות לבו ואס כלדיק אינו אמת חיו או מאירין עיניו לאמר לו
ך הלאה כי מה לך פה לבקש כמובן, ועוד כי סימנא שאס אחד נתעשר
או פנה לקדושה אס אחרי שתגדל הוא כחותו כחי עסי מקודס ולא הפלה
בו שינוי לגריעותא הן כממון הן ככבוד כרוחניות וגשמיות או הסי שסוף
מקטרה דקדושה אכנ אס לסיפך או דיע שסוף מסיח רחיל ורחוק תרחקנו
ממנו עכ"ה.

(כט)

- הרה"ק ר' אליעזר מקאמארנע ז"ע -

יש צדיק דקדושה ויש
צדיק דקליפה -
הסימן להבחין בינותם:
הצדיק דקדושה
ותלמידיו מדקדקים
בכל המצות ושומרים
עצמם ממדות רעות
ועוסקים רק במדות
טובות ובמעש"ט,
והצדיק דקליפה
ותלמידיו כל עשיותם
בקלות ולעול ולמשא
ומתנהגים במדות
רעות

זקן

מ"א אופן 1

ביתו

מו

שיבור לו האדם. כלומר כי ידוע הוא שיש צדיק דקדושה קדוש השם, ויש

צדיק דקליפה, וזה מול זה עשה ה', והבחינה חפשית, וכן שמעתי כיצא בו מאדוני
אבי שרדי ורבי זלזיה, על פסוק ראה אנכי נתון לפניכם היום ברכה וקללה,
(דברים י"א כ"ו) ברכה הוא צדיק דקדושה, וקללה הוא ג"כ צדיק אלא הוא
דקליפה, ואמר הכתוב, ראה, בעיני פקוזה, אנכי נתון לפניכם, לכל אחד ואחד
מישראל, היום, בכל יום ויום, כי התורה הקדושה היא ניצחית כנודע, ברכה, צדיק
דקדושה והנקרא ברכה, וקללה הוא צדיק דקליפה, וא"ת באיזה סימן אני יודע
להבחין בין זה לזה, לזה מסיים הכתוב ואמר, שזה הסימן יהי מסור בידך, את
הברכה, שהוא צדיק דקדושה כג"ל, הוא סימן להרב ולתלמידיו שלו, אשר תשמעו
אל מצות ה' אליכם, ומדקדקים במצות לא תעשה, ושומרים עצמם ממדות רעות,
ועוסקים תמיד רק במדות טובות ומעשים טובים, שהכל הוא בכלל אשר תשמעו
אל מצות ה' כנודע, ואת הקללה שהוא צדיק דקליפה רחמנא לצלן, הוא סימן להרב
ותלמידיו שלו, אשר לא תשמעו אל מצות ה' אליכם, ר"ל שכל עשיותם הוא
בקלות ולעול ולמשא, וכן ג"כ מתנהג במדות רעות, והכל הוא בכלל אשר לא
תשמעו אל מצות ה' אליכם, ע"כ שמעתי מפיו הקדוש דפ"ח, לזה אמר התנא
איוה רבי שיש לו דרך ישרה שיבור לו אדם, השיב ואמר כ"ל שהוא בחינת צדיק
כנודע, ותפארת לעושיה במצות ומעשים טובים כהן ובחסד בכל עשיות, וכן
תפארת לו מן האדם, כלומר מחמת גודל יראתו וקדושתו ואהבת הבורא ב"ה,
רואה כל בני אדם תפארת לו שם רבי, ובו הדבק כדאיחא (תענית דף ז' ע"א)
אם תלמיד חכם וגוון הוא, ממנו תאכל ואותו לא תכרות, [ולמד ממנו] ואם לאו
ארתו תשחית וכרת וסר מעלי ע"כ, לזה אם תפארת לו מן האדם ג"כ, אז ובו
תדבק.

(7)

כמו שיש צדיק אמת בן יש קללה כנגדו מהפס"א מלובש בברכה — הם רבים מאוד — ורבים מעמי הארץ נמשכים אליו

ראה אנכי. שתמיד תשגיח על נקודת יהודי שלך שהוא משורש אבות אינ"ו שלא יתקלקל חלילה ויהיה נמשך לשורש קדושה לתקן נפשך באמת כי הרבה פעות ומסעין יש כו'. ואמר הטעם שצריכין חיפוש כ"כ להשגיח על נקודת אנכי. ואמר נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה. וגם הקללה יהיה מלובש בברכה כו'. כי כמו שיש צדיק נשמה גבוה וקדושה. כן יהיה נגדו קללה מלובש בברכה שיקרר לבבות בנ"א וימשוך אותם לדרכים משונים והכלום ועוד שהוא יהי פרוש ויושב ומתענה כל היום בשלית ובתפלון ועוסק בתורה יוסם וליל וסראה עצמו שאין קרוש כמוהו והוא חכם וכשיכיל למשוך לחכמות זרות חלק מיסמן חכה ואליו יתמשך כל הנזמה בלבו לצד הרע כדי שיתיה הבחירה הפשוטה. והם רבים מאד כי ס"ם הרשע נהגשם ונכנס בלב של זה הקללה המלובש בברכה שהוא כנגדו של הצדיק. ורבים מעמי הארץ נמשכים אליו כי הוא קרוש ואינו נהנה כלל מזה העולם להבנת הספשים. אבל מי שנקודת יהודי שמור אצלו אותה הנקודה קדושה ימשוך אותו לשורש קרוש כו'. והקללה יהיה לך אם לא תשמעו ואתה מסעה ומשטח את עצמך ולבך נוטה לצד הרע וסרתם מן הדרך אזי תדבק אל הקללה ויגרום לך הקללה ללכת אחרי אלהים אחרים.

(היכל הברכה ריש פ' ראה)

(8)

— בשם הבעש"ט ז"ע —

אותו צדיק שמעמיד הס"מ הוא נראה לעיני הבריות יותר צדיק מצדיק האמת

בשם הבעש"ט ז"ע וישפמוהו בעלי הציס ראשי ערב רב מקליפת נגה כו' ונגה הוא שוא בגוף. וימשוך את מי שאינו ראוי ואת מי שמעורב ברע אצלו. ושני שעירין שוין היו במראה ובקומה וברמס, כי אותו שמעמיד הס"ם הוא צדיק לעיני הבריות יותר מצדיק האמת ואליו נמשכין הראויין אליו כו'. ואשר הס"ם מעמיד עזאזל לנגד, יש לו מראה וקומה מראה עצמו לאיש צדיק ומחלק רמים וכל היום בשלית ותפלון והכל שוא ושקר כעשו הרשע אשר רמה את אביו*). וכיזו ראינו בעינינו סימות מרן עד היום הזה שקר רפוני עורני וסחר לבנו לעבדך באמת אמן כו"ר.

(זהר חי בראשית ד' ח"ל"ט)

(כ"ב)

רב ורבי וגדול הדור מהסט"א

יש שמתלכש בו ס"מ הרשע ועושה אותו רבי ורב וגדול הדור. ומעתה נשאר הבחירה כי לרשעים ערב רב יש להם ראש ורועה שהוא כמותם עץ יבש אין בו לחלוות טוב הכל שקר וכזב. וכך מנתהג אנשיו—
(זוהר חי בראשית ד' ק"ב ע"ג)

(כ"ג)

— בשם הבעשט"ה"ק זי"ע —

כל מה שיש בקדושה יש כנגדו ממש להסט"א, צדיקים, רבנים, שוחטים, חזנים, בעלי בתים, חסידים, פרושים, יראי ד'

דע מה למעלה ממך.	מ"א אוסן טו	ביתו	עה
מאדוני אבי מורי ורבי הכ"מ ולה"ה, ששמע מוקיני, הרב הצדיק הקדוש מופת הדור, מה"ר אברהם מיריבי מס"טשוף ולה"ה, והוא שמע מרבינו אלקי, רבי ר' אלימלך ולה"ה, שהוא שמע מרבינו אלקי, רבי ר' דובק' ולה"ה, שהוא שמע בעצמו מרבינו אלקי, בעל שם טוב ולה"ה, שאמר מה קדשו, כמו שיש בקדושה, צדיקים, רבנים, שוחטים, חזנים, בעלי בתים, חסידים, פרושים, הנצנע לכת, ירא שמים בסתר ובגלוי, כנגדו ממש יש לס"מ הטמא כל אלה, ודי למיבן. לזה בא התנא רבינו הקדוש, באוהרה גדולה לבני ישראל, שישגיחו עליהם, לידע האיך להתנהג בעולם העשייה הוה, עם צדיקי הדור, ורבנים וכו', והבן. והשם הטוב רבוב רחמיו וחסדיו הגדולים, יוכיננו להיות מחלק דקדושה, ולעשות בכל עת ורגע רצונו יתברך שמו הטוב.			

(כ"ד)

— דברים הנ"ל בשם הרה"ק מסאסוב זי"ע —

הקדושה נכנעת לפני הסט"א

ועיין שם עוד על זוהר בראשית ד' כ"ז ע"א (דפי הספר ד' ק"ה) בשם הגה"ק האוהב ישראל המפורסם מה"ר משה לייב מסאסוב זי"ע שכל מה שיש בקדושה יש כנגדו שהוא מס"א, שוחט, חזן, שמש, רב, למדן, לכל אלה יש נגדם שהוא מסט"א, ועוד שהקדושה נכנעת לפני מי שהוא מן סט"א כמו יעקב לעשיו עבדך יעקב עבדך"ק. (זוהר חי בראשית)

(לח)

כף תשוקת הע"ר
 לקפוץ בראש —
 הרה"ק מסאסוב: כל מה
 שיש בקדושה יש נגדו
 בסט"א — הצדיקים
 כפופים לפני הסט"א כי
 דרכם צלחה —
 הבעשט"ה ק: יש
 מפורסמים שמפרסם
 אותם הס"ט — ראש
 דסט"א עולה לנגדו
 מתאום, אבל ראש
 דקדושה לאו בשעתא
 חדא — הרה"ק
 מלובלין בהאי פחדא
 יתיב שמא אינו צדיק
 — כל צדיק צריך
 לבקש רחמים על עצמו
 — וכן כ"א צריך לבקש
 רחמים שיתקשר
 לצדיק אמת וינצל
 מראשי הע"ר

קום עשה לנו כל תשוקת ערב רב עד היום נתנה ראש
 ששורשם מראש כידוע ולכן כל חסדם לעלות בראש וראשון. והם מקלוי ננה
 ועושיין לעצמם. ראש ולענת. שהוא שד יהודי. מקליסות
 נגה. ואמר הצה"ק ר' משה ליב מסאסיב. ר"ת ע'ו'א'ו'ל' ז'ל' ליעומת זה
 עשה אלקים. ממש בדומה שיהיו שניהם שוין במראה ובקומה ובדברים שיש
 רבנים. ורבי. ושוחט. וחזן. וצדיק* מסארא דננה קליסה קשה
 נגד כל אלו שיש בסטרא דקדושה והם צרעת מסארת וצדיקויא אתכפויא קמיהו
 כי דרכם צלחה ובקעה. עיני [נס' דמ"א] משם מין הריכ"ש טוב שיש מפורסמים
 ישמססם אותם הס"ט הרשע ע"ש, וכל ראשים של ע"ר כתיב כהו קום בשעתא
 חדא יש לו קימת מתאום. אבל ראש דקדושה ישראל לאו כומנא חדא כו'. אבל
 לעשו כומנא חדא נחיר ליה. וכך הם עיר וזה קום של ע"ר בשעתא חדא
 ובעינת. ואתה בני חלילה לא תחרהר אחר שום צדיק וראש הרור ולא אחר
 רב ות"ת וכו'. כולם יהיו בעיני צדיקים וקדושים, ומאי נפ"מ טסה שכתבתי
 זה לטיבעיא רחמי הן כל צדיק בדורו. והן המון ישראל. כמו שהזהיר אותנו
 רה"ק מלובלין להשמיל את עצמו ולעשות תשובה קודם כל חורח ותפלה. כמו
 ששמע טמנו תלמיד אחר שאחר הצות קודם ליטורו. אטר רכש"ץ אשר אני
 טן אותן שכתוב עליהם טה לך לספר חקי, והתמטר מטר והאריך בדבריו ריצו
 ובכיה ותחנונים וכן אמר אין גרוע בעולם כמותי, אמילו אם יאמר לי מלאך
 הישם שאני צדיק איני מאמין לו, ואם יאמר לי חקב"ה בעמצו שאני צדיק, אאמין
 לו על אותו רגע ולא יותר כי בנקל יוכל לרחות לשאול תחתית כו'. וע"ז
 יהיה לכנו נשבר לאלף שבירים. וכן נ"מ להסון מישראל שיבקשו רחמים מבעל
 הרחמים שיעורר לבכס להתקשר לצדיק אמת טן הקדושה ולא יהיה להם
 התקשיות עם ראשי ערב רב מרגין עצמן צדיק וחסיד מרוש, וקדוש וישב ומתענה
 בפליה ותמלין לוטר כל היום. מראה עצמו שאינו יודע כלל טטוב העולם ואינו
 נהנה מעותזו משום דבר, וזי יציל אותנו מכל אלה ננעי כנ"א והם ראשי הדור
 ובאמת כ"כ הוא בעולם טן הימים כדי שיהיה בחירה חשית עד שאין להם
 הויכר בשום דבר. אלא ניכר וננלה לבוחן לבות וכליות ולא לשום נמצא בעולם.
 וחלילה להרהר שום הרהור ומכ"ש איות דבור נגד ראשי ישראל חלילה וחלילה
 כי כולם בעינינו צדיקים קדושים עליונים ראשי הדור ת"ת. הי יבניה מולם עד
 ליום. ואין שום נימ מדברינו אלא לטיבעי רחמי ע"כ דנא טן קדם אלקא
 דשימיא בככיות ותחנונים עכ"ל.

(17)

תאזה להיות רב ורבי הוא מקליפת נוגה

קליפת נוגה הוא כלא תאות ופניות ושקר להשתרר על הבריות להיות רב ורבי. כמ"ש מס"ק קדוש מלאך אלקים]מורו דורי רבינו צבי מוודיטשוב ובקבלה ממרן הריב"ש טוב כי בנוקל לסגף עצמו כל ימיו בפרישות. ופנימיותו הוא שיהיה רב ורבי, ומשיג זה ההכל כי בדרך שאדם רוצה לילך בה כולוכין אותו ואזי ואזי עכ"ל.

(וזהו חי בראשית ד' ק"ו ע"א)

(18)

הע"ר אומרים נתנה ראש — צריך להתפלל הרבה שלא ימשך אחריהם
שלא יפול לצרה עמוקה בלי תקומה — הרה"ק מידיטשוב ז"ע חי' מפחד
מאוד שמא הוא מקליפת נוגה

כי תשא את ראש בניי, כי יש כמה ראשים מעיר ומקליפת נוגה
ואינן קיימין רישין דעמא וצדיקיא אחכפין קמיהו והאי רישא בעזרא בלי.
וערב רב אנמרים נתנה ראש. ויש ראשים הרבה מושכין לדרכים
שוניות והם גוררים הרבקים בהם לבאר שחת. כמבואר [כתולדות]
בשם מרן הקדוש האלקי ריב"ש טוב. וצריך להתפלל הרבה לפני המקום שלנו
לא ימשוך אחריהם כי יפול חלילה לבור צרה עמוקה בלי תקומה חלילה כו'.
ובפורוש אמר די דורי רבינו איש אלקים מוהר"צ וציל [מזידעבזבז עגל עזרת זני]
בוה"ל אייזיק בני הירעת כשהייתי בן ג' שנת עדיין הייתי מפחד האם אפשר
אני עדיין מקלוי נגה. ונתכרכמו פני נאור כי מנעורי גדלתי על תיקו והייתי
מכירו כמדריגות קדושות נפלא הפלא ופלא מדריגות רמות. והשיב לי לטה
חרדת כ"כ? הגם עתה וככל רגע אני מפחד הרבה מזה ולמה אתה מתמיה על
זה. והוא מקרא מלא ואיש כי ימרש ראשו שנפלו לו כל שערות ראשו טחנת
יראה ופחד השי"ת בנדיא טהור. הוא. כי הוא כדריגה גדולה, לא יוכח בוה אלא
מוסלג בקדושה ובטהרה כמו שהיה לר' חייקא המדורי. אעפ"כ אתר כל הגדולה
הזאת כתיב כי יהיה בו נגע לבן הארצי אדמדם עשו הרשע ונלכד בגדלות. איש
צרוע הוא טמא הוא טמא וטמאנו הכהן. בראשו שהוא ראש ישראל שם אהז
בו נגעו קליפת נגה ונדחה מב' עולמות ר"ל. וע"ז ידעו כל הדוים וישך דמעה
כנחל שיציל נפשו מקלי' טעות של נוגה ומראשים שלו שדון והודאון
ומלך עליון ירחם עלינו ויוציאנו מאפלה לאורה וישבור עול הגלות מעל
צוארנו אמן כן יהי רצון.

(היכל הברכה פ' תשא)

(ל"ה)

קליפת נוגה הוא קשה מאוד וסובר שהוא צדיק ואין כמוהו
ונקרא טמא ומטומא

וה"ל ספה"ק נתיב מצותיך להגה"ק מקאמאנע זי"ע (שביל אמונה
ג' אות כ"ו) בא"ד: ולהנצל מטעות קליפות נגה אין כת וכו' אף שישגף
עצמו ויפרוש עצמו יכול לברא לידי טעות נגה, וכשנפול לשם אוי סובר
בדעתו שהוא צדיק ואין כמוהו בעולם, והקליפה יזמין לו כמה טעותים
והטותים שייסבור שהוא צדיק ועושה מופתים ופעולות בשקר שלו ומצליח,
הוא קליפה קשה נגע צרעת, ואמר לי מורי ורבי הקדוש בימי חורפי כשהי'
אור נשמתו דולקת בתורה כאש להבת שלהבת כדביקות נפלא ואמר לי בזה
הלשון: אייזיק בני חביבי הידעת בעת היותי בן ארבעים שנה הייתי מתיירא
ובוכה לפני המקום ב"ה שאפשר אני מקליפות טעות נגה, ונתכרמנו פני
מאד ולא נותרה בי נשמה, ואמר לי, בני חביבי למה נודעזעת כל כך העוד
היום בכל רגע אני מתיירא שלא אהי' מקליפות טעות נגה, כי היא קליפה
קשה, ויש הרבה שנשארו שם והם בעיניהם גדולי ישראל ומושכים כמה
נפשות לררכים משונים ורעים וכו', שאף שעומד במדריגה הגדולה עדיין
יכולים להתאחו בו איזה טעות מקליפות נגה ונקרא טמא מטומא, ולכן
יבדוק נפשו תמיד וכו' עי"ש כל הענין.

(ל"ט)

נגד הצדיק יש רמאי שד יהודי עושה נפלאות מצד קליפת נוגה כדי שיהא
הבחירה חפשית — אם אתה מעורב טוב ברע תמשך אלו

כמו שיהיה צדיק וקדוש שיאיר אור אהבה ויראה אש שורף בלב
בני אדם לתורה ולתפלה ולמצות ולמע"ט, כן יהיה נגדו רמאי אשר לבו טלא
חושך אין בו לא אהבה ולא יראה ומראה עצמו קדוש ופירוש וימשיך רוב בנ"א
אצלו, ומעתה יהיה הבחירה חפשית לרובק עצמו אל אור עליון צדק אמתי או
לילך אל השקר והרמאות שד יהודי כו', נמצא ענין הלום שמדבר דברי
עתידות ועושה מופתים מצד קליפת נוגה כו' וכן יש נביא מבחינה זאת, והוא
כו יקום בקרבך נביא או חולם הלום כו', יש בו ואו נחירו דקיק כו' והוא קם
בקרבך ע"י שאתה הולך בשעות וכרמאות בהכל עוה"ז כך קם עליך וישא
דרהבא שזה הראש הוא רע גמור כמו שאירע לכת ארורה רעים וחטאים ע"י
הראש שלהם הארור והטמא שהטעה אלמים ורככות מישראל כו' וזה בא לו
ע"י כעס וגאוה ושקר ורמאות והשתררות הרע נפל לבאר שחת שאין לו תקומה
ותיקון לעולם לעולם עולמים כו', ואם אתה מעורב טוב ורע בשקר תתמשך לשל יהודי
העושה לך נפלאות בכל עת ומדבר מצד ואו טוב שכונגה דברי עתידות ונפלאות.

(היכל הברכה דאה פ' י"ג פ' ב')

(מ)

יש מתנאה ועושה עצמו אלה — רוצה להכניע הכל תחתיו — סובר שהוא
גאון עולם ורשכב"ג ושהפך דברי אלקים חיים — יש בו כל סימני מוסאה

יש מתנאה ועושה עצמו

אלה כמ"ש הקדמונים מועפים המה בעולם שאינם עושים עצמם בגאווה שלהם
אל נכר כפרעה הרשע וכחירם וכיואש מלך יהודה שהרג זכריה הנביא ע"י
שעשה עצמו אלה והתיר להרגו ביוהכ"פ שחל להיות בשבת והוא שאת בסימני
מוסאה. ויש מתנאים עצמו בתורת וכדיבור וע"י פגם המחשבה בניאות אין אני
והוא יכולין לרוד ונעשה אל אחר עמלק שאת התנשאות הרעי. ונעשה כספחה
שמשותקק שחל יססחו אליו והוא יחיה רב ורבי וראש וזנב וסובר בודון לבו
שהוא גאון עולם וכל הדרור מפלים אליו רשכב"ג והעני הזה אמילו צורתא
רשמעתא אינו יודע אלא להפך דברי אלקים חיים. פוסק פסקים לא טובים. ויש
מתנאים כגנשי שם בהרת עזה כשלג עם סימני מוסאה עולה במקומה מלך
עליון יאיר עינינו ויצילנו מכל טעות אמן.

(וזהו חי בראשית ד' ק"א ע"ד)

(מא)

גאווה להשתרר ולהכניע תחתיו כל הצדיקים הוא ע"ז — המשתחוה לו
כמשתחוה לע"ז

עבודה זרה שהוא הגאווה להשתרר להיות רב ורבי

שלא לשיש ורצונו להמית לכל הצדיקים מרוב גאותו שיהיו כולם נכנעים תחתיו
והוא כור ריק של נחשים ועקרבים. והמשתחוה והנכנע לו הוא משתחוה לעבודה
אל נכר.

(וזהו חי שמות ד' פ"ו ע"ד)

(מב)

מנהיגי המס"א אומרים אני ואפסי עוד

כזכיל הנקנה נפ' ולרל] החס"ה כ"ב אתון והכסמת כסום יכסמו העוסקים
בתורה בצנעה לשמה טבלי להיות רב ורבי עבודה זרה. אלא שפל ונכיה כדרך
הצדיקים, והחסידים לא נכו, אין להם שבירה לא יפלו תחת השבירה, כי אפילות
פלאי פלאות נעשו להם כו', ויש נגדו בס"א מתנאה שהוא דבוק בקונו ואומר
אני ואפסי כל אלו נשברו. אבל לוכדי תורה לשכה חיים וקיימים בלי שבירה,

(מג)

המתגאה וסובר אין כמותו בכל העולם סי' שהוא מקליפת נוגה

יש צפור דקדושה שמורו שיע נהורין כו', ויש נגדו צפור בקליפה מוחין דקליפה הארה של טעות קלוי' נגה וסובר שאין כמותו בעולם, כמו שאמר רבינו אלימלך הקדוש בו לא הכל מה שמאיר יש לו שוויו כי יש עץ נרקב ומאיר באישון לילה ואינו שוה כלום, ומוסר גדול יש בזה כי לפעמים יש הארה של בעות, והסימן שתופס גאווה וסובר שאין כמותו בכל העולם, קליפת נגה וירא בלק בן צפור מספר כיא פעם הביל והן הכלים דקליפה הכל המת.

(היכל הברכה ריש פי' בלק)

(מד)

גאווה להיות רב ורבי רוב קליפה זאת מצוי בין הלומדים

רובו רע ומיעובו טוב וטמא טמא יקרא. והוא מתגשם בככ"א שיש להם גאווה וגאון להיות רב ורבי וראש כמ"ש החסיד הרבה בדיוקת צריכין לברוק לבנו שלא יהיה כפרעה וכחירם רשעים גמורים שעשו עצמן אלהות. ורוב קליפה זאת מצוי בין הלומדים וראשי עם ערב רב ובכל יוכל לדרות להיות רובו רע ר"ל והטוב שבו חלף.

(היכל הברכה פי' תצא)

(מה)

המיצר לישראל נעשה ראש דקליפה

כמו שיש בקדושה כו' שמטם תורת ה' כפיך, כן יש בקליפה כהן מדין ראשי ערב רב היו צריה לראש המיצר לישראל נעשה ראש עולה בראש דקליפה כו'. והגושא אותם יכבס בגדיו. —

(היכל הברכה עקב ד' ס"ח ע"ב)

(מו)

מטעה עמו העיר שנתדבקו בו

ושפחה כי תירש גבירתה ומשם יונק רב ורבי מקליפה נוגה הולך בדרכים משונים ל ש נ ו ת ה ז מ נ י ס להטעות ולהמשיך את עמו ערב רב שנתדבקו בו עכ"ל

(וזהו חי' ד' ק"ע ע"ב)

(מז)

שדין יהודאין גוברים בעולם

ובפרט בזה"ו שנברה החציות והענות שדין יהודאין
גוברים בעולם וצדיקא כעמרא דארעא.

(וזהר חי ד' ל"ז ע"ב)

(מח)

הקליפה של שקר גוברת מאוד

תקבל הכל באהבה ובלב שמח כל חלושות הדעת
 אשר נדור הזה לדורשי שמו יתי כי הקליפה גוברת מאוד בשקר ובכזב ואילו
נמייבין כמו לעגלי ירבעם ב"ג שי"ט. והתורה ולומריה נשפלין עד עפר סמ"ש.

(וזהר חי ד' כ"ג ע"ב)

(מט)

צדיק תפלות גדולות שלא טענות אחרי מנהיגי הס"מ שהוא עשאים וממכם

הס"מ טמעה את העולם חרבה שידבקו עצמן
 למקום השקר והטעות ויוכב במרכבתו ליסע ולרבק עצמו למקום השקר והטעות
 מטעי עלמא לכך צדיק הכחנה גדולה ותפלות ובקשות שינצל מלהרבק למטעי
עלמא בשקר ובכזב בדרכים שונים. ואין לנו אלא להשען על אבינו שבשמים
להתפלל לפניו ברמעה ובכביה שלא יטעהו הס"מ לרבק עצמו במטעי ערטא
ראשים שלו. שהוא עשאים וממכם.

(וזהר חי תרומה ד' ז' ע"ג)

(2)

צדיק א' בעיר יבול להכניע ראשי העיר המתנהגים בהתנשאות שוא

שמעתי כשיש כמה ראשים ראשי ערב בעיר
 או במדינה המתנהגים בשקר ובהתנשאות של שוא ויש במדינה ת"ח וצדיק אחר
 המתנהג באמת בלב אמת ובלב טהור ונשבר. כאשר עוסק בתורה לשמה ובתפלה
 ומדבק א"ע אל האמת או יתפרדו כל זועלי און ושקר ולא יהיה להם כח
כיב להשפיל האמת ולרוטם השקר. ובלבד בלב אמת כך שמעתי עכ"ל.

(היכל הכרם דברים ד' ר"ט ע"א)

(21)

השי"ת בעצמו מתפלל הצילה נפשי משפת שקר של שד יהודי

שנידוש בעקב מראשי ערב רב ומבקש השי"ת הצילה
נפשי משפת שקר [כמילוי כזה] ש"ן קו"ף רי"ש. ר"ת יקירי, ס"ת נפיש'.
ואותיות אסציעיות גי' הוי"ה. והוי"ה שבאמצע הסכריל בין שקר לנפיש. כי
השקר של שד יהודי שנכרא לעומת נפיש הצדיק גובר עם עזי פנים שלו והנפיש
בשפלות חחת השקר. עד שהשי"ת בעצמו מתפלל הצילה נפשי משפת שקר שלא
יצטרך להיות נכנע חחת השקר—

(היכל הברכה פ' תצא)

(22)

אם אמן לו יראה הפנימיות והוא רב ורבי
הוא מקליפות נגה

שמעתי

מטורי ויחפר נזר חזרת יראה פנימיות כקראה רחבת כי אין טע
פחד הקליפות ללאט עלמו מפניהם בלער וקטנות ויקורין-קלא
ינקו מן הקדושה חלף ארבעה כי עתה הרחיב יתום לנו בפנימיות
היחלה הנקרא רחבת וזו ופרינו נזרץ לעשות פירות להשיב רבים
מעון ולתיות רב וכני להעלות נפשות ולפשות אותם חבל אם אין
לו יראה הפנימיות והוא רב וכני הוא מקליפות נגה כך שמעתי :

(היכל הברכה דברים די ר"ש)

(23)

הבטחה מהשי"ת כי ראשי הע"ר העושים עצמן אלהות
רב ורבי יהיו כמו עץ ואבן ולא יפעלו אצלם שום דבר

ואח"כ בל לנשר עוד נשורה

אחרת מה שיהיה בגלות הזה כי ידוע שבגדה זרה בימים קדמונים היה
על ידי כשפים ושמות ועיין בדברי הקדוש אלהים בענין כמות שהיה
משלים פלאות ובקל היה מעשה אחריו רוב העולם וכן ע"ן של פצור
מאזכר חז"ל היה כה חכמה נפלאה בעניני העומד אף חבל אלהים אחרים
שכלות אשר לא ידעת אזה ואבדך יהיה עץ ואבן נפשות בלי שום
כה כלל כי יתעלה מהם דרך השכחות השומאז ויהיה עץ ואבן כמו כל
עלים ואנשים ועל זה רמזו גוים שכתיל לאו עובדי ע"ז הם כי נעלם
מהם ורבי עבדך אל נכר כמו שהיה לירבעם ונש הכתה כי ס"ע
ומקבא אהנימו כראש ערב רב כמבואר בו הר ועשין עלמן אלהות רב
ורבי מבטיח איתנו השי"ת יהיו עץ ואבן שלא יפעלו אדם חללש שום דבר לא
בנים ולא רפואה ולא חיים חלל כמו הכולך חלל עץ ואבן שאין בו רוח
חבל לדיקי אמת בכל עת עושה הקב"ה נסים והספשות לעמו ישראל על
ידם :

(היכל הברכה תבוא כ"ח ס"ד)

היצר מפתח לאדם
 להתנהג בפרישות
 ולעסוק בתורה יומם
 ולילה ובאמת הוא
 מקליפת נוגה —
 והסימן בזה כשימבור
 שאין כמותו בכל
 העולם וכולם ככהמות
 נדמו לפניו — אין
 לפרוש מן הבריות אלא
 כשאין הולכים בדרך
 השם

זקן

מיד אופן יג

ביתו

רט

אל תפרוש מן הצבור. לכאורה נראה מי שיושב לבדו הוא ולא ישתתף עם בני אדם הישראלים הוא איש קדוש ומלאך אלקים ומי שהוא פרוש בזה ולא יחטא ולא יעשה שום רע כי לא ראה ולא שמע רע מבני אדם ובודאי הוא נקרא עבד ה' לזה יחשבו רבים וגדולי דעות שהפרישות הוא דרך קדוש שאין למעלה מזה כי כל הרעות הבא לאדם הוא מצד שנשתתף עם בני אדם והא ראה כי כאשר החל האדם לרוב על פני האדמה נתערבו אלו עם אלו וגולדו התאוה והקנאה והכבוד כנדע על לזה יחוקו רבים וגדולה דעות שהפרישות הוא דבר חשוב לפני השכי"ת אין לשיעור, וראוי ונכון והגון להלך בדרך הנה, על זה בא התנא הלל ואמר שהוא אינו כן אחד שהפרישות והתבודדות מבני אדם אי אפשר שלא יחטא והוא בלי הרגשה כלל כדכתיב לא טוב היות האדם לבדו וכן שמעתי מאמורי"י זלתי"ה שסיפר בשם רבינו אלפי רבי אלימלך זלתי"ה שפעם אחת בא לפניו איש הגון וחשוב לפני עצמו וגם גדול כחורה היה ובא לפני רבינו אלפי הנ"ל ולא היה גותן לו רבו שום שלום ואיש חשוב כזה היה מתנחנ בביתו ככל עשייתו בהסתר גדול וכן היה יושב לבדו ג"כ בהסתר גדול ואמר לו רבינו הקדוש הנ"ל קודם שנתן לו שלום אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה' הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה' (ירמיה כ"ג כ"ב) היה דוחה אותו בשתי ידים עד שבא לשכל הו"ך וישב בתשובה שלימה על זה, אח"כ היה כנסנו לרבינו ליתן לו שלום וכי ע"כ וכן כתב אמורי"י זלתי"ה בספרו היכל הברכה (פ' בלק כ"ג א') עיקר היהודי הוא מדות טובות וצריך בר ישראל בדיקה וחיפוש הרבה כי היצר הרע מפתח לאיש ישראל להיות פרוש בעיני הבריות להסתר עצמו מבני אדם להיות עוסק בתורה יום וליל בטלית ותפילין כל היום ולספיק עצמו במעט לחם ומים בודאי אם הוא מצד הטוב כמו רבי שמעון בן יוחאי קדוש יאמר לו, אבל לפעמים רובו ככולו אין זה אלא מקליפות נגה עצת היצר שבו לבדו, ולא עוד שהוא עוסק בתורה בלתי אהבה ויראה ודביקות אלא יושב בקרירות היצר שלו כדי שיהי פרוש מכל עניני עולם הזה ובפנייה דקה שלו אינו מרגיש כלל והסימן שאינו מצד דקדושה כשיסתר הוא עצמו שאין כמותו בעולם צדיק וקדוש כזה וכל בני עולם בעיניו לבד ככהמות נדמו לפניו והוא אינו יודע שהדרך הזה הוא עצמו גסות הרוח של ירבעם בן נבט שיושב כל יום בטלית ותפילין ותחתיו תעמוד הבתרת ששתה הצרבת לעורר מדנים ומחלוקת ושנאה וקנאה לדרב טרה על כל בני ישראל ובפרט על שאר צדיקים קדושים והחסידים באמת לשמה דקבתיו ע"ש לזה אמרו ר"ל (לקמן פרק ד' מ"א) איות חכם הלומד מכל האדם היינו בהתחברות בבני אדם ישראלים או לומד מכל אדם ולא עוד אפילו תאמר שהפרוש הזה אינו עושה עבירה בפרהסיא אבל מצות ג"כ אינו עושה ולא מביא שהאיש הפרוש הזה הוא אינו בתואר צדיק דקדושה ולא רשע בפרהסיא אלא הוא בתואר כהמה גסה הנגדלת ביצר הנקרא שור הבר ועוד שהגברת עליו המרה שחורה שהיא מרה רעה גרועה יותר מכל מדות רעות שבעולם וידמה לעצמו איות צורות מפסידות שאינו דקדושה כמו שיקרא בכמה אנשים שהם חלושי דעת היושבים לבדם לכן זה הוזהיר הלל התנא ואמר אל תפרוש מן הצבור אבל אם רואה אדם שאנשי בני ביתו ואנשי עירו הם רעים וחסאים מאד דרך דקדושה היא שנואה בעיניהם אוי טוב לו ולורעו אחריו שישב דווקא לבדו בפרישות גדול כמו שכתב (הרמב"ם ז"ל הלכות דעות פרק ר' הלכה א') נמצא שוהו שאמר התנא הלל אל תפרוש מן הצבור אלא כדוחק גדול שאין לו שום ברירה אחרת.

(גה)

מעשה גורא מחסיד א' שנתפס לרשות הסמ"א וניצל בזכות רבו הקדוש ר' מענדילי מרימנוב זי"ע

פ"א ישנו חסידים במסגרת מרע"ם יחידו, כנודח החסידים הקדמונים, וספרו סיפור דרטיק, ומאמם בא הופיעו לפניהם רבם האדמו"ר בעל צ"צ מליובאוויטש זצוק"ל, ושאלם מאיזו צדק אתם מרבים בעת, וענו ואמרנו לו ששומרים כעת מחרירי מענדילי מרימנוב זצוק"ל, והם ישבו לפנינו באחד קטן כימים הרם, אמר להם הצי"צ, בשמירתך מרדרי רבי מענדילי צדיקן הדליק הרבה נרות, כי הוא היה צדיק אמת, ואור אמת, ובמובן שחיפך הביאו הרבה נרות שמה והדליקו אותם, ונתמלא הבית אורה, ואז ישב עצמו הצי"צ בתוך מגל החבורה, ופתח ואמר, אספרה לכם מי היה הרבי רבי מענדילי מרימנוב זי"ע:

בעוד רימנוב היה שרוב ח"ח גדול וסודל מפורסם, ומאשי העמלה והעז, ואמר לו הרבי רמ"ם שיהיה בבשמו מאד, לו הצי"צ ח"ל הדימם אחרי לחשני, השויב הלא לא שם ללבו דברי הרבי, והרבי רמ"ם כשהרשת שהרובים לא שם על לבו דברי האחרונה, אמר לו עוד שני פעמים כותא ומאור, והשריב לא שם על לבו דברי הרבי, ופ"א אומר אז השויב לאינו ספר הסמוך, שיהיה שם סודו, השריב נסע שמה עם העמלה שהביאו לו, ואמרו אז יאך מרע"ם, נבנה הבענין מירד הרבי, ונעטן בפרות, השריב הרעניו, כי הוא נסע ברדך לא שיה, שמה שאל את העמלה אילו תועה הוא כנודח, עתה הבענין בך חוכך נבואה להמקום, ונעטן עמוק עמוק בערות, ומלתי, והאם הידע שראת את השויב מעולה, ופתאום באו אל איה בת ירדו שם, ואז הרעניו השויב כי ראה עתה בעיניו באיזה מקום היה הוא עתה, שרוא במקום לא מרדו, והבין אחרת הרבי שחודרו כנפח פעמים, והתחיל על שלא שם לבו לדברי קדשו, אבל לא היה לו שום ענה למד משם, ונבנה לרביה שם לעת ערב, ואמר שירצה לראות את חלד, והראו לו את חלד, והאם הידע שראת את השויב מעולה, והתחיל מיד אסרה, שראת לא אין איש שם בחודר, ושואר רצה לאמר לו רבר מת, ואמר לו השויב המוחל שאין אין ביהו, ואז התחיל השואר הולדת לבנות בביתו מרות, ושיחה לו, איך היה אחת שנים אחת נתפסה לאי מכה אבתיה, ובאן מקום של הצי"צ ח"ח, והוא אינה יכולה לצאת מפה, והיהה ומשפתיה במה בוכים ומעטרים עליה, והיא נתפסה לבאן והראש כרם דר עשה כבעל ואשה יחדו, ונכשיו הולדת בן זכר, ובקשה לעשות ברה מילה, וגשו לו רעונה בור, ולכן עתה ידע אישה שנבנס, כי לכאן מי שבא, אינו יוצא לעולם ועד, רק ענה היא יכולה לאמר לו, והוא שאם יוכל לעזור בעצמו, שלא יעטום כלל אז תקה שאילו היה יוצא מפה, אבל אם לא יוכל לעזור יעטום סוף פה, אז הוא חובל מה לעולם.

בלילה ההוא, באו שם לנמנע בעגלות, אלפי אנשים מינים ממינים שונים, והביאו על השולחן מיני מרע"ם שונים, שירחם היה נודח מאד, וכולם אכלו, ובקשנו בענין מינים אלו, והוא שהשטם בעצמו באו כחידושים שונים, ואח"כ חלף לישן, ובבקר שוב נתאספו, ונעו אללמים אנשים כנ"ל, והשריב עשה הברית מילה, ואחר הברית ישבו לסעודה לאכול, והביאו שמה מאכלים, מעקדנים מליכס אשר היה המאכלים היו מנדימים לאכול, והסת בששו אותם, אשר הוא מערת שמה שלו, ומרע"ם כביש אותם ואינו אוכל, וכולם בהפצרות רבות מאוד קשורו שיאכל עמדם, והוא בכל אצני כחות השחמט מהם ולא אכל ולא נרתח כלל, במקרה וענה הולדת בניו, והוא באמת היה רעב ונצמא מאד, כמעט שדרגשו בעצמו שאחורו בולטום ר"ל, והראשק עצמו ולא טעם שם, ושכנשו מערת בקש המוחל שיסעו עמו לעול רימנוב, ונעטנו עמו, והביאו חרה הולדת רימנוב.

הרבי רבי מענדילי צוה אל שמישו, ואמר, במה יבא השריב פלוגי לבתי, או תאמרו לו הרבי פקד, צא מנא תאמר לו, וכן היה השריב

חיפך שבא העדה חלף לחריב רבי מענדילי, ומשמשו נשדוה, ואמר לו כן אמר הרבי, שנאמר לך, השריב הצטמר מאוד אצו ימים, ובכל יום רום שרצה לבא לבית הרבי, או משמשו נשדוה, ואמר לו זה וזה אמר הרבי, והשריב חשו"ב הרבה על ידי אנשים מכוברים, עיי שרדיו השדוה לבא לפלוגי, ואמר לו הרבי רמ"ם, והנה כפת פעמים החרדתי ואמרתו לך כך וכך, ולא שמת נפשך לדיברתי, תועה כמה וכמה ענה היה לי, כשנעתינו שאתה כבר שם, וכמה וכמה התפללתי עליך, שלא תרד נפשך לשאלו עמדם ח"ו, אבל רע שאתה עוד כסבנה, כי הם הדיים אותך מאד, והחספס אותך עוד הפעם, ואז מי ידע, אם תוכל להשלים נפשך ולצאת משם, ולכן רק ענה אחת יש לך, אחת והתקרב בי, ואם הם יוכיט אותך עוד הפעם, או תסע עמדם, ובשכרוב לשום, או חכנס אל הגדול שבהם ותאמר לו בפניו, בבטיול, אין אתה כלום, וזה האמר לכלם, והעו הדיקון שקל, שאהה צדך לבטלם, אבל עז, כי חבן עמך רבננה דרבה, על זה הנעטק, שיהיה לא דבר קטן הוא, וכמה נסיונות ידית לך שם, אבל אחז דרובך נפשך בן, וידה לך כה לעמוד כל הנסיונות, ואם תבטלם, או תחפ"י מרם לעולם ועד, כמובן החבורה שעתה זה השריב בבחו של הרבי רמ"ם.

והנה תראנו בזה והצטננו עוד הפעם, אז חלף לחריב הרמ"ם ליפטר בשלום מצנו, וברכחו שירחלו יחודו בקרוב לשלום, ונעטן עמדם, וכבואו שם הביתה אמר לכלול חיפך, אין אתם כלום כהחלט, וכלם שחוק מצנו, והוא באמת, לכולם אמר בביטול נמור אין אתם כלום, ונכנסו לדברול שבהם ומסרו לו שכן וכך אמר השריב המוחל, לכל אחד ואחד מאתנו, אז נתן הגדול שבהם צו, אשר יאספו את כל הרבונה שלהם לביתו, ואם שבה יביאו את השריב, ונראה מה יאמר, אז וכך היה, ועיקרו קול, וכולם באו ושמעו ונכנסו לדברול שלהם, והביאו אותם, והשיבוחו אותו ספק הגדול שלהם, והוא באמת, שביטל אותם ואמר אין אתם כלום, ונצפץ הגדול שבהם להחבורה, וכלם באחו הצי"צ מפרסם נרדוק זקו אינו עוד שרדיו לפני השריב, ובמובן שנכחדו ונרעשו מאוד מהם, אבל זקו באמת, והוא שם אין אתם כלום כהחלט, תעד במיני פחדים ובהלות שפחדוהו ובהלו אותו, כמעט שיראה נשמרו מפרד מות, אבל לא מש כפי רדיו הביטול שאמר להם, אין אתם כלום, וראה שכבעים פעמים נפתחו והתעמטו מהרבה, מרביה שם, ונער עליו הגדול שבהם בעדה גדולה, ואמר לו כרד אתה מתחנף לפני, באמיתה דברי ביטול סאלו, ואין אתה יודע שרעני יול ברען אחת להנכרתי מהם תיעלם, לנקמה דרתימא רבא שלא תנאז משם לעולם ועד, וענה ואמר לו, עך שהני עמיר ענדך ונגר החבורה שקל לא בבחי אלא כבה של מור ורבי תשובתי רבי מענדילי מרימנוב זי"ע.

בשעת הגדול עם דברי תשובתי, צוה ואמר למשמשו, עתה בחדר פלוגי אצלנו פלוגי ובשרה פלוגי מנתו השרוב אצל כל שמת הרביה של חסן שנער געל עתה, ונב שרובם של כל התנודות השיחתם ותחבולתם, ואפילו אז דברי תורהם שרם כחובים ואופרים כריאות, לא לגוד להם חסידים לאהילים, וגם את שמת החסידים שלהם, אשר יודעים ומכירים אותם, והם צומדים אלהם ממתח אצו פניות ונעונו שנות ידו וכו', ואמר להשריב" המוחל, עך אם הרבי שקל שרוב אצלנו במקסיטי בנו, אז אין תקנה ותקוה לך, אבל הוא אינו רשום אצלנו, או מפרדים אנו מצנו ז"ל, ונעונו אותך, ונעמדך לביתך בשלום על מקומך.

והיפך הרבילי משמשו, והלבו לחדר פלוגי, והביאו משם את הפנקסים של הרביים המפורסמים של שקד בנו, והוא פתח והשם אלף כל הפנקסים, וענה ואמר, והנה אין הרבי רבי מענדילי מרימנוב זי"ע אצלנו כלל, ולכן פברוהו שרובו לביתו לימיתל לשלום, ובכואו לימיתלו, חיפך חלף לחריב רבי מענדילי, והרבי בקלותו כבבר פנים יפח"ו.

(אוצר הסיפורים ח"א י"ד בשם הרה"צ מהר"אזי מרגליות ז"ל)

(נד)

פע"א בא אליו רבי ממורסם מהס"מ — הורה אה"כ לדי' שניצוי'
ממנו ולא עשה עמו שום התחברות

258 פאר סיפורים מההיק מדיש' מבערזא וכבוד

פ"א אמר להרדני' כי לא ידע שח עלות נכפשו, כי היום עשיק לפנות
ערב, יצא אליו רבי ממורסם וחולך צנגדים לצנים וזח אליו עם
הספרים שלו, והוא ריל נקסיל והרנה קליפות יצולו עמו, והאיך אוכל ליתן
לו חסי' שלום? אמרה להסיק, הלא לא תוכל לנישו, אחר שאלת שלום
הלך עם ספיה להנקות לעבול אחר לה טוב עוב. כן אעשה. אלל האיך
לו תוצה, אמר לה, הוא דבר שא"א, אמרת לו אעפ"כ לא תוכל לנישו.
תוכל ליסב עמו ביחד, ולא לעשות עמו שום קרבות שנעולם, וכן עשה וישב
עמו ביחד בכל יום חסיק, ולא הניב צפניו, אח"כ אמר להרדני' כי צי
הלילו די עכח דיילי ולא עשה עמו שום התחברות:

(נד)

מעשה נורא מרבי א' שהי' מהסמ"א וכא אצל הרה"ק מצאנו זיי"ע לתיקון

אמר למקורביו יע"ר איז גערעכט" ועזב את הרעביסטיעווע
וקיבל על עצמו גלות, וסיים הרתיק מצאנו זיי"ע, יעצט
וואלגערט ער זיך דא אונטער די טישן נאך א תיקון, זכותו
יגן עלינו, ורחמי המעשה הזאת יספור בכמה נוסחאות ובשם
הרה"ק מנאסוד זיי"ע שמעתי בנוסח אחר קצת, ובשם
הרה"ק בעל שומר אמונים זיי"ע שמעתי שסיפר שהרבי ההוא
נעשה אחי"ב וישב בצנא, וליטמונו דרך מילתא לא אמנו
מלהודיע את אשר סיפר לי איש נאמן שהי' באותו מעמד
אצל רבה"ק מסאטמאר זיי"א פע"א בסוף ימיו בתוך אחד
השיחים סיפר א' מהמקורבים המעשה הזאת וכהתימו
לספר געה רבינו בבכי גדולה עד מאוד ולא הי' יכול להרגיע
עצמו כשעה ארוכה, ואותו קורא געים עיי לעיל בפרק זה
אות ליי' שהרה"ק מלובלין זיי"ע בהאי פחדא יתיב שמא
הוא מאותו שכתבו עליהן מה לך לספר חקי, גם הבאתי
כמי"פ מהרה"ק מקאמרנא מה שאמר לו דודו הרה"ק
מזידיטשוב זיי"ע שבכל רגע הוא מפחד ועומד שמא אני
מקליפת נוגה עיי לעיל אות ליי' ואת ליי' צ"ח, ואם הצדיקים
האמיתיים האלה ארוזי הלבנון קדושי עליון שהעניקו חמה
בקומתן ובזכותם אנו חיים ואין לנו מושג בגדלותם פחדו
ורעדו כל ימיהם אנו הם מסטרא דקדושה, מה נענין אן
בעניותן בדור האחרון חלוח השפל והאפל שאין לנו עוד
צדיקי אמת ומנויגים אמיתיים ולעומת זה מנהיגי שקר
נמצאים הרבה מאוד כ"ארכה לרוב" ויכעלי האילנות"
כלשון הבעש"ה"ק זיי"ע המובא לעיל פרק ה' אות א' ובי'
בודאי ובודאי שאין לנו על מה להשגן רק על אבינו שבשמים
לבקש ולהתחנן לפני שיעולנו מצפירי הצבועים והשקרנים
האלה הן אלה אשר מקליפת נוגה שרשיהם והן מאותן אשר
מקליפות אחרות נובעיהם הרחמן הוא יצילנו מחם
ומהמון ויחוס וירחם על עם יבאיון ויוציאנו במהרה
מאסיהם לאור גדול אכיהי'.

(כעת נגמר ההדפסה שמעתי פע"א סיפר מרן הקי' מסאטמאר זיי"ע עובדא זו וסיים בוה"ל: דאם איז שוין געווען ז' רבי וואס איז

געווען א מפי' אויף א מסכת עבדיה'ק)

(נח)

בין מרביצי תורה ברבים ישנם צדיקים וישנם עמלקים ממש וא"א להבחין ביניהם

אבל אי אפשר לפי ראות העין לכאורה להבחין בין אלו לאלו מי הם מזרע עמלק שנודככו ונעשו צדיקים גמורים ומי מהם שנשארו עמלקים, דלפי ראות העין נראין שניהם לכולו קודש, ובאמת יש בין מרביצי תורה ברבים שני מינים יש שהם צדיקים גמורים ויש שהם עמלקים והם בכלל ארור המן ועל פניהם אינם ניכרים שהם מזרע עמלק שהארור המן יש לו פנים כזה ממש כמו הברוך מרדכי, ואך ורק בסייעתא דשמיא וברחמי שמים אפשר להנצל מאלו שהם מזרע עמלק.

וע"כ כששותין איזה כוסות יין ובאין על ידו אל האמת ועוזבין את השקר לגמרי אז רואין שא"א כלל להבחין בשכל האנושי מי הוא בכלל ברוך מרדכי ומי בכלל ארור המן, שאין לפסוק על שום איש בבירור לומר שהוא בכלל ברוך מרדכי, דגם הארור המן אומר תמיד בפיו שהוא רוצה רק תורה ובגוד שמים, ואם יתכוננו היטב בענין זה יראה כל אחד שהאמת הוא כך בעוה"ר ורק על ידי סייעתא דשמיא וברחמי שמים גדולים אפשר להנצל מהם ופהמונם.

וזה פירוש הגמרא חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לכרוך מרדכי שיביין בדעתו ויבא לידי השגה זו שאין אנו יכולין להבחין מי הוא בכלל ארור המן ומי הוא בכלל ברוך מרדכי ונבקש רק מהבוכ"ע שיציל אותנו ונהי' דבוקים בדרך האמת בתוה"ק.

(חד"ת חשי"ו עמוד תקל"ו)

(נט)

ממרבצי תורה ברבים שהם מזרע עמלק סובלים כל הצרות

אבל יש גם בין לומדי תורה ברבים שהם עמלקים ממש שנשמותיהם הוא מזרע עמלק, וגם ישנם נשמות שנשארו כטומאת עמלק ומהם סובלים הכלל ישראל כל הצרות מאותן התלמידים החסמים שהם מזרע עמלק והולכים יד ביד עם הכופרים ה' ישמרנו,

(שם)

(ס)

אסור להכניע עצמו לפני הערב רב

ודברי רש"י ז"ל נכונים, דמה שאמרו משה ואהרן ונחננו מה אמרו זאת אל בני ישראל ולא אל הע"ר כי לפני הע"ר אסור להכניע עצמו בשום פנים ואופן, כי כזה משפילים כח התורה והיראה וכח העבודה.

(חד"ת בשלה, עמוד קצ"ט)

(מא)

משה רבינו התפלל, שהשי"ת ימנה המנהיגים עד ביאת המשיח ולא יתמנו ע"י הערב רב

הנהגה כשעמד משה רבינו בתפלתו כאן וביקש, יפקוד ה' אלקי הרוחות, לא יבקש על המנהיג שיבוא אחריו לבד, כי באמת על זה לא היה לו כ"כ לבקש, שהרי כבר ניבאו אלדר ומידד, משה מת יהושע מכניס, אלא ביקש מהשי"ת על מנהיגי ישראל עד סוף כל הדורות, עד דורו של משיח, שראה ברוח קדשו שפלות הדור בעת ההיא, וראה שיהיו מנהיגים כאלה שיתמנו על ידי הערב רב, מנהיגים טובים ומסעפים את הדור מדרך הישר, ולכן ביקש או משה מהשי"ת, יפקוד ה', שהשי"ת ימנה המנהיגים עד ביאת המשיח, ולא שיתמנו על ידי אישיו ולא מעלי מהדור השפל של לפני ביאת המשיח, כי מנהיגים כאלו לא יצליחו לעם ישראל, וערמים הרם והחזק רב ועצום לכלל ישראל.

(חר"ת ודרשות מא"י, עמוד קנ"ה)

(מב)

משרע"ה התפלל על הדור האחרון, שהקב"ה בעצמו יהי' המנהיג ולא יהיה כלל מנהיג בשר ודם

ואפשר עוד לפרש תפלת משה רבינו עפ"י מה שאמרו רז"ל, איש, זה הקב"ה שנאמר ה' איש מלחמה, דהנה כאשר התכונן משה רבינו וראה שפלות הדור שיהי' לפני ביאת המשיח, ואם יתמנה מנהיג על ידם יהיה חלילה הדבר להרם לדור, לכן ביקש מהשי"ת, שאם חלילה צריך שיתמנה מנהיג על ישראל על ידי הערבירב שומכ שלא יהיה לישראל כלל מנהיג בשר ודם, אלא השי"ת בכבודו ובעצמו ינהיגם, וזהו שאמר יפקוד ה' וגו' איש על העדה, שהשי"ת כביכול ימנה עצמו על העדה להנהיג את ישראל ולנהלם למען שמו יתברך, וכעין שאמרו במדרש עה"פ, ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש, זה הקב"ה.

(חר"ת ודרשות מא"י, עמוד קנ"ו)

(מג)

אהרן בחר יותר לעשות העגל, מלהיות מנהיג ע"י הערב רב

וכזה יובן גם ענין זה, דהרי אצל מעשה העגל ביקשו רק הערב רב שימנו להם מנהיג חדש, כדכתיב וירא העם כי בושש משה, והעם, הוא הערב רב כידוע, ולכן חשש אהרן למנות עליהם את כלב ואת נחשון, אף שידע שהם צדיקים גמורים, בכל זאת כיון שכח המשלח ביד השליח, הכין שאם יתמנו על ידי מחשבתם הרע של הערב רב יגיע הדבר עד לידי שפיכות דמים. ויתר על כן, לא רק עבורם חשש אלא גם לעצמו חשש מזה, שאולי גם עליו תשפיע מחשבתם הרעה של הערב רב, ואז כשיחזור משה יקשה בעיניו להחזיר לו ההנהגה, ויגיע לידי כך שיקשה בעיני משה, וכדבריו בעלי התוס', ולכן החליט בנפשו שמוטב שיעשה העגל, שנודאי יבואו ריעשה עפר ואפר מיד כשיחזור משה רבינו, מלהיות מנהיג שנתמנה על ידי הערב רב, אף שעל ידי זה יכולים למנוע העגל.

(חר"ת ודרשות מא"י, עמוד קנ"ה)

פרק ז
בדור האחרון אין מנהיגים רק הקב"ה הוא המנהיג

בו יבואר מכמה פסוקים ומאמרי חז"ל שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים אמיתיים לישראל ורק הקב"ה בעצמו יהי המנהיג וישגיח על בניו

א"ה: היות שישנם כמה פסוקים ומאמרי חז"ל אשר כבר העתקתם במילואם במק"א בספר הזה, אשר כם מפורש יוצא שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים, ויען שלא רציתי לכפול המאמרים עה"פ בשלימותם, ע"כ אעתיק כאן רק קטעים יערים מאותן המאמרים השייכים לכאן, ואלכלם כולם באות אחד ואלקלם לסעיפים ואציין בכל סעיף איי נאמרו במילואו בספר הזה

(א)
קטעים יערים ממסוקים ומאמרי חז"ל שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים בישראל

א. שכולו זכאי או כולו חייב דכתיב וירא כי אין איש וכתוב למעני אעשה, דהיינו שלא יהי שום צדיק בדור עומד כפרץ ומבקש רחמים להנאל בנכותו ורק למעני יעש, וכן מירש כל המפרשים, עיי לעיל פ"א מאות ס"א עד אות ס"ח ובפרק ב' אות ס"ג ואת כ'.

ז. ביהוקאל ליד מדבר כל הקפיטיל בנגות רועי ישראל שבדור האחרון שלא ירעו את ישראל רק את עצמן, לעיל פ"א מאות ס"ח עד אות נ"ד.

ז. כשיר השירים א' ח נאמר רק לא תדעי לך היסה בנשים צאי לך בעקבי הצאן, וזה נבואה על הדור האחרון שלא יהיו בו מנהיגי אמת ואין עצה רק להסתכל בעקבי הצאן, לעיל פ"א מאות ס"ד עד אות ט'.

ח. נבואת חז"ל בסוף סוטה ובסנהדרין צ"ו שיהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל ופירשו המפרשים שלא יהי כלל בנמצא סר מרע ואנשי אמת, לעיל פ"ב אות א', י"ד, ס"ז, י"ט, כ"ז, כ"ח, ל"ב, ל"ג.

ט. בחגיגה י"ד י"ח קל"ט קל"ט יעשי את ישראל שלא יהי להם כלום לא בעלי מקרא ולא בעלי משנה ולא בעלי אגדה וכו' ולא תתקרה דעתו עד שאמר ירחבו הנער בוקן, ועיש במתריא שזה סימן לביאת המשיח, לעיל פ"ב אות ס"ד וס"ה.

י. כוונת חזש בראשית וזי לדור שיהיו יתומים בלי אב בלי חכם מורה ולא תלמיד הוגה, לעיל פרק ג' אות ד' ולקמן פ"ט אות ח'.

יא. בנחמה וקרא וזי לדרא כד רעיין לא משתכחין וענא סאמן ואולין ולא ידעיין לאן אתר אולין לא ליימינא ולא לשמאלא, לעיל פ"ג אות ה'.

יב. בנחמה וחי חסין עלמא דלא ישתכח מאן דינין עליינה, לעיל פ"ג אות ו'.

יג. גם לקמן פרק ח' איתפשטותא דמשה בכל דהך כל הפרק מיוסד עיי שלא יהיו צדיקים נגלים בדור האחרון, גם בפרק ט' שכחת התורה סכואר מפסוקים והתיל שישתכח התורה ולא יהיו מנהיגי אמת עייש.

א. כשירת האויב כתיב כי ידיון ד' עמו וגו' כי יראה כי אולת יד ואסם עצור ועוזב, ופירשי שהגאולה תהי בזמן שלא יהי בישראל שום מנהיג ומושל עיי לעיל פרק א' אות א', ושם באות ב' דרשת חז"ל בסנהדרין מפסוק זה שיתמעמו התלמידים, ושם באות ג' דרשת הספרי שלא יהי בהם צדיקים מבקשי רחמים, ובאות ח' דברי האותהתיק שלא ישארו בהם אנשים גדולים ויהיו ענוכים לגמרי או ינאלו, ובאות ח' פ"י הזכרונאל שלא יהי בהם לא מלך ולא שר ולא שומר ומושל עומד כפרץ, ובאות ט' פ"י האלשר הקי שלא יהי בהם שום בעל שררה עייש דברייהם במילואם.

ב. עוד בשירת האויב כי דור תהפוכות הסה בנים לא אמון כם ופי' הרסבין דאין להם אומן ומנדל דהיינו שלא יהי להם מנהיגים שירדרכו אותם עיי לעיל פרק א' אות י"א.

ג. בשופטים י"ז כתיב בימים ההם אין מלך בישראל איש הישר בעיניו יעשה, ונאמר עוד קרא לאמר בשמואל ב' י"ח ללמד בני יהודה קשת הנח כתובה על ספר הישר, שהפסוקים האלה הם נבואה על אחרית הימים שלא יהיו מנהיגי אמת והיו צריכים ישראל ללמד בעצמם קשת ולעשות כל איש הישר בעיניו עצמו ולא לקבל הדרכה ממנהיגי שקר עיי כי באריכות לעיל פ"א אות ל"ח ועיי סוה לקמן פרק זה אות י"ג, י"ד, ס"ז.

ד. דברי הימים ב' ס"ז נאמר וימים רבים לישראל לא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה, וזה נבואה על הדור הוי שלא יהי בו כהן מורה ומנהיג אמת, לעיל פ"א אות ל"ח ולקמן פרק זה אות י"פ.

ה. בישעי נ"ט כתיב וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפניו ותושע לו זרועו וגו'. ונאמר עוד קרא כיוצא בו בישעי ס"ג ואבים ואין עוזר ואשתומם ואין סוסך ותושע לי זרועי וגו', ונאמר עוד בישעי ס"ח למעני אעשה וגו', ומפסוקים הללו ררש חז"ל בסנהדרין צ"ח אין ביד בא אלא בדור

(ב)

בדור האחרון לא יהי מלך ולא נשיא ולא ראשי ישיבות ולא גאונים
לא רועים נאמנים ולא בעלי השם — דברים נוראים שיהיו בזמן ההוא

מדרש תלפיות אות א ענף אותיות אוחות משיח ואות ומופת

ספר אבקות רובל עתד הקב"ה לעשות עשרה אותות
קדם ביאת הגואל.

האות הא' עתד הקב"ה להעמיד שלשה מלכים וספרים בדעתם
ומקרי' ומלחין עולמן לפני ארם שחס עובדים

להקב"ה ואינם עובדים ומתעבים ומגלגלים כל הכריות וספרים לאותות
העולם בדיניהם וחף טעני ישראל המתחזקים מן הגאולה ספרים

בהקב"ה ועוזבים את ירמיה ועל ארץ הדור כאשר וספי האמת מנדרים
שבעלי האמת נעשו עדרים עדרים והולכים ובורחים ומתחבאים במערות

ובמחשית עפר ונחשטים כל צערי הדור ונעשו רמשי חמנה ונצחין
שערי בינה וחכמה והעומד עומד משונה וזכוחו זמן חין מלך וזין

מזיל בישראל שנחמד כי ימים רבים ישבו בני ישראל חין מלך ומין
שר חין וזה חין מנכה וגי ולא רמשי ישיבות ונחון ישראל לא רעים

נאמנים ולא חסידים ובעלי השם וננעלים דלתי שחקים וספרים שער
פרנסה ולכלה וזמן שמשית יתגלה בגבורתו דור הולך וטפל בחייו

מסאי גרות קאות ומאשות ומנוסלות שגורים ג' מלכים הללו

(מאמר זה מובא ג"כ בס' מלחמות ד' המצורף למחזור ויטרי ע"ש)

(ג)

נבואה שיכרת מישראל נבואה ורדה"ק — אין קללה כזה —

אוי לדורות שטעמו כום המר הזה

אור החיים

דברים ח עקב

במאמר אחד חאנדון (ה) עוד לרה אחרת להם אחר שואנדו
הנשארים בהם יהיו כגויים אשר וגו' כן יחאנדון פי שיכרת
מכה נבואה ורות הקודש שואנדו, ועל זאת יחדו לב עם כ'
שאין קללה בעולם כזו אוי לדורות שטעמו כום המר הזה
ער ממנה וכוח רחום ישבו ויחממו כי יתן את רוחו בנו כימי
קדם.

יט' אבר חאנדון וגו' כגויים וגו'. לז"ד למה כפל לומר
אחד חאנדון. עוד למה הולך לדמות ולומר כגויים וגו' (ע).
עוד למה הולך לומר לבסוף פ"ב כן חאנדון ולא כעין למה
שא"ז בחתיבה אחד חאנדון שעליו חחר ומאמר כגויים וגו'.
עוד יראה
באומרו כגויים וגו' כן חאנדון כי נולדו אחדים שחמד לנעלה

(ד)

עוד מהנ"ל — אין קללה כהעדר הנבואה — היא שנתקיימה בזמן הזה

אור החיים

ויקרא כו בחקתי

ד' וכסל גם נביא עמך. גם נחמיון שלא יתנבאו עוד בישראל
נבואים (קדו) כי לא יושע כי שנינו המתחזקים לה צהינת נפש
בהם, וקללה זו חין קללה למעלה ממנה, ולא קבעה אחר
כמה קללה הא למח שיהי גדולה ממנה שלמיה. ובזו
שנתקיימה בזמן הזה ובה כלו שיטו ודאכה מאוד נפשיו
אוי לא לנו:

ל' ונעל"ה נפשו וגו'. לריך לדעת למה הולך לומר כי
פשיטא שחנעל נפשו שברי בזמן שהם זדוקים גמורים
נחברכו שלא חנעל נפשו והכריז מובן שלא חתיה ברכה זו
נוכחני בניו רשעם. ואם צא לומר הפכוות הברכות, היה לו
לומר הפכוות כל השאר, אלא ודאי שלא אחר אלא העונשים
שהם לבד העדר הברכות. ויראה שחמיון לומר שאשילו בערך
הלדוקים שיהיו בזמן ההוא חנעל נפשו מהם כסוד (הושע)

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר ז"ע

(ה)

משרע"ה התפלל שיפקוד השי"ת מנהיגים טובים עד סוף כל הדורות, אבל הקב"ה לא השיבו על הדור האחרון, כי באמת אין לנו כלל מנהיגים עכשיו — הטעם שאין הקב"ה מועמיד מנהיגים עכשיו מפני שממתינים כבר על משיח — אחרי ביאת המשיח יתגלה הטעם של גדול השפלות

דברי

פנים

וואו

קטא

בדברים, אין יחי' עני הדור בעיקבא דמשיחא, ויגלה לו הקב"ה רק על מלך המשיח שיבי' איש אשר רוח צו, רוח ה' רוח חכמה וצניח, אבל מה שיבי' בדור האחרון לפני ביאת המשיח, הוא סחום וחוסום, והאמת שאין לנו מנהיגים כלל, ואין לורך לבאר זאת, בדורות הראשונים היו נביאים בישראל, ואח"כ התנאים והאמוראים, וגם בדורות האחרונים היו האר"י הק' והבש"ט הק' ותלמידיהם הק', ובשאר בדור הזה חשבו הבריות בצרוצות, ואין לנו מנהל ולא מחזיק בידיו, אין מי יגדור גדר ומו יעמוד בשער, ושארנו ערום ויחף, והטעם שאין הקב"ה משמיד מנהיגים בדורות האחרונים אלו, מפני שממתינים על ביאת המשיח, ובכל יום מחכים לביאתו, שהוא יביא מנחיה את ישראל, איש אשר רוח צו.

וזה שאמר לו הקב"ה למשה אם לא חדשי לך היסוד בנשים, שאין לך ידיעה באלו הדורות, לגדול השפלות שיבי' בהם, ואפשר שמשם רבינו פלגו ידע והשיג גם מצד הדורות הללו, שבהי הקב"ה הראהו כל הדורות עד שיחיו המתיים, אבל אין זה נקרא ידיעה, כי לא יתכן להחנטה, ושאר אללו עמיד ועולם סחום ומבוסס, ואמר לו הקב"ה אם לא חדשי לך היסוד בנשים, שאין לך ידיעה בגדול השפלות הדורות של עיקבא דמשיחא, ואי לך בעקבי האלן, בעקב שאני עושה עמכן, ורעי את גדיוחין, מנין אתה אומר שבראבו הקב"ה למשה, כל הפרנסין שעזירין לשמש את ישראל, מיום שילאו מן המדבר עד שיחיו המתיים, שאמר לאי לך בעקבי האלן ורעי את גדיוחין, עכ"ל המדרש.

והנה מוצא במדרשי חז"ל, שמשרע"ה נחשלוו שהתפלל להקב"ה ויפקוד ה' אלפי הרוחות לכל נשר, לא התפלל על אוחו הדור נבדל, רק גם על דורות בעתידין להיות עד סוף כל הדורות, דליתא במדרש יקוטו אל הקב"ה למשה, הרינו מראה אוחך כל השופטים וכל הנביאים, שאנו מעמיד על בני מעשיו עד שיחיו המתיים וכו', אל הקב"ה כל אל שבראחי לך, דעב אחת ורוח אחת יש בכן, אבל מה שבקשת לראות מראש בסוף, רוח אחת יש צו, והיא שוקלת כל הרוחות זכ משיח, שאמר (ישעי"א) ואלא חושר מגזע ישו וגו', ונחם עליו רוח ה' רוח חכמה וצניח וגו', עוד שם במדרש ולא חביה עתה ה' כאלן אשר אין להם רועה, עליו משרש בקבלה (שפי"א) הגידו לי שאתבנה נפשי איכה תרעה וגו', שלמה חביה בעוטיה, כענין שאמר (ירמי' מ"ג) ועסק את ארמיל' כאשר יעשה הרועה את צדו וכו', בא וראה מה הקב"ה משיחו, אם לא חדשי לך היסוד בנשים משולה שבנביאים, לאי לך בעקבי האלן, בעקב שאני עושה עמכן, ורעי את גדיוחין, מנין אתה אומר שבראבו הקב"ה למשה, כל הפרנסין שעזירין לשמש את ישראל, מיום שילאו מן המדבר עד שיחיו המתיים, שאמר לאי לך בעקבי האלן ורעי את גדיוחין, עכ"ל המדרש.

מבואר מכל זה, שמשם רבינו התפלל עד סוף כל הדורות, שיפקוד ה' על ישראל מנהיגים טובים, וכאזכרה לא מתינו על בנשה זו הבעסה מהקב"ה, ועל אוחו הדור השיבו הקב"ה קח לך את יחוש וגו', אבל מה יביה עם דורות הבאים, שהתפלל משרע"ה גם עליהם, ונראה שהקב"ה סתם

(ועי' עוד מזה לעיל פ"א אות י' ואת ס"ח ולקמן פ"ח אות ד')

(1)

— מצב הדור האחרון מרבה"ק מסאטמאר ז"ע —

משרע"ה כבר צפה על הדור האחרון שלא יהיו בו מנהיגים — גם חז"ל כבר ציירו לנו מני הדור של עכשיו — גם יש קסימייל שלם ביהוקאל ל"ד בגנות רועי ישראל של עכשיו — כי יש הוב לידע ולהודיע זאת כי היכא דלא ליגררו אבתרייהו — אין עכשיו ל"מי לפנות לא בגשמיות ולא ברוחניות — גם אע"פ ראה הדורות הללו שלא יהי' בהם מנהיג וצעק מאוד איך ותקיימו, והשיב לו הקב"ה אני אהי' המנהיג בדור האחרון ועלי יסמוכו — לא נניח להנחיג עצמינו משום איש רק מהקב"ה — כשמסתלקין הצדיקים הקב"ה משגיח יותר על בניו — זאת נחמתינו בעניינינו

רעכנט אויס דאס גנות פון אלע רועי ישראל, ער שטעלט אלע אוועק, און דע הייליגע חכמים שטעלן דאס אהער, פארוואס האט מען דאס געטיען, אלא מאי מוז זיין אז מ'האט דאס געדארפט מודיע צו זיין, מ'ברויך דאס צו וויסען, מ'ברויך צו וויסן אז אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, אז מ'זאל זיך נישט לאזן פארפירען, מ'דארף צו וויסען און בעטן דעם באשעפער, ווי איך זאג דאס אלע מאהל וואס רשיי זאגט, אם לא תדעי לך היפה בשנים, שפסק הרועה מלמהנין, צאי לך בעקבי חצאן, דע עקבים זענען ניכרים עס דערקענען זיך טאך די שריט, ברויך מען קוקען די שריט פון די פרישדיגע דורות.

דער אמת איז, אז מעט זיכן דעם אמת וועט אונז דער באשעפער נישט פארלאזען. דער בוכ"ע ווייסט דאך אין וואס פאר א דור מ'זעמער, מ'האלט מיר יונפן כה זכה, ווי דער זידע זכרונו לכרכה אין ייטב מים טייטשט, פניתי לימין ואין עוזר לשמאל ואין סומך, ימין ווערט דאך אנגערופען ארדך ימים באמינה מיינט מען קדושה, אז מ'זיכט א טובה אין נפש, די תורה הקדושה הייסט ימין, פניתי לימין, אז מ'ברויך א טובה אין נפש אין עבודת השם ואין עוזר, ווער קען אונז העלמען, ולשמאל אז מ'ברויך אפילו אין גשמיות בשמאלה עושר וכבוד איז אויך ואין סומך. דאס האט דער זידע זכרונו לכרכה געזאגט בימיו, דאס קען זיין ביי משה רבינו, זאגט ער ויפן כה זכה ער האט געקוקט איבעראל אין אלע ווייטן, וירא כי אין איש ער האט געזען אז ער האט געבעטן איש על העדה כי אין איש, דאס האט ער געזען דעמאלט'ן וירא פסבלות עד סוף כל הדורות.

לאמר זען, אברהם אבינו האט דא אנגעקוקט די לעצטע דורות דעם ביטערע פייער, האט ער געזעהן אז מאיז אזוי פארפירט, ער האט געוויסט די אלע פרישדיגע דורות איז געווען מנהיגים, האט מען נישט

בעוה"ר, וואס דער תיקונים שטעלט עס אריין קען דעם פסוק, ויול משה רבינו האט שוין געזעהן, ויפן כה זכה, ער האט זיך אום געקוקט אין אלע ווייטן, ובעוה"ר וירא כי אין איש, דעס וואס משה רבינו האט געבעטן, יפקוד חי אלוקי הרוחות איש על העדה, און ער האט געפויעלט אויף דעמאלט'ן, דער בוכ"ע האט עס געזאגט איש אשר רוח בו, ער האט אבער געזעהן ויפן כה זכה, ער האט געקוקט די לעצטע דורות, האט ער געזען א דור כי אין איש, אין מי לחיזק בדינו אבד חסיד מן הארץ אזוי וויא מ'זאגט, מ'זאגט שוין דאס לאנג, אבער בעוה"ר ס'איז טאך קיין טאהל נישט אזוי מקוים געווארן ווי איצטערט, אין מי גידור גדר ומי יעמוד במרץ, בעוה"ר ס'איז נישטא, מ'האט נישט קיין שום געה, און טאקע נאר לחשען על אבינו שבשמים, האט מען קיין שום ספק נישט.

דע הייליגע חכמים מאהלען אויס ווי אזוי ס'וועט אויסזען עיקבא דמשיחא, וויא אזוי דעס מני הדור וועט זיין, ויקר יעות, יקר ומכובד שבהם יהיה עזותן ורמאן, די פסוקים זאגן, די פסוקי יהוקאל - איך האבט עס נאכגעזאגט שוין אסאך מאהל - א נאנץ קאמיטל וואס ער איז מתאונן אויף די רועי ישראל. דער בוכ"ע האט געזאגט ועבדי דוד מלך עליהם, דאס וועט דאך זיין טאך ביאת המשיח נישט פריער, זעהט מען אז דער בוכ"ע האט געזאגט איך וועל מציל זיין סאני מיד הרועים, און איך וועל זיין זייער מנהיג איך וועל זיי פירען, זעט אויס בעוה"ר אז מ'וועט פארפירט ווערן פון די מנהיגים ס'איז מבוואר אין די פסוקים.

דער כלל איז, ווי די גמרא זאגט (כ"ב קי"ט): וירא חי כי שונאה לאה, ווי קען דאס זיין, דער פסוק זאגט נישט בגנות בהמה טמאה אפילו, וויל מען נישט זאגן, מ'זאגט אשר לא הטורה, ווי קען מען זאגן שונאה, זאגט דע גמרא א תירוץ, ע"פ"ם די פסוקים היטן זיך צו זאגן בגנות, און ווי אזוי איז דא דא א נאנץ קאמיטל ער

ס'איז נישטא קיין מנהיג, ווער וועט אונז מירן, ווער וועט פון אונז מבטל זיין די גזירות רעות, ווער וועט זיך אומקוקען אויף אונז, ווער קאן זיך אומקוקען אויף אונז, ווער איז ראוי דערצו, אויז ווי מ'זענען מיר מארפירט מען יודען אויז ווי — מיטען כח ההנהגה — האט ער געשריגן געוואלט ס'איז נישטא קיין מנהיג, אברהם אבינו האט געזאגט הבירה בלא מנהיג.

הקב"ה האט עהם געזאגט, ס'איז טאקע ביטער ס'איז נישטא קיין מנהיג, נאר אין אזא ביטערע צייט אני הוא בעל הבירה, קוקט זיך אום דער בוכ"ע אליין, אויף עהם ווארט מיר, דער בוכ"ע אליין זאל זיך אומקוקען אויף אונז, השי"ת איז דער בעל הבירה ער איז דער בורא ומנהיג, ער איז נישט מסופק געווען אין דעם אז דער באשעפער איז דער מנהיג, אבער זי בריאה איז דאך געווען יודען זאלן האבן מנהיגים מ'זאל מירן יודען, אויז ווי משה רבינו האט געבעטען יפקוד ה' אלקי הרוחות איש על העדה, האט ער געזעהן אז דאס וועט אויך נישט זיין, דאס איז דער פטש העולם הזה בלא מנהיג, נאר השי"ת איז דער בעל הבירה, זאל מיר נאר מיינען ערנסט, מ'זאל מער ערנסט בעטן דעם באשעפער ער זאל אונז מירן, וועט ער אונז אוודאי מירן אין גיטן וועג, פון קיינעם זאל מער זיך נישט לאזן מירן פאר נינים באשעפער, ווי אויז קומט עס צו צי דעם, אלעס טרעפט מען אין די תורה הקדושה, צאי לך בעקבי הצאן.

דער בוכ"ע זאל העלפען, ס'איז אויף אַ פלאץ נאר דא אין מדרש מארקערט, אז ווען זי צדיקים זענען נסתלק האט הקב"ה נאך מער השגחה און איז זיך פריינד (פארן מלך) ווילאנג די גוטע פריינד זענען געווען, האט ער נישט געדארפט אזא שטארקע השגחה האבן, אבער ווען די גוטע פריינד זענען אוועק, האט ער געזאגט יעצט מוז איך מיך מער אומקוקען, אין לנו על מלהשען אלא על אבינו שבשמים, אויז האף מיר השי"ת וועט זיך מרחם זיין אויף אונז, בכוכב פון די אלע צדיקים וקדושים די פריערדיגע, השי"ת זאל מקרב זיין דע לבבות מ'זאל מען זוכה זיין מ'זאל מיינען אמת'דיג פארן באשעפערס זענען, מיזאל מער טאך די זוכה האבן צו פארעכטען וואס מיהאט פוגם געווען, מיזאל טאך דינען דעם באשעפער באמת בנחת ובשמחה, מיזאל מען זוכה זיין צו זעהן ישועת ישראל, מיזאל ניגול ווערן מכל צרה וצוקה, פון יעדן גלות, גלות האומות און גלות ישראל, מיזאל מער געזאלפן ווערן מיט כל מיני ישועות טובות, מיזאל מער במהרה זוכה זיין בקדושה וטהרה צו זעהן די ישועה האומית בהתגלות כבוד שמים עליו במהרה בימינו אמן.

צוגעלאזט עס זאל זיך אויסלאזען דאס יודישקייט, דער דרך התורה, אז מיזאל אויז מארפירט ווערן, האט ער אבער געזעהן דעם לעצטע דור, די לעצטע דורות האט ער געזעהן ס'איז נישטא קיין מנהיג, אז ס'איז נישטא קיין מנהיג ווער זאל מירען יודען, ער האט אָנגעקוקט ווי ס'זעהט אויס אויז ווי משה רבינו האט זיך איבערדעם געפארעכטען, מ'איז אליין נישט פארטיג, שלמה המלך האט געזאגט שמוני נטרה את הכרמים, אבער כרמי שלי לא נטרת, ווער האט דען אפגעזיט זיין כרם אז מיזאל קענען זיין א נטרה את הכרמים.

איברדעם דארף מען דאס צו וויסען, מ'האלט מיר היינט אין א דור עפעס אנדערש האמיר גארנישט נאר רחמי שמים, מ'דארף מיר בעטען דעם באשעפער ער זאל אונז העלפען, מ'האמיר זיך נישט אויף קיינעם צו פארלאזען, מ'זאל וויסען ווי מ'האלט, וואס אמאל איז מען מער איינגעטינגען, מ'דארף האבן ס'יעתא דשמיא מיזאל זיך פארעכענען ווי אויז מ'קומט צו אַ תנועה של אמת, מיזאל מיר טאך די זוכה האבן עפעס צו פארעכטען וואס מיהאט פוגם געווען, מיזאל אויספאלגען דעם שלחות וואס מ'איז צושפירט בארבע כנפות הארץ, ס'איז קיין שום ספק נישט בחנם האט מען אונז נישט געשיקט, מ'האט אונז נישט געשיקט בחנם אין די אלע קומות, נאר בעה"ח ווי איז דען נישט שולט די סטרא אחרא מסוף העולם ועד סופו, בארץ ובחוף לארץ, דער תוקף הטומאה וואס איז שולט איבעראל, מ'דארף מיר זיך נאר בעטען ביים באשעפער.

איבערדעם אברהם אבינו האט אָנגעקוקט די שמעטערע דורות האט ער געזעהן וויאזוי מ'זעהט אויס, עקסטער דעם דער גרויסער פחד, הן דער פחד אין יודישקייט, חלילה וחלילה דורך דעם תוקף עון הדור וועט זיין דעם שווערן איבערגאנג ביי די חבלי משיח, ווער ווייסט דען וואסערע ביטערע גזירות ס'הענגט נאך ח"י, און ווער קאן דאס מבטל זיין, ס'איז געווען אמאל משה רבינו, ער האט זיך אָנגעשריבען וויפיל טעג ער האט זיך משתטח געווען פארן בוכ"ע ער זאל מבטל זיין גזירות רעות פון יודען, און אויז אין די שמעטערע דורות, וואס טייט מען אין אזא נידעריג דור, ווער קאן פאר אונז עפעס טיען, נישט עפעס אנדערשט נאר דער בוכ"ע ווארט מיזאל מיר זיך אליין בעטען צום באשעפער, מיזאל מיר מקבל זיין אליין דעם על תורה און דעם על מלכות שמים, איבערדעם אברהם אבינו האט אָנגעקוקט עס וועט זיין אזא דור, עס בדענט אזא מיינע הסנה בעל באש, האט ער געשריגן געוואלט תאמר שבירה הזה בלא מנהיג,

(א"ה זאת התורה נאמרה בלבט אש קודש בכביות גדולות כפ' שמות תשכ"א והצתתה מלה במלה מהטעם והנחתה באיריש יען כי ערבים דבוי דודים ולשון חכמים מרפא ויש בו דברים המחייב כל גפש ולבבות השבירות שבדור הזה)

(1)

משרע"ה התפסל על הדור האחרון, שהקב"ה בעצמו יתי
המנהיג ולא יהיה כלל מנהיג בשר ודם

ואפשר עוד לפרש חפלה משה רבינו עפ"י מה שאמרו רז"ל, איש זה
הקב"ה שנאמר ה' איש מלחמה, והנה כאשר התבונן משה רבינו וראה שפלות
הדור שיהי' לפני ביאת המשיח, ואם יתמנה מנהיג על ידם יהיה חליצה הדבר להרס
"דור, לכן ביקש מהשמים, שאם חליצה צריך שיתמנה מנהיג על ישראל על ידי
העקרבט טובט שלא יהיה לישראל כלל מנהיג בשר ודם, אלא השי"ת בכבודו
ובעצמו ינהיגם, וזהו שאמר יפקוד ה' וגו' איש על העדה, שהשי"ת כביכול ימנה
עצמו על העדה להנהיג את ישראל ולנהלם למען שמו יתברך, וכעין שאמרו
במדרש עה"פ, ואיל שדיי יתן לכם רחמים לפני האיש, זה הקב"ה.

(חרי"ת ודרשות מא"י, עמוד קנ"ו)

(2)

משרע"ה לא מצא ממי לקבל מרות רק מהבוכה"ע — וכן בדורינו אין עוד
צדיקים ממי לקבל מרות ואין על מי להשען רק על אבינו שבשמים

והנה מבואר במדרש שנפתח דברינו שכל איש ישראלי צריך לקבל על
בחינת מלכות מחבירו כפ"ש רחב ריען ואין רחב אלא מלכות ,
וזה הוא בחינת עבדות שבדרך להיות עבד לעובדי ה' עי"ז נקרא גם
הוא בעצמו עבד ה' וכמו שהוא להבדיל בע"ז שאם האדם הוא עבד
לעו"ז נחשב גם הוא לעו"ז וכמו שדרשו עה"פ ועבדתם שם אלהים
אחרים מעשה ידי אדם משאנם עובדים לעובדיהם כאילו אתם עובדים
להם כן הוא בעבדות ה' ב"ה שאם האדם מקבל על"ע עבדות לעובדי ה'
נחשב גם הוא לעובד ה'. וכמו שהיו כן צדיקים הרבה שחתמו עצמם כן
עבד לעובדי ה'.

והנה משה רבינו ה' עניו מאד מכל אדם אשר על פני האדמה, וכמו
שהקיד עליו הכתוב ורצה לקבל מרות מכל העולם שהחשיב עצמו
לעון בעולם שזה הוא בחינת הצדיקים אפסיים שאין ריעוין ל ק ב ל
מרות בעצמם רק להכניע עצמם תחת צדיקים אחרים, והתנצל עצמו משת
רבינו שאין לו למי להכניע את עצמו שהרי כל העולם כולו הם עו"ז
א"כ למי אעבוד דזה ידע משה רבינו ולא ה' מסופק ה"ו בדבר התנודה
גופא דמשיחא שלא רצה רק לעבוד את השי"ת רק שחזר רצה לקבל מרות
מאית עובד ה' באמת ע"כ הואיל וכל העולם כולו עובדין ע"ז דאך
על מי שהי' בנמצא גם מי שאינו עובד כמו יתרו שגם הוא מסתבב
מלעבוד הע"ז מ"מ ה' עדיין מושפע מדרכים כאלו שסובילים לע"ז ,
וכמו שהי' טהא ירבעם שלא ה' ע"ז בעצם רק שהי' שבר המביא אחר
כך לע"ז וכמו שהי' הרד"ק שם.

ע"כ משה רבינו אע"פ שהי' גודל שכל רוח ורצה להכניע את עצמו
ולקבל מרות מכל אדם בעולם מ"מ מה יעשה אם תכנין בדור כזה
שכל אחד נתפס בדרכי ע"ז, אחד באופן כזה, והשני באופן אחר, כ"א
בבחינת הדעה אבל כולם סובילים לדרכי מינות וכמו שרואין בעה"כ
בדור השפל הזה שקם בישראל דרך מינות והוא הניגונות שהתחיל כבר
לאמור בישראל וקוצר שנותיהם של כל הצדיקים שתיו בדור הקדום
וכולם ששכו רמעות כמים על מכה הדעה הזה שהי' אז שהרישו ברות
קדשם גודל הסכנה שיש כבוד ועכשיו כזה הדור נתפסו כל תקולות
בדרכם ואין לנו עצה אחרת רק ביז הנור לכיריים לשפוך נפשנו לת'
יתברך שיהיה עלינו במהרה.

ע"כ משה רבינו אע"פ שהי' עשו מאד מכל אדם ולא רצה לראות שום
דבר רק בישראל ורצה להיות נכנע תחת יהודי אמיתי שלא נתפס
מהשפעת העולם אע"כ כשראה שאין איש כזה בעולם אמר הואיל וכל
העולם כולו עובדין ע"ז אני למי אעבוד, ואמר ע"ז שאעבוד רק למי
שאמר והי' תעולם שק חתם השפעתו יכולין להיות נכנע ולא תחת אחר
וזה המעשה אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים לא כפן
דורות הראשונים שהיו יכולין לקבל מרות מצדיקים אפסיים א ב ל
צדיקתא דמשיחא חזי לגו זאת רק על אבינו שבשמים אשר להשען.

(חרי"ת השי"ן, יתרו עמוד ת"ס)

(ט)

הקב"ה הראה לאנשי
שבדור האחרון לא יהי
מנהיג בשר ודם, רק
הקב"ה בעצמו יהי
המנהיג ועיניו יש קיום
לישראל — יה יש לנו
"מנהיג הדור" טוב
ובוכותו נושע

למענך דורשנו שמעתי פעם מכ"ק אבא מארי זלה"ה שאמר עפי' מ"ד שהראו לאדם
הראשון דור דור דורשי ובהגיס מי הם הדורשים שלנו כבר צריכין אנו
להושע, וכע"ז כחה החח"ס מגנו ראה אלקים הבט פני משיחך וכשראו פי הם המגנים
שלנו אזי יראה כי כבר בא מצד להביא פני משיחנו עכ"ר, וזהו למענך דורשנו, וחשבתי
להוסיף נוסף עפי' מה שפירשתי כמ"ס מ"ד ב"ר ר"פ לך לך משל לאחי שראה בירה דולקת
אמר חאמר שבירה זו בלא מנהיג הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא בעל הבירה, כל ה"י
א"א אומר שאמר שעה"ז בלא מנהיג א"ל הקב"ה אני הוא בעל העולם יצ"ש, ולכאורה הוא
השלא ופלא דזה ה"ה כבר לעת זקנתו שמכבר הי"ל מסיגים ומרק לכבשן האש עבור יחוד שמו
ית' ואיך זה חשב עתה כי עשה"ז בלא מנהיג ח"ו הלא זהו כל האמונה, ופירשתי כך דכתיב לך
לך וגו' אל הארץ אשר אראך שהבוכ"ע הראה לו הכל עד ביאת המשיח דור דור דורשי וזה
דור ומנהיגו וכל ארץ ישראל הראוה עד סוף כל הדורות, הרי ראה דורות האחרונים שיצמו
בניי בלא מנהיג, בירה דולקת בעה"ר ברענא א פייער ואין אתנו רואה בארבות ורק על
השמים יודעין מה נעשה, וכמו שראינו בכל השנים שעברו שלא ידע אדם מאומה שהסתודה
גדולה וסרה, וע"ז חמה אצ"ה האמר שעה"ז בלא מנהיג איך יכול להתנהג הכלל ישראל בזה
העולם בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו אני הוא המנהיג, ולולי זאת כבר אבדה
שארית ישראל ח"ו וזה המפע שיסגם עד מעט ישראל ותשב"ר וכדומה הכל הוא לסי שהקב"ה
הוא המנהיג, ומעתה נחוי אכן אם יש מנהיג טוב הרי בזכותו נעצמו נושע הדור, היום אנו
צומצין כן שאין לנו מנהיג והבוכ"ע הוא המנהיג שלנו ואין וולתו, והבחי"ת מגלה אותנו ועליו
אנו בטוחים ואותו אנו מכששים לנמר, ושלך ייבינו כלל על הבחי"ת והוא יעורנו, ממילא הרי
יש לנו מנהיג טוב ובזכותו של זה המנהיג נושע, וזהו הושענא דורשנו שהרי אתה הוא
המנהיג שלנו והרי יש לנו א. גיטען מנהיג הדור" ובזכותו של זה המנהיג הגדול כדאי הוא
שנושע. — הושענא למענך דורשנו הושענא

(הו"ר תשכ"ז)

(י)

עוד מענין הג"ל —
הקב"ה בעצמו הוא
המנהיג שלנו —
צריכין לידע זאת
שהניחו אותנו ערום
ותחף ואין לנו על מי
לסמוך רק על הבוכ"ע
לבדו

אומרים למענך דורשנו, כ"ק אבא מארי זלה"ה ה"י רגיל לומר למענך
דורשנו, שהבוכ"ע הראה לאנשי דור דור דורשי דור דור ושוטפין, שהראה לו
בכל דור מי הם הדורשים, וראה בדורות האחרונים כמ"ש שור כי אבדו חסדינו
ופסיעו אין בעדינו, ומי הוא הדורש שלנו ורק הבוכ"ע בעצמו והו' למענך דורשנו,
ולזה צריכין לידע דמלפנים ה"י לנו ביהמ"ק וה"י בה העבודה של ראש השנה,
והעבודה של הכהן גדול ביום הקדוש, והעבודה עם האחרון ולולב בכית
המקדש ושמתח בית השואבה, שאז עשו כל ישראל תשובה וכשנפטרו ביום
האחרון בחיבוט ערבה אמרו יופי לך מזבח יופי לך מזבח, וכשהלכו מהימים
האלו ידעו שיש להם עם מה להלך ועל מה לסמוך, על העבודה של הכהן
גדול ועל העבודה של החסידים ואנשי מעשה בשמתח בית השואבה בכית
המקדש, וגם לאחריהן היו הצדיקים והקדושים בהדורות הקודמין שהעניקו חמה
בקומתן, ובעה"ר מיהאם אלעם צונענומען והניחו אותנו ערום ויתף אין לנו על מי
להשען אלא על אבינו שבשמים, מורי ורבותי צריכין לידע שאין לנו כלל על מה
לסמוך רק הבוכ"ע לבדו, בעונותינו הרבים אלעם האמיר פארלארען או ווייז איין
ואך האמיר נישט פארלארען דעם הייליגען באשעפערו עהם האמיר, עהם וועלמער
האבן אלעמאל, לאמיר זיך נישט אפריימען פון בורא כל עולמינו! לאמיר זיך
אויפגעסען די הערצער פארן באשעפער ער זאל אויף אונז רחמנות האבקען.

(ח"ת תש"ו עמוד ל"ט)

(יא)

בדור האחרון שאין מנהיגים בישראל, הקב"ה בעצמו משגיח שלא תשתכח התורה מישראל

וכזה פירשתי כבר מה דאיתא במדר' ריש פ' לך משל לא' שהי' עובר ממקום למקום וכי' כך לפי שהי' אבינו אברהם אומר תאמר שהעוה"ז בלא מנהיג הציץ עליו הקב"ה ואל' אני הוא בעל העולם. והפליאה בזה מבואר איך אפשר שא"א יחשוב אחר כל הנסיונות שנתנסה ועמד בכולן שעוה"ז היא בלא מנהיג. ופירשתי דהנה הקב"ה אמר לו לך אל הארץ אשר אראך, והכוננה היא שבוה הדרך שהולך עכשיו הראה לו הקב"ה עד סוף כל הדורות דור דור ודורשיו וכי' וז"ש אשר אראך, וכיון שראה אאע"ה גם דור האחרון הוה שלא יהי' שום כח הנהגה בישראל ואיש כל הישר בעיניו יעשה, זה יגרום שחיו תפוג תורה וכמ"ש הרמב"ן ז"ל ריש פ' עקב שהזהיר הכתוב מאד על המשפטים כי רק במשפטים יעמידו התורה וכי' וכיון שלא יהי' כח הנהגה בישראל ולא יעשו משפטים בעוברי עבירה ח"ו תפוג תורה, וז"ש תאמר שעוה"ז בלא מנהיג היינו שלא יהי' שום כח הנהגה בישראל בדורות האחרונים, הציץ עליו בעל הבירה וא"ל אני הוא בעל העולם, היינו שהקב"ה משגיח ע"ו בפרטיות שלא תשתכח חיו התורה מישראל כמו שהבטיח אותנו במאמרו כי לא תשכח מפי זרעו.

(חז"ת קרה, עמוד ר"ג)

(יב)

הקב"ה הראה לאאע"ה דורות האחרונים שלא יהיו מנהיגי אמת, וכ"ל אחד יצטרך להתנהג לפי דעתו

וזה שרמזו לו הקב"ה לא"א כאומר לו לך לדעתך, דהנה בדרך הוה הראה לו הקב"ה דורות העתידים, וכמו שגילו לנו חכו"ל קצת מהם והביאם רש"י ז"ל, שבשכסם ראה מלחמת בני יעקב ועוד כמה מקומות, וכי"כ ראה אז כל הדורות העתידים להיות ועל כולם התפלל אאע"ה, ואחר ביאת המשיח יתודע לנו כל מה שפעל אבינו אברהם בשביל הדורות האחרונים, וחכו"ל העלימו דברים אלו ולא גילו רק מה שנתקיים כבר בימיהם, אבל מה שעתידי להיות לא גילו ולא יתגלה עד אחר ביאת המשיח. וכיון שבוה הדרך ראה כל דורות העתידים אמר לו הקב"ה לך לך לדעתך, ורמז לו על דורות האחרונים שלא יהי' הנהגת רוח"ק ולא יהיו מנהיגי אמת בישראל כמו בדורות הראשונים וכ"ל איש ישראל יצטרך להתנהג לדעתו.

(חז"ת לך, עמוד ס"ג)

(יג)

עוד מענין הנ"ל — בזמן שאין מנהיגים מהוגנים, איש הישר בעיניו יעשה

ונראה עפ"י שפירשתי כבר (עיין שופטים ס"ג תשט"ז) זה הפסוק דלכאורה יל"ד באומרו יעשה דה"י ראוי לומר עושה. אך הענין הוא הדנה לפעמים יקרה לאיש הישראלי שיטעה באיזה ענין בדרך ה' מחסרון ידיעתו, וע"ז צריך שיהי' לישראל מנהיג המאיר עיניהם וינהיגם בדרך הישר, וגם יש לפעמים שרואים ויודעים מה הוא טוב וישר ויכולים להבחין בין טוב לרע אך אינו יכול לכבוש את יצרו הגדול, ע"ז קאמר הפסוק בימים ההם אין מלך בישראל שאין מי שיאיר עיניו להנהיגו בדרך הישר, אבל עכ"פ איש הישר בעיניו יעשה, היינו מה שהוא בעצמו רואה שהוא ישר וטוב עכ"פ זה יעשה, דלפעמים ימצא שאין מלך בישראל על הבחינה שאיחא בגמרא (ב"ק נ"ב ע"א) כד רגזו רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא ועיין פירש"י שם, דכשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינן מהוגנים, וע"כ אם אז מושפעים ממנהיגים כאלו הוא גרוע מאד ואז בימים ההם שאין מלך בישראל שאין מנהיגים מהוגנים אינו טוב להיות מושפע מהם ויותר טוב הוא שאיש הישר בעיניו יעשה מה שהוא בעצמו רואה ויודע להבחין שהוא ישר זה יעשה ולא להיות נשפע מהם.

(תד"ת אחרי, עמוד קכ"ב)

(יד)

עכשיו אין הנהגה כלל

הדנה אין עכשיו כמו אז בימי השופטים שעכ"פ ה' איזה הנהגה, ולא כן בדורות אחרונים שאין הנהגה כלל ורק איש הישר בעיניו יעשה שהיא כתובה בספר הישר כתוה"ק ששם צריכין לחפש האמת ואם רוצין באמת אז עוד הקב"ה שיגיע אל האמת.

(שם, עמוד קכ"ד)

(טו)

בדור הזה שאין מנהיג אמת, צריכין ללמד לבני יודא קשת

וזה שהספיד אז דוד המלך על שאול ויונתן, ובין כך וב"כ הוא ג"כ נבואה על לעתיד שכל הפסוקים הם נבואה ונרמז בה על זמן כזה שלא יהי' להם מנהיגים כאומרו בספר שופטים בימים ההם שאין מלך בישראל ואז עכ"פ איש הישר בעיניו יעשה כנ"ל, וז"ש ללמד לבני יהודה קשת שבעצמם צריכים ללמדם מפני שגינעו עד כדי כך שלא יהי' מנהיג כלל והלא היא כתובה על ספר הישר שהוא ספר שופטים וכנ"ל דמשם רואין אם נעדרין מנהיגים אמיתיים היו אז על כל פנים איש הישר בעיניו יעשה,

וע"כ צריכין ללמד לבני יהודה קשת שבעצמם ידעו מה לעשות ולידע האמת בתורה ועבודה ויראת שמים, והראיה הלא היא כתובה על ספר הישר שהוא ספר שופטים ושם כתיב איש הישר בעיניו יעשה שאם יגיעו לדור כזה שלא יהי' מנהיג אמת ואין לסמוך עליהם אז צריכין ללמד לבני יהודה קשת כדי שיוכל להיות עכ"פ איש הישר בעיניו יעשה ושפיר מקושר עם הפסוק בימים ההם וגר'.

(שם, עמוד קכ"ג)

(מז)

בכל הדורות היו צדיקים שהיו מסייעין להבא למהר, אבל עכשיו אבדנו הכל ולא נשאר מסייע רק אבינו שבשמים

דברי

ליל יום כפור

ירמיה

שלט

נתרנו עד ה' לנו קדוש עליונים ובר' לנו לפנות.
ה' לנו זניקים אמיתיים ובר' אלנו מן להחמס.
וכשירו לה להדבוק נדרכי הקדושה ה' מי שיסיע
לו, אמנם כעת אין לנו כל מאומה שאנדנו את הכל,
ולך דבר אחד לא אנדנו, את אל-י, הוא עונו ונאלץ
אחנו, נראה נא שלא להספר מאת הבורא כל
עולמים, נשפך נא את לבנו לפני ייחסי, ולא נלא
נלא כלום.

וזה חסיל נבונה המטה אשרים שרלל לפני מי
אחס משהרין, כי בכל הדורות ה' תמיד מי
שיסיע את בניו, שבנויע שלם לעוה"י זניקים
אמיתיים קדושי עליונים שבר' להם כח מלמעלה לנהר
את לבבות בניו, אמנם כל ישול רוחו ח"ו כהיום
שאין לנו כלום, כי הדעי שעוה"י מי שמתבר אחכם
והוא איכס שבשמים, ולד"א עד ומי מעבר אחכם
"איכס שבשמים" שעוה"י ים לנו אכוס שבשמים והוא
יעבר אחוס שוכה ללא מהשפלת האת, וע"כ כלל
לומר ומי מעבר אחכם איכס שבשמים, ועד"ו יל בני
הכונה בפסקו כי הנה כיום הוא יפטר עליכם לנהר
אחכם מכל הטאחיקס, כי כיום הוא ה' הרבה עניני
עברה, ששנה העברה הגולה של הכז בניהמ"ק
וכר, ואף בשעה שאין לנו כל כוחות הטברה הללו
אעפ"כ לא בעלה הקדושה ועברה יריב היא נחיות,
ועל זה אמר"כ עעמח כי לפני ה' תעברו, דלפילו
בשעה שכבר לא נשאר לנו מאומה מ"מ לפני אל-י מי
יכולן להטבר בכל זמן אף עתה.

ואפ"כ כל הלשן נחונה הר"ל לפני מי אחס
מיטברין ומי מטבר אחכם, עפי"י הירוע
מק"ו ולד"ה היש"ו כנסעם בפעם הראשונה לנולק,
וכי לו קשות על דרכי החסדות ולה שרה"ק יתכן
לו, עלה אז במחשבתו כי נלמר הנה לנהר מסייעין
אחיו, ולפי הפסוקים שהכונה שבה"ה מסייע למה
נלמר לשן רבים מסייעים הרי הבוכיע הוא אחד יתיר
ומיוחד, אלא מאי ל"ל גם זניקים מסייעים להבאים
לנהר וע"כ נלמר מסייעין לשן רבים, וידוע שבנו"א
לנולקן אל החוה הק' ויתכן לו את קשותיו תזר
ואמר לו אחון הדיבורים, דהאמנם שלא ה' לנו עלות
לכם אלא שכבר אמרו הנה לנהר מסייעין ל' רבים
וכר' (הוצא זייע"פ מאמר יפה לעיונים), עפ"י נדורות
הקדומים כשהיו כדור זניקים אמיתיים סייעו גם הם
לבניו, אמנם כעת צבוע"ד נשארנו נבשבות מה, על
מה יש לחכות עד כדור הזה של עיקבתא דמשיחא,
וגם ר' יוחנן ספר לביה כדור זה ואמר ייחי ולא
אחמייהו, ונראה שלא ה' ירח מנב"ב הטעמי אלא שלא
ה' יכול לסבול השפלת נדחיותו, אין מי יגזור נדר
ומי יעמוד בפ"ן, ואין מי שיסיע בניו בניו, וכמ"ש
(במליחות לעריה) ומפגיע אין צבוע"ד, וכבר אמר"ם
זאת כמה מאות שנים, אבל מעולם לא ה' אחת כל
קך במלוא מוה"ן המלה כמו שהוא כעת בעריה, שאנדנו
את הכל ונשאר הדור הזה בלא כלום, ה' זמן שבר'
לנו ציבהמ"ק וכן נדול, והכ"צ ענד את העברה
בצבוע"ד אשרי עין רחמה כל אלה, וגם אח"כ

(יז)

לפנים היו הרבה צדיקים המסייעים להבא למהר, אבל עכשיו אין שום מסייע רק הבוכה"ע

עפ"י רואין שבדורות הקדומים היו גם הצדיקים מסייעין למהר, שכל כן אומר בלשון רבים מסייעים, והיו הרבה מסייעין לרומם לבבות בניו, אבל היום כעוה"ר אין לנו צדיקי אמת מסייעו כמ"ש שור כי אברו חסידיו ומפגיע אין בערדנו, ויש הרבה מישראל לעשות תשובה שלימה ואין מי שיסיע להם שאנו בחשבות נורא כזה, ואין לנו רק מסייע אחד הבורא כל העולמים לבדו.

(ח"ת חס"ו ה"ר עמוד י"ד)

(יח)

בדורו של הרה"ק מראפשיטץ הי' להם מנהיגים לפי ערך הדור, ועכשיו גם לפי ערך הדור אין לנו מנהיגים

וידוע מה שהביאו בשם הרה"ק מראפשיטץ זלה"ה (הביאו ק"ו זלה"ה הייט"ל פ' מסעי) שרייק כאמרם דור דור ודורשיו שמקודם הראו לו את הדור ואח"כ את הדורשים ומנהיגים, ואמר הטעם הוא שאם היו מראין לו מקודם את המנהיגים הי' לו לאדה"ר צער גדול ממה שיראה מנהיגים של דורות האחרונים, לזה הראו לו מקודם את הדור ולפי ערך הדור גם המנהיגים טובים הם עכ"ד.

וכבר אמרתי שבדור הזה בעוה"ר אין צריכין לפירוש זה, דב"ל"ה מוכן לפה הקרימו להראות לו את הדור ואח"כ את המנהיגים, כי עכשיו הדור הם המנהיגים ופני הדור מתנהגים כפי רצון הדור ונשפעת מדעת ההמון ומנהיגים את הדור כפי רצונם של המון העם. והנהיג מראפשיטץ זלה"ה אמר פירושו לפי שהיו עוד מנהיגים אמתיים בישראל אלא שבערך דורות הראשונים הי' גם אז מצב הדור עם המנהיגים קטנים במדרגה, ע"כ הי' לו זאת נחמה לאדה"ר כמה שהראו לו מקודם את הדור ואח"כ מנהיגיה כי לפי ערך הדור היו המנהיגים טובים, אמנם בעוה"ר בדור הזה אין לנו עוד נחמה זו כי גם לפי ערך הדור אין לנו מנהיגים.

(חד"ת כמדבר, עמוד י"ח)

(יט)

נבואה על הדור הזה: ימים רבים לישראל ללא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה

והנה מ"ש השני פסוקים ביחד נראה רהנה רש"י פי' שם וימים רבים לישראל ללא אלקי אמת, עד שבאת אתה ע"כ. שזה הנבואה נאמרה לאסא, ועד אז היו עובדים ע"ז, ואסא ויהושפט ביערו אותם, ולכאורה אם זה קאי על מה שהי' כבר אין שייך לומר כיון ששמעו אותו הדור כן רפו ידיהן, דלמה רפו ידיהם על מה שכבר הי' אם עכשיו יכולים לתקן, אלא ע"כ שזה הי' נבואה גם על לעתיד, והמדרש היה לו כן בקבלה שזה הנבואה קאי על הדורות שבעיקבא דמשיחא איך שיהי' אז, וכמו שרואין אנחנו בעינינו שאין כהן מורה ולא תורה,

ובין ששמעו אותו הדור שכן

יארע לישראל בעיקבא דמשיחא רפו ידיהן מטדל' הפחד ממצב מר כוח, וצתח ב"ק ואטרה חזקו ימים רפות, שיהיו דבוקים בה' ביה בדרך האמת ואז הקב"ה יחזקם רק שצריכים לחזק אינע שלא ליטול בדרך השקר.

(חד"ת תוריע, עמוד ק"א - ק"ג)

(כ)

הושיעה ד' כי גמר חסיד

ח"פ המשנה אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, לא כמו דורות הראשונים שהיו יכולין לקבל מרות מצדיקים אמתיים, אבל בעיקבא דמשיחא אין לנו זאת רק על אבינו שבשמים אפשר להשען.

(שם, עמוד תפ"א)

(כא)

מלחמת גוי"מ כבר התחיל — אין לנו עוד צדיקי אמת שיעזרו לנו רק הקב"ה הוא
מנהיגינו — חשיבות גדול הוא מה שעובדין אותו מתוך חשיבה

ורגיל אני לפרש חמס זיל במגלה (יא ט"א) לא
מלחמים בימי יוונים, ולא גמלים בימי נבוכדנצר, לנלחם בימי המן, להפך
ברית חמס בימי פרסיים, כי אני ד' חלקים בימי גוג ומגוג ט"ב, הנה דרש כי
אני ד' חלקים על תקופת גוג ומגוג, כי בכל דור ודור בעת שחי פת צרה
לישקב כי להם נחמם קלה שחי ביניהם לדיוקים וקדושים כמו שאמר שם בימי
יוונים העמדות להם שמעון הצדיק והשמעוני וכו', בימי המן העמדות להם
מדבי וחסתר וכו', אבל בתקופת גוג ומגוג שהוא הדור האחרון שלמנו חיים
צו לא נשאר לנו כלום מלדיוק אמת, ואין לנו על מי להשען אלא על אצו
שמיים שאל יעזרו ואל יעשו ברוב רחמי יח"ש ט"ב דרשו על תקופת גוג
ומגוג כי אני ד"א שלא נשאר לנו כלום אפס בלתי יח"ש.

ודגה לכאורה כפי המבואר יחי מלחמת גוי"מ אחר צאת המשיח וחי"ב יחי
לנו המלך המשיח ומשרע"ה ואלוהי ומי זה שאמר כי אני ד' חלקים,
אך נראה שמלחמת גוי"מ כבר התחיל וחילוחיו כבר נמלאו צה השולם הן המה
כחות המינים ואפיקורסים שמרעוים לישראל ורועים לנחם ממיק האמונה, כי
רק על מלך המשיח אמרו שיתגלה בדרך גם מן השמים אבל על גוג ומגוג לא
מלינו שיבואו פתאום מן השמים, אך נאמת כבר נמלאו בעו"ה (ט"ב חב
באורך בסב"ק ט"ג ופ"ח ט"ז ויועט לנשך). ולנו נמלאים כבר
מלחמת גוי"מ ועל אותה שעה אמרו כי אני ד' חלקים זו מלחמת גוי"מ שאין
אלו לנו שום טורח וחומץ לא מנהל ולא מחמץ בדינו רק הבורח"ה ובודאי
חלקים חשבה לטוב שהוא חשיבות גדול שיעבדין אותו יח"ש מתוך חשבה
הסתר בתוך הסתר ובשם קדשו הגדול בעמנו שאל יעזרו לנו סלה ועד.

(חד"ת פורים תש"ב)

(כב)

אשרי רעינים — בדור הזה אין יודעין כלל מה זה צדיקי אמת

זקני הקדש הישמה משה ז"ע אמר פ"א בזביל, וראויל זענן די אויגן
וואס האבן געזען זעלעט אויגן וואס האבן געזעבן לדיקי אמת.

בעוד"ר גדור השפל הזה אין יודעים כלל מה זה לדיקי אמת, ואין אנו
מבינים אפילו עד היכן מגיע שפלותו, שלא נשאר לנו כלום רק
הנורא כל העולמים,

(שם)

(כג)

הרבי היחידי בדור הזה: "הקב"ה"

דער בוכה"ע זאל העלפן מיזאל זיך קענען דערהאלטן אין דעם חשכות, און דעם גרויסן שפלות, דער
בוכה"ע זאל אונז מאיר עינים זיין, מי'תאמיר זיך נישט וואו צו קערן און וואו צו ווענדן, מ'תאמיר
אבער איין רבי'ן, דעם בוכה"ע אליין, ער זאל משפיע זיין אין אידישע הערצער דעת, מיזאל זיך אזוי
פירן מיזאל האבין חן ביים באשעפער.

(נצחק מהשנים, תולדות תשכ"ח ב' 101)

(כד)

אין לנו לא צדיק ולא נביא רק האמונה הזאת

הבורא כל העולמים יעזור שכימי צאתך ממצרים יראנו נפלאות שהשפלות גדול הוא מאוד שאין רואין כלום ואין שומעין כלום, דבמצרים היו להם לישראל משה ואהרן והיו הרבה נביאי אמת ולא פסקה נבואה מישראל בכל הזמן, אבל היום אין לנו נביאים ולא צדיקים ואין לנו דבר אחר נאר דאם פיצעלע אמונה און מיט דעם דראפעט מען זיך אויך אויף די גראדע ווענט.

(חר"ת תשי"ז עמוד תל"ג)

(כה)

מדרש: כשמתפללין הצדיקים הקב"ה משגיח יותר על בני"ש — בזאת ננחם

ויש במדרש שכשמתפללין הצדיקים אזי הקב"ה מרבה השגחתו על בני"ש משל לאהבו של מלך שנפתק אמר המלך עד עכשיו הי אהבי משגיח על בני מעתה צריך אני בעצמי לשים עיני עליהן, וזאת נחמתינו בעניינו כי אף בשפלותינו המר הזה לא עזבנו ה' אלקינו והוא עמנו בכל צעדינו.

(ר"י קרושים, עמוד קמ"ב)

(כו)

בזמן שאין מנהיגים בישראל, עומד להם זכות הקרבנות

ובזה יוכן המדרש שא"ל הקב"ה למשה עד שאתה מצוני עליהם יפקוד ה', שכונת מרע"ה הי בזה לשאל על דורות הבאים שלא יהיו מנהיגים בישראל באיזו כח יעמוד בגלות השיב לו הקב"ה תחלה הסדיר להם קרבנות היינו בזכות הקרבנות שהקב"ה מצרף עבורתם של ישראל בזמן הגלות עם מה שאלי עומד ומקריב תמידין בפועל ממש עי"ז נחשב לישראל כאילו הקרבנות הם נצחיות ובוה הכח יש להם עמידה לישראל בזמן הגלות כמבואר בגמרא הנ"ל.

(שם, עמוד שמ"ה)

(כז)

נשארונו ערום ויחף ואין מי שישגיח על הדור

השי"ת יביט בשפלותינו שפלות הדור שנשארונו ערום ויחף אין מי יגדור גדר, ומי יעמוד בפרץ, אין לנו מי שישגיח עלינו במלוא מוכן הפלח אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, דבזמנים הקודמים היו מנהיגי הדור שהשגיחו בעינא פקחא על כל הדור, ועכשיו כולם נתפסו בעוה"ר בדעות נפסדות היפוך אמונה שיבולין לומר עליו בעוה"ר שהיא מינות וכפירה, וזה מכיא אח"כ כל העבירות וכל הטומאות ע"י התעורבות השי"ת ירחם.

(חר"ת תשי"ז עמוד שנ"ד)

(כה)

אם מאמינים בהקב"ה בזמן שאין צדיקים בעולם שיחזקו האמונה וממתנים על ישועתו, הוא פלא גדול וגם הקב"ה יתמה ע"ז לעת"ל

והנה אמרו חז"ל עה"פ והפלה ה' את מכותך הפלאה זו איני יודע מה הוא כשהוא אומר ואברה חסמה חסמיו ובינת נבוניו חסמיו הוי אומר הפלאה זו מיחת צדיקים.

וְלַלְפִי עֲפִי"ם דַּאיחָא בַמְר"ר (איכה פ"ג י"ט) עה"פ זחא אשיב אל לבי על כן אוחיל ראב"כ בש"ר יוחנן אמר מלה"ד למלך שנסא מסרוש וכחכ לה כחוכה מרובה וכו' הניחה המלך והלך לו למדינת הים ואחר לשם נכנסו שכנוחי' אצלה והיו מקניסות אותה ואמרות לה הניחך המלך והלך לו למדינת הים ושוב אינו חוזר עליך והיתה בוכה ומתאנחה וכיון שנכנסה לתוך ביחה פותחה ומוציאה כחוכמה וקוראח ורואה. בכחוכמה כך וכך וכ' אני עושה לך מיד ה' ית ה מתנחם, ליימים בא המלך אמר לה בני אני תמה איך המתנה לי כל אותן השנים אמרה לו ארוני המלך אלמלא כחוכה מרובה שכתבה ונתח אלי כבר אברוני שכנוחי', כך האומות מונין את ישראל ואומרים להם אלוים חסירי פנינו מכם וכו' וכיון שנכנסין לבתב"ס ולבתב"ד וקוראין כחורה ומוציאין שכתוב בפניתי אליכם וגו' הן מתנחמין למחר כשיבוא עץ הגאולה אומר להם הקב"ה לישראל בני אני תמה סכה היאך השנים המתנה לי כל אותן השנים והן אומרים לפניו רבש"ע אלוים תורתך שנתה לנו כבר אברוננו האומות לכך נאמר זחא אשוב אל לבי על כן אוחיל וכו' ע"כ.

לכאורה קשה מה שיאמר הקב"ה לישראל אני תמה מכם איך המתנחם
 לי כל אותן השנים מה זה חסמה לכאור' מה שמאמינים הש"ת וממתנים על ישועתו הלא האמונה מקושר בלב כל ישראל בהקב"ה ובחורו הקדושה, אמנם בשלמא כדורות הקודמים שהיו בעולם צדיקים מאמינים שחיוקו את האמונה בלבבות ישראל והרביקו את נפשות ישראל להבוכ' ע"ז לא הוי' שום חידוש מה שהאמינו בהקב"ה והמתנינו על ישועתו יח"כ כך הוא צריך להיות אצל יהודי אמיתי ואין זה שום חידוש, אבל בזמן שאין צדיקים בעולם ואין מי שיאיר את עינינו בגדול החשכות והאסילה, אין מי יגדור גדר ואין מי יעמוד בפרץ וצדיקים אמתיים הלכו למנוחה ואותנו עזבו לאנתות אז הוא פלא גדולה מה שאעפ"כ מאמינים עוד בהש"ת ובחורו הק' וממתנים על ישועת הקב"ה לבדו ולזה יאמר הקב"ה תמה אני איך המתנחם לי כל אותן השנים, הגם דלפי האמת אצל הקב"ה אין זה פלא שהוא ב"ה יודע שהכל הוא רק מאתו ית"ש ס"ד מה שישנם עוד יהודים הבאים לכהת"ד וקורין עוד ק"ש ומקיימין תו"מ כל זה הוא רק בכחו ית' ואצלו אין זה פלא, ואעפ"כ יאמר הקב"ה תמה אני ע"ד שפי' הרי"ף בעין יעקב הפסוק והללתי את שם ה' אליכם אשר עשה עמכם להפליא ע"פ אמר ז"ל (סוכה נב ע"א) לעיל הקב"ה מביאו ליציה"ר וכו' צדיקים נדמה להם כבור גבוה וכו' צדיקים נוכים ואומרים הניין יוכלנו לכבוש הר גבוה כזה וכו' ואף הקב"ה תמה עמכם שנא' וכו' אם בעיני יפלא הגם שהקב"ה יודע שאלמלא עזרו אינו יכול לו אעפ"כ תמה עמכם כדו שלא יאכלו נהמה דכסופא, וז"פ והללתי את שם ה' אשר עשה עמכם להפליא שיאמר לכם גם בעיני ופלא כדו שלא יבוש עמי לעולם זח"ד.

כמ"ל בענין זה אע"פ שהכל הוא רק כעור השי"ת מ"מ הי' תמה איך
 המתניו עליו כל אותן השנים שאין בעולם צדיקים אסתיים להחזיק את האמונה בלבבות בני' הוי פלא גדול אס נמצאים עדיין בעולם בעלי אמונה שממתנים רק על ישועת השי"ת, וז"פ אמרם ז"ל והפלא ה' את מכותך פי' שהקב"ה יפליא ויחמם על כל המכות שבאין על ישראל בימי הגלות ואעפ"כ עומדין כאמונתם ע"ז אמרו רז"ל הפלאה זו איני יודע מה היא פי' מה פלא יש בדבר אם ישראל מאמינים בהקב"ה הלא כן צריך להיות, ע"ז אמר כשהוא אומר ואברה חסמה חסמיו וגו' הוי אומר הפלאה זו היא מיחת צדיקים דע"ז ש א י ת בעולם צדיקים לזה הוי הפלא ופלא מה שעומדין עוד כאמונת השי"ת ובחורו הק'.

(חרי"ת תשי"ז עמוד שע"ג)

פרק ה
איתפשותיה דמשה בכל דרא ודרא

בו יבואר כמה בחינות בהא דאיתא בתיקון (תיקון ס"ט) איתפשותיה דמשה בכל דרא ודרא, דאך בדורינו השפל שאין עוד מנהיגים וצדיקים נגלים כמבואר בפרק הקדום, מ"מ ישנם צדיקים נסתרים, גם ניצוץ משרע"ה נמצא בכל יהודי המבקש האמת, ועוד כמה בחינות בזה

(א)

כשאין הדור זכאי, הצדיק הוא ממיר ונע"ם, ואין יודעים ממנו ואין נהנים ממובו

ספר יערות רב"ש חרק שני קסג

גילגל ואין השלם נהנים מפסונו :

והוּו קלגל הגיזל וזכדי הכמה חכמו רק קסה סה לא אפטר דכמות
זה טלד מיד אחר וז"ל אביזר זה מה סימו ולזה קאמר ובינת
נעונים הפסחך שיהיו נעונים כדור חבל יהיו נסתרים ומסו"י ולא
יבגשו כם הכריות וז"ל ח"ה להיות נהנה מחורו ולכך ד"ק הסתחך
וכן הדבר במעטו כי ודאי יש חמ"י בשלם חבל אלהים ידע מקומם:

ואולם ידוע כי דור הולך ודור נה ארצה השמש ובה השמש עד לא
שקעה שחשו על זה וזכה שחשו על זה ח"כ אין דור ימים
בשער ח"ה ודיוק כי בזה אחר וז"ל לכלורה אין כ"כ הו"ק להדור :
אבל בלמה הכל חלוי במיב הדור כי אם הדור זכאי הח"ת העולד
נתגלי לכל והדור הניס מנודמו ולדקו ולאונו ילכו חבל אם
ח"ס וזא"ס לא יחשב המצ מצב לדיק בשלם חבל הוא נהנה אל
הכלים ושב מלך כפשו וכדומה ולא ידע סיבו לשלם רק קמים שח"ה

(ב)

ככל דור יש צדיקים גדולים, אך כשאין הדור ראוי הם מכוסים ואינם נודעים ויפעמים הם החטבי עצים ושואבי מים

בני מאמי חודש ניסן מאמר ב פרישת החדש ויששכר

אין לך דור שלא יהא בו כאברהם וכו'. ובפרט שבט
לוי שטו לדיקים חבל לא היו מודעים בשם ולא היו
יכירין (מכשפט לאוהבי שמו דכ' כהו ורואו כל עמי
הארץ כי שם יי נקרא עולך) דמחמת חשבות סגלות
לא היה יכיר מדרגתם. וכוון שביע דור סגולת מיד
גילו הדיקים אה ראשיתם ונתגלה לעין כל דקתם
וקדושתם ומדינתם. וזה שדרש על הסטוק הגויים
נרואו כארץ עת הזמיר היע. ובהו רועה לדרוש גם
כנאן. החדש הזה לכם ראש חדשים. הראשית סגולת של
הדיקים שהוא דבר חדש חליים. החדש הוא רק
לשם חבל אלו ידעתי מזה ומקדם גודל דקתם
וקדושתם ל" :

ה) ויש לפרש דעלו לדרוש. החדש הזה לכם ראש
וכו' מהו לכם וגם כל הענין כסל דהרי
כתוב מובאר ח"כ ראשון הוא לכם. ע"כ דרש דה"ש
הרמז למשה סימן שכבר נשלם סגלות. והסימן הוא
מיד גילו הדיקים אה ראשיתם. זהבם בכל דור ודור
יש לדיקים גדולים יקולים לפסול פסולות נרמזות. חבל
הוא כשהדור ח"טו רמזי לכך כל מדינת הדיקים הם
פרישתם. ואינם מודעים בשם וכאשר הם לפעמים
חופזי פנים ושואבי מים וכו"ל כפארי עבנים. וכמ"ס
בנתיבי ש"ה להם כ"ק יש ככם אחד שהוא ראוי שחשיה
מליו שבינה וכו' אלה שאין דורו רמזי לכך. כיון שהוא
בחסות סגלות ככל דור ודור כ"מ גלותו. וכן היה
במגלים וזלי היה ככם לדיקים גדולים. וכמו שאמרנו

(וכ"כ עוד באגרא רכלה פ' בא ד"ה מיד גילו הדיקים)

מאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר זי"ע

(2)

כל ת"ח יש לו ניצויץ ממשרע"ה, וכף הרשעים יש להם ניצויץ מדתן ואבירם — בדור האחרון הניצויץ ממשרע"ה אינו באיתגליא רק הסתר בתוך הסתר, אבף דתן ואבירם ישנם באיתגליא והולקים על ד'

באר

פנחס

היטב

ואפ"ל בהקדס מ"ש בילקוט ראונו פי קרה מאפר החמומה ח"ל כל פושעי ישראל וכו' דור אחר דור, כולם באים מדתן ואבירם וכו', ונגד דרשו חז"ל כל מקום שנאמר נאים ונאיבים אינו הן דתן ואבירם, שאין לך דור שאין לך מהם, שנאים דרך נגלו וכו' עכ"ל. ולהבין הענין איך יתכן שיהיה כן במציאות שיבואו כנסתם הידועה של אנשים בדרך נגלו יתכן לבאר קצת, דכמו להבדיל אף הבדלות אלל משרע"ה, אמרו ז"ל דכל תלמיד חכם יש לו ילדן ממשה רבינו ע"ה, וכמ"ש משה שפיר דאמרת, כמו כן לעומת זה אפשר שכל הרשעים והבאעיות את הרבים יש להם חלק מדתן ואבירם, ואפשר שהם דתן ואבירם בעלמא, דהחלקה נאפש לכמה חלקין דרך נגלו כמ"ש כספר החמומה.

וא"כ נמצא דכל הרשעים שכל הדורות וכל מחטויא הרבים, יש בהם שורש מנפש דתן ואבירם, וכל הרשעים העומדים דור אחר דור המה דתן ואבירם עלמא, וכמאמרם ז"ל ה"ל כל מקום שנאמר נאים ונאיבים אינו אלל דתן ואבירם, דלא על אוחו הדור בלבד נאמר אלל בכל דור ודור במקום שיש נאים או נאיבים הם המה דתן ואבירם עלמא.

אלא דחילוק גדול יש בין דתן ואבירם שהיו בדור המדבר לבין דתן ואבירם שכל דור ודור, בדבור המדבר כאשר קמו דתן ואבירם להחטיא את ישראל עמלו כנגדם משה ואהרן, והבטיחו את כח הרשע. השא"כ בדורות שלאחריהם נמצאים דתן ואבירם באתגליא בכל דור ודור, והם קמים במדבר ובמצא נחושא להחטיא את ישראל, ולעומת זאת משה ואהרן אינם אחת לעמוד כנגדם ולהכניעם, ואם כי יתכן שעדיין ילדן מנשמת משה ואהרן חי עמנו, אפשר"כ הוא נסתר וימנע הסתר

בדוך הסתר, לא כן הרשעים משרע דתן ואבירם הם באתגליא, וא"כ שוב אין לנו הכח של זה לעומת זה, אין מי יגדור גדר ואין מי יעמוד צפין, כתבולר בדברי חז"ל בסוף סוטה מלך הדור צדיקבא דמשיחא.

ומעתה יתבאר סגנון הכתיב במין חימה, דבא הכתוב להודיענו כאן מה משפט ומעשיהם של דתן ואבירם שבדור המדבר, ומה משפטם ומעשיהם של הרשעים שהם עלמא דתן ואבירם שבדורות הבאים, ולפיכך פלגינאו לתרי צדי, חס ית"י ביאר הכתוב הוא דתן ואבירם הן ברשען מתחלתן ועד סופן, אשר ה"ו על משה ועל אהרן צדקת קרת, הלא המה דתן ואבירם שבדור המדבר שהמרדו את ישראל, אמנם היו לעומתם משה ואהרן, ולפי דמייירי צדקתן ואבירם שבדור המדבר נקט לשון עבר "היו", וא"כ צ"ל להודיען כי במשך דורות הבאים יעמדו דתן ואבירם דור אחר דור, ח"ש "בהצאם" לשון הוה שהם מסיחוס חמוד בכל דור, אמנם מאחר שאין לנו משה ואהרן באתגליא, א"כ בהצאם, על ה', כל ההסתה הוא על ה' ועל משיחו, ובהצאם נס בדור המדבר היו על ה', אלל דלפי שעמדו כנגדם משה ואהרן היה נראה כי יש להם מלחמה כנגד משה ואהרן, אבל בדבורי שאין משה ואהרן, נראה בגלוי לשון כל כי החי"צו על ה' ועל משיחו, אין מי יעמוד צפין לקחא כנגד רשעים הללו.

והכתוב משמיענו צדק דבר גדול ויסוד חזק, כי המלחמה לא יורא נוסדו את המלך הנורא הזה אשר נוסדו יחדיו על ה' ועל משיחו, ואין מי יעמוד כנגדם, ובראוהו כי כבר הודיעה תורה מראש כי כן עתיד להיות באחרית הימים עד ציאת המשיח יחזק ויחטיד יחזיק בלמונתו השלימה. (ס"ג חשכ"ז).

(וכ"ה ברי"י פנחס ע' קמ"ג)

(ד)

ישעיה הנביא ניבא על הדור הזה שלא יהי' בו כלום, ולכאורה קשה ע"ז הלא אמרו זורח השמש ובא השמש עד שלא שקעה וכו', אך התי' הוא בדבור הזה אין לנו עוד שום רמזאה רק ביאת משיח צדקינו שהוא יהי' המנהיג

גארנישט בלייבן, עס מוז דאך אויפשיינען, אזוי שטייטעך אין פסוק,

נאר וואזשע דען, קען זיין, היינט איז שוין נישטא קיין אנדערע רמזאה נאר דער מלך המשיח, אנדערש קענען מיר נישט געהייילט ווערן פון די אלע צרות וואס מ'האט מיטגעמאכט, מ'האט אלעס פארלוירן, דער מלך המשיח שטייט גרייט, הנה זה עומד אחר כותלינו, נאר דער עון הדור איז עס מעכב,

וועגן דעם זאגט ער, ויפגע במקום כי בא השמש, יעקב אבינו האט געזעחן, אין די לעצטע דורות, וועט זיין נאר כי בא השמש, קיין זורח השמש זעהט מען נישט, אוועק גיין גייט אוועק, און צוקומען קומט גארנישט צו, אזוי וויא ס'איז געווען אין אלע דורות, מ'איז מעכב די גאולה שלימה, מ'זאל מיר מהרה זוכה זיין מקבל צו זיין פני משיח צדקינו בנחת ובשמחה.

(הצחקתי מהטעם קטע מהספר על רב אחר, א' ויצא תשכ"ג, וצ"ע מזה לעיל ס"א את י' ואות ס"ח ופ"ו את ה')

די חכמינו זייל האכן געזאגט (וומא לי"ח עייב מדייר חיי ני"ח ב') זורח השמש ובא השמש, עד שלא שקעה שמשו של צדיק זה זרחה שמשו של צדיק אחר, יום שמת ר' עקיבא נולד רבי וכו', ס'איז אייביג געווען ווען עס גייט אוועק פון דעם עולם איינער, ווערט געבוירן אן אנדערער,

אבער בעוה"ר מ'זעמיר נישט אין די לעצטע דורות, די זון גייט אונטער אבער שיינען שיינט גארנישט אויף, אזוי וויא ישעיה הנביא האט אויסגערעכנט י"ח קללות, עס וועט גארנישט זיין, משען ומשענה אזוי וויא די גמרא זאגט אין תגינה דף י"ד, קיין מקרא, קיין משנה, קיין זקן ויושב בישיבה, ונתתי נעים שריהם ותעולוים ימשלו בם,

איז דעך א גרויסע קשיא, וויאזוי קען זיין, עס זאל

(ה)

משרע"ה התפלל על עיקבתא דמשיחא שלא יהי' הוא בעולם, גם יסתלקו כל הצדיקים שיש להם ניצוץ ממנו, מי יגין על הדור, והתפלל שיחלש כחו של עמלק

מציל זיין דאס דור, נישטא ווער ס'זאל מגין זיין אויפ'ן דור, ס'איז נישטא ווער ס'זאל משפע זיין אויפ'ן דור, ס'איז נישטא פון וויא מ'זאל מיר האבן א שטיק השפעה נישט ברוחניות נישט בגשמיות, אזוי וויא די גמרא רעכנט אויס, אוי טא לנו, אז מ'זעמער צו דעם געקומען אין דעם דור פון עיקבא דמשיחא, אזוי וויא די גמרא זאגט אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים, איבערדעם האט משה רבינו מתפלל געווען, וואס וועט זיין אין די שפעטערע דורות, עס וועט נישט זיין ווער ס'זאל מגין זיין, אז מ'וועט לאזן עמלקן אזוי שטארק זיין, דעמאלט מי יקרא בו, די ספר תורה וואס מ'האט געגעבן על הר סיני מי יקרא בו, ווער וועט עפעס משיג זיין השגות אמיתיות אין די תורה'ק, משרע"ה האט מתפלל געווען פאר די דורות.

(ס"ג בשלח תשי"ח, נעתק מהטעם)

דאס קען זיין, דאס וואס די מכללת זאגט דא, ספר תורה שנתת על הר סיני מי יקרא בו וכו' בעוה"ר משה רבינו איז נסתלק געווארן, נישט נאר משה רבינו, נאר די אלע וואס האבן געהאט א ניצוץ פון משה רבינו, יעדער ת"ח ווערט דאך אנגערופן משה שפיר קאמרת, אבער דאס איז נאר א תיח' וואס ער גייט אין דרך האמת און לערנט תורה לשמה האט א התפשטות פון משה רבינו,

בעוה"ר אין די לעצטע דורות פון עיקבא דמשיחא איז מת משה, אבער המן דער כח פון עמלק דאס איז דא, וויא דער זוה"ק רעכנט אויס אין פרשת בראשית וכו' איבערדעם האט משה רבינו מתפלל געווען וכו' וואס וועט זיין שפעטערע דורות ווען ס'איז נישטא משה רבינו, ס'איז נישטא די צדיקים אמתיים וואס זאלן

(1)

דוקא ת"ח הלומד
 תורה לשמה ע"ד
 האמת יש לו ניצוץ
 ממשרע"ה, אב"ל
 הלומד שלא ע"ד
 האמת הוא מושפע
 מהמ"א ר"ף

דברי

שבת שובה

יואל

ע"ד שאמרו דיל (סוטה כ"א) כל המלמד לח נחו
 חורב כלילי למדח חיפלות, ומבואר שם העגם דזמן
 שנגמסו חכמה בלום ונכנסו עמו עמומיות וזכיס
 שיעתן קלה למדון מדברי חורב העמומיות לברי
 עבודה דחי (שי"ש גמריאל), ומבאר אלע הלומד
 של על דרך האמת הם לקחים ברה בצלמם למד
 מתוסם כל הקולות, ובאשר חזק בעשירי גימתי אלע
 ירידה גדולה שחנכים בכל בדרך החורב, ובמו
 שמיט דברי מדבר כתיב שאמרו מתקן סקרו המיטם
 כגון מקור דנפשי ארם (ביר ס"ח) ומקור ויאלע בעגל
 הוא (מגילת כה) ועוד בכ"ה, ובאמיתים סקרו
 משפיקים בינל ועבשו הוא כן גם בצאר דברי חורב,
 ואלע ליגם משפטים מחשי דרעו עיה רק מהבסי
 רח"ל

אולם כל זה הוא רק נלמדו לשמה ועשי דרך

האמת, שאשר בלא זה אמרו מדבר (יחזק)

ע"ה) לרבינו מרדכי חתום אשר גם מה (גדלים)

ד' וזה נעשה לו עם מימי אל וזה נעשה לו עם

מחיה, שהחורב פלמה נעשה לו נסם מות חיו, והוא

(2)

מ"ש איתפשטות'
 דמשה בכל דו"ד, הוא
 דוקא בת"ח שאינו
 משנה מתורת הראשונים
 — אף באחרית הימים
 שההפטר גדול מאוד
 מתפשטו כחו של
 משרע"ה בתוך לבות
 בני"ש וכל מבקש האמת
 ימצאהו

דברי

יקרא

יואל

סו

כדורות הראשונים כדורות האחרונים, כי זאת
 מלפנים בישראל בהתאסף ראשי עם אלפיו וטוביבו
 להאמין כוח על חלבי, פייטבו שנה לקבץ גדולי
 ובינוים לשם ישראל ולתקן דברי דם חוביב לכל
 ישירו כב פיה, אך בעשירי בחר בשלם כהא פניו
 לעמוד נקטי ומלמחם על עיקרי האשמה ונתי
 חורב הנומיים סכנסו מתקרי של אשר כל משנחם
 לפקד דם חוביב ולפטר יסודותיה, עד כדי כך
 ירעו פלאים וזין דורש וזין מנבא, ובדרך כלל
כאשמה למח בשלם כהא חליבי בראשי כהמבינים,
כהנעשים מלמחות על נעשי כהנעשים, ואלם כי שואל
בחקריו (תיקון סיים) ליתפשטותיה דמשה כדל דל
ודל, אך כנס דברים אמורים הם הכיח מחקים
יש ביה משכ מורשכ המסורה לנו מדור דור, וזי
מתורת רבנונו הראשונים והאחרונים דל ודל
אלן תורה תורה אמת, ואל תחכיב תורה כ'
כי אתם כלם שאלתמו כה אנו, וכל כוחיז איז אלע
בזמן אלעו מחקים כדורות הראשונים כמלכיס,
 ועליבו סמכי.

זה ששית ללמד לבני הכותש סומחם וטכור וכו',
 כי לזמנ מלככ ז' ללמד לבני ישראל כלכות סומחם
 וטכור גדולכ הוא אף מקריה ים סוף, ויחריב
 כה על כל הכוטי, כי מלככ פלעוב הוא לכהת
 לה ישראל דין אמת לאמתו, ולועה לכדיני כין
 עומחם לטכור, וללמד את בני יכורד קשת, ללחום
 את מחכבו כות כהכפטים דברי חלקים חיים, לכחור
 את האטור, וכמלמחם כאת דברי חלקים חיים, לכחור
 לפי שבמקריהם והמוזימים הם צעלי בחייה, וקשי
 לבול מתגרת יד צעלי בחייה, כמבואר באיסי ס'
 וישג (קטיב ע"ה) ששל כן כהליך רחובן את יוסף
 לצור מלח נאשים ופקריים למען כליל אורו מיד
 אחיו שם צעלי בחייה, ורמז לו קב"ה למשכ
 כי אף צמח אחרית בימיים ובהפטר פנים כהא, ארעו
 כקוקריים כהכפטים דברי חלקים חיים, אשפייב גם
 ביומים משכ גדולה ז' יתועב ויתגלב כתי
 והתפשטו על משכ רעיו עיה, ליתפשטות
דמשה בכל דור ודור, וכוא בצלמיו יוד אל בני ישראל
ללמדו דונו עומחם וטכור, וזה אפשר לרעה דברי
כהבור ויקור אל משה, ואל כחור שמו יתבדק על
כקריאה, כי רמז צה על זמן אחרית בימיים שז
כהפטר פנים גדולה, ולאח אל כחור שמו יתבדק
בפירוש על הקריאה, ורמז לנו כהבור ביחולד וחיבת
לאמר על אמירה לזרות, כי טוח על משפייב
מחשכם ככל דור ודור, לכהת כהבור והכחור,
והכדייל כין עמל וכן סבור, ולכן גם דבורו שמשכ
כהלכות כלרבות וקפסל כל חוק, מימ כל מבקש
האמת ימצאהו.

(ח)

בכל דור ודור יש ניצוץ ממשרע"ה המזריח בלבבות בניי' לכל יטו אחר
מנדיגי השקר

קצד

דברי

אמור

יואל

הדו"צא מנדיגי כי כאשר אמר משה את דעתי כי
לישראל נולגו על כל פרשה ופרשה כל המאורעות
בפתחות להיות בבס עד אחרית הימים, המזומת
באותו ענין בחוביק. וכמו כן גמי צפה שאמר לבי
פרשה אמור אל כהנינו בני אהרן וגו', שמתו למדת
להאיר גדולים על קבנים כדברי רש"י ז"ל, או אז
נודע לו מה שעתיד להיות גדורות כהנים, של די
של הו' מחיבים את הקבנים לנכח בדרכי התורה,
אלא שהגדולים מנדיגי הדור עוד עתידין להיות
הראשונים לפרוץ פרעה בחומת בית ישראל והמריבים
ימשכו העם כדור כנעני. ועל כך לנענר ודאי מאל
והרע לו מנכס ומעמדם של ישראל, ומו יוכל לנענר
גדול הכסיוות האלה. ולפיכך רמז על קבניה לביים
דעתו נעסוק אז עליו "ואמרת אליהם", דידוע מה
דאיחא נתיקני זכר (דיק ק"ד ע"ה) איחפשטות

דמשה בכל דור ודרא. כי בכל דור יש ינוץ קדוש
משמח משרעיה, וכוח המחוק קאת את הכרעים
הכולנים עדיין נחמה כי, לכל יש מי הדוק,
לכמין אחרי הגדולים שנזר אשר חשו מדרך האמת
והמשו אמריכם את ישראל חבו שרמז לו בקביה
באמור לו ואמרת אליהם, כלומר שדורות כלנו שיר
הקרים וסבגנים ראשונה כמעל כזה, לא יביח לישראל
במה להתחוק אלא אתה בעמקן חסיב עמכם, ותורכ
לכס הדוק ילנו צב, וכאשר מליט כמה פעמים
דמשהבבבב הקרא אמרה, וכדחייב ויאמר כי לדג
וכמש' הישיא ז"ל צפרשא גראשית. וביא יתפרש
ואמרת אליהם שיהיון בקדוש משרעיה מריוס
עדיין קאת בלגס של ישראל להכיר האמת, והכח
להתחוק ניהר ורגלנו לא חמדד מלישל גרשח ז'
עמנו. ומכח לקדש שם שמים, ולראות נישועת כל
ישראל ושמתחן ונכהגלות כדור שמים עליט נביא.

(ט)

משרע"ה צפה ברוח קדשו שקודם ביאת המשיח יסתלקו אותם הצדיקים
שיש להם ניצוץ מנשמתו וזה יהי' לטובת ישראל

נח

דברי

ואחרון

יואל

ואמרו ז"ל צמדש שאמר הקב"ה אם אעבר נא
אתה מבקש בעל אעבר נא, ואם סלה נא
אתה מבקש בעל אעבר נא. אמר משה לפני הקב"ה
ימות משה ומאה כיו"צ, ואל תחוק לפרוץ של אי מהס
עכ"ד המדרש, והכח מובן שמסר משה רבינו נפשו
עבור הלאה ישראל, והסכים שלא יכנס לארץ בשביל
שיסלח הקב"ה לישראל, אמנם מ"ש ימות משה ומאה
כיו"צ בו י"צ, כי אחר שחש משה רבינו להלאה
ישראל, ואמר אל תחוק אפי' לפרוץ של אחד מהם,
א"כ איך אמר שימותו מאה כיו"צ בו, והלא מאה
כלנו מכלל ישראל הם, גם יש להבין מהו כיו"צ בו,
ומי הוא בישראל כיו"צ בו של משה.

ואמ"ר עפי' מ"ש נחשבר בלקוים מהאר"י בק'
גל"ה עפי' ויחשבר ד' כי למשכס, ואל"כ
דע כי בכל דור צא משה כבוד עיבור, לפי שהקב"ה
לא הי' רוצה לקבל ערב רב וכו', והוא קבלם בחשבו

כי טוב הוא להכניס בקדושה וכו', ורצה לתקום,
ואדרבה קלקלו לישראל, חס סוד מ"ש כי שחח עמך
וכי ועתה רוב האור מהס, ולא הולך לנזח משה
צפיבור אחת לך שבה, לפי שהוא שורש נשמת ישראל
לחקים שלא ישעו ערב רב וכו' ע"כ האר"י ז"ל,
ואין הדבר כששעו, משה רבינו צפנתו יבוא צנגול
בכל דור, אבל ינוץ קדוש משמח משה רבינו מתגלגל
בכל דור ודור, חס מרש מספוק ויחשבר ד' כי
למשכס, שחשבר נשמת משה לתמן טובה ישראל
כירל ומשרעיה רבא כל איתן הוורוח שיהיו לפני
ביאת המשיח, וכל איתן הדיקים שיהי' בהם חלק
מיניץ נשמתו, ומכס יסתלקו מן העולם עוד קודם
וצו הגאולה, והשיג שכלל יהי' לגורך הלאה ישראל.
ולכן אמר ימות משה ומאה כיו"צ בו, ואל תחוק
לפרוץ של אי מהס, ומכ שאמר כיו"צ היחב הכוונה
ג"כ על עצמו, דכיוני חלק כיו"צ היחב הכוונה
באופן הדיקים וכו'.

(1)

דורינז לא נחשב עוד דור

איש חסיד א' נחלתה אשתו במחלה אנושה והפציר כמ"פ במרן הקדוש מסאטמאר זי"ע שיבטיח לה רפוי"ש ולא עלתה בידו, עד שפע"א בא עם הספה"ק תפארת שלמה והראה לרבינו כתוב שם במאמר הראשון לשבועות שאתפשטותי' דמשה בכל דרא ודרא ומשה נתגלגל בכל דור ודור ויש לו כח לבטל גזירת הקב"ה, ולא השיב לו רבינו כלום, רק הי' שקוע ברעיונותיו זמן מה, ואח"כ נתעורר ואמר "ווייסטו וואס איך וועל דיר זאגן, היינט איז שוין קיין דור נישט, ובירך אותו ברפוי"ש, ואחר שיצא מחדר רבינו וסגר הדלת אחריו הציץ מבין החרכים וראה שרבינו געה בבכי גדולה ואח"כ הי' לאשתו רפוי"ש.

(מפי השמועה — א"ה מי אנכי להבין בנסתרות אמנם מצאתי סעד לדברי רבינו ביהל אור מהגרי"א מווילנא זי"ע משפטים קי"ד ע"ב ד"ה פקודא ומוכא כאורות הגרי"א עמוד קע"ט ח"ל, דור שאין בו הארת משרע"ה אינו נכלל בחשבון נ' דורות והו' אריכות הגלות עכלה"ק)

פרק ט
שבת התורה

בו יבואר שמורש בתורה ובנביאים ובדחז"ל בכמה מקומות שעתידיה תורה שתשתבח
מישראל ונתקיימה במילואה בדורינו השפל הלזה וכמה ביאורים בענין זה

ארבעה כתובים הנאים כאחד המנבאים על שבת התורה שעתידיה תורה
שתשתבח מישראל באחרית הימים כפי דרשת חז"ל (באות ה')

(א)

דברים כח תבוא

יְהוָה וְהִפְלִיא יְהוָה אֶת־
מִבְּרַחֲמֶיךָ וְאֶת־מִבְּרַחֲמֵי זָרְעֶךָ מִבְּרַחֲמֵי
גְּדֻלַּת וְנִאֲמָנוּת וְחַלְלִים רַעִים
וְנִאֲמָנִים :

רש"י

(נט) והפלא ה' את מכתך. מופלאו' ומוכלולת
משאר מכות: ונאמנות. ליסרך לקיים שליחותך:

(ב)

ישעיה כט

יְהוָה אֲדַרְבֵּי
יַעֲרֹבֵי נַגְשׁ הָעַם הַזֶּה בְּפִי וּבִשְׁפָתָיו
כִּבְדוֹנֵי וְלִבּוֹ רִחַק מִמֶּנִּי וְהָרִי וְרֵאֲתָם
אֵלָיו מַעֲוֵת אַנְשִׁים מִלְמֶדָה: י' לָכֵן
הִנְנִי וּסְפָה דְהִפְלִיא אֶת־יְהוָה
הִפְלִיא וְפָלֵא וְאִבְרָה חֲכָמַת חֲכָמוֹ
וּבִינְתֻבְנֵי הַסִּתְּתֵר:

רש"י

(יג) יען
כי נגש העם הזה, י"ח חלף דליתירכרע עמא הדין כלומר
נגשו להגביה עמון עד לשמים הם מראין עמון כמכבדין
אוחי כסה וספה חבל את לבם הרחוק ממני: ורחוי וראתם
אוחי. לא כלכ שלס כי אם כמנות האנשים המתמדים אותם
החרלו כנכנסים מלפניו כדי לפתוחו כפיכס: (יד) לכן
הנני. הוא אשר יוסף להפליא פלא נוסף על פלא כיסוי
על כיסוי אוקסס על אוקסס ומתו הפלא ופלא ואבדה הכמת
הכמיו קסה טילוקס על הכמיו ישראל כפלים כמורבן בית
המקדש וכל קלות שמשנה תורה שכולן אינו אלא הפללה
לחת והפלא ה' את מכתך (דברי"ה כ"ח) וכלן עמי הפלמות:

(ג)

עמוס ח

יְהוָה יָמִים בָּאִים נֹאֵם
אֲדַרְבֵּי יְהוָה וְהִשְׁלַחְתִּי רֵעַב בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
רֵעַב לֶחֶם וְלֹא־יִמְצָא לָמִים כִּי אִם
לְשֹׁמֵר אֶת־דְּבַר יְהוָה: י' וְנָעוּ מִסֵּם
עַד־יָיִם וּמִצִּפּוֹן וְעַד־מִוְרֵת יִשְׂרָאֵל
לִבְקֹשׁ אֶת־דְּבַר יְהוָה וְלֹא יִמְצָאוּ:

דרק

י"ח דעה ימים באים, לפי שהם מאו בניבואת האל
יתברך כפי שאמר לפניה לא תבא ולא תסוף אטר כי עיר
יבא ימים שיהא בניבואת האל יתברך ולא ימצאו חם כל
יבד ית"ה אחר נבואת מלאכי הנביא כי ב' שפסקת הנבואות וכן
כל ימי הנבואת הנה: והשלחתי רעב בארץ, כארץ ישראל
שהיה להם זה הרעב וזה הצמא כפי האדם הרעב שמישם
לבקש לחם וכבו האדם הצמא שהיה מחפש למצוא מים כן
ישיבמו ישראל אחר שהפסק הנבואת לבקש דבר ה' שהיה
הנבואת ולא ימצאו ולא ישיבמו כל ימי בית שני וכל ימי בית ה' הנבואת:

(ד)

ישעיה מא

יְהִינְיוּ יְהוָה וְיִזְכְּרוּ אֱלֹהֵי מִמְּבְרֵי הַיָּם וְיִזְכְּרוּ
 לְיָשׁוּבָם בְּצִמְאָה גְּשֵׁתָהּ אֲנִי יְהוָה אֲעֲנֶם
 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֹא אֲעֹזְבֶם:

רשי

(ז) מבקשים מים, נתיבם הנבוא על אחרית הימים (עמוס ח') לא רעב ללחם
 ולא נחם לחים כי אם נחמוע את דברי ה' יושטפו לבקש את דברי ה' ולא יחללו ומקיימו אפיו יבין להם ולמים וישכין
 מצממנו ויחמו כפי בני'למם:

(ה)

דרשת חז"ל מפסוקים הנ"ל שעתידיה תורה שתשתכח מישראל

תולין פרק עשרים שבת קלח

ראמר רב עתידה

תורה שתשתכח מישראל שנאמר והפלא ה' את מכותך *הפלאה ו' אויב'ה
 יודע מרז כשהוא אמר *לכן רגני יוסף להפליא את העם הוה הפלא ופלא *
 הוי אמר הפלאה זו תורה ת'ד *כשנכנסו רבותינו לברם כיבנה אמרו עתידה *
 תורה שתשתכח מישראל שנאמר *תנה ימים באים נאם ה' אלהים והשלהחי *
 רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה' וכדוב *
 *ונענו מים עד ים ומצפן ועד מורה ישמט לבקש את דברי ה' ולא ימצא *
 דברי ה' זו הלכה דברי ה' זה הקין דברי ה' זו נבואה

תניא רבי שמעון בן יודי

אמר חס ושלום שתשתכח תורה מישראל שנאמר *כי לא תשכח *
 *ודעו אלא מה אני מקיים ישוטפו לבקש את דברי ה' ולא ימצאו שלא ימצאו *
 הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחר :

מכאן עד סוף הפרק הוא מספרי רבה"ק מסאטמאר זי"ע

(ו)

מה שאמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל כווננו על הדור
 הזה

מזה אפשר לצייר לעצמינו שפלות הדור הזה שתכמו"ל אמרו לנו עתידה
 תורה שתשתכח מישראל מוכן סא"יו שלא כווננו על דור אחר רק על הדור הזה
 שלא היה עוד כזאת מימות עולם, ומ"א להיות עוד יותר שפלות וכשביל זה מצפים
 אנו שבדואי בימינו יושוע יהודה וישראל.
 (תרי"ת דברים, עמוד ל"ד)

(ז)

כי הוא זה

וכבר הבאתי שדוריו הדור של עיקבא דמשיחא הוא הדור של שכחת התורה
 שאמרו תכדיל.

(וה"מ עמוד קע"ה)

דברים נראים מהזוהר
הק' על הדרו הזה: ווי
להאי דרא — התורה
תשתבה מכל הדרו —
העולם יתקיים רק
בהבל פיהם של
תשב"ר — וכאשר
יתגדלו תשתבה מהם
התורה — ע"י
התשב"ר מתקיים כי
לא תשבה "מפי" רעו

או יאמר ע"י מה הריח טובה הנה (במדב
 הגעס ש ירלה) ויל כחיה שיה ככה ריע וכי
 ווי לזר שיהו יתומים עלי אל, עלי תנס מורה ולא
 תלמד לזנה, וימים יבואו שכל הזור יהיו חופים ועי
 פנים ומשחכה תורה ולכן יזרע ולכן מבקש, והמחשבור
 לנו בתורה ירי נבוא ודמי לוישים, ווי לרל הריח כי
 ייקי הריח דור, ליל לט דלל הריח מתקיים אלל
 בהבל פיחן אל תיחוקט של עית רבן כי ליען כתיבן
 נלבר, וכר ליען קשין לוריחא משחכה מתבון וכי
 עטלדיק, מנולר מזה כי עיקר קיומה של הלומה
 הישראלית לחזירה הימים ירי לך ע"י הכל פיחן של
 השביר, והנה תורחן של השביר היא בהכל פה הריח
 חזן, דעיינן לא העיעו נכלל דעת ולעין דבן טוהת הכל,
 ועיקר השיחה מעלתן משום שזה הכל פה שאין כי
 טוהת וירא הכי כי לא תשכה "מפי" רעו, מפי
 זיקוק, ויל הנשמה הכעניית הכחוש על הריח דורל
 תנראה אשר השתכן כי תורה ככל, שפעיל גם
 תחנך שכל זה לא תשכת מפי רעו שיהו הכל פיחן של
 השביר כי ליען כתיבן, ויכר עיפס אמת הפה, ונס
 כזה כי הללה שריחא, דמהגדיים נעשה, תיישים ועדי
 מתגלים שומרי תורה ומלוח.
 ור"א כי ועמדה השירה הולל לפניו לעד כי לא

תשכה מפי רעו, ששכיבה הולל פעולה
 שפך כדורות לחנונים כיוון שחיה בחר כוונה הולל
 שטוחה מלחט, מרע לא תשכה עיפס מתיחי הפס
 "מפי" רעו וכיל, והשירה הולל פעולה של השתכה
 למחי חיי הריח לעד כיון שלא יתעורר ורגעו כיוון
 הפיתוס, וי"ש כספרי השביר עו למטה והקפיה עו
 למעלה, והשירה היא עינן פעולה והכיון כיון למטה
 של השתכה, אלל עיקר פעולה הוא מוח שהקפיה עו
 למעלה והשומת ומוחם עו למטה ישראל חלל חוה חיי
 למחי לוי שכתה התורה.

וער"ל יבן מה שהאירס מרעיה שמו לכבסם ללל
 הכורים וגי אלל טוהס לח כניסם לשמור
 לעשות (עיין קושיו ט), כי שוקר הלוהבה היכה
 לוחות לזרות ובעבור כניסם הנאים לחריטה, דהייט
 לעל דורות תשביר לשמור ולעשות עיפס חף כיל
 נחיתה שמו לכבסם כי תחמה הדעת עדיין לין כהם
 לשום עיפסם ויבס ליה ולין כהם אלל הכל פה
 נלבר, מיי ועו לויחם לשמור ולעשות עיפס חף כיל
 נכ וכל, ולדא שמו לכבסם וגי כעבור אשר תחום לח
 כניסם, שישמור לו לעל דורות הכאים לחריטה לשמור
 ולעשות לח כל דברי החורה, ועדין לא תשכתה תורח
 מישראל.

מ"ש עתידה תורה
שתשתבה מישראל
קאי על ה"ב, אבל
מהפה לא תשתכה
לעולם, וע"י באה
ההבטחה כי לא תשכה
"מפי" זרעו

ואכתיי פש גבן לפרש טעם לוחו כי לא תשכת מפי
 רעו ולא קאמר מרעו, ולפיל עיפי מ"ש
 הכתוב כפי נלויס כי הוללה הולל ועי לא נעלה
 הוא מתקן ויל משחכה הולל וכי כי קרוב אלך הנכר
 מחו דבר ויכלבך לעשותו, ולכחירה הרי חיוק כמה
 כנר הדבר לשמור ולעשות לח כל דברי החורה, ועד
 כמה יעשה רבך לךך הוללם שיעט נלקוחת אחת.
 לחמס לפיל רוכבו נמחלם (עינינון דף רד) ורעו דיל
 מקריל שרדך להולל ריח כהם ולא כלל לבר, ורי
 יתקן דריס לה מחכה כי קרוב אלך הדבר מחו כפך
 וכלבך לעשותו, ליחמי קרוב אלך הדבר מחו כיוון
 שפך ויכלבך לעשותו, ופי המהרש"ל כח"א דריל
 כיוון שערובה כפך הרי הדבר קרוב אלך להיות שמור
 וכלבך לעשותו ולס ללו הרי תשכה מכלבך ולא תחיה
 לדי עיפי עיפי, לחמס כולל הוא לזין היקם לחמה
 ולכי כמור"ל לזרד כוסא לךך הפה להיות מקורב גם
 כלל ולא כפי כהם נלבר, וחמלי הוא הדבר ליחמי
 קרוב כפי רעו, ורבי זה הוא נחמה לישראל, דלעולם
 לא תשכה שטוחה מפי רעו, וכלל עת חתן עדיין יהיו דברי
 כפיסה, ולולל הכענה ו חיי הרי תשכה למחי רךך
 החורה הליחיות ולא כפי מוכר כיל, ופישי יתקן דלך
 רבן דקאמרו עתידה תורח ששכתה מישראל, מוח
 דקולל דלא תשכה לחי להכענה ו עיפס מתיסה לא
 תשכתה, אלל דלחיהו קאמרו שעתידה תורח ששכתה
 הייט שכתה הכל.

והוא הטורם כי עדיין כן דור לא נה עכ"ו, ונעשיר
 היום כניסו אלל חף החמלת השוכה קשה למלא,
 ולפיל כניסו אלל שישראל שיעין חשונה לין זה
 כדעיפי, וזה עקב כי החשונה היא רק מוחל פה כיל
 וליהי מקורבה כפעמימות הולל.
 אולם כחמה גם זה הוא דבר גדול שעיפס לחריטה
 כפיסה, וגם כזה כי חיוק להכלל ישראל
 שער"י לויס מעיפסם לשכתה החורה למחי כיון
 שערובים ומחריים הדברים עיפס כהם, והנה חמס
 שכתה היא כלל, ולפי"ו לפיל כי דבר זה הנשחמט
 יזרע דלך כיוון שלא יהא לבט עמנו, מרעו אלל
 מוכעמים ועמידים כי לא תשכה "מפי" רעו, כחמור
 גם כיוון ששכתה, מלכ"ו רעו"ו אלל יהיו דברי החורה
 קרובים כקורה פמיחית שכלל, וכאשר היה מן הרחיל
 שכיחם כפך ויכלבך לעשותו ככיל, מיי לא תשכתה
 עיפס מפי רעו, וכלל עת חתן עדיין יהיו דברי
 החורה כפי רעו, ורבי זה הוא נחמה לישראל, דלעולם
 לא תשכה שטוחה מפי רעו, וכלל עת חתן עדיין יהיו דברי
 כפיסה, ולולל הכענה ו חיי הרי תשכה למחי רךך
 החורה הליחיות ולא כפי מוכר כיל, ופישי יתקן דלך
 רבן דקאמרו עתידה תורח ששכתה מישראל, מוח
 דקולל דלא תשכה לחי להכענה ו עיפס מתיסה לא
 תשכתה, אלל דלחיהו קאמרו שעתידה תורח ששכתה
 הייט שכתה הכל.

(ג)

מדרש: בעקבתא דמשיחא יהוי רעב בעולם של שכחת התורה — יהוי ערבוניא גדולה ובבלבול הדעת ולא יהוי דעת תורה אמיתית

רכח

דברי

ךך

יואל

התורה שלא ימלאו הלכה ברורה בלי מחלוקת, כוננת זיל אף שיכיו במחלוקת לומדי ויודעי התורה, כי חייב שתשכח התורה מ ישראל, דכבר נאמר לא תשכח מפי אדם, אלא יהי ערבוניא גדולה, ויחסר דעת האמת והשפעת חלוקת, לכוון בהלכה לאמתה, ולא יהיו דעות החלוקים שכלם לבונה א, וכלן האמיתיות לכוון דעת הנוצרים, אלא יהיו נשפטים מדעת הלבון ומתפלגות דעות ברורה שלא לשיש, וכלן קצ ודלו שבעלו הכללים של אחרי רבים להטות, כי אין בדינו להצניח מי ומי המה שדעתם ברורה בכוונתם לשיש, וחי' לדרך למנון הרוב כי' אמת שאמרים דעתם לשיש כמבואר במילא חיימ (סי' קס"ז) (בהנחתו נספרי הגיל סי' קצ"ה שייש), משא"כ אלו הנשפטים מדעת הלבון ותחת האמת, אין דעתם דעת חורה, ומתחת הגניעה והשפעת בעולם עולות הם לחיות דעתם שכלם היפך דעת התורה, היפך דעת האמיתיות, ועיי' נצתי' או קרלוויו חייל שכתב התורה, וזוהו הרעב שהתנצל עלי' הנוצרים שיהי' לעמוד בעקבתא דמשיחא, ומקורה מלך שלטת החילונים, משרש עשר מדריגות העומדת כחיש בנצחיק הריל.

חייל המדיר ב' נראשית (פכ"ה סי' עשרה שני) רענון בלו בעולם ח' בימי אה"כ וכו' ולי בימי למך וכו' וז' בימי אה"כ וכו' ובעשירי לעיל שנת' לא רעב ללחם וגו' כי אם לשמוע דבר ד', והכח היפית והאפיו שמון רעב זכ (העשירי) חינו כאלחים, אלא כיון דקרא קריי רעב מני לי' כדוויכו עכ"ל, ובא"י"ק הוסיף לנאר כל דקרי קרא לשכחת התורה בשם רעב, היינו מפני שרעב כל מלך שלטת החילונים כמבואר בנצחיק (רי"ם מקן וסרי"ם מקן) שייש, וכן שכתב התורה כל מלך שלטת החילונים כמבואר להדיא בנצחיק פ' חלא (דף קל"ז שייש), ועיי' בשם אחד יקרא להם כי מקורם וביניהם אחד הוא, ועיי' שכתב התורה הנמשל לרעב ויגרם לבוא רעב ולמא ממש, כי חתימת ושרשם ח' הוא, וחי' חס אין חורה אין קמת וכו' ועיי' קראו לשכחת התורה בשם רעב, לפי שמתנו ממך גם הרעב ממש וכו' עכ"ל בהכ"ק.

אמנם מה שהנזיר מתנצל על דור עקבתא דמשיחא, כזה ימים ביום והשליחי רעב בדרך, לא רעב ללחם כי"א לשמוע דבר ד', ודרשו חייל זו שכתב

(ד)

אם אין זיון מדרכי הראשונים יש הבטחה כי לא תשכח מפי זרעו — ובכלל ההבטחה שלעולם ימצאו זרע ישראל שלא יוון מדרכי אבות — אבל המבקש דרך התורה מדור הזה ודאי בא לידי שכחת התורה

וא"כ ברור שאין מוצאין בו הלכה ברורה במקום אחד אין לו אלא להסתכל בדרכי הראשונים, ואם ככה נעשה שלא יזון מדרכי הראשונים לא יהי שכחת התורה, והיינו דקאמר קרא כי לא תשכח מפי זרעו, שאם נלך בדרך הראשונים להיות זרעם ובניהם ילך בעקבותיהם, באה ההבטחה שיהיו העקבים ניכרים כמ"ש רש"י ז"ל ונוכל לידע כזה דרך התורה. גם בכלל ההבטחה שלעולם ימצאו עוד בין זרע ישראל שישימו לב לעקבות הראשונים. אבל ההולך ומבקש דרך התורה כאותו הדור שא"א למצוא בו הלכה ברורה במקום אחד זה ודאי בא לידי שכחת התורה.

(רא"מ עמוד קס"א)

(יב)

עוד מענין הנ"ל — ההבטחה כי לא תשכח מפי "זרעו", הוא דוקא אם נקראים זרעם והולכים בדרךם

אבל לי נראה לפרש דאין כאן פלוגתא כלל שרשב"י הוא רק מפרש לרבנן וע"כ לא הקשה הגמ' ואידך דגם הם סוברים שלא תשכח מפי זרעו כמו שפי' רשב"י רק שלא ימצא הלכה ברורה, אמנם הוא רק אם מחזיקין בדברי הראשונים, דלכאורה יל"ד על אומרו שלא תשכח מפי "זרעו" דבכ"מ מזכיר לישראל בשם ישראל או יעקב או בני ישראל, וכאן מדייק לומר זרעו, אלא ר"ל שאם הם מורע הראשונים שתלמידים נקראו בנים ומחזיקין בעצמם מה שהראשונים אמרו, הגדולי ישראל הקודמים וצדיקים הקודמים ואין מויון משימטם או יש עוד זכר מהתורה, ובוה נחא שלא נקרא כליון האומה שאם עכ"פ מחזיקין בזה יש עוד כח התורה, אבל אם יש התחדשות ואומרין שעתה הוא זמן אחר ואין אומרין כמו הראשונים או יש שכחת התורה אפי' לרשב"י שאומר שלא ימצא הלכה ברורה במקום א', דאם זוין מדברי הראשונים זהו פשוט שכחת התורה ח"ו, ע"כ אמר לא תשכח מפי "זרעו" דרק אז לא הוי שכחת התורה כשישראל נקראים "זרעו", שאין זוין מדברי הראשונים.

(חד"ת תשי"ו עמוד רל"ו)

(יג)

בדור הזה של שכחת התורה א"א לידע מי שאומר דעת תורה בלבד, כי גם המנהיגים מושפעים מדעת הקהל

לאפוקי הדור האחרון אשר עליהם אמרו חכ"ל עתידה תורה שחשכתה מישראל כי הרועים והפרנסים המה דעת הקהל המרובה שאין בהם לא דעת תורה ולא דעת אמת כלל, והן המה המשפיעים גם על המנהיגים כמ"ש ו"ל או לרור ששפטו את שופטיהם, וא"א לידע מי הוא זה ואיזה הוא שאין השפעת הדור עליו אלא אומר דעת תורה בלבד לאמיתיה של תורה.

(ויא"מ עמוד ק"ס)

(יד)

בדור פרוץ הזה א"א לברר הלכה ברורה, כי אין כל הדעות ממקור א' רק מהשפעת הציבור ומפלגות שונות

משא"כ בדור פרוץ וגם החכמים תשושי כח ויראת העם עליהם בצירוף עצת ירבעם שמושביין רשע אצל צדיק, ואין כל הדיעות ממקור א' ופרנס א' אלא ערוביבא גדולה יש בהם מדעת כל הצבור ומפלגות שונות המשפיעים על כל העם ועל המנהיגים לפסות עיני כל, ועל מצב דור כזה דרש רשב"י הנה ימים באים וגו' ישוטטו לבקש דבר ה' ולא ימצאו, שאמר ע"ז שלא ימצאו הלכה ברורה במקום אחד, ור"ל שלא יבואו הדיעות ממקום אחד שהוא הרועה א' ופרנס א' אלא מהשפעת הרבים התועים מדרך האמת, ומי יורה דעה ומי יבין שמועה. (ס"ט)

(טז)

כח ההכרעה נאבד מאתנו בדור הזה

היוצא לנו מזה כי הברכה שנתן לנו את "תורתו" היינו שנתן לנו כח ההכרעה, וז"ש המדרש שהבוכ"ע אמר שאם לא תשמרו המשפטים ודינים האמיתיים אני נוטל את "תורתו" זה הכח ההכרעה שנתתי לכם, ואין הפיו על גוף התורה" רק על כח ההכרעה שבניהוי זה הכח ההכרעה שניתן לפני נאבד מאתנו בזה הדור המר בעיקבא דמשיחא. וצריכין לבקש מה שאמרו הדורות הראשונים.

(תד"ת ח"ט"ו עמוד תק"ב)

(טז)

בדור הזה שאין בו בירור הלכה וב"ל הדור אינו יודע איך להתנהג, אין עצה רק לילך בעקבות אבותינו ורבותינו

ולכאורה לפי"ו חיל ורעדה אחותנו ומשתומם הרעיון איך מצאנו דינו ורגליו בביהמ"ד ולא נדע איזה דרך ישכון אור ובאיזה דרך נלך כיון שאין בירור הלכה בדור, אמנם כבר הורו לנו עצה טובה איך להתנהג בדור כזה והוא מה שפירש"י ז"ל עה"פ אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן, אם לא תדעי לך כנסייתי ועדתי היפה בנשים בשאר אומות איך תרעי ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאברו בניך החבונני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתו ושמרו משמרתו ומצותיו ולכי בדרכיהם וכו', אלא ודאי המדובר היא מענין שכל הדור אינו יודע האיך להתנהג אז יכולין לבוא לדרך האמת בטה שמתכלין בדורות הראשונים ומטילא שאינו נקרא שכחת התורה לגמרי כיון שעכ"פ יכולין לבוא אל האמת על ידי שהולכין בדרכי אבותינו ורבותינו הקודמים.

(תד"ת דברים, עמוד ל"ו)

(יז)

אף שממלפנים גם דברי הראשונים — אבל למבקשי האמת ניכרים עקבותיהם — וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו

שחכו"ל גילו לנו מדברי הנביאים מה שאנו רואים עכשיו בעוה"ר בחוש, ואוי לדור שכך עלתה בימיו. ואין לנו אלא להסתכל בעקבות הראשונים ומינה לא נזוע. הגם שהמושפעים מהדור ההוא אשר בו שכחת התורה ר"ל המה מחפכים גם דברי הראשונים ותולין בוקי פרוקי גם בהם, מה שלא חי ולא נברא, כמו שאומרים גם פירושים זרים בפסוקים ובמאמרי חז"ל ובשאר ספרן של צדיקים, אבל למבקשי האמת אשר אינם מתחשבים כלל עם השפעת כל הדור ההוא ורוצים לידע דעת הראשונים, להם פסיעותיהם ועקבותיהם עדיין ניכרים, כמ"ש רש"י ז"ל. וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו כמבואר לעיל.

(סו, עמוד קס"ד)

(יח)

בדור האחרון לא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, רק מדורות הראשונים

ובאמת כי אלו השתי בחינות מבוארין כהדיא בדברי רש"י ז"ל הנ"ל בשה"ש עה"כ אם לא תדעי לך וגו', שיהי דור שלא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, אבל זה ודאי שהעקבים ניכרים מדרכי הראשונים להתבונן בהם, ויכל לידע משם המתבונן ומבקש האמת.

(רי"ם עמוד קס"א)

(יט)

כל קיומינו בדור האחרון היה הוא רק בכח ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו — נסים גדולים שנשאר עוד זכר מאומה הישראלית

ולולי זאת שהבוכ"ע הבטיח להאבות הקי שלא תשכח וכו', היו כבר לא נשארה זכר מאומה ישראלית שכבר קרה כן בכמה אומות שנאבד זכרם מכבר, שכל השרים ובראשם הס"ם כולם הם כנגד ישראל, והוא מנדולי הניסים והנפלאות שנשארה עוד זכר מישראל בהבטחת הקב"ה שלא תשכח מפי זרעו לגמרי, ואף שקשה מאד לעמוד בגודל הנסיונות המרים שהעולם הוא משוקע בהם, אבל בהכרח ישאר זכר.

(חד"ת תשי"ז עמוד צ"ח)

(כ)

אף דברים הפשוטים מאוד נפתם מהדור הזה

ובדורותינו אלה אשר עולם תשך בעדינו וכבר נתקיים הכתוב ואבדה חכמת חכמי ובינת נבונים חסתתר במלוא מוכן המלה מי יורה דעה ומי יבין שמועה בדברים עמוקים, אבל גם הדברים פשוטים וברורים בלי ספק אשר גם בר כי רב דחד יומא יוכל להבינו היטב נפתם מעיני הבריות מחמת השוחד העצום והנורא של זרם העולם שמש חוץ לדרך הטבע.

(עה"ג עמוד כ"ו)

(כא)

ענינים נוראים שנבאו חז"ל על דור הזה — בדור הזה א"א לידע על מי לסמוך

וכמו כן נראה גם בזה שחכ"ל ידעו בלא"ה המעמד שבעיקבא דמשיחא שלא ימצאו הלכה ברורה במקום אחד. — ולפי פשוטו דאם פני הדור כפני הכלב, ועל מה שאמרו בגמרא סנהדרין דף צ"ז שבעיקבא דמשיחא היוקר יעות פירש"י ז"ל בלא"ה היוקר יעות מכובד שכהן יהי עוותן רומאי, ועוד ענינים כאלה בגמ', האין אפשר שיהי בדור מזה הלכה ברורה במקום א' ומי יוכל לידע באותו הדור על מי לסמוך ולצרפו למנין בדבר הלכה, — וכבר הבאתי לשון הו"ח שהתאונן על אותו הדור שיהי בלי חכם ופורה ותלמיד הוגה ועוד ענינים נוראים, וע"כ סמכו זה אקראי שנשמע משם שכחת התורה.

(רי"ם עמוד קס"ג)

(כב)

במכה של שכחת התורה אין ניכר החסרון

אך נראה דהנה בכל המכות הכתובות בתורה"ק בתוכחה אחר שבא המכה יודעין מה מכה הוא זו, כגון קרחת ושחפת וכו' יודעין מה, אבל נשתנה מכה זו של הפלאה והפלא ה' את מכותך, דהפלאה זו של שכחת התורה אם אין יודעין מהו אין לידע החסרון מהו, וכי אפשר עכשיו לידע ולהשיג עבודתן של הצדיקים אמתיים מה שפעלו והשיגו בקדושתן אלא ע"י שנעדר סאתנו אין אנו יודעין כלל והוא מרגיאת דלית לי טימא.

(כג)

כשיבוא משיח צדקינו יתגלה לנו למפרע גודל שכחת התורה של דורינו

וז"ש הגמ' על מכה זו של שכחת התורה הפלאה זו איני יודע מהו, דאפי' אחר שבא המכה אין לידע מהו, ורק אם מביטין בגמרא ובפסוקים, ששם כתיב הנני יוסיף וגו' הפלא ופלא ואברה חכמת חמיו וכינת נבוניו וסחתר אפשר לידע שהוא מכה של שכחת התורה, אבל בעוה"ד אנו כ"כ בשפלות ומרחקין דאפי' כשמביטין בפסוקים אין יודעין מהו ומ"ש בגמ' איני יודע מהו, כן נשאר בלי ידיעה, עד שירחם ה' עלינו ויבא מלך המשיח ויגלה עיני השכל ואז יבינו מה שנחסרו מקודם אבל עד אז אין יודעין אפי' את זה.

(כד)

(כד)

החווה"ל על חכמי דורו: הגיע היצר ברוב אנשי התורה ואינם רואים האמת — בימיו היו עכ"פ יחידים שראו האמת, אבל עכשיו חסרים גם אלה

דהנה בחובת הלכות שער הפרישות פ"ב מונה וחושב עד כמה יורדים ממדרגתם אותם שמשוקעים בתענוגי העולם הזה, וקחשיב שם דברים רבים, וכותב שם גם "שרחקו מאור האמת כו' עד אשר תשכו דרכי הרעה כי טובה היא, ותעותו כי היא הישרה כו' ומבקשים גמול העובדים במעשה העוברים, ומדריגות הצדיקים במנהגי הרשעים, כמו שאמרו חז"ל, עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפחוס, וכאשר הגיע היצר ברוב אנשי התורה אל מה שפירטנו וכו' והיה כרין בעבור זה שיהיו באנשי התורה אנשים יחידים נושאים הפרישות המיוחדת ומקבלים תנאיה להואיל בה אנשי התורה עם פנות נפשותם כו' ויהיו רופאים לאמונה, ולנפשות יעלו ארוכה". ואם החובת הלכות שהיה מן הראשונים, כתב בן על רוב אנשי התורה שבדורו, טובן כבר מאלו המצב השפל שבו נמצא דורנו העני, כי זה ברור שתופשי התורה שבדורות אינם עומדים במדרגתה יותר גבוהה מאנשי התורה שבימי הראשונים, אלא החילוק הוא שבימי החווה"ל היו בן רק רוב אנשי התורה, אבל היו גם יחידים שרידים אשר ה' קורא שכן ראו האמת, ובעוה"ד בדורנו אנו חסרים היחידים הללו, עכ"פ רואים שאף שלומדים תורה, אבל אם אין לומדים אותה כדבעי, שיהיו מופשטים מתאוות ותענוגי העולם הזה, כי אז טחו העינים מראנת האמת ואומרים לרע טוב ולטוב רע. וכן הוא ברוב אנשי התורה.

(חיד"ת וירושת מא"י, עמוד נ"ז)

פרק י
שבת דרך הבעש"ט"ק

בו יבואר שבדורינו נשתכחה לגמרי דרך הבעש"ט, גם מה שאמרו הצדיקים עוד בדורות שלפנינו בענין זה

(א)

— הרה"ק ר' שלמה זלמן מקאפוסט זי"ע (נכד הצמח צדק) —
דרך הבעש"ט לא נמשך רק ק"ג שנה וכעת נפסקה

היוצא מזה שהחלקות
הצדיק מהלמיד
והו סמ"ש כענין הגלות שנפסק
הנדר היוצא מעין כמ"ש ונדר
יורב כו' ;
והנה סיסות התגלות רבני
הבעש"ט זיל בעולם
והיה בערך שנת הע"ח ער
כעת תריכ"ו והו סמ"ש ק"ג שנים
שנמשך הווא נדר הנגיד והפיק
מעין ועייל לנתא בר זכיל .
וכעת נפסקה וצריכים אנו
לחיות סמ"ש ספרים או זכרי
שכ"שנו נפסקה בר צד עכל

לחיות בחשך כפול ומכולל הווא
בעקבות דש"הא בר . אך זה
עשה זאת ועליו להצדיק את
הרין כי צדיק זה ככל רדכיו
וסת שלכי הוסת כקריבי כי
כאמת וזו נפלא סאר סח
שנמשך זה ק"ג שנה יושפס כעת
בו. והנה כיס ארמורד הוואן
ניע כל ימי מ"שך לאוני והחלת
לאור חיה עיקר עבודת
החסידות בתגלות נס כלב
לאכפר ולאנפא בר . וכסוף
לאור חיה עיקר העבודה כסוח
לבר בר . וכסרב חיה כל ימי
מ"שך ארמורד האמצעי ניע
הרבה שנים של רבנות
אאמורד ניע , ואהי ידעת החסידות נטרבת ביותר והעבודה
נחבילה כסעם למרי בר וואן רצוני להאריך בזה , ואולי ע"ז
נשא כ"ק אאמורד ניע חליו יותר מש"ש שנים ותקיים בו חיוט
מתולל שפ"עיו בר , וכעת שהתחיל להאר אור החסידות סאר
בעולם ע"י כ"ק אאמורד ניע בריבוי גדול ע"ד הפלגת כאשר
עיני הכל ראו כחיים השרי העבר נתקנא בו חצר הצורך בר
ונתחוק הקסרת לכאר ע"ד שנפסק סאעז הווא נדר בר .

(מגן אבות באגרת שכתחלת הספר)

(ב)

כן אמר גם הרה"ק מצאנו זי"ע

שומר מאמר סעזו שערים אמונים רמז

זה נמשך לערך מאה וחמישים שנה. כאשר מקובל מפי צדיקים קדושים אשר דרך
הבעש"ט באה למאה וחמישים שנה להעולם, עיין בהקדמת ספר מגן אבות.
וכן אמר הבוצינא קדישא ה"ק מסאנו אשר ראה הבורא יתברך שמו ויתעלה זכרו
אשר זה הזמן התגלות מגודל מסירת נפשם יספיק להשריש בלכות ישראל האמונה
והקדושה והטהרה עד ביאת משיח צדקנו גואלנו הנאמן.

(ג)

— הרה"ק מראפשיטץ זי"ע —

דרך החסידות אינו בטוח עוד מתקלה וצריכין לשוב ללימוד התורה

פי	צאנו	צדיק	מא
----	------	------	----

ועיין בספר תולדות יעקב (מרה"צ מוה"ר יעקב רבין בן הרה"ק ר' אהרן ראפשיטצער) בלקטים שבפניהם (דף ס"ג ע"ב) וז"ל עה"ש (משלי י"ג) כל ערום יעשה ברעת ולא מפרש כלל באיזה ענין ואיזה אופן, ואפ"ל הטעם עפ"י מה שאמרו בשם אא"ז הרה"ק מוה"ר"ן מראפשיץ זי"ע שאמר כי תחלה ה' העיקר לשב על הספר — וכזה ינצל מיצה"ר כמחז"ל אם פגע בך מגול זה משכחו לביהמ"ד, כי לא ה' כל כך ערמוניות ועקמומיות, — ואח"כ בעוה"ר ברוב הימים נתקלקלה קצת זאת התקנה שהי' ברוב ומנמס עד זמן ההוא, וגם עם זה ה' בסכנה גדולה, — והי' העולם משתומם עד שהאיר לנו השי"ת את עינינו ע"י הבעש"ט הק' זי"ע עם תלמידיו הקדושים ודרבם בקודש, וחזקו התקנה הזאת שיוכלו לעזור עצמם גם היום נגד היצה"ר העומד עלינו בכל יום ומקלקל את הדרך הטוב הנ"ל, ועדיין מרקר בינינו, ואזן וחקר ותקן את הדרך ולמד רעת את העם אשר צריכין ללמוד התורה את דרך החסידות, היינו כשפשוש ומשמוש ובריקה רבה לעינין בדרבנו הישב אפילו כשעת הלימוד כדאיאת בכל הספרים, שלא הוי נאמר עליו ח"ו מה לך לספר חוקי, והנה זה הדרך (הי') בטוח ממכשול זמן הרבה כאשר נתחלה, הוא ע"י לימוד עצמו, — ואמר אא"ז זי"ע כי עתה בעוה"ר גם זאת (אינו) בטוח מתקלה ח"ו כך שמעתי", והנה העיקר הוא רק לעשות נגדו מלחמות בעצות ותחבולות האפשר, ואפ"ל ולהבין מפני מה נתקלקלו כל הנ"ל, [כן] הלא אם לעולם יעמדו על עמדם ברוב ומנמס להנצל ע"י מרשת היצר הרי כמעט נתכשלה הבחירה, — ועיקר הדברים יש לרמו כמחז"ל אשר מחמת זאת מתקלקלין כי היצה"ר עומד על משמרתו, וכאשר נתודע לו מן השרות עומד נגד זה גם כן בתחבולותיו, וזה שאמרו יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, — ונחזור לענין הפסוק כי לשעם זה נאמר סתם, "יעשה ברעת" כנ"ל, עכ"ל.

(ד)

— הרה"ק מצאנו זי"ע —

דרך החסידות פושט צורה ולובש צורה והעיקר בימינו לימוד התורה"ק

ובע"ז שמעתי מאמור"ר הנח"צ זצלה"ה (ה) שמרן הרה"ח ז"ל הסביר כי העיקר בימינו הוא לימוד התורה כי רבתי החסידות פושט צורה ולובש צורה, והמשיל הרבר לאחר שעשה לו מלוווש חדש, וכעבור זמן רב נשחק הבגד והכתה צבעו, אז נתן הבגד לחיים שיהפוך המלוווש שיהא צד הפנימי לחוץ כדי שיהא נראה כבגד חדש (כן הוי המנהג מוקדם), וכעבור עוד זמן רב נשחק גם צד השני אז אמר בעל הכתר, אם ב' הצדדים הם שווים א"כ מוטב להסכו לצד הימני ככתחלה, וכן הוא לענינינו. דקודם שכא הבעש"ט הקדוש הוי עוסקים בלימוד התורה ועבודה כשפשוט, "עד שבא הבעש"ט ותלמידיו ולמדו דרך חדש וקדוש לעבודת השם, מחמת שראו שע"י הדרך השגשג היינו דרך התורה יש ח"ו התנברות היצר וכן העולם לודי פניות ח"ו, ע"כ עשו הם כחכמתם הקדושה תחבולה לזדות להם דרך ומסלול חדש לעבודת השם וע"ז באו לודי תורה לשמה", וסיים מרן ז"ל אבל בימינו שנמטעו הלכות וגם דרך החסידות אינו כשלימות כראוי, מוטב לשוב לדרך הראשון דהיינו דרך התורה, (מתניב עד שכא הבעש"ט עד וסיים מרן ז"ל הוא לשוננו של הם רביד הזהב כשרשת קדושים בר"ה כזאת עיי"ש).

(שם)

(ה)

- עוד מהרה"ק הנ"ל -

דרך החסידות הי' כהוראת שעה ולא לדורות עולם

סי	צאנו	צדיק	לט
----	------	------	----

ובאמת מרן הרבני חיים ז"ל הי' אומר בכלליות על דרך החסידות כי הי' כהוראת שעה ולא לדורות עולם, כמו שהעיד הנה"צ מוה"ר שמואל אהרן מילער אבר"ק לאבאווז ז"ל, כמכתב שהדפיס בקובץ תורני אוהל מועד (איוביצא תרס"ח חוברת א"ב) וז"ל: הוגיעוני הנה"אהל מועד" וכו', ובאמת נכסוף נכספתי להיות כצותא חרא עם שאר ת"ח המצויינים לקיים אז נדברו ריאי ד' איש אל רעהו וכו' כי אין לנו רק התורה הזאת, כלומר בגללה כי הנסתרות וכו', וכבר האיד לנו עינינו הנאון האדיר מרן הקדוש בעל דברי חיים ז"ל מרן דאתרן ורשככה"ג, "שלא לבטוח על דרכי החסידות של מרן קוה"ק הבעש"ט. כי הי' כהוראת שעה על משך מספר השנים הקצוב ולא לדורות עולם כי הוא פסיד ונעלם, וטובת הנפש לא יתכן רק בתורה ועבודה בהתמדה, וכן אמר לי אחד מכוני הצדיקים שאמר נ"כ לפני פטירתו פרס עלתה נשמתו בקדושה ובטהרה שאין לנו מובה רק ע"י התורה, (וכסח כי מצות התורה להתחבר עם החכמים כרי לקיים ולדבקה בו לא בסלת לעולם כמ"ש הרמב"ם ז"ל כשה"מ להתמיד כשיבתם בכל אופן מאופני העבודה והחברה במאכל ובמשחה והעסק כדו שינוע לנו להרמות כמעשיהם ולהאמין האמיתיות מדבריהם וכו') עכ"ל.

(ו)

דרך החסידות ירד רק לתקופה של ק"ג שנה

ותנה מש"כ תנאון האבר"ק לאבאווז בשם רביה"ק הר"ח ז"ל "כי דרכי החסידות הי' כהוראת שעה על משך מספר השנים הקצוב ולא לדורות עולם", שמעתי מאממ"ר הנה"צ וצללה"ה שפרן הר"ח ז"ל אמר, כי כמה תקופות הי' בישראל, תקופת התנאים תקופת האמוראים, תקופת הגאונים וכו', וכן הי' תקופה של סילוסיאי ודרך החקירה, וכן דרך החסידות ירד רק לתקופה של מאה וחמישים שנה.

(שס)

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר ז"ע

(ז)

דרך הבעש"ט נשתכח לגמרי בדור הזה

וכבר הבאתי שדורינו הדור של עיקבא דמשיחא הוא הרור של שכחת התורה שאמרו חז"ל, ודרך הבעש"ט הק' נשתכח לגמרי מהדור, וכל מי שרוצה ליטול את השם להנאחו ולטובתו אומר זה דרך הבעש"ט כחפצו ורצונו. (ריא"מ עמוד קע"ה)

(ח)

אין יודעין אפילו, מה הי' דרך הבעש"ט לא יזכר ולא יפקד

ובעוה"ר בדורינו זה נסתלקו כל התנאים והאמוראים וכל הקדמונים הבעש"ט"ק וכל תלמידיו הקדושים כולם נסתלקו בדור הזה כיון שאין עוד מי שילך בורכם וכבר נשכח לגמרי דרך הבעש"ט ואין יודעין אפילו מה הי' דרך הבעש"ט"ק לא יזכר ולא יפקד שמהפנין הכל על דרך שקר בעוה"ר בגודל כח השטן.

(ח"ת תשי"ז עמוד ר"ט)

(ט)

רוב הדור אין יודעין אפי', עד כמה מרוחקין מדרך התורה ומדרך הבעש"ט

וכמו שרואין בעוה"ר כעת בשפלות המר הזה שרובא דרובא הם במצב כזה שאין יודעין מהנעדר מאתנו ואין משיגין עד היכן הם מרוחקים מדרך התורה ומדרך הבע"ט שם טוב הק' ואין מכירין כלל בשכחת התורה ובשכחת דרך האמת ודרך הקדושה שאין יודעין כלל מזה, והוא המכה והצרה הגדולה אם אין יודעין כלל מהו התסרון, דרך אם מבינים איזה דבר אז אפשר לידע אם ישנו אותו הדבר או אינו, אבל כמה שאין בו השגה כלל אי אפשר לידע ולהשיג אם יש לו או אין לו.

(חדית' תשי"ב וישלח, ע' 64)

(ז)

ביאור מ"ש באגרת הבעשטה"ק, אימת קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חוצה — ודאי שבזמנינו א"א להשיג מדרגה זו לאפוקי מדעת השוטמים — הדברים נאמרו על דורו של הבעש"ט שהי' אז סקידה להגאולה, אבל עתה כבר חלפו זמנים אלו

ובבחינה זו הוא ביאור הענין כמה שכתב הבעש"ט הקדוש ז"ל באגרת לגיסו הגה"ק מוה"ר גרשון קיטובער ולה"ה הנרפסת בסוף ספר פורת יוסף ז"ל שם. עשיתי עליות נשמה וכו' ושאלתי את פי משיח אימת קאתי מר והשיב לי בואת תדע בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת ויבא גם המה לעשות יהודים ועליות כסוך וכו' ולא ניתנה רשות כל ימי חיי לגלות זאת ובקשתי עבורך ללמד אותך ולא הורשתי כלל ומושבע ועומד אני על זה, עכ"ל הקדוש. והנה זה ודאי שאין להעלות על הדעת שהיום יכולים להשיג מדרגה זו שאמר משיח להבע"ט שם טוב הקדוש, כי אם בדורו לא זכו למדרגת אלו, ק"ו בדורנו השפל, ולאפוקי מדעת השוטמים הסוברים כי היום יתקיים זה שיפוצו מעיינותיו חוצה, אלא שהדברים נאמרו על דורו של הבעש"ט הקדוש, שאילו היו זוכים להשיג מדרגתו היתה הגאולה, כמו שאמר לו משיח, אבל עתה כבר חלפו ועברו זמנים אלו, ובלעדי זאת תבא הגאולה והוא ע"ד דאיתא בנמרא (מנהרצין צ"ח ע"א) ששאל ר' יהושע בן לוי את משיח לאימת אתי מר אל היום ופירש לו אליהו ז"ל דבריו הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו, (תהלים צ"ה) ע"כ. פירוש כי היה אז זמן סקידה ואילו היו זוכין היה בא באותו יום בבחינת אחישנה, וכמו כן הוא כמה שאמר משיח להבעש"ט, הקדוש כי היה אז עת רצון לגאולה אילו זכו למדרגה זו, אבל עתה הוא כבר בעתה וכלו כל הקיצין ועדיין כן דוד לא בא בסבת אלו המינים והכופרים המעכבים ביאתו.

(דברי יואל צו, ע' קכ"ב)

(יא)

המסיתים והמדיחים מדברים סרה על תלמידי הבעש"ט שהיו מצדיקים את הרשעים — זה שקר וכזב כי רק בינם לבין קונם לימדו זכות, אבל בפני העם היו קנאים גדולים — רשעים ואפיקורסים היו מרוחקין מהם בתכלית הריחוק

והנה אמרים על הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים ובפרט על הק' מבארדיטשוב וי"ע שהי' דרכם להצדיק את הרשעים. יסכר פי דוברי שקר הדוברות על צדיק, על צדיקו של עולם הבעש"ט הק' ותלמידיו הקדושים מדברים עתק בנאוה ובוז, בשביל גאותם שרוצין להתכשר בעיני העולם כמה שמחניפין את הרשעים בשביל תועלתם, בזה יבחו את תלמידי הבעש"ט הק' לתלות בהם בוקי פרוקי כאילו היו בין אותן שקללים הכתוב בקללה נמרצת וקראם הכתוב תועבת ה' ועוזבי תורה. בודאי שהיו מלמדין זכות ורחמים על ישראל בינם לבין קונם בתפלתם הזכה כמו שעשה מרע"ה וביטלו כמה גזירות מישראל כחתם הנשגב, ונדברו יראי ה' איש אל רעהו באיזה אופן ללמד זכות לפני השי"ת. אבל בפני העם ובכל מקום שהי' חשש על איזה נדנדוד עכירה אדרבה היו קנאים גדולים גודרי גדר ועומדים בספק והיו צוחיין ככרוכיאי נגד כל נדנדוד עכירה קלה ובפרט עוברי עבירות גדולות כמו בודרינו ר"ל היו מרוחקים מהם בתכלית הריחוק.

(ויא"ט עמוד ק"ע)

(יב)

כל הנ"ל לא נצרכא אלא בסתם רשעים שיש מקום ללמד עליהם זכות, אבל במינים וזוסרים כהציונים אסור ללמד עליהם זכות אפי' בינו לבין קונו וצריך ללחום כנגדם בכל תוקף ועוז

ודבר ברור שכל הנ"ל לא נצרכא אלא בסתם רשעים בעבירות ושיש גם מקום לומר אולי אינם רשעים כי"כ כמו שכו' בס' אור האמת שהבאתי שהוא אחת מן הטענות של אותן שאינם לוחמים מחמת רכות טבעם, שאולי אינו כן כמו שאומרים, אבל היכא שהמדובר הוא ממינים ואפיקורסים מפורסמים וגם מסיתים ומדיחים שמעבירים מאות אלפים ורבבות מישראל מדתוה"ק ומפלאים כל העולם במינות ואפיקורסות ר"ל, בזה לא נסתפק שום אדם מעולם שכל מי שיש לו קצת אמונה בהשי"ת ובתורתו הקדושה א"א לו לעמוד מן הצד שלא לבוא לעזרת ה' בנכורים ללחום עם הלוחמים עם השי"ת בכל אופן ואופן, ועליהם לא נאמר בשום מקום ללמד עליהם זכות אף בתפלה בלחש בינו לבין קונו, שהרי אדרבא תקנו הכו"ז ברכת ולמלשינים בשבילים.

(שם קע"ד)

(יג)

כת הש"י התעטפו בזה"ק ובכתבי האר"י^ל, והאפיקורסים שבזמנינו מתעטפים בדרך הבעש"ט

והכת ש"י היו מתעטפים בזה"ק ובכתבי האר"י ותלוי בהם מעשיהם, כי יש בתוכם דברים נסתרים שלא כל מוחא סביל דא, ע"כ ה' להם מקום יותר לזייף בדבריהם את שקריהם. ועכשיו האפיקורסים שבזמנינו מתעטפים בדרך הבעש"ט כי לא נודע להעולם מה הוא דרך הבעש"ט. (וי"א"מ עמוד קע"ב)

(יד)

אם אין דעת דרך הבעש"ט מנין

ולא כאלה ההוגים ומצפצפים בזמנינו מדרך הבעש"ט ודעת אין בהם אף הדברים שזוטים ומכש"כ לדרך הבעש"ט הק'.

(סג)

(טו)

מאת ד' היתה זאת, כי תורת הבעש"ט ישאר רק בתורה שבע"פ — המעט שנכתב ה' רק לתלמידים השומעים

כי מעת שהתיר רבינו הקדוש לכתוב תורה שבע"פ היו כל הררכים בכתב, אף האר"י זצוק"ל שלא כתב מאומה מכל מקום כתב תלמידו הק' הרח"ו זלה"ה את הכל, אבל הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' לא כתבו מאומה מדרבם בקודש, וכפי הנראה ה' בן מן השמים שישאר דרך זה בתושבע"פ. ועי' מ"ש בסידור התניא בענין ההקפות. ולא נשאר לנו בזה בכתב אלא מעט מועיר מה שמצינו שאמרו חידושי תורה בשלחנם הטהור לפני חברים מקשיבים, וידוע שדיבורים כאלו באים לפי שורש נשמתם של התלמידים השומעים או מה שהם צריכים, וצריך להתבונן בכל דבריהם על מה ואל מי הדברים מגיעים.

(סד)

(טז)

התניא כתב בפירוש בליק"א שלא כתב ספרו רק לתלמידיו

ואף ספר התניא הנקרא ליקוטי אמרים שחברו הוא ז"ל בעצמו בדברות קדשו להפיצו ע"פ תב"ל, מי"מ כתב בחקדמה וז"ל: אך ביודעי ומכירי קאמינא הם כל אחד ואחד מאנשי שבמדינותינו וסטוכות שלה אשר היה הדבור של חיבה מצוי בינינו תוהף מלתי ולשוני עט סופר בקונטרסים אלו הנקראים בשם ליקוטי אמרים, עכ"ל. ומוזה אפשר להבין שבחידושי תורה שנאמרה רק לשעתו לצורך התלמידים שהיו אז שמה שרואים כ"פ בכיורו שצריך לומר הא לן והא להו, כמו שאמרו בגמרא בכמה הלכות.

(סד עמוד קע"ב)

(יז)

כן הוא בכל ספרי תלמידי בעש"ט

וככה הוא בספרי תלמידי הבעש"ט שלא חיברו ספרים לכאר האופנים והחילוקים הנצרכים לכל אדם, אלא נכתב בספר מה שנשפע להם חידושי תורה עבור התלמידים שבאו אז אליהם כשבת וכמועד.

(שס)

(יח)

בספרי תלמידי הבעש"ט צריך בינה יתירה אם ימצא דבר המגיע אליו לשורש נשמתו

וצריך בינה יתירה להתבונן אם ימצא איזה דיבור המגיע אליו לשורש נשמתו. ולא באתי לפרט הרבה בזה כי לא ראיתי להאריך קצת בדברים כאלו וכיו"ב, ולא באתי אלא להעיר מזה שלא לחלות כוקי סרוקי ח"ו בדברי תלמידי הבעש"ט הקרושים בתכלית הקרושה.

(שס)

(יט)

הסיפורי מעשיות שמספרים ומדפיסים, רובם ככולם שקרים וכזבים

והסרי תבונה מתחשבים עם סיפורי מעשיות שרובם ככולם שקרים וכזבים ומשתנים מפה אל מה בשינוים מן הקצה אל הקצה, ואם אלו השקרים נכתבו אח"כ בספר טובים שהיא ס"ת. וכבר כתב הרמב"ם ז"ל באגרת תימן על איזה ענין שחלק עליו וז"ל: שראוי לך לדעת שהדברים האלה וכיוצא בהם הוא כזב ולא יהי לך לראי לפי שתמצאם כחובים בספרים, שהמכוב כמו שהוא מכוב בלשונו, מכוב בקולמסו, ואין זה נמנע עליו, עכ"ל.

(שס, ע' קע"ה)

(כ)

כשיבוא משיח יתגלה לנו גם תורת הבעשטה"ק

והאמת הוא שבדורינו אין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים כמבואר בגמרא וכשיבוא אלי ומשיח יהיוורו את כל ישראל בתשובה ויאירו עינינו בעסקי התורה, גם יתגלה לנו תורת בעש"ט הק' ותחזור הנבואה לישראל ומלאה הארץ דעה את ה'. השי"ת ירחם ויוכינו לראותם כמהרה.

(ויא"מ עמוד קע"ה)

(ועי' עוד משכת דרך הבעשטה"ק לקמן פרק ט"ו אות י"ד)

מאמר נלהב מהרה"ק בעל עבודת יששכר זי"ע)

פרק יא
קנל הציונות והמדינה

יכול בקרבן ליקוטי אמרות טהורות, כגחלי אש בוערות, לפקוח עינים עורות, בדברים כדרכונות, נגד כפירה הציונות, ומלכות המינוח, ושאר כיתות שונות, אשר אליהם פונות, ולהזהיר את בני"ש הקטנים עם הגדולים, לכלי לשתף פעלים, עם לוחאי שלטון וחירות בטרם מועד גאולים, ואע"פ שיתמהמה כע"ז נחמה לו בכל יום שיבוא לגאלינו גאולת עולמים, הוא ולא אחר ע"י משיחו הולך תמים, בבי"א

א"ה: הפרק הזה חלקתי לבי חלקים. החלק הראשון הוא ליקוטי מאמרים נלהכים נגד הציונות והאגודה מל"ו צדיקי הדור שהיו אחר שנולדה רעיון הציוני וטרם הקמת מלכות המינוח אשר כבר צפו למרחוק כרוח קדשם את התורכן הגדול אשר יגוללו עלינו הכיתות האלה והזהירו את ישראל להרחיק מהאליהם הרחק כמטחוני קשת ופחדו ורעדו מרעיון המדינה כאשר יראה הוראה בדבריהם, ובתחלתו הוספתי עוד כמה ליקוטים מחומר הענין של העברה על השבועות מארבעה עמודי עולם שהיו עוד טרם נולדה רעיון הציוני הלא המה הצדיקים הקדושים המהר"ל מפראג, האהבת יונתן, החת"ס, היש"מ זכותם ויגן עלינו.

וחלק הבי הוא ליקוט מספרי רבה"ק רשכבה"ג מרן מסאטמאר ז"ע אשר ח"י בכל משך הזמן מתחלת ימי הציונים וגם אחר הקמת מלכות המינוח ובתחלת ד' על עמו שלח לנו העיר וקדיש הזה מן שמאי בדור האחרון לחיותינו כיום הזה ובכחו הגדול הציל את שארית ישראל מקליפת טומאת הציונות ומדינתם וכיאר את הסוגיא הזאת בכל פרטיה וענפיה ולקטתי מספריו הקדושים כמה גרגרים מכל הענינים השייכים לציונות ורוכ הדברים הם העתק מספר גחלי אש שהוא ליקוט נפלא מכל ספרי רבה"ק מענין זה.

ואלו הם הל"ו צדיקים נגלים אשר דבריהם מובאים בח"א של פרק זה

עפ"י סדר האי"ב

(א) הר"ק ר' אברהם סאטמאר ז"ע	(א) הר"ק ר' אברהם יושע פריינד מנאסוד ז"ע
(ב) הר"ק ר' אהרן ראטה ז"ע	(ב) הר"ק ר' יצחק זאב סאלאוויצק מבריסק ז"ע
(ג) הר"ק בעל חזון איש ז"ע	(ג) הר"ק ר' משה יושע לייב דיסקין ז"ע
(ד) הגה"צ ר' אליהו וואסערמאן ז"ע	(ד) הר"ק ר' משה גרינוואלד מחוסם ז"ע
(ה) הר"ק ר' ברוך מגארליץ ז"ע	(ה) הר"ק ר' מרדכי לייב ווינקלער ז"ע
(ו) הר"ק ר' בנימין מבאבוב ז"ע	(ו) הר"ק ר' מאטיל סלונים ז"ע
(ז) הר"ק ר' חיים סאלאוויצק מבריסק ז"ע	(ז) הר"ק ר' מנחם מענדל הי"ש ספרינסקי ז"ע
(ח) הר"ק ר' חנני י"ט ליפא מי"ב מסיגוט ז"ע	(ח) הגה"צ ר' מיכאל בער ווייסמאנדל ז"ע
(ט) הר"ק ר' חיים צבי מי"ב מסיגוט ז"ע	(ט) הר"ק מהרש"ב מליבאוויטש ז"ע
(י) הר"ק ר' חנה האלבערשטאם מקאלישיץ ז"ע	(י) הר"ק מהרש"א אלפנדרי ז"ע
(יא) הר"ק ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש ז"ע	(יא) הר"ק ר' שלום אליעזר הי"ש מראצפערס ז"ע
(יב) הר"ק ר' ישכר דוב מבעלזא ז"ע	(יב) הר"ק ר' שמחה ישכר בער מציעשינוב ז"ע
(יג) הר"ק ר' ישראל מאיר מראדוו ז"ע	(יג) הר"ק ר' שמואל ראזענבערג מאונסדארף ז"ע
(יד) הר"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד ז"ע	(יד) הר"ק ר' שמואל ענגיל מראדאמישלע ז"ע
(טו) הר"ק ר' יודא גרינוואלד מסאטמאר ז"ע	(טו) הר"ק ר' שלמה זלמן עהרענרייך משימלוי ז"ע
(טז) הר"ק ר' ישראל האגער מוויזניץ ז"ע	(טז) הר"ק ר' שאול בראך מקאשו ז"ע
(יז) הר"ק ר' יוסף צבי רושינסקי ז"ע	(יז) הר"ק ר' שמואל צבי מאלכסנדר ז"ע
	(יח) הר"ק ר' שלום סאפרין סאטמאר ז"ע

(א)

השליש שבועות הם ביהרג וא"ל יעבור

ובמדרש (שהש"ר פ"ב) אמר ד' שבועות השביעים שלא ימרדו על המלכות וכו', ועוד שם, השבעתי אתכם בנות ירושלים כמה השביעים וכו' ורבנן אמרי השביעים בדורו של שמד וכו'.

ועוד פי' בדורו של שמד, ר"ל אף אם יהיו רוצים להמית אותם בעינו קשה לא יהיו יוצאים ולא יהיו משנים בזה, וכן הפירוש אצל כל אחד ואחד ויש להבין זה. - (נצח ישראל, פי' כ"ד).

(ב)

הג' שבועות הם ג' גזירות לעמידת הגלות — השינוי בזה מסוכן מאוד מאוד

... ומפני זה היו ג' שבועות כלומר ג' גזירות, האחד שלא יהיו ביטול אל הגלות עצמו, ולא יהי תוספת, ולא יהי גרעון, הרי ג' גזירות שבוה הגלות עומד על ענין הראשון, כי מה שלא יעלו בחומה דבר זה הוא שיהיו גורעים הגלות כאשר הגלות הוא הפירוד, והם יעלו בחומה כקבוץ לארץ הרי דבר זה נחשב גרעון לגלות, ושלא ישתעבדו בהם יוחר מדאי הוא תוספת גלות, ושלא ימרדו דבר זה נגד הגלות עצמו כאשר ימרדו באומות ולא יקבלו עול שלהם עליהן אין כאן גלות, הרי לך ג' דברים אלו הם עמידת הגלות...

ואל ידחקו הקץ להביא הקץ קודם זמן הגאולה וזה מיעוט מן הקץ... והבן הדברים אלו מאד, ואין ספק שהשנוי בזה הוא דבר מסוכן מאד מאד. - (חידושי אגרות, כתובת קי"א א').

(ג)

אם יערכו מלחמה בגלות יפלו בחרב

וכי' בס' באר הגולה, פכ"א, וז"ל: ידעים ישראל שאין הקב"ה חפץ עוד במלחמתיהם, ומעתה אם יערכו מלחמה שלא ברצון הקב"ה, יפלו בחרב, כדכתיב, אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם, ובחרו להם לפור עצמם בד' כנפות הארץ, כדי שיראו האומות, שלא יעלה על לבם לערוך עוד מלחמה עמהם.

(ד)

לא יערכו מלחמה מפני אהבת א"י

וכי' עוד שם, וז"ל: ואעפ"י שיהי' להם בתוך זמן הזה, אנשי גבורי חיל, אעפ"כ לא יערכו מלחמה, מפני אהבת ארץ ישראל, עד שתחפץ, עד שיהי' רצון השי"ת בכך, וישלח להם המשיח, כדרך ששלח משה למצרים, וכיון שראו ישראל כך, לא בקשו ולא חשקה נפשם לצאת מן הגלות, עד זמן ההוא שיהי' רצון השי"ת בכך, עכ"ל.

(ד)

אפי' אם כל האומות מסכימים חלילה לעבור על השבועות
כי יגלו ממנה שנית ח"ו

על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, וכי פירש"י כאן כתיב מבשרת לשון נקיבה ולהלן כתיב רגלי מבשר לשון זכר, לומר אם זכו קל כזכר, לא זכו חש כנקיבה וכי עיי"ש, ויובן גם מה דכתיב השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, ותחפץ הוא כינוי לנקיבה בחי"ו ומשמשת כנודע, והוה פירושו דכנסת ישראל צוחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה נגד קיבוץ ישראלי באם שהכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים אפ"ה צווחה שחלילה שתלך שמה כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה והיום או מאז יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון ולכן ביקשה שלא ילכו עד שתחפץ ר"ל עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ דעה ומשם והלאה הבטיח עילה כל העילות שלא יהי נעדר מן האומה ישראלית כלום, והוה הזמן האמיתי שיבא במהרה בימינו, ולכן אמר הנביא מבשרת לשון נקיבה, ומכאן ואילך הרימי אל תיראי ח"ו עוד פעם כי אמרי לערי יהודה הנה אלקיכם יבא בעצמו ויגאלם, וק"ל - (אהבת יונתן, ואחחנן).

הישמה משה זי"ע

(ו)

אותן הדוחקין הקץ מאריכין את הגלות -
רוח"ק הופיעה בבית מדרשו

ו י ו א ל מאמר שלש שבועות ב ש ה מא

ועיי' מאחרים שנה כי מאריכין הגלות, אוכלו לחם העגבים, כי בני בלז שהכל מחענין ומחלנין ועגבין על המורבן, הם אוכלים ושמתים, וסוים עיי' שזר רמז אמיתי שרמז דהע"ס ביום קדשו, ועיי"ש. כנה צבא רוב"ק הופיעה צבית מדרשו, שבאוכלים לחם העגבים שאוכלים בעיי"ב וחיים מהחלנין על המורבן ומשעימין להביא גאולה לישראל קודם הזמן כמה המאחרים שנה שמאריכין הגלות בעוב"י, כאשר יחבלי מהם עוד נהגן, ופירושו שפי צבא שאמר שלא ידחקו את כקן הוא פירושו של כרמ"ס ומשמעות דברי המדרש.

וקין זל"ה"ס צפי חפלה למשה על הלום על הסוסק שזו לכם משכיתו קום ונוי עמד על שבועה זו שלא ידחקו את כקן ודייק שאינו מוכן פי' רשי ז"ל שלא יבאר בגבול של קשת רחמים, ועיי"ב פי' הוא ז"ל שהוא בעין דוחק את ההסם, כמו שבי' בש"ן יתי"ש שלא יאחזו עמם כהכל קודם ביאתו כי הנשעים המקדישים כהכל הם גרמו אריות הגלות כהרשעים להרעב מישראל מאוד מאוד, ופי' צבא הכתוב הוא לכם משכיתו קום שכם משכימין הקום היום על הגאולה קום בחולת ישראל בשקר וכהכל קודם זמנו

(ז)

כמו שהי' נסיון
במצרים שלא לצאת
לפני הזמן ועמדו
באמונתם, כן יהי'
נסיון זה באחרית
הימים בימי חבלי
משיח — הוזהיר מאוד
לעמוד בנסיון

מכתב

דרוש ארבעה עשר לשה"ג

סופר

יִפְתָּה אמרו חז"ל [פסחים ק"ה]. כי כעמוד הזה איתנו כי
חבלי משיח דבוינו לא לנו כי לא לנו כי לשמך חן כבוד
כיינו חבלי משיח אשר עליו אמרנו יוסף משיחו וגו'. אמנם בכל
זאת אנו לופים ליום בואו למסן כבוד כי אשר על זה נאמר וישגב כי
לגדול כיום ככוא — ענין נסיון כזו כי בעת לאחינו מלחן מלכים
אשר סיכס מזאת כי עלינו אל ילא איש מפתח ביהו והכחוש
משיד על כל-עסק וכמסומה כגדולש אשר סיכס גדולש ככוא
בלחן מלכים ועם כי אלה לא היו רשאים לילך לסוץ ללאות
ולשמוע מה כרעש כגדולש כשודדים באים עליכם, ושמשו קול,
לאו מלחמו ועם כי אלה חזקו ועמדו באמונתם וחזקו אמונת זו
כוא שעמדו לסס כי זה נסיון גדול וגורל בזכות זה נגאלו, כן
יכי לעמוד על צ"ב בחבלי משיח לזכותנו ולבחון אומנו בנסיון זה,
ועוד כדמיון נסיון זה על הים שראו את מלכים נסעו אחריכם
וכבר היו סמוכים להם ואין בדרך בטבע שום מקום להגלל מהם
כן שמעתי מאמ"ו מאוה"ג, ואמר בפירוש שאמר ומסביר כן
לשום על לב בני ביהו שלא נתיאש חיו בבואו חבלי המשיח
מי יודע מה יהיה בימים ההם מנסיגות גדולות כאלה אשר יתחמץ
לב האדם עליהם בראיתו כאלה וכאלה על כן ראוייה לשום על לב
ימי צאחינו מארץ מצרים *.

(מהגה"ק ר' שמעון סופר זצ"ל)

עוד מהח"ל

(ח)

ע"י יום השבת סמך
נבוכדנצר על ירושלים
שתסייעוהו להקיא את
ישראל מתוכה, כי אף
שהארץ אינה מקיאה
על שאר עבירות, אבל
אינה סובלת חילוף
שבת

כתיב כתוב לך את עצם היום הזה כי בעצם היום הזה סמך מלך בבל על
ירושלים, וכי הראשונים אפי' הי אפשר שיחול יו"ד טבת בשבת הי' מתענים בו
דכתיב בעצם היום היינו עצומו של יום שהוא שבת, עיין בב"י. ונראה כי
נבוכדנצר הי' באותו זמן כשסנחרים כבש העולם כולו והניף ידו על ירושלים וסוף
נפל, ובמה בטח נ"נ לעלות לכבוש ירושלים ולא ירא לנפשו כי שם תהי' קבורתו,
אך כתיב ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה הגוי אשר לפניכם, והנה אפי'
שישראל חוטאים מ"מ הארץ הקדושה עצמה מעבכת שלא ידרוך ערל וטמא
בארמנותי, ומה תרויח להקיא את ישראל ולהביא במקומותם אנשי תועבות
אחרים, אך אם מחללים שבת זה הוא דבר שלא תסבול הארץ ובמקום שהמענג
שבת נותנים לו נחלה בלי מצרים והמשמר שבת אין אומה ולשון יכול לשלוט בו,
מוכן ההיסוף, ולא תקשי מה תרויח הארץ להכניס ערל וטמא ו"א שב"נ מצוה
שלא לשבות וגוי ששבת חיוב מיתה, וא"כ ארץ ישראל גופי' חסייענה להקיא
שונאי ישראל ולהביא גרים לתוכה, ירמ"י אמר אם לא תשמעו לשמור יום השבת
והצחי אש בשעריה וגו', והיינו דקרא אתה להורות על מה בטח נ"נ לצור על
ירושלים, ולא חשש שיארע לו כמו שאירע לסנחרב, ע"כ בעצם היום הזה שהוא
שבת סמך מלך בבל על ירושלים, פי' סמך ובטח על קדושת ירושלים עצמה שהיא
העיר חסייענה להקיא ישראל ממנה ולהביא אותו אל תוכה, ויהי כאשר פתר כן
הי' בעיני, והארכתי קצת בהוכחה שמירת יום הקודש. — (תורת משה ויחי,
ברוש לחי טבת, ד"ה כתיב).

הגה"ק ר' אברהם מסאכטשאב בעל אבני נזר זי"ע

(ט)

כ"ל הצרות באים מחמת הציונים

הביטו נא וראו מי נתן
למשסה יעקב וישראל לבחזים במדינתנו בימינו אלה דמי אלפים ורבבות נפשות
נקיי אנשים ונשים וטף וגמולי חלב שלא פשעו נשפך כמים ארצה והומתו במיתות
משונות ואכזריות אשר חסמר שערות ראש השומע ועפעפיהם יזלו מים, כי כל זה
נמשך מפאת הכת המכנים עצמם ציונים^ה שלא שמעו לקול הורים ומורים ומרעה
אל רעה יצאו לצרור בכנפיהם, "רוח מרידה במלכות שמים וארץ יחד", ואלמלי
שמעו לקול הורים ומורים לא באה אלינו כל הצרה הזאת.

(נדפס באגרות שפירין סי' פ')

הרה"ק ר' אברהם יושע פריינד מנאסוד זי"ע

(י')

דרשה קודם תפילת נעילה

והנה שמעתי פע"א מפי חסידים שכאו מפרן הגה"ק מנאסוד זי"ע, שאמר
קודם, "תפלת נעילה" בזה"ל: "ישט ווייל זיי זענען ציוניסטען זענען זיי רשעים,
נאר ווייל זיי זענען רשעים זענען זיי ציוניסטען", והתחיל אח"כ יתגדל ויחוקש
שמה רבא. כן אמר הוא ז"ל קודם תפלת נעילה.

ואני אמרתי שתרווייהו אמת דישגם כאלו אשר כעצם אינם ציוניסטען, אלא
שבשביל שהם רשעים ע"כ הם ציוניסטען, וכמו"כ ישגם גם כאלו אשר אינם
רשעים כ"כ, אלא שבשביל שהם ציוניסטען ע"כ הם רשעים, וזוה תרווייהו אמת.

(רבה"ק מסאטמאר, פורים תשכ"ו)

(יא)

דרשה קודם תקיעת שופר

פעם ברה"ה קודם תקיעת שופר, הכריז: "די ציוניסטען פתם פת עכ"ס ייגם יין
נסך, אסור להתחתן עמהם, למנצח לבני קרח זומור..."

(משכנות הרועים ח"ב ע' תל"ד)

(יב)

דרשה לפני כ"ל נדרי

בשנת תרפ"ה, קודם כל נדרי צעק בקול גדול: ציוניסטען ימח שמו, כל נדרי...

(שס)

הרה"ק ר' אהרן ראטה זי"ע בעל שומר אמונים

(יב)

הציונים מסקרים דמן של ישראל כדי להשיג מדינה

דא אליין אין ארץ ישראל דארפין מיר גאר גרויס רחמים, דען די ציונים קערין די וועלט וועגין ארץ ישראל און דאס איז למורת רוח נגד הממשלה [מלכות ענגלאנד], ווער ווייס וואס פאר „אלעקלאך" דאס „ערב רב" וועט נאך אהער שטעלין, וואס האבין שוין פערסאמט אלפי אלפים ורביי רבבן נפשות, – ווילן ווי אזוי נאך בגוף אויך טוען ח"ו, דען דאס „ערב רב" איז אומשטאנד אויס צו פרן זייער עקשנות זאלין באקומען ארץ ישראל, „מסקיר זיין דמן של כלל ישראל ח"ו" לא יאומן כי יסופר. – (אז נדברו, דף ע"ח).

(יג)

גם שהציונים אין מצווים להניח תפילין

וכן בענין התקרבות לרשעים, הרעיש עולמות תמיד על זה, שלא להיות שום שייכות עם הרשעים ולהתרחק מהם בתכלית, ופעם בסוף ימיו הי' אומר, שוה נט שאלו הרשעים אין מצווים לנו להניח תפילין, שאם היו מצווים יכול להיות כמעט שהי' אסור אפילו להניח תפילין, כי הפוך רשעים ואינם, וצריך לעשות בהיפך מהם. – (שומר אמונים, בהקדמת המוציא לאור).

(יד)

התרחקות מספק מלה של לשונם הטמא

רבינו סלד מאוד אפילו מן ספק חיבה אחת של השפה הטמאה של הציונים. פעם בעת סעודת אירוסין קרא הוא את התנאים, ובאמצע התנאים הי' כתוב שצד הכלה מתחייב ליתן „רהיטים", הפסיק רבינו מלקרות התנאים, הגם שרבינו הקפיד שלא להפסיק באמצע, ואמר: שוה שבא מכת לשונם, הגם שמצינו בחז"ל רהיטי ביתו, רהיטנו ברוחים, אבל מחמת שלא השתמשו בחיבה זו, רק זה בא מכת השפתם, פיגול הוא לא ירצה, ושאלו איך לכתוב, אמר לכתוב מעביל באידיש, וקרה את התנאים והוכרחו לכתוב מחדש את כל התנאים בשינוי חיבת רהיטים למבעיל.

(משכנות הרועים ח"ב ע' השמ"ג)

(טז)

תשובה על מלה אחת עברית

רבינו הי' מספר בכל עת מצוא, כשדיבר מעברית, שפעם נכשל במילה עברית, כשאחד כיבד את רבינו, והלה לא ידע שפת ה„ידיש" ורבינו אמר לו „תודה" (היינו שאמר תודה בהברה אשכנזית, ואמר בקמץ ובסגול חתת הדי), אמר רבינו, שעד היום אני עושה תשובה ע"ז.

(סז)

הגה"ק בעל חזון איש ז"ע

(יז)

השוואה האיומה חי' עונש על העברה על השבועות

סיפר ר' דוב אכראהאם (נמצא כעת בברוקלין), כשהי' פ"א אצל החו"א בחדרו, נכנס א' ומלא פיו תהלה והתפעלות על המדינה שרואים בחוש שהוא אתחלתא דגאולה, והוסיף להרבות לפניו דברים, – השיב לו החו"א – תנו נא גמרא כתובות, ויקחו גמרא כתובות, והראה לו בדרך קי"א את אוהרת הג' שבועות ואת העונש, ויאמר להאיך ההוא, בראותו באצבעו על הענין ההוא – „עם שטייט אז מען וועט אזוי טיען וועט אזוי קומען, מען האט אזוי געטיען און עם אזי אזוי געקומען, און איהר זאגט אז עם אזי אחתלחא דגאולה“ – (קונטרס הסברה, דף רכ"ו).

(יח)

הערביים יבערו את הציונים

בחזר משיבת „בית יוסף“ בכ"ב נכנס אצל החו"א בעת המלחמה הראשונה של המדינה) הציונים עם הערבים בשנת תש"ח, ששרר פחד מה יהי' באר"י, ושאל הבחור מה יהי', וענה החו"א בזה"ל: „גארניט, די אראבער וועלן אויסראמען די ציונים“, ושאל שוב און וואס וועט זיין מיט אונז, וענה: „מיר דארפן אויסראמען די ציונות פון אונזערע הערצער“.

(משכנות הרועים ח"ג ע' א' קצ"ד)

(יט)

למה קשה כ"כ הבלבול מהמדינה

הג' ר' אהרן קאצינעלענבורג זצ"ל אמר שהחזון איש זצ"ל אמר לו: מה שכל כך קשה ענין הבלבול שנתבלבלו ישראל מהמדינה הציונית, הוא מחמת שהמדינה הציונית הוא „ג' שערי טומאה“ ונגד זה צריכים ג' שערי קדושה, ומכיון שנועלם מאתנו השער הג' של קדושה לכן הבלבול כה רב, איך לעמוד נגד הג' שערי טומאה הנכלל בהמדינה. – (נעחק בגליון ה„אמונה“ עש"ק תז"מ, אייר תשמ"ב).

(כ)

ע"י המדינה אפשר להבין מעשה העגל

מימרא ב' וכו' מה שהחזון איש אמר לא' כמה דברים בענין המדינה ורשם הדברים מיד בשעתו, אחד מהמירות אז הי': כי קשה להבין ענין מעשה העגל, וע"י המדינה אפשר להבין, כי מעשה המדינה דומה למעשה העגל, זאת אומרת אפשר ללמוד אחד מהשני. – (שם).

(כא)

חסדי ד'

פון הימעל האט מען זיך מרחם געווען און מען האט פארוואנדעלט די מדינה אין מלחמות (זיי זאלען זיך נישט נעמען אין גאנצען צו די יודען).

(משכנת הרועים ח"ג ע' א' קצ"ג)

(כב)

תחנון בה' אייר להוציא מלבן של צדוקים

בשנה האחרונה שלו, בה' אייר, נתכבד בשלש סנדקאות, ובכל זה צוה לומר תחנון בבית מדרשו. (והסביר כי הוא עושה זאת כדי להוציא מלבן של צדוקים, ושלא יעיד מאן דהוא בעתיד כי בבית מדרשו לא אמרו תחנון בה' אייר, ויעלים את הסיבה של הברית מילה).

פעם השיב החו"א ז"ל לא', שה' ראוי לקבוע את יום ה' אייר לתענית. -

(שם ע' א' קצ"ו)

(כג)

נמים גלויים

חודש ניסן שנת תש"ט, כשהלך החזון איש לאפות מצות, והבית אפי' הי' על מקום שיש קצת הר בכני ברק, וכשהגיע למעלה על ההר העמיד את עצמו, והעלה עיניו למרום, ואמר: „אה, נסים גלויים מהשי"ת! כמעט שנה שהמדינה כבר קיים, ועוד יכולים לאפות מצות“.

(שם ע' א' קצ"ז)

(כד)

הנטורי קרתא מתקנים חטא הענף

פעם בליל א', בעידן רעוא, דיבר החו"א זצ"ל דברים נפלאים וגוראים, ותיקף אז כתב השומע, לחבירו, ג"כ תלמיד החו"א זצ"ל.

והרי קצת מהדברים של אז:

כמה שנטורי קרתא וזעקת על המדינה, מתקנים, מה שהמון העם הי' עם העגל.

בוה שהגדולים לא הרשו לעלות לא"י, תקנו חטא המרגלים, שהם לא רצו שיעלו שלא ע"פ תורה, והגדולים רצו ע"פ תורה.

בוה שנטורי קרתא (כלל ישראל) שונאים כ"כ למדינה ולציונים, מתקנים העבירה של שנאת חנם, שמוה נחרב הבית, מפני שהם שונאים ע"פ תורה.

(שם ע' א' קצ"ח)

(כה)

המדינה תתבטל לפני ביאת המשיח

ומוצא בשם הגאון

החזון אי"ש ז"ל שאמר שמן כמשיח לא' מידיכס יקח המלוכה כי יזכה ח"ח

דבר צניחם שבוודאי יתבטל לפני ביאת משיח, (פרשת הכסף עמוד רל"ג)

הנה"צ ר' אלחנן וואסערמאן זי"ע

(כו)

הדבר ברור שתקיא הארץ אותם

וכן באה"ק הדבר ברור כשמש, שתקיא הארץ אותם, כי היא פלטרין של מלך, ואינה מקיימת עובדי עבירה. ומכ"ש עוכרים להכעיס. איננו בא בזה לא לקלל ולא לברך אלא כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו. (אומר אני מעשי למלך, אות ה').

(כז)

"המדינה" צרה היותר גדולה

אמנם במובן אחר יכולים אנו לומר שזה מקרב את הגאולה, הגר"א ז"ל אומר: שכל הצרות שהיהודים סובלים בגלות, תכליתן לקרב את הגאולה. ומכיון שצרת המדינה היהודית עלולה להיות הצרה, "היותר גדולה", עלינו לקוות שזו תקרב את הגאולה. וכמו שהי' במצרים, שקושי השיעבוד קירב את הקץ. (משכנות הרועים ח"ב ע' תרפ"א)

הרה"ק ר' ברוך מנארליץ זי"ע

(כח)

גאולה לא ע"י ציונים ימ"ש

בשנת תרס"ו (שנה האחרונה לימי חייו) ה"י במרחץ טשאבניץ בפולין, והי' שם על ש"ק עולם גדול והרבה רבנים, והרבי מנארליץ הי' או זקן הרבנים, והי' אז שבת מברכין החודש, והוא ז"ל בירך את החודש, וכסוף יחדשהו סיים: "ולגאולה קרובה אבל לא ע"י ציונים ימח שמם ונאמר אמן". והי' שם גם הרבה מודחיסטען ורצו לחזק והרבה מהם קפצו מהחלון לחזק. (משה"ר ח"א ע' ר"כ)

הרה"ק ר' בניציון מבאבוב זי"ע

(כט)

גילה דעתו ברבים נגד האגודה

...שיצא חוצץ נגד כל נטי' לציונות. אפי' נגד האגודה שבשעתו עוד לא הקדיח תבשילים ברבים. ועובדא מפורסמת היא שפעם אחת הודמן לו לשהות בעיר פראנקפורט ע"י מקום הסתלקות אביו הקדוש זיע"א, והיו שם אחדים מהאגודה שרצו אז לגנוב את לב המון העם ולפרסם כאילו הגיע לשם כדי להשתתף באיזה אסיפה שהתקיימה אז מטעם האגודה, עמד הגא"צ הנ"ל [אדמו"ר מבאבוב] והודיע ברבים את דעתו כדי שלא יחשדו בו כי יש לו איזה נטי' לדרכי האגודה ויצאו בפחי נפש. - (אום אני חומה, ה' ויגש, ג' טבת תשכ"ד, דף קי"ו).

(ל)

הי' שורפן בהבל פיו

ר' אהרן מרדכי ז"ל שו"ב בקאלאשיטץ, כשהי' פעם אצל אדמו"ר מבאבוב ז"ל, ובאמצע שיחתם דיברו אודות האגודה, ואמר אדמו"ר מבאבוב ז"ל בזה"ל: "במילא אין וועל אנאפען דער גארליצער פעטער ער איז דאך גיווען א שארפער, נאר אפילו דער שינאווער פעטער וואלט זיי פארברענט בהבל פיו". - (משה"ר ח"ב ע' תרל"ח)

הגה"ק ר' חיים סאלאווייציק מבריסק ז"ע

(לא)

מטרת המדינה להמיר את ישראל

אמר: די צינגיסטען שמר'ען נישט יודען צו האכען א מדינה, זיי דארפען
א מדינה כדי צו שמר'ען יודען.
 (משה"ר ח"א ע' רס"ט)

(לב)

יכול לישבע על זה

פעם אחת התוכח רב א' עם הגה"ק הגרי"ו ז"ל מבריסק, אודות מימרא זו של הגר"ח ז"ל:
 „שכל מטרחם בהישג המדינה הוא לעקור התוה"ק", טען הרב ההוא, כי איך אפשר לומר כן
 שוהו עיקר המכוון שלהם הלא ודאי רוצים במדינה מצד עצמה, - התרגש הרב מבריסק ז"ל
 ואמר בזה"ל „ואס! ווען מען וואלט געמעגט וואלט איך גענומען א ס"ת און געשווארען אן
 דאס איז אמת".

(שס)

(לג)

ציונית: מכה היותר גדולה

אמר: שהכלל ישראל סבל הרבה מכות, צדוקים קראים מחיונים ש"ץ השכלה
וכו, אבל הגדולה והחזקה שבכולן היתה הציונית, - וסיים ע"ז בנו הגאון הגרי"ו
ז"ל, שמה נראה כמה עמוקה רשעתם, שידעו באיזה נקודה לחת מכתם, (געצילט
אין פינטעל כ).

(שס)

(לד)

לע"ז ולא לציונית

„או איהר האט א איבריגע זעקסערעל (6) ארייסצרווארפען [פאר עבודה זרה]
ניט עס ענדערש פאר די עבודה זרה (והראה על בית טומאתם של הנוצרים) ווי דאָרט
[להציונים] די עבודה זרה איז ווינציגער טמא ווי דיא".

(שס ע' ר"ע)

(לה)

אסור לייחד עמהם

ספר לי הרב מבריסק [הגרי"ו] ז"ל, שפעם בא בבית אביו הגר"ח ז"ל, מוזרח
 א', ואמר הגר"ח ז"ל לבנו הגרי"ו שישב אצלו, שאינו רוצה לישב ביחד, מפני
שאסור לייחד עמהם, שהם חשודים על שפיכות דמים, הם מינים, - (מפי הרה"ג
ר' משה שטערענבוך שליט"א ונרפס באום אני חומה, סיון תשל"ב).

הרה"ק ר' חנני' יו"ט ליפא ט"ב מסינוט זי"ע

(ז')

מהכופרים לא יוצמח ישועה

ידוע ידע כי ממר לא יצא מתוק, מהפושעים והכופרים האלה לא יוכל לצמח טובה וישועה לישראל.

אין כוונתם להטיב מעמד ומצב אחכ"י, אלא להסיר אמונת ביאת משיח מלככם ח"ו באמרו כי המה יבנו חרבות ירושלים וישיבו שופטינו כבראשונה וכדומה.

וגם לפה עירנו בא משולח מהם ונשא מדברותיו בתוך קיבוץ אנשים ובחלקקות לשונו נסה ליסד חבורה, אבל אני ב"ה עמדתי בפרץ לכל יפק זממו וכאשר בא כן הלך.

וכבר נשאלתי בזה ממקומות אחרות והשבתי חלילה וחלילה לחבר אל כת הלזו אשר כל ראש"י המה אפיקורסים וכופרים.

(תל תלפיות תרנח, ד' פ"ד)

הרה"ק ר' חיים צבי ט"ב מסינוט זי"ע

(ז')

כל שומר נפשו ירחק מהאגודה ומהמונם

ע"ד חבורת האגודה נדרשתי זה ככיר מאיזה מקומן לחוות דעתי וכאז כן עתה גנני עומד על משמרתי כי במדינתנו ובמדינות הסמוכות לנו הוא קרוב להפסד וכל שומר נפשו ירחק מהם ומהמונם ואנחנו במדינתנו לא נצרכים להסתדרות חרשה לא בשום שם וכינוי רק מה שגבלו לנו הראשונים אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע וקבעו תקנות קבועות וגדולות עפ"י חקי הש"ע ומשפטי התורה לחבורת ארטהאדאקסען ובש"י זה נדגול ושם אחרים לא נוכיר רק בעקבותיהם נלך ואז כל הדרכים בחזקת מתוקנים עד ביאת יגון וישוב שופטינו כבראשונה.

(תיקון עולם, סיפן ק"ד)

הרה"ק ר' חנה האלבערשטאם מקאלישיץ זי"ע

(זח')

ציונים, מזרחים, אגודיים, הכ"ל אחד

אחדש"ה. הנה כבר ידוע דעתי בהנהגה החדשה ועתה באתי להרשות לכת"ה שליט"א שיכול לפרסם גם סברתי בצירוף שארית הפליטה האומרים האמת כמו שהוא שאין חילוק בין חברת, ציונים או מזרחים או אגודיסטען או שלומי אמ"י ופרטי דרכי מתועבים בעיני היראים היינו הסתדרות הבנות (מטעם איראפא) היא אסור וכאלו מלמדה תפלות ועוד יותר הרעו שהתירו שפת המדינה בת"ת ח"ו.

חנה הלברשטאם אבד"ק קאלישיץ

(תיקון עולם, סי' ג"ו)

(לט)

דיעות כוזבות

אמר: איך טראכט אסאך מאהל אריין אפשר וענען זיי גירעכט (די אגודה) –
און ווי מער איך טראכט אריין זעה איך אלץ מעהר אז איך בין גירעכט (און דעם
וואס איך האב פריער נטראכט איז דיעות כוזבות).
 משה"ר ח"ב ע' תר"ל)

(מ)

כספך ה' פסיגים

סיפר לי הישיש ר' אהרן שטערען נ"י ממאנסי, שהי' כהיארצייט של הה"ק
מראפשיטץ ו"ל בלאנצוהט, ועמדו שם מן חברת האגודה עם שולחן צדקה ל"קרן
הישוב" של האגודה, ומשבא לשם הרה"ק מקאלאשיטץ ז"ל, אחו כל השולחן עם
מה שעליו וזרקה להלאה. – ומפי האב"ד פאיע שליט"א שמעתי כשהי' הרה"ק
מקאלאשיץ בליזענסק כהיארצייט של רבינו נועם אלימלך ז"ל, והי' שם על הכותל
קופסא של האגודה, לקח מקלו והכה עד שנפל.

(שם ע' תרל"א)

(מא)

קליפה דקה מן הדקה – עכשיו נתגלה

דער ענין פון ישוב א"י, איז א קליפה דקה מן הדקה וואס גאר גרויסע צדיקים
האבען זיך טועה גיווען, אויך איך ווען נישט איך זאל מגודל ווערען אין שינווע
וואלט איך מער אויך טועה גיווען. – (מפי ר"פ ג"י).

וכשא' סיפר זאת לרבינו ז"ל מסאטמער ה"וואל משה", אמר רבינו ז"ל
מסאטמאר: דעמאלס איז עס גיווען א קליפה דקה מן הדקה, אבער היינט – זעהט עס
שוין יעדער איינער. – (מפי רשחר"ו ג"י).

(שם ע' תרל"ב)

(מב)

אם ישינו מדינה לא יהי' להם מנוחה לעולם

סיפר הרה"צ ר' יעקב לייזער שפע"א שם הרה"ק מקאלאשיטץ ידיו
 על המוזהב ואמר: אויב זיי וועלן האבן א מדינה וועלן זיי
 קיינמאל קיין מנוחה נישט האבן עכלה"ק.

הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש ז"ע

(מג)

האגודה הרעו לנו יותר מכל רשעי ארץ

והאגודיים¹ם בחוכם ובצביעתם המה הרעו לנו יותר בזה מכל רשעי ארץ האלו, וכאשר ראינו כשלונם לאחריים וחורבנו בין בארץ ובין בחו"ל. – (דברי תורה מהדורא ו', אות כ"ה ד"ה ועתה).

(מד)

ככל המפלגות יש מינות ומעכבים הגאולה

ובפרט בסוף שנותיו, צוות ככרוכיא והזהיר מאוד הנביא ומוכיח הגדול הלוח לישמר מאוד גדר מזה וגדר מזה וגם כתב התראה אחרונה וחמורה. בצוואתו הטהורה באות ב' ו"ל שם: „נא ליותר לילך רק ביראת ה' כל הימים ושלא להתחבר לשום חבורה וארגאניזאציא²ן גם מהפושטים טלפים, צבועים וחנפים, כמו אגודיסטע"ן, ישיביסטע"ן וכיוצא כי מרה אחריכם ר"ל. ובכולם יש מינות, רחמנא לישובן מרעתא דילהון, ומעכבים הגאולה בעוה"ר וכאשר הוזרנו כבר בצרופא דרבנן גדולי וצדיקי הדור הי"ו, ע"כ דברי קשרו.

(דרכי חיים ושולם בהקדמה)

הרה"ק ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאווע ז"ע

(מה)

בשמע ישראל צריך לכפור בציונות

להרה"ח ר' דוד אר"י בריועל ז"ל, אמר רבינו הקדוש משינאווע זצ"ל: להו ידוע לך! כשיהידי קורא „שמע ישראל" עליו לכפור בכל הע"ז שבעולם, ציונות אף היא עבודה זרה, וגם בה צריך לכפור. – (רבינו הקדוש מצאנו, ח"ב, דף קל"ט)

(מו)

יין "כרמל" הוא נסך

מעם חלה נכדו הרה"ק מקאלאשיץ ז"ל, ואמרו הרופאים שצריך לשחות איוה יין, ומחייך הוזה לא ה' אלא מכרמל, אמר רבינו הקדוש משינאווע זצ"ל: כרמל וחיין איז נסך, או מען דארף טרינקען נסך זאל מען טרינקען גוישע נסך, און נישט כרמל, מען זאל ויך נישט טועה ויין. – (מפי הה"צ ר' יעקב לייזער אדמו"ר מפעשווארסק שליט"א).

הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלז זי"ע

(מז)

בברכת ולמלשינים צריך לכיין "ציונים ומזרחים"

אמר: א' יעדער יוד דארף אינוינען האָבען ביי ולמלשינים, די „ציונים ומזרחים“.
– (מפי ר' ישי העכט ע"ה – מכתב התעוררות דף קי"ח).

(מח)

שלא עשני גוי "ציוני"

אמר: שכברכת „שלא עשני גוי“, הוא מתכוון שלא נעשה ל„ציוני“, שהם „לאומים“ ואומרים נהי' ככל הגויים. – (הובא בגליון האמונה, פ' חיי שרה, חשוון תש"מ גליון 32).

(מט)

צדה לדרך

בכל מוצאי יו"ט הכריזו בבעלז בשם האדמו"ר שלא להתחבר עם הציונים והמזרחי והאגודה. – (מכתב התעוררות דף קי"ח).

(נ)

אין אני והוא יבולין וכו'

פעם אחת לא רצה ליכנס כליל ש"ק לשלחנו הטהור, מפני שהי' מיסב שם א' מקרוביו שנמנה על רבני מזרחי, (והלה הוצרך לילך משם, ואז נכנס לשלחנו). – אז אמר מרן זצ"ל: „אילו היה בא אלי אדם שלבוש בלבושי מאדערן, וחקנו מגולח, לא הייתי מוכרח כ"כ לעשות כן, אבל היות שבא בלבוש חסידות, עטור בזקן ופיאות עשיתי זאת שלא יאמרו שחרדים (ובבעלז) מקרבים ל„מזרחי“.
(קונט' מפי דודי בשם הרה"צ ר' משה קליערס ז"ל)

(נא)

הבע"ז דבר: אדם א' מאלף מצאתי

פעם הגיעו אליו כמה מעסקני הציונים שהיו מקורבים למלכות, הם עמדו אצלו שעה ארוכה וניסו בכל מיני דברי שכנוע לקרבו אל דעתם המסולפת.

בסיימם את פטפוטי הסרק שלהם, הפטיר רבינו הק' לעברם: „רואה אני כי השטן הוא היצר הרע אינו כסיל כלל, הנה מתאמץ הוא בכל כוחו להכנס בלבי באמרו, למה לי להתייעע עד שאכנס בלבם של אלפי חסידים, מוטב שאחאמץ ואכנס אל לבו של רבי אחד וממילא כל אלפי החסידים הנמצאים ברשותי...“.

הללו יצאו מאת פני רבינו חפויי ראש.

כה היה רבינו הק' דוחה אותם בכל פעם ובכל הזדמנות בשתי ידי.

– (נדפס בגליון האמונה, צו, פורים, גליון נ"ב, תשל"ח).

(נב)

רואה אני את פניהם, איננו בתמוֹל שלשום

אמר: עם איז גיווען ביי מיר (אין ביהמ"ד) בחורים און יונגע לייט וואס זייער פנים האט (געלאכטן) געשיינט פון חורה און יראת שמים, און זייט זיי זענען אריין אין די אגודה קען איר זיי נישט קוקן אין פנים (אנקוקן).

(מכתב התעוררות דף צ"ב).

(נג)

חכם עדיף מנביא

רבינו ז"ל מסאטמאר בעל ויואל משה, אמר: „שהה"ק ר' ישכר דוב מבעלו ז"ל, ה' הראשון שהסביר לו גדול סכנת האגודה. – (מכתב התעוררות, דף קי"ח).

(נד)

האגודה עושים חורבן באברכים

גם חי אתנו רב חשוב וגדול אשר ה' יושב בבעלזא כמה שנים רצופים ופעם אחת באו אנשי האגודה מלעמבערג שרצו להשפיע על האדמו"ר זצ"ל שיתן להם איזה מכתב, וישבו בבעלזא כמה ימים ובעת שנכנסו לבית האדמו"ר זצ"ל לדבר על לבו שיתן להם המכתב, זה היה בחדר מוסגר והקולות של האדמו"ר זצ"ל נשמעו למרחוק, כ"כ צעק עליהם איך שעושים חורבן באברכים היראים אותן הנמשכים אחריהם, ואח"כ אחר התווכחות של כמה ימים שישבו שם נסעו לדרום בלי שום מכתב ואדרבא שמעו את דעת האדמו"ר זצ"ל שהוא מתנגד גדול לאגודה וראה חורבן במפלגה זו.

(משה"ר ח"ב ע' שפ"ד)

(נה)

רגז על אברך שהתפלל אצל האגודה

גם מספר אותו הרב שה' יושב בבעלזא כמה שנים, שפ"א באיזה ערב יום טוב וה' עומדים שורה גדולה בתור למסור פתקא (קוויטל) ולקבל ברכה וכו', וה' בא התור לאיזה אברך לבוש בנד חסידות וקן ארוך, וכשהגיע ליד האדמו"ר זצ"ל התחיל להפוך בהספאדיק שעל ראשו שזה ה' כבר סימן להחסידים שכשה' ברוגז על איזה דבר ה' אותו הספאדיק שעל ראשו, ואמר אז האברך הזה: „וואס האסטו צו ווכן ביי זיי אין זייער שטיבל“, (כי האברך הזה התחיל אז להתפלל בעירו אצל האגודה), וע"ז ענה האברך הזה, אני אין לי שום שייכות עם האגודה רק אני הולך להתפלל וללמוד שם שיעור, ע"ז אמר לו הרה"ק זצ"ל: „איך בין דיר מוחל דין דארט לערנען, איך וויל עם מער נישט הערן פון דיר“.

(שם)

(נ)

עת לחשות ועת לדבר

רגיל היה הרב מקראסנא ו"ל בעל שו"ת כונת הלב לומר בשם אביו הגי' מו"ה ר' ברוך בענייני ז"ל [שכשנתיסר האגודה לא אמר הרה"ק ר' ישכר דוב ז"ל כלום (לא יצא נגדם) ויש שאמרו שהרה"ק מבעלו הוא עם האגודה], או אמר הרה"ק מבעלו ז"ל בשלש סעודות אלה עשית ווען דו האסט געמאכט די אגודת ישראל והחרשתי האב איך שטיל גישוויגן, אבל דמית היות כמון, אבער דו קלערסט היות כמון מ'נייט ארום זאגן איך בין מסכים מיט אגודת ישראל, אויכיןך ואערכה לנגד עיניך, וועל איך ארויסקומען כחבר ובחנית.

(שם ע' שפ"ה)

(נז)

עוד מעט וסק'וני

פעם הביע רביה"ק מסאטמאר וצ"ל: „ווען איך וואלט מיך באנוצט מיט די לשונות פון בעלזער רב קעגען די אגודה, וואלט מען מיר נאכגעווארפען מיט שטיינער...“

(שם)

(נד)

ניבא וידע מה ניבא

רבינו הקדוש מסאטמאר ז"ע בעל יואל משה, סיפר פ"א בשנה (חשט"ז-י"ז) בין מנחה למערב, שבווארשא הי' „קולטור זאל“ והי' שם בה„זאל“ אבן אחת צורה של הטמא הידוע ימ"ש. ופ"א עשו שם המורחי אסיפה, ולא הי' נאה להם („עס האט זיי נישט געפאסט“) שיהי' שם צורה הנ"ל בלי מכסה על ראשו, ע"כ שמו על ראשו יארמולקע. ואמר אז הרה"ק מבעלו זי"ע: עס וועט נאך קומען א צייט אז מען וועט ארויפלייגען דערויף א ספאריק.

(שם)

(נה)

"עברית" שריפת נשמה וגוף קיים

אמר, על העברית, (או די שפראך) או עס פארברענט די נשמות פון יודישע קינדער ר"ל (ידוע ומפורסם, והובא, בקובץ פרי חמרים קובץ שני, דף קל"ח).

בנ"א שמעתי או עס פארברענט די נשמות און די גופים בלייבן ר"ל.

(שם ע' שפ"ו)

(ס)

מטמא מבית ומבחוץ

עוד שמעתי שאמר על העברית, אז איין ווארט עברית איז מטמא פון אינעווייניג און פון דרוסן.

(שם)

(מא)

הרחק כמטחוי קשת

ואם אין בדינו

לענוש למינים ופוקרים ולעשות בהם שפטים כציוי החוה"ק אבל חלילה לכוף לפנייהם כאגמון ראשנו, אדרבא עלינו להזהיר את אחינו בני ישראל למען הרחק ריחיקו מיינם וממאכלם וממשתיהם הרחק כמטחוי קשת.

(אדמורי"י בעלוא ח"ג ע' רנ"ח)

(מב)

בגלל הציונית נדחה הגאולה

ידוע שהרה"ק רבינו משינאווא ז"ל, הכטיח כידוע כי בשנת תרס"ו יבא משיח צדיקנו, וכשהגיעו הדברים אל הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלו ז"ל אמר: אכן ה"י הקץ של ביאת משיח צדיקנו קבוע לשנת תרס"ו אלא שבגלל החטא של הציונות שהתפשטה בישראל נדחה הדבר, ואנחה מרה נעקרה או מלבו הטהור של הרה"ק מבעלו ז"ע, באמרו: ומי יודע לכמה זמן נדחה הדבר.

(כ"ג).

(משה"ר ח"ב ע' שע"ז)

(מג)

אם ישגו מדינה יצטרכו היראים ליסע משם

פעם אמר רבינו הק' מבעלו ז"ע על הציונים: זיי וועלען נישט האבן א מדינה, זיי קענען נישט האבען א מדינה. . . אח"כ חשב כמה מיוטען ואמר, טאמער ח"ו מעשה שטן יצליח און זיי וועלען יא האבען א מדינה, וועלען אלע עתהליכע יודען דארפען ארויספארען פון דארט. מו"ה ר' אשר צוויבעל ה"י באותו מעמד.

(שם ע' שע"ח)

(מד)

סכנה גדולה ברו"ג להיות תחת ממשלתם

עם קצן חלילה זיין אז קודם ביאת המשיח זאל מעשה שטן מצליח זיין און די רשעים וועלן קריגן א ממשלה אין ארץ ישראל, „איו א חוב אויף יעדן יוד ויאס ער מוז אוועקפארען פון זיין היים, זאל ער פארן קיין אמעריקע אדער ערענץ אנדערש, נאר נישט קיין ארץ ישראל“, אונטער די ממשלה פון די רשעים, „ווייל זייער ממשלה איז א גרויסע סכנה יעדען יוד כגוף ובנפש“, עכל"ק.

(שם שע"ט)

(מה)

ברור שהארץ תקיא אותם

בשנת תרפ"ב כששחה הרה"ק מבעלו ז"ע בעיר האלאשיטץ אמר פע"א: סיאיז ברור אז דאס לאנד וועט זיי אויסשפייען, און זיי וועלן האבן א שווארצן סוף עכלה"ק.

(משמרת חומתיו תשי"ז)

הגה"ק ר' ישראל מאיר בעל החפץ חיים זי"ע

(טז)

הציונים הם מזרע עמלק

ושמעתי מהקדוש בעל ח"ח ז"ל, אדות היעווסעקעס בזה"ל, „בייא מיר איז ברור, אז וויא זיינען פון זרע עמלק". - (אומר אני מעשי למלך, אות ג').

(טז)

מחיית עמלק על הציונים

והגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל כותב בשם רבו החפץ חיים זצ"ל שעל הציונים נשבע הקב"ה שאין שמו שלם וכסאו שלם עד שימחו מן העולם, (ויש זקנים כבני ברק ששמעו הדברים מפיו [החפץ חיים]). - (קונטרס חפלה ישרה, פרק ג').

(טז)

טעות הוי' שלא לחמו עם הציונים במסנ"ם

ושמעתי מפה קדוש בעל ח"ח ז"ל בזה"ל, „יודען האבען פארזעהן כשעת עם האבען זיך אנגעהויבען דיא בירות פון דיא יעווסעקעס האבען יודען געדארפט ארויסגעהן גענען זיי אויף מלחמה במסירות נפשי, אמת עם וואלטען טאקי אסאך יודען נהרג געווארען אבער דער כח פון שטן וואלט געווארען אפגעשוואכט, בשעת עם האט זיך אבער ניט געפונען, ווער עם זאל זיך מוסר נפש ויין איך מלחמה, זיינען די יעווסעקעס געווארען שטארקער". - (אומר אני מעשי למלך, אות ט').

(טז)

לא הוי' לו שייכות עם האגודה

פעם הזכיר א' לפני החזון איש ז"ל ענין האגודה והחפץ חיים ז"ל, ונענה החזון איש ז"ל: „שהחפץ חיים לא היה לו שייכות עם האגודה", ושאל אחד הרי השתתף בכנסייה שלהם; ענה בחוקף ובחרעומת: „הרי אמרתי לכם שלא היה לו שייכות אליהם, (משה"ר ח"ב ע' תצ"א)

(ע)

משל נאה על האגודה

ואז יחזרו אצלכם, וכן עשו וחזרו האורחים אצלם כי לא שמעו רק ברכות וסברו שהם באמת ברכות, אולם פע"א נתרזה עליו במאוד עד שלא יכלה לסבול כעסה והתחילה לומר ברכות כדרכה אולם באמצע אמירת הברכות לקחה קיתון של מים רותחין שהי' מונח על האש ושפכה עליו, ואז נודע להאורחים שכל חברכות שאמרו עד עכשיו היו באמת קללות וחדלו שוב מלהתארח אצלם, ע"כ המשל. וסיים מרן זי"ע כן הדבר עם מפלגת אגודת ישראל, הגאון החפץ חיים ז"ל חי' עוד בתחילתו ולא שמע רק הברכות בשעת שטרוא עוד כמו ברכות אבל אנתנו היום כבר רואים את חשיפכות הרותחין ודפח"ה.

(מפי השמועה)

פע"א שאל אגודאי א' את מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע איך אפשר ללחום כ"כ נגד אגודת ישראל הלא כמה גדולים תמכו בה כמו הגאון בעל חפץ חיים ז"ל ועוד, ועי' השיב לו מרן במשל: איש א' הי' לו קרעטשמע וזמה שאב פרנסתו, אולם לא הצליח באשר הי' לו טבע רע שתמיד התקוטט עם אשתו בפני האורחים וקלנו זה את זה בקללות נמרצות והאורחים לא יכלו לסבול את זאת וחדלו מלהתארח אצלם, והתאונו לפני חרב דעירים ובקשו ממנו עצה הוגנת איך להמשיך שוב את האורחים אצלם, ואמר להם חרב זאת תעשו ותצליחו בכל עת שתכניסו זה על זה ותרצו לומר קללות תאמרו תחת זה ברכות רק תכוונו בלבכם שהוא קללות למען לא יבינו האורחים

הרה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע

(עא)

מספד חדש על חורבן השלישי

על הצרת בעל-פעור: אילו והי' בכחנו היינו צריכים להתקין מספד חדש על ירושלים, ולסדר מחדש את נוסח תיקון חצות כדי להויל גם דמעות אחדות על חורבן השלישי של ירושלים והמקדש. – (מפי הגה"צ ר' ישעי' אשכנזי זעליג מרגליות זצ"ל, מד"ד כרך ב' דף ס"ד).

(עב)

ואני לא אראנו

רבנו ר' יוסף חיים ז"ל אמר: „איך האף אין מיין צייט וועלן זיי קיין שליטה ניקס האבען איך אונז". – (הובא באום אני חומה, אדר"ב תשל"ו).

(עג)

לא יצא ידי חובת מחאה

בא' מלויח בניו (שנפטרו בחייו). בא אליו הרשע ילין שר"י ואמר לרבינו: דאס איז ענק געקומען ווייל איהר האלט מלחמה מיט אונז, אמר לו רבינו: „דאס איז מיר געקומען ווייל איך האלט צו ווייניג מלחמה מיט ענק".

(משה"ר ח"ב ע' תמ"ד)

הגה"ק ר' יודא גרינוואלד מסאטמאר זי"ע

(עד)

אל תאבו וא"ל תשמעו ל"אגודת ישראל"

ועתה כיון שכל רבניה וראשיה הנאמנים לדי' ולתורתו יחבי' קוראים בקול גדול אל תאבו ולא תשמעו לבעלי חבר' „אגודת ישראל” ולהיות אתם בחברתם כל עוד שלא יכדילו בין ארטה' ל„אינם ארטה'” – (שו"ת זכרון יהודה, חלק ראשון, סימן ר').

(עה)

סורו נא מאהליהם

ואדרכא ילכוש קנאת גבר ירא ד': ויצעק בקול גדול סורו נא מעל אהלי אנשי חברה „אגודת ישראל” כל עוד שלא יעשו כמצות מנהיגי רבני אונגארין נ"י שהם מלומדי מלחמת ה'. – (שם).

הרה"ק ר' ישראל האגער מוויזניץ זי"ע

(עו)

ציונות קשה מנוצרות

אמר: די קליפה פון ציונות איז אסאך ערגער (גרעסער) פון די קליפה פון נצרות.

(משפ"ר ח"ב ע' תקכ"א)

הרה"ק ר' יוסף צבי דושינסקי זי"ע

(עז)

קטע ממכתב שכתב לה"יו-ען" נגד מדינה יהודית

מומן שלמה המלך עד ימינו היום, הי' הארץ הקדושה, יחד עם עבר הירדן, או מחובר לסוריא או טערקיי. מערב פלשתינא (א"י) לא היה בשום פעם מציאות (ההוזה) עצמאית בפני עצמה. ובוודאי לא יכולה חלק מזה להיות מדינה עצמאית, כמו שמצוייר בכמה ציורים („פלאנונגען") שעולים על הפרק מומן לזמן.

האיך שיהיה, טעם היסודי של התנגדותינו נגד מדינה יהודית, הוא, שלפי המצב כעת, האפוסטרופסות המתיימרת המוכרים של העם היהודי אינה חושבת ה„אטוריטעט” של התורה, למכרית בעיני האומה של העם ישראל...

... וגם הוא נגד רצון השם לעשות מדינה יהודית. (5).

אנו רוצים עוד, להדגיש התנגדותינו „כפירוש” ל„מדינה יהודית” בשום חלק בפלשתינא (6). – (מ, כתב) שנתן רב דושינסקיא זצ"ל ורב בענגיס זצ"ל לפני ועד ה„ירען” כ"ח תמוז תש"ז, – אות ה' אות ר').

(משפ"ר ח"ב ע' תשמ"ט)

(עח)

חזט השערה לפני הסמ"א

הכריו בשיבתו אל כל חלמידיו, שכל מי שילך
לצעירי אגודת ישראל דפה, או כל שכן מי שיהי' חבר להם (לצעירי אגודת
ישראל) שכל יהין לבא לשיבתו עוד, כי כבר מכיר אותן שעומדים בחוט השערה
לפני הסטרא אחרא. — (חורח א', חלק ד', מכתב ל"ב).

הרה"ק ר' יוסף יצחק מליבאוויטש זי"ע

(עט)

אגודה, מזרחי, ציונים, כולם כאחד להכחיש את התורה

ובימים אלו הגיעני דברם שבדפוס אל „פה שואפת אנו"י ומה יצרה" והרואה
יראה כי שיטת הציונים שיטתם ואין בין אלו לאלו אלא הכשר הרבנים בלבד,
והכשר זה השיגו האשכנזים בתרמיתו ותכסיפי פוליטיק, אשר השכילו יותר
מחביריהם ובעלי בריחם הפנימי הציונים והמזרחים, והמסתכל בנאומי הנואמים
על הכנס' רואה הוא כי תלת קשרין מתקשראין דא ברא אגודה במזרחים
ומזרחים בציונים וכולם כאחד להכחיש את התורה רק אלו האחרונים הגדילו
לעשות בזה אשר גולו את אדרת הרבנים ובכח התורה הם באים, מן הראש בועד
הפועל עד כו' כולם מדברים בשם התורה, והתורה חוגרת שק ואומרת עשאוני אלו
כלי נשק כו' אך הרואה יראה יבין וידע מי המה.

והנה הם עושים בחריצות גדולה, ואין מעצור לרוחם ידעו לכיין את השעות
 והרמות איך לאסוף בגורלם את הרבנים שי' אשר רכים מהם בטח כבר נסוגים
 לאחור בראותם אנה פני המנהלים מעודות. — (תיקן עולם, סי' ס"ב, מיום כ"ב
 שבט תרפ"ד, ראסטאוודאן).

(פ)

נחש הקדמוני כרוך על נס האגודה — בקרוב יתגלה קלונם

בלי ספק הוא אשר בעוד זמן קצר (אם לא יחליפו את שיטתם התועבה והרעה),
יראה לעין כל, כי דרכם דרך רעה, ואשר חברי משחית המה ונגע חדשה היא ר"ל
בבית ישראל ויתנבלו עוד לקרוא עצמן אגודת ישראל, ויכתבו על הבלאקניץ את
המטרה, לפתור ברוח התורה והמצוה וכו', אנשים שאינם יודעים מה זה תורה,
ורחוקים ממנה בתכלית והוא רק למען לרמות כו'.

והנני מתפלא במאד מאד על היראי אלקים שבאה"ק איך לא יראו את הנחש
הקדמוני הכרוך על נס אגודת ישראל בחבניתה הנווית.

והאל הטוב השומר את עמו ישראל מכל נז"ת וצרה וכו', הוא ישמור אותם
 מלהשתתף באגודה כו', אשר ברור הדבר כי בעוד זמן קצר כל איש ירא ה' ויחפץ
 בתורת ומצות ה' יסוג אחור ויברח כמסתחי קשת ממתוללי אגודה זו, בתבניתה
 ההיות, ומקרב לבו יתפלל אל ה' כי יטלח לו על אשר השתתף לחברה זו.

(משה"ר ח"ב ע' תש"ס)

הגה"ק ר' יצחק זאב סאלאווייציק זי"ע מבריסק

(אא)

ברכת המינים קאי על הציונים

כשאמר לרבנו שצריך להחלל עליהם שישבו כחשונה, ענהו: הלא שלש פעמים כיום מתפללים בברכת המינים שיאבדו, ועל מי הכוונה בברכה זו, האם לא עליהם.

(משה"ר ח"ג ע' תתל"ה)

(אב)

האגודה הפכה את עורה

ובאסיפת האגודה שהי' כשקיבלו את ההחלטה החיובית על מדינה יהודית אמר הגאון הרב מבריסק זצ"ל: משל למה דומה האגודה עתה, לרכבת הנוסעת „מזרח" והקרן המושך הוא לצד מזרח ולוקחים את הקרון לצד „המערב" לכיוון ההיפך, - כך האגודה, שנתייסדה ללחום בציונות עבור הכפירה שבוה, ופריקת עול הגלות ומרידה באומות, עם ישראל נתון חחת העול הזה מפני חטאיו ומקרים לכיאת המשיח במהרה והתגלות כבוד שמים שהוא תיקון העולם אכ"ר. והציונות באה לעקור את האמונה בכיאת המשיח ויעודי הנביאים והתייצבה האגודה לימין הציונות נגד היהדות החרדית, זה דבר אחר שאמר הרב מבריסק אז.

(שם ע' תתמ"ח)

(אג)

דיני נפשות

ועוד אמר, כלשונו: איך לוקחים על עצמם רבנימלאך וראשי ישיבהלאך ויושבים דינים דיני נפשות, כי הלא זה ברור שהחלוקה של המדינה תביא אחריה חרונם ורוגום של הערביים ושאר אומות העולם, והדבר גובל בשפיכות דמים, ואין יש להם הכתפיים והעזה לדרן דיני נפשות. - שני הדברים האלו שמעתי מבני הרב מבריסק שיחיו, והם מספרים זה הרבה פעמים, ואחם יכולים לשאול אותם זה.

(שם ע' תתמ"ט)

(אד)

בלתי אל המטון עיניהם

כמו שאמר הרב מבריסק ז"ל: „די אגודה איז גארנישט, נאר געלד”.

(שם ע' תת"ג)

(אה)

דמות "שקר" הראה להם

פעם א' כשעבר לפני חלונותיו, ראש האגודה, לעוף, עוד בבריסק, אמר לאלה שעמדו שם: „וילט איר וויסען וויא אוי דער שקר זעהט אירס היינטיגען דור (הצביע בידו עליו ואמר) אט אוי זעהט עס אויס”.

(שם)

(16)

מגרת המדינה לעקור את התורה

ביום ה' אייר שנת תש"ח (שח"ת עמ"ך) כשנעשה המדינה המרה בעוה"ר, אמר רבינו הגר"י: "די מדינה דארפען זיי נאר, אויף אויסצורייסען די תורה" * (כמאמר הגר"ח זצ"ל). "אז עס וועט זיי אויסקומען אז אויף אויסצורייסען די תורה ח"ו, וועט מען דארפן אוועקווארפען די מדינה, וועלען זיי אוועקווארפען די גאנצע מדינה".

(שס)

(17)

אין נפק"מ מי בראש

שומה בסי מן הרב מברסק ז"ל: אף אילו ח"ו ה' ה"חפץ חיים" עמד בראשות ה"מדינה", היתה טריפה ואסורה באותה המידה. - (מלחמתה של תורה, אום אני חומה, קונטרס ר', אדריגיסן תשכ"ט).

הנה"ק ר' משה יושע לייב דיסקין זי"ע

(18)

אם לא יוציאו את הציונים מהכלל ישראל יתחרטו

באחרית ימיו שמע על רוח הרעיון הלאומי שהחל לפעם בקרב בית ישראל, ובהבחינו כרגש קדשו כסכנה החדשה נלגולה של ההשכלה ורעפארם המרחפת על ישראל, שלה אחרי שנים מגדולי תלמידיו הגאונים ר' זרח בראווערמאן ז"ל ור' משה פראנקענטאל (שוהט) ז"ל, וזרום לשגר מכתבים בשמו לשלשה מגדולי הדור בגולה, לכנס אסיפה ולטכס צעה איך לקדם פני הרעה בעוד מועד, בחוגיננו: כי סכנה איומה אשר כמוה לא נחיתה מרחפת על שמי היהדות שבמשך הזמן עלולה ח"ו לעשות שמות בכלל ישראל.

באותו מעמד הורה הגאון מברסק ז"ל לציין בשמו: כי דעתו היא שגדולי ישראל יתאספו מיד ויחרימו את הציונים ויוציאם מכלל ישראל לגזור על סתם יינם ולאסור ההיתון בהם כמו שעשו חז"ל עם הכותים.

וה' יושע לייב סיים: מונחתי שאם לא ננקוט בדרך זו הרי לבסוף כלל ישראל יתחרטו על כך.

בין כך ובין כך הענין לא יצא לפועל וכל ימיו הצטער אותו צדיק על כך באמרו: "בואו ימים ויוכחו בצדקת הצעתו". - (מרא דארעא דישראל, כרך ב', דף מ"ג).

הנה"ק ר' משה גרינוואלד זי"ע מהוסט

(19)

הרי הוא כיוצא בהם

סיפר בנו הרב מצעהלים זצ"ל. מעם דיכרו אריות ה"מזרחי" ואמר רב א' (י"א) "שהי' רב א' שכבר נטה קצת מדרך הטוב, אפשר מיינען זיי לשם שמים, עמד הערנות הבשם ז"ל והלך משם, ולא רצה לדבר עוד כל ימיו עם אותו רב.

(משה"ר ח"א ע' רל"ה)

הרה"ק ר' מרדכי לייב ווינקלער זי"ע ממאד

(צ)

נגד האגודה

הנה ליום ד' פ' חולדות כ"ז כ"ח לחודש חשון נקראו למועצות לעיר פעסט
 לבית הקאנצעלייא הרבנים הגאונים נ"י וכן בע"ב הנכתרים לועד ע"ד החברא
 האגודה הידוע אם להתאחד עמהם ובאזיה אופן והנה באתי שמה וגליתי דעתי
כמה פעמים שלא להתאחד עם חברה זו מפני הקול הנשמע בכמה דברים שעושים
של"כ כמ"ש במכתב עוז של הרה"ג הצדיק אב"ד ק"ק מונקאטש שליט"א
 (תיקון עולם, סי' ס"ג)

הרה"ק ר' מאטיל מסלונים זי"ע

(צא)

מדינה עפ"י תורה, למה הדבר דומה

שמעתי מאת הצדיק רבי מאטיל סלאנימער זצ"ל שאמר על אלו שמחפשים
 מדינה על פי תורה - למה הדבר דומה לאחד שקנה „חזיר“ לאכילה, ולקחו
 להשוטט שישחוט אותו בכל ההידורים ויבזק את הריאה וכל האברים אם אינו
 טריפה - אומר לו השוחט! מה לך מהחלף הכשר והטוב ומהיראה הכשרה אם
 החזיר טריפה ואסור לאכלו. כן בענינינו: המדינה (בעצם) הוא חזיר, אפילו אם
תהיה מהררין למהררין היא נשארת חזיר. - (אום אני חומה, כךך תשי"ו, דף ק').

הרה"ק ר' מנחם מענדל האלבערשטאם זי"ע מפריסטיק

(צב)

קשה "אגודת ישראל" ל"ישראל" כספחת

ועתה הנני מגלה דעתי כי גם אנחנו צועקים על
 החברה שלומי - ואגודה - ומבקשים מאת השומעים לקולינו שלא להתחבר
 עמם, ויכול כח"ה לחתום אותי על המחאה כי אנכי הוראה כי קשה החברה
הזאת לישראל כספחת והירוס הדת הנמשך מהחבורה
 הזו אין להעלות על הכתב כי עפ"י הרוב הראשים והמנהיגים הם קלי הדעת והם
 מעוטפים בטלית של מצוה שכונתם לשמים ושבע תועבות כלבם שמלמדים את
 בניהם ח' לאטיין כביהם וכיוצא, ובכך מצוה גדולה להודיע אשר יראי ה' יפרשו
מהם.
 (תיקון עולם סימן נ"ה)

הנה"צ ר' מיכאל בער וויסמאנדל זצ"ל

(צב)

כ" הצדיקים אמרו שהשואה האיומה הי' עונש על העברה על השבועות —
עצה היעוצה לוותר על ביקוש "מדינה"

עס איס ידוע דאס כמעט אלע גאונים און צדיקים אין אייראפא בשעת הגזירה געזאגט האבען דאס דיזע ביטערע גזירה איס געקומען וועגען דיזע ביטערע כפירה פון דיזע ציונים געגען דער הייליקע שבועה קעגען דעם עיקר פון ביאת המשיח פונקט אזוי ווייזע אין שנת תתנ"ו דיזע גזירות געקומען זינט וועגען דעם משיח שקר אדער ווייזע דיזע דאמאליקע צדיקים רבחינו בעלי התוס' שרייבען און פונקט אזוי ווייזע עס איז געווען אין שנת תקל"ו דיזע גזירות געקומען זינד וועגען שבחי צבי אונד פרענקען ווייזע דיזע דאמאליקע צדיקים וי"ע שרייבען.

אידען, רחמנים בני רחמנים, ווילאנג זאלל נאך טייער, הייליג, אידיש בלוט פליעסען. עד מתי?

דיזע איינציגע עצה איסט:

(א) מיט א מאסענשטורם צוא פערטרייבען דיזע דאזיקע „שטאטסמענער" פון דער אידישער פיהרונג.

(ב) מחל צוא זיין אויף דעם פערלאנג אויף א אידישע מלוכה.

(ג) אנצונעמען דיזע אמעריקאנישע פערמיטלערשאפט.

(ד) צוא בעטען דיזע אומות צו עפענען אלע טארען פיר איינוואנדערונג אבער ניט נור דיזע טארען פון פאלעסטינא.

(ה) צוא בעשטימען פריעדליכע, ניט-ציוניסטישע, רעליגיעזע פערזענליכקייטען אין ארץ ישראל, און באוונדערט פונעם אלטען ישוב, צוזאמען מיט עהנליכע פערזענליכקייטן פון אנדערע לענדער, וועלכע זאלען פנים אל פנים פערהאנדלען אן פריעדליכען אויסגלייך הן מיט ענגלאנד און הן מיט די אראבער.

(קטע מקול קורא שפרסם שנת תש"ח בעת הקמת המדינה)

הרה"ק ר' של"י רובער מליבאוויטש זי"ע

(צד)

מימות דור הפלגה

אחד קודש הרה"ק מהרש"ב מליבאוויטש זי"ע, אמר, בימי התחלת פריחתה: מימות דור הפלגה לא ירדה טומאה לעולם כטומאת הציונות. — (עת נסיון דף ג.)

(צה)

אם ישיגו מלוכה יטמאו וישקצו אותה

ואם ח"ו יעלה בידם להחזיק בארץ כמו שמדמים כנפשם, יטמאו וישקצו אותה בשיקוציהם ומעליהם הרעים ויאריכו בזה ח"ו את אורך הגלות,

(אגרות קודש מהרש"ב סי' פ"ו)

(צו)

התבדלות הוא העצה היחידה

ומה שטוענים הציונים, למה לא יעמדו היראים והחרדים בראש?

א) איך יעמדו היראים בראש התנועה המתנגדת לכלליה אמונתנו בענין הגאולה האמתית כנ"ל.

ב) היראים לא יוכלו להשתתף עמם, כי המה לא ישמעו לדברי היראים בענין הדת והחינוך, ויעשו זר מעשיהם כחפץ החופש הנטוע ומושרש בנפשם, ועוד יעזו לאמר שגם היראים מסכימים לזה, והרכבה מהמון אחב"י יאמינו בתמימות שכל מעשיהם הוא גם בהסכם היראים והחרדים ואם יתחלקו מאחם אחרי כן ויצעקו מרה נגדם (אם יתנו לדבריהם מקום בכמ"ע) לא תפעול כ"כ התחלקותם נגד השתתפותם הקדמת, וכאשר אנו רואים עתה לאחד מהגדולים שלהם יצא ונתחלק מהועד הפועל לנגד להם, ומ"מ לא פעל התחלקותו והתנגדותו עתה מה שפעל קודם ההשתתפות שלו.

(שם)

(צג)

האגודה הוא ציונות בצורה אחרת

ולפי ידיעתי היטיב באמיתת כוונתם היא צרה חדשה ר"ל אל היהדות, וזאת תהי' עוד הפעם ציונות בצורה אחרת, והשי"ת ישמרנו מהם.

בהיותי עתה בויען דברתי עם נכבדי אונגארן, והמה סרו מהאגודה ולא יאבו בה כלל וכלל, ואם איוה מגדולי מדינתנו מצטרפים לה הוא רק מהעדר ידיעה בתוכניות הענין, ומתרגשים ומתפעלים רק מהשם החיצוני, אגודת ישראל, התאגדות הכחות, ואינם חודרים אל הענין פנימי לידע אם טובה היא התאגדות, וכמאמר העולם על סוס טוב מעקמים וטועים ביותר ח"ו, התאגדות הכחות הוא כח גדול מאד וטובו הוא אם הוא בדבר טוב ונקי. - (אגרות קודש, מהרש"ב, מכתב שצ"ה, טבת תרד"ע).

(צד)

במשך הזמן תהי' אגודת ציונית

אני כתחתי לו מפה שאינו ראוי כלל שיחזיק בידם, ואני חושש אשר במשך הזמן תהי' אגודת ציונית, והשי"ת ישמרנו מהם. - (שם, מכתב שס"א, שבט תרע"ג).

הרה"ק מהרש"א אלטמאנררי זי"ע

(צט)

לא אזלינן בתר שמוא רק בתר טעמא

פ"א שאלו אותו לחוות דעתו בענין האגודה, והשיב שאין חילוק בין „הציונים, והמזרחים, והאגודים” רק „בשמא”. ותוט המקיף את כולם הוא הכסף והשתררות ולא כבוד שמים.

ע"כ ה' אוהב מאוד כששמע מצדיק ואדמו"ר אשר לא כרע לבעל לשום אחת מהמפלגות וכתות הנ"ל ואדרבה מוזה בהם ומקנא קנאת ה' צבאות, ואמר כי מדה זו אוהוב לו מן הכל ועולה על כולנה יותר מכיקאות התורה והפלגה בחסידות וזכות אבות אם כי רב הוא. – (מסעות ירושלים, מ' חיות אש, אות מ"ו).

הרה"ק ר' שלי אליעזר מראצפערט זי"ע

(ק)

אסור להתחבר להאגודה

המכתב עם הקונטרסים קבלתי לנכון (הנשלח בפקודתו ע"י המו"ל) וחשתי ולא התמהמתי להשיב להדרג"ק נ"י מפני הכבוד כי חבר אני לכל אשר יראוך להצטרף בצירופא דרבנן הגאונים והצדיקים במכתביהם הוצבי להבות אש ואסור להתחבר להאגודה, ופה לי להאריך כדברים אשר האריכות מבואר בהקונטרסים כמעט לא הניחו מקום להתגדר.

(תקן עולם, סימן ע"ט)

(קא)

לא מחינו בכל הצורך ע"כ באה עלינו הצרה הזאת

סיפר לי ר' דוד לייב נ"י שווארץ ששמע מר' אברהם יצחק ב... נ"י שה"ר שם. בטעא: עם הרה"צ ר' שלום אליעזר ז"ל, און עם וענען געזעצן ר' שלום אליעזר זי"ע און ר' שלום ווידער זי"ע נירעדהאזער רב אריף א שטיין און מען האָט שוין וואגענירט די באַנען, האָט זיך ר' שלום אליעזר זי"ע זיך אָנגערופען: „עס קומט זיך אונז דען נישט, אונז האַבען זיך וויער ווייניג קענען געשטעלט (אָננענומען) קעגען די ציונות”. – (נדפס במכתב התעוררת דף תקנ"ה"ו).

הרה"ק ר' שמוחה ישכר בער מציעשינוב זי"ע

(קב)

ידיהם דמים מילאנו

ופעם אחת הלך רבינו הקדוש הנ"ל אנה ואנה בהתרגשות גדולה, ואח"כ אמר: אוי לנו! הציונים יביאו לידי כך שאנה"מ ישחטו יהודים ברחובות קריה, ד' ירחם.

(משה"ר ח"א ע' רמ"ה)

(קג)

טומאת הציונית גרוע הרבה מטומאת אותו האיש

הייתי רוצה לפרסם מה ששמעתי פעם מכ"ק רבינו הקדוש אור עולם, לוחם מלחמת ד' במס"ג, הגה"צ מרן בעל דברי שמחה מציעשנוב וצללה"ה זי"ע, וול"ק: הרצל בטומאתו עוד גרוע יותר מאותו האיש רח"ל, אותו האיש חידש אמונה חדשה, ומי שחפץ לקבל אמונתו מוכרח להשתמר רח"ל, - הרצל שח"ט חידש ג"כ אמונה חדשה כלומר כפירה בד' ובתורתו, שיכולים לקיים מצוות מעשיות וללבוש שני זוגות חפילין, וליסע לרבי, ובתוך תוכו יהי לו ארס טומאת הציונים, שהוא כפירה בד' ובתורתו ר"ל, עכלה"ק.

(שם בשם הה"צ ר' איציקל מפשעווארסק ז"ל)

(קד)

מהראוי לעשותן כגוים גמורים לכל דברים

ואם כי זה הרבה שנים מעז שנודע לי מהוחם ועינים, „אשר יכולים להיות יהודי בלי תורה ומצוות“ אמרתי שמהנכון הי' שיחאספו הרבנים ולעשותן כגוים גמורים לכל דברים, - (דברי שמחה, מכתב י"ב).

(קה)

להבדילם מעדת ישראל

ובעיקר הדבר לראות עצה ולחקן „להבדילם מעדת ישראל“ עפי' רשיון מהממשלה ירה"ה „למען הציל את שארית ישראל מכליון והפסד“, - (דברי שמחה, מכתב א').

(קי)

לפסוק עליהם דין אינו יהודי ממש

הנהגה אם הי' באפשרי מרשות הממשלה לעשות תקנה שלא לצרפם לשום דבר שבקדושה, היינו למנון עשרה ולפסוק עליהם דין אינו יהודי ממש שלא למול להם בן „דבר זה הי' גדר גדול“, - (דברי שמחה, מכתב ד').

(קיז)

אי איישר חי"י

אמר: ווען איך וואלט געהאט בכח וואלט איך זיי די ציוניסטן אריינגעשטעלט אין ברכת ולמלשינים.

(משה"ר ח"א ע' דמ"ו)

(קח)

נה נפשי דאבא מאי תהוי עין מהציונים

שמעתי מהה"צ מקאלעשיטן זצ"ל הי"ד אשר כ"ק מרן הגה"ק מציעשנוב זצ"ל, ככה מאד לאחר פטירת כ"ק אביו הקדוש משינאווא וצוקלה"ה, ואמר, דער טאטע איז נישט דא וואס וועט זיין מיט די ציוניסטען, ובוודאי כיוון ברוח קדשו על זמן כזה.

(מתוך מכתב הרה"צ ר' איציקל מפשעווארסק זצ"ל, אל רבינו מסאטמאר זצ"ל - דברי יואל מכתבים, מכתב קל"ט)

הגה"ק ר' שמואל ראזענבערג מאונסדורף זי"ע

(קט)

הציונות הוא נסיון האחרון טרם זריחת אורו של משיח

פעם אחת אמר לי דבר נאה ונפלא, כאשר התחילה התנועה הציונית, שהוא נסיון האחרון של בע"ד והמשילו לנו אשר טרם יכבה נתלהב תמיד יותר עד שנכבה לגמרי, כך הם טרם זרח שמשו של ביאת משיח צדקנו ופדות נפשנו אשר או יעבור רוח הטומאה מן הארץ ויתגלה האמת, מתחילין להתלהב ולהתגבר ככת תומאת ס"א להרחיב ולהפריץ שקרם אבל מוכטחין אנו שהחוט שלהם ינתק מהרה ונוכה לג"צ כמהרה בחסד וברחמים. – (חולדות שמואל, פרק י' אות י' דף ג"ט).

הגה"ק ר' שמואל ענגיל זי"ע מראדאמישלע

(קי)

דרך האגודה מסוכן מאוד

וגם ירחק א"ע מלהתחבר עם „אגודה“ החדשה ולא אולינן בתר שמא, והגם ששמעת' שהסכימו לזה איוה גדולי פולין בטח הוא מחסרון ידיעתם בעניני החברה, ואני יודע בטוב כי הדרך הנ"ל הוא מסוכן ע"כ שומר נפשו ירחק מזה. – (חקון עולם אות מ"ו).

הגה"ק ר' שלמה זלמן עהרענרייך זי"ע משימלויא

(קי"א)

העונש של השואה, בשבי"ל שלא מחינו כראוי

וכן סיפר לי א' ממיודעי, שהוא נסע עם הגה"צ משימלויא, על הבאהן כשהוליתום לכבשני אישוויץ. ואמר הגה"ק הנ"ל: „זה העונש מגיע לנו על אשר לא לחמנו ומחינו, כראוי, די, נגד הציונים“. – (קונטרס הסברה, דף רכ"ח – דרשות לחם שלמה, הקדמה, דף ל"ה אות ג"ט).

(קי"ב)

הציונים הביאו אותנו ל"הגעטוי"

ולפלא שבהיותי בגעטטא (טרם הובילו אותנו לאישוויטץ) והי' עמנו כ"ק אדמו"ח הגה"צ אב"ד שימלוי זצ"ל הי"ד, והלך הלך ושוב בגעטטא ודמעות על לחיו ואמר כמ"פ „באר דיא רשעים דיא ציונים האבען אונז היער געברענגט“, ולא הבנתי אז דבריו מה יד יש להציונים כזה ומה דין גרמא שלהם, אבל אח"כ נודע לנו מה שהוא כעת דבר מפורסם שבקל היו יכולים לפדות מיד הרשעים בעד בצע כסף שלא להוביל על מוקדה הרבה מאות אלפים יהודי אונגארין. – וראשי הציונים שהמה עכשיו היושבים ראשונה בממשלתם מנעו הדבר, ועינו של מר"ח ד"ל ספיר חזי. – (שר"ת כונת הלב, בהקדמה, אות ה').

(קיג)

כלי ספק שתקיא הארץ אותם

והלואי שלא יהי גורמים רעות רבות וצרות כמ"ש רבינו יהונתן בעל האורים ותומים זי"ע בספרו אהבת יהונתן פ' ואחחון ברוח קדשו יע"ש, ובלי ספק לא תסבל ארץ הקדושה את הכופרים האלה ותקיא אותם.

(אכן שלמה על הראב"ן בהקדמה אות ט"ו)

(קיד)

חלילה ליקח את א"י ביד חזקה כי מרה תהי להם באחרונה

על כן חלילה לנו להחזיק בדעת הכופרים הציונים הרוצים ליקח את ארץ הקודש ביד חזקה ולמרוד במלכות, כי מרה יהי להם באחרונה, והם שונאים את התורה והיא כקוץ בעיניהם, וח"ו להחזיק אותם בשקלים וכיוצא בו כי הם אינם יהודים, כי בלא תורה אינו לא גוי ולא ישראל, ואין להם רשות לדבר בשמם של ישראל, מי שם אותם שלוחים לזה, ודינם מבואר בגמ' הג"ל אני מתיר את בשרם, ואין לנו חלק ונחלה עמם. – (לחם שלמה, דרשה ק"ב, שבועות תרצ"ט).

(קטו)

אגודה אסורה כציונים ומורחים

והאגודה אסורה לנו כהציונים ומורחים, ולא לחנם נקראים כולם בשם אשר בסופי חיבות שלהם שם, "שטן" ציוניסטען מורחיסטען אגוריסטען, לכולם מחתבר השטן בתוכם וסוף כולם להפוך הקערה על פיה ח"ו. – (מכתבו, הודפס בחיקון עולם, אות נ"ד).

(קטז)

האגודה התחברה אל הכופרים לבקש מלוכה

וגם הלכו ראשי האגודת ביתר עם הכופרים יד ביד רגל ברגל לעיר לונדון לבקש ממשלה בארץ והלא חז"ל אמרו בפ"א דאבות ואל תחבר לרשע ומבואר באבות דר"נ אפי' אם הוא לדבר טוב דיהושפט מלך יהודה שהתחבר עם אחזי' וכן בהתחברו עם אחאב להציל רמות גלעד אחת מערי ישראל מיד ארם ואמר הנביא (דה"ב כ') בהתחברך עם רשע פרץ ה' את מעשיך וכ"ש עם כופרים גלויים מחללי שבת בפרהסיא אוכלי נבילות וטריפות ותכליתם לאבד את כל היהדות וחלילה וחס אם ה' עולה בידם להשיג מלוכה בא"י ה' מבטלין מישראל מצות התורה ולימוד התורה וכלי שום ספק שהי' עושיין דעפארם בכל היהדות כעין שהיו רוצין הכופרים בעיר ברונשווייג בשנת תר"ה כידוע כי התהו"ק הוא בקוץ בעיניהם והמה ממש כמ"ש בתוכחה בפ' בחקותי בפסוק הראשון והשני ע"ש, ועד מעט ח"ו ה' נאבד ח"ו שם ישראל סכא מן הארץ והי' גרוע ורע יותר ממדינת רוסיא ואשכנז. ובעו"ה לא יתרכו רמיה צידתם כי און ועמל תחת ממשלתם ומן השמים אשר נתן בלב שרי המלוכה בענגלאנד יר"ה לדחות את בקשתם.

(טיול בפרד"ס מערכת ל', אות ט"ו)

הגה"ק ר' שאול בראך מקאשווי זי"ע

(קיז)

מעט שהתחילה הציונות לא פסקו צרות מכל העולם

ומעת שהתחילה תנועה הציונית, לא פסקו צרות מכל העולם ממש כל התוכחה נתקיימה ובפרטות באומותינו הקדושה בכל מקומות פווריהם ממש כסדום דמינו ושערי פרנסה נסגרו ורדיפות ומלחמות עד אין קץ, ולמאמין אין זה חידוש כי הציונים דומים במעשיהם ממש להפריצים אשר בדור החורבן מחרפין ומגדפין לכל גדולי ישראל מי שאינו מחויק עמהם וכתיב ישעי' ס"ה ג' העם המכעיסים אותי על פני תמיד ובפירוש הרד"ק שבירושלים עשו תועבות וכתיב (אסתר ד' ח') הגם לכבוש את המלכה עמי בבית וע"כ מרת הדין מתוחה בעוה"ר על כל העולם.

– (אבות על בניס, הקדמה, דף י"ד).

(קיח)

מחולל הציונות, רצונו חי שישתמדו כל ישראל חי

וכתבו במ"ע „אויקעלעט" שטרם שחידש רעיון הציוני חי רצונו להשתדל שישתמדו חי כל ישראל ויקבלו אמונת הנוצרים וכשהוגדר מחשבתו לבעל נייע פרייע פרעססע וכן לבעל הפרעססע ועשו שחוק ממחשבתו אשר חשב על היהודים או חידש רעיון הציוני.

יקרבו זה הרעיון השני להראשון וגם משומדים המה ציונים ויותר נזק הרעיון השני שנפתחו רבבות רבות מישראל לדעתם שאפשר להיות יהודי בלי תורת יהודי ורבים הללים הפילה. – (שם, דף י"ט).

(קיט)

אין מקום שיהי בו מינות כמו בא"י

וגם על מנהלי האגודה יש להפליא שרצונם שיחשבו רבים מישראל בארץ הקדושה האיך לא יחושו לנפשות בניהם ובנוחיהם כי אין בארץ מקום שיהי מצוי כ"כ מינות ואפקורסות כמו בארץ הקדושה בימינו.

(שס)

(קכ)

איך אפשר שיצליחו והתורה העידה ולא תקיא וגו'

והנה מאוד יפלא על אותן הנקראים מורחים איך אפשר שיחזיקו דרכם אם לא יכפרו בלבם בתורה ובכל הנביאים כי מאחר שמחזיקים התנועה הציונית מוכרת שמקווים שאפשר להיות שיצליחו במעשיהם והתורה העידה בפ' אחרי ולא תקיא אתכם הארץ כשטמאכם אותה, וכתיב ביהו"קאל (כ' ל"ח) וברוחי מכס המורדים והמושעים כי מארץ מגוריהם אוציא אותם ואל אדמת ישראל לא יבואו ופרש"י ואיתם במדבר וכן הוא בווה"ק. – (שם, דף י"ח).

(קכא)

דברי הגאון אהבת יונתן, הם כדמות נבואה על היום

וראה מש"כ הגאון מו"ה יונתן זצ"ל בספרו אהבת יונתן פ' ואתחנן עה"פ השבעתי אהבס וכנסת ישראל צוחה באלה ובשבעה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה נגד קיבוץ ישראלי באם שהכל נועדו יחידו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים אפ"ה צוחה שחלילה שתלך שמה כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו ואחרון קשה מן הראשונים עכ"ד שהם כדמות נבואת למי שרואה המעמד היום, ומה יאמר עוד אם שולחים שמה מחללי שבתות ומומרים. ואין שום מבא שיסכימו האומות לזה, והישרים שבהם כבר הודו שחפשו ככל העולם ולא מצאו פסיעה שיהי' מגוח לכף רגל ישראל! ושומר נפשו ירחק מהם וכל המסייע להם כפרטה מסייע לירי עוברי עבירה. – (שאלו שאל, הקדמה).

הרה"ק ר' שמואל צבי מאלבסנדר זי"ע בעל תפארת שמואל

(קכב)

האגודה: הורבן גדול ושמן נורא

ובדבר „האגודה“ מה אומר ומה אדבר לבי לבי על חללי בית ישראל במסתרים תבכה נפשי על החורבן הגדול ושמן הנורא כמו אש בוער תלהט ואין לך שאין תקלתו מרובה וכו' ומי ידע מה יצמח מזה ה' ירחם שארית הפליטה וכמעט נחלשתי מרוב צער. – (תיקון עולם, סימן מ"ד).

הרה"ק ר' שלום סאפרין זי"ע מקאמרנא

(קכג)

הנני מצטרף בצירופא דרבנן לאסור איסור על האגודה

הנני מצטרף בצירופא דרבנן הגאונים וצדיקים שליט"א הלוחמים מלחמת ה' צבאות באמת כשיטת כ"ק גיסי הגה"ק מרן האבדוק"ק מונקאטש שליט"א, ובפרט שכבר חסם עליה גם כ"ק אאמו"ר קדוש עליון זי"ע באיסור חמור נגד האגודה שהיא שיטה חדשה אשר לא שערום אבותינו, וכל דורש ומבקש האמת יודע כי האגודה היא כמו המפלגות אשר דרכם לילך ולהזיק לדת תוה"ק ושומר נפשו ירחק מהם, ומי לא יחוש לאזהרות חמורות ואיסורי קולות אדירים של גאוני וצדיקי הדור! ולהשומע יונעם וחבא עליו ברכת טוב והש"י יוכנו לראות בהרמת קרן ישראל והרת קודש וירים קרן משיחו בב"א. (תיקון עולם, סי' ק')

חלק ב' מן פרק יא

ואלו הם דברי רבינו הקדוש אביהן ורבן של ישראל אשר למחי' שלחו אלקים לפנינו בדור האחרון הלזה להציל את שארית ישראל מקליפת תומאת הציונות מרנא ורבנא מסאטמאר זי"א ולקטתי מספריו הקדושים קטעים אחדים מכל הענינים השייכים לציונות והמדינה ואביווייהו.

ואלו הם הענינים

- נבואה בתו"ק ובדחו"ל - כפירה הציונית - דגל מלכותם - שלש שבועות - הס"מ חשר שלהם - חיילותיו של גוג ומגוג - לשונם חטמא - ה' אייר - האגדה - דין חברי הכנסת, והשתתפות בבחירות - חיוב מחאה נגדם - הציונים גרמו השואה - המדינת מערכת הגאולה - המדינה תתבטל קודם הגאולה - אשרי אדם מפתח תמיד - מלחמה - נסים - הצדיקים הקודמים - נביאי השקר.

נבואה בתוה"ק וברחו"ל

(קכד)

נבואה בתוה"ק שיהי' מלכות המינות בישראל

והנה פירשתי מאה"כ בגוי נבל אכעיסם, ופירשו"ל אלו הכופרים כמ"ש אמר נבל בלבו אין אלקים, והנה ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא, וזה נבואה ע"ז מלכות המינות שקמה בדורינו רח"ל שהם גוי נבל מלכות שלימה של מינים וכופרים, דא"א לומר דקאי על גוי עכו"ם דהרי אמרו אין מינים בעכו"ם, אלא ודאי דקאי על ישראל כמו שהוא עכשיו בעוה"ר.

(הו"ד תשכ"ז)

(קכה)

גם חז"ל כבר נבאו ע"ז שיהי' מלכות המינות בישראל

וכבר אמרתי שחז"ל כבר ראו כרוח קדשם שיקרה אותנו כאלה שיהי' מלכות המינות על ישראל, דאייתא בסנהדרין (צ"ז ע"ב) אר"י אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות, אמר רבא מאי קרא כלו הפך לבן טהור הוא, ואמרתי שזה רמז ע"ז מלכות המינות שקמה בישראל בשנפט מושלים בדור האחרון הזה, דאם כונתם למלכות האומות הול"ל בלי רבים עד שיתהפכו כל המלכות למינות, אלא ודאי ורה"ק הופיע בבית מדרשם כי הם ידעו הכל מה שיהי' לעתיד, רק שצריך להבין איך נשמע מפי' כלו הפך לבן טהור הוא דקאי על מינות, אך יובן עפ"י דכתיב בגוי נבל אכעיסם, ופרש"י אלו הכופרים וכה"א אמר נבל בלבו אין אלקים, אלמא דנבל פירושו מינות, והנה נבל בהיפוך אתון לבן, וז"ש כלו הפך לבן שנתהפך חיבת לבן ונעשה נבל שהוא מינות אז טהור הוא ע"י ביאת בן דוד, ובעוה"ר עכשיו נתקיים המאמר הזה במלא מובן המלה שנתפסטה מלכות המינות ע"ז ישראל וכל מי שנומ"ל חלק בה נתפס למינות זה בכה וזה בכה הפ"י פסיעין שיתהפך המלכות למינות.

(הו"ד תשכ"ב)

(קכז)

גם בזוה"ק ניבא שיהי' ממשלה להערב רב — "מדינת ישראל"
הוא ממשלת הערב רב, וגרוע הרבה מגלות בין האומות

דהנה איתא בזוה"ק פ' פנחס (דף רל"ז ע"ב ברע"מ) כד ערב רב אינון מעורבין בישראל מה כתיב היו צריה לראש וכי' ושם (בדף רל"ב ע"ב) יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין עכו"ם וכי'. ובתיקונים תיקון חד ועסרין: ווי לישראל כד אחבלעו בערב רב דעלייהו אתמר ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחלה, בזמנא דגלותא על ממנן דפלחי ככבי' דעלמא וערב רב אתמר בהון היו צריה לראש איביה שלו, צרי' ודאי אינון ערב רב עלליהו אתמר שריך סודרים וחברי גנבים כלו אהב שוחד וגוי'. הרי שניבאו התנאים על הזמן הזה שערב רב ורשעי ישראל' הקימו להם ממשלה ובעוה"ר עכשוו נתונים תחת ממשלת הערב רב אשר הוא גרוע הרבה יותר מגלות בין האומות וכנ"ל ועל זה ניבא ירמיה הנביא היו צריה לראש.

(ת"ר"ת ראה, עמוד קמ"ז)

כפירה הציונית

(קכז)

כל קיום אותה המלוכה הטמאה הוא נגד התוה"ק באופן נורא

דהנה בדרך כלל המאמין באמת בהשי"ת ובתוה"ק לא יסתפק כי כל קיום אותה המלוכה הטמאה הוא נגד התוה"ק באופן נורא אשר כן לא היו עוד מעולם, כי מלבד חומר האיסור הנורא של השבועות שלא ליקח מלוכה קודם ביאת המשיח שהוא ביהרג ואל יעבור כאשר נתבאר היטב בספרי הקטן ויואל משה, חוץ לזה מלכות המינות אשר כל דתי' המה בע"ז וג"ע ומינות וכפירה ועקירת הדת, בודאי שלא יוכל' להאמין בה אלא הכופר בכל' התורה כולה.

(עמ"ג עמוד י')

(קכח)

ע"י רעיון המדינה המשיכו את בני' לכפירה נוראה דלית דין ולית דיין ח"ו

אמנם זאת ועוד יותר, כי הכתות האלה שהמשיכו ברעיון הטמא הזה להקים להם מדינה לפני הזמן בלי תורה, המשיכו את בני ישראל' לצינות ואפיקורסות נוראה אשר לא היתה כמות טיוב הוסדה הארץ, כי אף אוה"ע עובדי ע"ז מאמינים בהשי"ת שהוא הסיבה הראשונה, אבל אלה הרשעים כופרים בעקר, ובתחילה ממשיכים הלבכות במה שתאוו היא לעינים, להיות ככל הגוים עם וממשלה כמו האומות, ושוב נמשכו אחריהם גם בעיקר הרעיון דלית דין ולית דיין ח"ו אלא הכל תלוי ברוע בשר וכ"ל זיון.

(יראים עמוד 1)

(קכט)

כ" הצדיקים פחדו ורעדו מרעיון המדינה

ומעתה כל מי שיש לו מח בקדקרו יוכל להבין את האסון הנורא אשר קרה לנו בעו"ה אשר כנופיא של מינים ואפיקורסים ר"ל לקחו גאולה וממשלה טרם הזמן, אשר כל הגדולים והצדיקים שבדורות הקודמים, מאז שחתחיל הרעיון הטמא של הציונות להתנוצץ, כולם פחדו ורעדו, ונמס "כס כמים בסחד ואימה שלא יבצע וספס, ובעוה"ר המה הלכו למנוחות ואותנו עזבו לאנחות לראות כשבר עמנו, ה' ירחם.

(וי"מ עמוד ק"ג)

(ק"ל)

תרתי דסתרי

ואי אפשר שיהיו אלו שתי האמונות — אמונה במדינה זו, ואמונה בתורה — באדם אחד, כי המה שני הפכים לגמרי, ואי אפשר שישתמשו בכתר אחד.

(וי"מ עמוד י"ג)

(ק"א)

הציונית מכריע את כל הפירצות

כי אם נקח כל פירצות הדור והעבירות המרובות הנעשות בכל העולם וישימו אותם בכף מאזנים אחת, ומדינה הציונית בכף מאזנים השני, תכריע את הכף, שהוא השורש פורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שכלל אבות הנויקין שכלל העולם כולו, והן המה המטמאים את כל העולם כולו.

(וי"מ עמוד י"א)

(ק"ב)

בכל רגע שמחזיקים בהמדינה מעלים חרון אף ד'

ובכל רגע ורגע שמחזיקים במדינתם ובממשלתם מנאצים את הבור"ה בהעברה על השבועות ובהתגרות ומרידה באומות שאסרה התורה"ק והתרה עלינו בעונש חמור על עבירתן כאמרז"ל הריני מתיר את כשרכם כצבאות וכאלות השדה. וק"ו בממשלת זדון ומלכות מינות מזאת, אין לשער גדל הקצף והחרון אף ר"ל שמעלים על ישראל, וה' ירחם.

(ע"ג עמוד פ"ו)

(ק"ג)

הבית ש"יין לא היה אפ"י התחלה נגד ע"ז זו —
רק השי"ת יודע אם ישאר עוד יהודי בא"י תחת ממשלתם

וויי איז דעם מענטש וואס קלערט איין רגע איין רגע אז דאס איז א ישועה חלילה — א ביטערער חורבן, איי וויי, איי וויי, איי וויי, בענוותינו הרבים אנגעזי ווי עס איז נאך געווען די הארבסטע עבודה זרות, טויענט מאהל ארגער, הייבט זיך נישט אהן, דער אותו האיש און ש"יך ימ"ש נאך אלע ערקלערונגען וואס זענען געווען בעולם וואס מ'האט זיי מתרים און מנדה געווען אלע טאג אין אלע בתי מדרשים הייבט זיך נישט אן קעגן דער הסתרה, קעגן די ביטערע גזירה רח"ל על הכלל כולו יצאו, ווייסט השי"ת צי עס וועט נאך בלייבן א יוד אין ארץ הקדושה, איי וויי, איי וויי, אוי. ולכן בקש לעקור את הכל, אוי הקב"ה קען נאר העלפן קיין אנדערער נישט. אבער בענוותינו הרבים מ'איז זינדיג, מ'איז אוי כרוך נאך דער עבודה זרה, והדעות נתפסו בעוה"ר, אוי וויי שבין ישראל שומרי תורה נאחזו הכחות של הס"מ בעוה"ר. והו החסרון הצרי אין בגלעד, למה לא חשבו שהצרי אין בגלעד שאליהו יבוא ויוכל להחזיר את ישראל בתשובה, מה אומר אם לא ה' זה החורבן ה' אליהו בא מכבר אם לא זה הרשעות, וכאן ה' לו הס"מ אחיה בעוה"ר. —

(נעתק מהטעם ויחי תשי"ד)

דגל מלכותם

(ק"ד)

דגל מלכות המיונות הוא מקור הרע והכפירה, ואינו דומה לדגלי אוח"ע שניתן להם בדור הפלגה

וכן הוא בענין הדגלים, דזה לעומת זה עשה אלקים כשם שהדגלים שהם מצד הקדושה ובכח התורה"ק מעלגם גבוהה מאד על כל המעלות והשבחים שנשבתחו בהם ישראל, כן לעומת זה היגל שהרימו כוחות הטומאה בארץ ישראל, שהוא ההיפוך מדרך התה"ק והתיפך מרצון השי"ת, ספ"ה הקנאה של עקירת הדת והאמונה סאח"נו בני ישראל, ששיטא שדגל זה גרוע מן הפלג. כי הוא מורה על המרידה בהקב"ה, וההתרחקות מדרך התורה והאמונה, והוא דגל המיונות והאפיקורסות אשר הניפו במרד ובמעל אנשים הכופרים בה' ומרמיים יד בתורת משה. ואין זה דופה לדגליהם של אומות העולם, דבשלמא אומות העולם העושים להם דגלים אף שאין הוא מורה על התקרבות להקב"ה, מ"ס זה חלקם ונרלים אשר ניתן להם בדור הפלגה, בהנחל עלין גוים בהפרידו בני אדם חלק כל אומה לאחד מן העו"ש שרים כמבואר בספרקי דר"א (פכ"ד), משא"כ כאשר ישראל עושין לעצמן דגל שלא ניתן להם ולא נפל לחלקם וגורלם, אלא הם מעצמן עשאוהו ע"י כוחות הטומאה הס"מ וגונדא די"ת, ה' ישמרנו, אוי דגל זה הוא מקור הרע והכפירה.

(ר"י במדבר עמוד ק"כ)

(ק"ה)

בית שיש בו דגל זה אסור ליכנס בו, כי הוא מדור לכוחות
הטומאה — מי ששומח עם דגל זה, הוא סימן שנכרת לגמרי
מהקדושה

ובלתי שום ספק דבית שיש בו איזה זכר כלשהו מאותו דגל אסור להכנס בו, כי
הוא מדור לכוחות הטומאה, שם הרגיעה לילית, בו משכן המינות והאפיקורסות,
ודגל המינות מורה עליו, ה' ישמרנו מהם ומהמונם. ומי שיש לו ח"ו קצת שמחה
בלב מדגל המינות שהוא היסוד לדרך התורה, הרי זה סימן שנכרת לגמרי ממקור
הקדושה, או לנו שכך עלתה בימינו שנמצאים אנשים אשר בשם ישראל יכוננו
שהם שמחים בדגל שהוא נגד רצון הבור"ה. ואנו אין לנו אלא להיות יושבים
וממתינים אל הדגלים של צד הקדושה, אשר יחזרו אלינו בעתיד, ואז נרגנה
בשועתך וכשם אלקינו נדגול.

(שם)

שלוש שבועות

(ק"ו)

המהר"ל: הג' שבועות הוא ביהרג וא"ל יעבור

ובפרט שאר"י שאג המהר"ל מפראג ז"ל מי לא יירא כמה שנתן על העברת
אלה השבועות דין משומד ר"ל להיות ביהרג וא"ל יעבור, ואין בדרונו מי שיוכל
להכריע כנגדו.

(וי"מ עמוד ק"ב)

(ק"ז)

אף אם האומות כופין במיתות משונות אסור לעבור על
השבועות — חוץ מאיסור השבועה יש בו גם מינות וכפירה

וכבר הבאתי דברי המהר"ל והמהרא"ג דאף בעת שהאומות ח"ו מסיפין
במיתות משונות ר"ל ובעיניים קשים ה' ישמרנו גם אז אסור לעבור על השבועה
והוא ביהרג וא"ל יעבור שאינו תלוי כלל בשבועות האומות וגם מבלעדי איסור
השבועה יש בזה מינות וכפירה ר"ל אלא שהקב"ה הטיל ע"ז חומר העונש של
שבועה אף אם אינו שבועה לדינא מחמת חומר הענין כי נורא הוא ומי לא יירא
ולא יסחד להתיר לעשות איוו פעולה כזו, אלא מין ואפיקורס רי"ש שלא שם
לבו לדברי ה' הנאמרים בקראי ובדברי כז"ל והראשונים. השי"ת ירחם שלא
נלכד ח"ו בשחיתותם ויוציאו במהרה מאפלה לאורה.

(וי"מ עמוד צ"ט)

(קל"ח)

כֹּל אֶחָד מֵחַיִּיב לְמַסּוֹר עֲצָמוֹ לְהַרְיָגָה שֶׁלֹּא יִחְשְׁבוּ עָלָיו שֶׁהוּא מוֹדֵה בַּכִּפּוּרָה ר"ל אִפְּי אִם אֵינוֹ אִמֵּת כִּלְכֵּל

ומבואר בטור סי' קנ"ז אסור לאדם לומר שהוא עכו"ם כדי שלא יהרגו דכיון שהוא אומר שהוא עכו"ם הרי מודה לדתם וכופר בעיקר עכ"ל. והרי שאף כזה שאינו עושה שום מעשה אלא דיבורא בעלמא שהוא שקר גמור ואין בו לא מיני ולא מקצתי אלא אומר כן בשביל פחד של הריגה, מכל מקום כיון שעני אמירה זו חושבין עליו שמודה לדתם והוי כפירה, מחויב לְמַסּוֹר נַפְשׁוֹ לְהַרְיָגָה שֶׁלֹּא יִחְשְׁבוּ עָלָיו עֵינֵן שֶׁל כִּפּוּרָה ר"ל. ומובן לפי"ז דעת המהר"ל דכיון שיציאה מן הגלות קודם הזמן הוי כפירה בתורה"ק ובאמונה לכן אף אם עושה זאת אפילו מחמת כפי של הריגה ר"ל ואונסא כמאן דלא עביד, מכל מקום הוי כשאר עניני כפירה שמחויב לְמַסּוֹר עֲצָמוֹ לְהַרְיָגָה אִף בְּמָה שֶׁאֵין בְּלִבּוֹ כְּלוֹם אֵלֶּא אִךְ בְּשִׁבְלֵי זֶה שֶׁלֹּא יִחְשְׁבוּ עָלָיו שֶׁמוֹדֵה בַּכִּפּוּרָה ר"ל, ומוטל עלינו לפרסם האמונה במסירת נפש ממש לעיני כל.

(וי"מ עמוד צ"ב)

הס"מ השר שלהם

(קל"ט)

כֹּל מוֹדֵינָה יֵשׁ לָהּ שֶׁר בְּשִׁמְיִם, וְהַשֵּׁר שֶׁל מוֹדֵינָה יִשְׂרָאֵל הוּא הַס"מ

ובפרט כאשר נוסדה בא"י מלוכה שהיא נגד דת תורה"ק, פשיטא דהס"מ בעצמו הוא שר שלהם, שהרי כל מדינה ומדינה יש לה שר המושל עליה ולא סגי בלא"ה. ועי"כ מדינה זו שמקורה ושורשה מכוחות הטומאה והספ"ט ודאי שהס"מ הוא השר שלה, ולפי זה אף יושבי ארץ ישראל הרי הם נכנעים ומשועבדים בשעבוד מלכויות, שהרי הס"מ שהוא לעת כזאת אדוני הארץ משעבד בהם ומפתח אותם לחטוא, מלבד מה ששלטון הרשע המושל בארץ כופה בידיים את תושבי ארץ ישראל לחטוא, ה' ישמרנו.

(חרי"ת ודרשות מא"י, עמוד קט"ו)

(ק"ס)

הַס"מ הוּא הַמְּנַהֵיג שֶׁל הַצִּיּוֹנִיִּם, וְעַ"כ עוֹשִׂים כְּמַה דְּבָרִים שֶׁכַּנְגַּד הַשֶּׁכֶל

ובאמת הרשעים עצמם אינם יודעים ומרגישים מי מנהיג ומנהל אותם וכעין שהסביר הרדב"ז (תשו' סי' תרמ"א) ענין הפר בימי אלי' וכו' וככה הוא עם הרשעים שרוצים לעשות רעה, ולפעמים אין יודעים ואין ביכולתם להשיג הדבר ההוא והס"מ מנהל ומנהיג אותם אף בלי ידיעתם. ורואין זאת בחוש ובפרט בדורינו השפ"ש הרשעים עושים כמה דברים שהם כנגד השכל אפילו לשיטתם, והם עצמם אינם יודעים כי השטן הוא שמתעה אותם ומכריחם לעשות כן.

(ע"ג עמוד ע"א)

חיילותיו של גו"מ

(קמא)

מלכות המינות וחיילותיו ילחמו נגד המשיח ויעמדו בצד גו"מ

עכ"פ מעתה אין לתמוה על דברי הוזה"ק הנ"ל שימצאו בישראל כאלו שילחמו נגד מלך המשיח ויעזרו לנגו, כי בודאי יהיו מאלו המינים והאפיקורסים ומלכות המינות וחיילותיו שאינם מנשמת ישראל אלא מנשמת עכו"ם ועמלק כפי דברי הרמב"ם ווזה"ק, או משד"ן ולילין לפי"ד הרשב"א ז"ל, ומצד הלידה דינם כישראל כיון שאבותיהם מישראל, ועליהם טובב כוונת הוזה"ק שהי' מצאם כנחשת ללחום נגד ישראל ומלך המשיח ויעזרו לנגו, אבל יושב בשמים ישחק עליהם כמו שאה"כ על גוג וחיילותיו.

(שם, עמוד ק"י)

(קמב)

הציונים עושים הכנה למלחמת גו"מ

והרשעים האלה עושים הכנה למלחמת גוג ומגוג, ובכר התחילו ועשו פעולות שונות לנתק את ישראל מפטרונם ולהדיח אותם מתורה ומצות, ולפעולה זו הם מכוונים יותר מכל האומות, וכמ"ש רש"י ז"ל בפ' בחקותי עה"פ ורדו בכס שונאיכם, שאיני מעמיד שונאים אלא מכס ובכס וכו' שאומות העולם אינם מוכששים אלא מה שבגלוי וכו' אבל אלו שהם מכס ובכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם עכ"ל. והמטמוניות המה לבכות בני"י ויחפשו אח"ז לנתקם מפטרונם ולעקור כל זיק ושורש האמונה מלכות בני ישראל. וזה כל פעולותיהם לעשות הכנה למלחמת גוג ומגוג.

(שם, עמוד ק"א)

(קמג)

לשונם הטמא

**החיוב לשרוף ולאבד מן העולם לשון הטמא הזה — תמו'
עצומה על שומרי תו"מ שמטמאים את בניהם בלימוד לשון
הזה**

וחם לבי בקרבי בהגיגי מנדל' התמי' העצומה אשר גם שומרי תורה ומצות בישראל ותלמידי חכמים אינם מרגישים את חומר העון כי נורא הוא שמניחים ל"שורד בכתי ספר לנערים את לשונם הטמא שקוראין אותו עברית, אשר דין גרמא בנוקין כמו שכתבתי קצת למעלה, והלא מבלעדי כ"ז האין לא יתבוננו, וכי עדיף מס'ת שכתבו מין שצריך לשרפו עם האזכרות שבו כמבואר בשכת דף קט"ו וכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ו מהלכות יסודי התורה הל' ח' הטעם שמצוה לשרופו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם, והלא מיירי בס'ת שנכתב כדן ולא חידש בו המין שום אות או תנועה אלא העתיקו מהס'ת שנתנו הקב"ה בסיני עם האזכרות שבו ואעפ"כ אך בשביל שהוא כתבו צריך לשרופו שלא להניח שם לפעולתו כלל, ומכש"כ בזה הלשון שנתחבר ונתחדש עיי המינים ומקורו מספריהם המלאים מינות וכספיה ר"ל שאין ספק שהחיוב לשרופו ולאבדו מן העולם, ובפרט שממשיך גם לספריהם כמ"ש בתנר"ב"א שכשיצאו ישראל ממצרים קבלו עליהם שלא ילמדו לשון מצרים כדי שלא יביטו עי"ז בספריהם שיש בהם גם דרכי ע"ז, אבל יצרא דע"ז כבר בטלחה אנשי כנסת הגדולה ושאיני מינות דמשכא.

(וי"מ עמוד תכ"ו)

(קמד)

רוב הלשון הוא מלות חדשות מלשונות העמים — אין זה כלי
כלשון הספרדים — הוא גרוע הרבה מס"ת שכתבו מין —
וגרוע באלפים ורבבות דרגות משאר לשונות האומות

וכ"ז הוא אף אלו לא היו עושין שום שינוי אתר בהלשון אלא מאשכנזית
לספרדית, אבל האמת אינו כן שאין לשונם הטמא כלי כלשון הספרדית אלא
במבטא בלבד, ובעיקר הלשון רוב הדברים הם לשונות זרות כסוב בעיניהם, ומה
שיש בתוכו מלות מלה"ק עיקמו הדברים בשינוים מיפודות הלשון שנמסרה
מאבותינו הקדושים ולה"ה. וכבר הבאתי מרבינו בחיי שזה בעצמו הוא כפירה
ר"ל, מלבד מה שיש בתוך הלשון מלות שרואין ברור בלי ספק שכיוון סתברו
למינות כאשר הוכחתי למבינים, לא עת לטפל פה בזה, ועכ"פ הוא ממש לשון
חדש גם אצל הספרדים אלא שנעשה בדרך דמיון וקורב ולה"ק לצודד בזה
נפשות נקיות וקלקלו הלשון בקלקלה מרובה להוציאו מהקרושה אל עומק דעת
טומאחם ר"ל, וכבר הבאתי שזה גרע הרבה מס"ת שכתבו מין כיון שכל עצם
הלשון התייסדותו והתחברותו ויצירתו באיזה אופן לעקם את לה"ק נתייסד
לנמרי מדעתם ורוחם של המינים והכופרים המסיחים ומדיחים ר"ל, ואין מקום
להתפתק שבדאי לשון זה גרע הרבה באלפים ורבבות דרגות עד אין שיעור וערך
משאר לשונות האומות שנעשו עכ"פ ע"י מלאכי השרת שרים העליונים המאמינים
בהש"ת ומפתחים ממנו ית"ש כפחד ורעדה כמבואר בפרקי דר"א, ולשון זה
נעשה ע"י המינים הכופרים הכל ר"ל הגרועים הרבה מעובדי ע"ז כמו שפשוט
בש"ס וברמב"ם ובכל הפוסקים.

(שם, עמוד ת"ל)

(קמה)

**הראשונים כמלאכים עשו חרם נורא על לימוד שפות זרות
בא"י אף מה שמותר מצד הדין**

ובאלו המאה שנים האחרונים נתוסף עוד חומרא בא"י מה שאינה בכל
העולם כולו, שזה יותר ממאה שנה שהתאספו כל גדולים וקדושים וכל ת"ח שהיו
אז בא"י והיו זה בימי הגאון בעל סאת השולחן ועוד גאון"ק שהיו שמה והתמו
כולם על חרם חמור ונורא בכל מיני ארורים ושמתות נוראות על כל הלומד בא"י
איזה לשון אפילו לשון המדינה אם יהיו ב"ח אפילו מה שמותר מצד הדין, ונשנה
איסור זה כ"ס בכמה דורות גם בימי הגאון מהר"ל דיסקין ורש"ז מלובלין בעל
תורת חסד ועוד בכמה דורות שחדשו לחתום כולם על החרמות והשמתות
הנוראות וכתבו בפי שזה חל על כל יושבי אה"ק ועל כל הבאים לא"י עד ביאת
הנא"ל, וכתבו כי כל הבאים לא"י רובם ככולם באים ללימוד תורה וחפלה.
ומבואר שם שהגזירות והחרמות נאמרו בין על הזכרים בין על הנקבות תינק
והינקות גדול וקטן שם הוא, וחתמו על אותן החרמות כמה מאות ת"ח ובתוכם
גדולים עצומים מאוד כל מי שהיו בא"י כאותן הזמנים ונדפס כ"ז בס' מעשי
אבות שמה יוכל לראות פארא באורך עד כמה החמירו בקללות נוראות ר"ל ע"ז.

(ורא"מ עמוד ש"ג)

(קמו)

ק"ו שנכלל בהרם זה לשונם הטמא שאסור גם בלא"ה
 וא"כ נורא ואיום שם לימוד כל הלשונות מחמת החרם אף המתיר מצד הדין,
 ומכשיב לשון הטמא הזה שבלא"ה הוא איסור חמור ונורא מחמת שהוא לשון
 המינים כנו"ל והוא אסור בהחלט אף בחו"ל שלא נעשה איסור וחרם על שאר
 הלשונות, אבל שאני אותו הלשון הטמא של המינים שהוא מינות ואסור מצד
 הדין גם בלא"ה.

(שם, עמוד ח"ב)

(קמו)

נורא ואיום! צ"ט אחוזים בא"י עוברים על החרם

ועתה בעו"ה כמעט תשעים ותשעה אחוזים מתושבי אה"ק עוברים ע"ז החרם
 ר"ל שלומדים שאר לשונות בבתי החינוך ולשון הטמא שבו להם המינים
 וקראו אותו עברית.

(ויא"מ עמוד שני"א)

(קמח)

אחד מי יודע

ולא נשאר נקי מאותו האיסור אלא בתי הת"ת לילדים וילדות שאינם בשום
 מפלגה. ואיני יודע אם זה מניע לערך אחוז א' מטאה האחוזים ילדי המדינה.

(שם)

(קמט)

פסק דין נורא!! מוטב להשתחוות לצלם מאה פעמים ביום מללמוד לשון זה

ובעו"ה כלשון הטמא הזה "עברית" נחפסין כל העולם ולומדין אותו
 בישיבות ובבתי חינוך כדי למצוא חן ושכל טוב בעיני הכופרים, ואני אומר
 להוי ידוע שהלשון הטמא הוא חמור הרבה יותר מע"ז, ומוטב להשתחוות לצלם
 מאה פעמים ביום מללמוד לשון זה, ואני אומר זאת עפ"י הלכה, ואפי' אם כל
 העולם יאמרו להיפוך ג"כ לא אסוג אחור כי זהו שורש פורה ראש ולענה,
 ובעו"ה כמו שתפס כל העולם כולו בענין המדינה כן נתפסין גם בזה, ד' ירחם.

(במסיכה לטובת מוסדות יט"ל בא"י בהעלתך תשכ"א)

(קנ)

גם על הבנות צריך להשיגח שלא ילמדו בבתי חינוך הלומדים עברית

ובענין חינוך הבנים מוטלת החובה על הורי הילדים להשיגח על בניהם
 בעינא פקחא ולהנהיגן לת"ת, ולא על הבנים בלבד כי אם גם על הבנות סחוייבים
 להשיגח שיתחנכו ברוח האמונה בהש"ת ובתורה, ולא ילכו לרעות בשדות אחרים
 להתחנך בבתי חינוך הלומדים בשפת עברית.

(דברי יואל יתרו עמוד צ"ב)

(קנא)

אם האשה למדה שפה זו בנערותה, יכולה לקלקל אח"כ כל הכית
הנה התוה"ק היא נצחית ונוהגת בכל דור ודור, ואפ"ל כי הקדימה התוה"ק
את הנשים לאנשים כדי לזרזם ביותר להתנהג בדרך התורה כי בהם הממשלה
מצויה יותר שמלמדים אותם לשון זו וזורקין בקרבם ארס טומאת הציונות ועל
המינות, והרי נשרש בקרבם כח המינות, ואח"כ הם הולכות ונישאות לפני תורה
וסהרסות בתים שלמים בישראל, כי הארס שקלמו בנערותם מספיע בהם ויוצא, על
כן זהו יסוד החינוך ללמד את הבנות אך ורק בבתי חינוך שאין לומדים בהם שפה
זו.

(שם)

ה' אירר

(קנב)

הדבר ברור שחכז"ל היו קובעין יום זה לת"צ, שהוא גרועה
הרבה יותר מהחורבן בגוף ובנפש

ובעוה"ר עד היכן הדברים מגיעין אי לנו שכך עלתה בימינו לראות בעינינו
שפלות הדור שימצאו עוד יהודים חסידים שביום מר ונמחר בזה (ה' אירר) שהעמידו
מנאצי ה' ויש בו כל ראשי העבירות ג"ע ושפיכות דמים וע"ז והוא כנגד רצון
הבורא ב"ה ניאוך לה' יסוד המינות יסוד שפיכות דמים שנהרגו על ידיהם כבר
כמה רבבות יהודים ונמצאים עוד יהודים שמנחיים עוד תפילין ויאמרו על יום כזה
שהוא יום ומשמחין עצמם עם מכעוסי ה' אינו נא לנו לפני הבורא כל העולמים ואין
צורך להאריך בזה דקצר היריעה מהכיל ואין עוד מה לדבר בענין זה דכל בר
דעת מבין זאת — וליקח חלק בזה בעוה"ר הוא ממש יהרג ואל יעבור —
ואצלי הדבר ברור שאלמלא היו חכמז"ל כאן היו מתקנים את יום זה לתענית ציבור
בכל מקומות, שהוא הרבה יותר גרוע מהחורבן בגוף ובנפש — וכיון שקרה לנו
עכשיו סיבה זאת (נפילת הס"ע על הארץ בחוה"מ ספח) אע"פ שעפ"י חשבון
ה' יותר טוב לקבוע תענית על זה בשבוע שני של בה"ב אבל ראיתי שהוא
סיבה מן השמים שיקבעו אותו דייקא על יום זה שגם בלא זה היו צריכין לקבוע
תענית בזה היום כנ"ל רק שאנו אין בכוחינו לעשות זאת להפיל על הציבור, רק
אחר שמטיא צריכין לקבוע תענית סחמת הסיבה הנ"ל ע"כ החיוב מופל דוקא על
יום זה להרבות בתפלה ותחנונים ולבקש מהשי"ת שיסיר חרון אפו מישראל
שינצלו מכל צרה וצוקה ולא יהיו נתפסים ברשת המינות.

(חר"ת חש"ז תורע, עמוד כ"ב)

(קנג)

כדורות הקודמים היו קובעין ע"ז מאה תשעה באב"ם

והצדיקים מדורות הקודמים אם היו רואין כזאת לא היו יכולין לסבלו מרוב
צער ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי ויזא קען מען דאם אויז רואיג צוקוקן
וויא מישראל אים מיט כסירה מאות אלפים אידישע קינדער וזע ברובי ד' ונמצאין
עוד משומרי ת"ר"ם ששמחין עלי איד וניאוך ד' כזה שקמה מלכות המינות בישראל
נגד התורה ונגד האמונה, ודורות הקודמין אלו היו רואין כזאת לא היו קובעין ע"ז
תשעה באב אחד רק מאה תשעה באב"ם שגרוע הרבה יותר מהחורבן, ושפלות
הדור גדול כ"כ עד שאין בשר המת מרגיש באיזמל. (הר"ד תשכ"ב)

האגודה

(קנד)

רוב גדולי ישראל התנגדו להאגודה מתחלה ועד סוף, ואף אותן המועטין שתמכו בה היו רק מפני שהראו פנים בלוחמים נגד הציונות

יש שהולכים בסמיות עינים יען שזה מעשי האגודה שהי' בהתיסדותה גם גדולים וצדיקים מדור שלפנינו לכן אין להרהר אחריהם, ודעת לנכון נקל אשר הכל יפצה פיהם. ואני זוכר את כ"ל האגודה ומעשיה והשתלשלות הענינים מתחלת התיסדותה באסיפה הראשונה עד עתה, ודברתי עם רוב גדולי ישראל שבמשך הדורות האלה בדבר האגודה, ואספר בקיצור. הגה רוב גדולי ישראל היו מתנגדים לאגודה מתחלה ועד סוף, אלא שהרבה גדולים צווחו עלי' בקולי קולות, והרבה גדולים לא נכנסו כ"כ בעובי הקורה, שלא היו דרכם כן, אבל קול דממה דקה ישמע מהם לירדעם ומכירים שלא להתחבר כלל להאגודה. אמנם היו גם גדולים וצדיקים שהיתה כוונתם לשמים שהחזיקו את האגודה כחושבם שהמה החוטים עם הציונות והמזרחיות, יען שנפשם היו מרה להם ממעשה הציונים והמזרחים ופחדו ורעדו מהתקלקלה המרובה היוצאה מהם, לכן היו להם כמים קרים על נפש עייפה את כל מי שראו או ללוחמים עם הציונים והמזרחים, ורוב צערם על הציונות והמזרחים השיא את דעתם להתחבר עם האגודה שהיו או לחוטים עסם. (ויא"מ עמוד קמ"ד)

(קנה)

האגודה של עכשיו אינה כלל אותה האגודה

ולבאר בפרטיות הטעמים והנימוקים של הפלוגתות והדעות שהיו אז בין חכמי הדור אודות האגודה אין נפקא מינה עכשיו לדבר מזה, כי מאי דהוה דהוה, ועכשיו אישתני הרבה לגריעותא.

(ויא"מ עמוד קמ"ה)

(קנו)

האדמו"ר מגור כתב בעצמו שאסור להתחבר למפלגה שיש בה חפשים ולקבל מהם מתנה — האגודה דהאידינא התחברו לגמרי להציונים וכ"ל חיותם מהם

וכל הגדולים שבדור שלפנינו שהיתה כוונתם לשמים להתחזק את האגודה לא עלה על דעתם או מעשה תעתועים כאלה. והעד הנאמן ע"ז הוא הרב הגה"צ המפורסם האדמו"ר מגור ולה"ה שהי' ראש המחזיקים את האגודה בימיו ונדפס ממנו מכתב גלוי באוסף מכתבים מכתב ל' שהתירעם מאוד על מי שמתחבר למפלגה שיש בה חפשים או מקבל מתנה שהם שזה מויק, והזהיר על ככה, אי"כ ע"כ שלא עלה על דעתו ול' שהאגודה שהוא בתוכם יעשו ככה את אלה. ושוב אח"כ התחברו האגודה להציונים בממשלתם ולהמזרחי בדתם ונעשו קשר אחד להיות חזית דתית, וכולם מקבלים לא רק איוה מתנה בלבד, אלא כל עיקר קיומם וחיותם של האגודה ושעולותיה והחינוך שלהם הוא מנח מתנת ידם של אלה הנאים לעקור כל התורה מלח"ה, והמה נמכרים להם עבור קיומם כמוכין. (שם)

(קנז)

המחלוקה שהי' להם עם הציונים לא נתקיימה ועבדו שלמה בהדייהו

וככה הוא בענין האגודה שהיו לוחמים עם הציונים, אבל בעת שרצו הציונים לקבלם וליתן להם חלק בממשלתם, כי מעת שקבלו הממשלה רצו לספח את כל הרחיים בתוכם כדי שיהי' להם חיווק מזה כמובן, נכנסו לתוכם בשמחה ובששון והמה למדינה הציונית לחיווק רב, ואינלאי מילתא שהמחלוקה שהי' להם עמהם אין מוסה להתקיים.

(שס)

(קנה)

הגדולים לא נתנו הכשר על השם "אגודה"

וכמו כן הוא ענין האגודה כי הגדולים שהיו עם האגודה הי' כפי ראות עיניהם אז, אבל לא נתנו הכשר על שם אגודה שאף אם יעשו מעשים אשר לא יעשו פ"ט שמה גרם, זה ודאי שמות והכל שאין למפל' בזה.

(שס עמוד קמ"ו)

(קנט)

מה שתולים עצמם בהגדולים שיסדוה, הוא הוצאת לעז על שוכני עפר

אלא אף לפי דבריהם שמחמת המציאות נעשה השינוי, עכ"פ חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיכם, והאיך אפשר לתלות זה בדור שלפנינו, אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבוא ויעיד, ואין זה אלא הוצאת לעז על שוכני עפר, מי יגלה עפר מעיניהם והיו מצווחין ע"ז ככרוכיא.

(שס עמוד קמ"ו)

(קס)

שינוי השם

וככה אני אומר על האגודה הזאת שמה שנקראו באותו השם שקראו אותם בדור שלפנינו היו זה שינוי השם לגמרי לפי המהות של עכשיו ואינם כלל אותה האגודה שהיתה אז.

(שס)

(קסא)

עם הציונים לא היו מתחשבים בשמים, רק האגודה גרמו כל הרעה

בעוונותינו הרבים דעס האט אונז באטראפען, יודען האבן נישט געהאט קיין כח המעציר און זענען נאך געגאנגען דע רשעים דע רשעי ארץ, דע כופרים אליין וואס האבן דאס געטוען העט ווען נישט געשאדט ווייל זיי זענען ארויס פונעם כלל ישראל, דעס שאדט נישט פאר יודען ס'איז נישט אזא קטרוג ווארן ווער רעכנט זיך דען בשמים מיט דע וואס זענען כופרים ל"ע, נאר בעוה"ר אז יודען שומרי תורה ומצוות זענען נאך געגאנגען זיי האבן זיך משתף געווען מיט זיי הם הביאו עלינו את כל הרעה הזאת, דעס גרויסן פחד וואס מ'האט מורא געהאט אין מצרים און יודען האבן דעמאלטץ געפאלגט, בעוה"ר דאס האט באטראפען.

(ס"ג וראא תשכ"א)

דין חברי הכנסת, והשתתפות בבחירות

(קסב)

כל חבר הכנסת עובר על הרבה איסורים נוראים של יהרג ואל יעבור

ובעיקר הדבר כבר נתבאר להלכה שכל הנכנס להיות חבר הכנסת עובר על הרבה איסורים נוראים שכל אחד ואחד מהם הוא ביהרג ואל יעבור, על הכניסה ועל השבועה ועל ההשתתפות ועל העזי ועל המינות וכל המסתעף. וגם מבלעדי האיסורים הנ"ל גם על עיקר המלוכה לפני הזמן כבר אר"י שאג הוא המהר"ל וז"ל מי לא יירא במה שנתן עליו משפט חרוץ של שמו להיות נהרג ע"ז ר"ל אף בכל מיני עינייים קשים כשמו ממש, וק"ו ב"ב של ק"ו כשנתוספו ע"ז עוד כל אלה האיסורים הנוראים שהבאתי למעלה, וכ"ז ברור להלכה לאמיתה של תורה למבקשי האמת.

(וי"מ עמוד קמ"ד)

(קסג)

גם כל ההולכים אל הבחירות נעשין שותפין לכל האיסורים של יהרג ואל יעבור, חוץ ממה שעוברים על לפני עור — גם בעצם פעולת הבחירה כבר הוא מודה בע"ז הטמאה הלזו

ומעתה נוכל להבין חומר האיסור ל"ך אל הבחירות, שפלבד שעוברים בזה על לפני עור על כל העבירות שעושין חברי הכנסת, כי אי אפשר להם להיות חברי הכנסת אלא ע"י קולות הבוחרים, והמה באי כוחם של הבוחרים, אי"כ הבוחרים מהם המביאים והגורמים לכל האיסורים שיש בהם ע"ז ומינות והעברה על השבועה לפני הקץ וכל המסתעף מאלה, אבל גם בזה עצמו שהולך אל הבחירות לשלוח באי כח אל השררה הטמאה הלזו בזה עצמו הוא מודה בע"ז הטמאה הלזו ונעשה ג"כ שותף באמצעות באי כוחו אשר מהם יושבים שמה במקום הממא, ומי לא יירא לנפשו להיות מודה בע"ז ולהשתתף באיסורין חמורים כאלה שחמורים מכל התורה כולה, והוא שורש פורה ראש ולענה של כל פירצות הדור בעוה"ר ע"י האמונה בהניאוך הגדול והנורא הנעשה ע"י מנאצי השי"ת ותורתו הקדושה בכת מלכות של מינות ר"ל המעכבת גאולתינו ופדות נפשינו מגלות המר והנמחר ברוחניות ובגשמיות וכל מיני צרות צרורות הנמשכין מזה השם ישמרנו.

(וי"מ עמוד קמ"ד)

(קסד)

כל חבר הכנסת צריך לישבע על קיום המלוכה וחוקיה

ועוד שהרי כל חבר הכנסת טרם שיכנס בה, צריך שישבע קודם על קיום המלוכה וחוקיה, ואותה השבועה בעצמה גרועה הרבה יותר ממודה בע"ז, הדודה בע"ז אינו אלא דיבורא בעלמא, וזה הוי הוראה בשכרעה.

(וי"מ עמוד ק"ד)

(קפה)

הוא ממשלת ע"ז שאינם מאבדים ע"ז הישנים, ואדרבה מתקנים אותם וזונים עוד חדשים והוא ביהרג וא"ל יעבור — משרד הדתות שלהם הוא ע"ז גמורה

והיוצא לנו מזה שהכובשים ארץ ישראל עם הע"ז שכתוכה ומחוקים ממשלתם על כל בתי הע"ז ואינם מאבדים אותם, יש להם בזה דין עובדי ע"ז, ובעת שהיתה ההשגחה גלוי' ולא הי' עדיין הסתרת פנים היו המים שוטפים את כל שונאי ישראל אף עבור מחשבה כזאת. וא"כ אלה הרשעים שלא די שאינם מאבדים את הע"ז שתחת ממשלתם אלא אדרבה מתקנים אותם וזונים להם כל עניני כבוד וזונים בתי ע"ז חדשים, וגם הועמד מפעם הממשלה משרד הדתות שנקרא ב"שון רבים לכלול כל הדתות, שמסרתם לתקן כל הדתות. זה איזה שנים נתפרסם במכתבי העתים ששר הדתות שהי' אז התפאר בפני כותבי העתים שהוא עושה באמונה לתקן את כל הדתות אף דת ישראל בתוכם, ואילו הי' האמת כדבריו שעושים תיקונים גם בדת ישראל כמו בע"ז, הי' ע"ז בשיתוף, אבל אין האמת כדבריו, כי בדת ישראל עושים קלקולים גדולים ונוראים ומפעמים אותה בעוה"ר, ואת הע"ז הטה מרכיבי ישראל, והאומות לא נצטוו על ע"ז בשיתוף, אבל בישראל הוא עון חמור מאד ואין שום חילוק בין ע"ז ממש. ואין שום ספק כי אף כשיביל עון זה כלבד יש לאותה הממשלה דין ממשלת ע"ז שהוא ביהרג וא"ל יעבור.

(י"א"מ עמוד ק"י)

(קפו)

כל חברי הכנסת עוברים ביהרג וא"ל יעבור שמשותפים לע"ז ואם כן כל המשתתפים בממשלה זו הטה שותפים לע"ז ועוברים בזה על איסור דיהרג וא"ל יעבור, ואף אלו הי' בא אלי' ומשיח וכבר הגיע זמן הגאולה והיו עושים בממשלתם כל חוקי התורה ומצותיה מלבד אותו העון שלא לבער את הע"ז שתחת ממשלתם, הי' אסור להשתתף במלכותם באיסורא דיהרג ואל יעבור, אך אין מציאות לדבר שיהי' כן בממשלת התורה.

(שס)

(קפז)

האגודה התאמצה ליכנס במשרד הדתות שהמה עובדי ע"ז וזה איזה שנים שנתפרסם מכתב גלוי מהאגודה שמתרעמים על הממשלה על שאינם נותנים להם מקום במשרד הדתות. ותמהתי שאינם נושים לפרסם שמתאמצים ליכנס באותו המשרד שהטה בודאי עובדי ע"ז עכ"פ בשיתוף אף לסי דבריהם, אלא דלשטיחיהו אולי דכיון שהשתתפו באותה הממשלה שהוא המקור לאותו דבר א"כ כבר השתתפו לע"ז, וחו אין נפקא מינה להשתתף גם בכל דבר היוצא מן הטמא ר"ל.

(י"א"מ עמוד ק"א)

(קפח)

דינו של ה"כנסת" איסור חמור אף לעבור על פתחו, וכ"ש לייבנם לתוכו, ואף לראותו אמור

עכ"פ לדינא במקום שאין סק"נ ממש ודאי דאין שום היתר אף לעבור אפיתחא דאותו הכנסת שהוא בית מונים, ומכש"כ לייבנם לתוכו, ואף לראותו אמור כמו שהבאתי מהרמב"ם ז"ל בבית עכו"ם, ומכש"כ בבית מינים שחמור יותר וגם מושך ר"ל, (ויא"מ עמוד ק"ט)

(קפט)

אם הכניסה הוא באופן עילוי וחשיבות כמו חבר הכנסת, אז אמור ביהרג וא"ל יעבור

אבל כ"ז הוא כשהכניסה לשם הוא אך להנצל מהריגה ע"ד שאמרו בגמרא שרודף אחריו להורגו ונחש להכישו שאין כזה עילוי וחשיבות להם, אבל אם הוא באופן חשיבות ועילוי להם הוי לכו"ע באיסורא דיהרג ואל יעבור, כמבואר כ"ז לעיל, אשר ע"כ הנכנסים לשם ליתן להם עילוי וחשיבות של שרי מלוכה הוא איסורא שאמור לעשות כן אף בשביל להנצל מהריגה, ומכש"כ אלז ההולכים שם להשתתף עמם ולהתקשר עמם בשבועה ונותנים הוד"י לחלקם שוכו לאותה המלוכה ר"ל, כבר בתחלת הכניסה כלבד עוברים באיסורא דיהרג וא"ל יעבור.

(שס)

(קע)

כל ההולכים אל הבחירות המה מודים בע"ז זו, ונעשים ג"כ שותפים בכל האיסורים הנ"ל

והאמת עד לעצמו למקשי האמת כי הוא ברור להלכה בלי שום ספק ופקפק כי גורא ואיום הוא כל האיסורין החפורים שהבאתי שיש בהשתתפות זו להיות חבר הכנסת, אשר כל אחד ואחד מהאיסורים ההם הוא ביהרג וא"ל יעבור, וכל ההולכים אל הבחירות ונבחרים באי כהם לזושתתף על ידם באותה הכנסת המטאה הנה המה מודים בע"ז זו, גם נעשים כזה שותפים לאותו הכינוס של רשעים כי מכאם ושם של הנוחרים יושבים שמה חברי הכנסת, ונעשה הכל שותפות אל אבי אבות הטומאה של כל אבות הניקין למיניהם.

(ויא"מ עמוד קע"ה)

(קעא)

כל חבר הכנסת הוא שותף גמור בכל חוקיהם ובכל פרטי מעשיהם אף אם אינו שם

ומעתה היעלה על הדעת שיהי' איזה היתר להשתתף אף בשותפות כל דהו לעבירה חמורה כ"כ, ובפרט שיש כזה גם מינות וכפירה ר"ל, ואין שום ספק כי כל המשתתף באיוו עבירה דינו כשאר השותפין. וגם כי היות שלפי החוק צריך להיות אותו מספר הנבחרים, שבלא זה א"א להם לעשות שום חוק, אי"כ כל המקבל משרה באותו המספר הוא מאותן שעל ידם נעשו כל החוקים שעושים, והוי כל אחד ואחד מהם שותף גמור בכל פרטי מעשיהם מהחל ועד כלה אף בשעה שאיננו שם,

(ויא"מ עמוד ק"ד)

(קעב)

מה שטוענים שהמדינה הוא "בדיעבד" הוא הב"ל וריק, כמו שאין שייך לומר בדיעבד על ע"ז

זה ודאי שאין טענה לומר דכיון שנעשתה התועבה הזאת ע"י כת של מינים ואפיקורסים שאינם צייתים לקול הכמרים ולתוקף אזהרת התוחק מותר אח"כ להשתתף עמם, כמו שאין טענה לומר על כנופיא של ע"ז כמו מיסיאנערן וכדומה דאף שכבר נעשו ועשו גדולות ונצורות לכבוש רוב העולם ויש להם ממשלה חוקה, גם הראו מופתים נוראים כמבואר בגמרא ע"ז דף ג"ה, הכי יעלה על דעת איהו טאמין בהשיית להשתתף עמם, ומכש"כ בכתות של מינים ואפיקורסים שהוא גרוע הרבה יותר מע"ז, (ור"מ עמוד ק"ד)

(קעג)

בכל פעם נתברר יותר חומר האיסור

הנה כבר כתבתי דברים ברורים בזה בשנת תשכ"א, והנני מאשר גם עכשיו את כל מה שכתבתי אז בזה כי לא נשתנה אצלי הענין מאז ועד עתה אף זיו כל שהוא, אדרבא כמשך הזמן בכל עת נתברר לי יותר חומר האיסור בזה, וש"א"א ש"צמח איוה טובה במה שהדתיים יושבים שם, וכמ"פ הודו בעצמם שלא יוכלו לפעול שם שום טובה כאשר נתברר לפני בכירור.

(ד"י מכתבים ח"א עמוד קל"ג)

(קעד)

כל דבריהם זיופים ממש והכלים גמורים בלי טעם ובלי ריח

וככה אנו רואים היום שהמה מדפיסין הכלים גמורים זיופים ממש ומטהרים את הרצין לא בקין טעמים אלא אף בלא שום טעם וריח, ואע"כ הידועי קרנות מכריעין כדבריהם, וכע"ה רובא דרובא גם מהת"ח שבזמנינו נמשכין אחר דעת יושבי קרנות.

(ד"י מכתבים ח"א עמוד קכ"ג)

(קעה)

כל הנ"ל הוא אחרי עיון ושיקול רב ויגיעה רבה — אני מוכן למסור נפשי בשביל האמת — העבירה היותר גדולה בזמנינו לילך אל הבחירות וצריך למסור נפשו ע"ז

והנה כ"כ בענין איסור הבחירות שאחרי עיון ושיקול רב ויגיעה רבה העליתי להלכה דהכנסת שלהם יש בו משום מינות ואפיקורסות, עבודה זרה וילוי עריות ושפי'ד, וכל המשתתף אתם, הוא שותף לכל מה שהם עושים, והעושה שליח ללכת שמה ג"כ אסור, כי שלוחו של אדם כמותו, ואם כי רבים רצו שלא אדבר מזה אבל אני מוכרח להגיד, כי זה עלה לי כבר ביוקר כידוע, וחזן מזה הי' לי הפסד ממון ע"י להתלמודי תורה שיסדתי בתול' והת"ת שיסדתי בא"י וכ"ו, אבל אני מסקיר את הכל ואני מוכן ומוזמן למסור את נפשי על דבר אמת וגם לא אפחד מפני סכנת חרב ח"ו, שלדעתי אין איסור יותר חמור מזה בזמננו, והייתי יכול לכתוב חיבורים גדולים מגודל האיסור אבל א"א כ"כ להרחיב הדיבור, אבל דעתי דעה ברורה אחרי יגיעה של הרבה זמן שדבר זה אסור וצריך למסור הנפש על זה.

(חז"ת ודרשות מא"י ע' ק"ט)

(קעו)

עפ"י הלכה מחויב כאו"א לעשות כל מה שביכולתו כריב"ז בשעתו, להכריז ולהודיע שהציונים אין להם חלק ונחלה בקרב ישראל, ואין אנו אחראים למעשיהם

ועכשיו שהמחאות והזעקה בחוצות אפשר שתהיי בהן תועלת לצוות הציונים שכבר השחיתו והעבירו לשמד ר"ל, מאות אלפים מילדי ישראל, לאמר להם הרף, הרי יש לדעת שע"פ ההלכה מחויב כל או"א מישראל לעשות כל מה שביכולתו כריב"ז בשעתו וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל בספר המצוות הנ"ל, ולזעוק המם על הפשעים הנסים של הציונים. ואדרבה עלינו להשמיע לכל או"א לדעת, שאין הציונים הכלל ישראל, והם הם המשחיתים את כרם ד' צמאות ועם ישראל הנחו זה השומר הרי על מורת ד', ועם ישראל השומר משפרת הקודש אינו אחראי כלל למעשיהם הרעים של כל הציונים והחפשים למיניהם, ומצווים אנחנו למראה כפירה והפקרות כזו, להכריז בחוצות על קשר ישראל להש"ת ולאורייתא הקדושה ולהקל מעט את חרפת חילול שמו ית' על ידי הציונים.

(קנז: דברות קדש)

(קעז)

חוב קדוש להכריז לפני האומות שאין הציונים מציגים הכלל ישראל

וזה לא כבר הצהיר שוב הראש שלהם לפני כל נציגי אומה"ע שאין ח"ו לבני ישראל קשר עם התוה"ק ואין לך חילול ש"ש גדול מזה, ובוודאי חוב קדוש להכריז לפני אותם אודיע עצמם שאין הציונים דוברים של כלל ישראל, ישראל קדושים הם והתורה הק' היא כל חיינו ואורך ימינו.

(שס)

(קעח)

מצוה על כל יחיד ורבים להפגין ולהתריע בכל אופן שיכול בכל עת ובכל מקום

הכופרים וכפרט הדתיים מכריזים שהתגובה בחוצות היא חילול השם ואלה המגידיים האמת ברחובות הנם מלשינים וכדומה, ונותנים אותם למרגלים ולשונאי ציון וכו' ואני אומר שמצד הלכה, ויש לי הרבה ראיות ומקורות להביא על כך, מצוה על כל יחיד ורבים להפגין ולהתריע באיזה אופן שיכול. ולעשות כל מה שביכולתו, למען כבוד השי"ת המחולל עיי הציונים, ויש להפגין בכל עת ובכל עין ובכל מקום לעזור לנו במאבקנו נגד המסיתים והמדיחים מאות אלפי ישראל ככל מיני שמד וכפי"י אחר שאין מוצא ואופן אחר.

(שס)

(קעט)

צריך לפרסם בגלוי שאין אנו רוצים במדינת ישראל שהוא מרידה במלכות שמים ובתורה"ק

ועלינו לגלות דעתנו בפרסום ובגלוי, כי כל יהודי חרד עם אל ומאמין בהבחי"ת, אינו חפץ בממשלתם ובמדינתם, ועצם קיומם מתנגדת לתורתנו הקדושה ומרידה במלכות שמים, כמבואר אצלנו באריכות בספרי ויואל משה, והוא אבן נגף לכל ישראל וזה ברור ואין בה צד ספק.

(ע"ה"ג השמטה, עמוד קצ"ג)

(קפ)

המחאות: מן המצות הגדולות ביותר וצריכים לעשותם במסנ"ס ממש

ובאמת אי"ו ה"ר באפשרי אף במסירות נפש ממש להודיע לאומות העולם כי רשעים הללו אינם באי כוחו של כלל ישראל, ויהודים שומרי תורה ומצוות אין להם שום שייכות עמהם, היה דבר זה מן המצוות הגדולות ביותר, וה"ר צריך לעשות כן במסנ"ס, אבל בעוה"ר יראים מן הדור, ואם כבר נמצא אחד האומר זאת בפומבי, הרי המנהיגים התורנים לוחמים נגדו ומחפים עליהם בתירוצים שונים.

(ר"י נשא, עמוד קכ"ח)

(קפא)

המחאה חיוב על כל אדם

וכבר הבאתי מדברי הרמב"ם שעפ"י הדין מחויב כל אחד ואחד לסבול הכל מאנשי דורו עבור כבוד השי"ת ותורתו הקדושה, כמו שסבף אברהם אבינו ע"ו.

(יו"א"מ עמוד ט"ו)

(קפב)

המבין את הענין צריך לעוק זעקה גדולה ומרה

ואין ספק כי המבין את הענין צריך לעוק זעקת מרה ע"ו בפני כל וא"ל יירא וא"ל יחת מורם העולם, שאם יכנסו הדברים באיזה לבבות מבני ישראל יהי מזה ספרה גדולה לישראל.

(ע"ה"ג עמוד קע"ה)

(קפג)

בעוה"ר אין איש מוחה כדת וכהלכה — המחפה על הפושעים דינו ממש כדין הפושעים

והחי יתן אל לבו כדורינו השפל אשר אותה המלוכה מלכות המינות ר"ל שמלכד שטילקו לגמרי את התורה"ק מכל חוקותיהם ומשפטיהם אבל עוד לוחמים בתחבולות שונות נגד התורה והאמונה ולא די שאין איש מוחה כדת וכהלכה אבל עוד נותנים להם כח והיוק עצום בדברים שונים ומשונים אשר חסמר שערות אנוש, וכבר הבאתי כ"פ מ"ש במנות הלוי כי המחפה בדברים על הפושעים גרוע הרבה יותר מאותן שלא מיהו, כי דינו ממש כדין הפושעים.

(ספ)

(קפד)

מי שאומר על המחאות שהוא חיה"ש הוא ג"כ מהם

צועקים שהמחאות וההפגנות הנן חילול השם, ואני אומר שהאומר על זה חילול השם הוא גם כן מהם ודעתו נחה בהירוס הדת.

(שס)

הציונים גרמו השואה

(קפה)

השואה האיומה הי' עונש על העברה על השבועות — גלוי ומפורש בדח"ל שעי' העברה על השבועות נעשין כהפקר ממש — רוב ישראל עברו על השבועות על כן הי' מה שהי'

ועכשיו בדורנו זה אין צריכין לחפש ולבקש במסמונים את העון שהביא עלינו את הצרה הזאת, כי הוא גלוי ומפורש בדברי חז"ל, שהגידו לנו זאת בפי' שלמדו מקראי שעל ידי העברה על השבועות שלא לעלות בחומה ושלא ידחקו את הקץ ח"ו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה. ובעוה"ר כן הי', המינים והאפיקורסים עשו כל מיני השתדלות לעבור על השבועות הללו לעלות בחומה וליקח מעצמם ממשלה וחירות קודם הזמן, שזהו דחיקת הקץ, והמשיכו לבנות רוב בני ישראל לרעיון הטמא הזה וכו' עד שכימים האחרונים כמעט רוב ישראל סייעו בפעולות שלהם באופנים שונים, המביאות לעבור על השבועות, וגם נעשה בפרהסיא לעיני כל ישראל, ומועטין הן שזכו לעשות מהאזה כראוי. על כן באה עלינו הצרה הזאת, מה שאמרו חז"ל בפי' שנעשו מוסקרים כצבאות וכאילות השדה ר"ל, ואין פורעניות באה לעולם אלא בשביל הרשעים ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים. ואלו לא הי' בישראל אלא אותו העון בלבד, הלא הוא ברור ומפורש בדברי חז"ל העונש המר מה שהי'.

(ויא"מ עמוד ה')

(קפו)

לא הי' שום גזירה אלא הותר דמם כהפקר ממש, והוא העונש המבואר בקרא רק על עון העברה על השבועות

והנה לא מצינו בקראי עונש רע ומר נורא ואיום כזה של אני מתיר בשרכם הפקר ממש כצבאות או כאילות השדה וזולת על אותו העון של העברה על הקץ ועל השבועה כמו שהוא בקרא דהשבעתי אתכם וגוי וכדרשת חז"ל, ולא הניע כזאת לישראל מאז היתה לגוי זולת בדורנו בעוה"ר שלא הי' נזירת שמד ולא שום טעם וסיבה אלא הותר דמם והופקר ממש כצבאות וכאילות השדה ולא נרדע מה זה ועל מה זה, אלא הוא הדבר המבואר בקרא רק על עון העברה על אותן השבועות, ואי"כ הכתוב מעיד שהוא הגורם, ואין איש שם על לב.

(שם עמוד ר')

(קפז)

חוץ ממה שהוא עונש על השבועות, הרבו ג"כ במלשינות נוראה כדי להשיג מדינה, עד שגרמו למה שהי

ואין איש שם על לב כי ע"י הכתות האלה שמשכו לב העם ועברו על השבועה של החוקת הקץ ליקח מלכות וחירות קודם הזמן נהרגו ר"ל ששה מליונים בישראל, כי מלבד שזהו העונש המר המבואר ע"ז בגמרא אני מתיר את כשרכם, ובשבועה נפרעין ממנו ומכל העולם כולו, ואין פורעניות בא לעולם אלא בשביל הרשעים ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים, אבל הם עשו גם פעולות נוראות לדבר, כי מלבד שעוד בתחלת התייסדותם במשך שנים רבות הרבו במלשינות נוראות על ישראל אצל האומות ודברו עליהם בפני השרים קשות שמסוכנים מאד להאומות וצריכים לגרשם מן הארצות, בחושבם שעי"ז יהי קץ להם יותר לבצע זממם לבוא לארץ ישראל ולארגן שם ממשלה, וכבר ראינו או כמכתביהם של גדולי ישראל שפחדו ויעדו מאוד אימת מות מהמלשינות שלהם שלא יהי עי"ז מה שבעוה"ר בן הר"א ח"כ. ותוך מזה יש בירוים אמיתיים על כמה פעולות אכזריות שעשו בזה שרין גרמא בנוזקין של כל האסון הנורא, וממדינת אונגארן נתברר קצת מן הפעולות גם כמשפט שהתנהל בא"י בזה, וככה היו כמה מעשים ברורים בכל משך הזמן, בחושבם שעי"ז יגיעו יותר למטרת חפצם להשיג ממשלה.

(ור"מ עמוד קכ"ב)

(קפה)

היו כמה הזדמנויות להציל אלפי יהודים, אבל הם חנקו כל אפשרות הצלה ואמרו רק בדם תהי לנו הארץ — מעט מזה נתגלה במשפט קסטנר

כיום כבר ידוע לכל, שהציונות היא היא שגרמה לכליון של ששת מליונים יהודים הילד, לא רק מצד מה שהרעילו לבבות ישראל בכפירתם המחמירה בכל קדשי ישראל, שכידוע הכפירה גורמת לכל רע ר"ל, אלא בעיקר בשיטת הפוליטיקא שלהם ואי אחריותם, הושמדו מליונים של יהודים ר"ל, שלפי דעתם המשובשת האמינו שרק בדמי ישראל יוכלו להקים להם מדינה עצמאית. בחורבן הנורא של הנאצים היו כמה וכמה הזדמנויות להציל אלפי יהודים מכליון, והיו כמה וכמה פעמים שהנאצים ימ"ש שלחו שליחים לתת להם דמי פדיון של מאות אלפי יהודים וניחו לפליטה, והציונים לא חששו כלל להציל נפש אחת מישראל, ולא איכפת להם שישמידו הרבה מישראל. מעט מעשיהם ורעותיהם נתגלה עכשיו במשפט קסטנר, שנגלה מפה ממשלחיו הציונים, להכיר ולדעת עד כמה שאחראים הם בעד רצח מליוני אחב"י, שנשמדו בסיבתם ובמעשיהם.

(קנ"ג וכוות קד')

(קפט)

עוד יבוא יום שיתגלה מעשיהם

ועוד יבוא יום שבו יתגלה כליל הלום מעל מעשי תעתועים שעשו בודון לבם הרע, בתקותם שעל ידי כך יסכימו האומות להקמת המדינה.

(שס)

(קצ)

כל הצרות והתלאות הי' אך בסיבתם, ומה שחושבים אותם

כמצילים הוא כח הפ"מ

והמתבונן ברעיון הציוני כפרטי מעשיהם ותחבולותיהם מתחלה ועד סוף לא יפתק שכל הצרות והתלאות שהגיעו לישראל הי' אך בסיבתם, וכבר כתבתי שלא אוכל להאריך בזה כ"כ אבל כל אשר לבו לשמים יודע ומבין כי מה שאומרים המסתיתים והמדיחים שהם מצילים אינו אלא סמיות עינים-נוראה שניתן כח לפ"מ להסית ולהדיח כ"כ בעוררן ובתמחון לבב כמו שהי' בע"ז כימי בית ראשון, ועוד הרבה גרוע מזה עכשיו בעוה"ר.

(וי"מ עמוד קכד)

המדינה מעכבת הגאולה

(קצא)

המדינה מעכבת הגאולה בלי ספק — כל הלוקחים חבל בממשלתם הן המה המעכבים את הגאולה

זה ברור כי אותו הרעיון המתועב הוא המעכב גאולתנו ופדות נפשנו, כאשר הבאתי בפנים דברי המדרש ילקוט פרשת בא רמז קצ"א עה"כ והי' לכם למשמרת, מי פרע לכם ממדי וכו' מרדכי ואסתר וכו', מי פרע לכם מיון וכו' בני חשמונאים וכו', מי פורע לכם ממלכות רביעית, נטרונא, והי' לכם למשמרת אל תאכלו ממנו נא, לא תבעיני' מהבהבה. ופי' שם הוית רענן מהמג"א נטרונא, פי' שצריכין לשמור ולהמתין, לא תבעיני' מהבהבה פי' אל תבקשו לאכול אותם בהבהבה, כלומר שאינו צלוי כל צרכו. ומבואר בזה שאין לנו עכשיו זכות אחר לצאת מן הגלות, אלא אותו הזכות לשמור ולהמתין שלא לאכול ח"ו ושלא להנות מגאולה כזאת הבאה קודם הזמן. ואם כן כל אותם הלוקחים חבל בהם ובממשלתם ואוכלים עמדם מהתועבה הנעשית נגד האזהרה של אל תאכלו ממנו נא, הן המה המעכבים את הגאולה.

(וי"מ עמוד ח')

(קצב)

הפ"מ מתאמץ בכל כחו לעכב את הגאולה, ולכן העמיד המדינה הציונית — צריכין נסי נסים להנצל ממנו הרבה יותר מהנפם שנעשה לכה"ג ביוה"כ

ואם כן כל שכן בזה שאנחנו עומדים קודם הגאולה, ויודע דאחר הגאולה יתבטל היצה"ר והפ"מ ויהי מנוצח לגמרי באופן שלא הי' כן מיום שנברא העולם, וכמו שהביאו גם בתוס' ר"ה דף ט"ז ע"ב ד"ה כדי מהירושלמי שאחר שיתקע בשופר גדול מטא זמנא דשטן להתבלע, ובדאי שמתחזק בכל מיני התאמצות נגד אלו הענינים המביאים את הגאולה, וצריכין נסי נסים להנצל ממנו, הרבה יותר מהנפם שנעשה לכה"ג ביום הכיפורים שלא ראה קרי. ושעל כן העמיד הפ"מ מדינה ציונית ומלכות הפינות לבטל את הגאולה והשי"ת ירחם כמהרה ויחיש לנו זמן גאולתנו ופדות נפשינו.

(וי"מ עמוד ט)

(קצנ)

**כל זמן שקיימת מלכות המינוח א"א לביאת בן דוד — יה"ר
שתכלה ע"י כח מלמעלה לא על ידי האומות**

גם הכאתי דברי הש"ס סנהדרין דף צ"ח ע"א אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל, ופי' רש"י ו"ל שלא תהא להם שום שלטנות לישראל, אפילו שלטנות קלה ודלה. הרי מבוואר שקודם ביאת המשיח תכלה אותה מלכות הזלה, שאי אפשר ביאתו באופן אחר, והיא המעכבת את הגאולה. וכעין זה מפורש יוצא בדברי הרמב"ם באגרת תימן, אלא שצריכין לרחמי שמים שתכלה אותה המלכות אך ורק על ידי כח מלמעלה מאת השמים, לא על ידי האומות, כי אם היו יהי ע"י האומות היא סכנה גדולה לישראל כמוכן.

(ויא"מ עמוד ח')

(קצד)

לא נמצא ע"ז שום חולק בש"ס

ויהי' איך שיהי' הפי', הנה מבוואר בנפי' שלא יבוא בן דוד עד שתכלה כל ממשלה אף קלה ודלה שבישראל ולא נמצא שום חולק ע"ז בש"ס, ע"כ ברור שכל מי שיש לו חבל בקיום אותו המלכות נוטל חבל להיות מן המעכבים ביאת המשיח אשר אין ענין רע ומר מזה ר"ל.

(ד"י מכתבים ח"א עמוד ס"ט)

(קצה)

הרמב"ם: כשכל האומות יסכימו שלא יהי' שלטון לישראל, אז יגלה המשיח

דהנה ענין פלא כתב הרמב"ם הקדוש באגרת תימן, שמספר שם שהי' בימים ההם איוה משיח שקר, והארץ שם שלא להאמינו, ובתוך דבריו מכאר סימני הגאולה, וכתב שכשיחשבו האומות שאומה זו לא יהי' לה ממשלה לעולם ולא יגאלו מן השעבוד בו וכל החכמים כולם פה אחד בעצה זאת אז יגלה המשיח, וכן הי' אצל אע"ה שהמלות הראו נגדו ואז האיר כוכבו יעו"ש, והרמב"ם ז"ל לא כתב דברים בעלמא חלילה, ולכל מה שכתב הי' לו מקורות או שהי' מקובל בן, ואני אמרתי כמה מקורות לזה, וכן מוכח גם מגמ' (סנהדרין צ"ח) אין ב"ד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל, ופרשיו"ל שלא תהא להם לישראל שום שלטנות אפילו קלה ודלה (ומבוואר באורך ביואל משה ח"א ס"ח), ובעוה"ר קעת מבקשים עוד שהאומות יסכימו לשלטון ישראל שזהו באמת התעכבות הגאולה ולהיפך מדברי הרמב"ם שכתב בפירוש שרק עדין תהי' הגאולה.

(חד"ת תר"ז עמוד חרע"ט)

(קצו)

ברור כשמש: "תל אביב" תשרף קודם ביאת המשיח

בשנת תרצ"ז פ"א בעיר סאטמאר כשלא היו רבינו בביתו עשו הכת "דור חדש" מהמזרחי אסיפה והלכו לשם איזה בחורים והגיע השמועה לאזני רבינו, ובשב"ק עת למד השיעור בפרקי אבות הרעיש מאוד נגדם, ופתאום צווח בקול רעש גדול בזה"ל: **"סאיז ברור כשמש אז פאר ביאת המשיח וועט תל אביב פארברענט ווערן אויף אש ק"ו מס"ת שכתבה מין... עכלה"ק.**

(מפי איש נאמן שהי' שם)

(קצז)

כל הבנינים של המינים ישרפו ויחרבו ע"י מלך המשיח

אמנם יתבאר דהנה ברור הדבר בלי שום צד ספק דכל אלה הבנינים שבנו המינים והאפיקורסים בארצנו הקדושה ישרפו ויחרבו ע"י מלך המשיח ולא יסאר מהם שריד ופליט, ק"ו מס"ת שכתבה מין שצריך לשרפו עם האזכרות שבו, וכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ו מה' יסוה"ת (ה"ח) הטעם שמצוה לשרופו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם, וכל זה מיירי בס"ת שנכתב כדינו ולא חידש בו המין שום אות או נקודה אלא העתיקו מס"ת כשרה עם האזכרות שבו, ואע"פ שכתבו ע"מ ללמוד בו צריך לשרפו שלא להניח שם לפעולתו, כי פעולת המין תכניס ארס המינות בלי ספק בלב כל ההוגה וקורא בו. מכ"ל שכן כל אותן הבנינים שבנו המינים לביט מינות שעיקר יסודתם להפיץ מינות בישראל.

(ע"ה"ג עמוד קל"ג)

(קצח)

מי שמאמין שיש בורא לעולם לא יוכל להסתפק בזה

"דער בוכ"ע זאל העלפן ס'זאל זיין במהרה דורכין מלך המשיח זאלען זיי בטל ומבוטל ווערן" ווייל דורך די אומות איז דאך א סכנה פאר אידן, דער בוכ"ע זאל זיך מרחם זיין, "אבער אין דעם קען גארנישט מסופק זיין ווער ס'נזייבט אז ס'איז דא א באשעפער, אז פאר ביאת המשיח מוז דאס בטל ומבוטל ווערן כעפרא דארעא די גאנצע מלוכה.

(קוני' דברות קדש שלח, עמוד פ"ט)

(קצט)

כל זמן שיש עוד שריד ופליט ממלוכה זו, לא יהי' ביאת המשיח — אני מתפלל תמיד להשי"ת שלא יהי' ע"י האומות

"סאיז קיין שום ספק נישט דעס וועט פארברענט ווערן כלה ואבד איידער משיח וועט קומען" נאר איך זאג דאך — אייביג האב איך דאס געטענה'ט — איך בעט מיך ביי השי"ת אז דער מלך המשיח זאל עס מבטל זיין נישט דע אומות, דורך דע אומות איז דאך א סכנה פאר אידן, אבער דאס איז קיין שום ספק נישט ביאת המשיח וועט נישט זיין ביז ס'וועט נישט זיין א שריד ופליט פון דער מלוכה, דאס מוז בטל ומבוטל ווערן א איד וואס גזייבט אין באשעפער קען אין דעם נישט מסופק זיין דאס זאל זיין אנדערשט.

(שם, עמוד נ"ג)

(ר)

זהו ברור שיהי' בטל' ומבוטל' ויתעקרו מן העולם כאבק פורה — צריכים רחמים וחסדים שלא יהי' ע"י האומות — יבשו ויכלמו כל הנהגים מהם

והשי"ת ירחם שיעבור ברחמים וחסדים ולא יהי' הוֹק לשום ישראל, והכל יהי' בטל' ומבוטל' כחסד וברחמים, והש"ת יעזור וע"י מלך המשיח יבטל' הכל, שאם ח"ו ע"י האומות הרי אז הוא ח"ו צרה גדולה שלא יהי' ח"ו נזק לשום בר ישראל — אבל זהו ברור שיהי' בטל' ומבוטל' ויתעקרו מן העולם כאבק פורה, יבשו ויכלמו כל אלה שהי' להם אפי' רק הרחור או קורת רוח מהם, והשי"ת ישמרנו מהם ומהמונם שלא יהי' לנו שום חלק מהם.

(חד"ת תש"ז עקב עמוד קע"א)

(רא)

נפלה נא בידי ד' ובידי אדם אל אפולה

ואין לנו רק עצה אחת שנזכה מיד לביאת המשיח והוא יבוא ויבטל' אותם כעפרא דארעא, דכיון שיהי' ע"י מלך המשיח וודאי שיהי' ברחמים וחסדים נפלה נא בידי ה' ובידי אדם אל אפולה.

(חד"ת תש"ז עמוד רמ"ב)

(רב)

צריך לפחד מאוד מזה, שלא יהי' ע"י האומות

והשי"ת יעזור שיהי' רק ע"י מלך המשיח ולא ח"ו ע"י מלחמות גדולות מאד והוא צרה גדולה להכלל ישראל, וצריך לפחד מאד מזה, השי"ת יציל אותנו מזה דמה שמוכרח להיות יהי' רק ע"י מלך המשיח שרבו רחמיו.

(חד"ת תש"ז בשלה, עמוד קט"ב)

(רג)

בשנת תש"ח: מי האמין שהמדינה תתקיים עשר שנים —
עתידה להתבטל' כעפרא דארעא

ולא האמין אדם מעולם שעון הדור יקיים אותה זה עשר שנים בעונותינו הרבים, ולא עון הדור לא היתה יכולה להתקיים, ואין שום ספק כזה שלפני ביאת המשיח צריך זאת להתבטל' כחרם הנשבר, וצריך רק לבקש רחמים שהשי"ת יבטל' נפלה נא בידי ה' כי רבים רחמיו ובידי אדם אל אפולה, דכשנתבטל' ע"י האומות הוא סכנה גדולה, לכן צריכין רחמים גדולים שהשי"ת יבטל' ע"י מלך המשיח, אבל זהו ברור שלפני התגלות המשיח צריך כ"ו להיות בטל' ומבוטל' כעפרא דארעא, ונזכה כבר לראות זאת שהאלילים כרות יכרתון שתחבטל מלכות המינוח מן העולם, וזה יהי' נחמתן של ישראל שתתגלה כבוד מלכותו יתב"ש.

(חד"ת תש"ז עמוד שע"ז)

(רד)

מי לא יירא ולא יפחד מחרב נוקמת נקם ברית של תורה

והנה עדיין הם עומדים כמרדם ומגדילים אשמהים עוד הרבה במדה גרושה יתרו הן בניתוחי המתים ביד חזקה ובחילול שבת וכהנה וכהנה כי קבלו חיווק יתרו מהמספרים בנסיים ונפלאות שלהם. ובגמרא יומא דף ט' ע"א מקדש ראשון מפני מה חרב מפני שהיו בו שלשה דברים ע"ז וג"ע ושפ"ד, וא"ו השלשה המה אצ"לם עכשיו עד קצה האחרון שמלאו כל הארץ בע"ז ומינות הגרוע יותר מע"ז, וגם בג"ע בחציפות ופריצות גם במקומות הקדושים באופן מכהיל, ובשפיכת דמים מלאו ידיהם דמים כאשר נתבאר לעיל, ומי יודע מה יצמח עוד מזה ח"ו, מי לא יירא ולא יפחד ממה שצווח הכתוב והבאתי חרב נוקמת נקם ברית של תורה, וצריכין לרחמי שמים מרובין יחוס על עם עמי ואביון אילי ירחם.

(ע"ג עמוד קע"ג)

(רה)

חיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק על העונשים האיומים המבוארים בקרא

ובפרט שעל עונות חמורים כאלו באה"ק אמרה התוה"ק בפירושו העידותי בכס היום וגר, ועוד כמה כתובים מפורשים באיומים נוראים על מעשה תעתועים כאלה בארץ ישראל, וחיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק ובקדושת הארץ על מה שעושין ככה במקום הקודש, ובשום אופן אי אפשר ליתן מרגוע לרוחו בזה, וז"ל אם ח"ו הוא נופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים ככה. וכל קיומם הוא רק בשביל שנתן הקב"ה כח להסטי"א המחטיאה את הרבים אפילו להעמיד חמה באמצע הרקיע לנסות בזה את העולם, אבל במה שיוכל לצמוח מזה בודאי צריכין לרחמי שמים מרובים.

(וי"ט עמוד קמ"ג)

(רו)

טורי ורבותי: כל זמן שאותה המלוכה קיימת צריכים לרחמים גדולים

דער אמת איז אז איינער קלערט אפילו אז ס'איז א דבר טוב מ'כרוך האבן א מלכות המינות על ישראל דער איז דאך א כופר בעיקר, ס'איז נאך אווינס נישט געווען מיום הוסדה הארץ, דאס איז דאך דאס גאנצע ווען מ'לאזט נאך דע גאנצע מלוכה מיט דעם אלעמען קומט מען נישט צי דע אלע צרות, מי יודע וואס דאס וועט נאך ברענגען אויף אידן, טורי ורבותי! מ'דארף מיר גרויס רחמים פן השמים, ווילאנג דע מלוכה שטייט דארף מען רחמים פן השמים, דער וואס גיט א שטיקעל חיווק גיט ער חיווק פאר דע צינדערס, דע האבן געצינדען דע האבן אויס גע'הרגיעט זעקס מיליאן אידן, אלעס האבן זיי גורם געווען. גיט אריבעט וויפיל חורבנות, וויפיל אידן זענען נחרב געווארן דורך זיי.

(קוב' רבות קרש כהעלתך, עמוד מ')

(רז)

בכ"ל יום שאינו מתקיים העונשים המרים על דחיקת הקץ הוא גם גדול

והאמת שזה בעצמו הוא גם גדול שנשארו עוד יהודים תחת ממשלה כזו שהתחזק החמירה כ"כ בעונש עון ההוא, וכל מי שדר שם בא"י יש לו לברך בכ"ל יום ברבת הנימץ אם לא שפוטף היו בדחמנו". והשי"ת יעזור ברחמי וחסדיו שלא יהי' כמו שכתבו חז"ל בעונש עון ההוא, דכל מה שסבלו ישראל עד עכשיו הכל הי' על ידם כידוע לכל מבין ואין הזמן עכשיו לדבר מזה באריכות, ורק השי"ת ברוב רחמי וחסדיו עוז שנשאר עוד קצת שארית לעמו ישראל וזה הי' נסים גדולים.

(חר"ת תשי"ז עמוד רפ"ה)

(רח)

צריכין לניסים גדולים להנצל מהעונשים הקשים — גם בדרך הטבע הוא סכנה גדולה — השי"ת מאריך אף וגבה דילי'

והאמת הוא שצריכין עוד לנסים מהשי"ת להציל את ישראל מעונשים הקשים הנאמרים מפי חז"ל על עבירה זו של דחיקת הקץ, וחזן מזה גם בדרך הטבע הוא סכנה גדולה, דאין שום הוי"א להשוב על דבר שנמלו אותה בע"כ מיד האמות שלא ירצו לאבדם בכל רגע ורגע וצריכין תמיד רחמי וחסדיו ית"ש דכל האומר הקב"ה וותרן הוא וכו' היו, רק השי"ת מאריך אף וגבה דילי' וכמ"ש אחאב כשעבד ע"ז כתיב בתורה העדותי בכס היום כי אבוד תאבדון והוא רואה שלא נאבד אף שעבד ע"ז, אבל הסוף אח"כ לא הי' טוב, שהוא מאריך אף וגבה דילי', והשי"ת ירחם שיעשו ישראל תשובה עוד קודם שיבוא הסוף.

(סג)

(רט)

א"א שיהי' כל"ו, אבל צריכין לרחמים גדולים, דמי יודע מה ממתין עוד עלינו

והגם שלא יהי' כליון האומה שעל זה יש הכמחה, אבל אעפ"כ חילוק גדול יש באיזה אופן שנשארים, שכל הזמן הי' יכול להיות ברחמים וחסדים יותר, אם לא הי' הצרה הזאת לא היינו צריכים לסכול כ"כ, וגם עכשיו אנו צריכים עוד לרחמים שנוכח אל הישועה, דמי יודע מה שממתין עוד עלינו כופנים אלו, וע"כ צריך כל אחד לידע שאין זה דבר פשוט מה שגזרו תענית על שבוע הבאה וליום תפלה וצריך לידע שהוא ענין גדול, וצריך כל אחד לבכות עצמו באמת לפני השי"ת, שצריכים אנו רחמי שמים גדולים כל בני ישראל בכל מקומות מושבותם, ובפרט יושבי הארץ הם הראשונים שצריכים רחמים גדולים.

(חר"ת תשי"ז עמוד רמ"א)

מלחמה

(רי')

בזמן הזה אין מקום למלחמה וכיבוש עפ"י דעת תורה"ק
 וכתב הנוכ"י (מהדו"ת תאה"ע סי' קכ"ט) לענין יפת תואר דלא משכחת
 לה האי דינא לאחר התורכן, דאין דין זה נוהג אלא בשעת מלחמה, והרי אין
 פוציאין מלחמות הרשות אלא עפ"י ביד של ק"א וכו' וכבר נתבאר ביד של ק"א
 בימי התנאים, ועוד שלאחר התורכן אין לנו מלך ולא חלוצי צבא שהי' שייך כיבוש
 מלחמה עכ"ל הנוכ"י מבואר מדבריו כפירוש שאין מקום למלחמות וכיבוש בזמן
 הזה עפ"י דעת תורה"ק, וכן נראה מכל דברי הראשונים והפוסקים, ולא עת האסף
 פה.

(ע"ג עמוד פ"ז)

(ריא')

מי שכופה את ישראל למלחמה בזמן הזה הוא רוצח ושופך
 דם

דבר ברור שעצם הכניסה למלחמה בזמן הזה, ומה גם לכוף את כלל
 ישראל למרוד וללחום באומות, ולהכניסם צ"ו לסכנת מות, הוא נגד דעת
 תורתנו הקדושה וכל העובר ע"ז זכופם למלחמה, ומפקיר דמי אלפים ורבבות
 נפשות ישראל לסכנת הריגה, שלא ברשות והיפך דעת תורה, ה"ו רוצח ושופך דם,
 ואשמת דמי ישראל תלויים בראשו.

(שם, עמוד קצ"א השמטה)

(ריב')

כל קיום המדינה הטמאה הוא נגד התורה"ק בהרבה איסורים
 נוראים — אין היתר לאבד אף נפש אחת בשביל כל קיום
 המדינה הציונית

והנה בדרך כלל המאמין באמת בהש"ת ובתורה"ק לא יסתפק כי כל קיום
 אותה המלוכה הטמאה הוא נגד התורה"ק באופן גורא אשר כן לא הי' עוד מעולם, כי
 מלבד חומרי האיסור הנורא של השבועות שלא ליקח מלוכה קודם ביאת המשיח
 שהוא ביהרג ואל יעבור כאשר נתבאר היטב בספרי הקטן ויואל משה, חוץ לזה
 מלכות המינות אשר כל דתי' המה בע"ז וג"ע ומינות וכפירה ועקירת הדת,
 בודאי שלא יוכל להאמין בה אלא הכופר בכל התורה כולה. ואין ספק שאין
 היתר בשו"א עבור קיום כל אותה המלוכה הטמאה לאבד אף נפש אחת מישראל.
 וכל הצרות והמלחמות האיומות שעברו על ישראל שמה הי' רק בשביל קיומה של
 אותה המלוכה ואלו היו מותרים על"י בודאי לא הי' שם מלחמות וצרות והיו
 עושים שם האומות המאוחדות סדר שלא יהרג אף אחד מישראל. א"כ המה
 הגורמים את המלחמות והצרות, לא את ההצלה.

(שם, עמוד י')

(ריג)

עפ"י תורה מחויבים לעשות כל השתדלות שבעולם לתווך השלום ולמנוע ממלחמה — הציונים מתגרים באומות כל וביהם

עכ"פ ברור כשמש שדעת התורה מחייבת לעשות כל השתדלות שבעולם כדי לתוך השלום ולהמנע מן המלחמה, והרשעים האלה ממשלת הציונים עושים היפך עפ"י התורה לעשות מלחמה על לא דבר. אך בשביל להרחיב גבולם ושאר תועלת המדומה, וסוף מעשה נבטח לדעת, שלא הי' בו שום תועלת אלא הפסד וחורבן ואיבוד נפשות ישראל, ואפי' בשביל כל תועלת שבעולם הכי יש היתר עפ"י התורה להפקיר ולגרום אבדון נפשות ישראל, והכיבו ויקר לפני הש"ת כל נפש מישראל, (שם, עמוד קצ"ד)

(ריד)

איסור חמור ונורא ליקח חבל בצבא שלהם — כל פסיעה ופסיעה שלהם הוא באיסור — הם מגזילים סכנה נוראה על הכלל ישראל

ודבר זה דומה לכת של אנשים שהלכו בדרך והי' להם מנהיג רעה איש בליעל והוליק את החבורה בין גולנים והרגו הרבה אנשים מהחבורה ונשארו קצת מהם, היוכל מנהיג הזה להחפאר שהראה נס שנשארו איוה אנשים, דזה מובן לכל בי"ד שהאשמה מוטל על ראש המנהיג על שהוליק אותם בין הגולנים, כ"כ הוא ממש דבר זה שכל פעולה שלהם הוא סכנה נוראה לכלל ישראל דזה הוא דבר ברור שאין רשות לשום איש להפקיר ולשפוך דמם של ישראל בלי דעת תורה ובלי דעת אמת ובפרט במקום שכל פסיעה ופסיעה היא באיסור ודאי שאין הקב"ה מסכים על דבר כזה, בדבר שכל לקיחת חלק באנשי הצבא וכדומה הוא איסור חמור ונורא. (ח"ת תשי"ז עמוד רפ"ה)

(רטו)

מינות היותר גדול לומר, שבשעת מלחמה אסור לבקר מומי ישראל — מי שמחפה עליהם ענוש יענוש כמותם

הרי מזה עד כמה צריכין לדקדק בשעת מלחמה אפילו בשעת מלחמת מצוה. ואפ"י בשעת מלחמת עבירה וודאי שצריך ביקור היותר גדול, ואין לי צורך בזה לאמרו שהוא מינות היותר גדול ואפיקורסות לומר חלילה שבשעת מלחמה אין צריך להשגיח על עבירות ישראל, דאדרבה אז צריך יותר ביקור ולתקן כל חטא כדי שלא יסכנו את ישראל ע"י החטא, וכמו שכתב בספר יראים על מה שאמרה התורה כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע שהיא אזהרה כוללת שאם יוצאין למלחמה צריכין להיות נשמר מכל עבירה כל שהוא, מפני שאם חוטאין שם בשעת מלחמה עונשו כפול מפני שגורם ח"ו להפיל עם ה' בחרב ואז צריך אזהרה היתרה, וישבו בתי דינים וביקרו את כ"א שיצא למלחמה, ולא חלילה שיחפו על עושי רשעה כמו שעושי היום בעוה"ז שכל המלחמה הוא עון פלילי שהוא נגד דעת התהו"ק וגרם כמה שפיכות דמים בישראל, ומי שמחפה ח"ו עליהם הוא כמותם פושע, וכמו שאמרתי כמה פעמים בשם ס' מנות הלוי מה שפ"י עה"פ עם א' הם דמי שמחפה על עושי רשעה נידון כמו הם ממש, (שם, עמוד ת"א)

(רמז)

אילו היו מוותרים על המדינה היו ניצולים כולם — רוב העולם רוצים במדינה — נתננו ד' בידי לא אוכל קום

גם עפ"י דרך הטבע אילו היו מוותרים על ממשלתם ומדינה הציונית אין ספק כי ה"י ביכולתם של האומות המאוחדות לעשות איזה סדר למנוע מן המלחמה ומשפ"ד והריגת נפשות ישראל וא"י יעלה על הדעת ומי הוא אשר יוכל לחשוב ככה שתורתנו הקדושה מסכמת לשפוך דמי ישראל בשביל רעיון הטמא של מדינתם. ואין בזה צד ספק שאין שום היתר עפ"י התורה להפקיר אפילו נפש אחת מישראל בשביל כל המדינה הציונית כולה, אלא שבנוה"ד רוב העולם טועים לדעתם הנפסדה והפסדים ורוצים במדינתם להיות ככל הגוים בית ישראל, ונתננו ד' בידי לא אוכל קום, ונתפסו רוב העולם למינות על ידיהם. אבל דעת תורתנו הקדושה לא תשתנה לעולם ואינה הציצה ומסכמת לממשלתם.

(שם, עמוד פ"ו)

(ר"ז)

המצב בארצנו הקדושה הוא כמו זיבורא ועקרבא, אם האומות ינצחו הוא סכנה גדולה לישראל, ואם הציונים ינצחו הסכנה יותר גדולה בגשמיית וברוחנית — אין עצה אחרת רק לזכות מיד לביאת המשיח והוא יבטל אותם כעפרא דארעא

ובנוה"ד נחקים עכשיו מה דאיתא בגמרא (חגיגה ה' ע"א) ר' יוחנן כי מטי להאי קרא בכי, והי' כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות, מאי רעות וצרות, אמר רב רעות שנעשות צרות זו לזו. כגון זיבורא ועקרבא (ופירש"י חמימי לעקרבא וקירי זיבורא וחילופא סכנתא, הילכך היכא דנשכי' זיבורא ועקרבא נעשות צרות זו לזו דלית ל' תקנתא לא בקירי דקשה לעקרבא ולא בחמימי דקשה לזיבורא) כי אם היום בארצנו הקדושה כאיזה דרך שנקוט הוא סכנה גדולה, שהלילה אם אה"ע ינצחו הוא סכנה להכיל ישראל שהם שם, וחלילה אם הכופרים ינצחו או הסכנה יותר גדולה, דמי יודע מה יבוא עוד אחריו, דמי שמאמין בהשית ובתורתו הקדושה יודע שכל פסיעה ופסיעה היא באיסור, וכמו שאמר משה רבינו לישראל מה זה אתם עוברים את פי ה' והיא לא תצלה, ופי' האבן עזרא שכל העברת פי ה' לא תצלה — וחוקי מזה סכנת הנפש שנתרומם עיז כבוד המינים בפה שבוחנים את אלקים, והוא גדול יותר כמו שאמר חכמ"ל גדול המחטיא את חבירו "יותר" מן ההורגו שהוא גרוע יותר, ואין לנו רק עצה אחת שנוכח מיד לביאת המשיח והוא יבוא ויבטל אותם כעפרא דארעא, דכיון שיהי' ע"י מלך המשיח ודאי שיהי' ברהמים וחסדים, נפלה נא בידי ה' ובידי אדם אל אפילה, ועצה אחרת אין לנו לזיבורא ועקרבא, שאין טוב שום דרך משני הדרכים שהם מצירות זו לזו, שדרך הזה הוא צרה גדולה וגם דרך האחרת כנ"ל, ואין לנו עצה אחרת רק בין תנור לכיריים לבכות להשי"ת שירח קצת אמונה בלבבות בני"י והבוכ"ע הוא כל יכול וכידו הישועה שהוא גדול העצה ורב העלילה ואנו לא נחשוב שום פלאן ועצה.

(חד"ת חש"ו עמוד רמ"א)

(ריח)

איך אפשר לטעות במקור הכפירה — אפי' אחאב לא הלך
למלחמה בלי נבואה — אפי' כל העולם יאמרו להיפוך איני
יכול לצאת מגדרי התוה"ק — איני רוצה שום שייכות עם
יהודי כזה ששיומה עמדם אפי' רק במחשבה

אבל היום טועין עצמם בדבר שהוא מקור הכפירה ממסיתים ומדיחים שעקרו
כבר כמה אלפים ורכבות נפשות מישראל שהביאו אותם לשמד מהמובחר
שבישראל בעוה"ר, ואין לי שום ספק בזה שכבר היינו עומדים אחר ביאת
המשיח אם לא היה הצרה הזאת בעולם, ויהי' בנמצא עוד יהודי בעולם שיאמר
עליהם דבר טוב או יחשוב עליהם מחשבה טובה מי שמע כזאת, וכי יש היתר
בעולם לשמוך דם יהודים ע"י ששולחין אותה להריגה על סמך סברא של אפיקורסים
שואמרים שייטיבו המצב ע"י, דמצינו אפילו באחאב שהלך למלחמה הוצרך
להטעות את נביאי האמת שיורו לו ש"לך שהטעה אותם איזה רוח נבות כמבואר
בפסוקים ואע"פ שהי' עובד ע"ז אע"פ למלחמה לא הרהיב בנפשו ל"לך בעצמו בלי
הסכמת נביאי האמת ודרך התוה"ק, ובמקום שהתוה"ק אמרה ושב מאחריך בלי
ספק הוא ששם הוא הס"ם, א"כ איך יכול יהודי לשמות בכוחו של הס"ם
בעוה"ר, ומוכרח אני לומר האמת שמי שחושב כן ולא רק מי שאומר כן רק אפילו
מי שיש לו מחשבה כזאת בוודאי נתסם לצינות, ואפילו כל העולם יאמרו להיפוך
ג"כ איני יכול לצאת מגדרי התוה"ק, ומוכרח אני לומר שאיני רוצה להיות לי שום
שייכות עם יהודי כזה שיש לו מחשבה כזאת, ואיני רוצה שימצא אף בבית המדרש
שלי מי שיש לו מחשבה כזה אפילו על רגע אחד בעוה"ר שהיא מקור הצינות,
ואפילו לכבוש כל העולם אסור ליהנות מהם שהוא צרה גדולה, ואני מוסר
מודיעה על זה שאסור ליהנות מהם רק מי שבוחר בתורה יכול לומר כן, במקום
שהתוה"ק אמרה הרי אני מתיר את בשרכם וכו' שכמה יהודים נהרגו כבר על
ידיהם איך אפשר להיות נשטה כ"כ, ובעוה"ר אלו המינים והאפיקורסים מטעין
ומשטיין את כל העולם, והעיקר הוא שלא להיות נפתין אחריהם שיבוא עוד זמן
שיתגלה האמת, אבל בעוד זמן נחשב עם עצמינו שלא יכסה אותנו או הכושה,
וגראה לעורר רחמים שלא יהי' דמן של ישראל נשפך כמים שהצרה גדולה מאד על
כל העולם הכל על ידי הרשעים והכופרים האלו, ונמצאים עוד יהודים שמטייעין
להם זה גורם קטרוג גדול למעלה ח"ו.

נסים

(ריט)

מי שחושב שהקב"ה עושה נסים לציונים להחזיקם בממשלתם,
הוא מין

ובפשיטא דמי שחושב אפילו במחשבה גרידא שקיומה של מלכות המינות
הזאת היא לצרון לפני הקב"ה, ושהוא עושה להם נסים להחזיקם בשלטונם כדי
שיוכלו להתחזק בעקירת הדת ולהעביר רבים מישראל לשמד וכפירה ח"ו מין
נרוע הרבה יותר מעובד ע"ז.

(ע"ה"ג עמוד כ"ט)

(רכ)

המספרים נסים לציונים מפיצים מינות בישראל

וכל אותם המגידים ומספרים שנעשה ע"י פעולות המסתים והמדיחים למינות ולכפירה נסים ונפלאות לישראל, הן המה המפיצים נח המינות בישראל כי יורד להדרי בטן השומעים שהקב"ה עושה נסים ותשועה בישראל ע"י מעשיהם ש"י מסירי הדת ר"ל, ושוב באים אח"כ למסקנא כי שוא עבוד אלקים.

(י"א"מ עמוד קמ"א)

(רכא)

ע"י ידיהם באים למסקנה שכל עושה רע טוב בעיני ד'

והנה לא שמענו כזאת עד עכשיו בדורינו, כי האפיקורסים שמלפנים היו אומרים לית דין ולית דיין, אבל מי אמר כל עושה רע טוב בעיני ה' וכהם הוא חפץ עד עכשיו בדורינו התלבש השטן בצורה זו ע"י הדתיים הנגזרים אחר הציונים ודורשין לפני העם סמעשה הכופרים ר"ל שהשיגו גדולות ונפלאות מאת הש"ת נסי נסים. וע"י הדרשנים האלה צוה הנביא הונעתם ד' בדבריהם.

(סח)

(רכב)

יסוד מוסד שאין הקב"ה עושה נס לרשעים

זכר מן דין הנה יסוד מוסד הוא בדברי חז"ל בנ"ט שאין הקב"ה עושה נס לרשעים אלא לצדיקים, אם לא שבא ע"י המ"ט ולרעתם. נמצא הדאמונה בנסי הרשעים מוכחש מדברי חז"ל.

(ע"ה"ג עמוד ל"ט)

(רכג)

הס"מ יש לו כח לעשות נסים לרשעים

איכרא דבר ברור ושושט הוא שכל מה שהכאנו מדברי חז"ל הנ"ל דאין עושין נס לרשעים לא דברו ז"ל אלא בנסים שהם מצד הקדושה, אבל הס"מ יש לו רשות לעשות נסים ונפלאות ונותנין לו כח זה מן השמים כדי להטעות את הבריות ולנסותם. ויבואר דבר זה לפנינו מדברי הפוסקים ומדברי חז"ל במקומות אין מספר.

(שס, עמוד מ"ג)

(רכד)

כלל גדול: ע"י מינים וכופרים לא יבוא ישועה לישראל — אפי' אם יארע להם עוד נסים גדולים אין להתפעל מהם

ואקוה להש"ת שישמור עמו בני ישראל להביאם לנסינות המורים יותר כ"כ, אבל מי יודע עד כמה העון גורם, וההכרח לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה ולהיות חזק בדעתו בקבלה זו שאף אם ה"ו עוד יצליחו הרבה והרבה יותר ואפילו בנסים גדולים ממש שאין לשער לא יתפעל לב המאסין בהש"ת ובתוה"ק אף ז"ו כי"ש כי ידענה ברורה הוא שע"י מינים וכופרים ר"ל, לא תבוא ישועה לישראל. והמאמין לא יחוש אף אם בא לפעמים איוה ענין שלא יוכלו להבינו על אתר. ואלה הם דברים ברורים שאין להסתפק בהם.

(ע"ה"ג עמוד צ"ד)

(רכה)

שבועות תשי"ז: צריך להיות מוכן שיעשו להם עוד נסים — אם מוכנים לזה אין מתפעלים כ"כ אח"כ כשבא הדבר

הנה זה באמת לא היה נסים כאמור, אבל אני מתיירא להגם שאני מקווה שלא יהי כן, אבל הרי אי אפשר לידע דאפשר עוד להיות, וצריכים להיות מוכן גם לזה שאפשר שיעשו עוד נסים להם אפי' כמו העמדת החסה באמצע הרקיע כמו ליתושע בן נון, וצריכים לידע זאת ומוכן מעיקרא דאם יודעים אותה מקודם שאפשר להיות לא מתפעלים כ"כ מפנה אח"כ כשבא הדבר, מאחר שהיו מוכנים לה, אבל כאמור אני מקווה שלא יהי ולא יבא עד כ"כ, רק שאני אומר זאת שצריכים להיות מוזמן גם לזה ואל יתפעלו גם אם יעשו ממש נסים כי הכל הוא מהס"א.

(שם, עמוד תר"א)

(רכו)

אפי' אם יעמידו חמה באמצע הרקיע אסור לנטות אחריהם

ואני צריכים להיות מוכנים ומוזמנים על כל צרה שלא תבוא כי אין אני יודעים עוד מה יולד יום וצריך להתחזק באמונה ולרעת שלא להתירא משום אותות ומופתים וניסים ואפילו אם יעמידו חמה באמצע הרקיע ג"כ לא נכפת בהם רק להיות חזק באמונת השי"ת כיתר שלא תמוט.

(חבר"ת תשי"ז עמוד ת')

(רכז)

מי שמייחס להם נסים הוא כמו מי שלוקח ע"ז בכיהמ"ד ומשתחווה אליה — מוטב להתפלל ביחידות מלצרף אנשים כאלה למנין

לא יאומן כי יסופר שימצאו יהודים כשרים המאמינים בהשי"ת ותורתו הק' לחשוב שיש בדבר כזה איזה השפעה אלקית ושנעשו להם ניסים מהשי"ת, ואין שום ספק שהוא ממש כמו מי שלוקח ע"ז בכיהמ"ד ומשתחווה אליה, וכמו שאין שייך בו פלפול וספק כ"כ זה ברור בלי שום ספקום כל דהוא, ומי שיש לו רק קצת דעת יכול להבין זאת, אבל בעו"ה דרך התורה והאמת הוא בשפלות גדול מאד ואנו צריכין לידע שלא לזוז מדרך הזה אפי' זיו כ"ש ואפי' יהי עד כ"כ שלא ישאר מנין א' שהולכין בזה הדרך ג"כ אסור לזוז מדרך האמת, אבל ב"ה אין המצב עדיין בזה המדרגה, אבל אם הי' מעמד כזה אז אני יכול לומר שהייתי מתפלל יותר ביחידות ולא לצרף אנשים כאלו למנין, שזה הדרך מוליך מעט מעט לכפירה אמיתית ונתחזק בזה כח המינות בעולם, כמה שמסכימין עמהם ולמעשיהם ואומרים שבחנו את אלקים ק"ו, ואין להשיג כלל, ולא יאומן כי יסופר שימצא יהודי שאמר אפי' מ"א בחיו שמע ישראל שיהי לו מחשבה גרועה כזה.

(שם, עמוד רפ"ה)

(רכח)

שנת תשכ"ז: כבר הזהרתי שאפשר יהי' להם עוד נסים — עד עכשיו לא היו עדיין נסים רק מראות שוא ודמיונות כוזבות — אבל צריך ליפחד מי יודע אם לא יהי' להם מעם נסים — אקוה להשי"ת שלא ינסה את הדור השפיל הזה כ"כ — א"א להתריע על כל נסיון ונסיון, רק צריך לידע שכל מעשיהם הוא מהמט"א ולא להתפעל משום נסים והצלחת רשעים

וכבר אמרתי והזהרתי לפני עשר שנים (נדפס בחד"ת שבועות תשי"ז) שמתיירא אני פן יהי' נעשים להם עוד עיי' הסי"מ נסים גדולים וננלים אפילו מהקמדת חמת. ואקוה שלא יבוא לידי כך ולא ינסה ה' את ישראל בנסיונות קשים כ"כ. אבל צריך להיות מוכן אף לזה, כי גם זה אפשר להיות עיי' כח הסמ"א כאמרו"ל בגמ' דע"ז הג"ל, דהבא לטמא פותחין לו ונחתין לו כח מן השמים להס"מ להראות נסים כדי לנסות את ישראל. וצריך לדעת בידועה ברורה כי נסי הרשעים הם מהמט"א והס"מ ויבואו על צד הנסיון דוקא. וכאשר תקדים לנו ידיעה זו בכידור ונהי' מוכנים אלי' לא נתפעל ולא נתרגש מכל הנסים שלהם באינו צורה שהיא. וסחפדי הבור"ת שלא נתנסינו בנסיונות קשים כ"כ, ולא היו עדיין נסים ננלים, וכל פרסומיהם ופיסוריה מיהם אינם אלא מראות ודמיונות כוזבות ופסיות עינים, והסתפק השטן כמה שהדתיים גרורי הציונים קראוהו וכינוהו בשם נסים, ודי בזה לנסות עינים לדור חלש ושפיל כדורינו. ועדיין אני מפתח ועומד כי מי יודע מה יולד יום. ואקוה שלא יבוא לידי כך, ולא ינסו אותנו מן השמים בנסיונות קשים ועצומים כ"כ, כי הדור חלש ושפיל בעוה"ר ואין בנו כח לעמוד נגדם, אבל האדם לא יוכל לדעת איזה נסיונות יבואו עוד עלינו בעיקבתא דמשיחא. וסתום וחתום הדברים, וא"א ואין בנו כח להתריע על כל צרה שלא תבוא, ולצאת בפנילת ספר כתוב על כל נסיון ונסיון לדפוק על לבות האנשים שלא יתעו אחר מתי שוא ומדוחים, ואפשר שנמצאו פרטים גם בנסיונות של עכשיו שלא העלינו על הכתב, ותלאה הקולמוס מלבאר הכל. גם ישנם מהרברים שהכאנו שנמצאו עליהם כמה הסברים וכיוררים רבים ונמנענו מלכתובם כולם כי א"א להעלות הכל על הכתב. ויותר ממה שכתבנו נשאר בקולמוס. אבל די בזה אזהרה למבין, ומשכיל על דבר ה' ימצא מבוקשו. ובדרך כלל ידע האדם שלא להתרגש ולא להתפעל משום נסים ואותות ומופתים ומהצלחת הרשעים ודומיהם, כי כ"ז הם נסיונות מהמ"מ, וכ"ז זה יהי' שמור בידך וקבעם על לוח לבך לעינים, ותטע אמונת אופן בלש בניך ובנותיך. פמען ידעו דור האחרון ספציאות הנסיונות המוכנים על דורינו השפיל. והשי"ת יאמר לצרותינו די ויאיר עינינו מחשכות הנורא הזה ויחיש גאולתנו ופדות נפשינו וכמהרה ישמע קול מבשר משמיע ישועה בכ"א.

(עה"ג עמוד קל"ז)

הצדיקים הקודמים

(רכט)

הצדיקים חזו מראש מה יהא בסופם

ונהירא עוד בתחלת הזמן כאשר נהייתה אותה אבי אבות הטומאה של הציונות אמרו אז כל גדולי הדור שאם ח"ו יעלה בידם איזה מלוכה אין לשער גדל הצרות הנוראות שיצמח בזה, ויש ע"ז גם הרבה מכתבים מגדולי הדור שהיו אז בזמן ההוא, וכן היו בע"ה, ועד מתי יהי זה לנו למוקש. ה' ירחם במהרה.

(ע"ג עמוד י"א)

(רל)

בא"י גדל דור של כופרים — הצדיקים הקודמים לא היו להם אריכות ימים בראותם מצב כזה — אנחנו בולעין אותו כמו מים

והצדיקים הקודמים אלו היו רואין זאת מה שאנו רואין היום בארצנו הקדושה שגדל שם דור כזה שצ"ה אחוז הכל מודים שמחנכין אותם לכופרים גמורים י"ע ומלמדין אותם להסין כפירה על כל העולם, וגם יתר החמשה אחוז לא נשאר ממנו רק מעט מזער כעוה"ר, זאל מען אנקוקן א הינד, איי, וואס פאר א דור וואקסט דארט במקום הקודש, ווען די פריערדיגע צדיקים העפן דאס געווען געווען העפן זיי עם געווען נישט אויסגעהאלטן אוי וויי, זיי העפן ווען נישט געקענט האבן קיין אריכות ימים, אונז ועמער אזוי מגושם מ'האלט דאס אויך אויס, מ'שלינגט עם אראס וויא א שלינג וואסער אוי ואבוי, מהעט געדארפט איינצורייסן אויף אזא מצב, ווען מען קומט זיך צוזאמען אידן אין א ביהמ"ד העט מען געדארפט צו ליגן אויף דער ערד מיט כביות נוראות בראותנו מצב כזה.

(ה"ר תשכ"א)

(רלא)

הצדיקים הקודמים לא היו להם מנוחה עד שהיו מתבטל

ואם היו קרה כזאת בדורות הקודמים לא היו להם מנוחה לאותם הצדיקים הקודמים לא ביום ולא בלילה רק היו מבקשין לרהמי שמים שיתבטל מיד, והיום לא רק שאין מבקשין על זה אדרבה מחזיקין עוד בידם.

(תד"ח תשי"ז עמוד תס"ו)

(רלב)

בדורות הראשונים היו מוסרין נפשם לבטל המדינה

ואם היו קרה כזאת בדורות הראשונים היו מוסרין נפשם על הדבר לבטל אותו בכח צדקתם וקדושתם לבטל צרה כזאת מן העולם שעמד על הכלל ישראל וישנם עוד יהודים שטועין בהם והולכין עמהם ומחזיקין אותם לגואלי ישראל דבר שהיא שמדיות גמורה.

(תד"ח תשי"ז עמוד תס"ג)

נביאי השקר

(ר"ג)

ירמיה הנביא לימד זכות על ישראל שנמשלו לע"ז ע"י נביאי השקר שהגידו עתידות ונתקיימו קצת דבריהם — הקב"ה לא יקבל מענתו, שהי' להם להבחין בין נביאי האמת לנביאי השקר

ובירמיה י"ד פסוק י"ג : ואומר אהה ה"א הנה הנביאים אומרים להם לא תראו חרב ורעב לא יהי' לכם, כי שלום אמת אתן לכם במקום הזה, ויאמר ה' אלי שקר הנביאים נבאים בשמי, לא שלחתיים ולא צויתים וגו' שקר וקסם מתנבאים לכם, לכן כה אמר ה' על הנביאים וגו', והעם אשר המה נבאים להם יהי' וגו'. — והנה מוכן מאליו שאי אפשר לפרש סתם שרמיה הנביא סיפר להקב"ה מה שאומרים נביאי השקר כהוכחה וטענה, כי הלא ידע שאין בהם אמת, אבל פירשו כזה הרדיק ושאר פשרים, שהיא תפלה ולימוד זכות על ישראל, וכן הוא בתרגום יונתן שירמיה אמר קבל בעותי ה', שכיון שנביאי השקר מתעים אותם א"כ אין בהם אשם ואין מן הראוי לענש אותם, כי מה יעשה העם שאין יודעים להבחין בין האמת והשקר, ובוה רצה להצילם מהעונש שהזהיר אותם הקב"ה. ולפי זה יש להבין מה השיב לו הקב"ה שהמה נביאי שקר, וכי לא ידע ירמיה מזה, אלא שכוונתו היה רק ללמד זכות על ישראל, ומתשובת הברו"ח בפסוק לכאורה לא מכואר שום תשובה על דבריו מדוע אין בדברי ירמיה לימוד זכות. אמנם הרדיק שם ביאר בארוכה, שהי' לאותן נביאי השקר כח להגיד עתידות ונתברר כי צדקו דבריהם בכמה ענינים, ובוה יכלו להשתעות את ישראל שלא יפחדו מדברי ירמיה כשהזהיר אותם על העונשים, כי המה הרגיעו את דעתם באומרים כי רואים הם בנבואה שלא יהי' חרב ורעב והי' פרישים להם מעשיתם הרעים. וזה שאמר הקב"ה, ואעפ"י שנביאי השקר מתעים אותם, סכל מקום הי' להם להבחין בין נביאי האמת לנביאי השקר, כי נביא אמת מעמיד אותם על תורת משה, ונביאי השקר מייפים להם ע"ז, שזה ביטול התורה, ואעפ"י שנובחו לדעת כי נתקיימו כמה דברים ממה שהגידו להם נביאי השקר בעתידות, עכ"ז הי' להם לתלות הדברים ההם בקסם ולא בנבואה, כי הלא דבריהם מכוונים לביטול התורה, והיא כעבים, שאפילו יעשה אותות ומופתים אמרה תורה יומת כי דבר סרה. וכבר אמר הכתוב הטעם למה מתקיימים האותות והמופתים ההם של נביאי השקר וקוסמי קסם, כי מנסה ה' אלקיכם אתכם, את"ד ועי"ש ברד"ק.

(וי"א עמוד י"ד)

(ר"ד)

עוד מענין הנ"ל — כל שכן במדינה הציונית שאין שום ספק שהוא מקור הטומאה הארורה של מינות וכפירה

ומכואר מכל זה שכל מה שמקורו מבני מפירי הדת ר"ל, זהו כבוד שאין זה מהש"ת, אלא הניח אותם הקב"ה לנסות בם את ישראל, ולכן אז בימי ירמיה, בחורבן בית ראשון, נענשו בני ישראל בעונש רע ומר כל כך, אף שגם נביאי השקר

היו מגידים עתידות ונתקיימו דבריהם, וגם לא היו מציאות להבחין שאין דבריהם אמת אלא במבחן זה שבדבריהם היו ביטול דברי תורה, שזה ודאי אין במציאות שיהיה מאת ה', ולא הועילה גם תפלתו של ירמיה הנביא ללמד עליהם זכות שתועים המה אחרי נביאות נביאי השקר, כי אין מקום להסתפק בדבר. ומכל שכן בהקמת אותה המדינה הציונית, המעבירה על הדת ר"ל מאות רבבות אלפים מישראל, שזה ברור שכל מי שמאמין בהש"ת אין אצלו שום ספק שהמה מקור הטומאה הארורה של המדינה והכפירה ר"ל, אוי לנו שכן עלתה בימינו. ואיככה נוכל לשקוט ולראות בהפרת עיקרי האמונה ויסודות כל התורה כולה.

(סג)

(ר"ה)

משה לימד זכות על ישראל, מאחר שקרה הי' גדול הדור נפל כל העם ברשתו

זכור יובן מה שאמר משה רבינו האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף, שרצה ללמד זכות על ישראל על מה שנתפשו לשיטת קרח, דבשלמא אם לא הי' כאן רק דתן ואמירם שהיו ידועין ברשעתם ואעפ"כ היו ישראל נתפסין אחריהן, אז לא היו עליהם שום לימוד זכות, אבל כיון שגם קרח נתפס שהי' ידוע לצדיק גדול, אין קושיא עוד על ישראל שנתפשו עמו, איכ' למה יענשו כל הדור כיון שהי' להם מקום גדול לטעות, אחר שראו את הצדיק הגדול שגם הוא נפל בטעות מה קושיא יש עוד על שאר העם וזה הוא לימוד זכות גדול על ישראל — ה"ש האיש "אחד" יחטא, כמו שדרשו בגמרא גבי הכבש אחד המיוחד שבעדרו, כ"כ האיש אחד המיוחד במינו שהי' יחיד בדורו כמו משה רבינו, וכמ"ש הישמה משה שקרח השיג ג"כ מעם פרה אדומה כמשה רבינו ע"ה שהי' בעל השגה כמשה רבינו, ואם איש מזה חוטא אין לך לימוד זכות גדול יותר על שאר העם — וכן איתא במד"ר (בראשית פ' כ"ו) תני רשב"י כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה, דהכל הולך אחר גדול הדור ואם גדול הדור נפל בטעות אינה קשה עוד על שאר העם, וז"ש האיש א' המיוחד בדורו יחטא ועל כל העדה תקצוף, הרי יש עליהם לימוד זכות גדול אחר שגדול הדור חטא ג"כ, ע"כ ניחא אע"פ שהיו שם הרכה שחטאו לא קרח לבד, אבל מכולם לא הי' לימוד זכות כ"כ על ישראל שלא הי' להם ללמוד מן החוטא משא"כ קרח שהי' צדיק וגדול הדור בעל רוח"ק אמיתי וגם הוא נפל בטעות מה יעשו עוד שאר העם שלומדין ממנו.

(תד"ת תשי"ז עמוד תרל"א)

(ר"ו)

אותן שאין חוטאין רק ע"י שלומדין מגדול הדור יש עליהם לימוד זכות הנ"ל, אבל אותן שהיו חוטאין גם בלא"ה אין עליהם לימוד זכות — דבר זה אין יכול להבחין רק הש"ת לבדו

זכור יובן מה שמירש"י עה"פ קל אלקי הרוחות לכל בשר, יודע מחשבות

אין מדתך כמות בשר ודם, מלך בשר ודם שסרחה עליו מקצת מדינה וכר' אבל אתה גלויות לפניך כל המחשבות ויודע אתה מי החוטא — ולכאורה קשה הרי משה גי' אמר האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף, א"כ גם הוא ידע מי הוא החוטא ומי לא, ולמה הוצרך לתלות שהקבי"ה יודע המחשבות, הרי גם משה רבינו ידע מי החוטא אע"פ שאינו יודע מחשבות.

אמנם אמת הדבר הוא אע"פ שהי' לו למשה לימוד זכות גדול על ישראל על מה שחטאו כיון שגם קרה נפל בטעות אין קושיא עליהם כ"כ, אבל היצוק גדול יש בין החוטאים, יש שהוא בעצם בעל חוטא גדול ורצה בעצמו לכפור בתורת משה, רק שיש לו בושה לצאת כריש גלי ולכפור במשה רבינו, אבל כיון שמוצא עצמו לתלות באילו גדול אין לו עוד בושה ומגלה את האמת שהי' בלבו מקודם, נמצא שעל אלו אין לימוד זכות זה מועיל שחטאו ע"י טעות הצדיק, כיון שהם חטאו גם בלא"ה רק שלא נתגלה עדי שלא טעה הצדיק, אבל יש גם כאילו שלא היו חוטאים כ"כ אם לא גדול הדור הזה שטעה, ורק ע"י שטעה הוא מועין אחריו גם אנשים הרבה ועל אלו מועיל הלימוד זכות — ודבר זה אין יכול להבחין רק השי"ת שהוא יודע מחשבות ורואה אם איש זה חטא רק ע"י טעותו של הצדיק או שחטא בלא"ה — ע"כ הוצרך משה רבינו לעשות הקדמה הזאת לתפלתו שהתפלל האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף שכל העדה חטאו ע"י שחטא איש המיוחד בדורו, אבל לזה צריך אלקי הרוחות שיודע מחשבות שיכול להבחין מי הי' החוטא ע"י המיוחד בדורו, שהרי הי' גם כאילו שהי' חוטאין בלא"ה רק אח"כ תלו עצמם באילו גדול, ויש שלא חטאו רק ע"י איש המיוחד בדורו, והגם שנחשב לחטא גם באופן זה, אבל אע"פ לימוד זכות גדולה יש על אנשים כאילו, שאין חוטאין רק ע"י שלומדין מגדול הדור שנפל בטעות, ודבר זה אינו יכול להבחין רק השי"ת ב"דו, לזה אמר שפיר אלקי הרוחות לכל בשר האיש אחד יחטא וגו'.

(שם)

(ר"ז)

הנביאי השקר גרועים מהחורבן עצמו

והנה קודם החורבן הזהירו הנביאים והגדולים שכדור את ישראל שאם לא ישובו ויעזבו דרכיהם הרעים, יבוא חורבן נורא על כלל ישראל, והתחננו הנביאים לפני ישראל שישובו כמבואר בפסוקים, ומה גרם להם לישראל שלא שבו ממעשיהם הרעים, כי קמו נגד הנביאים אנשים כאלו שאמרו שגם הם צדיקים וגם הם יודעים התורה וצריכים לשמוע לדבריהם, והם אמרו על עבירות חמורות שאינם עבירות, והופיפו מצות אשר לא צוה ד' לעשותם, וכאשר שמעו ישראל בקולם בא החורבן הנורא אשר התאמצו נביאי האמת למנוע אותו, והם הם אשר היו בעוכרינו וגרמו שיחרב בית אלקינו, והם הישועיים מחבלים כרמים. הללו גרועין לעם ישראל עוד יותר מהחורבן עצמו, כי הם גורמים להרבה חורבנות.

(תד"ת ודרשות מא"י, עמוד קצ"ט)

(רל"ה)

הנביאי הבעל של היום גרועים מהנביאי הבעל של זמן הבית אכל בפשטות נל"פ שעונם הי על שהנביאי הבעל כיסו את חסאתם ועל הכל אמרו שאין זה עון והכל הי מותר להם, וכמ"ש כאיכה נביאך חזו לך שוא והסל ולא גילו על עונך להשיב שכותך ויחזו לך משאת שוא ומדוחים, שהנביאי הבעל לא גילו את עונם ולא הוכיחו אותם רק התירו להם את הכל, וזה הי פעוּתם ואמרו מה חטאנו שכיון שהנביאי הבעל אמרו להם תמיד שאין זה חטא נשרש זאת בלבם וסברו באמת שאין זה כלום, וע"ז הי צועק הנביא אתם הרעותם יותר מאבותיכם, רבוה שאחם מכסים את פשעיכם זה יותר גרוע שעי"ז אין יודעין כלל שהוא חטא — וכמו היום בעוה"ד שהנביאי הבעל מעתה ג"כ מתירים את הכל ואינם מגלים את עונם ואומרים עוד שאסור לדבר על אי, וזה הכל למדו מהנביאי הבעל מאז שנבם הם כיסו את עון העם שעי"ז גרמו שלא ידעו כלל שהוא חטא ואמרו מה עונינו כו' — אבל האמת שהנביאי הבעל מהיום הם יותר גרועים מא"ז שהיו אז, דאלו מאז, זה שהיו מכסים על הכל, זה הי רק קודם שאמר להם ירמי"ה שלא טוב עושים והוכיחם על זה, ולא היו עוד אז פסוקים על זה שהוא אסור, אבל אח"כ כשהוכיחם ירמי"ה לא הי להם עוד ההעזה לככות על פשעיהם, דהרי אחר התוכחה לא השיבו לו כלום, משאי"כ אלו מהיום אע"פ שראוין בפסוקים מה שאמר ירמי"ה שזה גרוע מאד אם מכסין על העונות, אע"פ"כ יש להם עוד ההעזה לומר על הכל שהוא מותר ואינם מגלים את עונם.

(חד"ת חט"ו ואחזקן עמוד קס"ג)

(רל"ט)

הנביאי הבעל שבזמן הבית אמרו כה אמר ד', והנביאי הבעל של עכשיו מספרין נסים

בעוה"ד אוי נא לנו כי חטאנו שימצאו יהודים שמאמינים עוד בתוה"ק שיאמרו עוד על ניאוף הי כזה שנעשה לזה נסים במקום שהתוה"ק העידה ושכ מאחרין, ופלפנים כשהיו נביאי אמת בישראל שהתנבאו ואמרו כה אמר ד', או הלכו גם נביאי הבעל שהתנבאו שהשי"ת צוה לעבוד ע"ז והשתמשו גם הם בלשון כה אמר ה', ובעוה"ד שבט"ל נבואה וא"א להם לומר כה אמר ה' כי לא יתקבל בעיני הבריות שהשי"ת דבר עמו ושלחו, הגם שנמצאין פתאים שאומרים ג"ז מ"מ אינו מתקבל כ"כ, ומה יבולין לומר שיתקבלו שקריהם היטב כמו כה אמר ה', לכן מספרין הנביאי הבעל שאירעו נסים והיה סימן שהוא מהקב"ה, ואת כה אמר ה' מעמידין בהנפים בעוה"ד, והן הן אותן נביאי הבעל עצמן כמו שהי מקדם רק באופן כזה שמספרין נסים וההמון נמשכין אחריהן מבלי להבחין שהכל הוא שקרים וכזבים.

(חד"ת חט"ו עמוד שעי"ו)

**פרק יב
לא מרובכם**

בו יבואר שבנקבאת דמשיחא ישארו רק כשרים מועטים נגד כל העולם בדרך האמת ובאמונה שלומה ויצטרכו להתבדל מהרוב, ואין להתפעל מהשקר אף שהם רבים, וכן ה"י ברוב הדורות שהאמת ה"י מיעוט נגד השקר

שיחות הר"ן

(א)

— ריה"ק מריבנו נחמן מברסלב ז"ע —

אפיקורסת גדול יבוא
בע"פ — לא ישארו רק אנשים מועטים באמונה שלימה — אוי איך יוכלו לעמוד נגד כל העולם — זה יהי הברור האחרון — כבר נתנבאו ע"ז כל נביאנו — הודיע זאת מקודם להיות למשיב נפש להכשרים

ר"כ. פעם אחת אמר לאחד אגלת לך סוד שיהיה אפיקורסית גדול בעולם, כי מלמעלה יבא אפיקורסית בעולם בשביל נסיון ואני יודע שאנשים שלי גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת וישארו קיימים באמונתם אך אני מגלה לך זאת כדי שיתחזקו יותר כשיראו שדיברו מזה מקודם וכדברים האלה נשמע מפיו הקדוש כמה פעמים והיה מתאנח מאד על זה ואמר אוי איך יוכלו לעמוד אנשים מועטים נגד כל העולם. וכבר כתבנו מה שאמר הוא ז"ל שעל זה התנבאו כל נביאנו בפרט דניאל שאמר יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים וכו'. שכל כוונתם היה שבאחרית הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה שיעמדו ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה שהם האפיקורסים והמחקרים שבימינו. ומאחר שכבר הודיע זאת מקודם שזה יהיה הנסיון היה ראוי לעמוד בנסיון בודאי אע"פ יהיה נסיון גדול עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד. אך אע"כ או כותבים כל זאת. למען ידעו החפצים באמת ובאמונה הקדושה שכבר הודיע הוא ז"ל לנו את כל זאת מקודם למען יהיה להם למשיב נפש לחזק לבם בה' ובתורתו הקדושה כאשר יקבלנו מרוביתנו ז"ל בגמרא ופוסקים:

(ב)

כלי ספק לא ימצא קיבוץ
כמוני היום — הכשרים שבדרך יהיו מפוזרים — יהיו כמה מנהיגי שקר — הצדיקים יצעקו על אמונה ולא יועיל — כתוב זאת זכרון בספר למען ידע דור אחרון שכבר ידעו זאת מקדם

קבלו. ליל מו"ש של שבת חשובה שנת תק"ע לפ"ק דברו ממשיה. כי ה"י מפורסם שאמרו שבשנה זו יבא. ודעתו לא היתה נוטה לזה. ואמר אז שקודם שיבא משיח לא אחד יהיה שיצעק על אמונה כי כמה צדיקים שיהיו או יהיו צועקים בקול גדול על אמונה כמוני היום עד שיהיה יותר גרוגם (שקורין בלא"א אין ראסין דיא קיילי) ולא יועיל. ומה שכתוב כל הנשאר בציון והותר בירושלים קדוש ואמר לו. וארז"ל שיאמרו לפני הצדיקים קדוש הוא כפשוטו. כי בודאי הצדיקים שישארו או ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה יהיו ראויים לומר לפניהם אפי' יותר מזה. מאחר שישארו קיימים באמונה ולא יגחו עצמם ליפול ולטעות ח"ו אחר העולם. ויהיה כמה מפורסמים ומנהיגים של שקר. ואין ספק שלא ימצא או קיבוץ כמוני היום שנמצאים כמה בני אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמוע דבר ה' ואע"פ שיהי' או איות כשרים בדרך אך יהיו מפוזרים. ענה ואמר כתוב זאת זכרון בספר למען ידעו בימים הבאים שכבר היה מי שידע זאת מקודם וידעו להתחזק באמונה בו יתברר ובצדיקו האמתיים:

(ס)

(2)

רוב המון נמשכים אחר השקר, אבל האמת הוא מעט מן המעט א' בעיר

דגל מחנה אפרים

תולדות

היינו טרוב המון נמשכים אחר השקר והוא סבל
אלל יעקב שהוא מדה אמת וע"ד תהן אמת ליעקב
כתב ויקרא לשון יחיד והיינו מומתת שזה המעט ען
המעט והוא ה' בעיר שמקרב עמנו אל האמת :

ויקרא שמו עשו וכו' יש להבין זה בשיטת אלל
עשו כאשר ויקרא אלל יעקב כאשר
ויקרא שמו יעקב לשון יחיד ודרשה חז"ל ידוע וי"ל
דרך רמז פ"ד המדרש ה"ל שעשו הוא שול ויעקב
הוא שמרמו הפסוק ויקרא לשון המשכה ואטיסה

(ד)

— הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע —

הבעשטה"ק: השקר יהי' לו הן בעקבתא דמשיחא — אין זה

סימן שמי יש' לו הן האמת אתו, כי זה מהמת שהוא מהפ"א

— צריך להתפלל הרבה לזכות אל האמת

אור עיניים נוראים הדר 82

אח"כ אם תראו איש שנוטע מירד החופ"ק שיש לו מן אלל אנשים אל תאמר שכל
מי שחשוב למטה בידוע שהוא חסוד למעלה אל תאמר כן כי הוא ממחז'
שחלשים המה במדרגה פחותה והמה מולבטים ר"ל בעוונות ופשעים וע"כ נחשבו עני'
שכלם מלכא אל האמת וע"כ הם נוטים יותר לשקר מלאמת ומרן הבעש"ט הק'
ז"ע אחר שקר הן שנתקבחה דמשיח' יחי' לשקר ען ולהלל ייב' יופ'. והגע
עמוך. הלא ידוע שהילך לפתח מלאה רובן והוא עמון בקרבנו מעת הולדו ואין מניחו
לשנות שום מלוא עד שמוכרח האדם לשבדו ולהתגבר עליו וא"כ אם יראו האנשים
ההמה איהו איש וייתב להם פעלו והם ימשכו אחריו אם הוא באמת מלוא יחי' הילך
ומיטו עכ"פ וע"כ שהוא מומתת שגם איש כזה איש מספרו דקדושה. ועד"ו פ'
דמילא הק' שגכן ר' ויקראו שמו עשו שהכל קוראים לו כן יפ' לשלשך הכל משמם
ואין נ"יך שום מלאמת הילך כזה משח"כ אלל יעקב איבנו עה"כ ר' ויקרא שמו יעקב
ופירש"י הקב"ה קרא לו כן כי לאמת לא רבים יבחנו למשך אחריו. ע"כ הפ"ל
המינהגם לפני הסי' משומקא דלכא שאר עינים לבוא אל בחי' אמת ואזי יחי'
עוד לכם בזה ובזה וגמרי דכח' לומר משיעו לו :

(ה)

— הרה"ק ר' מיכל מזלאטשוב זי"ע —

הס"מ עושה חסידים לא"פים ולרבותות ומתחברים אל החסידים

האמיתיים — מי שרוצה באמת עבודת השי"ת יפרישו השי"ת

מהם

אור עיניים נוראים הדר 83

פ"א התענה הקודם הרב ר' מיכלי זי"ע מולאטשוב הרבה מעתים צפה וקטמו
ובאלו אותו התלמידים טעם הדבר. ואמר להם כי הסי' רעם לבעל החסידים
מן העולם וערה הרבה כמות ענינים וגרם שמתרבו משיחו גדולות על הלידים והחסידים
הכל כיו לערס ולבעול מן העולם ובאשר ראם הסי' של גנמר ירטו ולא פעל
כיום כי לא הי' לו כח לבעול שכן ענה אחרת שגם הוא יעשה חסידים ואדרבה יארט
בעולם החסידים לאלפים ולרבותות רק שגם הם יתחברו ז"ע אל החסידים האמיתיים
שפופשים מהבלי עוסי' וסי' בולם בערבותיא ובאשר ראם הק' ה"ל זה התענה לבעל
הסי' מחשבה זו. וסי' הק' לתלמידיו גם איני לא אפתנה עוד ויאמר כי אין אל
יכול לפעול לבעל רעונו ויעשה חסידים גם הוא לגרם הקלוקל הרע ר"ל ומי שזיזם
להתקדם ז"ע שירעו באמת ללא לעבודת השי"ת יפרישו השי"ת מהם יחיל עיני'
מאר פני מלך חיים שילך בדרך החיים ובנתיב האמת והוא ולא יתעבר עמהם.
ומעשה ראם עד הין כרבים מנישים והסי' יספרנו לבעודתו יי' איש :

(ח)

גודל מעלת הרבים הוא רק כשכוונתם לש"ש, אבל כשכל אחד כוונתו לתועלת עצמו, אפי' הם עדה גדולה אינם חשובים רק ביחידים, ועי' נאמר עדת חנף גלמוד

לב

יורו

ייטב

אכל זה רק באם הנאמרים אין טונתם לטובת עמם רק להעמיק בהתייחס הכליה הטען שהל"כ הם הפה בהסתמם על הדבר כוונת כל אחד לפי עניני הטען נחצו לתועלת עצמו לא רצו זה בראו זה ע"מ נאמר עדה חנף גלמוד כל' בשנים יחי' עדה גדולה אינם חשובים רק ביחידים כי כל אחת תובלת ומרחק נכלבו בטעם הסמנתו מהסתמת וזלחו וז"כ בענין השמים ומעלה ומעשים אל כבוד לא ימאס להשר עם רב אסיפתם ויסופו ביקרים בעיני ה' אך זכו הם התה המומדים איש אל אחיו כפי' אחת ותשכבה אחת בלתי לה' לבדו אבל אם כל אחד כוונתו לתועלת עצמו ולא זה זה להתפאר זה מתאכזר שבר זה מיראת עונם ורבותם כל אחד לדרשו פונת רבי אין עבודתם מתאחד לפני ואם כי בראים רבים אבל באחת יחידים הם איש איש לדרשו פונת זה שהזכיר משה חתו יגיד' העבירו מלנבכס שהיו' עבודתם מיוחדת לפניו דייקא ביראה ועלה אחת לשרת לפני המק' דייקא כל' אך למען שמו ית' למלאות רצונו אז יורא אליכם כבוד ד' עכ"ל עי' במ' אה"י פ' וישב בברוכה

(ט)

עוד מענין הנ"ל — הא דמצוה דרבים עדיף הוא רק אם כוונתם בלתי לדי' לבדו, אבל אם טובת עצמם ידרשו אינם נחשבים רק כאיש פרטי

חיים

בראשית

עצי

עליו אז חין לשמוע מפיהם יומר ועל המוסכם תאס פנטי חסו עדה חנף גלמוד אפי' אם יחי' עדה גדולה עיני אינם חשובים כאל כלום פרטי ובלמוד עבוד האלוי ואיך אם נאלים להסתכל ולנס כל עמם וכל טוב משמטינו והמבולחו חין זה בקרא כנפי' כאל גלמוד וזו שמימדים בתי כנפיות ועי' פי' דהינו שצאים טובים סיניו פשוטיהם להסתכל עבוד ז"ל.
והנה' למי' י"ל דהא דתלמי' לניש עדיף סיניו דוקא אם כוונתם לטובת עצמם ולא כפי' עונת עצמם אלא אם עינת עצמם לבדו ולא כפי' עונת עצמם אלא אם עינת עצמם ידרשו אף דהיא עולה טעמם בנשים עיני' אליכם בקראים רבים כי אם כלום פרטי נחשבו.

(י)

אחרי רבים להטות הוא רק כשכל א' אומר דעתו האמיתי אבל לא כשהונמין לא'

חוב החסד ר' ברוך פלובנר ליסינר מעתיק סיפור שהרב הגאון הקדוש המחבר וישב צב אבריו מינטט חי' וישב עמם אחת עם עוד רבנים על אסיפה אפר אחד סתם דקחו וזלזלו ענו אחריהם גם אני גם אני קטר דרתיני הקדוש ז"ל ואמר מליב עדה חנף גלמוד תחורה אמרת אחרי רבים להטות כי כשיושבין ביחד וכל אחד שוקף ברעתו חקנין ואמר דקחו אז לא יבא משפט סקול' כי כל אחד רוצה האמת מסבך הקב"ה האמת אבל כשכל אחד יאמר גם אני זה האמת ונחמה ועל זה אמר הנביא עדה חנף גלמוד רק דקת אחת הוא לא יומר ודפתי' (ניצם חן עמוד ט"ז)

די וישמע יתרו וגו' אה כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים וגו' ויבא וגו' אל המדבר וגו' ויאמר וגו' אני חותקך יתרו וגו' יל"ד מה זה דכפל אשר עשה וגו' כי הוציא ה' את ישראל וגם לתה אחר אל המדבר הלא ידענו מקומו של משה אי' איפוא ה' וגם אומר אני מיוחד לנאורה והכל' בהקדם לפרש הא דל' להלן ויחנן במדבר ויחן סי' ישראל נגד הבר פרש"י ויחן נאזט אחד בלבד אחד בבור הדבר ל"ל עפי' דכתיב פ' שמיני זה הדבר אשר טוב ה' תקפו ואי' בתד' אחרו ויפ"ר תעבירו מלנבכס ומהי' כלכם ביראה אחת ובעלה אחת לשד' לפני המקום כשם שהי' יחידו בעולם כך מהי' עבודתכם מיוחדת לפניו ולא חששן קן אז יורא אליכם כבוד ה' ופי' התש' מכלית טונת המתאמר כי ודאי אין דומה יחיד הטובה למרובים הטובים מנוס כי לפי מרובת אסיפתם כן מהי' גדולה הטיבתם וייקף קדושתם ועלת הדבר שבענין הא' דכתיב עדה חנף גלמוד כי ידענו גם בענין עוה"ה הגעשה באסיפה בהסתמת רבים יותר מקובל

(יא)

— הגה"ק ר' חיים סופר זי"ע

מוטב להיות עדה
 קטנה מעשרה אנשים
 מלהיות ביהד עם עדה
 גדולה פועלי און —
 זהו אבן גנף לבית
 ישראל שמסתכלים
 בכל דבר רק על
 הכמות ולא על
 האיכות

ק"ן סופר

סד

ועתה באתי להשיב על שאלתכם אחרי שור' אביד שלכם התייר את אשר
 אפר בעצמו כי התחברו השתי כיתות איטטאדאקטען עם הקאנגרעסלעך
 להיות עדר אחד שטאטוסקווא ושאלתם יען שנשארתם מתי מספר אם תאמרו
 קשר לכל אשר אמר הרב קשר או תעמדו לעדה קטנה לבדכם. תדעו אמרו
 הנהיל רבה מ' לך על פסוק ויבא המלט ויגד לאברהם העברי וז"ל: (י"י
 אמר כל עולם מעבר אחד והוא מעבר אחד עכ"ל) העברי ואמיתי לא יסתכל
 כמה יהי מספר גדודו כי מת בצע בזה. לו יהי שנשאר הוא לבדו הכי
 יהי אחרי רבים לרעות הוא קורא מי לדי אלי אם מספר גדול או קטן כפי
 כוחו יעבוד מ' וגם אם נשאר לבדו וכל באי עולם כנגדו ישאר אחד וזה
 יהי צדקת אברהם. (כל העולם מעבר אחד) נקשרו יחדיו (והוא מעבר אחד)
 ונשאר הוא לבדו כנגד כל ברואי עולם לא להגם ואמר (אחד קראתיו) זה
 אברהם. וזה הוא האבן גנף וצור מכשול בבית ישראל שלא מסתכלים על
 האיכות רק על הכמות בכל דבר ודבר אשר יקולו והיוודים לעמוד על נפשם
 ועל דתם ימשכו ביד חזקה הערב רב להיות בתוך מקלותם ועל כן יצא
 העגל להתייר אמונה ודת. הכי לא יוכלון עשרה יתודים לשכור להם חדר
 לתות ביהכ"ג וכדומה מי יבקש שיעשו גדולות.

ואבי הצדיק ז"ל סיפר לי פעם אחד שאל צבוע אחד את אדמו"ר מהר"מס
 בעל הזת"ים ז"ל אם משיח צדקינו יכחף לאנשים לילך עמו. והשיב לו אדמו"ר
 ז"ל אל תזאג על יום מחר מי שלא ירוץ אחר משיח גם אם יחפז לבוא אחריו
 לא יקבלו ולמה יזאג כבודו אם יבוא דמיון ועל כן לא אבין שאלתכם.
 חלילה לכם לדבר מטוב ועד רע על הרב או על זנפילים אשר נפלו משומר
 הדת ומעמידים במה לעצמם מי יוכל לירע מטמוניות של אחרים ומי שלא כרוך
 אחריהם יעשו קיבוץ קטן ויחשב לתנועת גדולת המלט שם אשר לא יומשך
 אליהם להיות עבדות ד' כדת אין אונס כלל וכלל ח"ו ואשר יאמרו לכם
 וקני וגדולי הדור אליהם תשמעו ולא לי. סוף דבר הגם שדעתו
 הוא להזויק בעד שלותכם שלות הנפש ותחזיקו בעצמכם כאשר יש לקל ידכם
 להיות עדה קטנה אבל רק מיראים בלי תעורבות האל תמשכו ביד חזקה
 להרבות מספר גדול וכאשר ישלח ד' לכם ברכה תעשו כל הדברי והצריך
 לדת לכם לברכם אבל לוקני גדולי הדור תשמעו כי בני ישראל צריכים
 לילך בעצת זקניהם הגדולים והצדיקים.

הק' חיים סופר.

דברי הרש"ת

(יב)

אם צריך להפדר מפועלי און כל ידאג לפרנסתו רק יבמה בד'

קדושת

אמר

יום טוב

ה' אמר אל הכהנים וגו' לנפש לא יעווא צעווי.
 ובזמנכם הניח הסייד ירחא מ' עהורה
 עוודה לעד. יל ליהוה וסבא עינינו תלואת מ' צהיות
 תלום צעווקם שזון הולכין צדק הישר סהאלקים
 דקס אינם ומתנגנים עמי' דכ"י התורה והענוה ומוך
 כבדו עליו העבורס לעבוד אל הש"ת כי קשה הוא
 להפדר מעל האלוקים האלה צגנס כי לריך להיות
 עמיס צווחא ובחיותוהא חלה בעקווי צעניי פירנסתו
 להפאל ערף לצינו. עייב צאס הליזו ויאזיהס בחוסיק
 לא יעווא בעל צעווי אעמי' סהוא בחוך עמי' עתס
 אקטיס אשר לא יעשו ככל הכתוב בחזרה מ' ויילדי

ככרים ישפיקו. בכל זמא לא יקור מנדך התורה ולא
 יעוודו אשוריו ומענגלי לזק. ופעולה על רוח לא
 יתשוב אם חסדי ונעל האלוקים שרענים האלה בחכמים
 הכינות הלא הכלית סגולה יתכלו אותי וזאזין צה
 מתי לפרנס את עמלי ואלקני צייתי להם חוקין להם
 לפי סוף. ונזכרתי אני להיות חתם עומס בחבורה
 חלה לעשות כמעשיהם ככל אשר ילו עלי אונס איס
 צעוד ילצב ויטיס צעומוני צה' הון ומסרנכם אשר יזו
 לא תתקל להשמיע לו אמתי והיכללה אף אם לא יכך
 בעלת רשעים ולא יתעבר עושהו בחזרו' אל יתקו לו
 בלום ויסי' לו כל עוב צויתים קיים עוליס מ' ויחזיהיק:

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר ז"ע

(יג)

העצה היחידה להציל מעושי רשע להבדיל מהם ולעשות ב' מהנות נפרדים לגמרי

ד ב ר י וישלח יואל קנג

עוד יתבאר במאמר הכתוב ע"ד הרמז דעשו וימחו על הסיים שרו של עשו הוא הילב"י, כלומר התחבולות והאונס שנים לבסוף ולבדית את ישראל ח"ו מאחרי ה', לעומים על בגויו להסיר ולהדית את ישראל מאמונתם כגון בגזירת השמד ר"ל, אבל ישראל קדושים מסר ונפש למהיה ולא כפרו באמונתם, אולם גדולה וקשה הימנע אם אופן מלחמתו צדקה וצדקה. שמתפרט לעשות התחבולות אחרות וצדקה וריעות עם טובי חורה ר"ל בטענת גדול השלום והצדקה ישראל וכוונתו, וכוונת מחשבתו ע"י צדקה ויחשו מאמונתם

(יד)

דורינו הוא דור תהפוכות, מקיימין מצות שילוח טמאים מן המחנה ביראי ד' ורודפין ומחרימין אותן, ואת רשעי הדור מרוממין ומנשאים

קסו **ד ב ר י** **נשא** **יואל**

ועתה נחזור לבאר כפל המקראות בפרשת שילוח טמאים, ובמחלה אמר וישעו מן בני ישראל וישלחו אותם וגו' ואח"כ חזר ואמר שנית כאשר דבר ה' אל משה בן עשו בני ישראל, ולבאורם ולשנא ימירא הוא לגמרי (קושיא א' ב'). אך וכן ע"י המדיר דפי שילוח טמאים יפה ודרשת שזי"ב הקבי"ה על הרמק"ה בעלי ענינות ממונה ישראל, וילק"ה מה מדוכו וישלחו וגו' כל לרוע או ע"י אבי אב אב גיש וכו' עומא לנפש אלו שפכי דמים. ואח"כ יש צדק לזווי מבורר לישראל לבחוק מעבלי עבירות ולא יבא להם מגע ומשא עמיהם. אמנם כל זה בזמן שהדור ראו שאז הקבי"ה מפרסם ומגלה על הרשעים, כדי שישעו להשמר מהם, אבל כאשר הדור שפל שאז רשעת הרשע אינה גלויה ורודפה, אורכה ודך בני אדם לדבר על דיוק עתק צדקה וצדק, ומתקפן קשרה על סיה לרדוף ולהחריס את יראי ה' ומיליך גיפה מרוממים ומנשאים ומגדלים את רשעי הדור ומחרימם עם השם, וקדוש וצדק לעומתם יאמרו. וכן ה"י דרך הרשעים ככל הדורות, ובאשר אמר לו אחיך לא יחיהו אחיך זה עובר ישראל

וביותר גדול עיקרה דמסופה שכבר נבאר לנו חז"ל בשלבי קושר ויראו חטא ימאשו וסר מרע משתולל על הבניות. אי"כ בזמן הזה יש לחוש מן יוליו ישראל משפט משוקל ומסולף, כי יאמרו לקיים מצות שילוח טמאים להרחיק מנייביהם את הרשעים, אך החת לקיים המצוה במחמרה יהיו מרחיקים מנייביהם את יראי ה', כי לשי דעתם המבולגת היראים הם עוברי ישראל ח"ו וראוי להבדיל מהם. ואי"כ לא סגי במה שאמר הכתוב וישעו מן בני ישראל וישלחו אותם אל מחוק למחנה, ועדיין ה"י מקום לנע"י לחלוק עשו המאוס כפי מה ששפטו צדקתם מן המה העמאים בעלי עבירות שראוי להבדילם ממחנה ישראל אבל אחתי לא שמענו אם כיוונו אל האמת, שמא בחריקו את הראוי לקרב ואת הראוי לרחק קרובו.

ע"ה כן בא הכתוב לבעור שקיימו דברי ה' מזה במחמרה. באמרו כאשר דבר ה' אל משה מן עשו בני ישראל, שקיימו מצוה ה' על אותם הבחיים שאמרה ה' לעם, וכיוונו אל האמת מי המה הרשעים שראוי לשלחם אל מחוק למחנה, להבדילם ולהכריסם מישראל.

(טו)

האמת פוחת והולך וצריכין תמיד לעשות עדר מחדש — אין להתכבד אף אם נשארים יהודים

ועפ"י יתפרש גם מאמרם ז"ל שנעשו עדרים שמתחלה הוא אוהב וכשאינו מנחם נעשה רע, ועם אלו אין להתחבר רק צריך להפחד מהם, ומיילא נעשה העדר קטן, וגם אלו הולכים ויורדים שמצב הדור מתמעט ביותר ותמיד צריכין להבדל מהם ולעשות עדר מחדש ואחר כך גם בזה העדר צריכין לעשות פירוד והבדל ונעשה עוד הפעם עדר מחדש, וכמו"כ מתמעטים והולכים, ומל זה אינו בנחם כי אין להתחבר ביחד עם אויבים ובוגדים ורק צריכין להבדל מהם, ומיילא נעשו הרבה עדרים, וז"ל עדרים עדרים שחמדי נעשה עדר מחדש, ופי' והולכת הכוונה ע"ד שאמרו פוחת והולך שמתעם זה נעשו עדרים כ"כ הרבה עד שאמר עדרים עדרים בכלל כפליים מפני שהוא פוחת והולך והאמת מתמעט ותמיד צריכין לעשות עדר מחדש. ולזה צריכין לידע שאפילו אם חיו נשארין רק יהודי ומעטים בין בתוך אחיכם ובני"ל, אעפ"כ אין להתכבד רק הביטוי אל אברהם אם כי הם ה' ציון ובני"ל, ובמהרה נזכה לזה בשמחה וששון בישועת כל ישראל ושמתן ובהתגלות כבוד שמים עלינו כ"כ אמן.

(תד"ת עקב, עמוד קל"ט)

(טז)

ע"י שעושין עדרים ועדרים ומפרישין עצמן מהשקר, מתפללין שיהיו ניצולין מהדלות, כי המסון נמצא אצלם

ע"ד האמת, אבל מ"מ במשך הזמן נוכחין לדעת ורואין שאף בזה העדר עצמו מועטים המה ההולכים עם האמת, ומאלה עצמן צריך ג"כ להתפרד עוד ולעשות עוד עדר חדש, וכמו"כ צריך כל משך זמן להתפרד ולעשות תמיד עדר חדש ליתך בדרך האמת, ולכן אמרו"ל שנעשית עדרים עדרים ל' רבים, שע"ז נתרבין תמיד עדרים שתמיד צריכין לעשות עדר מחדש, לפי שדא עקא שהוא "יהולכת" לסיבת האמת שהוא פוחת והולך תמיד, ע"כ צריך תמיד להתפרד ולעשות תמיד עדר חדש...

...ונקדים עוד מה שאמרתי לפרש בהושענות להקפה הששית, שאומרים הושענות עדרים מדלות, לכאורה מהו הכוונה בזה, ובכל יתר הבקשות מבקשין על ענין פרטי בגון בהמה ממשכלת צאן מצמיותו וכי, ולמה בזה מבקשין על ענין כללי עדרים מדלות, שהרי כל מין הפסד שמגיע הוא דלות, וכאשר מבקשין להנצל מדלות עדיין לא ידענו מאיזה מין דלות מבקש, שאין זה בקשה מיוחדת אל העדרים, ויותר הי' שייך לשון מדלות אצל הון ממארה, דהו"ל למימר הון מדלות, דאצל הון יתכן שפיר להנצל מדלות, משא"כ אצל עדרים מה שייך לזה במיוחד הלשון מדלות, וצ"ב הכוונה בזה למה נקט דוקא אצל עדרים הלשון מדלות.

ואפ"ל דאיתא בגמרא (סנהדרין צ"ז), שבעקבתא דמשיחא יהי והאמת נעדרת שנעשית עדרים עדרים והולכת, ובפשוטות הכוונה הוא שמשם אמת יסאר אך מעט, אך לכאורה אם יהי מועט כ"כ מדוע לא יהי לכה"פ זה המעט ביחד בעדר אחד למה יהי מזה עוד עדרים עדרים, ואם יש עדרים הרבה הרי אינו מעט כ"כ, ואם הוא מועט מדוע לא יהיו כולם ביחד בעדר אחד. ואמרתי שהפסד הוא כי הנה האמת הרי הוא בעה"ר פוחת והולך תמיד, מיילא אף, שמקודם עושין עדר אחד להיות עכ"פ ביחד מופרש ומובדל מאותם שאינם

...ולכן הוא בקשתנו הושענות עדרים מדלות, שכאשר נעשין תמיד עדרים עדרים להתפרד מכל פועלי און לא יהי ע"פ דלות, שהרי כל אלו שאנו מפרישים עצמינו מהם הרי הם בעלי המסון ואלו לא ירצו להחיות ולתמוך כיוון שמתפרדים מהם, אי"כ מפסידין ממון הרבה, נמצא שבעדרים כאלו עלול לחסרון כ"ס גדול, לכן מתפללין הושענות עדרים מדלות שכיוון שהאמת נעדרת ומוכרחים לעשות עדרים עדרים, לא יהי עכ"פ דלות שהבוכיע יעזור שאלו היהודים בעצמן יהי סיפק בידם להחיות, ויהיו ננמאין עוד יהודים שיחזיקו וישייעו לזה, ויהי לנו היכולת לעמוד ולהתקיים. (יהודית לנייערס פ' ונש דף רכ"ז—רכ"ח)

(יז)

אלי' אמר ונתרתי אני לבדי נביא לך' שעמד יחודי נגד נביאי השקר — אנן מה ענין אבתרני שנשארו יחידים ממש — כל הדור כולו בטלים ומבוטלים נגד צפרנם של הראשונים

ועפ"ז יוכן מה שאמר אלי' ונתרתי אני לבדי, דאף שהיו עוד נביאים אבל לפי שלא היו נודעים, שכולם היו תחת המסך נביאי הבעל שהיו מתנבאים בשקר בשם ה' ולא ה' רק אלי' לבד שנשאר נביא לה', וזאת מודיע לנו הפסוק באומר ונתרתי אני "לבדי" נביא לה', דאף שנשארו עוד שאר נביאים אבל אין להביט על כל העולם דאף שיש שאין אומרים בפירושו להיפוך, אבל האמת הוא שאם רק מחזיקין במתחברין עמהם נופלים בידם של אלו שבקעה רובם ככולם נתפסו, וע"כ אמר אלי' שנשאר יחודי שכן צריך להיות שלא להתחבר עמהם, זה ה' בדורותיו שהיו עדיין נביאים, ומה נענה אנן בתר' שבקעה בדורות אחריו שבמלת הנבואה ואנחנו כל כך בשל המצב שכל הדור נתפסו בודאי צריך לידע שגם עכשיו הוא הבחינה של "לבדי" ואף אם נשארים יחודי בעולם אין להביט עליהם רק על האמת, ומה שהוא אמת אף כל הדור ביהוד אין יכולין לחלוק עלי' ולהכריע והמה בטלים ומבוטלים נגד צפרנם של הראשונים ונגד העבודה של דורות הקודמים ולא נשארו רק יחודי, וכמו שאיתא במדרש על מרדכי שנקרא יהודי ע"י שהוא ה' היחודי בעולם בדרך ה' ולא הביט על הכלל.

(חד"ת תשרי עמוד רנ"ג)

(יח)

אין להביט על כל העולם אף אם ישאר יחיד

נראה לי לפרש עפ"י פשוטו לדרכינו דהמיר הוא מלשון המר ימירנו, ובא לומר דאף אם רואין שכל הדור הסירו את עצמן דהיינו שנתחלפו מדורות הקודמים מחיפוך להיפוך שכל מה שהם אסרו מה מתירים, אבל אעפ"כ לא נרא אף בהמיר ארץ ואף אם העולם יתהפך לא אירא רק על משפחתי אעמוד ולא לזו מדרך הראשונים שהוא הדרך האמת ויציב, ואף אם לא אשאר רק א' לבד בכל העולם אין להביט על דעת העולם שאם יתחברו עמהם מפיא נופלין גם לדעותיהם ע"כ אין להביט עליהם רק על דרך האמת ורק אז אפשר להנצל מהם אם אין מתחברין עמהם.

(חד"ת תשרי עמוד רנ"ג)

(יט)

אפי' ישב בדד וגלמוד מאנשי הדור, ישמור וימתין ג"כ על ישועת ד'

ועפ"ז הפסוק מתנבא על דורנו זה, ישב בדד שאפילו אם ישב גלמוד ובדד מיושבי שהדור נתפסו ברשת זו פטנו להם ואינם רוצים להמתין על ישועת הש"ת מ"מ אף אם ישאר בדד, וידום, וישמור וימתין על ישועת הש"ת ולא יקחו חבל עם אותם שאוכלין מטנה בהכחוב רק ישמור על הנאולה האמיתית מהש"ת, כי נטל עליו, כי בעל הגזירות נשא עליו גזירה זו שהגלות הוא גזירה מהקב"ה ואסור לפרוק עול מעצמינו רק הכול"ע בעצמו יגאל אותנו כ"ב.

(חד"ת דברים, עמוד ס"ד)

(כ)

בזמן הבית ניצל כל הדור בזכות השלש מאות שלא ברעו לבעל ולא הלכו אחרי רבים

גם בימי בית ראשון בימי הנביאים מצינו בקרא שהי' זמן שלא היו אלא שלש מאות אנשים שלא ברעו לבעל, ואם אלו השלש מאות אנשים היו נמשכין ח"ו אחר הדור על ידי מענה זו של אחרי רבים ומרובים כל כך, הי' ח"ו אסון גדול ונורא מאוד כמוכּוּן. אבל יען שאותם הגי' מאות אנשים עמדו בדעתם המחודדה והברורה היתה על ידם הצלה גדולה ואור גדול לישראל כמבואר שם בקראי, והיא שעמדה לאבותינו ולנו.

(עה"ג עמוד כ"ב)

(כא)

גם בימי הש"ץ הי' בתחלה רק יחידים שהתנגדו לו, והמה הצילו את כל הדור

ועכ"פ כבר הוזהרו אותנו שאף אם יאשרו יחידים לא יראו ולא יפחדו מאימת הדור המרובין לנטות ח"ו מהאמת. ובדורו של ש"ץ שהביא המהרי"י ששפורט ולה"ה שהי' בתחלה זמן ארוך אך יחידים שהכירו האמת אילו היו יראים מאימת הדור והיו אומרים אחרי רבים להטות וכדומה הי' ח"ו אבדה פליטת יהודא. אבל הלוחמים בעד האמת אף שמועטים הם בתכלית המיעוט הן המה שהצילו את הדור.

(שם)

(כב)

צוואת היעב"ץ: אל תירא אף מהעמדת החמה וממי שפקיע שמי' לנשות מהאמת, אף אם תשאיר יחיד בכל העולם

והאר"ן עוד בדברו יע"ש שהי' זמן ארוך שהיו ממש יחידים בדור שעמדו כנפשותם נגד רובא דרובא דעלמא ששמו אותם לכופרים ומחטיאים את הרבים שאין מאמינים לשיח ונביאיו וסבלו מזה הרבה שנים מרובות עד שלאט לאט נתגלה קלונו ונתבטלה כחו של הש"ץ. והקדוש היעב"ץ ולה"ה כתב אח"כ שהוא מסתד שתבוא עוד כת אחרת והזהיר טובא שלא לירא אף ממופתים כהעמדת החמה של יהושע בן נון ולא לירא ממי שפקיע שמי' אף אם אין איש שתחוק עמך לא תפחד לנשות מהאמת, והאר"ן טובא בזה. ואמרתי להעתיק לשונו בסוף הקונטרס כי הבין בזה בחכמתו הגדולה למה שאירע בדורינו בע"ה.

(שם)

(כג)

אין לילך עם הדור יהי' מי שיהי' — הסוף יהי' שהאמת יתגלה

וצריך לדע שאין לילך עם הדור יהי' מי שיהי' מפני שצריך להביט רק על האמת מה שהתחייק אפר והאמת יתגלה, והם יכולין לומר מה שרוצים אבל האמת הוא אמת והאמת יתגלה, דהאמת הוא רק מי שקרא ושנה מה שלמדו אביו מה שמקובל לנו מאבותינו ורבתינו הקדושים.

(חד"ת השי"ז עמוד רע"ו)

(כד)

חז"ל נבאו על הדור הזה, שלא יוכלו לברר בו שום הלכה ברורה

ואפ"ל עפ"י שפירשתי כבר מה דאיחא כגמי' (שבת קל"ח ע"ב) עתירה תורה שתשטכח מישאל רשב"י ואמר ח"ו שתשטכח תורה מישאל אלא מה אני מקיים ישוטטו לבקש דבריו ה' ולא ימצאו שלא ימצאו הלכה ברורה במקום אחר, ולכא"ו יש להבין למה לא ימצאו הלכה ברורה הרי אפשר לברר הדבר ע"י כללים של אחרי רבים להטות וכדומה. ופירשתי דלכלל זה של אחרי רבים להטות שייך דוקא אצל מי שיש לו דעת תורה אמיתית בלי שום השפעות אחרות מבחוץ דמי שמושפע מדברים אחרים חוץ מדרך התורה אין יכולים להתחשב כלל עם סברתו ואין שייך לומר אחרי רבים להטות, וראו חז"ל ברוח קדשם שיהי' זמן כזה שלא יוכלו לברר אחר הרוב ומפ"ל לא יוכלו לברר שום הלכה לאמיתה.

(חז"ל חשי"ו עמוד רפ"א)

(כה)

בתקופה שא"א לדבר דברי אמת בפני ההמון, יתחזקו יראי ד' איש אל רעהו

אמנם התנבא הנביא מלאכי על גודל הסתרת פנימי ובלבול המוחות והרדעות שיהי' בימים ההם בעיקבחה דמשיחא, כי הרשעים ומעשה שטן יצליחו, והסמיות עינים והנסיונות יהיו גדולים ועצומים, ולא יהי' אפשרות ואופן לדבר דברים אמיתיים ודברי התחזקות כאמונה בפני רוב ההמון, כאשר הוא בדורינו לגודל האלמות וחוצפת המינים והאפיקורסים והשפעתם גדלה מקצה העולם ועד קצהו, ע"כ אמר הנביא אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו, שיתחזקו יראי ד' בכל תוקף ועוז שלא יתעו אחרי התועים ואחר השפעת רוב העולם, ואיש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, והשנית שהוא בוחן כליות ולב יבחין דבריהם.

(שם, עמוד ק"כ)

(כו)

בזכות היחידים שאין מביטין על העולם יהי' הגאולה

ובזה יחבאר גם מדרשינו שאמר ויותר יעקב לבדו, היינו ג"כ על זה הבחינה שיותר יעקב, היינו בחינת יעקב כנ"ל בזכותו של יעקב, ואלו שהם בחינת יעקב יותר לבדו ואף אם ישארו יחידים ג"כ לא יביטו רק על האמת ולא יתחברו עם העולם הזמני ולא ישתתפו עם אלו שנקראין ישראל רק ויותר ייעקב לבדו וצריך להיות מוכן ומזומן לזה דאף אם ישארו רק יחידים לא יביטו עליהם כלל ורק עי"ז נזכר שיהי' ונשגב ה' לבדו כיום ההוא ויתודע שיש בורא עולם חולתו האלילים כרות יכרתון ולא יאשר מהם אף שריד ופליט וכולם להבלי הבלים וכלא היו שהם מכות היצר ולא יאשר רק הכח האמונה בהקב"ה ובתורתו הק' והמאמין לא יחיש, וז"ש המדרש דרק באופן כזה יוכל להיות מה שכתוב בהקב"ה ונשגב ה' לבדו אם אף ביעקב יהי' ויותר יעקב לבדו על הבחינה שאמרנו.

(חז"ל חשי"ו עמוד ר"ג)

פרק יג
מצב הפרנסה ברור האחרון

ילקוט מאמרים מגודל העניות והדחקות שיהי' באחרית הימים ועיי'ו יפקון מן גלותא

א"ה היות שישנם כמה פסוקים ומאמרי חז"ל מענין העניות שבסוף הגלות אשר כבר העתקתים במילואם כמק"א בספר הזה ולא רציתי לכופלם, ע"כ אעתיק כאן רק קטעים קצרים מאותן המאמרים השייכים לכאן ואכללם כולם באות אחד ואחלקם לטעפים ואציין בכל סעיף אי' מקומו במילואו בספר הזה

(א)

קטעים קצרים מפסוקים ומחז"ל מענין העניות שבסוף יומיא

לא נח' וכו', ופרשי כשתראה דאין שום אדם משתכר והיינו כדאמרן עד שתכלה פרוטה מן הכיס, עיי'ש עד שיהיו כל השערים שקולין ורשי שם, עיי'ש אין ב"ד בא עד שיתבקש דג לחולה ולא ימצא, כ"ו לעיל פרק ב' אות מ"ג.
ה. עיי'ש כסנהדרין אר"ו אם ראתי דור שמתמעט והולך חכה לו שנאמר ואת עם עני תושיע, וכמהרשי'א שם, דהיינו במסון שהעניות מוסף והולך ואינו מוסק, לעיל פרק ב' אות מ"ג.
ו. בזה"ק אחרי כההוא זמנא אלין מארי מתניתן וכו' שעתא דחיקת לון דיהון כצערא ביגונא בעניותא, לעיל פרק ג' אות א.
ז. כעיי'ו בזה"ק נשא וכל חכמים ואנשי חיל ויראי הטי כצערא בזה"קא ביגונא, שם אות ב'.
ח. כפי אבקת רובל ועל אותו הדור נאמר ותהי האמת נעדרת וכו' ונסכרים שערי פרנסה וכלכלה, לעיל פרק ז' אות ב' עיי'ש.

א. כשירת האינו כתוב כי ידון ד' עמו וגו' ואם עצור ועיוב, ודרשו מזה כסנהדרין צ"ו אין ב"ד בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, ופרשי'ש שם, לעיל פרק א' אות א' וכו', ושם אות ג' בדברי הספרי כעיי'ו, ושם אות ד' מהרשכים כשתגדל העניות, ובאות ח' מהאברבנאל שיתדלדלו בעניות נמרצה, ובאות ט' מהאלישיך הק' ועל דלותם ושפלותם יחוס עלימו עיי'ש.
ב. בסוף מטה ויוקר יאמיר הנפן תתן פרי' והיון ביוקר וכיה כסנהדרין צ"ו ושם הגרסא היוקר יעות ועיי'ש במהרשי'א ביאר עיי', כ"ו לעיל פרק ב' אות א', ב', ד', י"ד, ושם באות י"ט בשם התירו"ט שהיוקר יוגדל עד למעלה ועיי'ש פרק זה אות ח'.
ג. עיי'ש כסנהדרין צ"ו שלישי'ת רעב גדול ותורה משתכחת מלומדיה, ופרשי' מתוך שאין להם מה לאכול, לעיל פרק ב' אות י"ד.
ד. כסנהדרין צ"ה ראי' אף מזה שנאמר שכר האדם

(ב)

בגלותא בתראה יתחלף גזירת המיתה בעניות —
והעשירים לא יעשו חסד עם בעלי התורה

ועי' בהעלותך מדינא קנן

דומין יוקן דיקיים כה מנהגו דחגרים דלחמר ציה (ע) ומת יוקן וכל אחו וכו' הויר האו ובעלותא כפרה ציה מיסה חלא עוני דעמי חסוב כמת לקיים כהן (מסעי' ג) והשארתי כך עם עני וכל וחסו בשם י"י לחקיי'תם כהן (שמואל ג כג) ואת עם בני תשיע ולתן עשירים דישתהון כהן יתקיים כהן (שמו"ה) גרפים אדם גרפים - גרפים הם בזה"קא יתקיים הם למעבד מיט עם חזרי' תורה ואבי חיל המוכנים מעיר לעיר ולא יחונט וגרפים הם כטבד המס דלי חילא כהן אטן כטבד המס ולא עבדין מיט בנין דח חכדי העטרה על האשכים ועשו כה דטכד המס עלייהו ולא ישו כדרי' שקד דאטן משקרין וחמדין דטבד המס עלייהו וענין דח לל' יעבדן מיט - אטן משקרין כמלטייהו וחמדין דההטכד דהטכד עלייהו חק לון כהן מתוגל דשקלי' דכיה טועין (מ"א שו"ע) לקב"ה וענין דלל' ישעון ציה ולא חסו בשם י"י און כהן לעבדי' -

(ג)

ע"י העניית יתברר צדקת ישראל מהעכו"ם ועי"ז יתפרקו

רע"א עקב מדימנא רענ

ובגנייה ארומיה רבנן דבקש קב"ה מדה יפה לישראל ולא אשכח כמדה דלטה ואקשו עליה בנין דארומיה קדמתי כעושבן מיני מיתוח לויטן כעושבן תוליות • וחסרון כ"ס קשה מטנן וארץ אמרין איטן דלא אשכח לישראל מדה יפה כעניוסא • אלא בנין דכל עמא ולישנא (ישעי' ח) ויהי כי ירעב ויהקוף וקלל במלכו ובאלהיו ופנה למעלה • אבל ישראל איטן קיימא דקב"ה בהאי מדה ולא חכישין כ"ה • ובג"ד במדה דא יתפרקו • ה"ד (שמאל כ כב) ואת עם עמי תושע • ועני לישנא דעמי דתפיע אית ליה נב"י עומרת ואיכו במרעין ובמכתשין עמי אתקרי לא דדמקון ליה בגיטא ולערין ליה כל יומא כל שכן מאן דלויכו רש מגיה ואיכו הויך מאתר לאתר •

(ד)

ביאור בזה"ק הנ"ל

פז שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור

כי אצל העכו"ם כתיב (ישעי' ח, כא) והי' כי ירעב והתקפץ וקלל במלכו ואלקיו, אבל אנתנו ישראל הק' מהפכים העוני לקול התפלה שהוא „קול קול יעקב“, קול קול עולה כמס' רע"ב, בעת עוני ורעב המה נעשים צוררים וקמים לה, אבל ישראל הק' מהפכים אותו לקול קול יעקב לצעוק בתפלה וחתונגים, וממילא יחדלו ויפסקו הידים ידי עשו, ונגאל בגאולה שלימה במרה דידן אמן. וז"ל הוה"ק פ"י עקב (רע"ג) אלא בגין דכל עמא ולשנא והי' כי ירעב והתקפץ וקלל במלכו ובאלקיו ופנה למעלה, אבל ישראל אינון קיימא דקב"ה בהאי מדה ולא אכחישין בי ובג"ב במדה דא יתפרקו דכתיב (תהלים יח, כח) ואת עם עמי תושע, ויהי' מלמי אבינו שבשמים שלא יאמר פי דבר שלא כרצונך,

(ה)

נפיון העוני יהי' סוף התיקון

פג שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור

ובכן אבא בעתי' לכאר זה המאמר בעניי גאולה תדע אחי כמו שכתבתי למעלה בשם הוה"ק וסמ"י, שקודם ביאת המשיח יתגברו הנסינות והצרות רחלי, ובעיקר נסיון העוני, וזהו תכלית התיקון, כמובא בזה"ק פרישת עקב (דף רע"ג) במדה דין יתפרקו דכתיב ואת עם עמי תושע, והוא גם כן מטעם הנ"ל לפי שראה הקב"ה כי וידל ישראל מאד בעיני תשובה ועבודה ואין עור, לכן יצרם בצירוף העניות וחקות בפרנסה למען יהא כפרה לעונותיהם, וגם יהא תירוצ מסטיק על עונותיהם שהיו שוגגים ואונסים מגודל העניות המעביר על דעת קרוב ח"ו, ואוה"ע יתגברו בגוירות משונות ועיקר במסים וארגנות והקב"ה מחליף להם העוני במקום מיתה, כמובא בזה"ק המובא לעיל, ומה יצר לישראל מאד, והנה זה העוני יהיה תכלית התיקון של חטא אה"ד, וסימנך אין כסוף אלא מה שבראש, דהיינו כי אה"ד נתרצה כזה שאמר לו השם בויעת אפיך תאכל לחם, כמובא בפסחים (ק"ח), כי זה דייקא עיקר תיקון בקרבן נצוצות הק' ע"י גדל לחץ ופרנסה, לכן זה יהיה דייקא סוף התיקון.

(1)

מדאגה דעניותא יפקון מן גלותא

דש תקוני תקונא חד ועשרין [דף י"ב ע"ב וי"ד ע"א] הדרה

דבר אחר (מה ב) וימן י"י דג גדול לבלוע את יונה. דא עבירטא. דאיהו עבב. ויבקבא דליה. עבבון. (ספ) דברא דג. וקבא דגה. דא הוא (עז) ויתפלל יונה אל י"י אלקיו ממעי הדגה. מכפנא דעניותא דמטי למעוי דישאל. בההוא זמנא (ספ) ויאמר י"י לדג (ספ) ויקא את יונה וגו'. בדוחקא דדאגה דלהו דדואגין מן עניותא. מדוחקא יפקון מן גלותא. ה"ד (ספאל ב ב) ואת עם עמי תשיע. דא נבואה דינה דנתנבא דיפקין ישראל מן גלותא בדאגת (ס"א בדוחקא) דעניותא.

רבימינא יפקון. [דף י"ד ע"א] בנין דדזיק חיי עלמין איהו (ספ) עני. דאתקשר בימינא דאיהו פסת. כגוונא דישאל דאתמר בהון (תקאל ס) ואת ערום ועריה. והאי יונה איהו יונה

דתיבת נה.

(2)

ביאור ע"ה התקו"ה מהרה"ק בע"ה דרבי תשובה זי"ע

מחורב ומלות והקבי"ה גאלס ופסח על הפסח לע"ס
שלא יהי להם יונת מסערת החסד, ומי"ש (נוכח
ש"י ויקרא דף י"ד ע"א) ע"י"ש, מן י"ה"ב גס לשונם,
שהקבי"ה יגאלט ומסערת החסד לעש"י שלא יהיה ציונו
לח"ה:
דאתמר בחון ואח
ערום ועריות. לעומר כמו במל"ס שהיו עניים ואלו
גימינא ע"י דוחק הפניות כתי"ש ואלו ערום ועריות
ואעבור עליך וגו'; והאי יונה איהו יונה דתיבת נה.
שכוח נ"ב כנתי דוחק דעניות שנקבא כינה שיכיב
מוטותי מנורין כות ומסורין בידך ואל נד גבר וס'
מן עשה גלות בעש"ד יש הרבה עניים ולחוננים
שמחונתם מסורין ביד ב"ד ומקשים ע"י ואל אל
הצרכט לידו מחנח ב"ד, וכן כל שנודל ומנוט ולימות
היונה מחפרש הכל על ענין גלות האמרון כוח הגאולה
העתיקה:

באר להי ראי

דא
עניותא. כי גם ולג נלי הוא מורש דג, כתי"ש
(בנחמיה י"ב ע"ו) מניחיס דמי, ודכש כפא שריאס נעלמין
דלג"ה של עניות ומסורין כ"ס שריא קש"ה מל"ה הסוריס
ר"ל: דאיהו עבב וכו'. ר"ל דסמ"ל ונוקבל דליה
קראיס עלו ומלון, ע"ש שחב"ים טלון לעניים
בעש"ד, וזה כפי של סוף גלות וכמח"ל כ"ש"ס
(מסורין דף ל"ט ע"ב) ח"ן מן דוד נה עד שחל"ה
פרוש מן הכיס ע"י"ש: ויאמר ה' לדג. ר"ל כש"ל
כ"ג שריא לשון דלג"ה מומוקא דעניותא: ויקא את
יונה. כיו"ש שול"ן מן גלות: בדוחקא דעניותא. ר"ל
דע"י כדוחקא דלחונט עניותא ומסורין כ"ס ילמינו
פסחם ליגאל, ובימינא יפקון. ר"ל כי גם נה יקוים
לע"ל כיו"ש לחתוקתח"ל לחלונט ופלות, שח"ה כהולט
מסערת דיומא, כמו שריא בגלותא מל"ס ש"ס עניים

(3)

ביאור ע"ה מאחז"ל היוקר יאמר או יעוות

שלתן מאמר אמונה ופרנסה המהור

פו

וכמו שפירשתי מאמר
רו"ל בסוף סוטה וכגירסת התרבי"א (פ' ט"ו), ר' נחמי' אומר דור שבן דוד בא בו
עניות תרבה והיוקר יעוות (ובמס' סוטה גרסי' והיוקר יאמר), וכל העניים כולן
יתחבכו למינות, וכבר נאמר בזה הרבה פירושים עיין ברש"י ובמהרש"א ותוס'
יו"ט. ולפי דרכנו, כי העניות תרבה בעולם ויוקר נקרא אדם חשוב כפירש"י ז"ל
בסנהדרין דהיינו מי שיקר בעיניו דבר ה', ואמר לשון יאמר דהיינו שבת לה' כמו
את ה' האמרת כפי' החוס יו"ט לפי שמקבל נסיון העניות באהבה, ולא יהיה אחר
מדותיו יתברך, ולא יפקור ח"ו, וכל האומות יתחבכו למינות, וגם רשעי ישראל יעורב
רב לא יוכלו לסבול, כמ"ל בשם סתי"ס בריח מנוחה, וכל הרשעים והטוקרים ימותו
בס"ו ימי האשלה שיהא קודם ביאת חמשי' כמבוא בס"כ. ולפי' יהי' נכון ג"כ
הגירסא היוקר יעוות, דהיינו הבעלי גאווה עיין בתו"ט, יעוותו דרכם ולא יוכלו
לסבול הנסיונות, דעיקר נסיון העוני הוא לבא ע"יו לשפלות רוח כמבוא לעיל הדב,
ומבוא בסוף דניאל יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשעו רשעים ולא יבינו כל
רשעים והמשיכילים יבינו ע"כ, אבל ידענו מפי הקבלה כי נסיון העניות יהיה סוף
כל הצרות וקץ גאולתנו.

(ט)

— הגר"א מוילנא זי"ע —

בעי' שנים אחרונים יהי' דוחק גדול ללומדי תורה, וזה ימהר הגאולה

ה...השכינה צועקת בשכעיים שנין בתראין על לוסדי תורה על דוחק גדול שיהיה להם, כמ"ס (הגינה ס"ו): „כזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת" וכו'... רומז אל מה שאמרו (ב"ב ט"ו): דאילה בשעה שכורעת לילד, מכנסת ראשה בין ברכיה וצועקת, עד שבא נחש ונושך לה כרחמה ואתפתחת ומלודת, ו„האילה" היא השכינה „וצועקת בעת לידתה" הן השכעיים שנין הג"ל, וע"י נשיכת ההיווא לתלמידי חכמים בעניות, היא יולדת משיח, שדחמק דתלמידי חכמים ממחר הגאולה, כמ"ס (ברכות ו'): „אנרא דכלה דוחקא". (וזהו פ"י אחרי מות ס"ו ע"ב, ד"ה כאל ד"ה כמ"ה)

(י)

חב"י משיח דומה לחב"י לידה

ג. קודם הגאולה יכבד הגלות יותר מכל הגלות, כמ"ס (שמות ח', ס"ג) כגלות מצרים, תכבד העבודה" והו' למהר הגאולה, כמ"ס (ברכות ו'): „אנרא דכלה דוחקא" והוא שחרות השחר, שקודם שמתחיל להאיר היום הוא מחשיך יותר ככל הלילה, ולכן נקרא „שחר" ועי' קלון הם עי' שנה הן הנקראים חבלי משיח שכל הגלות דומה ל„הרה" שמתקרבת הלידה כל יום והגאולה דומה ל„לידה" כמ"ס (א"ט, ו' יולד גוי" וגו' (ישעיה ס"ה, ח'). כי ילדה ציון" וגו' (שם), וכשמתקרבת לילד אז כאבת יותר מכל הריונה, כמ"ס (בראשית ג', ט"ו). הרבה ארכה עצבונך והרונך — צער הריון שהוא הגלות, וכשיושבת על המשבר זהו חבלי משיח. (וזהו פ"י משט"ס ק"ט ע"ב, ד"ה שחרות)

(יא)

— הרה"ק מרוזין זי"ע —

קודם ביאת הגאול' לא יחסר לבני' כל טוב, ויהי' קשה מאוד להיות יהודי — ביארר על ב' המאמרים הסותרים

אז"ל הקדוש מרוזין זי"ע אמר שקודם ביאת הגאול' לא יחסר לבני' כל טוב בפרנסה ובכל הענינים, ופעם אחרת אמר, שאז קשה יהי' להיות יהודי כמו שקשה לטפס על כתר ישראל וחלק, ושני המאמרים סותרים זה את זה, וז"ל שבאמת הכוונה היא לשני אופנים של גאולה, כי הענין תלוי בדור, כמו שאמרתי בדרך צחות על מאמרם ז"ל אם ראית דור שמלכים מתגרים בז"י יצפה לרגלי של משיח, ויש לדקדק בלשון לרגלי שה"י לו לומר יצפה למשיח, אך הכוונה לקושי הצרות שלפני ביאת המשיח, כידוע שאם הילד הילוד יוצא מן הרחם בראש תחילה זה סימן שהלידה תהי' בנקל ואם ח"ו הילד מוציא רגליו תחילה או סכנה גדולה ליוולדת כי תקשה מאד לילד, וזהו הדיקו במלת לרגלי של משיח, שאם רואים שמלכים מתגרים בז"י וצרות של מלחמה מתקרבות לעולם אז סימן שיש לצפות לרגלי של משיח, כלומר שביאת הגאול' תהי' שלא בסדר טוב וזה, כיצד הנוול המוציא רגליו תחלה וחבלי הלידה של משיח יהיו ח"ו קשים מאד, אבל יש גם אופן אחר, שחבלי המשיח יהיו נוחים מאד, ויש לצפות לראש של משיח, היינו שהגאולה תהי' כפי שדר טוב וזה, ולשני אופנים תלכו כוון אז"ל הקדוש מרוזין זי"ע, כי אפשר שהגאולה תהי' בשני אופנים.

(בינת ישראל עמוד פ"ט, מנכדו הה"ק ר' ישראל מגראדניסק זצ"ל)

(יב)

— הרה"ק מאפטא זי"ע —

קודם הגאולה יהי מתחלה שפע גדול ואח"כ יהי דוחק גדול — נסיון האמונה יגדל למאד — הרה"ק ר' ברוך: אפי' אם כל העולם ישתמדו לא נירא

צט ילקוט אוהב ישראל

אשר ירצה להתחזק באמונתו יהיה מוכרת להחזיק בני ידיו בתרע פסיות, וזה ישאר באמונתו טו.

וכמו ששמעתי מהרב הצ' רבי ברוך נכד הבעש"ט שאמר לי: אשר קודם בילא הגואל יהיה צריך ללמוד הפסע בפסוק (תהלים מו, ג) אלקים לנו מחסה ועזו וגו' על כן לא נירא נהמיר ארץ, אפילו ימירו כל העולם דמס ח"ו, לא אירא ואינוש באמונת השי"ת, אלא אשאר דנוק באמונתו יתצ' באמונה שלימה שהוא צורא ומנהיג כל הברואים טו.

ארץ החיים ע' 26.

בשנת תקפ"ה בטעות חטנה אמר: אשר הס"מ נחמדש אלנו דרך חדשה, הייט שישיפע לישראל שפע גדולה כל כך אשר מי שהרויח עד הלום למשל א' רז"כ בטעות, ירויח עשרה. ומי שהרויח עשרה ירויח מאה רז"כ, ויגביה ההולאה עד אין שיעור, וקודם בילא הגואל יקח הס"מ השפע בחזרה ויהיה דחקות הפרנסה, עד שאיש אח רעהו חיים בלעו, ויהיה הסתרה גדולה כנאמר (דברים לא, יח) ואני הסתר אסתיר, היינו שהנר ישראל שיקור מדרכו הטובה זה ילנית דוקא. והנר ישראל

(יג)

— הרה"ק מרוזין זי"ע —

קודם הגאולה יהי השמעה גדולה ואח"כ תיפסק והיינו חבלי משיח

מלך מרוזין זי"ע אמר פעם שלפני ימות

המשיח יהא השפעה גדולה וממילא יהיה ההולאה גדולה לפי היכולת של ריבוי ההשפעה, אך אח"כ תיפסק ההשפעה וישאר רק ההולאה לבדו שכבר נתרגלו לה והיינו חבלי משיח.

(נר ישראל, ערך חבלי משיח)

(יד)

— הרה"ק ר' דוד משה מטשארקוב זי"ע —

עיי' שהעולם מתנהג בגדלות, לא יהי הירידה גדולה כ"כ

דוד

דברי

לו

דוחקא (ע"י סגודין צו.) ואם העולם היה מתנהג בקטנות ובמצום, היתה הירידה והדוחקא במצב שפל מאד, בכל פעם כמה מדרגות, לפי ערך התנהגות העולם. אבל עכשיו שהעולם מתנהג בגדלות ובהוצאה יתירה, גם הדוחקא בתר דוחקא הינה לפי ערך התנהגות העולם.

בית ישראל - חסדי דוד

התנצל לפניו איש אחד היות שפרנסתו מצומצמת לפי שצרכי האדם מרובים מאד בעתים הללו יותר משנים קדמוניות. והשיב אדמו"ר זי"ע, טוב הדבר אשר העולם מתנהג עכשיו בגדלות יותר מזמן הקדום, כי ידוע מאמר חז"ל שבצקבות משיחא יהיה דוחקא בתר

(מ)

— הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע —
האוה"ע יקחו הפרנסות מישראל

(יז)

— הרה"ק מקאצק זי"ע —
בשעה שבנ"י יהיו טרודים מאוד
מדאגת פרנסה אז יבוא משיח

ג

הגה"ק מרן ר"ח ארמ"ר מקראשניעוויץ
בעהמ"ח ס' "נתיבות חיים" אמר
בשם כ"ק הגה"ק מרן רש"ב מפרשיסחא
זצ"ל זי"ע שאמר בעקבתא דמשיחא וועט
זיין שוועהרע פרנסות מחמת "ויהעברו בגוים
וילמדו ממעשיהם" דיא אוה"ע וועללען זיך
אללעס אראב לערענען פון דיא יודען צי צו
נעמען אלע געשעפטען וייערע איבער דעם
וועט זיין שוועהרע פרנסות עכ"ל"ק ודפח"ח:

(שיח שרפי קורש הנדפס מחדש, ערך גלות גאולה)

טז

האדמו"ר הה"ק הרמ"מ מקאצק זצלה"ה
הי' מרבר איך שהי' הגאונים
רוצים להביא משיח בדרך אחד ולא עלתה
בידם ואח"כ רצו בעלי התוס' להביא משיח
ולא עלתה בידם, ואח"כ רצו הפוסקים
להביא ג"כ משיח ולא עלתה בידם ואח"כ
רצו המוכיחים והצדיקים להביא בדרך אח'
ולא עלתה בידם, וסיים ואמר נל"ג שמיח
יבוא בזמן שבני ישראל יהי' טרודים מאד
במחשבתם מחמת דאגת פרנסה ויתבלבלו
המתות שלהם אז יבא משיח בכ"א ע"כ:

(שם, ומקור הדבר בזה"ק המובא לעיל אות ו')

(מז)

— הרה"ק הנ"ל —
פחד מאוד ממצב הפרנסה קודם ביאת
הגואל

(יח)

— הרה"ק הרי"מ מגור זי"ע —
המעות יהי' מונח אצל אנשים שאין
עושים צדקה וגמ"ח

ט

פ"א בעת הכדלה כשאחו כוס הכדלה בידו.
הניח אותו מידו ואמר בזה"ל איך קיק
יעצט ארויס אצייט קודם ביאת הגואל. א'
יוד וועט נישט האבען פרנסה פון אגיוועלב
איטליכער וועט זיך מיען זוכען אזייטען
פרנסה האָר און נעגיל שטעלין זיך מיך אויף.
אויף דיא צייט:

(הר"ר בונים מפרשיסחא)

ז

על מאמר חז"ל (סנהדרין רצ"ז). אין בן דוד
בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס. אמר.
אם המעות מונח במקום הראוי לה מכונה
בשם כ"ס. וזהו פ"י שאין בן דוד בא עד
שתכלה פרוטה מן הכיס המעות יהי' מונח
במקום שאין ראוי לה, דהיינו בין האנשים
שאינם מהוגנים. שאין עושים צדקה וגמ"ח.
רהבן:

(הח"י הרי"ם)

(שם)

(שם)

(יב)

— הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע —

בעקבתא דמשיחא יתוקנו אותן הנשמות שהתחצפו נגד ירמי' הנביא, ע"י שיסביו עניות ודחקות ולא יהנו מן השר

ז

ישראל

ך

דברי

ואמר עוד אה"ו זק"ל. עיקר הגסויות שיהיו בעקבותא דמשיחא. יהי רק במזון. בזה שאין מעביר ח"ע על דעת קוט בשביל המזון. כי אז יהי עיקר התיקון על אותן האנשים האגמר בירמי' (מ"ד) שחמרו שרונים להקטיר למלכת שמים שעי"ז שנבע להם והיה עשירים וכו' וזו אז מדלגו לעקר למלכת שמים חסרת כל וכו' ע"ש. ומסתמא כך הי' עמאזו חדלו חסרו כי בודאי לא אמרו שקר גלוי ומפורסם בפני הנביא. והענין הוא כך. במחלה היו מושבין השפע מלך הקדושה מהש"ס בעלמא. סוהא עפ"י רוב העבודה שעבדו את הש"ס בשלימות. אך לאח"כ שקבלו לא הי' בהם כח למשוך השפעה מלך הקדושה. וע"כ קטרו למערכת השמים והמשיכו השפעתם

מן השמים. וכשוכיחו להם הנביא על זה והיו חוזרים בחשובה. השליכו את הסט"א אבל להקדושה עדיין לא באו. והיו נשארם קרח מולך וקרח מולך. וזה שאמרו מולו מדלט חסרתו כל. ורלו לחור לבורם להמשיך השפעה מסט"א חלילה. אמנם הנביא ראה שיקבלו עליהם יסורי עוני ועי"ו יהיו חוזרים למשוך השפעה מן הקדושה. כמו"ס המקיים את התורה מעוני כופו לקיימה משובר. כי מקודם לדין לגרע רעע ע"י העוני ואח"כ לבוא אל בקדושה. כמו"ס כל שאינו יודע כפיכ גיטין וקדושתן. גיטין מקודם ואח"כ להתקדש. ואותן הנשמות יתוקנו בעקבותא דמשיחא. שיסביו פעו"ת ודחקות ולא ירלו להנות מן השר לילך במלכותו. עבדה"ק וזו"ק בכל זה והבן:

(מנכרו הרה"ק ר' ישראל ממארוץ זצ"ל)

(כ)

— עוד מהרה"ק הנ"ל —

בעקבתא דמשיחא שאין בנו כח לתורה ועבודה בראוי, עיקר קיום העולם ע"י עמוד

גמילות החרים

ואמ"ו זק"ל פירש כך חותמין בזמן אחר. והוא דהנה אמרו רז"ל על גלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמילות החרים. וזה הוא הענין שאנו אומרים אלפי אברהם אלפי יצחק ואלפי יעקב. היינו שאנו רוצים להמשך עליו העבודה שלהם. שהוא השלש העמודים שהעולם עומד עליהם. אלפי אברהם היינו עמוד גמ"ח. אלפי יצחק הוא עמוד העבודה. ואלפי יעקב הוא עמוד חסדה כידוע. ואמר שער הכעש"ע ז"ל הי' העולם עומד על עמוד החסדה. ומן הכעש"ע ז"ל החסיל עמוד העבודה. ועכשיו בעקבותא דמשיחא קיום עולם הוא על עמוד גמ"ח. והענין הוא כי בלחם לדין האדם להיות שונד בשלשון. אך זה הי' מקודם שהדורות היו שלימים בכוחם שלא התגבר עליהם עול הגלות כל כך. אבל עכשיו בעוה"ב מחמת אריכת הגלות נחמטט לבבנו עד שאין בנו כח לתורה ולעבודה בראוי. ע"כ עכשיו עיקר קיום העולם הכל תלוי בגמ"ח ועי"י טחן קיום הכל. כי ענין גמ"ח הוא שטחן אף שאין מגיע לו מלך הדין. וכן יתסודר למעלה ג"כ

להשפיע אליו בחדת עובד לבד. וזכרתי את בריתי יעקב היינו עמוד התורה. ואף את בריתי יצחק היינו עמוד עבודה. ואף את בריתי אברהם אומר הוא עמוד גמ"ח. היינו בעקבותא דמשיחא שאין בנו כח לתורה ועבודה בראוי. אף את בריתי אברהם לבד אומר היינו העמוד גמ"ח כ"ל. ח"ש רש"י ז"ל. יב"ל יהי' חותמין בלחן פי' חותמין היינו החתימה והסוף קן הגלות. ח"ל והי' ברכה בך מוחמין. ר"ל החתימה והסוף הגלות היינו בעקבותא דמשיחא שתחמטט לבבנו כ"ל. יהי' עיקר קיום והעמדת העולם כך היינו עמוד גמ"ח ע"י מרת אברהם אלפינו לבד כ"ל. ולכן נקרא עקבותא דמשיחא כי עקב הו' הסיוף של הגוף היינו הרגל שאין בו ככל. והקיום והעמדה להרגל הוא המזון כמו"ס וזה היקום אשר בגמילות זה ממוט של אדם במשמדו על רגליו. וכן בעקבותא דמשיחא קיינו הדעת כ"ל. עיקר הקיום עולם הוא על העמוד גמ"ח שהוא במוטו כי עיקר גמ"ח הוא במזון וע"כ נקרא עקבותא דמשיחא על שם העקב כ"ל והבן. עבדה"ק. (שם)

(כא)

- הגה"ק החפץ חיים זי"ע -

ע"י שנתגברו הצרות
והמצוקות והעוני
והדלות עד שאי
אפשר לסבול עוד, גם
כבר נתקיימו כל
הסימנים של עקבתא
דמשיחא המבוארים
בדברי חז"ל, בודאי יש
לצפות שכבר קרוב
קץ ישענו

מב שם חלק שני / שער ההתחזקות פרק יב עולם

בו יבואר שענין מצוקי הזמן שנתרבו בעולם
הוא הכל הכנה לקץ הימים

הנה כעת שנתרבו מצוקות הזמן הרבה מאד. יפלא לב כל איש מה זה עשה
אלהים בארץ, ומה יהיה אחרית דברי, וכמעט אין כח לסבול גורל העניות והמצוקות
שמתרבות יום יום, אכן המתכוונן היטב, ימצא מזה גוסא תנחומים קצת. כי הנה
ידוע מה שכתב הגר"א ז"ל שכל ימי הגלות דומה להריון, והסוף דומה לחבלי
לידה [וזהו מה שקראו בגמרא (שבת ק"ח), חבלי משיח, ופירש שם רש"י לשון
חבלי יולדת] ובחבלי לידה ידוע שאם נודמן אשה המקשה לילד, בעת שהקשישי
נתגבר עליה הרבה עד שאין בכחה לסבול, נתחם אותה המילדת כי עתה לא ימשך
עוד מכאובה, ותאמר לה אל תיראי כי זה סימן שקרוב הוא ללידה. כן הוא ממש
בדבר הזה, כל זמן שלא נתגברו כל-כך רוב המצוקות, אנו יכולין לחשוב כי ימשך
ההריון עוד הרבה זמנים, אבל כעת שהמצוקות נתגברו כל-כך שאי אפשר לסבול
עוד, בודאי יש לצפות להשם יתברך שיגלה קץ ישועה בזמן קרוב, וכמו שאמרו
חז"ל אם ראתי צרות מושכות ובאנת כנהר חכה לו, שנאמר כי יבא כנהר צר
חכה לו.

ומה שאנו רואים שנפסקו המצוקות לפעמים, הוא גם-כן כטבע חבלי לידה.
שמתפרים ממנה באמצע על איוה זמן קצר, דבלא זה היתה האשה מתה על
המשבר, ואחר-כך חוזרים עליה החבלים, כן הוא ממש בזמנינו למי שיוזע
עתותי הזמן.

והנה באשה היולדת לפעמים הם תנחומים של הבל, כי לפעמים לא תעזור
האשה כח לסבול היסורים ולא תבא לכלל לידה כלל ח"ו, אבל בזה הלא אנו
בטוחים כי יגיע זמן לידה בודאי, וכמו שנאמר האני אשביר ולא אוליד יאמר
ה' וגו', ואם-כן אין לך תנחומים גדולים מאלו, ובפרט שאנו רואים בזמננו שנתקיימו
כל הסימנים שהובאו בפרק חלק לענין הגאולה [ונוכיר כמה מהם לדוגמא, שאמרו
שם אם ראתי דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו שנאמר וכו', עוד אמרו
שם שלפני ביאת המשיח לא יהיה שכל אדם ושכל בהמה (ואנו רואים זאת בעינינו
שמפני ריבוי מסילות הברזל וכלי מכונה (מאשין) שנתרבו לא נצרך לפועלים
ולבהמות כל-כך והולכים בטל] גם אמר שם שכל השערים יהיו שקולים, והיינו
גם-כן מטעם הנ"ל ששער התבואה כמעט שזה בכל המקומות ועל-ידיה נתחלז
המסחר והמשכר משתכר אל צדור נקוב, עוד אמרו שם שאפילו תלמידיו חכמים
שכתוב בהם שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, לא יהיה להם או שלום
מפני הצר, וגם זה נתקיים בימינו, עוד שם שיתמעטו התלמידים חכמים בעת ההיא,
עוד שם דור שבן דוד בא בו נערים ילבינו פני זקנים וכו', עוד שם אין בן דוד
בא עד שתכלה פרוטה מן הכיס, ובאמת מקרא מפורש הוא והשארתי בקרבן עם
עני ודל וחסו בשם ה', וכן איתא ברעיא מהימנא פרשת בהעלותך דבגלותא
בתראה לית מיתה אלא עוני דעני חשוב כמת ע"ש, וכן בתקוני זוהר בכמה
מקומות דנתגר או העוני והדלות, עוד שם בגמרא כמה סימנים, ובעונותינו הרבים
אנו רואים שכולם נתקיימו בזמנינו, וגם עיין במשנה סוף סוטה מה שחשב שם
מה שיהיה בטקבא דמשיחא וגם זה נתקיים] אם-כן בודאי יש להתחזק בבטחון
ולצפות לישועה בזמן קרוב.

(כב)

— הגה"צ ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל —

בסוף הגלות נתרבו
החבלי משיח שעליה
נבאו נביאינו וחז"ל,
ונוטלים פרנסות
מישראל ונתקיים
תכבד העבודה

(א) די אידישע געשיכטע איז געטיילט אין פער'אדען — תקופות — תקופת התנאים, תקופת האמוראים, תקופת רבנן סבוראי, תקופת הגאונים, תקופת הרבנים וכו'. די לעצטע תקופה פון אידישער געשיכטע איז בעוואוסט אין כתבי הקודש מיט דעם נאמען "אחרית הימים", און אין גמרא ווערט די תקופה בעצייכענט מיט די ווערטער "עיקבתא דמשיחא" אָדער "חבלי משיח". נאָר אחרית הימים ענטהאַלט סיי די צייט פאַר דער גאולה, ווי אויך די צייט בשעת משיח וועט שוין זיין. אָבער "עיקבתא דמשיחא" אָדער "חבלי משיח" בעדייטעט נאָר די לעצטע צייט בעפאַר משיח וועט קומען. וועגען דער תקופה שרייבט דער רמב"ם אַז "כל דברי הנביאים מלאים מזה..."³⁷, און ווירקליך געפינט זיך אין חומש און דברי הנביאים בעשריכען ווי עס וועט זיין אין יענער צייט דער מצב פון אידען גייסטיג און מאַטעריעל — ברוחניות וגשמיות. אין דניאל (י"ב, א') שטעהט דאָס עס וועט זיין אַזא עת צרה לישראל וועלכע אידען האַבען ניט געהאַט מיום היוּתם לגוי, ד.ה. אז אָנאָר אין די צייטען פון חורבן בית המקדש זיינען די צרות ניט געווען אין אַזא מאַסשאַטב. דאָס זעלבע שטעהט אין ירמיה (ל', ז), די חז"ל וועלכע האַבען דאָס אַלעם קלאָר פאַרויסגעזעהן האַבען זיך אויסגעדרוקט (פ' חלק סנהדרין צח: ושיליהו מס' סוטה) "יחי ולא אחמיניה" זאָל משיח קומען, מיר וואַלטען אָבער דאָס ניט וועלען זעהן צוליב די שרעקליכקייט פון עקבתא דמשיחא. דער ווילנער גאון שרייבט: די גאולה ווערט גערופען "לידה" — געבורט — "חלה גם לידה ציון" (ישעי' ס"ו, ה')⁴ דער עם ישראל וועט דאָן ווי פון דאָס ניי געבאָרען ווערען, און אזוי ווי פאַר אַ געבורט גיבט עס וועהטאָגען — חבלי לידה — און וואָס געהענטער צו דער לידה זיינען די יסורים אַלץ שטאַרקער, אַזוי איז אויך מיט דער גאולה, עס וועט זיין חבלי משיח, און וואָס געהנטער צו משיח וועלען די צרות ויין אַלץ שרעקליכער. אין גלות מצרים איז אויך אזוי געווען. גאָר די לעצטע צייט פאַר דער גאולה האָט פּרעה גוזר געווען: "תכבד העבודה (שמות ה', ט'), תבן אין ניתן ולבנים אומרים לנו עשו" (שם ט"ז)⁵. יצט איז אויך אזוי אין מאַנכע מדינות. די פרנסות נעמט מען אָפּ ביי אידען, און שטייערען הייסט מען זיי צאָהלען.

(קנ' עקבתא דמשיחא)

(כג)

— הגה"ק החפץ חיים זי"ע —

טרם הגאולה ישלום
עניות — העשירים
אז יחשבו שהכסף
ישאר בידם לצמיתות
— דבריו נתקיימו
כרוב בני עמינו

(ז) "בחרב ימותו כל חטאי עמי" (עמוס ט', י')³⁷, האָט דער חפץ חיים געזאָגט כּשם הזהור דאָס די גזירה פון חרב איז געוואָרען איבערגעבליבען אויף עניות. פאַר דער גאולה וועלען אידען ווערען אַרעם. "זאת עם עני (געפייניגט) תושבי" (שמואל-ב', כ"ב, כ"ח)³⁸, פּלעגט ער זאָגען: די וועלכע האַבען נאָך געלד זאָלען ניט מייגען דאָס די געלד וועט בלייבען ביי זיי. מען וועט אָפּנעמען ביי אידען וואָס זיי האַבען. אַז זיי וואַלטען האַבען שכל דאָס צו פאַרשטעהן וואַלטען זיי געוואוסט וואָס אויפצוטאָן מיט די געלד כל זמן עס איז נאָך ביי זיי אין האַנט. ווייט דער חפץ חיים האָט דאָס געזאָגט איז שוין מעהר ווי צוואַנציג יאָהר. ווייט דאָן זיינען זיינע ייִד שוין מקוים געוואָרען ביי דעם גרעסטען טייל פון אידען. דאָס איז פאַראויס געזאָגט אין גמרא: "אין בן דוד בא עד שחכלה פרוטה מן הכיס" (סנהדרין צ"ו)³⁹. (שם)

(כד)

- הרה"ק בעל התניא ז"ע -

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור עא

ותדע בני כמו שבכללות העולם אחר כל הנסיונות שנתנסו ישראל הק' בכל הגלגולים ולא מצאו להם תכלית התיקון רק ע"י עניות, ככה בפרטית לפעמים נתגלגל איוה נפש כמה פעמים ולא זכתה להתקן אדרבה עוד תתקלקל במעשים גרועים עד לבסוף תיקונו שיקבל עניות גדול ודחוקת ועובד עבודת הפרך וזה תכלית תיקונו יותר באם ה' ברום העלויות ובהרחבת הדעת כמובא בסה"ק תורת חיים מהה"ק התניא ז"ע ס"ה נח וז"ל: -- אך עדיין יש להבין מהו שורש ענין טהרת מי המבול ומאין יש כת בהן לטהר את הארץ מטומאתה ולמה קורא אותן בשם מי נח לשון נייחא וכי' שזהו ענין טרדות הפרנסה הוא שנק' בשם מי נח שביכולתם לטהר את הנפש מטומאתה, ולא עוד אלא שתוכל לעלות עי"ו למעלה מעלה מקור חוצבה הראשון ליכלל ולירדק בה' אחד ממש וכדאי הן יסורין ולחץ טרדות הפרנסה שנק' מים רבים כדי שתעלה עי"ו בעלי' גדולה כזאת כי' והיינו ע"י בחי' המרידות והשפלות והכנעה עצומה וגם בלבול ופיזור הנפש ביותר עד שיגיע עד הנפש מדוחק ולחץ עול שעבוד הפרנסה, זהו עצמו ענין הטהרה שמתהרה ומוככת את הנפש להעלי' בעילוי גדול באמת אשר לא היתה מגעת מצד כת עצמה רק למקור חוצבה בתחלה לבד כי'

לפעמים נתקן האדם יותר ע"י עניות ולחץ הפרנסה יותר מבאם ה' ברום המעלות ובהרחבת הדעת

(כה)

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור עא

ואין שום

דבר שיהא חביב לפני הקב"ה כמו עני ובעל יסורים, כי יש לו לב נשבר ולב נשבר ונדכת אלקים לא תבוהו, הכוונה הגם אם אין לו לב נשבר בשביל מדריגת ענוה רק מפני שגדלה ע"י יסורים, ג"כ חביב לפני הקב"ה, ותפלתו של עני קורמת לכל התפלות, וכולם מתעטטים על ידו, ובהו אשר העני שופך דמעות לפני הקב"ה יש להם עלי' עי"ו לתפלת ישראל, כידוע מדברי זוה"ק פרשת יתרו (דף פ"ו ע"ב) ובכ"מ, וניחא קמיה קוב"ה אלו הדיבורים יותר מקרבנות, והכל בשביל לבו הנשברה, וכשי"ב עני כזה שיש לו שכל שלא להרהר אחר מדותיו יח', ומקבל באהבה כל הדחוקות והיסורים שלו, והקב"ה יודע ומרגיש פנימיות הלב של העני זה המתיסר ומתענה ומקבל בשמחה ובאהבה, ואינו מתרעם ועובד עבודת ה', או נתעלה בזה יקרא דקוב"ה לעילא ולעילא ומעטרין לי' בכל מיני עטרין קדישין, והשמחים ביסורים עליהם נאמר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו אשרי חלקו ומה נעים גורלה וכל העולם כולו לא נברא אלא לצוות לזה.

אין שום דבר חביב לפני הקב"ה כמו עני ובעל יסורים ומקבלו באהבה -- תפלתו קודמות לכל, ומעלה כל התפלות

(כז)

— היהודי הק' והרה"ק ר"פ מקאריץ ז"ע —
צריכין מאוד להתפלל על פרנסה

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור טג

כמוכא בס' רשתים צופים בשם מורו מפרשיטחא שהוא הה"ק היתרי ז"ל וז"ל: —
שמי שבקש מהשיי על יראה ואינו מבקש על פרנסה זה סימן שגם זה שמתפלל
על רי"ש אינו מאמתת לבו שאי אפשר זה בלי"ו ע"כ, ובסה"ק מדרש פנחס כתב
וז"ל: — שתי מזהיר מאוד להתפלל על פרנסה גם כי פרנסה בנימי נשמה גם
הי אומר בשם הרב בשם הרמב"ם דתפלה הוא מרברנן רק תפלה מדאורייתא הוא
שכל מה שיחסר לו לאדם יתפלל להשיי ואפי' בלשון לע"ז, גם אמר, הרבה שוטים
רדידן זך איין צווחין ככלבים הב הב וטר ואין מתפללים ברה"י ויר"כ על פרנסה
דאם האבינו ניי ניט או בזה הלשון פאר מאגין וי"א ניט אין דאס בעטין זייא ניט
עכ"ל, — ומה שאמר בוה"ק דצווחין ככלבים יבואר לקמן בע"ה.

(כז)

סגולות שונות לפרנסה

שלחן מאמר אמונה ופרנסה הטהור פט

ועתה אכתוב קצת סגולות לפרנסה מדברי הצדיקים ומהמובא בס"י. ראשית כל
כתבו הס"י לומר בכל יום פה' המן (רבינו בחיי בשלה) ויתמיד לבקש
מה' על פרנסה, ויתן אל לבו אמונת השם שכל ענין וענין הכל מושגח מאת הבורא
ובזה מוכח שלא יחסר פרנסתו. ומובא בס"י ליתן מעשר לכל ריוח שמרוות או
מהנעוץ שבא לידו, וזה סגולה נפלאה לשפע פרנסה, ועיין בזה בס' דרך משת
ענינים נפלאים, ועוד כתב בנצוצי אורות פירוש על הוזה"ק מהתידי"א ז"ל ויקהל
רי"ח, שיכין בהמ"ן בכונה ובשמחה, זה סגולה גדולה לפרנסה ולהמשכת השפע,
ויכין לברך השכינה שהוא מי ורמז לדבר ברכת ה' היא תעשיר (משלי י, כב)
פירוש מעשיר למברך, אבל יקיים סיפא דקרא ולא יוסיף צבא עמה, דהיינו שיברך
בשמחה עכ"ל. ובמדרש פנחס מביא סגולה לפרנסה, לומר בכל יום ה"ג עקרים,
וזהו כל בר ישראל בונה לומר בתמידות האני מאמין, ומסוגל מאד לחזק האמונה
והבטחון, ונהגו הרבה עובדי ה' לומר זאת קודם השכיבה לאחר קריאת שמע שעל
המטה, וגם חיכך בעמרו מן המטה. כן ראיתי בשם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ שתיכף
כשתעורר האדם יהי ראשית דיבורו שלו השלש עשרה אני מאמין, וזה סגולה
לחזק האמונה על כל היום. וגם כתוב במדרש פנחס סגולה לפרנסה, שיאמר אגרת
הרמב"ן בכל יום כי כתיב פס' כי ביום שיאמר האגרת יענונו מן
השמים כאשר ישאל. וגם כתוב שם במד"ס שזה סגולה שיחמיד בלימוד התורה,
והפרישת מעשר מכל ריוח ולא ישקר בקרנתו, וכתחון לה, ויתמיד בתפלה על
פרנסה, ואם יהא נוהר בכל אלה, אפי' אם יהי קצול וחסא ח"ו יהי לו פרנסה בע"ה.
ועוד כתוב שם סגולה לפרנסה ולכל דבר, לומר התהלים עד גמירא בלי הפסק
יהי רצון בינתים, ומשי"ב בדיבור אחר, וזה סגולה נפלאה. ועוד כתבו הס"י סגולה
לפרנסה שישב בסעודת מלוח מלכה עם הבורת מרעים ויספרו מבעש"ש הק'. ועוד
מוכא בס' באת המים מהרה"ק ר' הירש מריפאנוב ז"ע, להיות בשמחה תמיד
שלא לילך בדאגות ובעצבות ח"ו כי זה לא יועיל כלום, זה סגולה גדולה לפרנסה,
ונתן רמז לרבר והיית אר שמח ס"ת השם חת"ך שהוא שם הפרנסה, ואל תאמר
כשאי אפשר לקיים הכל, תניח מכל וכל, רק תקיים מאלו הדברים מה שבחכך, וה'
יהי בעורך לצרף מחשבתך לטובה.

פרק יד
ביאת המשיח

ידבר ממלחמת בני ישמעאל בסוף יומיא, ומחבלי משיח והמתקתן עיי הצדיקים, ועוד כמה עניינים שונים מביאת המשיח שיהי במהרה בימינו אמן

(א)

ישמעאל יצטרך לכל והכל יצטרכו לו

בראשית סז לך

יְהוָה יְהוּי פְּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יוֹד
כָּל בּוֹ וְעַל-פָּנָי כָּל-אֲהוּי יִשְׁכֵּן :

אונקלוס

יְיָ וְהוּא יְהוָה מְרֻד
בְּאִנְשָׁא דְהוּא יְהוּא צְרִיךְ
לְכַוְנָא וְאִתְּ קִלְ בְּנֵי אֲנִישָׁא
יְהוֹן צְרִיכִין לִיהוּ נְעֵל
אֲפִי קִלְ אֲהוּי יִשְׁבִי :

(ב)

הכל שונאין אותו ומתגרין בו — מתחלה
ינצח את כל ולבסוף ינוצח מכל

רמב"ן

רש"י אהב מדברות לצורך היות כמו שכתוב וישב במדבר ויהי רובה קשת: ידובכל, ליססים: יד כל בו. הכל שונאין אותו ומתגרין בו והנכון כי פרא אדם סמוך שיהיה איש פרא לסוד מדבר יצא בפעלו משתר לטרף ויטרף הכל והכל יטרפוהו והענין על זרעו שיגדל ויהיו לתם מלחמות עם כל העמים ור"א אשר יוד בכל שינצח מתחיל כל הגוים ואחר כן יד כל בו שינוצח בסוף ועל פני כל אהוי שהם בני קטורה ישכון שיגדל זרעו מהם:

(ג)

כשיפול ישמעאל באחרית הימים יצמח בן דוד

בראשית כה חיי שרה

יְהוֹשֻׁפְנוּ מִחַיִּיקָה עַד יִשׁוּר אֲשֶׁר עַל-
פָּנָי מְצִרִים בְּאֶבֶר אֲשֶׁרָה עַל-פָּנָי
כָּל-אֲהוּי נָפֵל :

בעל הטורים

על פני כל אמיו כסל. וסמך ליה ולנה
חוניות יתק לומר כשיפול ישמעאל באחרית הימים אז יצמח בן
דוד שיהיה ממונה יתק:

(ד)

ממלכת בני ישמעאל עם האומות בסוף יומיא ואחריתם עדי אובד

במדבר כד בלק

כי וצ'ים מ'ך כתיים וענ' א'שור
ועני' עבר ונס' הוא עדי א'בד :

ירושלמי

כד ויסקן א'ב'לוסין ס'נין ב'ל'ב'ניא מן מדינתא רב'תא
ויצ'רפון עמהון ל'ג'ונין ס'נין מן ד'וקאי וישעבדון א'תוריא
ויצ'ערון ק'ל בני עבר ונהרא וברם ס'פיהון ד'אלין וד'אלין
א'ב'רדון יהוי וא'ב'רנא עד י'עלם :

(ה)

עוד כדברים הנ"ל — כולן עתידין ליפול ביד מלך המשיח

יונתן בן עוזיאל

פ' יונתן

כד וצ'יצין וצ'פ'רן
ב'קני וינא ויסקן בא'ב'לוסין מ'ניאין מן ל'מ'ב'רנא
ומארע א'סליא ויצ'טרפון ב'ל'ג'ונין ד'יסקין מן
ק'וסטנטיני ויצ'ערון ל'אתוראי וישעבדון ק'ל בני
ד'עבר ברם ס'ופהון ד'אלין ואלין ל'מיפל ב'יד
ס'קא ק'שיחא ויהוון עד עלמא ל'א'ב'רנא :

(כד) ויסקן כ'א'ב'לוסין מ'ניאין מן למב'רנא . כן מ'רש"י על וי ח'ריר וכדנח רבתי
וסס ס'פיהון ג'ילות : ומלשח ח'טולת . י"ל ש'ן ח'טולת של יו' : דיסקין מן
ק'וסטנטיני . וז' של ישמעאל כו' : ס'פיהון ד'אלין וד'אלין למילא ב'יד מלכת מ'סיחא .
נעין זכ' ח'טויק מ'הוהר פ' ח'טוי ז'ל וז' ז'מ'ין בני ישמעאל לח'צרת קרב'ת
נעלמ' ולח'טויק'ת בני א'רום ט'ליהו ויסב'רון ח'כח כ'סון חד על י'חא וחד על
י'כס' וחד ס'מין ל'יהוש'ים ובל'טין ח'לין ב'ל'ג'ונין וחרע'ת לא י'חמסר לבני ח'הים
כ'ס'וח זמנ'ת י'סער עמ'ת חד מ'סיח'ת עמ'ת על ק'ח' רבתי וינח כ'ה קרב'ת ג'
י'חמין וי'חמס'ון מ'ון עממ'ת וי'פ'לון ב'דייהו עד ד'י'חמס'ון כל בני א'רום מ'כל ס'יסי
עמ'ת וכדון י'סמ'ו ח'ק'יה ע'לייהו ס'ה'ר כי זכ'ת ל'ה' ב'ג'לה ע"כ מס'ר הוטר :

(ו)

עתידין בני ישמעאל לעורר ג' מלחמות בעולם א' בים וא'
ביבשה וא' סמוך לירושלים

וארא

לב

וי על הוא זמנ' ד'א'ב'לוד ישמעאל בעלמ'ת ו'חגור . מה עבד ק'ביה
א'רתיק ל'ה לבני ישמעאל מד'ב'ק'תא ד'עליה ויב' ל'ה ח'ולק'ת לח'ס'ת ב'ארע'ת ק'דוש'
ג'נין הוא נ'דרו ד'כוון . ח'מיני בני ישמעאל למ'לט ב'ארע'ת ק'דוש' כד א'ר'ה ב'וקני'
מ'גל'ת זמנ'ת ס'ג' מ'ה ד'ג'ורו ד'ל'הון ב'ירק'ת' ב'ל'א ס'ל'יו . ו'ח'וני י'עכ'נו ל'הון לב'ני
ל'ח'ב'ת ל'וכ'תייהו עד ד'ש'ת'ים הוא זמנ'ת ד'בני ישמעאל (ויקרא ס' א) וז'מ'ין
בני ישמעאל לח'צרת ק'רבין ח'ק'פין בעלמ'ת ולח'כנ'ס'ת בני א'רום ע'לייהו וי'חמ'רון
ק'רב'ת ב'ה חד על י'חא וחד על י'ב'ש'ח וחד ס'מוך ל'ירוש'לם וישל'טון אל'ין ב'אל'ין
ו'רע'ת ק'דוש' לא י'חמס'ר לבני א'רום . כ'הוא זמנ'ת י'סער עמ'ת חד מ'סיסי
עמ'ת על רומי ח'יב'ת וינח כ'ה קרב'ת ח'ל'ת י'חמין וי'חמס'ון מ'ון עממ'ת וי'פ'לון
ב'דייהו עד ד'י'חמס'ון כל בני א'רום ע'לה מ'כל ס'יסי עמ'ת . וכדון י'סער ק'ביה
ע'ליה ס'ה'ר (ישע'ס ג') כי זכ'ת ל'ה' ב'ג'לה וגי' . ולב'תר ד'א מה כתיב ל'א'חו
כ'כ'ס'ת ח'ר'ך וגי' וי'ש'י לבני ישמעאל מ'ינ'ת וי'ס'ב'ר כל ח'לין ד'על'ת' ול'א י'ס'ח'ר
ד'נ'ל'ת ל'ע'ל'ת על עמ'ת ד'עלמ'ת ח'ל'ת ח'יל'ת ד'י'ס'ר'ל ב'ח'וד'וי . ס'ה'ר (ס'ח'ל'ס ק'ב'ת) וי'
ל'ך על יד י'מ'ך . ג'נין ד'ש'ח'ת ק'דוש' ב'ימ'נ'ת א'ור'יית'ת ב'ימ'נ'ת ועל ד'א ב'ימ'נ'ת
ח'ל'ת כ'ל'ל וז'מ'ין ד'ב'ני ל'ק'פ'ת י'מ'נ'ת על ס'ח'ל'ת כ'מ'ת ד'ל'וק'מ'ה ד'כתיב (ד'ג'רי'ס ג')
מ'ימ'ת א'ב ד'ת ל'מ' . ובזמנ'ת ד'ח'ת' (ס'ח'ל'ס ס) ה'ויש'יע'ת י'מ'ך וענ'גי . וכ'הוא זמנ'ת
ח'ביב (נ'ס'יה ג) כי ח'ו א'ר'פ'ך ח'ל עמ'ים ס'פ'ת ב'כור'ה ל'ק'ר'ת כ'ל'ס ב'סי וי' ועב'דו ס'כ'ס א'ח'ת .
וס'ק'ב (זכ'רי'ס יד) ב'יום הוא י'ה'ה א'ח'ת וס'מו א'ח'ת . ב'רוך וי' לעולם ח'מ'ן ז'מ'ן :

(ז)

עוד מהג' מלחמות הנ"ל — אח"כ יצמח בן דוד

פרקי דריא הגדול פרק שרשים

ועוד היה רבי ישמעאל אומר, שלוש

מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחריתהימים, שנאמר (ישעיה כא) „מפני חרבות נדרו”, ואין חרבות אלאמלחמות — אחד בוער בערב*, שנאמר (שם) „מפני חרב נמושה”,ואחד בים שנאמר (שם) „מפני קשת דרוכה”, ואחד בכרך גדולשברומי שהיא ככר משניהם שנאמר (שם) „מפני כובד מלחמה”;ומשם בן דוד יצמח ויראה באבדן של רשעים, ומשם יבוא לארץישראל, שנאמר (ישעיה סג, א) „מי זה בא מאדום חמוץ בנדים

מבצרה זה הדור כלבישו צועה כרוב כוחו” וגו'.

(ח)

בני ישמעאל נתיישבו באשור בעיר “באגדאד” שהיא בבבל החדשה, וסופם יהי לאש בוערה

פרקי דריא הגדול פרק שרשים

ביאר הרריה

אלא (עו) ע"ש שישבו באחרות קין נקראו בני

קין שנאמר [נמצא כד] כי אם יהיה לבער קין ער מה

אשור השבך. (עח) אשור בורעו של ישמעאל הם ישתבו

ממלכות אשור. אמר בליס. הקב"ה (עט) שם שמו

לישראל הואיל והשנה הקב"ה שמו של ישמעאל לשמו של

ישראל (פ) אוי מי יהיה בימיו שנא' (סס) או מי יהיה

משועו אל :

(עח) אשור מורעו של

ישמעאל הם ישתבו ממלכות אשור. לגו' זו ושתבו ממלכות אשור

שם לחרות דרש על מה. בעוד זמן מה יהיה אשור חשבך כמו

קטניות, כי אחת הקונו שהן זרע ישמעאל ושתבו ויבטלו מלכות

אשור, חבל באמת לבד שרחוק לפרש בן חולת חשבך, הנה אין

זה נכון, כי אם יהיה אשור מלכות ככל, הנה השביתו ויבטלו אותה

פרס ומדי ולא ישמעאל (ואם יהיה מלכות אשור הפרשיות, הנה

כבר בטלה קודם ככל, ויכללה ככלל מלכות ככל), ובלשון רבי

צמח שם כתוב ישבת מלכות אשור (וגדלה אחרון בלשון התלמוד

האשור (ותשבך כמו חשבך פי' חוקס חושך), ובח"ט וישבו

מחולה וגו' על פני מלכים בואה אשור, וע"ל ס"פ ח"ד אות

ס"ב, וב"ב נחמיש הדבר שבני ישמעאל כבשו וישבו במקום מלכות

אשור (ויסדו התלה חוקס חושטם ככלל בני הקל"ש"ס כיוצא

בעור באגד"ד שהיא ככל החושב, ע"ל פס"ח אות י"ט), וחוקס

לפ"ו יהיה לבער קין, שהיה קין לאש בוערה לבער ולכבש,

ועד מה יהיה גם אשור חושבו (ואי יתפרס כפשוטו וכעין ספרם

הרש"ס ע"ש)

(ט)

— האברנב"ל —

קבלה מן הנביאים:
מלחמה היותר נוראה
שבעוכם יהי' ממש
לפני שערי ירושלים
— לא ישארו רק
קדושים כמלאכים

כתב האזכרנניל בספרו ועייני הסיפוט ועייני י"ח חמר מ' השיח ימן בלב
ליוונה הרום לכבוש חרן ישמעאל ונפטר חרן הלני כי כולם מלווים
זלרן התיח לסיוח קם קבל חורו איש ונפטר כשיאלו ייודים וקונגלים קם חיה
חלם ויכבוש חללות הסם וישקו בלני ישמעאל וכה מרז והרז חזרן ובני
ישמעאל יאקפו ויבאו עליהם לנלחמה ליופלים ויהגרום וישמידום עכ"ה ויעור
דוקם שחוקבל ופי הנביאים וכחז האזכרנניל קם נחור י' שחין זה פירוט וקונגרה
רק קבלה וקונגלה חללם ון הנביאים קסוולחמה יחורז נוראה קס"י בעולם יפ"י
וחם לפני שערי ירושלים בו יתקבלו כל ליוונה קענולים חמד חרן לא כעדר
בלל חמר כל ליוונה הנקוקים דה נולרי ובלל חמר כל ליוונה שחין מלוויים נרז
זה וקונגבל שנות שרי הזבל וכל לר וזיהם ליוונה הנלחמה ועל נלחמה זו יבית
בלעם בליוורו חיו נר ימ' וקוורו חל נעה קיערו הלוונה קענאום קם חל וברר
קענע חין וקונג לחיים וכל ישאלו קם רק קדוקים כמלאכים ועיו חלתי (ישכ"י
ד' ג') הנוח בליין והקשאר בירושלים קרוש חלתי לו כל הכתיב לחיים בירושלים
וני יערז לנפשו להיות מקדושים חלך קישאלו בחיים.

(אבות על בנים בהקדמה)

אי"ה, הנה עניני חבלי משיח רבו למאוד וצריך לזה חיבור שלם, אך פטור בלא כלום אי"ה עיי"ה אעתיק כאן בו פרקים מספח"ק שומר אמונים ומאמר א' מקונטרס משמעי ישועה שבם נאספו הרבה מדחז"ל בענין זה והמעין שם ימצא הרבה יותר מזה ועיי"ה מה שכתבתי בתקדמתי מזה

(י)

שומר

מאמר הגאולה אמונים שמה

ד ר ק ז

ריות מלכות מתנורה אלו באלו צפה לרגלו של משיח, הרע עכן שהרי
כימי אברהם על ידי שנבחרו המלכות אלו באלו בא הגאולה לאברהם עכ"ל.
ועוד מוכב (שם פרשה שלח פרק כ"ה ט') וז"ל (שפאל א ג) מקים מעפר דל
אלו ישראל שהיו שמוקניו כמים ובלבנים כמצרים, והתיאון הקב"ה
בקבוה קזופה, שנאמר ואלך אתכם קוסמיות, חוי מקים מעפר דל, קוסמיות
(ש' ט) נתן חקרי יעקב ואמר לו (מאשה ט) וזהו ורעך כעפר הארץ,
כשיניעו בניך עד עפר הארץ אותה שקע ופרצת יפה וקמת, חוי מקים מעפר
דל, ורימסן הקב"ה על הכל שנאמר (בראשית ט) נתגדל ה' ה' לחיך קליון עכ"ל.

וכן מוכב (בראשית הל"ט סופר פ"ה וי"ב ח"ג ט) מלוק חלום פה (שפאל ו"ל
אמר ישראל לפני הקב"ה רבנו של קולם אימתי אתה נואלנו, אמר
לחם כשטרוד לירייה התתננה אותה שקע אני נואל אחכם, שנאמר (שם
ג) ונקבצו בני יהודה ובני ישראל יהיו גו' ועלו מן הארץ, אמרו בני קרח
כיריה התישענה אנת במה דאת אמר (שפאל ט) כי שהה לעקר נפשנו,
כשם כתיב וצרי' (שם) קומו קומוהו לנו, אמר לחם הקב"ה לעל כמכ, כשם
שהששנה וזה שמרחה וזה ללקח, אך ארם הקדש הששבו לפני ויחא
לבעבם מסקן לסקלו כשששנה הזאת, וזהנה שקע אביא הגאול שנאמר אהיה
כמל לישראל ישרח כשששנה, ואומתי כשששנה כשששנה, לכן נאמר למנצח אתה
שששנים עכ"ל.

וכן מוכב כשקרא רבתי (שפאל י"ב ס"ו ז') וז"ל אמר רבי יצחק שנה שלך
הפסיה נגלה בו כל מלכי האומות העולם מתגרים בו, מלך פרס
מתגרה במלך ערביא, וחולך מלך ערביא לאימו ליטול עצה מהם, והחזיר מלך
פרס והחזיר את כל העולם כולו, וכל אומות העולם מתרעשים ומתבללים
ונפלים על פניהם, ויחזו אותם צירים כצורי וולדו, וישראל מתרעשים
ומתבללים ואומרים לחובן נלך ולחובן נבא, ואמר לחם בני אל תחיראו חניק
ימי נאולחכם, ולא נאולחכם ראשונה כל נאולה אחרינה, כי נאולה ראשונה
היה לכם עקר ושיעבוד מלכות אחריה, אבל נאולה אחרינה אין לכם עקר
ושיעבוד מלכות אחריה עכ"ל.

ורז"ל תרדעו לנו כל זאת כיו האומות העולם מתגרים ימים האומות הללו לא נרעה ולא
נפחד ח"ו, כי כבר נבאו על זה כל העדוקים וקדושים הקדושים, וראו
הקצרות הנוראות והנוראות שיעברו על ישראל הקדושים קודם התנלות האור
הגדול והנורא, כי לעת ערב יהיה אור.

קודם ביאת משיח צדקנו קודם שתתקרב כנסת ישראל כעפרא, ותרבו
חבלי ליה צער אחר צער, כדכתב (ישל ג) ובעת ההוא יעמד
מיכאל חמר הגדול הקונטרס על בני עמך ויהיה עת צרה אשר לא נתיחה
מחות חיו עד העת ההוא ובעת ההיא יעמד על קול הנביא כחוב כספר,
קוד (שם) ותברור וזולתנו ויעורפו רבים והרשינו ורשענו ולא יביתו כל
רשעים והשטילים יבינו, וכתוב (ישיה ג) והבאתי את השלישית באש
ובצוריים כדקדק ית דקדק והצוריים כפחמן את חובת.

ומכא כנסתא (ספר ח"י ד"א) אמר רבי יוחנן דור שכן דוד בא זה
חלמיו חמסין מתפעליו, והשאר עניניהם כלות כינון ונאונה, וצרות
רבות ונזרות קשות מתרשעות, ודור הראשונה סקודה (ירמי' ג) של כלת את
השמים שניה כסחתר לבא.

ועוד מוכב (שם) תניא רבי יהודה אומר דור שכן דוד בא בו בית העוד
יהיה לזנות והגלול ויחכ וכו'.

יעוד (שם) תניא רבי נתנאי אומר דור שכן דוד בא בו נערים ילכבו פני
קנים וכו'.

ועוד (שם) תניא רבי נחמיה אומר דור שכן דוד בא בו העונות תרבה והיוקר
יקנה והגפן יתן פריו תהיו ביוקר וכו'.

ועוד מוכב (שם ד"ה ז"א) אמר רבי יוחנן אם ראית דור שמתמעע וחולך חכה
לו שנאמר (שפאל ג ט) ואת קם עני תשיש, אמר רבי יוחנן אם ראית
דור שצרות רבות באות עליו כנחר חכה לו שנאמר (ישעי' ט) כי יבא כנחר
עד רוח ה' ונספה בו, ומסין ליה (שם) ואת לציון נואל.

ועוד מוכב (שם ד"ה ז"ב) אמר רב אין מן דוד בא עד' שתתפעל מלכות אדם
על ישראל פי' חדשים שנאמר (ישיה ג) לכן יתנם עד עת וילדה ילדה
ויתר אחי ישעיהו על בני ישראל.

ומכא (נפסח כמנות נפשו ק"י ק"י ז"ב) אמר רבי וירא אמר רבי ירמיה ו
אמר דור שכן דוד בא מקונגורא חמסין חמסין, כי אמריתא קמה
דשמואל אמר צירוף אחר צירוף וכו', תני רב יוסף בווזי ובזווי דבזוי, פרסי
שוליים אחר שוליים עכ"ל.

וכן מוכב כדבר דבה (ק' פרשה כ"ב ז') אמר רבי אלעזר בן אבינא אם

שוטר

מאמר הגאולה

אמונים

במוכב. בזהר חדש בראשית (מפורסם תולדות סדר היה בראשית רבי אלוהר סתם) וז"ל עד היום אולי חסד הקדוש שחור והרד נחורא, אמר רבי חזקיה ל"ל וימר ואחור ל"ל דבך חזו נאולתו ל"ל בשרא, בעינות דנחור דנחור שמשא נבאולתא ותי ליתון עקא בחר עקא וקדרותא בחר קדרותא, עד דאינון גו גינה לעינתו נחורא דקב"ח שפאר שפאר נבון מציאו, וכתיב וחרח להם ויהי שמי שמיש עזקא ורפא בכנפיה, ובנסאו הואא מלכותא יתעוררו בעילם ניו בניו ועיר בעיר ועדות רבות יתחדשו על שונאיהם על ישראל עד שיקררו מניהם כשולי קודיה, ואחר כך יתגלה עליהן נאולתן סחור שאנת לחצם ודחוקם, וזוהי ולא שפאר דוד המלך ע"ה למסנע על אילת השחר, אילת השחר אילת הבוקר הוה ליה למיסר, אלא על אילת וזוהי דסחורא דישראל, כמה דאת אמר כנכר אין איל, בהתיא שעתא ויעוקן בני ישראל ויסרון אילי אלהי למה עביתו מנו עקבתון, לבהר מה כתיב חזקתא שני תאורתי ישחכב בהתא עכ"ל, ותי קודם התגלות האור הקדוש ותורא הוה יהא חושך כפול וכנסול. וכן מוכח בזה"ק (שפת ד' ו' ע"ג) והאק חזקתא רבי שמעון וקף ירד וכבא ואמר ווי מאן דירושן כהתוא זמנא, וזמנא חזקתא מאן דירושן ישחכב בהתוא זמנא, ווי מאן דירושן כהתוא זמנא, בניו דכר יתי קודשא בריך הוא לפקרא אילתא, ישחכב מאן אינון קדישין ביה, בכל אינון שחכבתי נשח, בכל עובדיו דכל חד חד, ולא ישחכב זמנא, דכתיב (ישע' 55) ובאיש חזן עזתי, וכמה עקתי על עקתי ישראל, וכמה מאן דירושן ישחכב בהתוא זמנא, בניו דהתוא דיתקיים בהתוא זמנא כפתיחותא יוכה להתוא נחורו דהתה דמלא, ועל התוא זמנא כתיב (יש' ו' ע"ג) ויפתים צדוקם את הכסף ובתחתים ככתוב את חזב וכו'.

לבהר דאינון עקתי שמעתי על ישראל, וכל עמל ומלכותיו יתיעשו כהדא עייתו, ומתקרי כמה נירתי כתיב, כלתו מלקי בעיטא ארת עלייתו, ויהא עקתא על עקתא, כתיבתיא שבתון קבליה, כתיב יהיחו לך עמודא ויהא קאמי עיילא אלתא ארבעתי יומי, וכל עמל דעלמא איה, כהתוא זמנא יתער מלכא שחכב לנפאק מני נגתא דערן מהתוא ארת דאדאקרי ק"ן צד"ו, ויתער בראשית דגילי, ויהוה ויפא דרפוק לתמן יתרגו כל על התוא, וכל בני עלמא מתחבאי, בני משרתי זמני ויהיבון ליתאשכחי, וכל עלמא זמנא כתיב (ישע' 5) ובא במלכות צדוקים ובכחות ערפ לפני פחד ה' וסדר זמנא בקמו לערין הארץ, לפני פחד ה' את התוא רגיו דכל עלמא, וסדר זמנא דא שתיא, בקמו לערין הארץ, כד יקם ויתגלי בראשית דגילי, בניו דהתוא הוה אתר קדשא דאחוריא בראשית ארבעת יומי, כד יתגלי חסן קדשא על אתר.

ויהוה שם ובתהוא זמנא יתער קדשא בריך הוא בכתיבה לכל עמל דעלמא, וזמנא שתיא ויתיעו בכל עלמא, וכל מלכין דעלמא יתעורו לעד, וזמנא לאנתא קרבא כיה, וזמנא משרתי דהתוא יתחבשו לאתרא לנביתו ויהונו עשתי לאנתא קרבא על זמנא שתיא, בדין ותשרי כל לעלמא חסב עשרה יומי, ובגיאני מציא דישראל יתון חסין כהתוא חשוכא, ועל דא שתיא כתיב (ישע' 6) כי גנה חשקן יבשה ארץ וערפל לאוסי.

עוד כתיב שם (יש' ע"ג) ויתער חזן קלא בריעס וזיקי, ויתאחללא ארעא מהתוא קלא, וכמה חילין ומשיירין ימותון מניה, והתוא יופא (מסכ) יתער כקרתא דרובי רבאח וזמנא שלוחא דשטא כהתוא קלא ויתער בכל לעלמא, ויתער כמה כהתוא חסב ויתגלי, וכמה נגתא יתגון, וכמה משרשי ורברבי יתגון כהתוא יוסא, וכלתו יתבטונו עלה לכיש, וכל בני עלמא לא יכלין (יש' י"א) ויתגון לאחוריהו.

מהתוא יוסא עד תריסר יתיין תבטונו כל מלכין, ויתגון כמה נגרות וכמה שסרות על ישראל, ויצלחין כיה כמה דאתמא, וזמנא איהו סאן דיערע חסן, וכמה איהו סאן דלא יערע חסן, וכל עלמא יהא כקרבובי מניא. לסוף תריסר יתיין יקום שמי משיאל דא מלכא שתיא דיתער גו נגתא דערן, וכל אינון צדיקיא יעסרון ליה חסן, ויתגרון ליה סאני וינא כהתוא רשין דמני דספא קרישא עכ"ל.

ומלכא בזה"ק (י' חזקיה ד' ע"ג ע"ג) ויתגלי קלא מטרן ליופי שתיא ישלום האי חלנא כתיב ככבא על עלמא, ועל דא ישלום חיון

ומרעין כישין על עלמא, ויתחדתון זיני כישין דא בחר דא, וישראל יתון בעקא, וכד ויתדקון גו השוכא נלוחא, כתיב נחור לך קב"ח נחורו דימסא, ויסקלון מלכותא דקדישין עליונין, ויתחבשו מלכותא מידא דעמסין עובדי כוכבים, וישלפון עלייהו ויתקיים (ישע' 5) ויהיה אור חלבתה נור מפני. ומובא בזהר הק' (פ"ח ע"ג ד' ר"ח ע"ג) וז"ל וכוון ותגלי מלכא שתיא וכל עלמא ליה איתויב מלכותא, ובני עלמא שכתא דיתגלי יתון ששחכתינו כעקתא בחר עקתא, ונשתאיון ישראל ויתגברון, כתיב ויתער רוחא דשתיא עלייהו, וישיצי לארס דריכא, וכל ארעא דרשערי וקודי בנורא, כתיב כתיב ישראל עושה חיל עכ"ל.

ועוד מוכא (ש"ס ע"א) מארי בריא מיימא דו סיו ע"ג) וז"ל אסר רעיא מיימא כהתוא זמנא אלין סארי מתניתין סארי חכמתא עלאה סארי קבלה סארי רדי תורה שתיא דיתקב לון, והוא איהו דארי מלכא תעורו על אפיקי סיס דאינון אפיקי סיס דאורייתא לנבי שכינתא, ולית תורה רעא עשורא דאמצינתא, דיתון אלין אפיקי סיס כבערעא בינונא בעניותא, ואלין אינון חכמים צדיקין וילולד דאיהו כשנתא דאמטר בה (ישע' 55) ותגלי ויתרקי, ובאינון חכמים תתא כבערעא דתון, ובאינון חכמים דצוחת בהון, אהקרא שבעין מנהרין דלעילא עד דיתער קול דולה עד ה', וסד (תהי' 55) קול ה' יתולל אילת דאינון סארי מתניתין, (תהי' 55) כהתולת אחריה עומתיה כלתון יתון חיל מילודה מסך בחקין דהקא לון שעתא ככמה נשיכין דיצר הרע דהתיא דנשיך לה ככמה חקין.

בהתוא זמנא אפתחת לאולא שתיא בניו חכמים דתוצקן צדיקין ומארי מדות ומארי רין דאורייתא סארי בושח עושה סארי רעא וזמנא ומארי חסד ומארי חיל יראו אלקים אנשי אמת שונאי כצע דהקא לון שעתא, והתי הוא דאוקמה סארי מתניתין דור שבן דוד באנשי חיל ויטובא עמיר לעיר ולא יתוגזי ויראי האא וזמנא חכמה ספורים סחורא אמת האמת עגרתה והנפן תתן ביהוה ויהיין ביוקר.

ומאינון קלין ויהיבתי דאינון שבעין לקבל שבעין חבינין דיערע ה' ביום צרת, אפתחתה דתתן אחריה דכתיב (י' מלילא משרתי ביהוה לאולא ב' ששיתין, ואיעילת רישא כון ברכהא דאיהו רישא ריהא עמודא דאמצינתא, חרין שוקא זמנא וזהו חרין נבויא, חסן אולידת חרין ששיתין, כהתוא זמנא ויהוה יעיות ויתקב נשח מעלמא עכ"ל.

ומובא בזהר חדש (ישע' 55) בלך מיה ארעו ולא עמי) וז"ל כהתוא שעתא יתער על עלמא קדישא עקיין אלין על עלמא כדחיון מני, ואינון צוחוין צווחת בחר צווחת, דשעין בחר שמעין, ויתגרון על חליו אשכנתא קלא על כנהא, וקב"ח קארי ואמר דא היא איילתי הכיורתי יונתי שלישיתי וכו', כתיב על עלמא כקרבוביא עמין עקמין אומיין, וסאן דלא אתחלו למלכא יתון ליה לשישילם, ויתון עמין נגוראין אומיין, וזמנא ויתגרון על יתאסודעין דינא ולא נימוסי מלכותא, וכמה קרבין יתחבשו למכרה, ובני שפת רפיא וסבלו רביך יעבירי כרעיתיה וישלום, וישביש כמה מוסיכין לאבשא, עמא ויתודא ויכירי ביומסין כישין, כתיב ויהא עקול על עקול על התוא עמא יתודא, כיה זמנא יתתקב קב"ח ויפיים לאילתיה ככמה פיוסין ויתקיי בה, ויקום על מפרא איהו ולא אחרא, וזמנא חתיכתיא שתיאון בהרה עכ"ל.

ומובא בזהר חדש (יש' ששיתין ברת ששיתין ורתא זמנא) וז"ל ועל דאת' ה' איהו דבני קר כולתו מניחי קרבא תריר מכל שאר אומיין, וזמנין לאנתא קרבא כמון ויזיני מכל אומין דעלמא עכ"ל, (ויק' מפור' ד' אינון פ"ח ע"ג).

ומובא (מסכ המנוח המיוחס לרבי מנחם בן חזקיה ורבי יששכר בן זלתי מנוח ב' אות ס"ג) וז"ל כי או יתקרב מלכות מלכות כמלכות ששות עליונה ותתנוונת וזו או נופל וזהו קס וזה נופל זה לא קס וכו', ומלכותי יתגרו זו זו ונפלות, וזו או תחיל לתארי כוכב יעקב למלך לשלום בכל צדדיו גו יתאלהו דכתיב דרך כוכב מסיק וגו' וכו', וקודם זה יסמי ודועים נאולה לגופים האסיפה כלכות המפואה, ומתיס המפואה ורשעים יאביס, כי זהו מלך ליבת גתקם, ומלכותי מתגורו זה בנו דלחשתי רבות מעלה וסמה ואובדות ומתבטלות זו מנורו דלחסי כשוק עכ"ל.

שומר מאמר הגאולה אמונים

פרק ח

זה יהיה הכרח הנידון והצורך אשר מצטרפים בו ורעא קרישא דישאל, כמובא במח"ק אליהם (עין למת' א' פת' פ"ח) כמק' בנתינת זה קרוב לזמן נאולתינו, ויתחוקו הצרות לישראל תכלית החזק ורד' דז"ס, ויאשרו להרים כמנוע ולתבועות נזלו עלינו מפני הצרות הנדולות אשר יסובכום מכל עבר ושמל' פנה, ויתרבה הצער עד אשר לא ישנו אבות אל בנים, וכל מי שיבצא עצמו לו לשלל כבוד נוצח יקרא, והמסע השכינה ידון את ביתה ויביאם על מסורת הברית, כדי לזכסם אל הגאולה ואל המוכ המוכנת לנו על ידי נביאות, והמוכ הנהוג שנקוו לא יכילהו שלב ורעיון, שלא חזר נאולת בצרים והמסים החם לפני נאולת ישראל ונסיים ונפלות, כאיברו ולא יאשרו עוד חי' חי' אשר העלה את ישראל מצרים כי אם חי' ה' אשר העלה גוי', ויהיו הנסים ונזלו השכינה לישראל כפלא, ויאשרו כולם אשר וכו' אליה הנה אליהו זה קיינו לו משש מורה באצבע על גזיו שכינה, ולזה מי וכו' הנוכחים זהו, לכך באותם הימים ירכו הצרות לצרף את ישראל כפי הדין, וכל א' א' כפי כבודו וצער, וכל מי שיקטה עורפו ולא ישוב איבר, וכו' שיתן צוארו בעול החטובה וקבלת הצרות כמכר פנים מות ויתן שכמו לשלול שרש ויובה, והענין הוא שהנזע את הקליפות ליכנס מן העולם, וכל עוד יצא בישראל רשעים אחרים כחם, הניק אשר שיתבטלו החיצונים ורשעים ברשעיהם, והקב"ה בעל הדין והמשפט כושר ובאמנה ואין עול, ולכך יצאשרו צרף אחר צרף עד שיהיו כסף נקי וטהור, והנהגה זאת יהיה בתכלית קישי הדין, והקליפה נובח כל חלק חובס מכל סקום, וכימיים החם ובעת ההוא יתכתנה גוי בניו חרב איש ברעהו וישראל יהיו בנייהם כעצמ' גדול, וכל א' וא' ירצה לבנות את הרחלה הזאת אל שברה, והקב"ה ירחם על עם ה' כי טובת ג' אבות הקדושים, ויצאשרו ויתלבנו מתוך הצרות, ומתוך הדין הזה יפיל הקב"ה זרע ועמק יכילתו מן העולם ויסחתו מתחתן הנשמה עכ"ל ה'.

(י' ומובא אלה גם כן בקל' פניו לזמן נכס' הסד הנלכסס משני נלסמן וכ"ל פ"י י"ג.)

גם מובא במח"ק בריית מנוחה (מש' אור' אלו רבנו שארי' ז"ל מי כל רבנו הנהיג ונמק' נמק' מי יצאנו), וז"ל וכן אלו המאורות נתפשט מאור אחר גדול אשר מקבלים ממנו כחות השחיתות והחבלה, הם אשר פורו את יהודה ואת ישראל מקל אדם, וז' המאורות הללו אינם פועלים עקשיו עד עשר יום ואשמורה הוא סימן הגאולה השואות תן תן לו, כל בנינו חסן הזה נאולה מתפשטת בכל פנות העולם ממורה שמש ועד סבא, וכן דוד יוצא כמקום לפקד את עין אדום עליו, וגם להשיב הנסולו בראשו ולשלם אליו כפעלו ובפעליו אשר עשה לפני ישראל אחיו, ותהיה מהומה גדולה לכל הממלכות אין שלום ליצא ולבא, ובקרוביו יקדשו את ישראל יקבץ במהרה, והמארך אשר פורס נפשם מפשלו נבחרים יום ואשמורה, להם מפני שבאשר האור בא, אז החישר יתאכס מאד ועלול, כי השחיתות מתפשטים בעולם, וזהו רבו הגאולה מאשר רבא ויאמסן הגלות, ורכים מן השטניים יכשלו בראותם בלובל הגלות והצרות הנדולות, וכדי להנצל מפני חרב היתה יצאו מן הדת,

זהו שכתב ועת צרה הוא ליעקב ומסנה וישע, שיושיעם הקב"ה ברוב רחמי, ולא יאסמם כללותם להר' ברייתו אתם כי מלא רחמים הוא, ויתן ה' צבאות שארית יוסף, ואשרי האדם החזקו בתומו, ללכת בדרך המוכנה ולהרחיק את עצמו מן הרעה כימים האלה, אולי ימלם מן הצרות הנקראים חבלי משיח, ובזמן הגאולה יזימ' ומסכסכי' מצרים מצרים עיר בעיר מפלגת משפחה, ואחר כך יהיה שלום ושלחה ומנוחת השקט, אשר לא נחשבו דורות הראשונים לדורו של משיח, לא דור המדבר, ולא דור שלמת המלך ע"ה עכ"ל.

ותראה אחי אחובי עם משלונו הקדוש ורכים מן השטניים יכשלו, והבין הדברים שחפסם בלשנו הקדוש והמסכילים לרסו על החכמים בתחבת החיצונים רח"ל, כי אלו לא יוכלו לשלול על הגלות הנרא, והתמימים כזאר יוכלו ויתחזקו באמנת הבורא ויובו על ידי זה לאור הגדול הנורא אשר יאיר פתאום אחר התשבות האיום הזה.

ואחר כל אלו הנסיגות, כל אלו התמימי' לכ ויתקו לכבם בח' תרחמן, וישארו באמונתם, וימסרו נפסם לה', וישלבו אחר גינם כל אשר להם, בשביל שכינת כבודו ויש' לעו, ובמכור אהבתו הקדושה שאנתו נקשרים בו, כמו שכתוב שם בכרת מנוחה שיתעוררו וישלש' שמת הקדושים להשיב ונהגיל את ישראל, ואלו שלשה שנות הקדושים הנקראים, אלו הם שלשה מאורות הקדושים הלוהטים בעד ישראל: משיחיים את ישראל בכל צרותיהם, וכן עונים לכל איש מצועד וכל יסורים להשיגי' מצרותיו, וכל שכן כשיאשרל מתהננים ומבקשים מה'.

וכתב עוד שם בכרית מנוחה הגי' וז"ל ובזמן הגאולה אלו ה' מאורות יתפשטו, והם יאירו תחת השמש ותחת הירח כדי שיהיה אורם חלוק בשני דרכים, להאיר ליושבי העולם, ולהושיעי' חכמה ובינה העת לשעה שיתפשטו בזה, ולכן יתפשטו במהרה, ומלאכי השחיתות נסים לקראת האור הזה, ומלחמה גדולה יעיר בשמים מעון אין תכלית לפלחמה הריא, ובגד אותה הפלחמה תהיה לפניה עליונים ותחתונים אל עם אלו, זה מפני כח הנדול מן התחברות המאורות אל סקום א', כדי שיוענו אלה הדברים לישראל עכ"ל.

ומבא גם כן בנבואת הילד מר' נתמן קפואא אשר כל דברי דברי נביאות חסן ודיקון הרקיון ויסין, כזא מפלג אבא ותתנו לחסא כזרא קייאב כאמא וכלה בחכמות, נורו צוסיין וכני רחמיין דלא יתקרבו ויסין דתששטון באזיני עכ"ל.

ותראה אחי אחובי שיתעורר כזמן הזה בהקליונים ותחתונים מהומת רבות ומלחמות עצומות, שרי פעלה עם שרי מסה, וכל זה הודיע לישראל מה שעתיד, כשמים ספעלו, שהגיע הוכן לפקד האילה הרחימא התכיבת להביאה ולקרבה לדודת.

זה שאמרם כידוש הלבנה עפרת האמרת לעופים כזמן שהם עתידים לתחזש כמשה, כי כמו הלבנה כשיאיר תכלית המינוס מתחזשת חיבה, ככה ישראל הקדושים שיהיו תכלית המינוס, אז יתחזש ויתעלו כפעם אחת מאפילה לאור גדול, כי ירכיבם כנסת ישראל לירד כגלות האחרון עד עוקב האחרון שבתקליפות נלצא כלעם ספיהם, (עין מה' ספר משיח).

(א')

עוד מאמר מעניני חבלי משיח מקונטרס משמיע ישועה

משמיע ישועה

ז

(מאמר א')

שאלה. היכן מצוינו בדחול"ל משיח צדקינו שובא לגאלינו ב"ב צריך לבא מתוך יסורים ומלחמות וחבלי משיח. או אולי כדעת האוסרים שצריך לבא מתוך עונג ורוחה כעולם ושלום בין האומות.

(א) בישיעה ב"ו פסוק י"ז כמו הרה הקריב ללדת תחיל

תזקק בחבליה כן והינו מפניך ה' [כך היינו מפניך רואין את צרות מתחדשות וסכרים אנו שהם סימני ישועה וגאילה לפי שאנו מובטחים וליגאל מתוך צוקה וצרה כיוולדת זו לשון רשיויל שם] הרינו הלנו כמו ילדנו רוח ישועת כל נעשה ארץ וכל יפלו וישבי תכל [וברשיויל הרינו הלנו חיל כיוולדת כאלו ילדנו כאלו קרובים אל להגאל הוא דוח ואין ישועה ישועת כל נעשה ארץ הכל סבלנו וצרותינו אין אנו מכינים לנו ישועה. וכל יפלו אין נשלים העמים שהם יושבי תבל שכבשו ומלאו את הארץ עכ"ל יע"ש] משמע פעולת דבשיעו העת הגאולה באמת יגאל מתוך צוקה כיוולדת זו ואז יפלו כל יושבי תבל כנ"ל.

וכן כתיב בישיעה (כ"א. יא"ב) [על גלות אדום] אלי קורא משעיר (פירש"י אמר הקב"ה אלי קורא ישעיהו או המלאך מעול מלכות שעיר) מה מלילה [פירש"י שומר ישראל מה תוא מן הלילה והחשיכה הזאת] אמר שלמר [פירש"י הקב"ה] אתא בוקר (פירש"י יש לפני הורויה לעשות בוקר לכם) וגם לילה [פירש"י מתוקן לרשעים לעת קץ] אם תבעיו בעיו [פירש"י אם תבקשו כשפתכם למחר הקצן] שבו אתיו [פירש"י בתשובה] עכ"ל וכן הוא נדרש בשי"ס כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומע"ט ורק בזה סנהדרין [צ"ד ע"א] הרי מזה שבפסוק אנולות הארץ [הערך הזה יהי] חשיבה גדולה וגם חבלי משיח מתוקן להפטר את רשעים היינו שלא שבנו בתשובה [והנין להלן מס' התמונה ושאר ספרים] ויצעקו לפני ית"ש מה יהי לעולם הזה וזכר השיב ע"ז זה ית"ש בכבדו ובעצמו להנביא ולתוב לנו עצה רת זאת שנבקש כשפתינו למחר הקצן וישבו בתשובה וכאמרום ז"ל [בסנהדרין צ"ד ע"ב] כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ומע"ט ורק בזה נגהר הגאולה וגם ראינו בזה הכתוב ופירש"י כי צריך בעת כזאת לעורר רחמים ולבקש רעל הגאולה שלימה וז"ל.

וע"ז ח"ק בית שמואל אחרון עה"ת ב"פ שמתקן ח"ל בישיעי' משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה ופ"י רשיויל גדלות נקרא לילה אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיו בעיו שבו אתיו אמרתי לפרש עי"מ דאיאת בס' ברכות מפני מה לא נאמר פ"ן באשירי לפי שיש בו מלכות שם ישראל שג' נפלה ולא תוסיף קום במערבא מרצאי להאי נקרא נפלה יב"ב לא תוסיף לנפול עוד קום בתולת ישראל אחרי גאולה שיהי' יב"ב לא תוסיף לנפול עוד ויש לדיקוד דלפי' מבשר בשריה טובה בנבוא' זו והנביא מחזיל שמעו הדבר הזה אשר אנכי נוסא עליהם קינה בית ישראל. וג"ל לפרש הכי דאיאת בס' ר"ה עשרה גליות גלה שכינה וכנגדן גלו סנהדרין ומכ"ה עמוקה מכולן ומשמע עתידין לגאל שג' התנערי עטר כשיהי' משלים לעפר ר"ה גאולה

ההעם דאיאת בס' מגילה גדולה הסרת טבעת יותר משיח נביאים דישאל כשהם בצרה גדולה עושין תשובה ובה יכול לפרש הנמרא נפלה ולא תוסיף לנפול עוד והיינו כשיהי' עד לעפר ולא יוכלו ליפול יותר כי יהי' שפלים מאוד ומה קום בתולת ישראל דיעשו תשובה ויגאלו. ובהו יש ליתן טעם הא דגלות נקרא לילה דכמו בכל שקעה בלילה מחשיך יותר ובמקף הלילה קודם אור הבוקר הושך מאוד ולסוף יאיר היום כך הגלות נקרא לילה דכל עת מחשיך יותר ולסוף יהי' תושך גדול כמו סוף הלילה כמי' חז"ל דרו' שבן דוד בא צרות רבות כאין ואח"כ יהי' זמן גאולה כמו אורי היום שובא אחר הושך גדול. ומה פ"י משא דומה אלי קורא משעיר שומר מה מלילה ד"ל לא יוכל להיות לילה יותר טבעת שזאת עת צרה תבעיו כעיו שבו אתיו ד"ל אם ישוהו בתשובה ע"ה צרות יבוא משיח אבל אם לא ישוהו בתשובה ישובו עבוד הצרות יבוא משיח אבל אם לא ישוהו בתשובה אין הצרות מועילין שיבוא משיח וזה השיב אמר שומר אתא בוקר וגם לילה אם תבעיו בעיו שבו אתיו ד"ל אם ישוהו בתשובה ע"ה צרות יבוא משיח אבל אם לא ישוהו בתשובה לא יבוא משיח עכ"ל הבית שמואל הג"ל יע"ש. וכן מפורש בכתוב (דניאל י"ב) הויתרה עת צרה אשר לא נהיתה מויתרת גוי עד העת ההוא וכו' [וסמך ל' מירי מהגאולה שלימה ותחזיק] כמי' ורבים מישינ אדמת עפר יקצו וגו'. ובס' סנהדרין דף צ"ח ע"ב אמר רב אין בו דוד בא עד שילדה שתחשפן וישבות וכ"כ שג' לכן תינע עד עת יולדת ילדה ויתר אתיו ישבות [בדמטרמינו בכנן יתספרו כעידן דילתא למילד וכתוב מיכה ה' ועמד ודעה בעת ה' וישבו כי עתה יגדל ומתרומנו ויתובו מבני גלותהו לשון רשיויל] על בני ישראל [היינו כל העולם שישאל מפורים בו רש"י]. עוד אמרנו שם בסנהדרין [ס"ס ע"א] אמר רבי יוחנן אם ראינו דור שצרות רבות באות עליה כנראה חפה לו שג' [ישעי' נ"ט] כי יבא כהר צר ורוח ה' נוססה בו וסמך ל' כהר לציון וגאל עכ"ל.

וגם כהנה בס' סנהדרין שם [צ"ד ע"א] תניא ר' יהודה אמר ר' דוד שבן דוד בא בית הועד יהי' לזנות והגליל יתרב וכו' וכן השיב שם ובסוף מס' סוטה עוד הריבא חבלי משיח צרות נוראות וכו' [וכן חשב שם עוד כהנה וכהנה חבלי משיח] בעתה"ד בדרבינו.

וכן עוד שם תניא ר' נהוראי אמר דור שבן דוד בא נערים ליבניו פני זקנים וכו' ועוד שם תניא ר' נחמי' אמר דור שבן דוד בא הענות תרבה והיוקר יעות והגפן תתן פרוי וחייך ביוקר וכו' [וכן חשב שם עוד כהנה וכהנה חבלי משיח] עיי"ש.

ועוד יותר מפורש שם סנהדרין [צ"ד ע"א] אמר גביא אתי ל' עד מתי [פירש"י עד מתי יבא משיח] יצתה בית קול אמרתי בוגדי בגדו ובגד בוגדי בגדו ואמר רבא ואיתמא ר' יצחק עד דאתי בוחי ובוזחי דבוזחי עיי"ש בפירש"י וכן בניגמ כתובות בסופו דור שבן דוד בא וכו' צירוף אחר צירוף וכו' תני רב יוסף בוחי ובוזחי דבוזחי פירש"י שוללים אחר שוללים עכ"ל.

ובמדרש רבה פרשת לך פרשה מ"ב אות ו' אמר רבי אלעזר בר אבינא אם ראייתה מלכיות מתגרות אלו באלו צפה לרגלו של משיח תדע שכן שהרי בימי אברהם ע"י שנתגרו המלכיות אלו באלו בא הגאולה לאברהם עכ"ל. ובמס' מגילה דף י"ז ע"ב ומה ראו לומר גאולה בשביעית אמר רבא מתוך שעתידין ליגאל בשביעית לפיכך קבעה בשביעית והאמר מר וכו' ומשני הגמ' מלחמה נמי אתחלתא דגאולה הוא עכ"ל.

(ב) ובמס' ספר התמונה (תמונה ג' אות סמך) כ' אריכות גדול בענין רמות הגאולה וזה תמצית דבריו הנצרך לנו והלכה היא כסופה היא פועלת בקושי בכל הדברים הקשים שיתעורבו המלכיות במלכיות קשות בשמים ובארץ שאין לך אימה שאין לה שם בעליונים ואחרי שהשרים העליונים הם נחמלכו והם מתקוטטים ועושים מלחמה בשמים ע"י מכריחין בהכרח גדול על כל אומתם למטה ללחום יותר ויותר בארץ וכן הם באות המלחמות בארץ מצד שריהם שהם בשמים וכשתראה מלכות מתגרה ונלחמות עם מלכות אחר ומתקוטטין אלה עם אלה זהו כמבשר ביאת המשיח שע"כ אומר הנביא וסכסכתי עם צרים במצרים עיר בעיר ממלכה בממלכה ואז כשות נופל זה עם זה מנצח וזה מנוצח זה הורג לזה וזה לזה עד שנופלים ואינן קמים וכי ואם ישאל השואל הרי יש כמה שנים וחמנים וימים שראינו כמה מלחמות בין כל האומות והשלימו ולא הגיע זמן הגאולה עד שתוכחו שהכל הוא מורע מעשה הדור שמוכיחן בעבירות ובשמדות ובמקטשים הרעים והולכים אחרי דרכם להכניע את השם ולכשל מצותיו ותורתו ואין הזין ואין מרחם ועושים פריים ונקנות נגד השם ונגד תורתו ואין לאו כי חטאו וכו' והראיה והעד על זה (והינין) עד זמן יתחיל להתעורר הגאולה לישראל שיתקוטטו ויתגרו כל מלכיות יחד ואדום זה עם זה אלה כנגד אלה ואו יתקיים דברי הנביא ויפדו ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וממנו יתחיל השם לעורר ויניח המשיח לבוא ולגאול את ישראל ואין לאדם לתמוה לומר ומה האות הזה הלא מעולם כמה מלחמות היו בין מלכיות וינין עיר לעיר התשובה כך היא האמת שבזמן הגאולה כולם כאחד יתבלבלו וכבר הגיע עתה שבזמן דגאל יתגרו ויצדפו ויתלבלו וגו' והמשכילים והירוי כוזה הרקיע ונאמר ועת צרה היא ליעקב אשר לא נחיתתה ולא נראה כזאת וכו' בבוקר תאמר מי יתן ערב וכשוהו יותר נעובין ויותר רפין מן הגאולה הנשארין מיתר הפליטה או יביט ה' ברחמי הרבים בהשגתו ויתן וירחם עליהם ואתן שנתיאשו יבואו שפלים אכלים וחסיי ראש וכו' תודה"ק יעשה.

(ג) ובזוה"ק סוף פ' בלק וכדין יתגלי מלכא משיחא בכל עלמא ול' אתיהיב מלכותא ובני עלמא בשעתא דיתגלי יתון משתבחין בעקתא כתר עקתא ושנתייהו דישאל יתגברון כדון יתערך רוחא דמשיחא עלייהו וישיצי לאדום חייבא וכל ארעא דשעיר יוקיד בנורא

כדון כתיב וישאל עושה חיל עכ"ל. וכעין זה אמרו ג"כ בשי"ט (סנהדרין צ"ו ע"א) אמר ר' יוחנן דור שבין דור בא בו ת"ח מתמעטים והשאר עניניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות וגזירות קשות מתחדשות עד שהראשונה הולכת שניה מתחרת לברא עכ"ל וכן בשי"ט (שם צ"ח ע"ב) בד"ה חבלו של משיח מ' חבלו פהרים וחבלים שיהיו בימיו מחיל הנברים עכ"ל.

ובזוה"ק בפרשת אחרי ברעיא מהימנא ח"ל אמר רעיא מהימנא בהתיא זמנא אליו מארי מתניתין מארי חכמתא עלאה מארי עבלה מארי רזי תורה שעתא דחיקת לון. ונאי אינו דאמר כאליל תערג על אפיקי מים דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכונתא ולית תורה אלא עמודא דאמצעייתא. דיתון אליו אפיקי מים בצערא ביגונא בעניותא ואילו אינון חבלי צירין דילדה דאיהו שכונתא דתאמר בו ותגל וילדתך ובאינון חבלים תחא בצערא דלהון ובאינון חבלים צוות בתון אתערא שבעין סנהדרין דלעילא עד דיתער קול דילה עד ה' ומיד קול ה' יחלל אילות דאינון מארי מתניתין בתולות אחרת רעותיה כלתון יהון לון חיל כילדה ממש בדחקין דרחקא לון שעתא בכמה נשיכון דיצר הרע דחויא דנשיך לה בכמה דחקין בההוא זמנא אתפתחת לאולרא משיחא כנין חבלים ורוחקין דצדיקין ומארי מרות ומארי רזין דאורייתא מארי כושת וענוה ומארי ייראה ואתהי מארי חסר אנשי חיל יראי אלפים אנשי אמת שונאי בצע דרחקא לון שעתא והאי הוא דאוקמה מארי לעירית דור שבין דוד בא אנשי חיל יסוכבו מעיר לירא ואל יחוננו ויראי השם ומאפו וחכמת סופרים תפוח ותאה האמת נעדרת והגמן תתן פריה והיין ביקר ומאינון קלין דיהיבת דאינון שבעין לקבל שבעין תיבין דיענק ה' כיום צרה אתפתחת רחמא דאיהו ב' כילא מתרין ביתין לאולרא ב' משיחין ואיעלת רישא בין ברכה איהי רישא דילה עמודא דאמצעייתא תרין שיקהא נצח תוד תרין נביאים אולרות תרין משיחין ביהוהא זמנא ויהשוף יערות יתעבר נחש מעלמא עכ"ל.

ובספר מעיני הישועה [מהרבבנאל פ'] על ספר דגאל מהיין י"ב תמר ד' חבב ודיל ואולי שעל המהירות היה ה' מתפלל בחוקו באמרו ה' שמעתי שמעך יבאתי וגו' שאמר על הצרות שיתחדשו וחבלי משיח והתפלל שלא יחכה ה' להננכם בסוף פ"ג שנה כמו שהיו במצרים אבל שבקרב השני' ההם יחיה את האומה בגאולתה ויודיע בזה לכל באי עולם שבתוקף הצרות והרגו יזכור לעולם כריתו לחם עליהם וכו' יעשה.

עכ"ס מבואר להר"י כי ביאת משיח צדיקנו יהי' רק ע"י יסורים ומלחמות ולא כגאולת מצרים גאולה אחרונה רק שבתוקף הצרות יצמח הישועה וכנ"ל מהזוה"ק שעוד בעת שיבא משיח צדיקנו ישתכחו ישראל בעקתא בתר עקתא וכו' וזה הכוונה לדעת עת צרה הוא ליעקב וממנה יושע שמתוך הצרות והיסורים יצמח לנו הישועה ונמצא הצרה עיקר התשועה זה ג"כ כונן הכתוב וישועתם מאיביב"ים כי ממה שאיביים עושה לנו יסורים יבוא עיקר התשועה בב"א.

(יב)

קבלה מהבעשט"ק: התגלות המשיח יהי פתאום בשעה שביא יהא פרוד בעסקיו

(יא)

רבינו הקי' ר' אלימלך זי"ע אמר שביטל החבלי משיח ומשיח יבוא פתאום

שומר מאמר הגאולה אלוונים שנ פרק י

הנה תדע אחי, שענין ביאת המשיח מקובל בידנו איש מפי איש עד מפי רבינו הקי' הבעש"ט זי"ע, שהתגלות המשיח יהא כפתע פתאים בלא הודע כלל, וכל ישראל לא יחשבו על זה היום של הגאולה, ויהא כל אחד פרוד בעניניו או בעסקיו ויהיאו, ובלי הודע כלל פתאום נשמע בשורות הגאולה בעזרת השם"ו).

והגם דבריו הקדושים אין צריכים ח"ו שום היוזק, אבל עם כל זה אביא ראיה לדבר, כי מובא (במדרש פסוקי' ע"ו) שאמר המלאך להבית יוסף, ח"ל ועליה תיבא (ישעיה ע"ב) ראשון לציון חנה חנה ולירושלים ככשר אתן, ופירושא דמלתא, דאזרחא דעלמא כד אתא מלכא למיחדר לביתיה, אתו כסה מבשריו לבשרא, ומבשרא קדמא קאמר הא עשרה וימין הוא מרחוק מהבא, ומבשרא תניינא קאמר המשה, ותליתאה אמר ד', וכן עד דבתראה הא הוא סביר לקרוא, קאמר נביאה ובגאולת ישראל לא יהא ככי האי גזונא, אלא תהא כהרף עין, ומבשרא קדמא דיתיה חנה חנה הנס שכפריא דאתא, והא אינון פסיכין לא ירגישו בהון בני קרוא, וכל כך כפתע פתאום יהא כנישו דילהון, דאף על גב דאינון פסיכין לא ירגישו בהון בני קרוא עד דהוא מבשר דיתיה לבשרא כהיכלא דמלכא דאזרו ציון, בתר דזיבס מלבשרא לציון ויהי ויבשר בירושלים, ויהי להון כשורה ומילתא דרתא דלא ארגישו בה עד השתא, זה שאמר ולירושלים ככשר אתן עכ"ל.

(יד)

עוד מענין הגי' — בעודה' לא זכינו לזה — השי"ת יאמר די לצרותינו ויהי' הגאולה פתאום בלי חבלי משיח עוד

תקסו דברי וידע יואל

(שם)

כבר, אבל אשרי אדם מפחד תמיד, ואי"ל לידע ארס נפיונות לרדך עוד לסבול ועינוט נפיוות להצוי"ת שילל אותם מנסיונות הקשים שאין בנו כח לסבול עוד, ומחאמרל משמי' דנבטעטיק כי הסיימ אמר אליו שנס כוח אינו לנוט לעלות ולאחד את הכלל ישראל, ובשטיכר השלמים של הבה גרועים הריב ויחר ממנו, וכל חזיתם לעקור חיי את הכלל ישראל, ובמקום הקודם נבירה לוקה פסחה לא כ"ש, תדוך הענב און צודט לעמוד גנד התגרות הוראל, אך עזה אחא הישולה לנו לבקש רחמים ומסחים מהצוי"תים שטבל להקיים ולהתדבק בתומיל ותחוק אשר פגמנו, וזוט מקיים על הגאולה שלימה שיהי מיד וזוסה ונחיי וניחא אותו שטיינוט, והצוי"ת ישמת לבטוח בניו כמיש דהצוי"ת שמתו כישות עיניתו, וזאכ אל הרעיה שלימה בהתחומות קין הוראל וישאל בהתגלות כבוד שמים עליו כביאל.

ושמעתי מפי מגדו אחת נפש כהסיק ר' אלעזר מריש"א זי"ע, ששמע מבטל דברי חיים אבי"ס לרד שכבוד מפיק כהסיק מלחשפוען זי"ע שלל יהי לזיכוס לסבול ולפטר כל אל הירוח והנסיונות שבנו ח"ל צדוק קדשם על וכן צולח המשיח, כי כבר נמתקו צדוקי הדורות, עד דער גוועלנער וועט שטיין און גוועלנער, און דער ווערט"ל היישר און ווערטעביות, און פלגים וועט מתן קומטן זאגטן אז משיח און גשקומטן פלגיק, ובשטיכר לא ארוט נה, ואפשר כי כס כנדול לזקנים פלגו כן להמתיק ולקבל מלניט חבלי משיח, אך נעון כדור שלחמריס חרס הקבלקן לתקומת ר"ל, לא יבול לבית שמהם כדום קדשם רלו והגידו שבעול"ם בשלמא יהי על דרך צ' בלא חבלי משיח, ופתאום יבוא משיח לזקני, ושכשוו כנר לטו שומדים בזמן הגאולה, והסכנות ומגלי משיח כבר שדו על ראשיתו, ויחזר הכוכים שיהי די כמה שפכנלו

(יט)

המשך מעשה הנ"ל — הר"ה"ק מראשיתו וי"ע התהרט מאוד על שלא הסכים לדעת רבו הק' מרימנוב זי"ע

רמ דרכי מנהגי תקנות ציבור חיים ושלום

וחי' מספר רבני מעשה רב כנ"ל כפ' הנ"ל והוכיח עוד לפני כי מיר אחריו ספרת מיר הפרש הרמ"ם מרימנוב וי"ע התחרט מאוד הפרש מהר"ק מראשיתו וי"ע על שלא הסכים לדעת ורתת רבו הנ"ל בשעת הפלחה כי או כבר הי' נגלים כלל ישראל בנאותה שליטה וע"כ ותחיל הוא בקדושת הכתוב להחיל חבריו ולקפדו יבדו להימנעו והוא ריבך מישון לחיוב לפניו ולעורר איר שפיוס ספרת רבם המרוש הרמ"ם ולח"ה נשאר כי תועל כמאן בלא רעת ואין שום מנהיג ישראל אחריו ברור הוא כי באותו שנת נתמלכו כל הצדונים תרולים כמו הרבי סולובני וי"ע והמניד סטאוני וי"ע — וכוונתו הסניטית היתה שסימכו ויהלילו בולם פה אחר כי אין מי שיספק להיות רועה ישראל בכל הרוז אפסילו ויסמו ויהלילו שבחברת רם למסור הסוכות והמספלה למך השמיה שיבא ב"ב — אסמם רבות ממשבות בלב ארץ ועתה ח' הוא חסום כי אחרי ועתה של הרר"ק מראשיתו הנ"ל השיב הח"ס מרימנוב וי"ע כלום חסר אצלו, ועו"י נתחרט החבילה ונתרנו הח"ס מראשיתו ושנתיע ימן הפלה מנחה ותחפיל הח"ס מודיעשכום לפני החיבה נחה דעתו של הרר"ק

(כ)

— הרר"ה"ק משונאותו זי"ע — העיקר כדעת הר"ה"ק מרימנוב זי"ע

(*) ועיין הלכות רבניו (במאמר נוסח התמלה אות כ"ט) שרבו משינאותו בעל דברי יחזקאל וי"ע אמר לו שעיניו ראינו שלא טוב הי' כדברי הנגה"ם מראשיתו שדעתו הי' שטוב יותר שיתארכו וימשיכו הימים של עובדות ומשיחה ברי שלא יבואו החבילים והצרות בפעם אחת שלא יוכלו לסבולם אם יבואו תכופות וז' לח רק והעיקר כדברי רבנו הנגה"ם א"א רבינו מהרמ"ם מרימנוב וי"ע לקרב הנאולה בכל אופן שיהי' עכ"ל. (שם)

(כא)

— רב ה"ק מטאטמאר זי"ע — פ"ה נפלא על הפ' בבוקר תאמר מי יתן ערב וגו' עפ"י מעשה הנ"ל — אף שהצדיקים ביטלו הבלי משיה עדיין נשאר די והותר — אין הדבר תלוי אלא בתשובה

ודגהו יודע ודוקר כוונת של הנאולה ועוד על הגלות, וזוה"י "בנוקר" כאשר יגיע וכן שכיב כבר סימנים שנקב ונל עת החתלה התעוללת הנאולה השלימה, ולפי שבהכרח לקבל קודם לרות רעות ורעות י"ע, החלתי מי וכן, ערב" היינו שיוצרו הגלות והחלוק יתגר וזמן הנאולה, כי לא יחי כיוסם לסבול כ"כ צפ"ח, ו צבצ"ח, ר"ל כאשר יתמסר הלאה הגלות בלי אשר נלחם סוף וקץ לנחיתו, וכל יום ויום התשכות הולך ונבל, חזקו ותשווע מי יתן נקב, שהי"ח ירחם בנחמה והי"ש שם צדונו נפשו, וסביב"ם אין הכוונה בכל החבילים כי אם שהצדיקים לחשב תשובה מחתני, הנם כי חשבה שלימה בלחמ' א"ח לנשות שנעשה כנמצ' הלאה אשר לחו נחויים, שם אשר יעברו רוח ממורם, עכ"ל לירך כ"ח להתחלק כפי יכלתו וכוונת לשון כל' כי ירחימנו, כי מי יודע אם יחי עוד כמותו לסבול הכל, ומי יודע מי יחי ח"ו מתחום אשר יודחו, הכס ויהס. (חדו"ת ודרשות מא"י די רל"ה)

עוד כתוב שם נוחכה נקב חלמך מי יתן ערב ובערב חלמך מי יתן נקב, וירשי"י ז"ל מי יתן סרב, הערב של לחמול שרי טוב יותר וכמו"ס מי יתן נקב כלומר שכל שעה קשה מתחנה, ולכאורה למה תלב כפי נקבך ויער וזקא הוליל מי יתן וחי זמן הקודם, אכן אפ"ל הענין דבמה יודע כי תכלי משיח העצברים על ראשיתו רבים כמה מזה, וזקף שידוע שהצדיקים אחריו שכבר בעלו אותם, מ"מ אלו רוחים חשובות שאלה כל אלה עדיין חזרו עוד די ויחזרו, ולפי שמתחשבו החלשים מי יעצור מה לסבול את הכל, וכידוע שיתבה פלגתה בין הצדיקים הקדושים לזקני אמת, שהר"ץ חננודל מרימנאליו זל"ה"ה אמר, גם ישפך חמים חליות וצמחות ונבלד שיהא כבר תשי"ח ותכריז הקדושים לא הכיבוני לי צדק, חלה אחרי מושב החלוק היותו וקבלו חבלי משיח לטעם לאפי שבוחרתי בהתקשר אשר א"ח לסבול כ"כ הרבה צפ"ח.

(כב)

— אבן יחיאל —

בשלוש מאות שנים האחרונים בערך יהי הגאולה, כי הם הוקבעו לימות המשיח

דהנה בסי' אבן יחיאל פי' (בדניאל ח') ועושה שם חשבון עמיי סוד וז"ל כי בסוף החמשת אלפים ושבע מאות שנה לבריאת העולם בקירוב אם מעט קודם או מעט אח"כ יבא קיצו בעזרת ה' למען ויכלו לשבת בני"י בטח על אדמתם כשלוש מאות שנה מהאלף הששי למען יתראה לעין כל היות האמת אתם ויהנו בגוף ונפש מן העולם הזה תחת אשר נענשו בעול גלות האומות בגוף ונפש ויהיו המאות שלשה להיות כי בסך החוה יפול החזקה ויאומת הדבר היותו בלתי מקרי בהתמידו הסך ההוא ואחר כך באלף השביעי יהפוך העולם לתהו כאשר בתחלה כי שית שנין היו עלמא וחד חרוב והוא שנת השמיטה מהאלפים, ואין להאשים העליון על אורך הגלות בעולם הזה ועל קוצר טוב הגאולה אחר תחיית המתים יען כי העולם הלו ההוה ונפסד הוא מן העובדי אלילים הנפסדים והעולם הנצחי הוא מישראל אשר להם הנפשות האלקיות הנצחיות, ואם ישראל נענשו בעול הגלות אפילו הריקים שבהם יהנו בטוב עדן הגופני והעולם הבא הרוחני ואותו חיוב הגופני מהעולם הזה אשר יתן להם בסוף אלף השמי' הוא לאות ומופת שהם בני עלי' ויראו כל העולם ויושבי תבל סכלותם מקדם ומעלת ישראל וישערו מטובם הגופני הטוב הרוחני אשר ירשו בני הגלות אחר המות ולנצח נצחים וכן לתת שכוונו גם כן לגוף החומרי אשר קבל עונש בגלות — ע"כ.

(הדר"ת תש"ו לרבה"ק מסאטמאר, עקב קצ"ג)

(כג)

— הרה"ק ר' ברוך ממעזיבוז זי"ע —
מלחמות קטנות עם גדולות

הרי"ר ברוכיל זי"ע אמר סי' וועט זיין קליינע מלחמהלעך קליינע מלחמהלעך דער נאך וועט זיין א גרויסע מלחמה אין משיח וועט קומען, עכלה"ק.

(ליקוטים יקרים עמוד 48, מהרה"ק ר' מאטיל מסלאנים זצ"ל)

(כד)

— הרה"ק מאפטא זי"ע —
דברי נביאות מלחמות האומות בסוף יומיא

דער אפטרע רב זי"ע אמר זיי וועלן זיך וועלן אלע אומות שלאגין וועלן זיי בארעכעניגן אז סי' וועט ארויס קומען, אַ טובה פאר יודין, וועלן זיי זיך צו נויף קומין אויף אַ פאר גלייך כדי מע זאל זיך ניט שלאגין נאר סי' וועט זיי ניט העלפן זיי וועלן זיך רייסיגן באַ די טשאפמיניס ביז סי' וועט אַ עק נעמין עכ"ל. וסיים מי מעג דאס דער ציילין מין מייניט וועגין כשומע מפי נביא עכ"ל. זה שמע רמ"ח שליט"א מפי איש שנסע לר' אויטני מאיר ז"ל בן הרה"ק מאפטא זי"ע.

(שם)

(כה)

— הרה"ק מרוזשין זי"ע —
ואותי שכחתם נאום ד' ?

דער רוזשינער זי"ע אמר יעדיד מלובה וועט וועלן זיין מושל בכמה וועט דער אייבערשטיר זאגן נאָ ווי בין איך, אין מיר האט מען שוין גאר פארגעסן עכלה"ק.

(שם)

(כו)

- הרה"ק מצאנו זי"ע -

מגלות אמעריקא יבוא משיח צדקינו - מענין נסיעה
לאמעריקא

סיפר הרב הקדוש רבי סיני האדמו"ר מומיגראד זצ"ה שפעם אחת עמד זקנו הקדוש מרן בעל דברי חיים זצלה"ה לפני קידוש בליל ש"ק ואזו הכוס על ידו הקדושה והתעמק מאוד בהתבוננות עמוקה זמן רב והעמיד חזרה את הכוס על השלחן והיה תפוס ברעיונותיו, אח"כ פתח פיו הקדוש והתחיל לחשוב כל זמני הגליות וסבלו עם ישראל עד שהגיע לגלות שפאניא ואמר: עכשיו נגמרו שנות גלות שפאניא ומתחילים שנות גלות אמעריקא ומגלות אמעריקא יבוא משיח צדקנו, עכ"ל בעל דברי חיים זצלה"ה, וסיים הרב מומיגראד זצלה"ה הענין הזה נשתבח מן התסידים ולא דברו מזה כלל. רק לעת זקנותו של הה"ק מגאריץ זצלה"ה שלח שליח מיוחד אל אחיו הה"ק משינאווא זצלה"ה לאמר לו הגה המון רב מאחינו בני ישראל נוסעים לאמעריקא, ורבים מהם מתרחקים מן התורה*. על כן חוב קדוש לנסוע לשם כדי להשיגו על אחינו בני ישראל שלא יטמעו בין העכו"ם, והאמת הוא שאני הייתי נוסע לאמעריקא למטרה זו אלא שחוששני שיחדשו אותי שכוונתי הוא כרי לצבור הון כסף, אבל עליך אחי יודעים כל בני העולם שאתה איש האמת ואם אתה תאמר שמטרת נסיעתך הוא רק לשם שמים יאמינו לך ויעשו דבריך ורשם כדבעי למינותי, וכן שלח לאחיו הה"ק אדמו"ר מקשאנוב זצלה"ה, ענה לו הרב הקדוש משינאווא, הגה הצדק אתך, אבל הגה זקנתי ואין כוחי אתי לנסוע.

(כל הכתוב לחיים עמוד קס"ו)

(כז)

- רבה"ק מסאטמאר זי"ע -

עוד מענין הנ"ל

בחול המועד סוכות בעת עריכת השלחן הטהור בסוכתו סיפר פעם רבינו ששמע אומרים משם מרן הרב רבי חיים ז"ל שאמר, שכלל ישראל כבר סבלו הרבה גליות וכעת יבא גלות אמעריקע וזה יהי הגלות האחרון שיסבול הכלל ישראל, ומשם ילכו לקבל פני משיח צדקינו.
וסיים רבינו ואמר: כך שמעתי אומרים משמו של מרן ז"ל, אבל מפי אבא מאיר ז"ל לא שמעתי מעולם דבר זה (ובליק): פון טאטען ז"ל האב איך דאט ווארט קיינמאל נישט געהערט נאכואגען פון דעם דברי חיים ז"ל)⁹⁶, (מושיען של ישראל ח"ב ע' 224)

(כח)

עוד מהד"ח: מענין מלכות רוסיא ופולין

רבינו ז"ל סיפר במשם אביו מרן הקדושת יו"ט ז"ל שהיה פ"א בצאנז בעת עריכת השלחן ומרן הרב רבי חיים ז"ל ישב דבוק בשרעפיו שעה ארוכה, והציבור אשר שעה בבית המדרש דיברו ממלחמת צרפת ורוסיא, שהצרפתים פרצו לתוך גבולות רוסיא.

כאשר התעורר מרן הרב רבי חיים ז"ל ממוחשבותיו שאל ממה היה המדובר פה אצל המסובים, והשיבו לו, שדיברו מענין המלחמה ברוסיא.

נענה מרן הרב רבי חיים ז"ל ואמר: לפני ביאת המשיח תתפוצץ מלכות רוסיא לשברי שברים, (ובליק): רוסלאנד וועט ציפיעלט ווערן אויף פיץ פיצלעך*). עוד אמר: את השר של פוילין כבר מובילים ממזן על עגלת משא של אשפה*, (ובליק): דעם פוילישען שר טראגט מען שוין לאנג אויף א מיסט ווענעלעץ)⁹⁴.

(שם ע' 223)

(כט)

המגיד הקדוש מהד"ב:
קודם ביאת המשיח
יתעורר בלבבות ישראל
חשק גדול לר' פתאום וזו
יהי הגאולה — כשיתייאשו
מן הגאולה אז פתאום יבוא
אל היכלו

שומר

מאמר הגאולה

אמונים

שנא

כמו שאמר רבינו הק' רבי ר' בער ז"ע שקודם ביאת המשיח יתעורר
בלבבות ישראל חשק גדול לה' פתאום וזו יהי הגאולה, וסימנך
(הוליס גא) כי בי חשק ואפילו, כי הקב"ה כל יכול ופי יסתח כבוד, כאם
יהפוך לגאלנו יתן יוציאה כלל כל ישראל בזה הזמן השתוקקות גדול וצמאון
והשוקק לה', כי אין ישראל חוזרין לאדבתם רק על ידי בניה וזעקה ושגאת,
כדכתיב (ישע' א) בכבי יבואו ונתחטטנים אויבילם, ונאמר זאת על הגאולה
העתידה כשהרה בוטינו, וכמובא בזהר ובגמרא ובסדרשים בהרכה בקומות י',
ועל ידי אלו הבכיות וזעקות והשתוקקות, יעלו למעלה תפלתם ובקשתם
בכחינת אתערותא דלתתא, וישברו טיגרון תקיפין וכל חומות המפסקים
ומבדילים.

ישראל הקדושים כשיתייאשו מן הגאולה באותה שעה, כי לא יחשבו כלום
בעידן זמן הזה שתצמח הגאולה, כי הקב"ה יעשה כך שבאותו
יום וכאותו שעה דויקא לא יחשבו כלל להגאולה, ויתייאשו עצמם מהגאולה,
באותו זמן פתאום יבוא אל היכלו האדון, וזה יהא על ידי כחינת אתערותא
דלתתא הנוכר לעיל, ויתקע בשופר גדול, ואחר כך יבא אליהו והוא ישיב
לשאלה בתשובה שליטה, כמו שכתוב (מלאכי ג) הנה אנכי שולח לכם את
אליהו הנביא לפני כא יום ה' הגדול והנורא, שהוא התגלות המשיח, והשיב
לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, וכל זה דברים אמתים וברורים בלי
ספק בעורת השם, כפי אשר ביארתי מדברי קדשם ספורשים ובמרא וזהר
ויתר דברי קדושים ברצות ה'.

(ועי' מזה לעיל פ"ד אית ל')

(7)

— רבה"ק מסאטמאר ז"ע —

אף שצריך לצפות אל
הגאולה בכל עת, מ"מ
אסור לעשות פלענער
והשבונות באיזה אופן
תהי' וזה הוא כפירה,
כי הגאולה תהי'
בהיחס הרעת ובאופן
פתאומי

פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים, ולכאורה קשה דאמר
פתאום יבוא אל היכלו, ודבר פתאום הוא בלי שום חשבון, ומסיים האדון אשר
אתם מבקשים שאינו פתאומי רק הוא יושב ומצפה, וכמו גבי מוקצה שאם אינו
מוקצה אותה מדעתו רק יושב ומצפה עלי' או אינה מוקצה, וכ"כ כאן אם אינו
מוקצה מדעתו רק הוא יושב ומצפה על הגאולה הרי אז אינו דבר פתאומי, א"כ
למה אמר פתאום יבוא אל היכלו הלא הוא יושב ומצפה להאדון אשר אתם
מבקשים שאינו מסית דעתו ממנו — אבל שניהם הוא אמת ויציב בדרך כלל
מצפים ומחפילים להשיג' ואין מסיחין דעת אפילו כרגע מהישועה וגם צפית
לישועה הוא א' מהשאלות כרינו — אבל לעשות חשבון שכן יהי' או כן בזה
אסור לעיין בה ואין יכולין להשיג זאת בדעת אנושי כלל — וכמו שרואין בעותה"ד
בימינו אלה שממציאין מציאות להשיג ענין כזה שלא יהי' רק בהתגלות כבוד
שמו ית' ורק עפי' התוה"ק וזה א"א להשיגו בשכל אנושי וכפ' אלו שרוצין
להשיגו ועושין מזה דרך הטבע זה הוא כפירה בענין זה, ואפילו אם אין רוצין
לעשות מזה דרך הטבע רק שרוצין להמציא מציאות איך יהי' ורוצה להשיגו
בדעתו, זה לא נקרא הסח הרעת והגאולה מוכרה להיות רק בהסח הרעת שעיי'
דעת אנושי א"א להבינו איך שיהי' הגאולה ואם יהי' בהסח הרעת שיודע ש"א
להבינו בדעתו או יכול להיות הגאולה — וממילא איך שיהי' אבל מציאות זה
הדבר יהי' פתאומי שעל זה הדבר לא היו יכולין לחשוב איך שיהי'.

(חד"ח נשא חש"ו, עמוד ק"ו)

(א)

מתחלה יתקבצו ישראל אל המדבר ושם יהי בירור גדול מי ומי ההולכים

אמנם נראה מהפסוקים ומדברי חכמ"ל וכמו שביאר הראב"ד באריכות במשנה פ"ב דערו"ת, שיתקבצו ישראל אל המדבר כמו שהיה בשעת יצ"מ שהלכן אל המדבר קודם שנכנסו לא"י, ושם יהיה הברור הגדול ופי' שיהיה ראוי להתקרב אל הקדושה יתקרב שם ומי שאינו ראוי יהיה נדחה ח"ו ושם יהיה כל הדברים האלו מינוי השופטים וכליית הזדים והפושעים וכו' ואח"כ בנין ירושלים, וכמו שאומרים ג"כ בשמ"ע מקבץ נרחי עמו ישראל, ואין אומרים שיקבץ לא"י או לירושלים, מפני שקיבוץ גלויות יהיה קודם אל המדבר.

(חר"ת דברים, עמוד מ')

(ב)

מקודם יצמח משיח בן יוסף ואח"כ יגלו ישראל למדבר
ושם יתגלה משיח בן דוד

שומר מאמר האמונה אמונים עט

לכן בניי אהוביי חביביי רעיי תלמידיי חזקו ואמצו לבבכם, כי עוד יעבור על העולם הרבה נסיגות. בפרט לאחר תקיעת שופר הגדול עד ביאת גואל האחרון שהוא משיח בן דוד, כי מקודם יצמח משיח בן יוסף, ולא יתא עזר הגאולה שלימה הגמורה עד שיתראה יתגלה משיח בן דוד במדבר העמים שיגלו ישראל שם מ"ה יום, ויהיו שם כנסת ישראל בצער ובצרה גדולה, ושם יתגלה משיח בן דוד וכל השבעה רעים, ויתחילו כל הנסים והנפלאות המיועד לנו מפי נביאינו הקדושים והנאמנים, ואשר לא נתגלה עוד. כי (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וולתך יעשה למחכה לו.

וגם אם ח"ו יעבור עוד על העולם גלי גלים כאלו שתשכחו כל זאת. תזכרו בניי אהוביי שניבאו על זה כל הנביאים וכל הצדיקים והתנאים והאמוראים, שיהא צרות על שונאי ישראל והסתר פנים כלי שיעזר קודם הגאולה, כי זה נצרך דייקא לתקוף נפשותינו, כי אלו הנשמות שהמה סמוך לביאת הגואל נצרכו דייקא להתנסות באלו הנסיגות, כי מי יודע נסתרות אלקינו, אשר הוא אב הרחמן האמיתי מקור הרחמים ובעל החסד, ובכל מיני צרות שרואים הכל רק מלא חסדים עצומים.

(ג)

- הרה"ק מאפטא זי"ע -

הצדיקים יתחבאו ויראו ללכת לקראת משיח צדקינו עד שצדיק א'
ימסור את חבריו בע"כ

ילקוט אוהב ישראל מטות נז

וירסרו מאלפי ישראל אלף למטה (לג, ה). ומאד קשה להניח לכן וימסרו, שנמשע בעל כרחם. אמנם הטורה היא נלמית, וליה דבר דלג רמיוח באורי"ש, ואמר הרב הק' מאפטא. כי נעמ יעמוד קן הימין לגורלנו וימלך משיח צדקנו, אמת מלך חנמת, ולא ימהלל המהלל אני ואפסי עוד, אפס כל הצדיקים וקדושים אשר בלחן יהיו נענייהם כלפס ובלין, וידמו ננספס כי ערומים הם יתחבאו, ויבאו בקרת הלורים ונפעיי הסלעים מפתח ה' ומהדר גלונו, ולא יחפלו ללכת לקראת משיח צדקנו, כי לא יזכו נענייהם. עד שילמ השי"ת דברו נפי הצדיקים, שלדין

אחד יגלה מסתורי חברו שהוא צדיק וירא שמים, ואת הקדוש והקריב אליו ואם יאמר איש נחמתיים משם יקחו ה' - ע"פ דברי הצדיק האמר ללכת לקראת משיח צדקנו בני"א. ועל זה שייך שפיר לכן מסירה, שלדין אחד ימסור את השני שהוא צדיק בעל כרחו. ועי"ן יכירו וידעו את האנשים השרידים אשר ה' קורא, וזה הפירוש הנכון של הפסוק וימסרו מאלפי ישראל, שהיו נחמרים בעל כרחם, ומפי הצדיק לאור יאח חטולמה מי הם היראים והמדרים ט.

ויקוק זיה

(ד)

עוד מענין הנ"ל

(ט) לפי המובא שם נאמרו הרברים בעת ביקור הרה"ק מאפטא אצל הרה"ק רבי דוד שיף מקריפטש וכתב שם. שנה"ק מאפטא סיים בזה"ל: בעת יזכנו השי"ת לקץ החתיה אנתנו נמסור גם את חברנו הקדוש מנה"ר דודל מקריפטש. כי גם הוא צדיק, וירכב על במתי הענן לקראת משיח צדקנו ר"ב אמן.

(שם)

(ה)

- הרה"ק מקאלאשיטץ זי"ע -

מתנה למלך המשיח: יהודי היותר גרוע - יהודי
היותר שפל יגיע למדרגת משרע"ה

קנה דברי חנה הסלם - תולדות

מעם אחרת אמר רבינו, שאהבת ישראל פירושה לאהוב את היהודי הגרוע ביותר, הפחות שבפחותים, והזכור רבינו את הפירוש על המסוק בתהלים (ס"ח ל'): לך יובילו מלכים שי, שהמתנה היא שיובילו למשיח יהודי שפל וגרוע כל כך עד שגם לא יצא לקראת משיח צדקנו. ואותו יביאו מלכי האומות לדורון למשיח, והוא ישמח וישיש בתשורה זו, (2) כמו כן הגיד רבינו חדיר מה שאיתא בספרי קודש, (3) שבביאת הגואל תהא הרמת קרן ישראל עד שאמילו יהודי שאינו מכיר בצורת אל"ף יתורום ויתעלה מעלה מעלה ויגיע למדרגת משה רבינו ע"ה. (4)

פרק טו

מיהו הראוי להיות רבי ומנהיג

בו ינואר מיהו הראוי לכנותו בשם רבי ואומני קבלת רבי ואם שייך בזה ירושה, וכמה ענינים בהתנדבות לצדיקים

(א)

- כלל גדול בנטיעה לצדיק -

אין להאמין בשום איש אפי' מראה אותות ומופתים, ואפי' מוכיח לעבדות השם, ואינו מצווה לעבור אפי' על קץ שבקלות, אעפ"כ אסור לנסוע אליו ולהתחבר עמו, כי בצמחה יובאו ממשלות גדולות על ידו עד שיבואו לעבוד ע"ו, ואין להתחבר רק לצדיק אמת שמכירים אותו ומוחק מנעוריו לצדיק ועובד השם באמת - ע"י שמהב-רים עצמם לצדיקי אמת משפילים הבע"ל מופת של שקר

מאור

ראה

כי יקום בקרבך, נביא או חולם חלום, ותן אליך את או מופת. ובא האות והמופת, ויש להבין מה לאמר, דקאמר אשר דבר אליך לאמר, נלכת, הוי ליה למימר ובא האות והמופת, אשר דבר אליך, נלכת אחרי אלהים וכו', ותו יש להבין, מה קאמר לא תשמע וכו'. כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וכו', קשה מה זה נסיון הוא, כשאומר פירוש לעבור עבודה זרה, הא בעבודה זרה הרינן הוא יהרג ואל יעבור, ומחיכי תיתי, היה האי בעולם לטעות אחרי, ולשמע בקולו, שיהיה קרוי נסיון, אם נשמע לדבריו, או לא נשמע בקולו, בשלמא אם היה אומר על עבירה אחת, לעבור, היה נסיון שפיר, אם לשמע לו או לא, מה שאין כן בעבודה זרה מהיכי תיתי היה האי בעולם לטעות אחרי,

ונראה הדפסוק בא לרמז, דהנה מדרך המון עם, ששומעין אומרים על אחד שעשה איה את או מופת, תיכף הם נוטעים אליו ומאמינים לו, כל מה שיאמר להם, הגם שלא היו מכירים אותו, מכבר מנעוריו, מה טיבו ומה הגנותו, אבל באמת זה אינו כלום, כי הנטיעה להצדיק הוא שנלמד את עצמו מאורחותיו, להיות שנודע מ כמה וכמה שנים הנגהתי וצדקתי וחסידיתי, אי נוסעים אליו ללמד אורחותיו, ולעשות צוהת אליו, אבל לא לעשות העיקר מאותות ומופתים, הגם שלא נדע מה טיבה זה אינו כלום, ואסור לנסוע אליו, ואם תמצא לומר מה מויקך דבר זה, וכי אומר הוא לאיוה אנשים שנוטעים אליו תלילה, לעבר על קל שבקלות, אורבא הוא גם כן מוכיח אתם על עבדות השם יתברך ומה איכפת לן, מה שעושה אותות ומופתים, אבל באמת תדע, שזו לא טוב לדבק ולהתחבר עמו, שלטין כל סוף, שקי אין לו רגלים, ויבא ממשלות גדולות על ידו, ויבאו לטוף תלילה, לעבר עבודה זרה ואם תמצא לומר האין הוא חקנה, לתועל ממנו, מאחר שהוא קלא דלא פסיק, שמראה אותות ומופתים נפלאים, וממשיך לב אדם לנסוע אליו, אמנם התקנה העיקרית הוא, שיהיה

ישמש

האדם מתכר את עצמו עם צדיקי אמת מה שהוא מכיר ומכבד שהם צדיקי אמת, לחבר את עצמו עם חבירים המקשיבים לקולם, ויחוק את עצמו בתורה ובתפילה ודבק בברייתו, מה הוא רחום כו', מה הוא גומל חסדים כו', אי ממילא ישפיל האיש המופת של שקר, רפול ממדרגתו.

וזאת רומז לנו הכתוב, כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום, ותן אליך את או מופת, ובא האות והמופת, פירוש שיהיה כן, שיהיה יוכל להראות אותות ומופתים, אשר דבר אליך לאמר, נלכת אחרי אלהים אחרים כו', ונעבדו לכסוף, שכונתו הוא לעבוד אלהים אחרים. דהו לאמר, שמשמעותו שיהיה נאמר תשמע כן, ממוצא דבר מכלל לבסוף, נלכת תעבדה כו'. על כן קאמר הכתוב שפיר, נלכת תשמע אל דברי הנביא והוא, או אל החלום חלום שפיר הוא נסיון, אם תשגיחו על עבדות השם יתברך דייקא, ותחברו את עצמכם אל צדיקי אמת שאתם מכירים מכבר, שהם צדיקים, ועובדי השם באמת, ולדבק עמהם, או שחלכו אחרי אותן האנשים, שאין אתם מכירים אתם, ותשגיחו על אותות ומופתים, וזה הוא בברייתו נסיון, מאחר שהנביא והוא גם כן צדוק ומוהיר על עבדות השם יתברך כנוכר לעיל וקאמר הכתוב ואם תמצא לומר מה נעשה להכיר האמת על זה קאמר, אחרי ה' אלהיכם תלכו פירוש חסדים כו', ד"ל (פס"ר). ע"א, יב) הדבק בתיה ובתלמידיהם, ואת מצותיו תשמרו ובקילו חשמעו, ואיתו תעבדו וכו' חרקהו הדבק בברייתו מה הוא רחום כו', מה הוא גומל חסדים כו', פירש"י ד"ל, רצה לומר כשתחדיק את עצמך בעבודת השם יתברך באמת, ותחברו את עצמך לצדיקי אמת כנוכר לעיל, אי קאמר הכתוב, אתו כן, והנביא והוא או חולם החלום והוא ידעת פירוש שיבטל רפול ממדרגתו, ולא ידע יבול להראות אותות ומופתים כנוכר לעיל:

(ב)

— בשם הרמ"ק רבינו אלימלך זי"ע —

את מי יבחר לו לרבי: מי שיש בו שני דברים הללו, שאינו מיקל כלום חלילה לאתו לא בדאורייתא ולא בדרבנן, ובתוך לבו יקד יקוד אש ביחודים ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו

מאור	שופטים	ושמש	קעג
שום חשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך חשים עליך מלך וגו' והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלויים. ופירש רש"י וז"ל את משנה התורה שתי ספרי תורות אחת שהיא מנוחת בבית גנוזי ואחת שנכנסת ויוצאת עמו והוא על פי הגמרא דסנהדרין, והנה אינו מוכיח מה הוא אוזח שמונות בבית גנוזי מאז מועיל לו זה הספר שמונות בבית גנוזי. ונראה ידוע מאן מלכי רבנן שהתלמיד חכמים הם מלכים כדכתיב כי מלכים ימליכו, והעיקר הגם שאדם ילמוד כל התורה וילמדו כל ספרי קודש ודברי חכמים וז"ל אינו מועיל לו לתשובה שלימה ולהסיר ממנו כל הסכנים המכריזים אם אינו מתדבק לצדיקי הדור וקרושי ה'. וכן שמעתי מאדמו"ר איש אלקים מורינו א"י זצוק"ל כי בחר לו צדיק אחד ברור שהיה לו רבו. ואת מי יבחר לרבו	אלופו ומירדו כשיראה צדיק שהנגותיו כיציאתו וכביאתו הוא מתנהג על פי התורה הקדושה ואינו מיקל כלום חלילה הן בדאורייתא והן בדרבנן. ובתוך לבו הוא יקד יקוד אש ביחודים ומחשבתו ניכר מתוך מעשיו זה יבחר לו לרבי, וזה שום חשים עליך מלך מאן מלכי רבנן אשר יבחר ה' אלהיך בו, את מי יבחר מרמז הפסוק וכתב לו את משנה התורה פירש רש"י ז"ל שני ספרי תורות אחת שנכנסת ויוצאת עמו והיינו שמתנהג בצדקות כיציאתו וכביאתו כנ"ל, ואחת שמונות בבית גנוזי שכתור לבבו ובבית גנוזי הוא ברשפי אש של תורה ביראה ואהבה וביחודים ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו את זה תבחר. ודבר זה יש להצדיק הנ"ל בקבלה מקרשו עליינים שהיו רבותיו שקיבל מהם וזה מלפני הכהנים הלויים שהיינו מהצדיקים שנקראו כן כנ"ל.		

(ג)

מיהו צדיק אמת שיכולים לרבב אליו: מי שמעשה נגלות שלו הם בכשרון בלי שום דופי ומדקדק על עצמו כחוש השערה, וזהם הוכחה על פנימיות מעשיו

מאור	תרימה	ושמש	רכה
רק על ידי שמרבק עצמו אל הצדיק ממנו יקח איך לבא לידי תשובה האמיתית. וכי תאמר איך נדע מי הוא אשר הוא דבוק תמיד בתשובה הלא יכול להיות שרואים מאדם מעשי נגלות שלו הן בלתי הגון על נכון ואף על פי כן לבו נשבר בקרבו ויקד יקוד אש בקרבו בהתלהבות גדול להפריד ברוך הוא, על זה הודיעו לנו חז"ל מי הוא הצדיק כאמת שאיחא בגמרא מה בין נדר לנדבה נדר האומר הרי עלי נדבה האומר הרי זו, ואיחא שם שהחסידים הראשונים היו מביאין כבש לעזרה וסומכין את ירן עליו ושחטו כדי שלא יבאו ילדי מעילה. הרי שקראו חז"ל צדיקים לאותן שמקדיקים על עצמם כחוש השערה בעבודת השם כי מעשה הנגלות הן הוכחה על הפנימיות והן אמת שצריך להיות הצענ לבת אבל מכל מקום גם מעשה הנגלות שלו צריכים להיות בכשרון שלא יהיה בהם שום דופי.	התרומונות בעבודת הבורא כרוך הוא. ופירש רש"י ויקחו לי לשמי, פירוש ליי בגימטריא מ"ם רומז לתורה שניתנה למ"ם יום, והוא המ"ם רכתא מלמרכה המשרה, ומ"ם שנתשלש השם היי"ה כ"ה הוא ושמהו חר ורצה לומר שללמוד אדם תורה על דרך זה ששל ידי עסק התורה יתדבק בו יתברך שמו ויגוים בלימודו יחוד קודשא בריך הוא ושכינתא. וממי יוכל לקבל לתת עצות בנפשו איך לבא לידי השגה זו, אמר הכתוב מאת כל רצה לומר מאת הצדיק שנקרא כל ומי הוא הצדיק אשר אליו יתדבק האדם ללמוד ממנו עבודת השם אמר הכתוב איש אשר ידבנו לבו פירוש נדבה הוא האומר הרי זו כנ"ל ורצה לומר זהו הצדיק האמיתי מי שמעשיות הנגלות הן בכשרון בלי שום דופי שנוכל לומר עליו כמומנים כמראה היות הצענ לבת טובים שלו שמעשיו הנגליות הן הוכחה על פנימיות מעשיו ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו הטובים מצדיק כזה אשר הוא מרקיב על עצמו כחוש השערה ממנו תפוח את תרומתי רצה לומר ממנו תוכלו ליקח התנשאות לעבודת השי"ת.		

(ד)

אדוני' חשב כי אין המלכות תלויה
בהתנהגות קדושה רק בהתנשאות
והתרוממות ע"כ אמר אני אמריך

ישמח   ד"י   משה

וַיֹּאמְרוּ לוֹ עַבְדֶּיךָ יִבְקְשׁוּ לְאֲדוֹנֵיךָ הַעֲלֵךְ וְגוֹי וְאֲדוֹנֵיךָ
 בן חגיה נחשט לאמר ובו לזכר הליך נמשך
 לכאן וגם לזכר מה שאמר כחן חכמים למה שבנו עמך
 אדוני' ואדוניכו העלך דוד לא ידע שתמוס דלמה זה
 מה שאמר ואדוניכו העלך דוד לא ידע, והטיל עיני הפשוט
 דהכה קדושה והקידות דוד היה כודע אז מאד מאד, והכה
 אף קבל אדוני' היה עינלך, מיעו כחנייך מאד מאד
לוּמַר נַפְשׁוֹ אֲנִי אֲמַלְךָ כִּי אֵיךְ יַעֲלֶךְ הַחַס אֲחִישׁוֹ לְדִיק
קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וַיִּנְלַח וַתְּקוּמוּ רַק צְלוּתָהּ מַעֲסָה דְאֲנִישׁ
 היה כדמה לעיני העשפים שאין מוכו כצרו שלוקח כערה
 יפה לטובתה, ולא היה מוכיח קדושה דוד המעייה כי
 כבר הרגו ליאשיב כאמרו ולגי חלל בקרבי, ע"כ אדוני'
לְפִי דַעְתּוֹ הַמְּשֻׁבָּטָה הַחֲנֻכָּה עֲכָשׂוּ לְאֲמֹר טְכֻמוֹתָ כִּי
אֲנִי וְכֹלֵי לַעֲלֻכָּה וְאִין הַעֲלֻכָּה הַלְוִי בַּהֲתַנְשׁוּת קְדוֹשָׁה
וְחַסְדֵיךָ רַק בַּהֲתַנְשׁוּת וְרוּעֻמוֹת כַּדָּרְךְ עֲלֵכִי הַחוּמוֹת,
 ועפ"י יחזקאל החכה הכחוצים כי אחר אורח מעשה
 ואדוני' בן חגים נחשט צעלמו לאמר, טככה היה יכול
 לוּמַר בַּסָּה אֲנִי אֲמַלְךָ וְלֹא כַחֲנִיִּיךָ כִּי לְפִי דַעְתּוֹ כִּי
כִּגְלַח שְׁאִין עֹסֵם קְדוֹשָׁה גַם צְחִצְיוֹ וְכֻמוֹתוֹ כְּאֲנִי וְאִין
מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל הוֹלָה בַּהֲתַנְשׁוּת קְדוֹשָׁה לְכַךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ
רַכֵּב וְגוֹי כַּדָּרְךְ אֲוִמוֹת בַּהֲתַנְשׁוּת וְרוּעֻמוֹת וְגַחַם וְגַחֵן
 וזה דברי כחן חכמים עמך אדוני' ואדוניכו העלך דוד
 לא ידע, ר"ל לכך עמך הואיל ולא ידע אדוניכו העלך
דוד גודל ערכו וקדושתו וחסן.

(ה)

בעיני מוהר"ק ר' שלמה מראדאמסק ז"ע

תפארת   לקומים   שלמה   קנא

מלכים א' וְאֲדוֹנֵיךָ בן חגים מתנשא לאמר אכי
אמלך, ואדוני דוד לא
 ידע, הדמו בזה כי מתנשא היה בן התנשאות לאמר אכי
אמלך, לכן לא היה יודע לדעת בה מלכות ביום דוד.
 ולא עלכו אכיו מיימו ט', סי' לא כגיש לו שם עלכות
 לראוב על דבר זה מה שאכיו הוא לדיק וכו' לא השיג
 מעלה ז':

(1)

— הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב זי"ע —

אסור להאמין בשום רב שאינו מוסמך מרב מובהק עד א"י — הרה"ק מלובלין:
המאמין באיש שאינו מוסמך אינו מאמין כלל וקרוב לע"ז ממש

סור מרע ועשה טוב

צ

<p>לזה רלויות רבות מן דרכי התורה. ונכחי ז"ל אמר המאמין לכל אדם. אף שאינו מוסמך. אינו מאמין כלל. וקרוב לעבודה זרה ממש ח"ו. והאמר ע"פ התורה אשר יורוך. ועל המשפט וכו' הגם שאין לך אלא שופע שבימך. לרך לברך לך עשוי התורה דיקא (נע) ועיין ברמזים סוף הלכות מלכים סימני מלך המשיח.</p>	<p>ומגדירים אלו ק"ו שלח האמין לרב אשר אינו מוסמך מרב מובהק. רב מרב עד רב שקבל מאלוהיו. ומוסמך מחכמו הדור רוצם כולם לדיקים גדולי הדור. לו התמין. וזוהי הגם אשר יחמר לך הרב נביאות ורוה"ק לא תאמין. כי מי יודע אהר רוח הוא. כמו שקרא לזה לכבד מן שער הקדושה למכרחיו ז"ל. ויש</p>
--	--

(2)

רק איש קדוש המוסמך מאיש קדוש יכול לבנות דו"תו בשם "הרב הקדוש" א'
וז"ת — אפי' רבים מהמון לא יוכלו לבנות לא בשם זה כי לא ידעו ולא יבינו מה

זאת

לב

קדשים

ייטב

ואף ידעו לננות ולולתם בשם הרב הקדוש וזהו לרך שאים
קדוש המוסמך תאיש קדוש ויבנה לוולתו בשם קדוש א"י גם
למעלה נ"ל קדוש כי כמו שהסמיכים למטה כך הסמיכים
למעלה כדחצי בקירוס החדש דכתיב אקרא וגו' לאל
גומר עלי ארוי יום שמקדשין החדש למטה לריח ולמועדי'
מקדשי ארוי מלמעלה וס"ה והתקדשתם [כל] מולתכם
אין וס"ה קדושים וזה שלח א' קדושים כי מלך
ספין וחשוב לננותו בשם קדוש בלתי ע"י רעהו הקדוש
הרי יש עני קדושים וס"ה קדושים חיו לשון רבים
כל א' ע"י הסכמה וסיוע וולתו הקדוש, כי קדוש
[שעמתי כלל שיוע דין] א"י ה' אלקיך וס"ה ייבך
ה' ביום לרה יסבך שם אלקי יעבך כלו זה לך למשגב
לשמוע חפלתך בתה שיש לך שם אלקי כמו שס"ה ליעבך
שגאמר ויקרא לו אל שהקב"ה קרא ארוי אל וכן הגדך
היום לקראו לנאיש זקוקים אים האלקים אבל יכלה
עורך [לזה] מקדוש מתי שהוא קדוש. ומליון המליון
הבלכה יסעך לננותך בשם אים אלקי ונכס קדוש וע"י
אמר התד' כי אהננו לריבוס סיוע של מהו חוש קדושים
הסיו וכל א' קדוש חס' עיזא התד' יכל כמותי שא"י
לוולתי ח"ל כי קדוש שעמתיים בלא סיוע מולתי אני
ה' אלקיך אבל אים קדושים חסיו לשון רבים כל
אחד ע"י סיוע והסכמה של וולתו וכל תפאל קדוש אחד
כי אים קדושים וזה שאמר אין קדוש כה' כי אין
בלמך ייבך:

כרשים חסיו כי קדוש אני ה' א' במדעה הס"ה
יסל עורך מקדוש וגו' תעשה כ' עד וזה
אם הרוחות לריבוס סיוע אני על אחת כ"ב עוד בתד'
קדושים חסיו יכל כמותי ח"ל כי קדוש אני י"א ויש
לסבין א"י ס"ד כמותי אחמה, עוד יש לדקדק למת לא
א' בלשון יחיד קדוש חס' י"א בל' רבים קדושי חסיו:
ודגילי בזה עשיה שמעתי מפי דודי הגאון הקדוש
מיהו ארי' לוב זכ"ה מוויטנא ספי' אז נדברו
ירא ה' אים אל רעהו כלו' סבל א' הוא נדבר כלב
רעהו שהוא ירא ה' היינו סבל א' מחזיק את רעהו לירא
ה' ויחר מתנו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר וזרין לפניו
לירא ה' כלומר שטעיה נכתבין לירא ה' כי הקב"ה
אומר כדון ובדון ואני אחריו מלאחי דבריו ופירשתי
בזה מתאמת ואתה קדוש בלוי מעמתיך אי' להסכמה
מולתך אבל בשראל כ"ד כל א' הסכמה וסיוע
מולתו שאומר ויסכים עליו שהוא קדוש כ"ב זה מולתו
נדכתיב ויסועע ביע מלא רוח הכמה כי ספק תמה את
ידיו עליו ע"כ אהה יושב (ותמחין) חבלת ישראל כלו'
שארכל והללו א"י לננותו בשם קדוש וסיוע וקרא זה
אל זה ואמר קדוש סבל אחד קרא לרעהו קדוש קדוש
קדוש ה' כלאות אומר כדבריו שניהם סוף קדוש זה
קדוש (כ') תלא כל הארץ כבודו כל א' שובד כפי מדרגתי
ובחנתי והענין כי אשח המו"י אים כי רבים הם לל'
ידעו וכל יבתי עורר קדוש הסרוס ושובלל תחלות עו"ה'
ב"אני וס"ה ויהי מכתבו בדברי רמב"ן ע"פ קדשים חסיו

שאלות ותשובות ח"מ כב דברי חיים

(ה)

— פסק דין ממון הקדוש מצאנו ז"ע —

רביסטעווע אין בו שום שררה, ולא שייך בו שום צד ררושה רק מעשיו יקרבוהו ומעשיו ירחקוהו

וע"ד ירושת הגבור הגה במכת"ם הנכונים וכי רבני הארצות שלקוהם כחורב משהה כמו רב שכתו קודם הלא יודע שהקי ר"ח ואביו הקי זלזל"ה לא היו רבנים ורק מממת גודל קדושתם ויראתם נבטעו דבריהם לכל הגליל ויטו אחריהם ללמוד תורה ויראה מהם גם נתנו להם נדבות לכבד יראי השם כ"י"ב ושאלו עלות כאשר ישאל איש בד"ח כי היו בעלי רה"ק ומפלתם ודיבורם בקדושה עשו פרו ומה נעשה אם הבאים אחריהם אין בהם קדושה זו. מה ירשו לשאלו עלה. דעת אין בהם. אם להפלה מו יודע העולה למעלה לא ידעתי שום דבר ירושה בזה. והנה מנינו למופת כגון הרב הקדוש ז"ח רשכס"ה מ"ה דוב בער זלזל"ה ממעוררעש השחור הגדולה לתלמידיו הרב הקי מברדיטשוב ומאור עינים ומור המחיר זלזל"ה כן רבו הבעש"ט זלזל"ה היות המורה זו לתלמידיו לא לבט שה"י קדוש ד' וכן רבינו הקדוש בעהמ"ח נועם אלימלך היות המורה לתלמידיו לא לבט הנס שהיו קדושים למאד כידוע ולכן אין בזה שום ירושה ורק מעשיו יקרבוהו ומעשיו ירחקוהו. ואם לענין עמידת המקום הוא לפי מה שיראו יראי השם החשובים לנו ראו לעמוד במקום גדולים. כ"ז הוא לפי הדין הכבוד לדעתו השפל אמנם אין בירדו לירד לאמיתו של הלכה בד"מ מכוונת בירושלמי מביאו הב"י בח"מ [סו' כ"ה] ולכן טוב וטוב וטוב מזה שהראוין שביק יחא בחוקת ירתי מהר"א וכנגד זה יפסיק בחלק הראוי לר"י ולירתי מהר"ל ז"ל והכבוד וההגנה הבהמ"ד יה"י לפי שיקבמו לדיקי הדור הסמוכים והיה שלום :

צדיק

פי

סו

(ב)

— עוד מהרה"ק מצאנו ז"ע —

לא מבתים ולא מרכבות נעשים רבי — גם מכה האב לא נעשים רבי — המעלות שצריך להשנות רוח"ק — ציור בעה"ב פשוט בימי קדם

פ"א דיבר בקדשו מרן ז"ל אל שומעי לקחו ואמר כזה"ל: שמעו ואספדה לכם מהליכותיו של יהודי בע"ב פשוט בימים עברו. כיצד התנהג — ה"י לומר תורה ע"פ הבנת שכלו, ה"י מקיץ בכל חצות לילה ושפך במים לבו על חורבן ביהמ"ק, ה"י נותן צדקה כפי יכולתו. יש שה"י מפריש מעשר ויש שהפריש אפי' חומש, ה"י מתפלל ומכוין היטב פירוש המלות, ואח"כ למד כפי השנת שכלו, ועסק במשא ומתן באמונה, דברים כמלים לשה"ר ורכילות לא ייזכרו ולא יישמעו על פיו — ככת ה"י מתנהג בע"ב פשוט לפנים בישראל¹), ואם רוצה שיהי לו השנה מרוח הקודש, צריך שיחא בקי בכל פגע שבעולם וכל הרמוינות שבעולם, לדעת חקירה וקבלה על בורין, עם בקיאות בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, ולהיות מופשט כליל מעולם ומלואו, רק באופן זה מסוגל ה"י לדעת פשר השנה של רוח"ק².

וויסער בעוה"ר היינט איז דא רבנים וואס שרעפן צו רוח הקודש, ויצאת חנם אין כסף ואלסט דארט אהין נישט גליטן, נישט פון הייזער און קאללעפין ווערט מען איין רבי, און נישט פון מאשע"ן ווערט מען איין רבי [אך כיום הזה בעוה"ר יש רבנים שקולעים ומכוונים לרוח"ק, ועל זה נאמר ויצאת חנם אין כסף, אל תמסוף לשים. מבתים ומרכבות אין אדם נעשה רבי³]. גם מכה האב עדיין לא נעשים רבי⁴]. מי לנו גרול ממשח רבינו שה"י לו בנים ואפע"כ אמרו לו משמיה ח'י, נוצר תאנה יאכל פרי"ה להודיעו שיהושע בן נון ימלא מקומו אחריו⁵].

(י')

— הרח"ק משינאווא ז"ע —

מנהיג ישראל צריך להיות קדוש מבוא ועד צאתו

דברי	ל ש ב ת	יחזקאל
הוא אשר דיבר לעם סגולתו שמור לקדשו מבוא ועד צאתו. דיבר כול לשון מנהיג. כמו (סוכה"ד ד"ח ע"ה) דבר אחד לדור. <u>כלומר כול אשר ראוי להיות</u>		<u>מנהיג לבני ישראל. שמור לקדשו מבוא ועד צאתו. מי שהוא שמור וחזיר לקדש א"ע משם בואו לטוב"ו ועד צאתו:</u>

(יא')

— עוד מהרה"ק הנ"ל —

מהרבה חסידים אין רא' שהוא רבי כי יוכל להיות רשע וראש

— ר"ת של רבי זה לעומת זה

שמענו שאמר: כשרואים הרבה בנ"א נוסעים אל פלוגי ונחרים אליו מכל פינה, עדיין אין זו הוכחה שהוא באמת רבי, כי הנשמה שמכריוס עלי' לפני יצירתה להיות ראש בישראל, כעל נשמה זו יהי' בהכרח ראש, אלא אם זוכה ומזכך נפשו להיות מעובדי השי"ת הריהו צדיק וראש, ואם אינו זוכה לחנות מעובדי השם באמת הוא רשע וראש.⁽¹⁾

(1) אממ"ר וצלה"ה שמע מכ"ק אביו ולה"ה שהגיר בשמו של מרן משינאווא

ק"י

תכת רבי' יש לה נטריקון כסול — א' ראש בני ישראל, ב' רע' בעיני יי, וכה להיות צדיק וחסיד ועובד ד' באמת הרי הוא ראש בני ישראל, לא זכה והוא להפך ר"ל, הרי אם כי נקרא רבי' נטריקון שלו רע' בעיני יי, אה"כ מצאתי כן בשם חותנו הנח"ק מראולי ז"ל. וכע"ז איתא בספר ליקוטי מוהר"ן סי' ק"א.

(פי צדיק עמוד ק"ג)

(יב')

— עוד מהנ"ל —

רבי הוא מי שמכיר שורש נשמתו של באו"א ויכול לתקנם

שמענו שאמר הוא ז"ל: בימינו נתפשט המנהג שמתקבצים הרבה אנשים אצל א' ומכריוס שהוא רבי, וכי זו מנין לכם שהוא ראוי לאותה יצגלגל, שכן אע"פ שאתם רואים אותו מתפלל ולומר אין רא' מזה שהוא רבי, איש שהוא מתפלל ולומר כראוי טוב להתחבר עמו נתור חבר טוב, אך עדיין אין לקראו "רבי" — כי רבי נקרא צדיק כזה שיוצק ומכיר שורש נשמתו של כל אחר ואחר⁽¹⁾ ואשר כידו לתת תיקון לכל איש ואיש, רק מי שהגיע למדרגה זו ראוי שיקראוהו בשם רבי.⁽²⁾

(שם עמוד קנ"א)

(יג')

א"א להיות רבי אם אין זוכרים כל' הדי' חלקי שו"ע

כתב כ"ק אממ"ר ולה"ה: אא"ו מרן משינאווא אמר — אי אפשר להיות רבי אם אין זוכרים כל הארבעה חלקי שו"ע, כי הלא באים אנשים עם שאלות שונות לבקש עצות, ואם אינו בקי בכל חלקי שלחן ערוך יתכן שישב שלא בחלכה, ויעבור על יעצנו רע, ואם תשאלו אותו מה עם הרבי ר' הריש ז"ל (מרמנוטוב) עליו אין קושיות הוא הלך עם קרדומות לשמים [ער איז געגאנגן מיט העק אין הימטל אריין].

(שם עמוד קנ"ב)

(יד)

— הרה"ק ר' ישכר בעריש מוואלבראז זי"ע —

המאמר הזה הי' אומר כלול ש"ק אחר הסעודה בנוהל הרעש
וכעבודה גדולה.

(מנ) דרשתי וחקרתי למצוא טרה כנדר טרה מענין הגזירה מקצירת והשמרה והבדלים
הנביאים לכבוד כד' ובתורתו ר"ל. וכמוסרו לי אשר בעודת חבורא

ית' חסדיא לי האסת כזה, והוא אמת נכון, כי דרכי חסדי בכל עיני סיד בעת נתיחה

שנינו בעולם למצוא המרה כנגד, וינעתי ומצאתי האמין, וגם עתה הזמין לי חס"ה

טרה כנדר הגזירה הזאת, והוא אמת. היינו כי ראשית דרך החסידות להראות דרך

הישר בעולם הי' מין ר' ישראל^א בעל שם טוב וצל"ה, והי' טורה דרך כבושה

לרבים כידוע, ודבקו א"י היראים והשליטים, ולא הלכו כנתיבותם כפי שכלם המרומה

אך בשלו עצמם למרסם ורכם, וכאשר תורה להם הכעש"ט בשכלו המהיר כן עשו.

גם הסתופפו כצלו אנשים פשוטים ובנו כפרים, אשר דרשו מהכעש"ט להתפלל בעדש

להשגיח להם פרנסתם בכבוד, וזה הי' סיבת הליקוטם כנגד' כידוע, גם סיבת למצוא

הצטרפות הכעש"ט וכו"ב והתלמידים שלו, כי מהחסידים שלו לא היה לו אף פרוטר

אחת, ומאין המצא פרנסתו וצורך החסידים שלו, אם לא מהאנשים פשוטים וסחרי

ארץ, ואם כי גם הם נקראים חסדי אורייא, וכמו שמציעו ביששכר וכו"לן ושמעון אחי

עזרי, ככז' החסידים ואנשי מעשה היו העיקר, וכן הכעש"ט הי' תולך כסדר הזה,

וז' תולך לעולם, חת בא, ובא השמש וורת השמש, אם צדיק אחד תולך לעולם ונשאר

אחריו כן הנון הראוי למלא מקומו, אבל "מקימו כאמת, כפי ראות עיני החסידים

השלימים הדרושים ד' בכל לבבם, וראו והבינו בעיני שכלם אשר הבן יוכל לפרט נשמת

ישראל ולהביאם תחת כנפי השכינה, אזי נתקבצו ונתדבקו כולם כאחד, ועני ואמרו,

יתו הבן במקום אביו ויתמלא מקומו, אבל אם ראו והבינו אשר אין בידו למלא מקומו,

לקחו את הבן הזה עמם יחד לבקש דרך ר' אצל צדיק וחסד אחד מתלמידיו אביו

אשר הוא יורה להם דרך ר', גם לפעמים הלכו עם הבן הזה ודבקו לצדיק אחר ברובו

אשר לא הי' כלל מתלמידיו אביו כן היו דרך החסידות אצל הרבי בלובלין עד מרי

מין הרב וצל"ה טמאליניצ'ע, אמנם זה מחדש אשר נצטמ וכראשית כסדית רוסיא

ר"ל אם צדיק אחד תולך לעולם, ובמין בן תיכף שתקבצים יחד הגערים ורוחמים תוקיב

לכל יתנו לב ורעת להבתינן אם הבן ראוי לעלות במקום אביו. אם לא יאישם עשומים

מחרישים ויפסיקם אל זה הבן ומשגיחים אותו כנדר' כבודם להתחוק בן הצדיק ומשיבים

איתו תיכף על כסא אביו, והוקינים בע"כ יעני אמן, ופשוטי עם מתרבים לאלמים,

ולרבים עשרת אלפים, ועשו זאת לעיקר, והעיקר עושים לשפל עני ששחכה החסידות

עד נבירא, ועבדו ופרצו מאמר הגמרא המתלבש בספית שאינו שלו וכו', וחזן סוה

מה ששחכה דרך החסידות, הכיבושו אותו כסלית שאינו שלו, וגם החסידים מתעטפים

בסלית שלו שאינו לפניהם, אבל לפני חבורא ית' אין נסתר, והקב"ה אומר מי יוכל

לרמאות אותו, אם אתה עושה הקאשענע לעיקר, גם אתה תהי' יוצא ובא תולך כסלבוש

המורה על פנימיות המרומה אשר בקרבך, וזאת התחיל הגזירה מקדם כסדית רוסיא

ר"ל, ואני בעצמי אין כתיי ליתן עצה לזה, אך הכעש"ט וצל"ה הוא בעולם אמת

עתה, והוא תורה הירך הזה לעולם, ירעש ויצעק בעולמו ובחילו על דרכו ותורתו

אשר ודפייע בעולם שלא יאבד חלילה וכל איש צדיק לרחמים נדפים וערר ואל בליבין

שטיין בייא דער קליאסמקע והבן

(עבודה יששכר בסוף הס' בליקוטים)

(טו)

— הרה"ק ר' אליעזר מקאמארנע זי"ע —

איזהו רבי שראוי לקרות בשם רבי, אם מתנהג ככ"ל דרכיו עפ"י תורה ויש לו מדות טובות ואינו מגיש דעתו על ישראל ומנהלם ברחמים ולא באכזריות, זהו הראוי לכנותו בשם רבי

מו

זקן

מ"א אוסו ו

ביתו

רבי אומר. ר"ל התנא שראל ואמר כל אחד קורא לרבו בשם רבו שלו, שאל התנא איהו רבי, ומי הוא שראוי ויטן לקרות לו בשם רבי, השיב דרך ישרת כלומר אם יש לו דרך ישרה לעבודת הבורא ב"ה, שזוהו שראוי לקרוא לו בשם רבי, היינו שכל דרכיו הוא על פי תורה הקדושה, ומתפלל בעתו ובזמנו כמו שפסקו בשלהו צריך, גלומן בתורה הקדושה בקדושה ובטהרה, ומתנהג במעשים טובים ומדות טובות בדרך לבב שלו, ואינו מגיש דעתו על שאר בני ישראל, ומקיים ואהבת לרעך כמוך אף שהוא רבי וראש ישראל, וכן מתפלל תמיד עליהם שיהיה להם רחמים וחסדים ומנהלם ברחמנות, ופועל להם ישועות, ומציל להם מכל גזק בעולם, כדאיתא (והר"ם שמות דף כ"ב ע"ב) אמר רבי יוסי, תרע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו, הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים, אם הרועה שוטה עליו נקרא הקהל לכסל ממנו, (משלי כ"ו י"ב) אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו, בא וראה מדוד, שנאמר והנה רועה בצאן, (שמואל א' ט"ו י"א) ללמדך שדוד חכם גדול היה, והיה רועה צאנו כדון וכשורה, לפיכך עשהו הקב"ה מלך על כל ישראל, ולמה צאן ולא בקר, אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר, ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, (יחזקאל ל"ד ל"א) וכי מה הצאן כשיקריבו על המזבח, בשבילים וזכה לחיי העולם הבא, כך המנהיג לישראל כדון וכשורה בשבילים וזכה לחיי העולם הבא, ועוד הרועה את הצאן, כשהצאן יולדות, הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו, כדי שלא ילאו ויגעו, ומוליכם אחרי אמותם מרחם עליהם, כך המנהיג לישראל צריך להתנהלם ברחמים ולא באכזריות, וכן אמר משה, כי תאמר אלי שאזו בחיקך וגו', (במדבר י"א י"ב) מה הרועה הצאן כשהוא רועה טוב, מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות, כך המנהיג לישראל, אם הוא טוב, מציל מן האומות, ומדין שלמטה ומדין שלמעלה, ומדריכין לחיי העולם הבא ע"כ, וכן כתוב אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם, ואשר יוציאם בזכותם, ואשר יבואם בזכותו, ולא תהי עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה, (במדבר כ"ו י"ז) וכן איתא, (יומא דף ס"ז ע"א) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, והקב"ה מדחה מפניו העבירות שלא תבא ליחו, מ"ט כדי שלא יהא הוא בגיהנם, ותלמידיו בנן עדן, שנאמר לא תעוב נפשי לשאול, לא תתן חסידך לראות שחת, (תהלים ט"ז י"ד) ע"כ, נמצא רבי כזה ראוי לקרוא לו בשם רבי, ולומר לו בפני רבי, אומר, היינו כל הבקשות והשאלות שצריך בני ישראל

בנדע.

(כו)

— הרה"ק ר' אברהם מסלונים זי"ע —

המצוה להתדבק בחכמים הוא דוקא בת"ח שכל עשיותיו בתו"מ הוא לשמה מאהבת המקום ולא לתועלת עצמו וכבר מופשט מתאות עוה"ו ומדות רעות, דאל"כ הוא בעצמו הולך נפש ואיך יוכל לרפאות אחרים, גם דבריו לא יהיו נשמעים

העבודה

חב פרק 1

יכוד

הדברים האלו נזכרו מן המדות טובות ומן עור הגדול שהיא נפש השכל ולכן עי"ז קשה לו להשיג אהבת המקום ויראת הרוממות כי המדה הזאת איננה מתחברת להנוף ותענוגיו כ"א לנפש השכלי ואשר ענין שכל לו החפץ מאוד בהכרת האמת וחי העשייה הרוממית. ולכן אפילו האדם ההולך בדרך הישר והוא שומר את המלות כולם ולומר את המורה ורק שאין זה מפני גודל הכבוד ולא מפני אהבתו לרצון של הקב"ה עליו. כ"א מפני שהוא ירא מהעונש ומקוץ לשכרו הוא כופה את רגליו על של עולמו ומבטלם מפני רצון המקום. הנה בודאי אל לנו שהיה נדעמו שקופ בנהגות עולמו אלא שהוא בודאי בזה אשר יגיע עי"ז להגות חיי נלתי והוא בזה בודאי גם עניני תאוות עולם הזה הם ג"כ נמלטים אלנו בלב ודעמו על בנינו וחפצי הקודש ורק שאינו מויליטם צעני העבירה בפועל. אכן בעניני הדעות בכל עת עוש אהבת ובלבו נמלל כל חמדת העולם הזה תאוות חכילה ומשגל ומחונ וכבוד וגזוה לפניה בלב וקנאה ושנאה ותנופה וכזב וכו"ו אלא מפני היראה בנפש בלבו שלא ילאו לפועל רע ואחר שאין מדותיו מתקנות וכל תאוות עוה"ו בלבו ע"כ רחוק הוא מאהבת המקום והרי נמלל הוא לחולי הנפש כי חולה הוא בכל המדות הנה הליט הוא אינו יכול בודאי ליתן רפואה לרפאות לאיש אחר החולה בלבו המדות הרעות כי אחר שאינו עומד לנפשו כי הוא אינו יודע בדרך של הרחקת המדות היחיד יען לחבירו. ועוד היחיד ישמענו חבירו וכבר נאמר וחכמת המסכן צווי ופירושו זה מי שהוא מסכן בעלמו בלבו המדות הרי צוים דבריו לחבירו, ופשיטא שאין דברים שאינם יולאים מלכו פועלים בלב חבירו. ומטעם הבין כי המלה וכו הדבק הנאמר אלא לאהבה את ה' אלהיך שפירש בספרו של אהבת המקום לשמו דווקא חי אשפר עי"ה ה"ח הוא כ"א על ידי הח"ח שזוכים את ה' מאהבת המקום ואשר הם עיבדו אללם כבר את כל המדות הנ"ל:

ה) **ובענין** התחברות לחכמים השנוי בספרי ואמרו שם שזהו מלות וכו הדבק כי היחיד אפשר להדבק בהש"ח הלא כתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא אלא הדבק בחכמים ותלמידיהם מעלה עליו כאלו דבק בהקב"ה ככר כמנון בחי"א (פ"ד אות ה') שגראה כי כסוונה בזה דווקא בלבו שעשייתם ועסקתם במו"מ הוא לשמה. דאל"כ אלא שאלו חכמים לומדים שלא לשמה. והרי הם בעלמם אינם דבוקים להש"ח בדבוקות האהבה. כי כל כוונתם רק לזרוק עליהם ולינס נקדחים עובדי ה' וא"כ אלו המחזיקים אותם מכש"ב שאינם דבוקים בהש"ח ויש להם ראי' מסוטה שהתא' חושב חמשה פרושים לנגחי וחסידי ביניהם שהיטם מאהבה ומיראה ופירש"י מאהבת השני ומיראת העונש ואחר שם א"ל בני לרבה לא חסני מאהו"י משום שמחוק של"ג לא לשמה. והנה טעמם היה אינו מספיק כ"א על הח"ח עלמו אשר ע"כ אין לבנות אותו. אבל בענין התחברות והדבקות אדם בו גראה כיון שעתה הוא רחוק מהש"ח ומה שיבוא לשמה הוא ג"כ ספק גדול וכמו שהוכחנו לעיל א"כ מה מועיל הוא לחבירו אשר עי"ו יקיים מלות הדבקה כאלו דבק בהש"ח. וכן נראה מלשון הרמב"ם בספר המלות ח"ל מצוה ו' שצונו להתחבר עם החכמים ולהתייחד עמהם ולהתחבר בישיבתם בכל אופן מאופני העבודה והחכמה בטאכל ומשחה והעסק ברי שיגיע לנו להתרמות כמעשיהם ולהאמין האמיתית סדריהם והוא אומר יתעלה וכו הדבק וכו' הרי שהעיקר בזה ככדי שידמה כמעשיהם וכיון שהחכמים אינם עובדים את ה' מאהבה א"כ התועלת מזו לתיש אשר יש בו יראת העונש הוא תועלת נמשע.

ו) **הנה** יודע שהאדם נכרא מורכב מנוף ונפש וכו יד הרע וי"ט. ומפני שרירותו וכל תשמישו וכל הרגלו הנאחזים הם הכל כבוד דברים הערבים לחמו והנמוז לעיניו והמורגז לו לטובת הנוף ולחוטלתו ומפני כל

פרק מז
מעלת היחוס והסדרו

בו יבואר שיחוס אבות בלי יחוס עצמו אינו כלום ואדרבה מתהפך לרעתו

(ב)

ראוי לו שלא יהיו נקרא ע"ש

אבותיו

מדישאל
 כד אהבן ולא כד לריון וכו' - כיון
 שאל לפד שיהיה בעל תורה נלפיתו לפ
 המלפס וכו' וריון ליתא תכלית כיון
 דלא לפד נלפיתו רמי סיס שלמו תכל
 ליתו בכר - הרעום תכלית תכלול וכל
 שאל יהיה נקרא ע"ש ליתו שאל בעלי
 תורה ולא נקרא ולא ע"ש ליתו עד שגמר
 כמ"ס ויחילו על מן שפיהם ליתא ליתא
 כמבואר בחזו"ק פ"י דבבב"א ע"ס :

(א)

למותא המורה על יחסן שאינו בן תורה

מנחת

נג

רשי

אמר ליה רבנן לרבי פרידא רבי עורא בר בריה דרבי אבמילס דדעא עשירי לר' אלעזר בן עזריה דדעא עשירי לעורא קאי אבבא אמר לו מאי כולי האי אי בר אוריין דעא יא יא בר אוריין ובר אבהן יא יא בר אבהן ולא בר אוריין אישא חיכלה

דעא עשירי לעורא - ר' אלעזר בן עזריה עשירי לעורא עשירי : מאי כולי האי - דקא מייחסת ליה : אי כד לריון - לם בן תורה [הוא] : יא - יא יא תיו :

(ג)

אם אינו בן תורה היחוס מתהפך לרעתו

עין יוסף

ואי כד אהבן ולא כד לריון ליתא תכלית - עתיקום לבד לם ליתו בן תורה או מתהפך לרעתו - כי הכה העוב הנטוש בעצמו המנוג הוא כלם הנעזר ומחיר נבלו - חלל לם ליתו הולך נדרכי אבותיו או נספך הוא - כי הכה הנעזר בו לפום משכו לכה - והיה ויתר עוב שיהיה מבני אבות הבלתי מיתקיים - לכן לם האלגנו :

(ד)

אי"א להיות צדיק ע"י ירושה ונחלת אבות

מרד נשא במדרב רבה פרשה ח

(ב) איש או אשה וכו' - גהדר (הגליט קמ) ה' אוהב צדיקים וכו' - כך אמר הקב"ה (משלי ח) אני אוהבי אוהב וכה"א (ס"ג) כי מכבדי אכבד - הם אוהבים אותי ואף אני אוהב אותם ולפ"ה הקב"ה אוהב צדיקים שאינן נחלה ואינם משפחה - את מוצא הכהנים בית אב הם - הלויים בית אב הם - שנא' (הגליט ק"ה) בית אוריין ברכו את ה' בית הלוי ברכו את ה' - אם מבקש אדם להיות כהן אינו יכול - להיות לוי אינו יכול - למה שלא היה אביו לא כהן ולא לוי - אבל אם מבקש אדם להיות צדיק אפי' נוי יכול הוא שאינן בית אב לכך דעא אומר (ס"ט) דאי ה' ברכו את ה' - בית דאי ה' לא נאמר אלא דאי ה' - אינו בית אב אלא מעצמם נתגדבו ואהבו להקב"ה להפיק הקב"ה אוהבם לכך נאמר (ס"ט קמ) ה' אוהב צדיקים וכו' -

מתנות כהונה

שאינן נחלה וכו' שאל ויטל לים ליד כהונתו וכו' דכונה נחלה ליה וכו' דמסקע וכו' :

(ה)

הכל לסי המעשה

אליהו פרק ט רבא

פרק ט דרבורה - אשה נביאה אשת לפדות היא שומעת את ישראל בעת הויה (ספיקס ל) [א] וכו' מה מביה של דבורה שהיא היתה שומעת את ישראל בעת הויה ומבאיה עליהם והלא פתח בן אלעזר היה בימים ההם מעיד אני עלי את ישראל וכו' הארץ בן ישראל בן עזריה בן איש בן אשה בן עזר ובין שתייה הכל לסי המעשה שהיא עושה - כך היה המעשה שהיה עליו כך אמרו בעתה של דבורה עם הויה היה אברה לו אשתו כהן ואעשה לך פתילות והלוייה אהם כבחסין שבשילת [ב] מה אם יתה חלק בן אישם כשרים שבהם ותוכה לעורב [ג] והוא היה עושה פתילות עונה כיו שהיא אורן מרובה לפיכך נקרא שמו לפדות

(1)

— הרמב"ם ז"ל —

כל איש יכול לבוא למדרגת הכהנים והלוים אפי' אינו מיוחס

הלכות שמיטה ויובל פינ

יג ולא שבס לוי בלבד

אלא כל איש ואיש סבל באי תעולם אשר נרבה רוחו
אחור וחביתו מרעו להבדל לעשר לפני יי לשירתו ולעבדו
לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלוים ושרק סעל
ציארו עול החשבות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי
זה נקרא קרש קרשים ויהיה יי חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים ויובה לו בעלמ

דבר המסמיק לו כמו שזכה לכהנים ללוים. דרי דור עיה אומי יי מנת חלקי וכזי אהת חוטיך נורלי :

(2)

— השל"ה הקדוש —

יחסן החומא עונשו מרובה יותר

לכפ חובה שאחא סורע אבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב וגם הארץ
אזכור כי נתחיי לך א"י שאירא דא"י מרבים, ועל כל זאת לא הלכת
ברוך ישר על"כ כל איש וישם אל לבו ובפרט סי טיש לו אבות שהיו ראו
אלקים וגם סי שיושב במקום חלמים לומדי תורה צריך לראות ביותר
לילך בעקבתם לתורה ולמעשים ולמרות ולילך בדרכי החסדות :

ונכרתיו את ברוימי יעקב בו' ק' זה המסוק הוא של נחמה ועיריין לא נמר
הקללה ואיך המסוק במסוק של נחמה בתוך הקללות וקבלתי
כי אף זה המסוק הוא מתוכחת מסור כי אינו דוחה רשע בן רשע החומא
לרשע בן צדיק כי הרשע בן צדיק עונשו מרובה שראה אביו פתחו
בחסדות והוא א"י מרע אבותיו בידו, וכן אין דוחה סי שהוא דר במקום
מקושר למי שהוא דר במקום תורה ע"ו אמר אני אוכר לך אלו והרבים

(פ' בחקותי)

(3)

יחסן יש לו כח גדול, ובשהוא מהפכו לרשעות פועל ברשעות שלו ג"כ יותר

מהריל

מתהרין

חידושי אגדות

האלו לדעה. כי כשם שהיחס צדיק מביא שקונא
פעלה עליונת יתירה שנחשב צדיק גדול כח כשהוא
רשע הוא בן צדיקים כמו שהיה קרח בא לו המעלה
לנגאי. כי בן צדיק יש לו כח גדול וכשהוא מתפר
לרשעות פועל בכח שלו רשעות גדול יותר מאזי
עד שפועל מאד, ולכן כמה שהוא קרח בן יעקב
אי אפשר שיהיה [שלה] פועל דבר [הח] לרע.
(סנהדרין ד' ק"ט ע"ב)

בן לוי שנעשה לזוי לגיהנם, וכבר התבאר זה כי
כל מחלוקת הוא מתהבר לגיהנם והגיהנם ראוי
לו כי שניהם נבראו ביום אחד ביום ה', שלכן
לא נאמר כי טוב ביום שני, ומקשה ולחשב נמי
בן יעקב שיעקב עצמו לגיהנם. ואין להקשות דרי
כבר כתוב בן לוי שנעשה לזוי לגיהנם, אבל מפני
כי שמת האלו. כי נתפר מעלתו שהיה מן המיוחסים

(4)

מעלות היחוס הוא דבר גדול רק לעבודת ד' ולא לצד אחר כמו מהלוקת

ארימך

קריח

ניעם

במהלוקתו שטיקס כי וטורס סדנר שזמת חטות הוא
דבר גדול ופומות לו נלדס כשפי שהוא רזי' לפחד
לח ד' שפי' לו סיפתח מן שמיים לפנות המני'
כשלישית חלח איתו אלל כשאל נקח מפלת סימוס
נדר חסר אזי בודלי עמדה לו לפנתה סבורה *
חס שפטי' ולא סוכיר בן יעקב וכוין עלל חוכר
שמו על המחלוקת אזי בודלי שמכר שמו לעבודת
סבורה וטיקס חוכר שמו ומפטר שמכר שמו על
סוכן וסכן *

ייקח קרח בן יסר בן קתס בן לוי שפטי' ולא
סוכיר בן יעקב שטיקס כי וטיקס חוכר
שמו על קרח כשהיחסם על סוכן * ויש לרקוק
על קטיות נשי' זיל וטיקס כי מה סי קתס חס
לא סי חוכר שמו כשום מקום ויס לפטר שפטי' זיל
כוין נקטימו להורות לט דבר גדול כי סי קתס
לרשי' כהספוק מה לו ליחוסו בן יסר כי אלל
פירטו סוף שלקח חס סימוס סוף למחלוקתו ומלך
פליסס ממנת יחוסו ולא זכר חס יחוס על יעקב

הנועם אלימלך:
אזהרה לבני אהרן
 שלא יסמכו על זכות
 אבות לבד, רק בעצמם
 יעבדו את ד' —
 היחוס מסייע קצת
 לעבודת הש"ת אבל
 העיקר מומץ על עצמו

לן לבם זכות אבות בלל וכו' עתה, הוסיף נחם לן לא די לו לאדם זכות אבותו כגדו בני ישראל לנלמא מעלת בקרם, כי אם אף מתיקף להם זכות עמנו ולא יושלנו מעלת אבותיו, וזהו שד' אלף שיטל לזקוף עליו.

וע"ז זה אפילו דלפו ענינו הכתוב בהקדמות לית אבותם כגרים אומרו למשפחתם כי תיחאז כהלכך עולם כיון מלך משפחתו בית אב עולם, על כן רמז לו הכיבוי למשה עקב אהרן רמז בני גרשון גם הם שתרמם להוסיף ארזון שיעלו גם הם כעמל מעלת בקרם, ומלך זה שם ביום מלך אבותם. וכו' שאמרי' ויזכר ה' אל משה, לאמר, שנתפח מערכי' לאמר דברים אלו לבני גרשון, אלה בני לכו בימים בית אבותם אלה יתעורר גם הם שאלמן בניעט ויתלחם לקנות קנין הקדושים בגושן, שיבדו ראויהם לנתיב בקרם, ולא יסמכו על יוחס אבותיהם הקדושים, שאין די ביחוס אבות לבד לדברי העי"ת, כגם שהיועם מסייע קצת לעבוד הש"ת להוסיף לנבדו את ה' אבל עיקר המצוי מעמלם על הכלים פשוט.

ואמ"ל עד בראיה קלה, פשי מ"ש בספריו"ן נוסח אולימק' ריח פירש' אמרו לפרס' הכי דבר אל אהרן ואל בניו ואלו מקדשו בני ישראל, וזכנו ים ב' עונו זדוקים, ים זדוקים שמקדשו מחזיקים שיהו קדושים ויחלוס ויתלחם והתורם מהחזק על אכסיהו עולם, וים זדוקים הקדושים מורים ע"ש מירושלם משלם אפשי שם בני עונו כדעת, והזדוקים הכס' לא נבדחה הם ויכולים לישול ממזריעהם הקדושה, כי אף להם על מה שסמכו, וחס' וכניעום בדתם והמשיגותם על עמלם בענינא פקוחא תמיד על הכסף, אבל הכדוקים הקדושים שמקדשו מחזיקים אף שם, וים זדוקים תורה ומצוות מתחמם שזכות אבותם מסייעים, לפשוחם ויכולים לבא ע"ז אף למי' ונלמ' מה ויפול מוכי מעזריעהם, וזהו אמרו אל הכהנים אלה אהרן פי רמז אבותם הכדוקים אהרן הם בני זדוקים וחס' הקדושים כהנים בני אהרן, מחזיקי אבות תמיד שלא יעלם על מחשבתם כלל יחוס אבותם, רק יחזרו ויפישו לעמלם עריפות נמשד ויבדו להם כדרך הכתוב וכו', אמרו אל הכהנים רמז לני מדרגות שד"ק אהרן אמרו אלהים וכו', חזרו ושמרתם על עבדתי' זכות אבותיהם כיון על עמלם וכו', קא"ל

ושמש

מ"ש מי שהוא ובנו וכו' אין התורה פוסקת מהם לעולם, הוא דוקא באוחז מעשי אבותיו בידו — שישלם היוחסין מועיל להשיג השגות בנקל יותר, אבל בלי יגיעה לא ישיג כלום

משאר אנשים אך אף על פי כן בלא שום יגיעה אי אפשר לו להשיג שום דבר רק גם הוא צריך להחזיר ולבקש תמיד את ה' בכל לבבו ובכל נפשו, ובאם יעמול יעבורה ובעבורה אז ישיג יותר מבאם יעמול כל כך שאר אנשים אשר אינם מיוחסים כי לזה זכות אבותיו מסייעו שבאו לו השגות בנקל יותר משאר אנשים. ודרך האמתיות הוא הגם שהוא מיוחס גדול לא יבטח על זכות אבותיו כלל רק יתאזר כגבור הליצוי ויתאמץ לעבור עבודת הקדוש בשקדנות רבה עד אשר ישיג מעצמותו כלתי זכות אבותיו על כל אצל בני קהה נאמר תחלה למשפחתם להורות הגם שהיו מיוחסים משלשה דורות קהה לוי יעקב לא בטחו בזכותם רק כנסו עצמם משפחות משפחות לעבוד עבודת הקדוש וקדושתם אשר השיגו היחה על ידי עבודתם ולא על ידי זכות אבות, אבל בני גרשון אותה הקדושה שהיה להם מאביהם שהיה כבוד קדוש מרחם אותה קדושה אי אפשר להשיג על ידי עבודתו כי אפילו אם יעבדו כל ימיו על זה לא יהיה כבוד, אם כן אותה הקדושה שהיה לבני גרשון מצד שהיה גרשון כבוד קדוש מרחם אותה קדושה לא היה להם אלא מצד אביהם ולא מצד עבודתם, לכן נאמר בהם תחלה לבית אבותם, אבל בכני קהה יכול להיות שכל קדושתם לא היה אלא מצד עבודתם כג"ל לכן כתיב למשפחתם תחלה כנ"ל.

וידבר ה' אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם. הודקוק הוא מפני מה אצל בני קהה נאמר תחלה למשפחותם ואחר כך לבית אבותם ואצל בני גרשון נאמר לבית אבותם תחלה. גם יש לדקדק על חיתב נשא שהגו"ן נראית כמיותר שהיה די כאמרו שא, כמאמר הכתוב שא את ראש המלקוח, שא את מספר שמוחם. ונראה דאיתא כמראה מי שהוא ובנו וכן בני בני תורה שוב אין התורה פוסקת מהם לעולם שנקאמו לא ימושו מפ"ך וגו' אמר ה' מעתה ועד עולם עיני שם. אמנם הבחנה זו אינו אלא למי שדורך בעקבי אבותיו ואוחז דרכם בקדוש לילך גם הוא בדרכי תורה ועבודתו ומבקש להתעורר בזכות אבותיו שיגיע מעשי למעשי אבותיו, הקביה מאיד עיניו כמאור תורה בזכות אבותיו אבל אם הוא אינו מיגיע עצמו כלל לא יועיל לו זכות אבותיו כלל כמאמר חז"ל לא יבעמי ומצאתי אל תאמין, וכל אדם אם ישקוד על התורה ועבודת ישיגי השגות התורה כי כתר תורה מונח וכל מי שירצה יזה כה. ותחולוק בין מי שיש לו ששלם היוחסין ובין שאר האנשים אשר אינם מיוחסים הוא כן שמי שאין אבותיו היו צדיקים צריך לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא כשקידה רבה ועל ידי זה יוכל לבא להשיג השגות התורה וקדושה עליונה, ומי שיש לו שלשלת היוחסין זכות אבותיו עומדת שלא יצטרך לעבוד כל כך ויוכל להשיג בנקל יותר

— הרח"ק ר' אהרן מקארלין ז"ע —

(יב)

זכות אבות הוא סיוע גדול רק לעושים

בעצמם

לפסח

אירן

בית

אליהם דיבר הרבה מעשתי. ואמר אין לדבר ממנו אם
בדרך שבה ולספר גדלו ושבחי. חלילה וחס לאנשים
כערכיני שטבל להגריך דקדתי. והאריך מאוד בשפלות
עלמנו וערך גדולתם. ואם לדבר ממני מפני שהני נכחו
אזנתי שפלות אבות הוא סיוע גדול. עכ"ל לעושים בעצמם
והוא אצל בלא זה אין זה כלום. רק ע"י הדרך גריך
לדבר ועורר הרושם שבונו בזה העולם. וסיפר מהרב
הקדוש רשי"ק זנוק"ל. שאמר בעת שבה לרבו וראה גדלו
ועיני בזה היטיב וראה שהוא ע"י ב' דברים ומהר מאוד
למות גם כן כמנהו ולקח לו רשימה ועל ידי רשימה
הלך והלך עד אין שיעור:

(יא)

אם אינו עומד בעצמו היחוס אינו כלום

לפסח

אירן

בית

תשורי יש בו ג' משמעות. תשורי מלשון
ראה. תשורי מלי שירה. תשורי לי מתנה. תראה למטה.
בזכות אברהם שהיה ראש המאמינים. אח"כ התחיל
בדברי מוסר ואמר. הגם מי שתקום מוצנו מתקום
קדוש ונבזה. עכ"ל גריך יגיעה ולעמול בעבודה ואם לחי
חילו כלום. וסיפר המעשה מהבשע"ת הק' נבג"ת.
שראה לבנו אחי פטירתו. ושאל אותו אין עובדין את
הבורא ונדמה לו הר גבוה תחת השמים ואילו עתה
עמוק מאוד. ועמד על ראש ההר וזרק א"ע לתוך
העמק ונחפרקו אבריו עד לפרודין. ואח"כ א"ל כך
עובדין את הבורא.

— הרח"ק ר' משה מקארלין ז"ע —

(יד)

בני הצדיקים לא
יטמאו נפשם ביחוסים

(יג)

מי שאין לו יחוס עצמו
אינו מועיל מה
שהאבות משיעים

אור תורת משה ישרים

(פרשת אמור) אבור אר הברגים
בני אירן נפש רא יטמא בעמיו.
בני אהרן הם בני הצדיקים, שלא יטמא
חלילה הנפש שלהם ביחוסים, ולא יטמא
כלל על היחוס שלהם, רק כעצמם
ישתללו וישמלנו בעבודת הש"ת אז יהיה
להם טוב עתה.)

(טז)

— הרח"ק ר' אלעזר מליזענסק ז"ע —

ךך מ"בית אביך": מהיחוס

בספר דעת משה (פרשת לך) ח"ל הגם הרה"ק הגדוק כבוד מורי חמי
מו"ה אלעזר זנוק"ל הוכיחני פעם אחת בפסוק זה וזה לשונו. ׀ךך ׀ךך מארצך׀
כי יש ארץ מנדלת נבונים לא תסמוך על זה, גם, סמוכדתך׀ יש אגש אשר
החולדו מוטעשים להיות טובים, גם על זה כל בנינו, וגם, מבית אביך׀ היינו
שש לו אב גדיק וקדוש, מכל זה תלך, כי אם, אר הארץ אשר ארצך׀ היינו
יניע כפיך כי תאלל ארצך וטוב לך עכ"ל.

עא) בספר ט"ק (נלקוטים) ח"ל, יחוס אבות בלא יחוס עלמנו אינו שום
כלום. כי איהא בעמ' ומתחת זרועות טולם אלו האבות, ומפני מה המשינו ח"ל
את האבות לזרועות מחמת שכל השפעות על בשר ודם הוא בזכות אבות, ולמשל
כשאלמד טוהן ומשפיע לחבירו הוא טוהן לו בידו, כך האבות בטובתם הם כל השפעות
נקראו זרועות, ונראה כשאלמד טוהן ומשפיע לחבירו בידו, והשני הוא ממשך לחבירו
מהטוהן, כודאי לא יושיל לו כלום מה שחבירו מושיט לו ידו, כך מי שיש לו זכות
אבות ואין לו יחוס עלמנו אין מושייל כלום מה שהאבות משיעים כי הוא אינו
יכול לקבל עכ"ל.

(שם)

(כא)

מש"ל נאה מרבינו הקדוש מצאנו ז"ע על אותם הנכדים
שאין להם רק מעלת היחוס ותו לא מיד

דרכי חיים

קכה

יד. אי בר אוריין הוא יאי, ואי בר אוריין זבר אבהן יאה ויאה, ואי בר אבהן ולא בר אוריין
אשא תיכליה (מנחות ב:).

ידוע הוא שכיב רבינו מצאנו וצוקלי היה מקרב מאד את גבדי הצדיקים ורע
קודש בני טובים, והיה מכבדם בכל מיני הכבוד. וכ"ש לעניים שבהם היה
נתון להם כל אשר לו. ולפעמים כשלא היה לו כסף כ"כ כפי רצונו ליתן להם, היה
מבקשם שישבו אצלו כמה ימים עד שיהיה לו יותר סכומי כסף ליתן להם. ונתן
להם. פעם אחת בא לצאנו אחד מהנכדים והיה גדול ועב ושמן, ורוח ורית התורה
לא היה בו כלל, ולהיפך לגמרי מורע הקדושים שיש בהם מקדושת אבותיהם
הקדושים ומעוטרים בכל מדות טובות שיאה ונאה לכר אבהן קדישין, ולא עוד אלא
ששעל שם בצאנו בשבת והיה מצער לכולם בגאותו שהוא נכד, ולא יותר.

אחר שבי"ק כשבא ליפטר מהרבי מצאנו. הרחיב סיו גם כן נגד הרבי, ורבינו הקדוש
מצאנו שתק וסבל ולא אמר לו כלום. ונתן לו כסף, ולא רצה לקבל. ואמר
לרבינו הקדוש מצאנו. יודע כבודו מי אני, אני נכדו של רבי פלוני ופלוני כו' וכו'.
השיב לו הרבי מצאנו. שמע נא אסמך לך מעשה שחיה, מלך אחד גדול שלחם
בימי מלכותו מלחמות רבות ונצחם, וכן נצחונותיו היה שהיה לו סוס של אביו
שהוא גם כן היה מלך גדול ואדיר שנצח כל מלחמותיו עם אויביו, שהוא בעצמו
רכב על סוס זה, וברכבו בסוסו בקע מחנה האויב ונכנס בתוך המחנה והכה על
ימין ועל שמאל, וכך נצח כל המלחמות. וכן בנו המלך אחריי ירש זה הסוס ובכה
וגבורת הסוס הזה של אביו נצח גם כן וגבר על כל אויביו. כי הסוס היה מלומד
מלחמה מאד מאד.

פעם אחת קרה שחסוס מרד במלכו ובעט בו והפיל את המלך ארצה. וישבו שרי
המלך בכסאות למשפט לדון את הסוס על מרידתו שמרד במלך, ונשאו
ונתנו בזה. ונמנו וגמרו פסק דין אשר להרגו סתם לא, כי סוף כל סוף בגבורתו
של הסוס הזה נצח המלך ואביו כמה מלחמות גדולות מפורסמות בעולם. ולוותר
ולמחול לו גם כן אי אפשר, כי הוא בזה וציער את המלך, אלא דנו ואמרו ליעק
את הסוס עם כל קישוטיו כמו שעומד תמיד מקושט באורוות המלך מראשו ועד
רגליו באבנים טובות ומרגליות. והוליכו ליער שיש בו חיות טורפות ולקשרו שם
כאחד האילנות שלא יוכל לרוץ ולווח משם עד שיאכלוהו חיות היער שלא ישאר
ממנו שריד. וכן עשו משרתי המלך, והוליכו את הסוס ליער וקשרוהו שמה באילן
גדול ועב. ואחד ממשרתי המלך עמד שם מרחוק על אילן אחד לראות שם מה
יהיה סופו של הסוס. והנה תיכף הריחו חיות היער והתאספו שמה מסביב הסוס.
וכשרצו לגשת אליו והנה דהר ונחר הסוס בקול מצהלה אדירה, וגם בוחו הסוס
ממקומו האירו והבריקו מעליו ביהלום ניצוצי אורות מהתכשיטין שהיו תלויים
עליו. וברחו החיות בחדם ממנו, יען שמעולם לא ראו מין בעל חי כזה. חלשה כת
ראשונה ועברה כת שניה של חיות טורפות וגם כן גבהלו וברחו מן הסוס, עד
שעברו כמה כתות חיות וכולט פתחו מלגשת להסוס לנגוע בו. עד שנשמע ונדע
לכל החיות ממין בעל חי הזה שעומד בתוך היער אשר מעולם לא ראו ולא שמעו
ולא ידעו להם ממין בעל חי הזה שעומד ומבהיל ומפחד לכל הנשנים אליו, ואשר
אפילו האריות וכל מיני עוים שבהיות יראים ופחדים ממנו. והתאספו כולם אצל
השועל שביער. והוא הפק שבחיות, שיחקור על מין חיה הזאת. והוא אמר להם,
בואו עמי ונראה מה ומי הוא, ונדעה מה לעשות עמו.

והלכו כל החיות עם השועל בראשם עד שהגיעו למקום הסוס אשר הוא עומד ונקשר שם. המה כולם עמדו למרוחק ומשתאים אל השועל לראות הכמתו ומעשיו שישישה פאן. ונגש השועל לכדו אל הסוס. והלך וסובב את הסוס מארבע צדדיו. והסוס עשה תנועות משונות להפחיד את השועל שיברח. אבל השועל הולך וסובב את הסוס לארבע רוחותיו. והשועל הפקח עמד על מראוה וראה והכיר כי הבעל חי הנה הוא מראה סוס לו וזרמת סוסים לו זורם. ויגש אליו ממש בלי פחד וישאלהו, מי ומה אתה? והתחיל הסוס לתריו נגדו ובברק האבנים הטובות אשר עליו הבריקהו. והשועל הפקח לא נתפעל מאומה ממנו ומהיותו, ולא זע ולא זו ממקומו. וישאלהו שוב, מי ומה אתה ומה שמך? ויאמר הסוס אליו, אני הוא אשר רכב עלי מלך פלוני ופלוני ובשנה פלונית ופלונית נצח על ידי מלחמה פלונית ופלונית, וכן בנו אחריו כו' כו', וזהו יחוסי שהוא גדול ומהולל מאד. והתחיל לך לזרום גם כן נגד השועל בזרמת הסוסים. שוב אמר השועל, אני לא שואל לך מנבורותיך ונפלאותיך ויחוסך מגדולת מלכים. אני שואל אותך אמור לי מהר מה אתה ושמן שנקרא בו? והשיב הסוס, שהוא ושמו סוס, או אמר השועל לחבריו, גשו הנה והלקו לו ככורי הראוי ומתאם לסוס שהתרו לכולם בנאותו נאות הסוס, ודנו שם דינו, ואו הלמו עקבו הסוס מדהרותיו, וסיים הרבי מצאנו, ככה יעשה לכל בר אבנו ולא בר אריין ואין לו שום מדה טובה ובכונה מאבותיו, שעליו אמרו חז"ל
אשא תיכלא, ולדונו כסוס הג"ל.

(כל הכתוב לחיים ע' קכ"ה)

(כב)

אחר מתן תורה לא נקרא מיוחס רק מי שיש לו יחוס עצמו

הרב מכאריב וצוק"ל היה פעם אחת בצאנו מר"ח סיון עד אחר חג השבועות. וקודם חג השבועות בא לצאנו אחד מהנכדים המיוחסים. וכידוע אשר הרה"ק מצאנו קירב מאד הנכדים, אבל זה היה איש פשוט וגם התנהג שם שלא בדרך ארץ כראוי לנכד. ושאל לו הרה"ק מצאנו מדוע קוראים אלו הימים ימי מיוחס? והוא לא ידע להשיב בזה. ואמר לו הרה"ק מצאנו אני אומר לך למה. כי קודם מתן תורה היו המיוחסים חשובים, וזהו קודם חג השבועות, ולפיכך נקראים ימי המיוחס. אבל אחר חג השבועות, ר"ל אחר מתן תורה, מי שהוא למדן ומתנהג בדרך ארץ שקדמה לתורה הוא מיוחס, ואם לאו אין לו שום יחוס לכבודו.

(שם)

(כג)

האפיקורסים היותר גדולים

הרה"ק ר' ברוך מגארליטץ ז"ל אמר פע"א די רעבישע קינדער זענען זי גרעסטע אפיקורסים, ווייל זיי האלטן, אז דער טאטע און דער זיידע זענען אויך נאר געווען דאס וואס זיי עכלה"ק.

(מפי הרה"ח ר' ישראל מרדכי גראסמאן ז"ל)

(כד)

כלי סיגופים א"א לבוא
לשלימות אפי' בן
צדיק

עמורת עמרת והפס ר' חד ול סאבלמוב וקנים לח

(ב) עורף צשמו הפי זיל על הגוי גירימי ופמי מה צניהם של תיח אינם
והגונים ופמי שלא זרכו בצורה החילה ופירש דבנס ידוע שאיח
לקס ארם לקתח שלימות לעלמי אם לא שיסקח את עלמונו בקיפוסים והענינים,
ועובר עליו כל התקרים שצנעוהו, וצפרט מוקרה עוני ריל, וזו יוכל לקרות
שלימות ועבוד את השייה, והכה בלמות גם צניהם של תיח ולריקים גם כן
לריכין להכנה כך בחחילה, אף שהוא צן לריק, אפי' אינו מושיל זה כלל
לריך צעלמו לעשות ולקנף אי'ע כמו אציו ששטה בחחילה, אך הם אינם עושין
כן כי הם רואין את אציהם צנדלוחו כשהוא ופירסם גדול צעולם שאוכל ושהה
והולך צולנטי'ים יקרים, וקוגרים הוהו שכך מחחילין לעבוד את השייה וזהו
קוכה שלימות, ובאמת זה אינו כי לריך לקנף אי'ע וזו יכולים לצוא צעוסי'
לדי' שלימות לחייה, וזי' הגוי ופמי מה צניהם של תיח אינם והגונים ופמי
שלא זרכו בצורה חחלה קאי' על צניהם, שלא החחילו לעשות כמו צלריכין
לעשות קודם שצאין אל החורה, עיכ אינם והגונים, כי מחכילה ושחי' ועידון
אי'ח לעבוד השייה אף שהוא צן תיח ולריק רק לריך לעשות צעלמו כמו
אציו ומחילם וסגן, (בקוק קסמו למה דוד).

(כה)

— הרה"ק ממנוקאטש זי"ע —

החשיבות של בנשיק
הוא רק אם אינו
מסתכל בצורתא דזווא
ולא בגבורות הזו"ז
יחסך

כד. בש"ם ספחים (דף קיד פ"א) וכן הוא בעין (דף ל' פ"א) דר'
מנחם בן סימלי נקרא. בנן של קדושים משום ולא
הסתכל בצורה מטבע וזי' החופי דסינו ר' מנחם לא הסתכל בצורה הזו
ולא קאי' על אציו וזמו וזי' החופי דתלו קדושתו בזה בקדושה אציו וזמו
(נמש דקרי ל' בנן של קדושים ולא קדושים) משום שגם אציו סי' קדוה
פניך החופי, ועדיין ישלח דכא מלוט כמה הנאים ואמרואים שזו נקראים
בשמה שבה מדחויים, ולא חלו בשבה באחויים. רק בזה בעלמו
וכמו רבינו הקדוש שסי' נקרא של עם זה בשביל זה שלא כתיבם ידו למעט
מתורתו וזו פנין שמירת הבוד הוא צדליו מקדושה אציו וזמו
במשך ומחייסו אלא שזכרם לריך לשמור זה המדע וזם אציו סי' קדוה
ולא הכנף רשבי' אטפי'כ לא קראו בו בנן של קדושים רק רבינו הקדוש בעלמו
ולא דברו בשבה אציו, וזם כי בקראו צניק משמע ששבה קדוה אינו
בו כלל רק באצויו ולא כוטי'ל החופי דתיורגם שגם אציו סי' קדוה
דכא. כטיקך חקר מן הספר בקישור שבה עלמו וקשה כח, וזיל פי'ך
למה (אמנם הוא האמת בעיניך) גדורוחו ראינו כי. סגן של קדושים'
אשר באמת מקדיר קדוה מחצבהם אמנם נהנו בכסף עיטיים ול עמלם
ועיטיים הוא רק ישחמשו בכבוד אצוים חתום כדי לאסוף וזו יומן ועי'
יחשו לכל בעלי ארוב וזו' יגורם הירוס גדול להח'י'ק לשם וצני ציחם.
ולכל צניטום אשר ילמדו ומעטיטיים, ורק לרדוף אחר הסמון מנחם.
חזו פטיטיים, וגם המכניטיים שבהם (בנקראים ארמוריים) חיש כגמי בנן
של קדושים (היינו מה יחוסם והחשיבות לבנשיק כיון דמנחם חלית
חלום אך למנון כנו ומשני) דלא איסחלונו בצורתא דחזא (אם אינו
מסתכל וטאף להחויים. או צדליו הוא השגיחה גדול לבנשיק כי קדושים
זוהו אצויו פטיטו) וגם רל בזה במה דלמדו בידלמנו פיו (פי' כי
א' לעם נקרא שמו אי' קדוה קדושים שלא כתיבם בצורה מטבע כל ימיו.
ואמריה פי'ך למה כי כנה הקדושים אשר בארן שנקראו 'קדושים' (סחם)
בזמננו כהם אובי ממון ככל עיכ הוכרח למר עליו שבה מיוחד אי'ת
קדוה קדושים שלא כתיבם בצורה מטבע כל ימיו היינו שלא השגיח על
זה ולא בצורה סו"ו יחסך עיכ קראוהו קדוה קדושים' כיו אמרתי בדרך
למה. אמנם כנו כן הוא האמת ועדיין להסיר ולסודים אולי יעיל אל
א' יני כדאי':

(דברי תורה מהדו"ת)

פרק יז
העושים כתנועת הצדיקים

בו יבואר אי שפיר יאות לעשות כתנועת הצדיקים בלי כוונה ובלי לב

(א)

העושים כתנועת הצדיקים בלי קדושה הוא בע"ז ר"ל

נועם קרושים אלימך

כענינו זה חינו יודע שזה סי' מחמת החלק הלקוח
 שריו' בהלכר לזה העטם התנועה מתוקה ומגלה
 חן כענינו' אכל לא מחמת התנועה עלמיות היא
 מנחם השגמה שריו' גם וכו' עושה בלא שכל וכלא
 כוונה היא מחמת יסם התנועה וז"כ הוא עובד
 להתנועה ועושה הלכר שגושה גם התנועה כמסכה
 לעבוד הלכר הסי' חם הוא חל תפנו אל האלי'ים
 אל תפנו אל מדעתכם כי שאלהי'ם אשר חלק לכם
 הבורא כחסרו' היא השגמה הקדושה אל תפנו מכם
 ולאקרי' מסכה לא תעשו לכם סי' לא תפשו לעמכם
 כמסכה כתנועות חבוטן שחין גם סי' חיות הלקות
 היא תעשו דעתכם ויבכונה חו' היא חיי' ד' חלקים
 ימ' מנחם האלקות שטי' השגמה הקדושה שריו'
 * כ"ס

אל תפנו אל האלי'ים בנמי' אמרו אל תפנו אל
 מדעתכם: גרא' פירושם ע"ס שכתב בספרים
 שכל הכר או תנועה שרשם עושה גם מזה או
 דבר קדושה או השגמה שרשם הלכר וכשהשגמה
 שרשם כחות הלכר או הלכר מתעטף מכחם
 ומחמת זה נרצית התנועה כחן חם משתי' כחש
 לפי מעשיו הם תנועותיו ובשכל' זה התנועות של
 הצדיקים מתוקרי' וטובים לרוח'ן כי מנחם השגמה
 היא התנועה והשגמה היא חלק הלוה ממעל' אשר
 כל הטוב בו ולזה כשארשם עושה תנועות חבירו' חיה
 מקובלת לשום חרם מחמת שחיו' שלו ולא הי' לשמנו
 הלכר הסי' כשעשה התנועה ויח' בלא קדושה וסוף
 ימ' כפי' שגושה תנועה שחיו' חלק הלקות היא
 מחמת שחש' התנועה שרשם מחבירו' ומגלה חן

(ב)

אזהרה: כ"ס מלאכת עבודה דהיינו תנועת הצדיקים לא תעשו שלא לשמה

נועם אמר אלימך

ולפעמים נמא'ים היא אשר יקריבו לעבוד' בלשך
 ידלו' עיינו מעשה הצדיקים ותנועתם לשמו' יח' הוטב
 כענינו' מחד התנועה הסי' לעשות גם הוא כמזה
 להתנועה כך כנוע ע"י היער בלא ששם וריח שפובר
 שהתנועה' מחמת עלמי' היא יסם ויח' מלאכי' כפי'ם
 ובחמת חיו' כך כי התנועה' בזה מרוב עבוד' הוכס
 ואמות הכש' וחשקה הגדול לעבוד' או מעיל' נחוס
 מכחם התנועה' הגלה וסיפ' חסו כל מלאכת עבודה לא
 תעשו דהיינו התנועות והמלאכות שבעבוד' לא תעשו
 כטרי' לדעת עלמ' לירק' לפשות כמעשה' או מעשה
 היותם שלא לשמה חילי' אך ורק תעשו לשמו' הגדול*

ובחששה עשר יום לתודע דהיינו האר' חיי' שנות
 הארס * חן המנות לוי' סי' שיהגבר
 קדושה' ויסי' עסקן במלות סי' בזהבה רבה ואש
 בוערת לוי' בהתנהגות גדול * שנתת ימים מלות
 תחלכו סי' עיינו יתקן כל כשעיס שזה של ארס
 המרומים ע"י ימים * ואמר הכתוב ביום הרשעון
 מקרא קודש יסיה לכם סי' בהתחלת קדושתך לכוונס
 לעבודת הבורא יח' * מקרא קודש יסי' לכם תחמקן
 מאלו ע"י' כל קריאתך חן תורס או תפלו רק
 קדושה' ולא לפני' חיו' * כל מלאכת עבוד' לא תעשו
 דהתפלי' מקרא עבודה חיו' שכלכ זו תפלו

(ג)

העושים דוגמת הצדיקים
כלי לב אינו כלום, ובכא
רוח מצוי נשאר ערום
וערי' ושבע תועבות
בבבו

מאור

תצא

ושמש

ואם כשרה ימצא האיש את הנערה המאורסה והחזיק בה האיש ושכב עמה וגרי כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורסה ותפשה ושכב עמה ונמצאו נתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף ולו תהיה לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו. הענין הוא כי בדרך רמי כי יש בני אדם מה שרואים את הצדיקים עושים הם עושים אחריהם ואין משברים את לבם לב האבן שהיה לב כשר ונרא כתיב ביה זה אינו כלום שאינם מיוחדים כלום ואינם פועלים כלום במעשיהם אם לא שכרו הקליפות מעליהם ולשבור את לבם על שנים עשר קרעים כאמת ובתמים, ולעשות הכל בהשכל ובחכמה ובריעת וביארה ופחד ורתת ריע לא מצות אנשים מלומדה, שטוברים שזה הוא היראה שעושים סיגופים ותענית ולבם עדין כחוקים כליפותיו וחיצונותיו והוא עושה הכל בעל כרחו ובמלחמה, זה אינו כלום ובלא ואספ לזמנם הוא כעבודתו ובתפלתו ובחירתו, עד שיבא לזה לשבור את לבו כאמת ולהודיע מפני השם יתברך בתכלית היראה ופחד, ומופת לזה שתשובה כזה בתענית וסיגופים לא זה היא עיקר והתכלית התשובה, והראיה לזה שהתשובה הוא משבע דברים שקרמו לעולם, וזה ידוע גם כן להעומדים מעין החיים שבחחלה היה רצון והמרצון נעשה חיקה ומחיקה היה תשלשל עד למטה עד עולם העשירה. והנה התשובה הוא המחיקה שהוא הרבה מרדיגות קודם עולם המעשה, והאיך אפשר שזה הוא התשובה בתענית וסיגופים שהוא בעולם המעשה, אלא כודאי שיעקר התשובה כלב נשבר ונרכה זה הוא העיקר התשובה בחכמה ובכינה להבין גדולת יוצריו ובוראיו בחכמה וברעת והשכל ולשבור לבו בקרבו, וזה היה קודם לעולם ר"י למבין (והתעניות והסיגופים הן רק חסל ומכשירי שיבא על ידי כך ללב נשבר ונרכה כידוע לידועים), ואם האדם עושה תשובה כך בניית הלב כנ"ל אזי בא בחמשים שערי תשובה הם שערי בינה ומשפיע משם כל

טוב ומחזיק הדינים כשרשם כידוע, וגם כשעושה תשובה כך בכחינת הלב ובשכלות הלב ומכיר גדלות הקב"ה במותין גדולים ומשכר לבו בקרבו אזי יש לו קיום לתשובה הואת אצלו לעולם ויראת ה' טהורה עומדת לעד ושוב אינו נופל ממנו, מה שאין כך כשעושה דוגמת המעשה שעשה הצדיק על דרך מצות אנשים מלומדה והצדיק עושה זאת העובדא בחכמה ובכינה וברעת והוא אינו יודע לאיזה כיוון ומכשירין שעשה הצדיק ואת הנהגה ואת התענית והסיגוף, אזי אין אצלו תמיד ובכא רוח מצויה ומכל שכן רוח סערה או נשאר ערום ועריה ואין לו שום יראה ואהבה ושבע תועבות בלבו ורי למבין, ומשם בארה הספקים שלפניו ואם כשרה ימצא האיש את הנערה המאורסה, פירוש (על דרך חררה) צוה לנו משה מרדשה שתורה נקראת נערה) והחזיק בה האיש ושכב עמה, פירוש שהחזיק בנערה המאורסה לאיש פירוש שהצדיק עשה זה הדבר ואינם אותה לעצמו כנערה ובינה והשכל ואדם אחר החזיק בה ועשה דרך אנשים מלומדה גם כן בלא לב נשבר ולב טהור וחזיק בנערה המאורסה לאיש, אזי כתיב אחריו העושה תלילה, וקאמר הפסוק אחריו כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורסה ותפשה ושכב עמה, בתולה היא ראש חודש אלול כידוע שדרך רוב בני אדם לעשות תשובה שלימה, פירוש שאין עושה דרך מצות אנשים מלומדה רק עושה דרך לעצמו ולפי בחינתו ושכלו, וזה נערה בתולה שהוא מחדש ולא מה שעשה אחר עושה אחריו רק הוא בעצמו שכב עמה ונתייחד בה, קאמר הכתוב אחריו נתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמשים כסף, והיינו שהוא משפיע בעולם התשובה שהוא חמשים שערי בינה, וכסף הוא מלשון נכסף נכספת חן חמדה שהוא עולם התענוג כידוע, ולו תהיה לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו שהוא קיים אצלו לאורך ימים על דרך יראת ה' טהורה עומדת לעד כנ"ל ודו"ק.

(ג)

— הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב זי"ע —

לעשות כתנועת רבו
כלי טעם הוא כמין
מפ"ר רי"ף

סור מרע ועשה טוב

אלה דיון צנינים אז נאמר על דבר הספק בשקול הדעת והסכנה חלל לא נגזר הלבב צריכה תמיד בתנודת ומינסים) **גם** **שהתעטף ועבודת רצן הוטב צנינים, ויש** **כן הנהגה הישנה, כי מחמת אהבת רצן** **יש לתועה חן שיעק גס על אז חמור צני** **עושה אלימך, שהדבר כמין פסל חיו רצני** **לעשות תועבה דוגמת תועבת רצן, זה** **מפורסם נחסידים וזוהי משנה**

(המאמר במילואו נעקח לקמן פרק י"ט אות א')

(ה)

**לא ילמד לעשות
כתנועת והנהגת
הצדיקים כמצות
אנשים מלומדה כי זה
לא טוב מאוד**

מאמר

לך לך

ושמש

ויאמר מה תתן לי וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר. והנה יקשה לדרשת הגמרא על מלת דמשק שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים אם כן לאיזה ענין הוזכר אברהם אבינו בהתנצלותו לפני השי"ת וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר, כי לפי דרשת הגמרא הוא דכרי שבת לאליעזר והיה די באמרו מה תתן לי וכן משק ביתי הוא יורש אותי. על כן נראה שדברי חז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר שצריך לידע ולהוריע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים שלא ילמדו את עצמם לעשות כתנועותיהם והנהגותיהם כמצות אנשים מלומדה היינו מפני שהצדיק הוא עושה כן יעשה הוא גם כן כמורה כי זה הוא לא טוב מאד רק שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו לעבור את השי"ת בלב נכון. וזה הוא שאמר

אברהם אבינו וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים פירוש שדולה ומשקה שלומד אותם לעשות מצות אנשים מלומדה לעשות מה שרבו עושה וזה לא טוב. והשיב לו השי"ת לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעין וגו' ועינין היה ירא אברהם שגם יוצאי חלציו יעשו מצות אנשים מלומדה בלא לב נכון ויחכם על כן הוציא אותו החוצה ואמר לו ספור הכוכבים ויאמר לו כה יהיה זרעך פירוש דוגמת הכוכבים שהם בעלי שכל כדכתיב והמשכילים יהיוהו וגו' והכוכבים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו ועל כן המאורות של הכוכבים אינם רומים זה לזה והבטיחו השי"ת שכן יהיה זרעו שיעברו את השי"ת כל אחד לפי שכלו ולא יעשו מצות אנשים מלומדה רק הכל באמת והבן.

- כענין מהרה"ק משינאווא ז"ע -

(1)

**העושה תנועת רבו
כלי שכל וכוונה הוא
פחיתות מאוד -
העושה כן לא נקרא
תלמיד יורש רק כן
ביתו יורש אותו**

דברי

לך

יחזקאל

ויאמר אברהם וגו' מה תתן לי וגו' וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ויאמר הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אותי והנה דבר ה' אלי לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעריך הוא יירשך. פשוט ז"ל דמשק בנמרח שלנו דרשו נעריקון דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים. ולפי זה לריך להבין ההללנות אברהם לפני הקב"ה. דכתיב חסד זה ויאלמר אברהם הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אותי. שבהוב ראוי לנחור איש. ודבריה מעלותה הוא. שתלמידו שחשוב כגנו כאמרם ז"ל (סנהדרין ד"טו ע"ג). כל התלמד לכן תבירו תורה מעלה עליו הכבוד כאלו ילדו. שהוא יורש אותי. וגם מה שתחוב והנה דבר ה' אליו כי אם אשר יצא ממעריך הוא יירשך. לנאורה הוליל זרעך הוא יירשך. וי"ל ע"פ דמקובל בדיבורי דהעושה תנועות והתנועות שראה מרבו דשעת עשיית מלואו או דבר קדושה וזהו עושה בלא שכל ובלא כוונה. הרי זה דבר פחיתות וגרוע מאד. ח"ש ויאלמר אברהם וגו'

מה תתן לי ואלו הולך עירי בלא זרע. וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר. ל"ל יש לי תלמיד כזה שאין מוסיף והולך להבין דעתו נחמד מעלמו לעשות זכויות עצומה ה'. רק עושה תנועות והתנועות שראה ממני איש' שאינו במודרגה בראת. וזה כוונת רש"י דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים. ל"ל כמו שראה מרבו עושה כן יעשה בלא דעת וכוונה. וכן מלמדה לאחרים לעשות כן. ויאלמר אברהם. התלל איש בנפלים. חזק הן לי לא נתת זרע. ועוד והנה בן ביתי יורש אותי. שאינו נקרא תלמיד שלי יורש אותי רק כן ביתי יורש אותי. והנה דבר ה' אליו לא יירשך זה. הבטיחה לו שני הבטחות. אחת שיהי לך זרע. ועוד איש יאל ממעריך. ל"ל שיהי לנגד בחינתך שיהי בנחמי חדשה. כידוע שגורש נשמחו של אברהם הוא בחי חסד. ושקרי נשמחו של יצחק הוא בחי גבורה. ועבודתו תהי בחי חדשה כמו שרש נשמחו והוא יירשך :

(ז)

פחותי הדעת מוברים שעיקר החסידות הם תנועות והוא דמיון ע"ז — בזה גורמים לדבר סרה על הצדיקים, כי אומרים כמוהו כמוהם

אנרא

מרישת עקב

דברלה

מתחף כחמבי קודש כטוד לבקאים וחו מס"ה מנשאים
א"ע) וגם י"ל וכמס"ה לשון סניין כי לפעמים הפ"י
מראה לאדם בדרך נסיון איזו מדרגה ולדרך להסתייר
כבוד העיבור דא"ל"כ יהי' כמו נפל הטלל שלא בזמנו
כמו"ס הלדקים בספריהם פי' עליהם ובקבדות האלוס
ר"ל גם בזה מתהניגס א"ע כמו הלדקים קוביות האלוס
ואולוים משט כמו הלדקים על כל אלה מקליפים הייחם
א"ח י' כי אין זין רק אל הלדקים אשר עושים כל אלה
מאחבת הפ"י מסח"כ הרונים לטיות כמו הלדקים ועושים
כמעשיהם וכמנועיהם הוא דמיון פ"י ו"ל עוד
מקליפים הייחם א"ח י"י לרבות מ"מ דמיינו בזה מקליפים
אח הלדקים שעושים כמנועיהם כמנועיהם שוא ומדומים
ועי"ל יוצאו האון עם לדבר סרה על הלדקים באומר
כי כולם כדור קתחא מתניעו ויהי:

ובתבערה וכמס"ה ובקבדות האלוס מקליפים הייחם
א"ח י"י י"י לרמו כי הנה י"ס אנשים
אשר רולים להחנינו בדרכי החסידות ורואים הנכנת
הלדקים אשר א"ח אלהם הכורא טוער בקרבם ועי"ז
מחללה על איברייהם תנועות משונות והתנשאות האזורים
לזה בביטול הרגשותיהם וכל האונות עושה"ו כלה נרגם
יגרשו"ן כי אין להם התייחסות עם העולם באכילה ושהי'
ואלוות הנוגיות והנה אנשים פחותי הדעת כפרואים
מנועת הלדקים סבורים שעיקר החסידות הוא התנועות
הללו ופרישה ממחלל ומשחה ובלחית עינים להם ולא ילאו
כי לכס חסר וביק מזהבכת הכורא יח"ס ועושין כמו
הלדקים כל מנועיהם והם דמיונות שוא וי"ס ובתבער"ה
למן התלבוות דהיינו מה שחלה עינים תנועות כמו
התלבוות וכמס"ה לשון התנשאות האיברים (ואל התמה מס
ששן פס"א ראי לטיות כשין שחלית כי לפעמים

(ח)

העושים כתנועות הצדיקים להתגאות ולהתפאר הוא כעובד ע"ז

אנרא

פרשת שומעים

דברלה

וחסירי מדע וגם הלדקי בעלמו המסחפק בלאום דבר וכל
להבנות עפ"י המורה אשר ייחידו הפ"י וזה ידמו בדרכי
טורחתי בכל עת נבית מקרבך לשון י"ב שפטים דסיני
דיבור מקרבך מתוכיזוך וינתייחך מאחי"ך מדביקות
שלך (מלשון מאחי"ך) ויקום לך וכו' אלו תשמעון וכלו
בזה האש"י השומע"י ועו און לשמוע לקוי' וכן הלדקי
בעלמו יסו און לרבריו שלא יכו' כעובד על נבואותו
והנביא אשר יוד לדבר דבר וכו' ר"ל שאמר עפ"י
הקדמת שוא ויבואל וגם יכלול המתלבב בחלום שאינו
על והוא חבני נוכבי עלי וגם יכלול אונות שהם חבני
המוקף ועושין תנועות כמו הלדקים ולכס כל עמם
דאש"ר"י פיה' לגנות פנים בחבורה בלאו רות י"י ד"ב"כ גם
הס' דמוק' מקובץ האמת ואשר ירבר בכס אלקי' אחרי'
דסיינו להתנאות ולהתפאר שהוא בלתי עפ"י און הפ"י
ידעם עליו כי ד"ר הוא לתשמה .

נביא מקרבך מחלין כמוני וכו' הנה כפי הכלל
שבידוי שחמורס נלחוט הרי זה כמה חלפו עיני
והכלו דודות ואין און נערך וכמה יתקיי' בדוויקותו
מורת אמת הלו וגם י"ס לרקוק חיבה מקרב"ך דמיומר
והנרא' דהאש"י הסולני בדביקות קוים וכו' הנה דבר
י"י כפייה אמת והתמ"י עי"פא מנאורה ובעת שמדבק'
עמך' בקוין הנה פיה' יבנה עפ"י החורס חילין ללך
עילאה ובעיניו ראינו לדיק' כאלה אשר הם עמך'
כמעט הם בביטול הרגשותיהם ואיני אזכירם אח"כ מס
שהי"ע להם ה"ס כמעטת פיה' על איזו פטוק שכמורס
דרכי עמ"ת והס' הולכב השמע ללדיק חס סמור
ד"ת מחויב להטות און לכל חיבה ומיב' שמועט כי
נודאי ישמע טעות לנסאו כי הנלדיק הדבק בקונו
מתלבב לו אור השפוט מאלים כ"ס ולאחר דבריו כחיותו
יח' מה שמועט לל נכס השומע ומה הוא דבר נבדק
כנטינות לתשכילים לא יחשים און וולט חוטי רות

(ט)

איסור גמור לעשות כמעשה הצדיק אם אינו בדרגת ההוא

דברי

אבות

יחזקאל

וזכו שיבור לו האדם. שיבור לעלמו. כל
שהוא תפארת לעושה. היינו שגיגת תפארת
והידיור להעושה דהיינו שגיגת כפי השגתו
ולא יתך בגדולות ונפלאות ממנו. ואם כי
בתחלה דרכיו. אינם נראים לפני אדם כל
ישגות ע"ז רק יכו' כיוונתו לשמים וסוף
בגלות ה' דרכי איש וגו'. ותפארת לו מן
האדם ממילא :

פרק ג' מ"א רבי זאמר איוה דרך ישראל
שיבור לו האדם כל שהוא
תפארת לעושה ותפארת לו מן האדם.
למאורה קשה למה נקט לשון שיבור ולא שילך.
לך הענין הוא כי האדם לרוב לנצור לו דרך כל
העבודה שפי ששכלו מגעת. ולא לעשות ולכבו
כמו שהצדור עושה אשפ"י שהוא לדיק גמור
אם איוו בדרגת הכוהו כי זה איסור גמור.

(ג)

— הרא"ח ז"ל בספר המינוח —

הנביא שקר גורם שתי חורבנות גדולות: שעי"ו יוציאו לעו גם על נביאי האמת, וגם ע"י שמגדילים אותו כאיש אלקים יתעו אחריו בכל הנהגותיו

מצוח תקי"ו שנמנעו שלא להתנבא בשקר

שנמנעו שלא להתנבא בשקר כלומר שלא יאמר שום אדם שנאסרו לו דברים נבואתיים שהשי' והשי' לא אמרו וכן בכלל האלו אפי' אם יאמר דברים שנאמרו נבואתיים לזולתו ויאמר בשקר שהיא נצמזה לאומרו ועני' אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי' את אשר לא צויתו לדבר וגו' וכן או"ל במגדוריו אשר יזיד לדבר דבר בשמי' זה המתנבא מה שלא שמע. את אשר לא צויתו הוא לא צויתו אבל הכירו צויתו זה המתנבא מה שלא נאמר לו תאמר לחבירו, משרש המצוח לפי שיהיה כוח וזכר גדול ורעה רבה בדתנו הפקודת והשלישית כי עיקר האמת סבילי סני המנעו אלא בני האדם היא

על יד הנביאים והתורה תצווה להאמין בהם וללכת אחר עצה הנכונה ודעתם השלם וע"כ בסוף בני כמיעל לאמר דברי' שלא ציום השם יוציאו לעו נבואתיים שהיא העיקר גדול אשר כיענו עם הקדוש ויפקדו בסבתם לב כל העם את בניאי האמת, ואם יאמר אדם ג"כ מה שנצמז' אדם אחר עליו יש בזה תועבת גדולה כי האיש הזה באמתו שרוא נביא ונצמזה כוח וגו' דבריו מתקיימ' בדברי' נביאי האמת נחזיק אותו כאיש אלקי קדוש שרית האל ונאמין אליו ונקראוהו בכל הנרגמותיו ממינישיו ואולי אחר שאין דבריו וענינו גדול להיות הוא שליח באמת נבואה שאמר איננו ראו למסור לו ככל אשר יעשה ויאמר יעמית הממוך בכתבם אחר עתו.

(ד)

המשתמש בנב"א הנמים שמגדילים אותו במה שאין בו, עי"ו נופל ברשת הגאווה ונשבר

מסלת סיק בני ישרים

עוד ספספדי הענה . הוא התחברות

אז והשתמש בכני אדם הנמים אשר לנגוב לבו בתפוחים למען ייטב להם ילבושתו וירוסמוהו . בגדילי סת שיש בו סן המעלות ער התכלית, ובוהסית

עליו מה שאין בו כלל . ולפעמים שמת שיש בו הוא הרפך ממה שמשבחין

אנתו . והנה סוף דעת האדם קלה . ומכעו הלש ומתפתח בנקל .

כ"ש ברבר שאיליו הוא נטפה בפסע . ע"כ בשפע את הדיברים האלה

יוצאים ספי שהוא סמאין לו יכנסו בו כאדם ועכס . ונמצא נופל ברשת

הגאות ונשבר . הדי לנו יואש אשר המ"כ לעשות כל ימי הדרה והיודע

הבין רבו . ואחרי מות יהודיע כאו עבריו ותחילו להתנח' לו ולהתגיל

הזולתו . עד שרופוהו לאליה או שפע המלך אליהם . ותראה זה הדבר

כבדור . ע"כ מי שענינו באשו ויותר יהוד וענין כמעשי מי שרוצה

לקנותו לו להב . או לועין . או לפקיד על ביתו . יותר ממה שיותר

וענין במאכלו וכמשתחו . כי המאכל והמשתח ויכל לחזק לנופ כלב .

והחבירים או הפקדים ויכלו להשרות נפשו ומאודו וכל כבודו . וזוד המלך

ע"ה אוסר לא ישב בקרב ביתי עושה רסיה הולך כדרך תמיס הוא ישרתני .

ואין סוכ לאדם אלא שיבקש לו חבירים תמיסים שיאירו עיניו כמה שהוא

עור בו . ויזכיהו כאהבתם ונמצאו מצילים אותו מכל רע . כי מה שאין

האדם יכול לראות . לפי שאינו רואה תוכה לעצמו . הם יראו ויבטו

ויהיו רועש . וע"ז נאמר (ס"ג כ"ג) ותשיעה כרוב יועץ :

(ה)

עוד מענין הנ"ל — ע"י תוארים מוגזמים בא עקירת התורה

בספר חכמה ומוסר לחסבא קדישא מקלם (ח"ב מכתב שני"א, ראה גם

שם מכתב שי"ג) כותב: יעתה אכתוב לכם דבר הכרחי מאד מאד כר,

תדעו כי כאשר אתם מורגלים בתוארים גדולים הרבה יותר מזי, בזה

אתם מאבדים את העולם, כי רוב העולם עתה אין להם הכרה להבחין

דבר, ואתם גורמים שהדיוטים נעשים גאונים גדולים וקרובים לרשכבה"ג,

ורוב העולם הרואים תוארים גדולים שלהם טוברים כי המה כהגאונים

הראשונים, וסומכים עליהם לעקר תורה מישראל ח"ו, כמו שידעו לנו

ומפורסם לרבים כר, ותבינו זאת היטב וינעם לכם.

(1)

ישנם כת שקרנים מראים עצמם כצדיקים לעשות להם שם — כובשים עיירות תחת ידם — גורמים מחלוקת ושנאת חנם — לבסוף אין להם קיום והם בליים מאליהם — אין אחד יודע מה שהשני מדבר

דגל מחנה אפרים פ' נח

עמוק ומושק ועוד להם שמרא' עמם כלדיקים וא'
שלא ונלכנה לנבים היינו לנבש בגדי לבני' כדומיון
לדיקים הסבורים ונשרפה לשרים להכות כף אל כף
בהלה היות הכל הוא כדי לעשות לנו שם כפשוטו
ונגנה לנו עיר לנבש עיירות תחת ידם ופוסס ומה'
להם הלבניה לאבן היינו בגדי לבנים שהיו לנבים
היה להם לאבן עוף ולמכשול והשומר ר"ח חס
מופלא ורב רבנן שהיו מחזיקים ומרא' בענמה היה
לחמר כפשוטו ולעצו ולפול בחושי וישן ה' לית'
משס כי שם כלל היים כפול' יד נחשור על ידם
קפעה ומריבה ושגלת האם ונכלל שפתם שאין אחד
יודע מה שהשני מדבר והכן :

והי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים . י"ל בזה פ"ד הל"ה וגם כל הענין מקודם והיי כנסתם מקדם וימלאו בקעה נשרפה לשרפה ונעשה לו שם כפס התורה מרמות ככאן על כת שקרנים ומתדמיי' לשלומי אמוני ישראל ולבסוף לא להם קיום והם בליים מאליהם כי שקרא לא קאי והוא מרמזו כנסוק כי בתחלה והיי כל הארץ שפה אחת היינו לדיקים כשיניה גימ' שפה ודברים אחדים היינו מתחמת שהיו לדיקים בזה' היה בניהם אחדות גדול ולא היו מדברי' אחת כשה ומחמת בלב רק הפה והלב היה אחד הכל והיי כנסת' מקדם היינו מקדמונו של עולם כמאמר רז"ל וימלאו בקעה וכו' היינו שפתו ונשלו כבזר

(2)

עשיו הרשע מהע"ר מתעטף בכגדי לבנים ויושב בין הצדיקים — זה קשה מכולן וגורם אריכות הגלות

דגל מחנה אפרים פ' וישלח

הגזוה שהם נקרוים ערב רב שהם מעורבי
בישראל וקשה להפרידן כמשל החטה הטון והתבן
שהו שאריו דבוק כ"כ להחטה הוא מתפור בקל אבל
הטסולה שבתטה מתדבק בהחטה וקשה להפרידום
וזה י"ל שמרומה הליגלי נא מיד אחי היים שהוא
מעורב ומתדבק ב' מיד עמו ואף על פי כן הוא
עשן וק"ל :

הצילני נא מיד אחי מיד עשו י"ל ע"ד דליתא
במדרש מתירד יהעטף עשו בליית
וישב בין הדיקים והקב"ה מושכי משס וכו' ע"ש -
וי"ל שם הוא מלוי נ"כ בעוה"ז בעו"ה שנתרבה
השקר בעוה"ז וכל אחד רוצה להעלות במעלות שלומי
אמוני ישראל ורוחה שהם מלוכמים בגדי לבנים
שבת ולנבשים עליה בע"ש במנהגה ולומר כחת
ההים כמוהו - וזה שקשה מפנין שיה גורם אריכות

(3)

תפלה שיכירו ההבדל בין צדיק להרמאי

דגל מחנה אפרים לקוטים

כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ י"ל שמרמו על
אוחס אנשים שמתדמין כמעטיהם לדיקים
ולכס לא נכון עמם והוא שאומרים כי תעביר ממשלת
לשון משל ודמיון זדון היינו אדם כליעל שע"ז אנו
מתחללים שלא יחא דומה הזדון להשוב רב שיהיה
הבדל בין האור והחושך וידעו ויבינו זאת כל יושבי
הבד י"ר שיהיה ככ"א :

(ט)

זקן

מ"ח ארנן ז

ביתו

רפה

- הרה"ק רבינו ר' אלימלך ז"ע -

יש בנ"א שהוצי"ר
מניח אותם לעבוד את
ד' עד שיתגדלו לבי"ח
חסיד או רב ורבי ואז
עושה עמם כרצונם

אם למדת תורה הרבה. ר"ל כתיב כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשירו (ירמיה סי' כ"ב) כי אם בואת יתהלל המתהלל הסכל יודע אותו כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה הפצתי נאם ה' (ס"פ כ"ג). כלומר כה אמר ה' ב"ה אל יתהלל חכם בחכמתו אפילו בחכמתו של תורה שהי' לומד הרבה או שהוא שוקד תמיד על דלתי תורה, ואל יתהלל הגבור בגבורתו אפילו זה שהוא כובש את יצרו הרע ומתגבר עליו עד שהוא כובש תחתיו על יתהלל בזה ג"כ כי אין אדם יכול לעמוד

על תוכן כוונת יצרו ויכול להיות שתהיה שותק ממך ואינו מתגבר עליו כי דברים בנו יש לו כמצניו (בידושלמי) (ב"ר כ"ב) כלבי"א בישין יש ברומא רבתיא שדרכס שנופלים לפני בני אדם הוסיבים בשוק עם לחם למוכרם ועושים עצמם כאלו הם מתיים, כשראו האיש מוכר לחם שהכלב הזה מת אז אינו שומר עצמו ממנו שמא חוטיף ממנו איוה לחם, וכשראו הכלב שבעל מוכר לחם אינו משגיח לשמור ממנו אז קופץ ברגע וחוטף ממנו איוה לחם ע"ש, בלשון ירושלמי כן ה"ה דרכו של יצר הרע והבן וכן ה"ה שמעתי כיצוא בו מרכיבו אלקי קדשי קדשים רפי אלימלך ולח"ה שאמר בפיו הקדוש שיש בני אדם שהיצ"ר הרע אין עושה אותם כלום ועוב אותם לעבוד את הבורא בחשק ובשמחה בלי שום מניעה ממנו, והוא המתין עד שיתגדלו לביחית מדריגת ישראל נאה או חסיד גדול או רב ורבי

וראש תדור ואז יכול היצר הרע לעשות עמו דבר גדול כרצונו, ואמר רבינו הג"ל בפיו הקדוש שהמתין היצר הרע לאדם הזה עד המשה ועשרים שנה ואז עושה עמו כרצונו והבן, לזה אינו רשאי לבר ישראל ליקח לעצמו איוה יסות אפילו הוא גבור הכובש את יצרו הרע אל תאמין עצמך בזה ג"כ עד סופו והבן, (מהרה"ק ר' אליעזר מקאמרנא ז"א)

(י)

שלחן

מאמר אמונה ופרנסה המהורר עג

- הרה"ק ר' מנחם מקארץ ז"ע -

א פאלשער חסיד
שנאו מאוד בעולם
העליון - מה שהרבה
מנהיגי שקר מצליחים
מאוד, זהו הנידור
האמיתי - תנועה של
שקר והנופה הוא
ממש ע"ז - מי שיש
בו ניצוץ מע"ר

וראיתי בס' סאר לירשים הוא כתיב תלמידי הרה"ק מקארץ שבא חסיד אחד מעולם העליון אל הצדיק הג"ל ושאל אותו איך מתנהגים עמו בפנים הברית רח"ל והטיב ע"ז עסקתי בתשובה ולא החמירו עלי הרבה רק אפאלשען חסיד האם מען דארט זייער פאנד וכש"כ מי שעוסק במידור ועושה לו פרנסה בתפיסה ושקר, ובה שאנחנו רואים כי הרבה מנהיגי שקר הולך להם כעת בהצלחה מאוד, כן צריך להיות קודם ביאת המשיח דינקא ותו הנידור האמיתי ואשרי האיש הנוכה להתפלל להש"ת שינתנה בדרך אמת חוכה להרגיש נקודה האמת חוכה לתברוק ולמורים מבחי אמת וגם להכיר ההפסדות ואם עושה תנועה של שקר מיד הוא מרגיש זאת ועושה ע"ז תשובה כמש"כ (ש"א כד, ה) ויך לב דוד אותו על אשר כרת את כנף אשר לשאלו, ונתתרס כי הרגיש חיתך כי חסא בזה כפירשי"י ד"ל, זה אצל כל יריש העושה ח"י עולה ר"ך לבו חיתך שהיא נקודה פנימית של לב המרגשת בפעולה של שקר ורמי וליבשי ע"ז ולשוב אל ה' משא"כ אצל בער לא ידע וסכיל לא יבין את זאת והאת רומז לשכינה הקדושה ואינו מרגיש בהסתלקות הקדושה ואינו מרגיש בצער ועלבון הקדושה כלום ותולך אחר שרירותו לבו האטום ואומר שלום עליך נפשי ולראות הסרונות על הכל בפרט על עובדי ה', ותדע אחי כי תנועה של שקר וחגיפה ורמי הוא ממש ע"ז רח"ל ושורש הכפירה ומיעוט האמונה ח"י ואוי לו למי שעושה לעצמו פרנסה מע"ז, וסי' הוא שיש בו ניצוץ מערב רב אבל בר ישראל הקי הגם שנכשל בע"כ מסיבת שפלות הדור באיוה שקר, אבל הוא מרגיש זאת חיתך כלבו ומתחרט ומבקש רחמים לה', ועוד יש לדבר הרבה מה בדורשים שונים רק אין כאן מקומו.

(יא)

נשיא שיש לו מדת כעם הרחק תרחיק ממנו כמסוד המועד

נועם משפטים אלימלך

כסאן אומרים שאורייחא הוא דמרתמי לטס ואין לך פנ
צדור צנועס שהאז כענדר פין ריל וגררד הרמקס גדול
מאר מאליש וכל כזה ' הוא ושיח בעמך ריל כשהשחיל
פוקס השפי פס ומעורר כמדוד הפס כריל וערך כמריבי
כפן: לא תחור סי' הרמק תרמיק ממנו כמאור המועד
ואל תמחיל אליו להאיר צו באורך אור סי' מלאחך
המעך לא תאחר שירוש וגם אס תוכה שחתי מלא
מירלח סי' וקדושו הוא מלאחך:

ואמר הכתוב ושיח ובעמך וכי דהנה הניחא
 הוכיח את ישראל ועמך כמריבי כהן יש לומר פירושו
 דלחיא נמי דחזיל תקנו ולהכינס גט מקושר מחמת שהס
 קפדיס ובחך קר ימלא לה שלא ירשנה ולהכיין באמת
 מה שהכניסו קפדיס הוא מחמת שהכניסו בו לך קדוש'
 ימירי ואוריחא הוא דמרתמי ליי כדלחיא כל רוחח
 כישא זר ממחאה דרכן דהוא עב והוכיח הכי' ועמך כר
 ריל הפשוטי בני אדם הנקראים בשם עם כמריבי כהן סי'
 סס רחמינו וקפדיס ככאן: והוא ועמך שהס פשוטי עם

(יב)

— הרח"ק מאפטא ז"ע —

יוקוקין דנורא נגד המקפחים פרנסות ועושים רדיפות בשביל חסידות שאינם
 מקבלים את רבן לרבי — כל אשר יראת ד' נוגע בלבבו לא יתן להם מקום לעשות
 תפקידים — יפרסמם ברבים בדרך שעושיין לבעלי המדולקות

אויב אס הוא ננומח ונקי צפויז ולוונן בהשחמה קבינו
 לנורניג אפי' צפוינו דקה ועוד ונה יעשו עיירות וכרכים
 גדולים אשר כרוקים נר' העגדיל האס מפני כך שמיטתם
 חסידה הלא חרשה הוא לנו לשנוע כזאה צישראל לזאת אפי'
 ונחזיר לכל אשר יראת ד' כוגע בלבדו שלא לחלונין לרדנייהם
וכיפ שלא יתן עקום לעשות תפקידים ונחונת שהייתי כזה
שכיס נק' יאקס ועיני וצני הי' על כל הנורניה וכל השותטים
 היו תחת רשותו ונלחתי אי' נחויב ברבר לפקח על עקקי
 נדנתייהם והכי נחר בגזרת ההורה שכל השותטים הקנעיים
 נוכבר עפי' קנויבת חכמים בכל הקוונת מושבותם כפרים
 ועיירות חליה להרמיקס ונשורקתם כי אס ילא ונתיי לחיה
 נוכסול חיי צמיחת או צנדיקת הירלח הי' רחוי להעצרים
 וגם זאת דוקא עפי' צ"ד ננומחה ולא עפי' דפת השותטים
 וקלי הדעת

אחרי דאזיע זמת ננומח חיי בלחתי שיכירו הלמת
 וידעו ינישו ככל כוכני דק לחורוס הדרך אשר ילכו והנעשה
 אשר ישכון כרחוי לרע בני חי ובלחם שהולל ונלא שורש
 שורש וכו' ויחונר שלום הי' לי כי צנדיקות בני אלך לו
צודחי אלצפ צנדי נקם לבקום ולחורו הליש כמות ד' נלחתי
ונפרסם אורו צנדים בדרך שעושין לבעלי הנחלוקת ונזחח
אפי' צועה סנדורח' לא יקורו ירדרי חנה הלחונריים. בלחתי
עפי' להחיק ועפי' דחזיל ע"כ אוננר קלוס וצרכה ונחלקי
המערכה ככפסם ופס' לחזבה הדרוש שלונג ונחמתה ונעמור
צעדס שיכורו ד' קרנס ויעל חותם על צנתי ארץ וילו חותם
את הצרכה חייס עד העולם. אצרהס יהושע העשיל ונאפטא
 בקיה נעניצנו:

בערשית יום ח' כ"ח ונרמחון הקפיל לביק קלוס
 על ישראל היה כבוד הרבנים הננופלים
 הנשורקומים דקי' יאקס והגליל ודקי' כנטישילן והסנינה וכלל
 הקהילות והכפרים והעיירות צנדיסם כריל וציוחלת לק'
 דלחתי. הנה ידוע ללחתי' צעדר בת צניס כי נעולס את
 אחי אככי וננקס לדרוש שלונג וטובחם על בית ישראל בכל
 נוקושה ונשקטום ונעמורי ונורגלתי לקטול השוטה שוטה
 עשויי הבל להשות פנחלוקת ועפי' אהבת השלוט וכל
 הקהילות שהייתי לרב ונורה התייל קלא ילא ומתי' דבר שאיני
 ננוקן מיו ותי' שלום בכל הננוקושות הקרובים והרחוקים הה
 כונה סניס שרליני שעמורי צישראל ונתקיים צנו כנולת
 יעפי' הכניח זיל ענוי ונחשרין ונחמיס ודרך וארכותיך בלגו
 וכי' הקרמתי והייתי נחון דנבר קלא לילא לרבי נחר אנורתי
 קן ינחם. והנה עתה לא חובל לחטום אחי נעמוע לעקת
 תית הכפריים וננודל היקורים קשהס כי כל איש אשר לא
 יכרע ולא ישתחוו נקבל את רען לבדי הגס אס הוא גדול
 צמורה ונרלח ד' ונחויטי גדולי ארץ אס יורדים ונשילים
 אורו עד לעשר ורעב צנייסם כושפתה בין החמומים וניחר
 נענונו ותרנו קלוי קלוי שרון נעירי נדניית ונלחתי אשר
 כמודע לי צנעחם הגדולה הענושים לקפח פרנסת השותטים
 המונסקוס אשר כחוננו והתקבלו עפי' לדיקוס גדולי כולס
 ונעולס לא כשנוע ונהס שנון דבר אף ונעתי השעות והיקול
 שדור מלכס שכל שוחט שאינו קיי בהשחמה על ר' העגדיל
 שוחט הנה ונענירים אורו על זה תקנון שצרת לחשינו
 ונורחי ונעולס לא כשנוע ברברי שעות הוה. ולברעתי נוצח
 ענון זה לנינוות קלא ננולס דחזיל ונה אף עלינו לבדוק כל

(מרכא ברעת חורה להגאון כפרוזאן. ה' שחיטה סי' א' ארת צ"ו)

(יג)

— הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע —

הערים שהיו בהם צדיקים, אחר התלקותם הם גרועים יותר משאר עיירות

פאר יישרים

יט

רע) אמר שאותן הערים שהיו בהם צדיקים אחת התלקות הצדיקים הםגרועים יותר משאר עיירות למשל בשדה פתח גדלים עשבים שריונים
למחלל נהמה עכ"ל משא"ל בשדה גדול זו הנואה אחר קצירה הנואה
גדלים זו מינים גרועים שאין ראויים כלל ואמר זה לענין ראשון וסיים
ומה ההנהגה משאר להם מר' שנתן ז"ל

(יד)

— הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע —

ישנם רבי"ם שאינם יכולים להנהיג אפי' את עצמן וכש"כ אחרים — הם אינם חייבים
כ"כ — אך המסמיכין אותן עתידין ליתן דין וחשבון — עיי"ו בא גיורת גרוש**ליקוטי**

חדי ר' שמעון סא

מורה"ןתוקף ועוז וגממכים על ידם שיהיו נקראים בשם
רבי, הם עתידין ליתן דין וחשבון, ועיי' שמשמכינ רבי
שאינו הנון, עיי' נחלש כתב ידיו, ואין לו שום תוקף,
ונותנין כח בכתב ידם, ועיי'ו הם גזרין שלא יהיה תוקף
לכתבים שלנו, כ"א לכתבים שלהם, וישראל יהיו מוכרחים
ללמוד כתב שלהם, ועיי'ו גזרין ג"כ לגרש בני ישראל
ממקום הישוב, שנתיישבו שם ישראל כבר, אל מקומות
שלא היו שם ישראל מעולם.ב ויש מנהיגים שנקראים בשם רבי, שליטתם סאלו
הפותרות, ולא די שאינם יכולים אפי' להנהיג את
עצמן כנ"ל, ומכ"ש שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם
נפלים גדולה לעצמן, להנהיג העולם. צריך לראות שלא
להמטיך אותם, שלא ליתן להם תוקף ועוז, שלא יהיו
מכונים בשם רבי. כי הם עצמן אינם חייבים כ"כ, כי יש
להם יצה"ר גדול להנהיג העולם. אך צריך לשכור מאוד,
שלא ליתן להם תוקף ועוז, כי אלו הנותנים להם

(טו)

סכנה גדולה להיות מנהיג — יכולים לעבור בכל רגע על גביה ניאוף ורציחה

ליקוטי

יה

מורה"ן תנינאאינו בא לידו, ויש לו כמה מניעות לזה. ואפי' אם יעבור,
לא יעבור כ"א לעתים רחוקות, וקרוב שלא יעבור רק
פ"א כל יסיו. אבל כהנהגת העולם, ובחידושו דאורייתא
שסודשין, יכולים לעבור ממש גבב ונאף ורצח בכל פעם
בכל רגע ר"ל (א).יה סכנה גדולה להיות מפורסם ולהנהיג העולם. לא
מבעיא כשאנו ראו כלל, ולכוש מליט שאינו
שלו. רק אפי' עובדי ה' באמת, גדולי הדור, יש עליהם
סכנות נוראות, כהנהגת העולם. כי איש פשוט רחוק
מאד שיעבור על רציחה, אפי' אם אינו איש כשר, כי
אין לו תאוה לזה, ואפילו כשמגיע ח"ו לתאוה כזו ר"ל,

(מז)

ישנם מנהיגים שאין גדלותם מן השמים, רק מתגאים על הדור מעצמם בהנם — יש להם כח אפי' להעניש מי שאינו מכניע עצמו — אין זה מעניש אלא מוזק — על ידם נתגבר תאוצה נואף בעולם

ליקוטי

תקעו אמונה ה

מורה"ר תנינא

מאליהם, ופתנאין מעצמן על הדור בהנם, כי לא ניתן להם גדולה מן השמים כלל כנ"ל. וע"כ נקראים גרים, על שם (תהלים סג) יגורוהו על ידי חרב, כי ע"י הגרים נקשה חרב הגאווה כנ"ל:

ו ע"י הגאווה של אלו המנהיגי הדור, ע"י"ו הם מנכירים תאוות נואף בעולם בבחי' (משלי ו) ואשת איש נפש יקרה תצוד, שע"י גאווה מתגבר תאוות נואף (ג), שהיא בחי' חותם דסמ"א, בחי' (ויקרא טו) החתים כשרו מוזכו. כי ע"י חרב הגאווה דקדושה, מתגברים על תאוות נואף, בבחי' (תהלים מה) חגור חרבך על ירך, אבל ע"י חרב הגאווה של אלו המנהיגים הנ"ל, שמקבלין מהגרים כנ"ל, מתגבר ח"ו תאוה זו כנ"ל:

וע"י נטולין חרב הגאווה מנהיגי הדור, שמתגאים על הדור בהנם. כי יש מנהיגים שמתנהגים כרבנות, ומושלים על עם דל. והם מתגאים על הדור בהנם, כי לא ניתן להם גדולה מן השמים כלל, רק הם מתגאים מעצמם

על הדור בהנם. והם מקבלין חרב הגאווה, בבחי' (דברים ג) וישור חרב גאומיך, ע"י הגרים הנ"ל. שהם מכניסין גאווה בישראל כנ"ל, ומושלים על עם דל בהנם. ויש לתם כח אפי' להעניש את מי שאינו רוצה להכניע עצמו תחת סמשלתם, וכל זה ע"י חרב הגאווה הנ"ל. ובאמת אין זה נקרא מעניש, אלא מוזק, כי הן מוזיקר עלמא. והה קשים גרים לישראל כספחת, בחי' ספיחים שגדילים מאליהם. היינו שע"י הגרים, נטולין גאווה מנהיגי הדור, שגדילים

(יז)

יש עכשיו לישראל כיסופין גדולים להשי"ת לפי שקרובים אל הקץ — לבן העמוד הבע"ד הרבה מנהיגי שקר — צריך לבקש הרבה לזכות לצדיק אמת

ליקוטי

עח

מורה"ר תנינא

עכשיו קרובים אל הקץ מאוד, ויש עכשיו לישראל ניצנועים גדולים וכיסופין גדולים להשי"ת, אשר לא היתה כזאת בימי קדם, וכ"א נכסף מאוד להשי"ת, ע"כ הערים הבע"ד והכנים מחלוקת בין הצדיקים, והקים בעולם מפורסמים הרבה של שקר, וגם בין הצדיקים האמתיים הכנים מחלוקת גדול, עד שאין אחד יודע היכן האמת, ע"כ צריכין לבקש מאוד מהשי"ת, לזכות להתקרב להצדיק האמת:

וצריכין לבקש מאוד מהשי"ת, לזכות להתקרב להצדיק האמת, כי אשרי למי שזוכה להתקרב בעודו בחיים חיותו לצדיק האמת, אשרי לו אשרי חלקו. [כי אח"כ (היינו לאחר מיתה), קשה אז מאוד להתקרב, וצריכין מאוד להרבות בחפלה ותחנונים מאוד, שיזכה בחיים חיותו להתקרב לצדיק אמת] כי הכעל דבר שם לבו ע"י"ו מאוד עכשיו, לכלכל את העולם, כי ישראל הם

(יח)

ר"ת של רבי זה לעומת זה

ליקוטי

קיא

מורה"ר

קלא ראש בני ישראל (שמות ל) ר"ת רבי. ולהיפך רשעים בהשך ידמו (שמואל א' ב') ר"ת רבי:

(יט)

צריך לחפש מאוד אחר מנהיג אמת ולהתפלל ע"ז הרבה — ע"י מנהיג שקר באין לאמונת כוזביות

ליקוטי

תקעו תוכחה ח

מוהר"ן תנינא

אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאד מאד אחר מנהיג אמתו כזה, וצריך לבקש מאד מהש"י שיזכה להתקרב למנהיג אמתו, כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות, כי כשמתקרבים ח"ו למנהיג של שקר,

ע"ז באין ח"ו לאמונת כוזביות, כי מנהיג של שקר, הוא בחי' נביא השקר, בחי' (מלכים א' כב) רוח שקר. ועי"ז, אדרכא נתקלקל הסדרה, ובאים לאמונת כוזביות.

(כ)

ע"י מפורסמים של שקר נתעלם ח"ו שם ד' — מזה באין שריפות בעולם

ליקוטי

בראשית טו

מוהר"ן תנינא

אבל יש ח"ו התיפר מסש, כשנתפרסם ח"ו מי שאין בו שם ה' כלל, וכשנתפרסם ונתגדל שמו של זה, כביכול נתמעט ונתעלם שם ה', ואזי נתגדלין בעולם בעלי שמות וקדריים שקורין (מאטיריו), ובאין לעולם ח"ו דברים, שאין מועיל להם כ"א שמות המוטאה ח"ו. שכל זה היפר שם ה', כי נתעלם שם ה' ח"ו. ואזי נסתלקין ונכנעין מאורי אור ח"ו, שהם בחי' מאור העינים, בחי' תלת

גוונין דעינא וכת עין, שנמשכין משם ה' כנ"ל. וכשנכנעין מאורי אור, אזי מתגברין מאורי אש. ופזה באין שריפות בעולם ח"ו, ע"י שמתגברין ונתגדלין בשם, אלו המפורסמים של שקר. שע"זי נתעלם שם ה' ח"ו, ונכנעיים מאורי אור, ומתגברין מאורי אש, בחי' מרומם שלח אש, שזה בחי' שריפת ביהמ"ק, שנעשין ב"כ ע"י הסתלקות מאורי אור, שע"זי נתגברו מאורי אש כנ"ל:

(כא)

המנהיגי שקר הצבועים עיקר יניקתם מהצדיקי אמת

ליקוטי

טו

מוהר"ן תנינא

טו אלו המתפארין עצמן כשקר, בגדולות ונפלאות, וכאלו אין שום דבר נמוע מהם, וחכל בידם, ויש מהם שהם מנהיגי הדור, הנה עיקר כחם ויניקתם, הוא רק מהצדיקים הגדולים, כי יש צדיקים אמתיים גדולים במעלה, ויש להם פה קדוש, ודרכם לדבר גדולות ונפלאות. והם כאמת יכולים לעבוד ה' בכל דבר שבעולם, באכילה ושתיה ושאר דברים, וכמוכא בכוננות שלפעמים מסתיקין דינים ע"י אכילה ושתיה. ויש צדיקים אמתיים שיכולין לעשות פדיון ע"י אכילתם, וכיוצא. ומסתמ תתפארות

של אלו הצדיקים הגדולים שיוצא מפיחם הקדוש, מזה כא שנמצאים צבועים שקרנים שמתדמים עצמן כקנה, ומתפארין עצמן ב"כ שם כאלו הלשונות של התפארות, שיוצא מפה קדוש של הצדיק האמת, וכעין שמצינו בכביאים, שירמיה היה מתנבא בשוק העליון, הנני שובר את קשת עילם וכו' (ירמיה סט). והנני כן עוזר נביא שקר, היה מתנבא כלשונו זה שם להיפר (מנהרדון סט), כמו כן מתנבא עכשו כנ"ל.

(כב)

— עוד מהרה"ק ר' נחמן מברסלב זי"ע —
עולם הדמיון

כה אכנייה ברזל

(ג) עם אחת מיסרי רבינו זצוק"ל לבתו אדיל ממפורסם
אחר, שתשע שנים הי' מתפלל בהתלהבות מאד יען שחתול
גרה והקיסה אצל הדלת ונדמה לו שהחסידי'ם דוחפים את
עצמם אצל הדלת, ואחר כך נודע לו שהוא חתול נמצא שהיה
מתפלל לשם החתול רח"ל: (נספח לס' כוכבי אור)

(כג)

אל תביט אל-מראהו

(כו) פ"א אמר רז"ל שלשה דברים פעלתי אצל השיי.
א) דאם גדלות האב איך שוין פון אייך צובראכען ווי אזוי
איהר וועט דאווינען וועט מען זאגען, איי ער איז אבראסליווער
ב) איין עבירה וועט אייך קרענקען עס וועט אייך שוין ניט
באקומען אפילו איהר וועט טאהן וועט דאס זיין אהן הענט
און אהן פ"ס. ג) מפורסמים של שקר וועט איהר זייער פנים
ניט אן עקען איהר האט שוין פארזיכט אוגארשען וויין:
(שם)

(כד)

עוזריו של הס"מ

(כד) אמר רבינו ז"ל, על מלה"מ להמית כל העולם
בגז"ר יכבד עליו הדבר, ובכך העמיד לו עוזרים בכל מקום
הרופאים להמית בגשמיות, והמפורסמים של שקר להמית
ברוחניות. גם אמר פאר צוויי האב איך מורא, פאר איין גוי
אין פאר איין פאלשין גוטין יודין זיי וויסען גאר ניט אזוי
ווייט פון זייער כת, זיי זאלין דאס וויסין וואלטיין זייא נאך
ערבער גיווען הי' ישמרנו. (שם)

(כה)

בעיקבתא דמשיחא מתגברת מאוד הקליפה של הגבחות והחוצפא — כל מה שאדם

שפל יותר, הוא יותר מתגדל

יושר דברי אמת

דרך אמת

יב

ובכמות שפועתי סוקן אחד ישיש תוארו כמלאך אלהים תלמיד מוכתב של בעש"ט רשמו ר' דוד מפיאקליב ששכת עמי בחיותי אצל מח' ק"ק משיארי אוסטרא שאמר שכדורות הללו מתגברת מאד והקליפה של הגבחות כמ"ש נכמ' (מוטת י"ט) בעיקבות משיחא חוצפא יטמא, והמקם מחמת שהם זרות שפלים והם רחוקים מן השרש כמו עקבים שהן רחוקים מן הראש ולואת מתגבר והגבחות עליהם מאד כי זה היסן כל מה שאדם שפל כמעלת יותר הוא יותר מתגדל כמו שישנר כפי העולם זה כי הגבחות כא סתעדר הבנה והבונה לפני השי"ת שפסילא כל עלמין וכל מי שמתרוקן פסנו יותר ע"י עבירות ושפועים הוא עץ פנים יותר ונכח לב, וצריך להוחר הרבה מי שרוצה

להתקרב להשי"ת אע"פ ששוא הגבחות, אבל דבר זה הוא בלב בבל עת הלב מתהפך לתאוה לאהוב השבח ולשגוא הגנות ואין כבוד חוה נקי מזה כלל אפילו הצדיקים הגדולים וזאת הידי מגולה בני עליה שוכו לקבל אולפן מפי הבעש"ט ולה"ה תלמידיו ואהוו כתיבתם וזולתם הכל ולכדים כפתי זה כמו שאנו רואים בעתיד כבוד הזה הקפסא והקפאת השי"ת ירחם עלינו וצריך לבקש מאד על זה מלפני השי"ת שיצורנו על זה וכפרט בעת אמירת אלהי נצור וכו' כאמרינו ונפשי כעפר לכל תוהה צריך לבקש מאד כבוונה נכונה על ענין השפלות כמ"ש ברה"ק ע"ש.

(כז)

ישנם אנשים המדמים עצמם לצדיקים ומלאים כנאה ותאוה וכבוד ומדברים מרה

עץ עובדי ד' באמת

יושר דברי אמת

דרך אמת

כט

ובכמות בזה זה גבר מאד זה הקלי"ט החפ"י והמתחב"כ בלחמות להט הרוב המתחבכת מחבר לחרב כמ"ש כלי"ה לה"ה חו"ל עתקו וגם גדלו נברו חיל אנשי רשע וקצתם זוכים לצדיקים ות"ח והסרדים מעופפים לבנים רק לא נמחרו להם סכבוד וקנאה ומקנאתם מפילים סוס בקדישם בשקרים וזוכים ומדברים מרה על עובדי ה' באמת והכל הוא שנתחמו כפיתוי הנפש שכל הגדול מחברו יצור גדול היסנו (מוכח ג"כ) אשר אמר הרב המגיד נ' ש"ח"ל כל הגדול מחברו כלבו נמצא יש לו גבחות בלב לזה יצור גדול היסנו ר"ל יצור מחוגל מעצמו בעון הגבחות והקנאה שמתקנאים שראים חכמים הג"ל שבוטנינו יש לנו עם טוב ואנשי העולם מהומן עם המהורים כרוכים אהריותם מאד כמו שראוי להיות באמת להיות כרוך אחרי החכמים וצדיקים באמת ולהתאבק בעפר גרליהם ואלוהים אין און מזה וכלכם דומה שהם צדיקים וחסידים ות"ח יותר מזה לואת מפילים סוס בהם ומסציאים שקרים וזוכים שלא

עלו על לב כמו שארע בזמניו והכל כרי לפחות שסם כמ"ש כל זה בתו"ה שיפתה הצה"ר לאדם בוח ענין ע"ש כפוף מ"ה משער יתוד המעשות, וגם מי שלא ימצאו בו שום דופי ושמן כמו שזוהר ר' מנחם טענדל ז"ל היו אומרים עליו המלעינים שהוא באמת צדיק אבל הוא בעל גאווה גדול וכדושה אומרים על הרב המגיד נ"י והכל מחמת פיתוי הג"ל כי אלו יורעים בעצמם האמת שעניין לא התחילו לעבוד השי"ת כלל וכלל כי אלו זכו לשם יראה אפי' דעו א' כמ"ש למדריגות אחרות הן יודעתם אחר הצדיקים הולם שלמדום דרך השי"ת כמו שיש באמת גאונן עליהם שהבידו זה ודבקו לפני הצדיקים הג"ל לעבדו אפי' מרה מפני שנגעו ה' בלכם ורצו לעבודו באמת ורצו כנענייה באמת להיות זכך לאריות כי הכינו שעריני אינם יורעים והתחלה לעבודתו ורשע אחר עבודת השי"ת ומצאו והשכילו מחכמים הג"ל שלמדום וקבלו כל אחד מהם לפי זכות ונמתו.

(כח)

— הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג ז"ע —

איש בער העולה לגדולה משפיל גאים ומגביה שפלים הקוראים לפניו

רבי רבי, וההיפוך באדם גדול

ובס' עולת תודת ח"א מתאמר ק"ב להג"ה א' שטלנקס ז"ל כי שטעם מהר"ש ז"ל כפי קרה לא המור אחד טוסס כשאתי ולא הרעוטי את אחד מהם. שלכאורה למע נקיע דוקא חמו"ר והרכיב עם רעת האר"ם. אמנם הנה נודע הנהגת עולם כשפל אס עולה לגדולה לראש או לשר ומנהיג. משפיל את כל זקני העיר שהיו מלפניו ומורידם מגדולתם. יתן המה אינם שפטים כי"כ לפניו. יתן גם טרם בואו יטבו המה כסאלות (משפט. ומודעים למשכב. וכו' לא נכון לפני איש בער. לכן מורידים

מגדולתם. ומגביה נפס הוללים. כי המה כפופים תחתיו. ויתנו לו יקר. ויקראו לפניו רבי רבי. לא כן אם הונבה אדם גדול הוא ינהג כבוד בזקני ונכבדי העיר. ולא יגביה שפלים למרדום וז"ש. לא הגבחות לא המוריד אחד מהם נשאתי. לא הגבחות עם אדם שפל הדומה לחמור. וגם לא כולדתי אחד המיוחד השנוב מגדולתו. וזכו לא הרעוטי א' אחד מהם. היינו הנכבד כטעם כמעט ככך אחד הטעם שפירשי' המיוחד טעטם. ודפי"ח עכ"ל:

(שמן הטוב ד' ע"ו)

(כה)

או לו למי שהעולם
מטעים בו וקוראים
אותו רבי והוא ידע
בנפשו שאינו כן,
ואעפ"כ מכנים בקרבו
את הטעות כדי לצבור
הון כסף

אור

וגראה בדרך לחות אשר כבאן מוסר השכל
לאשים המתחילים ומתפארים לקרותם בשם
רבי כאשר טוב ענה גדול הזה רבים הסעיף
הארץ אשר לא ידעו בין ימים ושמאלם ושפין
קורין שם לעולם שם רבי וכארחי מאמרו ז"ל
אוי לו למי שהעולם מטעים בו לבחור העינין
תמוה ובו מה הטעם זה שהעולם מטעים בו ראוי
להם לשון האוי שהטעות נגד פניהם לטעות
בלשם בער ולא ידע אמנם האיש שהעולם טוענין
בו נקח משען ולא פסל טוס רע כזה שהעולם
טענין ולמה לקרות עליו אוי אמרי כלמת ידע
חשוב כנפשו חי לרוב נגמור האה"ח רעש ואיך
מהראוי אפילו אלף אנשים שלא הריחו בו
ואינם מכירים את משען ומשכח"ו אותו לקרותו
בשם רבי האמת שהטענין נגד פניהם עינים למה
לו להטענן מזה ונפשו יודעת מאוד ששקר
עני בפיהם ואין האמת אחס ואל יכנים הטענין
בקרבו שראוי כלמת לקרותו בשם רבי וני
שקבעי מדעת והעולם מכיר"י בקרבו את הטענין
בדל"ח אוי לו ואוי לנפשו רעה כי ידע חלוט
בנפשו אם לדיק הוא או רשע ולזה כיוונו רז"ל
אוי לו שהעולם מטעים בו פועל יולא כלומר
מכנים"י בקרבו את הטעות והוא ידע האמת
ועינין תועה מדרך השכל וקונה לעלמו שסרבו
ודעו להינות עולם ממנו וכל העולם יעריחו
בשעונו כמזון וכסוי וכל ידעויותו המרובים ורבי
יוסי בן קסמא כאשר פגע בלרם אי מנדולי
הדור איש חכם ויטון וכראותו את רבי יוסי
בן קסמא טוב ברכות אמר לו בדרך רמז
רבי מלחם מקוי אחס כלומר מאין קמת לך
שם גדול לקרותך בשם רבי ומלחם מקי"ח אתה
ומי מלמדך להועיל מנדולי ארץ ורמזו לו
מי העולם בקרב הטעות לזה השיב לו מעיר
גדולה של חכמי ושל סופרי"י אי וכראותו

רמזי חתת

המאיר

כי כן השיב לו היטב חרה לו כהגא"ח את
נפשו ותפארת לו מן הא"י לומר מעיר גדול
של חכמי וסופרי"י ולפי דבריו אמר לו
כמדומה אי רבי לרוב שדמור עמו במקומנו
בראש הקרוא"י לעמוד במקומו דגוני"י ועוד לרוב
ואני אתן לך אלף אלפי דינרי זהב וכסף ואחרי
טובי ומרגליות חלף עבודתך ומורכך כי הוא
מהמקבל"י שסכנה להם לחשוב מספר קטן כי
מספר גדול אלף אלפי דינרי זהב וכסף חלף
עבודתו נגד הטעות השיב לו רבי יוסי בן קסמא
לא כן טועה אחס כי אם אחס ותון לי כל
כסף זהב ואחרי"י טובי ומרגליות שבעולי"י איני
דן אלא במקום תורה ומעול"י לא עלתה על
רזוני כאשר דברי לומר הוי"ו לומר ומלמד
כשכיל טובי האוי"י עמי וידעתי נאמי שהעבד
לרוב נבזה ולא ללורך עלמו וכן כתיב בספר
תהלי"י עיי דוד מלך ישראל עוב לי תורת סדך
דייקא ללימוד לשמה למען תהיה תורת ה' בפי
מלפי"י משמעו לשון לימוד כמו ואלסרך חכמה
יראה מאלפי"י כסף וחי"י מללמד כשכיל זהב וכסף
ולא עוד שבעת פטירתו של ארם אין הכונה
במלת פטירתו לשלמו כי"ח הכוב בשע"י פטירתו
של ארם מן הספר לרוב ולעמיד עבודתו בחן
מלכי"י הכרחי"י שכלתי אפשר וזלוחו או מליון
לו לרם לשון התחברות אין תהגר אליו לא
זהב לא כסף ולא אכנים טובות ומרגליות אשר
כשכיל"י יגל מכל לרה ולוקה ומרהורים רעים
וכדומה ממקרה ופנעי הזמנים כי"ח טפל תחת
הזון ואינו יכול ליתן עולת לנפשו אך יספור
אלה תורה ומעשי"י טובי המלוי"י לו ותחברו
בלוח לבו מהם ובהם יכול לקנות שלימות לנפשו
וליהגוי"י עשה כי התורה אור לנתיבתו ולזה עיקר
מגמתו בתורה ולא לקבל הגא"ח בעבור המזון
והכסות

(כז)

כעיי"ו מהרה"ק ר'
משה מקאברין זי"ע

אור

הורה משה

ס

ישרים

(מרגליות דני מאיר) או רבי
שהעולם מטענין בו, כלמת מה יעשה
האיש אשר העולם מטענין בו וחייו
אוי לו י"י, אך אם נדקדק במלמד חז"ל
אשר טענין לא כלמד רק מטענין בו,

סודות או למי שהעולם מטענין את
הטעות גם בו, און עד אליון מייגע או
עד א"ח עינים, ולכן אם הוא בעלמו
סכר ערבו אין חשש אם הטעות טענין בו.

(7)

הרב המדמה עצמו
 למלאך ד"צ ובאמת
 הוא ערום וערי, תורה
 יבקשו מפייה ואז
 יגולה חרפתו — גם
 אז יכנס לביהמ"ד בין
 החכמים כי הם יכירו בו
 וישתחו רק על פחותי
 העם — גם כנחה לו
 החכמים עצמו לעשוק
 בעניני גשמייות מן
 יגור ראשו ורובו
 לתאות גשמייות

ויאמר כי לא משה אמר לא הכניי נני
 האן ואמרת אליהם לנש לא יעמל
 כעמיו ולחלום ים להקק מהרלי לומר לנש
 לא יעמל כחשדמך על הכלל בני האן ונש
 ככלל ודיס כפרס אמור לא הכניי לען רכי
 בני האן ניכ לען רכיס ואמרת אליהם הכל
 מדבר מכלל הכניי ונמר אמור בלשון יחיד לנש
 לא יעמל כעמיו והסתלקות כנר ונרס כנרס
 הקדמת אף זאלו כללית פס ישראל סקר
 קדושים וסרת נעשיו תולס רק כענינות
 כמחצות ארס לן, עשוי נמחשתו כנח משרת
 מקדש ספרות אלוהת ויחס מרסס לפסוי
 דקדוש וגו' פ"ס וכלל זה תורס פסדת ארס
 לט ג' מחשבותיו ופסדי חושן לפסדת סרלו
 ואז ראי לנשותו ולקחתו כסס כהן כיני
 ולעוד אה פסדת סקרס וכאלו נלכר לקמן
 לייס סירוס הכתוב והכחן הגדול מחדו פ"ס
 אמר פ"ס החלות פתח מדור סוס רכי סס
 המחללי ומדמי כנשש ססס ססס
 גנול' אה ארס כלל ססס ופליס שיעל לארס
 להאיר ולעות כנוד ורלך לנשות' כסס
 הכניי אה חורס יקבשו מסי' לומר דבר'
 חורס ונשאר ואמרתו בדרך לחות אהר חכמי'
 הגידו אה ברס דומה למלך' ה' גנול' חורס
 יקבשו מסיכו סכוכה כי נחמת מי שטנפ
 ירלס ה' כנל נדור' מכיר אה עלמו וכחינו
 ויחס מול' דנור לפי אלה' אסי מתורס
 ונשאר כ"ח לפך בחינורו הסגנו ונחמת
 רחמנ' לנח נני ולחד המרנה וגו' למנפ
 י' לך רכ מן המחשאי ומחללי' סדרמה
 אה עלמו למלך' ה' גנול' ויסי כעיר עלמו
 כסס ככהן גדול אהר יולק על רלשו שמן
 הכיסי לחמסו להקק לאהר' להנות ממס'
 עלה וחוסיה מתורס וחפלה ונחמת הוא
 כעשמו פרוס ופרי' ארס לח' אל ופניו לא'
 עמד כסוד פס ה' ולא פסס אהר פסיעה אחת
 כספרס ופסוי פשו רחבה פלוי ומדמי' אה עלמו
 כעובדיס אה ה' נחמת ונכס לו יכוס והכלס לא'
 דע עלמו להחן כדבריסי זיל אה הרב מוס'ס
 על סרכ מן המחללי' דומה למלך' ה' גנול'ס
 כלומר שחמס' א"ס לסס להיות מן הגדולים
 עלה כישו' לברר ולרפת רוח עשוחס חור'
 יקבשו חמו' רוח כשיפתח פ"ו כמתורס כחמ' נחמ'
 מה מוסיו ככח ונחון ויגלס כעלמו חרפתו
 וסקתו כ' מוסיו רכר אה תלמיד חכס הוא
 ופי' פסס פ' וכן י' לרנח כמחמה כל תלמיד
 סלך חוס כנוד לא יכנס לבית המדרס כי כ'
 שתרלס אה הכניו' להרננו כעניניס סכוח'
 חכס ורלך לברר נממה יסס כיו' סלס הוא

אמר רבזי אמר והוא

מן סדר' ושלמים לה סוכרו חכמים
 כדבריהם לא יכנס לבית המדרס כן ישי'
 משלמים דושים כי החכס פניו כרלשו
 לרפת ולכח רוח שפוי והכרת פסיה על
 ארסי שופי אה ולכן לא יכנס לבית המדרס
 ויתרסק אה עלמו מהס כמלל עיניו וזה
 תמנך מלכותו להסחר על פחותי העם
 אהר דפת כעשו כעשוי יח' כסל וכסר
 לא ידע ולא יכיר רוח עשוי וסכלותו אהר
 כל עלמו להנח אה הכניו' לשלול חכס'
 ולסס ולק' אל יכנס לבית המדרס כן
 ללפ"ס חכמים כמסלר אהן רוח הוא כאלוהס
 אהר דרסו דרך המלך ונחמת אה אל רוחו
 לכסו לא כן ידמה כי אה כל עלמו ונחמתו
 שגיני מסיסי מפסוי ל' העלה לכורס יחכך
 ואסי כשמוכרת לפעמי' לברר פס ואסיס
 מענייני גשמייותס פס כל זה סנימי' מחשכתו
 דנקקס כרונמו' אלוהת ומפסכו הכל כחכמה
 ורפת לפסוי הכל כהתקשרות לכלתי יסרד
 מחשכתו ממס' יחכך אהי' כמעט רנע ארס
 אהר אלה לו ראי נחמת לנכותו כסס כהן
 השבור למה ה' חורסו יקבשו חמו' דיקא וזה
 מולחו ולכו כסח כאל כסדר' לא יסיה
 מדרך ה' כסכת פחותי סתך כגנל' ליהסת
 ממוט פלה מול זה נח רחמו אהר יסס ה' אל
 משה אמור אל הכניי' הן העם השובדיס
 אה ה' נחמת המכורס כסס ככניס בני אהרן
 דיקא' ולא כפת אהרן כעניס בני קהות
 התורה שלל ירו מחלוח לכס ואף דרסס לכנס
 ה"ר כרס ולקלוט פלוי ודורכרס החתום מוס'י
 פליה' והמה כסס כניס יקרלו ולא כניס ולכי'
 אהרן מולס עליה' להאיר ולעות כנוד לכרות
 אה כני יכרל דרך הפסודס וגס לשלול
 מהס עלה כעניי' העול' כי כחס יסס לחקן
 אה עלמי' וגס לחקן אל אהר'ס ללפסור
 להכעעריס מדעת קונו סכנה לסס להכרס
 אה עלמו לעסוק כעניי' גשמייות מן וזלוי'
 יבררו פס רלשס ורובס אהר' העם אהר'
 מחות כעשיות מפעיר ממשל ומסס ולמ'
 זה מחדר כיד כסל' ולכ אהן לרפת ולהשכיל
 לך לברר ולהנח עממה וזה נגד אמר
 לנש לא יעמל כעמיו וי"א הככות מן הכלל
 כניס בני אהרן כן אה מדבר מוסרס בני
 ישראל מי סכסכר מדעת קוט והכרתו חלשה
 אלוי מזהיר הככות סרל' לנכסו לכל יעמל
 נעשו כעמיו להכניס אה עלמו לעסוק עממה
 סכוח'י לברר חיו כמולדת ה"ר כרס וסמר
 נכסו ויחק מהס ויק' לו דרך אהר סכח סלוי'
 טוב לו כזה וכנח אהן :

(א)

— הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע —
הבא לטהר באמת מאירין עיניו מן השמים למצוא צדיק אמת —
בלא"ה יוכל לרמאות עצמו כל ימי חייו

דחי

תוריע

אילנא

וככה לעבד
מכיינן לו אם כל מנמתו הוא לבא לדרך
האמתו שיזכה לעבוד להש"ת בכל לב
ונפש. (ב) [ושמעתי שזקני הק' הרבי ר'
ירחמיאל ז"ל אמר ע"ז שכאשר נוסע א'
לאיזה דרך וכל מנמתו וכוונתו הוא למטן
ללמוד ממנו דרך לעבודת הש"ת אזי מן
השמים מאירין לו עיניו לילך בדרכ אמת
ואף שהצדיק אינו לדיק הדור נותנין לו

כל משאלות לבבו ומשיג כל המדרגות האלו
הי' נוסע אל לדיק הדור אך אם הצדיק
אינו לדיק אמתו מאירין לאותו האיש שינו
לאחר כך מכהן כי אין לך בכהן מה לעשות.
וכ"ז אם כוונתו השמות בלי שום פני חבל
בלא"ה יוכל לרמאות א"ע כל ימיו ויהי'
חסיד ומאומה לא יהי' בידו ולרדף להיות
ע"ז משכיל ונבון ואחר כונת הלב הן הן
הדברים]:

(ב)

את הצדיק האמת צריך להפיש בחיפוש אחר חיפוש — אין הסימן במקום
שיש שם הרבה חסידים — גם תורה ותפלה אין סימן רק אם יש שם נקודת
האמת לאמתו

ונחזור לענינו. העיקר הוא שיחפש בחיפוש אחר חיפוש אחר לדיק האמת כי בתנועה א' שעושה לאיזו
פני' יש לו יוכל לאבד ח"ו עולמו [וזקני הק' מוהר"ר אשר הגדול סקארלין ז"ל אמר לבנו
הק' מורריא עד שראה אללך שחשבה ה"ז תנועה שאינה כנוונת הלב לאמתו מוטב לי לילאות שמהי'
משרת אל עושי שבר] והכנה תפלה ותחשבים לריכס לשפך לפני הש"ת שיזכה לבא לדיק האמתו שירם
לו דרך אמת בעבודת הבורא. [וזקני הק' בו ר"י ז"ל אמר דעו שבשקבתא דמשיחא יהי' הרבה
צדיקים ואם תרצו ליסע לאיזה לדיק אל תשימו עיניכם אל המקום שיש שם הרבה חסידים (וכנתיב מלכותך
כ' ואמר הק' סדר"ם מרימנא:ו ז"ל כשיחשפו לנו מהם אנשים או לכל היותר ב' תמות אזי תתני
נשלה מן השמים ותצו עולה הנע"ד והסימן כשמרגיש הצדיק איזה פני' דקם מהם אזי בודלתי יש אצל
מלך השני ואמר שכנגד ק' אנשים יש ככתו לעמוד וכשי' יותר אין ככתו להגלל וכו' ראה עד כמה
דכרייהם הק' מניעים זי"ע) וגם על תורה ותפלה לא תשימו רק תשימו לב להקור אם יש שם נקודת
האמת לאמתו כי עיני' א' יוכל ח"ו לאבד כ"מ שיגע כל ימי קיוו. וכל מי שיראה הש"ת נוגע בלבבו
יבן הדברים לאסורן ואם תחשבה כעמיתים או תבין ויראת ד' ודעת קדושים תמלא:]

(מטעמי יצחק הגהות על אילנא דחיי שם)

(ג)

— הרה"ק ר' מענדעלע מרימנוב זי"ע —
ותהי מחצת העדה קודש לדי' ומחציתו מהם"מ רי"ף

בספר זוהר חי ס"ס בראשית מביא בזה"ל: אמר
הקדוש ר' מנחם מרומנוב כשבאין אצלי מאה אנשים המשים שלה הסימ וחמשים
באין מן הקדושה ויש בכחו לבטל הרע אבל כשבאין יותר יעזור השיים מערבוניא
בנצח.

(ד')

— הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע —

משל נפלא על הפאשע רביים — לבסוף נעשים בופרים ממש ואומרים שגם הצדיקים הקודמים היו כמוהם

גח) בכזשנרה כפאה מי שאינו חניג או סומא ועובד אי"ע כאלה מהס אי"ט מת מהוקנה עד שיהא כאלה מהס והקנה הרבי ר' בונם אלא מעתה מי שאינו רבי ועשה עיניו רבי וכי היושר שיהא נעשה אח"כ רבי ממלא חוטא נשכר, ואמר משל עי"ז שראון אחד נטע בדרך וראה עני אחד השיב שובב בדרך וזה למשרתו שנימו אוחו על הענלה שלו, וכשבא לבית וזה למשרתו שיקחו השיב ונימו אוחו בחדר יפה וירחצו אוחו ויגלחו אוחו וילבישוהו כמותה דרם וינימו אוחו במטה יפה, וינימו אללו בגדים של כומרים, וכן עשו כ"ז כהיותו עדיין שיכור והי' ימן בה"ט, והראון זה למשרתו ששכרין השיב וילכו מיפק אליו וישאלו לו ויקראו אוחו בלשון ארזי כומר מה אתה רזה, וכשהקן השיבור העני הזה והמשרתים עשו לה' ז' גלעוו מארזוניהס וימחה השיבור מאר מה וזה שיהא זוכר שהוא אי"ט עני ובזוי ועמה שובב בחדר יפה וקוראים אוחו ארזי כומר גם מונח אללו בגדים של כומרים ע"כ ה' נכור מאר ומסופק להפך מה שהא זוכר שהי' עני ובזוי הוא רק חלוס אבל באמת הוא כומר, או להיפך שבאמת הוא אי"ט עני ובזוי ועמה הוא חלוס והמשרתים טימיה לו כל מה שהא רזה וקוראים אוחו ארזי כומר והמיישב אי"ע לטעום מבחן הא הא באמת כומר או חנוס הוא, היינו שיעין בהספרים של הכומרים ויראה אם יוכל ללמוד בהס הנה אז וודאי אמת שהא כומר ומה שזוכר שהי' אי"ט עני ובזוי הוא חלוס וכמה לא יוכל ללמוד בהס וודאי מה שזוכר שהי' עני וזה האמת ומה שקוראין לו כעש כומר זהו חלוס, ובחן וקרא בהספרים הי"ל ויראה שאין יכול ללמוד בהס ואפסי"כ קוראין לו כומר, חזר ויישב אי"ע שלעולס באמת הוא כומר וראי' ליה שקוראין לו כומר, ומה שאינו יכול ללמוד בהספרים של הכומרים אין ראי'. שכל הכומרים אינם יכולים ללמוד בהספרים של הכומרים, והגמגל מי שיעודע בעמנו שאינו רבי ואפסי"כ קוראין לו רבי ג"כ מוספס אס הוא באמת רבי.

במתלה עומן ולומד ברין דלורייתא ורואה שאין יכול ללמוד בהס ואפסי"כ קוראין לו רבי מיישב אי"ע שבאמת הוא רבי ומה שאינו יכול ללמוד ברין דלורייתא נעשה כופר ואומר שאוס לדיק אינו יכול ואינו יודע כלל, וזה כמו מי שאינו חניג ולא סומא ועוסה עלמנו חניג העוש הא ענינעה באמת חניג כן כאן במתלה עושם עלמנו רבי ומכחש קלת ואח"כ הוא העושם שנעשה כופר ממש ויש לו רחיל עונש גדול בעוכ"כ הסיית יעילט ודפחית :

(שמחת ישראל, מאמרי שמחה)

(ה')

— הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע —

מי שאינו רבי ועושה עצמו רבי, עונשו שלא יתנו לו בוקנותו רק מעט כסף

אבל אלו שנבשו אינעמל דרבנן מבני יהודים ראויים לכך קנטר רבינו הקדוש בכל חוקה. ובדרך לחות אמר פסם אחת זבי"ל. חזיל אמרו מי שאינו לא חניג ולא סומא ולא פסח ועשה עלמנו כאלה מהס אינו מה מן חוקה עד שיהיה כאלה מהס (סוף פאה) ומשמה מן הדין שמי שאינו רבי ועשה עלמו כרבי אינו מת מן חוקה עד שנעשה רבי. והנה זה חמיה שיהא חוטא נשכר כשכיל שנקח לעלמו עטרה עלינה ברעמתו, אבל הענין הוא כך. עינינו

ראו כי לרבותינו הקדושים שהיו לפנינו לא נהנו כפי"י כי אס מועט מאד ועשה נותנים לרבי סכום גדול, מדוע זכו כך, לעטס פשוט לאשר מחיר דבר בעני הוא פחות ממחיר דבר מלאכותי, ורבותינו האמתיים היו עבניים בתמימותם והיה שכרם מלמד אבל אלו שאינם באמת רביים שכרם ביוקר, וזהו עיגש העושה עלמו לרבי, שאינו מת מן חוקה עד שיהיה רבי אמתי ולא יתנו לו כי חס מעט מחצית:

(אור עולם אות יא)

(זו)

- הרה"ק מצאנו זי"ע -

היכא תימצא ? רבי, גדול, והרבה חסידים, והוא ערום וערי ?

קל סי צדיק

ורב כמ"ש רכבת כצמח חשדה נתתיך — אפי' מי שהוא גדול ורב, רבבה — תהא אצלו גדולתו — כבחי' צמח חשדה, שהכל דורכין עליו ברגליהם. כך ישים האיש הגדול א"ע כאסקופת הגרמט לרבים. ותרכי ותגדלי ביום גרוים נעווארען, ביום נעקימוען בערי עריים ושערך צמח — נעקייזעלשע לעקעלך (פארות), אין ביום כגד ואת ערום וערי' ביום נאר נאקעט.⁽¹⁾

(1) בהגדה ש"ס שלחן הפתור להנח"צ מוה"ר בן ציון הלוי גאספענויער ז"ל כ' וז"ל:

ותרכי — נעשית רבי, ותגדלי — נעשית גדול, ותבואי בערי עריים — אמרו חז"ל בש"ס סוטה (דף יא) אל תקרי בערי עריים אלא בעררי עררים, יש לך חסידים הרבה, שרים נכונים — השפיע ר' לך כל טוב, ושערך צמח — חרשים נוסקים אליך, והאמת הוא ואת ערום וערי' שאין כך שום ממשות מראת שמים והתורה והמצוה, — ר' מנחם מענדל קרגליות מו"ץ מה אנפני' בשם רבו צי"ע ר' יו"ם אב"ד מסיניטס כחמ"ס קדושת יו"ם בשם צי"ע ר' זיים מצאנו. ועי"ע בספר חין צדק (לחרישי חשנה להר"ר מנחם מענדל בהר"ר משה ישעיה שפירא מדראמירעשעס — מונקאטש תרע"ג — דף י"ג) וז"ל:

ותרכי ותגדלי ותבואי בערי עריים וכו' ואת ערום וערי', שמעתי ממורי בעל קדושת יו"ם ששמע מרבו הגאון הקדוש מוה"ר חיים האלברשטאם זי"ע מסאנו, שהוא אמר בלשון התאוונות, ותרכי' שתוכל להיות מכוונה בשם "רבי", ותגדלי' תוכל להיות מכוונה בשם "גדול", ותבואי בערי עריים מושלם ככל המעלות וכו', ואפי"ה יכול להיות שלא עשית עריין כלום בעבורת השי"ת ואת ערום וערי', וזה מוסר השכל עכרס"ח.

(זי)

קדוש עליון ועלמא דשיקרא

רברי חנה השלם — תולדות — סנס

הנה"ק מצאנו אמר על צדיק אחד בימיו, שהוא עלמא דשיקרא. שאל לו חמיו (מזיווג שלישי) הרה"צ רבי הירש מטארנא: הלא שמעתי פעם שהרבי אמר עליו שהוא קדוש עליון. ענה הרב"ח: אמת שהוא קדוש עליון, אבל מ"מ הוא עלמא דשיקרא...

(זח)

- הרה"ק משינאווע זי"ע -

ב' מיני גדולי הדור

אבות פירק ו' על בנים צנ

(יא) וישמעתי ונסה קדוש רבן של ישראל וכן הנביא עייה יחזקאל זי"ע ושינאווע שיחה בלה עתי' כולאים טני גדולי הדור שרצונת אנשים השכינו לפתחם וקיינו גדלו ושלל אחיו והרגו להביא להם ויעות סדיון כפסח והאחד פירז בכל יום ונה עהביו לו לעניים והסני בנה לו בחים וניווחים ובכל יום עשו סעודות גדולות ולבשו בגדי וולכות ובני ביהו וקוקטיים צנודליות וחסב, ושלח הרשען לשכי מלך לחוי לקיים פירז כחן לאביוכים והסני לו השני שהוא ונח"ס הכחוב סון ועושר צביתו וחזר והסני לו הרשען דעס כחיו ולדקתו אלל בפירז כחן לאביוכים כחיו לדקתו בלא ולוי איכ הנמויק לעלמו סוף ו' לדקתו.

(ט"ז)

— הגה"ק ר' עקיבא איגר זי"ע —

והיית משוגע "ממראה עיניך": ע"י מנהיגי שקר כל העם נראה כמשוגע

ויען והאלתי לדבר על אודות רעקיא וציל אוסיפ להשמיע אי מליד רעיונותיו וחקרי לבבו המדור והוא באור מסוק דברים כית ליד והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה: הנה בכל יום ויום אנו מתחללים והאר עינינו בתורתך ובאמת רבים הם עמי הארץ אשר כמעט רגליהם נפשו במעגלי קרוא מקרא וישישו כנכורים לרוץ אורח סדר איב לא ידעו ולא יביטו בחשבה ילכו ולא ידעו בין ימינם לשמאלם ובחמה רבה ושפת עברים והכמת התורה סוגי להם על מסגרי כבשבע דלתות נחושת וכוירוי ברזל וחפרה הלכנה ובושה חמה כהתחלל בערים ובורים אלו שהרית וערכית כנה ואיך ינשו ויקרבו עני כסא כבוד ויעתרו בעד עצמם כי יאיר ד עיניהם עד בישו נפלאות מתורת פנין? אמנם מלה עינינו מרה על עני העדרת הם רבנים דורשים מורים ומנהלים מנהגי צאן קדשים בטקל נועם כמסות אומר מלה המדריכים אותם על סביעי התורה והתעודה גם פיהו רבינו עיה משתמש בלשון זה ביכרו אל תתנו: והיית לנו לעינים, וכדומה לזה סאמר חזיל בספרי פי עקב חזיל: עיניך אלו חוקנים ובתחומם פי חצוה עיניך יונים מה העינים הללו כל הנהג סהלך אחר העינים אף ישראל כולם מהלכין אחר סנהדרין ואיכט להארך בזה חזת היא חמילת כל איש בישראל כי השיית יאר עני העדה בתורתו היינו הרבנים המורים ומלמדים ויראה אותם אור נונה בתורתו ואין מכשול עלי דרך כדונם דין למור ובשפסם משפסי דת לכל תבוא חיו תקלה על דים והנה עתה התאונה עינינו גם על מסוק שהתחלנו והיית משוגע מסר אה עיניך אשר תראה מרבנים המסונים עלי צבור וממקרים על עדתם בעתות האלו דוי מאשרין מתעים ודרך אורחותיך בלעו יסוך בחייו לא דרך וזון לבס השיאוך ללכת נסיבות לא סלולות והוי המתעים המושעים המוסתים הנקשים ונלקטים כפחי נביאי הבעל ורשתותם היו הכל סר יתרוי נאלתו תעינים אחריהם כמו סני סעגלי צדק ויושר שנו ברואה סקר סלילות חזרה אך זאת קללה נמצת שמה לנו להרסה כנים וכל העם עם קדוש נראה כמשוגע רק זאת ממראה עיניך ממראת ורבנים אשר יש לנו לראות ומסלולנו לטרת עלילה השיבה שומטינו כבראשונה ויועצנו ככתחלה כיהיר בביא

(איגרות סופרים מכתב י"ח בהג"ה)

(ט)

— הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע —

הקב"ה מתנהג עם הרמאי הצבוע רק כפי שהוא באמת

מרנניהו דרי סאיר

1

נאחם וכל הפגזים כלי זים פניו איכ וסו
 מדח פדין וכסניד כרכי שלם רוחם הקכ"כ
חדס שמחוקס פנמו לזר"ק לובס כגד לכן
וכמיסו וסי חסדין סקכ"ס יוקקס חסוס
כפסרה כמו סטח מדוקס סם סלד"ס ח"לס
רמס וחוקן סח ס"ס"ס ס"כ מחכנס עסו
רק כפי מדח סלחם ס"ס"ס יודס משסוס
 בני חלם ורובל פניו יו סל"ס פסוס סח
ס"כ מהכנס סחו כמו סם ח"ס ססס וסו
 מדח פרסמיס חס מהכנס כמדס סלחם :

אך אפיים ורכ חסר וחלם . פסס
 חלם כח לפי הרמזיל
 ח"ס חחד חסכנס כרכנסו לכוס כנרי לכן
 ח"לשלא רכנסו חלל סכיר כו רבינו כי ח"ס
 חסו ככרו שחמחלם כרב לדיק וכסל מדיכנס
 וכפניו יחו סח ח"ס פסוס וחלי סוד יסר
 כרוב וסחמיל הרמזיל לכקסות כח"כ כ"י
 מדוח סל רחמיס מדח וחלם וללל ס"ח ח"ס
 נמסו סו כמדח כרחמיס כי סן חס ילך סי
 ככילו חסנו כמדח סלחם וסו דין נמור כי
 לפי מדח סלחם לריכ"ס לפסות כל חסו

(מא)

אם המנהיגים אינם הגונים ומתעים את העם, איך מבקש הקב"ה מאתנו עבודה תמה, ויתגר במעט עבודת ד' שנשאר

חת"ם

דרוש לר' אב תמידה לשיק

סופר

שילן

ובוא חמ"י קשה כי הקב"ה מבקש ממנו לעבוד ולקבוע ככל לב וככל נפש ומחש יחי' נבנו ונפשנו שנים כעבודתו יח"ש אם המנהיגים צדקים חיים הגונים ומתעים את התם ומתנהלים ליד מבקש תמידה ממנו עבודה תמה ככל לבבך וככל נפשך, ויתגר במעט עבודת ד' שנשאר חלל השרידים אשר ה' קורא, והמשל בזה יתומים שנת אביהם, וע"כ להסתפק כמה שים להם כפי משה ידס אך האלמנה חשבה שלמה באלו כעלה מי רק הלך בדרך למרחוק ומבקשת מיתומים חסדקים לפי כבוד בעלה, והיינו דקחמ"ר יתומים היינו בעולם ולפי אז מכבד ורב ומוליד, ואמותינו כנסת יבראלו מבקשת חסדקים באלמנה שהנך בפניה למדינה ורז"ת שפסוקו ככל לב ונפש ומח"ן לנו לב ונפש צדקים:

כת"י יתומים היינו ולפי אז [סס] ילד לפי שאמר כאלמנות נקח כדמיון ולא כאלמנה ממש כפי הול"ל יתומים היינו ולפי אז. הנה כח"י בפי השנוע ועדתם שם אלהים אחרים פן ואין אשר לא יאבדון ולא יריחון ויהי אם כי אמת דקחי אלוהים שמו מושבעים להם והם עשין כמי"ש רש"י עפי' ח"ה, מינו ים בזה ככלל דיינים ומוסטים ורננים שאינם הגונים שם כאלהים אחרים ומעמיד אשרה אלל מזה, וידחי' יירושלמי [צבויים פיג היג ע"ש] שקרה רבי עליו האומר להבין עורי, וכתיב עמי בעלו ישאל ונקלו יגיד לו תדיש ל"י כפי מקום שנהגו [ריב:]: על מורי הוראות שאינם הגונים, והנה מו כתיב אח"כ ונקסחם ממש את ה' הלקיך ומלאת כהנחי' כי מדרשו ככל לבך וכל נפשך

(מב)

בדורות הראשונים היו גדולי ישראל לעמוד בפרק, אבל עקשו אין גדולים לעמוד נגד המחבלי כרמים

חת"ם

דרוש לר' אב תמידה לשיק

סופר

שמ

חסוף חסידים לכן חסדק אשר בקרבו ולפי עיני' נבין, כיא סמדר ולפי חלטים בתלמוד כידוע כי תלמוד סוף פ"ר שאין נס שום פסולת ובינו לדיק נקי מכל מעשול ואז אינו נמלך בעולם והאספקוף מתגבר עד כי הפסול נכל הפסול היינו הסדוסי' כדאי' פניה הפלים של סגנון היינו כעלי כמים הכל הכל ולפי זו מתוס' (*) וא"כ למס ללמ' תשכמו.

ואם כעשים גם בדורות הראשונים היו נדוקי' וביחוס' וקראים יתמה שם אך לא ה' כולם בית ישראל נדוי' ויראלו לדיקים ונלגי' מעשה המתחוקי' נגדם, חלל עשיו צדקים שועלי' קפנים ופסלי' מחבליים כרמים, ורננינו צדקים רק סמדר ולפי זו עניים נחלים לעמוד כנגדם והם מחבלי' והולכים ורוב דלת העם משכור אהרי"ם כ"ף מושה, והתשוב נוח

(מג)

יתומים היינו ואין אב הקב"ה, וגם אמותינו כאלמנות בלי גדולים, א"כ מי יגדור נדר ומי יעמוד בפרק

630

חת"ם

דרוש לר' אב תמידה לשיק והפסוד על המון ר' יצחק ויצ"ל.

סופר

נגדם, כי גם את זה לעומת זה פשה חלקים, חכמ' סבי' הם מתחברים כח"ן אב הקב"ה, וזאתו מתעצבים צדקים אמותינו באלמנה בלי בעל ת"ח ח"כ מי יעמוד לנו על יגדור נדר ומי יעמוד בפרק, ע"כ חמד למה פרזת גרזיה וע"ז יברכמנה חזר מעבר הם פרי' חיות האומות, ולא העמדת נגדם שום ח"מ, וכי יעלה על הדעת שיהי שדי ירעם וירענה לאותו המזיר, וכי נהם כחני ויתר מוח השדה —

א' יאמר לעינו ע"ד שפסתי יתומים היינו ולפי אז אמותינו כאלמנות, ע"ד שאחיל שפי' שמתון בן שום באלכסדר"י ופי' ירושלים לאלכסדר"י עד מתי אני יושב שומם ובעלי יושב אל"ף. הנה ידוע כי מדינות האומות שאלו גולים בתוכם נקראים אמותינו ומ"ח כשתוכה בעלה, כמו בני חמי נמרו כי על המדי' [כ"ה] או ורשי' [סס], והנה מתברר' כשהקב"ה רחם ממנו צדקים ודין יתן נתיפי' אמות העולם לגלות על ש"ח' יבראל, שלמותם זה יסור כיראל גדולים ועובדי העומדים

(מד)

לפעמים גדול השבטים הוא השורש פורה וחוטבי עצים חשובים מהם

תורת

פרשה נצבים

משה

נו

והנה חזק ונרע"ה כלבם שיעודי' כאן ולא בני בנאש' וקפ"י כי לפני ל' אלוקים ידוע וי' גדול וקטן ושב"א חלוד שקבלה הנביא הוא דבר לכל לעב ויעשה אדם עלמו גדול חזק ונרע"ה לא כן כי הוא גדולה וכבוד והקיס אהם לו לעם ולהיות לך לאלקי' אך הטעם כי מן יס' שבס קטם פה וכו' ואשקר גדול הפגני' הוא השקט ספסל והכי

ולו ה' קדמ וזמן ולגנים חנוני' בן קלוד קייני' הלא ה' נעזי' עדם והסום שמו"י ונקום והוטבי גלום משני' נמס ע"כ הכהה' ל' אלוקים והנכונה לנו ולבני' היום כלבם לפני ל' אלוקים דייקא כי לפניו גלוי וי' גדול וני קטן :

(מה)

רועה נאמן אין מכוין לטובת עצמו ופרנסתו, רק לרעות הצאן ולהעמיד חדת על תילה

ייטב

פנים

לב

יפקוד ה' אלקי' רוחות לכל בשר אדם על הפנה וגו' ולא התי' עדה ה' כלאן אשר אין להם רובה. היילע כלאן שאין להם רובה ומתקאמר אשר אין להם רובה שתעמתי' דלאן תמיד אין להם רובה והכי יש לאן רובה :

וה' כלאן ופקוד ה' וגו' אדם על העדה דייקא כלו' בשביל העדה. והטופח ליה אדם לבו לשמים ולא בשביל עלמו ופרנסתו אמר אשר ילא לפניו [במלחמה] ואשר יבא לפניו במלחמה כפרטי' כלו' אם ילא ויבא להלחם מלחמות ה' לפניו ועמהם להצמיד הדת על תלה ומעמדה ולא יחוס פן יהיו הבנין אשר שמו אחיו לראש עיניו ויוקפה פרכסו ומיזא ולא התי' עדה ה' כלאן אשר אין להם רובה כלו' שהרועה לאן אין ויכוננו להיות להם בשבילם רובה כ"א לרעות א"ע כאמור. ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע ב"ע אדם אשר ירוח בו פרטי' כאשר שאלת סיובל להלך כניעד רווחי של כל אחד ואחד כנגד דייקא ולא להתייחס בשביל פרנסתו והכן :

והג' להכותי בא לבריות דכל מי שנחמנה לפרנס ורועה על האבור ידוע ידע כי משמים אוקמי' וי' ולא תמעט להשיגם ולהיות ניוון מה כ"א חסיה' הטובה ביה למשן עם ה' ולאני להרויחם הדרד ילכו בו והמעשה אשר ישמן ואשר לא תשיגוה. ולא כמו רועה האן שאין הכלה המוונה של היועה בשביל ארבת האן כ"א נטשו כשרו בשב"י והוא"כ הוא רוע"ה וי' ולא הח הצתן

(מו)

ישנם מלבישים עצמם בנגדי משי וכוונתם להונות את הבריות ובאמת הם במדרגה הפחותה

סגן

כשח

אברהם

וזה שסבירו רזיל מחד מחד כיו שכל דוח שתקוח אלוט רימה. והוא כמו שאלהא בספר חו"י ענה" דבהו בשח צא מרימה וחולעה וי' אגשים שפלים ופחיתים שם בנתי' אטש לרעה המתחובה והפחותה מכל כדי מדריגות אדם נביר אדם. ותלבישים עלתם בנגדי משי בימי החול ככדי להבארות ולהונות את הבריות שסבירו שם האגשים החשובים ומכובדים ומעודים שפעלים עלתם כחולעת שני וחס מנחיי כדעת חכי השכל שראוי להם להתלבש בשיראים. אבל בלחם שם רחוקים מלבוש הוח כרמוק מרחק ממשרג. ולכן ראוי להם להתלבש רקמה ובגדי משי בימי החול. דהנה בלחם הרשות נחמה ביד האדם ללבוש עלמו בנגדי משי אפילו בימי החול אך בלבוש שיהי' בנתי' ו' שאמר רבינו הק"י מעולם לא

נכניתי מעו"י' כי שלא יגיע לו שום הלאה והחפירות מה קך חדרבה שעי' לבישח הכד משי שבת מרימה יקח"ה רניחו דחממתא לנחא נמדה העטו ופלטת האמיקות להבזוק נמכות האדם שהיו עפ"י רימה וחולעה יסודו מעפר וטופו לעפר שכומו שיאלכו התולעים אח כשר. זה שסבירו רזיל מחד מחד כיו שכל רוח שתקוח אלוט רימה זה מרמו על האגשים האלו שם במדרגה הפחותה פתי אלוט ותלבישים עלתם בנושי הבא מרימה וטווחם להחפיר צוה. שמן הראוי שיעלה על לבם מזה הענין על משי שהיו נחבז מן הרימה וכמו"כ כמה הם נחשבים שהסוף יהי' שיאלכו הרימה אח בשרם ובמה יהגלו שם רק עפ"י רימה וחולעה. ע"כ יחבוננו להפסיל עתם כחלנית השפחות והי"י גם כחיה"ם בנתי' ואפ"י חולעת וגו'.

(מז)

— בשם הרה"ק ר' צבי מדימנוב ז"ע —

מנהיגי שטכרין להנאת עצמו יעקר ח"ו

רבי	הישד	והטוב	יג
-----	------	-------	----

נאך האם הרב הקדוש הרבי ר' הירש זצ"ל זאגט, דאס וועלט וואנדערט זיך, דאס סאן פאחרט יעצט צו דיא צדקים, וואס אין פרייהריגע צייטן ניכט צו זיין פאלענט, אלא מאי דיא גאולה שליטה ביים איום אויך קיינמאל געווען, אונד ווירד דאך זיין במהרה בימינו, הנהגת בחסדו כל דוריקס איום איין חסד פון זיין ליעבען נאחמען דאס עם גיבט אין יעדען דור נייע מנהיגים, וסיים הרב הקדוש זצ"ל, דער אבער וואס נור להנאת עצמו (אייגענע הנאה) מיינט דער זאלל ח"ו נעקד מן העולם ווערין:

(מח)

— הרה"ק ר' מאיר ממרימשלאן ז"ע —

דור שיא

מרענירא דר' מאיר

עץ לדיק אחד שלא פיר ממונו ללדקס
 אחר עליו ככ"א זה דור דוקסו חנקסי
 פניך יעקב פלה ר"ל זה דור כוא חר שוא
 כי גם חנקסי פניך יעקב פלע ואינו טחן
 ללדקס :

(מט)

תאווה ע"י שבירת כל התאות

עמרת מערכת הדק ר' יהודה צביל מראלי זקנים לג
 הגאון מו"ה עב"ל ז"ל נשטריוו אחד לו כמדוונני אשר הסגנת
 רעזשיקייט להיות גיטער יוד הוא גיב האוס ככל החלואת.
 וחסין לו סייק ז"ל נחכתתו, אחת דרגי, חבל לזאת החלואה אין יכולין להגיע
 עד שמשכרין מקורס כל החלואת.

(נ)

החילוק בין רב לרבי

(יד) בימי מורטו עם הסחופק כלל תקודש רבו העונות ומחוטו הסיק
 מוהר"ה ז"ל מויריטשוב ה"י שוקד מאד בנגלות חוסיק וארבע שיע.
 וחו הסחופק גיב הרצ וכו' שסחיל בעדומו לרפוק על הדרך להיות רבי
 ובוטער יוד, פטס אחר אחר לו הסכס הסיק מראולי ז"ל בדרך לחוה, ביני
 וביןך יש חמשה חלוקים, (א) שאני רשאי ללנות כוונתי, ואחס אייך רשאי,
 ששאלני שוקד על דלתי השיק והסופקים רשאי אזי ללנות שאין לי מרבה
 ואחסו להיות מורה הרדח. ואחס בענדך בחלות ליל וחלך לנקות וחאוור
 החלות והחור וכו' להיות רבי אין כהא ללנות ולונר חסן אזי להיות רבי,
 (ב) אזי יכול לידע וחי כשלונס פעולתי וחווונתי כשאי בקי בכל הדי שיע.
 ואחס אייך יודע וחי ששלונס כוונתך כי אין שיעור לדבר אס עזאש ונקוואות
 או חוטה עזאש. (ג) עלי בשפטי להחיל ענין שונקין אחי אס אזי בקי עשור
 על פי השיע יועל עיינדך אין כחולא ענין כי רעזשיקייט הוא ענין פכיו.
 (ד) אזי לדיך עיר אחת, ואחס לדיך עולם, עיר אחת שפסר שחולא שוונעים
 שיקח אחי לרצ ווירין, חבל עולם שיהי שוונע לקחת אונך לרבי ובוטער
 יוד הוא גערא חתוקה, החוויטת) שאני אחי גם רבי ואחס לא. (ע"ש).

(שס)

(2א)

— הרה"ק ר' אייזיק מקמארנא זי"ע —
אפי' רב ורבי המדבר רע על חבריו שלא בדת
יש בו ניצוץ מב'עם הרשע ועתיד להתגלגל
באבן דומם

היכל דברכה

אלא דליחא נקמרים מי שמדברי לטון שקר ולטון הרע על חניו
כיון סחיים עלו לחניו ונקטר אללו טוים גיד לטון טוח לו
ולחניו מייס חזו טוח ומייס גיד לטון והרע והגיהסם של חניו
לוקח לעלמו כמנוחך בשער הקדושה מי שמדברי על'ך רב כותן
לך מייס ואלו הייט ירע דורן סייט פשלת לו ולין לך מדבר
לטון הרע אלא מי קייט לו כ'טון קל בלגס הרשע ומהלמדיו קל
ג'עב הרשע ח'ף מי שח'ף רב ורני וגדול בעיניו המדברי רע על
חניו ט'ח על פי דרך כ'הארט לעיל כ'ח'ף לח'ף המס'ק ויחמ'ן
לטוים עמיד להחלגל צ'ח'ן דוים כ'בלגס הרשע וכ'כרטי מי
שמדברי על לח'ף קרום אש'ר מימינו לא טעם פרוק'ה בלחי ימוד
ט'נו יחג'ך כ'פס כ'רסם וכ'רתו י'נו ויחמ'ך ויחמ'ך מ'חלל ט'לועלם
וט'שך מ'ח'ך מייס קלה

(בסדר דברים)

(2ב)

יש רב ורבי שכל כוונתו להשתרר על כל ו'השפ'ה
הצדיקים האמיתיים

היכל הברכה

ויס בליטמ'ל עוד חסרים להבדיל
כין העמ'ל ובין הט'בר כין להיות ז'ד כ'בלות ח'כות ל'ריון כ'דולה כ'דעת
ש'לם כין יש הר'נה טעות ומטעין כ'עולם א'ע'ם ש'לויס ר'שעים כל ע'סיוח'ן
ה'ם להשמרר ולהיות רב ורבי ולהתגלות על כל ולהשפיל הצדיקים אמיתיים
ול'ה ל'ריון כ'חנה גדולה בין העמ'ל ובין הע'הר

(פ' ראה י"ד י"א)

(2ג)

— הרה"ק ר' אליעזר מקמארנא זי"ע —
ישנם רועי ישראל ששוכרים שכל מסון ישראל שייך להם לבד
כי הוא רבי וראש הדור

תהלים בן ביחי

כב (ה) מזמור לודו הי רפי לא אחסר, ריל כל להשניעני כזו שים כמה
מיני רועי ישראל יש מי שמוסר נפשו עבור יסועת ישראל והוא מתוך
אהבת ישראל שטוער כקדכו וכלכזו כדוגמ'ה כ'נקות ס'פי אלל משה רבינו ויש לח'ה
רועה ישראל ש'חן משניה ומחסלל כלל פ'ה עבור ישראל אלא שמשניה על עלמו. ס'פי
ע'בדחו ח'נם וזכ' לפי יוז' כ'ר'ש'ה כ'למו'ת לכ'זו הכ'סר וכ'ע'ת ש'כ'לים לפ'ינו
ישראל לבקש עבורם לפני יוז' כ'ר'ש'ה ל'סועתם או לבד מחסלל עבורם אלל אחיכ
ל'ינו משניה עליהם ויש לח'ה רועה ישראל ש'חן משניה כלל על ישראל אלל דייק'ה
על עלמו ס'פי לו כ'ר'מ'ת כ'דעת ה'ו וכו'ין לח'ו ע'מו כ'עומר ח'ינו לבד וה'ו כ'די
ס'פי לו ס'רנס'ה כ'רו'ם ויש עוד כמה רועי ישראל ש'הם ט'ס'קים כ'רע לב'נם על
ישראל ול'מריים שכל המ'ום של ישראל שייך להם לבד כי הוא רבי וראש הדור
ורועה ישראל

(נד)

יש בעל גאון שמשפיל כל יראי ד' לומדי תורה שמתירא
שלא יהי' אני ואפסי עוד — אינו מניח לאחרים להרביץ
תורה — הוא כירבעם בן נבט וגורם לו להשחית נפשו

משכיל אל רר הד כללה פרט א

ראה נא ואלה ענפי הגאון אם אין אדם חזר נחם לקוללם ולעוררם
בגודם גאים ובקטנותם כגודם שיבילו ויחטבו, עד כמה הם החשקנים
ועד היכן הם מתחנפים, וגורמים להשחית נפש צעלים כמות עניוה בפועל,
להשפיל כל יראי ד' ולעודי הוה מצעירו — והגדלם עמו והקטן לו — משום
מדרכי הקהות היל"ר הוא שלם יתפרסם גם של לדין אחר בעולם שהוא
סיח, ועלרים דעובדא, עי"כ יתקטן שמו — וכבודו ופדוהו — משום שאז
לא יסוף הוא עוד אכי ואפסי — עבור כן מן המיוג והלגיכות הוא פיקצב
בעלמו — או עיי' גירי דילין — לפיכך חץ שחוט לטובו לצומו, ולהחלוק, ולהשפיל
בכל עניינים ולקצב שלא יזכר ולא יפקד גם של לדין אחר בכל העמוח הוה גם
משום שהי"ד קודמין למי חביב — ולא ירלם אחד להדין וללמוד הוה גם
הכמוין, כגם שידע שכוונתו רליים לד', והדבר בעלמו מלוה רבה וגדולה
הוא, עם כל זה פן עי"כ יקצב שחשק מועט עכנודו, עומם בכל יכולתו
המבולות להפיר ולנצל דבר זה, כי צעירים נמות אשר לו, כבוד שמים שיחננה
צום נחשם הוא, נד כבודו הכרות והכנות — ומשפטו חרוץ שהמוכע רבים
מלעשות מלוה, הוא בכלל ירבעם בן נבט שרעא והמעי"א. (רמב"ם) [העיין
דבר זה והרלם שכן הוא מועטים בכל יום] וגם גודם להשחית נפשו ענין
הפקד מוע"ע אשר לו משום שכמות וכמות מלוה מוכיח לגמרי מועשות עבור
גדלותו וגיבורו, וגם אחרן מוע"ע שנתקיים יוסקרו עיי' ומשנתו סיגול סגורל
לצבו ושלח פלוחיו לבלבל ולזייף עינין ליעוד חורמו והפלותיו צדנים — שלא
רק לד' לצדו יסוף, וכן צעטיות לרקם וגמ"ח אשר לו —

(נה)

— הרה"ק משינאווע זי"ע —
תורה שהוא מרה בלענה

קדר סי צדיק

שמענו שסיפר: פ"א היתה אצל רבי פלוני ושעתי איך הוא אומר
תורה, לא ה"י ביכולתי לישב אצל שולחנו עד נמירא והוכרחתני לעיוב את
מקומי ולצאת משם, יען כל תיבה שהוציא מפיו היתה אצלי מרה בלענה,
והכל משום שאותו רבי עריין לא ה"י בשלימות כמו שצריך.

(נו)

לא יתכן להיות מנהיג ישראל אם
יש לו קצת גבהות הלב

רברי שח יוא

והנה יחלל צדיק (מי שריב קצ"ב ע"כ) מאן דליבו
אמר ליבו רב, שמה א של מיוות הוא כהבין
כזוכק למי שרלוי לביות מנביג ישראל, שלא יתכן
להיות מנביג ישראל אם יש לו קצת גבהות הלב
ואפילו אם כבר עלה לגדולה והוא מנביג עמו
הקב"ה משפיל דלוי' בנמלא (עירובין י"ג ע"כ).

(12)

לפעמים א"א להכיר בין אאע"ה לבלעם הרשע, רק ע"י תלמידיהם

וכמו שמפרשים המשנה (אבות פ"ה) מה בין תלמידיו של בלעם לתלמידיו של א"א וכו', דלכאורה למה לא אמר עליהם כעצמם מה בין בלעם וכו', אמנם מפני שהוא בעצמו צובע עוד את עצמו ומראה פלפיו שהוא כשר ואומר שאין כוונתו ע"י, רק בהפטר הוא נוקב ויורד עד התהום, דכך הוא דרכם שאין אומרים בפירוש שהם חולקין על דרך האמת המקובל מדור דור רק אומר בבחינה שמביא לזה, ושיטתו הוא כאמת לחלוק, רק שאינו אומר בפירוש ועי"ז אין מרגישים ואין יודעין חילוק ביניהם, וע"כ לא אמר מה בין בלעם וכו' דמבחין הוא מראה א"ע ג"כ כמו אברהם, אמנם בתלמידיו ואצל באי כחו שם יכולין לראות החילוק בינותם מפני שאצליהם נתגלה מה שיש ברבם, דכמו אלו שהולכים בדרך של הצדיק אמת הולכים ג"כ בדרך האמת כמותו, כמו כן להיפוך נתגלה מקודם אצל התלמידים איך היא שיטת רבם ואח"כ גם בעצמו יתגלה ויצא מצביעתו.

(חד"ת תשי"ז עמוד ק')

(13)

למען ידעו דורותיכם: גם נמרוד העמיד פנים כצדיק ועי"ז המריד כל העולם

זהו פי' הפסוק וכוש ילד את נמרוד, הכוונה שגדת הצביעות שלו המרומז בתיבת כוש היא שהולידה את נמרוד להמריד כל העולם על הקב"ה, ובלעדי זאת לא הי' יכול להשיג ומסו. כמו שרואין בעוה"ר בדורינו זה שלכל מעשה שמדיות ואפיקורסות שלהם נזקקים להם הדתיים, וללא עזרתם של הדתיים לטיניהם א"א להם לרשעים להשיג הפסג ומאויים. ולכן אמר הכתוב הוא "החל" להיות גבור בארץ פי' כמדת כוש שלו היינו הצביעות בזה התחיל להיות גבור בארץ להתגבר על כל העולם ולהמריד עולם ומלואו על הקב"ה עד שנעשה אח"כ גבור ציד לפני ה' וכפרש"י להקניטו על פניו. וז"ש על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה', פי' דברים הללו צריכים להאמר בכל דור ודור למען ידעו הדורות שגם נמרוד התחיל עבודתו על ידי צביעות בהקריבו קרבנות לפני ה' והעמיד פנים כצדיק עד שהמריד בזה את כל העולם, ואם ככה ידעו כל הדורות לא יבואו לטעות ולידך שולל אחרי הצבועים שבכל דור ודור אעפ"י שנראים כצדיקים, ויהי נמרוד לאות לבני ישראל שגם הוא עשה ככה והתראה עצמו כצדיק גמור ואח"כ נעשה סמנו נמרוד. וזשה"כ על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה', היינו שידעו כל הדורות שגם נמרוד הקריב קרבנות לפני השי"ת ואעפ"כ הוא נמרוד שהמריד את כל העולם נגד הקב"ה.

(חד"ת נח, עמוד מ')

(בט)

עשו חי' לו כת של צבועים, והם תפסו לרשתו את כל יראי ד'

ואולי דנם אחר כך הלך עשו בדרך זה להיות מכת הצבועים שעושיין מעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס, דבאמת דרך זה עלול יותר למשוך את בני האדם מהדרך לעבור עבירות בפרהסיא. אך אז היו לו כבר כת של פרוצין וביניהם היו אנשים כאלו שהתנהגו בדרך הצביעות וכמו שמצינו ברח"ל שבדור הפלגה היו ג' כתות, אחת מהם אמרה נעלה לרקיע ונשב שם ובקשו להיות כמלאכי השרת כעבדות ה' ואמרו שכל כוונתם היא לש"ש ועי"ז היו יכולים לפתות את כל העולם לרבות גם יראי ה'. וכבר אמרתי לפרש בזה מה ששייכו חז"ל את אברהם אבינו שלא הלך בעצת דור הפלגה אף שהי' יכול לתקנם להיטיב מעשיהם, וכמו כן יצא לו עשו כת של פרוצים וביניהם היו לו אנשים כפסוה של יראת שמים והם התעו את כל יראי ה' להתחבר אליו קמעא קמעא ולדרכיו הפקידים, ועי"ז היו עשו וכול להתחיל דרכו בפרהסיא כדי שבאופן זה יוכל לגמור את רשתו הדוא עצמו שוב לא היו צריך לו להטמין רשתו ולהסתיר מעשיו מפני בני"א דכבר העמיד לו כתות שונות וביניהם כת בלבוש של יראי ה' והם שימשו לו למצודה ולרשת לתפוס את התמימים. וככה רואין מדה זו בעוה"ר בזור הזה שכל פירצות הדור גורסים הכתות של צבועים שאומרים כפיהם שכונתם היא לש"ש שמים לחיזוק התורה והאמונה וכדומה, והם הם שמושכים לרשת הסינות ר"ל את הכלל ישראל, וכ"ל המבקש את האמת רואה זאת בחוש.

(חרי"ת תולדות, עמוד ק"ב)

(ג)

עשו וכת די"א' המה בעוה"ר גדולי הדור

וראה זה דבר פלא כבעלי החוס' עה"פ ויקרא את עשו בנו הגדול מכאן שמחניפין לרשעים בשעתן, ד"א לפי שהעולם בידו קראו גדול. והוא פלא עצום, וכי תמיד הוא כן שהעולם היא בידו של עשו, הלא לפעמים היו גם לישראל ממשלה בעולם, וישנם ארבע מלכויות ולא תמיד היא הממשלה בידו של עשו הרשע. אך הכונה על שרו של עשו הוא הפ"ם, שברוב זמנים העולם הוא בידו ע"כ קראו גדול, וכן מי שהולך בדרך של הפ"ם ובשיטתו הוא נקרא גדול והם בעוה"ר גדולי הדור.

(שם עמוד קכ"א)

(דא)

הדרכי חיים: דתן ואבירם לא היו מגולחים רק הלכו כנגדים
ל'בנים

וידוע מה שאמר מרן הקדוש בע"ל דברי חיים זצוק"ל מצאנו שאין לחשוב ולדמות שרתן ואבירם מגולחי זקן היו, אלא נראין כצדיקים היו ולבושים בעקישועם בגדי לבן, ואפשר להבין זאת עפ"י שכל, דאלמלא כך איך הצליחו להטעות אחריהם ולאטמום סביבם עדה רבה כזו בדור דעה כדור המדבר, אלא ודאי לא היו רשעים בגלוי פנים כי אם בפנימיות לבם ולא התנכרו בחיצוניותם, אבל קמי שמיא גליא, וגם משה ואהרן ידעו והכירו מעשיהם המקולקלים.

(חרי"ת בא עמוד קל"ד)

(כב)

דתן ואבירם עלה בידם להיות מנהיגי ישראל בכח הס"מ ונהו אחריהם כל בית ישראל

וכפי הנראה מדברי התיב"ע הלכו דתן ואבירם עם פרעה ללחום נגד ישראל ואח"כ לחמו עם ישראל בהמטר, והי כוחם גדול להמשיך אחרים ולהטעות את כל ישראל לחלוק על משה רבינו. ופלא איך נמשכו בני אחריהם בידעם שהיו בעצה עם פרעה לרדוף אחרי ישראל ולא יצאו ממצרים יחד עם בני ישראל, ואף על פי כן עלתה בידם אחר כך להיות ממנהיגי ישראל, והם היו בעלי המחלוקת ומנהיגים של עדת קרח ותקהילו את כל העדה על משה ואהרן. וכתב הרמב"ן ז"ל על ה"פ וישלח משה לקרוא לדתן ואבירם וגו' ויחכן שהיו דתן ואבירם נשיאי עדה חשובים מאון בן פלת, ואם היו הם מתרצים אליו הו' און הולך אחר עצתם, וע"כ שלח משה אחריהם וכו' ולהלן כתיב ויקם משה וילך אל דתן ואבירם וגו' שהם היו ראשי החולקים. ואיך עלתה בידם להטעות את הדור דעה. אמנם ה"ק מאחר שהם היו שלוחי הס"מ בלי ספק שיש בכח הס"מ לפסות העינים, ועשה בן להראותם כצדיקים עד כי נהו אחריהם כל בית ישראל.

(ע"ג עמוד ק"ח)

(כג)

כל הכתות רעות שעמדו על ישראל, תמיד הו' ביניהם איזה גדולים שהלבישו את הדבר בלבוש קדושה

והנה דתן ואבירם הם היו שחלקו תמיד על משה רבינו והם היו הראשונים בכל הירוס שהיו ועוד במצרים חלקו על משה רבינו ואמרו לו ירא ה' וישפוט וגו', ולכאורה: האיך יכלו להמשיך לשיטתם את הכלל ישראל דאם היו רשעים גלויים ודאי שלא היו יכולין להמשיך אצלם את בני שכאותו הזמן שהיו קדושים וטהורים אחר קי"ס, ובפרט אחר מ"ת וודאי שלא היו רשעים כפרהסיא, וכמו שאמר פ"א הדברי חיים וזה"ה שלא יחשבו על דתן ואבירם שהיו גלויים, אלא הלכו בגדים לבנים (ווייסע בעקיששעס) דוה מנכן שאם היו רשעים כפרהסיא היו סוקלין אותם שהרי אז בימי משה רבינו דנו ד' מיתות ביד ולא הו' שום מצאית שימצא עבריון גלוי שם, אלא ודאי הו' בצביעות גדולה שהלבישו את דבריהם בלבוש של קדושה כמו שהי' הדרך של כל מטינים ומדיחים שהלבישו את הדבר בלבושים שונים, ואפי' בדור האחרון השפל הוה עיקר הסתה והדחה איך שצודין כרשתם אנשים כשרים הוא ג"כ ע"י שמלבישין את הענין בלבוש של מצוה וקדושה, וכן הו' מימות עולם בכל השמדיות וכל הירוס הדת כמו בימי ש"ץ שר"י ובכל שאר הזמנים הכל הו' ע"י אנשים כאלו שהלבישו את הדבר בצדקות, וכמ"ש כל פירצה שאינה מן הגדולים אינה פירצה.

(חדית תשי"ז עמוד תס"ב)

(פד)

מנהיג שאין מדותיו מתוקנים הוא היוזק נורא להדור

והת"ח אשר עיני ישראל צופות עליו ועל מדותיו הוא היוזק נורא להדור והירוס הדת אם אין מדותיו מתוקנים ואין תוכו ככרו ואינו רואה דרך האמת בתורה' וכי העם נמשל'ין על ידו, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל על התלמידים שלא למדו כראוי שהן המה המחריבין את העולם ומכבין נרה של תורה ומחבלים כרם ה' צבאות.

(וי"א"מ עמוד תמ"ג)

(פה)

מנהיג שאינו מגל'ה עון הדור אף שהוא צדיק נקרא דובר כזב

ובזה יוכן המדרש תאבד דוברי כזב וכי' הן ומדברותיהן וכפי' היפ"ח שהוא לשון הנהגה כמו מדברנא דאומת', מנהיגם, וקאי על אותן שאר הצדיקים שהיו בדור המבול שנמחו עמהם לפי שלא גילו על עון הדור שזה ענין של כזב, דאליבא דאמת מחוייבים לומר תוכחה, ועוד דאח"כ נופלים בדרכים עקלקלות לומר פשטים וסברות ושיטות של שקר כדי לחפות על עצמם, ולכן קורא אותם דוברי כזב אף שבאמת צדיקים היו רק בעבור שלא עמדו בנפיון לגלות האמת נעשו מנהיגי כזב, לא כן נח הצדיק לא הלך בדרכיהם והוכיח אותם בדברים קשים כלפידים.

(תד"ת נח, ע' ל"ז)

(פו)

מ"ש רשעים אפי' על פתחן של גיהנום אינן חוזרין בתשובה, הכוונה על פאלשע רבי'ם

פע"א הלך רבינו הק' מסאטמאר ז"ע לבקר אדמו"ר אחד שהי' חולה, ובתוך השיחים התאנח האדמו"ר ההוא, שאל לו רבינו, וואס קרעכצט איר? השיב שמתכוון במאמר חז"ל רשעים אפי' על פתחן של גיהנום אינן חוזרין בתשובה והוא פלא גדול איך אפשר זאת, ריען רבינו ריאמר, "עדי' ! דאס פיינט פען אוינר רבי'ם" דאיתא בספרים שכל צדיק מעבירין אותו לאחר פטירתו לגיהנום והוא מעלה עמו את נשמת חסידיו שהיו דבוקין אליו בחייו, והנה כשמוליכין לגיהנום א' רבי'ן, הוא סובר שמוליכין אותו לשם להוציא משם חסידיו. ע"כ אינו חוזר בתשובה אף שם. אבל אינו יודע שמוכילין אותו לגיהנום ע"מ להשתקע והבן.

(שמעתי בשם איש נאמן שהי' באותו מעמד)

א"ה מצאתי ספר ישן "שו"ת חלקי י"מ" שגדפס בשנת תרע"ו מרב גדול בתורה מוה"ר יוסף מאיר יאנאווער ז"ל ושם בחשובה ג' מענין ביאת המשיח הביא מאמר נפלא מהרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, גם התאונן שם הרבה על האדמו"רים שבימיו והנני מעתיק פה כמה קטעים מדבריו, הם' נדפס בהסכמת גדולי הדרור ובתוכנם הגה"ק בעל אבני נזר, הגה"ק ר' חיים מברסק, הגה"ק מאסטראווע ז"ל ועוד.

(ז)

— הרה"ק ר' הענין מאלכסנדר בשם הרה"ק ר' בונם זי"ע —

רוב החסידים הם חסידי היצה"ר ועוקרים ומקלללים את חסידי הבעש"ט

והנה שמעתי מפיו הקדוש של אדמו"ר ר' הענין זצלה"ה מאלעקסאנדר שאמר בשם מורו הקדוש הרבי ר' בונם זצ"ל שאכשר עשה הבעש"ט את החסידים היה היצר הרע צועק מרה לכת דיליה הבו עצה מה לעשות כי חסידי הבעש"ט ישרמו את העולם בקדושתם ואח"כ מצא היצר עצה להוסיף חסידים על חסידי הבעש"ט, ובא אצלם ואמר להם מעשיכם טובים מאוד, אבל הלא אתם רק שנים בעיר ואתם צריכין להיות עכ"פ עשרה דהא אמרו חז"ל בברכות (דף ג) בשעה שישראל עונין אמן יחא שמיא רבא מברך, הקב"ה מנענע בראשו וכו', והלך היצר והפש ומצא עוד ח' חסידים מאנשיו, ולא היה להם מעות על ספר תורה ודירה ושאר הוצאות והלך היצר והפש ופשע עשיר ומצא איש ועשיר שיתפגל עמהם והוא יתן להם את ההוצאות, ואח"כ אמר היצר שהוא אינו ירא עוד מחסידי הבעש"ט, כי החסידים שלו הם הרוב ואחרי רבים להטות והלכת יתיה כמותם, והיה אדמו"ר זצלה"ה אשר היה באמת בעל רוח הקודש מתאנח מאוד על החסידים שבימיו שהרובא דרובא הם חסידי היצר הרע והלאי לא היו כלל כי הם מקלקלים מאוד את החסידים ועוקרים אותם, ואם זה חמשים שנים היה כך כ"ש וק"ו בימינו אלה ימי התענוגים שכמעט שאין לנו עוד כלל מחסידי הבעש"ט רק חסידי היצר הרודפים אחרי התענוגים, ולכן בימינו אנו שומעים בכל יום מעשים רעים ומכוערים מחסידים אשר כל שומעם תצלח שתי אוזניו ותתחלל שם שמים בפרהסיא ומחטיאים את הרבים כי בעיני דלת העם נעשו כל אסוריו תורה ויתר גמור, דאם בארוים נפלה שלהבת מה יעשו אוזני קיר, אם חסידים מותרים כ"ש וק"ו דלת עם.

(שם)

(זא)

בימינו נעשים גאון וצדיק ואדמו"ר ביום אחד ומתענגים בכל טוב העולם

עוד פרח המחלה זו ונמחה למעלה עד שבאתה גם לבית האדמו"רים, כי גם הם צריכין עכשיו עשר פעמים יותר ממה שהיו צריכין האדמו"רים בדרך שלפניהם, ובניהם נתקיים באמת הכתוב והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכל בשר ושחט יין וגו', ולכן אע"פ דלא אכשר דרא מ"מ נתרבו עכשיו האדמו"רים עשר פעמים יותר ממה שהיו בהדרור שלפנינו משום שיש להם כל טוב שבעולם ולא חסר מבינם שום תאוה וכבוד וממילא דגם הקנאה לא רחוקה היא מבינתם, ולכן כל מי שהיה לו במשפחתו אדמו"ר אם הוא גם בור הוא לוקח משרת הרבנות של העיר על שמו, ונעשה גאון וצדיק ואדמו"ר ביום אחד, ואשריו לו ולכל ב"ב בעולם הזה, כי אפי' מה שהוא חסר בבית העשירים הגדולים הוא נמצא בבית הרבי ומתענגים בכל טוב שבעולם ובכל מיני דימסת שבעולם.

(שם)

(זב)

אין להם שום דאגה מתורה ומסחר — העיקר להכניע הכל תחתיהם — גורמים מחלוקת ומסורות וזה"ש

ואפילו הרוב מהם שאינם אדמו"רים רק נביאי שקר, מ"מ טוב להם בעולם הזה וכמו שכתבתי וגם יש להם מנחה הרבה כי אין להם שום עסק לא של תורה ולא של מסחר, ולכן על פי הרוב היצר מסיתן לעלות על במתי עב ולדמות לעליון, למשול על כל בני אדם על הרבנים ועל השוחטים ועל הגבאים וכדומה ושיהיו הכל נכנעים לפניהם ומשתחוים להם, ולכן הם גורמים מחלוקת ומסורות רב בישראל ומחטיאים את הרבים ומחללים את שמו הגדול והקדוש ברבים, על אשר משיעו להם כל טוב, בניס גדלתי ורוממתי והם פשעו בי, אוי לנו שבשכילנו חמת מלא צואה עפר רימה ותולעה אשר הוא היום כאן ומחר בקבר, יתחלל שמו הגדול והקדוש של אדון העולם המלך מלכי המלכים הקב"ה החי וקיים לעד ולעולמי עולמים.

(שם)

(עב)

גם בלעם הי' רבי גדול ובעל מוסת גדול

ופעם אחת אמרתי לרבי אחד אשר יש לו לערך חמש מאות חסידים והוא מפרסם אי"ע לצדיק גדול וקדוש ובעל מוסת, וקנאה ותאוה וכבוד הוא כל מגמתו, עד שהוא אומר שלרבי הותרה קנאה ותאוה וכבוד דהוא אינו בכלל בני אדם, ואמרתי לו שבלעם היה רבי גדול ובעל מוסת גדול הרבה יותר ממנו, וכמו שנאמר אשר תברך מבורך ואשר תארר יואר, שומע אמרו אל אשר מחזה שדי יחזה ויודע דעת עליון, ואעפ"כ נחרתך מכל זה ונעשה רשע גמור בשביל שקנאה ותאוה וכבוד היה מגמתו, וגם הוכחתי לו על כל מנהיגי שהוא מרבה במחלוקת וסגני שומעניה.

(שס)

(עד)

בל מגמתו למלוך על כל העולם כולו

וגם למה לי למלוד על העולם כולו לישב בצידוק ומצודתך מרוסה ביושלים וכי לא די לך כטא המלוכה שבמקומך, ולמה יקרא המלך דומה עליך אעלה על במתי עב אדמה לעליון, דהא גם נבוכדנצר לא היה שוטה שיאמר אעלה על במתי עב, ורק לפי שהיה בעל גאה קורא עליו הכתוב כן, וכן הוא בכל בעל גאה, וכמו שאמרו חז"ל בסוטה (דף ה'), כל אדם שיש בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, וכל אדם שיש בו גסות הרוח שכיהנה מילת עליו, וראוי לגדעו כאשירה, וכאילו עובד ע"ז, ואין עפרו ננער וכי'. אבל אני אמרתי את שלי והוא כבר עבר ושנה ונעשה את שלו.

(שס)

(עה)

הם מתייאשים מן הגאולה כי צרות הגלות מביא להם הרבה כסף — גם נוסעים למקומות התענוגים

וכמוהו יש בעונותינו בימינו רבים והם בודאי מתייאשים מן הגאולה דהא כתיב ביחזקאל יג, הוי על הבניאים הנבלים אשר הולכים אחר רוחם ולבלתי ראו וגוי בסוד עמי לא יהיו ובכתב בית ישראל לא יכתבו ואל אדמת ישראל לא יבאו וידעתם כי אני ידו וגוי. ומה חסר להם הנבא בהגלות כי כל מה שיתרבו הצרות של הגלות מביאים להם עוד יותר ממון שיבטלו את הצרות ובביתם הוא באמת תמיד כמו שכתבו בישיעה כב, והנה ששון ושמחה והרג בקר ושחט צאן אכל בשר ושתינו יין אכול ושתי כז מחר נמות. ובימינו יש להם ג"כ עצה שלא ימותו כי נוסעים לדיומסת מקום התענוגים ורפואה.

(שס)

(עו)

הדיינים רודפים תמיד אחר כבוד וממון, וגורמים מחלוקת וסגירת בתי מדרשות ומקואות

וממילא דהדיינים בודאי ראויים לתענוגים דהא גדלתו משל אחיו, והגם שנותנים להם בימינו שכר הרבה מאוד עשר פעמים יותר ממה שנתנו להם בדור שלמינו, אבל אין שיעור להחזקתם והמוותות שהם ובני ביתם צריכין בדורותינו מה שלא היו צריכין הדור שלמינו, ולכן הן רודפין תמיד אחר הבצע ואין להם מנאי כלל ללמוד וכמו שאמרו חז"ל עתידה תורה שתשתכח מישאל, ורק קנאה ותאוה וכבוד כל מגמתם וכל אחד רוצה לבוא אל מקום חבירו הטוב ממקומו ונעשה מחמת זה כיתות ומחלוקת ומסורות וחילול השם עד אין שיעור וכמו שהוא באטוואצק ובלאדו ובהרבה מקומות וכל מכתבי העתים מלאים תמיד מן החרפות והבושות ומעשים הרעים שעושים במקומות הללו הרבנים והכת שלחם, וכל זה הוא משום שרודפים אחרי התענוגים יותר מדאי וע"כ צועקין תמיד הב הבה, וכמו שנאמר בישיעה כ"ב, והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחט צאן אכל בשר ושתינו יין אכול ושתי כי מחר נמות וגוי, ועל דורותינו אמרו חז"ל בחכמתם וברוח קדשם, אם ראיית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק, בדייני ישראל, וכל זה אנו רואין פה באטוואצק כי בשביל המחלוקת של הדיינים עם הרב דמה מסרו את בתי המדרשות והמקואות דמה לפני המלכות ואין לנו לא בתי מדרשות ולא מקואות, וכל מבין יבין כמה איסורים נולדים מזה, וכמה צרות ל"ע עוברים עליו.

(שס)

פרק יט
חיליה לשמוע למנהיג נגד התורה

בו יבואר שאסור לשמוע לשום רב או מנהיג לעבור אפי' על איסור קל מדרבנן אפי' יעשה אותו ומופתים

— הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב ז"ע —

(א)

אסור לעשות כמעשה הרב עד שתדע ברור שאינו נגד ה"לכה אפי' הוא צדיק כפורסם — הצדיקים האמיתיים לא אמרו שום דבר נגד התלמוד — הרה"ק מ"זב"ל: אסור להאמין בשום רב שאינו מוסמך עד אליהו — הוא קרוב לע"ז

ממש

סור מרע ועשה טוב

10

והילכה ח"ו להכריז אחריו. אבל אהה לא חשבה כמעשהו נגד התורה עד שהשת והתן עמו על מה ולמה הוא עושה כן. וכלאזר יורה קך עעם ע"פ התורה. ויסבור קך הדבר. ויבטו דבריו וצוין אחר שהקור בענין אז חלמין חולת ז"ל לא חלמין. אפילו יאמר קך שקבל מחליבו אל חלמין לו ולא חשעט לו וכבר אמרו אם יבא תליבו ויאמר חולתין וכו' אין שומעין לו ואפילו נגד קטות חכמים בלבד לא חשעט לו. מ"ל ותי בעלי גילוי א"י החלמתי קמי בעלי הברז והרמב"ן והציוו והלאה ז"ל והבטש"ע לא אמרו לנו דבר אחד נגד דברי הגמרא בתלמוד אפילו כ"ש. לכן אחי הברז בזה. זה הוא הכלית נושא ונותן באמונה. וזהו שלום קך (אז)

ומדברים אלו ק"י שאם חלמין לרב אשר חיו מוסמך מרב מובהק. רב מרב עד רב שקבל מחליבו. ומסמך מחכמי הדור רובם כולם לדיקים גדולי הדור. לו חלמין. וחלתו כגם אשר יאמר קך הרב בעילות ורוביק"ן לא חלמין. כי מי יודע אהה רוח הוא. כמו שניבא אה להבא מן שער הקדושה למיכחיו ז"ל. ויש לזה ראיות רבות מן דרבי התורה. ומורי ז"ל אמר הנאמין לכל אדם. אף שאינו מוסמך. חיו מחלמין כלי. וקרוב לעבודה זרה ממש ח"ו. ונאמר ע"פ התורה אשר יורד. ועל המשפט וכו' בגם שאין קך אלא שופט שצמין. לדין לברר קך ע"פ התורה דיקא (אז) ועיין ברוב"ם סוף הלכות מלטים סימני מלך המשיח.

עוד בענין נשאל ונחם באמונה. שלא חבי אחי פחי יאמין לכל דבר אפילו לרב מובהק ומפורסם אפילו יהיה דומה הרב למלמד ח"ו לצדות לא חלמין לשום עובדא ומעשה לכוף אחריו שום דקדוק מעשה. עד שהקורק בעלמך בכל הטובה אשר ראות קרן וחבי נושא ונותן דבר מלחה עעם ושרש מה אשר עשה הרב הטעמו ומעשה ז"ל (ואל תשיבנו מן מחמס ז"ל חין קך אלא דיון שצמין זה נאמר על דבר הספק צעיקול הדעת והסברה אבל לא נגד הלכה ברורה מפורש בתלמוד ופוסקים) כגם שהתנועה ועבודה קך כועב צעיקין. ויש קך הנהגה הימנה. כי מחמת הנהגה קך יש לתנועה מן צעיקין גם על זה אמר צ"ח יעט אלימך. שהדבר במין פסל ח"ו ראי' לעשות תנועה דוממת תנועה קך. זה מפורסם להסידים ולגבי מעשה אבל אם אהה נושא ונותן והתנועה יש לה עט מן התורה. וכונה בראוי ע"פ התורה. אחי השביל ואז חשעט. כח"ש למען תשיבין אח כל אשר תעשון. ובפרט אם ראות אשר הרב עשה לנלמו ח"וה דבר שלא בדרך התורה. כגון אם מאחר זמן התפילה ומעשה הזמן שקבצו ההגמים לכל דבר שבתולס לכל המעשה. אפילו זמן סעודה ח"ו. בגם שהרב הוא לדין ומפורסם. לא תשיבין אהה על ד"ת ודברי חכמים ח"ו אפילו על הנושה אחת והרב הדיק שטובה בלפטר הוא בצורחה ש"ה. ולפטר לפי מה גופו ודמו הוא עושה. ע"פ משקל בראחו. וצ"ק אהה לדנוי לקך זכות.

(ב)

מי שאינו נביא אמת הליצה לשמוע אליו לעבור אפי' על איסור קל דרבנן אפי' לפי שעה - דברים שרבות נגד המבנים ומקללים אנשים ברבים ותולים עצמם בצדיקים

(א) הרב נ"י ה"רן ז"ל ופסחים י"ב.
 והטעם ק' דברי הרמב"ם בשם
 מה יסודו התורה היא אם ואלה נ"ו
 הנייה שרוע נ"ו שהוא נביא אמת
 שהתחלה לו מקודם לכן שהוא נביא אמת
 כמפורש בתנאי הנביא) ונכור על אלה
 נוכל מלות האמונות כמורה וכו' לפי שיה
 מורה לשמוע לו וכן למדות מחמדים
 ראשיים מהו המשיבים בכל אם ואמר ק'
 הנייה שרוע על ד"ת כמאמר חכם הרב
 שמו לו חזן מש"י והוא שיה' הדבר לפי
 שעה (היינו שאומר הנייה כמורה ששמו
 מפי המקום לעבור ש"י לפי שעה אלא
 המורה ששמועו מפי מזה חזן נכר
 ועל) עגון אלוהי דבר הרבנל שחבר
 שאל בחזן וכו' ומפי שרוא נביא מזה
 לשמוע לו וכו' ואינו אלא אם הנייה
 ואמר לו האין נשקר מ"ש בחורה פן
 תהנה וכו' הוה אומר לא ואמר אלא
 התקריב ענין לטוב וכו' אלא לו התקריב
 היום בחזן כדבר י"ו וכו' ואם אומר שהדבר
 נשקר לענין מיתרו החזק וכו' וכן אם
 נשקר לענין דברים שמהנה מפי השמועה
 או שאמר בחזן מדברי התורה ששה זיה
 לו שהדון כך הוא והלכה כדברי שלימי
 ה"ו נביא אמת וחסן אשפ"י ששה אוח
 שהרי כל אלהם התורה האמורה לא
 בשמים הוא וכו' ואפילו ששה אוחות
 וישיבות גדולים עכ"ל. וימון כיון גם כן
 בהקדמותו למשנה. והנה מראה וידע שכל
 זה הוא אפילו נביא אמת ששה לו כפר
 איתות וישיבות ונחלמות ונחלמות ונביא
 ששה אוחות מורה לשמוע אליו לעבור על
 אלה המדות באמרו שהוא רח לפי שעה
 דבר י"ו אלא נמי שאינו נביא שהתחלה
 נביאית בתנאי הנביאה הליצה לשמוע אליו
 לעבור מולו אמת ממשבו התורה אפילו
 לפי שעה ואפילו חיסור קל מדרבנן וזה
 שהתורה האמורה ששמוע ענינה למה הנה
 זה אם מיקרי שרוע על זה הוא משפטי
 התורה כמו שאמר לנו הרי"ם וכו' אלא
 שנה מפי פיקוח נפש והוא מזה מנהג
 התורה.

ומעתה הדברים יורו לו כיון שכל
 יסורו והכלל לא ידע אשר
חדש מקרוב כולו הסוד העליון והתורה
 נעלמה בספר בלש"ר ונביאית בש"י תורה
 בחזן קהל ועדה. ותולים ש"ש בחזן גדול
 של הרבנל לספר היו השבועות מול

הנולד זה מן התורה והנה חז"ל הפנינו
 בעינינו יותר מה"י ענינות הירושלמי.
 ואלה ש"ו ראה באמור ר"ש כדבר י"ו אלא
 כדבר אלא יסודא מייטא הוכחו רב"י
 הקדוש וא"ל כלך מלכ"ד ממש"י ונפלי
 נגזת בש"י מורה בחזן קהל ועדה ונשפיע
 שפנתות וי"ש וחסודם זה לעבודה ש"מ
 ותמה וכבר פעמים הייתי מן הלישקים
 ואיום נעטם דבר זה ושמתי מחסום
 לפי גדלותו שחולן א"ש בחזן גדול באורה
 לדיק בשמתי מפי חרסת אוח אוח הנה
 לפי שהיה שפנתות ר"ס להורה על המדבר
 וכו' וכו' שיהיה שפ"י וכל הלישקי
התורה. כי הנה אם באמת יש אנשים
 הרבונים חילול השם ח"י אלה לרשעים
 כמפורש בדברי אלא ק' נא מורה דיען
 המוסכם הרבנים והלכה כפי מ"י דעת
 ה"י. הוראה וכו' שמה לו שכל דבר
 לא טוב מורה להחזירו למוטב ולרובית
 שהוא מוטב וכו' המוכיח את חסידו וכו'
 וכו' וכן דברים שנינו לכן המקום לדיק
 ולרובית דיו לבין עולמו וידבר לו בנחת
 ולכתיב רכב וכו' אם קיבל מנוח מעט
 ואם לאו וייתנו פסם ז' וי' וכו' עד
 שיכרה החטע' ויאמר לו חז"ל שומע וכו'
 המוכיח את חסידו התהלך לו ידבר לו
 ש"ס עד שיתקן וכו' ח"ל וכו' הנה
 ש"י חטע' מכלל שאמר לראש הרבנים את
 י"ה"ל וכו' ש"ס הרבנים אשפ"י שפנתות את
 חסידו חז"ל ניקב עון גדול הוא ק' אמרו
הבנים המלפין וכו' אלא דברים שיהי' הם
 לא חז' לו כשהם מלפנין אותו ברבים
 ומלפנין חסידו ומחזיק אותו בפניו
 ויבין ומלפין אותו עד שהיה מועב
 גדול ועייש ע"ז חז"ל קרה ליהר' ודול
 שי"ב בפ"י הרב חסדל שרעה רחש
 האדם.

הנה ידע הנייה מוכיח יהיה ביתא לאדם
 לשפר ברבים נגזת חסידו חסידו הנה
 ידבר ונפלו ונפלו אפילו אם י"ה הפותח
שפנתות הם לא הוכיח אותו בתחילה
 בשם פעמים בני לבין עולמו נכתיב רכב
 וכו' שיהיה ע"ז אלוה' לפרסום חזן קהל
 שמוכה אותו בני לבין עולמו כמה פעמים
 הנייה לבניו ברבים ויהי' מ"י שיהי' דעה
בשמים ויבואו חסר מיתותיו בשני דעה
 ישי"ב וא"י היה רבנים חזן תורה
 בש"י אפילו על הגדולים אשר בחזן מ'
 החזן דבר זה ומידין חסידו לעולם כמה
 מנולו הדור לשפר בחזן ע"ז א"ל

מגות ח"ה ותמידים נעזר על אלה
 המטה הולת כי במקום גדולים אל תשוד
 ואספר שהוא הוראות ששם לרס נלדס
 דחסוד וכו' וכו'.

אבל על זה אלוה' נכרונת הש"י חסידים
 החזקו הסוד הדעה וכו' וכו' נקמות
 כפנים ומשילום קאה' ונראה פ"ן ח"ס
 נכריו שנה חסוד ומשילום דו"י נקדשי
 פנים יפיע' שפנתות וי"ש כקבלת פנים
 הקדושה נעמוד על נפש' והם חולין
 הבורי סר"י בש"י רכ"י והוא נגד חז"ל
 שיהיה להאמין נשם הדב דבר שהוא
 נגד התורה חסידו נלתי אמת שמתחמ
 נבואתי כנופת א"ש נה' שאמר הנביא
 האמיתי שהתחמ נבואתי כנופת כה אמר
 י"ו ויתקן לפי שעה. ובאם חז"י נביא
 מתחמם כנופת אפילו נעמוד לו כעת את
 החמה באש"ש הבנים ויפקע לו את הים
 הליה' והאמין לו דבר זה. הים שהתמם
 ח"ש ששע עמנו נחלמת אלא לדיק גדול
 אם יוכל לשולו שורכו הדבר על פי
נשפיע ע"ה חז"ל וכו' נא ויתקן את
 וכו' נגדן את הים חז"ל אלא לא
 ודבר דבר הוא. דלה' נה' ראה מאמרו
 וי"ש שפנתות ח"ס שפנתות מ"ש שפ"י ש'
 וכמ"ל וכו' עמ"ש כוונת רש"י והוא
 פלא. ובאשר מתקנו ש"ס שפנתות ח"ן
 שבו"י הלאה משה ששן שפנתות קו"ס ה"י
 שפנתות אשר הוה מן הראוי להיות נחמסה
 ונחמסור ומקטגוריות דח"ס שהוא הוא
 התבלי משה או מתחילין באסיה לקטר
 על ח"ס וכו' חז"ל ח"י הקשר על פי קור'
 וכו' וכו' לפת מרפא וכו' מה אמר
 לענין ודבר נכנס בנשמי' והנה חז"ל
 ודינו ח"ס ח"ס ח"ס ח"ס ח"ס ח"ס ח"ס
 וימון נה' דברי אלה נגד ש"ס ח"ס ח"ס
 שמוע' לעת התעו"ס האלה שפנתות
 חסר הרמזים כוונת רעות חז"ל וכו' ח"י
 ש"ס (ימון שפנתות דרך חז"ל חז"ל כ"י
 השלום) ונפלתים כמה וכמה חרות
 וחסילות כקטגוריה שלא יתקבל ח"י כי
 קטגוריה מתקף עם קטגוריה האר' חסיד
 כש"י וכו' ומה חז"ל ומחזיקים על
 ש"י ויאלה' הש"י ירחם את שאלתי
 ישראל והטעם ש"ס שמועו וישם ש"ס
 כמ"ל על מעלה ובפנתות על מעט ויסור
 וכו' חסידו האמון והשנים בחסידו חסידו
 וכו' ויאלה' ל"י נשום וימון ונחלל
 ממשפטי התורה והחלום והש"ס חסידו
 ויאלה' ל"י נחמסם האמת חסידו.

(ח) משה רבינו על השור מרע ועשה טוב, שם)

(ג)

אסור לנהוג כמנהג רבו אם הוא נגד התורה אפי' יעמיד לו הרב החכם
באמצע הרקיע ויבקע לו את הים

דרך מלי' זו פקודיך

אנשים מתחכמים לדעת' באומנם שמן הדרך
להמתין עד ירגישו יפעם שפעת מוחין גדולות
חדש ידירי שזה מלך הילך הפע בעלמך אם
יעלה בדעת האדם שלא לאכול מלה בפסח
רק ימתין עד חג הסנועות שלא יהי לו
מוחין גדולות מאור פני חלך כי חישול
בלה לחופס. הירלס. ימי חלקי ישראל בעבוד'
זו נאמן הוא בעל מלאכתיו אשר עשה לנו
אם הנפש ונתן לנו את תורתו אשר היא
בעלם למעל' מן הזמן ונתנה לנו תחת הזמן
להורות כי לכל יש זמן ועת לכל חפץ חכם
השמים והמתחכמים הפר חוק החור' וכיוצא
בדברים אחרים אם רוא' התלמיד שקרב
עש' דבר שהוא מנגד לתור' לא יאב' ולא
ישמע ואת הרב ידון לכך וזאת הין הדיבר
והיו הדברים האל' על לבך קשרם על
לבך ענדס על גבדומיך כי רבים שבו נה
ושמרו עלמם מן קסד רעון עין נא
בדברי טחמ"ס בענייני הנביאים והראה
שדברי נביים על יסוד וטיקי החור' מול זה
בא הדמו בענין הפסח (שכתבנו רמזו)ם
לעיל) עלם לא תשכרו בו רז"ל האם
שלויתך שלא להוליא מחבור' לחבור' רק
תעמוד במנהג חבורתך כפי אשר יורין
מוריך עכ"ו. ועלם לא תשכרו בו. היינו
עלם וטיקר דיני החור' המזכרי' בכתב
וצע"פ בין והסכותן. כי בנאן קלרתי ונמ"א
הארכתי* :

(ד) ואנחנו בענייני לדרך שכתבתי
במלו' הקודמת ר"ל נ"כ
בכאן בוונת הרחו במלוה הזאת הגם כי
רמז במלוה הקודמת) שיש לילך בעקבי האלן
כנ"ל כפי הדרך הכסון אשר לחד אומר מורשו
לדקה הנם בזה האזהרה במלוה הזאת שלא
ישכור עלם בפסח עלם הוא גוף וטיקר
הדבר נק' עלם היינו בענייני מנהגים אשר
ילמוד מפי רבו לא ימנהג רק בדבר שאינו
מתנגד לעלם היינו הדברים שאינם ניגוד
לאיזה מלוה ולאיזה דבר מדברי חו"ל
משח"כ בש"ס במנהגיו איזה ניגוד (למורס
שכתב וסבע"ס או אפי' לאזכר' קטנס
שדברי חו"ל שכל זה הוא עלם חורמיו)
לא יאבה ולא ישמע להמנהג במנהג הזה
(הגם שרואם מנהג הזה אלל הרב) אשילו
אם יעמיד לו הרב החכם כאמצע השמים
ויבקע לפניו את הים (וכבר דברנו מזה
במ"א בדריכות) הגם שגויך לרון את חור
לכך וזאת בענין ההוא באומר בלבו אשר
אינו מוכין עניינו ואפסך הרב עושה משום
על לעשות לי"י (כי חלילה להרבה אחר
רבו כמות השטרה) וכו' וכיוצא אלל התלמיד
בעלמו הרולה להתלמד לא יאבה להמנהג
בשום אופן במנהג העוקק איזה הלכה דברי
תוס"ק בגין לבטל עונה ק"ס ועונה חפלה
בזמנים שקבעו חו"ל הגם שיפסוך כמה

(ד)

איש חסיד צריך שמירה יתירה מהיצה"ר ולא מנהיג לי' משיבה לביהמ"ד

אגרא פרשת קרח דברה

מזאת וענפיים והראה שזה עימי הילך אזי לא יוכל לך
אך אם התפתה הוא איש חסיד מן הקנה בנשיב
לביהמ"ד כי יאמר לו הגם שאין לענין הזה מנוח
במירם הלא חסיד אלה מתנהג במסירות לפנים מוסר'
והענין שאין מניך לעשות הוא מכלל החסידות דלפנים
מש"ד הנם שאינו מנוחל בתלך ובדברי רז"ל וזה
אמר דוד שמה נפשי כי חסיד אני ולא מהני עני הילך
המשיבה לביהמ"ד בחסד לי הלא חסיד אלה עשה לשמי
מסו"ד והנה הגם שהוא דרך דרום קלה עכ"ו התחיל
יטבון שענין כזה בסימיו הילך יאבה לאדם כהז ובמס

א"י ויקח קרח וכו' עפי' מה שמעתי דרך דרום ע"פ
שאמר דוד שמה נפשי כי חסיד אני הנם הקושי
מסורסתת ממ"א אם הוא רואי לשמירה מלך חסידות
בדולא הש"י לא יקח שכתו ועלם וכו' ושמעתי שהוא
ע"ד מחמור"ל אם ענן כך מוול זה משהיה לביהמ"ד
והנה למה אמר נשכרו ולא אחר כפשוטו למוד חורס
אך הוא דהיה משהו לדבר עבירה באומרו לו בסימיו
שהוא מלוה וכו' עלה הישול מרז"ל אם ישמה חוקך
באומר שהוא מלוה משהו לביהמ"ד שם מרחיבין החורה
ותלמוד מפי סופרים ומפי פסרים אם הוא מנוחל המרי"ג

(ד)

— דברים חוצבים לחבות אש מהגה"ק היעב"ץ ז"ע —

אף יפול לב אדם לרפות מאמונתו לא מבע"ל נם ולא מבע"ל שם ולא מבע"ל היום ואפי' ממלאך או ממלך אף תראה — ולא יחלוק אדם כבוד לגדול ותקוף חכם או עושר במקום חלילה השם — קרבו הימים אשר אין בהם הפץ — בני פריצי עמנו יהפכו המלכות למינות — אף תראה ואף תחת מלעמוד נגדם, ואם תהי' יחיד בדבר כ"ש ששכרך כפול

קפח

קנתרם על הגאולה ועל התמורה

וכן לא יחלוק אדם כבוד לגדול ותקוף במקום שם מי"ב אין המעני מקדו, והאפשרי מאיסורה אין חולקין כבוד לרב ולא הירא מהנה"ב י"ב וק"ב וי"ג על החלילה ולא החטוים מפני התנגלוים ומליטוים גם במלכו ללקוח מד אבר כותח לזוים צדיקו אמן סוף שפת אמת תתמוד לעד ועד לחיבתו לטון שער קדוש אמן לרע ולשחוק ולבטח יד לזב במקום שם חילול בשם גדול והשם יהב"ה אש דת ירעה שאלהי השם התגור הרבך בן שם גדול והשם יהב"ה אש דת ירעה שאלהי השם ציוס נקם, ועל מיטבו פלסחר לא חסא פסחר כוסה, ואפי' שיראו בלגון שימוי שברכו וכו' אל התלון גם כי שבע חושבת בלבם ודח שיטיו חסך צדקתם וכן דרכן על מספרי לטון הרע לעבד חטויו אמת וכן משעו על צדאי שאפילו כשארם אמת אין שמעין לו ודורך שלמה בקבל ממנו ובתכסם כבד צבככריו החתול הוא חוסר וכן מתדיין כי כיוי דלם נעדרו נמריים מאכריז שדך נרין להבוע עם אלם התסמיים ומזוים התמפיים אלם הכשעים משעו עמד חסר שכל רוקו שח רבי לבב בדברי תסריס ובגדוי הוהבא וירעא ודמרי קבלה שלם לנשח ארון חליטם חטבו ועד לו ונשח ר"ח נתפס גומיע על ששמו די"ח על תמור מןן הוהבא, וכן על מפריסם ומתניסם נרין לשרפן עם אכרזוסיכס כמיש רבי ערופן שאפילו ארס רוף אחריו נלכדו ונחט ק"ד אחריו לרטישו ובניס לזיח עטורז ארס ואין נכנס לנתיסם על אלה, ועל שכן שלם לקחון לעיין בדבריכס כי רשח במגורס בקרס ישישו לרסס מהיה למוס הכסידיו לרסס חסא בלגס פרוז רסח לוד ממלג ליחן כסר ויטול בלגסם סרולבוס לתווסם לערס נמריים לחנדס ולהתם לכן כסידיו נעשו אלה הכסידיו לפחוק שכל מורס לבטויו על קרן לכניי שגור ולחטוב על קרן הכור ועל חרס, לון כסס חלק בלפך ישראל.

ור"מ א"י כי קרס כיומים אשר לון בבס חפן שימד זיעאל ונני פריצי מתן יבאלו לנשמוד חפן ונכשלו, ולס כנר פתלוס נערו וענשו כשלו ועפל כיו לנשח לשלחם בקרטיים כרסס לו נשמן אל חך לא ספרו חפן מקרסו נשאר שריטש יריש פלם נשמו ורסס במתפן מנפישים יוכס חתמו על פס כ"י כור ירשמו לרסך הכנלס נעשית ורבי ועד למות החתמבו, ויש לחפן מן חיו עם הלרן כיריס יעלימו, כידור אחר שנשכר-כל חיי קלות ישיבס הניגוס אלם כל טלס הכנלס אשר לא כהניב זו הכנלסה יוד תחפיו, וכן נבדלח חושב רבו מצעו הכנע עמי נדור, והרסם דיאלו שוד יתכרו וחלטו וירשד רכס והרששו רשעיו ולא ויבנו כל רשעיו והבנבניים ויבנו נעיר חיל חפן ויחן לן ריוס שחסיס מן מפעילי עם אשר יעיני לרסס שישרד כיו עמוד ונא ירשו יום כל יומרו חת כנריו כי קרסיב יביסח' לטס ולקרנו לנבוע לעיני כל ארס, ובתקום שפן לנשיס כפסדו לרסח ליש נעיר חיל חפן ויחן לן הירס ולא החת ולא חלס לרסס, חפן' כ"י נרין וליח ונשגור כפן שילס שרוד עמידו ונשכר ובשויין נערו ארוב לישול ולס חפן ליש מתחוק עקל כל שכן ששכר כפול וקרעל ק"ד נרין על מנצב חיוסיס הכניב על אשח על ניסס, ח"י נרין לטס ולקולסו ו עמרו, וז"ל אחר כיו שרוס צירלח ובתמטולס חשש ק"ד מלחסיס. שכלל סן סתפיק ייבצ"ך ז"ל.

ולחיבת הקודם שחוק פס הכשלה הענין דברים חוצבים על הנהגת אדם וזה שכתב ב"מ"ק היעב"ץ ז"ל כי אדם צפופו מנחל פח בעלית היראה ככתבו וכלשונו על הוססה ונרשון כי לטון חתום מרעל, וישפס חסס ויסיף לקח. ח"ק:

א"י יפול לב אדם עליו בראויו דברים זרוס לעבד ועלסם ודונתם כוים נעשים לעפמיס על יודי מוסיוס ומדיוס ולפיקורוס כמו שח"י"ב כי יקוס בקרין ביוד וכו' ונתן אלקי אלה או מופת ונח אבות והמופת, אל יסיה אל המשפס הממויכוס כסס ואל יחלס לבן בנחמך מתמחס חיו כנחוב ארזי ה' אליכס חלט אורו חירלו וכו' ולא יכנס בלבבך מרעל אלו, וליקן נרין לחקור ולחפש קרן וכוה נשפו ארזן כדברים החכילים אלם כדבר בלגס או בהתנשלות אחרת עיניס והדוחס אלה אפילו אס כדור ח"י חכמי שגשג בדוטה עם נון חלל חרז ערמה חלל מקוס אל יפול לב וכו' יבנו אחר ואל הארז ואל הנטיה בכל הכחות והכוחים שיבשו מוסיוס והמפס והרע לבבך מרדך הורחק ולשמך המלכותוים אשר בלח נמסס כנתי ארס ופסיס וקרקרן תכליס לן יתחק לזב ובניס ולקור הפסוס אפילו ילכו כיוכיס ומסיוסם ונחלו כל עמס, לא יכלו וליקו קצוי עטורז חלסכס שערין וכן אחרך כמיש חיל אפילו אס ממחוד נרין מתח בלגסם הקרטי כישע כן על חשמו לו לעבד ע"ז לא אפילו בעל ארס חתם מן הכרטי שן כחוב כי מנכס כ' חלביס חלכס וכו' ליקר ור"י מופיעים מן הפסיס הבלגס חשש על נעיסה ו' לזח הירש"ה והמנועיס לרע ולרבויו נזקתם ומחשכס בעלן ולא זו בלנד עיין וניבס שער אלה אפילו כניסס נמריס כנישכס עיי חסס וחסר הכנחם הכרטיס הקדוסיס הכוסקיס כנישכס על עולס וכל משפסיוס לקוס וחוקו כדח לא כשגורו ר"ל לעבד בנשולו אפילו דבר קל מהכמתו כריוס כנישור חלק כקטן ממלסו בעלמס שאלן לה מנחש נעשיו הכושכס ורסרו כדח וליקן ק"ד סוף ק"ד וקולס מרד ודוקקן כנישו עומלס וכסר"כ (אפי"כ כוסס ונחמרת נעקן ומקורו על עקוים ריג עשי קריל"ס עם על לו חל הושיע כל הכחות הגדולס שרדלח ר"ח בהזח (שכרטיס כנ תלמידו רכיו"י) מאלהם לרטיס הכרטיס חלוקס לחור כסס מדתחס.

בכאן חסב דן קיו לנרסס כנישכס כניקרי חלשכס ויכורו תכורו בתקום אל חרף ולבך לא יק"ג לא ידך נעבול כסס ולא מבע"ל כסס ולא מבע"ל חלסיס, ונא אפי' ממלאך או מתול לא חירל ולא חת (בדבר טנבס לכדור שמיס, אכל כניה אשיו מתננב לרען שמי' חתס שחכר לירע עם מנחש כנרעל שמיס שכן הוקס כנחוב ירע חת' כ' בני ומלך אדורך נעיר חרזי לר"י ועל זה ונמר כנרס. כניסס שער אל חרז ממנו, ונשכס ויבוע אל חירל ולא חתה וכן כלל הכוסקיס כנלמחטת מלכס חלמ' אל ק"ד לבכס אל חירלו וכו' אל חירל כי אחר לט אל חירל כי לט חלוקך וכו' ונמר אל חירלי חולעט יתקב וכו' ונמר מן אס ותיולר חלמטס ושח וכו' ונשכס כ' וכו' ותפחד חרזי מלחי חלמ' חלמ' וכו' ונמר חתמ' חלמ' וכו' אחר ערס מרעל כריוס חלמ' חלמ' ונמר חקקי משקע כי לא חירלו וכו' ונמר כן נור יגור אכס מלחיו כי שרלו על כריוס חלמטס מנריו כל מורס וכו'.

(ז)

מי שסומך על הוראת חכם ויודע שהורה שלא כדין מיקרי מויד

בכנה"ג (חו"מ סי' ל"ד הגה"ט אות י"א): אמר המאסף, הדברים ברורים דהיינו דוקא כשזה הסומך על הוראת החכם הוא ע"ה וחושב שהחכם הורה כדין, מקרי שוגג, אבל אם הוא ת"ח ריוור ספר ויודע שהוראת החכם הוא שלא כדין, הא ודאי מויד מקרי ומיפסל, והוצרכתי לכתוב זה, מפני שראיתי הרבה בני אדם יודעים את קונם ומתכוונים למרוד בו, וסומכים על הוראת החכם שהורה שלא כדין, אע"פ שיודעים בכיורו שהחכם הורה שלא כדין ע"כ.

(ז)

אין זו מדת החכמים לומר קבלו דעתי בלי טעם

"כי אין זו מדת החכמים להשתרר שלא כד"ת ולומר קבלו דעתי בלא טעם, וכת"ר רוח כביר אמרי פיו ואין טעם לדבריו, מה עלתה ביד הגאון מו"ה אביש זלל"ה אבר"ק פפד"מ אשר היה כמעט יחיד ברורו בחכמה ובחסידות וכל גדולי דורו הוו כיפוי ליה, ובכל זאת בטלו דבריו בענין הגט מקליווא, אחר שלא מצאו טעם בדבריו עפ"י דתוה"ק, ולא נשאו פנים בתורה" (שו"ת מהרי"א ענין סי' ק"ב ע"ש).

(ח)

רב שמצווה לעבור על דברי תורה אמור לשמוע לו

כשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד סי' פ"ה) כתב: ואף אם היו שני עדים מעידים שהרב ז"ל צוה כן, בכ"ז אין מחוייבים הצבור לשמוע בקולו בדבר כזה, דאף אם שמצווה לעבור על ד"ת מפורש בו שאסור לשמוע בקולו, ומכ"ש רב שצווה לעבור על ד"ת, והא דקיימ"ל מצוה לשמוע דברי חכמים, הוא רק כשמצווה לעשות גדר וסייג למצוה, אבל לא לדבר עבירה ח"ו בו, ולזה אף אם כנים הדברים אסור לשמוע לדבריו.

(ט)

— רבת"ק מסאטמאר ז"ע —

יסוד החסידות: שיהי' לו מפני' ע"כ כל ס"ק מד"ח שו"ע

שמעתי מאיש מחימן שחי' בשעת מעשה עור בעיר סאטמאר, שזקן אחר ת"ח ורי"ש שהי' מלמנים מהאשכנזים בא להסתופף בעל כ"ק רבינו ז"ע, כשראוהו רבינו שאלו מה ראה לעת וקנתו לבא לכאן להסתפח בעדת חסידים, או מתח פיו יבקש חיות שהוא לעת וקנתו הוא רצה לדעת דרך החסידות לעבוד בה אח השיח"ב, ע"כ הוא מקבש שיאמר לו רבינו יסוד החסידות, התכונן רבינו שעה מועטת וחשיב לו, ואמר לך מה שיקבלתי בזה, שיסוד החסידות הוא שיהי' לו להאדם מפני' על כל ס"ק וס"ק מדי' חלקי השו"ע, ושיאהב לעשות טובה ליהודי ברחמינות ובשמיות עכ"ל, והוא יסוד גדול ליהדות וחסידות,

(שו"ת ירבך דוד ח"ב ד' רכ"ז)

(י)

מתנאי העבודה, **לפני יפסיק אפי' כחוט השערה נגד התלמוד והשו"ע**

מאור

נעבים

ושמש

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא לא כשמים היא לא אמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וגו' עוד זאת

שעה על התורה והעבודה, ומכל תנועות אבריהם וצעדי רגליהם היה ניכר גודל פחדם ויראתם מפני השם יתברך ומהרד גאווה ויצא שם למרחוק לגודל סגופיהם ובקשתם את ה' בכל לב, וכדרך הוה יהלך כל המבקש ה' ונכסף להיות מעבדיו. ועוד מתנאי העבודה התמימה לכל יפסיע האדם אפילו כחוט השערה שיעבור על אזהרות התורה ואזהרות חז"ל ובעלי האסופות האחרונים אשר דבריהם מלאו פני חבל בשלחן אשר ערכו וכל הפורש מדבריהם כפורש מחייו. והאנשים אשר יעשה להם כהיתר לוותר על דברי הפוסקים בחשבם כי באם לא יתפללו בזמנם הפלחם יותר מעולה וכדומה עבודתם אך שוא והבל, וכל זאת יבחנו כל אדם הבא לעבוד עבודה ועבודת משא דבר השם לידע ממי יקשיב לדעת את ה'

העצה היעוצה לכני עמינו וכפרט כדור יתום הזה לכל יחשוב אדם להתדמות לפי דעתו לגדולים אשר בארץ המה ולקנות תחבולות על ידי שיעמוק בדברים המונים וידמה כנפשו להדבק במחשבתו למעלה כעת עשיתו הרכיבים ההם וכוה יעבוד ה' לפי דעתו, לא זו הדרך ישכון אור העבודה התמה ובעל נפש אשר נוגע יראת ה' בלבבו ירחק מדרך ההוא וימנע רגלו מגוידב האנשים המתדמים ללכת בדרך הזה. וענינו הוראות אשר כל צדיקי הרוחות וקדושים אשר המה בארץ נתעסקו כל ימיהם בתורה שכתבה ובתורה שבעל פה ומסרו נפשם בכל

(יא)

— הרה"ק מקאמאנא זי"ע —

מי שנוטה אפי' מדקדוק א' של סופרים הוא אלי"ל מצד הס"א ר"ל

לא תעשו לכם אילים שלא תבחר לך רב ותאמין בו אף שמטעה אותך מדרך השם ואומר לך שהוא עושה זאת כחכמות גדולות ורמות של חסידות או כיוצא מן הפיתוים של רב זה שעומד מצד ס"א ונחש, הכלל תדע, אם אינו נוטה אפילו מדקדוק אחד של סופרים יהיה לך לרב, ואם לאו הוא אלי"ל, ישמע חכם ויוסיף לקח.

אוי לנו שכך עלתה בימינו מעי רחחו ולא דמו קדמני ימי עוני ולא כחדתי אמרי קדוש למה לא מבטן יצאתי ואגוע כי טוב מות מחיים מלראות בהבלי תתועים של פרצות הדור, אין דורש ומבקש ולא מנהל, כל איש וכו'. אני ה' נאמן לשלם שכר, אם תלך בדרך טובים ולא תשמע לקול המופתים, עכל"ק. (עשירית האיפה על ת"כ סוף פ' בהר)

(יב)

אם תראה רבך עובר אף על דבר א' מדהו"ל הרחק מע"ל פתח ביתו

במעמי יצחק

ואף אם תראה שטופק

בתורה ונלדקה רק שעובר על דבר א' מהתורה ואפי' דבר א' מדברי חז"ל הרהק א"ע מעל פתח ביתו כו' ואל תדרון קף הדום רגליו והוא נמשך יען שהוא פדן לא עיבר א"ע מקליפת נוגה וזלדקה שמהלק הוא לקנות לו שם שיתאספו אליו הערב רב פרכי רבא וערבי וסוף כדו לרמאות את בני ישראל ר"ל מהאי דעתא כו' ועיין כ"כ בסופוט מוהר"א שם ובנתיב מלכותי כגמם מקומות וזרה"ל מיט שענין זה וע"כ לריכין כ"א אשר יראת ד' נוגע בקדוה שיספור תפלתו ממתקין לנו שהשיית זורה לו הדרך האמת ושיוכה לכא ללדיק האמתיי :

(יג)

— הרה"ק מצאנו ז"ע —
 כל הצדיקים רבותינו כולם
 לא סרו מדבר א' מהשו"ע —
 מי שירצה לבטל דבר א'
 מהתורה"ק לבסוף יכפור בכל

כי הלא ידוע לנו מי אשר בשם ישראל וכונה כי הבורא ית"ש בחר בנו מכל האומות ונתן לנו תורתו הקדושה בכתב ובע"פ ושתיחן מתאימות, וכאשר ירוע לנו ועינינו ראו ואכותינו ספרו לנו שמי שירצה לבטל דבר אחר ח"ו מתורה"ק שבע"פ יכפור לבסוף בכל התורה כולה כי מתאימות המה גם יחד, גם ירוע לנו שיש לבושי התורה המה פשמות תורה"ק ופנימיות התורה כמו שאמרו חז"ל וחכמת הקבלה, וגם חכמי המחקר הקדושים הגידו זאת בספריהם כמבואר ברמב"ם ובזו"ר ודומיהם יראו ר' המחקרים ופירשים הפשטים כולם הורו שיש דרך בפנימיות התורה אמנם הפנימיות נעלם מאד, אמנם זאת כולם גידו כי זה בלא זה א"א כלל, וגם כי ברצות ר' לכות לעמו וראה עניים בגודל הלחץ ועול הנלות שלח לנו עבדיו הקדושים לגלות ביותר פנימיות התורה ע"י עבדיו הקדושים כמו האר"י ז"ל והבעש"ט ז"ל, עכ"פ כולם הודו והודירו לרכים מבלי עבור על פשטיות התורה חקי המבואר בש"ע (בשלחן ערוך), והודירו כמבואר נדלוו התורה בפשטיות בלבד, וגם אודיכת חי' דרכיהם ביתר נדדים וסינים ויראתם חי' אין לשער, ועשו סינים הרבה לבוא לאיזה מדרגה ומאסו בהבלי עוה"ו, וכאשר רבים ראו בדודיני זה מארמו"ר הה"ק מראשניץ וארמו"ר הה"ק מירושוב ואחריהם הה"ק מרימינוב שמסר נפשו בסינופים ומקוואות ובשעת התפלה ראינו מס"ג כאמת, וכל הצדיקים רבותינו ולה"ח כולם לא סרו מדבר אחר מהשלחן ערוך, ומה שהתפללו שלא בזמן הש"ע, מי שבקי בהלכה יודע שלעת הצורך ואדם החלוש וא"א לו להתפלל בזמנו מותר להתפלל בעת הזנוג לפניו, אך לא כ"א יכול לומר חלוש אני רק מי שדברינו] כאמת בלבד, כלל הדבר שרבותינו ולה"ה לא סרו מדברי הש"ע כלל. עכ"ל.

(במכתב להרה"ק שלמה שפירא זצ"ל, פי צדיק עמוד ע')

(יד)

— עוד מהרה"ק הנ"ל —
 אסור לעשות כמעשה רבו
 נגד השו"ע

וככתבי כ"ק אאמ"ר כ' שמעתי מהה"צ רח"ב ה"ש מבארריוב שחסי' א' חי' מתנהג איזה מנהג, שאלו הר"ח סרוע מתנהג כן, והשיב שראה או שמע מאיזה צדיק שנהג כן, שאלו הר"ח אם יודע הטעם והשיב לא, — או אמר לו הר"ח המשנה באבות (פ"ב מ"א) דע מה לעמלה מנן עין רואה — שתראה הנגת הצדיקים, אוזן שומעת — שתשמע דבריהם, אבל אתה אל תעשה כמנהגם, רק וכל "מעשיך" בספר נכתבים תתנהג כפי המבואר בשו"ע. וע"ע בס' מקוה ישראל (אות ל') שהנה"ק מנאסר ז"ל אמר בזה"ל. דער דברי חיים האט געזאגט קיעןען זאל מען אלעס און שרוען זאל מען אזוי ווי עס שטייט אין שולחן ערוך".

(שם עמוד קס"ד)

(טו)

כדברים הנ"ל מהרה"ק
 משינאווא ז"ע

שמענו שאמר: כל ענין שאינו כתוב בשו"ע או בכתבי הארז"ל, אין אדם רשאי לעשותו — אע"פ שרבו ערשתי כן — אלא אם כן הוא יודע פעמו של דבר'.)

(שם עמוד קס"ג)

(טז)

— רבינו החתם סופר ז"ע —

לימוד גדול ממעשה שאירע אצלו, כי עיקר קיום היהדות הוא רק ע"י קבלת האבות — האב צריך לחנך בנו כי לא יאמינו לרבנים ומנהיגים אם יש להם סתירה לקבלת אבותיהם

מחנה חיים חלק שלישי או"ח בפתיחה

קידוש על יין בנהרם בשבת כאשר כל יהודים עושים מיד פתח אדמיו ו"ל ואמר, צדיק ד' בכל דרכיו' הכולל הזהירו לת"ח שלא לדור בשכונת עם הארץ ואנו עברתי על דבריהם וקראני כזה שאיש בער מגודל סכלותו האמין שלא עשיתי כדך במת שקדשתי רק בשחרתי אבל לא נתת דעתו עליו ואמר מה פשעי ומת חטאתי למה לא זכרתי באזהרות הכי"ל ונכסלתי אחרי חקור הדבר ימים רבים נפל ברעיוניו סד העלים ממנו באונו שעה דברי רבותיו כדי ללמדו דעת שיעקר קיום אמנות בית יעקב וקדשת בית ישראל הוא אם הננים למדו ידאת אלקים מאבותם כאשר העיר הרמב"ן כי ראש אמנות אומן הוא מפי אבות לבנים גילה לו ד' לראות קדושת ישראל שיאמינו יותר לאבות מרבנים כדברי הרמב"ן שאב צריך לספר באוני בנך כי לא יאמינו מה שסומעים מפי מנהיגים המה רבנים אם יש סתירה לקבלת אבותיהם ואלקים עשה בזה במ"ת חומה פן יקישו רשעים להשתות בית ישראל ויהפכו דברי אלקים חיים שלא יאמינו לו ולקחתו מוסר מע"ה הוה שראת איש כמניו רב כפי"ב וכן ויורשו בריבית שלא עושה כאשר עשה אביו לא חס על כבודי בעבור כבוד שמ"ס לפי דעתו כאשר קיבל מאביו עכ"ד הקדושים

(ע"י לעיל פ' ה' אות כ"ז מאמר זה קצת באור"א)

שיחת חולין של ת"ח צריך לימוד ק"ו אם יספור ויקבעו לדורות בעט ביזל שיש מוסר לדורות ואספיה מוסר גדול שסמפתי מפי הקדוש אדמיו בעל תת"ס ז"ל שדרכו ה"י להיות בסוף הק"ו על איה שבועות כספר אחד לטאוף רוח בריאות כי כן צד עליו הרומאים ומשרתו שלח לפגיו ים או ימים לקבוע לו בית מלגנו בשכר אירע ששכר השלח והי"ד איש מעמי דארעא תררי כלפי השוק ותא הבעה"ב הלך בחדר אחד מאחוריו כלפי התצר וה"י היום כאשר עבר אדמיו ז"ל בשוק שמעו אוניו מאחוריו שבעלי בתים דוברים זה לזה כזה לא האמינו על הרב מפי"ב ונתת מאד וכל איבריו נודעו ושם לביתו ואמר להבחור העומד לפניו לשדותיו לך וסוכב בשוק לדרוש ולחקור מה נשמע עלי ובא בחורה בפנים וזעזעת וגור עלת אדמיו ז"ל להגיד אשר נודע לו מפי השמועה ואמר אהא אדוני נדע לי שבעה"ב אשר אדוני מורי שוכן בביתו הוציא לישראל ברא בפומבי שראת קלות גדול מאת מורי רבן של יהודים מיד שלח אדמיו ז"ל אחרי הרב ד"ס שיבוא אצלו ובאשר בא הטיב אדמיו ז"ל לבעה"ב להגיד לפני רבו מה ראת ואמר הבעה"ב לא אכחז מאדוני כי דברתי פתסגן הדברים הג"ל לאמר כי עמתי אחורי דלת והסתחתי לא עשה אדוני

(יז)

אין רשות לשמוע לשום מורה הוראה לחלוק על קבלת האבות

כספר לב העבוי (ת"א ד"ה וסדרי בתכ"ג) סתר טענת המשנים כאמרם: אן מה נעשה כיון שהמורה החיר לנו שהוא מרא דאתרא, וז"ל: טענה זאת שקר מוחלט היא, דודאי אם תשאל פיו על וטו והוא בשאט נפש יכשיל אותך לומר על אסור מותר, אז אתה את נפשך הצלת, כיון שלא ידעת תמול שלשום נגדו להתפתק אם הוא נאמן לדין, ואתה הלכת בדרכי אבותיך לשאול את פי מרא דאתרא על אסור ומותר, אמנם לצאת מן הדרך אשר קבלת מאבותיך, זה אין לך רשות לשמוע לשום מורה הוראה, כמו שאמרנו רבותינו כו', ע"כ על מנהגי קבלת אבותיך אין לך רשות לשמוע אל השופט, ולא תוכל לתלות הקולר ר"ל על צוארו אלא כן הסרתן תלוי. ועוד הלא איתא דעל דבר מפורש בקרא לא שי"ך הוראה דו"ל ק"י בי רב אבה כו', וע"כ אין לשום אדם אמתלא דלא ידע דאסור לעשות כן, כיון שידוע שאנו מוזהרין שלא לזוז ממנהג אבות כו', ולא תוכל לומר זה מתיר וזה אסור כו' הוא מי מקדושים אפנה, בזה לא יהיה לך אמתלא ביום הדין כו', ע"כ לא ינקה ה' ולמחר כשתבא לדין מה תענה, ע"ש שהאריך בכבודות קדשו מלהבות אש.

(י"ח)

מדת החסידות הוא גדר גדול לרחק את האדם מן העבירה, אבל באם הוא מתנגד להשי"ע הלי"ה להטות מדבריהם אף כחום השערה

קדושת

חקת

יום טוב

ישלח וטסה ומלאים מקדש כנכנע וגוי דרך סוהגך
 נלך לא נעם יינן ושחאל עד אשר נענוג
 בגלגך וגוי רק אין דבר בגלגל אשכנז וגוי יחזאל
 מיד הכוח עמי אונס זיל ארם חקיד סנהחמד עם
 קוטו דהיינו שטופה חקר למים משרת הדין ומקדש
 עלמו צווחה לו בגרמים וקנים יחיים כדי להחלך
 לפי ה' בקדושה ועסה יחיה וכבר הליכו זיל
 לעניניהם צותן עם לשנא צדוה חסידות שועלה
 קודש קדשים ונחקהו אה האדם מן סהטא ומלכשו
 עוה ויראה ומכשווה לחיים לדין ישר ונאמן לפי
 אלהים וכבר כהנו תלווידו הנעשוי שאלו אין לו
 גדוהו יחוס האם טוס סחוקות וועלה ארוכה
 שאל שווע כנליו מי מדיך ה' כיל מרת חסידות
 ומרישות וואו שוערה לו ובגוהו אחריו לחיות
 מואוין צהי יתנגד ונכנלאוהו עד אין מקר וסדגרים
 עחיקין, וחסה צדלי אונס שאלו לך מרת עונס
 מעוה חסידות וחסה לא מוע ואשר לני שוכס
 לך להחנא עלמו בחסידות ופישות כל יעיר ולעשות
 לעלמו ועגלי לך ונחיות יוסר דגרי ה' למים
 שועה הדין, אונס כיו דוקא אה מרת חסידות
 שועהגט צו איה ומתנגד כלל לחוהיניו קדושה
 ולדגרי חתים ומידוס זיל עשליכ אה כונע ומתנגד
 לחוסיק או לאשר נבלו החלופים כהולכים ברה
 קלסם דהיינו עגלי עיע ושאל שוקים גאויי אכן
 עוקדי דור דור ודושי אשר כל ה' לא אהם לסם

ודגריהם דגרי אלהים חיים צדלי לחקור מיו לסעות
 מדגריהם אף כמוע השערה ומליה ליתק זחא לעדות
 חסידות כי אין זה אלא ועשה ישי"ר דיל ומקד
 הנחמד עם קוטו זהו שטופה לעלמו עגיל למים
 עשרת הדין כדי שלא יסיה קרוב לכל מיו לדי
 חקור או סילוב וואו שנתוהם ובגרי חויל. השיה
 דך סוהגך נלך דיל דך סוהגך נקדל דך יסיה
 סכנעה לדגים וואו ומקדס בכל עם וזמן וסייני
 דךך סהוה סקדושה שיהי דךך יסיה ונכסה לכל
 צי ישאל לא נטה יין ושחאל עם כוה לישע שמי
 זיל על לא חקור מן דגרי אשר יעיר לך יינן ושחאל
 וקבלו עמי שטופה חלילו אה יאזוה לך על יינן
 שחאל שחאל ועל שחאל שחאל יינן. והכוונה אל
 שיהי נראה צעייט עמי מרת חסידות על שחאל
 שיהי יינן ועל יינן שחאל עמיל לא נטה לדגרי
 חסידות אה כי אה דגרי חסידה נלך. רק אין דגרי
 דיל נמקס עשיו כונע ומתנגד כלל לדךך סהוה
 חקדושה עקנאלח דגרי כניס קחו עונס דגרים. אלה
 הדגרים הוואו משה צאל אה סהוה. כי על פי
 הדגרים סאלה כתיי לחך ציית. וכמו דגרי טיה לאלף
 דור, אה בגוהו שיהי מרת דגרי חסידות וסייני נתי
 ועגיל מרת חסידות אשר כל חיה עושה לעלמו
 ומתנגד צו גוה ומתנגד אהל אה מיו יסיה ומתנגד
 לחוהיניו חקדושה צדלי לא נלך צו רק דגרי סוהגך
 סיינו דגרי חוהיניו כי כל דגריה דגרי טעם וסגן :

(י"ט)

הרה"ק ר' שלום מסטרמקוב זי"ע
 מי שאומר שאי אפשר
 להטעות את הצדיק
 הוא אפיקורסת

עב דברי דברים — ואתה שלום
 ובו לכם אנשים חכמים וגבונים וידועים
 לשבטיכם ואשימם בראשיכם
 מירשי זיל שהם ניכרים לכם שאם בא
 לפני מקומו בטליתו אינו יודע מי הוא
 ומאיה שבת והא אבל אתם מכירים
 בו כי.
 הגה מה יש להוכיח גודל צדקת
 הצדיקים אפילו כשיש איהו
 מחלוקת בין איהו צדיקים ושועין מהם
 שאחד אומר על חברו דיבורים נגדו ידוע
 שזה מחמת בעלי לשון אשר יתחזיר
 רעה להפריע הצדיקים ותלמידיהם
 מעסק מצוהם ותורתם ע"כ הוא מעמיד
 הולכי רכיל בשקרים שונים וקלי הרעה

אמרים בין שורבי הוא בעל רוח הקוד
 איך אפשר להטעותו ומה באים ה'
 לפקוד באמתיות צדקת הצדיקים הקדושי
 האמתיים.
 ובאמת מי שאמר כה שאי אפשר
 להטעות את הצדיק וה'
 אפיקורסת בין שפצינו שאפילו סם
 רבינו ע"ה אדוק הנביאים אמר וידועי
 לשבטיכם שאם בא לפני מקומו בטליו
 אינו יודע כי ואם הגין והא כי.
 אלא ע"כ שאם בא איש צבוע לא
 תצדיק ורעה להטעותו שהוא אי
 כשר אמר הצדיק אינו יודע פנימיו
 כמו שאמר משרי"ת אינו יודע מי הו'

מכאן עד סוף הפרק הוא מרבה"ק מסאטמאר זי"ע

(ב)

המצוה לא תסור וגו' אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל, ל"ש אלא
בימי חכמי התלמוד, אבל אחר חתימת התלמוד אין בידינו להחדש
שום דבר מדעתינו

קח

דברי

שופטים

יואל

ומעתה מ"ש בספרי אפי' אומר לך על ימין שהוא
שמאל שם להם, וכן מ"ש בגמי סנהדרין
הי'ל, אפי' הוא אומר מפי הקבלה, וע"ד הגדול
אומרים מפי הסברה, והרג אם לא שמע להם, זה
מירי כשיש סברה לכאן ולכאן ויש ימין ושמאל, וזה
אפי' שראה צעידך, שסברתך הוא ימין וקרובה
יותר אל האמת, ואתה עלתי החוביקי, שסברת הצי"ד
מכרעת, ואתה מחויב לשמוע לדבריהם, אפי' שראה
צעידך שהוא שמאל, ואפי' אם רוב הסברות נוטים
היפך מדבריהם, אבל כיון שעכ"פ מיעוט הסברות
נוטים אל דבריהם, סמוך רובא של הצי"ד למויעוט
הסברות, והי"ל רובא כדברי הכלי יקר ז"ל.

אבל אם אין להם לצי"ד הגדול סברה להחזיק
דבריהם, אין צנחם לחלוק על המקובל אלטנו.
או על סברות רוב שצבר נפסק להלכה על פיהם,
ומזה מיויר הירושלמי, בצאפן דאין צו סברה לבאן
ולכאן, וצי"ד הגדול רוצה לפסוק הלכה צלי סברה, אז
אין צנחם לדחות דברי הראשונים, או הלכה
המקובלת אלטנו ואין אתה מחויב לשמוע להם, וע"כ
אמרו בירושלמי שאמרו לך על ימין שהוא ימין ועל
שמאל שהוא שמאל, אבל לדחות ההלכה המקובלת
אין צנחם, כי בירושלמי מירי שאין להם סברה
לסיע דבריהם.

ושגריהם מפסוק א' למדו, שאי' לא תסור מן הדבר
אשר יגידו לך ימין ושמאל, וכוננת החבוז
עפי' דרשא חז"ל, כשיש לימין ב' סברות, ר"ל על ימין
שהוא ימין ועל ימין שהוא שמאל, וכן לשמאל צ'
סברות, אז ב' הסברות אלו ואלו דח"ה, וזאת

החורה לשמוע אל הצי"ד, אפי' על ימין שהוא שמאל,
וכן להיפך, אבל אם אין לך סברה אלא על ימין
שהוא ימין ועל שמאל שהוא שמאל, אז אי"ל לומר על
ההיפך שהוא דח"ה, כי לא נחנה החורה רשות לדון
צלי סברה כלל, וצלי קבלה אמיתית, וע"כ אל השמע
רק כשאומרים על ימין שהוא ימין ועל שמאל שהוא
שמאל כי זהו סברה אמיתית ולא ההיפך.

ובי"ז לא שייך אלא בימי חכמי התלמוד, שאז הכריעו
הלכות עפי' הסברה, ומרווח ציתחם ניתנה
להם הכח, לחדש תקנות וזמירות, ולהכריע צדיו
החורה עפי' סברתם, אבל אחר חתימת התלמוד
שנתמעטו הלכות, אין בידינו לחדש שום דבר
מדעתנו, ולא להכריע צדיו החורה עפי' סברתנו,
ומחויבין אנו לילך אחר הברשת חכמי הש"ס
ובהנאות ז"ל.

וא"ש מה שהשמיע הרמב"ם ז"ל הלכה זו דאפי'
אומר לך על ימין שהוא שמאל השמע לו, ולא
הזכיר לא דברי הספרי ולא הירושלמי, כי לפי מה
שבארנו לעיל, לא שייך הלכה זו אלא אם הצי"ד
מכריעין עפי' הסברה שבידם, ובימי הרמב"ם ז"ל לא
הי' צנחם עוד להכריע צדיו החורה מסברת דעתם,
ע"כ לא הי' נפק"מ עוד בהלכה זו, ולא נקפ"י
הרמב"ם להלכתא נמשחא, כי נעתיק ויתרבה הדעת
ולא יהיו עוד ספקות בהלכה, כמי"ש ולא ילמדו עוד
אי"ש את רעבו (וימיו ל"ה), ואי"ל כל ענין הלכה זו
נח הי' נובע אלא לפני חתימת התלמוד, ומה דכוב
הוב, וע"כ השמיש הרמב"ם הלכה זו.

(כא)

— עוד מעטני הנ"ל —
 בחכמי דור ודור צ"ש
 לא תסור אלא אם אין
 משנין מדברי הקד—
 מונים, אבל אם
 מהפכין מדבריהם
 ואמרי'ן על ימין
 שמה ועל שמאל ימין
 צ"ש בהו לא תסור

וחשבתי בזה השכת עה"כ לא הסור מן חרבו אשר יגירו לך ימין ושמאל,
 והביא רש"י ז"ל סג' (סנהדרין פ"ט) אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל
 ועל שמאל שהוא ימין, והרמב"ן ז"ל מביא לשון הסמרי אפי' מראין בעיניך
 על הימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין שפע להם והיינו שאין האסר
 כן שאמרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין ורק שתחשוב בלכך שהם טועים
 והחבר שפוט בעיניך כמחליף הימין כשמאל מ"מ שפע להם שע"ד שלהם נתן
 לנו התורה וכ"ש שיש לך לחשוב שהם אמרים על ימין שהוא ימין כי רוח
 ה' על משרתי קדשו ולא יעזוב את חסידיו לעולם נשמרו מן השקות ופן
 הסכסול יעיי"ש, והחינוך מאריך כאן במצות לא תסור (מצוה תצ-ו) דאף
 כשטועין באסר ג"כ אין לסור מדבריהם כי ע"ד כן נתן לנו את הוראתו כדי
 שלא ירבו המחלוקת ותעשה התורה כשה תורות וחתך הכתוב לנו הדין שנשפע
 לבי"ד הגדול ואף אם טועין לפעמים תסמור עליהם שטוב לסכול טעות אחד
 ולא שיעשה כאו"א כפי דעתו שכזה יהי' חורבן הדת והפסד האומה לגמרי
 יעיי"ש בלשוננו הזהב.

ופלא דכירושלמי פ"א דהוריות איחא להיפך דהיינו רק אם אמרים על ימין
 ימין ועל שמאל שמאל אבל אם אמרים על ימין שהוא שמאל ועל שמאל
 שהוא ימין אל חשפע להם, והרי זה לכאורה להיפך מדרשתם ז"ל כאן כגמרא
 ובספרי, ואי הוסיפי לשאול דאנן מנא ידעינן שאמרים על שמאל ימין ועל
 ימין שמאל והרי לא בפשיעה עסקינן שיזירו לומר על ימין שמאל ועל שמאל
 ימין אטו בריעי עסקינן ואע"כ שיש מקום לטעות וא"כ אנן מנא ידעינן
 שהם טועים ואפשר שאנו טועים וצ"כ איך יתכן מציאות זהו.

וחשבתי והנה כבר דנו בה רבותא אם מצות לא תסור קאי רק על הכית דין
 הגדול או גם על חכמי כל דור ודור והחינוך כתב שכלל המצוה הזאת
 לשמוע ולעשות ככל זמן וזמן כמצות החכם הגדול אשר יהי' כינינו בזמנינו
 וכמו שדד"ל ואל השופט אשר יהי' כימים ההם וכו' והקובר ע"ז ואינו
 שומע לעצת הגדולים שבוררו בחכמת התורה ככל אשר יורו מסכל עשה זו
 ועונשו גדול מאוד וכו', והמנ"ח הקשה עליו סנין לו זה דמקראי נראה
 שדוקא בבי"ד הגדול שכלשכת הגזית קאי לאו ולא תסור וכמ"ש וקסת ועלית
 אל המקום וכו' והיינו לבי"ד הגדול אבל בחכמי כל דור ודור סנין
 ושני בי"ד הגדול אשר כבוד השי"ח חופף עליהם כל היום וכו' יעיי"ש,

וע"ז אפשר להשרות דברי הירושלמי עם הספרי והנה עיקר קרא הרי קאי
 על הבי"ד הגדול וכמ"ש המקום ההוא שהמקום גורם וכמ"ש הפנ"ח, ובג לשון
 החינוך הוא שמנעו מחלוק על בעלי השכלה ועז"ל לא תסור אמנם גם
 חכמי הדורות שאחריהן הסמיכו אותן על לא תסור ושם כבר אפשר להבחין אם
 אמרים על שמאל ימין ועל ימין שמאל, והיינו אם אמרים להיפך מה
 שאמרו הקדמונים, אה"נ שמעצמינו אין יודעין אבל אפשר להבחין זאת
 מדברי הקדמונים, שאם משנים מדבריהם ואמרים על מה שאמרו הקדמונים
 שמאל שהוא ימין וע"מ שאמרו ימין שהוא שמאל אל חשפע להם ועל זה קאי
 דברי הירושלמי, ואה"נ על הקדמונים בעלי השכלה אפי' מראין בעיניך על
 ימין שהוא שמאל ואפילו אם נאחה טועין ג"כ לא תסור מדבריהם וכמ"כ
 החינוך שאפילו טועין איזה פעם צריך לשמוע אליהן, אבל על אותן שפסטיק
 ככר פחכמי כל דור אין לשמוע אלא אם אמרים על ימין ימין ועל שמאל
 שמאל והסבתן לידע זאת הוא אם לא אמרו הקודמין להיפך מש"כ אם
 הספיקו מדבריהם אז אמרים על ימין שמאל ועל שמאל ימין ולא שייך בהו
 לא תסור וכדברי הירושלמי.

(תד"ת תשי"ז ע' תרס"ח)

(כב)

הרמב"ם: אין לבנות שום יסוד על אותות ומופתים, אלא באדם המוחזק בקדושה ובפרישות

והנה אנו רואים בדברי הרמב"ם ז"ל בכמה מקומות שהי' מתירא מהסומכים על המופתים וטרח לבאר בהלכות יסודי התורה פ' ד' שלא כל העושה אות או מופת מאמינים לו שהוא נביא שאפשר שיעשה אות ומופת ואינו נביא וזה האות יש לו דברים בגו אלא באדם שהיינו יודעים בו מתחלתו שהוא ראוי לנבואה בחכמתו ובמעשיו שנתעלה בהן על כל בני נילו והיי' מהלך בדרכי הנבואה בקדושתה ובפרישותה, מעמידין אותו על חזקתו, וכן האריך עוד בפ"ח שם שכל מיני מופתים אינם דברים ברורים להאמין בהם שגם במרעיה לא בשביל המופתים האמינו בו, וככל האותות שעשה משה במדבר לפי הצורך עשאו, לא להביא ראיה על הנבואה, אכל האמונה במרעיה הי' בשביל שבעינינו ראינו במעמד הנבחר כמו שנאמר הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם, מפלל שקודם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם, והאריך בזה שלא להאמין לשום אות או מופת לשנות ח"ו ממה שמבואר בתורה.

(רא"מ עמוד נ"ט)

(כג)

הוראה מן השמים: אף בעל מופת ע"י מופתים אינו יכול להכריע נגד ההלכה

שאלו"א לא היו באים כל המופתים האלה הי' מקום למעות שאם רואים מופתים כאלה הוי כזה איזה הכרעה נגד ההלכה וח"ו נפיק מיני' חורבא בדורות הבאים שיהי' מציאות לחשוב אשר בעל מופת ע"י מופתים יוכל להגיד ח"ו נגד ההלכה, א"כ לא היו הנפים למגנא, דאדרבא בשביל שידעו שיעשו החכמים הלכה למעשה נגד כ"ז, הראו לנו בכך דרך האמת בתורה' להציל כל הדורות מסעות, וזה תועלת גדול שאין לשער, המשכיל על דבר יתבונן כזה מה שלפניו.

(שם, עמוד ק"ג)

(כד)

אדם גדול שעשה נגד התורה, צריכון לחלוק עליו בכל עניניו

וחזינן בזה שאף באדם גדול אם רק בדבר א' עושה שלא כתורה ויש חששא דלא ליגזר אכתרי' בזה גדרו גדר שלא להסכים לדבריו בשום ענין אף בשאר ענינים שאינם נוגעים לזה כלל, וגם להתיר שלא כד"ן, ולא פני' להו כמה שיחלקו עליו בזה שעושה שלא כתורה ותו לא מיד, כי אם יסכימו לדבריו אף באיזה ענין אחר זה גורם שיגדרו אחריו אף כמה שעושה שלא כתורה ולא יועיל מה שיחלקו עליו בזה שעושה שלא כד"ן כלכד. ומכשי"כ באותו הענין בעצמו שאומר שלא כד"ן שהחובב להכחישו בכל אופן ואופן אף אם הוא רק פרט א' מעניני התורה'.

(שם, עמוד ס"ה)

(כז)

היפך האמת אין שומעין אף לאליהו וכ"ש לגדול אחר יהי מי שיהי

וכבר אמרתי כמה שאמרו הו"ל ביכמות ק"ב ומנחות ל"ב שאפילו אם יבוא אליי ויאמר אין חולצין בסנדל אין שומעין לו, וכעין זה מצינו כ"פ בש"ס, ואינו מוכן הלשון שאמרו על אליי אין שומעין לו, שזה דבר שאינו במציאות, שכיון שאין שומעין לאליי בכך הוא בשביל שהוא היפך האמת וההלכה, וא"כ א"א שיבוא לידי כך שנצטרך לומר על אליי שלא לשמוע לו, והו"ל שאפילו אליי לא יוכל לומר אין חולצין בסנדל, ומהו נדע הכל, ומדוע אמרו הלשון אין שומעין לו שאין זה לכבודו של אותו צדיק, גם אינו במציאות, אלא שודאי ידעו חכמינו שא"ל לא יאמר כן אבל חששו שפא יתיי איהו גדול הדור שיטעה בזה וישעו כל העולם אחריו סתמת גדלו לשמוע אליו אף במה שהוא היפך האמת, ולזה הפליגו בדבר שאף לאליי אין שומעין מה שהוא היפך האמת, ותו ליכא לימיעי, וא"ל היו אומרים שאף אליי לא יוכל לומר כן עדיין היי מקום לפעות באיזה גדול לשמוע אליו אף אם אומר היפך האמת, כי לא אמרו כאליי אלא שלא יאמר אבל לא על מי שהוא אומר, ולכן אמרו דברים ברורים ומפורשים שאף לאליי אין שומעין בכהני ולא חששו אף לכבודו של אליי ד"ל להגיד עליו לשון זה כדי שלא יבוא לידי טעות בדורות האחרונים העלולים לפעותים גדולים וגוראים בעון הדור ר"ל. המתבונן בזה יוכל להבין מה שא"א לכאר יותר בכתב.

(שם, עמוד קנ"ג)

(כח)

רק לשופט כזה צריך לשמוע שאינו נשפע רק מדעת תורה ולא מדעת הדור — עכשיו רובם ככולם אומרים דעת הדור ולא דעת תורה

וע"כ אמר הפוסק ובאת וגו' ואל השופט "אשר יהי" בימים ההם, דכ"מ שכתוב יהי דרשינן בגמ' בהווייתן יהא שלא יהי נשתנה ולא יהי נשפע מהמצב הדור שהוא בימים ההם רק הוא יעמוד בדעתו, דהרי אם נשתנה אז אינו בהווייתן שכבר אינו זה בעצמו — וע"כ לא אמר הפוסק ובאת וגו' ואל השופט שבימים ההם, דהרי האמת הוא כן שאין לך אלא שופט שבימים, רק מדייק עוד לומר אשר יהי, שלא ישתנה ע"י מצב הדור, דאם המצב הדור משנה אותו, אז ברור שזה כבר אינו עוד בזה הכלל שיהי כתוב עליו ודרשת והגידו לו את דבר המשפט, דהרי הוא אינו אומר את דבר המשפט רק דעת אחרים ממי שהוא נשפע — ורק מהשופט אשר יהי" שלא יהי נשתנה ולא יהי נשפע מהמצב הדור שהוא בימים ההם רק הוא יעמוד בדעתו האמתית רק מאלו יוכלין לשאול את דבר המשפט — ולא מאלו שאין להם דעת תורה רק דעת הנשפע — וכמו שהוא בעוה"ר שהמצב הדור משפיע על כל אחד ואין אומרים דעת אחרת רק מה שנשפעים מהדור שהוא היפוך מדעת תורה, וכן הוא ברובא דרובא ורובה ככולה שאומרים לפי מצב הדור, שהדור הוא משפיע על כ"א כמיכות שונות וכ"א נשפע כפיבה אחרת אבל כולם אין אומרים דעת אחרת רק לפי מצב הדור — וע"כ גדולים מאוד הנסינות בעיקבא דמשיחא.

(ח"ת תשט"ו שופטים, עמוד קפ"ג)

(כז)

רק אם הרב אומר כדברי הראשונים ואינו משנה מדרכיהם אז תורה יבקשו מפיהו, לא זולת

ואמרו כחיל אם הרב דומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, ונראה הכוונה כי כוראי הראשונים המה כמלאכים שע"כ אף שבעצם מצב כל דורינו רחוק בתכלית הריחוק ממצב הראשונים ולה"ה מכל מקום כיון שדבריו כדברי הראשונים ולה"ה עכ"פ יש לו בלימוד ההוא דמיון לדברי הראשונים כמלאכים, והוי בלימוד הזה עכ"פ דומה למלאך ה' צבאות, ולכן תורה יבקשו מפיהו. ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, ש"א ייסוף בהשפעת החדשים שמקרב באו לא שערפם אבותיהם. הארכתי קצת במצב דורינו, אבל הרבה יותר ממה שכתבתי יש בהענין אלא שא"א להביא הכל על הכתב, גם לא אוכל להאריך כ"כ ישמע חכם ויוסף לקח.

(וירוא"מ, עמוד קס"ד)

(כח)

אם הרב דומה בעיניך כמלאך תבקש מפיו היכן כתוב בתורה

מי' נפלא מרכינו על הגמ' אם הרב דומה למלאך ד"צ תורה יבקשו מפיהו. היינו אם יאמר לך אדם שלכך שומע אל רבו לפי שהוא "דומה למלאך ד' צבאות" ואין להרהר אחריו אף אתה אמור לו שתורה לא בשמים הוא "ותורה יבקשו מפיהו" תבקש מפיו שיאמר לך היכן כתוב בתורה ואם לא יוכל לברר לך דבריו עפ"י תורה לא תאבה לו ואל תשמע אליו ודפח"ח.

(קונ' הוי רועי ישראל עמוד י', יו"ל ברוקלין תשמ"מ בעילום שם)

(כט)

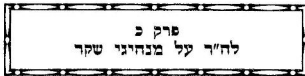
מרק בחסידות סיגוט !

רביה"ק מסאטמאר זי"ע סיפר בשם אחיו הרה"ק בעל עצי חיים זי"ע שהיי אומר, החילוק שבין חסידי סיגוט לחסידי ..., שאצל חסידי ... אם יאמר הרבי לשחוט חזיר ולאכלו, יאמרו שבדואי החזיר הוא אילו של יצחק והסכין הוא המאכלת, אבל אצלנו ב"ה, יאמרו החזיר הוא חזיר והרבי הוא שגץ ואסור לשמוע אליו עכ"ד.

(ל)

גם הרבי אינו למעלה מהתורה"ק

שמעתי שפעי"א שאל רבה"ק מסאטמאר את א' מבני משפחתו שהי"כ מנכדי מרן הקדוש מצאנו זי"ע, הידעת למה לחס הדי"ח כ"כ חברב ובחנית נגד חסידות הידוע, השיב מפני שגבר אצלם הלוקסוס, אי"ל רבינו לא מפני זה, אמר שוב, אולי מפני שלא כיבדו תי"ח כראוי, אי"ל רבינו גם לא מפני זה, אך אני אומר לך הטעם, מפני שהלכו בשיטה שהרבי הוא למעלה מהתורה"ק עכדה"ק.

בו יבואר שמצוה לפרסם החטאים וחנפים כדי להרחיק בני"א מאליהם ואין בזה איסור לה"ר

(א)

מצוה לפרסם החנפים שהם רשעים ומראים עצמם כצדיקים

מפרסמין את החנפים מפני חילול השם שנא' (ויקרא ל"ג) ובשוב צדיק מצדקתו ועשה גויל ונחתי מבושלו לפניו.

(גמ' יוסא דף פו.)

מפרסמים את החנפים, שהן רשעים ומראין עצמן כצדיקים אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמן מפני חילול השם, שכני אדם למידין ממעשיו שסבורין עליו שהוא צדיק, ועוד כשכא עליו פורענות, בני אדם אומרים מה הועיל לו זכותו; שנאמר ובשוב צדיק מצדקתו, ספיה דקרא ונחתי מבושלו לפניו, אני ממציא לידו חטא גלוי לכל שיכשל בו, וידעו את מעשיו: (רש"י שם)

(ב)

מותר לספר לה"ר על בעלי מחלוקת

ומותר לספר לה"ד על בעל המחלוקת, ומי שאינו מחזיק במחלוקת על המתיצבים על דרך לא טוב ומושבי העון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאם ועובר בלאו.

(שערי השוכה לריבנו יונה - שע"ב א' ב"ח)

(ג)

מותר לספר בגנות מי ששמועותיו רעות כדי להרחיק אחרים מעליו

כבר ידעת שלה"ד מנגה ביותר, ומ"מ כל שמספרו כדי להבאיש מי ששמועותיו רעות, ומספר בגנותו כדי להרחיק אחרים מעליו, שלא ללמוד ממעשיו חבא עליו ברכה, ואף בעבירה של ד"ס מותר לקרותו עבריו ולספר בגנותו, שאלמלא ד"ס אף ד"ת אין מתקיימים, והנוגע בהם כנוגע בכבת עינו של חורח:

(מאירי שבת דף מ')

(ד)

מי שעובר עבירה אחת בתמידות החיוב להרחיקו ולפרסמו

אור   סדר עבודה והיום   הנגר

מרכיב ונחש לא תשמו יאה הקולר לנו כולאריכס ואל החמור כי וכו הוא לטון הרע כי זיל המחוי בשנת דף מ' כבר ידעת שלה"ר מנגה ביותר ומ"מ כל שמספרו כדי להבאיש מי ששמועותיו רעות ומספר בגנותו כדי להרחיק אחרים מעליו בלא לחמור מתעשיו חבא עליו ברכה ואף בעבירה של ד"ס מותר לקרותו עבריו ולספר בגנותו שאלמלא ד"ס אף ד"ת אין מתקיימים והנוגע בהם כנוגע בכבת עינו של חורח:

(לב) **אח"י** אם תראו איש א' ששנר עבירה א' בתמידות וזעו שב על אולתו רק הוא ככלב ששב על קיאו אף ששוקב בחלות אחרות אשפ"כ הכתיקו א"ש חטל פתח אהלו כי הוא מספ"ח ר"ל ואין לו חלק בחלקי ישראל ובתורתו והוא מורה מב' עונותיו ר"ל כי על כ"ד דכריס מניס ובתוכס העובר על ד"א מ"מ ואין לך לומר מ"מ ומושל עליכס להרחיקו מנבוככס ולפרסם חטאיו לתשן לא ילמח

(ה)

— הגה"ק בעל חוות דעת זי"ע —

קודם הגאולה יתפרסמו החנפים המראים עצמם כצדיקים ויתגלה רשעתן כדי שלא יהי' היצ"ל השם

נחלת שבת יעקב

בסוף הפרק. עת לעשות לה' הפרו תורתך ר' נתן אומר הפרו תורתך משום עת לעשות לה'. והוא תמוה דמה הוסיף רבי נתן. והנראה לפי עניות דעתי דלעיתוי לכא בימות המשיח אמר הכתוב (עמוס ה') העיר היוצאת אלף חשאר מאה וגו' והנה אמרו חז"ל כל העובר עבירה בסתר הקב"ה נפרע ממנו בגלוי ואמרו מצוה לפרסם החנופים והוא מטעם כי אותן המראין עצמן צדיקים והן באמת רשעים גמורים יש חילול השם בהגיע אליהם הרעה. והוא שאמר רוד כההלים הטיבה ד' לטובים וגו' המטיס עקלקלותם יוליכם ה' את פועלי האון הכוזבים כי לפוף כאשר יטיב ד' לטובים ואותן המטיס עקלקלותם שמיטין העקלקלות שלהן להיות נראין מעשיהן טובים יוליכם ד' את פועלי און. כלו' שיפרסם אותן ויסבב אותן להיות ידן עם פועלי און למען

ובדיל הצדיקים מן הרשעים וכאשר לא יסאר מהעיר היוצאת אלף רק מאה לא יסאר רק צדיקים וזו מחלקותן שהתנא קמא סובר קרא כפשוטו עת לעשות לה' הפרו תורתך שסמך בגאולה עת לעשות לדי' שיסבב שאותן המטיס עקלקלותם יעושיין עצמן כצדיקים יוליכם עם פועלי און שיפרסם הרשעים שיפירו התורה כסום כי ורבי נתן לא רצה לייחס זה להשם יתברך רק שממילא שאותן רשעים שהם בסתר היצ"ד מתגלה עליהן עד שמפירין התורה בגלוי ואז עת לעשות לדי' להביא הגאולה כי קודם הגאולה יהיה חבלי משיח וכבוא הצרות על און שעולם טובים שהן צדיקים יש חילול שמו הגדול כי רואין צדיק רוע לו אמנם כשיפרסמו לרשעים אז שיבא עליהם העונש שמו מתגדל ומתקדש:

(וע"ע מזה לעיל פרק ב' ארת מז-מט)

(ו)

— מכתב הר"ק מצאנו זי"ע אל הגה"ק בעל שו"מ זצ"ל —

מבאר טעמו ונימוקו למה יצא חוצץ נגד רב א', לפי שמיקל' בכמה איסורין ומקרב את הקל"ים ואת יראי ד' הוא רודף ויורד לחייהם ומגרשם מביהמ"ד ועי"ז העם רוגמים אותם באבנים, גם גוזר עליהם גזירות שונות להעבירם ממצות ד', לרב כזה מותר להקל בכבודו ומצוה לצוללו

ילקוט אגרות קודש

נא

בעוה"ש"ת.

להרב הגאון האירוי המפורסם סיני ועוקף הרים רבי יוסף שאול נאטאנוואן נ"ו אבד"ק בכוב יצ"ו.

יקרותו הגיעני והנה אספר דרך הרב הידוע בקצרה, הנה בכואי לק"ק . . . . . ושמעתי שהוא בן גדולים ונהתי בו כבוד מרוחק בעת דברי ממנו עם יושבי עירו וכשעברתי דרך ק"ק . . . הלכתי לקבל סניו בכבוד, הגם שאמרתיו שם איזה סלפול היה כאלם לא יפתח פיו עכ"ו אמרתיו בר אורין הוא אם אינו בר סלפול, וגם לאחר זאת נדעתי שאינו בן תורה ממש, כי נקרא לסעדה עם תלמידי חכמים חסידים והיה בשר מאווח נלעטות, והרחיקו כמנהג הכשרים השומעין להרמ"א ורגו עליהם מחמת כי אירע במקרה פעם א' בושט של אווה אינה נלעטת, נמצא נקב בושט ואמר שכל הושטין צריכין בדיקה ומאחר שאין בודקין הושטין של אינן נלעטות אסור לאכול אווה אינה נלעטת כדי שלא לבוא להקל בלא בדיקה ורק מחויב להלעט כדי שתבדק, והנה זה דברי בורות גמור כידוע לכל שאם פעמים [שכ"ח] הדבר, צריך בדיקה לכל הושטין אפילו אינן נלעטות אבל לגזור להלעט זה לא יאמר שום בר דעת וגם אני כתבתי להם כיון ששכ"ח הדבר צריך בדיקה לכלם והשיבו לי שכל המורים אומרים שאינו אפילו מיעוט המצוי רק פעם אחת אירע כן במקרה אבל לגזור להלעט זה דברי בורות.

שוב פעם אחת ירד לטבול חסיד אחד טרם שטבל הרב הנ"ל, וקנסהו שלא ילך
זמן מה בטבילה, הכי זה הוא דרך התורה הלא מי שנהוג בו הטבילה היא עליו כנדר
וצריך עכ"פ היתר, וגם בהיתר יש להסתפק כיון שיש מהגאונים סוברין שחיוב לטבול
גם האינאד, וכדאי לא ידע שום דין על מכונו אך אעפ"כ כדחתיו בשביל כבוד
אבותיו הגאונים ז"ל. ולאחר איה שנים התחיל לרבי עם חסידים קרוב לעירו יש רב
אחד גדול בתורה מהר"צ בעה"מ טיב גיטין והרב הנ"ל מתאבק בין הצדיקים ומחמת
חורתו וחסידותו ינהרו אליו יראי ד' לקבל ממנו דברי מוסר וזה הרב חרחר אתו ריב
בחירופים וגידיפין והנה נתארח אצלי הרב מהר"צ הנ"ל דברתי אתו להתפייס עם
הרב מ... כי הוא בן גדולים ואמרתיו לו שטוב להיות מן הנעלבים ואינם עולבים
ובכל כחי ראיתי להשקט המחלוקת, ואחר זה באו אלי חסידים מ... בקבולנא עליו
שיורד לחייהם והתנה עם נגידי העיר בעת שרצו איהו קהלה לקבלו והבטיח את אנשי
ק"ק... שישאר אצלם אך בתנאי שיגרשו את החסידים מבית מדרשם בחוקת
ערכאות עכ"ז אמרתי לעוזב המחלוקת, והנה קדם פסח העבר היו אצלי ת"ח גדולים
הי"ו מתלמידי החתם סופר ז"ל וספרו על הרב הנ"ל כי הוא מחרף ומגדף את כל
מזכות עזת החסידים והצדיקים כלם ומילא בפיו לאמר שמקור מחצב החסידים הוא
מהכת ח"ו, והיטב חרה לי, כי כזה דבר ידבר על הבעש"ט ז"ל ותלמידיו ותלמידי
תלמידיו הגאונים הקדושים הם חרי אחים הגאון הקדוש מהר"ש ז"ל מניקלשבורג
ואחיו בעל התפלא"ה ז"ל, והגאון מבארדישוב, והגאון בעל מאיר נתיבים ששיבח
מאוד רובי הבעש"ט ז"ל בהצוואה שלו הנדפסת, והגאון בעל ספר בת עיני, וסי בריח
כהונת עולם, ולכן נמנו עליו ת"ח רבני אונגריין לנדוחו, אך אמרתי להם להמתין עד
אחר הפסח ואחר הפסח אמרתי שבקי לרויח הדום לד' וכו', וצעקו אלי חסיד ק"ק
... כי הם לטבח יובלו כי חדלו לכת ברחובות קרי' כי מילא הרב הנ"ל בפי המונים
שחסידים המה סכת המינים ח"ו ואפרו העם לרגום אותם באבנים וגם מזה נסרץ
העיר כי את הקלים אשר מקילין בענינים שונים ונשותיהם הולכין בגילוי שער אותם
מקרב, ולחסידים אשר המה באמת יראי ד' ומחמירים שלא לאכול מצופת הלעשין
ונשותיהן הולכות בכיסוי הראש ובניהם מונעין מהגיין כידוע, אותם מרחיק לגמרי,
ועד הנה היו מעשיהם נאים בפי הבריות והרבה למרו מדרכיהם לעשות כן ועתה
נהפוך הוא ואומרים דרך החסידות הוא כסילות ומינות ח"ו ויבואו לילך בדרך
המקילין, גם אמרו לפני החסידים שהרב גזר עליהם תקנות שונות להעבירם ממצות
ד' והמוני העם מאמינים ונוקמים בעובר על גזירתו כי לאדם צדיק חשוב הר'
בעיניהם ונעניתי להם שלרב כזה מותר להקל בכבודו ואדרבא מצוה לזולו שלא
יפרצו פירצה ח"ו, אלה הרברים אשר נמשכו עד עתה, וראיתי להודיע להדר"ג כל
זה ויראה כי ת"ל הצדק אתי, ומה שכתב הדר"ג שרצוה להרפס עלי, ירפס מה
שירצה, וכ"ה אינו ירא מלהתבונש בעוה"ו, ולכן לא אשקוט מלגלות קלנוי רבבים,
וכטוח אני בדי' שלא יבושו קיוי ויחתו מריביו, כ"ז ראיתי להודיע להדר"ג.

כללו של דבר, הרב הנ"ל הוא כור ריק וניצב על עזת ד' ולהרבות כסליות
 כעדוהו, וברין ביותיו כמצווה עלינו שמצוה להקל בדיון שהוא בור, ולכן מפני אדם
 לא אגור, ומי מדורינו שיכף אותו להיות כסוף תחתיו, ת"ל אתי רב מהם אוהבי ד'
 ויראי ד'. פחד אלקים לנגד עיניהם בקיאים בש"ס ופוסקים שכינות חופפת עליהם,
 ולכן לא אגור ולא אחיירא מאדם, די' הטוב עמנו ולא ירא, וכזה אצא ואומר שלום
 נפשו וכנפש ש"ב דורש בשלום הדר"ג תמיד.

(ט)

אע"פ שלה"ר עון גדול לא ימנע מלהוכיח בנ"א רק שימשו בלשוננו

וכ"כ יש לפרש כאן שיאמר האדם כיון שעון זה"ר הוא חמור כיכ אלך ואתרה בשינה היינו שאשב בל"א בביתו ולא אחי טוב לבריות להוכיח בניי להפרישם מחטא כיון שענין עלולים לבוא ולהכשיל בחטא לה"ר ויותר טוב שאשב בטל בביתו לבדי ובאופן זה וודאי שאהי נשמר מחטא החמור של לה"ר, ת"ל סור מרע ועשה טוב דייקא שהפסוק מזוהר את האדם שיעשה טוב ויהי טוב לבריות להפרישם מחטא ואע"פ י"ח מושל בלשוננו לדבר רק במקום הצריך כמ"ש נצור לשונך מרע ושפתוך מדבר מרמה.

(שם, עמוד קט"ו)

(י)

הפסוק מאריך בגנות רועי ישראל שבדור האחרון, ובוה רואין גדול החיוב להודיע זאת כדי לידע להשמר מהם

אשר לא סחורה, ווי קען מען זאגן שנואה, זאגט דע גמרא א תירוץ, עכ"פ די פסוקים היסן זיך צו זאגן בגנות, און ווי אזוי איז דא דא א גאנץ קאפיטל ער רעכנט אויס דאס גנות פון אלע רועי ישראל, ער שטעלט אלע אוועק, און דע הייליגע חכמים שטעלן דאס אהער, פארוואס האט מען דאס געטייען, אלס מאי מון זיין אז מ'האט דאס געדארפט מודיע צו זיין, מברוך דאס צו וויסען, מברוך צו וויסן אז אין לעל מי להשען אלס על אבינו שבשמים, אז מ'זאל זיך נישט לאזן פארפירען, מ'דארף צו וויסען און בעטן דעם באשעפער, ווי און דאס זאגן אלע מאל וואס רש"י אס לא תדעי כל חיפה בנשים, שפסק הרומני מלחמהיגד, זאי כל בעקבי הצאן, דע עקבים ווערן ניכרים עס דערקעמען זיך טאך די שריט, בריוך מען קוסעו די שריט פון די מירשדיוע דורות.

(שמות חשכ"א, נעתק מחטעים)

דע הייליגע חכמים מאהלען אויס ווי אזוי ס'וועט אויסזען עקיבא דמשיחא, וויא אזוי דעס פני הדור וועט זיין, יוקר יעות, יקר ומכובד שבהם יהיה שווען ורמאס, די פסוקים זאגן, די מסוקי יחזקאל - און האב עס טאכעוואנט שוין אסאך מאל - א גאנץ קאפיטל וואס ער איז מחטאן אויף די רועי ישראל, דער בוכיע האט געוואנט ועבדי דוד מלך עליהם, דאס וועט דאך זיין טאך ביאת המשיח נישט מירע, זעטט מען אז דער בוכיע האט געזאגט איך וועל מציל זיין זאני מיד הרועים, און איך וועל זיין זייער מנהיג איך וועל זיי מירען, זעט אויס בעה"ר אז מ'וועט פארמירט ווערן פון די מנהיגים ס'איז מבואר אין די פסוקים.

דער כלל איז, ווי די גמרא זאגט (ביב ק"ט) וירא חי כי שנואה לאה, ווי קען דאס זיין, דער פסוק זאגט נישט בגנות בחמה טמאה אפילו, וויל מען נישט זאגן, זאגט

(יא)

האריו"ש: כשם שהיצנות עבירה גדולה כך מצוה להתלוצץ מע"ז וממנהיגי רשעים — כך ה"י דרך הצדיקים להתלוצץ מהרבים הצבועים — אין בוח לה"ר, אדרבה מצוה לפרסם החנפים כדי להתרחק מהם

דברי מהדורא ג' תורה

מי קבש דגמי גלמך רק ורשעיה ויל עמיד טרמיט מסלנו זיל כי רשע ליש לגבי טובד סי רק או מעיל (אם טוואט לייט) או עבירט וטמאס מומב דעסער זיגן צבדור סארליך (וגם צבומים כלי) סון דעניוה צנב רלי עס מדי סבוליס יעשי וואסע סמכאומים כרע כל וגי לפגלות צוח חון וגי מירש וחס סוח ר, צוהריי לילטאט מנין סיחון לומר זיסטל פנביל מעי סי דעבירי רענו (בלוטעס) זיך דעוה מעיל גדולה, ועס סטוסף סבטטוט צבדור כיל, וממנטי רעפיסי רוח סי דיבר צו בריוסיק נגור מיש צמירי ויחרין סס-מס סממענו מרמחיו סקדוסיס זייט סכרשיטו והכוללו על, מנכטי רעפיסי מללו (סלונטיס לגריקס ומנטיסיס בקדוש) ולחורסי סיו משי-חוסר לכיר חי' סך בלחם מעיל דוהס משי כיל כשארדל מעיל לפרסם אס סחנפסיס כדי פלא ילמדו ממעטיסיס ומשי ביסיס וכוטומסיס כנודע וסא כליל סמקרוחס וממייפחס ומדפוסיסס כעספוח מלרע סי יעלנו וכו' בחיבוריסיס כיס בסיסי:

נב. בשם מגילת (כ"ס ס"ב) כל ליתחא אסורא צד מילתחא דמיא דמריא דמיא, וויאלס רק דמריא זאל לא סייסי עור מעיל למשוי ליתחא דמיא, טיב וילא לכאוו פל כנאוו זיל צבומים (סי ח') וטובס דעביריט צמנח'ל (חיל סי ו') צרד סממנסי צביל כסף סייט אלני כסף מעיל לבחור ולקללו ממוס דכל ליתחא אסורא צד וגי וסא אלני כסף עביר ועס נלמר רק, דמריא ולא מנטיס חק מלחחי צבדור כלריל- (ספיד סריד סבחי זיל) סב'י דרך חק (לכרמיס זיל) [אח' יר] חיל כסס סמליתוט עבירס דוהס כך מעיל דוהס לבחולק פני וממנטי רעפוס מנטיס כרי לפעך ריכ סכחצ, דמטס דוהסי סוא נמו סמליתוט עבירס דוהס ריל ודוסי גול סמנס על כח לייט וגול טוטחא לילטאט מד סלמנו עמי סלודיקס וסכער ריטו קידוס סכרמיס זיל מייטוב סי סוא סקלויס יסורס סמוכנס (נגר סלמוניס) מכל סמחוס סיוה (ר'ל) ומס גול מך סעטס דוהס על מו סמלנלן מנין ולכחי

(יב)

**מי שאינו נזהר מעבירה אחת תמיד מותר להכלימו ולספר
בגנותו בין בפניו בין שלא בפניו**

ח פ ז חלמת לשון הרע בלל ד חיים

ז. וכל אלו הדינים שכתבנו הוא דוקא באיש אשר מנהגו ודרכו להתרחש על
הטאין, (מג) אבל אם כחנת את דרכו כי אין פחד אלהים לנגד עיניו ותמיד יתעב
על דרך לא טוב, כמו הפורק מעליו עול מלכות שמים, או שאינו נזהר מעבירה אחת
אשר כל שער עמו וזדונים שהיא עבירה, דהיינו בין שאינה ה' בירת שהוא הוצה
לנלות עשה החוטא כמה פעמים כמזיד, או שעבר כמזיד כמה פעמים עבירה אחת
המפורסמת לכל שהיא עבירה, אם כן מוכח מינה שלא מחמת שנבר יצרו עליו עבר
על דברי ה' כי אם כשרירות לבו הוא הולך ואין פחד אלהים לנגד עיניו, לכן מותר
להכלימו (ח) ולספר בגנותו בין בפניו ובין שלא בפניו, ואם הוא יעשה מעשה או
ידבר דבר, ויש לשפטו לצד הווכח, ולצד החוב, צריך לשפטו לצד החוב, אחרי
שנתחוק לרשע נמור בשאר עניניו, וכן אמרו רבותינו לא תנונו איש את עמיתו עם
שאתך בתורה ובמצות אל תונינו בדברים, ואשר לא שת לבו לדבר ה' מותר
להכלימו כמעליו ולהודיע תועבותיו ולשפוך בוז עליו, ועוד אמרו מפרסמין את
התנפים מפני הלול השם, וכל שכן (ט) אם הוכיח אותו כוח ולא חזר דמותו לפרסמו
ולנלות על הטאין בשער בת רבים ולשפוך בוז עליו עד שיהזור למוטב וכמו שכתב
הרמב"ם בסוף פרק ה' מחלכות דיעות, אך יש לזהר שלא לשכוח (מג) שרמים אחרים
המצטורכים לזה וכתבתיים בבאר מים חיים.

(יג)

**אדם שיש לו מדות מגונות מותר להזהיר בניו ותלמידיו
שלא יתחברו עמו ומצוה נמי איכא**

י. ואף-על-פי-כן (סג) אם רואה אדם (מג) באחד מדה מנהג כגון נאיה או
כעס או שארי מדות רעות או שהיא בלול מתורה וכיוצא בזה, נכון לו לספר דבר
זה לבנו או לתלמידיו ולהזהירם שלא יתחברו עמו כדי שלא ילמדו ממעשיו, כי
העיקר מה שהזהירה התורה בלשון הרע אפילו על אמת, הוא אם כוננו לבנות את
חבירו ולשפוח לקלונו אבל אם כוננו לשמור את חבירו שלא ילמד ממעשיו (מג)
פשוט דמותו ומצות נמי איכא, אך באופן זה וכיוצא בזה נראה דמצוה להסספר
לבאר הטעם למה מספר בגנותו של חבירו כדי שלא יטעה השומע להתיר על ידו
יותר מזה, וגם שלא יבוא לתסוח עליו שהוא מותר את עצמו כי פעם יאמר לו
שאמור לספר אפילו על אמת כמו שיתבאר לקמן ככלל מ' שמצוה רבה הוא להפריש
בניו הקטנים מזה העון ועתה הוא מספר כעצמו, (וכה"ג איתא בשו"ע יו"ד אם
הוא מתיר דבר שיש פוסקים לאיסור בערב שבת וכי"ב).

(שם)

(יד)

גם אפשר דמותר להגדיל העולה אם לא יתרחקו באו"א

ולענן הפרט שלא יגדל העולה יותר ממה שהיא, אם יספר להם כאשר היא, לא
יתרחקו מאתו ויכול לבוא מזה ריעותא. אפשר דמותר לגדל"ו. — (ח"ח כלל ד'
סעי' י" ס"ק מ"ג, בבאר מים חיים).

(מז)

במקום הריסת הדת מצוה רבה וחוב גדול לעמוד בסרין
ול"ש איסור לה"ר מחלוקת והלבנת פנים

מכתב גלוי

שמעתי, כי בהעתוק, מאמענט, נדפס מאמר מכותב אחר, שמתפלא עלי, אך לא
נוהרתי בכתב מחאתי בדבר הרבנות בוויילנא, באיסור לשון הרע ומחלוקת והלבנת
פנים, אשר הגני בע"ה עוסק בזה כל ימי חיי, ואשר גם עתה בודאי נוהרתי בזה,
וגם הוציא מזה משפט שקר ומעוקל, כי לא מדעתי נעשה זאת וכהשפעת אחרים
עלי נעשה.

ע"כ הגני מודיע בזה בשער בת רבים שבמקום הריסת הדת וחרכן הדת – נעשה
כל זה כהלכה. כאשר ביארתי במחאתי, מצוה רבה וחובה גדולה לעשות כל מה
שביכולת לחקן הרבר לגדור גדר ולעמוד בסרין, ואין בזה משום חשש איסור.

ופלאה לי על כל גדולי ישראל, המחשים בזה ואינם יוצאים במחאה גלויה,
וכו'.

דברי המיצר בצרת המוני ישראל ומצפה ליטעות ד' במהרה ויתרוסם קין
התורה הק'

טבת, תרפ"ט   ישראל מאיר הכהן מראדין
(כתבי הח"ח, מכתב מ"ו)

(מז)

צריך לדעת חכמי הדור באופים האמיתיים ואין בזה לה"ר, אך צריך זהירות יתירה מן
יוסיף

קלג.

קובץ אנרות

סאת

פרו בעל דודן א"ש זלח"ח

יקרוי ה"ר — שליט"א
שלו וברכה.

הדבר בקצו ש"ו ונכבא מוציא ש"ך על ת"ה, אך כל זה
טרם נתראיתי. אך בהתראותי מצאתי כי כלו עלילות דברים.
ודעתי כדעתנו. והמסורים אחרת לא ירדו לסוף דעתו. ידעתי
כי הדברים היו מוקשים בעיניך. אך אין רצוני למסור בכתב.
ובכלל הגני נוסה כי על הרוב הצדק אתו נגד מבקרנו. כאשר
כבר גליתך דעתי בזה פעמים רבות. ואין בו קורטוב
של ותרטת נגד מפירי תורה בשביל להשלים אתם, הילול
לחשוד בזה, אם כי אין רצוני להקריא על שם — ומקפיד
להתרחק מלתת בחוץ מושג זה על אדותו. וזו ענין אחר.

לא נתראיתי קדם נסיעתי. בדברי ביום ו' עש"ק העבר.
דברתי בהתמרמרות נגד דרכי לותר לו את כל מפני גדלו
בתורה באמת ולבו שלם בדרך התורה. ואך הדברים ששמעתי,
האלצוני להודות על חלק רסה. ואח"כ לא היתה מנותחי
שלמה מן נכשלתי בלה"ר ח"ו. אם כי דעתי, כי ראוי להמחויקים
בתורת ד' לדעת את גדולת באופים האמתי, ואם הותר
לדבר לה"ר על אופן באופנותו. להאיש הזורש עליו לצורך.
על מי שתורתו אופנותו לא כש"כ שמוחר לתודיע להמחויקים
בתורה וצריכים לדעת, כי הידיעה של חכמי הדור לבם ומדתם
הן הן גופי תורה, מ"מ צריך לזה זהירות יתירה ופן משנה

פרק כא
אין מעמידין פרנס על הציבור אא"כ נמלכין עם הציבור

בו יבואר שבכל המינים שבישראל צריכין להיות נמלכין עם הציבור, וגודל חומר העון של המשתרר על הציבור בחזקה

(א)

הרם המור מהראשונים על הנושא שררה על הציבור על השתדלות — צריך ב' תנאים: שיהי' רוב הציבור הפצים בו, ושיהי' ראוי לזה — האורים: כמה כרכים נחרבו עי"ז — העובר עי"ז אסור לאכול מהוראתו

ח"מ"ם
תשובה פד
קובץ תשובות
סופר

ונעו"ה פסטה נעט לרעה ממלחא זו כוונתו, וכמה כרכים נחרבו וכמה נחו מדרשות גדולו עיי"כ וגו' עכ"ל, אי"כ לא חקיק מי שאלם כבר משהלל אפר הכירו כיראת ה' ואור תורכ נוער בקרבו וילכ חיו לככות נחללי ישראל, ובי יילנו מנאס הוא וכיאלא בו לעיל:

והשנית שפטיי מלשיני ואומרים כי מעלתו מוטלם לא נספק, ולא עמד לפני שום רב, ולאפשר לא שמש הכמים כלל, וליהל שפאל בנתוח רבים הללוים הפילה [בסוטה כ"ב ע"א], עיני שריש יוריד סימן רומי [ספיק י"ד] נהסכמות רמיא שתיין לזו ממכה אנחיתו ליעול סמיכה, וכל זכ גדול וחיח יהוה לריכס, חלל לא כל ארס יוכל לאמר חכס ורב חני, אי"כ איש כיה בנורא לריך להראות חזונו לריכס, ולא חריע [שחמונ] איש כיה, שיעטא שחטרי לאכול מהוראתו:

והנה כבר זה התולדות צומח שהקדושי שאלם חלוי החוייבו ליחטבו בעמלתו, ושקר ענו זו יומל לו כל דברי, אמוס אס חיו להחמס הוא כן, חיולכו ויכי חלקים עמו, כחיי [ויקרא ד' כ"ג] אשר נשיא יחטא, ואמרו חמיתו ז"ל [הריות י' ע"ג] אשרי הדור שגשש ששטח מניח קרבן על שנתו, כהס הכרני אין ויעשו עדיק, עלי לכהיב לו כל ארבי עירו ומדינתו שיכי מרולס להס, אך גזאל יחוס אס על הולאס הקבל עשירו עמו לפני ידיו נעשי רכב הבאון הגדול שחמונ מו"ה יחולס כהלס אביד גדלול מלחמושו, ואס לרעס עכו וידיעני, ואכחוב לדידי כגאון כגדול כהיל, שאל יכידר ולא יחטור עליו, ושאל יגרוס לו בושא, ואס חלוי לא ישר בעיני משיכ ייי כי שכה לו לא למד ילמוד ונרבונו כגאון מו"ה בעיני זלתייה שדיה לעור ליוס כשחמונה נקיק קרעומי, כחויק מוכה כוראל חלוי ארבי עיסי, וחי עשו שאר גזאויס, חלל חלילס לעמוד על דעו, ואלי אכס לחשבתו, יחח דרך לזיקוס מחמכי ישראל, ואס לאו ארבי כי לזקו דברי דלפקיכו לקלל, ועיכ אכחוב לקרבו ולכל הכמיה לאסר הרחלתו, ונס חילאס להכחתינ בעיה בנקוס גבוה שיי כהלמכה לגדוד כפתינ, חלל חקיק שאל חלעך ליה חיי, ולי יהיה שלום לו ולחורו, וכסלו יכי נכון בנלות כ"י:

והנהי וזונוס לכבוד ה' ולחורו, שפתיי סופר מספ"מ

יום ג' ד' ניסן ע"ס

ה' ישיבת שלמו ודארין ימיו וסמתי, בשמיו לילי חכמי, ולא יחבייש מימי עלומי, היה ורבינו המוטל מיה מערל כשת רב ואביד דקיק קארלסבורג ונהילי, מיניחו ביבמות ס"א ע"א:

טרם חלחל עינו, לא על ימים אשם נפשי, אס שלא כזה ילחח, אשר מי שחמוני וחיו ולין זו, וחלוי חייבים ופקיכו לקלל דלא פסיק, חלל הכרה רכניס ודזיקוס טורכי, חללר אומרים כי מעלתו שחיס רשות עשה בעמו:

א. שהשודל לעמו בהחרות בקבל ערתי שאל בנלוס ודמס, נון לא יפסח בישראל, ואפילו יכה גדול כדור שאין כמבוה מורה, והקביע מלק בנשה רבינו עיי"כ, ומשה רבינו בישראל לעמו חל בללל לעגיד צוח וכו' [זכרות י"ב ע"א], ומלכד כ"ז י"ג חקב מרשעים מרשעגורק, חיל, ועוד גזרו ונישו והחרטו בשמחא וכסס מיהא, שאל יכי ארס רשאי ליעול שררה על חבירו, לא על ידי מלק ולי על ידי שררה ופוסט, כדי לעשו ולקטס ולקפ חל חבירו, לא בדיני ארס ולא בדיני שוים, כי עוסיס עולמס פירושיס, ואפילו דזיקוס אינס, אס לא סימו אמוס רוב הקבל עמי השיחוס, והכשרי עב גזרותיו ויכ בללל לעגידו ובשמחא ומחורס בשם מיהא, ויכי כל ישראל מובלס ממנו, החמוני וחליס החמוניס, תלמידים וחלמידי תלמידיהם גדולים והקטנים, פחי פח כותי יעו וין נפק ספור ספר קוסמיס, וכמוני קוחותיו ועמו זכרות על רלשו, עיי"כ, וחחס רכניס וריח וקני רכניס עיי"כ, ולעפיד מרה מושיה דקיקו "שמע אחוס רוב הקבל [ממי השיחוס] ומחויכו בעי, שיכי משויכס והגויס להחמונה, וגס דעת רוב הקבל, דלפילו שחויסס והגויס בעי רעח הקבל ורעונס, ולא שדוסי מנגלל שיי לריך דשו ישראל, ואפילו דעת רוב הקבל, דמיני בעי חבוז וכונו, ולפעמיס חרוב נעשילס בנרות רובה, וקשר רשעיס אין מחמוני [סנהדרין כ"ז ע"א], ולא חיי אחרו רכניס רעוסי, ושיין לחימי סימן ג' [ב' קיי"ג], כדור חוס רלו ושמונו כמה רב מועשג עיין כזה כהעל שררה על הכינור עיי שררה,

(ה)

מעשה נורא מקדוש א'

והליכותו כן בחצות ורחובות לודיות את האמאנו ולהסדר
זהו וקודם שפרגטו הודו כרבים לעני קהל ועדה כי
רגלו חתכו עבור כי תלך אל השררה עבור הרבנות ויוני
עבור כי הי מונה בהם המעות עבור הרבנות ועבר על
חרם הגדול והנרא סביבני הרשעים ורית וכן רבנים
וקדוש ששים ונשרף במחורה וצאה נשמתו בקרובה
ופרה עיב ועתה בעוה"ר נתפספי חולי רעה זו גם בסמינתני
ועתידין ליתן את הדין.

וסיפר מעשה הנאמר במשנת חכמים ונכתב במוסד
החב"א קרייטא דקיק לובס מעשה נורא ארבע שנים איש
אחד בא מפרנק אשר המיר דתו ושב לאמונת ישראל.
ועד הרב הראש המוסריים והסמונו להאי נבא. ואחר
שיסרו אותו להגיד מי חיי מסיתו לשום לאמונתו. אמר על
הרב הנאון הקדוש מהו חיים רייצם ולהיה רב כפת הדיא
שם בעיר לובס ונתמס וזיה וישב כמסמר אחד
וארבעים יום. וכערב שבעות שנה הפית נידן להריגה
ולשיטה. ומקודם חתכו ידיו ולשונו. וקשרוהו בונב סוס

(בית הלל מהרה"ק מו"ה הלל מקאלימיי זי"ע, ד' מ"ז)

(ו)

בדורות הראשונים הי' כוונתם ל"ש"ש בהתנשאות, אבל עכשיו שכוונתם לטובת עצמם
התקינו שלא יקבל אדם התנשאות עד שיבואו כל העם ויפייסו אותו

ליקוטי

פ

מוהר"ן תנינא

פ איתא בפרק שני מסכת יומא, בראשונה כל מי שרצה
לתרום לתרוסת הרשן תורם וכו'. פ"ו דורות

הראשונים, שהיו צדיקים. בשביל זה, כל מי שרצה לזכות

בהתנשאות, הנקרא רשן, ב"ש (תהלים כג) דשנת בשון

ראשי, תורם, והיה מנהיג הדור; ובסוף שהן מרובין,

רצין ועולין בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות

זפת. היינו כשהיו מרובין, רצין שכל אחד אומר אני רוצה

להנהיג הדור. עולין בכבש, היינו כבשונו של עולם (ע'

חגיגה יג) היינו, מי שידע והשיג יותר כבודות התורה,

לזה היו מסנין פרנס על הצניבור, וזהו כל הקודם את

חבירו כד' אמות, היינו ארבע אמות של הלכה (ברכות

ח). וכן, זה היה וזכה לתרוסת הרשן, לכהינת דשנת

כשמן וכו'; ואם היו שנין שוין המטנת אומר לתן

הצניען, ומה הן מוציאין אחת או שתיים, ואין מוציאין

אגודל במקדש. פירוש, כשהיו שנים שוין בהשגת התורה,

שעל ידה היו זוכין להתנשאות, כמו שבחב"ב (משלי ח)

כי מלכים ימלוכו. וכל אחד רצה להתנשאות. אז המטנת,

היינו ארבע הרע, היה מסית ואומר להם, הצניען, היינו

שיראה איזה צניעות כפני המון עם, כדי שיחזיקו אותו

ויקבלו אותו לרב, והמטנת היינו היצר, פיתה את כל

אחד על צניעותו, והיקל להם ואמר להם, ומה הן מוציאין

אחת או שתיים. פירוש, אמר ומה הן, היינו מה היא

עבודה כזה, שתוציא צניעות פעם אחת או שתיים, ואחר

כך כשתהא מוחזק אצל המון עם לצדיק, אזי תחזיר

לצדקתך ולאמיתותך. אבל הצדיקים האלו, אין מוציאין

שום צניעות, ואין שומעין לעצת יצר הרע, מהסת גודל

הכרחם בגדלות הברוא. שכלם כל הארץ כבודו (ישעיהו ו),

ורואה ויודע הכל, ומתכיישין לפני השם יתברך, להראות

איזהו צניעות. וזהו, אין מוציאין אגודל במקדש, היינו

שכלם, כמו שאמרו רז"ל (ברכות לג) מי שיש בו דיעה

כאלו נבנה מקדש כסיו: מעשה שהיו שניהם שוין, ורצין

ועולין בכבש, ודחף אחד מיון את חבירו, ונפל ונשברה

רגלו. ויוני שראו בית דין שבאין לידו כפנה, התקינו שלא

יהא תורמין אלא בפנים, נשברה רגלו, היינו כפירה, כמו

שאמרו רז"ל (מכות כד) בא חקוק והעמידן על אחת,

וצדיק באמונתו יחיה. סחסת קנאה שקנא את חבירו,

שהיו שניהם שוים בהשגת התורה, וחבירו דחף אותו,

על ידי זה כפר כעיקר, גם ירבעם אמר מי כראש (מנהדרין

קב), כמו שפצינו בדור הזה, שכמה בני אדם נפלו

מאמונתם, סחסת שרואים שבני גילם עלו לגדולה. וכוודאי

מה שדחף אותו ולקח גדולה לעצמו, היא עוות, כמו

שאמרו חז"ל (מנהדרין קה) עוות מלכותא בלא תנא.

התקינו שיראה תורמין על ידי פנים, היינו שהתחילת היו

רצים בהתנשאות לשם שמים, אבל עכשיו שהתנשאות

היא כשביל כבוד עצמן, התקינו שלא ירדוף שום אדם את

התנשאות, אלא יברח מן ההתנשאות, ואין תורמין אלא

על ידי פנים. פ"ו, היינו לא ירצה שום אדם בהתנשאות,

אלא עד שיבואו כל העם ויפייסו אותו שיקבל רבנות, אזי

יקבל. אבל בלא פנים לא יקבל, ולא ירדוף את התנשאות.

כי לא מצינו כדור הזה שהתקנו כוונתו לשם שמים, כמו

שפצינו (תהילים י"ב) שהתקין רבן גמליאל כבוד

לעצמו, וכבודו לנשיא, וכבוד לאב ב"ה. ואח"כ כשראו

ר' מאיר ור' נתן, התיעצו לכפל הדבר, וכוודאי לא היו

כוונתם ח"ו כשביל כבוד עצמם, אלא כשביל כבוד

הש"ת:

(ג)

— פסק דין ממון הק' בעל ייט"ל זי"ע —
אפי' במקום ירושה אם לא רצו בו אין לו דין רב

כה"ה יום ה' ויחי שנת לחר"ת עולם לפ"ק סיגוט יע"א.

שלום לכבוד אהובי ידי"ע וידי"ג הרב הגאון המובהק פאר הדור והדור רבים ילכו לאורו המפורסם כש"ת מו"ה משה שיק נ"י אברק"ק חוסט יע"א

עתה באתי להעיר לכבו לצאת לעזרת ה' בנכורים לאחי עזר ואחי סמך ביד כת ספרדים דק"ק אוהעל אנשים יראים ושלמים הם אשר הנה נא ידעתי, זה עשרים שנה הם בגלות חח"י הקהל דשם נידון שר"ב אשר מקבלים לשו"ב שור בור, ועתה נחלקו כפי הנימוס של שומרי הרה וקבלו להם שר"ב הגון כרצונם — ועמד הרב דשם והשמיע כרוז איסור על השו"ב ההוא וקרא לו שם נזחר ישראל, ובאמתמה לו ולהם כי כת ההוא מעולם לא רצו בו ולא קבלו אותו עליהם לרב ומורה, ובפירוש אמרו באותו זמן שהם לא ישניחו על הוראתו ואיסורו כי לא הגיעו מעשיו למעשה אבותיו ואינו ראוי לקום תחת אביו הגאון ז"ל.

דברי ידידו אחוז באהבתו כה"י.

יקותיאל יהודה טייטלבוים

(ספר הגה"ק בעל יש"מ, ערך מכתבים מכתב א')

(ד)

— פסק דין מרבה"ק מסאטמאר זי"ע —
אם יש מערערים על בחירת הרב אין לבחירה שום תוקף וצריך לייך
לד"ת, ובאם לאו הם בב"ב מפרבים

בעה"ת,

אל כבוד הנגידים הקצינים הנכבדים האקרו"ט דק"ק ... יצ"ו

היות כי בענין בחירת הרב אב"ד בעירכם, נחתו כמה טענות וזעזועים גדולים הן בעניני הוואהל ליסטע של בחירת הרב, גם בענין הקאנדידירונג של הרב ר' ... נ"י אשר הזמינו אותו מחשובי העיר לדתוה"ק לברד כביד"צ אם ראוי הוא לאותו אצטלא לתתו כחוק הקאנדידאט של הרבנים, גם הרבה צועקים שאינכם עושים כפי השטאטוטען שהחוב לקיימם ועוד טענות חזקות שקצרה היריעה מהכיל להביאם על הכתב, אשר ע"כ אתם מחויבים לעמוד לדתוה"ק לפני ביד"צ בזבל"א וזבל"א כדת של תורה לברר את כל ונוכחת, וחלילה לכם לעשות שום זיו ועקירה כ"ש בענין בחירת הרב טרם שנחברר כביד"צ כנ"ל, שאם תמאנו ותעשו בחירת רב בלי העמדה לפני ביד"צ כנ"ל תהיה בכלל מסרבים לדתוה"ק, ולא יהיה לבחירה זו שום ממשעפ"י תה"ק, ונא תשימו כבוד לה' אלוקיכם ולא תחללו העיר הואת שהיחה לשם ולתפארת לחיזוק התורה, והשי"ת יטה לבב עמו ישראל לבקש האמת.

אור ליום ועש"ק לס' זאת חקת התורה, פה סאקמער,

ה"ק יואל טייטלבוים

(דברי יואל מכתבים ח"ב מכתב פ"א)

(ב)

— הגה"ק ר' שאול בראך זי"ע —

המהר"ם שיק: כל מה ששייך ירושה ברבנות הוא רק אם הציבור רוצים בו, אבל אם אין רוצים בו לית דין ולית דיין ואין כאן תורת ירושה

"והנני לעורר את אחי על מה שראיתי שקהלות חשיבות ידרו אתרנית בתורה ויראה ע"י שיורשים וחבנו חזקת רבנות ולשוא הכתי את בניכם שאמר רב יוסף בנדרים דף פ"א שאין מצוין ת"ח לצאת ת"ח מכניהם שלא יאמרו תורה ירושה היא להם וגם אם אין ראויין למלאות מקום אבותיהם הם בחזקת יד תובעים חזקתם ותמיד נמצאו מסייעים לזה, ועוד יותר שהרבה פעמים יודעים בעצמן שלא יעלה בידם ורוצים רק להוציא הרבה מעות מהקהל למלאות כליהם בר זזה גורם הריסת התורה, וגם כחיים כמה רבנים שהקהלות נצרכים מאוד לדיין ואם אין הקהלות מרוצים לקבל קרוביהם הם מעכבין את הרבים מלעשות מצוה כפולה שיהי' לקהל מי שילמד עמהם ומורה להם וגם שימצא ת"ח פרנסה לישב עה"ת.

"ואם כי ודאי אמת משי"כ מרן מהר"ם שיק זצ"ל שאין לקבל דיין בלי רשות מרא דאתרא היינו כעין עובדא שדן עלי' שהי' האב"ד גאון מפורסם קדוש, והקהל רצו לקבל איש אחר לדיין לקנטר הגאון הנ"ל והי' מפורסם לרבים לאיש ריב ומדון במקומם אבל אם יארע שאין להרב אב"ד טעם אחר רק שרוצה בקרבו והקהל אינם רוצים בו ודאי מן החיוב שישבו ב"ד וידונו על זה ויבחנו אם ראוי לעכב את הרבים לעשות מצוה וכמה פעמים ראיתי קהלות גדולות שממש לא הי' להם שנים רבות מי שיורה להם וילמוד עמהם עי"ז, אולם גם בענין חזקת הרבנות שכאמת החיוב על כל ירא שמים שאם יש בן ממלא מקום אביו שסייע לזה שיבחרו הבן לרב מ"מ אם הקהל אינם רוצים העלה מרן הגאון בעל מהר"ם שיק זצ"ל בחו"ד ת' רכ"ח שאין להכריז ולכוף הצבור לקבל רב נגד רצונם ואין ממנין פרנס על הצבור א"כ נמלכים עם הצבור והתורה זכתה לפרנסי ישראל להוריש זכותם לבניהם הראויים אולם השררה רק אז זכות אם הצבור רוצים אבל אם הצבור מורדים בו ואין רוצים בו אין השררה זכות וממילא ככה"ג אינו מוריש עכ"ד.

"ומי יתן איפה ויעשו הקהלות כן שאם יש יורש תובע חזקת רבנות יאספו אסיפת הקהלה ולא יתנו שום איש אחר הבחירה רק היורשים והחשובים שנקלה יודיעו להמון עם שמצות תוה"ק היא לבחור היורש הממלא מקום מורישו ואם ככ"ז ימאנו הצבור לית דין ולית דיין ואין מקום ומחלוקת ומייבות ודיני תורה כפסק מרן זצ"ל שאם הצבור מורדים כיוורש אין כאן תורת ירושה".

(בהקדמת ספר אבות על בניס)

(1)

— עוד מהגה"ק הנ"ל —

הב"ב נביאים דפכירא להו דאין לבנה הציבור לקבל הירוש — הגה"ק מאונסדארף השתדל הרבה לבטל חוקת ירושה ברבנות — הרבה יורשים אין מתנהגים בתכסיסי ת"ח ומוחזקים לקלים

" בהקדמה לספרי אבות על בניס עוררתי על דבר שקהלות גדולות וחשובות עומדים שנים רבות בלי מנהיג ע"י שרוב הצבור מאנו לקבל הירוש לרב ויעצתי שאם יש יורש הגון לזה יעוררו יראי השם ותלמידי חכמים את הצבור שמצוה לבחור בהירוש ויעשו אסיפת הקהלה ואם אפשר לא ישימו בהבחירה רק הירוש או הירושים, ואם ככל זה הצבור מאנו לבחור הירוש, לפסק מרן מהר"ם שיק זצ"ל ביו"ד סי' רכ"ח אין לירוש טענה מעיקר הדין לפי שאו אין זה זכות לו ואין אדם יורש חובה. "וכ"כ פנ"י שם בר"ה ב' דדוקא אם יש שלוי או יורש בן המלך משא"כ אם יש מחלוקה בישראל — ומה שדחה הרא"י מר"ה ב' ששם הכונה שהשרים בדקו אותו אם ממלא מקום אבותיו, על זה השכתי מה ענין שרים לזה הא אמרו שם והוא ברמב"ם הל' מלכים פ"א אין מעמידן מלך אלא עפ"י ב"ד של ע' זקנים ועפ"י נביא, שהפ"י כמו שהבין מרן זצ"ל שהסכימו עליו ומוכח דגם זה צריך להסכמת צבור — וזה שדחה הרא"י מברכות דשם לא ה"י בן מלך, השכתי הלא כל המצות הם רצון הבורא כ"ה, ואם הוא יח' גלה ע"י משה שנכון לפניו שיחושע יהי הפרנס א"כ לאיזה ענין צוה לשאול אותם אם גם לפניהם הוא הגון. א"י מוכח שאין לבנה הצבור בשום אופן — וזה שכ' מרן זצ"ל שמי שמסייע לזה הוא מסייע לעוברי עברה והוי כעני המהפך בחררה פשוט וברור שלא יגרם איש להסית שלא יחבלו את הירוש, ואם עושה כן לטובת עצמו שחושב שע"י יקחו אותו הוי כעני המהפך בחררה אבל אם מעצמן מרדו בו אין למונע לקבל הרבנות דגם זה כפ"י.

"והגאון בשו"ת תשורת ש"י סי' תקע"ד ותקע"ו העלה להלכה שאם רוב הקהלה ממאנים בהירוש אין זכות להירוש ואפי' יהי רק ספיקא דדינא קהל מוחזקים ויכולים לטעון קים לי כהפוסקים שאין ירושה כתורה ומי כמותו מורה במדינתנו וראה כל אשר לפניו — והגאון הקדוש בעל קדושת לוי יתרו עה"פ ואחם תהיו לי ממלכת כהנים כתב דיש ג' כתרים כתר תורה וכו' וכל הכתרים אינן בירושת אכ חוץ מכתר כהונה שהוא בירושה מהאב — והביא בספרו דברי בנו הגאון מר"ה מאיר זצ"ל, על מה שאמרו חז"ל דודד מי קרי לנפשי חסיד, פסק כמג"א סי' נ"ג דכרב מורה הוראה אינו בירושה כיון שצריכין שיוורה להם הוראות לכך מי שמופלג בחכמה יותר קודם לבנו — והגאון מאונסדארף זצ"ל השתדל הרבה לבטל במדינתנו חוקת ירושה ברבנות, וכן סיפר לי גאון מובהק מנוח זצ"ל דאמר כן אליו — ובאמת רוב הממאנים בהירוש במדינות אלו ה"י הממאנים ת"ח ויראים ואין רבנים מכוון יכולים לידע חסרונות הירוש כמו הת"ח שדרו עמו יחד, שמהם שמוחזקים לקלים, ויש שנמצאים חמדי בחברת קלי הדעת, ויש מחניפין לרשעים, ויש שאין מתנהגים בתכסיסי ת"ח, למשל אם הולך לבתי משקאות לשחות, ויש בעלי גאווה שאין מתקבלין ליראי השם — אולם ככ"ז ודאי יארע לפעמים שהוא כלי חסרון והעם ממאני בו. אבל הגאון מאונסדארף זצ"ל דן בזה להציל כרוב מקומות אפי' אם יארע לפעמים הפסד ע"ז.

(בהקדמת ספר חלק לעולם הבא)

(יא)

הקב"ה צוה למשה להמליך בציבור במינוי בצלאל אף שהי' ע"י נבואה כדי להורות הלכה לדורות שאין מעמידין פרנס על הציבור א"כ נמלכין בציבור

"והנה במס' ברכות (ג"ה ע"ב) א"ר יוחנן ג' הקב"ה מכריז עליהן בעצמו, ואלו הן רעב ושובע ופרנס טוב, ויליף להו כולהו מקראי, פרנס טוב מנין, דכתוב ויאמר ' אל משה ראה קראתי בשם בצלאל וכו', עוד למדו שם מפסוק זה, א"ר יצחק אין מעמידין פרנס על הציבור א"כ נמלכין בצבור, שנו' ראו קרא ד' בשם בצלאל וכו', א"ל הקב"ה למשה, לך אמור ישראל הגון עליכם בצלאל ע"כ, וכבר ביארנו בדברינו (פ' חקת) דזה הי' טענת קורח שערער על משה רבינו, מפני שמינה את אהרן ואת אליצפן עפ"י נבואה לבר, ולא הי' נמלך בצבור כלל, ובאמת לא הי' אפשר במינים אלו להימלך בצבור ולמנות עפ"י רוב דעות הממנים. כי א"א לצרף למנין הרוב רק אותן האומרים דעתן לש"ש בלי נגיעה, כמבואר ברמ"א (חו"מ סי' קס"ג) וז"ל כל צרכי צבור שאינן יכולים להשוות עצמן ילכו אחר הרוב, ויקבלו עליהם שכל א' יאמר דעתו לש"ש, ומטילין חרם ע"ז וכו' ע"כ ברמ"א ז"ל, ועוד כמה ראיות ע"ז מוכח בדברינו שם, ולפי"ז כל הענין דנמלכין בצבור אינו בירור גמור, כי אין בידינו להבחין בדעת הבוחרים אם כוונתן לש"ש, ואולי אין כאן רוב מאותן האומרים דעתם לש"ש, אלא בלידת ברירה סמכין על דעת הרוב, כשאי אפשר למנות עפ"י נביא, וע"כ כיון שראה משרע"ה במחלוקת קרח שרובם יש להם נגיעה, ומבקשים גדולה ושררה לעצמן, ע"כ לא הי' נמלך בצבור, כי א"א לצרף דעתם למנין הרוב, ועשה עפ"י נבואה לבר, ובמנוי בצלאל הי' צווי הקב"ה לימלך בישראל, כי לא הי' להם נגיעה במני זה, ודעת הרוב הי' בירור גמור, ואע"פ שנתברר החמנותו ע"י נבואה, צוה ד' להיות נמלכים בצבור להורות הלכה זו דצ"ל נמלכים בצבור".

(דברי יואל שופטים עמוד ק"ב)

(יב)

מצות התורה שיהיו נמלכין בציבור בכל המינים

"והנה צוה עלינו התורה"ק למנות השופטים, ע"י שיהיו נמלכים בצבור, כמבואר בגמ' הנ"ל דאין ממנין פרנס על הציבור א"כ נמלכים בצבור, וכבר בארנו לעיל דכומן שאין נביא, ע"כ כל מינים שבישראל יהי' ע"י שנמלכים בצבור". (שם, עמוד ק"ט)

(יג)

ואזהרה להממנים שופטים שיתחשבו עם דעת הקהל ולא יכריחו את העם להסכים עםם

"ואפשר לומר דמ"ש הכתוב ושפטו את העם משפט צדק קאי ג"כ על הממנים, דעפ"י הרוב ראשי העדה הם הממנים עפ"י דעת הקהל, ולפעמים אם יהיו משוחזרים בהעמדת השופטים בנגיעה שלא לש"ש, אז לא יתחשבו עם דעת הקהל, ויבחרו בשופט גם נגד רצונם, או יכריחו את העם להסכים לדעתם ולפעמים יבחרו בשופטים שאינם הגונים, וגורמים רעה רבה לעם, ע"כ הזהירה תורה אל ראשי העדה הממנים, ושפטו את העם משפט צדק, שלא יעשו משפט מעוקל לעם, ולעוות משפטם נגד דעתם וטובתם, אלא יבחרו בצדק כפי דעתם, וכפי דת של תורה". (שם)

(יד)

אזהרה להממנים שופטים שלא יהיו משוחדים להעמיד דיין שאינו הגון נגד רצון הציבור — עיי' באים לסוף דברי הצדיקים הקודמים

"ואפ"ל לדרכנו כי מ"ש בפרשה זו לא תקח שוחד קאי ג"כ על הממנים, שלא יהיו משוחדים בהעמדת השופטים, הן ע"י שוחד ממון או שוחד דברים, או איזה נגיעה שלא לש"ש, כי השוחד יעור עיני חכמים קאי ג"כ על הממנים, וקראם הכ" חכמים, אפשר כי בדורות הראשונים בחרו העם בעצת החכמים, ושמו לראשי העם, אלה החכמים בחכמת התורה, והזהירה אותם התורה"ק כי ע"י השוחד יאבד חכמת חכמיו, ויסלפו אורחות דרכם, ויכשלו בהעמדת דיין שאינו הגון, ולא די שיעברו על דעת הצבור למנות שלא כרצונם, אלא לכסוף יעברו גם על דעת עצמם, והשוחד יעור עיניהם, ולא יכלו לראות האמת.

"ומ"ש ויסלף דברי צדיקים ולא נאמר דברים המצודקים כקושינתו הנ"ל, אפ"ל לדרכנו דקאי על ראשי העדה, דע"י שהם משוחדים מסלפים דבריהם ואומרים היפך האמת, ומיראה פן לא יתקבל דבריהם על לב הצבור, תולים את עצמם כאילן גדול, ומלכישים דבריהם כדברי צדיקים אמיתיים, נמצא שמזכירים דברי צדיקים, אבל מסלפים אותם, ואומרים בהם פשטים שאינם אמת. וכ"ג גרמת השוחד, ע"כ הזהיר הכתוב על השוחד, כי הוא יסלף דברי צדיקים."

(שם עמוד ק"ט)

(טו)

אם הממנים הם משוחדים או אין להם סיעתא דשמיא וזה עון פלילי ועונש לכל הדור

"והזהירה אותו התורה"ק שנמנה השופטים כדת של תורה, ולכוונה טובה כדי להעמיד הדת על תילה, ואז נזכה לכיין דעת עליון, ולבחור באותו שופט אשר ד' אלקין נותן לך לשבטיך, כמאמר הגמ' הנ"ל ג' דברים הקב"ה מכריז עליהם כעצמורא' מהם פרנס טוב, ואמרו ז"ל אפי' ריש גרגותא משמיא מוקמי לי, אבל אם צבור הממנים, הם משוחדים ח"ו בהעמדת השופטים בניגיעה שלא לש"ש, אז לא יהי להם סיעתא דשמיא, ולא יכוונו לאותם שהם ממונים מן השמים, אלא יכשלו להעמיד שופטים שאינם מהוגנים, וכמו שבארנו לעיל אין אדם נעשה שוטר מלמטה אא"כ נעשה רשע מלמעלה, וזה עון פלילי ועונש לכל הדור וגם לממנים, כמו שאמרו ז"ל כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נוטע אשירה וכו'.

"וזה מאמר החכוב שופטים ושוטרים תתן לך, ופי' בתנחומא אתה תמנה אותם, ר"ל שיהיו נמלכין בצבור ונבחרין מדעת הקהל, וע"כ נאמר תיבת לך."

(שם)

(מז)

מי שנתמנה שלא עפי' התורה או בהכרח נעשה רשע אח"כ וטרשיע אחרים עמו

"ואפ"ל הכוונה עפי"ד במתני' יבמות (דף ס"א ע"א) מעשה ביהושע בן גמלא וכו', ומנהו המלך להיות כהן גדול, ובגמ' שם מנהו אין נתמנה לא, פירש"י המלך מינהו, אבל אחיו הכהנים וסנהדרין לא מנהו, נתמנה לא קתני, דהוי משמע דראוי ה' לכך, אמר רב יוסף קטיר קחוינא הכא, פירש"י קשר של רשעים אני רואה כאן, שלא ה' ראוי לכך, אלא שנתן ממון ומינהו, דא"ר אסי תרקבא דדינרי עיילה לי' מרתא בת ביתוס לינאי מלכא, עד דמוקי ליה ליהושע בן גמלא ככהנא רבכין, עכ"ד הגמ'. והנה אף שאמר רז"ל (ברכות נ"ח ע"א) אפילו ריש גרוגתא מן שאינא מנו לי', אבל ודאי שהבחירה הפשית, ובני אדם בחרים ברצונם אף אלו שאינם פשרים וראויים לכך, שאין הקב"ה מונע הבחירה מבני אדם, אלא שאותן שנתמנו כדעת תורה וראויים וכשרים לכך, מן השמים מסכימים על שררותן, ויש להם סיעתא דשמיא להצליח בשליחותם, והם שלוחי דרחמנא וגם שלוחי דידן, אבל הנתמנים שלא עפי' התורה, אין שררותם מן השמים, אלא שאין מונעים הבחירה מבנא, ולבסוף ירשיעו מעשיהם, וכמו כהנים גדולים ששמשו בבית שני, שנחמנו ע"י ממון, ולא היו מוציאין שנתן, שרשעים היו, וז"פ אין אדם נעשה שוטר מלמטה אלא אם כן נעשה רשע למעלה, ר"ל שאם נעשה שוטר מלמטה, ואין שררותו מן השמים ועפי' התורה, אז בהכרח נעשה רשע, ושררותו יהיה לו לרועץ להתקלקל ולהרשיע אחרים עמו".

(שם פנחס ע' קנ"ט)

(יז)

המתמנה שלא עפי' תורה אין עליו דין מינוי כלל ואין לו שום השפעה מן השמים ולבסוף נעשה רשע ועפי' רוב גם מעיקרא ה' רשע

"גם מצינו בגמ' יבמות (ס"א ע"א) על כהן גדול שמינהו המלך להיות כה"ג, אמר רשם נתמנה לא קתני אלא מנהו, אמר רב יוסף קטיר קחוינא הכא, ופרש"י קשר של רשעים אני רואה כאן, שלא ה' ראוי לכך, אלא שנתן ממון ומינהו עכ"ל, עכ"פ נקראו קשר של רשעים ואינו מן המנין. וכל התמנות שהיא שלא עפי' תורה, אין עליו דין מינוי כלל, והמתמנה על ידם אין לו דין מלך או נשיא וכהן גדול, אלא שהבחי"ת לא מנע הבחירה מבני אדם, ומניחין להם לבחור כרצונם, אבל מן השמים אין מסכימים לדעתם, ואין נותנים להנבחר בדרך זה, השפעה וסיוע להנהיג את העדה, ולבסוף נעשה רשע כי משוחד הוא להם, ולכל אשר יחפצו יטה ואין לו סיעתא דשמיא להנהיג את העדה ע"ד האמת, ובהכרח נעשה רשע.

"וכוה יתבאר מאמר הבעה"ט הנ"ל, אין אדם נעשה שוטר מלמטה, ר"ל כשמינהו לשוטר רק מלמטה ע"י בחירת בנ"א, שלא עפי' התורה ובכוונה רעה, ואינו מן השמים רק מלמטה, אז בהכרח שנעשה רשע מלמעלה כנ"ל, ועפי' רוב גם מעיקרא ה' רשע, וע"כ לא הסכימו עליו מן השמים, כי לא ה' ראוי עפי' התורה..."

(שם שופטים ע' ק"ד)

(יה)

אם אין המינוי עפ"י תורה אין בו ממש אפי"כ כל ישראל מסכימים עליו

"ואפשר דבזמן דאיכא נביא ואפשר לבחור עפ"י נביא, הנבואה מכרעת יותר מדעת הצבור, כי הנבואה הוא בירור גמור משא"כ נמלכין בצבור אינה בירור גמור כנ"ל. אבל לאחר שפסקה הנבואה וא"א למנות עפ"י נביא, אז מצות התורה עלינו להיות נמלכים בצבור, ואם יאמרו דעתם לש"ש ויבחרו מלך הראוי עפ"י דינו התורה, וילבו אחר הרוב כמצות התורה אחרי רבים להטות, אז הקב"ה מסייען להשיג דעת עליון, ויבחרו במלך אשר יבחר ד' בו.

"נמצא ב' המימרות קיימים גם יחד, ואין סתירה ביניהם. מ"ש רז"ל אין מעמידן פרנס אלא אם כן נמלכים בצבור, וגם מאמר רז"ל (ברכות נ"ח ע"א) אפי" ריש גירותא מן שמיא מנו לוי, ומ"ש ג' דברים הקב"ה מכריז עליהם בעצמו, וא' מהם פרנס טוב, דהנה אם עושיין כדיון ובוחרין כפי מצות התורה, אז הקב"ה מסייען, ודעת הצבור מכוונין אל אשר יבחר ד' בו, וז"ש הכתוב שום תשים עליך מלך, אפי" כשאתה בעצמך תשים עליך מלך לאחר שפסקה הנבואה, אבל יהי אשר יבחר ד' אלקיך בו, כשתעשה עפ"י התורה, אז תמנה אותו אשר יבחר ד' בו, ולהיפך ח"ו אם בחרים מלך שלא כדת של תורה, שלא עפ"י נביא בזמן שיש נביא. או אם ממנים איש נכרי אשר לא אחיך הוא, ואפי" הוא ישראל, אלא שאינו אחיך במצות, נכלל בלאו זה דלא תוכל להת עליון איש נכרי אשר לא אחיך הוא, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל (פ"א מה' מלכים ה"ז), וכל מי שאין בו יר"ש, אע"פ שתכמתו מרובה, אין ממנין אותו למינוי מן המינויים שבישראל עכ"ל, ואפי" כל ישראל מסכימים עליו אין עליו דין מלך כלל עפ"י התורה, וכל האמור בפ' מלך אין נוהג בו, כי תנאי כתבה תורה במצות המלך, שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו, ונבאר להלן, דמהשמעות הכתוב נלמד, דאפי" אי עביד לא מהני, ואין כמעשהים ממש ואין לו דין מלך כלל.

(שם, עמוד ק"ג)

(יט)

מנהיגים המתמנים ע"י אינשי דלא מעלי לא יצליחו וגורמים הירוס והיוק

רב רבלי' ישראל

"והנה כשעמד משה רבנו בתפלתו כאן וביקש. יפקוד ה' אלקי הרותות. לא ביקש על המנהיג שיבוא אחריו לבד, כי באמת על זה לא היה לו כ"כ לבקש, שהרי כר ניבאו אלרד ומידר, משה מת יהושע מכניס, אבל ביקש מהשי"ת על מנהיגי ישראל עד סוף כל הדורות, עד דורו של משיח, שראה ברוח קדשו שפלות הדור בעת ההיא, וראה שיהיו מנהיגים כאלה שיתמנו על ידי הערב רב, מנהיגים טועים ומטעים את הדור מדרך הישר, ולכן ביקש אז משה מהשי"ת, יפקוד ה', שהשי"ת ימנה המנהיגים עד ביאת המשיח, ולא שיתמנו על ידי אינשי דלא מעלי מהדור השפל של לפני ביאת המשיח, כי מנהיגים כאלו לא יצליחו לעם ישראל, וגורמים הרס והיוק רב ועצום לכלל ישראל".

(תורת משה, ח"א, ע' קכ"ה)

(כ)

הפ"מ הוא הראש בין שרי האומות למעלה והוא מעמיד אנשיו למטה — הבוכה'ע רוצה שיהיו נמלכים עם הציבור — אבל הרשעים שמעמיד הפ"מ אינם נמלכין עם הציבור — הם מושכים אצלם הציבור וכדאי להעתיק כאן בענין זה דברי רבינו שאמר בשלחנו הגהור חשכו' פ' במדבר ס"ג ויש מעיף מחורה זו וז"ל מלה במלה: אמרו בנב' ברכות יחי רצון שחשים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה פ' רש"י פמליא של מעלה הם שרי האומות ושרי האומות נקראים פמליא של מעלה דהא הם למעלה והפ"מ הוא הראש של שרי האומות הפ"מ הוא הראש של שרי האומות הפ"מ הוא הראש של שרי האומות הפ"מ הוא שם הראש בין הפמליא של מעלה "אין ער פירט דאך אינמן" והוא מעמיד את כל אלה שהם נגד הצדיקים "ואלן שטיין אין וועג זאלן נישט צו לאון זאלן נישט צו לאון" השפעת קדושה "ואלן פארפירן" הוא מעמיד אותן הוא מעמיד אותן הוא מעמיד אותן, הפ"מ דובר זה נעשה, "א מגהוג" הבורא כל עולמים אמר אין מעמידים אלא אם כן נמלכים בציבור אע"פ שהכלל הוא אפילו ריש גרותא משמא מוקמי ליה אעפ"כ רוצים שיהיה אעפ"כ רוצים שיהיה נמלכין בציבור בשביל זה "או ער זאל האבען א כח" כך הוא רצון הבורא אבל הרשעים שהם כנגד הם אינם צריכין לדיות נמלכין בציבור הפ"מ מעמיד אותן והם בעצמם מושכים אצלם הציבור הם אינם צריכים הם אינם צריכין שהציבור יקח אותן הוא נוטל את הציבור עכ"ל

(כא)

אם תראה ראש בעיר שאינו הגון אל תביא רא' מטה שנבחר שהוא הגון, כי שמא נתקבל בכפי' נגד רצון הציבור ויראים להורידו שמא יפוצצו את מוחם

(כב)

אם תראה ראש בעיר שאינו הגון אל תביא רא' מטה שנבחר שהוא הגון, כי שמא נתקבל בכפי' נגד רצון הציבור ויראים להורידו שמא יפוצצו את מוחם

שם לקייב זיל כוסיל , (יב) נה' לראש וקסו וכי חסטר טיה' הכל לראש [וסי' בייטיל סי' נמדנר כסס הלס"ק מדוקוב וז"ל שתיבת לראש" הוא רית ילפטו ירלון חכיוו יכסמסיס] וכסי רמתיס נטיס על מרכיח הכול ססי כסס סנסיק מלובלן ז"ע סיינו סתסל סמוכס לכיות סלמדיס לסדוק סלמח סנקרל רלס וסרכ מנקס ניכ סיוכס סלמדיס לדיקס ססס ניכ כנחי רלס סכדיק , וסס ח' סמחיל ירוסליס סוככיח סמפתי כסמחוק סכדיס כימר כיחור ססיימ דלי' כמד"כ (דכריס ס"ח) ספסס ח' חמר סוכ סל נחש לראש פד מתי סחם סמחג"ל סחלס חני חג"ל סחלס חמר לו לך סל וסלל נומח סל מים וססליכו לחוכו מלל קוליס וססליכו לחוכן מי גרס על סג"ל סרלס חמר סוכ סכ"ל יסיס , וייל סמחמזיל למדנו כוס מוסר ססכל ככח חדס לסיד גדולה ללנקי"ס וירלס סס חדס חמר עומד כרלס לסכדיס וסלרלס ממנו דכריס חמר חניס כעריס עסי' סתריס חל חלך כנתיכחו ולל חלמר יסן סכמח לראש מסיד גדולה כוז ודחי רכל דרכיו מסיטט סלנו כן לל סי כמח לראש חרש סלמפתיס סוכ מדיק סלמו סליות לראש חף נגד רצון סנוך כיכ חולי סול ממין זס וחולי חלמר סלסי' סי כן מימ כיון ספסלח כמסמרכו וז"כ רחי דהוא לדיק דלולל כן סי מורדין חומו חל חלמר כן מסי ססיס לטוריד חומו ממסמרו סטור סלל יססנו סח מוסס ויסרנו על ירו כולן חיל לספטר ממנו כמספס דנמח וסח סמוסר חמר וילל ממדי סילי—ויסי חלו סמסלנין כסי לראש ל"ל סוכס לסמחל סי רלס ולל לוכ סלל יסול חלקינו כד זכ סכדסחיס וסו לרפתי כוונת סמוסר סי סו וסמחנסיס לכול לראש וסכן וסמחיל :

(קצח הסטה על מטה אפרים בהשמטות עמוד 116)

(ב)

לא בחר ד' בירושלים רק מפני שדוד ה' המנהיג — אם המנהיג טוב טוב
 יצא העיר, ואם המנהיג רע אוי לו ויצא העיר

זרה

ויקהל

קצה

אמר רבי אבהו כתיב (מלכים א'
 ח) מן היום אשר הולאתי את עמי את ישראל ממזרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי
 ישראל ואבחר בדוד וגו' לבנות בית להיות שמי שם. האי קרא לאו רישיה סופיה
 ולאו סופיה רישיה דכתיב לא בחרתי בעיר ואבחר בדוד מאי האי עס האי ואבחר
 בירושלם מבני ליה. אלא כד קודשא בריך הוא חזי רעותא קמיה למבני קריתא
אסתכל בקדמיותא בהאחא רישא דנהיג עמא דקריתא ולבחר בני קריתא ואייתי לעמא
ציה. הה"ד לא בחרתי בעיר עד דאסתכלנא בדוד למהוי רעיא על ישראל בגין דמתא
וכל בני מתא כלתו קיימין ברעיא דנהיג לעמא. אי רעיא חיהו טבא טב ליה טב
למתא טב לעמא. ואי רעיא חיהו בישא ווי ליה ווי למתא ווי לעמא. והשתא
אסתכל קב"ה בעמלא וסליק ברעותיה למבני ליה ואוקים ברישא לדוד הה"ד ואבחר
 בדוד עבדי

(ג)

הכף הולך אחר הרועה — מנהיג רע מרבה מחלוקת בעיר

ודבר ידוע כי שלום העיר וההנהגה שבה הכל לפי המנהיגים, שכן דרשו ז"ל הכל הולך אחר
 הרועה שהרי משה זכה וזיכה את הרבים ירבעם בן נבט חטא והחטיא את הרבים, הכל הולך
 אחר הרועה ובזמן שאין הרועים נוהגים כשורה רבו המחלוקת בין בני העיר וכלם מפוזרים
 כצאן שאין להם רועה.

(כד הקמח מריבוי בחיי - אוח שלר)

(ד)

ת"ח מרבים שליו בעולם כשהמה כראוי — אב"י

אם אינם הגונים כל ריב בא ע"י ידיהם

תורת פרשה שופטים משה

* ונגשו סכהנים בני לוי כי גם צמר ה' וגו' וענ פיהם
 יס' כל ריב וגו' י"ג דת"ח כשהמה כלאוי חזי ת"ח
 מוכזים עלום וכל עוב עליהם כאלעזר כי גם צמר ה' לשדתי
 ולנכך בשמו אצל אס לא יתקננו ויעשו כלאוי אדכא יס'
 כל ריב על ידיהם וכאלעזר עליהם ועל פיהם יס' כל ריב
 וכל כנע וסכהנים הם סמוכי העס סת"ח :

(ה)

— הרמב"ם ז"ל —

שבעה דברים שצריך להיות כבי"ד של שלשה

שופטים. הלכות מנהדרין פ"ב

ז' ב"ת

דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקין בהן בכל אלו הדברים צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן. חכמה. וענה. ויראה. ושנאת סמון. ואהבת האמת. ואהבת הבריות כהן. ובעלי שם טוב. וכל אלו הדברים מצורפין הן בתורה. הרי הוא אומר אנשים חכמים ונכונים הרי בעלי חכמה אמר. וידועים לשכפיתם אלו שרות הבריות נוהג מהם. וכמה יהיו אחובים לבריות בזמן שיהיו בעלי עין טובה. ונפש שפלה. ותכרתן מובת. והכבדן ומשאן בנחת עם הבריות. והלזן הוא אומר אנשי חיל אלו שהן נכורים במצות ומדקדקים על עצמם וכובשין את יצרן עד שלא יהא להן שום ננאי ולא שום רע ויהא פרקו נא. ובכלל אנשי חיל שיהיה להן לב אמין להציל עשוק מיד עושיקו עניין שנאמר ויקם משה ויושיעו. ומה משה רבינו עניו אף כל דיון צריך להיות עניו. יראי אלהים כמשמעו. שונאי בצע אף סמון שלהם אינן נכהלין עליו. ולא רודפין לקבץ הממון. שכל מי שהיא נבהל להון חסר יבואנו. אנשי אמת יהיו רודפין אחר הצדק מחמת עצמן בדתן. ואהבין את האמת ושונאין את החסם ובריהוין סבל מיני העול.

(ו)

אדם מפורסם שעושה דברים שמרננים אחריו אע"פ שאינן עבירות, וכן אם הוא בעל קטמפה ובעם ואינו מדבר בנחת עם הבריות הרי זה מחלל השם

מדע. הלכות יסודי התורה פ"ה

י' כל העובר

מדעתי בלא אונם על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאם בנפש להכעיס הרי זה מחלל את השם. ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלוהיך אני ה'. ואם עבר בעשרה מישראל הרי זה חילל את השם ברבים. וכן כל הפרש מעבירה או עשה מצוה לא מפני דבר בעולם לא פחד ולא לבקש כבוד אלא מפני הברוא ברוך הוא כמענית יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו הרי זה מקדש את השם: יא' ג'יש דברים אחרים שהן בכלל חילול השם. והוא שיעשות אותם אדם גדול בתורה ומפורסם בתפילות דברים שהבריות מרננים אחריו בשבילים. ואע"פ שאינן עבירות הרי זה חילל את השם [פ] כגון שלקח ואינו נתן דמי המקדש לאלהי. והוא שיש לו נמצאי המפריים הולעין והיא מקיפן. או שירבה בשחוק או באכילה ושחיה אצל עמי הארץ וביניהן. או שדברו עם הבריות אויב בנחת ואינו מקבלן כמבר. פנים יפות אלא בעל קטמפה וכעס. וכיוצא ברבים האלו הכל לפי גדלו של חכם צריך שידקדק על עצמו ויעשה לפניו משורת היין. וכן אם דקדק החכם על עצמו והיה דבורו בנחת עם הבריות ודעתו מעורבת עמהם ומקבלם כמבר פנים יפות ונעלב מהם ואינו עולבם. מכבד להן ואפילו למקילין לו. ונושא ונתן באמנות. ולא ירבה באיחיות עם הארץ וישיבתן. ולא יראה חמד אלא עוקם בתורה עמוף בצניות מוכתר בתפילה ועושה בכל מעשיו לפניו משורת הדין. והוא שלא יתרחק הרבה ולא ישתומם. עד שימצאו הכל מקלסין אותו ואהבים אותו ומתאזים למעשיו הרי זה קידש את ה' ועליו הברכה אמר יואמר לו י' עבדי אתה ישראל אשר כך אפמאי:

(1)

אין למנות על הציבור אנשים תקיפים שיסכרו שהמינוי מוחזק בידם, אע"פ שהם ייחסנים, שזה רק סיבה להם להוסיף במכאוב הגאווה והעזות

הדושי

יטא דה ב"ב ע"ב - ב"ב ע"א

המאירי

אין ראוי להעמיד פרנס על הצבור אלא מי שנודע במדותיו עניו ושפל רוח וסבלן מפני שהוא צריך להתנהג עם הבריות בדרכות משתנים לכמה גוונים זה בכה וזה בכה ולהתאבד עם כל אחד מהם כפי מדותיו ואם הם במקום שאין מוצאים כך ועל כל פנים צריכים למנות אכירי לב ועזוי מצח וזהו שלא למנות אנשים תקיפים כל כך בכל ענין שיהיו סבורים על אותו מינוי שיהא מוחזק בידם לעולם ושהם הראויים לכך יותר על שכיניהם מחמת תקפם עם מה שיודעים בעצמם שמעלת אבותיהם מסייעתם שזו היא סבה להם להוסיף במכאוב הגאווה והעזות אלא אנשים שיכירו בעצמם שיש ביניהם ארזים לכך יותר מהם ואם הם כופרים בכך שייצאו מי שיוודעים האמת וישמיעו להם את הראשונות דרך צחות ודרך הפלגה אמרו אין ממנין פרנס על הצבור אא"כ קופה של שרצים תלויה לאחריו כלומר אע"פ שהוא הגון בעצמו שאם תזות דעתו עליו ויתגאה על הצבור שלא לשם שמים אומרים לו חזור לדון את עצמך והבט אל אחריך וכן אמרו מפני מה לא נמשכה מלכות האל מפני שלא היה בה שום דופי ר"ל דופי של משפחה ומתוך כך היו מתגאים על הצבור שלא לכוון שמים יותר מדאי.

(2)

חכם הראוי למנותו פרנס על הציבור צריך שיהי' בו ד' תנאים - א' ש'מד כל התלמוד בדינים הנהוגים - ב' שיוכל לברר דינים מהתלמוד - ג' שלא יפרוש מתלמודו לענייני העולם - ד' שלא יהא סני שומעני ולא ירגנו אחריו, שא"כ אין לכבדו אדרבה שרי לבווי

שאלה

תשובין

לג

נאשו למנין שלון מרוב לנכסיו אלא חסד נרצו למנותו פרנס על הציבור נאשרו בו תפיסת המהר שגמד כל המלמוד נפשי' בספנים לחסוק סתמה למשיחא ופי טעם מלוא כל אנשי חיל יריסו ללמוד כל כי רוכס עד אסוס חיל חלוטו לא מהי מר סדר טהרות בדאיתא נפי הטקול (קרי ע"ב) וחסד נפי חיל רכש נאפי לרי אחא כריס דרכ יוסף פי מתיס סדר קרטיס תא חקפי לי ושוו כיון שאלן סריטיס חסד טוטני וזין נרטיני וזוחס חלל מטיס דרוס וקבל עבר כדלי' כטקד ד' מימות (רי"ל ע"ב) ובקניס קרק כיוס ממלי' (מיס ע"ל) מ"ה חמיס טעם דרוס רצוי כחל למטוסי סינס. וביחזיקומוי פרק חלו מלנחן (רי"ל) חלדו חרובו מלמדי חסד חלדו רכס כר ממל כל סחול דרוס לחלדו משנחו וחסי רכס לא חקטיני מנלחט ממחי נרלח סהכל לפי סטורט סכל סחול גדול כדורו כחל רליו לכל סם שרליו גדול סנכדוליס. והמנחי סעני סחול חלמנדו שגור כסוי ורסס להוליס חמס דיוני מל קר חקבר סלס למדי ונל דרוס להוליס חמס דיוני וקספיני כדמי סוסקסיס לא דרוס מלולס דרוק סלמנדו חלו ככלל דו סטרי חשורו סטולין חלו דנר סלכס ככל מקוס חלושד. ופוד ים מנחי פליו חלמיס טעם סחורו סכל הוא חקרי ספיס וכות סלל סרס מלחלודו לפיכיי ספוליס טעם סלל לטרי סכדי

למסכתו לא יצרי כתר סוסקסיס סניו טעם חסד וסירק יומר גרדס כחל סוס סכרן כדאיתא סכרן חלו סורין (מיס ע"ב) ופוד ים חמחי רבישי טעם יסל קר שומפיס טעם סיס כן אין רצוי למסד וסוריס ערי למיסיס כריס חלו לא מהי מר סדר טהרות בדאיתא נפי הטקול (קרי ע"ב) וחסד נפי חיל רכש נאפי לרי אחא כריס דרכ יוסף פי מתיס סדר קרטיס תא חקפי לי ושוו כיון שאלן סריטיס חסד טוטני וזין נרטיני וזוחס חלל מטיס דרוס וקבל עבר כדלי' כטקד ד' מימות (רי"ל ע"ב) ובקניס קרק כיוס ממלי' (מיס ע"ל) מ"ה חמיס טעם דרוס רצוי כחל למטוסי סינס. וביחזיקומוי פרק חלו מלנחן (רי"ל) חלדו חרובו מלמדי חסד חלדו רכס כר ממל כל סחול דרוס לחלדו משנחו וחסי רכס לא חקטיני מנלחט ממחי נרלח סהכל לפי סטורט סכל סחול גדול כדורו כחל רליו לכל סם שרליו גדול סנכדוליס. והמנחי סעני סחול חלמנדו שגור כסוי ורסס להוליס חמס דיוני מל קר חקבר סלס למדי ונל דרוס להוליס חמס דיוני וקספיני כדמי סוסקסיס לא דרוס מלולס דרוק סלמנדו חלו ככלל דו סטרי חשורו סטולין חלו דנר סלכס ככל מקוס חלושד. ופוד ים מנחי פליו חלמיס טעם סחורו סכל הוא חקרי ספיס וכות סלל סרס מלחלודו לפיכיי ספוליס טעם סלל לטרי סכדי

(יא)

— המהר"ל מפראג ז"ע —

זעקה גדולה ומרה על הממנים דיינים שאינם הגונים המעוותים משפט — עוברים
 כל שעה על לא תטע לך אשירה — יותר קשה לסבול עולם מעול מלכות —
 מכניעים ומשפילים ורודפים ת"ח שאין מכבדים אותם כראוי — ירא אלקים אל
 יעמוד לפניו משפט — זאת נחמתי כי לא ראיתי יוצא מאתם לא נין ולא נכד
 ת"ח

גור

פרשת משפטים

אריה

ובקצת ארצות ובקצת קהלות

שמים ללענה משפט ראשונה הקימו להם מצבות
 למנות להם מקצת ראשים בורים לא ידעו לשון
 משפט ומהו הדין ודרשו המקרא לגנאי לפני
 הדייטות דוקא שלא די שמנו ראשים בורים
 מכל אלא נטלו המשפט מיודעי דברי המשפט
 ונתנו אותו לבורים עד שהיודעים והתלמידים
בעיניהם רואים עוות משפט ודין גזל ועושק על
מקצת ראשים בורים ואין לאל ידיה להשיש
אף ליתום ולאלמנה והנה עוברים כל שעה על
לא תטע לך אשירה אצל מוצח ה' אלהיך כמו
שאמרו חז"ל הממנה דין שאינו הגון כאלו נוטע
אשרה אצל מוצח ה', ואולי רמז עליו בתורה לא
תטע לך אשרה אשר שגא ה' אלהיך כי אותיות
אשרה הראש אשר שגא ה' קאי על האשרה הוא
הראש ששגא ה' אלהיך ואלהיך שגא אותו ג"כ
וחכמי הדור אין להם להתאונן על כבוד התורה
כי דין לעבד שיהיה כמו רבו הרי הם מחללים
שם שמים ומייקרים שם ע"ז עבירה גוררת עבירה
דורשים לפני הדייטות דוקא עד שבאו לדרוש
לפני ערכאות דוקא עד שאין פונים עוד למשפטי
התורה ואין לך דבר אהוב לפני הש"י כמו משפט
אמת כמו שאמרו ז"ל הוי"ו ודן דין אמת
לאמתו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית
והם משליכים אמת ארצה עד כי אין משפטי אמת
ונמשך עוד כמעט ח"ו שאין תורה ודת כי אין
כיד החכמים לגדור פרצת הדור כי יאמר הראש
וחביריו והרומה לו אין אתה אב ב"ד לנו שאנחנו
חייבים לשמוע לך, ויותר קשה לסבול עולם מעול

מלכות שמפני שאין הכבוד נאה לו והוא אינו
 נאה לכבוד כאשר יחשוב שאין אחד נוהג כבוד
 בו ולא ירצה להיות כסוף תחתיו מכניע אותו
 ומציד לו ורודף אותו בכל הרדפה וכן לשפלותו
 הוא מגרה באנשים חשובים ות"ח שיסבור כי
 אין החשובים והת"ח רוצים להיות נכנעים תחתיו
 ולכן הוא דורך על במתי החשובים והנכבדים
 ביותר להשפיל אותם אוי ואבוי להם מאותה
 הרפה ומאותה בושה ומאותה כלימה אך נתקררה
 רוחי ונכבש אש יקוד לבי הבעורת בי דבר במ
 ראיתי כי אין יוצא מאתם לא נין ולא נכד עד
 שהעני' שולטית זרע שיהיה לו שם בחכמים
 ושאר בתלמידים. ואני אומר כי ירא אלהים יחוש
 לו ואל יעמוד לפניו משפט והרי אמרו ז"ל
 לא תעשו אתי אלהי כסף ואלהי זהב זה דין הבא
 בשביל כסף וזהב. ולפיכך נאמר לא תעשו אתי כי
 הדין הוא עם השם יתברך כדכתיב אלהים נצב
 בעדת אל ומי שהוא עומד לדין לפני הדין הממונה
 בעבור עשרו הרי עושה אלהי כסף ואלהי זהב עם
 הש"י אשר נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט
 ומצוה להקל בכבודם כמו"ש בח"מ, ובירושלמי
 בסוף ביכורים ר' מני מקיל לאילין דמתמנין
 בכסף, ר' אמי קרי עליהן אלהי כסף ובאלו שנתמנו
 בשביל עשרם יש בהם הכל ועל הכל כי הידים ידי
 עשו סמכו אותם, אמנם נמצאו ג"כ בקצת קהלות
 נאמני רוח כונתם לש"ש לא להשתורר על הצבור
 בגאווה על אלו נאמר העוסקים עם הצבור לש"ש
 צדקתם עומדת לעד ועל האחרים נאמר ואשיבה
 ידי עליך ואצרוף כבוד סיגך ואסירה כל בדילך
 ואשיבה שופטיך כבראשונה.

(יב)

— המהר"ל מפראג ז"ע —

ראוי הי' שלא יקרא בשם רב רק המוסף בהכנסה ובזקנה וש"ש מתאבד על ידו — כל הנזנה מן השררה הוא כנואף — זה גורם למחלוקת כי רוצה שיכבדוהו ואין נוהגים בו כבוד — עובר על לא תשא — הרבה סוברים כי שוא גרם וכל הנקרא בשם רב כבר קנה מעלות התורה וע"ז אינם עמלים בתורה וגורם שכחת התורה

דרך פרק רביעי חיים

והנחמנו הזכר ונקייה משפט
 רב הוא הטל בשם שואו הפע על אותו שנקרא רב
 והסתא רב ולק להלךר בחקוקו הוא כי יתחלר בשו"ס
 כהיותו עולם ובשכיל זה רלוי הוה שלל למסוך
 לברא בשם רב רק מי שיהיה ש"ס מחלכב על ידו
 לא מי שיהלל שם כבודו על ידו יומר ע"ז שנתן
 כבוד הפורה למי שאין רלויה וכמדרר ר' המחומל
 בשם ר' המחומל ר' חיי"ל מני בשם ר' יוסי בן
 זנידל עוףף להט חסר לז כל המקבל עליו
 שררה בשכיל היותו ממנה חיי"ל ש"ס כ"סוף היה
 שואו הנהט מנופה על להט השתי"ס נלשו הוה
 יעשה כהט שחמר ועתה אט שחט הטחחט ולט לין
 מחיו נח יתכועש שחמר ידך כי ולט כהט וכודו שחמר
 הוה ידך כי ורובח ובעמך לא לנחשה ר' המחומל
 כהיב לעולם אל חייך רן חרר העררה למען כף מה
 קטשם בלתי"ל כ"כטס חומר רעך למחר כהט
 וטוליס לך טללות מה להט השתי"ס ר' זעירל מייחי
 הוה נח הדל לא טחט א"ס כ"כטושה שואו הכתיב מדבר
 הוה ככר חמר ולא כשטבו בשמי לנכך ומה חמוד
 למר לא טחט שלל מקבל עוףף טררה ולין חטה רלוי
 לררה א"ל כהוה חיי וקדושה קדוש ולחה וקדושה
 קדוש ח"ל א"ל כן כל המדוש שיש כי לא מקבל
 עליו טררה בילור ז כי כל טררה לון רלוי שיהיה
 להחלוז וזה שטחו כהנחלר אלל המשתחט כנהח הף
 כטיכטס מן הטורה חייב מיהה וביארנו הטעם שואו
 נהט מדבר שואו קדוש כמו שחלרנו טס ש"ס וזכר
 הקדושה לנשון חנח כי מיה חמוד טכל כמר ג"כ
 יז כה קדושה ולכר הכליטוה מן הטורה לוחט כחין
 כמר בשמן המשתחט ולעיל בילורו דבר זה וכל טררה
 בעולט י"ל כן קדושה ג"כ כהט שואו כנדל זה
 שרר הטעם ולסיכר חמר כי הנהטס מן הטררה הוה
 דומה כמו הווףף שנהיה מנופה מל אהט כלומר
 שטחטס הוניה הוה כלל קדושתן רק כדוה ודבר זה
 ענין מופט כלכר שמשחט טש הוונט כלל קדושתן
 לנמרי שסקדושתן וקדוהו קדושתן בשכיל טסה קדושה
 ויהט על הוניה כלל קדושתן דבר זה הוה חלוט נוטי"ס
 כלכר וכך חמר מן הטררה הוה להחלוז לין זה
 נקרא טררה מחלר טהטררה הוה קדושה כמו שחמרנו
 וחמר כי טעה לא הוה נהיה מן הטררה רק הוה מוסר
 ונכח למוח על אהט כלכר הוה כהט טררה עליהט
 ודבר זה הוה טררה מל קדושה לנמרי כלכר הוה
 מחלל נוט לנמרי לחסור נוט על ישרלל ויהט כהטררה
 ח"ל חלל נוט וטחט נוטי"ס הוה להחלוז וכל
 מבלי שיהיה טס חלק עוףף כלל ור' המחומל דרשן מן
 אל חלל לריב חמר ויהט כי כהט מה שלל יקבל
 עליו טררה נלשון ריב פשע עובר זה שואו קבלת

הטררה ולין רלוי לה מני ריב כי דוהט שיעכודו כי
 אהט בשכיל טררושו ולין הטלס נוטי"ס כי כבוד ר'
 יאמר כי ח"ל רלוי לו סטררה ובשכיל כ"כ המחמל
 הריב ודבר זה עניינו דלוחט כי כן הוה ורני זילח
 מויה מן לא טחט אה טס ר' אלה"ק ונ"ל כי מיושו
 שלל יקבל טס ר' לטוח כי לא טחט הוה למון כלה
 ככל מקוה וכל טררה הוה מן ש"ס"ל ומן נדלוהו הוה
 עומן ללרס וכמו שחמרנו ז"ל נכר"ק כדוהט הוה
 חלכי וישראל חומר כרוך שחלק מכבודו לרלוהו וללו
 חלל חלכי ומוטה השולט חומר כרוך שנתן מכבודו
 לככר ודט וההפס הוה כי ישרלל חלק מכבודו עמו
 עד שנתן להט חלק מכבודו וללו ללוטוח לא חמר
 שחלק רק שנתן להט כמו הוונט ממנה לחמר חלל לא
 חלק שחלו ולסיכ"ר ככט שנקרא הש"ס קדוש כן קרא
 ישרלל קדושה שחלק להט מכבודו ולפיכך המקבל
 טררה וליוט רלוי לה הוה מחלכט בשמו י"ל לשואו כי
 נקרא בשמו לשוא ולין לא טחט טס ר' אלקיך להט
 יומר מזה ודבר הטעם י"ל נקרא דב כמו שחמוט וסחמ
 לעניו כי רב הוה ודברו נחה לללחה רכח לטווח
 לעון רב ולט יקרא אהט וכן רב ח"ל רלוי לו הכי
 חל עליו שמו י"ל לשואו וכן כל שמוט מל גדולה ודבר
 בודאי עובר על לא טחט וזה שחמר כי ה"ס יקרא
 קדוש כלומר כי ה"ס רלוי לערס בשכיל קדושתן
 ככל כ"ל טררה קדוש הוה ולט לין כן כל המדוש
 כלל טס רלווי"ס לקדושה חלל מקבל עוףף טררה כי
 עובר להט ע"י לא טחט טס ר' אלקיך לשואו וטעה
 כשעוטי"ס כדור הוה ולט יז לזו טחט שחמט הש"ס
 נקדושה בשם רב ע"כ כעוטה הוה על חלל הטעם חלל
 כט מוטי"סין לסמוך ולקרוח בשם רב וחמר נני אהט
 חמר לא רלו אור חמורה ולה זרה עליהט נד חלטה
 רק כהט שופי"ס קטי"ס וכל היורה יפיוט חה טעה
 יעול וכמר טררה ק"טס חיי"ל עומחט למ"ל על שדכר
 הוה הוה טכח להשכיל כבוד חמורה עד עשר ולהגדיל
 חלול הטעם ע"י כ"כ אהט כמו אלו היה רלוי כדור
 כוה מפני כבודו שמו י"ל וטורחו על"ל יקרא בשם ר'
 רק המחמל בהכמה ובקנה למעט חלול הטעם שלל
 יאמר מעשה רב הוה ומוטי"ס יקרא בשם רב כי
 חמר יע"ל ידו כ"כ שפחח"ל לנכ"ל כ"כ"ל לחמוד וימר
 מזה כי הדבר הוה הוה טכח בשעינו שמשחט חמורה
 שישלל כלכר לין כל כני אהט כוונטה כדורס טלס
 שמיט ככרע קדוש שיעשו לע"כ: כ"כ עליו שחמוך להט
 לשמה יעינו לשמה וכלכר ככר זכ"ל לש"ס יאמר מה
 ימיון להכט מן כהטל ויהט חיי עמל ומחמר נכ"י
 משיהי כי כמר שחח חלוקין ויהט הוה כגורס ולמט
 חלמתי יומר ע"י שיעשו כני חרס כי כקדושה הטעם
 כי יקנה טענה חמורה כל זר חלוי"ס כעיני וד"ל גדוה
 עליו מן הטעם כהטררה שמשחט חמורה מישלל .

(יג)

— רבינו חיים וויטאל זי"ע —

בגודל גנות החנופה וגודל עונשו

שער הקדושה הלק ב

ח ונה הוא מן ד' כחות שליטת מקלות מני סכנים לפי שחלול כבוד העסק בסמיכו לאה טעם והניח אומר לרשע לדיק אחס יקבולו עדים יעשונו לאחים ואפילו שמאמר לני עלינו נשע ר"י הוא במהיכל ונעם צדקס וכסוד אומר הכבר הקריצטס צדקס והניח כל לפני סוף ינח וכוו ענהו זל בענדל דיחי בעלך עהניסו לו הקסדרי בדבר מועט של סעניחוסו בעצם סדן וכל בכיאל ומטנן בקרקע ותמו *

גס בכסחיסו ללגריסס התנך סהיה לדיק כחסינן שונלסין של ישנאל כלים ורחיל שלטס סקניס סוכאן סודנר אחר גסס וסוד גלג : ורחיל כל אלס ש"ס צו סספס טפול גביספס ענלסר סיי סלועריס לעוו רע כ"י לכן כחיל קס לשן אס כ"י ורחיל כל ערס ש"ס גס טופס מלוקס כרס ענלסר כ"י ערס חק גלמוד ורחיל כל חסם שלין חוכו כננו קהל חוענפס ורחיל כל ארס ש"ס צו טופס עביא חק לפולס סכחלר וסכסי לז יסונו חק הל ערס חלל סחפולחו כנלסר וכו' ורחיל כל מ"י ש"ס צו חטסי אפילו ענברס ענעמי חון חקללים חורו וכו' ורחיל ענון חטפס בני אלס טפלים צ"ל חריניסם ענלסר צני סקף חקלסחו וכו' . קסס סחטופס כעוד סוכניס וניס ערס ענד סוכניס חנין ענלסר לעשות חק ולדנר אל ס' חועס ינע ענין ענלסר סן עסלס איס אה חטמו וכו' סלל חנין חמקן סלסין וכו' *

ס"ד חנין ענלסר חמקן סלסין בדעריס ונענן סחטופס הנשעים כעלריס ונענן סחטפס כרון גביספס לעולתי עולתיס ענלסר סחמו גליון חעליס חסוס נעסם סכסיס ע"י יגור לני אס חללס וכו' ורחיל לא חכס ינענס לעללס חלל על שלל ססניף לטלסם וכו' :

(יד)

חנופה לבעלי זרוע בשביל התנשאות

צדיקים	שער החנופה	ארחות
--------	------------	-------

וכן האמר על מי שאינו סביר, שהוא נאמן, והוא מקפידים קדו פקדונות וקבולת. ואקרי חקסינו וקרום לך רכה (סנדרין) ו כל כל הפעמידי דין שאינו הגון, כאילו נוסע אשרה בשרא. ובמקום שיש תלמידי חכמים, קארו נקטו אצל מוכני ותמיד הקדוש ברוך הוא לפרע טעמינו.

יש חנינות שמתניסם לכלל ירוש. כדי שאהבו אותם וינשאו רבדלו אותם. על זה אמרו רבותינו (אבות דרבי נתן) כל העשניף לחברו לשם קבול, לסוף נקטר בקליו.

סממישי איש שהיה נאמן בעיני כל הקם, וכלם שומעים לו, והוא טעמיד קרובו להיות פרנס או להיות רב, ואומר עליו, הנהגתיו שהוא חקם, ואינו כן, וכל הקם סומכים עליו.

(טו)

ע"י רבנים שאינם הגונים בא טומאה בעולם ח"ו

ליקוטי תקעו אתמה ה מוהר"ן תנינא

המרכבת, שם הוא בחי' אהבה קדושה, בבחי' (ש"ה ג) מרכבו ארגמן חוכו רצוף אהבה מנוגת ירושלים. וכשנפגם המרכבת, בחי' כסאות למשפט, ע"י עוות הדין, אוי נופלים משם אהבות נפולות. וע"י האהבות הנפולות, בא ח"ו החימום והטומאה חנ"ל.

יא אבל יש שכא טומאה הגיל מבחי' אחרת. כי דע, שע"י רבנים ודיינים שאינם כשרים, שעושוין עוות הדין, עי"ו בא טומאה הגיל ח"ו. כי ע"י עוות המשפט, שהוא בחי' (תהלים קכב) כסאות למשפט, נופלין בחי' אהבות מן המרכבת. כי כסאות למשפט, שהוא בחי'

(טז)

עלילות האומות עלינו נמשך מצד שמעמדין רב עפ"י השררה — מיד מתייעצים הרב ועוזריו לטפל מנין הכשרים ולגרשם מן העיר ולהעמיד שוח-טיים רעים ולהעביר הטובים — מ"ש מיון שנמנה פרנס וכו' מוחלין לו עונותיו, הוא דוקא כשנתמנה מהש"ת לא ע"י השררה

תולדות

כשא

יעקב יוסף

תעא

ובזה יובן דברי נעים ומירות ישראל במתח דבריו למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק ותיצבו מלכי ארץ וכו' ור"ל שלא אמר זה דרך חטוטמות להתרעם למה רגשו וכו' רק שאמר דרך מוסר לעמו ישראל בטוב הטעם ודעת רבנים למת רגשו גוים ולאמים יהגו ריק להתעולל עלילות בריק והבל על בחזרי אומה ישראלית כאשר באונינו שמענו עלילות שונינו בכמה מיני תחבולות אין מספר להעלות אשר האומות מעלילין והם המוני האומות הנק' גוים שרגשו וגם השרים של המדינות מא"ה הנק' לאומים יהגו ריק היאמון כי יוספו לאמין מחכמי איה על דברי הבל וריק כזה אבל זה נמשך מצד כי ותיצבו מלכי ארץ מאן מלכי רבנן (גיטין 56) שמעמדין עפ"י השר שארץ שלו וזה הנצב לרב שנקרא מלך על פי מלכי ארץ שארץ והעיר שלו גארבן הרבון הבית ותיבה מלכי שמשם לכאן ולכאן ותיצבו מלכי ארץ ורוגנים שהם הממתיג של הרב הג"ל נוסדו יחד על ה' ועל משיתו כי מיד ייעצו עצות על ה' בענין ממלכות אמורות להעביר שוחטים טובים ולהעמיד רעים לפי רצונו וכיוצא בזה לפי מה שראתה עיני ועל משיתו שהם הלומדים העוסקים בתורה ועבודה איך לגרשם מהעיר ולכטל מנין שלו יעשו כעובדא דאחו המלך שאחו בתי כנסיות ותי מדרשות ואמר אם אין חכמה אין הקביה שיבנתו ישראל ישאמר חתום תורה בלימודי וכו' (ישעיה ה). ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו ור"ל כי עצתם איך לשליך עבותות האהבה שבינם לביני ית' ע"י שיש להם מקום מיוחד להתלמד ולהתפלל ולהסיר מוסרותימו שע"י תורה ומוסר כולם נכניעים לנשינה ולהסיר עול מעלינו זהו תוכן עצתם והנה באלו יש כחות כג"ל שיש יוריא השם בשי"ש ובג"ל ובה אמר יושב בשמים ישחק ר"ל כי זה שהוא ברומ המעלות בשמים שכבר נתקשר כהאבה ית' גם עתה ישחק וישמח ולא יחוש כלל לעצתם משא"כ אדני ילעג למו כי כתב ה' הג"ל שהי' במדרגה תחתונה הנק' אד' כנודע שלא היה לשי"ש רק לטול את השם שהוא מחסדי ארץ וכעת שראה שיועצים עליהם הרוגנים וכו' מיד הוא עצמו ילעג למו על היראים כדי שלא ימצא בו שום דבר מחסירים שלא לכתב בעצת רווגנים וזה הוא השמירה של מעלה לבל יכנס פנימה כל מי שהי' לו מי שאינו הגון אז ידבר אלימו באסו ובחרונו יבהלמו כדי שיהי' גרסים מהתורה והעבודה לכתבה הג"ל אבל ואני נסכתי

מלכי על ציון הר קדשי ור"ל שדור אמר על עצמו ואני שעמדתי בסנין כל הביונות והשפלה זכעת אני נסכתי מלכי שאינו נצב ממלכי ארץ עפ"י השררה רק ואני נסכתי מלכי שהוא אלהי עולם ה' על ציון הלומדים המצוינים בהלכה שיעקר מלכותו ונסכותו הוא על הלומדים העוסקים בתורת ה' ועבודתו כמ"ש חבר אני לכל אשר יראוך וכו' (תהלים קיט) ועל זה הוא סמוך לשון חיבור כמו ועליו מטת מגשה (במדבר ב) כי הם נטורי קרתא (פתיחתא דאיכ"ר א) וא"צ לומר שלא לגרשם מהעיר רק שהם עיקר ממשלתי. וגם על הר קדש שהם ראשי קציני ארשי ישראל שהם נק' זה והם גורמים קדושתו כמ"ש (דברים ב) והיו כאשר תמו וידבר ה' אלי שאין קדושת שמו על נביאים כי אם בזכות ישראל ומה שזעמיר ית' אותי לנטיך ומלך הוא בזכות ישראל שהם נקראין קודש ישראל לה' ראשית תבואתו (ירמיה ב) וחס על כבודם שיהיה להם רועה נאמן לכל יגיס דעתו עליהם כמ"ש אין ממנין מרבים על הצבור אלא אה"כ קודש של שרצים תלוין אחוריו (יומא כב.) ואגב ג"ל לפרש לשון אחוריו ור"ל שהשליך אלו השרצים לאחוריו שהם כל מיני טומאה ובחר בטוב להתקדש ולהתקרב בו ית' משא"כ אם השרצים לפניו שהולך בכל מיני טומאות השרצים התלוין בו ר"ל. אספריה אל חזק ור"ל כי חזק קבוע עלי לספר נסים וגמלאות שעשה עמי. ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך וישרי רשעי בני אתה ראש לישראל הנקראים בני כבורי ישראל וחס יתקיימו על ידך כמ"ש ביד עבדי דוד אושע את ישראל וכו' אני היום שהמלכותי עליהם ילדתיך להיות קרוי בני וכו' כמ"ש וידע דוד כי נשאת מלכותו כעבור עמו ישראל וכו' יעריש ולי נראה דאמרינן בש"ס (סנהדרין יד.) כיון שנמנה פרנס על הצבור מוחלין לו כל עונותיו וזקטן שגולד דמי אך דכלו כל כשנתמנה עפ"י השי"ש משא"כ כשנתמנה עפ"י השררה דחוצפא כלסי שמיא מהני כנלמד מבלעז וכו' (שם קו.) ודאי אין שייך בה מוחלין דאמרינן בש"ס (יומא ט) דאלו כהנים שבבית שני שהועמרו עפ"י המלכות ע"י ממון שנתנו עליהם נאמר ושנות רשעים תקצינה ווי"ש אני היום ילדתיך ר"ל מאור שאני העמתיך למלך לא עפ"י השררה לכך היום שנעשת מלך היום ילדתיך שנמחה עונותיו וכגולד היום דמי.

(י')

עיקר הקלקול בדורינו הוא ענין מינוי הדיינים שהממנים בוחרים להם קרובים וימדיעים ומעוותים הדיינים — השכר במל"ה הוא מקור נפתח לכל הטאת

עמודי שש מוסר עמוד הרין

(מבעל כלי יקר ז"ל)

לו כי לזיק הוא בריכו אש"ס שמסכים כעמא לדון דין אחת מ"מ דבר זה משאזא טין שכלו שאינו רואה חוכם לזא שהוא חלוי זו סן כרכ סן הדין ויוחר הים כטון לחקן שרבינים לא ידונו בין חיש לחמירו אלא יחיש חורחס אומנחס . ועל שכר בעלס שקלובס לדיינים יש לקרוא חנר כי הוא מקור נפתח לכל הפחס ויוחר הים כטון ליתן לדיינים קלכס ככל ששס די מחסורס מן קופס סקטל כרי שיחבטלו מכל עסק וישבו בימים ידושים מכקר עד ערכ וזא מסתמא יחיס נשיחסס דין פרוש כדון מנה ולא ישאו פני ארס קטמן כגדול ישמעון אלל סן שכר בעלס שטובניו בחלרע אלו בחלס סרנס מכשויס אשר אין לבעלחס על סכנה . ויחיו מרסיס למנוס דיינים שאין נכס בסוס הרוח כמ"ס ידקר עמיס כמספס כי זא כלל גדול כדיינט כלשר סלרנטו לרבר מזה כפרק ס"ו ס"ו י"ז :

עיקר הקלקול שהלוי נדורינו הוא ענין מינוי הדיינים שכרוב מקומות נוצר לו כל אחד קרובו או יחידו בין פיסה סטון לכך או לא ומי שאין לו גוליס קרובים לשום לא ונכר לשום דבר שבתפוסה חף אס יחיס כשמואל נדורו והכל ימטר מן קתסח ויחרס הכבוד שכל לך מושב להכחי' דייני כשיחיס ממשפתחו סקרוב חליו או יעמוד לו בעט דחקן כשאין סכול לו לדון מן סרורס מ"מ עד דור עשירי חמיד נכשו קארס נכשו . ואש"ס סכל ישראל כחוקס כערס חין חשודים כמ"מ יש לך שחד אחד שאינן נוכרים בו כי מדרכס עומק לכל מי אשר זו חלוי ממי סדיינים לפנס הכחש שלא יענינו וישעשו זו יש גס כדכניס של ארעו חילו שמקבלים על זמן ידוע לכחמה כרי פיסיס חלוי בו ע"כ חין דפחס נועס למלא לו חוכס וסמוד נראס

(יח')

החילוק שבין שופט למלך: השופט לא נתקבל מהציבור רק קדושתו של ישראל הרגישו שזה ראוי לכך ושמעו לו, ולא ה' לו כח הכפי' — אבל מלך נתקבל מהציבור וה' לו כח הכפי' אי לטב אי לביש

סופר פנחס התם

יוחר ספרי סופס גס אס חייטיוט לך רע ורע כהיותו רשע כירכעס וקופס שלא יעלו לרגל ואחז סלחח כתי כספיות וספרו דלתו כירסיק ומככס חמורה, ואמון סרף חבורה, ואלו בניו שפוטס לא וירע כזא חלל חיש כל הישר [ישע] אין לבעל פסל מוכס ולא לסגור דלתו משכן שיהא חיש כל הישר כענינו ישעיה, ורובס סכני אחר השופטים, ועל סן כחיו כהניו כי מכל חוייק [כי חכמו אל הלך וגו וירשעה וישנת כס] ואחרת חשימה עלי מלך, חיינו כל חויינד חויב פנינו גייב כבור הירסי' כעניס חקון שוכי כעומיס כהמך שלא ויטווח אס הלבור, אז חשימה עני מלך ולא קרדס לכן . והנה מרשיס כקס יפקוד חיש על כערה חיינו מלך מנווס ומקובל, לו אס בני עלי שאל בעל המלך אס כקרבות ויסגור דלתו כיהמיק ויבעל קרניו לחמי . [חקטיט].

זר את בני ישראל ואמרת אליהם את קרניו לחמי פורשיי עד שאתם מלוי על בני, ופקוד חיש, זור אס בני עלי . דע וכן כי כל זמן שלא יהי מלך כירסלל וחיש הישר כענינו ישעה מינו השופטים הדיכוס כדור ישר וחתו שופע לא נתקבל לא מכלבור ולא משוס חרס רק כשהי ממלא חיש חי ככל כגול ישרלל אשר יחד מעשיו לשס כי ולא נכס אחר ככצע וכל מעשיו לשיס ממינח יהי כל ישראל שומעין כי ורשינו נאשס כדורס יהיה שופטס אס ישרלל וילכו חתיה וינו מינח חותה וינו קבלה רק קדושתן של ישראל ונכנס השלס, ואשפיי שלא יהי חי כיד חוחו השופטים לזוק חס חמשיס החולכים כשיריות לכס חלו כי מלך מנווס ומקובל לא חנוס פסלו של נויה עומד, מינו רוב ישרלל היו לזיקוס וחי לזס זכוח גדול כזא — ואמנס ככתמחט מלך לזיק עוב

(יט)

אשמים של מנהיגים שאינם הגונים תלויים בראשם של הממנים אותם

תורת

פרשה רברים

משה

ואשמים בלשונם ובישע' שאלמה הדור הלוי' בנכהיגים וקסה דל"ב הוי ל' למקנע ואלקוויכס בלשונם ועוד קאם עשה ארונ חלה סנו לכס עיקרלל בעלמס יענו עליסם ואל"כ כחיז וקסא לח לקעי עשהם זכר ועינס עליסם וככלס דעלל פוענפס ווענעיידיס לקסיס ופועמיס קחי כלאחר סנו לכס אלעיס

סנעיס עאלס יענסם לוחס וזכיריס ולס חמוז אינס מוסגריס יס' מלס זכס ועז' אכר וקסעס על סועפסיס עאלס ענעיס לח חמוז אינס ענעגריס או יס' קאעס בלשונם על ענעגריס לוחס וכיון עקמונן כן וענעו לוחי והאלערו עוז סדנר אקר דכנס לעשות לענות עופסיס עאלס חוכל לסיכיס בזוח סקדעס עעלין אלל או ילאיס לכסעיו ועז' כלאחר וקסא לח לקעי וכו' :

(כ)

ככל קהלא שאין הראשים טובים הכל הוא בסכנה הלימוד והיראה והאמונה

מחרם שיקדורר תשובה שג' ואני

למרתו לרעס מיס מילי והוכס ברע"י בחומס כסי מולגת למי מוסר יעקב אינו נשפו על הכסורה לסי סעסורה נכסרות אמר יעקב איך רעס אז כדאי לזס והרצרי לירד כדור כריז או לא הי' בימתיק ולא הי' עבודה ולמרתו דהס סני לוחס ספומריס ברעס הס ככסריס כחלמר כחכוב ולי' כור' לחסכו עלין מלכי ארן וגס כרמנין כדור סס כחומס קודס מיס דלו לא הי' דיין דכור טעל יס טריס מימ הי' לו מפלה סהוא הי' המושל על כל דעס אינו ומסחססס וזכס עין עסרת הי' ולימוד הכל תלוי להמנוצ' עאלס כחמני' והמושל כוח רעס עמלניס כל הפנינים סחחט ירוי סס ענעריס כחוקס סכנס ועל דרך רעס כחכס וס כוונת כמורס שלכר מוסר יעקב לח נספו על הכסורה עאלס חסלר ככסורס כיד סכו או מילל סהו

יחי' המנהיג והמושל וכל הלמנים אשר חתח ממלכתו יחי' חמוז וזכו כוונת כמורס סביאל רע"י ללך מוסר יעקב נספו על הכסורה יענו על הגדולה יענו מוסר דלוחס דכל דכרי בני המספסה והנסנסס תלוי נכסור וזכיוו ככל דלף קודס מיס סיו ככסוריס סנהמספסה כרלסיס והמנהיגיס וזכ"י לין רעס אז כדאי לזס .

וכן הוא בכל עת ועת ובעל קהלס וקבלס במקום סהרלסיס סס ענעריס ויפסיס וכל עמלן מלמדיס על דרך ספוב אלל לח סחי' כרלסיס והמנהיגיס אינס ענעריס כל כל דררריס ענעריס והלימוד והיראה והאמונה ככל הוא כסננה וכיס לח סחי' המנעליס על כל הללרן סס רעיס וכמו עאלמר מלכס וסריה נעריס איך מוסר .

(כא)

מ"ש אוי לדור ששפטו את שופטיהו, הכוונה לאותן שנתמנו מעצמן ע"י ממונ ולאמות, ולא מן השמים

תפארת

לקומים

שלמה

א"י ויהי כימי שפטו הסופטים . כ"מ עאלמר וכו' . איך לדור ששופטיס לח סופטיסס . דלכסורה יס דלקוק כרי הי' כונו ועדנן ודכורה וכדק וזאוד וסמקון עערו לח יכרלל וסליוחו כמלחמחס . וסמואל ועלי כיו ג"כ סופטיס . אך כמולוק כוח מי סחחמס על סשמיס איך כוח טוב . אך מי סחחמס מעלמו מן ידי ממונ וללכות ומרישט כמו אליעלר כן דנען . וכן אמרו ויהי בימי חסארוב סגלר מעלמו על ידי ממונ וללכות ומקיוסות . וזכו כוונת ספסוק וכי הקיס

לכס סופטיס וסיה הי' עס סופטיס והסיעס מיד לויכויס . מדייק סכ' וכי הקיס לכס הי' סופטיס ולא סהקימו לכס מעלמס . וזכו כוונת סכ' ויהי כימי שפטו סשופטיס אינס ענעריס כ"כ ויכריוחו ועעו פועולתס לכוות סופטיס ססס ענעו כעלמס ולא כרלון ססס יכדקר וכמו סלמרו חמיונו יל' ילא וכו' וככס כ"י דלוח סס סיס כסוף על אימיולר ילא לח וכו' . וזכו ויהי אינו אלל לרס ולכסוף סופטיס לח סופטיסס . וזכו אמרו על דיין ועל סלמנ ועל סעלס היינו סחחמס ויהי על סלום :

(כב)

מי שנתמנה באמות אין לו דין נשיא כלל

סנתח סכור קא שלא לקלל נשיא חונק

וכל פשוט ולאו זה נשיא הוא חוקא לח כחמנה וכסר מ"ח"ס

נשיא כעמך כ"י ולמ"ס קסס כמו דלח הי' לו דיין מלך כיון דהי' עבד א"כ לנשיא נ"כ ססול ומחי אמר ל"י ונשיא כעמך כ"י אך כלא"ס לנשן כמורס חוקסס דחיקף א"ל מלך הוא וכחיז כס כמורס כ"י וחלחי כקט קריא מוסרי קבלה ולא א"ל חוקף סחי קריא מוסריס ומזוי סל' כלא"ס לחסר לקלל סוס ארס ולי דלון מוסס חמסס עמך כס מלך מוסר כמו סל' לחיז ולין למרין סלכס חמנסי . אך לרינל נע"ד לח חיט ענעו על סי סחחמס א"פ כלאר ססס כ"מס כ"נע"ד כדור .

למעי סס סכריס עניו אלל עס אר"י מ"ח"ס כנון מוסחחט נריס מר"מ ס"ל מ"ס מלכיס כיון דלל כחמנע ע"ס סחורה רע כלאמנעס אין לו דיין נשיא ככלל וגס אכסר דלל חיי עושט חמסס עמך לח הוא מושל סל' ספ"י דמריה' אך כ"מס כ"כ"י כ"י כרידוס דלמר לככא כן חוקא חיי כמורס כישל וכו' וסגויס מר וי"ל סייכס כ"כ כמורס מלך וכו' א"ל לח מלך הוא א"ל לא ילא סל' נשיא וכחיז

(כב)

- הרה"ק מזידיטשוב זי"ע -

כל מי שיש לו איזה
התנשאות צריך
שמירה גדולה שלא
יהי רשע

י) בס' זהר חי (פ' פקודי רס"ה ע"א) מסופר מרבנו כדברים האלה:
ואמר לי מורי דודי הק' רבנו צבי, שמיום שגברה מלכות הרשעה צריכים
שמירה גדולה לכל מי שיש לו איות התנשאות, שלא יהיה רשע, והראה לי:
ראה בני, שזה (אחד ממשלתיו הנמוכים) ממונה לחלק כפות לאורחים, כמה
רשעות הוא עושה לכל אחד, והיא רק התמנות קטנה, וכל־שכן מי שיש לו
גדולה. ודבריו אלה מתאימים עם דברי בעל הטורים ע"פ, הפקד את הלוים
(במדבר א' ג') תרי במטורה: דין ואיך, הפקד עליו רשע, שאין אדם נעשה
שוטר מלמטה אא"כ נעשה רשע מלמעלה.

(כד)

רדיפה אחר התנשאות הוא הב"ו ורעות רוח

כמה וכמה יש להחזיק ולהלענר על קמיוח עיניהם של
אלו וממה טומים, חדל הלא צאמה כל השתדלות ומריכות טעושים צני חרם
לקנות גדולה והכשאות הכל הצל ודעות רוח, נשום שקרא לווח חלקים עופים
זה יפיל וזה ירים, ואפילו יש גרנותא נעמים אוקמא, ועליו חין להוסיף
ועמנו חין לגרוע. ומה יעשה חרם לי, ושוא הטועת חרם * ושנית גם אם
סיה ציכולנו ונכחו לקצב שיעלה לשמים שיאו ושמועו בכל עולם יגיע. סלה
כל הכבוד והגדולה הזאת צמה נחשב שני"כ יחיד לעלמו להשתחשם צהגא וחיליף
סכר כלמי שלו נחשמות עוה"ז סצני לילה סיס וצן לילה חמד.

(משכיל אל דל ח"ד כלל ה' פרט א')

(כה)

עיר שכוונת מנהיגיה רק
להרבות כבוד ביתם
ושררה וכבוד לא יתכן
לכנותה בשם קרי' נאמנה

אבת ריכל

עה

שיא"כ אם סומח הפהיח

בהתמחוה רק הוא עבור טובוח עלמו. להכות כבוד ביתו אז הוא לרורו דונעמו
ונח לבניו, עמוס נמי פנס היתה ית לה אשר הרינו, ולידה, ועוב של בידל בניו, עם כל
זה אסתמה אל בניו רחוקי סוף מחלכות סולב על בניו, שהרי ידוע ומפורסם הוא
שעיקר סוף אללה סביא וונה לתלוח חחיתו, ונס ליקח חתן, ועבור זה נע"כ טונלת אשר
הרינו ולידה, שהרי חט רוחים נממה פנעום חיה חסם על בניו והורגות חותם, חו
משליכות חותם (בנס סכמכוד חומר השמחה אשה עולה מרחם בן בענה) כן הוא
סמסני השקר שעיקר התחטוה רק הוא עבור להשיג שרה והכבוד ושעור, הנס
פנס הוא דורש חופר, ושנינו על דורו להדיך חותם בענין קיום השורם, חלל
סדואה בעין פקידא על הרכותם והתהנותם עם אשפי עירם, רוחם וידע סהכל רק
הוא תנפיים, וזה אפשר ליסב דקיק נדול מה שחממו המעריטי' (בסאוק כל סם)
חיה סיהה לוונס קיום נחמת, סלל נחמת איט הסיף של אונס, חלל כ"ל בשם
לישראל שופטין ככר' שונה, שופטין דייקא, שעיקר התמטחם רק הוא עבור להשיג לרורם
זו אם כל עיר ועיר וכה למידינו' כאלה אז רחוי לניות חותם בשם קרים נחמת
שני"כ אם רד קיום וקחם סיהם לה שופטין, עתה נחמת חופן לרזח להם שופטין
כלל סהט בבחינות צונס, שהדרכת הרור סוף אללם רק בבחינת ספל, ומינה שבוור
הדרכת כזאת סהוא בבחינות קעמח חין רחוי לה שקרוא בשם קרים נחמת, משום
סחמכוד רק חמר ע"י שופטין דייקא חומס לחזח שחקירא בשם נחמת.

אבטת רובק

כדור

פרט ט

שאלה מג

מה שאח"ל עביר שופטים רעים מעוכב הנאולה ורמטעדים כנשע אשריה, ועוכבם בביא ערות על דברו ח"י תאמר לי אם יש לדברים אלה ספק במקרא קדוש.

(כז)

עבור מנהיגי שקר ודיינים שאינם הגונים צרות רבות באות ומעכבים הנאולה — כל התמנותם הוא רק עבור טובת עצמם ואינם דואגים על דורם — המפייעים למנותם כאילו מעמידים אשירה ועוברים על לא תנאף

תשובה

מדברי הנאום יבואר שאלתך, עבור מנהיגים רעים צרות באים ח"י ע"ן (הוי"ט סימן ח' המגן פסוק ג' ד') וגם ישאל טוב לוי ירדשו כס המלינו ולא ממני וכו', הכוונה שקבלו עליהם מנהיגים כאלה שהם נגד רצוני משה' עונשם לוי ירדשו משום שפירש"י (יבריש סימן עז פסוק כ') בראי הוא מיני הדיינים אצרים להחיות את ישראל, ולהוסיפן על אדמתו, ומכלל קן נשמע לאו עבור שופטים רעים לוי ירדשו, וכו' ח"ל"ל אם רחיה דוד של יום רבות באת עליו כדוק כד"י ישראל משה' כס' המלינו' ולא משה' משה' דרך הימנו בפי'ת 'והטל' ד' א"ל משה' משום לוי ירדשו ושבי טלבו איתמנו באו, וכן המה צרות רבות וגם כ"ס 'המלינו' לוי ירדשו ר"ת 'הנה' כהשך' יכסה' ארץ' ע"ין יעט' סימן ס' פסוק ב') וכמדתו צרות יחבר בעולם, כמח"ל עבור שופטים רעים צרות רבות באות ח"י .

ובזה שטור ד"י ישאל שאינם מהוגנים צרות רבות באות, אכסר לפי'ס כיוצא (המגן פסוק ב' ג' הושע סימן ד') ודמים כדמים נעשו, על כן תחבל הארץ ואומלל כל יושב בה וגו', ופירש"י ח"ל ושרשו שפיכות דמים עד שנוגע דם הרגו זה ברם חכירו ומגיד לוי דבריו הקדושים לומר עוד טובה אחרת, משום שאז בזמן השריב טעמו כפי מיני רציחות שהיה להם מנהיגים כאלה שלא הגיע להוראם ומוריס, ככחוב מאשריך מתעיים ועליהם לאמר רבים תלויים הפילה, וגם היה בחיזו דור מנהיגים שהיו בחיזות כרים כאלים שהעלימו עין מהנהגות הדור ועליהם נאמר ועלמיהם הרונים, וע"כ שמה דור כאלו בלא רועה, ומחבב הינה הייסות כקיום הקורה, אלה, וכחש, ודלת, וגבב שא"ל הים העמים תחבל הארץ ואומלל כל יושב בה.

ובזה אשתי נעי למרס כיוצא (פסוק כ"ט שמות סימן כ"ב) וזרים חפי והרגתי אהבם כהרוב וכו' נזכרם אלתנות ובניכוס יחומים, הכוונה אם יחי' ער כוחה שרר כיום והיו נשים קן המה מנהיגי הדור המטוילים נשים (כמדדש על פסוק ה"פס בנשים) אלתנות שאין להם טע וזוהר וחס אלתנוי מיריעות האורם (ע"ין פירש"י פסוק ח' סימן ז' רות) וע"כ יסוכב בניכם הם אנשי הדור יחומים בלא דעת. משה' יגשו וזרים חפי והרגתי במדב ר"ט.

אח"ל המקבל עליו שפרס כבי ליהטח משט ולא עבור להדריך ונגלה עם ד', הוא ככלל לא תחוף, מעתה מחזר להוסיף טפח שאותן רחש העדה שבש"ישים וגורמים לפנות מנהיג כזה וליתן המשרה על שכפו כשיטת יום הרין מלכד ענשם שהעמידו אשירה, עוד נוסף להם ענש על לאו של לא תחוף שכלל לאו זה הוא שלא יחי' עוקב אחר הטחף, ע"ין (ששעת דף מ"ז ע"ב) לא תחוף לא תחוף, זוהרה לטוב אחר הנוסף.

ישמעע"בם הנאולה, ע"ין (פסוק ג' איכה סימן ה') יחומים ביט ואין אב אחריו כאלמנות, הכוונה מנהיג האמת נהנה אב, שרי אלעזר אחר על ח"י לוי ח"י . וזכ"ל א"ן כן דור כל עד שיבט שופטים רעים מישראל, וזו משום יחומים ביט ואין אב, דבר זה טרם שעדיין אמונתו כאלמנת עד שגזר לכעשתה הפסוק ואיכה שפטייך כב-אשונה וזו תהי' אם הננים שמה .

ובזה אכסר נמי לפי'ס כיוצא (המגן פסוק ז', ח', תהלים סימן ה') מחבר דוברי כוז איש דמיס ומרמה יחשב ד' — ואי כרוכ מסדק אבוח כימך אשחיסו אל היכל הרך כירחף . הכוונה מחבר דוברי כוז מנהיגי שוא, משאן דברי אחר לרוב, ששרי עבור עובות חרס אינם דואגים ופירך כמתעמס רק הוא עבור - עובות עלמם, וזו איש דמיס ומרמה ככחוב רבים תלויים כפילה ועלמיהם הרונים .

(כה)

אף שאמרנו אפי' ריש גריתא מן שמיא מנו ליי, מ"מ הבחירה חפשית ויכולין למנות גם רשע

עפי"מ דאיתא (ברכות נ"ח ע"א) א"ר חנן בר רבא א"ר יוחנן אפי' ריש גריתא מן שמיא מנו ליי (פירש"י שר הממונה על הבורות מי ידלה ממנו היום להשקות את שותויו ומי למחר ושררה קטנה הוא וכו') וכל מין שורה שנמנה האדם עלי' צריך להיות מן השמים, אמנם אפי"כ הבחירה היא חפשית ויכולין בניא למנות איש אשררה עיי' בחירתם הרעה אפי"ם שאינו כן הרצון מן השמים, וכמו שהי' בזמן בית שני שהיו מפנים כהנים גדולים שאינם הגונים עיי' שנתנו מסון לפלגות, כמבואר בגמרא (יומא ח' ע"ב) מתוך שנותנים עליו ממון לכהונה ומתלימין אותה כל י"ב חודש, ופירש"י שרשעים היו ולא הי' מוציאין שנתן וכו'. וכן איתא (יבמות ס"א ע"א) מעשה ביהושע בן גמלא שקידש את מרתא בת ביתוס ומנחו המלך להיות כ"ג וכו' ובגמ' שם מנחו אין (כלומר המלך מינהו אבל אחיו הכהנים וסנהדרין לא מנחו, רש"י) נתמנה לא (נתמנה לא קתני דהוי משמע דראוי הי' לכך) אמר רב יוסף קטיר קחוינא הכא וכו' (קשר של רשעים אני רואה כאן שלא הי' ראוי לכך אלא שנתן ממון ומינהו) ע"כ. ובודאי שלא הי' כן הרצון מן השמים שימנו רשעים להיות כ"ג, אלא שהבחירה בזה העולם היא חפשית ובידי האדם היא לבחור ברע ליתן שררה לפי שאינו ראוי אליה, ושר כזה וודאי שהוא רשע למעלה כיון שלא נמנה להיות שר רק למטה בזה העולם ולא מן השמים.

(ח"ת במדבר, עמוד ל"ה)

(כז)

אם מפנין ראש שלא ברצון הש"ת פשוט שיהי' מולידם לעבוד ע"ז —
באחרית הימים יהיו מנהיגים כאלה

ד ב ר י ב ש ל ח י ו א ל ש נ ג

ומדבק בעיני ובר עייש, ובה ויבן דתתה ראש פירשו נמנו רישא וכפירשי וכתרגום, ואין מקרא יולא מידי פשוטו, אולם אם ממנין ראש שלא ברצון הש"ת ולא על דעתו של המשריח, כפי שיהי' המנהיג בארץ מולידם לעבוד ע"ז, ורבותיו יזיל גילו לנו מדרשו כי ראש זה לטון ע"ז ע"ש סופו, היום אומר לו עשה כך עד שאומר לו לעבוד ע"ז, וגם צחי' או נחמ' כלן נכתבו, כי לראש חכמות יח' שנלחמית בימים יעמדו על ישראל מנהיגים רעים, ובסופית הכתובה ושבו מלחמתם יפלו למעשה ארץ מלחמה, ועידי שלמה"כ נתנה ראש ומשנה מלחמתה, ח"ש פן ינחם בעם בראותם מלחמת בימי מלחמת בימי, וכגון וירד העמלקי נסיונות של דחיקת הקן ומרידה בלוחמות, ומעשה יש חשש פן ינחם בעם מלשון הכתובה, שבה הכונה רעה יתעורר ושבו מלחמתה, וע"כ הכין הנביא חז' ומאבות של דור המדבר שחיה מניח' ומלל' להקל כונן הנסיונות לדורות, וכו' ע"ש הספיק דרך המדבר.

גם ילי' פן ינחם מלשון הכונה כמי' וינחם אל מחו' תפלת, עפי"מ שפירשתי צ"ל המרגלים ע"כ"ס נתנה ראש ומשנה מלחמתה, פירשי כתרגומי נמנו רישא, נשים עליו מלך, ורבותיו פ"ל לשון ע"ז ע"כ"ל, והנה הרבה מופתים וכוכלם כשליבין הכנו דמרגלים מחמו' ל"שם אלא שטעו, והכתוב העוד עליהם שהיו מתחלה נשירים ודוקים, גם ישראל שבאותו הדור היו דור יריבה נשמות גזובות ולא יתכן לחשוב שרנו נבדד ע"ז כפועל ח"י, ואפ"ל עפי' אמרם ז"ל (שנה דף ק"כ) איך אבין מאי קראש לא יכי' כן אל ז' ולא תשמחו לאל נכר, אחריה אל ז' שיש גזופו של חז"ק, היו אומר זה ילכ"ד וכו', כך אומתו של ילכ"ד היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד עידי הגו', ורש"י ז"ל (צ"פ ע"ב) הביא וסרסם לפי שם מן החורב, ומתוך כך ועבדתם אלילים אחריים, שבוין שאדם פורש מן החורב הולך

(7)

אם לא נתמנה עפ"י תורה לא שייך בזה אי עבד מהני ולא אוליצן בתר הרוב ואפי' כל ישראל מסכימים עליו אין לו דין מלך

דברי

שופטים

יואל

קה

וע"כ כחבה תורה לא תוכל לתת ענין לזה נכרי, שלא חאמר חי עבדו מהני, שאע"פ שלא עשו כמלכות התורה אע"פ כיון דעבד עבד וחי עבד מהני, כמ"ש בריש תמורה דפליגי בזה אבוי ורבא, חי עבד מהני או לא, ומסקנה בגמ' דלא פליגי אלא בריבית קנאה, ובכל התורה כולה חיבה מקום דמהני ואיכא דלא מהני, ובאין חי סברא לומר דמהני, דוסכים הקב"ה לדעת הרוב, ע"כ כחבה תורה לא תוכל לשון שליטה, לומר שהיה מן הגמגום, שחתן ענין איש נכרי, וכל מעשיו לא יועילו כלום, ואין לו דין מלך כלל לשום דבר, כי כן ר' לון הבו"מ דעת התורה כריע על דעת הרוב שאינו עפ"י התורה, ואפי' אם כל ישראל ימנו מלך שלא עפ"י בריא ושלא עפ"י תורה, לא יועילו במשפחה כלום, ומעשה לא יספיק להכות לומר לא חתן ענין איש נכרי, שאז חי אפ"ל דחי עבד מהני, ע"כ כחבה תורה בלשון שליטה דאינו כמליחות ואין לו דין מלך כלל.

ולדרכנו יתרון קושינו ה"ל, מדוע כחבה תורה לאינו בלשון לא תוכל לתת ענין לזה נכרי, ה"ל לא חתן ענין איש נכרי, אלא שלא חאמר הו"ל ונכר מלך זה מדעת הנכור ועפ"י רוב ישראל, ע"כ יסכים הקב"ה אל הרוב, כמ"ש בב"מ (דף ר"ט ע"ב) כהנורו של שבוא, שאמר הקב"ה נחמוני בני, והסכים הקב"ה לדעת הרוב ע"י"ש, חולם אם הרוב נוטים מדעת התורה, אז קשר רשעים הוא ואינו מן המנין, ואין זה רוב שאמרה תורה ליתך אחרי, וכמ"ש בגמ' סנהדרין (דף כ"ו ע"א) גבי חוקי ושבוא, הוי מסחפי חוקי אמר דלמא חי' נע"י דעתו דקב"ה בחר רובא וכו', בא גבוי ואמר לו לא חאמרין קשר, לכל אשר יאמר הטם כזה קשר, כלומר קשר רשעים הוא ואינו מן המנין, ופרשי' אל חסודי סיבה מנינו של שבוא מנין לוחב רוב, ועיין במהר"ם גמ"ח ע"י יחינו מן המנין הכוונה על הקב"ה, שהקב"ה לא יכנס במנין הרוב שלהם ולא יסכים עמכם, ועיין בספרי ויחל משה (תאמר חי סי' ק"י) בארתי ענין זה באריות.

(8)

אם קבלו רב שאינו הגון אין בקבלתם כלום

שאלות ותשובות חו"מ סימן קכט

דברי יואל

קבלו מי שאינו יודע או אינו הגון ומהך דברי הלכות חיים בודאי שאין בקבלתם כלום ואינם אלא מכשיות לא הרעים בהפלת דמויות ורגע מתקיים צע"מ למחנה, וחי ירחם, והרבה יש לגבוי בזה עוד ולהביא מדברי הכז"ל והפוסקים אלא שלא חולל להאריך פה על הדבר מרוב עיירה אבל די ענין שבהאחי.

והנה צענינו ממונות עדיין י"ל דשקבלו עליהם וכו"ל לזון כמ"ש הפוסקים, ודלא על ממונם יכולין לוותר וממון יתון למחילי ולא קבלום עליהם לזון על ממונם כרי מחלו על אופן זה, אבל צענינו הריבא וגיטין וקידושין וכוונתם שאין צד לכיבוד למחול על הכות"ק, אם

(9)

הגדה"ק ר' שעפ"מ"ל: המתקבל לרב עפ"י השתדלות, מעשי ידי אדם המה

דברי

ויקרא

יואל

קג

וח"ל, ואני חומר על אותן שמתקבלים בקבלת פה כי כשתלוחם לא מן שמים מוקמי להו רב מנשי ידי אדם הם הלא מלגו הכפשים ומכשיות שמתלו של מעלה ק"ו צענין א. עכ"ל.

ואף שאמרו ז"ל (ביב י"א ע"ב) אפילו ריש גריהא מן שמים מוקמי להו, כבר כתב הב"ק ר' שעפ"מ זכ"ה בספרו ווי בעמודים (פכ"א) על אותם קבלות שיש בהם חסודים שבי התורה והשנים ואין דורש ואין מבקש וממנים רב ממח ממונ הנמלם.

(ג)

מי שאינו ראוי למלוכה עפ"י תורה ומו"ך מעצמו נקרא "מו"ך", וכן כל ע"י שמקבלים על עצמם כאלהות

יואל

קרחים

דברי

קמח

דכוח משפטם ורלווי היה לכן. קטור וכו', קשר על רשעים מני רוחם כחן שנה היה רלווי לכן חנה שנתן ממון ומיטבו. מואר מה דכשון נתמנה מורש על מי שרלווי לאותו מיטו, שכן בשמים נתמנה לכן, וע"ד שאמרו ז"ל (בבא בתרא י' ע"ב) אפילו ריש גבוחה מן שמים מוקמי ליה, אבל מי שאינו ראוי למלוכה על פי תורה ח"ו זה נתמנה מן השמים, אלה מו"ך שמלך מעצמו (וכמו שדרשו ז"ל בריש אסתר רבתי הוא אסתרוש המו"ך שמלך מעצמו ולא היה ראוי למלוכה שיון פירשי"ס). וכמו כן כל עבודה ארץ שמקבלים על עצמם כאלהות, א"ן א עבדו מן השמים, אלא מו"ך שמלך מעצמו.

אמנם בעו"מ חמיונו לנו ונבין כרמח בטעמן נשם כה"ו מו"ך, כי רוחים אשר רבים משראל והבית ממוש שבקיומו להם ישראל מלוכה של שומאח וספי"א, ממשהל טפרים ואפיקורסים נגד התורה כולב, ומלוכה זו היא עלם הספי"א, ולה כולם הכינוי עבודה כמולך. והוא עפ"י מה שאמרו ז"ל (בימות ס"א י"א) צו"שע בן גמול שקידש את מרחא בה ציחוס ומיטבו כמלך להיות כהן גדול, ובגמחה שם מיטבו ח"ו נתמנה לא אמר רב יוסף קטור קחיוה כהא. ופי' רש"י מיטבו ח"ו, כלומר כמלך מיטבו אבל אמר ככה"ס וסוהרין לא מיטבו. נתמנה לא קחיו,

(ד)

אהרן בחר יותר בעגל ממנהיג אשר לא צוה ד' — ע"י מנהיגים לא טובים נתחדש בכל יום עגל אחר

שלה

יואל

כי תשא

דברי

אבל אם יעשה מנכ"ו, אם יבוא משה ויורידוהו מגדולתו תרבה הקטטה ויתפרדו למוות תרבה, וזה הקלב גדולה יותר מהעגל, וזה טעם ההגלותו אל מדינת מצרים ואל העגל הזה, הוא מיטעוה ולא אחר, דמ"י מהבונים לא טובים נתחדש בכל יום עגל אחר וע"י צורה אחרת, ועפ"י יש צד קלח צחי' נתמנה והגלותו שלא נתתי להם מנכ"ו כבאשר נקשו, חבו גרוש תרבה יותר וכן.

ומ"ש ואל העגל הזה, דמשמע מיטעוה הוא ולא אחרת, אפ"ל עפ"י צב"ה"ת כי לא לשם ע"ו נתכוונו, כי אם להיות שופט במקומו של משה וכו', ובחר חכ"ו יותר צב"ה, מלשמות להם מנכ"ו אשר לא צוה ה', (עיון בדבריו לעיל) כי מנכ"ו שלא תנובו מן השמים הקלב גדולה משראל ח"ו, ופירשו צב"ה דצ"י המדוש (והוא ממני' סופרים) ח"ו אדם נעשה שובר מלמטה אל"כ נעשה רשע מלמעלה ע"י"ש, והעגל נתעגל ממלאותיו ע"י משרשי' ונתען לשפר,

(ה)

בדור האחרון אין בושח כל"ה, ומה שפוסקים היום פוסקים למחר ההימך

תמצאון

הושע

כהיום

נדבר העבר לכל העולם, שמים אור לחושך וחושך לאור הגלות שנים בתורה שלא הפלגה וכל הגלות עשים עפ"י העורה שצדו מלכ"ו מצ"ל צושה, ועוד יותר מזה מה שפוסקים היום פוסקים למחר להיפך, וזו ההפכים משפט שצדו להם משנים מיום ליום.

לכל הדיוסקים ללענה משפט, ול"כ מל"ו זה הסופרים הו"ל"ה המונים משפט. אולם בדור האחרון שחב"ל העירו שחולפא יסגא (סוטה מט:) ומאלו דיינים עושים על במשפט אפי'

(מהגה"ק ר' שאול בראך זצ"ל)

פרק כג
פרנס המטייל אימה על הציבור שלא לש"ש

ידבר מגודל גנות המנהיגים המטיילים אימה על הציבור שלא לש"ש וגודל עונשם וכל המסתעף

(א) אין הדעת של כריות סובלתו רשנים ד"ן הרשע סובלתו על כריות המתנאה על הציבור בראש ישיבה עליהם שריה ואיש שומד עליהם נשעם וזמקן :	(א) פרנס המתנאה על הציבור אין הדעת סובלתו פסדים דף ק"ג ארבעה אנדרשות סובלתו אלו הן דל נאהו עשיר מכבשי וכן מנאפי ופרנס המתנאה על הציבור בראש :	(ב) נכזה גם בעיני עצמו וישו אין הדעה סובלתו : אשע ק' שמעון מסמרתו לאחר זמן ונכזו כן בעיני מלכו :

(ד)
המטייל אימה עה"צ אינו רואה כן ת"ח

שופטים. הלכות מנהדרין פכ"ד כה

א יאמור לאדם לנהוג בשררה על הציבור ובנסות הרוח אלא בענוה וראה . וכל פרנס המטייל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים ונעשה . ואינו רואה לו כן תלמיד חכם שנאמר לכן יראונו אנשים לא יראה כל חכמי לב :

(מקורו בגמ' ר"ה י"ז ע"א)

(ה)
מטיילי אימה עה"צ הם מאותן שאין להם חלק לעוה"ב מדע. הלכות תשובה פ"ג

ן [ו] ואלו הן שאין להן חלק לעולם הבא אלא נכרתים ואוברין ויגדוין על גדול רשעם והמאדם לעולם ולעולמי עולמים . המינים והאפיקורסים והכופרים בתורה והכופרים בתחיית המתים ובביאת הנשואל המורדים ומתנאיי הרבים והפורשין מדרכי צבור והעושה עבירות ביד רמה בפרהסיא ביהוקים והמסורים וממילי אימה על הציבור שלא לשם שמים

יג ממילי אימה על הציבור שלא לשם שמים זה הרודה צבור בחוקה והם רואים ויפתחים מכנו וכוונתו לכבוד עצמו וכל המפזי שלא לכבוד שמים
(גם זה בר"ה שם)

(ו)
— הרמב"ן ז"ל —
עיי שמטייל אימה על הציבור הם מכוונין דעותיהן לעבודתו לא להשי"ת

ש ע ר הגמול

כגל

דביו חזיל והאפיקורסים ושכפרו בתחיית המתים ושפרשו מהלך צבור ושמתו חותמם בלחץ חיים והם הפרנסים המעילים אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים כגון מלבי כבוד סף על פי שליחו מחמת חומס אלה מוליך בדרך ישרה אלא שעי"ז הציבור מכוונין דעותיהם ונמשכים לעבודתו לא לעבוד הלוין הכלל ושמתלו ושהחטיוו את הרבים כגון יבצעם כן נכע והכבדו וירדוין לגיבסם ויגדוין כה לדורי דורות,

מי ששמתו מרובים מכוונתו וככלל חותן בענינת עין זה האמור והוא עון פושעי ישראל כגופן וכן פושעי עכו"מ כגופן והם כעל עבירה כגון עריות וירדוין לגיבסם ויגדוין זה שנים עשר חודש לאחר שנים עשר חודש כגון כלה ושמתן נשפסם וגיבסם פולגתן וזות משותף תחת כפות רגלי כלדוקים שנאמר ועכו"מ ששנים כי יכיו אפר תחת כפות רגליכם אכל יודעים הממשלים על:

(ז)

מטי"א אימה על הציבור עונשו גדול מה' טעמים: א' כי זה בא מחמת גאווה — ב' כי אין לו אימה מהש"ת — ג' הוא מצער את הבריות ועובר על 'א תונו — ד' ע"ז באים כמה מכשולים — ה' כי ישראל עבדים להקב"ה ואין להם לרא מבוי"א אלא לש"ש

השני שערי תשובה השלישי

ה. כד' ולא אמרו כלכם נרא נא את ה' אלוהינו. והואש הנתון הנתון בארץ חיים שלא לשם שמים. אין בלבו אימה מלפני השם ורוצה להטיל אימתו על בריותיו. ותחת שיש לו לערוך מחשבות להשכין אימת השם בלבם. הוא עורך אותו להטיל אימת עצמו על עם הש"ת. ונאמר (ש"כ כג. כז) מושל כבוד צדיק מושל יראת אלהים מירוש ראוי להיות מושל כבוד צדיק שהוא מושל יראת אלהים. כי אחר שהוא ירא את הש"ת ראוי לעם שיראו מלפניו.

והשלשת פנים שהם מצד העם קשה האחר כי הוא מצער את הציבור בהחלת אימתו. ונא' (ויקרא יז. יח) ולא תנו וגו'. והוא על ענין הצער בדרבים כאשר כ"כ. קמו והלשני כי כמה משכולים באים במשכח המלה אימה. כמו שארז"ל לעולם אל יטול אדם אימה יתירה בתוך ביתו שהרי מלש בנבנת המיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבנות משראל. קמו והלש"יש כי עם הקדוש שהם עובדי הש"ת אין להם להבטח לבשר ודם אלא רק למצד ושרויו אותו מן הראי"ה להיות מורא כ"ז אחר עליהם אלא לש"ש. שנא' (ויקרא כה. נה) כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים. ונא' (שמות יב. י) ואמת הווי לי פמלכת בתנים וגו' קדוש. לשון בתנים אנונים ושרים. ובפסוק (ש"כ ה. יח) וכו' כהנים הוי.

קשה וכת' הנתונים התינים בארץ חיים דבר עליהם יחוקאל ע"ה (לב כד) אשר נתנו התינים בארץ חיים וגו' ותחי עונותם על עצמותם. לפיכך סוה כי לא יכפר עליהם המת' אכן עד עולם עונותם על עצמותם וארז"ל המינון. והאפורסין. ושכבר כתיבתי המתיים. ושפירושו מרבי צבור. ושנתנו התינה בארץ חיים כגון הפרנסים המטילים אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים. ושפאני ושחמיואו את הרבים כגון ירבעם כגון נבט וחבריו. וירדן לתינים וגינזיונה כה דוריו הוות. שאמר (ישעיה כו. כד) ויצאו רואו בנפרי האנשים והפושעים כי כי תעלעלם לא תמות וגו'. קמו ועלש' הנתונים התינים בארץ חיים כחמשה פנים. השנים מצד עצמו. והשלשת מצד העם. השנים שהם מצד עצמו.

האחר כי האנוש רמה ותולע. וכן נקרא גם עוד כתיבים חיינו. ולא דיו שלא ישא ולא ישפל. כי ישחרר גם השחרר שלא לשם שמים. וגם כחשבת התאה ככלי השחרר נפטר האדם. שנא' (משלי מו. ה) תועבת ה' כי נבלה לב. קמו והלשני כי האדם חייב להכין סערכו לבו בעל עת. להשכין בלבו אימה ויראת סעל פני הש"ת. ועל השערים נאמר (ירמיה

(ח)

המטיל אימה על הציבור שלא לש"ש מוסר נעקר מן העולם וזרעו לא יצליח כלל אחריו — צריך לברוח מן השררה עד קצה האחרון

שער הקדושה דקב ב

(לרבינו חיים וויטאל ז"ע)

השררה והכבוד היא קשה מאד כי היא מביאה לאדם לידו הגאווה שהיא הקשה מכולן וכל ידיו כן יטיל אימה יתירה על הציבור שלא לשם שמים אשר סיפו נעקר מן העולם וזרעו לא יצליח אחריו כלל כמ"ש ז"ל וכמו שביצעו בירבעם החכם הגדול בניל בקשת השררה נטול הוא וזרעו כן העה"ז ואין לו חלק לעה"ב ובאר בחיר ה' כבן שנה במלכו שלא טעם טעם חטא והיה נחבא אל הכלים ברוח מן השררה וסופו נלכד ברשת ואכר ככדני נא נגד זקני עמי ורדף אחיהו ואבדי המלוכה ונהרג הוא וגו' בניו כן כ"ל במדת הקנאה וארז"ל הקאה התאווה והכבוד מוציאן את האדם מן העולם ואמרז"ל הרבנות מקפחה וקוברת בעליה כי כביאתו להים לבבו על קונו כמ"ש לבלתי רוח לבבו וכר למען יאריך ימים על ממלכתו וארז"ל רב כד היה נפיק לדניא הוה אמר ברנות גפשא' לעטלא נפיק וכ' וארז"ל הוה נא ערבא לעדן רב הגואל סחר ליה במי שנחמנו פרנס על הצביר מה כתיב בחריה

נוקשת וכר נלכתה וכר עשה זאת אמור בני הנצול וכר הוא לאו עליו כתיב גאווה אשה חסר לב משחית גפשו וכר ואין פרחמין עליו בגיהנם וכר אר"ל הקב"ה אני קדוש אני חסיד וכר אם יש בך כל חמדות האלו קבל עליך שררה ואם לאו אל תקבל. וזרד המלך ע"ה אמר ה' לי גבה לבי וכר גפשי כגמול עלי אימה לכן הוי ברוח מן השררה עד קצה האחרון וכמו שהארנו במדת הגאווה וכמ"ש בספר הנוהר וזכא איתו מאן ואזער גרמיה בהאי עלמא וכר. מי לנו גדול ממשה רבן של כל ישראל שיתרב עם הקב"ה ו' ימים ולא רצה ואמר שלח נא ביד תשלח עד שנאכר ויתר אף ה' במשה ועשה בו רועם כמסד"ל שאיבדו ולבסוף נגשו בעבורם במי מריבה ולא הועילו כל לו וזכותו כי כל המשתרר על הצבור אפילו לש"ש במשה סופו יענשו כי הוא ערב על כל מעשיתן כמשול"ל על ואשימים בראשיכם ק"ו ליתוש כמונו שח"ו לא חזיה לנו תפוסם.

(יא)

עיר חדשה שרוצים לקבל רב יקבלו מי שאינו רודף אחר זה, כי הרודף אחר זה הוא איש בליעל — ת"ח המשתרר על הציבור אינו בגדר את ד' צרכות ת"ח כי ממילא יוראים ממנו כי נוקם ונופר לכל — מנהיג שכוונתו להשתרר על הציבור לייב אף באונסין שלהם — ראש הדור שאינו בעל סופר יויק לעצמו ולאחרים

תרסד

תולדות

שופטים

יעקב יוסף

ונראה שענין המכתוב שאם נודע לך שום לכת תשים אתה שאם לא תשים אתה ישים א' את עצמו לכת המכתוב בה שרוצה לשום אי"ע רק תשים אתה אשר תבחר ותקרב וכענין זה מירש האלשיך [ס' משפטים] כי יתן איש לרעהו חמור או שור או שה לשמור ומת או שנבר שבועת ה' וגוי וכי ישאל איש מעם רעהו וגוי וייל כי יתן איש זהו הקביה אל רעהו הוא איש הישראלי כד"א למען אחי ורעי וכן רעד ורע אביך אל תעזוב ויתן לו יתיר או רבים לתנהיג אותם לא יעלה על רוחו שניתנו לו משמים להשתרר עליהם כ"א לשמור אותם מן החטא ולהדריכם בדרך ה' ואם לא יעשה כן משארות אשמותם צרות על צוארו והנה יש כמה כמות בישראל חמור שהוא פתי כחמור שהולך אחר תאוות גופניות ונלי נראת ע"ד שאמר ר"ע כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תיח וארשכנו כחמור (פסחים מט) מי"מ צריך לשמור על צד האסורין והוא רע לשמים או שור שהוא רע לבריות ונלי נראה כי שור הוא אנותיות זשר שהוא בעל שררה ובעל קרנים כשור שהוא בעל גאות ותכלית שנאה שנאו ה' שנאמר אתו לא אוכל אין אני והוא יבולין לזור (ת"ה) וזה בי"ל שדרש ר"ע את ה' לרבות תיח (בי"ק מ"א) ולכאורה קשה מנלן זה הגם לפי חכמי אמת אורייתא וקב"ה וישראל אינן חד אבל ג"ל דלאו כל ת"ח קאמר אלא זה שהוא שפל רוח שהוא את ה' אתו עמו שנאמר אשכון את דבא ושפל רוח בהו צות ה' אותו תירא לפי שהוא שפל בעיני עצמו ותרצו להשפילו בעיני העם לכך אמר אותו תירא אבל תיח שאינו בגדר הזה רק שהוא מתנאף ומשתרר בהו אי"צ לצוות אותו תירא כי ממילא מוראו מוטל עליהם שנוקם ונופר לכל וא"ש וכל בהמה לשמור שיש שנדמו כבהמה והוא הרועה אותם כענין נוהג כצאן יוסף ואם מת או נשבר א' מהן בסיבת חטאו ואין רואה שלא השיגח עליהן שבועת ה' תהיה בו וכל זה אמ הוא ית' יתן מעצמו לאיש אנשים לשמור אך אם ישאל איש מאת רעותי ית' ששואל ומבקש שיותן לו רבים להגידו או חכבר עליו אשמת עונם שחייב אף באונסין שלהם ודמיהו:

ונראה דזה אינו דכתב האלשיך [משלי ס"ו ט'] אשת כסילות הומי פתיות ובל ידעה מה וז"ל כי היה מקום לאיש לאמור אע"פ היה הי"צ"ט והוהמה עליו חמיר צדיקים כחורה ומצות כמו היצח"ר היינו כולם צדיקים על כן אמר אשת כסילות הומית ר"ל כי המדבר דברים טובים ואמיתים לא יפציר כי תכנס באוני שומע אמנם היוצץ בליעל הומה תמיד כי בל ידעה כלום אינם נכונים כלל ולכן יפציר אולי ישמעו ברוב הפצרו יעריש. אי"כ ה"ג אם היה אדם ישר מה זה מפציר ושואל ומבקש להיות מנהיג הציבור אלא שכוונתו להשתרר לכך ניתן לו לרעהו להתחייב באונסין אבל הירא דבר ה' יחזול מלהרד וכשניתן לו מעצמו יראת התנהיג ל"ש.

ובזה יוכן ע"ד הלצה כי תבוא אל הארץ ואמרת אשימה עלי מלך כשתישב איהו ארץ שהוא עיר חדשה ואמרת אשימה עלי מלך לקבל איהו רב מאן מלכי דבנן לך תהיה והיר שום תשים עליך מלך ר"ל קודם שיעמוד א' מעצמו וי"ש שום מעצמו תשים עליך מי שאינו רודף אחר זה שהוא בודאי ירא שמים אבל מי שהוא רודף אחר זה בודאי איש בליעל וכו"ל ולפי שהוא ירא שמים ושפל רוח תרצה אתה ג"כ להשפילו לכך שום תשים עליך אשתא אימתו עליך כרש ח"ל (סנהדרין יט) מש"א"ב מי שאינו בגדר זה אי"צ ציווי כי הוא בעצמו מטיל אימתו על הציבור וכג"ל ר"ע ה"י אהורה לישראל ומכאן ואילך אהורה למלך איך יתנהג עם ישראל כמ"ש תרמבים (בהקדמה לפיה"מ) טעם סמיכות אבות לסנהדרין כי איש המוני כשלא יתוה בעל מוסר אין תחוק רק לעצמו אבל ראש הדור והשופט כשלא יתוה בעל מוסר יויק לעצמו וגם לאחרים וכ"י ואל יחלל נפשו בחבורות עם הארץ שמה יהיה לבו ואל יתעלם מבני אדם שלא יוכלו לראותו בכל עת שיצטרכו לו שמה יאבד האב"ן. ואל יבקש מנוחה ותענוגים כי תמשכחו התאוה ויאבד תאמת וכ"י

והנה דברי הג"ל הוא דרך הלצה אבל נראה כי הרעיונות הקביה על שיאמר אשימה עלי מלך ר"ל ש"ה תקיף ומשלי עלי ולא שפל בך כמ"ש יען כי מאסו מי שלוח ההולכי לאג וגו' (ישעיה ח) וי"ש ככל הגוים ובאמת אין רצון ית' בהו רק מקריב אחיך וגו' בבלתי רום לבבו מאחיו כי כולם בנים להקב"ה ודו"ק

והנה אף כי כדרינו כנים דאמיתים מי"מ נראה לתת טעם וכי משום זה דשאל להנהיג יתחייב יותר ואפשר שכוונתו לשמים להיות מוכה ולהרביץ תורה;

(יב)

ג' מיני גלות יש: א' גלות ישראל בין האומות — ב' גלות ת"ח בין המוני עם — ג' גלות שלומי אמוני ישראל עובדי ד' בין הלומדים נביאי הבעל שלומדים רק להתפאר ולכבוד ולא לש"ש, וזה האחרון קשה מכולן

יעקב יוסף

מסעי

תולדות

תרח

ועפ"ז נבאר ש"ס דב"ב פרק הספינה (עד). אמר רבה בר בר חנה אמר לי ההוא

טייטא תא אחוי לך טורא דסיני אולי וחזאי דהדרן ליה עקרבי וקימן כי חמרי חיותי ושמעתי בת קול שאמרת אוי לי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מפר וכי עינן מזה בספר יד יוסף [דף קל"ה ע"ב] יעו"ש ונ"ל דמצינו שהקב"ה השביע ישראל שלא ימרדו באומות (כתובות ק"א). ויצאו מהגלות רק יסבלו הגלות עד עת קץ אמנם שיש ג' מיני גלות א' גלות ישראל מהאומות ב' גלות הת"ח מאנשי

המוני עם כמ"ש ר"ע כשהייתי ע"ה וכי' (פסחים מט.) ג' גלות שלומי אמוני ישראל עובדי ה' מהלומדים שלא לשמה רק להתפאר ולכבוד

וכמ"ש במ"א (פ' קדושים סימן י"ד) שלום רב לאחזי ותרתיך (תהלים קיט) היינו הלומדים לשמה אבל וכי' וזה הגלות קשה מכולם שהיא קשה מכולם וכמ"ש בזהר שהוא שאר שבעיסי

המעכב עבודת ה' משא"כ אינך וכי' אי"כ המוני עם יש להם גלות א' והלומדים ב' והכשרים ג' ובהו יובן (אמר) רבה בב"ח א"ל ההוא טייטא שהוא פנחס זה אלי' (שהש"ר פ"ב) שעושה שלום וכן לעתיד הנני שולח את אלי' וגו' (מלאכי ג) היפך הגלות שהוא גלות ג' הקשה מכולן וז"ש תא אחוי לך טורא דסיני שהם הת"ח הנק' סיני כנודע וגם שפל ברך כמו סיני דהדרן ליה עקרבי

ר"ל שהם מסובכין בג' מיני גלות דהדרן ליה עקרבי העוקצין אותן א' גלות בכלל האומה ישראלית מן האומות ב' גלות מהמוני עם וכמאמר ר"ע כשהייתי ע"ה אמרתי מי יתן לי ת"ח ואנשכנו כחמור ור"ל כי נשיכת איש המוני אינו כנשיכת חמור שכי' בזהר (רע"מ תצא רע"ה ע"ב) חמור ר"ת חכם מופלא ורב רבנן וכי' כי הלמדן הנושך שהוא נשיכת חמור מפליא ברשעותו יותר וכמ"ש היעב"ץ בשם רבינו יונה ביאר פסוק למה זה מחירי ביד כסיל ולב אין וכי' (משלי יז) שהחכמה שבו

פועל רע יותר וכי' ג' גלות מהלומדין שלא לשם שמים שנק' חמור ובויתר כשהם בגדר

חסידה לבינה המראים חסידות וכמאמר הש"ס (קדושי) (סוטה כב.) אל תתירא מן הפרושים

רק מן הצבועים וז"ש וקימן כי חמרי חיותי שהוא גלות החמור מכולן שנק' שאר שבעיסי דבוק בו וז"ש אוי לי שנשבעתי על גלות זה שיסבלו הת"ח הנוגע לו ביטול עבודת ה' וז"ש אוי לי ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי כי יש הפרה שלא היה כוונתו בשבעת זע על הנוגע בכבודו ית' ובעבודתו וז"ש שאמרו לו כל

אבא ח"מרא ר"ל כמו חמור הג"ל השונאים לת"ח עובדי ה' דהיה לך לומר מופר אם אתה מצטער בגלות הת"ח שסובלים בעבודת ה'

מהלומדים נביאי הבעל אשר עורם נחרב הבית כמ"ש נביאיך חזו לך שהוא ותפל וגו' (איכה ב) ואיהו סבר דלמא שבעתא דמבול קאמר ור"ל

כי ענין מי המבול שנפתח ארובות השמים הוא רמו לעולם התהוו קודם עולם התיקון בסוד ז' מלכים קרמאין לרוב חשקם והתמדתן בדביקות ועבודת ה' בטלו ממצאיות ומתו משא"כ אח"כ ויסכרו מעינות תהום רבה שיהיה ע"י צנורות דקים לקיום העולם והוה השבועה ולא יהיה המים למבול דייקא שלא ירבו מימי השפע לרוב רק כרי שיוכלו לסבול א"כ גם אלן הלומדין המבטלין לפעמים הוא לתועלת שיהיה

לתרון אור מן החושך וכמו ששמעתי ממורי

ביאר מדרש וירא אלהים את תאור כי טוב אלו מעשיהן של צדיקים וכי' (ב"ר פ"ג) יעריש אי"כ הביטול הוא התיקון לכך לא אמר מופר ועיין מה שבארתי (פ' מטות סימן א) שויתי ה' לגדי תמיד (תהלים טז) גם הנגדיות והביטול הוא לתועלת והוא יד פשוטה ממנו יתברך לקבלו וכי' ושפיר הביין רבה בב"ח והקן מאור רבה בב"ח וסרה הקושיא בש"ס לרבה דאי"כ אוי לי למה לפי הנ"ל מבואר דלקימ' ותבן

(יג)

מ"ש כל ת"ח שאינו נומם וכו'. הברונה שאין לו שום נגיעה להנאתו כמו נחש ונוקם רק לכבוד המקום

ספר יערות דבש חרם ראשון

פר

כבודו והנחתו זה זמן מ"ח ועד אמרו של"ך לנקום ולגנוב כגמל ובע"ה נשפך הוא כל ענין קצתן ושלא לחן לכבודם ולהתחיל וכו' פתים במקומו עומד ח"ו אם יעמוד ח"י יחרו נגד רב והגדלו קהל ויגזל בכבודם או יעבור על הפקת קהל בעניני מטיס שיפך ערך מצוץ וכדומה ידבש עד תרומה ולא יפסם בכבוד התורה והתורה יד כחירת משה ישמו יד לתר והשילי הסגונים יחרו ימות שמו רשע הוא וכדומה חבל בשביל כך לא יחרו לרדוף אחרו וליקח ממנו העירטה וכדומה ביהמים וכו' ויגזלם לחדש כזה וזה לורך גלות שלנו שלשן מתקראים קצתם ה' צבאות

והנה אמרו מדה הטעפה וגזילה הוא כח מסמרי לה"ר וה"ל להאריך עו כי כבר נודע ברבים גדול עונו אשר המה מכה נחם ויוהר גדוע כי אמרו כי נחם מומיה בשלמות של מקום כדמסמרי ה"שך נחם בלי לחם מן המקום וממיה בלי האלה שלה רק לשלמות של מקום ולכן אמרו כל ת"ח שאינו נומם ונוסף כגמל ח"ה כי מ"ח לאוי לנקום ולגנוב מה שהוא לכבוד המקום וחרמו נקום בעשיו רעה ולח"ו בח"ו דרבנן דלית ביה אפסחה חבל בחיפן שלא יהיה לו משום כך שום דבר געשה לכבודו כבוד ארון נחם שמשך ומבלי הגח"ל כגל חלמרת כגום הגח"ל ין ק"ך חבל חם עקם ונוסף בשביל

(כן פירשו עוד רבים מהמפרשים)

(יד)

המטיל אימה על הציבור הוא משורש עמלק

בני מאמרי חדש אדר מאמר ג מלחמה ליי ולששבר

זכור וכו' חמחה לה זכר עמלק וכל לבנות דורש י"י אם נדרסנו ימלא לנו ויקים סוף ימי כמו בעלמו כחלטו כי ממש אמתם חם זכר עמלק בציבול עם עמלק וזכרו ודעות כדעותו ואמונות ככוונותו וחכמה כחילוניותו וכערכו רב כחמיסו וכסמולריו והאפקוריסוס ושלמו חחיסם חלרן החיים כמטולין אימה על הלכודו של לש"ש וחמלה חלרן דעיה חם י"י כחיים נוס מחסס ב"ב חמן :

וספתה לא יקשה לך כח"ך כס"י מלוננו למחות חם עמלק כדעה סרע והלא זה כדבר חלוי כס"י חלן כח חלום כחומרי למחות מכל וכל חומריותו כבוא נוסס חלוי כעכבס בעיס"ו וכו"ב כי ממש חמחה וכו' אך כל כך רכ"י מאכרסס חלוי כוא עסס חם נלו וכו"י פסס חלוי כרהסוס וח"ל לך לך חלר"ך מלרלו"ך וכן כבסיה טל חלוי כי ידע"הו לנשן אשר יול חם בניו וכו' ושכרו דרך י"י פסס כס"י מלוננו

(וע"ע מדברי הרה"ק כזה הענין לעיל פ"ו אות י"ד)

(טו)

יש לעיין בכל תקנה אם לא נעשה להטיל אימה על הציבור

וכשו"ת פרי תבואה (ס"ט"ו מ"ז): אף גם זאת דעו לכם, שיש לעיין בכל תקנה מבטן מי יצא, מי ירה אבן פינתה, מאן שם לה עינו ולכו היות מרכז חבליהה לשם שמים, או לקלקל לחת תתימו בארץ חיים, ואולי היא מוצקת מוצק רבבים ממי שמיימי מי מערה דלוח ונאלח כמר מדלי, הלמענה תעוב מים טהורים אמרי נועם דברי תודיק, אם ינטשו מים קרים נוזלים מן לבנון, ואפילו יזכר בחתימת התקנה חבנית ירו של אדם חשוב כו' ע"ש.

(טז)

— הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע — אפי' נשיא אסור לק"ל

נד מאמרי שמחה

גב אמר פ"א על צדיק אחד שהי' בימינו ושמע שהי' מקלל אמר עליו הרבי ר' בונם הסמוק ונשיא בעמד [אעפ"י שזכית להיות נשיא בעמד אעפ"י] לא תאור אינך רשאי לקלל ודפח"ח :

(חורת שמחה, מאמרי שמחה)

(יא)

המתנאה בשביל שררותו ומולול בכבוד הבריות מקצר ימיו ושנותיו
— וגורם לו לקלקל הדינים ולעוות המשפטים — המצער הבריות
מכנים עצמו בסכנות גדולות

קב פרק ז הישר

(יא) כי הרוב בעלי גאון מרים בחצי ימיהם והענין בעבור שזו בוודאי כל
המתנאה הוא שנאי בעיני הבריות כי זה הוא ענין רע בעיניהם המנוג של בעלי גאון וממשיך עליו
שנאת הבריות ועדי כולל להוציא אותו מן העולם וגם אם עלתה לו תארתו להיות ראש הקהל או מורה
צדק לעדותו אך בעבור גאונו כולם נחשבים לאין כבודו ומקילו בכבוד הבריות אשר גם זה הוא סבה
לקיצור ימיו ושנותיו ר"ל: (יב) ועבודה גוררת עבודה שרצונו תמיד להיות מן המצערין ולא מן המתנערין און
מכבודו בין שוב לרע בין אם הוא ישר או לאו רק להעמייר נצחית ומקלקל הדינים ומעוות המשפטים ישירם
זה יודע שהיית הצדק נשוא את האדם כפתאום מכף היים לכף הזאת ועוד בעבור היותו בעל הגאון
מרחיב מיו נגד תלמידיו חכמים שכמו להוכיח אותו על דבריו ודרכיו המפורסם: (יג) וכאשר שהגאון
הזה מצוי בעדה כדריבה בני אדם ובפרט ראשי ופרנס הקהילות חולטין ומתנערין: (המחבר מדבר מומנו
שהראשים לא היו מתנעים ביושר אבל בעת עיני הממשלה פקדות עליהם לכל יש מארחת צדק
ויושר) עד שכמו לכלל מצערי רבנן ופתאום נבונים בתולתן ועוברים מן העולם כצל עובר ונאסח על
זה הם הוא בכלל מצער רבנן למשול עליהם בכה: וכא ראה המצער הבריות דרי הוא מכנים עצמו
בסכנות גדולות: ואף המצער את הכהמה היה ועוף יש לו עונש כי אין שום דבר שאינו לו מול והמול
של המצער מקטיר עליו ומכיש שיש לאדם עונש גדול המצער תח:

(יב)

מנהיג המטיל אימה על הציבור פתאום עובר מן העולם ואין זכרון
ליוצאי הציוו — אינם עוזרים במסים וארנוניות ואוכלים ושותים מקופת
הקהל ונותנים נדוניא ליוצ"ח והכל הוא חסם מיגיע כפן של ישראל —
מנהיג צריך שיהי רחמן ולא אכזר

קב פרק ח הישר

פרק ח מעורר למה נקראים שמם של ראשים ומנהיגים זקענים נשיאים מפני שאם אדם זוכה ונתק
ביראת אד ונשא מעלה מעלה: וגם נשמתי בעודיב ציורה היא בעירר החיים במעלה
קדושים: (ג) כשאבי אדם אדם אינו נוהג כראוי אז הוא בכלל נשיאים ורחם כי כאשר העני כלה ויקר
ובאשר היותו חולץ ולא שבי' בו מנהיג קהלה שאינו נוהג כשורה כמו שצריך להיות נחמד מנהיגין של
ישראל אינו יכול עליה משא בני ישראל ומתנאה לנגדן פתאום עובר מן העולם ואין זכרון ליוצאי
הציוו: (ד) ובמה לו לבריה דרבה מנהיגים בעבור הנכחות גדולת שלהם ומשולטן אימה ויחירת על
הציבור שלא לשש שמים ומתענינים ומתנפלים ואינם עוזרים במסים וארנוניות ומקליין לעצמן ומכבי ידו
על אחרים ונזפין חלק בראש בכל יקר גדולתו ופניהם תמיד צהובים חוקים ובריאים מחמת תאות לבם
ונבטל אנוש איננו ומה אדם לא ינוגע: (ה) ועתה תי' ורע אברהם יצחק יעקב ויבאיים ומשפטיהם
החלק ערומים ודומים ורחמים ורחמים מחמת המסים אשר גולטין אותם משרתים של הקהל ובאים באכזריות
לבינת חומשים ושוללים ככל אשר ימצא ורואים שיהיו בעיני בתים בערם ובזרם כל ונשולים אפי'
הגברים שלהם ואפילו מלית וקושל ומזכרין אותן במקות קלים ולא נשאר בידם כי אם התכן שעל המטה:
ובעת הקדו והגשם רתת אהותן ובוכים כל אחד ואחד הוא ואשתו ובניו זה כזוית זו זה כזוית זו:
(ו) ואם לית המנהיג בעד ובסיוע נתינות המסים אזי לא יזח ההבדל כל כך על אנשים הבינונים
ועניים ויש עין גדול עור שרוא גרוע אשר המנהיגים אוכלים ושותים מקופת הקהל ונותנים נדוניא
לבינת חומשים ומחמת לתתן זבלת וזה הוא הכל המס ויגיע כפן של בני ישראל: (ז) ועל אפי'
שרוא מנהיג או פרנס כזה כרוז ודורך לפניו ומכריז דין ודאי דאכלי מעיניהו דיישראל דים ובשרם מעמא
ישראל גול עניים ויתומים ואלמנות והכרוז מקלל אותו בקללות רבות ואין תפלתו בשמעת ר"ל
מקונשם דיליה: ע"כ יראה אותו האדם שרוא מנהיג או פרנס צריך שיהיה רחמן ולא אכזר:
ובפרט על מאיך הברין עניים ואכזריות דהקב"ה הפין ביקריוהו של עניים ואכזריות כי מקטירם
מקוררים היו נדירות רעות:

(ח) נחור לענין שלטן שאחרת גדולה הוא על מנהיג קהלה שלא להטיל אימה יחידה
על הציבור וליתר המסים כאחר מבני הקהלה או בני המדינה ולא יהיה חנפן שיהיה חם על העשיר
או על שפתחו ויתן העוק על עניים ואכזריות או הפין די' בידו יצליח ויזכה לרע יתרוך ימים אטו:

(יט)

המתכבד בקלון הבריו בשביל שררותו ובפרט בת"ח עתידין ליתן את

הדין

קב פרק מה דייגרי

(ג) ולי נראה כי בעולם הזה האדם נידון לתול התלביב והכמסאיל רכי הוא מכבד עשירים כי כל הלבוב המהומה שיש עכשיו בעמים הללו הוא דעה ג"כ מכבד לעניים ולמורי תורה כי המה בעלי המעשה ובעולם הבא חילקין כבודי לפי רוב המעשים והוא המעשה ולא לפי רוב הממון והוא המירוש כמראה ובוים היקלים נידון כגיל אבל המירוש והכל לפי רוב המעשה ר"ל שהם תלמידי חכמים שהם בעלי המעשה י (ה) ולכן יש דמיונות גדול לכל איש אשר גם כן יצתו מ' בעשר והוא רב או נגיד בקהלה כמראה אל יקל בשביל עשרו ככבודו של התלמיד החכמים לאנראה בתוך קלנא הם ושלום יחשוב המיר שאומנה בעלי תורה היא למעלה מכל אימנות שבעולם וכל מי שמחכבד בקלון הבריו בשביל כבודו שמתנשא באשר שהוא ראש ואינו מכבד פנים ופות לכל העם הנצבים עליו על זה עתידין ליתן את הדין ולהיות כבושים תחת גליהם ושם יתאו לראות באר שעתם ולהנות מפנה החשכנה עיניהם מראות כבודו * (ה) והנה בבמה מוקדמות האדם מזהיר ודינו הוא קשה בשביל שפכהו בעלי תורה והברית מברית כלל יום או לילה מליבונה על תורת ע"כ יראה האדם לחלוק כבוד לתלמיד חכם באשר שהקדוש ברוך הוא חפץ בכבודו ויהיה חזיר לגדל ולרומם כבודם והמארתם של בעלי תורה (ואם אם כמא האדם הוא בין הגדולים תשים אל לבך שפסא של תלמיד חכם גדול כפסאך *.

(כ)

אדם שאין עליו שליט א"א להתהבר עמו כי הוא מפוכן

חתם אבות פרק ראשון סופר

[משנה י'] ואל תחודע לנשות בייט מלכות, ולמלוו בלבוך נשות לומר כהסס נשואים בידם לנשות כלהום ואין שסכס בידם, ובלמח דאם אכר אין עליו שליט ומוטע ח"ש לאדם להתהבר עמו כי מי יודע חסד ודן יבחר צו כהנע ויהי דורם וטורף, כל כן אלהל מורלו על מלך כמשפט ועמיד

ח"ן אין להתהבר עם שום אדם, ח"ש המלך עלמו הכרשות צידו יש להתחזק ממנו, והי"ב אותן בני אדם שחבבים עליהם סופר וכן חלוקים ולא חיות מנך שמשמש נגד עינים הכל כגלוי אל תחודע לנשות יקני: [תקנ"ד]. *

(כא)

— הגה"ק מהר"ם אש ז"ע —

המטיל אימה על הציבור לא נקרא מכובד כ"ש, כי יראים מסנו רק כאשר יראים מוחיות רעות — לא יועיל לו הגיהנום לצרפו, כי עצם תכונתו רעה מאוד

אמרי יושר עט

כמשפט הזה אשר ידעה אלקי ישראל אח ענו כן יחייב לנשות הפרנס החלוק אשר חייבו ונעיל חינוך חסידים על הציבור שלא לע"ש כי השטח כן אמרו ח"ל ס"ק דר"ם יורדים גביהם ומוכים בו לרודי רודוח וטו חותם עם האפיקורסן כ' יע"ש והטעם הוא ונלמד כי המוטע כגד בדים הוא פסע גדול אשר ח"ש לחקרו כי ח"ל לו לפנים את חולם עוד יצו עונס אחר כי עונסי הגיהנם חלף את הפסע אשר הוכחה נשיכה הוא תהיק גביהם אחרי אשר העלם עונ וסכמם ונמחק *

ואולם הפרנס האמנחה הטוח חסידו בלך חסידים מלא גשם פנים עלם כשפו תכונה רעה מורד כי אין לו עוס הכלים אשר קצו כי לא יצו כבבוד

כפועלתו כי הכבוד חייבו רק אם יוכבד אדם מוחלמו וליד הכיור ועשולתו מלא אם בחוקק יד ירלם סוכבדויו וזלמו סלח זה לא יקרא מוכבד'כלל כענין ויכירו עונם באש"ירלו מנוחיקים חמרים היה רעם וכדונה ונאלח שלח הסיו דלוטו ונכ"ש שאין לו סכר כעוולו ו"ל על עו יעבר את הציבור חסם ח"ו זה רק תכונה רעם ועודות כשפו הוא ח"ל יוקק כשום אש ששלים, ואולם המנוידי הסכר לא יכיל חונו סלח נלסם אנוים מלל ריין הוא להטיע ע"כ חיוע על הציור למוצחם לונען יסוד דבריו שאנוים ולרד לטעם ולתענוע כי הוה נקדלים כנטילים פטעים כגוה דועים וגימחאל מרשה סנוה וטעם שאנוטי כי לריכיס הם לנכלם ללעו ולא ידפקו רק כשנו לחסידים לנוריעחם ונעשנה ללחוס להגין כעדום ללל יקרמו פנע רע חליטה;

(כד)

בדורות הראשונים היו רוב נגידו הקהל צדיקים, אבל עתה המנהיגים אינם בגדר צדיקים והצופא יפני — עושים תקנת סדום לעשוק ולגזול והכל לשיש — לא יועיל בזה אימפה ברכים כי פחד העשיר ע"י העני

שאלות ותשובות חו"מ כר כה דברי חיים

סימן כה

שו"ר לבני ירדי הרב המה"ג חת"ת ובקי בקש"ת מ"ה יתקצר נ"י האב"ק שינאווא צ"ו.

אנשים או ג' משני הארדים דרך שכמה יכולו לרצח אביונים ונמי שיתמנה לעסק זה מקוים כי דברי בעל הטורים ז"ל אין אדם נעשה שער ממשוה אח"כ נעשה רשע מלמעלה ולכן אחיבי בני לירך להתיישר היעב אם הוא לטובת השענקים שרובם עניים כידוע ולא לטובת הנגידים הממונים לשים, ואין בזה לבא של המתקן ש"י אסופה ברכים כי ידוע פחד העשיר על העני ולכן לפני שצ"ד של ג"שה יעמוד היטב על המחבר ואם באמת יתי לטובה השענקים כדל"י כושן לסיוד לקיים המצוה אבל אם יש מקום לספק משתק ורמאות וקנאות איש מרעוה לא יזילוי האוראדי מהשח"קים עד הנה וזה אמת להמהו ואל תעניו ברבני בעיות המלפפים והמנהיגים רק ללנות גדלם שידועים מסכרת הביט ז"ל יותר החיבורים אבל אין מבין שוך הדבר וזשילו גדולי דוכנו ראויי מכול תמי שכותבין בחפזן וחס אשר נכספין כן הוא האמת לחמתו ואם כי אינו כמלפול של הכל כי הטוב יזלנו מנכחות כותה"ק ויעמדנו על האמת ואין להביא ראיה מדורות הראשונים שרוב גידי הקהל היו לדיקים כאשר אבונתים ספרו לנו וגם הי' הדיקה גדולה לפני ח"ת מנהיגי העיר אבל עתה בעוה"מ המנהיגים הנה לא בגדר לדיקים וחולפה יבא בעקבות שמיחה ונפרט כעוסקי באמונה לטובת הכלל הוא גדול הלקחה מחבר העיר וגם כי חזר העיר אינו בקי כעוב מו"מ אבל הנגיד יודע כעוב טובה בני העיר וששם תקנת סדום הכל לשיש ולכן ראוי לחקור הרבה בזה ותי' הטוב ישים שלום וינהלו לארלנו במהרה דברי אב"ן דו"ם:

(כה)

הדברי חיים: בומנינו לא אלים עוד כח טובי העיר — מאז ועד עתה נשתנה גריעותא שרוב הממונים הם אלמים ובעלי רוע

רצו שאלות ותשובות יו"ד סימן שו דברי יוא"ל

הערכאות כדוע לא מדי' ידכו הדינים ישיש, ובעוה"ר לא חכבר דרל חמתו עד עתה, ואררבה עוד גברו באלמים ובעלי רוע, וברוב המקומות אין הממונים חאלו שמונים עליהם שצולוי יששו כדת ובהלכה.

ומבועם א נראה שבעל עכשו וגם הכלל דכור לא מעני, כי אף דלא מעני, אבל איך לטובת מנהיגור אלא ש"י המנהלים, ואם המנהלים לא טובים ואינם מתנהגים כשורכ בגביית ובהחלפתן המעשים, אין ממנו לחבוע

וגם דבר המוסר לנכור שכתבו הראשונים ז"ל דכל כמתנדב מיד הצור הוא מהנדב והוליס כח טובי העיר, עכשוו שדל בני נרגל בש"ת דברי חיים מ"ב חו"מ סימן י"ד, שכחז לענין מכות בית הכנסת שכחז המגן אברהם (סימן קצ"ג סי"ק ל"ו) משום דעל דעת אש"ו הקבל המוסר, דעכשוו אד לוח, דזה לא הי' רק בזמנ דהוי הממונים ראשו הקבל מוונים פני ד"ו חלנות ורבי הארלות התענייתם על המכונות, לא כן עתה אשר בעוה"ר רוב מנהיגי העירות עמי

(כז)

כ"א אומר שרוצה בכבוד שמים, אך הפי' הוא אם משגיח על כבוד שמים גם כשהוא לנגדו

ישמח

קדושים

משה

ולגב אפרע כבודו עלא עולם עשרתיו שואלים וליז איה תקום כבודו לעומתם ארוך יאורו, דהנע קדושי' ידוע דנעיקרא אנכי כבודו מלא עולם. ולמיכי אור עשרתיו שואלים איה תקום כבודו, וגם נח חול לעומתם, והחיל דהקדים דבנגדו הוא הקושר ומחננד וכמו פירשו עור כבודו, וכן מרגלא נפוחים דליכתי' נד סכנגדו ולעומתם הוא כמו כנגדם, ותסת כל הבנאים לועזים ערובים כבודו איך יש סקר ואמת ועומלע זין סקר לאמת די'ינו עמדתה, ויפומה אס כעסם סכבוד עקים הוא

לנגד כבודו אס נעטל כבודו ננד כבוד עקים אז הוא נאמת, וסיינו כבודו מלא עולם כי כולם לועזים ערובים רק כבודו אנל אס סיס הכל אמת כפר סיס תקושים וכלה כבוד סי וגו' לכך שואלים וכו' איה תקום כבודו נאמת ובה סמסותם לעומתם כדוך יאערו זייל חלו עסן נכרכין כבודו זעקין סקול לעומתם זייל לנגדם אז הוא אמת תקום כבודו אנל אלו סקין העקיתין על כבוד עקים נחם סקול לנגדם זין חללס תקום כבודו,

(כח)

היש"מ: מי שיש לו שלטון הפי' שמכוון לכבוד שמים, אם אינו מתקנא באחיו הגדול' ממנו ושמה בגדולתו

יובב מאמר

לליל ה' הסוכות

כדישין פנים

נ הנה מה טוב וגו' כסמן הטוב וגו' שירד עסי מדותיו עסי דמיכי ועשה נגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולהפארת ועשה דחבר אל כל המי' לב זיל סתחמתיס לבו של אהרן אולי לבשם לנאות כשכיל כבוד ותפארת וימנעו מעשות כל אלה לכבוד אהרן ולה' דבר עליהם ותדריעם ועשו את כנדי קודש לאהרן אחיך כי כוונתו לקדשו ולהטו לי

[כהונת לשון סררות וממשלה כמו וכני דוד כהנים (הי') זיל שכל כוונתו עקדתו וסררותו לשמי לא כבוד עמנו רק לנפטי' לנולא רעוי. וכבר אמר מוה"ס: מופת עין שזינו לוקח כבוד כשכיל עמנו אלה תחירו לעלר סכבוד הם רואים אי' מלאוהו סנדול ממנו ושמת נגדולתו וזינו מתקנא בו וס' סיעון סכוונתו כבודו כד' ויגן מוס לי הוא אי' אמר המוכרד כיון עסי' נהרסה ותגדל כבוד שמים עכיד

(כט)

מי שיש לו ממשלה אם אינו מתנאה בזה הוא לו אהסד, אבל אם הוא מתנאה עיי"ו ומחטיא את הרבים הוא לו ארעה גדולה

קדושת

במדבר

יום טוב

וכסחיון הוא נכאל לונכי גיכ זעקין כשילא ראש והנעת קין נאמרת גדולה ועשרת יעושע זלס אינו ונתגלה עיי"ו ואזכרם עיי' שפח זינד וזכרם זייתיו לעסק זכרם לבוד באונסם ולהסבות לזקק ומקד ולזכות את הרבים ולהשיעם עעון אז בודאי' הפלעון והעמשלה אסק סן סי אזוח הוא מקד גדול והעושה נפלאה לו עעין חכה לעוסי' ולעוסי' עשלי' אס חיו מתגלה עיי' רוב הגדולה וכבוד סתמן לו הקציה ויכס לבבו וסכת סי עוסי' ועד מוחא ומעשי' את הרבים לסקים וזכרי' הטרנס וסילאס כדאי' יקר ובידלס הוא היל לו לבעם גדולה סיו כי לולא זאת לא הי' זכמו להיות מועיל ומעמי' את הכנים כייב חשיים

וידע כי אל משה שאו את ראש כל עדת בני' זייקא כי להס יאמס כשילא ראש ומקד היל להס נחמת עקס זנע קודש ומחלססם לתעפמותם לביה אבותם סזינו אל לור חלססם ובודאי לא יעשו עולה להחלסם עיי' וזכרם כמותם יבצרו לכבוש ולרס וליקנות להס עיי' האלוכה והעמשלה הוה סס סייס זעוסי' וזעוסי' עשלי' לאוסי'ע היל לרעס כי הם עוקוד כעמת וכחצב ולזיכיס להסבנות ימיסם כדאי' קרוב יוחי להיות להס לרעס כעוסי' מעבי' לנזיס ויאזכרם זייל עזס היל גלסם לכליון ואזכון כיי'ע זיל עיי'עם לא מוכיבס כקיי' סי'י' הדס ומלא' ימי' לא חלס סרעית ככיל עיי' זייקא ליטכאל אור שאו את ראש.

(כט)

— הגה"ק ר' שמחה בונם סופר זי"ע —

לפעמים יש לו לאדם שלום עם אנשי מקומו מהמת
שהוא גבר אלים והכל יראים ממנו וזה לא נקרא איש
שלום

ו'אמר להם השלום לו ויחזרו שלום והנה רחל כמו בזה עם הלזן, בנתינת
וירדקק עלה השינוי לו כמו ששאלם יעקב השלום לו רק שלום וגם
וירדקק היה שאלויו כי והנה רחל כמו בזה עם הלזן על היה שלא נקאלו עליו,
וכל כי בזה יש שלום מהוך הזהה ורעה וחינה שיך בין אנשי מקום וכל
אחד מהם הויז וירדקק שלום ויראה בהשלום ויחזיקו בעבור השלום, אבל יש
שלום לאדם עם אנשי מקומו לא ועשי שהוא הויז וירדקק שלום רק חסני שהוא
גבר אלים ינו פנים ורנן והכל יראים ומחדים ורועדים ומנוב לחרתו עמו ריב
ומנון וקנינים הכל זה שלום ועשי יראה ולא שלום מלאכה, וזה ששאל יעקב
על לבן השלום לו היינו אם הוא איך שלום ויראה בו והויז וירדקק הוא עלמו
השלום זה השלום לו ולא שששום הוא חסני קיראים ומנוב חסני מקומו
וע"כ הוא שלום אבל לא לו השלום ע"כ השינוי קחם שלום ולא לו כי הוי.
איש איך שלום רק שלום מהמת שהוא רחמי וגבר אלים ויראים אנשי מקומו
מנוב והרא"ל על זה והנה רחל כמו בזה עם הלזן ולא שער ארועים איך עשי'
לו עשיר וכקיים לכבוד שער רועים נעירו ולא לשלום כמו הקטנה חם האות
כי הכל יראים ומנוב שלא יבוא עליהם ברחמים וברמי' לעשות להם שפרס ואין
פי שגלים להיות שום עסק עמו כי גבר אלים הוא ונא"ע אין לו לקלה העים
הארים ומוכרח לשלום ברו לעוזה לאו, ונכון.

(שערי שמחה, ירצא)

(ל)

— הגה"ק ר' יוסף צבי דושינסקי זי"ע —

ותבחה מגולה לפרנסים שהטילו אימה על דייניהם לקפח פרנסתם אם לא יקבלו עול
הפרנסים ביד חזקה — הריב"ש: כל שאין כוונת פרנסי הציבור ל"ש"ש רק להעמיד דעתן
אין הסכמתן כלום

מהרי"ץ

סימן צג

שו"ת

כן ת"ח וכו', וי"ע בא קאמר וידושים גביהם לדורי דורות
אי"כ מלי זה עושה שלא יראה בן ת"ח בא קם לי בדרבי
מוני, ונראה עשימי דלמירין בסבדריין קיד [ע"א] דברא
מנא אבא עיי"ש, וזה רוב ליישב איך אפשר להחליט בעולם
עליו וזהו נורון לעולם, אפשר דבנו אחרינו ועלבו וזכרנו,
וע"כ הביא בא דארי איך דלואו רוחא בן ת"ח ולא יחי
זכה לא שילול אוחו, ועי' בריב"ש סי' ס"א, וז"ל ש"ס
כונתם בהסכמת הדין מפני שעינם זרם בכבוד הלמודי
החמים הישרים והתמונים ושואלים שערת תפארתם ותוכנים
להשפיע בהרם כי חלו אין הסכמתם ומנינם כגום כי קשר
דשעים הוא זה וקשר דשעים ליוו מן המניין ע"ל, וזאת
החזק כל שאין כוונת פרנסי ציבור להביח כבוד שמים אלא
להשפיע בהרם כי חלו אין הסכמתם וכונתם כבוד היראים ועינם זרם
על קיומם ועשיים כל מה שצרכותם למנון לא יחי להם
קיום, ע"ז חמר הריב"ש כי אין הסכמתם ומנינם כבוד,
ומנוגל צינורן דיון שמונה מתוכו חכם משיחם שאין
כוונתם רק שנה יחי מעמד לקבל עדת ספרדים, ממילא אין
מנינם כבוד והאיכור בעל ומבוע.

ג) אבל עוד יש טעם בדבר לנטל איכורם ולומר דכל
מה שששים לו ענין לא מהני, דכתיב פירסמו
בשמים איך בכבודו אכפם על מוריסם ודווינסם ותנו הרב
מהר"ע זולארס, דאם יעמדו בדשעם שמונה לשמוע הפסק
זי"ד מוקפחים ותוחכים את פרנסתם ועשו מוריס את
מוריסם, ולא שיהם חזרו מדעוהיהם או עושים משמרתם
לחם הכנסת הקהלה ביד השמים השומעים בדברי חכמים,
וע"כ הבי' מוקס לקרץ ולחורך כשור, והם לא קן עשו אלא
על צו דווינסם לחזור מדעוהיהם לקבל עויהם על הפרנסים
ביד חזקה, וכו' הם כגלל פרנס המנוב אימה ויחירה על
הציבור שלא ל"ש"ש אשר אין לו חלק לעוה"ב, ע"י ר"ה י"ז
[ע"א] ורמזים פ"ג מחשובה [בין], ונראה להסביר למה
טובשו גדול כ"כ עשי' דברי ח"ם בחידושו בעית פי ויזל
[ד"ה ואל יעקב הב'] כי בדבר אשר יש לו לאדם כפרה אם
הוא חוטא נה עושו ויחר גדול, והנה מתוך שכר פרנסי
ושאל, לעוה"ב, כמוכר בנשי פנתם ב"ס ספר, וע"כ אם
אין טוב כפרנס כשר אין לו חלק לעוה"ב. — וכהה שם
ב"ה חמר אריי איך כל פרנס שמטיל וכו' אינו רוחא

הוספות

שייך לפרק ד' - שפלות הדור האחרון:

(א)

- נבואה נוראה מרבינו הקדוש הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שניבא על הדור האחרון -

היראי השם יהי' להם רדיפות כ"כ שהתלמידי בעש"ט לא היו יכולים
לסבול, רק מחמת קטנות מוחם יסבלו - משל טהבל ומכברה על
הבירור הגדול שיהי' אז

סדר תפילה

עבודת אלימלך

סדר סעודה שלישית תעא

שמעתי מפי הרב ר' רפאל דוד אורבך זצ"ל, מירושלים

ששמע מפי אביו הרה"צ ר' חיים לייב
זצ"ל (בשנת תרצ"א) וז"ל בזמן שלטון צא"י האנגלים הייתי גר בעיר העתיקה של
ירושלים עיה"ק, והייתי מתפלל בניהכנ"ס חב"ד דשס, והיה שם יהודי שהיה
חמיד מסיק הסגור ומחמם את הביהכנ"ס, והאיש הזה היה וקן וסיפר שאביו ז"ל
היה נוסע עוד לשנתות להרה"ק הרבי ר' אלימלך זצ"ל בלזענסק, וסיפר לו אביו
קך, שחמיד היה מנהגו של הרבי ר' אלימלך זצ"ל לומר בסעודה שלישית דברי
תורה על פרשת השבוע וכשגמר הדברי תורה, היה דרכו בקודש לספר מאורעות
שיהיה בדורו של מלך המשיח שיבוא בקרוב, ואביו ז"ל אמר לו ג' דברים ששמע
מהרבי ר' אלימלך זצ"ל וזכר זאת בזה הלשון:

(א) מי שיהיה ירא שמים ירמסו אותם רמיסה כואת שאם היה חי בזמנו אחד
מחלמידי הצעש"ט זי"ע לא היו יכולים לחיות מרוב זעז, אבל הקב"ה מוריד
נשמות דקטנות המותין ובעלי הרגשות קטנות, ונשמות מגושמות ביותר לזה
העולם בדורו של מלך המשיח שמשוגלים לסבול הזעז הזה וישארו בחיים.

(ב) הקב"ה (כביכול) יעביר חבל על דרך כל הגליות וכלם יחזיקו בו, והקב"ה
יאחז כשהחבל יטלטל אותו חזק, והטפשים יעזבו את החבל, כיון שיאמרו כנראה,
שאין הקב"ה חפץ שיחזיקו בזה החבל, ע"כ יעזבו ידיהם מהחבל.

(ג) הקב"ה (כביכול) יפיה את כל העולם כמו שמנפים קמח בכברה, בדרך
הטבע נשעה שמנפים הקמח, או מקבל כל הקמח מכות מזרדי הכברה, גם הקמח
הדק והטוב מקבל מכות. ואח"כ נופל למטה הקמח הדק והטוב נמכה חזקה.
והפסולת נשארים בתוך הכברה. ואזי הפסולת שנשארה בתוך הכברה למעלה
יאמרו להקמח הטוב והדק שנמצא למטה, לא די שלא קבלתי מכות כמותך, אלא
דג"כ נשארחי למעלה, אבל הפסולת אינו יודע שאחרי הבירור הזאת יבוא מכה
כואת שיזרוק כל הפסולת ממוך הכברה ויהי' בטלים לגמרי. עד כאן שמעתי מפיו.

שייך לפרק ד' – שפלות הדור האחרון [אות ט"ו]:

(ב)

– הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב זי"ע –

נסיגות של עקבתא דמשיחא – לאדם פשוט יהי' טוב בגשמיות
וברוחניות, ולאדם חשוב יהי' קשה הן בגשמיות והן ברוחניות – אני
מודיע זאת למען לא תפלו בעיניכם

אוצר סיפורי צדיקים **ישראל** עב

רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע אמר כי לפני ביאת משיח צדקינו יהיה לאדם
פשוט טוב ברוחניות ובגשמיות, לאדם חשוב (א איידעלער איד) יהיה
קשה ברוחניות ובגשמיות, אברכים ירצו לטעום טעם ביהדות וימרטו שער
ראשם, ויהיה הסתר גדול ולא ירגישו כלום, ומפני מה אני אומר לכם כל
זה, למען לא תפלו בעיניכם (נישט זיין גיפאלין ביי זיך) כשיגיע זמן ומצב כזה
ח"ר.

שייך לפרק ד' – שפלות הדור האחרון:

(ג)

– הרה"ק ר' נח מלעכעוויטש זי"ע –

בענין משפיל גאים יהי' התגלות אפי' בעקבתא דמשיחא

תורת לקוטי אמרים אבות רנר

י. אמר: בכל מדותיו של הקב"ה יהיה
בחינת הסתר בעקבתא דמשיחא, חוץ ממדה
זו שהקב"ה משפיל גאים ומגביה שפלים.

שייך לפרק ה' - מנהיגי הדרור האחרון:

(ד)

- הרה"ק מרן מצאנו ז"ע -

אם חיים בדור שמהיגי הדרור הם רשעים, אין עצה רק להתדבק בתורתם של הצדיקים הקודמים - מה איכפת לך המנהיגים, העיקר שתתפזר להיות יהודי - אפי' אתה יהוד בדורך, תדע שהאבות הקדושים היו ג"כ יהודים בדורם - צריך שתאמין שהקב"ה ידע מראש שנתן אותך בדור שהמנהיגים יהיו רשעים ועב"ז ברא אותך, בודאי נתן לך כח להעלות בעצמך הארציות שלך

חמדה

ויצא

גנוזה

ז

המורה הק' שהמילו לנו הצדיקים הקדמונים, כי כמורמם שורה השכינה הק', ועי"ז וישם מראשותיו נעלה א"ע עד השורש. ויחלום הגם ששומע הכרוז של שובו בניס שוננים רק נבחי מלום כנ"ל, והנה סולם מוצב ארצה והגם שהוא נשקע באלוהים, עב"ז וראשו מגיע השמימה לרין לדע שיש לו נשמה גבוהה שנוגע עד לב השמים, והנה בלאבי אלוקים עולים ויורדים בו ועי"ז מעשיו הוא עושה עליו ולהיפך הלילה ירדה להמלאכים, דאפי' עולם המלאכים חלי כפי עבודת בני"ז על פני האדמה.

והנה ה' נצב עליו פירש"י לשמרו, וואם גייט דין אהן די מנהיגים, ויול די נאר זיין א יוד, ואני אשמור לך. ויאמר אנכי אלוקי אברהם אביך לו יחא שאמה ימיד בדורך, מה עשה זקן אברהם שהי"ג ימיד בדורו, ואלוקי יצחק כי יחא אביו נבחי עבודה שלו

הי"ג ימיד בדורו, כי לא הי' לו ממי ללמוד דרך עבודה כזו. הארץ אשר אתה שוכב עלי' לך אתגנה ואם חומר לך אוכל להסדרמות להאבות הקדושים, אתה מחויב להאמין שאני יודע וידעתי מראש שאני נתון אומך לדור כזה שהמנהיגים יהיו רשעים, ועב"ז בראמי אומך הרי בודאי נבחי לך כח שהי"ך נך בעמך כח להעלות הארציות שלך.

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וכו' (מ"ג). הנה ידוע מהרבה מקראות אשר כל איש ישראל נקרא בשם יעקב, וזה ידוע אשר קודם זאת לאזר העולם משביעין איתו חתי לדיק ואל חתי רשע (מ"ג ל:), ח"ס ויצא יעקב מבאר שבע כשיואל נשמה ישראלית ממקום שהשניעו איתו ויורד לעוה"ז, חיפך וילך חרנה שוכחים מהשנועה וגורם חלילה חרון אף. ויפגע במקום הגם ששוכחים מהשנועה, עב"ז פוגע"ז בכל יום במקום ז"ה, כי שומעים הכרוז שיואל כל יום ויום ואומרת שובו בניס שוננים (וה"ק נש"א ק"ג), והטעם שאינו משפיע עליהם הוא, וילן שם כי הם שומעים הכרוז רק כמו מי שישן וחלם לו. והענה לזה הוא כי בא השמש שיבא להצדיק הנמשל להשמש (עי' יומא ל"ג), ויקח מאבני המקום והצדיק לוקח האמונים הק' שהאזר השי" בלשם הוא (לדאמוז) נקראים בשם אבנים כדא"י כמיקו"ז מיקון כל דף ס"ג), וישם מראשותיו והצדיק ע"י שמשפיע לו הכסוד השונה מתקן ומעלהו עד שורשו.

אבל אמתו היום בעוה"ר, כי בא השמש אז די זין אפי' אינך אינטער בעגאנגען אפי' די מנהיגי הדרור זענין רשעים, אז הענה היחידה הוא ויקח מאבני המקום לריכס ליקח

שייך לפרק י' - שכחת דרך הבעשטה"ק:

(ה')

- שיחה קדושה ממרן הרה"ק מצאנו זי"ע מענין דרך החסידות -

הבעשטה"ק ניתן לו כח לבטל הבחירה ולהיות רק עשה טוב - החסידות צין ופרח עד רבותינו הקדושים מלובלין מקאזניץ ומרימנוב זי"ע - אח"כ התחיל הדור לירד ורצה הרה"ק מראפשיץ זי"ע לבטל החסידות, אך שלא הסכימו עמו שאר צדיקי דורו - כך נשאר הרעבים טעונו, כי הוא מציל מאפיקורסות וממסירות ומניאוף כפרהסיא - אבל מנהיגים איננו עוד - והכל מתנהל ע"י הבנים, ויש ביניהם טובים ורעים - אבל גם הטובים אין בכחם להשפיע על החסידים כדבעי - לכך העולם הוא מושחת כ"כ - אין לנו לצפות רק לביאת המשיח, או עכ"פ לנשמה גבוה מאוד שירים את הדור

לה חמדה שיתות קודש ננוזה

אמר אא"ז, איתא בגמ' (תענית ד.) שבקשו ישראל מהקב"ה ויבוא כגשם לנו (הושע ו, א) והשיב להם הקב"ה אהי כטל לישראל (שם יד, ו), דהיינו אז השי"י זעהט אז די יודען זענין חלילה נישט ווערט, מאכט ער די התעוררות מלמעלה צום ערשט, אפילו דעם פתח כחודו של מחט מאכט אויך השי"י צו ערשט, אבי מען זאל זיך נאר נאך דעם התעוררות צו בייגן.

בשנת שלי"ג לאלף הששי איז דעך געווען א שלישי פין דעם אלף, האט מען אראן געשיקט דעם אר"י הקדוש ער זאל מגלה זיין קבלה, ווארין דער אר"י הק' איז נפטר געווארען אין שנת שלי"ג אין דעם לעצטן אלף האט די קבלה אריין געגעבן א כח אין די יודען צי דינען השי"ת, דאס האט געהייסן אז מ'האט דעם חודו של מחט אויך אראן געשיקט - נייע אין פליג איז דעך דאס ענין נגד דער בחירה, דער בחירה איז דעך חפשי, נייע אז השי"ת שיקט אראן דעם חודו של מחט הייסט דעך דאס ווי גענייט גענין די בחירה, נאר השי"ת טוט דאס אלץ ווייל אזוי ארימעט וועט זיין דער קץ אז יודען וועלין תשובה טוהן.

אז יודען בייגן זיך אבער נישט צו, מיז די זאך צוריק געקלאפט ווערין, נייע מיט וואס איז געקלאפט געווארין דעם אר"י'ס דרך, איז געווען דער שבתי ימ"ש וואס איז געווען דער בעל מקובל, האט מען שוין אנגעהויבן צו קלאפן, נישט יעדער מעג לערנין קבלה, איז די קבלה שוין נישט קיין טובה פאר די גאנצע וועלט נאר פאר יחידי סגולה.

הנח מען ווידער אין שנת ת"ק אין דעם אלף השישי, אראן געשיקט דעם בעל שם הק', ווי דער בעש"ט איז אראן געקומען האט מען

עהם געגעבן א כח וואס ער האט צו גענומען די בחירה פון שלעכטן, אין דער וואס איז געפארין צי עהם האט נאר געהאט ציטוהן מיט דעם "עשה טוב", איז דאס חסידות געשטאנן אויף שטאהל, ביז צים רבין פון לובלין און דער רבי פון קאזניץ און דער רבי ר' מענדלי ז"ל, ביז צי זיי האבן נאר די חסידים גיהאט צו טוהן כיי דעם עשה טוב, אין דענסמולט אז יודען וואלטין זיך געוועזין צו געבויען וואלט געוועזין געוועהן די גאולה.

נאר מען האט זיך געבין נישט צוגעבויען, איז די זאך געקלאפט געווארן, וואס מען קען די בחירה נישט צי נעמן, האט דער ראפשיצער שוין געוואלט מבטל זיין דאס חסידות, האבן די איבריךע נישט געוואלט. דער רבי ר' מאיר אפטר אין דער זידאטשאווער אין דער מאור ושמש, זיי זענן זיך אייגענס וועגן דעם צוזאמן געפארהן, דער ראפשיצער האט געזאגט עטץ זעהט דעך אז מיר קענן נישט צי נעמען די בחירה, לאזען מיר זיך דינגען א פערד אין וועגלי, לאמיר פארען זאגען דרשות אזוי ווי עס איז געוועזן פארציטנס.

האמ ר' מאיר אפטר גיזאגט וואס פעהלט דען אז מיר וועלן זיין, לו היא מען קען נישט די בחירה אוועק נעמן, אבער עכ"פ א נכנס לחנותו של בושם" בין איך דעך, וואס מען איז קולט א ריח טוב (עי פוד"א פכ"ה). האט הרב מראפשיץ געזאגט דאס וואס עס וועט זיין נאך א ריח טוב, וועט נאך קענן זיין ווי לאנג מיר זעמער דא, וואס וועט אבער זיין ווען מיר וועלן זיך לייגן אונטער די אוכערבעטן. האט זיך אונטערופען דער זידאטשאווער עס איז עפיס אינזער וועלט, וואס גייט אינאן, מיר זעהן מיר קענן טוהן איין טובה די וועלט, דארף אינז נישט אנגיין, עס איז השי"ת וועלט, לאז ער פירען ווי ער וויל.

ואמר אא"ז, אז זיין זענן אבער נפטר געווארן איז דעך שוין נישט דא קיין בעל מדינות און אויך נישט קיין נכנס לחנותו של בושם, ווארין אז מען האט צוגענומען די בחירה פון רע און מען האט נאר גיהאט ציטוהן מיט דעם עשה טוב, איז מען געוועזין איין בעל מדינה, משא"כ היום - און פין הימעל וויל מען אבער אז עס זאל זיך ווייטער פירען דאס רביסטוויא, ווארין דאס רביסטוויא איז מבטל אפיקורסות און מסירות און ניאוף בפרהסיא. קיין מנהיגים איז אבער נישט דא, האלט עס זיך כיי די קינדער, צווישען די קינדער איז דא גוטע און שלעכטע - נאר פון דעסט וועגן צווישען די חסידים איז נישט צו דערקענען - ווארין דער גיטער איז דעך אויך נישט ככה אריין צו ברענגן אין דעם חסיד וואס מען דארף - שטייט נעבעך איבער דעם די וועלט זייער געמין, דארף השי"ת רחמנות צו האבן אראן צי שקען משיחען, אדער עכ"פ א גרויסע נשמה וואס זאל אויף הייבען דאס דור ווי פארציטנס.

שייך לפרק י' - שכחת דרך הבעשטה"ק:

(י)

- הרה"ק מצאנו ז"ע -

הרה"ח רצה לבטל הרעביסטעווע בשעת המחלוקה הידוע והושיב בו"ד
ע"ז, אך שלא הסכים עמו הרה"ק מדינוב ז"ע ונתכבטל הדבר

אוצר סיפורי צדיקים ישראל קיט

הרה"ח מוה"ר משה מאיר שמערלער ז"ל היה חתן אצל הרב
מליטוויסק זצ"ל, והרב היה חבר עם הרה"ח, פעם היה הרב
מליטוויסק ביחד עם רבי דוד מדינוב ז"ע אצל הרה"ח בצאנו, וכידוע
אכל הרה"ח פת שחרית עם היושבים, ואז אמר הרה"ח שרוצה לאכול פת
שחרית רק עם רבי דוד מדינוב והרב מליטוויסק, והרה"ח נתן פקודה אחר
התפלה להגבאי ר' אהרן דער הויכער, שלא יתן ליכנס לאף אחד בעת
הסעודה יהיה מי שיהיה, ור' משה מאיר היה אברך אחר החתונה ונסע אז
לצאנו ביחד עם חותנו הרב מליטוויסק, וכך הוה שישבו בהסעודה רק
הרה"ח ורבי דוד מדינוב והרב מליטוויסק, ובאמצע הסעודה יצא הרה"ח
לצורך, ואז נכנס ר' משה מאיר להחדר של הרה"ח, וכשחזר הרה"ח ראה את
ר' משה מאיר בחדרו שאל נו, כי לא דיבר קודם ברכת אשר יצר, וכשגמר
אשר יצר שאל להגבאי הלא אמרתי לך שלא יכנס אף אחד בהחדר, אמר
הרב מליטוויסק כי ר' משה מאיר הוא חתנו והוא נכד רבי אברהם טשע,
רבי אברהם היה חתנו של רבי מאיר מפרימישלאן ז"ע, ואמו של ר'
משה מאיר היתה בתו של רבי אברהם, כששמע זאת הרה"ח אמר אונזער
רבי אברהם טשעס אייניקל זאל ער זיין, (נכד ר' אברהם שלנו שישארן, ואח"כ
אמר הרה"ח בזה"ל אנתנו יש לנו בית דין, אני לא צריך להיות רבי, פרנסה
יכול להיות לי מהרבנות, ואתם הרב מליטוויסק ג"כ יכול להיות לכם
פרנסה מהרבנות ואינכם צריכים להיות רבי, ואתם רבי דוד'ל דיניבער ג"כ
לא צריך להיות רבי ולפרנס עצמכם מהרבנות, לכו ונבטל הראביסטעווע,
אם ע"י ראביסטיווע יכול לצאת דברים כאלו נבטל הראביסטיווע, (ורבי
דוד מדינוב היה אז כ"כ חלוש עד כ"כ שהרה"ח נתן האוכל לתוך פיו), וכשגמר הרה"ח את
דבריו אמר להם אנתנו בית דין ואתם תסכימו, ורבי דוד מדינוב לא ענה
כלום, וגם הרב מליטוויסק לא ענה כלום, וכשראה הרה"ח שלא עונים דבר
צוה לפתוח הדלת ולהכניס הקהל.

שייך לפרק ט"ו - מיהו הראוי להיות רבי:

(ז)

- הרה"ק מצאנו זי"ע -

א"א להיות רבי" רק אם מן השמים מסכימים, ולא ע"י חסידים שמתנים רבי - ולא שייך בזה אתם אפי' שוגגים - זה הו' פעות קרה

כב

חמדה

קרה

גנוזה

והי' והאיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש (טו, ז), אמר אל"ו. שטעות קרה הי' שרצה להיות רבי, ושגם מן השמים יסכימו על זה, והמיישב על פי מה דליתא בגמרא (ר"ה כה) אתם אפי' שוגגים אתם אפילו מוידין, ע"כ לקח את הר"ן ראשי סנהדרלות שהם

יהיו החסידים שלי, וממילא יסכימו עלי מן השמים שרבי אני. וע"ז השיב לו משה רבינו ע"ה (טו, ז) אשר יבחר ד' הוא הקדוש שלענין רבי אין שייך דרשת חז"ל אתם אפילו שוגגים, כי רבי לא יוכל להיות רק את אשר יבחר ד', ולא ע"י חסידים שממנים רבי.

שייך לפרק י"ח - מנהיגי שקר:

(ח)

- הרה"ק מקאמארנא זי"ע -

הרה"ק מוידוישוב זי"ע פחד מד' מאות חסידים שמהם שלחם הס"מ - הרה"ק מרינובוב זי"ע פחד ממאה חסידים - כעת ארבעים אלף אינו די - עיקר אדם אינו להיות רב ורבי על שמונים אלף חסידים שמביא לו הס"מ בשחר

זוהר

בראשית דף נ"ט ע"א

הי

רמז

ופעם אחת כשהאיר היום צמח שבעות ככנסתי אלל נוריי ז"ל דודי הקדוש והוא לא ראה כשכנסתי ושונעתי שהיה הולך כחן וכאן והיה צוכה ונוצכה לפני קונו שהיה עם על חב לערך חרבע או חמש תולות חכמים ואומר אפשר שזה העולם שלח לי הקים יע"ש להדימיני ונעליך והיה צוכה צדנעות שלוש חוס וחונול על כפשי העניי הזה שלא לרעה נאלת פניך והאליך צדצרים ואחזכי מיל ורעדה ופסחתי הדלת דכסתי וכנת ארבעים אלף צישראל לא די ואמר תקדוש ונחם ורינובוב בשבאין אללי ואלה חכמים חנושים שלח

הק"ם וחנשים באין מן תקדושה יש צבחו לנטל העץ אלל כשבאין יותר יעזור הק"ם מערובי'א כזאת כי עיקר חרם ליטו להיות רב ורבי על שוטים אלף שנובי'א לו הק"ם בשחר כידוע ונוון הריצ"ש טוב ונוצח כספר דברי נקשה נרי' נקשה צן דן אלל להיות טען וסנח צלחנת הק"ם ובנולותיו כעל כל הון ויהיה לו לב ואלל אור ושנחה וחיות ודיקות ויחידים ואח"כ להיות כעפר ויסחפק צניעות טעם לו וישנח ציהודים שלו ויגבה לבו צדרכי הי' צלחנת ישראל

שייך לפרק י"ח - מנהיגי שקר:

(ט)

- הרה"ק הייט"ל זי"ע -

מי שיש לו שררה ומתקנא בהבירו שיש לו ג"כ שררה ואומר אני ואפסי
 עוד, הוא סימן שאינו מכוון לש"ש רק להרבות הוננו ורבושו וכבודו -
 עי"ז גורם מחלוקת

י"טב   בהעלותך   לב   כא

עוד תופת על זה אם יודע שנחמנה בשביל להרבות
 כבוד שמים אינו מקנא בחברו המתנשא לראש
 ומורה דרך לעם ה' כי מה לו הוא או אחר בין כך ובין
 כך כבוד שמים מתרבה ואז יתאסף ויתאחד עם שאר
 נשאי הדור אבל אם כוונתו לעלמו למען יתגדל ויתנשא
 וכסף וזהב ירבה לו אז יאמר אני ואפסי וכו' ואינו חפץ
 בגדולתו של חברו המורה דרך לעם ה' כ"א יאמר לו
 לבדו ראוי המלוכה ולא לזולתו ואז יתפרדו הנשיאים איש
 מעל רעהו וגם התלמידים של כא"א יפרדו אלו מאלו
 וכל אחד יאמר אין כרבינו והחוש מעיד על זה שכך הוא

שייך לפרק י"ח - מנהיגי שקר:

(י)

- הרה"ק ר' שמואל בהרה"ק הצמח צדק זי"ע -

לפי שישראל לא יכלו להיות בלי רבי יום אחד, לכך עשו את העגל

עשר מרבינו הק' מוה"רם פווארקי זצלה"ה זכויות כג 45

וכעם עליהם ואמר כשישראל ראו שנושם
 משה לבוא יום אחד מיד היו לריכים לרבי
 ועשו מה שעשו ר"ל ואחס אחרי רבי קדוש
 ומורה כזה אחס לריכים חיבף לרבי אחר
 הנה לפי הסימנים שיש לי מאבא מארי
 ז"ל ומקובל מוקני הרב הגה"ק בעל התניא
 ז"ל היו רבכם הקדוש מנוטרי בריות ואין
 תרהיבו עוו בנפשכם חיבף לרבי אחר
 לכו לדרככם כן סיפר לי המנוח רבי ז"ל
 בעלמו:

(נד) הנה לאחר הסתלקות רבינו הקדוש
 הכ"ל פווארשא היו אז פווארשא
 הרב הקדוש ר' שמואל זללה"ה בן הקדוש
 הרבי ר' מענדילע לובאוויצער זללה"ה
 זהו ג"כ היו מלווה אותו ואח"כ כשחזרו
 הלכו איזה אכרכים להס"ק ר"ש הכ"ל
 ובתוכם היו החסיד ר' ירמיהאל ז"ל
 בליאם מגארוואלין ושאל להם מה אחס
 רוצים והשיבו לו שרוצים להקרב אליו

למזכרת נצה ולזכרון בספר

נשמת א"א עמ"ר הרה"ח
מוה"ר שמעון בן מוה"ר חיים צבי ע"ה
נפטר ה' טבת תשמ"ט לפ"ק תנצב"ה

ולעילוי נשמת הרה"ח
מו"ה חיים צבי בן מו"ה משה יודא ע"ה
נפטר ג' אדר תשל"א תנצב"ה

ולעילוי נשמת צארטיל בת מו"ה ישראל שלוי ע"ה
נפטרה י"ב כסליו תשי"ב תנצב"ה

ולעילוי נשמת הרה"ח
מו"ה אלמר משה מנחם בן מוה"ר שלמה מיכל ע"ה
נפטר על קדה"ש בשנות השואה ד' דחזה"ט סוכות תנצב"ה

ולעילוי נשמת סאביל בת מו"ה משה ארי' ע"ה
נפטרה כ"ז אב תרצ"ב, תנצב"ה

ולעילוי נשמת
מרת הענטשע נימל בת מו"ה מרדכי ע"ה
נפטרה י"ג אדר תשמ"ה

נשמת מוה"ר אליעזר בן מו"ה ארי' הכהן ע"ה
נפטר י"ז אדר תשמ"ב לפ"ק

והוגתו מרת חנה בת מו"ה יוסף ע"ה
נפטרה כ"ז אדר תש"ס לפ"ק
ונשמת מוה"ר מרדכי בן מו"ה קדיש יעקב ע"ה
נפטר כ"ה אייר תשכ"ט לפ"ק

והוגתו מרת רבקה ביי"א בת מו"ה אברהם אליעזר ע"ה
נפטרה י"ז אדר תשכ"ח לפ"ק

תהא נפשם צרורה בצרור החיים עד אשר יקוצו וירגנו שוכני עפר

מפתח כלרי ותוכן הענינים

א

עמוד

אות

פרק א: נבואות התנ"ך על עיקבתא דמשיחא

ילקוט פסוקים ומקראות מתורה נביאים וכתובים המנבאים על גודל שפלות ישראל באחרית הימים עיקבתא דמשיחא, ואחר כל נבואה יבואו ביאורי המפרשים ז"ל ראשונים ואחרונים השייכים לאותה נבואה.

נבואה בשירת האזינו, כי ידין ד' עמו וגו' כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב

א. נבואה בתורה"ק שהגאולה תהי' בזמן שיגיעו ישראל לתכלית השפלות ברוחניות וגשמיות ולא יהי' בהם שום מנהיג ומושל .....

דרשת חז"ל מפסוק זה, במנהדרין צ"ז

ב. ירכו המסורות – יתמעטו התלמידים – תכלה פרוטה מן הכיס – יתייאו מן הגאולה .....

ספרי

ג. לא יהיו בהם צדיקים מבקשי רחמים .....

רשב"ם

ד. תגדל העניות ויהי' מזה חילול השם .....

אוהחה"ק

ה. לא יארו בהם אנשים גדולים ויהיו עזובים – בזכות המסנ"פ והאמונה יגאלו .....

רמב"ן

ו. למעני למעני אעשה .....

בעה"ט

ז. לא יהי' בהם תורה .....

אברבנאל

ח. לא יהי' בהם לא מלך ולא מושל עומד בפרץ – יתדלדלו בעניות נמרצה .....

אלשיך

ט. לא יהי' בהם שום בעל שררה .....

דברי יוא"ל

י. גודל השפלות הוא סימן כי קרובה ישועתינו לבא – הטעם שאין שולחים עכשיו צדיקים כמו

בכל דו"ד, כי כבר מחכים על מלך המשיח .....

דברי יוא"ל

יא. מחמת גודל השפלות שאין לנו מנהיגים אמיתיים, אדרבה המנהיגים מקלקלים האמונה,

מחמת זה ירחם ה' עלינו .....

	נבואה בפ' וילך, ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא	
יב.	נבואה בתורה"ק שיסתיר הקב"ה פניו מאתנו הסתר בתוך הסתר	יא
יג.	נבואת ישעי' ח' על זה, "וחכיתי לד' המסתיר פניו"	יא
	בראשית רבה	
יד.	אין לך שעה קשה כזה	יא
	שפתי צדיקים	
טו.	הבעש"ט הק' פחד מאוד מההסתר בתוך הסתר	יא
	שומר אמונים	
טז.	עוד מהנ"ל – עכשיו העת להשתמש באמונה פשוטה	יא
	ויאלף משה	
יז.	אין הדור רואה כלל מה שלפניו	יב
	עוד מהנ"ל	
יח.	גם ההסתר עצמו הוא מוסתר	יב
	עוד מהנ"ל	
יט.	העונש של הסתרת פנים באה בשביל שאמרו אין אלוה בקרבי – אצל הקב"ה לא שייך שום השתנות	יב
	שומר אמונים	
כ.	עוד מענין הנ"ל – מבואר בנבואת דניאל שיהי' בזמן האחרון עת צרה שלא היתה כמוהו וזהו ההסתר בתוך הסתר – עכשיו הוא הברור האחרון	יג
	עוד מהנ"ל	
כא.	קודם זריחת אורו של משיח צריך להיות חושך כפול ומכופל	יג
	דברי יואל: עה"פ אוי מי יחי' משמו אל	
כב.	הספורנו: הכתוב מתאונן, אוי לאלו שיחיו בדור האחרון של עקבתא דמשיחא – לא יהי' להם שום זכות להגאל רק למען כבוד שמו יתברך	יד
	הספורנו: עה"פ ויגע בכף ירכו	
כג.	הודיעו החטא העתיד במנהיגי ישראל	יד
	דברי יואל: עה"פ בגוי נבל אכעיסם	
כד.	הפסוקים האלה הם נבואה על מלכות המינות שקמה בדורינו, שהם "גוי נבל" של מינים ואפיקורסים – בהכרותו לא רצו להזכיר שמו של הקב"ה, רק "צור ישראל" וכונתם למינות – לעת"ל יתבטל ויאמר הקב"ה אי אלהימו "צור" חסיו בו – גם חז"ל נתנבאו שיבוא זמן שתתהפך כל המלכות למינות – מה ששמחין עמה ונהנין ממנה זהו מכה אשר לא כתובה בתורה, כי התורה אמרה רק "אכעיסם" שצריכין להיות מרוגזין ממנה	טו

- דברי יואל: עה"פ איעצך וגו' באחרית הימים
 כה. בלעם ניבא שבאחרית הימים יעשו ישראל עצה נבערה זו להפקיר בנותיהם לזימה, כאשר
 נתקיים בימינו בעוה"ר – הראשונים לא פירשו כן כדי להעלים הנבואה שלא להכריח
 הבחירה .....
 כו. הבטחה בתוה"ק שיעשו ישראל תשובה באחרית הימים ..... יח
 הרמב"ם
 כז. אין ישראל נגאלין אלא בתשובה ..... יח
 מכאן עד אות ל"ח הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע
 כח. סימן לגאולה האמיתית שיוקדם לה התשובה – מי שחושב שיש מציאות לגאולה בלי תשובה
 הוא כופר בתורה ..... יח
 כט. ב' זמנים לתשובה: קודם ביאת אלי' ומשיח יעשו תשובה תתאה, ואח"כ יעשו תשובה
 עילאה ..... יט
 ל. עכשיו כמעט א"א לעשות תשובה שלימה, אבל גם זה המעט חשוב מאוד ..... יט
 לא. שום תנועה של תשובה אינה נאכרת ..... יט
 לב. כל מה שעושים בזמן הגלות חשובה מאוד ..... כ
 לד. א"א להשיג עכשיו איך יעשו תשובה לעתיד ..... כ
 לה. כל מי שיזכה לתשובה לעתיד יהי גדול מאוד ..... כ
 לה. ברור הוזה מתקבל אפילו תשובה קלה שלא הי' מתקבל ברורות הקודמים ..... כא
 לו. הרבה נביאות נתנבאו על הדרור הזה וכולן נתקיימו, וזאת נתמתינו שגם ההבטחה על תשובה
 בודאי יתקיים ..... כא
 לו. לעתיד לבוא ילכו ישראל במדבר עוה"פ, ויהי' שם בירור גדול אלה לחיי עולם ואלה – יה"ר
 שנהי' מאותן שיזכו לחיים הנצחיים סלה ..... כא

הדרכה והוראה איך להתנהג בדרור האחרון חלילה

- דברי יואל: עה"פ (שופטים י"ז) איש הישר בעיניו יעשה
 לה. הפסוקים האלה הם נבואה על אחרית הימים שלא יהיו מנהיגי אמת, אז ייעשה כל איש הישר
 בעיני עצמו, כי כל יהודי המבקש האמת יש לו דעת תורה והשפעה מן השמים להבחין בין
 טוב לרע, ולא יקבל הדרכה ממנהיגי שקר – ברורות האחרונים שנפלו גיבורים ונאבדו
 המנהיגי אמת צריכין בני" בעצמם ללמוד דרכי המלחמה ולעשות כישר בעיניהם ..... כב
 חיד"ת מרביה"ק מסאטמאר: עה"פ (דה"י ב' ט"ו) וימים רבים לישראל
 לב. נבואה על הדרור הזה: ימים רבים לישראל ללא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה .... כד

אות

עמוד

חיד"ת מהג"ל על נבואת ישעיה' (נ"א) שמעו אלי רדפי צדק וגו' הביטו אל אברהם אביכם וגו' כי אחד קראתיו וגו' . . . . .

מ. הנבואה הזוה הוא על עקבתא דמשיחא, שיהי' חשכות גדול בעולם, וישארו רק יחידים מבקשי האמת, אמר הנביא אל תתבטלו בפני כל העולם, ואפילו תהיו מועטין גם בתוך בני עמיכם, רק הביטו אל אברהם אביכם שהי' ג"כ יחיד בדורו – אין עצה, רק להתקשר עם הצדיקים הקודמים ולהשען על אבינו שבשמים . . . . .

נבואת ישעיה' (נ"ב) ותהי האמת נעדרת וסר מרע משתולל וכו' וירא כי אין איש וישתומם כי אין מפגיע ותושע לו זרעו וגו' . . . . .

מא. נבואה על שפל המצב בדור האחרון שלא יהי' בו משפט, והאמת נעדרת, וסר מרע משתולל, ולא יהי' בו צדיק עומד בפרץ ומבקש רחמים שיגאלו בזכותו, ולא יגאלו רק למען כבודו ית"ש . . . . .

הרד"ק שם

מב. המשפט אין לו מקום ביניהם – הצדקה מרחוק תעמוד – אנשי אמת יהיו נחבאים – האמת נעדרת כאלו לא היתה מעולם – סר מרע אינו נמצא – העדר המשפט קשה מכולם – ביאור בענין תשובה – ובענין כולו זכאי או כולו חייב – על האדון מוטל להושיע עבדו מיד המחזיקים בו . . . . .

האברבנאל שם

מג. הפסוקים האלה הם נבואה על העתיד באתרית הימים בעקבתא דמשיחא . . . . .

האלשיך הק' שם

מד. לא יהי' משפט בארץ להציל עשוקים מיד עשקם, כי יהיו יראים מהתקיפים להעיד עדות אמת – סר מרע יפשיטוהו ערום ע"י שקריהם – אין איש לתקן המשפט למטה – ע"י חבלי משיח יעשו תשובה . . . . .

משכיל אל ד"ר

מה. השי"ת יראה בעני עמו שסבת שפלות הדור הוא מחמת שאין להם מנהיגי אמת שידריכום ועי"ז יביא הגאולה – מחמת זה ראוי שגם מעט המעש"ט שעושים עוד, יחשב כמעש"ט של צדיקים הקודמים . . . . .

נבואת ישעיה' (ס"ג) ואביט ואין עוד ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרעו וגו' . . . . .

מו. עוד נבואה כעין הנ"ל שלא יהי' בישראל זכות ומעש"ט לעזור להגאולה, ורק למענו יעש ויסיר חרון אף וכעס . . . . .

האברבנאל שם

מו. אין א' מהם עושה סמוכות להגאולה . . . . .

רביה"ק מסאמאר זי"ע

מח. הנבואה "הוי רועי ישראל" קאי על דורנו . . . . .

עוד מהנ"ל

מ. מצוה גדולה ללמוד תדיר ביהזקאל מה שניבא על רועי ישראל – כל רב אחראי בעד עדתו –
 אשרי למי שאינו רב .....

ל

עוד מהנ"ל

נ. הוי רועי ישראל! מה תענו ליום פקודה .....

ל

עוד מהנ"ל

נא. יחזקאל הנביא האריך בקאפיטל שלם בגנות רועי ישראל שברורינו, גם חז"ל ציירו לנו
 מהותם, מזה נראה שהי' הכרח להודיע זאת כדי לידע שלא להגרר אחריהם .....

ל

נבואת יחזקאל (ל"ד) "הוי רועי ישראל" העתק כל הקאפיטל

נב. נבואה על שפלות המנהיגים שברור האחרון שימשלו על ישראל ביד חזקה ויגזלו ממונם וירעו
 רק את עצמן ומשמשיהן ולא ירעו את ישראל, והקב"ה יציל את צאנו מידם בכיאת משיח
 צדקינו והוא ירעה אותם .....

לא

מהר"י קרא שם

נ. א"ה: העתקתי פי' מהר"י קרא כולו על הקאפיטל הזה, מחמת שיש בו הרבה ענינים מפורטים
 באר היטב קולע אל השערה מהתנהגות רועי ישראל שברורינו עם עדת צאן מרעיתם .....

לד

נבואת מלאכי (ג') חזקו עלי דבריכם וגו' אמרתם שוא עבד אלקים וגו' אז נדברו יראי ד'
 איש אל רעהו וגו'

נ. נבואה על הדור האחרון שהרשעים יצליחו, והרבה מישראל יהללו אותם ויאשרו מעשיהם
 ויראי ה' ידברו איש אל רעהו שאינו כן, ויכתבו בספר זכרון לפניו .....

לח

מכאן עד אות ס"ג הוא מרבית"ק מסאטמאר זי"ע

נ. כמה שמאשרים זדים ומספרים מהם נסים, כאילו אומרים בפירוש שוא עבוד אלקים .....

לה

נ. בימינו אלה נתקיימה הנבואה הזאת במילואה, לא יאומן כי יסופר שאף שומרי תו"מ מאשרים
 זדים – לפי דבריהם נמצא דכל הצדיקים שלחמו במס"ג נגד הציונים טעו ח"ו, ורק הראש
 הכופרים כיוון אל האמת .....

לו

נ. תמה אנכי, איך הבינו הפשט בפסוק זה כל הימים .....

לו

נ. בתקופה שא"א לדבר דברי אמת בפני ההמון, יתחזקו יראי ד' איש אל רעהו .....

לו

נ. אף שא"א לפעול על השומעים כדיבורים, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה .....

לו

ס. אף אם לא ישארו רק שנים שעוסקים בתורה אל יפול לבם .....

לו

סא. המהר"ל מפראג: הפסוק הנה אנכי שולח לכם את אלי' הנביא, הוא סימן ברור להגאולה – זהו
 טעם פתיחת הדלת בשפוך חמתך .....

לח

בחינה נראה

סב. אותן שנהרגו בהתורכן שהי' בזמנינו, חזרו ובאו בגלגול בכניהם, כדי שיראו בעיניהם כיאת
 המשיח .....

לח

עמוד

אות

הגה"ק מהרי"ח זאנענפעלד

- כג. בסוף יומיא יולזלו בחרמות ואז יבוא אלי' .....
- כד. נבואה בש"ה"ש: צאי לך בעקבי הצאן – מכאן עד אות ע' הוא מרביה"ק מסאטמאר ז"ע
- כה. הנבואה הזאת נתקיימה בדורינו – זה ברור שיהי' רועה רק שיחדל מלהנהיג .....
- כו. העצה היחידה בדור החשוך והאפל הזה, להביט בעקבי הצאן .....
- כז. אף שמשלפים גם דברי הראשונים, אבל למבקשי האמת ניכרים עקבותיהם, וע"ז באה
- כח. ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו .....
- כט. בדור הזה שאין בו בירור הלכה וכל הדור אינו יודע איך להתנהג, אין עצה רק לילך בעקבות
- ל. אבותינו ורכותינו .....
- לא. מקרא זה מוסב על דורות האחרונים שאין מנהיגים לישראל – הטעם שאין הקב"ה מעמיד
- לב. מנהיגים מפני שממתנינים כבר על ביאת המשיח .....
- לג. בדורינו זה כבר נתהווה תמורה גדולה, אבל אם יתארך עוד הגלות מי יודע אם לא ישכחו
- לד. לגמרי הדורות הקודמים, ולזה צריך להיות מקודם הגאולה טרם שיהי' תמורה לגמרי .....
- לה. הספורנו: עה"פ בש"ה"ש, אחזו לנו שועלים וגו' מחבלים כרמים
- לו. נבואה על שכחת התורה ועל שפלות המנהיגים בזמן הגלות .....
- לז. נבואת דניאל (י"ב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים וגו' העתק כל הקאפיטל
- לח. נבואת דניאל על אחרית הימים עם פירש"י ופי' האלשיך הק' .....
- מ. מצודת דוד
- מא. רק הצדיקים ויראי ד' הכתובים בספר ימלטו .....
- מב. אגרת תימן
- מג. לא יתכן לשום אדם לדעת הקץ האמיתי – כל מה שיוסיף להתאחר הוסיפו בו תקוה .....
- מד. דברי יואל
- מה. בזמן האחרון ישחתק מיכאל סניגורן של ישראל, כדי שהקב"ה בעצמו ילמד זכות על ישראל, ועי"ז יסתמו פיות מקטריגנו .....

* * * * *

פרק ב: נבואות חז"ל על עיקבתא דמשיחא

כולל מאמרי חז"ל בש"ס ומדרשים המנבאים על שפלות המצב של עיקבתא דמשיחא, ואחר כל מאמר יבואו ביאורי המפרשים ז"ל ראשונים ואחרונים השייכים לאותו מאמר.

נבואת חז"ל בסוף מוטה (מ"ט) על עקבתא דמשיחא

- א. בעקבות משיחא חוצפא יסגא – מלכות תהפך למינות – אין תוכחה – בית וועד יהי' לזנות – חכמות סופרים תסרה – יראי חטא ימאסו – האמת תהא נעדרת – נערים פני זקנים ילבינו – זקנים יעמדו מפני קטנים – בן מנוול אב – בת קמה באמה, כלה בחמותה – אויבי איש אנשי ביתו – פני הדרור כפני הכלב – הבן אינו מתבייש מאביו – על מה יש לנו להשען על אבינו שבשמים ..... מה רש"י שם
- ב. אין תוכחה שכולם חוטאים – כלו החכמים ואין לומד תורה ..... מה עיזן יעקב שם
- ג. מנהיגי הדרור יהיו עזי פנים כמו הכלבים, ויהיו מערב רב ..... מה מהרש"א שם
- ד. היוקר יהי' ע"י מפקיעי שערים ..... מה

ביאור המאמר חוצפא יסגי

- הרה"ק מהר"י מאוסטרדא זי"ע
ה. יהיו הרבה מחוצפים שיכזו את הרב שנכנס בו אפיקורסת ..... מה
- רביה"ק מסאטמאר זי"ע
ג. רק ע"י עזות דקרושה יכולים לעמוד נגד הדרור ..... מה
- הרה"ק מסטרעליסק זי"ע
ז. ע"י חוצפא דקרושה יתעלה ..... מה
- הגה"צ ר' אלחנן וואסערמאן ז"ל
ח. מי שיהי' לו יותר חוצפא יהי' יותר "גדול" ..... מה

כמה ביאורים על המאמר אין לנו על מי להשען אלא על אב"ש

- מכאן עד אות י"ג הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע
ב. בדרור האחרון לא יהיו צדיקים שיסייעו להבא לטהר, ולא יהי' רק מסייע אחד "הבוכה"ע" . מה

אות

עמוד

- י. עכשיו לא ניכר התגלות אלקותו ית' בארץ כי ע"י שאין הבריות מרגילים שמו ית' על הארץ, גם הקב"ה מסתיר עצמו .....
- יא. אין לנו שום זכותים לבקש בעדם הגאולה שלימה, רק בזכות אבינו שבשמים .....
- יב. אין לנו על מי להשען להגאל בעדה, אלא בזכות הכבוד שמים .....
- נפש החיים**
- יג. כ"א יאמר אין ביכלתי לתקן שום דבר .....
- נבואת הו"י בפנהדרין פרק ח"ק (צ"ז) ע"ל עקבתא דמשיחא**
- יד. דור שכן דוד בא בו תלמידי חכמים מתמעטים - השאר עיניהם כלות ביגון ואנחה - צרות רבות וגזירות קשות מתחדשות - תורה משתכחת מלומדיה - בית הוועד יהי' לזנות - חכמות הסופרים תסרח - יראי חטא ימאסו - פני הדור כפני הכלב - האמת נעדרת - סר מרע משתולל על הבריות - נערים ילבינו פני זקנים - זקנים יעמדו לפני נערים - בת קמה באמה, כלה בחמותה - פני הדור כפני הכלב - אין הבן מתבייש מאביו - העזות תרבה - היוקר יעות - אין תוכחה - אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות - עד שירכו המסורות - עד שיתמעטו התלמידים - עד שתכלה פרוטה מן הכיס - עד שיתייאשו מן הגאולה .....
- ביאור המהר"ל מפראג ע"ל מאמר הנ"ל**
- טו. הטעם שיגיעו ישראל עד עפר טרם ביאת המשיח כיון שיהי' הוי' חדשה צריך שיהא הפסד גמור מקודם .....
- מהנ"ל**
- טז. האמת יהי' בטל לגמרי לא רק אצל הפחותים רק גם אצל הטובים וכל האדם כוזב .....
- מהנ"ל**
- יז. לא יהי' סדר בעולם כלל ולכך נערים ילבינו פני זקנים וכו' .....
- מהנ"ל**
- יח. מיעוט העזות אינו קללה כ"כ, אבל כאשר העזות ירבה אין דבר רע כמו זה .....
- פי' הזקוקין ע"ל התדב"א**
- יט. מנהיגי הדור יהיו שפלים כמו מנהיגי הכלבים - העשירים יהיו קמצינים ואכזרים - אנשי האמת ילכו לדור בכפרים ובמדבריות מפני אנשי השקר - הכבוד יהי' נאהב מאוד לרדוף אחריו - לא יוכלו להתווכח עמהם להוציא המינות מלבם .....
- תוספות בן יחיאל ע"ל התדב"א**
- כ. חכמת התורה יהי' טפל נגד חכמתם - המנהיגים יהיו רודפי בצע ורועים את עצמן כמו הכלבים ועי"ז יסולק הקטרוג מעל ישראל - ע"י עדרים עדרים יסולק המחלוקת כי כ"א ילך לו לעדתו - יתרבה העזות ומלבושי פריצות וישתנה בכל פעם לפי רוח הזמן עד שיהי' בת קמה באמה .....
- כב

ביאור המאמר עד שתכלה פרוטה מן הכיס

דברי יוא"ל

כא. מפני אליהו הנביא ז"ל: שלא יתפללו על צרכי עצמן רק על כבוד שמים – ה' זמן שה' הפי' כן .....

ביאור המאמר פני הדור כפני הכלב

המהרש"א

כב. מראים עצמם כאוהבים ולבם בל עמם .....

שער בת רבים

כג. המנהיגים יתפייסו מהמתרפים אותם בעד מחצית השקל .....

הגה"ק ר' ישראל סאלאנטער זי"ע

כד. המנהיגים ירוצו לפני העם ככלב לפני הארון .....

הגה"ק החפץ חיים זי"ע

כה. כמו כלב מתנפל על האבן ולא על הזורקו, כן יסרכו להכיר שהקב"ה הוא המכה וילחמו עם המקל .....

הגה"ק ממונקאטש זי"ע

כו. ביאור מאמר הנ"ל עפ"י משל – המנהיגים יעשו הכל רק בשביל כסף וכבוד – עוד ביאור, כי המנהיגים יהיו מזה ע"ד משרש עמלק שתמונתם תמונת כלב – כבר נתקיימו כל הפימנים וכבר בא עת לחננה .....

ביאור המאמר והאמת נעדרת שנעשית עדרים עדרים

המהרש"א

כז. אנשי אמת יהיו נחבאים במדבר מפני הדור הרע ההוא – הצדיק יהי' כשוטה בעיני הבריות .

דברי יוא"ל

כח. בערך השקר הנורא יהי' נחשב גם קצת האמת לאמת – ואף אלו יהיו נרדפי' מאנשי הדור וככל מקום שיהיו יהיו בגלות כמו במדבר .....

מהנ"ל

כט. אנשי אמת אין להם שייכות עם הדור – אף בתוך הישוב המה כמו במדבר .....

מהנ"ל

ל. האמת פוחת והולך וצריכין תמיד לעשות עדר מחדש להתבדל מהשקר – אין להתבטל אפילו אם נשארים יחידים גם בין אחיכם .....

קרבן העדה על הירושלמי

לא. יצטרכו לעשות האמת בסתר .....

אות

קמור

- מכאן עד אות מ"ז הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע
- לב. פשוטו כמשמעו...! אין עוד אמת בעולם ..... נו
- לג. דהע"ה הנד"ע לנו, שיש מציאות כזה שלא יהי' כלל אמת בעולם – עכשיו הוא כן בעה"ה, ע"י שהמנהיגים מתחברים עם הערב רב ..... נו
- לד. יראי חטא נמאסו בתכלית השנאה ..... נו
- לה. נתקיים במילואו נבואת חז"ל יראי חטא ימאסו – זה נסיון גדול אף לכשרים ..... נו
- לו. הפוסחים על שתי הסעיפים מקובלים על העולם ..... נו

ביאור המאמר זקנים יעמדו לפני נערים

- לב. הזקנים ישתתקו מלמחות מפחד הנערים ..... נח
- לג. הזקנים יעמדו איתן ולא יניחו עצמם מן הנערים – הרה"ק רבי ר' ברוך: אף אם כל העולם ישתמדו לא נירא – אף אם כל העולם יחליפו עצמם לא נירא ..... נח

ביאור המאמר עד שתתהפך כל המלכות למינות

- לב. בימינו נתגלה הפי' במאמר זה שקמה מלכות המינות בישראל וכל הנטפלים אליה נהפכו למינות – גם בשירת האזינו בפי' בגוי "נבל" אכעיס מרומז שיהי' פעם מלכות המינות .... נט

ביאור המאמר משיח בא בהיסח הדעת

- ס. מה שעושין ציורים ופלענער באיזה אופן תהי' הגאולה, זה מרחק הגאולה ..... ס
- סא. כל הפלענער בענין הגאולה הוא הבל וריק, אפי' רגע קודם לא ידעו מכלום ..... ס
- סב. משיח יבוא בדור שאין בו דעת ..... ס

נבואת חז"ל בסנהדרין פ' חלק (צ"ח) על עקבתא דמשיחא

- סג. אף תלמידי חכמים אין בהם שלום – אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל – עד שיכלו גסי הרוח מישראל – עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל – אין ירושלים נפדית אלא בצדקה – אי בטלי יהירי בטלו אמגושי – אי בטלי דיניי בטלי גזירפטי – אם ראית דור שמתמעט והולך חכה לו – אם ראית דור שצרות רבות באות עליו חכה לו – אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב – זכו אחישנה, לא זכו בעתה – זכו עם ענני שמאי, לא זכו עני רוכב על חמור ..... סד

ביאור המאמר עד שתכלה מלכות הזלה מישראל

- מד. כל זמן שקיימת מלכות המינות א"א לביאת בן דוד – יה"ר שתכלה ע"י כח מלמעלה לא על ידי האומות ..... סה
- מה. לא נמצא ע"ז שום חולק בש"ס ..... סה

ביאור המאמר עד שיכלו כל שופטים ושופטים מישראל

מו. אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושופטים מישראל – השי"ת ירחם שיכלו ע"י אליהו הנביא ולא חז"ר ע"י האומות – מי שחושב אחרת אפי' רגע אחת נתפס באותו רגע למינות . סב

ביאור המאמר בדור שכולו זכאי או כולו חייב**שער התפלה**

מו. הגאולה תהי' בעת יושלם לגמרי הכירור טוב מהרע, ומי שהוא טוב יהי' כולו טוב ומי שהוא רע יהי' כולו רע . . . . . סג

ישמח משה

סח. מביא ג"כ פי' הנ"ל – גם ביאור המאמר עד שירבו המסורת . . . . . סג

בית אהרן

סח. כעין הנ"ל – קודם ביאת המשיח יהי' בירור גדול, והרשעים בסתר יתגלה רשעם . . . . . סג

ויואל משה

ג. ב' פירושים בכולו חייב – רובו ככולו – לענין זה של הגאולה יהי' כולו חייב – כשהוא אחישנה או הוא כולו זכאי, וכשהוא בעתה הוא כולו חייב . . . . . סד

החיד"א

נא. כשהוא כולו חייב הס"ט"א טורפת הכל עד שמקיאה הכל . . . . . סד

נבואת חז"ל בסנהדרין (ז"ח) על עקבתא דמשיחא

נג. אין בן דוד בא עד שיכלו שני בתי אבות מישראל ואלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבארץ ישראל . . . . . סה

מהרש"א שם

נג. אחר שתכלה ממשלת ישראל לגמרי יצמח קרן דוד . . . . . סה

מהר"ל מפראג

נה. טרם מלכות משיח צריך שיהי' בטל כל שררה של ישראל ולא יהי' להם שום שררה בעולם . סה

נבואת חז"ל בסנהדרין פ' חלק (צ"ח)

נו. אימתי בן דוד בא, לכשיפול השער הזה (של רומי) ויבנה ויפול ויבנה ואין מספיקין לבנותו עד שכן דוד בא – אין כל דקל ודקל שבבבל שאין סוס של פרסיים נקשר בו, ואין לך כל ארון וארון שבא"י שאין סוס מדי אוכל בו תבן – אין בן דוד בא עד שתתפשט המלכות (אדום) על ישראל תשעה חדשים – אמר עולא ייתי (משיח) ולא אחמיניה – וכן אמר רבה – וכן אמר ר' יוחנן – מה יעשה אדם וינצל מתבלו של משיח יעסוק בתורה ובגמ"ח . . . . . סו

מכאן עד אות ס"ד הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע

נו. אנתנו חיים בדור שהי' ר' יוחנן מתיירא להיות בו – ב"ה שאנתנו מאמינים בהשי"ת . . . . . סו

נח. לא מצרות הגשמיות הי' ר"י מתיירא רק מצרות הרוחניות . . . . . סו

עמוד	אזה
10	השי"ת יתן לנו כח ואומץ לסבול את המצב .....
10	הקב"ה עומד ומצפה שיעמדו בנסיון .....
10	אנחנו נפלנו לזה הדור שר' יוחנן לא רצה אפי' להביט עלינו .....
	נבואת חז"ל בסנהדרין פ' חלק (ק"א)
10	כי אנכי בעלתי בכם ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה, אמר ר"ל דברים ככתבן, א"ל ר' יוחנן לא ינחא לי' למרייהו דאמרת להו הכי, אלא אחד מעיר מזכה כל העיר כולה ושנים ממשפחה מזכין כל המשפחה כולה .....
	דברי יואל
10	בעיקבתא דמשיחא לא ימצא רק א' בעיר שלא יפחד לגלות האמת בפרהסיא בתוך העיר, ולא ימצא רק שנים שלא יפחדו לגלות האמת עכ"פ לבני משפחתם – הא' בעיר יגין על כל העיר, והשנים במשפחה יגינו רק על משפחתם .....
	עוד מהנ"ל
10	עפי' שורות הדין לא ימצא זכאי בדינו וראוי להגאל בזכות עצמו כ"א א' בעיר ושנים במשפחה, אבל במדת הרחמים לפי ערך שפלות הדור ימצאו הרבה שיזכו בזכות עצמן ...
	נבואת חז"ל בחגיגה (י"ד)
10	שמונה עשרה קללות קילל ישעיהו את ישראל וכו' "כי הנה האדון ד"צ מסיר מירושלים ומיהודה משען", אלו בעלי מקרא – "ומשענה", אלו בעלי משנה – "כל משען לחם", אלו בעלי תלמוד – "וכל משען מים", אלו בעלי אגדה – "גבור", זה בעל שמועות – "ואיש מלחמה", זה שיודע לישא וליתן במלחמתה של תורה – "שופט", זה דיין שדן דין אמת לאמיתו – "נביא", כמשמעו – "קוסם", זה מלך – "זקן", זה שראוי לשייכה – "שר חמשים", זה שיודע לישא וליתן בחמשה חומשי תורה – "ונשוא פנים", זה שנושאים פנים לדורו בעבורו – "יועץ", שיודע לעבר שנים ולקבוע חדשים – "וחכם", זה תלמיד המחכים את רבותיו – "חרשים", בשעה שפותח בדת הכל נעשין חרשין – "ונבון", זה המבין דבר מתוך דבר – "לחש", זה שראוי למסור לו דת שניתנה בלחש – "ונתתי נערים שריהם", אלו בני"א שמנוערים מן המצות – "ותעלולים ימשלו בם", תעלי בני תעלי – ולא נתקררה דעתו עד שאמר להם "ירחבו הנער בזקן", אלו בני"א שמנוערים מן המצות ירחבו במי שממולא במצות כרמון – "והנקלה בנכבד", יבא מי שחמורות דומות עליו קללות וירחבו במי שקלות דומות עליו כחמורות .....
	מדרש"א שם
10	ירחבו הנער בזקן הוא סימן לביאת המשיח ע"כ נתקררה בה דעתו של ישעיהו .....
	רביה"ק מסאטמאר זי"ע
10	כשראה ישעיהו שיהיה עוד זקן שיגלה האמת נתקררה דעתו .....

אות

עמוד

נבואת חז"ל כתובות (קי"ב)

- פ. דור שבן דוד בא קטיגוריא בתלמידי חכמים – צירוף אחר צירוף – בזוי ובזוי דבזוי .... עא **מהרש"א**
- פ. ע"י הצירוף בגלות לא ישארו רק המעשר ..... עא **עין יוסף**
- פ. מחלוקת בין חת"ח גופא ..... עא

נבואת חז"ל במדרשים

שמות רבה

- פ. כשיגיעו ישראל עד לעפר אז יגאלו ..... עא **ילקוט שמעוני**
- פ. כשירדו ישראל לירידה התחוננה אז יגאלו ..... עב **תנדרב"א**
- פ. ברורות האחרונים הפחותים יתחצפו לפני הגדולים ..... עב **תוספות בן יחיאל על התנדרב"א**
- פ. קודם ביאת הגואל יהיו גדולים שכל מחשבתם להרכות כבוד עצמם וביתם, ולהוריש ממלכתו לבניו עד עולם – כבוד שמים אצלם טפל דטפל – עושים שידוכים מכל חטאי עמי – סומכים עצמם על יחוסם – מי יאמר להם מה תעשה – לבסוף יבטלו והיו כלא היו – זהו הביורר בימות המשיח ..... עב

* * * * *

פרק ג: נבואות הזוה"ק על עיקבתא דמשיחא

ילקוט מאמרים מספר הזוהר וזוהר חדש אודות שפלות המצב של עקבתא דמשיחא ברוחניות וגשמיות.

זוה"ק, אחרי

- א. ברור שבן דוד בא בו יהי דוחק גדול ללומדי תורה ולאנשי אמת, עי"ז יולדו תרין משיחין . עג **זוה"ק, נשא**
- ב. הערב רב יהיו הראשים על ישראל בכל אתר ואתר וכל יראי ד' יהיו בדוחקא תחתיהון – המה יהיו הדיינים ויקבלו שוחד ותמלא הארץ חמס מפניהם ..... עד **זוה"ק, תצא**
- ג. בסוף הגלות ישלטון על ישראל רמאים ודייני שקר מהערב רב דעקרין מלין דרבנן ..... עד

- זוהר חדש, בראשית
- ד. דברים נוראים מגודל השפלות הדור האחרון – התורה תשתכן – לא יהיו מנהיגים כלל – הדור יתקיים רק בזכות תינוקת של בית רבן – ווי לה הוא דרא ..... עה
- זוה"ק, ויקרא
- ה. אוי לו לדור שלא יהיו בו מנהיגים והצאן לא ידעו אנא לפנות ..... עה
- זוה"ק, ויהי
- ו. גיע זמן שלא יהי' מי שיגין על הדור ..... עו
- זוה"ק, שמות
- ז. אוי לו למי שיהי' בזמן הגאולה – ואשרי למי שיהי' אז וימצא שלם באמונתו ..... עו
- זוהר חדש, בראשית
- ח. טרם בוקר הגאולה יהי' חושך מאוד מלחמות רבות וצרות גדולות ..... עו

* * * * *

פרק ד: שפלות הדור האחרון

ליקומי דיבורים עניני רוה"ק מצדיקים הקודמים מה שחזו מראש והודיעו לנו מקדם גודל שפלות הדור האחרון ונסינות הגדולים והנוראים בעניני אמונה כדי שנוכל להתחזק ולעמוד בנמיון עבצבב"א.

- חזות קשה מהבעשטה"ק וההזוה הק' מלובלין זי"ע
- א. קודם ביאת המשיח ירדו לעולם נשמות של דור המבול ודור הפלגה – ראה איך שבונים להם סיר גדול ורחב ..... עו
- רוה"ק מהרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע
- ב. אפיקורסת גדול יבוא בעולם בשביל נסיון – אוי איך יוכלו אנשים מועטים לעמוד נגד כל העולם – זה יהי' הכיורר האחרון – הודיע זאת מקודם להיות למשיב נפש להכשרים ..... עה
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- ג. הולך ונמשך אפיקורסת גדול בעולם – ע"י שהודיע זאת מקודם יהי' התחזקות גדול להכשרים ..... עפ
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- ד. הצדיקים שיהיו אז יצטקו על אמונה ולא יועיל – יהיו כמה מנהיגי שקר – הכשרים שברור יהיו מפוזרים – לא ימצא קיבוץ כהיום – כתוב זאת זכרון בספר ..... עפ

עוד מהרה"ק הנ"ל

ה. משל נפלא על עקבתא דמשיחא – מבול של אפיקורסת יפיץ העולם – כל שרי המלוכה יתפזרו – המלוכה לא יתקיים רק ע"י תהלים אידן – המה יתנו הכתר בראשו של משיח ..... פ

הרה"ק ר' צבי הירש מאליק ז"ע

ו. קודם ביאת המשיח ירד אפיקורסות בעולם ואז יהי הכירור ..... פ

אוהחה"ק

ו. במצרים לא יכלו לברר שער הנ' שבטומאה מפני שלא הי' להם עור התוה"ק, משא"כ בדורות האחרונים באמצעות התוה"ק יבררו גם שער הנ' ..... פא

שומר אמונים

ה. עוד מהנ"ל, שער הנ' הוא מינות ואפיקורסת – תיקון הדור הוא ע"י אמונה פשוטה – דברים נוראים בשם כמה צדיקים מנסינות האמונה בדור האחרון ..... פא

עשירית האיפה

ט. דברים הנ"ל ביתר ביאור מהרה"ק מקאמרנא: שער הנ' הוא מינות ואפיקורסת – בגלות כתראה ע"י התוה"ק יכולים לצאת גם משער הנ' ..... פב

הרה"ק ר' מענדעלי מרימנוב ז"ע

י. בסוף יומיא תתגבר הכפירה כמו קרח גדול, ויהיו צריכין התחזקות גדול שלא ימעדו קרסוליו ..... פב

רוה"ק מהרה"ק מרוזין ז"ע

יא. בעקבתא דמשיחא יפתח שער הנ' שבטומאה – שרי מעלה מן השמים ישליכו מינות עלי ארץ – יהי' צריך התאמצות גדולה להתחזק באמונה ..... פג

חיד"ת מרביה"ק מסאטמאר ז"ע

יב. מאמר הנ"ל יותר באריכות – מי שניצול היום ממתשבת מינות הוא נס גדול כמו יצי"מ – אין לנו עכשיו לא נביאים ולא צדיקים רק האמונה הזאת ..... פג

נבואה נוראה מהרה"ק מרוזין ז"ע

יג. ציור הדור האחרון – לא יהי' בושא כלל לעשות עבירות – אבל לומר דיבור אמיתי יהי' צריך להביט סביבותיו אם אין מתלוצצים ממנו – מי שיחזק עצמו באמונה יהי' חשוב ומקובל אף שבשאר דברים יהי' בקטנות מאוד – הבירור האמיתי יהי' בענין האמונה ..... פד

מאמר הנ"ל בנוסח אחר

יד. היהודי שיחזק עצמו בנקודת האמונה יהי' חשוב ומקובל לפני הבוכה"ע כמו אני לפני העולם ..... פה

עוד רוה"ק מהרה"ק מרוזין ז"ע

טז. יגיעו ימים אשר לאיש ההמוני יהי' טוב בגשמיות וברוחניות, ולאיש ירוחני לא יהי' טוב לא בגשמיות ולא ברוחניות – כך צריך להיות ..... פז

אות

קמור

- מז. דברים הנ"ל בשינוי קצת ..... עמוד 10
- מז. כעין דברים הנ"ל מהרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב זי"ע
 יו. לאיש פשוט וועט זיך לערנען און דאווענען, ולאיש כשר יהי' ההיפוך – הקב"ה בעצמו יבחון
 הלכות ..... עמוד 10
- יח. כעין הנ"ל מרביה"ק מסאטמאר זי"ע
 עכשיו קודם הגאולה ההסתר גדול כ"כ עד שנראה ח"ו כאילו כל עושי רע טוב בעיני ד',
 ועובדי ד' כאילו משמיא קרפי לי' חלילה ..... עמוד 10
- יט. הרה"ק ר' זואף ממשערנאסטרע זי"ע
 גם עובדי השם יצטרכו רחמים גדולים להנצל מן מחשבת מינות – העצה לדבר מצדיקים . פח
 דברים הנ"ל בשינוי קצת ..... עמוד 10
- כא. הרה"ק מאפמא זי"ע
 אפילו אנשים חשובים יתפסו למינות – העצה סיפורי צדיקים ..... עמוד 10
- כב. הרה"ק מרוזין זי"ע
 קודם ביאת משיח תעמוד הדת על חוט השערה ..... עמוד 10
- כג. הרה"ק מרוזין זי"ע
 עכשיו משוקעים בשער הנ' שהוא אפיקורסות – העצה לספר מצדיקים אפי' מאתנו ..... עמוד 10
- כד. עוד מהרה"ק הנ"ל
 יבוא זמן שיצר לישראל ובפרט לחסידים – חזקו ואמצו ..... עמוד 10
- כה. עוד מהרה"ק הנ"ל
 יהי' קשה להתחזק ביהדות כמו שקשה לטפס על כותל חלק ..... עמוד 10
- כו. עוד מהרה"ק הנ"ל
 ג' שעות אחרונות קודם הגאולה יהי' קשה מאוד להחזיק עצמו ביודישקייט ..... עמוד 10
- כז. הרה"ק מאפמא זי"ע
 כל הנשאר בציון ובירושלים קדוש יאמר לו ..... עמוד 10
- כח. עוד מהרה"ק הנ"ל
 אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ..... עמוד 10
- כט. הרה"ק מסלונים זי"ע
 יבוא זמן "מיועט זיך דראפן אויף גלאטע ווענט" ..... עמוד 10
- מ. הרה"ק ר' נח מלעכעוויטש זי"ע
 בעקבתא דמשיחא יהיו צרות גדולות, ואשרי למי שיתחזק באמונה ..... עמוד 10

זי	האחרון	שפלות הדור האחרון	הדור	אות
קמ"ד				
			המגיד הק' מהר"ב והיהודי הק' זי"ע	
צ"א			לפני ביאת המשיח תתעורר חשק גדול לד'	ל.
			הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע	
צ"א			קודם ביאת הגואל יהי' עולם הפוך	לא.
			הרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע	
צ"א			קודם ביאת משיח יהי' איש כל הישר בעיניו יעשה	לב.
			הרה"ק הרי"מ מגור זי"ע	
צ"א			נסיונות לאלפים ולרבבות – מי שלא יכין עצמו יאבד	לג.
			עוד מהנ"ל	
צ"א			משמעות מלחמת גו"מ	לד.
			הרה"ק ר' יצחק מווארקו זי"ע	
צ"ב			אתד או שנים בעיר ימלטו והשאר יהיו אפיקורסים בסתר	לה.
			הרה"ק ר' של' מבעלזא זי"ע	
צ"ב			החינוך יהי' קשה כמו עקידת יצחק	לו.
			הרה"ק ר' של' אליעזר מראצפערט זי"ע	
צ"ב			צ"ה אחוזים תורה ויהדות יהי' ביד הס"מ	לז.
			הרה"ק מאפסא זי"ע	
צ"ג			לפני ביאת המשיח תהי' השכות גדולה ופתאום יבקע אורו של משיח	לח.
			הרה"ק מזידיטשוב זי"ע	
צ"ג			משיח צדקינו בא יבוא לדור שפל מאוד מאוד – הרה"ק מנאסרד: משיח יבוא בדור שלא יהי' בו דעת	לט.
			הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע	
צ"ד			איש כשר פשוט יהי' חידוש גדול כמו הכעש"ט	מ.
			עוד מהרה"ק הנ"ל	
צ"ד			דברים הנ"ל בקצת הוספה	מא.
			הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע	
צ"ד			כעין הנ"ל – קדוש עליון באחרית הימים – מי שיקיים תו"מ מתוך קישוי באחרית הימים יקרא קדוש	מב.
			הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע	
צ"ד			הראו לו בשמים דורו של משיח, מי שאביו הי' איש כשר והוא נתחמץ נחשב ככולו חייב, ומי שגם אביו הי' כמוהו נחשב ככולו זכאי	מג.

אות

עמוד

הרה"ק ר' שמעלקא מסעליש זי"ע

מ. נשמות הבריונים יבואו עה"פ לעולם – הזהיר לתלמידו להזהר מהם ..... צו

האריה"ק זי"ע

מח. מעשה קטן בדור הזה שקול ככמה מצוות בדורות הראשונים – עאכו"כ בדור הזה ..... צו

חסד לאברהם

מז. עבודה מועטת בזמן הזה יותר חשוב מכל אילי נביות שכזמן המקדש ..... צו

הרה"ק מזידיטשיב זי"ע

מז. הנשמות הנמוכים של עקבתא דמשיחא הם בחי' עקביים ועליהם עומד כל הגוף – בשביל שסובלים גלות ומרירות ועומדים כאמונתם יתעלו על כל הדורות – כ"ש"כ בדור עני ואביון כמונו ..... צח

הרה"ק טרוזין זי"ע

מח. הנשמות של דור האחרון הם בחי' עקביים ומעמידין את כל הגוף – העיקר עכשיו הוא האמונה – אפילו דיבור קטן של יהודי עושה רושם למעלה ..... צט

תפארת שלמה

מט. נחמה גדולה על עקבתא דמשיחא: לפי גודל השפלות אפי' עושין רק דבר מועט הוא יקר וחשוב מאוד וגורם שמחה גדולה להשי"ת ..... צט

הרמ"ע מפאנו זי"ע – שומר אמונים

נ. הדור האחרון הוא תכלית הבריאה, הגם שהדור עכשיו בתכלית השפלות, אבל מרבוי הגלים והנסינות ישרו הנשאים מזוקק שבעתים – עיקר העבודה עכשיו לעמוד בתוקף האמונה ק

שומר אמונים

נא. כבר גילו לנו רבותינו הקדושים שקודם ביאת המשיח יתחזק נסיון האמונה למאוד – לא נירא ולא נפחד משום נסיון ..... ק

שלחן הגדול

נב. הטעם שגילו לנו נביאנו ורבותינו הקדושים גודל הצרות והתשכות שיהי' קודם ביאת המשיח, כדי שנוכל לחזק עצמינו באמונה ובטחון ..... קא

שומר אמונים

נג. ע"י גודל הצער והתשכות של דורות האחרונים, אם אעפ"כ מקבלים הכל באהבה ועובדין אותו ית"ש, מתקנים בזה תיקונים שלא נתקנו כמעט מימות הבריאה – לכ"ז יכול לזכות אף אדם פשוט בתכלית השפלות ..... קא

מכאן עד סוף הפרק הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע

נד. ברורות הקודמים היו רובא ורובא מישראל שומרי תו"מ – בדור הזה אולי לא נשאר אף אחז א' שומרי תו"מ, ואף בין אלה זעירין איגון המאמינים ביי"ג עיקרים כראוי ..... קב

- נה. מיעוטא דמיעוטא שומרי ת"מ, וגם מזה רובא דרובא מתחברים עם מינים וכופרים . . . . . קב
- נו. נסי נסים שישנם עוד מעט מאמינים . . . . . קב
- נז. אין דבר גדול מאמונה, בזאת אנחם . . . . . קב
- נח. אם מאמינים בהקב"ה בזמן שאין צדיקים בעולם הוא חידוש נפלא, וגם הקב"ה יתמה ע"ז . . . . . קב
- נט. עיקר האמונה הוא בזמן ההסתר . . . . . קב
- ס. אין לנו שיעור רק האמונה הזאת . . . . . קב
- סא. עצה היעוצה . . . . . קב
- סב. מה שנמצאים עוד יהודים מאמינים ומקיימי מצות בפשטות הוא לימוד זכות גדול . . . . . קב
- סג. ירדה סמיות עינים נוראה לעולם . . . . . קב
- סד. הכל בחזקת סומים בדור הזה . . . . . קב
- סה. הקב"ה עומד ומצפה שיעמדו בניסיון . . . . . קב
- סו. הדור הקדום ה' דור קדוש נגד דורינו – מי יודע למה שנוכל עוד להגיע . . . . . קב
- סז. ההבדל בין דורינו לדורות הקודמים הוא מאות ואלפים דרגות – אף מי שלא ראה דורות הקודמים יכול להבחין זאת . . . . . קב
- סח. א"א אפילו להסביר גודל השפלות . . . . . קב
- סט. מהדור הזה אין מבקשין הרבה – הגאולה עומדת אחורי תרעא . . . . . קב
- ע. יעאע"ה כבר התנבא על זה הדור . . . . . קב
- עא. יע"א התפלל עלינו, והי' המחנה הנשאר לפליטה . . . . . קב
- עב. גודל ההסתר פנים הוא לימוד זכות גדול . . . . . קב
- עג. רק יחירי סגולה נשארו באמונה שלימה, וגם אלה הם בשפלות גדול . . . . . קב
- עד. כמה קרושה וטהרה ה' בדור הקדום . . . . . קב
- עה. אין עוד אצל מי לחמם את עצמו – לא נשאר לנו רק הבוכה"ע . . . . . קב
- עו. עכשיו זוכרים עוד קצת הדורות הקודמים, אבל מי יודע אם לא ישכחו לגמרי מה שהי' מלפנים והי' תמורה לגמרי . . . . . קב
- עז. מה טוב הי' לנו אם היינו זוכים לראות הקדושה של צדיקים הקודמים . . . . . קב
- עת. לפניו לא הי' כן . . . . . קב
- עט. ידוע ליהוי! כל מה שרואין משפלות הדור הוא עוד אלף פעמים ככה . . . . . קב
- פ. כל מי שחי בדור הזה הוא רחמנות גדול . . . . . קב
- פא. הקב"ה יקיים מצות צדקה עם דור עני ואביון כמונו היום . . . . . קב
- פב. מה שאמר הייט"ל בדורו, ואנן מה נענין אכתרי' . . . . . קב

אות

עמוד

- פנ. קרויאה גדולה וחזקה, על כל אלו שעברו גלי הצרות והתלאות בימי השואה . . . . . קי
- פר. אנו עכשיו בתכלית השפלות – אין לנו ידיעת האמת של דורות הקודמים – אין עצה רק לילך בעקבי הצאן . . . . . קיא
- פח. מי שזוכר עוד את הצדיקים הקודמים, לא יוכל ליתן מרגוע לרוחו . . . . . קיא
- פז. יש מי שרוצה ואין לו מסייע . . . . . קיא
- פח. רק יחידים נשארו שנשבר לבם מצרת העולם – אין עצה רק להשען על אבינו שבשמים . . . קיב
- פח. אנו עכשיו בשפל המצב ואין עוד דעת . . . . . קיב
- פח. עיקרי הדת צריכים רחמים גדולים . . . . . קיב
- צ. גם במצרים היו בשפלות גדול ואעפ"כ נתעלו למדרגה גבוה מאוד, וכן יהי' גם אתנו עוד ביתר שאת . . . . . קיג
- צא. השפלות של דורינו אינו אפילו בדמיון למצרים – אחר הגאולה יתוודע לנו למפרע גודל שפלות הדור . . . . . קיג
- צב. השפלות של מצרים לא הי' עוד התחלה נגד שפלות דורינו . . . . . קיג
- צג. ואתה ד' עד מתי . . . ! . . . . . קיג
- צה. לבבות בני"ש שבורים ורצוצים . . . . . קיד
- צה. אין לנו שום כח ושום חיזוק – הבוכה"ע יקבל מעט השתוקקות שיש עוד בינינו . . . . . קיד
- צו. גם מדור השפל הזה יצמח כבוד שמים . . . . . קיד
- צו. אינו לנו שהגענו אל זה האמת! היכן יכולין לבקש קצת רוחניות או אפי' ישועה בגשמיות . קיד
- צה. אין לנו אצל מי לבקש דבר אמת או תנועה אמיתית . . . . . קיד
- צז. כל תנועה אמיתית שעושים עכשיו אין להשיג גודל מעלתה – אשרי למי שמקרב להמלך כשהוא בשבי, ואוי לו למי שמסייע לשבאי המלך . . . . . קסו
- ק. היגיעה שבזמן החשכות חשוב מאוד לפני הקב"ה . . . . . קסו
- קא. כל פסיעה ופסיעה מאלה נסיונות – בכל דיבור שמדברים עם אדם צריכים שמירה יחירה – אנו עכשיו באפילה גדולה מאוד – יה"ר שלא נהי' ח"ו מהנרדחין . . . . . קסז
- קב. כל תנועה קלה של אמת בזמנים אלו חשובה מאוד, ולהיפוך כל עבירה קלה הפסדה גדול מאוד . . . . . קסז
- קג. כל מי שרוצה להיות יהודי נאמן רואה עצמו כנאבד ויחיד בעולם ואין מי שישגיח עליו . . קיז
- קר. עכשיו אין מבינים תכלית הבריאה רק לעתיד יתגלה לנו – מי שמייגע עצמו בזמנים הקשים בשביל כבוד שמים יהי' חשיבות גדולה לעתיד . . . . . קיז

פרק ה: מנהיגי הדור האחרון

מאמרים מלוקטים דיבורי נבואה ורוח"ק מצדיקים הקודמים מה שנבאו על מנהיגי הדור האחרון הלזה עיקבתא דמשיחא.

- חזון הבעשט"ק זי"ע אשר חזה על מנהיגי הדור האחרון**
- א. בעקבתא דמשיחא יהיו רבי'ס כארבה לרוב – הם הם יעכבו את הגאולה – יגרמו פירוד לבבות ושנאת חנם ומרות רעות – מאוד צריך לדקדק אם הרבי הוא משורש רחמנים או משורש פורה ראש ולענה ..... ק"ח
- הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע**
- ב. נבואת הבעש"ט הנ"ל קצת בנוסת אחר: יהיו הרבה רבי'ס רמאים כמו עלי האילנות – הסימן להכיר צדיק אמת אם נוהר משקר עד קצה האחרון – צריך תפלה הרבה להנצל ממנהיג שקר ..... ק"ט
- ג. עוד מהנ"ל ..... ק"ט
- היכל הברכה**
- ד. נבואת הבעשט"ק בשינוי קצת – יהיו רבי'ס הרבה כמו יאק מאק – רוב צרות ישראל בא על יריהם ..... ק"ט
- בשם הבעשט"ק זי"ע**
- ה. קודם ביאת המשיח יהיו רבי'ס רשעים גמורים – דהע"ה התפלל שהשי"ת ישמור נפשות חסידיו מהם ..... קכ
- ו. בס' ארץ החיים מביא דברים הנ"ל מהרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זי"ע ..... קכ
- ז. דברים הנ"ל מהרה"ק הנ"ל בשינוי קצת ..... קכ
- היהודי הקדוש זי"ע**
- ח. משיח צדיקנו ישלח מעל פניו הרבה חסידים עם מלכיהם בראשיהם שילכו לקראתו – לא יועיל טענת החסידים שטעו בו, כי צריך להתפלל ע"ז כל ימיו – יותר עבודה הוא להיות מחובר לטהור מלהיות טהור בעצמו ..... קכא
- הרה"ק הנ"ל**
- ט. גנת מאוד שראה ברוח קדשו דגם הענין של רבי'ס יתקלקל ומה יעשו ישראל ..... קכא
- נבואת הרה"ק מרוזין זי"ע**
- י. בעקבתא דמשיחא ירד אש מן השמים לנביאי הבעל, ויהיו נסיונות גדולים ועצומים – אני מודיע זאת למען תדעו להזהר ..... קכב

השלמה על דברים הנ"ל

- יא. המקרב רחוקים ומרחק קרובים בידוע שהוא מנהיג שקר ..... קבב
- הרה"ק מרוזין
- יב. כימיו: גם הצדיקים תמהין מה פעל אל – כימינו יאמר, המנהיגים הם הגורמים התשכות הגדול ..... קבב
- הרה"ק ר' שמואל מסלונים זי"ע
- יג. מדרש: לפני הגאולה תרד אש מן השמים לצדם של הפורקי עול – זה יהי הכירור האחרון שלא יתבטלו בני הכשרים אפי' בפני מופת זה ..... קבב
- הרה"ק מלובלין זי"ע
- יד. בעון המנהיגים שכל אחד אומר אני אמלך נידחת הגאולה ..... קבב
- הרה"ק מראפשיץ זי"ע
- טו. קודם הגאולה יהיו ראשים שהס"מ ירכב עליהם – לא יהיו ניכרים – בהכרח להכניע א"ע קבב
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- טז. רב העיר עם אשה נכרי' (מינות) ויאמרו אחריו אין קדוש כמוהו ..... קבב
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- יז. כל האדמו"רים יסעו ביחד עם הבעל דבר על קרון – ביקש מבניו שלא יעזרו לדחוף הקרון קבב
- הרה"ק ר' דוד מלעזוב זי"ע
- יח. כדור האחרון יהיו רביס שיסעו בשב"ק – בהכרח ילכו לקבל פניו מפני פיקוח נפש – ביקש מבניו שלא יעזרו להם עכ"פ ..... קבב
- הרה"ק בעל אור המאיר זי"ע
- יט. אפי' צדיקים יהי' להם נסיונות באמונה – העצה לפרסם שאני אמרתי זה מראש ..... קבב
- הרה"ק מהרי"י מאוסטראה זי"ע
- כ. בעקבתא דמשיחא יתפשט האפיקורסות אצל רבנים יותר מפשרי עם – הפשוט יבזה את הרב שנכנס בו אפיקורסת ..... קבב
- הרה"ק מקאצק והרה"ק מלעכוויטש זי"ע
- כא. אפי' רביס יהיו צריכים רחמים שלא יפלו למינות – זהו חבלי משיח שיצמח אצל כ"א צד מינות ..... קבב
- הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע
- כב. אפי' הצדיקים יהיו נבוכים באמונת המשיח מרוב ההסתור ..... קבב
- כג. דברים הנ"ל בשינוי קצת ..... קבב

הרה"ק הרי"ם מגור זי"ע

כד. אם יהיו מנהיגים לפני הגאולה שינטו מדרך השי"ת לפי פשוט, לא ישמעו להם ..... קבו

עוד מדרה"ק הנ"ל

כה. אפי' לבושי בגדי לבנים יקשה עליהם האמונה ..... קבו

רוה"ק מהגר"א מוה"לנא זי"ע

כו. עון הדור של עקבתא דמשיחא יהי' שיעמידו דיינים ופרנסים שאינם הגונים – יתגבר החוצפא

אף בזקנים וגדולי הדור – יתחייבו כלי' בעון החנופה – אך הקב"ה ירחם עליהם כי לא עשו רק מחמת יראה מבעלי אגרופין ..... קבת

החתם סופר זי"ע

כז. בעקבתא דמשיחא יעמדו מנהיגים לישראל בעלי זרוע מהערב רב ויש סכנה שלא יזכר שם

ישראל עוד, אך קיום היהדות יהי' ע"י שלא יגורו מפניהם אם יאמרו נגד התורה וקבלת האבות ..... קכב

עוד מהנ"ל

כח. א' מזמני הגאולה היותר בטוחים כשישראל הם בתכלית השפלות שאין למטה ממנו, וזה ע"י

שפלות המנהיגים, וע"י יביט פני משיחנו ..... קל

רביה"ק מסאטמאר זי"ע

כט. אם החת"ס אמר כן בימיו אנו מה נענין אבתרי' – ע"י התמורה הגדולה אין עצה אחרת רק

לזכות אל הגאולה ..... קל

קדושת יו"ט

ל. משרע"ה צפה חכלית השפלות של דורות האחרונים עם מלכיהם בראשיהם ונתיירא מאוד,

הקב"ה נחמו שאדרכה עי"ז יצמח ישועה גדולה ..... קלא

הגש"פ מדר"י ט"ב

לא. הרבה מנהיגים אשר בדור הקדום היו נחשבים עוד לעובדי ע"ז בדור הזה נעשו מנהיגים

ורביים ..... קלא

משכיל א"ד

לב. הדור של עקבתא דמשיחא יהי' עני ודל ממנהיגי אמת – המנהיגים הרעים גורמים שכחת

התורה – עבור להגדיל ביתם ולחזק כסא ממשלתם מתעים את העם ..... קלב

מכאן עד סוף הפרק הוא מרביה"ק מסאטמאר

לג. המנהיגים הרעים גורמים מכשולות היותר גדולים ..... קלג

לד. פני הדור של קודם ביאת המשיח ..... קלג

לה. אף המנהיגים הכשרים יראים מהשפעת העולם ..... קלג

לו. אין כבוד ד' וטובת הדור לנגד עיניהם ..... קלג

קמור	אות
קלד	לז. המנהיגים גורמים כל המכשולות
קלד	לח. הגדולים מושכין את הדור לשיטת הערב רב
קלד	לט. אנשים ריקים נעשו מנהיגי הדור
קלד	מ. עכשיו בעוה"ר הדל הרועה מלהנהיג, כי הדור מנהיגין אותו לדעתם – בזמן כזה צריך להתבונן בדרכי האבות
קלח	מא. לולא הגדולים הי' מציאות להציל רבים מישראל
קלח	מב. הבע"ד לעת זקנותו נתחכם ומפתח רק להמנהיג להכשיל על ידו יתר העם
קלח	מג. כל המנהיגים עיניהם אל הדור, ועי"ז נשפעים מדעות כוזבות
קלו	מד. ע"י עון הדור נענשין בסמיות עינים אף המנהיגים הכשרים
קלו	מה. תפלת יעאצ"ה על דורינו: אע"פ שהגדולים יפלו בשכחת התורה, ישארו עכ"פ יהודים פשוטים לפליטה
קלו	מו. בדור האחרון לא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, רק מדורות הראשונים
קלו	מז. נבואת ישע"י על דורינו "שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שוחד"
קלו	מח. הוי רועי ישראל

* * * * *

פרק ז: מנהיגי הערב רב והסט"א

בו יבואר מהוזה"ק ומהאריה"ק ומהבעשמה"ק ותלמידיו הק' שבאהרית הימים יהיו רוב המנהיגים והראשים מהע"ר, וסימנים איך להכירם, וגודל החיוב להתרחק מהם ומהמונם, והצורך להתפלל להנצל מהם, וביאורים רבים בענינים אלו.

זוה"ק, בראשית

א. חמשה מיני ערב רב יש וסימנם נג"ע ר"ע – ה"עמלקים" המה הראשים בגלותא וחומסין את ישראל – ה"גבורים" המה הבונים בתי כנסיות ובתי מדרשות לא לש"ש רק להגדיל שמם וגזולין את ישראל

"כתב פז" ביאור על הוזה"ק מבעה"ט שיר בר יוחאי

ב. המתמנה על הציבור ומנהיגם כרחמים בידוע שנשמתו מכנסת ישראל, אבל המתמנה בכלי חמס נשמתו משורש נחש – הבונים מוסדות התורה לקנות להם שם ולהתגבר כזה על העם למשול עליהם ביד חזקה, המה ה"גבורים" מחע"ר

- זוה"ק, פנחס
 נ. בזמן שהע"ר הם ראשים על ישראל כאילו שולטין על הקב"ה ..... קלח
- זוה"ק, פנחס
 ד. יותר מעכבין את ישראל בגלותא הע"ר מהאזה"ע ..... קלח
- תיקוני הזוהר
 ה. כל טוב שעושין הע"ר עושין רק לתועלת עצמן ..... קלח
- תיקוני הזוהר
 ו. אוי להם לישראל כאשר הע"ר הם הראשים ..... קלח
- הגר"א מווי"נא זי"ע
 ז. הע"ר דבוקין מאוד בישראל ולא יהי' הגאולה עד שיתכררו מישראל ע"י קושי הגלות – ביאור ה' מיני ע"ר – המה ראשי ישראל בגלות וגורמים כל הצרות ..... קלט
- ליקוטים מהגר"א מווי"נא זי"ע
 ח. יראי חטא ימאסו בעיני הע"ר רהן ראשין בגלותא ..... קפ
- הע"ר קופצים להורות אע"פ שלא הגיעו להוראה לעשות להם שם גדול ..... קפ
- י. כל עזי פנים ורשעים שכדור הן מהע"ר ..... קפ
- יא. רוב מתתקע"ד דורות הם עכשיו בעקבתא דמשיחא ..... קפ
- הגר"א מווי"נא זי"ע
 יב. ביאור ה' מיני ערב רב – לא יהי' הגאולה עד שיעברו מן העולם ..... קסא
- עוד מהג"ל
 יג. עוד ביאור מחמשה מיני ע"ר ..... קסא
- בני יששכר
 יד. אותן העומדים כלי חמס על ישראל המה משורש עמלק – זה גמר הכירור להפריד הטוב מן הרע ..... קסא
- תולדות יעקב יוסף
 טו. מחמת שהיו ישראל מופרשין מן הע"ר באכילה שלא אכלו מאכל א', ובתפלה שהתפללו בפני עצמן, לכך עשו את העגל – התיקון לזה לדורות להתפרד מאתם ויעשו להם ביהמ"ד בפ"ע, גם לא לאכול עמהם ביהד – הע"ר מתאווים למנהיג שיהי' עמהם תמיד במאכל ובתפלה, ומתמנים בשביל כסף שנותנים – גם אוספים כסף וזהב ע"י הרבנות למלאות חסרונם – הס"מ התחכם שאינו מפתה את כ"א רק מעמיד שוחטים ושליח ציבור מכת דילי ועי"ז נכשלים כל העם בטריפות ובתפלה ..... קסב

- הרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע
 טו. יש רועים של הסט"א וכופין אנשים לתחות שיעבודייהו – עיקר מלכותם הוא ע"י עזות, והעצה להנצל מהם הוא ג"כ ע"י עזות לעמוד נגד עזותם ..... קמ"ד
- עוד מהרה"ק הנ"ל
 יו. יש רב דקליפה, הוא גדול ותקיף לפי שעה, אך אין לו קיום כלל ולבסוף כלה ונאבד .... קמ"ד
- האור החמה
 יא. אף הנולדים מזרע ישראל יתרמי ששורשם מעמלק – כן מבואר גם מהרמב"ם – והוא עפ"י סוד הגלגול ..... קמ"ה
- דברי חיים
 יב. רוב הרבנים והחסידים והבע"ב שבדור המה ע"ר – כל מעשיהם בשביל כבוד וממון לשרוד על הציבור ..... קמ"ה
- ויואל משה
 כ. כבר כתב כן גם האריז"ל על דורו שרוב הדור הוא מהע"ר – אנו מה נענין אבתרי' בדור הזה – מי יודע אם נשאר אחוז א' שומרי תו"מ ומאמינים כראוי ..... קמ"ה
- הרה"ק מציע שינוב זי"ע
 כא. ביאור בדברי הזרע קודש עפ"י ד"ח הנ"ל: אף שרואים בהע"ר דברים טובים כמו תורה וד"א ושלו', אעפ"כ מוכרחים למאוס בהם, כי הוא זמן הבריור – זהו הבחירה והנסיון בימים האלו ..... קמ"ו
- הרה"ק מקאמארגא זי"ע
 כב. רוב הדור וראשים שלהם הם ע"ר – משה בא בעיבור אחת לנ' שנה שלא יטעו ראשי הע"ר את ישראל ..... קמ"ו
- עוד מהנ"ל
 כג. רוב הדור וראשים שלהם הם ע"ר – משה הוצרך להתגלגל בכל דור כמו האריז"ל והבעשטה"ק ..... קמ"ו
- ש"חן הטודור
 כד. כן מקובל גם מהבעשטה"ק שקודם ביאת המשיח יהיו רוב מנהיגים וראשי העדה מהע"ר – כ"א צריך ליפחד שלא יהי' בכלל הע"ר – עכשיו הוא גמר הבריור של כל הגלגולים ..... קמ"ו
- הבעשטה"ק זי"ע
 כה. נגד כל צדיק נבדא איש משידין יהודאין כדי שיהא הבחירה חפשית ..... קמ"ח
- עוד מהנ"ל
 כו. לכל צדיק אמת יש נגדו מנהיג שקר אין בו ממש, אלא משתרר על הבריות ויש לו תקיפות גדול ועי"ז הבחירה חפשית ..... קמ"ח

- אות
- עוד מהג"ל
- בז. הצדיק שמעמיד הס"מ הוא נעשה רבי וגדול הדור כרי שיהי' זה לעומת זה נגד הצדיק אמת קפמ
- כח. הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע
אם זכה מאירין עיניו מן השמים להכיר את הצדיק האמת – מי שנשתנה לגרועותא אחר שעלה לגדולה סימן שהוא מהספ"א ורחק תרחקנו ..... קפמ
- כט. הרה"ק ר' אליעזר מקאמרנא זי"ע
יש צדיק דקדושה ויש צדיק דקליפה, הסימן להבחין בינותם: הצדיק דקדושה ותלמידיו מדקדקים בכל מצות ושומרים עצמם ממדות רעות ועוסקים רק במדות טובות ובמעש"ט, והצדיק דקליפה ותלמידיו כל עשיותם בקלות ולעול ולמשא ומתנהגים במדות רעות ... קפמ
- היכ"ה הברכה
- ל. כמו שיש צדיק אמת כן יש קלה כנגדו מהספ"א מלוכב בכרכה – הם רבים מאוד – ורבים מעמי הארץ נמשכים אליו ..... קג
- בשם הבעשט"ה זי"ע
- לא. אותו צדיק שמעמיד הס"מ הוא נראה לעיני הבריות יותר צדיק מהצדיק אמת ..... קג
- זוהר חי
- לב. רב ורבי וגדול הדור מהספ"א ..... קנא
- בשם הבעשט"ה זי"ע
- לז. כל מה שיש בקדושה יש כנגדו ממש להספ"א, צדיקים, רבנים, שוחטים, חזונים, בעלי בתים, חסידים, פרושים, יראי ד' ..... קנא
- דברים הגי' בשם הרה"ק מסאמוב זי"ע
- לח. הקדושה נכנעת לפני הספ"א ..... קנא
- מכאן עד אות נ"ד הוא מהרה"ק מקאמארנא זי"ע
- לח. כל תשוקת הע"ר לקפוץ בראש – הרה"ק מסאמוב: כל מה שיש בקדושה יש נגדו בספ"א – הצדיקים כפופים לפני הספ"א כי דרכם צלחה – הבעשט"ה זי"ע: יש מפורסמים שמפרסם אותם הס"מ – ראש דספ"א עולה לגדולה פתאום, אבל ראש דקדושה לאו בשעתא חדא – הרה"ק מלוכלין כהאי פחדא יתיב שמא אינו צדיק – כל צדיק צריך לבקש רחמים על עצמו, וכן כ"א צריך לבקש רחמים שיתקשר לצדיק אמת וינצל מראשי הע"ר ..... קנב
- לח. תאוה להיות רב ורבי הוא מקליפת נוגה ..... קנג
- לח. הע"ר אומרים נתנה ראש – צריך להתפלל הרכה שלא ימשך אחריהם שלא יפול לצרה עמוקה בלי תקומה – הרה"ק מזידיטשוב זי"ע הי' מפחד מאוד שמא הוא מקליפת נוגה ..... קנג
- לח. קליפת נוגה הוא קשה מאוד וסובר שהוא צדיק ואין כמוהו ונקרא טמא ומטומא ..... קנד

- למ. נגד הצדיק יש רמאי שד יהודי עושה נפלאות מצד קליפת נוגה כדי שיהא הבחירה חפשית – אם אתה מעורב טוב ברע תמשך אליו ..... קנה
- מ. יש מתגאה ועושה עצמו אלוה – רוצה להכניע הכל תחתיו – סוכר שהוא גאון עולם ורשכבה"ג ומהפך דברי אלקים חיים – יש בו כל סימני טומאה ..... קנה
- סא. גאווה להשתרר ולהכניע תחתיו כל הצדיקים הוא ע"ז – המשתחוה לו כמשתחוה לע"ז ... קנה
- מב. מנהיגי הסט"א אומרים אני ואפסי עוד ..... קנה
- מג. המתגאה וסובר אין כמותו בכל העולם סי' שהוא מקליפת נוגה ..... קנה
- מד. גאווה להיות רב ורבי רוב קליפה זאת מצוי בין הלומדים ..... קנה
- מה. המיצר לישראל נעשה ראש דקליפה ..... קנה
- מו. מטעה עמו הע"ר שנתדבקו בו ..... קנה
- מז. שירין יהודאין גוברין בעולם ..... קנה
- סח. הקליפה של שקר גוברת מאוד ..... קנה
- סמ. צריך תפלות גדולות שלא לטעות אחרי מנהיגי הס"מ שהוא עשאו וסמכם ..... קנה
- נ. צדיק א' בעיר יכול להכניע ראשי הע"ר המתנהגים בהתנשאות שוא ..... קנה
- נא. השי"ת בעצמו מתפלל הצילה נפשי משפת שקר של שד יהודי ..... קנה
- נב. אם אין לו יראה הפנימיות והוא רב ורבי הוא מקליפות נוגה ..... קנה
- נג. הבטחה מהשי"ת כי ראשי הע"ר העושיין עצמן אלהות רב ורבי, יהיו כמו עץ ואבן ולא יפעלו אצלם שום דבר ..... קנה
- הרה"ק ר' אליעזר מקאמרנא זי"ע**
- נד. היצר מפתח לאדם להתנהג בפרישות ולעסוק בתורה יומם ולילה ובאמת הוא מקליפת נוגה – והסימן בזה כשיסבור שאין כמותו בכל העולם וכולם ככהמות נדמו לפניו – אין לפרוש מן הבריות אלא כשאין הולכים בדרך ה' ..... קנה
- אוצר הסיפורים**
- נה. מעשה נורא מחסיד א' שנתפס לרשות הסט"א וניצל בזכות רבו הקדוש ר' מענדילי מרימנוב זי"ע ..... קס
- הרה"ק מהר"ש מבעלז זי"ע**
- נו. פע"א בא אליו רבי מפורסם מהס"מ – הודה אח"כ לד' שניצול ממנו ולא עשה עמו שום התחברות ..... קסא
- נז. מעשה נורא מרבי א' שהי' מהסט"א ובא אצל הרה"ק מצאנו זי"ע לתיקון ..... קסא
- מכאן עד סוף הפרק הוא מריבה"ק מסאטמאר זי"ע**
- נת. בין מרביצי תורה ברבים ישנם צדיקים וישנם עמלקים ממש וא"א להבחין ביניהם ..... קסב

עמוד

אות

קסב	ממריביצי תורה ברבים שהם מזרע עמלק סובלים כל הצרות	נ.ט.
קסג	אסור להכניע עצמו לפני הערב רב	ס.
קסד	משה רבינו התפלל, שהשי"ת ימנה המנהיגים עד ביאת המשיח ולא יתמנו ע"י הערב רב	ס.א.
קסה	משרע"ה התפלל על הדור האחרון, שהקב"ה בעצמו יהי המנהיג ולא יהי כלל מנהיגי בשך	ס.ב.
קסו	ידם	ס.ג.
קסז	אהרן כחר יותר לעשות העגל, מלהיות מנהיג ע"י הערב רב	ס.ד.

* * * * *

פרק ז: בדור האחרון אין מנהיגים, רק הקב"ה הוא המנהיג

בו יבואר מכמה פסוקים ומאמרי חז"ל שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים אמיתיים בישראל ורק הקב"ה בעצמו יהי המנהיג וישגיח על בני.

קפד	קטעים קצרים מפסוקים ומחז"ל שבדור האחרון לא יהיו מנהיגים בישראל	א.
	מדרש תלפיות בשם אבכת רובל	
קפז	בדור האחרון לא יהי לא מלך ולא נשיא לא ראשי ישיבות ולא גאונים לא רועים נאמנים ולא בעלי השם – דברים נוראים שיהיו בזמן ההוא	ב.
קפח	אוהחה"ק	
קפח	נבואה שיכרת מישראל נבואה ורוה"ק – אין קללה כזה – אוי לרורות שטעמו כוס המר הזה	ג.
	עוד מהג"ל	
קפח	אין קללה כהעדר הנבואה – היא שנתקיימה בזמן הזה	ד.
	מכאן עד סוף הפרק הוא מרבידה"ק מסאטמאר ז"ע	
קפח	משרע"ה התפלל שיפקוד השי"ת מנהיגים טובים עד סוף כל הדורות, אבל הקב"ה לא השיבו על הדור האחרון, כי באמת אין לנו כלל מנהיגים עכשיו – הטעם שאין הקב"ה מעמיד מנהיגים עכשיו מפני שממתינים כבר על משיח – אחר ביאת המשיח יתגלה הטעם של גודל השפלות	ה.
	מצב הדור האחרון מרבידה"ק מסאטמאר ז"ע	

ו. משרע"ה כבר צפה על הדור האחרון שלא יהיו בו מנהיגים – גם חז"ל כבר ציירו לנו פני הדור של עכשיו – גם יש קפיטל שלם ביתחוקאל ל"ד בגנות רועי ישראל של עכשיו – כי יש חיוב לידע ולהודיע זאת כי היכא דלא ליגררו אבתרייהו – אין עכשיו למי לפנות לא בגשמיות ולא ברוחניות – גם אאע"ה ראה הדורות הללו שלא יהי בהם מנהיג, וצעק מאוד איך יתקיימו,

- והשיב לו הקב"ה אני אהי' המנהיג בדור האחרון ועלי יסמוכו – לא נניח להנהיג עצמינו משום איש רק מהקב"ה – כשסתלקין הצדיקים הקב"ה משגיח יותר על בניו – זאת נחמתינו בעניינו . . . . . קסו
- ו. משרע"ה התפלל על הדרור האחרון, שהקב"ה בעצמו יהי' המנהיג ולא יהיה כלל מנהיגי בשר ודם . . . . . קסז
- ח. משה רבינו ע"ה לא מצא ממי לקבל מרות רק מהבוכה"ע – וכן בדורינו אין עוד צדיקים ממי לקבל מרות ואין על מי להשען רק על אבינו שבשמים . . . . . קסח
- ט. הקב"ה הראה לאאע"ה שברור האחרון לא יהי' מנהיג בשר ודם, רק הקב"ה בעצמו יהי' המנהיג ועי"ז יש קיום לישראל – יש לנו "מנהיג הדרור" טוב ובזכותו נוושע . . . . . קע
- י. עוד מענין הנ"ל, הקב"ה בעצמו הוא המנהיג שלנו – צריכין לידע זאת שהניחו אותנו ערום ויחף ואין לנו על מי לסמוך רק על הבוכה"ע לבדו . . . . . קע
- יא. בדור האחרון שאין מנהיגים בישראל, הקב"ה בעצמו משגיח שלא תשכח התורה מישראל . . . . . קעא
- יב. הקב"ה הראה לאאע"ה דורות האחרונים שלא יהיו מנהיגי אמת, וכל אחד יצטרך להתנהג לפי דעתו . . . . . קעא
- יג. עוד מענין הנ"ל, בזמן שאין מנהיגים מהוגנים, איש הישר בעיניו יעשה . . . . . קעב
- יד. עכשיו אין הנהגה כלל . . . . . קעב
- טו. בדור הזה שאין מנהיג אמת, צריכין ללמד לבני יודא קשת . . . . . קעב
- טז. בכל הדורות היו צדיקים שהיו מסייעין להבא לטהר, אבל עכשיו אבדנו הכל ולא נשאר מסייע רק אבינו שבשמים . . . . . קעג
- יז. לפנים היו הרבה צדיקים המסייעים להבא לטהר, אבל עכשיו אין שום מסייע רק הבוכה"ע קעג
- יח. בדורו של הרה"ק מראפשיטץ חי' להם מנהיגים לפי ערך הדרור, ועכשיו גם לפי ערך הדרור אין לנו מנהיגים . . . . . קעד
- יט. נבואה ע"י הדרור הזה: ימים רבים לישראל ללא אלקי אמת וללא כהן מורה וללא תורה . . . קעד
- כ. הרשיעה ד' כי גמר חסיד . . . . . קעד
- כא. מלחמת גוג ומגוג כבר התחיל – אין לנו עוד צדיקי אמת שיעזרו לנו רק הקב"ה הוא מנהיגינו – חשיבות גדול הוא מה שעוברין אותו מתוך חשיכה . . . . . קעה
- כב. היש"מ: אשרי לעינים שראו עינים שראו צדיקי אמת – בדור הזה אין יודעין כלל מה זה צדיקי אמת . . . . . קעה
- כג. הרבי היחידי בדור הזה: "הקב"ה" . . . . . קעה
- כד. אין לנו לא צדיק ולא נביא רק האמונה זאת . . . . . קעי
- כה. מדרש: כשסתלקין הצדיקים הקב"ה משגיח יותר על בני – בזאת ננחם . . . . . קעי

- כז. בזמן שאין מנהיגים בישראל, עומד להם זכות הקרבנות ..... קעו
- כח. נשארנו ערום ויחף ואין מי שישגיח על הדור ..... קעו
- כט. אם מאמינים בהקב"ה בזמן שאין צדיקים בעולם שיחזקו האמונה וממתנינים על ישועתו, הוא פלא גדול וגם הקב"ה יתמה על זה לעתיד לבא ..... קעו

* * * * *

פרק ח: איתפשטותי דמשה בכל דרא ודרא

בו יבואר כמה בחינות בהא דאיתא בתיקון"ז (תיקון ס"ט) איתפשטותי דמשה בכל דרא ודרא, דאף בדורינו השפל שאין עוד מנהיגים וצדיקים נגלים כמבואר בפרק הקדום, מ"מ ישנם צדיקים נסתרים, גם ניצוץ משרע"ה נמצא בכל יהודי המבקש האמת, ועוד כמה בחינות בזה.

יערות דבש

- א. כשאין הדור זכאי, הצדיק הוא טמיר ונעלם, ואין יודעים ממנו ואין נהנין מטובו ..... קעח

בני יששכר

- ב. בכל דור יש צדיקים גדולים, אך כשאין הדור ראוי הם מכוסים ואינם נודעים ולפעמים הם חוטבי עצים ושואבי מים ..... קעח

מכאן עד סוף הפרק הוא מרביח"ק מסאטמאר זי"ע

- ג. כל ת"ח יש לו ניצוץ משרע"ה, וכל הרשעים יש להם ניצוץ מדתן ואכירם – בדור האחרון הניצוץ משרע"ה אינו באיתגליא רק הסתר בתוך הסתר, אבל דתן ואכירם ישנם באיתגליא וחולקים על ד' ..... קעט

- ד. ישעי הנביא ניבא על הדור הזה שלא יהי' בו כלום, ולכאורה קשה ע"ז הלא אמרו וזרת השמש ובא השמש עד שלא שקעה וכו', אך התי' הוא דבדור הזה אין לנו עוד שום רפואה רק ביאת משיח צדקינו שהוא יהי' המנהיג ..... קפ

- ה. משרע"ה התפלל על עיקבתא דמשיחא שלא יהי' הוא בעולם, גם יסתלקו כל הצדיקים שיש להם ניצוץ ממנו, מי יגין על הדור, והתפלל שיחלש כוחו של עמלק ..... קפ

- ו. דוקא ת"ח הלומד תורה לשמה ע"ד האמת יש לו ניצוץ משרע"ה, אבל הלומד שלא ע"ד האמת הוא מושפע מהס"א ר"ל ..... קפא

- ז. מ"ש איתפשטותי דמשה בכל דור"ד, הוא דוקא בת"ח שאינו משנה מתורת הראשונים – אף באחרית הימים שההסתר גדול מאוד מתפשט כוחו של משרע"ה בתוך לבות בניי וכל מבקש האמת ימצאוהו ..... קפא

קמור	אות
ת. ככל דור ודור יש ניצוץ המזריח בלבות בני"ל לבל יטו אחר מנהיגי השקר . . . . . קמב	
ט. משרע"ה צפה ברוח קדשו שקודם ביאת המשיח יסתלקו אותם הצדיקים שיש להם ניצוץ מנשמתו וזה יהי' לטובת ישראל . . . . . קמב	
י. דורינו לא נחשב עוד לדור . . . . . קמג	

* * * * *

פרק ט: שכחת התורה

בו יבואר שמפורש בתורה ובנביאים ובדחז"ל בכמה מקומות שעתידה תורה שתשתכח מישראל ונתקיימה במילואה בדורינו השפל הזה וכמה ביאורים בענין זה.

פסקי תנ"ך המנבאים על שכחת התורה

א-ד. ארבעה כתובים הבאים כאחד המנבאים על שכחת התורה שעתידה תורה שתשתכח מישראל באחרית הימים כפי דרשת חז"ל (באות ה') . . . . . קמב	
שבת קל"ח	
ה. דרשת חז"ל מפסוקים הנ"ל שעתידה תורה שתשתכח מישראל . . . . . קמב	
מכאן עד סוף הפרק הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע	
ו. מה שאמרו עתידה תורה שתשתכח מישראל כוונו על הדור הזה . . . . . קמב	
ז. כי הוא זה . . . . . קמב	
ח. דברים נוראים מהווה"ק על הדור הזה; ווי להאי דרא – התורה תשתכח מכל הדור – העולם יתקיים רק בהבל פיהם של תשכ"ר – וכאשר יתגדלו תשתכח מהם התורה – ע"י התשכ"ר מתקיים כי לא תשכח "מפי" זרעו . . . . . קפו	
ט. מ"ש עתידה תורה שתשתכח מישראל קאי על הלב, אבל מהפה לא תשתכח לעולם, וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח "מפי" זרעו . . . . . קפו	
י. מדרש: בעקבתא דמשיחא יהי' רעב בעולם של שכחת התורה – יהי' ערבוכי'א גדולה ובלכול הדעת ולא יהי' דעת תורה אמיתית . . . . . קפו	
יא. אם אין זיון מדרכי הראשונים יש הבטחה כי לא תשכח מפי זרעו – ובכלל ההבטחה שלעולם ימצאו זרע ישראל שלא יזונו מדרכי אבות – אבל המבקש דרך התורה מדור הזה ודאי בא לידי שכחת התורה . . . . . קפו	
יב. עוד מענין הנ"ל – ההבטחה כי לא תשכח מפי "זרעו", הוא דוקא אם נקראים זרעם והולכים בדרכם . . . . . קמב	

אות	עמוד
יג.	כדור הזה של שכחת התורה א"א לידע מי שאומר דעת תורה בלבד, כי גם המנהיגים מושפעים מדעת הקהל..... קפח
יד.	כדור פרוץ הזה א"א לבורר הלכה ברורה, כי אין כל הדיעות ממקור א' רק מהשפעת הציבור ומפלגות שונות..... קפח
טו.	כח ההכרעה נאבד מאתנו כדור הזה..... קפט
טז.	כדור הזה שאין בו כירור הלכה וכל הרור אינו יודע איך להתנהג, אין עצה רק לילך בעקבות אבותינו ורבותינו..... קפט
יז.	אף שמסלפים גם דברי הראשונים, אבל למבקשי האמת ניכרים עקבותיהם, וע"ז באה ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו..... קפט
יח.	כדור האחרון לא יוכלו לידע הנהגה מן המנהיגים, רק מדורות הראשונים..... קצ
יט.	כל קיומינו כדור האחרון הזה הוא רק בכח ההבטחה כי לא תשכח מפי זרעו – נסים גדולים שנשאר עוד זכר מאומה הישראלית..... קצ
כ.	אף דברים הפשוטים מאוד נסתם מהדור הזה..... קצ
כא.	ענינים נוראים שנבאו הז"ל על דור הזה – כדור כזה א"א לידע על מי לסמוך..... קצ
כב.	במכה של שכחת התורה אין ניכר החסרון..... קצא
כג.	כשיבוא משיח צדקינו יתגלה לנו למפרע גודל שכחת התורה של דורינו..... קצא
כד.	החזרה"ל על חכמי דורו: הגיע היצר ברוב אנשי התורה ואינם רואים האמת – בימיו היו עכ"פ יחידים שראו האמת, אבל עכשיו חסרים גם אלה..... קצא

* * * * *

פרק י: שמחת דרך הבעש"ט"ק

בו יבואר שבדורינו נשתכחה לגמרי דרך הבעש"ט, גם מה שאמרו צדיקים עוד בדורות שלפנינו בענין זה.

א.	הרה"ק ר' שלמה זלמן מקאפוסט זי"ע דרך הבעש"ט לא נמשך רק ק"ג שנה, וכעת נפסקה..... קצב
ב.	שומר אמונים כן אמר גם הרה"ק מצאנו זי"ע..... קצב
ג.	הרה"ק מראפשיטק זי"ע דרך החסידות אינו בטוח עוד מתקלה וצריכין לשוב ללימוד התורה..... קצג

קמור

אות

- הרה"ק מצאנו זי"ע
- ה. דרך החסידות פושט צורה ולובש צורה והעיקר בימינו לימוד התורה"ק. קצו
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- ת. דרך החסידות ה"י כהוראת שעה ולא לדורות עולם. קצו
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- ו. דרך החסידות ירד רק לתקופה של ק"ג שנה. קצו
- מכאן עד סוף הפרק הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע**
- ז. דרך הבעש"ט נשתכח לגמרי ברור הזה. קצו
- ח. אין יודעין אפילו מה ה"י דרך הבעש"ט. לא יזכר ולא יפקד. קצו
- ט. רוב הדרור אין יודעין אפי' עד כמה מרוחקין מדרך התורה ומדרך הבעש"ט. קצו
- י. ביאור מ"ש באגרת הבעש"ט"ק, אימת קאתי מר לכשיפוצו מעיינותיך חרצה – ודאי שבזמנינו א"א להשיג מדרגה זו לאפוקי מדעת השוטים – הדברים נאמרו על דורו של הבעש"ט שה"י אז פקידה להגאולה, אבל עתה כבר חלפו זמנים אלו. קצו
- יא. המסיתים והמדיחים מדברים סרה על תלמידי הבעש"ט שהיו מצדיקים את הרשעים – זה שקר וכזב כי רק בינם לבין קונם לימדו זכות, אבל כפני העם היו קנאים גדולים – רשעים ואפיקורסים היו מרוחקין מהם בתכלית הריחוק. קצו
- יב. כל הנ"ל לא נצרכא אלא בסתם רשעים שיש מקום ללמד עליהם זכות, אבל במינים וכופרים כהציונים אסור ללמד עליהם זכות אפי' בינו לבין קונו, וצריך ללחום כנגדם בכל תוקף ועוז. קצו
- יג. כת הש"ץ התעטפו בזוה"ק ובכתבי האר"ל, והאפיקורסים בזמנינו מתעטפים בדרך הבעש"ט. קצו
- יד. אם אין דעת דרך הבעש"ט מנין. קצו
- טו. מאת ד' היתה זאת, כי תורת הבעש"ט ישאר רק בתורה שבע"פ – המעט שנכתב ה"י רק לתלמידים השומעים. קצו
- טז. התניא כתב בפירוש בליק"א שלא כתב ספרו רק לתלמידיו. קצו
- יז. כן הוא בכל ספרי תלמידי בעש"ט. קצו
- יח. בספרי תלמידי הבעש"ט צריך בינה יתירה אם ימצא דבר המגיע אליו לשרש נשמתו. קצו
- יט. הסיפורי מעשיות שמספרים ומדפיסים, רובם ככולם שקרים וכזבים. קצו
- כ. כשיבוא משיח יתגלה לנו גם תורת הבעש"ט"ק. קצו

פרק יא: עגל הציונות והמדינה

הפרק הזה נחלק לב' חלקים, חלק הא' כולל ליקומים נגד הציונות והאגודה מל"ו צדיקי הדור זי"ע, שהיו טרם הקמת מלכות המינות - חלק ב', כולל ליקומים מדברי רביה"ק מסאטמאר זי"ע.

חלק א' מפרק יא

המהר"ל מפראנ זי"ע

- א. השלש שבועות הם ביהרג ואל יעבור .....
- ב. הג' שבועות הם ג' גזירות לעמידת הגלות - השינוי בזה מסוכן מאוד מאוד .....
- ג. אם יערכו מלחמה בגלות יפלו בחרב .....
- ד. לא יערכו מלחמה מפני אהבת א"י .....
- הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע
- ת. אפי' אם כל האומות מסכימים חלילה לעבור על השבועות כי יגלו ממנה שנית ח"ו .....
- ו. הישמח משה זי"ע
- ז. אותן הדוחקין הקץ מאריכין את הגלות - רוח"ק הופיעה בבית מדרשו .....
- רוח"ק מרבינו החת"ם זי"ע
- ח. כמו שהי' נסיון במצרים שלא לצאת לפני הזמן ועמדו באמונתם, כן יהי' נסיון זה באחרית הימים בימי חבלי משיח - הזהיר מאוד לעמוד בנסיון .....
- עוד מהג"ל
- ת. ע"י יום השבת סמך נבוכדנצר על ירושלים שחסייעוהו להקיא את ישראל מתוכה, כי אף שהארץ אינה מקיאה על שאר עבירות, אבל אינה סובלת חילול שבת .....
- הגה"ק ר' אברהם מסאטמאר בעל אבני נזר זי"ע
- ט. כל הצרות באים מחמת הציונים .....
- הרה"ק ר' אברהם יושע פריינד מנאסויד זי"ע
- י. דרשה קודם תפילת נעילה: נישט ווייל זיי זענען ציוניסטען זענען זיי רשעים, נאר ווייל זיי זענען רשעים זענען זיי ציוניסטען .....
- יא. דרשה קודם תקיעת שופר: די ציוניסטען פתם פת עכו"ם, יינם יין נסך, אסור להתחתן עמהם .....
- יב. דרשה לפני כל נדרי: ציוניסטען ימח שמם, כל נדרי .....
- הרה"ק ר' אהרן ראטה זי"ע בעל שומר אמונים
- יג. הציונים מפקירין דמן של ישראל כדי להשיג מדינה .....

אות

עמוד

יד.	נס שהציונים אין מצווים להניח תפילין.....	רד
טו.	התרחקות מספק מלה של לשונם הטמא.....	רד
טז.	תשובה על מלה אחת עברית.....	רד
	הגה"ק בעל חזון איש זי"ע	
יז.	השואה האיזמה הי' עונש על העברה על השבועות.....	רה
יח.	הערביים יבערו את הציונים.....	רה
יט.	למה קשה כ"ב הבלבול מהמדינה.....	רה
כ.	ע"י המדינה אפשר להבין מעשה העגל.....	רה
כא.	חסדי ר' שטרודים תמיד במלחמות.....	רו
כב.	אמר תחנון בה' אייר להוציא מלבן של צדוקים.....	רו
כג.	נסים גלויים שיכולין עוד לאפות מצות בהמדינה.....	רו
כד.	הנטורי קרתא מתקנים חטא העגל.....	רו
כה.	המדינה תבטל לפני ביאת המשיח.....	רו
	הגה"צ ר' אלחנן וואסערמאן זי"ע	
כו.	הדבר ברור שתקיא הארץ אותם.....	רו
כז.	"המדינה" צרה היותר גדולה.....	רו
	הרה"ק ר' ברוך מגארלין זי"ע	
כח.	גאולה לא ע"י ציונים ימ"ש.....	רו
	הרה"ק ר' בנציון מבאבוב זי"ע	
כט.	גילה דעתו ברכים נגד האגודה.....	רו
ל.	רודי הרה"ק משינאווא הי' שורפן בהכל פיו.....	רו
	הגה"ק ר' חיים סאלאווייציק מבריסק זי"ע	
לא.	מטרת המדינה להמיר את ישראל.....	רה
לב.	יכול לישבע על זה.....	רה
לג.	ציונות: מכה היותר גדולה.....	רה
לד.	לע"ז ולא לציונות.....	רה
לה.	אסור להתייחד עמהם.....	רה
	הרה"ק ר' חנני' יז"ט ליפא מ"ב מסיגוט זי"ע	
לו.	מהכופרים לא יוצמת ישועה.....	רט
	הרה"ק ר' חיים צבי מ"ב מסיגוט זי"ע	
לז.	כל שומר נפשו ירחק מהאגודה ומהמונם.....	רט

קטו	אות
	הרה"ק ר' חנה האלבערשטאם מקאלישיץ זי"ע
רט	לח. ציונים, מזרחים, אגודיים, הכל אחד
רי	לט. דיעות כוזבות
רי	מ. כספך הי' לסיגים
רי	מא. קליפה דקה מן הדקה, עכשיו נתגלה
רי	מב. אם ישיגו מדינה לא יהי' להם מנוחה לעולם
	הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש זי"ע
ריא	מג. האגודה הרעו לנו יותר מכל רשעי ארץ
ריא	מד. בכל המפלגות יש מינות ומעכבים הגאולה
	הרה"ק ר' יחזקאל שרגא ה"ש משינאווע זי"ע
ריא	מה. ב"שמע ישראל" צריך לכפור בציונות
ריא	מו. יין "כרמל" הוא נסך
	הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלז זי"ע
ריב	מו. בברכת ולמלשינים צריך לכוין "ציונים ומזרחים"
ריב	מח. שלא עשני גוי "ציוני"
ריב	מט. בכל מוצאי יו"ט הכריזו שלא להתחבר עם הציונים והמזרחי והאגודה
ריב	נ. לא רצה להיטב עם רב מזרחי
ריב	נא. הבעל דבר מתאמץ מאוד להכנס בלבם של הרביס
ריג	נב. רואה אני את פניהם של המתחברים אל האגודה, איננו כתמול שלשום
ריג	נג. רביה"ק מסטאמאר: הרה"ק מבעלז הי' הראשון שהסביר לי גודל סכנת האגודה
ריג	נד. האגודה עושים חורבן באברכים
ריג	נה. רגז על אברך שהתפלל אצל האגודה
ריד	נו. מחה נגד האומרים שמסכים עם האגודה
ריד	נז. עוד מעט וסקלוני
ריד	נח. נבואתו על המזרחי והאגודה
ריד	נח. "עברית" שריפת נשמה וגוף קיים
ריד	ס. מלה אחת עברית, מטמא מבית ומבחוץ
ריזו	סא. להתרחק מיינס וממאכלם וממשתיהם
ריזו	סב. בגלל הציונות נדחה הגאולה
ריזו	סג. אם ישיגו מדינה יצטרכו היראים ליסע משם
ריזו	סד. סכנה גדולה ברוחניות ובגשמיות להיות תחת ממשלתם

אות	עמוד
מה.	ברור שהארץ תקיא אותם . . . . . רטו
מו.	הגה"ק ר' ישראל מאיר בע"ה החפץ חיים זי"ע הציונים הם מזרע עמלק . . . . . רטו
סו.	מחיית עמלק על הציונים . . . . . רטו
כת.	טעות הי' שלא לחמו עם הציונים במסנ"פ . . . . . רטו
סט.	לא הי' לו שייכות עם האגודה . . . . . רטו
ע.	משל נאה על האגודה . . . . . ר"ו
עא.	הרה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע מספר חדש על חורבן השלישי . . . . . ר"ו
עב.	ואני לא אראנו . . . . . ר"ו
עג.	לא יצא ידי חובת מחאה . . . . . ר"ו
עד.	הגה"ק ר' יודא גרינוואלד מסאטמאר זי"ע אל תאכו ואל תשמעו ל"אגודת ישראל" . . . . . ר"ח
עה.	סורו נא מאהליהם . . . . . ר"ח
עו.	הרה"ק ר' ישראל האנער מוויזניץ זי"ע ציונות קשה מנוצרות . . . . . ר"ח
עז.	הרה"ק ר' יוסף צבי דושינסקי זי"ע קטע ממכתב שכתב לה"י-ען" נגד מדינה יהודית . . . . . ר"ח
עה.	חוט השערה לפני הסט"א . . . . . ר"ט
עט.	הרה"ק ר' יוסף יצחק מליבאוויטש זי"ע אגודה, מזרחי, ציונים, כולם כאחד להכחיש את התורה . . . . . ר"ט
פ.	נחש הקדמוני כרוך על נס האגודה – בקרוב יתגלה קלונם הגה"ק ר' יצחק זאב מאלאוויציק זי"ע מבריסק . . . . . ר"ט
פא.	ברכת המינים קאי על הציונים . . . . . רב
פב.	האגודה הפכה את עורה . . . . . רב
פג.	תמה אנכי: איך לוקחים על עצמם רבנים לעך וראשי ישיבות לעך אחריות לרון דיני נפשות . . . . . רב
פד.	האגודה בלתי אל הממון עיניהם . . . . . רב
פה.	דמות "שקר" הראה להם על ראש האגודה . . . . . רב
פו.	מטרת המדינה לעקור את התורה . . . . . רכא
פז.	אף אילו ח"ו הי' "החפץ חיים" עומד בראשות "המדינה" היתה טרפה . . . . . רכא

אות	קמור
מח.	הגה"ק ר' משה יושע לייב דיסקין זי"ע אם לא יוציאו את הציונים מהכלל ישראל יתחרטו..... רכמ
מט.	הגה"ק ר' משה גרינוואלד זי"ע מחוסמ לא רצה לדבר עם רב שלימד זכות על המזרחי..... רכמ
צ.	הגה"ק ר' מרדכי לייב ווינקלער זי"ע ממאד גילה דעתו שלא להתאחד עם האגודה..... רכב
צא.	הרה"ק ר' מאטיל מסלונים זי"ע מדינה עפ"י תורה, למה הדבר דומה למי ששוחט חזיר..... רכב
צב.	הרה"ק ר' מנחם מענדל ה"ש זי"ע מפריסימיק קשה "אגודת ישראל" לישראל כספחת..... רכב
צג.	הגה"צ ר' מיכאל בער ווייסמאנדל זצ"ל כל הצדיקים אמרו שהשואה האיומה הי' עונש על העברה על השכועות – עצה היעוצה לוותר על ביקוש "מדינה"..... רכג
צד.	הרה"ק ר' שלו' דובער מליבאוויטש זי"ע מימות דור הפלגה לא ירדה טומאה כציונות..... רכג
צה.	אם ישיגו מלוכה יטמאו וישקצו אותה..... רכג
צו.	התבדלות הוא העצה היחידה..... רכז
צז.	האגודה הוא ציונות בצורה אחרת..... רכז
צה.	במשך הזמן תהי' אגודת ציונית..... רכז
צט.	הרה"ק מדרש"א אלפאנדרי זי"ע לא אזלינן בתר שמא רק בתר טעמא..... רכת
ק.	הרה"ק ר' שלו' אליעזר מראצפערט זי"ע אסור להתחבר להאגודה..... רכת
קא.	לא מחינו ככל הצורך ע"כ באה עלינו הצרה הזאת..... רכת
קב.	הרה"ק ר' שמחה ישכר בער מציענינוב זי"ע ידיהם דמים מלאו..... רכת
קג.	טומאת הציונות גרוע הרבה מטומאת אותו האיש..... רכו
קד.	מהראוי לעשותן כגוים גמורים לכל דברים..... רכו
קה.	להבדילם מעדת ישראל..... רכו
קי.	לפסוק עליהם דין אינו יהודי ממש..... רכז
קי.	אי איישר חילי הייתי מכניסם בכרכת ולמלשינים..... רכו
קיא.	נח נפשי' דאבא מאי תהוי עלן מהציונים..... רכו

קמז	הגה"ק ר' שמואל ראזענבערג מאנדסדורף זי"ע
קכ.	הציונות הוא נסיון האחרון טרם זריחת אורו של משיח.....
קכ.	הגה"ק ר' שמואל ענגיל זי"ע מראדאמישלע
קכ.	דרך האגודה מסוכן מאוד.....
קכא.	הגה"ק ר' שלמה זלמן עהרענרייך זי"ע משימלויא
קכב.	העונש של השואה, בשביל שלא מחינו כראוי.....
קכג.	הציונים הביאו אותנו לה"געטוי".....
קכד.	בלי ספק שתקיא הארץ אותם.....
קכה.	חלילה ליקח את א"י ביד חזקה כי מרה תהי' להם באחרונה.....
קכז.	אגודה אסורה כציונים ומזרחים.....
קכח.	האגודה התחברה אל הכופרים לבקש מלוכה.....
קכז.	הגה"ק ר' שאול בראך מקאשוי זי"ע
קכז.	מעט שהתחילה הציונות לא פסקו צרות מכל העולם.....
קכח.	מתולל הציונות, רצונו הי' שישתמדו כל ישראל ח"ו.....
קכט.	אין מקום שיש בו מינות כ"כ כמו בא"י.....
קכ.	איך אפשר שיצליחו והתורה העידה ולא תקיא וגו'.....
קכא.	דברי הגאון אהבת יונתן – הם כדמות נבואה על היום.....
קכב.	הרה"ק ר' שמואל צבי מאלכסנדר זי"ע
קכב.	האגודה: חורבן גדול ושמון נורא.....
קכג.	הרה"ק ר' שלום סאפרין זי"ע מקאמרנא
קכג.	חנני מצטרף בצירופא דרבנן לאסור איסור על האגודה.....

חלק ב' מפרק יא – כולל ליקוטים מדברי רביה"ק מסאטמאר זי"ע.

נבואה בתוה"ק ובדברי חז"ל

קכא.	נבואה בתוה"ק שיהי' מלכות המינות בישראל.....
קכב.	גם חז"ל כבר נבאו ע"ז שיהי' מלכות המינות בישראל.....
קכג.	גם בזוה"ק ניבא שיהי' ממשלה להערב רב – "המדינה הציונית" הוא ממשלת הערב רב – וגרוע הרבה מגלות בין האומות.....

כפירה הציונית

קכ.	כל קיום אותה המלוכה הטמאה הוא נגד התוה"ק באופן נורא.....
קכב.	ע"י רעיון המדינה המשיכו את בני" לכפירה נוראה דלית דין ולית דין ח"ו.....

עמוד

אות

- קכב. כל הצדיקים פחדו ורעדו מרעיון המדינה ..... רלג
- קל. האמונה בתוה"ק ואמונה במדינה זו, הם תרתי דסתרי ..... רלג
- קלא. הציונות מכריע את כל הפירצות. .... רלג
- קלב. ככל רגע שמחזיקים בהמדינה מעלים תרון אף ד' ..... רלג
- קלג. הכת ש"ץ לא הי' אפי' התחלה נגד ע"ז זו – רק השי"ת יודע אם ישאר עוד יהודי בא"י תחת ממשלתם ..... רלד

דגל מלכותם

- קלד. דגל מלכות המינות הוא מקור הרע והכפירה, ואינו דומה לדגלי אוה"ע שניתן להם כדור הפלגה ..... רלד
- קלה. בית שיש בו דגל זה אסור ליכנס בו, כי הוא מדור לכוחות הטומאה – מי ששומח עם דגל זה, הוא סימן שנכרת לגמרי מהקדושה ..... רלה

שלוש שבועות

- קלו. המדר"ף: הג' שבועות הוא ביהרג ואל יעבור ..... רלה
- קלז. אף אם האומות כופין במיתות משונות אסור לעבור על השבועות – חוץ מאיסור השבועה יש בו גם מינות וכפירה. .... רלה
- קלח. כל אחד מחיוב למסור עצמו להריגה שלא יחשבו עליו שהוא מודה בכפירה ר"ל אפי' אם אינו אמת כלל ..... רלז

הס"מ השר שלהם

- קלז. כל מדינה יש לה שר בשמים. והשר של המדינה הציונית הוא הס"מ ..... רלז
- קפ. הס"מ הוא המנהיג של הציונים, וע"כ עושים כמה דברים שכנגד השכל ..... רלז

חיילותיו של גו"מ

- קפא. מלכות המינות וחיילותיו ילחמו נגד המשיח ויעמדו בצד גו"מ ..... רלז
- קפב. הציונים עושים הכנה למלחמת גו"מ ..... רלז

לשונם הטמא

- קפג. החיוב לשרוף ולאבד מן העולם לשון הטמא הזה – תמי' עצומה על שומרי תו"מ שמטמאים את בנייהם בלימוד לשון הזה ..... רלז
- קפד. רוב הלשון הוא מלות הרשות מלשונות העמים – אין זה כלל כלשון הספרדים – הוא גרוע הרבה מס"ת שכתבו מין – וגרועו באלפים ורכבות דרגות משאר לשונות האומות ..... רלח
- קפה. הראשונים כמלאכים עשו חרם נורא על לימוד שפות זרות בא"י אף מה שמוותר מצד הדין רלח
- קפו. ק"ו שנכלל בחרם זה לשונם הטמא שאסור גם בלא"ה ..... רלש
- קפז. נורא ואיום! צ"ט אתוים בא"י עוברים על החרם ..... רלש
- קפח. אחד מי יודע ..... רלש

- קמט. פסק דין נורא! מוטב להשתחות לצלם מאה פעמים ביום מללמוד לשון זה ..... רלט
 קנ. גם על הבנות צריך להשגיח שלא ילמדו בכתי חינוך הלומדים עברית ..... רלט
 קנא. אם האשה למדה שפה זו בנערותה, יכולה לקלקל אח"כ כל הבית ..... רט

ה' אייר

- קנב. הדבר ברור שחז"ל היו קובעין יום זה לת"צ, שהוא גרועה הרבה יותר מהחורבן בגוף ובנפש רט
 קנג. בזירות הקודמים היו קובעין ע"ז מאח"תשעה באב"ס ..... רט

האגודה

- קנד. רוב גדולי ישראל התנגדו להאגודה מתחלה ועד סוף – ואף אותן המועטין שתמכו בה ה' רק
 מפני שהראו פנים כלוחמים נגד הציונות ..... רטא
 קנה. האגודה של עכשיו אינה כלל אותה האגודה ..... רטא
 קנו. האדמו"ר מגור כתב בעצמו שאסור להתחבר למפלגה שיש בה חפשים ולקבל מהם מתנה –
 האגודה דהאינדא התחברו לגמרי להציונים וכל חיותם מהם ..... רטא
 קנז. המחלוקה שהי' להם עם הציונים לא נתקיימה ועברו שלמא בהדייהו ..... רטב
 קנח. הגדולים לא נתנו הכשר על השם "אגודה" ..... רטב
 קנט. מה שתולים עצמם בהגדולים שיסדרו, הוא הוצאת לעז על שוכני עפר ..... רטב
 קפ. שינוי השם ..... רטב
 קפא. עם הציונים לא היו מתחשבים בשמים, רק האגודה גרמו כל הרעה ..... רטב

דין חברי הכנסת, והשתתפות בבחירות

- קפב. כל חבר הכנסת עובר על הרבה איסורים נוראים של יהרג ואל יעבור ..... רטג
 קפג. גם כל ההולכים אל הבחירות נעשין שותפין לכל האיסורים של יהרג ואל יעבור – חוץ ממה
 שעוברים על לפני עור – גם בעצם פעולת הבחירה כבר הוא מודה בע"ז הטמאה הלזו .... רטג
 קפד. כל חבר הכנסת צריך לישבע על קיום המלוכה ותוקיה ..... רטג
 קפה. הוא ממשלת ע"ז שאינם מאבדים ע"ז הישנים – ואדרבה מתקנים אותם וכונים עוד חדשים
 והוא ביהרג ואל יעבור – משרד הדתות שלהם הוא ע"ז גמורה ..... רטד
 קפו. כל חברי הכנסת עוברים ביהרג ואל יעבור שמשתתפים לע"ז ..... רטד
 קפז. האגודה התאמצה ליכנס במשרד הדתות שהמה עובדי ע"ז ..... רטד
 קפח. דינו של ה"כנסת" איסור חמור אף לעבור על פתחו, וכ"ש ליכנס לתוכו, ואף לראותו
 אסור ..... רטח
 קפט. אם הכניסה הוא באופן עילוי וחשיבות כמו חבר הכנסת, אז אסור ביהרג ואל יעבור ..... רמא
 קע. כל ההולכים אל הבחירות המה מודים בע"ז זו – ונעשים ג"כ שותפים בכל האיסורים
 הנ"ל ..... רמא

אות

עמוד

- קעא. כל חבר הכנסת הוא שותף גמור בכל חוקיהם וככל פרטי מעשיהם אף אם אינו שם . . . . . רפח
- קעב. מה שטוענים שהמדינה הוא "בדיעבד" הוא הבל וריק – כמו שאין שייך לומר בדיעבד על ע"ז . . . . . רמו
- קעג. בכל פעם נתברר יותר חומר האיסור . . . . . רמו
- קעד. כל דבריהם זיזופים ממש והבלים גמורים בלי טעם ובלי ריח . . . . . רמו
- קעה. כל הנ"ל הוא אחרי עיון ושיקול רב ויגיעה רבה – אני מוכן למסור נפשי בשביל האמת – העבירה היותר גדולה בזמנינו לילך אל הבחירות וצריך למסור נפשו ע"ז . . . . . רמו

חיוב מחאה נגדם

- קעו. עפ"י הלכה מחויב כאו"א לעשות כל מה שביכלתו כריב"ז בשעתו, להכריז ולהודיע שהציונים אין להם חלק ונחלה בקרב ישראל, ואין אנו אחראים למעשיהם . . . . . רמו
- קעז. חוב קדוש להכריז לפני האומות שאין הציונים מציגים הכלל ישראל . . . . . רמו
- קעה. מצוה על כל יחיד ורבים להפגין ולהתריע ככל אופן שיכול בכל עת ובכל מקום . . . . . רמו
- קעט. צריך לפרסם בגלוי שאין אנו רוצים במדינת ישראל שהוא מרידה במלכות שמים ובתוה"ק רמח
- קפו. המחאות: מן המצות הגדולות ביותר וצריכים לעשותם במסנ"פ ממש . . . . . רמח
- קפא. המחאה חיוב על כל אדם . . . . . רמח
- קפב. המבין את הענין צריך לזעוק זעקה גדולה ומרה . . . . . רמח
- קפג. בעוה"ר אין איש מוחה כרת וכהלכה – המחפה על הפושעים דינו ממש כדין הפושעים . . רמח
- קפד. מי שאומר על המחאות שהוא חיה"ש הוא ג"כ מהם . . . . . רמט

הציונים גרמו השואה

- קפה. השואה האיומה הי' עונש על העברה על השבועות – גלוי ומפורש ברחו"ל שעי' העברה על השבועות נעשין כהפקר ממש – רוב ישראל עברו על השבועות על כן הי' מה שהי' . . . . . רמט
- קפז. לא הי' שום גזירה אלא הותר דמס כהפקר ממש, והוא העונש המבואר בקרא רק על עון העברה על השבועות . . . . . רמט
- קפו. חרץ ממה שהוא עונש על השבועות, הרבו ג"כ במלשינות נוראה כדי להשיג מדינה, עד שגרמו למה שהי' . . . . . רג
- קפח. היו כמה הזדמנויות להציל אלפי יהודים, אבל הם חנקו כל אפשרות הצלה ואמרו רק בדם תחי' לנו הארץ – מעט מזה נתגלה במשפט קסטנר . . . . . רג
- קפט. עוד יבוא יום שיתגלה מעשיהם . . . . . רג
- קצ. כל הצרות והתלאות הי' אך בסיבתם – ומה שחושבים אותם כמצילים הוא כח הס"מ . . . . . רנא

המדינה מעכבת הגאולה

- קצא. המדינה מעכבת הגאולה בלי ספק – כל הלוקחים חבל בממשלתם הן המה המעכבים את הגאולה . . . . . רנא

קצנ. הס"מ מתאמץ בכל כחו לעכב את הגאולה, ולכן העמיד המדינה הציננות – צריכין נסי נסים להנצל ממנו הרבה יותר מהגס שנעשה לכה"ג ביוה"כ . . . . . רנא

המדינה תתבטל קודם הגאולה

קצנ. כל זמן שקיימת מלכות המינות א"א לביאת בן דוד – יה"ר שתכלה ע"י כח מלמעלה לא על ידי האומות . . . . . רנב

קצד. לא נמצא ע"ז שום חולק בש"ס . . . . . רנב

קצה. דרמב"ם: כשכל האומות יסכימו שלא יהי' שלטון לישראל, אז יגלה השיח . . . . . רנב

קצו. ברור כשמש, "תל אביב" תשרף קודם ביאת המשיח . . . . . רנב

קצז. כל הבנינים של המינים ישרפו ויחברו ע"י מלך המשיח . . . . . רנב

קצה. מי שמאמין שיש בורא לעולם לא יוכל להסתפק בזה . . . . . רנב

קצנ. כל זמן שיש עוד שרירי ופליט ממלוכה זו, לא יהי' ביאת המשיח – אני מתפלל תמיד להשי"ת שלא יהי' ע"י האומות . . . . . רנד

ר. זהו ברור שיהי' בטל ומבוטל ויתעקרו מן העולם כאבק פורח – צריכים רחמים וחסדים שלא יהי' ע"י האומות – יבושו ויכלמו כל הנהנים מהם . . . . . רנד

רא. נפלה נא ביד ד' וביד אדם אל אפולה . . . . . רנד

רב. צריך לפחד מאוד מזה, שלא יהי' ע"י האומות . . . . . רנד

רג. בשנת תשי"ח: מי האמין שהמדינה תקיים עשר שנים – עתידה להתבטל כעפרא דארעא . . . . . רנד

אשרי אדם מפחד תמיד

רה. מי לא יירא ולא יפחד מחרב נוקמת נקם ברית של תורה . . . . . רנה

רה. חיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק על העונשים האיומים המבוארים בקרא . . . . . רנה

רו. מורי ורבותי: כל זמן שאותה המלוכה קיימת צריכים לרחמים גדולים . . . . . רנה

רי. בכל יום שאינו מתקיים העונשים המרים על דחיקת הקץ הוא נס גדול . . . . . רנו

רה. צריכין לנסים גדולים להנצל מהעונשים הקשים – גם בדרך הטבע הוא סכנה גדולה – השי"ת מאריך אף וגבה דילי' . . . . . רנו

רז. א"י שיהי' כלי', אבל צריכין לרחמים גדולים, דמי יודע מה ממתין עוד עלינו . . . . . רנו

מלחמה

רי. בזמן הזה אין מקום למלחמה וכיבוש עפ"י דעת תוה"ק . . . . . רנו

ריא. מי שכופה את ישראל למלחמה בזמן הזה הוא רוצח ושופך דם . . . . . רנו

ריב. כל קיום המדינה הטמאה הוא נגד התוה"ק בהרבה איסורים גוראים – אין היתר לאבד אף נפש אחת בשביל כל קיום המדינה הציננית . . . . . רנו

עמוד

אות

- ריג. עפ"י תורה מחויבים לעשות כל השתדלות שבעולם לתוך השלר' ולמנוע ממלחמה – הציונים מתגרים באומות כל ימיהם .....
- ריד. איסור חמור ונורא ליקח חבל בצבא שלהם – כל פטיעה ופטיעה שלהם הוא באיסור – הם מגוללים סכנה נוראה על הכלל ישראל .....
- ריו. מינות היותר גדול לומר, שבשעת מלחמה אסור לבקר מומי ישראל – מי שמחפה עליהם ענוש יענש כמותם .....
- ריז. אילו היו מוותרים על המדינה היו ניצולים כולם – רוב העולם רוצים במדינה – נתנני ד' בידי לא אוכל קום .....
- ריח. המצב בארצנו הקדושה הוא כמו זיבורא ועקרבא, אם האומות ינצחו הוא סכנה גדולה לישראל, ואם הציונים ינצחו הסכנה יותר גדולה בגשמיות וברוחניות – אין עצה אחרת רק לזכות מיד לביאת המשיח והוא יבטל אותם כעפרא דארעא .....
- ריח. איך אפשר לטעות במקור הכפירה – אפי' אחאב לא הלך למלחמה בלי נבואה – אפי' כל העולם יאמרו להיפוך איני יכול לצאת מגדרי התוה"ק – איני רוצה שום שייכות עם יהודי כזה ששומח עמהם אפי' רק במחשבה .....

נסים

- ריפ. מי שחושב שהקב"ה עושה נסים לציונים להחזיקם בממשלתם, הוא מין .....
- ריכ. המספרים נסים לציונים מפיצים מינות בישראל .....
- ריכא. על ידיהם באים למסקנה שכל עושה רע טוב בעיני ד' .....
- ריכב. יסוד מוסד שאין הקב"ה עושה נס לרשעים .....
- ריכג. הס"מ יש לו כח לעשות נסים לרשעים .....
- ריכד. כלל גדול: ע"י מינים וכופרים לא יבוא ישועה לישראל – אפי אם יארע להם עוד נסים גדולים אין להתפעל מהם .....
- ריכה. שבעות תשי"ז: צריך להיות מוכן שיעשו להם עוד נסים – אם מוכנים לזה אין מתפעלים כ"כ אח"כ כשבא הדבר .....
- ריכו. אפי' אם יעמידו חמה באמצע הרקיע אסור לנטות אחריהם .....
- ריכז. מי שמייחס להם נסים הוא כמו מי שלוקח ע"ז בביהמ"ד ומשתחוה אליה – מוטב להתפלל ביחידות מלצרף אנשים כאלה למנין .....
- ריכח. שנת תשכ"ז: כבר זוהרתי שאפשר יהי' להם עוד נסים – עד עכשיו לא היו עדיין נסים רק מראות שוא ודמיונות כוזבות – אבל צריך ליפחד מי יודע אם לא יהי' להם פעם נסים – אקוה להשי"ת שלא ינסה את הדרור השפל הזה כ"כ – א"א להתריע על כל נסיון ונסיון, רק צריך לידע שכל מעשיהם הוא מהסט"א, ולא להתפעל משום נסים והצלחת רשעים .....

הצדיקים הקודמים

- ר.כט. הצדיקים חזו מראש מה יהא בסופם .....
- ר.ל. בא"י גדל דור של כופרים – הצדיקים הקודמים לא היו להם אריכות ימים בראותם מצב כזה –
אנחנו בולעים אותו כמו מים .....
- ר.לא. הצדיקים הקודמים לא היו להם מנוחה עד שהיו מתבטל .....
- ר.לב. בדרורת הראשונים היו מוסרין נפשם לבטל המדינה .....

נביאי השקר

- ר.לג. ירמי' הנביא לימד זכות על ישראל שנכשלו לע"ז ע"י נביאי השקר שהגידו עתידות ונתקיימו
קצת דבריהם – הקב"ה לא קיבל טענתו, שהיו להם להבחין בין נביאי האמת לנביאי השקר רסח
- ר.לד. עוד מענין הנ"ל – כל שכן במדינה הציונית שאין שום ספק שהוא מקור הטומאה הארורה של
מינות וכפירה .....
- ר.לה. משה לימד זכות על ישראל, מאחר שקרה היו גדול הדור נפל כל העם ברשתו .....
- ר.לו. אותן שאין חוטאין רק ע"י שלומדין מגדול הדור יש עליהם לימוד זכות הנ"ל – אבל אותן
שהיו חוטאין גם בלא"ה אין עליהם לימוד זכות – דבר זה אין יכול להבחין רק השי"ת לבדו רסו
- ר.לז. הנביאי השקר גרועים מהתורבן עצמו .....
- ר.לח. הנביאי הבעל של היום גרועים מהנביאי הבעל של זמן הבית .....
- ר.לט. הנביאי הבעל שבזמן הבית אמרו כה אמר ד', והנביאי הבעל של עכשיו מספרים נסים ...

* * * * *

פרק יב: לא מרובכם

**בו יבואר שבעקבתא דמשיחא ישארו רק כשרים מועטים נגד כל העולם
בדרך האמת ובאמונה שלימה ויצטרכו להתבדל מהרוב, ואין להתפעל
מהשקר אף שהם רבים, וכן היה ברוב הדורות שהאמת היה מיעוט
נגד השקר.**

רוח"ק מרבינו נחמן מברסלב זי"ע

- א. אפיקורסות גדול יבוא בעולם – לא ישארו רק אנשים מועטים באמונה שלימה – אוי אין יוכלו
לעמוד נגד כל העולם – זה היו הביורר האחרון – כבר נתבאו ע"ז כל נביאנו – הודיע זאת
מקודם להיות למשיב נפש להכשרים .....

- עוד מהרה"ק הנ"ל
- ב. בלי ספק לא ימצא קיבוץ כמונו היום – הכשרים שבדור יהיו מפוזרים – יהיו כמה מנהיגי שקר – הצדיקים יצעקו על אמונה ולא יועיל – כתוב זאת זכרון בספר למען ידע דור אחרון שכבר ידעו זאת מקדם ..... רסב
- דגל מחנה אפרים**
- ג. רוב המון נמשכים אחר השקר – אבל האמת הוא מעט מן המעט א' בעיר. .... רע
- הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשימחא זי"ע**
- ד. **הבעשטעה"ק:** השקר יהי' לו חן בעקבתא דמשיחא – אין זה סימן שמי שיש לו חן האמת אתו, כי זה מחמת שהוא מהס"א – צריך להתפלל הרבה לזכות אל האמת. .... רע
- הרה"ק ר' מיכל מולאטשוב זי"ע**
- ה. הסי"מ עושה חסידים לאלפים ולרכבות ומתחברים אל החסידים האמיתיים – מי שרוצה באמת עבודת השי"ת יפרישו השי"ת מהם ..... רע
- שו"ת הרדב"ז**
- ו. הא דקיימ"ל ברוב עם הדרת מלך, הוא דוקא אם לבם שלם אבל אם יש מחלוקת ביניהם מוטב שיתפרדו ויתפללו כל כת בפנ"ע. .... רעא
- שו"ת עצי חיים**
- ז. מחוק פסק הרדב"ז הנ"ל – כיון שאפשר להפרד אין כאן מחלוקת. .... רעא
- ייטב לב**
- ח. גודל מעלת הרבים הוא רק כשכוונתם לש"ש, אבל כשכל אחד כוונתו לתועלת עצמו, אפי' הם עדה גדולה אינם חשובים רק כיחידים, וע"ז נאמר עדת חנף גלמוד. .... רעב
- עצי חיים**
- ט. עוד מענין הנ"ל – הא דמצוה דרבים עדיף הוא רק אם כוונתם בלתי לר' לבדו, אבל אם טובת עצמם ידרשו אינם נחשבים רק כאיש פרטי. .... רעב
- הייטב לב**
- י. אחרי רבים להטות הוא רק כשכל א' אומר דעתו האמיתי אבל לא כשחונפין לא'. .... רעב
- הגה"ק ר' חיים סופר זי"ע**
- יא. מוטב להיות עדה קטנה מעשרה אנשים מלהיות ביחד עם עדה גדולה פועלי און – זהו אבן נגף לבית ישראל שמתכלים בכל דבר רק על הכמות ולא על האיכות. .... רעג
- קדושת יו"ט**
- יב. אם צריך להפרד מפועלי און בל ידאג לפרנסתו רק יבטח בד'. .... רעג
- מכאן עד סוף הפרק הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע**
- יג. העצה היחידה להנצל מעושי רשע להבדל מהם ולעשות ב' מחנות נפרדים לגמרי. .... רעד

עמוד	אות
דורינו הוא דור תהפוכות, מקיימין מצות שילוח טמאים מן המחנה ביראי ד' ורודפין ומחרימין אותן, ואת רשעי הדור מרוממין ומנשאים.	ה.
האמת פוחת והולך וצריכין תמיד לעשות עדר מחדש – אין להתבטל אף אם נשארים יחידים.	ו.
ע"י שעושיין עדרים עדרים ומפרישין עצמן מהשקר, מתפללין שיהיו ניצולין מהדלות, כי הממון נמצא אצלם.	ז.
אלי' אמר ונותרתי אני לברי נביא לד' שעמד יחידי נגד נביאי השקר, אנן מה נענה אבתרי' שנשארו יחידים ממש – כל הדור כולו בטלים ומבוטלין נגד צפרנס של הראשונים.	ח.
אין להביט על כל העולם אף אם ישאר יחיד.	ט.
אפי' ישב בדר וגלמוד מאנשי הדור, ישמור וימתין ג"כ על ישועת ד'.	י.
בזמן הבית ניצל כל הדור בזכות השלש מאות שלא כרעו לבעל ולא הלכו אחרי רבים.	יא.
גם בימי הש"ץ הי' בתחלה רק יחידים שהתנגדו לו, והמה הצילו את כל הדור.	יב.
צוואת היעב"ץ: אל תירא אף מהעמדת החמה וממי שפקיע שמי' לנטות מהאמת, אף אם תשאיר יחיד בכל העולם.	יג.
אין לילך עם הדור יהי' מי שיהי' – הסוף יהי' שהאמת יתגלה.	יד.
חז"ל נבאו על הדור הזה, שלא יוכלו לברר בו שום הלכה ברורה.	טו.
בתקופה שא"א לרבר דברי אמת בפני ההמון, יתחזקו יראי ד' איש אל רעהו.	טז.
בזכות היחידים שאין מביטין על העולם יהי' הגאולה.	טז.

* * * * *

פרק יג: מיצב הפרנסה בדור האחרון

ילקוט מאמרים מגודל העניות והדחקות שיהי' באחרית הימים ועי"ז יפקון מן גלותא.

קטעים קצרים מפסוקים ומחז"ל מענין העניות שבסוף יומיא.	א.
זוה"ק, בהעלתך בגלותא בתראה יתחלף גזירת המיתה בעניות – וזהעשירים לא יעשו חסד עם בעלי התורה.	ב.
זוה"ק, עקב ע"י העניות יתברר צדקת ישראל מהעכו"ם ועי"ז יתפרקן.	ג.

שליח המהורר

ה. ביאור בווה"ק הג"ל.....

עוד מהג"ל

ת. נסיון העוני יהי' סוף התיקון.....

תיקוני הזוהר

ו. מדאגה דעניותא יפקון מן גלותא.....

ז. ביאור על התקו"ז מהרה"ק בעל דרכי תשובה זי"ע.....

שליח המהורר

ח. ביאור על מאתו"ל היוקר יאמר או יעוות.....

הגר"א מוויילנא זי"ע

ט. בע' שנים אחרונים יהי' דוחק גדול ללומדי תורה, וזה ימהר הגאולה.....

עוד מהג"ל

י. חבלי משיח דומה לחבלי לידה.....

הרה"ק מרוזין זי"ע

יא. קודם ביאת הגואל לא יחסר לבני' כל טוב – ויהי' קשה מאוד להיות יהודי – ביאור על ב'.....

המאמרים הסותרים.....

הרה"ק מאפטא זי"ע

יב. קודם הגאולה יהי' מתחלה שפע גדול ואח"כ יהי' דוחק גדול – נסיון האמונה יגדל למאור –.....

הרה"ק ר' ברוך: אפי' אם כל העולם ישתמדו לא נירא.....

הרה"ק מרוזין זי"ע

יג. קודם הגאולה יהי' השפעה גדולה ואח"כ תיפסק והיינו חבלי משיח.....

הרה"ק ר' דוד משה מפשארקוב זי"ע

יד. ע"י השעולם מתנהג בגדלות, לא יהי' הירידה גדולה כ"כ.....

הרה"ק ר' בונם מפרישיסחא זי"ע

טו. האוה"ע יקחו הפרנסות מישראל.....

הרה"ק הג"ל

טז. פחד מאוד ממצב הפרנסה קודם ביאת הגואל.....

הרה"ק מקאצק זי"ע

יז. בשעה שבנ"י יהיו טרודים מאוד מדאגת פרנסה אז יבוא משיח.....

הרה"ק הרי"ט מגור זי"ע

יח. המעות יהי' מונח אצל אנשים שאין עושים צדקה וגמ"ח.....

עמוד

אות

הרה"ק ר' יחזקאל מקאזמיר זי"ע

יב. בעקבתא דמשיחא יתוקנו אותן הנשמות שהתחצפו נגד ירמיה הנביא, ע"י שייסבלו עניות ודחקות ולא יהנו מן השד ..... רפח
 עוד מהרה"ק הנ"ל

ג. בעקבתא דמשיחא שאין בנו כח לתורה ועבודה כראוי, עיקר קיום העולם ע"י עמוד גמילות חסדים ..... רפח

הגה"ק החפץ חיים זי"ע

כא. ע"י שנתגברו הצרות והמצוקות והעוני והדלות עד שאי אפשר לסבול עוד – גם כבר נתקיימו כל הסימנים של עקבתא דמשיחא המבוארים בדברי חז"ל – בודאי יש לצפות שכבר קרוב קץ ישענו ..... רפח

הגה"צ ר' אלחנן זואסערמאן זצ"ל

כב. כסוף הגלות נתרכו החבלי משיח שעליה נבאו נביאינו וחז"ל – ונוטלים פרנסות מישראל ונתקיים תכבד העבודה ..... רפח

הגה"ק החפץ חיים זי"ע

כג. טרם הגאולה ישלוט עניות – העשירים אל יחשבו שהכסף ישאר בידם לצמיתות – דבריו נתקיימו ברוב בני עמינו ..... רפח

הרה"ק בע"ה התניא זי"ע

כד. לפעמים נתקן האדם יותר ע"י עניות ולחץ הפרנסה יותר מבאם הי' ברום המעלות ובהרחבת הרעת ..... רפח

שלחן הטודור

כה. אין שום דבר חביב לפני הקב"ה כמו עני ובעל יסורים ומקבלו באהבה – תפלתו קודמת לכל – ומעלה כל התפלות ..... רפח

היהודי הק' והרה"ק ר"פ מקאריץ זי"ע

כו. צריכין מאוד להתפלל על פרנסה ..... רפח
 שלחן הטודור

כז. סגולות שונות לפרנסה ..... רפח

* * * * *

פרק יד: ביאת המשיח

ידבר ממלחמת בני ישמעאל בסוף יומיא, ומחבלי משיח והמתקתן ע"י הצדיקים, ועוד כמה ענינים שונים מביאת המשיח שיהי' ב"ב אמן.

- תרנום אונקלוס, עה"פ ידו בכל ויד כל בו
- א. ישמעאל יצטרך לכל והכל יצטרכו לו ..... רצ
- רמב"ן, שם**
- ב. הכל שונאין אותו ומתגרין בו – מתחלה ינצח את כל ולבסוף ינוצח מכל ..... רצ
- בעה"ט, עה"פ על פני כל אחיו נפל**
- ג. כשיפול ישמעאל באחרית הימים יצמח בן דוד ..... רצ
- תרנום ירושלמי, עה"פ וצים מיד כתים**
- ד. ממלחמת בני ישמעאל עם האומות בסוף יומיא ואחריתם עדי אוכד ..... רצא
- תרנום יונתן, שם**
- ה. עוד כדברים הנ"ל – כולן עתידין ליפול ביד מלך המשיח ..... רצא
- זוה"ק, וארא**
- ו. עתידין בני ישמעאל לעורר ג' מלחמות בעולם, א' ביס וא' ביבשה וא' סמוך לירושלים .. רצא
- פרקי דר"א**
- ז. עוד מהג' מלחמות הנ"ל – אח"כ יצמח בן דוד ..... רצב
- ביאור הרד"ל, שם**
- ח. בני ישמעאל נתישבו באשור בעיר "באגדאד" שהיא בכל התרשה, וסופם יהי' לאש בוורה ..... רצב
- האברבנאל**
- ט. קבלה מן הנביאים: מלחמה היותר נוראה שבעולם יהי' ממש לפני שערי ירושלים – לא ישארו רק קדושים כמלאכים ..... רצב
- י. מאמר ארוך מעניני חבלי משיח מספ"ק שומר אמונים ..... רצג
- יא. עוד מאמר מעניני חבלי משיח מקונטרס משמיע ישועה ..... רצו
- שומר אמונים**
- יב. קבלה מהבעש"ט: התגלות המשיח יהי' פתאום בשעה שכ"א יהא טרוד בעסקיו ..... רצג
- הרה"ק מהרי"א מזידישוב זי"ע**
- יג. רבינו הק' ר' אלימלך זי"ע אמר שביטל החבלי משיח ומשיח יבוא פתאום ..... רצג

דברי יוא"ל

יח. עוד מענין הנ"ל – בעוה"ר לא זכינו לזה – השי"ת יאמר די לצרותינו ויהי' הגאולה פתאום בלי חבלי משיח עוד . . . . . רחצ

הבעש"ט הק"ק זי"ע

טו. עם ביאת המשיח לא יהיו הריגות, רק פתאום יבוא . . . . . רצט
קדושת לוי

טז. מחמת שאין מפורש בהנביאים החבלי משיח, לכך יכולין הצדיקים להתפלל לבטלו . . . . . רצט

הרה"ק ממונקאטש זי"ע

יז. מלחמה אתחלתא דגאולה הוא ואין להתפלל על שלום העמים רק על הגאולה שלימה . . . . . רצט

דרכי חיים ושלום

יח. מעשה נפלא ונורא מרבותינו הקדושים מרימנוב ומלובלין ומקאזניץ זי"ע איך שרצו להביא הגאולה בימיהם, אך שלא הסכימו כל צדיקי הדור . . . . . ש

יט. המשך מעשה הנ"ל – הרה"ק מראפשיטץ זי"ע התחרט מאוד על שלא הסכים לדעת רבו הק' מרימנוב זי"ע . . . . . שא

הרה"ק משינאווע זי"ע

כ. העיקר כדעת הרה"ק מרימנוב זי"ע

רביה"ק מסאטמאר זי"ע

כא. פי' נפלא על הפ' בבוקר תאמר מי יתן ערב וגו' עפ"י מעשה הנ"ל – אף שהצדיקים ביטלו חבלי משיח עדיין נשאר די והותר – אין הדבר תלוי אלא בתשובה . . . . . שא

אבן יחיאל

כב. בשלש מאות שנים האחרונים בערך יהי' הגאולה – כי הם הוקבעו לימות המשיח . . . . . שב

הרה"ק ר' ברוך ממעזיבזו זי"ע

כג. מלחמות קטנות עם גדולות . . . . . שב

הרה"ק מאטמא זי"ע

כד. דברי נביאות ממלחמות האומות בסוף יומיא . . . . . שב

הרה"ק מרוזין זי"ע

כה. ואותי שכחתם נאום ד' ? . . . . . שב

הרה"ק מצאנו זי"ע

כו. מגלות אמעריקא יבוא משיח צדיקנו – מענין נסיעה לאמעריקא . . . . . שב

רביה"ק מסאטמאר זי"ע

כז. עוד מענין הנ"ל . . . . . שב

כח. עוד מהד"ח: מענין מלכות רוסיא ופולין . . . . . שב

שומר אמונים

ב. המגיד הקדוש מהר"ב: קודם ביאת המשיח יתעורר בלכות ישראל חשק גדול לדי' פתאום ואז יהי' הגאולה – כשתייאשו מן הגאולה אז פתאום יבוא אל היכלו .....

רביה"ק מסאטמאר זי"ע

ל. אף שצריך לצפות אל הגאולה בכל עת, מ"מ אסור לעשות פלענער וחשבונות באיזה אופן תהי' וזה הוא כפירה, כי הגאולה תהי' בהיסח הדעת ובאופן פתאומי .....

עוד מהג"ד

לא. מתחילה יתקצו ישראל במדבר ושם יהי' הבירור מי ומי ההולכים .....

שומר אמונים

לב. מקודם יצמח משיח בן יוסף ואח"כ יגלו ישראל למדבר ושם יתגלה משיח בן דוד .....

הרה"ק מאטמאר זי"ע

לג. הצדיקים יתחבאו ויראו ללכת לקראת משיח צדקינו עד שצדיק אי' ימסור את חבירו בע"כ .

לד. עוד מענין הג"ל .....

הרה"ק מקא"אשימץ זי"ע

לה. מתנה למלך המשיח: יהודי היותר גרוע – יהודי היותר שפל יגיע למדריגת משרע"ה .....

* * * * *

חלק ב

פרק טו: מיהו הראוי להיות רבי ומנהיג

בו יבואר מיהו הראוי לכנותו בשם רבי ואופני קבלת רבי ואם שייך בזה ירושה, וכמה ענינים בהתדבקות לצדיקים.

מאור ושמש – כלי גדול בנסיעה לצדיק

א. אין להאמין בשום איש אפי' מראה אותות ומופתים, ואפי' מוכיח לעבדות השם, ואינו מצווה לעבור אפי' על קל שבקלות, אעפ"כ אסור לנסוע אליו ולהתחבר עמו, כי לכסוף יבואו מכשולות גדולות על ידו עד שיבואו לעבוד ע"ז, ואין להתחבר רק לצדיק אמת שמכירים אותו ומוחזק מנעוריו לצדיק ועובד השם באמת – ע"י שמחברים עצמם לצדיקי אמת משפילים הבעל מופת של שקר .....

- מאור ושמש בשם הרה"ק רבינו אלימלך זי"ע**
- ב. את מי יבחר לו לרבי: מי שיש בו שני דברים הללו, שאינו מיקל כלום חלילה לא בדאורייתא ולא בדרבנן, ובתוך לבו יקד יקוד אש כיתודים ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו . . . . . שפ
- מאור ושמש**
- ג. מיהו צדיק אמת שיכולים לדבק אליו: מי שמעשה נגלות שלו הם בכשרון בלי שום דופי ומדקדק על עצמו כחט השערה, והם הוכחה על פנימיות מעשיו . . . . . שפ
- ישמח משה**
- ד. אדוני' חשב כי אין המלכות תלוי' בהתנהגות קדושה רק בהתנשאות והתרוממות ע"כ אמר אני אמלך . . . . . שי
- ה. כע"ז מהרה"ק ר' שלמה מראדאמסק זי"ע . . . . . שי
- הרה"ק ר' צבי מוידויטשוב זי"ע**
- ו. אסור להאמין לשום רב שאינו מוסמך מרב מובהק עד אלי' – הרה"ק מ'זובלין: המאמין באיש שאינו מוסמך אינו מאמין כלל וקרוב לע"ז ממש . . . . . שיא
- ייטב לב**
- ז. רק איש קדוש המוסמך מאיש קדוש יכול לכנות לזולתו בשם "הרב הקדוש" לא זולת – אפי' רבים מהמון לא יוכלו לכנות לא' בשם זה כי לא ידעו ולא יבינו מה זאת. . . . . שיא
- מסק דין מפרץ הקדוש מצאנו זי"ע**
- ח. רביסטעווע אין בו שום שררה, ולא שייך בו שום צד ירושה רק מעשיו יקרבוהו ומעשיו ירחקוהו . . . . . שיב
- עוד מהרה"ק מצאנו זי"ע**
- ט. לא מבתים ולא מרככות נעשים רבי – גם מכת האב לא נעשים רבי – המעלות שצריך להשגות רוח"ק – ציור בעה"ב פשוט בימי קדם . . . . . שיב
- הרה"ק משינאווע זי"ע**
- י. מנהיג ישראל צריך להיות קדוש מבואו ועד צאתו . . . . . שיג
- עוד מהרה"ק הנ"ל**
- יא. מהרבה חסידים אין ראי' שהוא רבי כי יוכל להיות רשע וראש – ר"ת של רבי זה לעומת זה . . . . . שיג
- עוד מהרה"ק הנ"ל**
- יב. רבי הוא מי שמכיר שורש נשמתו של כאו"א ויכול לתקנם . . . . . שיג
- עוד מהרה"ק הנ"ל**
- יג. א"א להיות רבי אם אין זוכרים כל הד' חלקי שו"ע . . . . . שיג
- הרה"ק ר' ישכר בעריש מוואלאבארז זי"ע**
- יד. זעקה גדולה על השתכחות דרך הבעשטה"ק – איך קבלו רבי לשעבר ואיך מקבלים עכשיו – לשעבר הי' העיקר שיהי' באמת ראוי לכך למלא מקום, ועכשיו העיקר הוא הירושה, ונערים

רוחפי את הזקנים לקבל היורש עד שבע"כ יענה אמן – הכעש"ט בעצמו ירעש בהיכלו על דרכו שלא יאבד..... שיר

הרה"ק ר' אליעזר מקאמנא זי"ע

ט. איזהו רבי שראוי לקרותו בשם רבי, אם מתנהג בכל דרכיו עפ"י תורה"ק ויש לו מדות טובות ואינו מגיש דעתו על ישראל ומנהלם ברחמים ולא באכזריות, זהו הראוי לכנותו בשם רבי שמו

הרה"ק ר' אברהם מפלונים זי"ע

טו. המצוה להתרבק בחכמים הוא דוקא בת"ח שכל עשיותיו בתו"מ הוא לשמה מאהבת המקום ולא לתועלת עצמו וכבר מופשט מתארת עוה"ז וממדות רעות, דאל"כ הוא בעצמו חולה נפש ואיך יוכל לרפאות אחרים, גם דבריו לא יהיו נשמעים..... שמו

* * * * *

פרק טז: מעלת היחוס וחסרונו

בו יבואר שיחוס אבות בלי יחוס עצמו אינו כלום ואדרבה מתהפך לרעתו.

מנחות נ"ג

א. לטותא חמורה על יחסן שאינו בן תורה..... שז

מהרש"א, שם

ב. ראוי לו שלא יהי נקרא ע"ש אבותיו..... שז

עץ יוסף

ג. אם אינו בן תורה היחוס מתהפך לרעתו..... שז

מד"ר, נשא

ד. א"א להיות צדיק ע"י ירושה ונחלת אבות..... שז

תנדב"א

ה. הכל לפי המעשה..... שז

הרמב"ם ז"ל

ו. כל איש יכול לבוא למדרגת הכהנים והלויים אפי' אינו מיוחס..... שיח

הש"ה הקדוש

ז. יחסן החוטא עונשו מרובה יותר..... שיח

מהר"ל מפראג

ח. יחסן יש לו כח גדול, וכשהוא מהפכו לרשעות פועל כרשעות שלו ג"כ יותר..... שיח

אות

עמוד

נועם אלימלך

- ט. מעלות היחוס הוא דבר גדול רק לעבודת ד' ולא לצד אחר כמו מחלוקת..... שח
- דברי יואל
- י. הנוע"א: אזהרה לבני אהרן שלא יסמכו על זכות אבות לבר, רק בעצמם יעבדו את ד' – היחוס מסייע קצת לעבודת השי"ת אבל העיקר מוטל ע"ע..... שט
- מאור ושמש
- יא. מ"ש מי שהוא ובנו ובן בנו בני תורה, שוב אין התורה פוסקת מהם לעולם, הוא דוקא באוחז מעשי אבותיו בידו – שלשלת היחסין מועיל להשיג השגות בנקל יותר, אבל בלי יגיעה לא ישיג כלום..... שט
- הרה"ק ר' אהרן מקארליץ זי"ע
- יב. זכות אבות הוא סיוע גדול רק לעושים בעצמם..... שב
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- יג. אם אינו עמל בעצמו היחוס אינו כלום..... שב
- הרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע
- יד. בני הצדיקים לא יטמאו נפשם ביחוסים..... שב
- הרה"ק מרוזין זי"ע
- טו. מי שאין לו יחוס עצמו אינו מועיל מה שהאבות משפיעים..... שב
- הרה"ק ר' אלעזר מליזענסק זי"ע
- טז. לך לך מ"בית אביר" מהיחוס..... שב
- הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע
- יז. מי שסומך רק על יחוסו הוא שוטה וגס רוח..... שכא
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- יח. מי שהוא רק מיוחס לא תקבלו לראש ותגרש אותו..... שכא
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- יט. צריך לשכוח שהוא כנש"ק ולייגע עצמו בעבודת ד'..... שכא
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- כ. הנכדים דלית להו מגרמייהו כלום..... שכא
- כא. משל נאה מרבינו הקדוש מצאנו זי"ע על אותם הנכדים שאין להם רק מעלת היחוס ותו לא מידי..... שכב
- עוד מהרה"ק הנ"ל
- כב. אחר מתן תורה לא נקרא מיוחס רק מי שיש לו יחוס עצמו..... שכב
- הרה"ק מגארליץ זי"ע
- כג. די רבישע קינרער: האפיקורסים היותר גדולים..... שכג

אות

קמור

הרה"ק ר' דוד מזאבי'טוב זי"ע

כה. בלי סיגופים א"א לבוא לשלימות אפי' בן צדיק..... שכה

הרה"ק ממונקאטש זי"ע

כה. החשיבות של בנש"ק הוא רק אם אינו מסתכל בצורתא דווא ולא בגבורות הזו"ז יחפץ .. שכה

* * * * *

פרק יז: העושים כתנועת הצדיקים

בו יבואר אי שפיר יאות לעשות כתנועת הצדיקים בלי כוונה ולב.

נועם אלימלך

א. העושים כתנועת הצדיקים בלי קדושה הוא כע"ן ר"ל..... שכה

נועם אלימלך

ב. אזהרה: כל מלאכת עבודה דהיינו תנועת הצדיקים לא תעשו שלא לשמה..... שכה

מאור ושמש

ג. העושים דוגמת הצדיקים בלי לב אינו כלום, ובבא רוח מצוי' נשאר ערום וערי' ושבע תועבות

בלבו..... שכו

הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב זי"ע

ה. לעשות כתנועת רבו בלי טעם הוא כמין פסל ר"ל..... שכו

מאור ושמש

ה. לא ילמד לעשות כתנועת והנהגת הצדיקים כמצות אנשים מלומדה כי זה לא טוב מאור ... שכו

כע"ז מהרה"ק משינאווע זי"ע

ו. העושה תנועת רבו בלי שכל וכוונה הוא פחיתות מאד – העושה כן לא נקרא תלמיד יורש רק

בן ביתו יורש אותו..... שכו

אגרא דכלה

ז. פחותי הדעת טוברים שעיקר החסידות הם תנועות והוא דמיון ע"ז – בזה גורמים לדבר סרה

על הצדיקים, כי אומרים כמוהו כמוהם..... שכה

אגרא דכלה

ח. העושה כתנועות הצדיקים להתגאות ולהתפאר הוא כעובר ע"ז..... שכה

דברי יהוקא"ל

ט. איסור גמור לעשות כמעשה הצדיק אם אינו בדרגא ההוא..... שכה

* * * * *

פרק יח: מנהיגי שקר

מאמרים רבים מעניני מנהיגי שקר, וסימנים איך להכירם, וגודל החיוב להתרחק מהם, והצורך להתפלל להנצל מהם, ושאר ענינים המסתעפים.

זכרי' י"ג, זפי' המפרשים שם

א. דרכן של מסיתים ומדיחים מעולם, הי' להתעטף עצמם בלבוש צדיקים למען יקובלו כחשיהם ..... שבט

מד"ר, שופטים

ב. אם המנהיג הדור הוא חנפן ורשע מוטב לדור להיות הפקר ולא להשתמש בו ..... שבט

הרא"ה ז"ל בספר ההינדך

ג. הנביא שקר גורם שתי חורבנות גדולות: שעי"ו יוציאו לעז גם על נביאי האמת, וגם ע"י שמגדילים אותו כאיש אלקים יתעו אחריו בכל הנהגותיו ..... של

מסילת ישרים

ד. המשתמש בבג"א חנפים שמגדילים אותו כמה שאין בו, עי"ו נופל ברשת הגאווה ונשבר .. של

חכמה ומוסר להמגיד מקעל"עם

ה. עוד מענין הנ"ל – ע"י תוארים מוגזמים בא עקירת התורה ..... של

דגל מחנה אפרים

ו. ישנם כת שקרנים מראים עצמם כצדיקים לעשות להם שם, כובשים עיירות תחת ידיהם – גורמים מחלוקת ושנאת חנם – לבסוף אין להם קיום והם כלים מאליהם – אין אחד יודע מה שהשני מדבר ..... שלא

עוד מהנ"ל

ז. עשוי הרשע מהע"ר מתעטף בכגדי לבנים ויושב בין הצדיקים – זה קשה מכולן וגורם אריכות הגלות ..... שלא

עוד מהנ"ל

ח. תפלה שיכירו ההבדל בין צדיק להרמאי ..... שלא

הרה"ק רבינו ר' אלימלך זי"ע

ט. יש בנ"א שהיצה"ר מניח אותם לעבוד את ד' עד שיתגדלו לבחי' חסיד או רב ורבי ואז עושה עמם כרצונם ..... שלב

הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע

י. א פאלשער חסיד שנאו מאוד בעולם העליון – מה שהרבה מנהיגי שקר מצליחים מאוד, זהו הכירור האמיתי – תנועה של שקר וחנופה הוא ממש ע"ז – סי' שיש בו ניצוץ מע"ר ..... שלב

נועם אלימלך

יא. נשיא שיש לו מרת כעס הרחק ממנו כמשורר המועד..... שלח

הרה"ק מאפמא זי"ע

יב. זיקוקין דנורא נגד המקפחים פרנסות ועושים רדיפות בשביל חסידות שאינם מקבלים את רבן לרבי – כל אשר יראת ד' נוגע בלבו לא יתן להם מקום לעשות תפקידם – יפרסמם ברכים כדרך שעושים לבעלי המחלוקת..... שלח

הרה"ק ר' פנחס מקאריין זי"ע

יג. הערים שחיו בהם צדיקים, אחר הסתלקותם הם גרועים יותר משאר עיירות..... שלח

מכאן עד אות כ"ה הוא מהרה"ק רבינו נחמן מברסלב זי"ע

יד. ישנם רבי"ס שאינם יכולים להנהיג אפי' את עצמן וכש"כ אחרים – הם אינם חייבים כ"כ, אך המסמיכין אותן עתידין ליתן דין וחשבון – עי"ז בא גזירת גירוש..... שלח

טו. סכנה גדולה להיות מנהיג – יכולים לעבור בכל רגע על גניבה ניאוף ורציחה..... שלח

טז. ישנם מנהיגים שאין גדלותם מן השמים, רק מתגאים על הדור מעצמם כהנם – יש להם כח אפי' להעניש מי שאינו מכניע עצמו – אין זה מעניש אלא מזיק – על ידם נתגבר תאות ניאוף בעולם..... שלח

יז. יש עכשיו לישראל כיסופין גדולים להשי"ת לפי שקרובים אל הקץ – לכן העמיד הבע"ד הרבה מנהיגי שקר – צריך לבקש הרבה לזכות לצדיק אמת..... שלח

יח. ר"ת של "רבי" זה לעומת זה..... שלח

יט. צריך לחפש מאוד אחר מנהיג אמת ולהתפלל ע"ז הרבה – ע"י מנהיג שקר באין לאמונות כזביות..... שלח

כ. ע"י מפורסמים של שקר נתעלם ח"ו שם ד' – מזה באין שריפות בעולם..... שלח

כא. המנהיגי שקר הצבועים עיקר יניקתם מהצדיקי אמת..... שלח

כב. עולם הדמיון..... שלח

כג. אל תביט אל מראיהו..... שלח

כד. המפורסמים של שקר הם עוזריו של הס"מ..... שלח

יושר דברי אמת

כה. בעיקבתא דמשיחא מתגברת מאוד הקליפה של הגבהות והחוצפא – כל מה שאדם שפל יותר, הוא יותר מתגדל..... שלח

עוד מהג"ל

כו. ישנם אנשים המרמים עצמם לצדיקים ומלאים קנאה ותאוה וכבוד ומדברים סרה על עובדי ד' באמת..... שלח

אות

עמוד

- הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע
 כו. איש בער העולה לגדולה משפיל גאים ומגביה שפלים הקוראים לפניו רבי רבי, וההיפוך באדם גדול .....
 אור המאיר
- כו. או לו למי שהעולם מטעים בו וקוראים אותו רבי והוא ידע בנפשו שאינו כן, ואעפ"כ מכניס בקרבו את הטעות כדי לצבור הון כסף .....
 שלט
- כז. כע"ז מהרה"ק ר' משה מקאברין זי"ע .....
 שלט
 אור המאיר
- ל. הרב המדמה עצמו למלאך ד"צ ובאמת הוא ערום וערי', תורה יבקשו מפיהו ואז יגולה חרפתו – גם אל יכנס לביהמ"ד בין חכמים כי הם יכירו בו וישתדדו רק על פחותי העם – גם סכנה לו להכניס עצמו לעסוק בעניני גשמיות פן יגרר ראשו ורובו לתאות גשמיות. ....
 שם
- הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא זי"ע
 לא. הבא לטהר באמת מאירין עיניו מן השמים למצוא צדיק אמת – בלא"ה יוכל לרמאות עצמו כל ימי חייו .....
 שם
 מטעמי יצחק
- לב. את הצדיק האמת צריך לחפש בחיפוש אחר חיפוש – אין הסימן במקום שיש שם הרבה חסידים – גם תורה ותפלה אין סימן רק אם יש שם נקודת האמת לאמיתו. ....
 שם
- הרה"ק ר' מענדל'ע מרימנוב זי"ע
 לג. ותהי מחצת העדה קודש לד' ומחציתו מהס"מ ר"ל .....
 שם
- הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע
 לה. משל נפלא על הפאלשע רביס – לבסוף נעשים כופרים ממש ואומרים שגם הצדיקים הקודמים היו כמוהם. ....
 שם
- הרה"ק ר' אורי מסטרעליסן זי"ע
 לח. מי שאינו רבי ועושה עצמו רבי, עונשו שלא יתנו לו בזקנותו רק מעט כסף. ....
 שם
- הרה"ק מצאנז זי"ע
 לו. היכא תימצא? רבי, גדול, והרבה חסידים, והוא ערום וערי'! .....
 שם
 עוד מהנ"ל
- לו. קדוש עליון ועלמא דשיקרא. ....
 שם
- הרה"ק משינאווע זי"ע
 לח. ב' מיני גדולי הדרור .....
 שם
- הגה"ק ר' עקיבא איגר זי"ע
 לש. והיית משוגע "ממראה עיניך": ע"י מנהיגי שקר כל העם נראה כמשוגע. ....
 שם

הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע

- מ. הקב"ה מתנהג עם הרמאי הצבוע רק כפי שהוא באמת ..... שדמ
הת"ם מופר
- מא. אם המנהיגים אינם הגונים ומתעים את העם, איך מבקש הקב"ה מאתנו עבודה תמה – יסתגר
במעט עבודת ד' הנשאר ..... שמה
עוד מהנ"ל
- מב. כדורות הראשונים היו גדולי ישראל לעמוד בפרץ, אבל עכשיו אין גדולים לעמוד נגד המחבלי
כרמים ..... שמה
עוד מהנ"ל
- מג. יתומים היינו ואין אב הקב"ה, וגם אמותינו כאלמות בלי גדולים, א"כ מי יגדור גרר ומי
יעמוד בפרץ ..... שמה
עוד מהנ"ל
- מד. לפעמים גדול השבטים הוא השורש פורה, וחוטבי עצים חשובים מהם ..... שמו
ייטב לב
- מה. רועה נאמן אין מכוין לטובת עצמו ופרנסתו, רק לרעות הצאן ולהעמיד הרת על תילה ... שמו
מגן אברהם
- מו. ישנם מלבישים עצמם בכגדי משי וכוונתם להונות את הבריות ובאמת הם במדרגה
הפחותה ..... שמו
בשם הרה"ק ר' צבי מרימנוב זי"ע
- מו. מנהיג שמכוין להנאת עצמו יעקר ח"ו ..... שמו
- מה. הרה"ק ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע
דור שוא ..... שמו
- מז. הרה"ק ר' יודא צבי מראולי זי"ע
תאוה ע"י שבירת כל התאות ..... שמו
עוד מהנ"ל
- נ. החילוק בין רב לרבי ..... שמו
הרה"ק ר' אייזיק מקאמרנא זי"ע
- נא. אפילו רב ורבי המדבר רע על חבירו שלא כדת יש בו ניצוץ מבלעם הרשע ועתיד להתגלגל
באבן דומם ..... שמה
עוד מהנ"ל
- נב. יש רב ורבי שכל כוונתו להשתרר על כל ולהשפיל הצדיקים האמיתיים ..... שמה
הרה"ק ר' אליעזר מקאמרנא זי"ע
- נג. ישנם רועי ישראל שסוברים שכל ממון ישראל שייך להם לבר כי הוא רבי וראש הדור ... שמה

משכיל א"ל ד"ר

נד. יש בעל גאווה שמשפיל כל יראי ד' לומדי תורה שמתירא שלא יהי' אני ואפסי עוד – אינו מניח לאחרים להרביץ תורה – הוא כירבעם בן נבט וגורם לו להשחית נפשו. . . . . שפ"ט
הרה"ק משינאווע זי"ע

נה. תורה שהוא מרה כלענה. . . . . שפ"ט

מכאן עד אות ס"ז הוא מרביה"ק סמאטמאר זי"ע

נו. לא יתכן להיות מנהיג ישראל אם יש לו קצת גבהות הלב. . . . . שפ"ט

נז. לפעמים א"א להכיר בין אאע"ה לבלעם הרשע, רק ע"י תלמידיהם. . . . . שנ

נח. למען ידעו דורותיכם: גם נמרוד העמיד פנים כצדיק ועי"ז המריד כל העולם. . . . . שנ

נט. עשו הי' לו כת של צבועים, והם תפסו לרשתו את כל יראי ד'. . . . . שנא

ס. עשו וכת דילי' המה בעוה"ר גדולי הדרור. . . . . שנא

סא. הדברי חיים: דתן ואבירם לא היו מגולחים רק הלכו כבגדים לבנים. . . . . שנא

סב. דתן ואבירם עלה בידם להיות מנהיגי ישראל בכח הס"מ, ונאו אחריהם כל בית ישראל. . . . . שנב

סג. כל הכתות רעות שעמדו על ישראל, תמיד הי' ביניהם איזה גדולים שהלבישו את הדובר בלבוש קדושה. . . . . שנב

סד. מנהיג שאין מדותיו מתקנים הוא היוק נורא להדרור. . . . . שנג

סה. מנהיג שאינו מגלה עון הדרור אף שהוא צדיק נקרא דובר כזב. . . . . שנג

סז. מ"ש רשעים אפי' על פתחן של גיהנום אינן חוזרין בתשובה, הכוונה על פאלשע רבי"ס. . . . . שנג

הרה"ק ממונקאטש זי"ע

סז. מנהיגי השקר גונבי רעת הבריות מעכבים הגאולה. . . . . שגד

עוד מהג"ל

סח. הקב"ה עתיד ליפרע מהאדמורי"ם הצבועים. . . . . שגד

עוד מהג"ל

סט. כמה יוסף איכא בשוקא מנהיגי שקר. . . . . שגד

הרה"ק ר' העניך מא"כסנדר בשם הרה"ק ר' בונם זי"ע

ע. רוב החסידים הם חסידי היצה"ר ועוקרים ומקלקלים את חסידי הבעש"ט. . . . . שגה

שו"ת חלקי י"ם

עא. כימינו נעשים גאון וצדיק ואדמו"ר ביום אחר ומתענגים בכל טוב העולם. . . . . שגה

עוד מהג"ל

עב. אין להם שום דאגה מתורה ומסחר – העיקר להכניע הכל תחתיהם – גורמים מחלוקת ומסורות וחילול השם. . . . . שגה

- עוד מהנ"ל
עג. גם בלעם הי' רבי גדול ובעל מופת גדול ..... שנו
- עוד מהנ"ל
עד. כל מגמתו למלוך על כל העולם כולו ..... שנו
- עוד מהנ"ל
עה. הם מתייאשים מן הגאולה כי צרות הגלות מביא להם הרבה כסף – גם נוסעים תמיד למקומות התענוגים ..... שנו
- עוד מהנ"ל
עז. הריינים רודפים תמיד אחר כבוד וממון – וגורמים מחלוקת וסגירת בתי מדרשות ומקואות שנו

* * * * *

פרק יט: חלילה לשמוע למנהיג נגד התורה

בו יבואר שאסור לשמוע לשום רב או מנהיג לעבור אפי' על איסור קל מדרבנן אפי' יעשה אותות ומופתים.

- הרה"ק ר' צבי מוידיתשוב זי"ע
א. אסור לעשות כמעשה הרב עד שתדע ברור שאינו נגד הלכה אפי' הוא צדיק מפורסם – הצדיקים האמיתיים לא אמרו שום דבר נגד התלמוד – הרה"ק מלובלין: אסור להאמין בשום רב שאינו מוסמן עד אליהו – הוא קרוב לע"ז ממש ..... שנו
- הרה"ק מהרצ"א מדינוב זי"ע
ב. מי שאינו נביא אמת חלילה לשמוע אליו לעבור אפי' על איסור קל מדרבנן אפי' לפי שעה – דברים כדרכונות נגד המכזיזים ומקללים אנשים ברבים ותולים עצמם בצדיקים ..... שנה
- עוד מהנ"ל
ג. אסור לעשות כמנהג רבו אם הוא נגד התורה אפי' יעמיד לו הרב חמה באמצע הרקיע ויבקע לו את הים ..... שנה
- עוד מהנ"ל
ד. איש חסיד צריך שמירה יתירה מהיצה"ר ולא מהני לי' משיכה לביהמ"ד ..... שנה
- דברים הוציבים להבות אש מהגה"ק היעב"ץ זי"ע
ה. אל יפול לב אדם לרפות מאמנתו לא מבעל נס ולא מבעל שם ולא מבעל חלום ואפי' ממלאך או ממלך אל תירא – ולא יחלוק אדם כבוד לגדול ותקיף חכם או עושר במקום חילול השם –

קרכו הימים אשר אין בהם חפץ – פריצי עמנו יהפכו המלכות למינות – אל תירא ואל תחת
מלעמוד נגדם – ואם תהי' יחיד בדבר כ"ש ששכרך כפול .....

כנסת הגדולה

ו. מי שסומך על הוראת חכם ויודע שהורה שלא כדין מיקרי מזיד .....

שו"ת מהרי"א ז"ל

ז. אין זו מדת החכמים לומר קבלו דעתי בלי טעם .....

שו"ת דברי מלבי"ם

ח. רב שמצווה לעבור על דברי תורה אסור לשמוע לו .....

רביה"ק מסאמאר ז"ע

ט. יסוד החסידות: שיהי' לו מסנ"פ על כל סעיף קטן מד' חלקי שו"ע .....

מאור ושמש

י. מתנאי העבודה, לבל יפסיע אפי' כחוט השערה נגד התלמוד והשו"ע .....

הרה"ק מקארנא ז"ע

יא. מי שנוטה אפי' מדקדוק א' של סופרים הוא אליל מצד הס"א ר"ל .....

מפעמי יצחק

יב. אם תראה רבך עובר אף על דבר א' מדהז"ל הרחק מעל פתח ביתו .....

הרה"ק מצאנז ז"ע

יג. כל הצדיקים רבותינו כולם לא סרו מדבר א' מהשו"ע – מי שירצה לבטל דבר א' מהתורה"ק

לבסוף יכפור בכל .....

עוד מהרה"ק הנ"ל

יד. אסור לעשות כמעשה רבו נגד השו"ע .....

טו. כדברים הנ"ל מהרה"ק משינאווע ז"ע .....

רבינו החתם סופר ז"ע

טז. לימוד גדול ממעשה שאירע אצלו – כי עיקר קיום היהדות הוא רק ע"י קבלת האבות – האב

צריך לחנך בנו כי לא יאמינו לרבנים ומנהיגים אם יש לזה סתירה לקבלת אבותיהם .....

לב העברי

יז. אין רשות לשמוע לשום מורה הוראה לחלוק על קבלת האבות .....

קדושת יו"ט

יח. מדת החסידות הוא גדר גדול לרחק את האדם מן העבירה, אבל באם הוא מתנגד להשו"ע

חלילה להטות מדבריהם אף כחוט השערה .....

הרה"ק ר' שלום מספראפקוב ז"ע

יט. מי שאומר שאי אפשר להטעות את הצדיק הוא אפיקורסת .....

- מכאן עד סוף הפרק הוא מרביד"ק מסאטמאר זי"ע
- ב. המצוה לא תסור וגו' אפי' אומר לך על ימין שהוא שמאל, ל"ש אלא בימי חכמי התלמוד, אבל אחר חתימת התלמוד אין בדינו לחדש דבר מדעתנו. . . . . שסו
- עוד מענין הנ"ל
- בא. בחכמי דור דודר לא שייך לא תסור אלא אם אין משנין מדברי הקדמונים, אבל אם מהפכין מדבריהם ואומרין על ימין שמאל ועל שמאל ימין ל"ש בהו לא תסור. . . . . שסו
- בב. הרמב"ם: אין לבנות שום יסוד על אותות ומופתים, אלא באדם המוחזק בקדושה ובפרישות שסח הוראה מן השמים: אף בעל מופת ע"י מופתים אינו יכול להכריע נגד ההלכה. . . . . שסח
- כג. אדם גדול שעשה נגד התורה, צריכין לחלוק עליו בכל עניניו. . . . . שסח
- כד. היפק האמת אין שומעין אף לאלהיו וכ"ש לגדול אחר יהי' מי שיהי'. . . . . שסח
- כה. רק לשופט כזה צריך לשמוע שאינו נשפע רק מדעת תורה ולא מדעת הדור – עכשיו רובם ככולם אומרים דעת הדור ולא דעת תורה. . . . . שסח
- כו. רק אם הרב אומר כדברי הראשונים ואינו משנה מדרכיהם אז תורה יבקשו מפיחו, לא זולת שע
- כז. אם הרב דומה בעיניך כמלאך תבקש מפיו היכן כתוב בתורה. . . . . שע
- כח. רביה"ק מסאטמאר בשם אחיו הרה"ק בעל עצי חיים זי"ע
- כט. רבי האומר נגד התורה"ק הוא "שגן" וצא תאמר לו. . . . . שע
- ל. גם הרבי אינו למעלה מתורה"ק. . . . . שע

* * * * *

פרק ב: לה"ר על מנהיגי שקר

בו יבואר שמצוה לפרסם החטאים וחנפים כדי להרחיק בנ"א מא"יהם ולא שייך בזה איסור לה"ר.

- יומא פ"ו, זרש"י שם
- א. מצוה לפרסם החנפים שהם רשעים ומראים עצמם כצדיקים. . . . . שעא
- ב. שערי תשובה ל"ר
- ג. מותר לספר לה"ר על בעלי מחלוקת. . . . . שעא
- מאירי
- ג. מותר לספר בגנות מי ששמועותיו רעות כדי להרחיקו ולפרסמו. . . . . שעא
- אור הנר
- ד. מי שעובר עבירה אחת בתמידית החיוב להרחיקו ולפרסמו. . . . . שעא

אות

עמוד

הגה"ק בע"ל חוות דעת ז"ע

ה. קודם הגאולה יתפרסמו החנפים המראים עצמם כצדיקים ויתגלה רשתתן כדי שלא יהי' חילול השם .....

מכתב הרה"ק מצאנו ז"ע אל הגה"ק בע"ל שו"מ זצ"ל

ו. מבאר טעמו ונימוקו למה יצא חוצץ נגד רב א', לפי שמיקל בכמה איסורין ומקרב את הקלים ואת יראי ד' הוא רודף ויורד לחייהם ומגרשם מביהמ"ד ועי"ז העם רוגמים אותם באבנים – גם גוזר עליהם גזירות שונות להעבירם ממצות ד' – לרב כזה מותר להקל בכבודו ומצוה לזלזל .....

מכתב הרה"ק בע"ל קדיו"ט ז"ע אל הגה"ק מווייטצען זצ"ל

ז. ע"ד בקשתו לקנאות קנאת רב א' שנתבזה ע"י עתון ויש בזה חילול השם – מגלה דעתו שאין בזה שום חילול השם, אדרבה מצוה לפרסם התנפים ואין לחוס על כבוד בו"ד יותר מכבוד שמים, כי הרב הזה כבר יצא מתחת ידו כמה רעות וכמה מכשולות להחרדים ומיקל בכבוד ת"ח ע"כ באה עליו הצרה הזאת מהעתון מדה כנגד מדה .....

רביה"ק מסאטמאר ז"ע

ח. כשמגלין על פירצות הדור מחויב לדבר לה"ר אלא שצריך שמירה יתירה שלא לדבר גם במקום האסור .....

עוד מהנ"ל

ט. אע"פ שלה"ר עון גדול לא ימנע מלהוכיח בנ"א רק שימשול בלשונו .....

עוד מהנ"ל

י. הפסוק מאריך בגנות רועי ישראל שכדור האחרון, ומזה רואין גדל החיוב להודיע זאת כדי להשמר מהם .....

הרה"ק ממונקאמש ז"ע

יא. האריז"ל: כשם שהליצנות עבירה גדולה כך מצוה להתלוצץ מע"ז וממנהיגי רשעים – כך הי' דרך הצדיקים להתלוצץ מהרבי"ם הצבועים – אין בזה לה"ר, אדרבה מצוה לפרסם החנפים כדי להתרחק מהם .....

חפץ חיים

יב. מי שאינו נוהר מעבירה אחת תמיד מותר להכלימו ולספר בגנותו בין בפניו בין שלא בפניו שעו .....

עוד מהנ"ל

יג. אדם שיש לו מדות מגוננות מותר להזהיר בניו ותלמידיו שלא יתחברו עמו ומצוה נמי איכא שעו .....

עוד מהנ"ל

יד. גם אפשר דמותר להגדיל העולה אם לא יתרחקו באופן אחר .....

עוד מהנ"ל

טו. במקום הריסת הדת מצוה רבה וחוב גדול לעמוד בפרץ ול"ש איסור לה"ר, מחלוקת, והלבנת פנים .....

חזון איש

צריך לדעת חכמי הדור באופים האמיתי ואין בזה לה"ר, אך צריך זהירות יתירה פן יוסיף . שני

* * * * *

פרק כא: אין מעמידין פרנס על הציבור אא"כ נמלכין עם הציבור

בו יבואר שבכל המיננים שבישראל צריכין להיות נמלכין עם הציבור, ונודע הומר העון של המשתרר על הציבור בחזקה.

קובץ תשובת חת"ם סופר

א. חרם חמור מהראשונים על הנוטל שררה על הציבור ע"י השתדלות - צריך ב' תנאים: שיהי רוב הציבור חפצים בו, ושיהי' ראוי לזה - האורים: כמה כרכים נחרבו עי"ז - העובר ע"ז אסור לאכול מהוראתו..... שעת

שו"ת חת"ם סופר

ב. עוד מענין הנ"ל - העובר ע"ז א"צ להחרים אותו כי הוא מנודה מאליו - אסור לעמוד מפניו וליקח תורה מפיו - והמעמידו כאילו מעמיד אשרה..... שעת

עוד מהג"ד

ג. ביהכ"נ שקבלו רב בע"כ של הציבור אינו לא מקדש ולא מזבח כי אשירה עומד שם.... שעת

עוד מהג"ד

ד. רב שקיבל ממשלתו עפ"י כפי' כל פרוטה שנוטל מהרבנות גזול הוא בידו..... שעת

בית הל"ל

ה. מעשה נורא מקדוש א'..... שפ

ליקוטי מהר"ן

ו. בדרות הראשונים הי' כוונתם לש"ש בהתנשאות, אבל עכשיו שכוונתם לטובת עצמם התקינו שלא יקבל אדם התנשאות עד שיבואו כל העם ויפייסו אותו..... שפ

פסק דין סמ"ק / בעל ייט"ל זי"ע

ז. אפי' במקום ירושה אם לא רצו בו אין לו דין רב..... שפא

פסק דין מרביה"ק מסאטמאר זי"ע

ח. אם יש מערערים על בחירת הרב אין לבחירה שום תוקף וצריך לילך לד"ת, ובאם לאו הם בכלל מסרבים..... שפא

הגה"ק ר' שאול בראך זי"ע

ט. המהר"ם שיק: כל מה ששייך ירושה ברבנות הוא רק אם הציבור רוצים בו, אבל אם אין רוצים לית דין ולית דיין ואין כאן תורת ירושה..... שפב

עוד מהגד"ק הנ"ל

- י. חבל נביאים דסבירא להו דאין לכוף הציבור לקבל הירוש – הגה"ק מאונסדארף השתדל הרבה לכתל חזקת ירושה ברבנות – הרבה יורשים אין מתנהגים בתכסיסי ת"ח ומחזקים לקלים שפג מכאן עד אות כ"א הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע
- יא. הקב"ה צוה למשה להמלך בציבור במינוי בצלאל אף שהי' ע"י נבואה כדי להורות הלכה לדרורות שאין מעמידין פרנס על הציבור אא"כ נמלכין בציבור ..... שפד
- יב. מצות התורה שיהיו נמלכין בציבור בכל המינים ..... שפד
- יג. אזהרה להממנים שופטים שיתחשבו עם דעת הקהל ולא יכריחו את העם להסכים עמם .. שפד
- יד. אזהרה להממנים שופטים שלא יהיו משוחתדים להעמיד דיין שאינו הגון נגד רצון הציבור – עי"ז באים לסלף דברי הצדיקים הקודמים ..... שפד
- טו. אם הממנים הם משוחתדים אז אין להם סיעתא דשמיא וזה עון פלילי ועונש לכל הדור ... שפד
- טז. מי שנתמנה שלא עפ"י התורה אז בהכרח נעשה רשע אח"כ ומרשיע אחרים עמו ..... שפד
- יז. המתמנה שלא עפ"י תורה אין עליו דין מינוי כלל ואין לו שום השפעה מן השמים ולבסוף נעשה רשע ועפ"י רוב גם מעיקרא הי' רשע ..... שפד
- יח. אם אין המינוי עפ"י תורה אין בו ממש אפי' כל ישראל מסכימים עליו ..... שפד
- יט. מנהיגים המתמנים ע"י אינשי דלא מעלי לא יצליחו וגורמים הירוס והזיק רב לכלל ישראל שפד
- כ. הס"מ הוא הראש בין שרי האומות למעלה והוא מעמיד אנשיו למטה – הבוכה"ע רוצה שיהיו נמלכים עם הציבור – אבל הרשעים שמעמיד הס"מ אינם נמלכין עם הציבור – הם מושכים אצלם הציבור ..... שפד
- קצה המטה
- כא. אם תראה ראש בעיר שאינו הגון אל תביא ראיו' ממה שנבחר שהוא הגון, כי שמא נתקבל בכפ"י נגד רצון הציבור ויראים להורידו שמא יפוצצו את מוחם ..... שפד

* * * * *

פרק כב: דינים שאינם הגונים ומינוי שלא כהלכה

הוא המשך לפרק הקודם ויבואר בו חומר הענין של התמנות נגד ההלכה וגודל עונשם של רבנים ודיינים שאינם הגונים וכל המסתעף.

שבת קל"ט

- א. דברים נוראים על דייני ישראל המתעבים משפט ..... שפד

זודה"ק, זיקה"ל

ב. לא בחר ד' בירושלים רק מפני שדוד הי' המנהיג – אם המנהיג טוב טוב לכל העיר, ואם המנהיג רע או לו ולכל העיר .....

שצ

כד הקמח מרבינו בחיי

ג. הכל הולך אחר הרועה – מנהיג רע מרבה מחלוקת .....

שצ

הת"ם סופר

ד. ת"ח מרבים שלום בעולם כשהמה כראוי, אבל אם אינם הגונים כל ריב בא על ידיהם .....

שצ

הרמב"ם ז"ל

ה. שכעה דברים שצריך להיות כבי"ד של מטה .....

שצא

עוד מהרמב"ם ז"ל

ו. אדם מפורסם שעושה דברים שמרגנים אחריו אע"פ שאינם עבירות, וכן אם הוא בעל קטטה

וכעס ואינו מדבר בנחת עם הבריות הרי זה מחלל השם .....

שצא

מאירי

ז. אין למנות על הציבור אנשים תקיפים שיסברו שהמינוי מוחזק בידם, אע"פ שהם יחסנים, שזה

רק סיבה להם להוסיף במכאוב הגאווה והעזות .....

שצב

שו"ת תשב"ץ

ח. חכם הראוי למנותו פרנס על הציבור צריך שיהי' בו ד' תנאים, א' שלמד כל התלמוד כדינים

הנהוגים, ב' שיוכל לברר דינים מהתלמוד, ג' שלא יפרוש מתלמודו לענייני העולם, ד' שלא

יהא סני שומעני' ולא ירננו אחריו, שא"כ אין לכבדו אדרבה שרי לבזוי' .....

שצב

שו"ת מהרי"ק

ט. בזמן הזה אין שום דין ת"ח ואין כח בשום רב למיעבד דינא לנפשי' – הרבה רבנים ביחס ריקם

מכל ויש להם מדות רעות ומסני שומעינהו ומחללים ש"ש ואעפ"כ משתחררים על הציבור

בשביל כבוד וממון .....

שצג

שו"ת דברי יוא"ל

י. ת"ח המולול במצוות ה"ה קל שכציבור, ואם יש בידו חילול השם אסור לשמוע ממנו ד"ת

ולסמוך על הוראתו – אם החטיא את הרבים מורידין אותו מגדולתו .....

שצג

המהר"ם מפראג זי"ע

יא. זעקה גדולה ומרה על הממנים דיינים שאינם הגונים המעוותים משפט – עוברים כל שעה על

לא תטע לך אשירה – יותר קשה לסבול עולם מעול מלכות – מכניעים ומשפילים ורודפים

ת"ח שאין מכבדים אותם כראוי – ירא אלקים אל יעמוד לפניהם למשפט – זאת נחמתי כי לא

ראיתי יוצא מאתם לא גין ולא נכד .....

שצד

המהר"ם מפראג זי"ע

יב. ראוי הי' שלא יקרא בשם רב רק המופלג בחכמה ובזקנה וש"ש מתאהב על ידו – כל הנהגה מן

השררה הוא כנואף – זה גורם למחלוקת כי רוצה שיכבדוהו ואין נוהגים בו כבוד – עובר על

- לא תשא – הרבה טוברים כי שמא גרם וכל הנקרא בשם רב כבר קנה מעלות התורה ועי"ז אינם
עמלים בתורה וגורם שכחת התורה ..... שצה
- רבינו חיים וויטאל זי"ע**
- יג. כגודל גנות החנופה וגודל עונשו ..... שצו
- ארחות צדיקים**
- יד. חנופה לבעלי זרוע בשביל התנשאות ..... שצו
- ליקוטי מדר"ן**
- טו. ע"י רבנים שאינם הגונים בא טומאה בעולם ח"ו ..... שצו
- תולדות יעקב יוסף**
- טז. עלילות האומות עלינו נמשך מצד שמעמידן רב עפ"י השררה – מיד מתייעצים הרב ועוזריו
לבטל מנין הכשרים ולגרשם מן העיר ולהעמיד שוחטים רעים ולהעביר הטובים – מ"ש כיון
שנתמנה פרנס וכו' מוחלין לו עונותיו, הוא דוקא כשנתמנה מהשי"ת לא ע"י השררה ..... שצו
- עמודי שש**
- יז. עיקר הקלקול בדורינו הוא ענין מינוי הדיינים שהממנים בוחרים להם קרובים ומיודעים
ומעוותים הדיינים – השכר כטילה הוא מקור נפתח לכל חטאת ..... שצה
- חתי"ם סופר**
- יח. החילוק שבין שופט למלך: השופט לא נתקבל מהציבור רק קדושתן של ישראל הרגישו שזה
ראוי לכך ושמעו לו, ולא הי' לו כח הכפי', אבל מלך נתקבל מהציבור והי' לו כח הכפי' אי
לטב אי לביש ..... שצה
- עוד מהנ"ל**
- יט. אשמש של מנהיגים שאינם הגונים תלויים בראשם של הממנים אותם ..... שצט
- שו"ת מדר"ם שיק**
- כ. בכל קהלה שאין הראשים טובים הכל הוא בסכנה הלימוד והיראה והאמונה ..... שצט
- תפארת של"מה**
- כא. מ"ש אוי לדור ששפטו את שופטיהם, הכוונה לאותן שנתמנו מעצמן ע"י ממון ואלמות, ולא
מן השמים ..... שצט
- פנחת חינוך**
- כב. מי שנתמנה באלמות אין לו דין נשיא כלל ..... שצט
- הרה"ק מזידיטשוב זי"ע**
- כג. כל מי שיש לו איזה התנשאות צריך שמירה גדולה שלא יהי' רשע ..... ת
- משכיל אל"ד**
- כד. רדיפה אחר התנשאות הוא הבל ורעות רוח ..... ת

עוד מהג"ש

כת. עיר שכונות מנהיגיה רק להרבות כבוד ביתם ושררה וכבוד לא יתכן לכנותה בשם קרי' נאמנה ת

עוד מהג"ש

כו. קובלנא גדולה על כמה מנהיגים שכונתם רק בשביל כבוד וממון ופרנסה להם ולבניהם ועי"ז מקילים בכמה איסורים – הם עובדי ע"ז בשיתוף, יראים את ד' וגם את אשתו הרבנית וצאצאיו ועושר וכבוד – הם גרועים מהקראים והצדוקים ..... הא

עוד מהג"ש

כו. עבור מנהיגי שקר ודיינים שאינם הגונים צרות רבות באות ומעכבים את הגאולה – כל התמנותם הוא רק עבור טובת עצמם ואינם דואגים על דורם – המסייעים למנותם כאילו מעמידים אשירה ועוברים על לא תנאך ..... תב

מכאן עד אות ל"ה הוא מרביה"ק מסאטמאר זי"ע

כת. אף שאמרו אפי' ריש גרגיתא מן שמיא מנו לי', מ"מ הבחירה חפשית ויכולין למנות גם רשע תג

כב. אם ממנים ראש שלא ברצון השי"ת סופו שיהי' מוליכם לעבוד ע"ז – באחרית הימים יהיו מנהיגים כאלה ..... תג

ל. אם לא נתמנה עפי' תורה לא שייך בזה אי עביר מהני ולא אולינן בתר הרוב ואפי' כל ישראל מסכימים עליו אין לו דין מלך ..... תד

לא. אם קבלו רב שאינו הגון אין בקבלתם כלום ..... תד

לב. הגה"ק ר' שעפ"י זי"ע: המתקבל לרב עפי' השתדלות, מעשי ידי אדם המנה ..... תד

לג. מי שאינו ראוי למלוכה עפי' תורה ומולך מעצמו נקרא "מולך", וכן כל ע"ז שמקבלים על עצמם כאלהות ..... תה

לד. אהרן בחר יותר בעגל ממנהיג אשר לא צוה ד' – ע"י מנהיגים לא טובים נתחדש בכל יום עגל אחר ..... תה

לה. הגה"ק ר' שאול בראך זי"ע

לו. בדור האחרון אין בושה כלל, ומה שפוסקים היום פוסקים למחר ההיפוך ..... תה

* * * * *

פרק כג: פרנס המטיל אימה על הציבור שלא לש"ש

ידבר מגודל גנות המנהיגים המטיילים אימה על הציבור שלא לש"ש, וגודל עונשם וכל המסתעף.

פסחים קי"ג

א. פרנס המתגאה על הציבור אין הרעת סובלתו ..... תו

עמוד	אות
	רש"י, שם
תו	ב. נבזה גם כעיני עצמו .....
	רשב"ם, שם
תו	ג. אין הדעת של בריות סובלתו .....
	הרמב"ם ז"ל
תו	ד. המטיל אימה עה"צ אינו רואה בן ת"ת .....
	עוד מהרמב"ם ז"ל
תו	ה. מטילי אימה עה"צ הם מאותן שאין להם חלק לעוה"ב .....
	הרמב"ן ז"ל
תו	ו. ע"י שמטיל אימה על הציבור הם מכוונין דעותיהן לעבודתו לא להשי"ת .....
	שערי תשובה לר"י ז"ל
	ז. מטיל אימה על הציבור עונשו גדול מה' טעמים: א' כי זה בא מחמת גאווה, ב' כי אין לו אימה מהשי"ת, ג' הוא מצער את הבריות ועובר על לא תנונ, ד' עי"ז באין כמה מכשולים, ה' כי ישראל עבדים להקב"ה ואין להם לירא מבו"ד אלא לש"ש .....
	שער הקדושה לרבינו חיים וויטאל ז"ע
תו	ח. המטיל אימה על הציבור שלא לש"ש סופו נעקר מן העולם וזרעו לא יצליח כלל אחריו – צריך לברוח מן השררה עד קצה האחרון .....
	שו"ת מבי"ט
תו	ט. ציבור שקבלו רב בקנין ובשבועה והטיל אימה עליהם שלא לש"ש גם לא התנהג עמהם כהוגן, לא חלה השבועה עליהם, כי לא קבלו אותו רק בתנאי שידריכם בדרך ישרה, וא"א למנעם מלקחת חכם אחר .....
	הא"ש יד' הק' ז"ע
תו	י. המקבל שררה אל יחשוב כי ניתנו לו העדה להשתרר עליהם רק לשמרם מן החטא – אם לא יעשה כן אשמותם צורות על צוארו .....
	תולדות יעקב יוסף
תו	יא. עיר חדשה שרוצים לקבל רב יקבלו מי שאינו רווץ אחר זה, כי הרווץ אחר זה הוא איש בליעל – ת"ת המשתרר על הציבור אינו בגדר את ד' לרבות ת"ח כי ממילא יראים ממנו כי נוקם ונוטר לכל – מנהיג שכונתו להשתרר על הציבור חייב אף באונסין שלהם – ראש הדור שאינו בעל מוסר יזיק לעצמו ולאחרים .....
	עוד מהנ"ל
תו	יב. ג' מיני גלות יש: א' גלות ישראל בין האומות, ב' גלות ת"ח בין המוני עם, ג' גלות שלומי אמוני ישראל עובדי ד' בין הלומדים נביאי הבעל שלומדים אך להתפאר ולכבוד ולא לש"ש. וזה האחרון קשה מכולן .....

יערות דבש

יג. מ"ש כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש אינו ת"ח, הכוונה שאין לו שום נגיעה להנאתו כמו נחש ונוקם רק לכבוד המקום .....

בני יששכר

יד. המטיל אימה על הציבור הוא משורש עמלק .....

שו"ת פרי תבואה

טו. יש לעיין בכל תקנה אם לא נעשה להטיל אימה על הציבור .....

הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע

טז. אפי' נשיא אסור לקלל אחרים .....

קב הישר

יז. המתגאה כשביל שררתו ומזלזל בכבוד הבריות מקצר ימיו ושנותיו, וגורם לו לקלקל הדינים ולעוות המשפטים – המצער את הבריות מכניס עצמו בסכנות גדולות .....

עוד מהנ"ל

יח. מנהיג המטיל אימה על הציבור פתאום עובר מן העולם ואין זכרון ליוצאי חלציו – אינם עוזרים במסים וארגוניות ואוכלים ושותים מקופת הקהל ונותנים נדוניא ליוצ"ח והכל הוא חמס מיגיע כפן של ישראל – מנהיג צריך שיהי' רחמן ולא אכזר .....

עוד מהנ"ל

יט. המתכבד בקלון חבירו בשביל שררתו ובפרט בת"ח עתידין ליתן את הדין .....

הת"ם סופר

כ. אדם שאין עליו שליט א"א להתחבר עמו כי הוא מסוכן .....

הגה"ק מהר"ם א"ש זי"ע

כא. המטיל אימה על הציבור לא נקרא מכובד כלל, כי יראים ממנו רק כאשר יראים מחיות רעות – לא יועיל לו הגיהנום לצרפו, כי עצם תכונתו רעה מאוד .....

הרה"ק בעל ערבי נח"ל זי"ע

כב. תוכחה מגולה לקהלה שהטילה אימתה על הציבור: קל מאוד למשול על הציבור ולהטיל עליהם אימתה ופחד, כי ישראל בגלות עם דל וחלש וכל המיצר להם נעשה ראש ממילא – אין בזה לא חכמה ולא מלאכה – אבל לא ינקה ד' כל עושה אלה – הצרות שסובלים מתקיפי ישראל יותר כבדים מכל שעבוד מלכיות – והוא טובה כפולה להציל מדינה של גיהנום ...

הרה"ק בעל צמח צדק זי"ע

כג. יש בני"א שעיקר חיותם כשפועלים רע בבנ"א להכותם מכת אכזרי ורציחה ממש, היינו מצד שטבעם רע בעצם .....

- שו"ת דברי חיים
 כד. בדרות הראשונים היו רוב נגידי הקהל צדיקים, אבל עתה המנהיגים אינם בגדר צדיקים ותוצפא יסגי – עושים תקנת סדום לעשוק ולגזול והכל לש"ש – לא יועיל בזה אסיפה ברבים כי פחד העשיר על העני ..... תפז
- שו"ת דברי יואל
 כה. הדברי חיים: בזמינו לא אלים עוד כח טובי העיר – מאז ועד עתה נשתנה לגריעותא שרוב הממונים הם אלמים ובעלי זרוע ..... תפז
- ישמח משה
 כו. כ"א אומר שרוצה בכבוד שמים, אך הסי' הוא אם משגיח על כבוד שמים גם כשהוא לנגדו תפז
- היש"מ – ייטב פנים
 כז. מי שיש לו שלטון הסי' שמכוון לכבוד שמים, אם אינו מתקנא באחיו הגדול ממנו ושמח בגדולתו ..... תפז
- קדושת יו"ט
 כח. מי שיש לו ממשלה אם אינו מתגאה בזה הוא לו לחסד, אבל אם הוא מתגאה עי"ז ומחטיא את הרבים הוא לו לרעה גדולה ..... תפז
- הגה"ק ר' שמחה בונם סופר זי"ע
 כט. לפעמים יש לו לאדם שלום עם אנשי מקומו מחמת שהוא גבר אלים והכל יראים ממנו וזה לא נקרא איש שלום ..... תז
- הגה"ק ר' יוסף צבי דושינסקי זי"ע
 ל. תוכחה מגולה לפרנסים שהטילו אימה על דייניהם לקפת פרנסתם אם לא יקבלו עול הפרנסים ביד חזקה – הריב"ש: כל שאין כוונת פרנסי הציבור לש"ש רק להעמיד דעתן אין הסכמתן כלום ..... תז

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

מפתח שמות הצדיקים לפי סדר הא"ב

ה

הרה"ק ר' הירץ היילפרין מברעזאן — ש
הרה"ק ר' הירש מטארנא — שמג
הרה"ק ר' הילף מקאלמייא — כח, קלב, שמש, שפ, ת, תא, תב

ו

הרה"ק ר' וואלף מטשערנאטערע — פח

ז

הרה"ק ר' זאב וואלף מויטאמיר — ע"י אור המאיר

ח

הרה"ק ר' חיים וויטאל — צו, שעו, תו
הרה"ק ר' חיים מטשערנאוויץ (באר מים חיים) — טג
הרה"ק ר' חיים האלבערשטאם מצאנז (דברי חיים) —
קמה, קמו, קסא, קצב, קצד, קצז, רחצ, שג, שיב, שכא, שכב, שכג, שמג, שגא, שגכ, שגז, שעב, חטו

הרה"ק ר' חיים סופר — רעג, רעד, רסד

הרה"ק ר' חיים מאלאוויציק מבריסק — רח

הרה"ק ר' חיים צבי מייטלבוים מסיגוט (עצי חיים) — רט, רעא, רעב, שע

הרה"ק ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש (מנחת אלעזר) — נז, נכ, קיט, קכג, ריא, רצט, ש, שא, שכד, שנה, שעה

הרה"ק ר' חנוך העניך מאלכסנדר — שנה

הרה"ק ר' חנני יו"ט ליפא ט"ב מסיגוט (קדושת יו"ט) — קלא, קע, רט, רעג, שג, שמג, שסה, שעד, חטו

הרה"ק ר' חנה האלבערשטאם מקאלאשיץ — רט, ר"ש, שו

י

הרה"ק ר' יהודה צבי מראזלי — שמו

הרה"ק ר' יהודה גרינוואלד — ריח

הרה"ק ר' יחזקאל אייבשיץ — קעה, רא, רכח, ול, תיא

הרה"ק ר' יואל מייטלבוים ממאטמאר — י, יב, יד, מעמוד טו עד עמוד כה, לה עד מא, מד, מו עד מח, נב, נה עד ס, סב, סד, סו, סז, טט, ע, פג, פז, קב עד קיז, קכב, קכד, קל, קלא, קלב עד קלז, קמה, קסא עד קסג, קסו עד קעז, קעט עד קפג, קפה עד קצא, קצד עד קצח, רא, רג, רז, ריד, ריז, רלא עד רסת, רעד עד רעה, רחצ, שא עד שה, שמש עד שנג, שס, שסא, שסו עד שע, שעד, שעה, שפא, שפר עד שפח, שצג, חג עד תה, חטו

הרה"ק ר' יוסף שאול נאטאנזאהן מלובז (שואל ומשיב) — שעב

הרה"ק ר' יוסף חיים זאנענפעלד — לח, ריז

הרה"ק ר' יוסף צבי דוישנאק — ריח, תיו

הרה"ק ר' יוסף יצחק מליובאוויטש — ריט

א

הרה"ק ר' אברהם יושע הנשיל מאפא (אהוב ישראל) — פח, צ, צג, צח, רפג, שב, שו, שלג

הרה"ק ר' אברהם מסאכטשוב (אבני נזר) — קכו, רג

הרה"ק ר' אברהם המגיד מטריסק (מגן אברהם) — שמו

הרה"ק ר' אברהם מסלונים (ימוד העבודה) — צ, שטו

הרה"ק ר' אברהם שמחה הורוויץ מבארנוב — עז, קכד, שכג

הרה"ק ר' אברהם שלום מטראפקוב — שסה

הרה"ק ר' אברהם יושע פריינד מנאסוד — צג, רג, שסג

הרה"ק ר' אהרן מקארלין — טג, שכ

הרה"ק ר' אהרן ראטה (שומר אמונים) — יא, יג, פא, צו, צח, ק, קא, קמו, קצב, רד, רפ, רפא, רפח, רפט, רצג, רחצ, רש, שה, שלב

הרה"ק ר' אורי מטטרעליסק — מו, צא, קכ, שמכ
הגה"צ ר' אליהו וואסערמאן — מו, נג, רז, רטז, רפו

הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק — קנו, קנט, רחצ, שט

הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק — שלב, שלג

הרה"ק ר' אליעזר מדויקוב — עז

הרה"ק ר' אליעזר מקאמארנא — קמט, קנא, קנט, שטו, שלב, שמש

הרה"ק ר' אליעזר מליזענסק — שכ

הרה"ק ר' אליעזר מרישא — רחצ

הרה"ק ר' ארי לייב מווישיניצא (ארי דבי עליא) — שיא
הרה"ק ר' אשר מקארלין — שמא

ב

הרה"ק ר' בונם מפרשיחא — צא, צד, קכא, קכו, רפד, שמכ, שנה, תיא

הרה"ק ר' בנימין מבאבוב — רז

הרה"ק ר' ברוך מעיבוב — נח, רפג, שב

הרה"ק ר' ברוך מנארליץ — וז, שג, שכג

ג

הרה"ק ר' גרשון מקיטוב — קצה

ד

הרה"ק ר' דוב בער המגיד ממעוריטש — צא, דש

הרה"ק ר' דוד מטיקאליב — שלה

הרה"ק ר' דוד מעלעב — קכה

הרה"ק ר' דוד מקרישטש — שו

הרה"ק ר' דוד מזאבליטוב — שכו

הרה"ק ר' דוד מקשאנוב — צג, שג

הרה"ק ר' דוד משה מטשארסקוב — רפג

הרה"ק ר' יחזקאל מקאמיר — רפה

הרה"ק ר' יחזקאל שרנא האלבערשטאם משינאווא (דברי יחזקאל) — רכב, רו, רוא, רטו, ש, שא, שג, שיג, שכז, שכה, שמג, שטט, שסג, חטו

הרה"ק ר' יחיאל מיכל מולאטשוב — ער

הרה"ק ר' יחיאל מאיר מסאטמארגאט — ש"ד

הרה"ק ר' יעקב יוסף סופרנאה — ע"י תולדות יעקב יוסף

הרה"ק ר' יעקב יוסף מאוסטרוא (רבי ייבי) — מז, קט

הרה"ק ר' יעקב יצחק החוזה מלובלין — מז, נב, עז, קכב, קנב, קעג, ש, שא, ש"א, ש"ד, ש"ז

הרה"ק ר' יעקב יצחק (היהודי) מפרשיסחא — צא, קכא, רפט, ש

הרה"ק ר' יעקב עמדין (יעב"ץ) — רעז, שס

הרה"ק ר' יעקב מליסא (הוות דעת) — שעב

הרה"ק ר' יעקב מראדוימיץ — קט

הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב — מז

הרה"ק ר' יצחק אייזיק פיזיזיטשוב — צג, רחצ

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמארנא — פב, קיה, קיט, קכה, קעמער, קמו עד קעמיר, קנט, שמא, שמח, שסב, ת

הרה"ק ר' יצחק מווארקי — צב

הרה"ק ר' יצחק מאיר מגור — צא, קכו, רפד

הרה"ק ר' יצחק זאב סאלאוויציק מבריסק — רח, רכ

הרה"ק ר' יצחק מפשעווארסק — רכו

הרה"ק ר' יקותיאל יודא מייטלבוים ספינוב (ייטב לב) — קי, קכב, רעב, ש"א, שמו, שפא, חטו

הרה"ק ר' ירחמיאל מפרשיסחא — קיט, קמט, עז, שמא

הרה"ק ר' ישכר דוב טבעלזא — ריב, ריג, ריד, רטו

הרה"ק ר' ישכר בער מוואלבריו (עבודת יששכר) — ש"ד

הרה"ק ר' ישע"י זילבערשטיין — שעד

הרה"ק רבינו ישראל הבעש"ט — יא, עז, קיה, קיט, קכ, קמו, קמח, קנ, קנא, קנב, קנג, קצב, קעג, קעד, קעה, קצו, קצז, קצח, ער, רחצ, רצט, ש"ד, שעג

הרה"ק ר' ישראל המגיד מקאזניץ — ש, שא

הרה"ק ר' ישראל מרוזין — פא, פג, פד, פה, פו, פח, פט, צט, קכב, רפב, רפג, שב

הרה"ק ר' ישראל סאלאנטער — נג, נח

הרה"ק ר' ישראל האגער פוויזניץ — ריו

הרה"ק ר' ישראל ממאדוץ — רפא

הרה"ק ר' ישראל מבראדויסק — פט, רפב

ף

הרה"ק ר' לוי יצחק מבראדיטשוב — קצו, רצט, שפג

הרה"ק ר' לייבוש מצוזמיר — קכא

פ

הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן — צה, שכא, שדמ, שמו

הרה"ק ר' מאיר א"ש — תיג

הגה"צ ר' סיכאל בער ווייסמאנדל — רכג

הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימוב — פב, קט, ש, שא, שמא

הרה"ק ר' מנחם מענדל מקאצק — קטו, רפד

הרה"ק ר' מנחם מענדל מליובאוויטש (צמח צדק) — קס, תיד

הרה"ק ר' מנחם מענדל האלבערשטאם מפרשיטיק — רכב

הרה"ק ר' מרדכי מקרעמיניץ — שמא

הרה"ק ר' מרדכי מסלונים — צ, קיט, רכב, שב

הרה"ק ר' מרדכי לייב ווינקלער ממאד — רכב

הרה"ק ר' משה חיים אפרים מסדיקאב — ע"י דגל מחנה אפרים

הרה"ק ר' משה לייב מסאמוב — קנא, קנב

הרה"ק ר' משה סופר — ע"י החיים סופר

הרה"ק ר' משה טייטלבוים מאהעל (ישמח משה) — מז, נב, סג, קעג, קעה, רא, ש"י, חטז

הרה"ק ר' משה מקאברין — קכו, שב, שלט

הרה"ק ר' משה מלעלוב — קכה

הרה"ק ר' משה יושע לייב דיפסון — רכא

הרה"ק ר' משה גרינוואלד (ערוגת הבושם) — רכא

הרה"ק ר' משולם פייבוש מזבארין (יושר דברי אמת) — שלח

ג

הרה"ק ר' נחמן מברסלב — עח, עט, פ, צד, קמד, רסט, שלד, שלה, ש"לו, ש"לו, ש"פ, ש"עז

הרה"ק ר' נח מלעכוויטש — צ, קכו

הרה"ק ר' נפתלי מראפשיץ — עז, קכב, קכד, קמו, קעד, קעג, רחצ, ש, שא

ד

הרה"ק ר' סיני מזמיגראד — שג

ע

הרה"ק ר' עקיבא איגר — שדמ

הרה"ק ר' עקיבא יוסף שלעווינגער (לב העברי) — נב, עב, קכט, שסד

פ

הרה"ק ר' פנחס מקאריין — רפט, שלב, שלד

צ

הרה"ק ר' צבי הירש מאליץ — פ

הרה"ק ר' צבי הירש מוויזיטשוב — צח, קנב, קנד, שא, ש"א, ש"כ, ש"ז, ת

הרה"ק ר' צבי הירש מרימוב — רפט, שיג, שמו

הרה"ק ר' צבי הירש מליסקא — שמו

הרה"ק ר' צבי אלימלך שפירא (בני יששכר) — קמא, קעח, שכה, שגח, שנט, ת"א

הרה"ק ר' צבי הירש שפירא (דרכי תשובה) — רפא

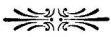
הרה"ק ר' צבי הירש מטארנא — שמג

ש

הרה"ק ר' שאול בראד — רכט, רל, רעג, שמג, שפב, שפג, תה

הרה"ק ר' שמואל מסלונים (דברי שמואל) — קנ
הרה"ק ר' שמואל מאונסדארף — רכו, שפג
הרה"ק ר' שמואל ענגיז מראדמישלע — רכו
הרה"ק ר' שמואל צבי מאלכסנדר (הפארט שמואל) —
רל
הרה"ק ר' שמחה ישכר בער האלבערשטאם
מציענינוב — קמו, רכה, רכו
הרה"ק ר' שמחה בוגם סופר — תו
הרה"ק ר' שמעלקא מניקלשבורג — שלח
הרה"ק ר' שמעלקא מפעליש — צו
הרה"ק ר' שמעון סופר מקראקא — רב
הרה"ק ר' שניאור זלמן מליאדי — עי תניא

הרה"ק ר' שבת מראשקוב — שלר
הרה"ק ר' שלום מבעלזא — צב, קסא
הרה"ק ר' שלום דובער מליבאוויטש (מהרש"ב) —
רכג, רכו
הרה"ק ר' שלום אליעזר האלבערשטאם מראצפערט —
צב, רכה
הרה"ק ר' שלום סאפרין מקאמאנא — רל
הרה"ק ר' שלמה מראדאמסק — עי הפארט שלמה
הרה"ק ר' שלמה זלמן מקאפוסט (מגן אבות) — קצב
הרה"ק ר' שלמה זלמן עהרענרייך משימלוי — רכו, רכה
הרה"ק ר' שלמה אליעזר אײננדי (המבא קדישא) — רכה
הרה"ק ר' שמואל מקארוב — ש

מפתח הספרים לפי סדר הא"ב

ב
באר לחי ראי (מהדרכי תשובה) — רפא
ביאור הרד"ק (על פרקי דר"א) — רצב
בינת ישראל — עי ר' ישראל מרוזין
בית שמואל אחרון — רצו
בית אהרן (קארלין) — טג, שג
בית ישראל — עי ר' ישראל מרוזין
בית הד"ק — עי ר' הלל מקאלאמיא
בני יששכר — עי ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב
בן ביתי (על תהלים) — עי ר' אליעזר מקאמאנא
בעל המורים — ט, רצ
בעש"ט הקי' — עי ר' ישראל הבעש"ט
ברית מנוחה — רצה

א
אבן עזרא — שנט
אבן יהיאל — שב
אבות על בנים — עי ר' שאול בראך
אבניה ברזל — עי ר' נחמן מברסלב
אבקת רובל (הקדמון) — קסה
אבקת רובל — עי ר' הלל מקאלאמיא
אברבנאל — ט, כו, כט, רצג, רצו
אגרא דכלה — עי ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב
אגרת תימן — עי רמב"ם
אהבת יהונתן — עי ר' יהונתן אייכשין
אהל יצחק (זוארקיי) — צב
אוסר אני מעשי למלך — עי ר' אלחנן וואסערמאן
אורי החיים הקי' — ט, פא, קסה
אור החמה (על הוזה"ק) — קמה
אור הסאיר (זיטאמיר) — טא, קכה, שלט, שמ
אור הגר — קיט, ער, שעא
אור ישירים — עי ר' משה מקאברין
אוצר החיים — עי ר' יצחק אייזיק מקאמאנא
אילנא דחיי — שמא, שסב
אלשיך הקי' — ט, כו, מב, תח, תט
אמרי יושר (מהר"ם א"ש) — תיג
אמת ואמונה — קכו
ארחות צדיקים — שצו
ארי"ה הקי' — צו, קמה, קסב, קעה
אשרי האיש — קכ, קכד

ג

גור ארי — עי מהר"ל מפראג

ד

דברי מאיר — עי ר' מאיר מפרמישלן
דברי חיים — עי ר' חיים האלבערשטאם מצאנז
דברי יחזקאל — עי ר' יחזקאל שרגא האלבערשטאם משינאוא
דברי יואל עקת"ש ומועדים, שו"ת, מכתבים, קונטרס
דברות קודש — עי ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר
דברי שלום (פטרופקוב) — שסה
דברי שמוחה — עי ר' שמחה ישכר בער האלבערשטאם מציענינוב
דברי חנה השלם — עי ר' חנה האלבערשטאם מקאלאשיץ
דברי תורה — עי ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש
דברי ישראל (מאדריק) — רפה
דברי שמואל (סלונים) — קנג
שו"ת דברי מלכיאל — שסא
דגל מחנה אפרים — ער, שלא

ב

באר הגולה — עי מהר"ל מפראג
בארות המים — עי ר' צבי הירש מדינוב

דעת משה (קאניץ) — שכ
דעת תורה (ברעזאן) — שלג
דרך חיים — ע"י מהר"ל מפראג
דרך מצותיך (מבע"ל צמח צדק) — תד
דרכי חיים — ע"י ר' חיים האלבערשטאם מצאנז
דרכי הישר והטוב (ליסקא) — שמו
דרכי חיים ושלום — ע"י ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש

ה

הגרי"א מוויילנא — קכה, קלט, קמ, קמא, רפכ
הגדה של פסח מהר"י ט"ב — ע"י ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר
הוספת מהרצ"א על ספח"ק סוד מרע ועשה טוב —
ע"י ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב
הור רועי ישראל — שע
היכ"פ הברכה — ע"י ר' יצחק אייזיק מקאמארנא
שו"ת הרדב"ז — רעא

ו

ווי העמודים — תד
ויואל משה — ע"י ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר
שו"ת ויברך דוד — שסא

ז

זוהר הק', זוהר חדש, תיקוני זוהר — עג, עד, עה, עו,
קל, קלה, קפו, רלב, רעט, רפ, רפא, רצא, רצד, רצו, שז
זוהר חי — ע"י ר' יצחק אייזיק מקאמארנא
זיקוקין דנורא וביעורין דאשא (על תנדי"א) — נא
זכרון יעקב יוסף (רב ייבא) — מו, קא
זכרון צדיקים — קמט
שו"ת זכרון יהודה — רח
זקן ביתו — ע"י ר' אליעזר מקאמארנא
זרע קודש — ע"י ר' נפתלי מראפשיץ

ח

חובת הלבבות — קצא
חזון איש — רה, וו, רטו, שנו
חידושי אגרות מהר"ל — ע"י מהר"ל מפראג
חידושי הרי"ם — ע"י ר' יצחק מאיר מגור
חידושי תורה מרביה"ק מסאטמאר ממנה שנים —
ע"י ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר
חינוך — של
הכמה ומופר (לחסי"ק מקעלעם) — של
חלק לעולם הבא — ע"י ר' שאול בראך
שו"ת חלקי י"ם — שנה, שנו
חתי"ם מופר — קטט, קל, רב, רעג, שמה, שמו, שסד, שעה,
שעט, שז, שצח, שעט, תיג

ייטב לב — ע"י ר' יקותיאל יודא ט"ב מסיגוט
ייטב פנים — ע"י ר' יקותיאל יודא ט"ב מסיגוט
יקונו אוהב ישראל — ע"י ר' אברהם יושע העשל מאפטא
יקונו אגרות קודש — ע"י ר' חיים האלבערשטאם מצאנז
יסוד העבודה — ע"י ר' אברהם מסלונים
יערות דבש — ע"י ר' יהונתן אייבשיץ
ישמח משה — ע"י ר' משה ט"ב מאוהעל

כ

כד הקמח (לרבינו בחיי) — שצ
כהיום תמצאנו — ע"י ר' שאול בראך
כוכבי אור — ע"י ר' נחמן מברסלב
כל הכתוב לחיים — ע"י ר' חיים האלבערשטאם מצאנז
כנסת הגדולה — שסא
כנסת ישראל — ע"י ר' ישראל מרוזין
כתם פז (על הזוה"ק) — קלו

ך

לבושי מרדכי — רכב
ליקוטי מוהר"ן — ע"י ר' נחמן מברסלב

מ

מאור ושמש — שח, שט, שיט, שכו, שכו, שסכ
מאירי — שעא, שצב
שו"ת מבי"ט — תח
מגדלו עזו (יעב"ץ) — רעו, שס
מגיד מישורים (בי"י) — רחצ
מגן אברהם (טריסק) — שמו
מגן אבות (קאסוטא) — קעב
מדרש תלפיות — קסה
מדרש פנחס — ע"י ר' פנחס מקארץ
מהר"י קרא — לר, שכט
שו"ת מהר"י"ק — שגג
שו"ת מהר"אוי"ל עניני' — שסא

שו"ת מהר"י"ן (דושינסקי) — רח, תד
מהר"ל מפראג — ג, סה, ד, רלה, רלו, שית, שצד, שעה
שו"ת מהר"ם ש"ך — צג, שפא, שפכ, שטג, שצט
מהרש"א — גה, נה, סה, ע, עא, שו
מהרש"א אלפנדר (הסבא קדישא) — רכה
מהרש"ב מליובאוויטש — רכג, רכד
מושיען של ישראל — שג
שו"ת מוהנה חיים — ע"י ר' חיים סופר
מכתב סופר (מרי שמעון סופר) — רכ
מלבי"ם — כה
מלבוש לשבת ויו"ט — רחצ
מנחת חינוך — שצט
מפיעת ישראל — של
מעשיות ומשלים — ע"י ר' נחמן מברסלב
מרגניתא דר' מאיר — ע"י ר' מאיר מפרימישלאן

י

יושר דברי אמת — שלה

מראה אש — צה

משכיל אף דל — עי' ר' הלל מקאלמאי

משכנות הרועים — צו, מעמוד רג עד עמוד רל,

משמייע ישועה — רצו

משנת חכמים — שפ

ק

קב הישר — תיב, תיג

קדושת יי"ט — עי' ר' חנני יי"ט ליפא ט"ב מסיגט

קן סופר — עי' ר' חיים סופר

קצה המטה (על מטה אפרים) — שפח

קרנן העדה — נו

ר

ראב"ד — כא, שה

רבינו בחיי — שצ

רד"ק — כו, שכט

שו"ת הרדב"ן — רנא

רמב"ם — יח, מג, רנב, שיח, שפח, שצא, תו

רמב"ן — ט, רצ, תו

רמ"ע מפאנו — ק

רשב"ם — ט, תו

ש

שו"ת שא"ל שא"ל — עי' ר' שאול כראך

שומר אמונים — עי' ר' אהרן ראטה

שיתות הר"ן — עי' ר' נחמן מברסלב

שיח שרפי קודש — מת, צא, רפד,

שלי"ה הק"ן — שיח

שליחן המהור — עי' ר' אהרן ראטה

שמחת ישראל — עי' ר' בונם מפרשיסחא

שער הגלגלים — עי' אריה"ק

שער הפסוקים — עי' אריה"ק

שער התפלה (מבעל באר מים חיים) — סג

שער יששכר — עי' ר' חיים אלעזר שפירא ממונקאטש

שער בת רבים — נג

שערי תשובה (לרבינו יונה) — שגא, תו

שערי שמוחה — תו

שפתי צדיקים — יא

ת

תולדות יעקב יוסף — קמב, קמח, שצו, תט, תי

תולדות שמואל (אונמדארף) — רכו, שפג

תורת משה — עי' חתים סופר

תורת שמוחה — עי' ר' בונם מפרשיסחא

תיקון עולם (מונקאטש) — רט, רכב, רכה, רל

תנא דבי אליהו — עב, שיו

תניא — קצב, קצו, רפח, ש

תפארת היהודי — עי' ר' יעקב יצחק היהודי מפרשיסחא

תפארת ישראל — עי' ר' ישראל מרוזין

תפארת שלמה — צט, קפג, שי, שצט

שו"ת תשב"ץ — שצב

שו"ת תורת ש"י — שפג

נ

שו"ת נאות דשא (מבעל ערבי נחל) — תיד

נונים אלימלך — עי' ר' אלימלך מליזונסק

נחל קדומים (להחיד"א) — סד

נחלת יעקב (מהחזו"ת העת) — שעב

נפלאות היהודי — עי' ר' יעקב יצחק היהודי מפרשיסחא

נפש החיים — מה

נצח ישראל — עי' מהר"ל מפראג

נר ישראל — עי' ר' ישראל מרוזין

נתיב מצותיך — עי' ר' יצחק אייזיק מקאמארנא

ס

סידור ר' שבתאי — עי' אריה"ק

סור מרע ועשה טוב — עי' ר' צבי הירש מזריטשוב

ספר אלימה — רצה

ספר הליקוטים — עי' אריה"ק

ספורנו — יד, מא

ספרי — ט

ספר התמונה — רצו, רצו

ע

עבודת יששכר (וואלבראו) — שיד

עטרה לראש צדיק (פאריסוב) — פז

עטרת צבי — עי' ר' צבי הירש מזריטשוב

עיון יעקב — מה

עירון קדישין — עי' ר' ישראל מרוזין

על הגאולה ועל התמורה — עי' ר' יואל טייטלבוים מסאטמאר

עמודי שש (מבעל כלי יקר) — שצח

עץ יוסף — יא, עא, שיו, שכט

עצי חיים — עי' ר' חיים צבי ט"ב מסיגט

עקבתא דמשיחא — עי' ר' אלהן וואסערמאן

פ

פאר לישירים — עי' ר' פנחס מקארין

פאר וכו' — קסא

פי צדיק — עי' ר' חיים הי"ש מצאנז' וזיקאל שרגא הי"ש משינאורא

פני יהושע — שפג

פסיקתא רבתי — רצג

שו"ת פרי תבואה — תיא

פרקי דר' אליעזר — רצב

פרשת הכסף — לה, צב, רו

צ

צמח צדיק (ליובאוויטש) — קס, תיד

דמיכה ה' למוכים ולישרים בלכותם

אל מעלת כבוד האחים החשובים, רודפי צדקה ונדיבים, נודעים לשם ולתהלה, זכו ליקר וגדולה, עושים צדקה בכל עת, מעשיהם הטובים מרמים על נס, כל אחד

בשמו יכורך לפי כבודו, פארו והודו וכו'

הרכני הנגיד המפואר

מוה"ר יחזקאל שרגא גרינפעלד נ"י

ואחיו הרכני הנגיד המפואר

מוה"ר ישראל גרינפעלד נ"י

אשר נדב לבם אותם, לשלם מכיסם, סכום הגון לתדפסת הספר הזו

לעלוי נשמת אביהם היקר

הרה"ח המפורסם לשם ולתהלה

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

מו"ה יצחק בן מו"ה יחזקאל שרגא גרינפעלד ע"ה

אשר שבק לן חיים ונפטר בשם טוב

י"ט תמוז דהאי שתא תשס"א לפ"ק

תנצב"ה עד יקיצו וירננו שוכני עפר

לע"ג זקינם הרה"ח המפורסם לשם ולתהלה רודף צדקה וחסד

מו"ה שלמה בן מוה"ר יצחק בראווער ע"ה

של"ח כ"ט תשד"ס לפ"ק

הוא הגבר אשר עמד לימין רבה"ק במסי"נ ככל עת ועתה, ורכינו אמר עליו וירא

יעקב כי יש שב"ר במצרים, שבר ר"ת שלמה בן רעביץ, זכרה לו אלקי לטובה

ותנצב"ה עד יקיצו וירננו שוכני עפר

ולמזכרת נצח נשמת זוגתו החשובה והיקרה

מרת אסתר בת הגה"צ מו"ה ישראל מאיר גרינוואלד ז"ל

כנו של הגה"ק מאור הגולה בעל הערגת הכושם זצ"ל

נפטרה י"ט אדר א' תשד"ס לפ"ק

תנצב"ה

* * *

ישלם ד' פעלם ותהי משכורתם שלימה מעם אלקי ישראל וישפע להם
ממרומים שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם וככל אשר יפנו ישכילו
ויצליחו ויזכו לגדל ויצ"ח לתורה ולחופה ולמעש"ט מתוך הרחבת הדעת
ושמחה ונחת דקדושה עבגצכ"א

